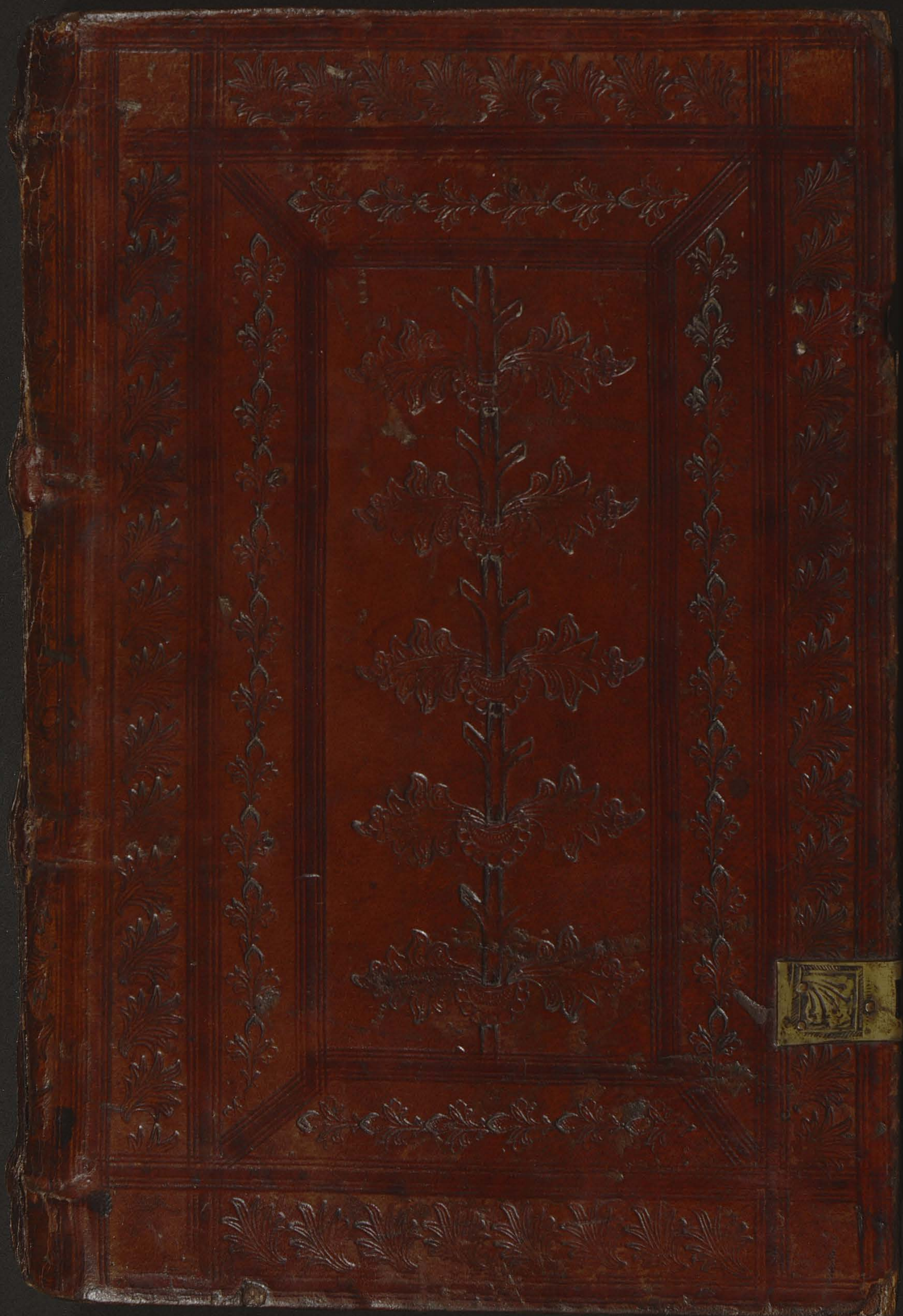

V
B J
C
Inc. 178

x libraria theologorū
facultē parisien

[illegible] cecipit [illegible].
Pv. ult. Recebit i die no. Abrahe no e nat psaac.
qui intpt risus. n centenario. Ge. xxi. In medulo
e [illegible]
e crux capitis. [illegible]
hoiem n solu a lubrias. s. a peccat. In corde m. no
mia. cav. met. Talis rosa fuit, ba ugo. q fluxum
ibor restituit q no inuenit n. vn. uba locata.

por brems e. vii. Id momta. z leue tribulationis
nre. por iste cplicem exigit disciplina. pma. ut e bu
coce bibat. qd faciunt qui [illegible]
[illegible] i ignu amoris missu. apo. Ego qs amone.
y. ut bibat ai cettq manu. ps. apphendite discre.
q faciut qui du pniam agt a pccis. abstinet. z q.

Ista liber legatus pro libraria theologorum
per magistrum michaelem parisiensem

Ista liber legatus pro libraria theologorum
per magistrum michaelem parisiensem

a Circa cre ationem. In hoc 2°. vt dictuz est in lectõe: tractat magister de deo quã tũ ad cãlitatẽ eius ꝑmariã ꝛ hoc circa causalitatẽ triplicis cause quã habet respectu creature ¶ Quero ꝑmo circa hoc. vtꝝ ꝑma cãlitas respectu omniũ causabilium ḋ necessitate sit in tribus ꝑsonis. ꝛ intelligo respectu omniũ causabiliũ in quocunqꝫ esse. ꝛ hoc ḋ necessitate ita ꝙ non possit esse nisi in tribus. ꝙ nõ. Ric. de trini. li. 3. c. 16. Si tm̃ esset vna ꝑsona adhuc eẽt in ea plenitudo potẽtie ꝛ sapientie. ergo posset ꝑducere omne possibile. Item actio est suppositi. ergo pluriũ suppositoꝝ plures actiones. igit triũ ꝑsonaꝝ nõ põt eẽ vna actio. igit nec vna potẽtia actiua vł vna

b cãlitas respectu omniũ causabiliũ. qꝛ cuius ẽ potẽtia eius est actus. p° de somno ꝛ vigilia. ¶ Preterea sicut se hꝫ ꝑncipiuꝫ ita opatio ad opationẽ. hec ꝑpositio pꝫ in potẽtia sensitiua intellectiua ꝛ volitiua ꝛ actibus eaꝝ. sed ꝑn^m creationis est aliqd eẽntiale: qꝛ cõe tribus. ꝛ tale ẽ ꝑus aliq° notionali siue ꝑsonali. igit ꝛ actio actione. ¶ Contra. ꝑsone diuine pl° cõueniunt ꝙ sb̃a ꝛ vtus in creatura. sꝫ ista non pñt separi in opatione. ergo nec ille Item bonitas dei presupponit bonitati creature. ergo ꝑductio ꝑductioni. Hic dicitur ab Henrico qõlibeto. 6°. q. 2. vide ibi. ¶ Contra istud p° videt sequi ꝙ

c pr̃ formaliter nõ creat. nihil. n. formalit agit qð nõ est in actu ꝭm illud qð est ꝑxima rõ agendi. pr̃ aũt nõ est formalit in actu verbo vel spũsancto. ꝭm aũt istam positionẽ vbũ ꝛ spũssanctus sũt ꝑxima ratio agendi ꝛ causãdi sicut intellectio ꝛ volitio sũt remote rationes cãndi. igit pr̃ nõ causat formalit ꝛ ꝑximo. ¶ Et si dicas ꝙ oẽs creant: qꝛ oẽs hñt vnũ

a verbũ i intellectu suo cõi quo vbo pficit intellectus essentialis: lꝫ istud vbuꝫ sit a pr̃e solo dicente vice omniũ ꝛ oẽs hñt vnũ amorẽ in volũtate cõi: lꝫ ille amor spiret a pr̃e ꝛ filio sił vice omniũ trium. ¶ Contra istud sic arguo. q̃ro quõ pr̃ hꝫ istã noticiã genitã. nõ formalit ꝭꝫ augu. 7. ḋ tri. c. i. qꝛ ꝭm eũ ibidem pr̃ nõ ẽ sapiẽs sapia genita. sed hꝫ sic correlatm̃. scꝫ vt ꝑducens habet ꝑductum. sed sic habens non est in actu formaliter eo qð habet. ergo nec formaliter agit actione illa respectu cuius habitum siue illð qð habetur est formalis ratio agẽdi. ¶ Videtur etiã vltra seq̃ ꝙ filius ꝛ. s. s. nõ creent. qꝛ cõiter formalis rõ agẽdi nõ agit illa actõe respectu c° vr̃ formalis rõ agẽdi ¶ Et si dicat: ꝙ filius creat. ꝛ. s. s. creat neutra tñ ꝑsona vr̃ ꝑximo creare. quia neutra ẽ in actu p alteraꝫ formalit: ꝛ oẽ

b agẽs ꝑximo p intellectũ ꝛ volũtatẽ ẽ in actu tã notitia ꝙ volitõe necessarijs ad talẽ actũ. ¶ Preterea 2° q̃ro qd intelligis p sapiaꝫ dispositiuã vł disponentẽ ꝛ amorẽ effectantẽ: aut. n. ista sũt appropata vbo. ꝛ. s. s. aut sũt ꝑpria. si ꝑpata: ergo ꝭm veritatẽ sũt cõia trib°. ꝛ ita due ꝑsone nõ sũt ꝑprie rões formales creandi. si sũt ꝑpa cũ dicũt respectũ rõis ad creaturas. qꝛ ꝭm ipm dispõ dic respectũ rõnis ad disposita. ergo aliqs respect° rõis ẽ ꝑp° alicui ꝑsone diue qð ẽ improbatũ. di. 18 ꝑmi li. de dono. ꝛ di. 27. ꝑmi ḋ vbo.

c ¶ Preterea qð dic ḋ ideis practicł ꝙ ñ sũt in patre sed in vbo ac si vna ꝑsona non sufficeret ad ꝑductionem. vr̃ eẽ ꝯ aug°. 15°. de tri. c. 13. vł. 36. iõ vbũ h° ve veritas ẽ. qꝛ quicqd est i ea scia de q̃ genitũ ẽ ꝛ in ipo ẽ. qð aũt i eo nõ ẽ nec i ipo ẽ. Et paulo post. Nouit oia de° i seipo nouit ꝛ in filio: ꝛ post. Oia q̃ sũt in eoꝝ scia vnusquisqꝫ eoꝝ simul videt. Ex qbus ꝛ alijs verbis ibidẽ positis videt velle manifeste. ꝙ nihil actualius ẽ in vbo q̃ i intellectu patris. ꝛ p ꝯsequens nõ est ibi distinctius q̃ i intelligen° pr̃is. ¶ Preterea

Henric quol vi q 2

ꝙ dicit ibi verbū esse ad ꝑficiendū intellectionē eēntialē videt falsū. qꝛ illud qḋ est rō agendi alicui actōe nō manēte in agēte nō ꝑficit illa actōe. sic calidū inq̄ꝙtū calidū nō ꝑficit calefactōe q̄ recipitur in passo. sed ꝭm istū intellectio essentialr̄ est rō gignendi verbū. ⁊ ista gignitio nō est actio formalr̄ īmanens ipi patri. qꝛ termin⁹ gignitōnis nō est formalr̄ p̄ris. ḡ intellectio essentialis q̄ est rō gignēdi v̄bū ꝭm eū nō ꝑficit v̄bo ꝓducto. ¶ Qḋ etiā dicit ȯ noticia vl̄i ꝙ sit speculatiua īprobatū est supra in ꝓemio ṗmi ȯ scia theologica vtrū sit speculatiua vel practica. qꝛ ꝯcl'ones practice resoluunt in ṗncipia practica ⁊ nō in ṗnª speculatia sic ꝯcl'ones speculatiue in ṗnª speculatiua. ⁊ nō in ṗnª practica. ¶ Qḋ etiā dicit ꝙ iō posuerunt phi deū necessario ꝓducē aliud a se. qꝛ negauerūt in eo sapiam ꝓcedētē dispositiuā vl' disponentē. ⁊ amorē affectantē esse ꝓductū nō videt verū qꝛ volitio eēntialis siue vt ī tribus siue vt in filio siue vt in p̄re nō est nec̄io alterius a se. nihil eni aliud a se vult voluntas diuina necessario etiā si ꝑ īpossibile nō eēt ṗnm ꝓductiuū ad intra. qꝛ tūc necessario dependeret ad creaturā qḋ ē inconueniens maximum.

¶ Ad solutōnem questionis tria sunt videnda. ṗmo ꝙ ṗª cāulitas respectu creaturaꝝ ē nec̄io in trib⁹ ꝑsonis diuis. ⁊ h° respectu earū ut cātarū q̄ꝙtū ad verū eē siue q̄ꝙtū ad eē simplr̄ ¶ 2° ꝓpter illud qḋ additū est in .q. ȯ cāūlibus ꝭm qḋcūqꝫ eē videndū ē de cāūlitate respectu oiuꝫ cābiliū q̄ꝙtū ad eē ſꝫ qd vt eē cognitū vel eē volitū. ¶ 3° pp illud qḋ addit in .q. .s. ꝙ nō possit aliter esse q̄ꝙ in tribus. videndū est si ꝑ īpossibile poneret vna ꝑsona absoluta vtrū possꝫ eē in ea ꝑfecta cāūlitas respectu oium cābliliū. ¶ Quantū ad ṗmū dico ꝙ illa cāulitas ꝑfecta necessario est in trib⁹. qḋ ꝓbat triplr̄. ṗ° qꝛ ṗnm duaꝝ ꝓductōnum necessarie videlꝫ ⁊ ꝯtingētis nec̄io ē ṗus ṗnm necessarie q̄ꝙ ꝯtingētis. nō eni pōt effectus necessarius ꝑ̄supponē ꝯtingentē. sed aliq̄d in diuinis est ṗnm ꝓductōnis intrinsece que est nec̄ia. ⁊ aliq̄d ē ṗnm ꝓductōnis extrinsece que est ꝯtingēs. igit ṗus necessario est in deo aliqḋ ṗnm productōnis necessarie ⁊ ad intra q̄ꝙ ī eo sit aliqḋ ṗnm ꝓductōnis ꝯtingētis ⁊ ad extra. In illo aūt ṗori cōpleta ꝓductōe ad intra cōicatur tribus ꝑsonis ois fecūditas que eis nō repugnat. ⁊ ꝑ ꝯn̄s cōicat eis illud qḋ est ṗnm ꝓductiuū cōicatōis ad extra igit in illo instāti in quo ē ꝓximū ṗnm in deo ad ꝓducendū aliud contingēs ad extra illud cōicabitur tribus ¶ Itē ṗus nāliter est ṗmū obiectū ꝑ̄sens potētie respiciēti tale obiectū vt primū q̄ꝙ secundariū obiectū sit ꝑ̄sens. ⁊ h° maxime verū est qn̄ solū primū obiectū ex natura rei ⁊ ex se est obiectū: ⁊ scḋariuꝫ obiectū nō ex se est obiectū illius potentie. sed fit per actū istius potentie in tali esse. hoc mō ṗmū obiectū intellectus diuini ⁊ volūtatis diuine est sola essentia diuina. ⁊ oia alia sunt tantū secūdaria obiecta ⁊ ꝓducta aliquo mō in tali esse obiecti per actū intellectus diuini. ṗus igit naturalr̄ est eēntia diuina ꝑ̄sens intellectui suo vt ṗmū obiectū q̄ꝙ aliquid aliud. sed intellectus dininus hn̄s obiectū sibi ꝑ̄sens nō tantū est potētia oꝑatiua circa illud sed etiā potētia ꝓductiua noticie adequate illi itellectui vt ṗn° ꝓductiuo. ⁊ illi essentie cuius est ut obiecti. igit tūc est ꝓductiua verbi infiniti. ⁊ per ꝯn̄s verbi geniti in natura diuina. ¶ Silr̄ volūtas habēs eēntiā illā actu intellectā vt obiectū sibi ꝑ̄sens nō tantū ē potentia oꝑatiua qua .s. formaliter habens eam amet ipm obiectū. sed etiam potentia ꝓductiua amoris adequati infiniti. ⁊ per ꝯn̄s ꝑsone spirate in natura diuina. ṗus ergo naturalr̄ q̄ꝙ intellectus ⁊ volūtas diuina habeāt vel respiciant aliqḋ aliud obiectū secūdariū habetur

completa ratio pductōis psonaꝝ dīnarum intrinsecaꝝ. ⁊ p ꝯsequēs ille psone ꝑus pducunt̄ ꝙ aliqḋ aliud obiectū pn̄tetur. ⁊ p ꝯn̄s multomagis ꝑus ꝙ aliqḋ aliud obiectū causet. ¶Preterea 3° habitudo nature ad suppositū ꝑoꝛ est habitudine eius ad actū scḋm. quia agere presupponit eē. ⁊ habitudo nāe ad suppositum ē essentialis ⁊ i quid. illa autē habitudo que est nature ad agere nō videtur ita essētialis. natura igit̄ diuia ꝑus hȝ esse i illis psonis ꝙ sit ꝑncipiū pductionis extrīsece ¶2° quātum ad istum articulū videndum ē q̄ sit ratio hꝰ. dico ꝙ rō huiꝰ nō est sic positio ꝑma inuebat scȝ ꝙ verbū ⁊. s. s. sint rationes formales ꝑxime creandi. vel ꝙ aliquoꝰ ꝯpleāt cālitatem pr̄is. immo eadē causalitas ⁊ eq̄ pfecta est in pr̄e sicut i tribus. Ista ğ p̄imitas talis est in tribus psonis respectu creature qualis ē dicta di. 12. ꝑmi li. i patre ⁊ filio r̄spectu. s. s. nō. n. hoc ponitur ibi quasi imꝑfectioꝛ fecūditas sit in vna psona ꝙ in duabus. sȝ quia ꝑus cōicat fecūditas illa filio ꝙ. s. s. spiretur. ⁊ tūc i illo instāti originis quo pr̄ pducit. s. s. illa fecūditas qua pducit̄ est i pr̄e ⁊ filio: ex hoc sequit̄ ꝙ tūc pducit̄. s. s. a duobꝰ in q̄bus ē illa vna fecūditas. Ita hic. ꝑꝰnāliter cōicat̄: nā diuia tribus suppositī diuis ꝭm rōes istas ꝑus positas ꝙ creatura possit imediate pduci. ⁊ ideo i illo ꝑmo instāti i quo creatura est imediate pducibilis cālitas illa vna est i tribꝰ psonis respectu creaturaꝝ pducēdaꝝ. Et h̄ est sn̄ia Aug. 5. de tri. c. 14. ꝙ sic pr̄ ⁊ filius ad. s. s. sūt vnū ꝑnᵐ sic oēs tres sunt vnū ꝑnᵐ creature ad ipāȝ pducendā.

Quantum ad 2ᵐ articuᵐ ꝑncipalem

videt̄ ꝙ si in itellectu patris sint idee practice sicut ē argutū ꝯ opi. ꝑmam. ğ v̄buȝ est genitum de creatura: vt est idea in intellectu patris. qḋ etiā ꝯfirmat̄ p aug. 15 de tri. c. 14. Natum est de omibus his q̄ sūt i scientia patris. ¶Sed cōtra istud arguitur. quia tūc. s. s. nō spiratur tātū vt amoꝛ essētie diuie. sed vt amoꝛ omis amabilis intellecti. ⁊ ita ex vi pductōis sue esset amoꝛ creature sicut essētie diuie vel ergo deus necessario amaret creaturas. vel. s. s. nō necessario pduceret: q̄ꝝ vtrūq; est falsum. ¶Item nō tm̄ pater nouit creaturas formalit̄ sed etiāȝ nouit filiū formalit̄. igitur si de oībꝰ vt notī patri gignit̄ verbū de v̄bo vt noto pr̄i gignitur verbū. ⁊ ita verbū gignit̄ de v̄bo. ¶Iteȝ nulla relatio realis alicꝰ pᶜ diuie videt̄ eē ad aliq̄d aliud extra ipāȝ vt ad creaturam. ex di. 30. ꝑmi. sed geīti ad illud de quo gignit̄ si ē distinctū realit̄ est relō realis. ğ v̄bū nō ē genitū de lapide vt noto pr̄i. ¶Quātū ad hoc igit̄ dico sic. ꝙ duo ordines pn̄t itelligi i diuinis. s. ordo nāe ⁊ ordo originis q̄ sūt alterius rōis. ⁊ i quocūq; gradu vniꝰ ordinis potest totꝰ aliꝰ ordo assignari. Exᵐ pᵒ i creatura vbi ē ordo nāe. ordo originis. ⁊ ordo duratōis qui sūt alterꝰ ⁊ alterꝰ rōis ⁊ totus vnus ordo pōt assignari in vno gradu alterius ordis. accipiat̄. n. vnum instās duratōis in illo instāti possūt assignari oīa ordiata ꝭm originē ⁊ naturā. accipiat̄ etiā vnū instās nāe in eo possūt assignari oīa ordiata ꝭm originē simplr̄ tn̄ in diuis ordo nāe ꝑmus ē ita ꝙ simplicit̄ procedēdo i ꝑmo instāti nāe debȝ assignari totus ꝑmus ordo origis. ⁊ si i 2° instāti nāe assignet̄ ordo originis non ē ꝑmus ordo origis sed 2ꝰ. quod itelligo sic ordo nature accipit̄ ꝯpando obiecta ad intellectū ⁊ volūtatem diuiāȝ. qꝛ cōpando essētiā suā ad itellectū ⁊ voluntatem eiꝰ q̄ est ꝑmū obiectū intellectus sui ⁊ volūtatis sue ē ꝑmū instās nāe. ⁊ ꝯpādo alia obiecta q̄ sūt scḋaria ad itellectū ⁊ voluntatem diuiam que nō sūt ex se obiecta sed pducta p intellectū ⁊ volūtatem inesse obiecti ē ꝭm instās nāe. In pᵒ igit̄ instāti nāe stando i illo habet̄ persona pfecta hn̄s mēoꝛiā pfectā essētie diuine. i. hn̄s itellectū cui eēnᵃ diuia ē pn̄s

nō est ordo nature originis

in ratõe obiecti actu intelligibilis. ꝛ ista psona ista memoria essentie diuine põt formaliter opari ꝛ formalit̃ ꝓducere sic dictum ẽ in pmo li. ꝛ pri⁹ aliq̃ mõ intelligibilit̃ ista psona opari ista memoria q̃ ꝓducere. ꝛ in illa poiri intelligitur ista psona in se pfecta ꝛ vere beata in actu intellectus intelligẽdo essentiã diuinam sicut obiectũ suũ. Eadem etiã psona producendo ista memoria ꝓducit noticiaꝫ adequatã huic obiecto. ꝛ cũ hoc obiec^m sit infinitũ ꝓducit personã formalit̃ infinitã p^c sbsistẽtem. illi aũt psone cõicatur volũtas vt actus pmus nõ habens adhuc terminuꝫ adeq̃tum productum. ista vna volũtate psona pma ꝛ 2ª opantur circa essentiã diuinã tãq̃ obiectum: amãdo eam infinite. ꝛ tũc sũt in se pfecte ꝛ vere beate i essen^a diuina. p̃ter hoc aũt ista eadem volũtate vna in eis iste psone ꝓducũt amoreꝫ adequatũ huic obiecto cognito sb rõe amabilis. ꝛ ita producũt amorem infinitũ. ꝛ ita spirãt personã diuinã. q2 nihil est formaliter infinitũ nisi quod per idemptitatẽ ẽ deus. Stando igit̃ precise in pmo instãti nature ꝯpando essentiã diuinaꝫ ad intellectũ ꝛ volũtatem habet̃ tot⁹ ordo originis pmus. quia. s. due persone pfecte originãt ꝛ tota pfectio diuinaꝝ psonaꝝ ad intra in intellectu diuio ꝛ volũtate habetur i pmo instãti nãe vt sũt potentie opatiue circa illã essentiã. quia tota pfectio simplicit̃ cuiuslibet persone ẽ in intelligẽdo ꝛ volendo essentiã diuinã. quia i intelligendo ꝛ volẽdo eã sũt beate formaliter hoc ergo quantũ ad pmũ instãs nature ¶ Sequit̃ 2^m instans nãe in quo ꝯpat̃ intellectus ꝛ volũtas diuina ad aliõ obiectũ scðariũ. ꝛ quia in illo instãti obm̃ illõ nõ est ex se actu intelligibile sed fit actu intelligibile p intellectũ. iõ nõ habet esse in memoria diuina vt mẽoria ẽ. sed ꝓducit̃ actu intelligẽtie i tali eẽ obi. sic i nobis intentiones 2^e ꝓducunt̃ per intellectum ꝛ nõ sũt i memoria vt memoria

est. ꝛ siue poneret̃ q̃ haberẽt eẽ per mẽoriam sicut q̃ ꝓducerentur p intelligẽtiã in eẽ cognito saltem p̃us nã q̃ habeant esse in memoria vel in intelligentia: tam memoria q̃ intelligentia ẽ in tribus personis. ꝛ ita inquãtũ memoria vel intelligentia est in istis tribus personis erit rõ producẽdi ista in esse. nõ igit̃ verbum p̃ma ꝓductione ꝓducit̃ õ lapide vt est in memoria patris. quia vl' lapis nõ habꝫ esse in memoria patris: vt memoria est p̃ncipiũ ꝓducendi verbũ. vel si habꝫ eẽ in memoria non tamen p̃us naturaliter q̃ ipa intelligatur in tribus. ꝛ ita potest probari q̃ p̃ma causalitas respectu causabilium in esse cognito necessario sit in tribus psonis. sic fuit probatum in scðs rõne ad p̃mũ articulũ q̃ eque vꝫ ad istũ articulũ. ¶ In 2° tñ instanti nature potest assignari quidã ordo originis. quia p̃us origine pr̃ intelligit lapidem q̃ fili⁹ quia pr̃ intelligit a se: fili⁹ nõ a se. sed h^o habet a p̃re. ꝛ. s. s. a p̃re ꝛ filio. Sed iste scðs ordo originis ñ ẽ originatio simpl'r qua scꝫ psone diuine ꝓducunt̃ in eẽ nãe diuine simpl'r sed est q̃si originatõ ƀꝫ q̃d siue ꝯseq̃ẽs personas iã ꝓductas. Ex^m hui⁹ in creaturis si sit origo sortis a platone p^c ƀm humanitatẽ ordo originis i istis in habẽdo humanitatem: ẽ p̃mus ordo originis simpl'r. ordo aũt eoꝝ i habẽdo risibilitatẽ est alius ordo originis q̃si ƀm quid. quia sic in p̃mo instãti nãe sortes habet humanitatẽ a platone ita i 2° habet risibilitatem ab eo. ꝛ si p̃us naturalit̃ ambo hr̃ent humanitatẽ q̃ risibilitas ꝓduceret̃ ambo causarent simul risibilitatem. ꝛ tñ q̃ hoc cãrent vn⁹ hr̃et ab alio. Ita dico in ꝓposito q̃ verbum eẽ noticiã infinitã genitã ẽ ipam eẽ infinitã noticiã infinite essentie. ꝛ hoc ẽ per originationẽ ipi⁹ a p̃re i p^o instãti nãe. sꝫ vbũ esse noticiã lapidis vl' hr̃e noticiaꝫ lapidis a p̃re gignẽte. h^o ẽ q̃si originare vbũ ƀm q̃d siue ƀm aliq̃d adueniens vbo enti simpl'r. h^o. n. ñ est ipm gigni simpl'r

sb rōne psone diue. qꝛ nec sb rōe noticie simplr infinite. ⁊ formalit infinite eētie vt obi pᵉ. l3. n. ꝯcomitant noticia illa infinita q̄ ē infinite eētie vt obi pᵉ sic noticia lapidis. q̄tenus tñ ē lapidis nō h3 a lapide formalit infinitatē. Et sic dictum est de eē intellecto ꝯsilr dici pōt de eē volito. ¶ Et si arguat ꝯ istud. qꝛ pr̄ pus origine ꝑducit lapidē in eē cognito ꝙ filiꝰ illū ꝑducat. igit vel filius nō ꝑducit illū vel idē bis ꝑducit: vel saltē ꝑducet post ꝙ intelligit eē ꝑductū. ꝑintelligit. n. illo ꝑori originis eē ꝑductū a p̄re. ¶ R̄ᵒ. pr̄ ꝑducit lapidē pus origine ꝙ filius. h est a se ⁊ filius nō a se. ⁊ tñ filius eadem ꝑductione ꝑducit lapidē ⁊ in eodm instanti nāe. ⁊ tamē in eodem instanti nature pn̄t assignare oēs gradꝰ ordis originis. ⁊ iō nō sequit ꝙ sit bis ꝑductꝰ nisi pus nālit ⁊ in ꝑori instāti nāe ꝑduceret a p̄re ꝙ a filio ꝙ nō est verꝝ. nā in illo instanti nāe in quo pr̄ ꝑducit lapidem ita li eē filius h3 eandē nāꝫ. ⁊ p ꝯn̄s oēꝫ fecūditatem ꝑductiuā q̄ sibi nō repugnat. ⁊ ita virtutē ꝑducēdi lapidē ⁊ an̄ illud instans ordine nature nō ꝑintelligit lapis ꝑductus in eē cognito. ¶ Et si dicas saltem an̄ origine ꝑintelligit ꝑductus a p̄re ꝙ a filio. igit nō pōt ꝑduci a posteriori origine. igit nec a filio: qꝛ filiꝰ nō pōt ꝑducere filiū: qꝛ an̄ originē vis generatiua vt i p̄re h3 terminū adequatū sibi. ¶ R̄ᵒ. ⁊ dico ꝙ nō ē ita in originatōe ꝑm q̄d sicut i origiatōe simplr. originatio. n. simplicit ponit originatuꝫ in eē simplr. ⁊ iō quod in esse reali ꝑcedit originationem simplr ꝑcedit ⁊ originatū simplr. ⁊ iō n̄ pōt eē ab ipo origiato. ⁊ iñ ē ꝙ vbū non pōt ꝑducē aliud vbū. Sed i origine ꝑm q̄d origināns nō ꝑducit originatū in aliq̄ esse simplr. ⁊ iō pōt stare cū hᵒ ꝙ ꝑductio eiꝰ ꝑcedat sic aliqō originatū ꝙ tamē simplr nō ꝑcedat illō origiatū. ¶ Sed hoc nō videt sufficere. quia semp videt dubiū quomō verbū pōt ꝑducere lapidem in esse cognito. ⁊ quomō lapis possit ꝑduci a verbo cum pus origine producatur a p̄re in tali eē. ⁊ tamē verbum nō pōt producere verbum igit nec lapidem in eē cognito. si ista sit ratio ibi q̄re verbū nō pōt ꝑducere vbū q̄ ponit cōit sc3 qꝛ ꝑintelligit iā terminꝰ adequatus illius virtutis vel vis generatiue vt i p̄re. ¶ R̄ᵒ. ista ꝑpō. ois potenᵃ ꝑhabēs originē terminū adequatū an̄ꝙ sit in alio: nō est illi ꝑncipiū ꝑducēdi nō ē vera nisi addat ꝙ h̄ns illō ꝑncipiū cōicatū non possit eē realit an̄ termiᵐ illū: vl nisi addat ꝙ ab illo h̄nte illud ꝑnᵐ ille terminꝰ nō est 2ᵒ ꝑducibilis. ita est in ꝑductōne simplr ꝙ vbū h̄ns memoriā eandem cū p̄re nō pōt eē pus realiter ꝙ verbū simplicit sit ꝑductū. nec etiā ē aliqō vbum ꝑducibile a vbo h̄nte memoriā illā. nō sic aūt est in ꝑductione creaturaꝝ in eē intelligibili. Sed ista r̄nsio destruit positionē q̄ndam que ponit a multis. di. 7. ꝑmi li. que ponit ꝙ filius nō pōt generare. nō. n. illa ē tota rō. qꝛ. s. memoria vt in p̄re h3 terminū adequatū sed oportet addere ꝙ h3 terminū adequatū illi ꝑnᵒ nō ꝑducibilē ab eo cui cōicat tale ꝑnciᵐ qꝛ si eēt ꝑducibile ab eo cui cōicat tale ꝑnᵐ tūc cōicaret ei tale ꝑnciᵐ in rōe ꝑncipij ad producendū. ⁊ ita eo posset producere. q̄redo aūt vltra q̄re vbo h̄nti eādem memoriam cū p̄re n̄ cōicat ipa memoria in rōe ꝑncipij ꝑductiui: videt ꝙ oporteat ꝑbare p aliud ꝙ p terminū adeq̄tū rōi illiꝰ ꝑncipij vt in p̄re.

Quare filius in diuinis nō pr̄ producit aliū filium in diuinis

Quantum ad tertiū articulū intelligendum est ꝙ in creaturis si competeret causa ad duos effectus ordinatus essentiabilior est eius ꝯpatio ad effectū vtrū ꝙ ꝙ vnius effectus ad alterum. propter eni dependentiā eorū ad causam eandē ordinate dependēt ad inuicē ⁊ nō econuerso ꝑpi dependentiā vniꝰ ad altꝝ dependēt ordiate ad cāꝫ eādē. igr̄ si p ipossibile destruatur ibi ordo effectuū inter se ordiatoꝝ n̄ ꝑpi hoc adbuc est negandus

ordo ⁊ dependētia vtriusq₃ ad cām. q₂ ꝑpter minus īpossibile nō est ꝯcedendū maius īpossibile. nec pp minus necium est negandū mai⁹ necium. Cx^m si ponat ignē hr̄e istos duos effectus ordinatos. s. calefacere ⁊ ignire si eēntialius se habe at ignis ad vtrūq₃ ꝙ ignire ad calefacē: ꝙuis ignire p̄supponat calefacē si pona tur per īpossibile ignē nō posse calefacē nō ꝑpter hoc negandū est ip̄m posse ig nire. ⁊ iō obligās seip̄m ad tenēdū añs: nō est obligatus ad tenendū ꝯñs. nō eni teneret ista ꝯña. si ignis nō possit calefa cere. igit̄ nec ignire. nisi ꝑ hanc ꝓpositō nem affirmatiuā intellectā potēs ignire pōt calefacere. q̄ destruit ex positōe vbi ponit̄ p̄fecta rō ip̄ius ignis. nā posse ig nire pōt stare cū opposito eius qḋ est ca lefacē. ⁊ ita illud qḋ est mediati⁹ igni ꝙ sit calefacere qḋ est ignire pōt stare cum opposito eius qḋ est calefacē. q₂ cū non calefacē ponit̄ stare ignire. ⁊ ita illa posi tio destruit ibi talē ꝯña₃. q₂ destruit illā ꝓpositionē ꝑ quā ten₃ talis ꝯña. Ita ad ꝓpositū applicādo pōt dici ꝙ aliquid ē in deo p̄n^m ꝑductōnis itrinsece: ⁊ aliqd in eo est p̄n^m ꝑductōnis extrinsece ita ꝙ iste ꝑductōnes ordinate sūt ad idē p̄n^m: ⁊ quodāmō magis necius est ordo vtri usq₃ ꝑductōis ad cām ꝙ alterius ad al terā. si igit̄ ꝑ īpossibile ponat̄ aliqḋ p̄n cipiū nō eē p̄n^m ꝑductōnis ꝓoris qḋ po nit ponēdo vnā ꝑsonā eē absolutā ⁊ ne gando ꝑductionē intrinsecā nō pp hoc videt̄ esse negandū illud p̄n^m eē p̄n^m pro ductōnis extrinsece. q₂ adhuc hoc posi to habet̄ tota rō p̄ncipij ꝑductōnis ex trinsece. ⁊ tm̄mō negat̄ ille ordo ꝑducti onis ad ꝑductionē qui nō stat l₃ destru itur per oppositū. Et iō si arguat̄. ista ꝑ sona nō pōt ꝑducē intra. igit̄ nec extra. negāda eēt ꝯña ab obligato ad añs. nō eni illa ꝯña tenet nisi ꝑ hāc ꝓpositionē potētia ad aliqd ꝑducendū extra p̄sup ponit ꝑductionē intra. que destruit̄ per hypothesim. Et iō videt̄ ꝙ cālitas p̄fca ex sui rōne inquantū. s. dicit ꝯpatōe₃ ad ꝑductū extra. vel ad productionē extri secam nō reqrat habitudinē ad ꝑducti onē intrinsecā l₃ idē fundamentū necio sit rō ⁊ cā vtriusq₃ ꝑductōis intrinsece ⁊ extrinsece. ⁊ ꝓus intrinsece ꝙ extrinse ce. Ex hoc videt̄ ꝙ ph̄i nō posuerūt ha bitudinē in eis. l₃ eni viderēt neciam ha bitudinē creatōnis vel ꝑductōis extrin sece ad efficiens vel ꝑducens. nō tamen viderūt necia₃ habitudinē creatōis vel ꝑductōnis extrinsece ad ꝑductionē in trinsecam. ⁊ ideo licet negarent illam ꝑ ductionē intrinseca₃. cōcederent tamen illam productionē extrinsecam.

Ad questionez igi

tur p̄ncipalē patet ꝙ de necitate cālitas p̄fecta respectu cābiliū extra est in trib⁹ ⁊ hoc respectu oiu₃ cābiliū in q̄cūq₃ eē cābili siue simpl'r siue s̄m qd. ita ꝙ non posset nō eē in trib⁹. tñ si ꝑ īpossibile eēt vna pᵃ absoluta ꝯñter eēt dicendū ꝙ in illa pᵃ absoluta simpl'r eēt talis cālitas p̄fecta. ⁊ ita cālitas p̄fecta ex rōne istius termini nō videt̄ necio includere ꝙ ip̄sa sit in tribus. sicut nec ex rōne istius ter mini includit rōnem ꝑductōnis ad itra licet illa in re necessario p̄supponat sibi sicut nec posse ignire ex rōne sui necessa rio includit posse calefacere: licet in re p̄ supponatur.

Ad argumēta prin

cipalia Ad ꝑ̄i. patet ꝙ ꝯcludit ꝑ 3° ar ticulo qōnis. Ad 2^m dictū est in simili di. 12. p̄mi li. vbi dictū est quō pater ⁊ fi lius sunt vnū p̄n^m. s. s. ⁊ melius quo ad ꝓpositū. di. 4. p̄mi li. vbi dictū est d̄ ve ritate hui⁹. deus est pater ⁊ filius ⁊. s. s. ⁊ tactū est supra de. 20. p̄mi li. de poten tia quō est eadē in tribus ꝑsonis. Ad 3^m dico ꝙ licet aliqḋ essētiale sit p̄n^m ꝑ ductōnis alicuius ad extra. nō tñ ē p̄n^m statim applicabile ad actū nisi intelligit̄ in tribus. quia sicut dictū est di. 12. p̄mi

illud qd est pn^m actiuũ ordinatorũ non intelligit esse in potẽtia ꝓxima ad actũ remotũ nisi vt est sub actu priori. sic aïa nunq̃ intelligit eẽ in potẽtia ꝓxima ad actum volendi nisi vt est actu intellgẽs. q2 quãdo est in potẽtia ꝓxima volendi aliquid actu intelligit illud. q2 nihil est volitũ nisi cognitũ. ⁊ ita licet q̃dlib3 eẽntiale ad se p̃cedat aliquo mõ notionale tamẽ nõ oportz omne eẽntiale s̃b omni respectu ad extra posse p̃cedere q̃dcũq3 notionale. ¶ Ad primũ argumentũ in oppositũ dico q̃ p̃sone diuie necessario ↄueniunt in omni opatõe ad extra plus q̃ substãtia ⁊ virtus. q2 p̃sone diue vnã opationẽ habẽt qua sunt simplr vnus opator. tamẽ si p ipossibile illa ṽtus eẽt in vna p̃sona absoluta nihil p̃fectõnis deesset sibi quin p̃fecte posset ꝓducere omne ꝓducibile. ¶ Ad 2^m dico q̃ procedit de facto q̃ ꝓductio p̃supponit ꝓductionẽ: nõ tamẽ vt formalr cãm suaz sub ratione qua est productio. sed quia principiũ immediatiꝰ comparatur ad vnã ꝓductionẽ q̃ ad aliam.

Secũdo quero

Utrũ deus possit aliquid creare. videt q̃ nõ. q2 si aliquid ꝓducit qd nõ prius producebat hoc ẽ: q2 aliquid aliter se h3 nũc q̃ prius. Istud in ꝓposito nõ potest poni passum. quia nõ prefuit. igitur oportet agens aliter se habere nunc q̃ prius. ⁊ per ↄ̃ns mutari sed primũ agens nõ potest mutari. igit ⁊c. ¶ Si dicat q̃ agens sine sui mutatõe potest ꝓducere nouũ effectũ. ¶ Cõtra. quia agens dat esse. iõ productũ vl passum recipit eẽ ⁊ nõ ecõuerso. quia productũ recipit esse: iõ ꝓducẽs dat esse. igitur in agente oportet nãliter p̃cedere aliquã habitudinẽ nouã ad ꝓductũ ⁊ nõ ecõuerso. igit ⁊ mutationẽ que nõ ẽ ponenda in deo. igit nec creatio. ¶ Item cã semp eque determinata ad agẽdũ eque videt agere semp ⁊ effectũ ꝓducẽ. q2 nõ videt rõ quare nũc debeat aliq̃d ꝓducẽ ⁊ ñ al̃s si fuit al̃s ita determiata ad agẽdum sicut mõ. sed si creat aliq̃d nũc alic aliquo mõ se h3 nũc q̃ p̃us. ⁊ per maiorem determinationẽ cãe ad ipm nũc q̃ p̃us. g̃ cã illa aliq̃n est magis determinata ad ꝓducendũ effectũ q̃ al̃s. ⁊ sic non eque semp. ⁊ p ↄ̃ns mutata. ¶ Preterea 2° de generatõe. Idẽ manẽs idẽ semp natum est facẽ idẽ. g̃ nõ erit aliqua variatõ in effectu nisi p̃us nãliter ponat in cã. ¶ Preterea. si nulla ponat mutatio ex pte cãe vt mõ dicat magis approximata ⁊ minus approximata q̃ al̃s. nec possit esse aliqd impedimentũ ex pte eius ñ videt rõ quare nũc agit ⁊ p̃us nõ egit. ¶ Et si dicas q̃ voluntarie agit. ⁊ iõ põt agẽ q̃n vult. Cõtra h° nõ videt rõ q̃re voluntariũ agẽs aliq̃n agat ⁊ ñ al̃s nisi q2 expectat maiorẽ oportunitatẽ agẽdi tũc q̃ al̃s. hoc aũt assignari nõ põt in p° mouẽte respectu sui effectus. g̃ nec quia volũtarie agit põt agẽ q̃n vult.

Oppositum

Gen. i. In principio creauit deus celũ ⁊ terrã. R°. creare ẽ aliq̃d de nihilo ꝓducẽ in effectu. Deus aũt l3 possit multiplr sumi sic p3 p Ans. monol. c.8. vno tñ mõ accipit vt notat ordinez tñ vt notat ordinẽ adhuc ẽ multiplr dictũ. q2 põt notare ordinẽ nãe vel durãtõnis. si p°°. ꝓcedunt phi deũ posse creare ⁊ aliq̃d de nihilo ꝓducẽ. vt patet per Auic. 6. met. c. 2. q̃re lr̃am eius. Et intelligo istud de prioritate nãe. sic p̃us nã põt aliq̃d dici positiue. q2 ipm inest alicui ⁊ prior est entitas eiꝰ q̃ illa q̃ dicit posteriꝰ nã inesse illi. sic est de aïali ⁊ rõnali i homine. de s̃ba ⁊ accñte in ꝓposito p accidens. de mã ⁊ forma respectu cõpositi p se. Alio mõ p̃us nã dr̃ eẽ vnũ alio q̃si ꝓuatiue. qd. s. nõ inest ei cui dr̃ p° ↄuenire s3 ineẽt ei nisi p aliud impediret. sic si dicatur in mã p̃us nãliter eẽ ꝓuatio q̃ forma. nõ quidẽ q̃ ista duo sunt sil̃ in mã:

ita q̄ ꝑuatio ꝑus inſit q̄ forma. ſed ꝑua
tio ꝓ tanto pōt dici ꝑor nã: ⁊ ꝑus nã in
mã q̄ forma. qꝛ ꝑuatio ſemꝑ ineēt mãe
niſi ab aliquo agente recipet formã. ita
q̄ ad habēdū ꝑuationē ſufficit ſola mã
cū negatōe vel ꝑuatōne cauſe extrinſece
ad hn̄duꝫ aūt formã requirit cã extrin
ſeca. nec tñ ꝑuatio ē de rōne mã e ſic nec
forma. nec ãbo ſunt ſil' in mã. Ita intel
ligo in ꝓpoſito q̄ creatura non hꝫ ex ſe
nō eē: nec q̄ ſil' ſint in ea eē ⁊ nō eē quaſi
ſimul ſint eē ⁊ nō eē. nec aliq°° hꝫ nō eē
qñ eſt. ſed q̄tuꝫ eſt ex ſe habēt nō eē niſi
cã extrinſeca ſuū nō eē ipediret dãdo ſi
bi eē. qꝛ ex ſola rōne creature nō habēt
eē circūſcripta oi cã extrīſeca dante eſſe
qꝛ nullo° habēt eē niſi ꝑ cãm extrinſecã
ꝓduceret in eē. ita q̄ magis ꝓprie dicen
dū eſt creaturã nō habē eē ex ſe formalr
q̄ hr̄e nō eē ex ſe formalr. qꝛ formaliter
ꝓut ex ſe affirmat nec hꝫ eē ex ſe nec nō
eē. ¶ Pro iſta opi. ſic intellecta arguit.
agēs pfectius min' ꝑſupponit in agēdo
q̄ agens iperfecti'. ſicut nã minus ꝑſup
ponit in agēdo q̄ ars. qꝛ nã ꝑſupponit
ens in potētia: ⁊ ars ens in actu. ſꝫ deus
eſt agens perfectius q̄ nã vel ars. igitur
min' ꝑſupponit q̄ nã vel ars in ſua acti
one. ⁊ ita min' q̄ ens in pōa: qḋ ē ꝑſup
poſitū a nã. ⁊ ita nihil. ⁊ ꝑ ꝯñs pōt crea
re. ¶ Iſtã rōnem adducūt aliq̄ ad 2m mē
bꝛū ꝓut denotat ordinē duratōnis. ſed
ibi oio nō valet. qꝛ ſi deus nihil ꝑſuppo
nat in ꝓducēdo de q̄ ꝓducat. nō tñ ſeq
tur q̄ poſſit ꝓducē nouū ſic. ſic nec de
nã ⁊ arte ſequit ex v̓tute argumēti q̄ qꝛ
nã nō ꝑſupponit in actōe ſua ens i actu
igit pōt ꝓducē aliq̄d oio nouū ſm eē in
actu. nō ſequit. Sꝫ nec ad iſtud ꝑmum
mēbꝛꝫ valet. qꝛ ſm ph̄os q̄cūqꝫ itelligen
tia eſt agens ſupioꝛ q̄ agēs nãle. ⁊ tñ nō
ꝯcedit ꝯñs ab eis. lꝫ Auic. ꝯcedat q̄ itel
ligentia poſſit creare ſiue aliq̄d ḋ nihilo
ꝓducē. ¶ Iō alr arguo ad iſtud mēbꝛum
ſic. deus ꝑt imediate aliq̄d cãre ⁊ efficē.
igit pōt creare ⁊ aliq̄d de nihilo facere.

añs eſt manifeſtū. qꝛ de' eſt ꝑnm efficiēs
ex 2a di. ꝑmi li. y ſi nihil ꝑt imediate fa
cere: tūc nec etiã mediate pōt facē aliq̄d
qꝛ eſt ꝑmū efficiēs. ⁊ ita nullū effectū ꝓ
ducet. ꝯñam ꝓbo ſic. qꝛ ſi pōt efficē ali
q̄d. igitur illud nō habet eſſe ex ſe neceſ
ſariū formalr. ⁊ hꝫ eē a cã. igr̄ hꝫ eē poſt
nō eē ſm intellectū iſtius mēbꝛi. imedia
te etiã ꝓducit nullo alio ꝑſuppoſito. qꝛ
ſi aliq̄d aliud ꝑſupponēt illud aliud eēt
effectū ab eo. ſic pꝫ ex di. 8. ꝑmi. igit iſtḋ
nō eēt imediate effectū ab eo. hēm' igit
a ꝑ° añte ad iſtud ꝯñs: q̄ ꝓducit aliq̄d
ordine nature de nō eē ad eē ⁊ nullo pre
ſuppoſito. ſm q̄ iſtum intellectū creat.
Iſta rō videt innui ab Auic. 6. met. c. 2.
vbi prius. quere eam ibi.

De ſecundo mēbꝛo ꝓut denotat or
dinē duratōis negat cōit creatio a ph̄is
qꝛ dicūt deū nec̄io ꝓducē q̄cq̄d imedia
te ꝓducit ⁊ nullo ꝑſuppoſito. qḋ auteꝫ
mediate ꝓducit ꝓducit aliq̄ ꝑſuppoſi
to de q̄ ꝓducit. qꝛ tūc ꝓduc ꝑ cãs ſcḋas
⁊ ita nec mediatū nec imediatū effectuꝫ
ꝯtingēter ꝓducit de nihilo ſic accipien
do de. ¶ Sed ꝯ iſtud ꝓbatū ē di. 8. ꝑmi
li. ⁊ tactū eſt di. 39. eiuſdē. q̄ de' cauſat
oia q̄ ſūt ad extra cōtingēter. ⁊ ex h° ſeq
tur q̄ nō nec̄io. ⁊ ꝑ ꝯñs nec ſempiternū
qꝛ ph̄s. 9. met. videt ꝯcedē oē nec̄iuꝫ eē
ſempiternū. idē etiã videt innuere. i. ḋ ce.
⁊ mun. ꝯ platonē q̄ ꝯceſſit aliq̄d ſempi
ternū eē ⁊ tñ poſſibile nō eē. ¶ Sed in
ſtabis huic rōni. q̄ nō oꝫ vbi eſt ꝯtingē
tia in effectu q̄ ibi iferat poſſibilitas ad
nouitatē. deus eni cōtingent vult. a. ex
di. 8. ꝑmi li. ⁊ tñ nō ꝑt de nouo nō velle
a. qꝛ tūc eēt mutabilis. ¶ R°. nouitas ꝑt
eē in ꝓductōe diuina ꝓpter nouitatē ꝓ
ducti. lꝫ nō ſit nouitas in ipo ꝓducente
qꝛ in ꝓductōe ꝑma nouitas eſt ex pte ꝓ
ducti: ſic patebit rn̄dendo ad ꝑmū argu
mentū ꝑncipale. ſed circa velle nō ꝑt eē
nouitas vel mutatio ex parte voliti niſi
eēt aliqua nouitas ex pte actus volēdi.

quia actus volendi idē ꝛ eodē mō se habens nō pōt esse alicuius nouiter voliti volitū eni nō hꝫ eē volitū nisi p actum volendi. ꝛ ita nō est nouū in eē voliti nisi p nouū actum volendi. ¶ Sic igit videt aliqualr sequi ꝙ si deus possit aliqd cōtingent cāre: pōt etiā cōtingēter cāre aliqd nouū. qꝛ nō est rō qre nō possit cāre nō sempiternū ꝯtingēter sic pōt ꝯtingenter cāre sempiternū. ex quo nō causat necessario. ꝙ eni oportet cātum eē sempiternum videt sequi ex necessitate cātionis: vel ex imutabilitate ipius cāntis. quoꝝ neutrū infert sempiternitatē. igit possibilis est nouitas inferri. ¶ Arguit etiaꝫ ad istud membꝝ. qꝛ si aliquid sit nouū quero a qua cā sit nouū. sit illa cā a. tūc arguo. aut a. eodē mō se habēs ꝓduxit hoc nouū: aut aliter. si eodē mō habet ꝓpositum. qꝛ ab eadē cā nō mutata potest esse aliqs effectus nouus. si ab a. aliter se hñte quero a quo mouēte aliter se habuit ad hūc nouū effectū ꝓducendū nō est ꝓcessus in infinitū. ḡ stabitur tandē ꝙ aliqd erit nouū a cā vniformiter se hñte. ¶ Et confirmat rō. qꝛ si potest eē a pmo mouente hec ps motus noua que nunꝙ pfuit quare nō pōt ita aliqd totū esse nouū cuius nihil vnꝙ pfuit. ¶ Sed ista rō cum sua ꝯfirmatōne cōtra phos parū valet ꝛ leuiter solueret ab eis. ꝯclo tamē vera est ꝙ ab aliq agēte nō mutato potest eē ꝓductū ꝙ oino sit nouum. ¶ In isto tamē mēbro 2°. s. intelligendo de ꝓut dicit ordinē duratōis distingui pōt de nihilo ꝙ pōt accipi ꝓ nihilo oio vel ꝓ nihilo ꝑm eē existentie. aliquo tñ ꝑm esse eēntie. ¶ Et ponit ab aliqbus ꝙ lꝫ deus possit creare ō nihilo 2°°. nō tñ p°° qꝛ nō potest aliquid ꝓducere qō non est ex pte sui possibile ꝑꝫ Auic. 2. met. nihil autē nō est possibile ex pte sui. quia non est rō aliqua quare vnū nihil nō eēt possibile: ꝛ aliud nihil esset possibile. ¶ Cōfirmat ista rō. quia in omi creatura est cōpositio ex actu ꝛ potētia. ꝛ vbicunqꝫ ista sunt ꝓcedit ordine nature possibilitas vel potētialitas. igit potentialitas in quacūqꝫ re creata sic ꝓcedit nāliter ꝛ est poꝛ nā actualitate. ꝛ tūc ista potentialitas nō est nihil sed est alicuius entis ꝑm aliqō esse: nō esse exñtie. igit ꝑm esse qdditatiuū. ¶ Et hoc ponit ꝑm illū modum qui recitat di. 43. pmi. ibi eni ponit ꝙ ꝑ potentiā actiuā dei ad se ꝓducit p° res in eē possibili passiue ad se. ꝛ tūc vltra potest ꝓduci in eē exñtie. nō tñ nisi ꝑus nā fuerit ꝓducta in eē qdditatiuo ꝛ i eē possibili passiue. ¶ Cōtra istud est argutum ibi di. 43. quia nō ꝓducitur res aliqua in esse possibili per oipotentiā sꝫ ꝑ intellectū quo ꝓducit in eē intelligibili. ꝛ qñ est in eē intelligibili nō repugnat sibi esse nec est ex se formalr necessarium igit est possibile. ¶ Silr sic argᵐ ē di. 36. pmi ꝯ illud eē eēntie: si illud eē eēt verū eēt ꝓductio in illo eē vere eēt creatio. qꝛ ad aliqd esse simplr ō nihilo. igit illa ꝓductio est simplr alia. nō rei in esse possibili. quia si res nō sit possibilis anteqꝫ sit in esse essentie. ꝛ ꝓducitur in isto esse igitur aliquid producitur in aliquo esse aliqua productione. quod non est possibile ex parte sui.

Quantum ad istuꝫ articulū dico ꝙ de nihilo. i. ñ de aliquo ꝑm eē exñtie pōt deus creare. ꝛ ꝑ ꝯñs ō nihilo. i. nō ō aliquo ꝑm eē exñtie. qꝛ vt ꝓbatū est di. 36. nunꝙ eē essētie sepatur realr ab eē exñtie. tñ nō pōt aliquid creari. i. ꝓduci ad esse simplr de nihilo. i. nullo mō ente. nec simplr nec ꝑm quid. nihil eni creat qō nō ꝑus habuit esse intellectū vel volitū. ꝛ in eē intellecto fuit possibile formalr sicut dictū est in pma rōne cōtra istā positionē. ꝛ tunc fuit qsi in potētia ꝓpinqua vt posset eē obiectū oipotentie ꝛ poni in esse simplr. pōt tñ aliqd ꝓduci licet nō creari de simpliciṫ nihilo. i. non aliquo ꝑm esse essentie nec ꝑm eē exñtie. nec ꝑm aliqō eē ꝑm qd. qꝛ

creatura pducit in eē intelligibili nō de aliquo. eē nec simplr nec fm qd nec possibili ex pte sui in isto esse. istud tn̄ pduci nō est creati. quia n̄ termiatur ad esse simplr sed fm quid.

¶ Ad primum argumētum pncipale dico. q cā pōt p° et imediate aliquā effectū nouū pducere absz omi nouitate in ipa. qd pz p exm. si ponatur sol semper eē in se eqne lumiosus et creetur aliqd medium pspicuū approximatum de nouo illumiabit illud: ita q nihil nouum erit i sole ad hoc q ab ipo sit noua illumiatio. et si posset ex se ponere mediū pspicuum et sub lumie sicut causat in ipo lumē ita poneret i esse h° totum. s. mediū illumiatum sine aliq nouitate i seipso ¶ Et si dicas hoc nō posset si eēt agēs naturale et vniformiter se habēs. quia tūc semp vniformit pducere ret. igitur exemplū n̄ valet ad ppositum oñdendū. ¶ R°. verū est q istud exēplū quo ad hoc valuit q nō oportet ppter nouitatē effectus ponere nouitatem i cā tn̄ nō voluit quo ad hoc q effectus possit esse nouus a causa naturalit agente et totale. quia tale agēs semp vniformiter ageret si talē esset respectu effect°. agens autem liber pōt eadem volitione antiq effectū nouum pducere p tūc p quando vult effectū nouum esse. nō. n. est necesse si sempiternalit vult et nō potest de nouo velle. igitur vult p sempiterno. sic est necessariū i me: q si nūc volo aliqd q p nūc velim illud. sed possū velle illō esse p cras. et eadē volitione stāte sine oi mutatione a pte volūtatis mee possum illud nouū causare cras p quo volo illud. ¶ Et qn̄ arguitur ɔ istud p illā rationem q oportet habitudinē nouā aliquam naturaliter pcedere i producente ad pductum et nō ecōuerso. Dico sicut dictum est di. 35. pmi. et alias frequēter q ad absolutum i causa immediate sequitur absolutū i effectu. et in effectu primo cōsequitur respectus ad causam. et tunc si aliquis est respectus cause ad effectuz ille respectus ad effectum ē vltimus et aliquādo nullus. Cum igitur dicis q quia causa dat esse. ideo effectus recipit esse et nō ecōuerso. dico q si intēdas p ly quia reduplicationē relationis i causa vl aliquam realitatem nouā in causa siue relatiuam siue absolutā ppositio ē falsa. si aūt intelligas reduplicare actuz pmuz cause q pcedit naturalit causatum illo modo ppositio ē vera. absolutum. n. in causa pcedit naturalit causatū. ¶ Et si dicas q nō tm̄. quia ē absolutū causat: quia tale ē. s. absolutū qn̄ nō causat. Dico q i illo istāti i quo causat adhuc cāt vt pus naturalit ipa causatōne. et vt sic nihil intelligit nisi absolutū a quo ponitur ipm causatū in esse. et ideo nihil pōt accipi cum hoc qd est causati nisi illud sit pus nec respectu huius instātis nec respectu alteri°. fallit autez imaginatio: qz semp videt q causa sit indetermiata vsq ad illud instās qn̄ causat. et tūc q aliqua relatio determinās ipam ad effcm pmo requirat a pte eius qd falsū est. illō eni idez absolutū qd in cā pcessit taz nā q duratione ipm effectū pductum vel causatū ē etiā i cā in illo instāti pus nālit q causet. et fm illud absolutum fm qd pri° fuit causatm est nūc causās. et n̄ fm aliqd additū neqz absolutū neqz respectiuū. ¶ Ad 2m patet p idem. qz causa eque determiata ad pducēdū aliquod pductū q̄tū ē ex pte sui pōt qn̄qz pducere: et qn̄z nō pducē. qz sic i nālibus cāz determiari ex pte sui ē ipam hre formā q causet. ita i liberis cāz eē determiatam ē ipaz hre volitionē respectu volibilis. et sic ibi forma hri pōt an̄ q effectus causetur si tūc est impedimētū extra vel absentia passi. ita qz hic pōt volitio hri an̄ q volibile hēat et pri° nā et duritōe. Ad 3m d pho. 2. d gnatōe. dico q phs itelligit d agēte nāli sic pz p eū ibi. Ad 4m dico sic dcz ē di. 8. pmi. idisciplīati ē q̄rē oīuz

demonstratione͂ ꝭm phm.4.met. ꝑnci/pioꝝ eni demo͂stratonis no͂ est demon/stratio. ⁊ eode͂ mo͂ in co͂tingetibus. alio/quin esset ꝓcessus in infinitu͂ in ꝯtingen tibus. qꝛ ꝯtingetia no͂ sequutur ex neces sariis. ⁊ ió ista volu͂tas dei qua vult hᵒ ⁊ ꝓducit ꝓut est imediata ⁊ ꝑma causa cuiꝰ no͂ est aliq̄ alia ca͂ quere͂da. sicut eni no͂ est ro͂ q̄re voluit natura͂ huma͂a͂ in hoc indiuiduo esse ⁊ esse possibile et co͂/tinge͂s. ita no͂ est ro͂ q̄re hoc voluit nunc ⁊ no͂ tu͂c esse. sed tm̄ qꝛ voluit hoc ee͂ ió bonu͂ fuit illud ee͂. ⁊ q̄rere hᵒ. ꝓpo͂nis lꝫ ꝯtinge͂tis imediate ca͂m est quere͂ ca͂m si ue ro͂nem cuiꝰ no͂ est ro͂ quere͂da. Et cuꝫ dicit de expectare veru͂ est ꝙ ipsa volun tas que habet bonitate͂ ex ipo volibili: ipa si est recta vult volitu͂ statim esse ni/si sit aliqua ro͂ ꝓpter qua͂ velit aliquid aliud esse. ⁊ tunc expectet illud aliud ee͂ tpe oportuniori. sed voluntate͂ que nul/lam habet bonitate͂ ex volito ſꝫ ecoᵒ nec ro͂nem hꝫ q̄re nu͂c vult aliq̄d sic̄ nec ab/solute ro͂nem hꝫ quare hoc velit no͂ oꝫ alia͂ oportunitate͂ in volito expectare. ¶ Ad argueba͂t ꝑ 2ª po͂ne de esse ee͂nᵉ pꝫ rn̄sio per dicta ꝑus. ꝯcedo eni ꝙ om̄e creabile ꝑus erat possibile creari ex pte sui. sed ista possibilitas n̄ funda͂t in aliq̄ esse simpl'r sed in ee͂ cognito ita ꝙ ee͂ cog nitu͂ ꝯcomita͂t possibilitas ad ee͂ simpl'r lꝫ formal'r ee͂ cognitu͂ no͂ sit esse possibi/le. qꝛ ee͂ cognitu͂ est esse in actu lꝫ ꝭm q̄d ee͂ possibile est ee͂ in po͂a ad ee͂ simpl'r ⁊ n̄ in actu. nec tn̄ ee͂ in po͂a est ee͂ simpl'r. sed est falsa ꝭm quid ⁊ simpl'r. sic̄ nec futuꝝ esse est ee͂ simpl'r. nec ee͂ ꝑteritu͂ est ee͂ sim plicit͂. sic̄ eni ꝑterisse in ee͂ simpl'r no͂ ifert esse simpl'r: sic nec futuri ee͂ in ee͂ simpl'r igit͂ nec multomagis posse ee͂ simpl'r in/fert ee͂ simpliciter. qꝛ posse ee͂ videt͂ ee͂ re motius ab ee͂ simpl'r ꝙ fore. ¶ Per ide͂ ad alia͂ ro͂ne͂ de co͂positio͂ne ex actu et po tentia lꝫ eni ꝯcedat pote͂tia͂. s. obiectiua͂ ꝑcedere actu͂. no͂ tame͂ ipa est in aliquo actu reali: licꝫ sit in aliq̄ cognito ꝭm qᵒ co͂cedit͂ ee͂ cognitu͂. no͂ tame͂ est formal'r ee͂ cognitu͂. ¶ Ista tame͂ ro͂ no͂ valet. qꝛ ꝯpositio no͂ est ex potentia obiectiua ⁊ actu termina͂te: sed alio mo͂ est ipa com positio sicut dictu͂ est di. 8. i. li.

Tertio queritur vtru͂ possibile sit deu͂ ꝓduce͂ ali q̄d aliud a se sine ꝑnᵒ. videt͂ ꝙ sic. Phs i. phy. ꝓbat ꝙ ma͂ est ingenita ⁊ incorru ptibilis. alioqui ee͂t ꝓcessus in infinituꝫ in materiis. igit͂ ma͂ vel no͂ fuit ꝓducta: vel fuit ꝓducta sine ꝑnᵒ. hoc est ꝓposi/tu͂. vel si no͂ salte͂ aliqua forma fuit i ea producta sine ꝑnᵒ. qꝛ ma͂ nunq̄ fuit sine forma igit͂ ⁊c̄. ¶ Preterea tp̄s ꝭm phm 8. phy. ⁊ 12. metha. est sine ꝑnᵒ qᵒ ꝓba/ri videt͂ ex hoc. qꝛ si no͂. igit͂ ꝑus potuit fuisse tp̄s ꝙ fuit. vel ꝑus ee͂ ꝙ ee͂t. sed a͂n est differe͂tia tpis. igit͂ a͂n tp̄s fuit te͂pus. ¶ 3ᵒ sic ꝭm phm. i. de generato͂e. Genera tio vniꝰ e͂ corruptio alteriꝰ. igit͂ nunqua͂ fuit aliq̄ ꝑª generatio. ⁊ per ꝯn̄s sine ꝑnᵒ sunt aliqua generabilia. ¶ Item ca͂ non agens per motum ⁊ no͂ impedibilis po/test habere effectu͂ sibi coeuum. sicut ap paret in creaturis. igitur ⁊c̄.

Contra Aug. ad Felicianu͂ as/signat diffinito͂eꝫ crea ture. ⁊ dicit ꝙ creatura est ex eo ꝙ omi pote͂tis dei volu͂tate ex no͂ esse ad esse ꝓ ducta est eius s̄ba. sed si de ro͂e creature est ꝓduci ex no͂ ente. igit͂ impossibile est eam ꝓduci sine ꝑnᵒ. ¶ Preterea. q̄ ro͂e deus potuisset ꝓduxisse vnu͂ sine ꝑnᵒ et aliud. ⁊ ita ee͂nt ꝓducta actu infinita in multitudine. potuisset e͂t aggregasse oe͂s lapides qui postea fuissent. ⁊ ita infini/tum mole fecisse. sed tam infinitas nu͂e/ro ꝙ in mole improba͂t. 3ᵒ. physicoꝝ.

Hic dicitur ꝙ deꝰ potuit ꝓduce͂ aliq̄d aliud a se sine ꝑnᵒ. qꝛ ipm̄ n̄ potuisse hᵒ fecisse. s. ꝓduxisse aliq̄d sine ꝑnᵒ n̄ pt de/mo͂strari nec ꝑ mediu͂ extrinsecu͂: nec ꝑ mediu͂ intrinsecu͂. n̄ ꝑ mediu͂ extrinsecu͂

Thomas ꝑma pte summe q. 46 articulo 2ᵒ

quia illud ē volūtas dei cuius nō potest
sciri nec hri rō q̄re magis vult h° eē cū
pn° q̄ sine pn°. nec p mediū intrinsecū. s
p qȯ q̇d est ipi⁹ factibil. qꝛ qȯ q̇d est ab-
strahit ab h̄ ꝛ nūc. ğ nō ē rō demr̄andi
hic ꝛ nūc. ¶ Item qȯlibet aliud a deo
factū eē ex tp̄e ē articul⁹ fidei. ğ ad h° nō
expedit fieri demr̄ationes nec ppt fide
les nec ppter infideles. imo videt̄ piculo
sū quātū ad fideles quidē. qꝛ sic euacua
retur meritū fidei vt vr̄. nec quantū ad
infideles. qꝛ tunc possent nos arguere q̄
talia crederem⁹ ppter demr̄atōnes: ꝛ sic
tenerent nos esse sine fide. ꝛ si viderent
eis eē sophistica sic q̇busdā fidelib⁹ vide
tur posset dubitare infidelis q̄ ppt talia
crederem⁹ ¶ Preterea 3°. Aug. 6. d̉ tri.
c. i. dicit. q̄ si ignis eēt etern⁹ splēdoꝛ ab
eo cātus sibi eēt coetern⁹. Et ex h° arguit
efficaciter p ista opi. vt videt̄: qꝛ ꝯsequē
tia aug. est nālis. alioq̇n nō valēt ꝯ arri-
um ad pbandū coeternitatē filij cū p̄re
nō aūt pōt tenere nisi ex pfecta rōe cau-
se ꝛ cāti. igit sic ibi infert ex pfecta cā nā
liter agēte coeternitatis necitas. ita ex p
fecta cā volūtarie cānte pōt iferri possi
bilis coeuitas effcūs limitati ad cāz illi-
mitatā. qꝛ nō vr̄ eē dr̄ia int̄ agēs nāle: ꝛ
liberū. nisi incōtingent ꝛ nāliter agere. n̄
est aūt dr̄ia in posse agere ꝛ nō posse agē
qꝛ q̇cq̇d pōt nāle agens agere ꝛ liberum
ꝛ nō differūt nisi in modo causandi.
At illud argᵐ pōt multipliciť replicari
qꝛ nulla ꝯditio pfectōis i secūda cā repi
tur quacūq̄ positōe facta q̄ ꝯditio pfec
tionis n̄ sit i pᵃ cā vt cā. sed pfectōis est
i aliq̄ cā 2ᵃ hr̄e effectū sibi coeuū. ꝛ ex h°
si eēt etern⁹ vl̄ coetern⁹ effect⁹ sue cāe pfe
ctio eēt i cā. igit ꝛc. ¶ Aliť etiā deducit ꝛ
est quasi idē qꝛ mod⁹ cāndi n̄ formaliť
variat ipm cātū fm Amb. d̉ icarnatōe
vbi. sꝫ si de⁹ nāliť cāret necio cāret. ꝛ pos
set cāre effectū sibi coeuū ꝛ coetnū. igit
si mō volūtarie cāret lꝫ n̄ necio causꝫ po
terit tn̄ cāre effectū sibi coeuū. Et si dica
tur Aug. itelligē d̉ splēdoē imanēte igni
q̇ n̄ est formaliť cātus ab eo. ¶ Cōtra h° ē
lr̄a sua q̄ dic. splēdoꝛ ab eo genit⁹ atꝫ dif
fusus. Eandē etiā sniāꝫ dic aug. sup Jo.
omel. de vgulto ꝛ imagie ei⁹ i aq̄. certū
ē aūt q̄ imago talis si eēt eēt cāta ꝛ geni
ta a vgulto. ¶ Pretea. 4. q̇cq̇d n̄ repug
nat limitatōi nō repugnat creature si est
aliq̄ entitas. sꝫ q̄tacūq̄ duratio n̄ repu-
gnat limitatōi qꝛ n̄ est pfecti⁹ qȯ durat
p. x. ānos q̄ qȯ durat p vnā diē. igr̄ vr̄
q̄ infinita duratō n̄ ponēt maiorē pfec-
tionē i creatura q̄ mioꝛ. ꝛ p ꝯn̄s nō po-
nit repugnātiā eam sp fuisse sine pn°.
¶ Itē creaᵃ ita tēdit i nō esse: q̄tū ē ex se si
sp eēt sic si nō sp esset. ꝛ h° qꝛ ē ex nihilo
sed absq̄ ꝯdictōe pōt aliq̄ creaᵃ sp tēde-
re i nō esse. ꝛ tn̄ sp esse. sic pꝫ d̉ angelo ꝛ
aīa. igit absq̄ ꝯdictōe pōt sp fuisse: ꝛ tn̄
q̄tū est ex se habuisse nō esse. ¶ Itē au-
gust. io. de ci. c. 3°. dic q̄ si pes ab eterno:
vel ex eternitate fuisset i puluere semper
ei sbesset vestigium. qȯ tn̄ vestigiū a cal-
cante esse factū nemo dubitaret. nec alte
rum altero pus esset q̄uis alteꝝ ab alte
ro factū esset. ¶ Itēꝫ ibidē li. 2. c. 4. mō
quodā vix itelligibili phi dixerūt mun-
dū esse factū. ꝛ tn̄ nō hr̄e pnᵐ duratōis
igit ille modus si est vix intelligibilis est
intelligibilis. ꝛ ita nō iducit ꝯdictōēꝫ ali
q̇d sp fuisse ꝛ sine pn°. ¶ Confirmatur
etiā. quia nō videt pbabile q̄ tam pre-
clari phi ꝛ tā diligēter veritatē inq̇rētes
ꝛ tā pspicaciter rationē termioꝝ ꝯcipiē
tes nō vidissent ꝯdictionē inclusā si fuis
set inclusa in termis. Et ꝯfirmatur etiāꝫ
fm phos q̄ nō sit ibi ꝯdictio: quia non
solū nālis ꝯsiderat q̄tuoꝛ causas sꝫ etiāꝫ
methaphysic⁹. sb pori tn̄ ꝛ cōiori rōe. ef
ficiēs ğ in pl⁹ est q̄ mouēs vl̄ mutās: ꝛ p
ꝯn̄s pōt dare esse sine motu. pmū igit ef
ficiens pōt dare esse absq̄ h° q̄ det eē p
motū vel mutationē. ꝛ ita absq̄ hoc q̄
det eē nouū post nō esse. ¶ Itē motus est
effect⁹ coeu⁹ ꝛ coetern⁹ ipius pmi mouē
tis. igit pōt aliq̇d eē pductū vl̄ effectū a
p° efficiēte sibi coetnū vl̄ coeuū.

Contra istā pōnem arguit ꝙ includat ꝯdictoꝫ aliud a deo fuisse sine pnᵒ. qꝛ ꝺ omi ꝓducto aliqñ verꝫ est vel aliqñ erit verū ꝺicē ꝙ ꝓducit. qꝛ de filio dei i eternitate ꝓducto vere pōt dici ꝙ ꝓducit in eternitate. creatura igitur aut semp ꝓducit qñ ē. aut aliquādo ꝓducitur ⁊ non semp. Si 2ᵒᵒ in illo instanti in quo sic ꝓducit primo capit eē ⁊ patet ꝓpositū. quia qꝺ pmo capit eē habet pnᵐ. Si pᵒᵒ. igit creatura est in cōtinuo fieri. qꝺ videt incōueniēs qꝛ tūc nō eēt pmanēs. videt etiā ꝙ tūc ñ differret creari a ꝯseruari. qꝺ improbat duplr. pmo quia creari est ꝓduci de nō esse ad eē. ꝯseruari aūt est ipius phabiti eē. ⁊ ita creari nō est cōseruari. 2ᵒ qꝛ agēs pticulare generat ⁊ nō ꝯseruat. igit vbi ambo ꝯcurrūt in eodē aliud ē vnū ⁊ aliud est alteꝝ. Et addit huic rōni. qꝛ creatura habet esse acquisitū. ⁊ per ꝯñs eē post nō eē. al' eēt deus. 2ᵒ arguit. oē qꝺ est qñ ē nece est eē. 2. phier. igit nihil pōt non eē nisi qꝛ potētia pcedit eē eius p quā potest ipediri eius eē. sed si aliqd fuit ab eterno a deo nulla potētia pcessit esse eius a deo. ḡ ñ potuit nō eē a deo. Instat sibi quia predestinatus pōt saluari ⁊ nō saluari. ḡ a simili de facto ab eterno possibile est ipꝫ fuisse ⁊ nō fuisse. Rñdet ꝙ predestinatio respicit rem extra ꝓ certo nunc ꝓ quo. s. res pōt nō esse. ⁊ ita nō pdestinari. qꝛ pdestinatio correspōdet nature rei. sed dare esse alicui ab eterno respicit potentiā ꝓ ifinita eternitate in qua nulla est potētia ad oppositū. ⁊ ita nec in actu eēndi. Cōfirmatur. qꝛ in ꝑpetuis nō differt eē a posse. 3. phy. ⁊ 9. met. c. penul. igit nullum sempiternū est in potētia. Preterea. 3ᵒ arguit idem alibi sic. qlibet spēs eque est in potētia vt sit ꝯpando ad deum vt dantē eē. igitur sicut sol potuit fuisse ab eterno ita ⁊ asinus. ⁊ hoc pfectus potēs generare. ⁊ ab illo possent fuisse omnes asini alij generati q̄ sunt vel fuerūt vsqꝫ ad hunc diē modo geniti. Et tūc quero vtrū omēs fuissent tūc finiti aut infiniti si finiti. igit totū tp̄s ab illo vsqꝫ ad istū fuisset finitū. si infiniti. igit positis extremis potuissent media fuisse ifinita actu qꝺ est inconueniens. Preterea. 4ᵒ arguit sic. creatura ab eterno possibilis est est eē ⁊ possibilis est nō eē. si ergo ponat in eē habet illud eē acquisitū. ḡ duratione nō eē suū pcessit suū eē nouū vel acq̄situm. vel forma eam sicut soluēdo formatur ⁊ ponit ꝓlixe nimis in quodlibeto. 8. q. 9. Itē arguit pro ista opi. ꝙ sequit fuisse infinitas aias intellectiuas si potuisset mūdꝰ fuisse sine pnᵒ. Preterea cōtra rōnem infiniti in q̄titate est ipm posse excedi vel eē totalr acceptuꝫ. sicut patet ex diffinitōne eius. 3. phy. infinitū est cuiꝰ nihil est accipe extra. sed si mūdus potuisset fuisse ab eterno ⁊ sine pnᵒ. infinita duratio fuisset accepta. igit nihil fuisset vlterius accipiēdū. Nec valet rñsio illa que dicit ꝙ fuissent infinita in potētia ⁊ semp in accipiēdo eē ⁊ non in accepto eē. quia signaᵒ intellectᵒ nihil facit ad hoc ꝙ infinitū sit acceptū actu. qꝛ impossibile est infinitū futurū aliqñ fuisse acceptū licet nullus intellectus fuisset qui signaret partes illius tpis infiniti. Iteꝫ arguit ꝙ pars eēt maior toto. quia sit meridies huius diei a. ⁊ meridies crastine diei sit b. si ex vtraqꝫ pte a. potuit eē tempus infinitū. pari ratōe de preterito respectu b. ad futurū respectu b. ergo quocunqꝫ preteritū ad b. est maius eo futurū ad b. quod est equale preterito ad b. est maius. sed pterito ad a. est maius preteritū ad b. sicut totum parte. ergo futuꝝ ad b. quod est equale pterito ad b. est maius preterito ad a. sed futurū ad a. est equale pterito ad a. igitur futurū ad b. eēt maius futuro ad a. ⁊ ita pars maior toto. Alie rōnes possunt multe adduci: alique sunt sophistice: ⁊ alie multe fiunt sepe.

Tenentes istā pōnē potissime: qꝛ ponūt eandem ipossibilitatē eē ex pte spēi cuiuscū qꝫ ⁊ in aliq̄ spē sic i successiuis qḋ est acceptū vr̄ esse finitū lꝫ totū sit infinitū in accipiendo ptem post ptē rn̄dent ad rōnem pᵉ opi. ¶ Ad pmā lꝫ nō posset sciri nāliter volūtas dei an sit respectu hꝰ. tn̄ nāliter pōt sciri qꝫ ipa nō ē alicꝰ qḋ n̄ est ex se volibile. ⁊ ideo illud includit ꝯdictionē ⁊ p ꝯn̄s impossibilitatē. voluntas aūt dina nō est eiꝰ cuius nō ē rō. Sꝫ tūc oꝫ ponere nō volibilitatē ex pte obi sicͭ impossibilitatē ex. 43. di. pmi. Et tūc cū arguit. qꝫ q̄ddḋ est nō est mediū dmōstrandi esse h. ⁊ nūc dr̄ qꝫ ⁊ si illud veruꝫ sit tn̄ creata pōt eē mediū demōstrandi inceptōeꝫ exn̄tie eiꝰ. ¶ Cōtra hꝰ. qꝛ mediū illud p qḋ demōstrabit inceptio exn̄tie. non pōt eē qḋ q̄d fm istos. igr̄ exn̄tia. ⁊ tūc vr̄ illa rō dupliciͭ peccare. pᵒ fm fallaciā ꝯn̄tis. qꝛ exn̄tia in miori n̄ infert existentiā actualē. 2ᵒ: qꝛ pmissa i q̄ applicatur exn̄tia ad lapidē erit ꝯtingēs: ita demōstratio illa nō erit rō multū pbabilis sꝫ sophistica. ¶ Ad argᵐ tn̄ pōt rn̄deri. qꝫ lꝫ qḋ q̄d ē ꝯtingenͭ se hꝫ ad exn̄tiā actualē vl̄ n̄ actualē ⁊ iō n̄ sit mediū demōstrādi exn̄tiā absolute nec aliqꝫ ꝯditōem exn̄tie absolutā. alicui tn̄ qḋ q̄d ē pōt repugnare aliq̄ ꝯditio exn̄tie. ⁊ ideo pōt esse mediū demōstrandi: ita qꝫ exn̄tia sub tali ꝯditione pōt demōstrari p qḋ q̄d est ipius. sic q̄dditas lapidis lꝫ i se nō includat existē. tn̄ sibi repugnat ex se eē icreatū. ⁊ ideo ex rōe hꝰ q̄dditatis: pōt ꝯcludi qꝫ nō hꝫ esse increatū nec sempiternū Ita dicendū est in ppósito fm istā positionē qꝫ lapidi repugnat existē sempiternum. ⁊ ideo ex q̄dditate lapidis pōt demōstrari qꝫ n̄ hēat esse sempiternū. ⁊ iō ex hꝰ vltra nō absoluteqꝫ hēat esse nouū sed si est qꝫ hꝫ esse nouū: qḋ ē ppositum Aliter etiā peccat rō vt vr̄ fm fallaciaꝫ ꝯn̄tis. nō. n. sequiͭ oppositō huiꝰ nō pōt demonstrari. igiͭ istud ē possibile: sed ē fallacia ꝯn̄tis. nam pᵃ impossibilia sunt impossibilia ex termis. sic opposita eoꝝ s. pᵃ necessaria sūt necessaria ex termis: lꝫ eoꝝ opposita nō pn̄t demonstrari. qꝛ sūt pᵃ vera. Sꝫ opoꝛtēt ad istud an̄s oppositū nō pōt demōstrari addē qꝫ oppositū nō est necessariū pᵐ siue notū ex terminis. Et forte illud negareͭ ab aliq̄bus in pposito lꝫ illa necessitas oppositi ex terminis latēs sit ⁊ nō euidēs cuicūqꝫ intellectui ꝯfuse ꝯcipienti termios. ¶ Ad 2ᵐ dici pōt: qꝫ sint rōnes aliq̄ necessarie p creditis nō ē piculosum eas adducere nec pp̄ter fideles nec pp̄ter infideles nō q̄tū ad fideles. nō. n. doctores catholici inh̄rentes veritatem creditoꝝ p rōnes ⁊ nitentes intelligere illud qḋ crediderunt p hoc intendebāt destruere meritū fidei immo Aug. ⁊ ans. crediderūt meritoꝛie laboꝛare vt intelligerent qḋ crediderūt. fm illud Esa. 7. Scḋm aliā translatōeꝫ nisi credideritis nō intelligetis. Credentes eni inh̄rebāt vt intelligerent ea q̄ crediderunt p rōnes: Si aūt demonstratōes si q̄ possent hr̄i euacuāt fidē. vl̄ nō de hꝰ in li. 3. de m̄a incarnationis: nec piculosum est quantū ad infideles si rationes necessarie possent hr̄i. ⁊ si non pn̄t haberi rationes necessarie ad pbandū esse factum. s. articulum fidei. si tn̄ haberetur ad pbandum possibilitatem facti etiaꝫ vtile esset eas adducere ꝯ infidelem. qꝛ p hoc aliqualiter psuadereͭ ne resisteret talibus creditis sic impossibilibus: adducere tn̄ sophista p demonstrationibꝰ piculosum esset ꝯ infideles. qꝛ ex hoc exponereͭ fides derisioni. ⁊ ita etiā est i oī materia alia etiā indifferenti vt in geometricis. si sophista tanq̄ demonstratōnes pponerentur. melius ē. n. ignoꝛantē se scire ignoꝛare q̄ pp̄ter sophista opiari se scire. Illi autem qui dicūt ptem oppositam dicūt se nō adducere solita: sed rationes necessarias ⁊ veras demonstrationes. ⁊ ideo nullū p̄iudiciū facere fidei nec respectu fideliū nec respectu infi-

deliū sed magis ɔfirmare eā hi⁹. rōib⁹.
¶ Ad 3ᵐ dico. ꝙ lꝫ dicat ibi multiplicit a diuersis rn̄deo tamē breuiter ꝙ in eadē ɔn̄tia possūt esse multe rationes ꝑpter quas illatio sit necessaria. ꝛ ita multi loci sūpti ex multis rationib⁹ talis ɔn̄tis in ipo an̄te. ꝛ ideo vbicunqꝫ aliq̄ illaꝝ rationū siue aliqs illoꝝ locoꝝ inueniri pōt similis illatio inueniri pōt ꝛ inferri Exemplū. homo currit. ḡ animal currit sequit̄ bn̄ ꝑ locū a specie ꝛ nō soluꝫ hoc sed etiā ꝑ locū ɔmunioꝛē a pte sꝫiectiua ꝛ nō tm̄ vbicunqꝫ est illatio spēi ad gen⁹ ē bona ɔn̄tia. sed ꝛ vbicunqꝫ est argu^m a pte sꝫiectiua ad totū ē bona ɔsequētia. ꝛ posset poni aliud exemplū vbi plures rationes inferēdi ɔcurrūt. sed istud sufficit ad ꝓpositū. Ita dico ꝙ sequit̄ ignis ē in hoc nūc nō impeditus. igit̄ lux est. locus est a cā naturaliter causāte nō impedita. ꝛ nō solū hoc sed etiā a ratione q̄ꝺ cōioꝛ in an̄te pōt ista ɔn̄tia tenere. scꝫ a ratōe ꝑducentis nāliter ꝛ nō impediti. nō. n. tm̄ cā causans nāliter nō impedita hꝫ causatū sibi coeuū. 2. phy. sed etiā ꝑducens nāliter hꝫ ꝑductū sibi coeuum. sicut ē manifestū ꝑ 2ᵃᵐ rationē. Ubicunqꝫ igit̄ est similis rō inferendi nō tm̄ ꝑm illā rationē generalē. sꝫ etiā specialē erit ɔsequētia necessaria ꝛ naturał. ꝛ ita dico ꝙ exemplum bn̄ ē ad ꝓpositum. ꝙ si ignē esse inferat splendoꝛē diffusū eē per ratiōnē ꝑducentis nāliter lꝫ an̄s hoc fuerit impossibile ꝛ incōpossibile ꝛ ɔn̄s similiter ɔn̄tia tam̄ ē necessaria ꝛ bona. igit̄ vbicūqꝫ ē illa ratio illationis erit cōsequētia bona ꝛ necessaria quomōcūqꝫ sit de an̄te ꝛ ɔn̄te. sed ita est de p̄re ꝛ filio quia p̄r ē ꝑducēs naturalit̄ respectu filij. igitur ibi erit similis ɔn̄tia bona ꝛ necessaria. ¶ Per hoc pꝫ ad ɔfirmationes illius rationis ꝙ nulla ꝑfectio tollit̄ a p̄ma causa q̄ potest esse in 2ᵃ. posse autē hr̄e causatū simpl'r necessariū nō ē ꝑfectionis in cā 2ᵃ. imo hoc nulli cause scōe ɔuenit vt dictū est de 2ᵒ p̄mi. lꝫ aliqua cā 2ᵃ hoc habeat ꝑm q̄d. simpl'r. n. necessario causare includit ɔ̄ditionē. ꝛ iō hoc nulli cause 2ᵉ ɔuenit nec ex hoc tanq̄ ex impossibili inferēdo q̄lꝫbet ex pte ignis arguit Aug. sed ex rōe cōioꝛi arguit Augus. s. ex ratione ꝑducentis ꝙ nō includat ɔ̄dictionē. ꝛ hoc sufficit ad rōeꝫ suā Per idē patet ad illā aliā rationē: ꝙ diuersus modus cān̄di nō variat cātū foꝛmaliter. veꝝ ē de diuersis modis cān̄di: qui pn̄t eē cause in aliqua causatōe. sed si vnus modus i causādo sit possibilis: ꝛ alius impossibilis ꝑm modū possibilem cātū erit tale ꝛ ꝑm modū impossibilem cātū erit aliud. sicut ex impossibili sequit̄ impossibile nāli tn̄ ɔn̄tia. Ita dico ꝙ naturali ɔn̄tia sequit̄ ꝙ si nālit̄ causaret ꝙ necessario causaret ꝛ coeterne. sꝫ iste mod⁹ cān̄di includit ɔ̄dictionē ad ipm cāre. ¶ Alius aūt modus cān̄di. s. libere ɔpossibilis ē cause. ꝛ ideo nō tollit ɔpossibilitatē in an̄te ꝛ ɔsequēte. ¶ Ad 4ᵐ. diceret aliqs ꝑ ista via ꝙ sempiternum eē includit aliquā illimitationem. quia includit adeq̄ri deo ꝑm aliq̄d. s. ꝑꝫ illimitationē duratōnis. q̄ꝺ nō posset eē sine illimitatōe. qꝛ nō posset sibi adeq̄ri in aliquo vno sine alio. ¶ Sed hoc nihil est. qꝛ etiā coexn̄s deo hodie nō ꝑpt̄ h⁹ equat̄ eīnitati cui coexistit hodie. qꝛ eternitas coexistens huic diei ē infinita ꝛ independēs ꝛ creatura vt hodie coexistēs eternitati ē finita ꝛ dependēs. ꝛ iō nō coequat̄ sibi. Opoꝛtet igit̄ dicere ꝙ sempit̄num eē aliquā illimitationē dicit in creatura vn̄ repugnet sibi. sꝫ vn̄ sit illa illimitatio ꝛ repugnātia quilibꝫ ɔ̄nderet ꝑ illā rationē fūdamētalē quā ꝑ se ponet ¶ Ad 5ᵐ rn̄det̄ ducendo ad oppositū quia sic creatura nō pōt actualit̄ tendē in nō esse ꝛ tn̄ semp foꝛe. ita nō pōt actualiter fuisse post nō eē ꝛ tam̄ semp fuisse de ratione aūt creature ꝑm istā positionem nō tm̄ ē habuisse nō esse an̄ eē aptitudinaliter sed etiam actualit̄ ante esse habuisse nō eē. ¶ Ad auctoꝛitatē dico:

q̄ auctoritas aug. io. de ci. dei. nō est ſm intellectū suū ibi posita. ſ3 ponit ea3 ſm intellectū phoꝝ. vnde ꝑmisit ibi ꝯ phis sic. n. inquiūt. si pes eēt i puluere ab eterno ꝛc. Unde ſm veritatē pedē semp fuisse ꝛ causasse vestigiū in puluere includit ꝯdictionē. quia vestigiū causat p impssionem pedis i puluere p motū localem ꝛ ita motū aliquē talē fuisse sine ꝑnci°. qui de rōe sua ē inter opposita ꝯdictio ē ¶ Ad illud de vix intelligibili dico: q̄ ꝯdictoria pn̄t apphendi ab intellectu ꝛ etiam simul apphendunt. alioqn nullo mō intellectus diceret ea eē ꝯtradictoria sicut generaliter p3 ex argumēto phi. 2. de anima. vbi ꝓbat de sensu ꝯmuni ꝛ a lig̃s sensibus pticularibus q̄ nullus sensus nec intellectus ꝯpat extrema nisi apphendat vtrūq3 sed sic apphendi ē vix intelligibile. quia nō est intelligibile cu3 assensu quo dicimus nos intelligere qḋ credimus eē veꝝ. ꝛ nō intelligere quod nō credimus eē verum l3 tn̄ apphendamus illud. ¶ Uel aliter pōt dici q̄ si accipiatur intelligibile ꝓ eo cui intellectus pōt assentire ꝛ dicat modus istoꝝ phoꝝum fuisse vix sic intelligibilis pōt exponi q̄ in suo vli modus ille fuit intelligibilis. nō autē in se ꝛ in pticulari. intelligibilis. n. erat cū assensu in ratione ꝓducentis ꝛ nō in ratione causantis. ꝛ intelligere causās in ratione ꝓducētis est itelligere causās imꝑfecte etiā in vli. sicut intelligere hominē in ratōe animalis ē intelligere hominem impfecte. ¶ Uel 3° pōt dici ꝛ forte ad mētem eius q̄ ꝯdictoria latentia quādiu nō pcipit ꝯtradictio euidēs in eis pn̄t aliquo° apphendi ab intellectu: nō tamē certitudinalit: ꝛ ita ꝯtradictio ista si est tn̄ latuit ꝛ potuit ab eis vix intelligi. ¶ Ad illud qḋ additur de phis pōt dici q̄ multas ꝯdictōnes latētes ꝯcesserūt. sicut negauerūt cōiter eē aliqḋ ꝑmū ꝑncipiū ꝯtingenter cāns. sed dixerūt causātē ꝑmū esse necessario cāntem. ꝛ tamē dixerūt ꝯtingētiā esse in entibus. ꝛ aliqua ꝯtigit fieri sed ꝯdictionem includit aliqd ꝯtingēter fieri in entibus ꝛ ꝑmam cā3 necessario cāre. sic deductum ē di. 8. ꝑmi. ꝛ di. 2. eiusdē. ꝛ aliquantulū in. q. ꝓcedēte. ¶ Ad illud qḋ additur de q̃tuor causis que ꝯsiderant a methaphisico. pōt dici q̄ ꝓbat abstractionem ſm intellectū efficientis a mouēte ꝛ mutāte. nō aūt omē abstractiuū ſm ꝯsiderationē intellectus opoꝛ3 posse separari ſm esse ab eo a quo pōt fieri abstratio ſm intellectum. ꝛ ideo ex h° n̄ sequit q̄ in re sit aliquod efficiēs qḋ nō est mouēs vel mutans.

Tenentes primam opi. potissime ꝓpter hoc q̄ non inuenit ꝯdictio in istis terminis aliud a deo ꝛ esse sempiternū. ꝛ 2° ꝓpter hoc q̄ ratōnes que vident ꝓbare ꝯtradictionē sūt speales. ꝛ ideo si de aliquo speciali ꝓbent ꝯdictionē nō ꝓbāt hoc ꝯ omi alio a deo. Et 3°. quia quedā rōes fiūt de pterito q̄ vident silr posse fieri de futuro sic de pterito. cū tn̄ nulli negēt possibilitatē futuri sine fine. aut possent fieri de successione sic de ꝑmanētia. Isti rn̄dent ad rōes ꝯtra istā opi. que ꝓbant ꝯdictionē.

¶ Ad ꝑmā. q2 creatura aliqua potuit semp ꝓducta fuisse puta angelus cui° eē est in euo. Et si dicas q̄ creatura illa aliqn̄ fit ꝯcederēt q̄ illa fit in instanti eui. ꝛ cū infertur q̄ tūc esset successiuū nō sequitur. quia filius dei sp generat. ꝛ tamē nō est aliqd successiuū sed sūme ꝑmanens. quia idē instās in quo generat sp manet ita dicerēt isti q̄ idē nunc manet in quo angelus accipit esse. ꝛ ita nō est successio successiua. n. semp aliā ꝛ aliam ptem accipiūt ſm esse. ¶ Ad aliā ꝓbationē de cōseruari ꝛ creari patebit in. q. de euo. ¶ Ad illud additū de eē acquisito ꝯcedūt q̄ habet eē acquisitū. quia nō hab3 eē qḋ ex se sit formaliter necessariū. tamē nō videt necessarium q̄ sit acquisitum post nō eē. q2 acquisitio sic ꝛ receptio vi

sufficienter stare si ex se nō habeat illud quod dr̄ acqrere siue sit nouū siue antiquū. ¶ Ad 2am rōem de pħo.2.pyber. oē quod est ꝛc. patet r̄nsio di.39.pmi. vbi ē adducta ista instātia ad pbanduꝫ ꝙ nihil ꝯtingenter ē in illo instāti p q̄ ē qm̄ oppositū tūc posset inee. ex hoc pꝫ ꝙ assumptū est falsū. imo i illo instāti in quo ꝛ p quo ꝯtingent ē. sic ibi deductū ē ꝛ determinatū. ¶ Et idē dico de cā ꝙ causa nō causat ingr̄tū pcedit effectum duratōe sed ē cā ingr̄tū pcedit effectū nā si igit omīs cā pro illo instāti p quo cāt necessario cāt ꝛ nulla ꝯtingent. omīs cā ingr̄tū cāt necessario cāt ꝛ nulla contingenter. ¶ Ad 3m posset negari in q̄cūqꝫ spē est silīs ipossibilitas ad eternitatem ꝛ sempiternitatē. quia n̄ appet ꝯdictio ex pte cuiuscūqꝫ spēi ꝛ ideo nec silīs possibilitas. vl̄ si ꝯcedat de asino ꝙ potuit fuisse pduct⁹ ab eterno ꝛ potuit generare ꝛ p ꝯn̄s ab ipo potuissent fuisse oēs asini geniti vsqꝫ ad istū. Et cū queris vtrū fuissent finiti vl̄ infiniti. negat ꝙ sint ifiniti imo finiti. Et cū infero. igit tota duratio a pductione illi⁹ asini vsqꝫ ad istū fuisset finita. negat ꝯn̄tia. ille.n. ꝛ si pductus fuisset ab infinito: nō tn̄ potuit generasse ab infinito: quia generatio necessario includit in creaturis ꝙ sit mutatō inter terminos oppositos puationem ꝛ formā. ꝛ quicqd ē iter opposita sibi succedentia nō pōt esse sempiternū. ¶ Et si dicas ꝙ tūc oportuit ipm per tempus infinitū qeuisse ad generandū cū tamen fuisset pfectus ꝛ potēs generare. qd̄ videt incōueniēs. ¶ R̄o. asinus nō fuisset fact⁹ pfectior ab eterno ad generandū ꝙ deus ad causanduꝫ. ꝛ tamē p te optuisset deū quieuisse a causādo per infinitū q̄si imaginatū. ita ꝙ ꝯdictio eēt ipm aliqd creasse quin infinitū quasi ptēritū imagiatu pcessisset. ꝛ tamē in creatōe eius. s. i dando totū eē ei quod habet in se eē n̄ videt ita necessario includi nouitas sicut i generatione que est a puatione ad formā: non igit ē icōueniēs si oportuit asinuꝫ generasse ꝙ qeuisset p infinitū imaginatum a pte ante ab illa actione que necessario includit ꝙ sit noua cū ponas deuꝫ necessario quieuisse ab illa actione quā nō ondis includere formalit nouitatem ¶ Ad 4m dico ꝙ tota deductio de potētijs illis videt eē supflua ꝛ multipliciē peccare. ꝛ tamē loquēdo de potentia sic ipe pcedit in argumētando in fine. concludendū eēt ɜm eū ꝙ potētia ad nō esse necessario pcedit potentiā ad eē. ꝛ si argumentū suū valet de potētijs ꝯtrarijs ɜm ꝙ accipit a pħo. i. de ce. ꝛ mū. debet intelligi de potētijs icōpossibilibus actibus suis. ꝛ tūc si potētia ad nō eē necessario pcedat potentiā ad esse tūc eē necessario pcedit non eē. quia potētia ad non eē nūꝙ est ɜm eē intellectū nisi in eodē p cesserit eē. ¶ Ubi sciendū ē ꝙ loquēdo pprie de potētia. s. ante actū sꝫm imme diatorū opposito nunꝙ ē in potētijs oppositis simul. qꝛ tūc careret vtroqꝫ actu ꝛ ita nō eēnt opposita imediata circa illud sꝫ. ꝛ de illis v̄m ē ꝙ potētia ad vnū nō est sine actu alterius nō ꝙ ille act⁹ sit receptiuus illius potētie. imo sꝫm tm̄ recipit illam potentiā sicut ꝛ eius actū. si eni actus. a. por sit potētia. b. qꝛ rō receptiui. igit ipo. b. qꝛ in eodē ē pus nā potentia actu. 9. metha. b. aūt pari rōe pus est potētia ad. a. ꝛ ita idem pus ꝛ posterius eodē. sed potētiā ad vnū necessario ꝯcomitat alterius act⁹ ppter imediationem actuū ad vnū. ¶ Ad ppositū dico ꝙ nō fuit ab eterno sub potentia ad esse ꝛ sub potētia ad nō eē. sꝫ qua tamē pus dico ꝙ sꝫ potētia ad eē ɜm v̄itatem quia sub non eē. ꝛ ita nō sꝫ potētia ad illud. si aūt fuisset ab eterno fuisset semper sub potētia ad non esse. ꝛ nūquam sꝫ potentia adesse sed sub actu. Si aūt non loquaris de potentia ante actum illum sed quasi subiectiua: ꝛ assumas ibi cēntiam non esse sic in potē^a ad esse nisi sꝫ non esse falsū est ꝛ ē improbatum.

¶ Omittendo igit̃ de potẽtijs arm̃ bre-
uiter videt̃ stare in hoc. opposita que in
sunt eidẽ ordine nature nõ pñt eidẽ ineẽ
sil' ordine duratõnis. qz ꝑus duratõe in-
est qd ꝑus nã inest. eẽ igit̃ ⁊ nõ eẽ cuz in-
sint ordine nature lapidi nõ pñt sil' ineẽ
eidẽ sil' duratõe. nec indifferẽter seinuicẽ
ꝑcedere. sed necio nõ eẽ ꝑcedit duratõe
ipm eẽ. ⁊ ita ñ potuit semp fuisse. ꝙ aũt
nõ eẽ ꝑus nã insit ꝙ̃ eẽ hoc ꝓbant qz nõ
esse ꝯpetit lapidi ex se aliud. s. eẽ nõ ꝯpe
tit sibi ex se sz ex alio. ¶ Hic dico ꝙ duo
opposita nõ insũt ordine nature eidem
quasi positiue loquẽdo ꝺ ordine nature
sic̃ est de aĩali ⁊ rõnali. sb̃a ⁊ accñte. sed
quasi ꝑuatiue. s. ꝙ alterꝝ ineẽt nisi impe
diret. qui modus expositus est in. q. ꝑce
dente exponẽdo opi. Auic̃. Et hoc mõ
nõ oportz illud qd ꝑus nã ꝯuenit alicui
ꝑus duratõne ꝯuenire sibi. põt eni illud
qd nõ habet eẽ aliqd ex se ꝑueniri a cau
sa positiua dante sibi aliqd qd istud nõ
habet ex se. ⁊ ita ꝑus duratõne haberet
oppositũ ꝙ̃ istud. ¶ Ista rñsio patet in
alijs. ꝓbaret eni argm̃ ꝙ deus nõ posset
creare mãz sub forma. qz mã ꝑus nã est
ꝑuata ꝙ̃ informata. qz ex se habet ꝙ sit
ꝑuata ex alio ꝙ sit informata. igitur nõ
posset in mã esse forma nisi duratõne ꝑ
cessisset mã in formis. sed hº nõ ꝯcludit
qz mã nõ est ex se positiue ꝑuata sed pri
uatiue tm̃. qz non ex se hz formã sed ab
alio vt generãte vel creante. ⁊ ipa sola si
ne alia cã positiua sufficit ad hoc ꝙ ipa
sit ꝑuata: eẽt igit̃ semp ꝑuata nisi eẽt ali-
qua cã positiua impediẽs eius ꝑuatõez
ꝯtinuã. ⁊ tñ quia cã positiua põt a pñº
impedire ipius eẽntie mãe ꝑuatõnez dã
do sibi eẽ ne semp sit ꝑuata. iõ nõ opor-
tet ex tali ꝑoritate nãe necio ꝯcludere ꝑ-
oritatẽ duratõnis. ¶ Ad aliud de infi-
nitis aĩalibus Rº. ꝗcquid nõ põt fieri a
deo in vno die qz includit cõtradictõez
hoc nõ posset fieri in infinito ꝑterito si
fuisset ꝑp eandẽ rõnez. in ista eni die sũt
infinita instantia. imo in vna hora vni⁹
diei in quoꝝ quolibet possz creare aĩaz
sic̃ in vno die toti⁹ tpis ĩfiniti si eẽt. non
eni oz eũ ꝗescere a die i diẽ vt creet vnã
aĩam post aliã. ⁊ ita si in infinitis instan
tibus huius diei nõ ꝑt creare infinitas
aĩas. qz hº nõ est factibile. nec in infinitis
diebus toti⁹ ꝑteriti posset ĩfinitas aĩas
creasse. ¶ Et si dicas instãtia h⁹ diei non
fuisse in actu sic̃ sũt infiniti dies ꝑteriti
hoc nõ sufficit. qz sic̃ instãtia ĩfinita infi
nitoꝝ dieꝝ in ꝗbus creasset fuissẽt i po-
tẽtia ꝑ te sic̃ indiuisibile ẽ in ꝯtiº ⁊ nõ in
actu. qz nullũ illoꝝ fuisset in actu termi
nus tpis ita est etiã de infinitis instãtib⁹
hui⁹ diei. igit̃ equalẽ ĩfinitatẽ videt̃ hrẽ
instãtia vni⁹ diei vel hui⁹ hore cũ infini
tis instantib⁹ infinitoꝝ dieꝝ. ⁊ ita videt̃
sequi ꝓpositũ. ꝯcederẽt tñ aliqui phi nõ
eẽ ipossibile infinitatẽ eẽ in accñtalit̃ or
dinatis. sic̃ pz ꝑ Auic̃. 6. met. c. ꝺ causis.
¶ Ad aliud ꝺ transitu infiniti videtur
improbare sempiternitatẽ successiuoꝝ.
sed ſm tenẽtes istã opi. nõ est sil's rõ im-
possibilitatis in successiuis ⁊ in ꝑmanẽ-
tibus. qz ꝑmanẽtia ꝗcũqz lz ſm motus
suos possint mẽsurari tpe. tñ ſm eẽ sb̃a
le ponũt mẽsurari euo. ⁊ iõ ponẽs ꝑma
nẽs eẽ sine pñº nõ videt̃ ponẽ aliqd infi-
nitũ esse acceptũ. Istã rõnem ꝺ infinito
successiuo ꝯfirmat illa imaginatio de li-
nea ꝯuersa. qz si aliqua linea eẽt ꝗsi pro
tensa in infinitũ incipiẽs ab hº pũcto a.
nõ eẽt possibile ꝙ eẽt ꝑtrãsita. igit̃ videt̃
ꝙ etiã ecõuerso imaginãdo lineã ꝗsi sic
acceptã in ꝑteritũ nõ videt̃ possibile ꝙ
sit accepta vsqz ad a. ¶ Ad vltimuz ar
gumentũ dici põt ꝙ eq̃le maius ⁊ min⁹
nõ ꝯueniũt ꝙ̃titati mobil' nisi finite. qz
ꝑus diuidit̃ ꝑ finitũ ⁊ infinitũ ꝙ̃ sibi cõ-
ueniat equale vel inequale. de rõne eniz
quãtitatis maioris est excedere ⁊ mino-
ris excedi ⁊ equalis cõmensurari. q̃ oĩa
vident̃ concludere finitatẽ. ⁊ iõ negaret̃
infinitũ esse equale infinito. quia equa-
le ⁊ inequale: ⁊ maius ⁊ min⁹ sũt diffe-
rentie quãtitatis finite ⁊ nõ infinite.

Ad primum argu

mentum p̄ncipale ꝯcedo ꝙ materia ē in
genita ⁊ in corruptibilis. nō tamē ex h°
sequit̄ ꝙ sit sempiterna. quia nō hʒ ma
teriā vnde fiat. est tñ ꝓducta tota q̄ pro
ductio nō ē generatio. quia generatio ⁊
corruptio sūt compositoꝝ nō simpliciū
¶ Ad aliud de sempiternitate t̄pis: di
co ꝙ nō valet. quia alias ꝯcludit mouēs
nō posse mutari. ⁊ rñsum ē ad illud i. q
p̄cedenti. Et ꝙ arguit̄ de añ: ꝙ nō ꝯclu
dit nisi de añ imaginato vel p̄uato. sic̄
eternitas est añ quod nihil est vl' sicut ex
tra vniuersū nihil ē ibi vel negat̄ extra.
vel nō affirmat̄ nisi imaginatū extra.
¶ Ad illud p̄mi de generatione q̄uis ista
sit aliq̄ modo ꝓbabilis. corruptio vni⁹
ē generatio alterius quod ꝑ tanto veꝝ
ē quia nullū agēs naturale ꝑ se intendit
corrūpere aliquid. sed ꝑ accidēs corrū
pit illud quod est incōpossibile genera
to quod ꝑ se intēdit. tamē ex illo nō seq̄
tur ꝑpetuitas generatōnis. quia vltima
corruptio potest ꝯcomitari vltimā ge
nerationem. puta qñ omia mixta resol
uent̄ in elemēta. ⁊ tūc erit status tam ge
nerationis q̄ corruptōnis. lʒ illa vltima
corruptio nō sit annihilatio. ph̄s tamē
supponit cū ista ꝓpositione vnā aliam
ꝓpositionē. s. ꝙ tale generabile ē iterum
corruptibile. ⁊ ei⁹ generatio alterius sit
corruptio quod nō est veꝝ sed arguēdo
in p̄teritis oportet accipere istam. genēa
tio vnius ē corruptio alterius. ⁊ ista nō
ē ita vera ex ꝑ se intentione agentl nālis
sic̄ illa p̄cedens. accidit. n. ꝙ generās cor
rūpat ꝓpter incōpossibilitatē termi cor
rūpendi cū termio quē intēdit. quia nō
pōt ꝓducere formā quā intēdit nisi i mā
p̄exn̄te. ⁊ illa mā p̄exn̄s cōiter ē s̄b for°
incōpossibili forme quā intēdit. ⁊ ideo
oʒ ipm corrūpere ꝯpositū p̄exn̄s: vt ge
neret illud qđ intēdit. ⁊ dato ꝙ ex h° se
queret̄ ꝙ nulla eēt generatio qñ ꝓducit̄
totū nō oʒ ꝙ ꝑs eius p̄existat s̄b forma.
incōpossibili. ⁊ talē ꝓductionē alicuius
entis nō oʒ eē destructionem alicui⁹ alte
rius entis sed tñ destructionē nihili siue
nō entis p̄cise. ⁊ tūc nō oʒ illā p̄mā ꝓdu
ctionē p̄cessisse aliū. qꝛ termin⁹ a q̄ hui⁹
ꝓductōis ñ fuit termin⁹ ad quē alterius
ꝓductionis. qꝛ nihil i illa ꝓductōe ꝓdu
cebat̄. ¶ Ad illud 4m arg̃m de successi
one ꝓpt̄ motū qñ dr̄ ꝙ agēs nō causās ꝑ
motū ⁊ nō impedibil' pōt hr̄e effectum
sibi coeuū diceret̄ ꝙ vbi agēs ⁊ effectus
pn̄t hr̄e eēntiā vnigeneā vera ē maior il
la. sʒ vbi nō pn̄t eē vnige° sʒ p̄oritas nāe
in cā de necītate req̄rit p̄oritatē duratio
nis ei⁹ respectu effc̄ūs ibi maior ē falsa.
sic ē in ꝓposito. ¶ Ad p̄mū in opp̃m di
co ꝙ vel illa nō ē diffinitio creature sed
descriptio quedā ꝯcessa ab Arrio ꝯ quē
arguit aug. qꝛ dicit filiū dei al'qñ nō fu
isse. ⁊ tūc sufficit aug°. accipe istam diffi
nitionē vel desc̄ptionē ꝯ eū vt ꝯcessam:
⁊ ex negatione huius desc̄ptionis a filio
dei ꝯcesse ab eo ꝯcludē ꝯ eū ꝙ nō sit cre
atura. vel si ē diffinitio creature ꝓp̄e lo
quēdo de creatura inq̄tū creatura. non
tñ ꝓpt̄ hoc ē diffinitio cuiuslʒ alterius a
deo puta angeli vel homis. qꝛ diceret̄ ꝙ
huic qđ ē creatura accidit hec diffinitio
sic̄ si aqua poneret̄ diffinitio incipientis
⁊ de facto eēt oē aliq̄d a deo tūc arguen
do sic. om̄e aliđ a deo ē incipiēs. g̊ omne
aliud a deo ē creatura nō sequit̄. sʒ ē fal
lacia accn̄tis ꝓpt̄ extraneitatē medꝗ re
spectu tertꝗ inquātū ꝯpat̄ ad p̄mū. ñ. n.
q̄cq̄d repugnat accn̄ti repugnat s̄bo cui
accidit tale accn̄s. ¶ Ad aliud đ ifinito
in multitudie ⁊ magnitudie rn̄suʒ ē p̄us
i rn̄sione đ infinitate actuali aiaꝝ.

Utrum creatio

angeli sit idē āgelo. Et argui
tur p̄° ꝙ nō. qꝛ s̄m Auic. 5
meth. eq̄nitas ē tm̄ eq̄nitas nec vna nec
plēs. igr̄ pari rōe angel⁹ tātum ē angel⁹.
⁊ nō ē idē sibi realit̄ aliquis respcūs.
¶ Preterea creatio angeli nō ē nisi i p̄mo

instāti nature qn̄ angelus accipit eē. sed angelus manet post pm̄ū instās. ⁊ nihil manet sine eo qđ est idē sibi realiť. igř ⁊c̄. ¶ Item si ita eēt deus nō posset angelū ānihilatū eundē numero repare. ꝯn̄s est falsū igiť ⁊ an̄s. pbatio ꝯsequētie. quia nō pōt eandē creationē repare vt videť quia nec eundē motū numero sm aliqs qꝛ interruptio phiberet illum eē eundē numero. ¶ Preterea ignis genitus ē cāliter ab alio igne generāte. ⁊ p ꝯn̄s habꝫ naturā ab ipo. ⁊ tn̄ creatō nō est in igne genito cāliter ab igne generāte. igitur ⁊c̄. minoꝛ pbať. qꝛ tūc ignis genit⁹ haberet ab igne generāte ꝙ eēt creatura. qꝛ a q̄cūqꝫ agente est creatio in igne ab illo. ignis creatur. ꝯn̄s videť eē falsū qꝛ ipm eē creaturā tm̄ dicit respectū ad creatoꝛem. ¶ Item mutatio differt a termio ad quez creatio ē mutatio igiť ⁊c̄. pbať maioꝛ tū qꝛ mutatio p̄cedit terminū. tū qꝛ mutatio ē i genere passionis. quia ⁊ mot⁹ sm ꝯmētatoꝛē. 5. phy. termi⁹ aūt intrinsec⁹ ē eiusdē generis cū termiato. sic pūctus circuli. forma aūt ad quā ē mutatio vel motus n̄ est de genē passionis. ex. 5. ph. pbatio mioꝛis. tū qꝛ noua relatio nō aduenit alicui sine mutatōe alteri⁹ extremi p creationē ē noua relō creature ad deū qꝛ aliqđ nouū dr̄ de creatoꝛe. ⁊ nō nisi ꝓpter nouā relōnē in eo ad qđ dr̄. ¶ Cōfirmatur p aug. 5. de tri. c. vlt. ea q̄ sūt relatiua ad deū cū mutatōne eius đ q̄ dicūť existūt. tū qꝛ i oi gnē est aliqđ vnū qđ ē mēsura oim alioꝝ q̄ sūt i illo genere. ex. 10. metha. pmuꝫ aūt i gnē mutationū n̄ videť posse poni gnātio. qꝛ nō ē rō mutabilitatis in oib⁹ mutabilibus. qꝛ n̄ oia mutabilia sūt genita. ¶ Silř nō ē maxia oppositio int̄ termios generatōis q̄ sūt p̄uatio ⁊ forma. sꝫ maioꝛ oppositio est inter termios creatōis qui sūt contradictorij vt ens ⁊ nihil. igitur creatio ē prima mutatio.

Oppositum qꝛ si est alia. aut ꝫ creatoꝛ quod nō ꝯuenit. quia creatio est noua. aut mediū iter creatoꝛem ⁊ creaturam. qđ nō ꝯuenit qꝛ nō ē mediū. aut posteri us re creata qđ nō ꝯuenit. qꝛ est q̄si via ad esse creature igř ⁊c̄. ¶ Et qꝛ hec q̄stio depēdet a quadā alia. s. đ idemptitate relatōis ad suū sūdamem̄. ⁊ h̄ spealiť loqn̄do đ relatione que ē creature ad deum. ideo quero.

Utruꝫ relatio

creature ad deū sit eadē fūdamēto. ꝙ nō. si oia alia a deo hn̄t relōnē ad ipm. igř oia alia eēnt ad aliqđ nō tm̄ accn̄taliť sꝫ etiā p idemptitatē. ꝯn̄s vr̄ ipossibile. qꝛ illō ifert phs 4. metha. ex dict. dicētiū oia apparēa eē vera. ¶ Preterea pdicata sūt p° diuersa. ex. 5. ⁊. 10. meth. ⁊ simplr̄ diuersa ētiā qꝛ ens sm se diuidiť i illa. ꝫ nihil vni⁹ pdicamēti est idem ens alicui alteri⁹ pdicamēti. ergo nulla relatio est eadem alicui absoluto.

Oppositum. Nō min⁹ dependet quodlibet creatū ad deū ꝙ qđcūqꝫ cātum ad aliud causatū. quia dependētia ad pm̄ū videť eē essētialissima. sꝫ totū hꝫ relōneꝫ ad ptes eandē sibi. qꝛ nō pōt esse totum ⁊ nō esse ex ptibus. ꝫ pari rōe ad cām pmā lꝫ extrinsecā hēbit dependentiā eanđ sibi. lꝫ. n. cā extrīseca nō ꝯpoat rē sic facit cā itrinseca. pfectius tn̄ causaret rē ꝙ cā intriseca. ꝯponē. n. includit impfectōem scꝫ potētialitatem.

Hic dicitur ꝙ ois relō ē eadem fūdamēto. ꝓ ista opi. arguiť multiplr̄. pmo qꝛ relō trāsfertur ad deū sm ꝓpriā rōnem relatōis. ⁊ ideo i diuis dicūť manē duo pdicamēta ꝓprie. s. sbā ⁊ relō. sꝫ si de ratiōe relatōis eēt ꝙ esset alia res a fūdamēto. igiť i deo ē res ⁊ res. ⁊ ita ꝯpō. qđ est ꝯ simplicitatē diuiaꝫ. ¶ Et ex h° medio arguiť generaliť. s. ex simplicitate diuia nō. n. ē ꝯpositi⁹ albū sile ꝙ albū tm̄. ⁊ p

p̄ñs relo̅ silitudis nō addit aliā rē a fun- damēto. ¶ 2°. hoc idem arguitur p viā mutatōis. quia si eēt alia res a fūdamē- to. igit̄ cuicūqꝫ fūdamēto ipa adueniret de nouo ipm mutaret̄ realiter. hoc vidē tur negare multe auctes phi. 5. phy. vbi negat i ad aliqd esse motū vel mutatōeꝫ ſm etiā Boe. 3. de tri. Anſ. etiā mono. 3. qre eum ibi. ¶ 3° arguit̄ ex hoc si rela tio eēt alia res a fūdamēto. ꝯ similitudo hr̄et suū ꝓpriū iesse aliud ab iesse albe- dinis. qō v̄r incōueniēs ꝑma facie. quia tūc relatio fūdata super ſbāꝫ siq eēt: eēt accn̄talis ꝓpt suā ꝓpriā accn̄talitatem. qō v̄r eē ꝯ simpᵐ sup predicamēta. vbi dicit ꝙ phs ꝑus tractat de q̄titate ꝛ q̄li- tate ꝙ de relatōe. quia relatio fūdatur i istis imediate ꝛ nō fūdat̄ in ſbā imedia- te. ꝛ hoc loquēdo de relatōe accidētali. igit̄ relatio fūdata sup ſbam nō habet ex se ꝓpriā accn̄talitatem. ꝓbat̄ etiā idē illatū ꝑus eē incōueniēs. quia tūc genus relationis nō esset simplex sꝫ quasi ꝯpo situ̅ ex in. ꝛ ad. qō videt̄ icōueniēs. qꝛ ꝑ- mus ꝯcept⁹ cuiuslꝫ generl ꝑmi oꝫ eē sim plex oio vt v̄r. ꝯ ꝛc. ¶ 4° si eēt ita ꝙ eēt alia res a fūdamēto eēt tūc ꝓcessus in i- finitum i relo̅nibus. nam si ista relatio sit alia res a fūdamn̄to. pari rōe ꝛ illa ali etas que ē quedā relatio est alia res a fū damēto. ꝛ sic erit ꝓcessus i infinitū i re- lationibus ꝛ h° ē incōueniēs. ¶ 5° relo̅ nō hꝫ distinctionem in spēs suas nisi pe nes fūdamēta. nō. n. differt dominiū a p̄rnitate penes hoc qō est eē ad. sꝫ penes fūdamentū. nec relationes ille disqꝑanˢ distinguūt vel sūt eedem cū relatōibus equipanˢ nisi ꝓpter vnitatē ꝛ difformi tatem i fūdamentis. sꝫ si relatio eēt alia res a fūdamēto habēt ex se formalit̄ di- stinctōeꝫ in suas spēs. igit̄ ꝛc. ¶ Contra istam opi. arguo sic p°. nihil ē idē realit̄ a. sine quo. a. pōt esse realit̄ sine ꝯdictōe. sꝫ multe sūt relo̅nes sine qbus fūdamen ta pn̄t esse sine ꝯdictione. ꝯ multe sūt re- lationes que nō sūt realit̄ eedem cū fun-

damēto. Probatio maioris. qꝛ ꝙ idē ens realiter sit realit̄ ꝛ n̄ sit realit̄ v̄r eē oppᵐ ꝑmi ꝑncipij ex q̄ principio videt̄ statim ꝯcludi diuersitas entiū. qꝛ si de aliqbus duobus dicant̄ ꝯtradictoria eodem mō quo dicunt̄ de eis videtur esse nō idem. ꝛ ita si ꝯtradictoria esse ꝛ nō esse dicant̄ esse de eis vident̄ esse nō idem in esse siue nō idem ens. ¶ Cōfirmatur istud. quia si illa maior neget̄ nō videtur relinqui. vnde possit distinctio entiū ꝓbari. dice- retur. n. a proteruo nō tm̄ ꝙ in vno sup posito plures nature vt substantia ꝛ ac- cidenᵃ sint eadem. sed ꝙ sortes ꝛ plato ꝟ sortes ꝛ lapis vel albū nō differūt reali- ter. ¶ At si arguat̄ ꝯtra eum ꝙ sortes po- test esse sortes nō existēte lapide. ꝛ p hoc ꝯcludatur distinctio vnius ab alio. vel sortes pōt eē sortes ꝛ nō ē albus. ꝛ p h° ꝯcludat̄ distinctio ſbi ꝛ accidentis negab̄ tur ꝯn̄tia. quia ꝓteruus negabit tibi ꝓ- positionē cui initeris ꝛ cui innitunt̄ iste ꝯn̄tie. quā ꝓpositionē etiam tu negas. ¶ Hanc etiā ꝓpositionē illa sūt distin- cta realiter quoꝝ vnū pōt manere sine altero. negaret ꝓteruus. negata vō ista perit tota doctrina ꝑhi. 7. topicoꝝ qua docet ꝙ ꝓpositio vel ꝓbleuma faciliter destruit̄ p ꝯtradictionē inuentā sed diffi ciliter ꝯstruit̄. si auteꝫ neget̄ ꝓpositō ista n̄ videt̄ posse destrui. qꝛ si nō destruit̄ p ꝯdictionē nec p aliquā aliā oppōnē. aut saltē nō faciliter. ꝛ facillime v̄r posse su- stineri. qꝛ nullus locus ſm eū vel ab eo assignatus v̄r efficax ad destruendū ali- quid si iste locus destruatur. ¶ In ista etiam via philosophi fundat̄ illa via ō motu siue mutatōne: ad ꝓbandum di- stinctionem qua vtit̄ phs ad ꝓbandum materiam esse aliam rem a forma. quia manet eadem sub oppositis formis. qꝛ etiā vtit̄ philosophus. 4. phy. ad ꝓban dum locū esse aliud a locato. quia idem locus manet cum diuersis locatis. mi- nor etiam apparet in omnibus relatio- nibus quorum fundamēta possunt esse

sine termis. sic est in oibus reloníbus eq pan. sic sūt sile eqle z h. si eni hoc albū sit z hoc albū nō sit hoc albū ē sine sili tudine. z si aliud albū fiat in hoc albo ē silitudo. pōt igit eē sine isto z cū isto silr est in multis reloníb disq̄pan. si. n. iste sit hō z nullus al subsit ptāti sue ē sine dnatōe. z pt eē dn̄s seruoꝝ accessiōe. sic dicit Boe. z ita est de multis aliis de qb oibus nō oz exa adducē. Confirmat etiā ista rō q̄tū ad se totā. q2 iste confir matōnes tacte valent p maiori z miori Si eni relatio nihil aliud sit realr a fun damēto qd tñ manet sine ea videt nega ri incarnatio z sepatio accñtiū a sbo in euch. videt etiā negari ois ɔpō in enti bus. z ois cālitas caꝝ secundaꝝ. pbatō pmi incōueniētis. si idē realr nāe hūane sit vnio ei ad verbū. igit si verbū nūq̄ assumpsisset nāʒ illā z fecisset illā abso lutā eandē ipa eq realr fuisset vnita ver bo sic mō est vnita vbo. q2 tota realitas fuisset tūc que mō. si etiā deponēt illam nām manēte tñ ipa eadē in se manēt nā illa realr vnita verbo. z ita realr sic nūc est vnita. q2 saluaret tota realitas natu re tūc sic mō. 2m etiā de euch pbat. q2 si manet eadē quātitas que pus erat panis z nihil aliud ē inherētia ei pani. q ipamet quātitas. igit illa vnit realiter pani: vel eū informat nūc sic pus. 3m pbatur q si a. z b. cōponāt ab. z istarū ptium vnio ad inuicē nihil aliud sit rea liter nisi ista absoluta a. z b. g sepatis realr a. z b. manet tota realitas illa que est ipoꝝ a. z b. vnitoꝝ. z tūc a. z b. sepa rata manēt realr vnita. z ita manet cō positū sepatis ptib ɔponētib. z ita cō positū nō erit ɔpositū. q2 qd manet cō positū sepatis ptib ɔponētib nō est cō positū ex eis. nihil eni eēt tūc nisi vnum aggregatōe. sic phus videt deducere. 8. mete. Probat etiā 4m. q2 quicqd cā tur a diuersis causis secūdis pexigit in eis debitā pportionē z approximatōeʒ ad hoc q causet ab eis. lʒ si ista approxi matio z pportio nihil sint nisi ipamet absoluta. igit ista sūt realr ita cātiua h effectus qñ nō sunt approxiata sicut qñ sunt approximata. z ita ipa approxima ta nihil pñt cāre realr qd nō pñt cāre ēt nō approximata. nulla eni realitate alia posita nō pōt aliqua res cāri que prius ñ potuit cāri: z ita potuit fuisse argutuʒ in 3o mēbro ex ptibus cōponētib. q2 si a. z b. sepata nō ɔponāt ab. igit nec ipsa vnita. quia eadē res sicut absq̄ omi rea litate alia nō pōt aliqd cāre mō qd pus nō potuit. ita nec eedē res absq̄ omi re alitate alia pñt aliqd ɔponē qd pus ñ potue rūt cōponere. igit zc. Preterea 2o ar guo sic ɔ pdictā opi. nihil finitū ptinet fm pfectam ptinentiā formalē z virtu alem opposita formalr. q2 q̄tumcunq̄ ɔcedat in deo pfectissima cōtinētia oiuʒ pfectionū fm identitatē q̄ sūt i eo. nō tñ pōt ptinere opposita formalr absoluta in se. lʒ i se possit hēe talia opposita vir tualr z relatiua formalr. sed ex hoc con cludit infinitas fundamēti. lʒ equalitas z inequalitas sūt opposita formalr. z si militudo z dissimilitudo silr saltem ad idē correlatiuū. ista aūt pfecte pñt fūda ri in eodē fundamēto successiue. igitur idē fundamētū neutrū istoꝝ ptinet vir tualiter z fm pfectā identitatē. q2 q̄ rōe nō ambo eadē rōne nec alteꝝ. Prete rea 3o arguit. idē nō ptinet plura eiusdē rōnis fm pfectā identitatē eadē sibi. sed pl'es reloncs eiusdē rōnis sūt in eodē fū damento. sic pl'es silitudines fundant in eadē albedine. Maior apparet inducti ue in oibus que ptinēt pl'a p identitatē. q2 vnū ptinēs ptinet vnū eiusdē rōnis. Itē 4o sic. ptinens aliqd p identitatē si est pfectius pcludit etiā ptentū i eo eē pfectius p identitatē. sic aia pfectior hʒ pfectiorē intellectū. z fm ponētes eadē eē formā intellectiuā z sensitiuā corpo reitatis z sbe. intellectiua pfectiorē sen sitiuā includit q est sensitiua in brutis. nō aūt semp fundamentū pfecti ptinet

in se pfectiorē relationē. q2 nō omne albius est silius vt manifestū est ad sensū. igit r͡c. ¶ Preterea. 5° ꝯtenta in aliq̄b' p identitatē nō minus differūt in ꝯtinētibus magis distinctis. s3 relatōnes fundate in duob' generib' minus differunt q̄ due relatōnes fundate in re eiusdem generis. imo i eadē spē spālissima. q2 eq̄litas q̄ fundat sup quātitatē: ⁊ silitudo fundata sup qualitatē min' differūt: q2 vnius modi q̄ silitudo ⁊ relatio potentie actiue q̄ pn̄t fundari sup eundē calorez q2 alteri' modi. igit r͡c. ¶ 6° relatio rōnis est alia res rōnis a suo fūdamēto. ḡ relatio realis erit alia res realis a suo fūdamento. ꝯn̄a pbat. q2 sicut relatio rōnis est modus obiecti in pmo actu intellectus. ⁊ tñ nō est in se nihil in genere intelligibiliū: sed est in se aliq̄d vere intelligibile l3 nō ita pmū vel eq̄ pmū sic illud cuius est modus. ⁊ ita nō intelligit nisi i actu reflexo. ⁊ idō non ita pfecte sic illud cu' est mod'. ita etiā relatio realis l3 sit modus sui fundamēti ⁊ nō eq̄ pmo cuz eo nec eq̄ pfectū cū eo tñ in se est res aliqua. q2 qd̄ in se nihil est nullius ē mod' realis. nō eni est aliqd̄ nomē gn̄alius q̄ ens vel res ₰m Auic. i. mec̄. c. 5. ⁊ ideo cui nō cōuenit eē ens vel res ei nō cōuenit aliqd̄ eē reale. ¶ Preterea pbatur ꝯclō ista ad quā inducte sūt rōnes p auctoritates ⁊ p° p Augm̄. 5. de tri. c. 5. In rebus cātis qd̄ nō ₰m sb̄am dicit restat vt ₰3 accn̄s dicat. vbi exp̄sse vult q̄ relatio sit accn̄s in creatura. ⁊ l3 sit dubiū si hoc hēat intelligi de relatōe que est creature ad deū. tñ verū est de illa relatōne q̄ amitti p̄t manēte fundamēto ⁊ ₰m veritatē ⁊ ₰m suā intentionē. ¶ Item per Ambr. i. de tri. c. 5. Si pus erat deus et postea pr̄ gn̄atōnis accessione mutatus est auertat deus hāc dementiā a fideliū mētibus. ḡ per solā accessionē relatōnis realis fieret mutatio in pa diuia ₰3 ipm qd̄ nō eēt nisi eēt illa relatio aliqua res alia a fundamēto. q2 fūdamētū pexistit

¶ Itē Hil. i2. d̄ tri. dicit. Nasci qd̄ erat iā nō tantū nasci est s3 seipm demōstrare nascendo. ⁊ loq̄tur de natiuitate filij dei. igit relationē nouā dicit nasci. ¶ Itē phs in p̄dicamētis. Adaliquid sūt quecunq̄ hocipm qd̄ sūt ad aliud sūt. et p hanc rōez excludunt sb̄e q̄ l3 sint aliorū non tñ sūt ad aliq̄d igit accipit hocipm qd̄ sūt nō p eē in intellectu: sed p eē in re. s. q̄ relatōes in re hocipm qd̄ sūt aliorū sūt. fundamētū aūt nō est ad aliud hocipm qd̄ ē. igit est aliud eē huius: et aliud eē illius. ḡ r͡c. ¶ Itē Simplicius ibidē sup p̄dicamēta ex intentōne declarat relationē ad aliud et. ¶ Itē phus. i2. mec̄. c. 2. vult q̄ sicut p̄ncipiata sūt alia ita ⁊ p̄ncipia. ⁊ exemplificat spāliter de distinctione relatōnis ad alia ⁊ p̄ncipiorum relatōis ad p̄na aliorꝫ. ¶ Itē Auic. 3° mec̄. c. de relatōne videt velle ex intētione q̄ relatio hēat certitudinē ppriaz ⁊ in p̄n°. c. vult q̄ ₰m suā certitudinem hēat ppriū in eē ⁊ ppriā accn̄talitatez. ¶ Et q2 posset pteruiri de relōnibus cōcedendo eas nō eē easdē realr̄ fundamēto. nō tñ eē alias realitates negādo eas esse aliq̄s res dicendo relationē tm̄ eē in actu intellectus. ¶ Cōtra hoc arguit p° q2 hoc destruit vnitatē vniuersi. ¶ 2° q2 destruit omnē cōpositionē in vniuerso: sb̄alem ⁊ accn̄talē. ¶ 3° q2 destruit omnē cālitatē cāꝫ scdāꝫ. ¶ 4° q2 realitatē scientiaꝫ mathe. destruit. ¶ Primū pbatur facilit. q̄. s. destruat vnitatē vniuersi. q2 ₰m phm. i2. mec̄. vnitas vniuersi est in ordine ptium ad se inuicē ⁊ ad pmū. sicut vnitas exercitus est in ordie ptium exercitus inter se ⁊ ad ducē. Et ex hoc ꝯ negātes relationē eē rē extra actū intellectus p̄t dici verbū phi. i2. mec̄. q̄ tales q̄ sic dicūt incōnexā faciūt vniuersi sb̄am. ¶ 2m pbat. q2 nihil est cōpositum sine vnione ptiū ꝯponētiū ita q̄ p' tib' sepatis nō manet ꝯpositū. nihil aūt reale dependet ab eo qd̄ est tm̄ rō. ⁊ precipue qd̄ est tm̄ rō cāta p actū intellect'

nostri. ꝛ saltem reale tale qđ nō est arti⸗ficiale. igit nullū totū compositū erit re⸗ale naturale si necessario ad suū eē req̄⸗rat relationē que relatio nihil ē nisi ens rōnis. ¶ 3m ꝓbatur. qꝛ causatio effect⁹ realis nō requirit ens rōnis in cā. ꝛ non pñt cause 2e cāre nisi ꝓportionate et ap⸗proximate. igit si ista approximatio est tantū ens rōnis nō poterunt sub ista ap⸗proximatōne cāre aliquid reale. qꝛ sine ista approximatōne nō pñt cāre. ¶ At si ista approximatio que est relatio nulla res est p te. igit cā 2a nihil cōfert ad pos⸗se causare. ¶ 4m ꝓbat. qꝛ omēs ꝯcl'oes mathe^ce demōstrant relatōnes de sbis. qđ apparet p° ex aucte phi. 13. me^ce. c. i. in fine. Boni autē maxīa spēs ꝛ ordo ꝛ cōmēsuratio ꝛ determiatū q̄ maxīe oñ⸗dunt ma^ce scie. qꝛ illa ars est in ꝓportōe ꝛ mēsuris aliquoꝝ ad inuicē. ¶ 2° pꝫ h° p expientiā discurrēdo p ꝯcl'oes mathe⸗ma. in q̄bus oībus cōiter p̄dicatū ē aliq̄ pa° relatiua sic pꝫ incipiendo a pa ꝯcl'oe geo^e vbi oñditur eq̄litas laterū de triā⸗gulo vel de linea recta hoc p̄dicatū pos⸗se esse basim vel latus trianguli equila⸗teri. ꝛ ita in oībus aliis. puta ꝙ triangu⸗lus habet tres angulos equales duob⁹ rectis. pa° demōstrata đ tribus angulis trianguli est ista. s. eq̄litas duob⁹ rectis ꝛ ita est in aliis. ¶ Q̄ si adhuc ꝓteruiat ꝙ lꝫ rel'ones nō sint formal'r entia rōnis sed aliq̄d extra intellectū ꝛ nō idē fūda⸗mento. nō tñ sūt alia res a fundamēto: sed tm̄ sūt modi ꝓprij rei. Ista instātia videt tm̄ ꝯtendere de nomie modi ꝛ rei licet eni modus nō sit ita res sic illa cui⁹ est modus. nō tñ nulla res est sic̄ nec nul lū ens. qꝛ tūc nihil eēt. dicit enim btūs Aug. i. đ doc. xpi. c. i. ꝙ signū fm ꝙ tm̄ est signū est res aliqua ꝛ modus signati Et hoc ꝓbat. qꝛ oīno qđ nulla res ē ni⸗hil est. ꝛ ita relatio cadit sub diuisiōe en⸗tis fm se fm phm. 5. me^ce. nec omnia in que diuidit ens fꝫ se sūt eque pfecta en⸗tia: imo qualitas respectu sb̄e potest di⸗ci modus. ꝛ tñ in se est vera res. ita rel'o licet sit modus. adhuc tñ est imꝑfectioꝛ modus qualitate si sit extra intellectū ꝛ nō modus intrinsecus fundamēti sicut est infinitas in deo ꝛ omniū essentialiū que sūt in eo sicut dictū est di. 8. ꝑmi li. sequit ꝙ talis modus alius a re ex natu⸗ra rei sit res alia a fundamēto accipien⸗do reꝫ generalissime vt diuidit in. 10. ge⸗nera. ¶ Et si dicas ꝙ genus rel'onis ē rꝫs nō ꝓpter modū illū q̄ est habitudo ad aliud: sed ꝓpter rem cui cōuenit esse ad aliud. hoc nō est verū. qꝛ omne ens ad se consideratū sub rōne absoluta potest ꝑtinē cētialiter ad aliqđ genus absolu⸗tum si est p se vnū. nullus eni modus cō⸗cipiendi cū quo stare pōt vnitas per se ꝯceptus qui ꝯceptus sit absolutus tollit q̄n illud conceptū ꝑtineat ad genus ab⸗solutū. qꝛ illud sic conceptū includit ali⸗quid absolutū dictū de se in quid. ꝛ ali⸗quid i quale p qđ distinguit ab aliis cō⸗ceptibus absolutis vt gen⁹ ꝛ differentiā extra intellectū. omis talis est respectus siue habitudo siue relatio siue qualiter⸗cūqꝫ nomietur. qꝛ ista sunt syno^a. ꝛ ille respectus pōt per se cōcipi vt p se vnuꝫ habēs aliqđ p̄dicatū q̄dditatiuū dictuꝫ de eo in quid. ꝛ est aliq̄d extra aīam vt ꝓbatum est ꝛ distinctū ab illo in q̄ fun⸗datur. vt ꝓbat in p° ar. g̃ potest habere q̄libet istoꝝ respectuū genus ꝓpriuꝫ vt respectus sūt nō includēdo essential'r fū⸗damenta. ꝛ ita realitas eoꝝ que sunt in isto genere nō est ꝑcise talis ꝓpter fūda⸗mentū formal'r loquēdo. qꝛ fundamētū est extra per se rōnem istoꝝ vt hñt com⸗pletā rōnem entis in genere reali. ¶ Sic igit declarata realitate relatōnis in 2° ar⸗ti° ꝛ etiā eius diuisione reali a fūdamē⸗to in p° arti. ꝛ hoc q̄tū ad illas de q̄bus ꝯcludunt rōnes ibi adducte. videt suffi⸗cienter improbata ꝑma opi. fm quecū⸗qꝫ intellectū ponat intelligi. ¶ Ad pm alteri⁹ opi. dico ꝙ nihil alicui⁹ generis dicit de deo sic dictū est di. 8. ꝑmi. et sic

Mathematica demrāt relationes de subiecto

absoluta ita relões que formalr dicuntur de deo nõ sunt alicu⁹ generis. sꝫ trãscendentia ꝛ passiones entis in cõi. quia quicqd cõuenit enti inquantum est indifferens ad finitũ ꝛ infinitũ cõuenit ei prius. ꝙ diuidat in genera. ꝛ ita est transcẽdẽs ¶ Ad illud ꝙ nõ est ↄpositius albũ sile ꝙ albũ tantũ. quis illud posset faciliter exponi faciẽdo vim in vocabulo dicendo cõpositio est simul positio. tñ nõ curando de vocabulo dicendũ esse ↄpñter ꝙ album sile est ↄpositius ꝙ albũ tantũ qꝛ habet in se actũ ꝛ potentiã distincta realr. hoc etiã dꝫ ↄcedẽ ille ꝓ cu⁹ opi. fit istud argᵐ. ↄcedit eni ipe nusꝙ eẽ differentiã intentõnis sine ↄpõne ꝛ ꝙ relatio differt a fundamẽto in creaturis differẽtia intẽtionis ↄcedit etiaꝫ in diuinis ꝑsonã eẽ qsi compositã ꝛ eẽntiã eẽ quasi potentiã ꝛ relationẽ quasi actũ. sꝫ vbi ista sunt quasi actus ꝛ quasi potenᵃ ibi est quasi cõpositio. igit vbi est act⁹ ꝛ potẽtia ibi est vere ↄpõ. nõ tñ est ↄpositio ex duabus entitatib⁹ absolutis. qꝛ altera entitas nõ est absoluta entitas. ¶ Ad 2ᵐ de mutatõne rñdet Simplicius sup ꝑdicamẽta: ꝙ sicut relatio nõ est forma ad se sed ad alterũ: ita ille cui aduenit ñ mutat ad se sed ad aliũ. ꝛ si tũc mutari dicat solũ illud qd aliter se hꝫ ad se nũc ꝙ prius tũc nõ est mutatio in adaliquid. si vero mutari sit cõe ad aliter se hĩe ad se ꝛ ad alterũ tũc mutatõ est in adaliqd sicut vult Simplicius. qꝛ ſm relationẽ se habet aliquis aliter ad alterũ. phs tñ qꝛ ponit ꝙ non est possibile aliqd aliter se habere ad alterũ nisi aliter se hẽat ad se. ideo dicit ꝙ in adaliquid nõ est mot⁹ vnde solũ oñdit in qbus ꝑdicamẽtis est per se pmo motus ꝛ in qbus nõ. ¶ Itẽ phs ibi oñdit ꝙ in sba non est motus ꝛ tñ ibi est mutatio. ğ ex intentõne phi ñ põt haberi nisi ꝙ in adaliqd nõ sit motus. cuꝫ quo tamẽ stat ꝙ ibi sit mutatio ¶ At cõfirmat ista rñsio p auctẽꝫ Ambro. supra adductã qui relationẽ ↄcedit esse aliam rem a fundamento ꝛ eẽ mutationẽ ad illã. ¶ Ad 3ᵐ de inesse cõcedo ꝙ relatio habet ꝓpriũ suũ ineẽ sicut dicit Auic. 3. meᶜᵉ. ꝛ tñ nõ sequit cõpositio isti⁹ generis ex aliqbus essentialiter inclusis. qꝛ etiã quãtitas hꝫ suũ ineẽ qd nõ est de rõne sui generis formalr. et tñ nõ est cõposita ↄpositõne respiciẽte nãꝫ generis. hoc aũt iõ est. qꝛ pa⁹ inest rei cᵒ est ꝛ nõ est õ per se intellectu illi⁹. qd tñ magis videt eẽ verũ de passione ꝙ relatione. cum ğ arguit ꝙ relatio fũdata super sbam hĩet ꝓpriã accñtalitatẽ qꝛ ꝓpriũ inesse. rñdeo si aliqua sit talis relatio ꝛ de ipsa concludãt rõnes supradcẽ in pᵒ arti. ↄcedo conclusionẽ: vtraꝗ ꝑs añtis videt esse vera de identitate specifica indiuidui ad aliud indiuiduũ in spẽ: siue de silitudine essentiali ſm formam specificã. ¶ Ad 4ᵐ de ꝓcessu in infinitum dico ꝙ nõ sequit. quia relatio seipsa refert ad fundamentũ. nõ eni põt esse absꝗ fundamẽto nec absꝗ se sine ↄtradictõe. ipa eni exñte ꝛ fũdamẽto simul ambo sũt extrema illius relatõis q̃ ẽ ei⁹ ad fundamentũ. ğ ipa nõ est absꝗ ↄdictõne siue relatõne eius ad fundamentũ. ꝛ ita sine ↄdictõe nõ pt eẽ sine fũdamento. ꝛ ita relatio illa qua ad fundamẽtũ refert erit eadẽ sibi. ꝛ h⁹ magis patebit in ↄxia solutõe sequẽtis. q. ¶ Ad 5ᵐ õ distinctione dico ꝙ relatio hꝫ suã distinctionẽ in suas spẽs sicut aliud genus hꝫ distinctionẽ ꝛ in spẽs suas. ꝛ tñ illa non innotescit nisi p fundamenta ꝓpter modicã entitatẽ suã quã hꝫ in fundamẽtis suis. ita etiaꝫ ꝛ in alijs accñtibus q̃ hñt maiorẽ entitatẽ ꝛ realitatẽ ꝛ ꝙ aliqñ distinctio sit per extrinseca ꝛ cognoscit ex distinctõe extrinseca in eis. est tñ formalis intrinseca sed nõ innotescit nisi p extrinsecã. ¶ Hoc ğ viso de relonibus in cõi videndũ est de relonib⁹ in spẽali creature ad deũ. ꝛ ẽ vna opi. que dicit illaꝫ relationẽ esse eandẽ fundamẽto: ꝛ h⁹ ita ꝙ fundamentũ nihil est nisi qdam relo

Henricus quodl. 3 q. 8

ad deum. quia lz creatura in se sit ens. i respectu tamē ad deū dī nō ens ꝭm ans. sic etiā licet in se sit ens absolutū tamen respectu dei nō est nisi quidā respect⁹. cū ista videt ꝯcordare illud qd̄ dicit ꝙ relatio sit ratitudo sui fūdamenti quod im probatū est. di. 3. ꝑmi. q. de vestigio. ¶ Contra istam opi. est aug. 7. de tri. c. 2. Omne qd̄ relatiue dr̄ est aliqd exceptio relatiuo. ⁊ in pn̄º tertij. qd̄ nihil ē ad se. nō est qd̄ ad alteꝝ dicat fundamētum ḡ relationis est aliq̄ entitas formaliter nō includēs illā relationē formalit. quia si formaliter includeret eaz nō erit formaliter relatio ad aliud sed ad se. qꝛ fūdamentū suū est formaliter ad se cū q̄ poit formaliter idem. nec posset eē fūdamentū ꝑmū relationis. adhuc. n. eēt querere de illa relatione ꝑma in q̄ poneret. nō ē ḡ precise aliqua relatio fūdamentū alic⁹ relationis qd̄ etiā appet in relatōib⁹ diuinis vbi est maxima idēptitas in fundamento. ⁊ tn̄ fundamentū nō ē formaliter relatio qꝛ tūc nō eēt pfectio formaliter infinita. ¶ Preterea diffō indicat totā q̄dditatem rei si est pfecta. sz diffinitio lapidis nō includit essentialit vl̄ formalit respectū ad aliud. qꝛ tūc nō eēt diffinitio lapidis vt ē in genere absoluto. ⁊ ita nō ē diffinitio lapidis vt ē in gnē sbe vel vt spēs sbe. ḡ in eēntia lapidis nō includit formaliter aliq̄s respectus. ¶ 3º. sic ꝭm istā opi. creature nō magis distinguunt a deo ꝙ relōnes in diuinis int se. qꝛ oēs relōnes opposite sūt eq̄ distincte ⁊ specialit que ptinēt ad eundē modum relatioꝝ. relōnes aūt diuie q̄ sūt relōnes originis ptinēt ad 2m modū relatioꝝ ad quē etiā vident ptinere ille rōes q̄ sūt in deo rōe cāe efficientis ad creaturam. igr̄ si creatura tm̄ sit relatio ⁊ relō opposita in deo sic filius ē relō sbsistens opposita relatōi pr̄is eq̄lis erit distinctio hic ⁊ inde ¶ Et confirmatur rō. qꝛ tūc suppositū creatū non ē nisi relatio quedaz sbsistens. ⁊ sic difficilius esset ꝯcipe modū existendi p⁹ create ꝙ increate. ¶ Et si dicas ꝙ creature differūt in nā absoluta in se nō sic diuine psone: hoc videt destruere positū. quia tūc creatura habebit essentiam absolutā que nō tantuz erit relatio. videt etiāmsequi vlterius ꝙ minus differat creatura a deo ꝙ vna psona diuina ab alia psona diuina. quia in psonis diuinis ē relō realis ⁊ mutua sed inter creaturā ⁊ deū nō est mutua relatio realis ḡ ⁊c. ¶ 4º ad pncipale arguitur sic. q̄ distinguunt formaliter nō sūt idem formalit ⁊ pcise. quia distinguerēt formalit ⁊ nō distinguerent formalit. qꝛ nihil essent nisi illud indistinctū formaliter. sed relatio creature ad deum nō distinguit forlit nec spē i diuersis creaturis igit vel creature nō differūt spē vel creatura nō erit pcise illa relatio. ꝓbatio minoris. illis relōnibus omibus in creaturis correspōdet idem extremū ex pte dei relationibus autē alterius rationis non correspondet terminus eiusdem ratōnis ¶ 5º sic. in creatura est triplex relatio ad deum. igit qua ratione ipa nihil erit nisi vna relatio pari rōne nihil erit nisi alia relatio igit nō pōt pcise eē aliq̄ vna istarum. nec pōt eē oēs iste. quia oēs iste differūt formalit inter se. ⁊ tūc quelibet vna eēntia haberet distinctionē formalem a se ipa: vel sic vna nā formalit ⁊ specifice nō est plura specifice. sed quelibet natura hz tres relationes respectu dei spē differentes. qd̄ pz. qꝛ ecōuerso in deo ad creaturā sūt tres relōnes ꝭm rōez igr̄ ⁊c. ¶ Alit ponitur ꝙ ista relō angeli ad deuz differt realit ab eēn⁰ angeli. qd̄ ꝯfirmat p aug. 5. de tri. c. 4. vbi dicit ꝙ in creatura q̄cq̄d nō ꝭm sbam dr̄ restat vt ꝭm accn̄s dicat. Et arguit ꝙ in creaturis sit accn̄s. quod etiā expresse vult i eodem. c. 19. dicens. Illa sūt accn̄tia relatiua q̄ cū aliqua mutatione reꝝ ō quib⁹ dicūt accidūt. ⁊ vult ex h⁰ relōnē creature ad accn̄s. nō autem eam que relatiue dicit dei ad creaturaz. ex h⁰ expssius

henricus quodl. 9. q. iii

ibidē in fi. ꝙ ǧ tpaliter dici incipit deus qd̄ antea nō dicebat manifestū est relatiue dici. nō tñ ſm accñs dei sed plane ſm accñs eius ad qd̄ dici aliq̄d de' icipit relatiue. Cōtra istud. ſba est p̄oꝛ accñte tripl'r ſm phm. 7. met. ſ. cognitōe: diffinitōne: ꝛ tpe. Et h° qd̄ est eē p̄us tpe itelligit sic ꝙ nulla ē ꝯdictio ex pte ſbe qui p̄oꝛ posset eē duratōe oi accñte. ǧ ñ ē cōtradictio ꝙ lapis eēt p̄oꝛ duratōe oi dependētia ad deū. ꝛ p ꝯñs nō ē ꝯdictio lapidē nō dependē ad deū. qd̄ videt absurdū. Preterea. Aug. aut accipit ibi accidēs cōiter ꝓ q̄libet mutabili. ꝛ tūc ſba q̄libet creata erit accñs. qꝛ ē mutabilis. aut accipit ibi accñs ꝓ mutabili. i. amissibili. ſ. qd̄ pōt alio manēte. ſ. ſba amitti ꝛ h° manēte p̄oꝛi duratōe vel nā. si hoc mō. igit relatio creature ad deū non est accñs. qꝛ nō pōt creatura manē nec duratōne nec nā sine ista. Et hoc mō videtur ipe loq̄. c. 4. q̄uo sūt aliq̄ accñtia inſepabilia. qꝛ etsi coꝛuus manēs ñ possit amittere nigredinē. tñ pōt amittere plumas ꝛ alia q̄dam. hec q̄dem nō ē mutatio. qꝛ sic ipa amissio plume eēt mutatō sed est amissio. qꝛ sicut pluma est p̄oꝛ nā nigredine: ita etiā posset esse posterius natura nigredine. hoc est nō p̄mo coꝛrūpi coꝛruptōne nigredinis.

Responsio doctoris

Ad questionez istā

igit dico ꝙ relatio ad deū cōis oi creature est idē realr fundamento. nō tñ idem formalr nec p̄cise idē siue nō idē idēptitate adeq̄ta ita ꝙ fundamētū sit tm̄ relo formalr. p̄mū ꝓbat p duas rōnes. qꝛ illud qd̄ ꝓprie dicit ineē alicui sine q̄ illō nō p̄t eē. sine ꝯdictōe ē idē sibi realr. relatō aūt ad deū ꝓprie inest lapidi ꝛ sine ea nō potest eē lapis sine ꝯdictōne. ǧ illa relatio est eidē realr lapidi. Probatio maioris. qꝛ sic ꝯdictio dicta de aliq̄bus est via ꝯcludēdi distinctōez. ita ipossibilitas recipiendi predicationē ꝯdictorioꝝ ptinentiū ad eē est via ꝯcludēdi idēptitatē in eē. Et hoc vbi nō ē dependētia eēntialis q̄ requirit distinctionē manifestā. Qd̄ declaro sic. qꝛ impossibilitas ꝙ a. sit sine b. aut ē ꝓpter idēptitatē b. ad a. aut est ꝓpter p̄oꝛitatē: aut simultatē i nā. ǧ si b. nō sit p̄us nāliter ꝙ a. nec necessario sil' nā. ꝛ a nō pōt eē absq꜡ b. sequit ꝙ a. sit idē b. si aūt sit aliud ꝛ posterius eo nō est verisile ꝙ nō possit esse sine eo nālr absq꜡ ꝯdictōe. sed ꝙ inest alicui ꝓprie sic relatio inest fūdamēto. hoc ē ita inest ꝙ si eēt aliud eēt posteri' eo nā. tale nec est p̄us nā: nec sil' cū eo cui inest. ǧ si nec̄io requirit ad esse eius ita ꝙ illud aliud nō p̄t eē sine eo: nec̄io est idē realr sibi. ita est in ꝓposito. Minoꝛ ē manifesta. qꝛ sic incōpossibile est lapidē eē sine deo: ita incōpossibile est lapidē esse sine dependētia eius ad deū. Nā si posset eē sine dependētia illa posset eē sine termino illius dependētie. nō eni est incōpossibilitas essendi absq꜡ termio nisi ꝓpter ipam dependentiā nō est autē aliq̄d nō necessariū simplr rō simplr necessarij. ǧ ꝛc̄. Cōtra rōnem istā insto. qꝛ tūc quelibet relatio q̄ inest eēntie diuine p actuz intellectus diuini eēt eadē illi eēntie. ꝓbatio. qꝛ incōpossibile est illi eēntie esse sine ea. si eni talis relo possit eē noua. ǧ intellectus diuinus posset mutari. qd̄ ē incōpossibile. sed ponē talē eandē illi est ponē incōueniēs. qꝛ tūc eēt realis. q̄cq̄d eni est idē rei est reale. illa aūt relatio nō est realis. ex di. 3. p̄mi. ǧ ꝛc̄. R° incōpossibilitas sepatōnis p̄t eē ex rōne ipi' a quo aliq̄d est inſepabile. ꝛ p̄t eē ab aliquo extrinseco. Ex^m hui' secūdi. qꝛ ſm phm. ꝯdictio est celū eē sine motu. non q̄dem ex cā intrinseca in celo. qꝛ ē receptiuū motus ꝛ indifferēs ad q̄etem sic ad motū. sed ex cā extriseca mouēte. nō tñ sequit ꝙ celū sit motus suus lꝫ nō possꝫ eē sine eo. mō dico ꝙ incompossibilitas essendi lapidē absq꜡ dependētia eius ad deū est ex rōne lapidis p̄cise. ex qua etiā est rō incōpossibilitatis essendi lapidem

ſine termino dependẽtie. q̄cquid eni eſt
rō reqrendi terminū dependēᶜ eſt rō ha
bendi depēdentiā illā. ſed in iſta inſtan-
tia adducta nō eſt necītas ſimplr̄ inhe-
rentie talis relatōis nec incōpoſſibilitas
oppoſiti ex nā rei ex pte eſſentie diuine.
quaſi ipoſſibile ſit eā eſſe niſi exigat ter-
minū ad quē quē ipoſſibile eſt nō eē. ſed
tm̄ eſt incōpoſſibilitas ex cā extrinſeca.
ſ. in intellectu diuino ſimplr̄ necīo agen
te. ⁊ iō incōpoſſibilitas eſt ex pte eiuſ no
uiter agere. ¶ 2ᵃ rō pncipalis ad pᵐ mē
brū ſolutōnis eſt iſta. qȯ vniformit̄ dici
tur ō omi alio a deo nulli dicto ad deū
accidit. ſed talis relatio cōis omi creatu
re vniformit̄ dī de omi alio a deo ad ip
ſum deū. g̊ nulli accidit. ⁊ ita eſt idē fū-
damēto. ꝓbatio maioris. qꝛ ſi alicui ac-
cidēt pari rōne ⁊ alteri. vtputa ſi relatio
effectus ad cām accidēt lapidi. ⁊ ꝑ ꝯn̄s
eſt res alia a lapide. pari rōne ipa habēt
relationē ad deū vt effectꝰ ad cām. ⁊ tūc
accidēt ſibi alia relatio effectus. ⁊ ita eēt
alia relatio. ⁊ ſic in ifinitū. ¶ Cōtra iſtaꝫ
rōnem inſto. qꝛ nō videt incōueniens ꝓ
cedere in infinitū in relatōibus. dictum
eni eſt in pmo li. ꝙ relatio fundat ſupra
relationē ſic̄ ꝓportionabilitas ſupra ꝓ-
portionē. ¶ Et hoc arguit. ſi ſortes ē idē
platoni. g̊ illa identitas ſortis eſt eadem
identitate platonis. ⁊ pari rōne illa idē-
titas eſt eadē identitati. ⁊ pma idētitas
erat alia ab identitate fundamēti. qꝛ fū-
damentū poterat eſſe ſine ea. ergo pari
rōne q̄libet identitas erit alia ab identi
tate illius cuiꝰ eſt. ⁊ ita erūt infinite rela
tōnes reales. ⁊ ita pōt argui de ꝓportio
nalitatibꝰ ⁊ ſilitudinibus. ¶ Ad iſtud rn̄
deo ꝙ ſtatus eſt in 2° ꝙ vt intelligat ac-
cipiant pma fundamēta ſoꝛ. ⁊ pla. inter
que eſt identitas mutua. ⁊ dicat illa in
ſorte a. ⁊ illa in platone b. identitas aūt
a. ad b. dicat c. ⁊ illa idētitas ecōuerſo i
b. dicat d. dico tūc ꝙ a. differt a ſorte qꝛ
ſoꝛ. poteſt eē ſine a. qꝛ p̄t eē ſine eius ter-
mino. ⁊ ipa nō p̄t eē ſine termio a. tm̄ n̄
differt a. c. ſed c. eſt idē ſibi. qꝛ a. nō pōt
eē ſine b. cū ſint ſil̄ nā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯtradictō
eſt a eē niſi tam fundamentū eius qȯ eſt
c. ꝙ̄ etiā terminꝰ eius ſit. ſed fundamen-
to ⁊ termio ipius c. exn̄tibus necīo erit
c. g̊ ꝯ̄dictio eſt a. eē ſine c. ⁊ c. ineſt forma
liter a. qꝛ a. dicit idē ipa eadē identitate
que eſt c. g̊ c. eſt idē ipi a. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ibi erit
ſtatus. ¶ Et ſi queras q̄ idētitate ē c. ideꝫ
ipi a. dico ꝙ ipo a. qꝛ illa identitas non
eſt niſi rōnis. qꝛ ſimplr̄ eiuſdē ad ſe. ¶ Eo
dem mō eſt ſtatus de ſilitudinibꝰ ꝓpor-
tionalitatū. qꝛ vna ꝓportionalitas ē ſi-
milis alteri ſilitudine eēntiali. duo etiaꝫ
indiuidua eiuſdē ſpēi dicunt ſilia in for-
ma ſpecifica. ⁊ ita ſicut eſt ſtatus in idē-
titate ſpecifica in 2° ⁊ nō in p°. ita ⁊ in ſi
militudine ꝓportionalitatū. ¶ 2ᵐ arti. ſ.
ꝙ relatio nō ſit eadē formalr̄ fundamē-
to ſuppono manifeſtū ex intellectu eius
qȯ dicit formalr̄ idē. qꝛ per ſe rō reſpec-
tus nō includit formalr̄ rōneꝫ abſoluti.
nec abſolutū ꝑ ſe includit formalē rōeꝫ
reſpectus. Silr̄ qȯ ibi addit ꝙ fundamē
tū nō ſit pciſe ipa relatio hꝰ ꝓbatur cō
tra illā opi. At tūc intelligo qualr̄ poſſit
eſſe vera identitas ⁊ nō pciſa hoc mō.
qn̄ in creaturis aliq̄d cōtinet per identi-
tatē ſiue vnitiue plura nō eſt hoc ex per
fectōne illius cōtenti ſed ex ꝑfectōe cōti-
nētis. ſicut ſi aīa intellectiua ſm aliquoſ
cōtineat aīam vegetatiuā ⁊ formā ſbē
nō eſt hoc ex ꝑfectōne forme ſbē. qꝛ ipa
nō ꝯtinet oēs formas alias. ſed ex ꝑfecti
one anie intellectiue. ſilr̄ ſi hoc ens conti
neat qualibet paſſionē entis vt veritatē
⁊ bonitatē ⁊ vnitatē. nō eſt tm̄ iſta conti-
nentia ex ꝑfectōne ꝯtenti: ſed ex ꝑfectōe
ꝯtinētis. queādmodū ⁊ in diuinis ꝙ re-
latio ſit eadē fundamēto nō eſt ex perfe
ctione relatōnis quaſi ipa ꝯtineat eſſen
tiā per identitatē. ſꝫ ex infinitate forma-
li eēntie ꝓpter quā ipa habet in ſe relati
onē ꝑ identitatē. ¶ In oibus iſtis ⁊ maxi
me in creaturis ꝯtinēs nō eſt pciſe ꝯten
tum: ſed eſt ita ꝑfecta entitas in ſe ſicut

esset si contentū esset extra se vel sibi additū. imo pfectior entitas est. qr ex pfectione sua ptinet omnē aliā entitatē. vnde ania intellectiua nō tm̄ est forma sbalis. quia tūc nō est pfecta: sed est ita perfecta illa vltima entitas que est ibi sicut si psupponeret aliā entitatē a se. Ita dico in ppposito q̄ fundamentū nō est tantū relatio quā ptinet per identitatē: sȝ ē ita absolutū sic̄ si relō eēt sibi addita vl̄ oīno nullā haberet relationē. quia non est hoc ex impfectōne sua. sed ex pfectōe vel simplr̄ vel aliqualr̄. qr cōtinet illam relationē per identitatē ita q̄ ipa continentia quasi pueniт ipam accidentalitatem relatōnis ne ipa possit eē accñs. qr ipsa pfecte continet in sba. que tamen relatio si nō sic contineret ex se nō haberet forte q̄ esset per identitatē sba.

Ad argumēta principalia

huiꝰ. q. ad pmū de. 4. meᶜᶜ dico q̄ incōueniens est oīa eē ad aliqd ita q̄ ipoꝝ eē sit formalr̄ ad aliud eē. sicut dicit illa opi. que dicit oīa apparētia ē vera. que etiā dicit q̄ ipm eē rei est formaliter in apparere. nec sic pcedo omia eē ad aliquid ita q̄ eoꝝ esse sit formaliter ad aliud. imo ipoꝝ esse est formalr̄ ad se licet per identitatē cōtineant esse illorum que sunt ad aliud. Alia respōsio infert omia esse ad aliquid vt ad opi. et sensū. Ad 2ᵐ ꝛ si negari posset de relatiuis: vel eoꝝ que sunt in diuersis generibus. ꝛ tunc dicerent esse pmo diuersa quantū. s. ad rōnes formales eorum: ita q̄ nullū illorum formaliter includit alterū: nec aliquid alterius. licet p identitatem in existendo vnū cōtineat alteꝝ potest tamē dici pseqūēter ad als dicta q̄ huiusmōi relatio est transcendens. qr qd̄ puenit enti anteq̄ descendat ad genera est transcendēs. sed qd̄ puenit omni enti puenit enti anteq̄ in genera descendat. ḡ qd̄ est tale est transcendēs ꝛ nō alicuius generis determinati, sicut sūt huiusmodi relationes. ḡ. Ad auctoritatem Aug. p vltima opi. cōcedo q̄ relatōnes in creaturis sunt accidētia loquēdo de relatōnibus creaturarū ad illa ad que nō dependēt eēntialiter. ad quecūqȝ autē essentialr̄ dependet a. ipa dependētia eius eēntialis non est sibi accñs. hoc est non est aliud realr̄. ꝛ tunc illud pmū quod adducit de. c. 5. q̄ in rebus creatis illud qd̄ nō ƀm sbam dicit restat ꝛc̄. exponendū est ƀm accñs dici qd̄ nō per se predicat in quid. ꝛ cum hoc est etiā mutabile. nō tamē manēte fundamēto: sed per mutationē fundamenti. ꝛ pma conditio deficit in pdicatis eēntialibus vel potius in sbalibus dictis de creaturis. 2ᵃ conditio deficit in relatōnibus diuinis sed ambe concurrētes sufficiūt. ꝛ ita potest exponi vltima auctoritas ƌ. 19. c. qr illa sunt accñtia in his ad que dicit deꝰ. hoc est sunt simpliciter mutabilia. non tamē amissibilia. ꝛ sunt dicta accñtalir: hoc est nō eēntialiter de sbꝫ. ꝛ vna conditio deficit in relationibus diuinis.

Ad primā questionem

de creatōne dico q̄ creatio nō tantū videt importare relationeȝ ad deum in rōne cāe efficiētis. sed etiā respectum ad nō eē pcedens. ꝛ hoc ordine durationis vt accipit pprie creatō. sed iste ordo pōt intelligi vel ad nō esse imediate pcedens vel indistincte. ꝛ pᵒ. tm̄ dicit res creari in pmo instāti. ꝛ 2ᵒ pōt dici res semper creari dū manet. Si loqmur ƌ pᵃ relatōne. s. ad cām efficientē pȝ solo ex. q. pcedenti. si de 2ᵃ relatōne videt q̄ illa nō sit eadē fundamēto qd̄ sequit ex illo 2ᵒᵒ put tantū cōuenit rei in pᵒ instāti si idē respectus ad non esse maneat tm̄ in illo instanti. absolutū autē manet post illud instans ꝛ manenti non manens non est idem realiter. Sed de ordine illo ad nō esse indistincte accepto videtur idem: nisi probari possit contradictio q̄ illa eēntia posset esse absqȝ respectu ad nō esse

duratione ꝓcedens ꝙ ſi ꝓhibet hᵒ in 3ᵃ
q. q̄ſita. ꝙ ꝯdictio ſit lapidē eē ſine reſpe
ctu ad nō eſſe ꝓcedens duratōē tūc poſ
ſet dici ꝯñter ꝙ iſte reſpcūs nō differt a
fūdamēto niſi ꝙ iſte reſpectus nō ē depē
dentia ad aliquid ad quod hñs illū eēn
tialiter dependeat nō eſt aūt generaliter
dictū in ꝓcedenti. q. ꝙ oīs reſpectᵘ ē idē
realiꝰ cū ſuo fūdamento. ſed omis reſpe
ctus dependētie ad aliqͩ ſine quo depē
dens nō pōt eſſe idem ē dependēti. ¶ Si
aūt nō ſit ꝯdictio lapidē eſſe ſine tali or
dine ad nō eſſe. tūc planū eſt illū ordinē
nō eſſe idem fūdamento. Sic ergo lꝫ ſm
vnā op. creatio ſm vtrūqꝫ reſpectū quē
dicꝰ eſt idē fūdamēto vl ſaltē q̄tū ad pᵐ
reſpectū lꝫ nō quantū ad 2ᵐ.

Secundum primaz

opin. pōt rñderi ad pmū argumentū ꝙ
auctoritas loquiꝰ de his preciſe que p ſe
includunꝰ in quidditate rei vnde q̄ddi
tas eſt. vnde excludit vnū ꝛ multa. actū
ꝛ potentiā. quia nullū tale eſt de per ſe.
intellectu quidditatis. ꝛ ita ꝯcedo ꝙ nul
la relatio ſit idē formaliꝰ fūdamento: ꝛ ſi
realiter ꝛ p idemptitatem q̄nqꝫ ꝯtineat
in eo vt eſt in ꝓpoſito. ¶ Ad 2ᵐ patꝫ ꝙ
ille reſpectus ad deū non tm̄ manet in p
mo inſtanti ſed ſemper dū manet res. ſi
cut dicetꝰ in. 2. q. 2ᵉ. di. hᵒ li. ¶ Ad 3ᵐ et
ſi nō ſit verꝝ deum non poſſe repare eū
dem motū de quo in 4ᵒ dicetꝰ. tñ ſi hᵒ cō
cedatur ꝯcediꝰ ꝓpter interruptionē que
ſm eos ꝓhibet idemptitatē motus rep
ati ꝛ deſtructi ſed hoc nō ꝯcludit i ꝓpo
ſito niſi ꝙ creatio nō poſſet reparī eadē
inq̄tū dicit ordinē imediatū ad nō eſſe.
non aūt inq̄tum dicit reſpectū ad cām
vnde idē reſpectus pōt reparī. quia eadē
mr̄nitas fuit in matre xp̄i ad ipm poſt
reſurrectionez que ante fuit. ¶ Ad 4ᵐ
ꝯcedi pōt ꝙ creatō paſſiua ineſt igni ab
igne gn̄ante. illa. ſ. creaᵒ q̄ oē aliō a deo
dicitꝰ creari ſiue creetur ſiue genereꝰ: nec
ſequiꝰ ſi ineſt ab igne generante: ḡ eſt ad
ignem generantē vt ad terminum: nam
ſimilitudo ineſt huic albo: ꝛ illi albo a
generante ipa. ꝛ tñ nō oportet illā ſimili
tudinem eſſe ad generans ſic ad termim
¶ Ad 5ᵐ. cū arguitur de mutatōne ibi
videꝰ eſſe difficultas de maiori ꝛ minori
dico ꝙ in mutatōē nāli vbi eſt materia
ꝛ forma ꝛ agens ꝛ compoſitū ex mā ꝛ
forma ꝛ reſpectus multi. puta reſpectus
agentis ad ꝯpoſitum ꝓductū: ꝛ ecōuer
ſo. reſpectus compoſiti ꝓducti ad agen
tem. reſpectus materie ad formā ꝛ econ
uerſo. ꝛ vtriuſqꝫ reſpectus ad totū ꝛ ecō
uerſo. ꝛ reſpectus compoſiti ꝛ forme pˢ
ſentis ad oppoſitū precedens. ꝛ nō ſolū
iſta abſoluta. ſ. compoſitū ꝛ formam p̄
ceſſerūt ſua oppoſita. ſed etiam illos re
ſpectus materie ad formaz ꝛ econuerſo
ꝛ forme ad compoſitū ꝛ econuerſo. pre
ceſſerūt oppoſita ſua. ꝛ ideo pōt eſſe re
ſpectus oīum iſtoꝝ reſpectuū ad oppo
ſita ſua. nec hoc tm̄ ſed etiā omēs iſti re
ſpectus ſūt ab agente. ꝛ ideo pōt eſſe re
ſpectus iſtoꝝ reſpectuū ad agens. ita ꝙ
de iſtis multis reſpectibus accipiēdo il
los q̄ ſūt ad ꝓpoſitū. materia hꝫ reſpe
ctum ad formā ſic pfectibile. ꝛ illud qd
perficit ad perfectionē. ꝛ iſta coeua ſunt
ex̄ntie ꝯpoſiti. iſte etiā reſpectᵘ eſt ab agē
te effectiue inducēte formā ꝛ pficiēte ma
teriā hac pfectione formali: ita ꝙ i reſpe
ctu iſto q̄ eſt materie ad formā vt recep
tiui ad pfectionē ſiue vt pfectibilis ad p
fectionem fūdatur reſpectus paſſiui ad
agens. Iſte etiā reſpectᵘ ſuccedit ſuo op
poſito. q2 mā nō pus fuit formata iſtos
tres reſpcūs vr̄ dicē mutatō paſſiua ſcꝫ
reᵐ māe ad formā vt receptiui ad pfecti
onē ſiue vt pfectibilis ad pfectōēꝫ ꝛ reᵐ
paſſiui ſiue ꝓducti ad agēs ſiue ꝓducēs
ꝛ reᵐ poſterioris ad oppoſitū ꝓcedens.
duo aūt iſtoꝝ reſpectuū. ſ. pᵘ ꝛ 3ᵘ videꝰ
vl̄r ꝯcurrē ad mutationē abſolute non
ꝯpando eā ad agēs. ꝛ iſti exꝑmūt p illaꝫ
rōēꝫ mutationis q̄ dicit aliqͩ mutari. q2
aliqͩ aliꝰ ſe hꝫ nūc ꝙ pus ſi bꝫē exꝑmaꝫ

reᵐ mãe ad formam siue pfectibilis ad pfectiõem ſm quã sic se hʒ. hoc est ꝙ ac tuat illa pfectione. ſʒ alr̃ ꝙ̃ pri⁹. ecce ali⁹ respectus fundat⁹ i aliq̃ respectu mãe ad formã siue pfectibilis ad pfectõeʒ. Et si addat ꝙ mutari est aliq̃d alr̃ se hr̃e nũc ꝙ̃ pri⁹ ab aliq̃ mutante. ecce 3⁹ respectus Ad ppoᵐ ḡ põt dici ꝙ mutatio accep ta ppe non est eadẽ forme. qꝛ mutatio tũc maneret manẽte forma. nec ẽ eadeʒ respectu mãe ad formã nec eꝯ°. qꝛ tunc sp maneret dũ manet ꝯpositũ. sed est or do mãe ad formã vt nou⁹ .i. imediatus ad talẽ ordinẽ. ⁊ neuter istoꝝ ordinũ ẽ dependentia eẽntial ad aliq̃d ad q̃d de pendeat hñs illũ ordinem. ⁊ iõ neut̃ ẽ iõ ab absoluto. Sic ḡ ꝯcedit maior hᵘ rõis At ad minorẽ dico ꝙ creatio ẽ pductio toti⁹ creati in eẽ non psupᵃ aliq̃ pte eius ita ꝙ lʒ creatum hẽat duas ptes q̃rum altera nãlr̃ posset pcedere alterã ⁊ eã re cipe vt suã pfectõem. tñ vt totũ creatur non videt̃ pm⁹ termiu⁹ creationis eẽ ps aliqua ſʒ totale eẽ. aut saltẽ si loq̃mur d̃ angelo creato ibi nihil est potentiale re cipiens aliq̃d actuale sub c⁹ oppo° pfue rit. Et tunc si dicat̃ mutat̃ habitudo po tentialis ad actuale nouũ. ita ꝙ potenti ale pfuerit in se ⁊ tñ sine illo actu pʒ ꝙ nulla creatio ẽ mutatio. qꝛ nll'm poten tiale pexistebat. Si aũt mutatio dicat̃ noua actuatio ipsius potentialis ita ꝙ illud potentiale non pfuit sub actu. nec tñ oʒ ꝙ in se pfuerit. nec sic creatio ange li est mutatio. qꝛ nll'm potentiale ẽ i eo tñ sic posset dici ꝙ creatio ignis ẽ muta tio. si ignis crearet̃. qꝛ in eo ẽ potentiale ⁊ actuaret̃ p formam. ⁊ alr̃ se hr̃et nũc ꝙ̃ pus non ꝙ pri⁹ fuerat. sed ꝙ nunc sic se hũerit pri⁹ sic mõ. ⁊ videt̃ ꝙ in diffini tione mutatõis illud aliter se hr̃e nunc ꝙ̃ pri⁹ non oporteat ꝙ accipiat̃ põitiue qꝛ planum ẽ non refert̃ ad ſbm ſʒ ad ter minum a q̃. termin⁹ aũt a q̃ mutatiõis ppꝛie non est aliq̃d positiuum ſʒ priua tio ſm phm. 5. phy. dico tunc ꝙ vl' nll'a creatio est mutatio si oporteat sp poten tiale in se pfuisse ⁊ nouiter actuari a for ma recepta. qꝛ nullius creati potentiale pfuit. vel saltẽ creatio simplicis non est mutatio si sufficiat potentiale nõ fuisse sub illo actu i q̃ nũc ẽ. ⁊ ita nouiter fuis se sub actu p mutatiõem. sed quõcunq̃ rõne illius ordis imediati ad non eẽ pp quem ꝯcessũ ẽ mutatõem differre a for ma: ꝯcessũ est ẽt creatõem non eẽ eand̃ realr̃ fundamento: qꝛ ille ordo imedia tus ad non eẽ non est idẽ si non maneat in pmo instãti sicut ppter illũ eundem ordinem nõ manet creatio nisi i pmo i stanti cũ forma.

Sexto

⁊ vltio circa hãc di. vbi magr̃ trac tat de creatura mere spuali ⁊ creatura cõposita ex corporali ⁊ spuali Querit̃ vtrũ angelus ⁊ aia differãt spẽ ꝙ nõ. pmo qꝛ si eẽntie dr̃unt spẽ. ḡ ⁊ po tentie q̃ fundãt in eis: ⁊ si po̾. ḡ ⁊ opati ones. ⁊ vlteri⁹ ḡ ⁊ obã. ex. 2. de aia: ꝯñs ẽ fim. qꝛ idem ẽ obm̃ intellect⁹ angeli ⁊ mei. 2° sic Aug. de li. ar. 3. Angl's ⁊ aia sunt nã pares sed officio ipares: ſʒ pari tas nãe non ẽ in dr̃entib⁹ spẽ ḡ ⁊c. 3° qꝛ si sint alterius spẽi vna ſʒ se tota erit no bilior altera. ⁊ p ꝯñs q̃dlʒ indiuiduum nobilioris erit nobili⁹ q̃lʒ indiuiduo ig̊ bilioris. ⁊ ita vel q̃lʒ angelus erit pfecti or q̃lʒ aia vel econuerso. ⁊ tũc vlteri⁹ cũ capacitas seq̃t nãm vl' erit capacitas ma ior cuiuslʒ ãgeli capacitate cuiuslibet aĩe vel eꝯ°. ⁊ cũ beatitudo req̃rat totam ca pacitatẽ nãe satiari seq̃t ꝙ maior pfectõ necio ẽ in quolʒ angelo ad hoc ꝙ sit be atus ꝙ̃ sit in q̃lʒ aia vel eꝯ°. quorũ vtrũ ꝙ est falsũ: qꝛ angel⁹ ⁊ aia se hñt sic ex cedentia ⁊ excessa in beatitudine.

Contra

Quanto forma crea ta ẽ nobilior tãto disti guit̃ in plures gradus nobilitatis. sicut sunt plures forme mixti ꝙ̃ elementares ⁊ plr̃es forme aiati ꝙ̃ inaiati: ⁊ forte plr̃a aialia ꝙ̃ plante. igr̃ plura erunt dr̃ia spẽ

in nā intellectiuā ꝙ non itellectiua. hoc non pōt eē nisi angelus ⁊ aīa differant spē igr̄ ⁊c. Conclo istiꝰ. q. est certa. s. ꝙ angelus ⁊ aīa differāt spē. qꝛ forme eiusdem rōnis hn̄t eandē rōnem pficiendi ⁊ non pficiendi. sed aīa nālr est pfectiua corporis organici vt forma. angelus autē nālr ē non pfectō alicꝰ mãe. igr̄ ⁊c. Sed q̄ sit pma rō hꝰ distictōis specifice dr̄ ab aliquibꝰ ꝙ vnibilitas ad mãz. ⁊ nō vnilitas ad mām. Contra forª ē finis mãe ex 2ᵒ physi. ⁊ iō distinctio mãe est ppter distinctionem forme ⁊ non eꝯ°. vn̄ mēbra cerui differūt a membris leonis: qꝛ aīa differt ab aīa. igr̄ non erit pma distictio specifica hꝰ ⁊ illius per mām ⁊ non mām. sed prior erit distinctio ipsorum actuū in se. Qd̄ ꝯfirmat māifeste qꝛ. n. hec mā est talis ⁊ illa nō. iō hec non est illa. igr̄ ista rō perficiendi ⁊ n̄ pficiendi non erit pma rō diuisiua.

Aliter dicitur ꝙ gradus intelligendi maior vel minor in angelo: ⁊ aīa est pmum distinctiuum vniꝰ ab alio. qd̄ ꝯfirmat per simile. qꝛ aīa sensitiua nō videt distingui in brutis nisi fm̄ diuersos gradus sentiendi. ⁊ tn̄ ibi est dr̄ia specifica. igitur ita potest eē hic penes diuersos modos intelligendi pfectiorem ⁊ ipfectiorem. Quis aūt sit iste distinctus modus intelligendi ponit ꝙ angelus intelligit sine discursu ⁊ aīa intelligit cum discursu loquendo de intellectu nāli. ⁊ isti modi sunt distincti spē ⁊ sunt itellectualitatis alterius ⁊ alterius spēi. Cōtra aīa non discurrit circa pncipia sed circa ꝯclusiones. ḡ si cognoscere sic ⁊ sic est alterius speciei. ⁊ iō requirat intelligentem alterius speciei erunt due intellectualitates alterius spēi in vna anima vna inq̄tum intelligit pncipia ⁊ alia inquatū intelligit conclusiones. Preterea aīa beata in obō beatifico nō discurrit circa illud. discurrit autē circa obm̄ cognitum nālr. igr̄ esset alia intellectualitas spē beati inquantū intelligit deum ⁊ inq̄tum intelligit aliquid nālr. Itez tertio si intellectualitas angeli ⁊ aīe differunt spē. igr̄ illa que dependent eēntialiter ab ista ⁊ illa differunt spē. sz ab istis dependet eēntialr visio beatifica angeli ⁊ aīe. lz. n. angelus non sit tota cā visionis sue nec aīa sue. tamen vtraqꝫ visio eēntialr dependet ab itellectualitate nãe cuius est. igr̄ ista visio beatifica ⁊ iª differunt spē: quod est flm. quia oēs species diuerse hn̄t ordinem determinatuz fm̄ pfectius ⁊ iperfectiꝰ ita ꝙ qd̄libet indiuiduū pfectioris spēi excedit qd̄libet iudiuiduum iperfectioris. ⁊ tūc sequeret ꝙ vel quelibet beatitudo cuiuslibet āgeli excederet quālibet beatitudinē cuiuslibet aīe vel eꝯ°. quorum vtrūqꝫ est flm qꝛ se habent sicut excedentia ⁊ excessa i beatitudine. Item q̄ritur q̄d intelligit p hoc ꝙ dr̄ angelū non itelligere discurrendo. aut ꝙ angelus non hēt potentiā qua cognitis principijs possit cognoscere conclusiones si ille non eēnt sibi priꝰ note actu vel habitu. ⁊ hoc tūc non videtur esse pfectionis i intellectu creato. immo hoc videt eē impfectionis in itellectu creato. qꝛ pfectio in intellectu nr̄o est supplens ipfectōnem ꝙ possit ex quibusdam cognitis v̄tualiter icludentibꝰ alia illorum alioꝝ cognitōem acquirere. aut intelligitur ꝙ iō non pōt discurrere qꝛ oēs conclusiones sunt sibi actualiter note a pncipio ⁊ ita non pōt eas cognoscere discurrendo. sz hoc ē falsū. qꝛ non oīa a principio actu ⁊ distīcte cognoscit ⁊ intelligit. aut iō qꝛ oīa sibi sunt habitualiter non a pricipio. ⁊ ideo nō pōt hitualem noticiā illorū acquirere ex principijs. ⁊ hoc non ponit differentiā essentialem intellectualitatis angeli a nobis. quia sic esset in aīa mea. qꝛ si omnes cōclusiones essent ibi note a pricipio. a dō imprimente noticiam simul cum noticia pricipiorum ⁊ conclusionum ipsa n̄

possset discurrere non propter impotētiā nature sed q2 iam prehabet cognitōem 7 non pōt acquirere de nouo id quod p habet. hoc modo aīa christi non discurrebat sed ipsa nouit habitualr oīa pnci pia 7 pclones in principio 7 tn̄ ipsa non fuit nā angelica.

Dico tunc ad questionem ꝙ quicqd est potens agere ē aliqd ens habēs actum pmum. 7 pōr ē ibi fm nām rō actus primi fm se ꝙ in pparatione ad actū scōm cuiꝰ pōt esse principium ita ꝙ l3 illud quo tale ens est pncipiū actus scōi non sit aliud a nā sua. n̄ tn̄ pma entitas sua est nā sua vt est principiū talꝰ actus secūdi sed nā sua vt in se est hec. 7 ita pma distinctio entis non ē p naturā suam inquātum est pncipiu3 talis opationis. sed p nām suam vt hec nā. l3 p identitatē ipsa sit principiū actꝰ secundi. Ita dico in pposito ꝙ l3 nā angelica sit pricipiū intelligendi 7 volēdi 7 aīa simlr. ita ꝙ iste potentie nihil dn̄t eēntie aīe additum tn̄ primum hic 7 ibi est hec nā 7 illa nā ad se. Et ista distictō pma est ad quā sequit illa distinctio pncipiox opandi siue eiusdem actus siue opationum aliarū. q2 enim hec est nā iō est prinm talis operatōnis 7 non econuerso. Exemplū huius est. sol habet virtutem generādi multa mixta inferius. 7 si queras primam rationem distinctionis solis a planta nō est prima ratō distinctionis vnius ab alio p potentiam generādi plātam ex parte solis. q2 si illa potentia cōicaretur alij nō ppter hoc ē sol. nec distingueretur a plāta sicut sol distinguit. prima ergo ratio distiguendi ē quia forma solis est talis forma. 7 forꝰ plante est talis 7 ad hāc sequitur ꝙ ista forma potest esse principiū taliū operationum 7 alia non. Ita dico in pposito ꝙ q2 angelus est talis natura ad se 7 aīa talꝰ natura ad se. iō primo distiguuntur specie. non qdem sicut due spēs sed sicut spēs 7 pars speciei. q2 aīa non est ppe spēs sed pars spēi. 7 tn̄ ipsa est prima rō distiguendi suā spēm sicut cꝰ ps est alia ab angelo. 7 iō prima rō distinctōis specifice ex pte spēi sue est in ipsa. Potest etiam addi l3 nō sit necium p solutione qōnis ꝙ itellectualitas angeli inquātu3 intellectualitas nō differt specie ab intellectualitate aīe inqtū itellectualitas. hꝰ est ꝙ l3 iste actus primꝰ 7 ille differunt spē vt considerant absolute in se non tn̄ fm illā pfectōem quā vtualr ptinēt fm quā sūt pnª actuu3 duox: qō vr̄ p hoc ꝙ sunt circa obā eiusdē rōnis 7 ad obā eiusdē rōnis. sile hꝰ est. q2 si aīa bouis 7 aqle drunt spē. non tn̄ ppter hoc vis visiua hic 7 ibi inquātum talis pfectio et talꝰ drunt spē. Istud aūt est bn̄ possibile ꝙ ptinentia aliq differāt spē. 7 tn̄ ptēta non dn̄t specie sicut passiones entis ptinent p identitatē in entibus qtūcunq3 distictis. 7 tn̄ ille passiones in eis distinguūtur spē. vnitas. n. lapidis que non ē realiter aliud a lapide. 7 vnitas hoīs que ē realr eadem hoī non ita distiguūt formalr specie sicut homo 7 lapis. imo hec vnitas 7 illa tn̄ videtur differre numero: hoc etiam declarat p aliud. quia sicut in eodem pn̄t ptineri p identitate3 illa qru3 est distictio formalis quasi specifica sicut in eadem aīa includunt pfectiones intellectiue 7 sensitiue que ita sūt distincte formaliter sicut si essēt due res ita 7 econuerso potest aliquid indistinctum formaliter contineri in distinctis. Et si hoc est verū tūc planum est ꝙ angelus 7 aīa sic non distinguuntur specie pmo p talem 7 talē intellectualitatē: immo nec pmo nec non pmo. q2 talis itellectualitas in eis nō distinguitur specie Aut si istud non est vex sed relinqt istō mō sicut dubiū saltē pmum dictū vr̄ satis clarum. s. ꝙ per istud non est prima distinctio eoxū.

Ad primum argu.

Angeli et anime differunt specie

ꝑncipalem pōt ꝓcedi ꝙ essentie angeli ⁊ aie pñt differre spē ⁊ non tñ potentie si illud dictū vltimū in solutōe sit verū ⁊ tūc illud argumentū non ꝓcedit: vel pt dici ꝙ potentie dr̄entes spē ex parte fundamenti non tñ ex pte obi pñt hr̄e actu dr̄entes spē inq̄tum illi actus dependēt a fūdamento illius potentie. sed isti sint eiusdem spēi inquantum dependent ab obiectis. ⁊ tūc concederet̄ ꝙ intellectio angeli ⁊ hois de eodem intelligibili ex pte obiecti est eadē spē. ex pte autem fundamēti inquātum fundamētū ē potētie rō agendi sunt alia spē. ⁊ tūc oportēt ꝓcedere ꝙ opationes simplr̄ dr̄unt spē. q2 illa identitas ƀm quid ex parte obiecti simplr̄ non est idētitas in spē: ſ3 alia diuersitas simplr̄ est diuersitas ⁊ identitas ƀm quid. Quecūq3.n. drīa suffic̄ ad distinguendū: sed non q̄cūq3 identitas sufficit ad pfectam identitatē aliquoꝝ. Et tūc videt̄ sequi illud inconueniēs qd̄ illatū est contra scd̄am opi. de actib⁹ beatificis nisi forte diceret̄ ꝙ tota cā actus beatifici est obm̄ ⁊ ꝙ potentie se habeāt ibi respectu illius actus vt tm̄ receptiue ⁊ passiue. ⁊ receptiua nō distinguūt formas receptas in spē sicut p3 de albedie in lapide ⁊ in ligno. Ad 2ᵐ ⁊ ad oēs auctes ꝯsimiles p3 p istam auctez Aug. aia sola vitate pma formatur ꝓpter h⁹ q̄dem nihil superius est aia. verū .n. ē i rōne obi i quo q̄escit. ⁊ quo ad hoc par est ipsa angelo. q2 nulla nā intellectual̄ pōt quietari nisi in obō infinito. ⁊ ita intelligenda est illa auctas ⁊ omnes similes. Ad tertiū concedi pōt ꝙ qōl3 indiuiduum vnius excedit qōl3 indiuiduū alteri⁹: sed ꝙ sit illud nō o3 explicare añ 3ᵐ li. cōparando aiam xp̄i ad nām angelicā. ⁊ ꝓcedendū est totum arᵐ vsq3 ad illud ꝙ tota capacitas nāe satiat̄ in beatitudine: illa.n. ꝓpō non est vā loquendo de capacitate mere nāli: ꝑcise .n. satiat̄ ƀm ꝓportōem ad merita cōiter loq̄ndo. ⁊ i h⁹ satiat̄ sufficient̄ appetit⁹ deliberatiuus. Qualr̄ aūt stare pōt pfectā beatitudo. ex sola tali satietate ēt si appetitus nālis possit eē ad vlteriorem pfectionez non bitā poterit tractari alš i mā de beatitudine.

Circa distinctionem scd̄am vbi agit magr̄ d̄ loco creatōis angeli. ⁊ tpe q̄n creabatur Quero pmo de duob⁹ pmo de mēsura duratōis exñtie angeloꝝ: ⁊ 2ᵒ de loᵒ angelorum: Quantū ad pmū quero vtrū in exñtia actuali angeli sit aliq̄ successio formalr̄: ꝙ non q2 quātitas ñ pōt recipi i non q̄to. igr̄ nec successio q̄ quātitas est pōt recipi in exñtia angeli q̄ idiuisibilis est. Confirmat̄ rō. q2 quantitas pmanens non pōt recipi i indiui sibili. igr̄ nec quātitas successiua. Preterea prius ⁊ posteri⁹ in rōne numeri pñt integrare rōnem tp̄is: vbicūq3 aūt est successio ibi est pus ⁊ posterius: ⁊ ibi pōt inueniri rō numeri ⁊ mensure. igr̄ si i exñtia actuali angeli cēt successio formalr̄ ipsa mēsuraret̄ tpe. Preterea Aug. 83 .q. q. euum ē stabile. tp̄s aūt mutabile. Item Dio⁹. de di. no. c. 5. ⁊. io. Hec cū ibi vident ibi dicunt̄ eē.

Contra Non necce est deū creare vnū angelum quādo creat aliū angelū. igr̄ pōt aliq̄s angelus eē alio non exñte. ⁊ pōt angelus ali⁹ creari. ita ꝙ ille sit alio exñte. igr̄ ille q̄ fuit isto non exñte ⁊ est cū isto nunc exñte videt̄ esse prior isto ⁊ eē eius vt non cū isto videt̄ ꝓcedere esse eius vt cum isto. Preterea angls̄ pōt annihilari circūscriptio tpe. qro in q̄ nūc. nō in nunc tp̄is. q2 illud non ē. nec in nūc eternitatis formalr̄. nec i nunc eui. q2 nūc illud manz vnum ⁊ idem p te. igr̄ in eod̄ erit ⁊ non erit que sūt contradictoria. Itē aliq̄s angelus pōt esse ⁊ post annihilari ⁊ iterū reparari. ſ3 eē reparatū non ē ita vnum cū esse creato sicut si nulla iterruptio fuisset, alioquin ita vnū esset aliq̄d

interruptū sicut nō interruptū. qđ ē fl'z. igi in alio nunc erit istud eē angeli repa tū. ꝛ in alio nūc ꝑus erat creatū. ꝛ si h° igi si māsisset sine iterruptōe fuisset i a° nūc ꝙ mō. ꝓbatio hui' ꝯñe. tāta mora fuisset descentis quāta quietis. ꝛ ꝑ ꝯñs tanta mora nō tendentis potentis non tendere quāta eēt si actu tenderet.

Hic dicitur ꝙ in exñtia a ctuali angeli est successio formalr. ¶ Pro ista opi. ar guit. quadruplr. ꝑmo ex ꝑte ꝯseruatōis ꝛ fundat rō sup auctem Aug. sup geñ. ad lr̄am li. 8. c. 19. vbi vult ꝙ sicut aer respectu solis ñ est factus lucid' sȝ fit lu cidus. aliodn abñte sole remaneret aer lucidus. ita se hēt creatura respectu dei Idem etiam vult. 14. super Geñ. ad lit teram. ꝙ deus nō ita se hȝ respectu cre ature sicut edificator respectu domus. ¶ Ex isto arguit sic: si creatura respectu dei non est facta in eē ab ipso deo sȝ est q̄si infieri formalr. ḡ formaliter sp poni tur ineē a deo. ꝛ ita sicut cōtinue manet ita continue ē creatio eius a deo. ¶ Con firmat istud. qꝛ ꝯseruare nō est tm̄ non destruere sȝ est aliq̄ actio dei positiua. a liodn diceret cōseruare lumē q̄ nō clau dit fenestrā. ¶ Simlr tūc annihilare esset actio positiua. qđ falsum ē. qꝛ annihila re ē non agē. igr̄ conseruare est agē. ¶ Qđ etiam appet ex hoc. qꝛ nulla creatura ē in eē suo indepēdēs. qꝛ nec act' pur'. igr̄ ꝯtinue ineēndo dependet a cā ꝛ non tātū a cā que dedit eē ꝛ mō non dat. qꝛ ꝯfua re tunc nihil eēt nisi ꝑus egisse ꝛ modo ñ destruere. ¶ Si ꝯcedantur oia ista ꝙ d̄ us ꝯseruādo agat pōitiue aliquid circa creaturam tñ non actōe aliqua ꝯtinua qꝛ nulla est ibi forma ꝓm quā possit as signari ꝯtinuatio actōis nec etiaȝ alia ꝛ alia actōe sed semp eadē. ¶ Contra. hac actiōe nō habetur formaliter ꝛ vltima te illud eē quod potest non haberi posi ta hac actione. hanc probo. qꝛ cā cāns hac causatione est cā vltimate applica ta ad producendum effectum inesse. igi tur si cum hoc possit stare effectum nō esse non videtur ꝙ hac causatōe habea tur esse vltimate. sed hac causatōne po sita qua angelus producebatur ineē po test angelus non habere esse cras. igitur nō habet illud esse formaliter ꝛ vltima te illa causatione. ꝛ habet sic esse. igitur alia causatione. ¶ Si dicas ꝙ non habȝ eē cum coexistentia in tpe crastino ex ꝑ ma factione sed ad hoc requiritur illud futurum existere. ꝛ illo futuro existēte tūc illa ratio futuri est ratio coexistēdi i angelo. ¶ Contra. ita est i eternitate ꝙ ñ habet coexistētiā cum tēpore inquātuȝ exñtia est. sed solū ex hoc ꝙ tp̄us est co existēs ei ꝛ ideo si hec est causa nō diffe rūt euum ꝛ eternitas. ¶ Similiter nō tm̄ posita causatōe angelus non potest ha bere esse cū futuro. sed pōt non habere fundamētum illius coexñtie. i. esse abso lutum. ḡ illud esse absolutū nō habȝ ex tali coexñtia. ¶ Itē 2° si eē ei' est simplex ꝛ imutabile. ḡ sicut deus non potest fa cere angelum nō fuisse ita nec nō fore. ¶ Cōfirmatur ratio qꝛ in eternitate nō sī ꝯtradictoria vera de volūtate diuina. neqȝ ēt volitio diuina est respectu ꝯtra dictoriorꝝ vt ꝯtradictoria sunt. sed de' i eternitate potuit velle creare angelum vnū ꝛ eūdem annihilare. igit voluit ip sum esse ꝛ voluit ipm non esse. vel non voluit eū esse ꝛ voluit eū esse. sed opor tet hic inuenire aliquas ꝯdictōes ex par te esse ꝛ ñ esse vt nō sint cōtradictoria. sed ista que tolleret ꝯtradictiōem nō vi detur posse assignari nisi diuersa nunc. puta ꝙ voluit ipm esse pro a. ꝛ nō volu it ipm esse pro b. igitur impossibile fuit deū velle creare angelum vnū ꝛ annihi lare eundem nisi vellet hoc ꝛ illud pro diuersis nūc. sed potuit velle hoc ꝛ illđ absqȝ respectu ad tēpus. ḡ necesse est po tuisse ex parte angeli itelligi aliud ꝛ ali ud nūc absqȝ respectu ad tēpus ista alie tas nō potest esse nisi ipsorum nunc eui

igitur ꝛc. Tertia via arguit de infini-
tate. quia cum angelus durabit in infi-
nitum cum toto tempore futuro si nūc
hꝫ totam suā duratōem quam habebit
semper. igitur nūc formaliter habet du
ratōem infinitā. Hoc cōfirmatur. qꝛ
illud nūc quod est ex se tale ꝙ potest co-
existere infinito est formaliter infinitū.
sicut si angelus cūc haberet i se vn̄ pos-
set coexistere omni loco eēt infinitus ꝫ
locum. At si dicatur ꝙ hoc non est ve
rū nisi habeat ex se vnde possit sic coe-
xistere. Cōtra: licet nō habeat ex se vn̄
sic sit coexistens. ꝛ ideo effectiue ex se nō
habeat ifinitatē. tamē sicut formaliter
habet vn̄ sic coexistat ita videtur forma
liter infinitum sicut si haberet vn̄ esset
presēs toti loco actuali ꝛ potentiali licꝫ
effectiue a deo esset immensus licꝫ non
a se effectiue: ꝛ licet imensitas sua nō eq̄
retur immēsitati diuie ꝫm itensionem.
tn̄ equaretur ꝫm extēsionē ita ꝙ nusq̄
posset deus esse per suā immēsitatē ni-
si vbi posset esse angelus. Et cōfirmat
ista ratō: quia negatio negatōis est affir
matio positōis. igitur negatōes infinita
rū negatōum ponūt infinitas positiōes
vel vnam formaliter ifinitam: sed ange
lus habēs istam coexn̄tiam simplicē ha
bet ex ipsa negatōes infinitarū negatio-
num. s. n̄ esse cum infinitis instantibus.
temporis: igitur habet ex ipsa infinitas
positōes vel vnā positiōem virtualiter
infinitam. Quarta via est ex ordine
eorū que possūt esse i euo: potuit enim
angelus fuisse creatus non peccator sed
innocens ꝛ potuit postea peccare ꝛ non
peccare circūscripto omni tempore. igi-
tur iste angelus prius fuisset inocens ꝙ
peccator. ergo prius ꝛ posterius sūt in es-
se eius. Similr potuit vnus angelus p̄
us creari ꝛ postea statiꝫ annihilari ꝛ po
stea alius creari ille primus nunq̄ fuit
illo scd̄o existente. ergo nec in eodē nūc
cum illo. igr̄ est prius vnus ꝛ alius po-
sterius. quia si fuerunt ꝛ non simul: igit
vnus post alium: igitur si vnus alius ex
titisset cum illis ambobus fuisset inesse
eius prius ꝛ posterius sicut esse vnius
istorum est prius ꝙ esse alterius. Pro
ista positiōe sunt auctoritates beati Au
gu. xi. cōfessi. nūc temporis si semper sta
ret ꝛ non flueret n̄ esset tempus sed eter
nitas: ꝛ videtur ibi loqui de vera eter-
nitate dei exponendo illud ps. Tu aūt
idem ipse es ꝛ anni tui n̄ dficient. Pre
terea idem. 4. sup gen̄. Pater meus vsꝫ
modo operatur ꝛc. Qd̄ āt ait vsqꝫ mō
cōtinuatōem operis significat hoc pro-
bat subdens. aliter. n. posset itelligi si di
ceret nūc operatur vbi nō est necesse vt
operis cōtinuatōem acciperemus. aliter
aūt cogit intelligi cum ait vsqꝫ nūc ex il
lo. s. quo cūcta operatus est vel cōdidit
ex nihilo: hec ille. Preterea Boeti. de
trinita. Quāuis ꝫm phos de corporib9
celestibus ꝛ spiritibus possit dici ꝙ sūt
semper. magna tn̄ est differētia in semꝑ
esse. in deo. n. tātum presēs est n̄ currēs.
nūc autē fluens facit sempiternitatē. i.
euum. Preterea Dama. li. i. c. 15. Se
culum dicitur quod semper protēditur
cū eternis velut spacium. Itē Gregori.
27. moral. sup illud Job. Numerus die
rum ꝛc. de angelis ait. In eis initiū cer-
nimus cū mētem retro reuocamus: de9
n̄ recipit ex alio nec quibuscūqꝫ. Pret
ea Ansel. p solo. 20. Hoc quoqꝫ modo
trāsis o a ēt eterna qꝛ tua ꝛ illorū eter-
nitas toto tibi pn̄s est cū illa nondū ha
beāt de sua eternitate qd̄ vēturū ē sicut
iā n̄ hn̄t qd̄ pteritum ē. Itē Hiero. ad
Marcellū. Solus deus n̄ nouit fuisse
nec futurū eē.

Contra istam posi

tionem arguit ꝙ icludat ꝯtradictiōem:
qꝛ vbi est successio ibi ē prius ꝛ posteri9
q̄ n̄ sūt sil' sed aduenieñte posteriori prius
decidit. ꝛ per ꝯn̄s prius veterascit ꝛ po-
sterius nouum est. Sed si intelligat suc-
cessionem esse in mēsura absqꝫ hoc ꝙ i

nouatio sit i mensurato. ɔtra hoc arguitur. quia fm phm. 4. physi. prius ꝛ posterius sunt i tempore ꝑpter prius ꝛ posterius i motu. ita ꝙ si nō esset aliud et aliud i motu non esset prius ꝛ posterius in tēpore. igitur a simili si nō sit aliqua existentia noua i euiterno nec aliq̄ nouitas in euo. ꝛ sic si nō sit prius ꝛ posteri⁹ in mensurato nō erit aliqua distinctio inter prius ꝛ posterius in mensura. hoc ēt ɔfirmat per philosophū. io methaphysice. qꝛ scōm eum mensura dꝫ esse vnigenea mensurato. ꝛ ita si mensura sit diuisibilis ꝛ mensuratum: qđ ēt probatur ꝑ hoc. quia indiuisibile inquantū indiuisibile nō potest mensurari diuisibili.

¶ Preterea nūc eui si desinit ꝛ non semper manet idem hoc ñ potest esse propter defectuꝫ subiecti. quia per te sbiectū manet idem. nec pōt poni ꝑpter aliquā causā corrumpētem. quia nō videt assignari posse causa corrumpēs. igitur nō deficit. aliter est de nūc temporis. qꝛ ipius sbiectum ꝑximum deficit: s. mutatō

¶ Preterea si est hic aliqua innouatio ꝛ inueteratio manens circa idem. g̊ illud ꝑprie mutatur. qꝛ illud aliter se habet nc̄ ꝙ prius. mutatōis aūt mēsura est nunc tpis. g̊ euitnū iq̄tuꝫ pōit m̄surari nc̄ eui mensurabit nc̄ tpis. Pro hac positōe ē auctoritas Augu. de ciui. li. ij. c. ij. q̄re.

Henricus cal quol. et quol. ix q. vij

Hanc conclusionē

negatiuā tenēdo dupl'r ponitur differētia eui ad tēpus ꝛ eternitatem. ¶ Cōtra istum modū ponendi arguo: videt. n. ɔtradicere sibiipsi. quia si in euiterno nō est successio sequitur ꝙ esse quod habet i presēti nūc habeat in sequēti nunc: sed esse angeli quātum est ex se habet terminari sicut dicit expresse ꝛ ponit ꝙ euum potest in quolibet instanti quantum est ex se deficere: igitur si istud euiternum habeat formaliter esse cuꝫ isto nūc hoc ñ potest esse fm illud idem esse: quia illud esse habuit terminari cum illo nūc fm illos. igitur oportet ꝙ vel alio eē sit cum isto nūc scōo vel eodem iteruꝫ posito. ¶ Preterea ꝙ dicit impossibilia esse q̄ iferuntur ꝛ illa nō sequi ex hoc ꝙ euū ponitur indiuisibile sed ex negatione tēporis q̄ negatio est incompossibilis cuꝫ positōe eui. ꝛ ꝑpter illā icompossibilitatem sequit̄ impossibile ō euiterno. h⁹ ñ videt̄ rōabile. qꝛ fm ipm quicquid est prius nā q̄tum est ex se potest esse prius duratōe hoc ē ex pte suisibi ñ repugnat eē ꝑus duratiōe q̄n absq̄ ɔtradictōe q̄tum ē ex parte sui possit eē sine posteriore respectu cui⁹ dicitur eē pri⁹ nā. ꝛ ita ipso posito ꝛ posteriore nō posito nulla ɔtradictio ē ex parte prioris nāliter nec alic⁹ qđ ꝑtinet ad ipsum inquātum pri⁹ est: sed euiternū ꝛ mensura eius ꝑpria sunt nāliter priora omni respectu ad tēp⁹ sicut fundamentū ē prius relatōe igr̄ ex tali hypothesi nō sequit̄ in compositis ex pte euiterni in quātum euiternuꝫ est. ¶ Ex^m h⁹ est qꝛ lꝫ nec̄io ad sbm seq̄t̄ ꝑpria passio. tñ qꝛ sbꝫ est prius natura passione ñ est ɔtradictio ex parte sbiecti ꝙ sbm sit prius duratione sua propa passione quantum est ex parte subiecti.

¶ Et si hoc opponatur nulla incōpossibilitas sequit̄ ex parte subiecti in se eodeꝫ mō quo est prius passione cōtradictio. igr̄ si aliqua sequat̄ hoc ē ꝑ locū extrinsecū ex habitudine. s. cāe ad effectuꝫ. ita igitur si est nec̄ia habitudo eui ad tp̄us tanq̄ prioris nā ad posterius nā ꝑpter negationem posterioris ponendo prius nō sequeretur aliqua ɔtradictio ex parte ꝑoris ſꝫ se nec ex pte alicuius alteri⁹ qđ ɔuenit ꝑori fm se. ista āt illata. s. angelū ñ posse eē ꝑorē alio angelo vel non posse eē post suum ñ eē sūt incōpossibilia ꝑ se ex pte euiterni inquātum euiternū est. igr̄ ꝛc. Et ꝙ ꝑbat etiā illā necessitatē ɔcomitātie tpis ad euuꝫ ꝑpter ordinē imperfectōis ad impfectius nō vt̄ sufficere. hoc. n. ñ cōcluderet ō ɔtinētia quantitatiua sed quidditatiua sicut si

quidditas superiori cõtinet inferiorem
sed cum tali cõtinentia stat ꝙ superior
potest esse sine inferiori ⁊ ꝙ sibi cõueni
at eẽ quod est ꝓprium sibi absqꝫ inferi'
ori. aut saltem nõ cõueniat sibi in respe
ctu ad inferius. Ita igit in ꝓposito dicẽ
dum est ꝙ nihil ꝓprium euo ꝯueniet ꝑ
cise sibi in ordine ad tp̄s.

Qui uult tenere pri

mam opi. que videtur probabilis ⁊ ha
bere ꝑ se rõnes ꝓbabiles potest dicere
ſm intentõem ponentis ꝙ euũ ꝓprie ẽ
quãtitas. ⁊ per ꝯn̄s habet ꝓpriam diui
sibilitatem non aũt ꝑmanentem igitur
successiuaꝫ. tale est indiuisibile succedẽs
indiuisibili sicut aliud aliꝗ: ⁊ ita nũc eui
quãtum est ex se raptim trãsit ⁊ esse eui
terni vt positũ est in illo nũc ex vi istius
põnis precise hꝫ esse in isto nũc ⁊ statiꝫ
non esse isto nũc transacto nisi eadeꝫ cã
alia cãtione poneret idem eẽ in alio nũc
⁊ ita cõseruat positiue cãndo non aliud
eẽ sicut est in successiuo. sed idem ieẽ fini
ties ita ꝙ prima cãtio dicit creatio: q̄a
sequit imediate non eẽ ordie duratiõis
quelibet aũt cãtio sequẽs sequit non eẽ
imediate ordine duratõis ⁊ ñ eẽ media
te ordie nãe qȯ ñ eẽ tẽ ieẽt nisi cã ꝯſuans
daret eẽ sꝫ daret eẽ. sꝫ seq̄t eẽ scȯo positũ
ordine duratõis esse ꝑmo positũ. ⁊ per
hoc ẽ ꝯtinuatio ⁊ cõseruatio eiusdeꝫ eẽ
ex iñ est si angelus habet aliquaꝫ quãti
tatem v̄tualem ꝑ quã põt esse pri' alicui
loco ita ꝑ eam est pn̄s huic loco ꝙ ñ po
test eẽ pn̄s simul aliꝗ loco. nec absolute
põt eẽ presens aliꝗ loco nisi aliqua mu'
tatõe facta circa ipsam ꝑ respectũ ad ali
um locũ: vel ꝙ ipsa fiat maior formalit
vel ꝙ ipsa transferat de loco ad locũ. vł
ꝙ ꝑ potẽtiam diuinã sit in alio loco nõ
dereliquẽdo istum. ita ẽ i ꝓposito ꝙ ali
ud eẽ quod hꝫ angelus vnica cãtione li
mitatũ est ad hoc nũc ⁊ nullo facto no
uo circa ip̄m ñ potest vi h' cãtionis est
vltra hoc nũc. sed deus dans ei quãtita'
tem duratiuã ꝑpetuam. ⁊ hoc vna cãti
one cõtinua vel infinitis cãtionibus ei'
dem eẽ dat ei semꝑ vniformiter quo ex
tendat toti tempori. ¶ Ad argumenta
ꝯtra illam positiõem ad ꝑmũ qȯ ꝓbat
ꝯtradictõeꝫ sequi ex ea rn̄deo ꝙ illa du
ratiõe siue mora eẽndi que est ꝑcise suc'
cessiua est inouatio ⁊ pars eius vna re'
cedit ⁊ alia succedit ⁊ generałr vna pars
succedit alteri. non tñ est inouatio aliq̃ i
illa exn̄tia cuius est illa mora. sicut si po
neretur caro non hn̄s partem ⁊ parteꝫ
sub eadem quãtitate ꝑmanente tunc es
set ibi alietas ꝑtiũ i ip̄a extensione for̃a
liter. que quãtitas est absqꝫ extensiõe vł
diuersitate partiũ eius cui accidit talis
extensio. ⁊ cum ꝓbat non esse distictio i
mensura ꝑ ph'um. 4. physic. nisi fuerit
distictio in mensurato. dico ꝙ bñ sequi
tur si ꝑtes temporis sit alie ꝙ partes mo
tus sint alie. sicut ab effectu ad cãm. sed
non ẽ necesse ꝙ in quibuscũqꝫ ꝑtes du'
rationis sunt alie ꝙ aliqua distictio ꝑti
um ꝑorum sit cã huius distinctõis. qꝛ il
la que alicui est scȯa põt in alio esse pri'
ma. Exemplum hui' est. ignis calefacit
⁊ desiccat ꝓpter accn̄tia distincta ordia
ta i igne: ita ꝙ distictio actõuꝫ ẽ ibi 2ª ꝑ'
supponẽs aliã distinctõem ꝑorẽ sꝫ distic
tõeꝫ accn̄tiũ actiuoꝝ: sꝫ ex hoc ñ seq̄t ꝙ
vbicũqꝫ est distinctio actionũ ꝙ ip̄a sit
scȯa. qꝛ si i sole cõtinerent v̄tuałr illa ac
cidentia distincta ignis tunc ꝑma distin
ctio ibi eẽt actionum que tñ fuit secũda
respectu ignis. sic dicendũ est in ꝓposi'
to. ¶ Ad aliud arm̄ dico ꝙ nunc potest
deficere. qꝛ ex se hẽt tm̄ raptim transire
lꝫ ſbiectum eius maneat ideꝫ nec aliqȯ
agens corrumpat ip̄m. ⁊ ꝙ nũc tẽporis
deficiat deficiente suo ꝓprio ſbiecto ac
cidit sibi ꝙ ſbm eius ꝑimũ deficiat. qꝛ
si illud maneret idẽ sicut ẽ in quiescente
tẽ posset dici ꝙ illȯ iȯ agẽs ꝑ qȯ ẽ aliud
nunc succedens isti producendo aliȯ nẽ
incompossibile isti destruit illud nõ ex
se primo sed ex consequenti. ¶ Et si q̄ras

tunc i quo deficiat istud nunc aut in se aut in alio. sicut arguit phus. 4. physi. dico q deficere sicut & desinere potest exponi dupliciter. Uno modo per positionem presentis & negationem futuri. vel per positionem preteriti & negationem presentis. Primo modo debet exponi i indiuisibilibus & in his que habent vltimum sui esse. illa. n. non hnt primu sui non ee & tunc desinunt cum sunt. & hoc mo nunc desinit in se. qz nuc e & post hoc non erit. At si queras pmum sui no esse nullum e sicut nec alicuius habentis vltimum esse.

Alio modo posset conclusio sustineri licet non ad intentionem ponentis illam ponem principalem q tota exntia angeli manet fm q absoluta est habes tn nouum & nouum respectu ad ipsam cam. ita q ipsa tota vt sub vno respectu ad cam suam cantem succedit sibiipsi vt sb alio respectu ad coseruante. Et ista via forte esset facilior ad tenendu successionem q por que ponit quatitatem lz eet ex alia pte multum difficile sustine quo eet ibi vera successio absqz oi distinctione i absoluto quocuqz siue in fudamento siue in termino.

Sed contra concl'onem dicte opi. i se siu pmo siue scdo sustieatur arguo sic. aut nuc eui qd ponitur aliud & aliud absolutum fm pmum modu sustinendi opi. est ide exntie actuali aut aliud. si idez. patet q sicut exntia actualis manet eadem ita & nunc eui. Si aliud contra. sicut ipa exntia pot infinities poni inee. ita videt q illud idem nunc absolutum aliud ab ea potest frequenter poni inee. & ita pot coseruari idem nunc eui sicut eadem exntia. Si dicatur q si ponatur inesse frequenter ponitur in diuersis nunc. Contra illud nunc absolutum aliud ab esse existentie si potest frequenter poni esse i alio & alio nunc adhuc eadem erit rato q in quolibet poterit conseruari. & tuc erit processus in infinitu vel status erit in hoc q sicut exntia conseruatur eadez ita quodcunqz absolutuz in angelo pot conseruari idem. Similiter in sequenti .q. pbabitur q non est in angelo aliqd aliud absolutuz ab existentia eius: & ita non poterit esse identitas i exntia & successio in aliquo alio absoluto sui. siu sic siue sic non videtur posse esse nouus respectus sine nouitate fundamenti vl termini. nam respectus ons extrema ita q vno vel altero posito sequitur respectus ex natura extremorum non pot esse nouus. vt videtur sine nouitate in alio extremo. nihil autem per te est nouum in fundameto huius respectus nec i termino vt patet. Similr iste respectus e id in fundamento vt patet ex .q. precedenti. igitur non pot iste respectus ee alius fudamento exnte eodem. Potest ergo dici q nulla est necessitas ponedi aliqd nouum siue aliquam successionem i aliquo angelo q. s. sit in eo formaliter: qa quicquid est ibi pot manere idem sicut exntia manet eadez. & per ons qlz respectus ons absolutum.

Ad argumenta p prima opinione ad primum dico q vtraqz via saluat dictum Aug. nam sicut pma via dicit creaturam semp eentialiter eque dpendere a deo ita q sit quasi vna continua creatio vel infinite creationes sicut conseruatio rei. ac per hoc semp ita actualiter cat rem sicut in pmo instati cauit lz ista catio vt in pmo instanti dicat creatio in aliis conseruatio. ita scda positio non videns roem continuationis in hac causatione. quia nullam formaz continuatam nec videns tantam rationem distinctionis. qz non videns illam distinctionem nec in creante nec in creato quatum ad terminum formalem dicit q vna actio semper manens respectu creature est creatio inquantu intellr

coexistere pmo nūc tp̄is quod nūc tem poris pcessit nō eē illius creati. ⁊ illa ea dem actio manens dicit̄ ꝯseruatio iquā tum coexistit alijs partibus tp̄is ñ ime diate sequentib⁹ non eē sed eē ꝑhabituȝ cum illis partibus tp̄is. ⁊ ita illa actō ē quasi ꝯtinuatio esse ꝑhabiti nō cōparā do ad eē vbi non ē prius nec posteri⁹. sȝ cōparādo ad ptes temporis quibus coe xistit. Sed ꝑter itentōeȝ Aug. rō ibi ad ducta videt̄ hr̄e difficultateȝ. s. ꝙ alia cā tione res habeat esse cū vno nūc ⁊ cum alio. qꝛ illud non hētur completiue ali qua cātione c⁹ oppositum videtur stare posita tali cātione. Ad ꝓ ista ꝓpositio ē distinguēda ꝯm cōpoem ⁊ diuisionem qꝛ in sēsu compositōis est vera. qꝛ illud non hētur aliqua causatōe completiue cui⁹ oppositū stat stante tali cātione ita ꝙ ista sint simul. sed i sensu diuisiōis est falsa. quia ⁊ ipsa mutatio poterit nō eē licet posita fuerit cātio qua res habȝ su um esse vltimate. ita etiā licet posita sit creatio angeli pōt tñ diuisim hac posita stare ꝙ angelus non sit licet non coniun ctim. Et per hoc patet ad simile arᵐ ꝙ ñ possunt simul stare ꝙ angelus creetur ⁊ annihiletur. ḡ ñ est idem creari ⁊ conser uari. qꝛ quādo cōseruatur potest anni hilari. non aūt quādo creat̄. Ad ꝓ. sicut non stant simul in sensu cōpōnis anglm̄ cōseruari ⁊ annihilari ita nec creari ⁊ ꝯ seruari stant simul in sensu compōnis. i sensu diuisionis stat circa angelum eē quādoqȝ creatōem siue cōseruatōem. ⁊ tam̄ ꝙ quādoqȝ possit nō esse. ⁊ sic pos sit eē annihilatio sicut dictum ē in ma teria de predestinatōe ⁊ ꝑscientia dei ꝙ in sensu diuisiōis est potentia ad vnum oppoᵐ manente alio. nō tamē ꝙ sit po tētia ad illud oppositum alio opposito manente. Ad scōm dicit̄ ꝙ non est ali ud ex parte angeli ipm̄ esse fuisse ⁊ fore tamē aliam habitudinem ipsius esse ad tp̄s notant ista: qꝛ sicut dictum est di. 9 pmi de generari ⁊ genitum eē ꝑ que ꝯ

significat̄ nūc eternitatis inꝙtuȝ coexn̄s diuersis partibus temporis. ita diceret̄ ēt isti ꝺ nūc eui ꝙ idē pōt esse ⁊ coexiste re oībus ptibus tp̄is. ⁊ cum dr̄ in argu mento non pōt facere angeluȝ non fuis se. negat̄ ista vt est nota rei significate ꝑ fuisse. quia illa res significata ꝑfuisse ē illud idem eē quod nūc habet angelus Et si dicatur preteritū non potest nō fu isse. negat̄ minor. qꝛ hoc non ē ꝑteritu in se. Arᵐ h⁹ est. si fili⁹ dei cū hoc ꝙ gn̄a tur in eternitate accipet aliam nām ꝯm quā dependeret a pr̄e ꝑ ipossibile tūc di ceret̄ idem i eo eē generari ⁊ genitū esse ⁊ illud eē filij posset absolute nō esse. ⁊ i quātum istud eē quasi imediate seque retur suum ñ eē diceretur generari. ⁊ in quātum q̄si mediate sequeret̄ suū nō eē vt coexn̄s alijs ptib⁹ tp̄is dicet̄ genitū eē Et ita ꝯseruatio ⁊ ꝓductio siue creatio differunt sola actōe intellect⁹. ⁊ pōt con seruatū non eē qñ ꝯseruat̄ ⁊ qñ ꝓducit̄ i sensu diuisionis. Et si arguat̄. ꝑteritū non pōt ñ coexitisse isti. ḡ istud ñ potest nō fuisse. videt̄ eē falla figure dictōis cō mutādo qñ i quid. Ad cōfirmatōem il lius 2ᵉ rōis de ꝯtradictorijs voliti i eter nitate pōt dici ꝙ licet de⁹ voluit me sedē re ꝑ a: ⁊ nō sedere ꝑ b. tñ ꝑus nālr voli ta sunt ab eo ipsa obiecta. ꝙ ipsa nō mē suranᵗ. ⁊ i illo priori oȝ querere ñ ꝯdic tōem istorū volitorū. alioqn ꝑ ipsa nūc posteriora eis adiecta non videt̄ posse tolli illa ꝯtradictio respectu h⁹ si vellet angelū eē ꝑ hoc nūc ⁊ ñ eē ꝑ hoc nunc Primo querēda ē possibilitas quō vel let anglm̄ eē ⁊ ñ eē. dico tūc ꝙ si nūc po nat̄ in quocunqȝ euiterno tanquā ꝓpri um sibi deus vult ipsum esse in illo nūc positiue ⁊ vult ipsuȝ non esse negatiue volendo illud nunc non esse. ⁊ tūc si ali ud euiternum sit in cuius nunc fiāt am bo ista hoc accidit ipsis nunc. nam illō nunc illius euiterni non est ꝓpria men sura eorum. sicut nec eternitas in qua eternitate possunt esse contradictoria q̄

succedūt sibi in oībus mensuris. Aut si ñ ponatur in aliquo euiterno aliquod nūc aliud ab exñtia actuali ipsius angeli sicut dicetur in .q. sequenti. tunc vult istum esse cum eternitate et vult ipsum esse cum eternitate non tamen vult ip͡z ñ ēe cu͡z eternitate ƀm omnem presentialitatem eternitatis. nec non esse cu͡z tota eternitate hoc modo. quia tūc esset contradictio non est autem cōtradictio cōparando ista ad eternitatem non ƀm totam ratōem presētie sue infinite. Ad tertiu͡z dico q ad hoc q ex coexñtia alicuius quāti virtualis cum alio quanto ꝓprie .s. molis debet concludi infinitas quāti virtualis oportet illud necessario coexistere omnibus ptibus quāti alterius. ꝓbo. quia quātum aliud nō esset infinitum nisi haberet oēs partes possibiles sicut tempus si simul esset ñ esset actu infinitum nisi haberet necessario oēs partes eius sibi possibiles simul. g nihil cōcluditur esse infinitum virtualiter ex coexñtia eius cū toto tempoꝛ nisi necīo coexistat cu͡z oībus partibus temporis tale autem non est euum. dico tunc q licet formaliter habeat vnde possit coexistere infinitis partibus temporis non sequitur ꝓpter hoc q sit in se infinitum. quia non habet formaliter vnō necessario sic coexistat. Ad aliud simile ō immensitate. dico q ibi non est simile. q2 ibi illud quod posset esse presēs oi loco esset i eo simul et non per aliquam conseruatōem cause extrinsece. in ꝓposito autem habet vnde coexistat partib' tēporis. sed nihil haberet per quod coexisteret nisi idem cāretur quasi continue ab aliqua causa extrinseca: l͡z ñ alia cātione: ita q simile huius magis esset de isto si causaretur continue coexñtia ci' cum alio etiam alio loco et si hoc posset eadem causatione: nūq tamen vt simul coexñs haberet infinitam presētiam loco illud nunquā esset imensu͡z ita i proposito. Cōtra infinitum nō potest coexistere simul toti infinito. ita q i se totu͡z habeat vnde possit ei coexistere. g q sic coexistit est infinitum. Cō' añs negatur de illo infinito quod est in successione et de illo finito formaliter habēte qō semper eadem actōe habet ita q nō sine tali actōe. Ad 4^m conceditur q vnu͡z euum succedit alteri euo. et exñtia euiterni succedit suo opposito et vnum est p' alterum. sed ex hoc non concluditur aliqua successio in aliqua vna existentia euiterni alicuius. Et p hoc patet ad oīa alia argumenta q illi duo angeli de q̄bus ꝓceditur prius et posterius q vnus manet post alium si tñ tertius coexistēt ambobus in eē illius tertij nullum est ꝑus et posterius. sicut si dies hodiern' et crastin' coexisterēt eternitati non ꝓpter hoc est ꝑus et posteri' in eternitate. Similiter ꝓceditur q ꝑus est i nā angeli q̄ ipsius culpa ita q ipsa exñtia sb innocētia eēt cum opposito illius exñtie. et ex illa scđa exñtia sequeretur oppo^m sui et oppositum primi. non tñ exñtia angeli i sua nā hr̄et aliquā successione͡z nec vt sb innocentia exñs nec vt exñs sub culpa. sed tm̄ esset successio in actibus hoc est q exñtia vnius actus est post alteri' exñtiam siue cum diuersitate alterius in se. Auctes adductas pro illa opini. ꝓcedo q2 n^a creatura est a p^a cā idependens. sed sp depēdens a cā. non tñ depēdētia ꝓtinua nec alia et alia s͡z eade͡z. Et pp istā eādē pōt ql͡z creatura hr̄e eē cu͡z vna pte tpis et non cū alia. et p tāto pōt q̄si cadeꝛ sub tpe: hoc ē vt coexistat vni pti tpis et non alteri. et ita dicat fuisse ñ foꝛe. et ita non eternū.

Ad argumenta pri

cipalia ad ꝑmum ꝓcederet q vn' angl's creat ꝑus alio. sed ñ pp hoc sequit q in eē angeli ꝑus creati sit prius et posterius

Ad scđm silr pōt dici q angelus pōt annihilari in eode͡z nunc negatiue si h͡z nunc. i. q suu͡z nunc deficiat secū: si aū

suum nūc non differat a sua existentia. tūc potest annihilari cū eternitate ⁊ esse cum eternitate sed nō cum tota ratione presētialitatis eternitatis. ¶ Ad vltimū dico ꝙ esse reparati sequit non esse ānihilati. ⁊ illud nō esse precessit esse creati ⁊ illud esse precessit nō esse creabilis. et ita sequitur idem esse mediāte non esse interrūpēte. nec sequitur ex hoc aliqua cōtinuatio in ipso esse si nō fuisset annihilatum. quia modo nō est successio in aliquo vno sed vnius oppositi ad alterū. ¶ Cōtra. ergo ita simul est existētia iterrupta cū seipsa reparata sicut nō iterrupta. Respōdeo si nō esset ibi successio oppositi ad oppositum quod oppositū ibi mediat iter hic esse ⁊ sequeretur ꝙ esset tanta simultas sicut si oppositum ñ iteruenirret. nūc autē oppositum quasi mediat inter esse creatum ⁊ ipsum esse reparatum. ⁊ hoc oppositū est aliquod medium vel aliquam habitudinē habꝫ ad vtrunqꝫ extremū. ⁊ ideo ñ sūt ita simul sicut si nō esse non iteruenisset. si tamē modo sit idem nūc reparatuꝫ vł eadem existētia si nullum requirit nūc vere idem ⁊ i eodem est existētia reparata ⁊ creata sine omi successiōe i illo i se. licꝫ ipsum i esse positum succedit sibiipsi vt prius positum in esse ita fuisset i eodem nūc si ñ fuisset iterruptum ⁊ absqꝫ omi successiōe vtroqꝫ modo.

Secūdo querō

Utrū i angelo actualiter existēte necessarie sit ponere aliquid mēsurans eius exñtiam vel duratōem existētie eius realiter aliud ab ipsa existentia. ꝙ sic temp⁹ differt a motu p hoc ꝙ mēsurat ipm. sicut probat phūs. 4. physi. p hoc ꝙ tempus ñ est velox nec tarduꝫ motus aūt dicit velox ⁊ tardus. ⁊ per alias ratiōes. ergo a simili euum est aliquid aliud ab exñtia euiterni mensurās ipsū. ¶ Scdo sic. quātitas pmanēs ⁊ successiua sunt eiusdē generis. ergo vtrūqꝫ est aliquid aliud a suo sbiecto maxime si illud ptineat ad genus substātie. ergo sicut quātitas pmanēs ē aliud ab eo cuius ē mensura ita ħ quātitas successiua ¶ Cōtra de illo alio si sit quero quo durat inesse si seipso. ergo pari ratione ipa exñtia poterit seipsa durare formaliter quia istud aliud nō erit perfectius ipsa actuali existētia eius cum sit quasi passio ei⁹. Si autē alio a se absoluto durat in esse. erit processus in infinitum i mensuratis ⁊ mensuris.

Respondeo

Patet enim ꝙ pma opi. i precedēti. q. debuit cōcedere partem affirmatiuam: qꝛ euum vere pōt hīe rōeꝫ mensure ⁊ esse quātitatem ꝓprie. ⁊ ita differre ab exñtia angeli que non est i se formaliter quāta sed idiuisibilis. simlr in illa existētia succedūt sibi iuicem nūc eui alia ⁊ alia. ğ vtrunqꝫ differt ab ipsa exñtia angeli sicut quoddam absolutū ſm illam positōm. quia sunt indiuisibilia de genere quantitatis. ¶ Simlr aliq tenentes scdam opionem in precedenti .q. s. de indiuisibilitate eui. dicunt ipsuꝫ euum pertinere ad genus quātitatis. ñ sicut diuisibile sed idiuisibile in genere illo ita ꝙ ex multis indiuisibilibus eiusđ speciei mensurantibus. s. exñtias pluriū euiternorū eiusdem speciei potest cōpōi quātitas discreta que sit numerus ⁊ mēsura in euiternis sicut numerus i corporalibus est ex indiuisibilib⁹ vnitatibus discretis in eis. ꝓ hoc adducunt ratōes quere. ¶ Cōtra: istud arguitur sicut ꝓus argntum ē in qōne. q̄nta pme di. huius scdi in solutione pncipali. illud qđ esset distinctum ab aliquo esset posterius eo naturaliter necessario est idem illi si icōpossibile ē illud aliud eē sine eo. igr si ipossibile ē eē angelū sine aliquo extrinseco ꝙ sit mensura actualis exñtie eius cū illud si essꝫ aliud esset posterius nālr ipsa actuali exñtia angeli: sequitur ꝙ ñ est aliud ab exñtia ei⁹. aut si ē aliud ⁊ p

pñs posterius poterit actualr exñtia abs q₃ ɔtradictõe esse sine eo. ⁊ ita ñ ē necẽũ ponere illud. ¶Confirmat rõ ista ⁊ illa silr de qua fit mentio in. 5. q. di. pᵉ huꝰ scdi. qꝛ distinctio aliqrum quoꝝ vnũ ꝓprie iest alteri non ɔcludit nisi vel ex sepatõne actuali vel potẽtiali vel nisi sint talia q̃ sic se hẽant adiuicez sic aliq̃ alia quoꝝ vnũ ē sepabile ab alio. hoc 3ᵐ ad do. qꝛ ꝑm phm. 7. meth. c. de ptibꝰ diffinitõis pabola socratis minoris vel iunioris multos seduxit a vitate dicentis ꝙ si non ē circls nisi i ere non pp hoc ē circulꝰ in diffinitõe eris ⁊ a sili iferentis ꝙ non oꝫ carnes esse i diffinitõe hois licet hõ non sit sine carnibus dato iquã ꝙ ē incõpossibilis sepatio istoꝝ ab inuicez si tñ ista sic se hẽant ad iuicem sicut aliq̃ alia quoꝝ est possibilis sepatio ɔcludit ista eē distĩcta. puta si ex rõne ꝓpria circuli ⁊ trianguli carnis ⁊ ligni ɔcluditur circlm sic se hr̃e ad lignũ sicut triãgulũ ad carnem. ⁊ ꝓbat sepabilitas ex vna pte ɔcludit distinctio ex alia. At dato ꝙ sit insepabilitas ab vna pte hoc non est ex ꝓpria rõne s₃ ex aliq̃ extrĩseco. Accipio g̃ ꝙ nihil põt ɔcludi eẽ distinctũ ab alio nisi vel pp sepatõem actualẽ vl potentialem vel pp ꝓportõnem istoꝝ ad aliq̃ alia quoꝝ alterum est ab altero sepabile. sed i ꝓposito nllm istoꝝ ɔtigit. non. n. p te est hic aliq̃ sepatio actualis vel potentialis. nec ista se hñt ad iuicez sicut aliq̃ distincta ⁊ sepabilia. qꝛ nihil distinctũ ab alio realr̃ sine q̃ non põt esse sine ɔtradictõe ē prius eo. s₃ vel ē posterius eo nãliter vel simul nã cum eo. Istud aũt qd̃ ponit aliq̃ ab angelo si eẽt eẽt posterius nãlr. igr̃ ⁊c. ¶Instat cõtra istud sic. qꝛ nunc ꝑm sb̃am se hẽt ad sb̃stantiã mobilis sicut istud qd̃ ponit mẽsura duratõis exñtie angeloꝝ se h₃ ad illã exñtiam. qꝛ sicut ista exñtia manet eadez mensurata hoc idiuisibili. ita põitur ex alia pte de nunc ⁊ de sb̃a mobilis ⁊ tñ ex illa pte inuenit distinctio iter sb̃stantiã mobilis ⁊ sb̃am ipsiꝰ nũc. igr̃ ⁊ hic. ꝙ aũt debeat poni aliqd̃ tale nc mẽsurans mobile idẽ ꝑm sb̃am videt eẽ intentionis phi. 4. phy. vbi dr̃ soluere qd̃nem quã mouet de nũc. vtrũ sit idem i toto tpe. dicendo ꝙ est vnũ ⁊ idem ꝑm sb̃am dr̃ens ꝑm eẽ. ¶Istã instãtiam excludendo pmo oñdo ꝙ illud qd̃ supponit de nũc ꝑm sb̃am sit falsum ⁊ ɔtra intentõem phi. qꝛ phs ꝓbat ꝙ nũc sequit illud qd̃ fert p hoc. qꝛ eo qd̃ fert cognoscimus priꝰ ⁊ posteriꝰ i motu ⁊ ipso nũc cognoscimꝰ priꝰ ⁊ posterius i tpe. s₃ hec non sũt vã de mobili ꝑm sb̃am s₃ ꝑm ꝙ est sub mutatione alia ⁊ alia. qꝛ si accipiat mobile ꝑ₃ sb̃am absolute non cognoscit eo priꝰ ⁊ posterius in motu. igr̃ nec p idẽ nunc ꝑm sb̃am cognoscimus priꝰ ⁊ posterius in tpe. s₃ p aliud ⁊ aliud. Similr̃ phus in 2ᵃ ꝓprietate de nũc dicit ꝙ non est sine tpe nec eꝯ. qꝛ motꝰ non ē sine mobili nec eꝯ. ⁊ sic motus ad mobile ita numerꝰ motus vel vnitas motꝰ ad numerũ siue vnitatem mobilis. flm est aũt ꝙ mobile ꝑm sb̃am suã non possit eẽ sine motu. sed ꝓcise verũ est õ mobili vt ē sb̃ mutatõe. si igr̃ sit alterũ mobile in toto moto. g̃ ⁊ nũc sibi corñdẽs.

¶Preterea quõ posset ipm nunc indiuisibile fluere ꝑm diuersa eẽ que necẽio essent indiuisibilia quin totus fluxus eius cõponeret ex indiuisibilibꝰ. ꝓbat. n. phs ex intentõe. 6. phy. ꝙ indiuisibile ñ põt moueri. qꝛ tũc motus eiꝰ cõponeret ex indiuisibilibus. qꝛ prius ptransiret minꝰ vel sibi equale ꝙ maius. g̃ tp̃s est cõpositum ex indiuisibilibus qd̃ est ɔtra phm

¶Ad hoc etiã sunt due rõnes phi quarum vna est talis. illa dicunt simul que sunt in eodem indiuisibili. igr̃ si est istãs idem ꝑm sb̃am omnia que sunt eque pñsentia ⁊ simul. ⁊ que nũc ⁊ que millesimo anno. Alia ratio est. qꝛ cuiuslibet ɔtinui sunt duo termĩ distincti. quam rõnem sic declaro. qꝛ nunc ꝑm sb̃am si est ipsa sb̃a mobilis non est nisi ɔtendere õ

vbis. ſi aut eſt aliud ab ipſa puta aliqđ
indiuiſibile de genere quantitatiſ. quero
cuiuſ ſit continui terminus vel cuius di
ſcreti pars. qꝛ omne indiuiſibile de gene
re quãtitatis per ſe vel eſt terminus con
tinui vel pars diſcreti. ſi põatur pars di
ſcreti. ergo ponit tempus diſcretum. quod
phus nõ cõceſſit. ſi ponat terminus cõti
nui. ergo oportet ꝙ ſit aliud ⁊ aliud ſm ſb
ſtantiã ſm ꝙ terminat aliam ⁊ aliã par
tem cõtinui. ſ. temporis. qꝛ impoſſibile
eſt idem ſm ſbaꝫ eẽ ꝑ ſe terminus alicu
ius quãtitatis ⁊ eiuſdem principiuꝫ. Et
ſi dicas ꝙ termiat ſm diuerſa eẽ. ¶ Con
tra cum iſta accidũt illi nũc ideꝫ ſm ſb
ſtãtiã. qꝛ ꝑ te illud manet idem ſub di
uerſis eſſe. ⁊ ꝑ ꝯñs iſta accidũt ſibi ⁊ õe
idiuiſibile de genere quantitatis. vel per
ſe terminat quãtitatem vel eſt pars diſ
creti: ſeqtur ꝙ iſtud nũc ñ ſit indiuiſibi
le ꝑ ſe de genere quãtitatis. ¶ Preterea
iſta eẽ quero cuius generis ſũt. ſi ſint in
diuiſibilia de genere quãtitatis. igr̃ ſuf
ficiũt ad terminãdum ꝓprium cõtinuũ
abſqꝫ i° nunc ſm ſbaꝫ quod eſt icõueni
ens. quia nullum indiuiſibile per ſe termi
nat niſi ratiõe qua eſt terminus huius
diuiſibil. ſi autem ſũt alterius generis.
puta qualitatis. igit qualitas erit per ſe
ratio terminãdi cõtinuum i genere quã
titatis. ¶ Et pꝛea quomõ ñ mutaretur
ipſum nũc ſm ſubſtãtiam ſi mutat ſm
diuerſa eẽ. ⁊ tũc oportet eius ⁊ ſuorum
eẽ querere mẽſuram. ⁊ ſic i infinitum.
¶ Preterea aut iſtud nũc ſm ſbam ideꝫ
eſt i quolibet mobli aut pciſe i vno. nõ
i quolibet. qꝛ tũc vnum accidens nume
ro eſſet i diuerſis ſubſtãtijs. nec i v° mo
bili pciſe. ¶ Ad phum dico ꝙ nõ itelli
git nũc manere idem ſcḋm ſubſtãtiam.
qꝛ oppoſitum ſequitur ex dictis eius: ſꝫ
quodcũqꝫ vnum nũc cõſideratum ſꝫ ſe
eſt idem. ⁊ hoc dicitur eſſe idem ſm ſb
ſtãtiam. cõſideratum autem i ordie ad
tempus preteritũ ⁊ futurũ cuꝫ ſit termi
nuſ pteriti ⁊ pricipiũ futuri dr̃ diſtictuꝫ
ſm eẽ. Et ad hoc declarãdum eſt illud
ſimile de mobli qđ manet idem nõ qdeꝫ
mobile vt abſolute pcedit mutatõnem
qꝛ hoc mõ nũc ñ eſt mẽſura eius nec ali
quid ꝑtinens ad tp̃s ſed mobile vt ẽ ſub
vna mutatõe eſt idem ſm ſbam hoc eſt
ſm eſſe illius mutatõis cõſiderate ſꝫ ſe
⁊ eſt aliud ſm eẽ hoc eſt vt ſub illa mu
tatiõe terminat pteritum ⁊ initiat futu
rũ ⁊ ſm hoc dr̃ alibi ⁊ alibi eẽ non qui
dem actu ſed i vno vbi medio iter extre
ma inqꝫtum illud terminat motũ ſcḋm
prius vbi ⁊ inchoat motũ ſm poſteriuſ
vbi dr̃ alibi ⁊ alibi. qꝛ mutari eſt aliqđ
vtriuſqꝫ extremi. vñ phus. 6. phyſico.
vult ꝙ quãuis aliquid ſit i vno medio
tamen illud ẽ aliud ſm extremum vtrũ
qꝫ. ¶ Sed quomõ ex hoc ſoluatur illa
.q. phi quam mouet. 4. phyſic. vtrum
idem nũc ſm ſubſtantiaꝫ maneat in to
to tempore vel nõ. Dico ꝙ ſicut queſti
onem illam vtrũ tempus ſit nunꝙ ſol
uit expreſſe. ſed aliqua dicit ex qbus po
teſt colligi eius ſolutõ. ita ⁊ in iſto. ſi. n.
quodcunqꝫ vnum mobile preciſe habe
at identitatem ſcḋm ſubſtãtiam. hoc ẽ
ad ſe ⁊ diſtinctõnem ſcḋm eſſe hoc ẽ ſꝫ
ordinem ad aliam ⁊ ad aliam partẽ mo
tus. ⁊ eodem mõ de inſtanti reſpectu ꝑ
tium temporis. ⁊ non eſt tanta idẽtitas
inſtãtis in toto tempore quanta eſt vni⁹
igr̃ inſtãs i toto tempore eſt aliud ⁊ ali
ud ſm ſbaꝫ. Dico tũc ad iſtãtiam ſi ali
quod nũc ſimiliter ſe hẽt ad ſubſtantiã
mobil ſicut euum ad ſubſtãtiam angeli
illud nunc non eſt aliud ⁊ aliud aq ipſa
ſubſtãtia nec eſt aliquod indiuiſibile in
genere quãtitatis. ⁊ ſi fingat aliquod nc̃
de genere quãtitatis menſurare mobile
ſm ſubſtantiam nihil tale eſt in angelo
actualiter exiſtente ſicut prius ꝓbatum
¶ Sed contra iſtud arguit ſic mobile po
teſt conſiderari tripliciter. vel vt eſt ſub
medio mutatiõum. i. inter termios mu
tationum. vel ſub terminis mutationũ
vel vt eſt prius motu ⁊ mutatiõe poſſi

bile tñ recipere ista. pmo° corrñdet sibi diuersa nũc p3 eẽ. 2° mõ corrñdet sibi tẽpus medium inter illa nunc. igr̃ 3° modo corrñdebit sibi aliqua ꝓpria mensura. s3 hoc non ẽ nisi nũc ƒm sba3. igitur ꝛc. Et si oportet tps differre a motu ꝛ per ꝯñs instans a mutatione nõ est silis rõ ꝙ ponatur aliqd differens ab exñtia ipsi⁹ angeli vniformi qd sit mensura ei⁹ nam si tempus differt a motu hoc idẽ. q2 partes eiusdem ꝓportionis alic⁹ motus non necio sũt eq̃les in numero ꝛ q̃titate partium eiusdẽ ꝓportionis tempozis. nulla aũt quantitas est eadem alteri q̃titati nisi partes eiusde3 ꝓportõis ꝛ quantitatis in ea sint equales partib⁹ eiusdem ꝓportionis in reliqua. ꝛ h⁹ eq̃les tam in numero q̃ i magnitudine. loquendo aũt de quantitate que est i motu quam hẽt ex pte magnitudinis siue forme ƒm quam est motus pñt aliq̃ partes motus. puta decem ptes integrãtes totum motũ esse cum decẽ ptibus tpis sed non sunt eedem eis. q2 cum eisde3 ptibus tpis pñt eẽ plures partes mot⁹ eq̃les priorib⁹ ptibus motus vel tot iequales. q2 si dupla virtus mouet idem mobile. ꝛ per ꝯñs duplo velocius nulla pserit in motu tardiozi que non erit i motu velociozi loquendo d partibus quas habet in magnitudine secũdum formã qua est: quia mouens mobile motu velociozi non facit simul pertransire aliq̃s partes magnitudinis sed precise altera3 post altera3. g̃ tot ptes sunt in motu velociozi ꝛ tante loquendo de ista quantitate quot ꝛ quante sunt in motu tardiozi. non potest aũt idem tẽpus ꝛ habẽs easdem partes esse cum isto motu ꝛ cu3 illo motu. ergo ille partes tempozis nõ erunt eedem nec ptibus istius mot⁹ nec illius. quia non in eadem ꝓportõe se habentes ad totum ꝛ equales istis partib⁹ totius si hoc est verum / ex hoc concluderetur ꝙ indiuisibile vnius vnius quãtitatis non est indiuisibile alterius quãtitatis. sed ex hoc non sequitur ꝙ in aliquo permanente hñte semper eẽ vniforme opozteat ponere aliquid aliud a se p mensura. quia ibi non tenet ratio de illis magnitudinibus nec partibus ea2 est ergo falsa ꝯñtis a maiori affirmatiẽ si mutatio ꝛ motus habent mensuras alias a se. igitur ꝛ ipa sba que poz ẽ motu ꝛ mutatione habet mensuram alia3 a se. minus. n. videtur eẽ distinctio siue nõ identitas pmanente q̃ in fluxu siue in motu ꝛ eius mensura. Si tñ placeat dare aliquam aliã mensuram illi mobili ƒm ꝙ est in se prius motu ꝛ mutatione illa mensura erit euum sicut patebit in. q. de mensura operationum angeli. Et si queras aliã mensurã eius inq̃tũ est in se ꝛ inquãtum est susceptiuu3 motus ꝛ mutationis. Dico ꝙ non est aliud quia sbm ƒm illud quod est in se est susceptiuũ sue ꝓprie passionis. Et simlr si qua sit mensura eadem ẽ. vñ nõ est alia mensura supficiei inq̃tum superficies ẽ ꝛ inquãtum susceptiua ẽ albedinis ꝛ nigredinis. ita dico ꝙ si sba primimobilis vel cuiuscũq3 alterius mensuret euo nõ est alia mensura eius inquãtum ẽ prius motu nãlr ꝛ mutatione ꝛ inquãtum ẽ receptiuũ mot⁹ ꝛ mutatõis. Et si dicat ꝙ inquãtum quiescens est habebit aliã mensuram q̃ euũ: hoc flm ẽ sic patebit ibi.

Ad secundã partẽ

questionis qua queritur an debebat poni in angelo exñte aliquid mensurãs ei⁹ exñtiam. Dico ꝙ mensurare est quantitatem ignotam certificare p quãtitate3 magis notam. certificatio autem aliq̃ñ põt fieri per quantitatem exñtem in re vel imaginatione. sicut artifex expertus p aliquam quãtitatem quam habet in sua imaginatione mensurat quantitatem quãcũq3 sibi occurrẽtẽ. aliq̃ñ ãt pt fieri p q̃titatẽ aliquã exñtem in re. ꝛ h⁹ tripliciter. vel excedentẽ. ꝛ tũc certificat

intellect⁹ ō quantitate minore p acces-
sū ei⁹ ad quantitatē maiorem vel reces-
sū ab ea. Et hoc mō mensura ponit i q̄
ditatibus rerū ⁊ mensura est pfectior ip
so mensurato que dr̄ esse notior nālr ip
so mensurato sicut albedo ponet mēsu
ra in gnē colorū. ⁊ deus dr̄ p^a mensura
oīum que sūt in gnē aliq̄. Alio° mensu
rat p quantitatem excessā. q₂ quātitas
nota minor ē ⁊ pars quantitatis maio-
ris q̄ magis ignota est. ⁊ tūc illa quanti
tas minor per sui replicatōez mensurat
ipm totum q̄tum mai⁹. ⁊ hoc⁹ minor
motus pōt eē mensura maioris motus
ex nā rei. 3° mō mensurat quātitas ig-
ta p aliam quātitatem notā ⁊ distinctā
⁊ equalem sibi. ⁊ hoc fit p applicatōem
siue supponem. Et q₂ illud qđ est mēsu
ra ex nā rei o₃ esse noti⁹ nālr ipso mēsu
rato iō in isto mō. s. tertio vnū equaliū
non ē mensura alio₂ nisi illa equalitas
nota fuerit ex nā rei. ⁊ hoc mō tps si est
alia quātitas a motu ⁊ notior eo pōt es-
se mensura motus ex nā rei. alicui tn̄ in
tellectui pōt illud esse mensura qđ ex nā
rei non est mensura. puta si alicui sit no
ta quātitas vlne ⁊ quantitas pāni igno
ta: pōt tunc quātitas vlne eē mensura
quātitatis pāni. l₃ ex nā rei neutra quā
titas habeat maiorem certitudinez alia
Ad ppo^m igr̄ applicando dico q̄ i ac
tuali exn̄tia angeli non o₃ q̄rere aliquā
mensurā intrīsecam aliā a nā rei ipsius
mensurate. q₂ sicut pbatum est iā nihil
est ibi aliud realr a nā rei mēsurate. mē
sura aūt ex nā rei aliud est a mēsurato.
Et p₃ q̄ si ponit in angelo aliq̄ mensura
non ponet̄ in eo nisi hoc tertio mō. nec
.n. est excedens nec excessa sed eq̄lis. nec
illa exn̄tia videt̄ posse eē mensura suiip
sius sicut i alijs quātitatibus vt distin-
cte cognita pōt esse mensura suiipsi⁹ f₃
ptes suas cōfuse cognitas. non ita ē hic
cū ista exn̄tia sit indiuisibilis non potēs
cōciperes parte ↄfuse i se. q₂ nō hēt i se
ptes. s. mplr. g̊ n̄ est nec̄e i angelo exn̄te
ponere aliq̄d aliud ab actuali ei⁹ exn̄tia
q̄ sit mensura illius exn̄tie actualis. ⁊ si
non ē plalitas ponenda sine nec̄itate ⁊ h̄
non sit nec̄itas non videt̄ eē hic ponēda
plalitas. non solū aūt non est necessariū
ponere aliq̄d absolutū p mēsura s₃ nec
relationem aliquā. q₂ non est necesse h̄
aliā relationem aliquā ponere q̄ illam
que est ad cām efficientē vel ↄseruantez
⁊ illa non ē aliud a fūdamento ex. q. vl-
tima pme di. h⁹. 3.

Ad primum princi

pale p₃ q̄ ↄn̄a non v₃ de tpe ⁊ motu cō
parando ad exn̄tiam angeli. ⁊ rō prius
dicta est rn̄dendo ad vnū ar^m. q₂ illud
qđ ↄcludit dr̄iam motus ⁊ tpis non cō
cludit hic esse aliq̄d distictū ⁊ aliud ab
exn̄tia actuali angeli. iō nec mensura.
Ad scđm p₃ q̄ non concedit̄ aliq̄d eē i
actuali exn̄tia angeli q̄ sit pprie quanti
tas nec indiuisibile de gnē quātitatis q₂
sola exn̄tia videt̄ posse nosci absq₃ omi
alio addito.

Tertio quero

Utrū oīm euit̄norū sit vnuz
euum. q̄ non. pmo q₂ tūc illud esset i v°
sbiecto quo destructo vel mutato mu-
tarent̄ oīa alia euiterna. qđ videt̄ icōuēi
ens. ⁊ silr destructis alijs videt̄ illō mu-
tari. q₂ non est i eo euum respectu alio-
rū. Contra vnū est tempus oīum tpa
lium. 4. phy. g̊ vnum euu₃ oīum euiter
norum.

Hic dicitur q̄ tot sūt eua q̊t euiterna
ita q̄ in quol₃ euiterno est aliqđ indiui
sibile pprium ptinens ad genus quāti-
tatis. ⁊ ex multis talib⁹ pōt cōstitui vn⁹
numerus sicut recitatum ē. Sz ista po
sitio ponere videt̄ pluralitatē sine neces-
sitate. iō videt̄ dicendū ↄtra eam sicut i
pcedenti. q. dictum ē. q₂ aut euū vocat̄
actualis exn̄tia āgeli euiterni. ⁊ hoc mō
quot sunt angeli tot sunt eua. aut dicit̄

aliq nid intrinsecum alicui actualr extñ ti mensurans ipsaz extñtiam. et hoc mõ euum nihil ẽ sicut pbatũ ẽ in pcedenti .q. Aut euum dr aliquid extrisecũ aliõ ab actuali extñtia euiterni. qõ tñ extrisecũ ex nã sui natum ẽ mensurare actualem extñtiam ipsius euiterni. et tunc põt poni tripliciter. qr vel põt negare tale extrinsecũ ex nã sui natum mensurare actualem existentiã ipsius euiterni ponendo oĩa euiterna habere existentiã eq̃ invariabilem: qr lz vna existentia sit pfectior alia et per hoc posset eã mensurare tali mensuratõe qdditatiua. sicut loquitur phs. io. meth. q pmum in omni genere etc. tñ mensuratõe duratiua que dicitur aliq mõ reducit ad genus quãtitatis non videt vna existentia iuariabilis esse iuariabilior alia: qr cuilibet oĩno repugnat successio ptium i ipsa. et tunc dicẽtur q cum euũ ponat mensura alic' i quãtum durãs est inuariablr et illud sic extrisecũ oporteret esse notius ex nã rei fm rõem inuariabilitatis. et cũ nõ sit talis dñia inter existentias euiternoz nihil sic erit euuz. Uel alio mõ potest dici q quelibet existentia superior est simplicior qualz existentia iferiori et nata certificare de ipsa existentia inferiori ex nã rei et p tanto quelz existentia supioris posset dici euũ respectu inferioris. et tũc tot si eua q̃t euitña excepto hoc q in vltio euiterno non est euũ. qr existentia eius nullam aliam existentiã inuariabilem mensurat. et silr existentia supmi angeli est tm̃ euum respectu alioꝝ inferiorum qr existentia ei' iuariablr mensurat oẽs alios et non hz euũ aliquod isto mõ. qr nullã aliã existentiam hz supiorem se. ¶ Uel potest dici tertio mõ q si euũ nõ dicat quocũqz existentia simpliciõ alia et notior nata certificare de ea sz illa simplicissima que ex rõne sua formali et in se est certissima. et pmo nota nata certificare de alĩs hoc' põt ꝯcedi tm̃ vnum euum. s. extñtia pmi angeli respectu oĩuz alioꝝ euiternoꝝ. Quecũqz aũt istarũ viarũ ponat saltem non ẽ in aliq euiterno suũ euũ nec in vltimo euiterno ẽ aliquod euũ nec pmuz siue supmũ euiternũ in quo est primũ euũ mensurat aliq euo. qr nihil tale hz in se ex. q. pcedenti. nec i alio ex nã rei nata est certificari. qr quelibet alia ẽ minus certa. ¶ Cõtra istõ primo arguit q tũc sequeret si ita est q pmus motus non mẽsurabit tẽpore sic nec primũ euiternũ mensurat euo. videtur. n. similis cõpatio hinc et iñ. Cõceditur ꝯñs pp istã rõnem. qr fm phm. 4. phy. oẽ quod est in tpe excedit a tpe et corrũpitur et tabescit in tpe. et iõ necia et impossibilia nõ sũt in tpe. prim' igr motus qui nõ corrũpitur in tpe nec excedit ab eo nõ est in tpe nec mensurat tẽpore. ¶ Sed ista rõ nõ vz. qr aliquid esse in tẽpore est sicut aliquid esse in numero. nõ est aũt de rõne extñtis in numero q excedatur a numero. immo si accipiat pri^m^ numeratũ hoc est adequatum numeratũ illud adequatur ipsi numero sed de rõne numerati est q pars eius excedat a numero. qr ipm est maius sua pte et ipz totum est adequatũ numero. igit pars eius exceditur a numero. Ita dico ð ente in tpe q exquo oẽ tale ens est de necitate variabile fm aliud et aliud esse necesse est fm aliqd sui. puta fm aliquam distinctõem quã hz ex parte tpis q excedatur a tpe. qr alr se hebit in alia parte tpis. et iõ impossibilia et necia non sunt in tpe. qr nõ est alia et alia dispositio in eis vt possint excedi a tpe vl' aliter se habere. pmus aũt motus licet fm se totuz non excedatur a tpe tñ exceditur a tẽpore fm quãlibet eius partem et hoc suffic ad hoc vt vere dicat mẽsurari tpe. et videt incõueniens q tps cum sit mensura vniformis quin habeat aliquod pri^m^ vniforme. tale videtur primus motus. ¶ Tũc ad argumentum nego ꝯñam. qr ñ est similis ratio hic et ibi. Similiter etiã primus motus mensuratur tempore h'

est q2 vel motus põitur aliud a tpe pp ter illã rõem q̃ supi⁹ posita ẽ õ 4° phy. vel ponendo tps esse idem motui põt il le mot⁹ mensurare se non q̃dem pmo s3 fm ptem que nota est nata mensurare totum sicut dicit philosophus 4° phy. tempus mensurat ipsum motum in de terminando quedam motũ postea mẽ surabit totũ motum sicut longitudinez cubitus in dterminando aliquã magni tudinẽ que metiet totum. neutra tñ rõ põt esse in pposito. q2 non ẽ aliqd i eui terno pmo aliud ab exñtia sua. nec ipsa exñtia sua est quãta vt mensurar possit se ipsã fm aliquã ptẽ notã sibi.

Ad primum argu^m dico q destructo pmo non sequit alia mutari nisi fm q̃ dam relatõem in eis. puta q2 tunc non erũt mensurata a pmo sicut pus fuerit mensurata nec est incõueniẽs ponere ta lem mutatõem in aliquo qd prius hũit relatõem 7 modo non. Similiter qd in fertur q illud mutabitur destructis ali is. dico q non sequit. q2 prius ad i^a alia non habuit relatõem realẽ sed tñ rõis. q2 non se habuit ad illa sicut mensura dependens ad mẽsurata sed sicut exce dens. 7 iõ destructis alijs non mutabit absolute nec fm aliquam relatõem rea lem. q2 nulla relatio realis pus fuit i eo ad illa. Ad argumentũ in oppositũ põt dici q loquendo de euo put dic ali quid extrinsecũ aliud ab exñtia angeli mensurata. pma opi. sola negat vnum euum eẽ illo mõ. scda aũt 7 tertia conce dũt vnum euum l3 scda non 2cedat v^m euum tñ. Et tũc si arguas q tñ ẽ vnu3 tempus oium tpaliu3. g oz esse tñ vnũ euum oium euiterno2. 2ña non valet. q2 non ois motus superio2 h3 rõem mẽ sure ex nã rei respectu inferio2is. nec h3 2ditões mensure ex nã rei sicut hẽt que libet exñtia superio2 respectu inferio2is loquẽdo õ exñtijs inuariabilibus ange o2ũ. 7 iõ nõ est similis rõ hic 7 ibi. s. q sicut ibi tñ est vnum tps oium tpaliu3 q ita sit hic tñ vnum euum omniũ eui terno2um.

Quarto et ulti mo quero quãtu3 ad istã ma teriam vtrũ opatio angeli mẽsuret euo q non p auctorem de cãis. ppõne penl tima. Inter rẽ cuius sba 7 actio mensu rat tẽpo2e 7 rõ cuius sba 7 actõ mensu rat eternitate ẽ res media cuius sba mẽ surat eternitate vl euo 7 actio mensura tur tpe. angelus est hi⁹. g 7c. Preterea 8. phy. nihil generat vt statim non sit. g ois operatio angeli durat p tps. 7 p 2ñs precise non est in instãti. si aũt esset i euo cum nõ sit sempiterna eẽt precise in aliq instanti. g 7c. Oppositum. opatio an geli nõ mensurat tpe nec eternitate. igit euo. 2ña pbatur. q2 non ponunt plures mensure in mo2a eendi. Añs pbatur 7 patet de eternitate: de tpe pbatur. q2 an gelus posset hẽre opatõem nõ exñte mo tu celi. s3 motu celi ñ exñte ñ ẽ tps. g 7c.

Hic dicitur q opatio an geli intriseca mensuratur tpe discreto quod ponit sic mensura que ẽ duratiõis rei est modus quo res mensuratur 7 ipsa pportionat mensurato sicut mensura pmanẽtis est pmanens 7 fluentis est fluens. igr t lem pportõem o3 inuenire inter cognitiões vel opationes angeli 7 mensuras co2u3 iste aũt cognitiones sunt trãseuntes. q2 angelus nõ oino h3 vnam intellectõem sibi possibilem sed multas: 7 transeunt o2dine quodam. ita q vna post alia3. 7 tñ absq 2nexione ita q angelus nõ ha bet vnam cognitionem cõnexe post ali am vel ex alia. quia non discurrit abs3 etiam successione. quia nulla ista2 opa tionum est in 2tinua acquisitione 7 de perditione. sed quum est tota simul 7 idi uisibilis. g co2respondebit eis mensura pportionalis habẽs partes trãseuntes o2dinatas idiuisibiles. tale est tps discre

henricus quodl. [illegible]

tum. igr̃ ꝛc. Et ꝯfirmatur ista rō ꝑ Au/
gu. sup genes. ad lr̃am vbi vult ꝙ deus
mouet creaturam spūalem ꝑ tps. Si āt
queritur q̄d sit illud discretum tp̄us. dr̄
ꝙ est vere quātitas ꝛ quātitas discreta
distincta spē a ꝯtinua. nec est spēs discre
te que est numerus. qꝛ ptes hu9 tp̄is n̄
pmanent. numeri quidem ptes perma/
nent. ita ꝙ si non pmaneant hoc accidit
numero. pars aūt orōnis necessario nō
permanet. ꝛ tn̄ non ꝯtinuat̃ cū alia par
te. ꝯuenit g̃ tp̄s discretum cū orōe ꝑ hoc
ꝙ pars eius non pmanet. sed differt ab
oratione. qꝛ quelibet pars orōnis voca
lis cū vocali vel ꝯsonantis cū cōsonāte
pt̄ eē in tēpore nr̄o vere ꝛ mensurari ab
aliqua parte tp̄is. lꝫ non necessario ꝯti/
nuet̃ alīj parti. nulla autē cognitio ange
li pōt in se mensurari tpe. qꝛ indiuisibl'e
est nec potest ꝯtinuari cum alia. ❡ Sꝫ si
queritur quare istā quātitatem discre/
tam non ponit Ari. inter spēs quātitat̄
rn̄detur ꝙ posuit intelligentias eē quos/
dam deos. ꝛ ideo nō posuit aliquā mē
suram corrn̄dentē operatiōi tali eorum
nō simul totā. ❡ Si queratur quō se hꝫ
istud tps discretum ad tp̄s nostrum. dr̄
ꝙ nunc tēporis discreti necessario coexi
stit alicui parti tp̄is nostri: ꝛ per ꝯn̄s oi
bus ptibus que sunt simul cum illo istā
ti. Si. n. angelus cum aliquo instāti no
stro hēat aliquā cognitōem primo non
statim in ꝓximo instāti hēbit aliaꝫ sed
in tpe sequenti habet aliam cognitionē
ꝛ in vltimo instāti illius tēporis sequen
tis pōt hr̄e aliam cognitōeꝫ continue cū
tēpore nostro. Et additur ꝙ instās istō
non hꝫ aliquam ꝓportōem ad instans
nostrum. quia idem nunc illius tēporis
discreti potest coexistere cum quātocun
qꝫ nostro tēpore maiori vel minori scōꝫ
ꝙ angelus pōt continuare eandeꝫ itelle/
ctōem indiuisibilem cū maiori vel mio
ri parte tp̄is nostri absqꝫ alia noua itel/
lectione. ❡ Cōtra ꝯclusionem hu9 posi
tōis arguo ꝑmo sic. que hn̄t vniformeꝫ
modū manendi dum manēt hn̄t men/
suram eiusdem rōis in morādo. lꝫ vna
diutius maneat ꝙ̄ altera. sed ista cogni
tio angeli dum manet habet modū ma
nendi eundem cum existentia angeli. lꝫ
non habeat tantam duratōem sicut exi
stentia eius hꝫ. igitur hꝫ mensurā eiusdē
rōis cum illa existentia. ꝛ ita mensurat̃
euo sua operatio ꝛ non tēpore. maior
ꝓbatur. qꝛ formali rōni existentie ange
li f̄m vniformitatē vel difformitatē cor
rn̄det ꝓpria ratio mensure f̄m istos di
stinguēdo tres modos mensure rerū. ꝛ
ita patet maior. pꝫ etiam minor. qꝛ vo
lunt ꝙ mensura media correspōdeat il
lud qd̄ hꝫ moram indiuisibilē ꝛ tn̄ defe
ctibilem ita ꝙ pōt ex se non eē. ꝛ ita mē
suram ponit euum. nunc aūt sicut ange
li existentia est idiuisibilis ꝛ tn̄ defectibi
lis. ita ꝛ cognitio eius f̄m istos. ❡ Si di
catur ꝙ cognitō non semꝑ erit ꝛ exn̄tia
eius semꝑ erit. ꝛ ita non ē sile de exn̄tia
ei9 ꝛ cognitione. ❡ Istud non videt̃ vale
re. qꝛ etiam si angelus foret statim anni
hilandus non ꝓpter hoc nō mēsuraret̃
euo dū manet. ❡ Si etiā dicat̃ ꝙ in ptā/
te ei9 est hr̄e cognitōem istā vel nō habe
re. sic nō est de actuali exn̄tia eius. Nec
hoc videt̃ valere. qꝛ sicut aliqn̄ non fore
nō variat exn̄tie mēsuram dū mācet. ita
multomagis illa cā per quā pōt ista po
tentialitas reduci ad actum. puta ꝑ cre/
atā vel icreatam non variabit formaleꝫ
rōem mensure exn̄tie eius vel morā ei9
in exn̄do ❡ Preterea scdo. oēs cōcedunt
actum beatificuꝫ angeli mensurari euo
patet per Augu. de fide ad Pet. 18. Ille
autem actus necessario includit vel pre
supponit actum naturalem ꝛ hoc ponē
do angelum habere aliquam ꝓductio/
nē in actu suo beatifico. licet n̄ possit ex
se in totalē ꝓductōem actus beatifici. i/
possibilē aūt est euiternū nec io includē
vel ꝑsupponere aliquid posteri9 euitno
quod. s. mēsurat̃ mēsura posteriori euo
igr̃ ille act9 naturalis q̄ icluditur i actu

beatifico non pōt eē tpalis. Contra mo dū ponendi videtur ꝯcedere magnā mł titudinem tpoꝝ sine necītate: sequit .n. ꝙ quilibet angelus hēat suū tps discre tum. qꝛ vnus pōt ꝯtinere cognitōem su am cū die nr̄o. ⁊ angelus ali⁹ pōt suā ꝯ tinuare cū dimidio die. 3⁹ cū hora. Et ita vnus angelus hēbit q̄tuoꝛ instantia dū alius hꝫ vnum instans. immo sequi tur ꝙ in q̄lꝫ angelo erūt duo tpa discre ta. qꝛ quilꝫ poterit ꝯtinere intellectōem suā nō ꝯtinuando volitōem. ⁊ ita hēbit duo istātia itellectōis ⁊ tm̄ vᵐ ē volitōis. Preterea eua ſm istū in diuersis euit nis sunt alteri⁹ rōnis. si exn̄tie actuales euiternoꝝ sūt altius rōis. ⁊ in angel diuersarū specierū ponit eua diuersarū specierū. igī silr intellectionum alterius speciei erunt nūc tpis discreti alteri⁹ spe ciei. Ex hoc arguo sic. nulla vna quāti tas cōponit ex pluribus oīno diuersaꝝ rōnum. qꝛ licet senarius possit cōponi ex binarijs ⁊ trinarijs quod tn̄ negat phus .7. meth. qꝛ sex sūt tm̄ semel sex. ⁊ Aui ce. 3. meth. tn̄ nlla quātitas cōposita ex pluribus quātūcūqꝫ distinctarū rōnuꝫ pōt esse eadem quātitas. puta ꝙ senari us posset esse ex denarijs ⁊ binarijs ⁊ q̄ buscūqꝫ. Sꝫ dū fluit dies nr̄a posset an gelus itelligere quecūqꝫ itelligibilia nā lia distinctarū rōnum. puta lapidem li gnū ferrū aquā ⁊ quodcūqꝫ aliud post quodcūqꝫ aliud. ẜ ⁊ tps suū componēt ex instātibus diuersarū rōum coꝛn̄dē tibus illis intellectōibus diuersarū spe cierū. posset ēt non cogitare ista vel itel ligere. sed alia plura vel tot aliarū speꝝ posset ēt per ꝯn̄s tps suū coꝛrn̄dens isti diei esse cōpositū ex oībus alijs partib⁹ ⁊ in nā determinata positiue se hn̄tib⁹ ad istud tps. ẜ ⁊c. Preterea ꝙ ponitur vnū nūc illius tpis necessario coexistere pluribus instātibus nostri tpis videtur eē fuga. ⁊ ꝓpter hoc poni videt̄ ne cōce datur tps nr̄m esse discretum. qꝛ si istan tia illius tpis p̄cise coexisterent istātib⁹ tpis nostri tūc sequeret̄ ꝙ sicut illud tps est discretum ita ⁊ nr̄m tps est discretū ⁊ hoc fugiendo videt̄ poni istud sine rō ne ꝙ oporteret vᵐ instās illi⁹ tpis coexi stere multis ptib⁹ nr̄i tpis. ꝙ aūt hoc n̄ sit necīum. ꝓbo: qꝛ quecūqꝫ intelligibi lia pōssū ego intelligere in aliq̄ tpe tot i telligibilia vel plura pōt angelus intelli gere in eodem tpe distincte. qꝛ in intelle ctu creato q̄ nō pōt oīa simul intelligēr videt̄ esse pfectōis posse multa intelligē sine aliq̄ moꝛa. nā hoc magis inest igēio sioꝛibus. sꝫ intellect⁹ human⁹ pōt hr̄e in tellectōem aliquā in aliq̄ vno instanti ⁊ post statim pōt hr̄e aliā. ⁊ sic multas in aliquo tpe dato. igit̄ nō est necesse intel lectū angeli si itelligat a. cū aliquo instā ti nr̄o sistere in intellectōe ipsi⁹ a. p aliqō tps ⁊ p instātia illi⁹ tpis in quoꝝ aliqō posset intellect⁹ me⁹ hr̄e aliā intellectōeꝫ Si .n. dicat ꝙ intellect⁹ me⁹ post istās n̄ pōt intelligē imediate. sꝫ oꝫ ꝙ p tps ma neat in illa cognitōe. alioqn non eēt da re pᵐ instās illius cognitōis sequētis. si .n. poneret intellectōem illā idifferenter mēsurari tpe ⁊ instāti nō ꝯcluderet arᵐ tūc. n. sicut n̄ est mediū iter instās ⁊ tps ita nec inter itellectōem meā que est istā ti ⁊ illam que ē i tpe imediate hito. ⁊ tc̄ scōe intellectōis non ē dare pmuꝫ. Sed incōueniens videt̄ ꝙ siles itellectiōes nō hēant p̄cise siles mensuras. si aūt inte⁹ angeli mensuret̄ euo sic postea dicet̄ tūc etiā posset eē aliqua cū vno instāti ⁊ ali qua cū tpe hito. ⁊ illa scōa hꝫ priᵐ sui es se sicut ⁊ prioꝛ. qꝛ illa scōa hꝫ mensurā indiuisibilē sicut ⁊ pma hꝫ. sꝫ tn̄ nihil tē poꝛis nr̄i coexistit illi scōe intellectiōi. ⁊ hoc⁹ est de itellectōibus angeli. qꝛ si ali quid intelligat cū tpe nr̄o non oꝫ illā in tellectōem manere p tps habitū. sed si statim hēat aliam intellectōeꝫ illa coexi stit tpi habito instāti cū q̄ fuit prioꝛ ite⁹ ⁊ tunc nihil erit tpis nr̄i primū coexn̄s illi scōe intellectōi. Preterea videt̄ ꝙ iste deberet dicē silr ꝯn̄ter ꝙ itellectiōes

nře mensurenť tpe discreto. qꝛ itellectio nes nře videtur eē tote siml ꝟm phꝫ. io. ethi. cū sint pfecte ꝛ transeūtes ꝛ ordie. quodā se habentes. Et si dicať sicut ip se videť dicere ꝙ hn̄t ꝯnexionem. qꝛ itel ligimus discurrendo dicēdo hoc ē hoc angelus non sic. Cōtra hoc nō facit p se continuationē vel non per se ꝯtinua tōem intellectōis ad intellectōem. nō. n. magꝭ successiue acqriť cognitio ꝯclōnis vel ite⁹ ꝯclusionis ꝛ hoc qꝛ ps acqriť p⁹ ptez ꝛ cognitio cōclusionis acquiriť p⁹ cognitōem principij ꝙ si ista cognitō vꝫ ꝯclusionis hřetur ꝑcise post cognitōem ꝑncipij ꝛ sine ea. Siľr possumus hře in tellectōes distinctas succedētes sibi absꝫ discursu. ꝛ si ille sint tote siml'. igř ille es sent nō ꝯtinue q̄si in tpe discreto. qd̄ est ꝯtra phm in de memo. ꝛ reminiscentia qꝛ intelligim⁹ cū ꝯti⁹ ꝛ tpe. Preterea quod dī de dr̄ia numeri ꝛ oratōis ꝛ hu ius tēporis. qꝛ partes numeri manent ꝛ partes orōnis possunt esse in se ꝯtinue. sed partes tēporis istius nec manēt nec pn̄t esse i se ꝯtinue. oms iste dr̄ie videnť eē māles non formalr distiguere rōnem quātitatis discrete inquātum discreta ē accidit. n. quātitati habēti partes nō co pulatas ad terminuꝫ cōem siue ille par tes siľ maneāt siue fluant siue quelꝫ i se sit indiuisibilis siue nō.

Concedo conclusi

onem duaꝝ ꝑmarum rōnū ꝙ intellecti ones angeli mensurať euo. Et breuiter q̄ cūqꝫ exn̄tia actualis inuariabilis hoc ē cui repugnat vt ꝟm ipsaꝫ sit variatio si ue fluxus vel acquisitio partis post ptez nec. n. perpetuitas aliqrum vľ corruptō vel annihilatio aliquorū variat mēsu ram formalr dummō exiſtētia sit eiusd̄ rōnis dū manet. Sed ꝯtra hoc. quia tunc videtur ꝙ oīa pmanētia mensurā tur euo. nihil. n. est permanēs cuius exi stētia nō maneat eadē dū manet. ꝛ hoc absqꝫ successione ꝑprie dicta que sit ac

quisitio vel perditio partis post partez ꝯn̄s videtur esse incōueniēs ꝑpter duo Pº qꝛ ꝟm phum 4º phy. quies mensura tur tpe. igř illa circa que natus est eē mo tus quādo nō sunt i motu mēsurāť tpe sicut si eēnt in motu. 2º qꝛ oīum genera biliū ꝛ corruptibiliuꝫ generatōes ꝛ cor ruptōes mensurāť instāti tēporis. cuius aūt ꝑmū esse mensurať nūc tēporis eius eē habitum mēsurať tēpore. ḡ oīuꝫ isto rū esse habitū post generatōem mensu rať tpe. Ad primū dico ꝙ i entib⁹ ista se hn̄t ꝟm quendā ordinē fluxus forme 2º forma ꝟm quā est actualiter fluxus ꝛ 3º forma ꝟm quā potest esse fluxus p tis post partē. ꝛ 4º pmanens in q̄ non ē natus eē fluxus ptiū tn̄ neccio hꝫ formā ꝯn̄tē in qua natus est esse fluxus. 5º illō in quo nec potest eē fluxus nec i aliquo ꝯn̄te ipsum naturaliter primū essentiali ter mēsuratur tēpore. quia cōtra ratōeꝫ eius formalem est permanētia vel ꝙ ali qua pars eius maneat eadē. sed ratio ei⁹ requirit partez eius succedere parti. 5m omino inuariabiliter manet ideꝫ dum manet. ꝛ ideo nullo mō mensuratur tē pore nec ꝟm totū nec ꝟm partē eius. nec etiā mensuratur p accidens. quartū nō mensurať tēpore per se nec ꝟm ipsuꝫ est ꝑprie quies. quia nō est natū moueri. q̄ escit tn̄ per accidēs. quia quies est ꝟꝫ ali quā formā necessario ꝯsequentē ipsum scđm ꝛ tertiū est eadē forma licet ꝟm di uersam dispositionē accepta. ꝛ ꝟm illaꝫ vno modo acceptā est actu motus ꝛ se cundū aliū modū acceptā est actu quies De ista forma pōt dici ꝙ licet nō habe at esse actu variatū qꝛ est quies scđm ip saꝫ. habet tam̄ esse variabile. ꝛ ideo nū ꝙ mensurať euo. quāꝙ nō sit actu vari atum. qꝛ euum requirit in suo mēsura to esse iuariabile cui repugnat successio partis post partē. Si tamē dicatur ōne esse non variatū mensurari euo. tūc po test ꝯcedi ꝙ ista forma quādo scđm eaꝫ nō est actu motus potest dici mēsurari

euo. Sed ista pars videt minus ꝓbabil
ꝙ̄ prima. qꝛ ipsa actualiter exñs videt
habere instans tp̄is ꝓ mensura. nō aūt
nūc eui. quod tñ opꝛtet ponere ponen-
do ipsum inquātum est actualiter sub
motu mensurari nūc tp̄is vt est actuali
ter sub quiete mensurari nunc eui. Quā
ꝙ̄ infertur ꝙ omnia ꝑmanentia mensu-
ratur nūc eui vel euo patet ꝙ non seq̇t
ꝭm vnam viam sed sola illa que sūt ve
re ꝑmanentia. s. inuariabilia dum ma-
nēt in actu. ⁊ tūc improbatio ṗma ꝯñd
de quiete non valet. qꝛ quies non est ꝭꝫ
aliquam talē formam sed scōm illā pre
cise scōm quā naturaliter est motus. Si
tñ aliquis velit concedere calorem inq̄-
tum habet esse non variatū mensurari
euo, potest dici ꝙ quies eius mensurat
tempore. ⁊ tam̄ calor cui inest mensura
tur euo. qꝛ q̇es non est nisi priuatio ali-
cuius successionis partis post partez ꝭꝫ
ꝙ vult phs. 5. phy. vbi tractat de cōtra
rietate motus ⁊ quietis ꝙ quies est pri-
uatio motus ⁊ alibi. ista autem priuatō
presupponit actualem existentiaꝫ illius
forme in qua est ista priuatio ita ꝙ ipa
non est prima ratio existentie actualis.
licet ergo hec priuatio mēsuretur sic tē-
pore. non tñ sequit ꝓpter hoc existētia
talis forme mensuret tēpore. sed magis
alia mēsura priore. Et si dicas quomō
potest ista priuatio vt distinguit contra
actualem existentiā mensurari tempore
Dico ꝙ sicut vacuum si eēt mensuraret
eadem magnitudine qua plenum. si. n.
esset ista domus vacua maior distantia
esset mei ad vnum parietē ꝙ̄ ad aliuꝫ, si
cut natum est esse maius plenum inter
me ⁊ illum parietem ꝙ̄ inter me ⁊ aliū
tunc. n. diceretur vacuū eē tantū quan
tum corpus illud si vacuum non eēt. es-
set interruptū in vacuo ⁊ quantū natū
est esse plenum. ita in ꝓposito tanta pri
uatio est successionis in partibus forme
quanta nata est eē ꝑ motum in eadem
forma. hec eni mensuratio est quietis ñ
pōitiue sed priuatiue per motū qui tūc
posset ineē quando ista priuatio inest. si
cut in alijs priuatio semꝑ mensuratur
suo habitu. tantum eni malum est ceci-
tas in oculo apto nato ad videndum ī
determinato tēpore quantū bonū est vi
sio hoc mō. licet Ari. non dicat ꝙ quies
mensuret nisi ꝑ accidens potest dici hoc
mō ꝙ mensuratur ꝑ se eo mō. s. quo pri
uatio mēsuratur per se. quia hoc conue
nit priuationi ꝑ se quod conuenit ei in-
quantum est talis natura. hoc auteꝫ ꝙ
ipsa sit tanta vel tanta conuenit ei iquā
tum est tanti vel tanti positiui. Et si igi
tur concederetur calorem inquantū q̇es
centē siue quietē calorū mensurari tēpo
re. non tñ. oportet ꝙ existentia calorum
actualis mensuret tp̄e que ꝓcedit natu-
raliter istā rationē quietis. illa. n. scōm
se non habet habitudinem ad tempus ī
quantū talis nec actualem nec aptitudi
nalem. Si tñ conceditur scōm illā aliā
viam oēm talē formā dū manet habere
existentiā variabilem ⁊ exñtiā non tm̄
variatā sed etiā variabilē mensurari tē
pore tunc oīno est ponendū illa entia ñ
mensurari euo ꝭꝫ quorū formas potest
eē motus. sed bene ꝯcedendū est sb̄as ge
nerabiles ⁊ corruptibiles ꝑ se mensura-
ri euo. licet ꝑ accñs hoc est scōm quanti
tatem naturalē ꝯñtē eas mensurent tp̄e
Et tūc ad scd̄am instātiā que ē de gene-
rabilibus ⁊ corruptibilibus dicendū ꝙ
accipiendo istarū sb̄arū mutatōem ꝭm
ꝙ loquit phs de ea illa est indiuisibilis.
qꝛ non habet per motū. tale vel est mu
tatio vel indiuisibile necessario cōcomi
tans indiuisibile terminās motū ita ꝙ
mutari est alr̄ se habere nūc ꝙ̄ pri⁹. alit
se hr̄e nūc accipit ꝓ indiuisibili. sꝫ ꝙ̄ pri
us accipit ꝓ diuisibili. primum igr̄ esse
forme ꝑ se terminans fluxū ꝑ se primo
mensurat instāti. ⁊ ad illud ꝓprie ē mu
tatio. sed ad primū esse forme qḋ non ē
se terminans fluxū nō est ꝓprie muta°
⁊ ṗ°. sed quasi secūdario inquantū illḋ

p^m eẽ ꝯcomitaẽ mutationẽ ꝓprie dictã. Cõcedo igr̃ ꝙ primũ eẽ ſꝫe generabilis inquantũ ꝯcomitaẽ mutatõeꝫ ꝓprie dictam menſuraẽ inſtãti ſed nõ ſequiẽ vltra.ḡ eẽ habitũ poſt illud inſtãs menſuraẽ tpe.qꝛ in pᵒ inſtãti cõpaẽ illud eẽ ad cãm pticularem generãtẽ a qua eſt.ꝛ pᵒ illud inſtaus nõ hẽt depẽdentiã ad illaꝫ pticularẽ cãm gnãtẽ ſed tm̃ ad pmam cãm ꝯſeruantẽ.ꝛ tũc habet habitudieꝫ vniformẽ ad illã cãm ꝯſeruãtẽ ſicut eẽ angeli.qꝛ ꝯſeruaẽ in idẽtitate pfecta abſqꝫ varietate. Et ex hoc patet ad ar^m qd̃ poſſet fieri de ſucceſſione in euo.qꝛ ſi eſt ſucceſſio.ḡ innouatio.ꝛ p ꝯñs mutatõ. ꝛ vlterius mutatio menſuraẽ inſtanti tẽporis.ḡ euiternũ eſt tpale quicq̃d mẽſuraẽ tpe vel inſtãti tpis eſt tpale. ¶ R̃ ꝙ non oĩs forma ẜm quã eſt inouatio vel variatio menſuraẽ tpe vel inſtanti tpis ſed ſolum illa ẜꝫ quã mutabile aliter ſe hũit ſucceſſiue ꝙ nunc ſe hꝫ indiuiſibiliter.hoc eſt cuius termino ad quẽ diuiſibĩr habito neceſſario ꝓſupponiẽ terminꝰ a q̃ indiuiſibĩr ꝛ i termio habitꝰ.ꝛ hꝰ vel ſcd̃m quẽ fuit motꝰ menſuratus tpe vt neceſſario cõcomitans motũ menſuratũ tpe.per hoc ẽt patet ꝙ deus poſſꝫ creare aliquid ſine oĩ tpe.dato etiam ꝙ creatio vel annihilatio diceret eẽ mutatio q̃ ad hoc ꝙ eſt ibi ſucceſſio forme pᵒ negatõem eius.qꝛ non eſt mutatio eoᵒ quo phs loquiẽ de mutatõe.qꝛ nõ eſt indiuiſibile necio terminans fluxũ ſui oppoſiti nec vt pmo fluentis nec vt neceſſario cõcomitantis motum menſuratũ tpe.

Ad primum argu

mentũ principale dico ꝙ doctria d̃ cãis tradita eſt ſcd̃m doctrinã Auice. ac ſi itelligeret ille auctor intelligentias eẽ deos quoſdã ꝛ earũ opatões mẽſurari nc̃ tpis non quidẽ intriſecã opatõeꝫ.qꝛ ad hoc nõ poneret potentialitat: nec ſucceſſionẽ ſed extriſecã circa corpus eẽ vere i momento tpis:ꝛ iõ auctoritas illa nõ ẽ hñda ſicut auctoritas.qꝛ tradita eſt per radicem erroneã. ¶ Ad 2^m põt ꝯcedi ꝙ inteᵒ angeli non raptim ẽ ſꝫ duraẽ aliq̃ tpe nr̃o ꝛ tñ non ꝓpter hoc ſeq̇ẽ ꝙ ſit i tpe.põt.n.quod ẽ in euo durare cũ nr̃o tpe. Uel põt dici ꝙ aliq̃ inteᵒ põt ineſſe angelo pciſe cũ inſtãti tpis nr̃i. ꝛ pᵒ illd̃ inſtans põt hr̃e aliã intellectionẽ imediate. Et qñ dicis nã nihil ꝓducit vt ſtatim nõ ſit.verũ eſt ꝙ nã nõ intendit hoc ſtatim nõ eẽ qd̃ ꝓducit nec ẽt nã p gnãtõem aliq̃d ꝓducit quin iter gnãtõem ꝛ corruptõem que ſunt i inſtãtibꝰ tpis cõtinui ſit tp̃s mediũ:ꝛ ideo gnãtio ꝛ corruptio nõ pñt ꝯtinuari ſibi inuiceꝫ perpetuo ẜm intentõem phĩ ibi.tñ nõ ẽ icõueniens aliq̃d eẽ nõ in tpe ptiᵒ ꝛ ſtatim non eẽ ſicut appet de mutatõe ꝛ inſtãti que non habẽt eẽ niſi rapti ꝛ ſtati nõ ſr̃. ¶ Ad aliud qd̃ adduciẽ ꝓ pma opi.ſcdõꝫ Aug.deᵒ mouet per tp̃s.põt dici qd̃ accipit ibi tp̃s ꝓ oĩ eo qd̃ põt hr̃e eſſe poſt non eẽ:ſicut expoſite ſr̃ auctes in pᵃ.q. d̃ euo.ꝛ hoc mõ qdl̃ꝫ aliud a deo ẽ tpale ꝛ illd̃ põt dici moueri p tp̃s quod hꝫ aliquid ſuccedens alteri vt eẽ pᵒ non eẽ lꝫ ſuccedens vel illud cui ſuccedit nõ ſit ꝓprie tpale.qꝛ nõ eẽ vel nihil nullã hẽt menſurã.ita dicendũ ẽ in ꝓpoſito.

Quinto circa ſcd̃am ꝑtem hꝰ di.in quã tractat magr̃ vbi fuerint angeli creati queriẽ de loco angeli. vbi quero vtrum angelus ſit in loco. videẽ primo ꝙ non. Boetiꝰ de hebdoma. Cõmunis animi conceptio eſt icorporalia non eſſe in loco. ¶ Secundo ſic Augu. 83.q.q.20.videtur ꝓbare ex intentõne ꝙ deus non eſt in loco p hoc mediuꝫ ꝙ non eſt corpus.premiſſa eſt vera de angelo:ḡ ꝛ concluſio. ¶ Item ſuper gen. dicit de deo ꝙ mouet creaturam corporalem per locum ꝛ tempus ſpiritualem ꝑ tp̃s tantum.ḡ negat a ſpirituali motionẽ per locũ.ꝛ ita negat eam eſſe in loco

¶ 3° Arl. 4. phy. Locus ē vltimū corporis ɔtinentis imobile primum ⁊c. ſ3 nullum corpus ɔtinet angelū. q2 contineus eſt actualius ɔtento. nullū aūt corp⁹ eſt actualius angelo. g̃ ⁊c. ¶ 4° ſic Dē locatum h3 ſitū. ſed ſitus non ɔuenit niſi quanto. quod p3. q2 poſitio vno mō eſt dr̃ia quantitatis. ⁊ illo mō non conuēit niſi quantitati. Alio mō vt eſt p̄dicamentum eſt paſſio fundata in quantitate. g̃ nullo mō conuenit angelo. g̃ nec locus. ¶ Cōtra hoc eſt magr̃ in lr̃a. ⁊ di. 37. primi. ⁊ adducit auctoritatem Dam. c. 13. ⁊. 16. ⁊. 20.

Sexto iuxta hoc quero ſine argumentis. vtrū angelus req̄rat determinatū locum ita ꝙ nec in maiori nec i minori poſſit eſſe ſed preciſe in tāto loco. ⁊ includit vtru3 hoc poſſit eē in loco punctuali. ⁊ vtru3 in quantūcūq3 magno loco ⁊ quātūcūq3 paruo ¶ Ad primā. q. dicit ꝙ angel⁹ eſt in loco per opatōem preciſe. ad qđ pbādum addicit Dam. c. 13. In corporea inquit. natura vbi adeſt ⁊ operat̃ ñ corporaliter ſed ſpūalr̃ continet̃. ⁊ infra eodē. c. Intelligentia dr̃ circūſcribi vbi et operat̃. c. 16. Intellectualr̃ adeſſe ⁊ opari vbi vtiq3 miſſi fuerint ita ꝙ ſemp videtur cū eē angeli in loco adiūgere opari quaſi hoc ſit angelū eē in loco ipſum operari in loco. ¶ Cōtra hoc eſt. q2 iſtō videt̃ eē damnatum ſicut quidā articulus damnatus ab epō pariſienſi ⁊ excōicatus. ꝙ ſi dicatur ꝙ excōicatio nō trāſeat mare vel dioceſim. ſi tñ fuit articl's condemnatus ſicut articulus hereticus vbi eſt ɔdemnat⁹ ſicut heretic⁹ nō aucte dioceſani tantū ſed ēt aucte pape: extra de here. c. ad abolendā. vel ſaltem ſnīa ē ſuſpecta qñ in aliqua vniuerſitate ſolēniter eſt dānata. ¶ Alij aūt nolentes verbo ſuſpecto vti angelū v3 eſſe in loco p opatōem dicunt ipum eē in loco per applicatōem eius ad locū. ſed iſti vident̃ idē dicendo ſub alio vocabulo occulta re. non. n. videt̃ applicatio poſſe intelligi aliqđ eē niſi ſit actus prim⁹ vel actus ſcđs. non act⁹ prim⁹. p3 nec actus 2⁹. q2 ſi intellr̃ actus ſcđs. g̃ opatio ⁊ ñ immanens vt inte⁰ vel volitio q2 opatio eius imanens ita abſtrahit a loco ſicut eēn⁰ angeli. igr̃ applicatio eſt operatio tranſiens i corpus. ⁊ ita erit in loco per opationē eius circa corpus i loco. ¶ Cōtra cōcluſionem h⁹ opi. arguit̃ pmo ꝙ ſic ponens ɔtradicat ſibi ipſi. q2 in. q. illa an de⁹ ſit vbiq3 pbat ꝙ ſic per hoc q2 ſcđ3 phum. 7. phy. mouēs eſt ſimul cu3 moto. ⁊ deus eſt p̄m̃ efficiens. ⁊ iō potēs mouere oē mobile. ex hoc concludit ꝙ eſt i oibus ⁊ pñs oibus: quero qđ intendit p hoc concludere aut eē preſentē oib⁹ hoc eſt mouentem: ⁊ tūc eſt petitio pncipij. q2 ide3 eſt premiſſa ⁊ ɔcluſio ⁊ nihil ad ppoſitum q2 ibi intendit ɔcludere imēſitatem dei ẜ3 quā deus ē pñs oib⁹: aut intendit ɔcludere illa3 pñtiam q̄ cōpetit deo inq̄tū eſt imenſus. ⁊ tunc ex opatōne alicubi ẜ3 ipm ſeq̄t pñtia illa q̄ ptinet ad imenſitatē diuinā que ē dei inquātū dei. ita ꝙ pri⁹ nāl̃r erit pñs inquātū imēſus ꝙ̃ inquantū operans: ⁊ hoc concluditur ex hoc ꝙ in oibus per opatōem ſicut ex poſteriori: igit̃ a ſimili i ppoſito p̄us nālit̃er ē angl's pñs alicui loco ẜ3 eſſentiā ꝙ ſit pñs ẜm ſuam opatōem ¶ Cōfirmatur rō. q2 minus videt̃ de deo ꝙ oporteat ipm eſſe pñte3 ei in qđ agat p pñtiam ſiue p eēntiam q̃3 angelus. q2 illud quod eſt illimitate po⁰ videtur poſſe agere in quātuncūq3 diſtās. ſed illud quod eſt determinate ⁊ limitate virtutis requirit determinatam approximatōe3 paſſi ad hoc ꝙ agat in ipſum. nullū. n. videtur agens v̄tutis limitate ⁊ dtermīnate cuius actio non poſſit impediri p nimiam diſtantiā ad paſſum. ⁊ ita magis videt̃ neceſſario ponere angelum eē pñtem ad hoc ꝙ agat. ¶ Cōfirmatur etiam. q2 ſi actio aliqua eſt in corpore ab

¶ Thōs p̄ma pte ſume q. 52. ar. 1. ⁊ p̄mo ſententiarum ds

¶ Godefredus q. dl. viij q. xiij

angelo quō se habet actio ista ad virtu'tem illam a q̄ ꝓcedit. aut mediate aut i'mediate. si est imediata illi a qua ꝓcedit igr̄ immediate est angelus i tali corpore vel iuxta tale corp'. si mediata. igr̄ ē ab illa v̄tute per aliud mediū ꝛ de illo medio fiat eadem. q. ꝛ tunc oportebit stare ad hoc ꝙ illud quod p̄mo est a tali v̄tute imediatum ē tali virtuti. ꝛ p ꝯn̄s illi cuius est talis v̄tus. ꝛ ita econuerso erit pn̄s ibi. ¶ Preterea scḋo sequit̄ ꝙ āgl's aliqn̄ immo frequēter nusq̄ȝ sit. nihil ei operat̄ in celo empireo qꝛ illud non est mutabile nec mobile. igī nunq̄ȝ angel' est in celo empireo. ibi aūt est vt plīmū ¶ Item si trāseat de celo ad terram potest opari in locis extremis nihil agēdo in oibus locis intermedijs. qꝛ potest eē aliquis angelus q̄ non est motor alicu' orbis intermedij: igr̄ nec ille tunc erit in celo nec in terra nec i medio ¶ Preterea tertio si angelus ē in loco p opationem ḡ ibi p̄mo est vbi p̄mo operat̄ sed p°opatur in toto celo. totū. n. celū est p° ꝓportionatū v̄tuti angeli ita ꝙ totum p°mouet. ꝛ ita ꝓportionatū s̄m ph̄m de ce. ꝛ mun. ꝙ si adderetur vna stella mouere tur cū pena ꝛ labore. ꝛ tn̄ non est in primo toto celo. ḡ ꝛc̄. ¶ Si dicas ꝙ p̄mo mouet aliquam vnā ptem ꝛ ibi est. ꝛ p motum illius ptis mouet aliā pteȝ qua si ipellendo vel trahendo. ¶ Cōtra hoc licet ph̄s imaginet̄ illum rusticū hr̄e pedes ꝛ caput in polis ꝛ brachia ꝓtensa ꝛ extensa ad orientem ꝛ occidentem s̄ȝ vitatem tn̄ si primū celum ponat̄ mobile ꝛ non q̄escēs nullus pūctus ē in celo magis oriens q̄ȝ alius. sed q̄libet pūctus est oriens successiue. nullus etiam pūctus est magis capax motus q̄ȝ alius s̄m veritatem: ꝛ ideo nō est in celo ex natura rei dextrum ꝛ sinistrū sicut in aiali. pars .n. dextra que est in aiali magis capax ē virtutis aie q̄ȝ ps sinistra. In nulla ḡ p'te pōt poni angelus p̄mo ex hoc ꝙ p̄mo illam ptem moueat. ¶ Hoc etiam cōfir'mat̄. qꝛ si esset in aliqua pte quasi quiescens p se motus tn̄ p accn̄s. sicut nauta in naui. ita ꝙ semp circunferet cum illo motu videret̄ inconueniēs talem motū attribuere angelo mouenti orbē. nec etiaȝ pōt poni quasi p se quiescēs. ꝛ ꝙ iuxta illuȝ sit quasi fluens pars ꝛ pars ipius celi ꝛ ꝙ ptem magis illi pn̄tem semp primo moueat. n̄. n. est assignare i quo quiescat ille angelus cum ꝯtinue moueat ptem pn̄tē. ꝛ exn̄do in aliquo inquātum est motū non erit q̄escens in eo vt videt̄. ¶ Preterea illud qḋ est rō angelo exn̄di in loco est in eo formal̄r. alioquin angelus nullo mō erit formal̄r in loco. opatio aūt transiens in corpus nō ē formaliter in angelo. ḡ ꝛc̄. ¶ Preterea i° opatio est commensuratiue in loco p accn̄s igī si p eam angelus est in loco ꝛ nullo alio mō est ibi cōmensuratiue. ¶ Preter Dam. Cui maxime innituntur n̄ est ꝓ eis tn̄ qꝛ oēs auctes cōiter semp copulant ad esse ꝛ opari. vbi esset superfluitas nisi aliud eēt formaliter angelum eēt in loco q̄ȝ ipsum opari i loco. dicit. n. i p̄ma aucte vbi adest ꝛ opatur. ꝛ in scḋa auc'toritate dr̄ angelum esse in loco ꝓpter adesse intellectualiter ꝛ opari. ꝛ in 3° i'tellectualiter adesse ꝛ operari vbi vtiq̄ȝ fuerunt missi. Similiter idem Dam. c. 2. dicit ꝙ celum est ꝯtinentia visibiliuȝ ꝛ inuisibilium creaturaꝝ ꝛ infra ipsuȝ angeloꝝ v̄tutes includunt ita igit̄ scḋm ipsum sunt modo angeli in celo ꝙ iclu'duntur intra celum non sic aūt includebantur in principio sue creatōis. qꝛ ipe c. 17. videtur assentire Grego. theologo ꝙ conditi fuerunt ante corporalem creaturam. tunc enim non erant in loco sicut modo sunt. qꝛ modo ꝯtinentur i loco. tunc autem nō ꝯtinebātur. ꝛ tn̄ tūc nō potuerunt intelligere creaturaȝ corporalem s̄m Aug. super gene. qꝛ prius habuerunt cognitōem matutinam q̄ȝ vespertinaȝ: ꝛ potuerunt intelligere obiectum ex parte obiecti sub eadeȝ rōne

qua mõ intelligũt illud. ğ per solã intel
lectõem obiecti non ponit eos Dam. eẽ
pñtes obõ.

Ad questionem igit̃ sol-
uendã ꝓmo videndũ est de loco corpo-
ris. cuiꝫ. n. corpori pꝛec̃ vlti^m^ cꝰ non est
aliud extra ꝯtinens qñq; ꝯueniũt ꝓmo
eẽ in loco actuali. 2° esse i loco determi-
nato q² equali. 3° eẽ in loco cõmensura
tiue. 4° esse in loco đterminate hoc ⁊ il
lo. ⁊ 5° esse in loco naturalr̃ vel violen
ter. quatuoꝛ ꝓma conueniunt corpori i
quãtum q̃tum vel inquãtũ corpus. vl-
timũ ꝯuenit sibi inquãtum est corpꝰ nã
le. lꝫ. n. nullũ quantũ existat nisi ipsum
sit quale tñ existens pꝛiꝰ nãliter est quã-
tum q̃ quale. ⁊ ẜm hoc ꝓus naturalr̃ ẽ
mathematicũ q̃ quale. hoc est tale q̃le ꝓ
mo ꝯsiderat̃ a mathematico ꝑ se ⁊ pꝛiᵒ
⁊ hoc intelligit phs. 4. phy. de vacuo.
vbi vult q si corpus cubũ ponat̃ in aer̃
vel aqua lꝫ nullã hẽat passionem nãleꝫ
tm̃: tñ facit distare quantum ẽ ipsũ cor-
pus ibi positum. ita q quantũ est ipsuꝫ
corpus tm̃ facit distare. ⁊ hoc nõ ꝯuẽit
sibi inquãtum est nãle tm̃ sed inquãtuꝫ
est quantũ precise. ⁊ ita mathematicuꝫ
¶ Exponendo aũt ista ꝑ ordinem dico
q oẽ corpus tale aliud a ꝓmo est i loco
hoc est in ꝯtinente ꝑcise ẽt immobili. hᵒ
. n. intelligit̃ per illã diffinitõeꝫ phi quã
ponit 4° phy. đ loco. ſ. locus est vltimũ
corporis ꝯtinentis imobile ꝓmuꝫ ⁊c̃. di
uisibilen. scđm illã dimensionẽ ẜm quã
est diuisibile non põt imediate eẽ appli
catum alicui vt ꝯtinens ipm̃ ſꝫ precisuꝫ
ꝯtinens alicꝰ ẽ indiuisibile. nihil aũt idi
uisibile de gnẽ quãtitatis per se existit ſꝫ
in aliq̊ diuisibili. ⁊ sequit̃ illud precisuꝫ
ꝯtinens esse vlti^m^ alicꝰ diuisibilis ꝯtinẽ
tis. ista aũt vltimitas non ẽ de rõe loci
sicut est de rõne quãtitatis precise. q² si
posset indiuisibile ꝑ se esse ⁊ nullius di-
uisibilis vltimũ illud indiuisibile vere
manens per se posset eẽ ꝑcisuꝫ ꝯtinens.

Ultra autez istam continentiã precisaꝫ
addit locus imobilitateꝫ q̃ distinguit a
vase scđm phm. 4. phy. quã immobili-
tatem nisi sunt diuersi diuersimode sal
uare per respectuꝫ ad polos ⁊ ad cẽtruꝫ
Sed breuiter dico q si sbm non mane-
at idem nullũ accidens absolutũ vel re
spectiuũ manet idem scđm phm. ⁊ ideo
cũ manifestum sit oẽm sbam que conti
net hoc corpus posse moueri localiter
⁊ non manere idẽ numero patet oẽ acci
dens absolutũ ⁊ respectiuum qđ est i cõ
tinente istud corpus manere non posse
idem numero: ⁊ ideo nec locũ siue locᵒ
ponatur eẽ aliq̃d absolutũ in tali corpo
re siue respectiuum. Et si dicat̃ q est vl-
timũ totius vniuersi ⁊ lꝫ vt eit vltimuꝫ
ꝯtinentis varieẗ. tñ vt est vltimũ vniuer
si nõ variatur. Nec hoc saluat. q² non ẽ
vltimũ totius vniuersi nisi q² ꝓmo ẽ vl
timũ alicꝰ ꝑtis eius: ⁊ iđ si est aliud ⁊ ali
ud vt est alterius ⁊ alteriꝰ ꝑtis non ẽ iđ
vt est totius vniuersi. lꝫ. n. i aliquo toto
sint multe ꝑtes tñ quod competit sibi ꝑ
vnã partẽ primo precise ⁊ post per aliã
precise non est idem nnmero. ¶ Dico igit̃
q locus habet immobilitatẽ oppositaꝫ
motui locali oĩno. ⁊ incorruptibilitatẽ
scđm equalentiã per cõparatõeꝫ ad mo
tum localem. primũ patet: q² si est aliq̊
modo mobile localiter quãtũcunq; ac
cipiatur per accñs posset dici eẽ in loco
per accñs. ⁊ ei assignari alius ⁊ aliꝰ locᵒ
sicut licet similitudo moueat̃ q̃si accñta
liter ꝑ accñs. q². ſ. in. 4. vel in. 5. gradu
q² ꝓmo corpus ⁊ ꝑ hoc supficies. ⁊ per
hoc albedo ⁊ ꝑ hoc silr̃tudo. tñ supfici-
es vel albedo vel silitudo vere ẽ qñ mo
uetur in toto corpore in alio ⁊ alio loco
similiter tc̃ aliq̃d quiescẽs posset moue
ri localiter. nã quod hẽt alium ⁊ aliũ lo
cũ successiue localiter moueẗ. fixũ autẽ
posset habere aliũ ⁊ aliũ locum ꝯtinen-
tẽ si moueret̃ locus ꝑ accñs. ¶ 2^m^ pbo. q²
licet locus corrumpatur moto eius sbo
localiter ita q moto aere localr̃ ñ manꝫ

in eo eadē rō loci que ꝑus sic pꝫ ex iaꝫ ꝓ bato. nec eadem rō loci pōt manē in aq̄ succedente. qꝛ idem accn̄s numero non pōt manere in duob⁹ subiectis. tn̄ illa rō loci succedēs que est alia a rōne p̄cedenti ẜm veritatem est eadē p̄cedenti ꝑ eq̄ualentiam q̄tuꝫ ad motū localē. nā ita incōpossibile est localem motū eē ab h⁹ loco in hunc locū sicut si esset oīno ideꝫ locus numero. nll's autem idem motus localis pōt esse ab vno vbi ad aliō vbi q̄ duo vbi non corn̄dent duobus locis differētibus spē. qꝛ habentibus aliuꝫ respectum non tm̄ numero sed etiā spē ad totum vniuersum. Ex hoc illi respectus qui sunt tm̄ numero aliq̄ vident vn⁹ numero. qꝛ ita sunt indistincti respectu motus localis sicut si tm̄ esset vnus respectus. Exemplum huius patet aliqualr in noībus significatiuis. qꝛ hec vox homo quotienscūqꝫ ꝓlata dicit̄ vna vox nūero ꝛ distingui ab hac voce lapis numero. cum tn̄ non possit eadeꝫ vox numero bis ꝓferri ita q̄ quot sunt ꝓlationes tot sunt voces distincte numero. ꝛ hec vox homo ꝛ hec vox lapis nō tm̄ numero sed etiam specie distiguunt̄. tn̄ qꝛ ad finē vocis. s. ad exprimendū ꝯceptū per equiualentiā sunt idem numero hō ꝛ hō lapis ꝛ lapis quotienscūqꝫ prolata. ideo dicuntur esse vna vox numero respectu illius finis: sic dico in ꝓposito q̄ locus est imobilis per se ꝛ per accidens localiter. est tn̄ corruptibilis moto s'bo localiter. qꝛ tunc amplius non manet in eo illa relatio. ꝛ tn̄ non est corruptibilis in se ꝛ ẜm equiualentiam: qꝛ necessario succedit illi corpori i q̄ fuit ista ratio loci aliud corpus i q̄ est alia rō loci numero a p̄cedenti. ꝛ tn̄ eadē precedēti ẜm equiualentiā per comparatiōem ad motū localem. Sed nunqd corpus aliud a p̄mo corpore necessario sit in loco quia quantum. Phs diceret q̄ sic. qꝛ diceret non posse eē aliquod corpus a corpore celesti quin sit in spera actiuorum ꝛ passiuorū: ꝛ diceret illud necessario ꝯtinetur sub aliquo precise ꝯtinente. Tn̄ oppositum videtur verū scd̄m catholicos. qꝛ deus posset facere lapidem nō existente aliquo alio corpore locāte. ꝛ lapidem existentē absqꝫ oī alio corpore. qꝛ posset illud facere extra vniuersū ꝛ vtroqꝫ modo eēt non in loco. ꝛ tam̄ esset idem scd̄m oē absolutū in se. per nihil igit̄ absolutum in se necessario req̄rit eē in loco. sed tn̄ habet nec̄io potentiam passiuam q̄ possit eē in loco. ꝛ hoc posito loco in exn̄tia actuali ꝛ posita ꝑsentia eius respectu alic⁹ corporis locād. De 2⁰ dico q̄ supposito p̄mo corp⁹ q̄ᵐ est in loco i actu. qꝛ in p̄ciso ꝯtinente actualiter. non. n. pōt eē in loco q̄n istud vltimū qō est ꝓximū ꝯtinens faciat actu. qꝛ facit latera corporis ꝯtinentis distare. sec⁹ est de pte in toto que non facit superficiē in potentia ꝯtinentē ipsā eē i actu. ꝛ iō non est ps in toto sicut locatū i loco. 4. phy. De 3⁰ dico q̄ ꝓpter eandem q̄titatē nec̄io exigit corpus locum sibi coequalē. ꝛ ꝓpter idē est in loco cōmensuratiue. ita q̄ pars superficiei ꝯtenti corn̄det pti superficiei ꝯtinentis ꝛ totuꝫ toti. ᵐ cōpetit corpori ex dterminato loco locante. 6ᵐ cōpetit sibi inq̄tum ē corpus naturale. ex hoc. s. q̄ inquātum habet formam substantialem determinatam ꝛ qualitates determinatas natū est ab aliquo locante conseruari ꝛ saluari ꝛ ab aliquo corrumpi. ꝛ quando continetur ab vltimo illius quod natum ē ipsuꝫ saluare dr̄ esse in loco naturali. lꝫ naturalitas multum accidat rationi loci. pro tanto igitur est in loco naturali. quia est in locante naturaliter. i. est in vltimo alicuius continentis quod natum est saluare contentum.

Ad propositum igit̄ ista applicando de angelo dico q̄ angelus n̄ necessario est in loco. qꝛ mlto magis posset fieri angelus sine creatione creature

corporalis vel facta creatura corporali
posset fieri ꝛ esse extra oēm creaturam
corporalē. ꝛ tn̄ in angelo est potētia pas
siua qua posset esse in loco. Et ista potē
tia vel fūdatur imediate i eius sb̄a qua
posset esse i loco vel in ipsa inq̄ꝫtum est
natura limitata actualiter exn̄s vel in
aliquo extrinseco angelo q̄cquid sit illō
ꝛ ideo nō oportet querere aliquā itrin
secā rōnem essendi angelū i loco necessa
rio. qꝛ ibi nulla est sed tm̄modo est i ip
so potentialitate passiua qua potest eē i
loco. qꝛ non repugnat sibi. suppōito igi
tur isto p° nō oportet ꝙ sit i loco in actu
qꝛ nō oportet ꝙ sit in aliq̊ ꝯtinēte idiui
sibili actualiter exn̄te. non. n. facit latera
ꝯtinentis distare. ꝛ iō non facit superfi
ciem ꝯtinentē in actu. ¶ De tertio est du
biū ꝛ de hoc mota est scḋa. q. cōceditur
tn̄ cōiter ꝙ non pōt esse i loco quātūcū
qꝫ magno. qꝛ hoc est ꝓprium dei. ꝛ ex
hoc videtur nō posse esse i loco quātū
cūqꝫ puo. ex. 37. primi. Euclid. vbi vl̄t
ꝙ quicquid potest esse in vno equaliuꝫ
ꝛ in reliquo si sibi figuratō n̄ repugnat.
¶ Ex hoc ar° sic. quicquid pōt eē in vno
equali potest eē i altero si sibi non repu
gnat figuratio aliqua ſm quā vnuꝫ di
stinguit ab alio. sed angelo nulla figura
tio loci in quo est repugnat. igī si potest
eē in vno equali ꝛ in altero. ꝛ per cōse
quēs si potest eē in quadrato quātūcun
qꝫ puo vel stricto ꝙ oportet ponere di
cendo ꝙ non repugnat sibi esse in quan
tocūqꝫ loco. sequit ꝙ nō repugnat sibi
esse in loco quātocūqꝫ lōgo. qꝛ quadrā
gulus est equalis isti quadrato paruo i
quo potest eē. Istud declarat per oppo
sitū in corpore naturali. ideo. n. aqua q̄
potest eē in quadrato nō potest eē in q̄
drangulo quantūcūqꝫ longo. qꝛ nō po
test eē in loco quantūcūqꝫ stricto. ꝛ iō
non pōt quātūcūqꝫ ꝓtendi ſm longitu
dinē nisi ꝯstringat scḋm latitudinē. ꝛ si
iniūctū ꝯstringi scḋm latitudinē nō po
test in ifinitū ꝓtendi scḋm lōgitudinem

oppositū est in ꝓposito. si. n. angelus n̄
determinet quantūcūqꝫ locū in minus
tunc poterit esse in loco quātūcūqꝫ stri
cto. g̊ ꝛc̈. ¶ Preterea si quātitas aliqua
v̊tutis est in angelo ſm quā potest eē in
aliquo loco ꝓportionabiliter scꝫ vlti
mū potentie sue: puta ista tm̄ ꝛ ille tātū
posset tn̄ scḋm vltimū potentie sue facē
se in minori loco isto quātūcūqꝫ sibi ad
equato. hoc aūt posse est alicui⁹ v̊tutis
actiue in eo. qꝛ in ptāte sua est vt posset
vti ea ad effectū sibi adequatum vel nō
igit magis posse habere istā q̄ꝫtitatem i
potestate sua est perfectus. quia maio
rem habet v̊tutem actiuā. ꝛ ita est potēs
vti illa v̊tute actiua in infinitū ad essen
dū in minori ꝛ minori loco q̄ꝫ sit ille lo
cus vbi sibi adequatus. igit habet potē
tiam infinitā. ꝯn̄s est incōueniens. igr̄ ꝛ
an̄s sicut igit non possꝫ i ifinitū eē i ma
iori ꝛ maiori loco cōcluderetur ifinitas
virtutis sue. ita cōcluderet infinitas vir
tutis sue si posset eē in infinitū in mino
ri ꝛ minori. Si tam̄ posset in pūcto vel
non videt rō necessaria nec ad vnā ptē
nec ad aliam. qꝛ lꝫ sit indiuisibilis non
habet tn̄ indiuisibilitatem limitataꝫ sic
punctus. ꝛ ideo nō oportet ipꝫ esse i pū
cto sicut in loco. nec forte repugnat sibi
esse in pūcto sicut in loco. qꝛ nullū incō
ueniens videt ex hoc inferri. qꝛ si ex esse
in pūcto sicut in loco hoc inferat ꝙ nō
posset moueri localiter nisi spacium eēt
ex punctis. non sequitur posset eniꝫ im
mediate ex loco punctuali ferre se i cōti
nuum cuius continui punctus est termi
nus. ¶ De isto igitur articulo videt cō
cludendum ꝙ habet locum determina
tum indeterminate tamen hoc modo.
quia aliquis locus est quo maiorem
non posset habere ꝛ aliquis quo non
posset habere minorem loquendo de
loco continuo. licet forte posset esset in
puncto. ¶ Utrum autem determina
tum locum requirat ꝛ determinate ita
ꝙ hn̄s tantā virtutem si est pn̄s loco de

necitate est pñs tanto loco. nec in ptāte sua est ꝙ sit pñs maiori ꝛ minori loco sicut est de corporibus: qꝛ qōlz est necio i loco sibi equali. aīa etiā intellectiua necessario ē in loco toti⁹ corporis aīati. ita ꝙ nō est in ptāte ei⁹ eē in loco maiori vł minori. hoc iō dubiū est. qꝛ nec vr̄ posse facilr̄ ꝓbari vna ps nec alia. qō. n. incōueniens ē si quātitas sua v̄tualis per quā pōt esse pñs alicui loco sit nālis rō essendi in tāto loco suo mō sicut quātitas corporis est nālis rō essendi in loco suo mō ita ꝙ lz i ptāte mea sit me esse i hoc loco vel in illo loco. non tñ est i ptāte mea eē in tāto loco vel in tāto: qꝛ iste effectus ē nālr̄ ꝯns quātitatem q̄ non sb̄ est ptāti mee. ꝛ sicut nec in se ita nec quātuz ad istū effectū. esse. s. in tāto loco vł tāto. nihil ḡ videtur seq̄ inconueniens si ita poneret in angelis vel si ponatur ꝙ quātitas eorū habeat aliquē locū adequatum quo maiorem non posset hīe ſm ꝯditōes sue virtutis ꝛ essentie. lz tñ ipsa sb̄sit voluntati angeli vt possit nō ſp hīe illum locum sed maiorem vel minorem non sequit̄ incōueniens. ¶ De 4° pz ꝙ non est in loco cōmensuratiue. qꝛ non hz ptem ꝛ ptez cū ptibus loci. ¶ De 5° dico ꝙ est in hoc loco vel illo. qꝛ non est alibi. Et huius rō querenda est. dico ꝙ si aliquid posset esse ſm se. in potētia passiua determinatū ad aliquod genus phycum ꝛ non est determinate in potētia passiua ad aliquam speciez illius generis tūc ab eodez reducit̄ illud ad actū illi⁹ generis ꝛ speciei. sicut si supficies vñ superficies sit ex se determinata ad colorem ꝛ non sit ex se determinata ad albedinem vel nigredinē. tñ ab eodem agēte reducitur ad actū coloris ꝛ alic⁹ coloris qꝛ non est coloratum nisi qꝛ sic est coloratum. ita dico hic ꝙ lz angelus sit i potentia ad vbi in cōi ꝛ non ex se determinatus ad hoc vbi vel illō. tñ ab eod agēte reducitur ad hoc vt sit actualiter i loco ꝛ in hoc loco vel illo. illud aūt q̄ pri⁹ pōt esse in loco est a deo ꝓducente ipm super creaturam corporalem continentem. sed ex tunc potest reducere seipsum ad actum istuz. sicut patebit in. q. ō motu angeli. ¶ De 6° dico ꝙ non est in aliq̄ loco naturaliter. qꝛ tunc esset in aliquo loco violenter. tunc etiam aliquod corpus haberet naturalez aptitudinem ad ipsum conseruanduz in loco ꝛ aliquod corpus ad ipsum corrumpendum. ¶ Et confirmatur ratio per Auice. 9. methaphysice. vbi vult ꝙ motus celi non est naturalis. quia tunc terminaretur ad q̄etem naturalem ꝛ motus ab illa quiete esset violentus: ꝛ ita est in proposito. ꝛ hoc accipiendo naturalitatem proprie sicut illō dicitur moueri naturaliter qō inclinatur naturaliter ad motum. Ex isto patet ꝙ illa potentia passiua que ē in angelo ad essendum in loco non est naturalis nec violenta sed neutra. quia nec istud passum inclinatur ex se naturaliter ad istam formam nec ad oppositum sed neutro modo se habet ad ista. sicut superficies ad albedinez ꝛ nigredinem indifferenter se habet.

Ad argumenta

Oēs auctoritates que negant āgelum esse in loco sunt exponende ꝙ verum dicunt ipsuz non esse in loco circunscriptiue. circunscriptio autem includit esse in loco actu ꝛ equali ꝛ commensuratiue scōm secundam tertiam ꝛ quartaz conditiones loci que non conueniunt angelo. ¶ Ad illud philosophi potest concedi ꝙ superficies aliqua corporis continet angeluz non tamen ex hoc sequitur ꝙ sit agens influens vel continens respectu eius. qꝛ continentia loci est alterius rationis a continentia forme vel speciei. talis eniz continentia nihil aliud est hic nisi ꝯtentum esse infra hanc superficiez continētem ꝛ nihil eius esse extra ꝛ hoc verum est in quocunq; contento diffinitiue. qꝛ nihil eius ē extra locum ambientem.

¶ Ad illud de situ siue vt accipitur ꝓ differentia quãtitatis siue vt est ꝑdicamentum si illud predicamentũ presupponat quãtitatẽ neutro modo maior est vera. quia nõ oportet oẽ ens in loco habere situm altero illorum modorum nisi sit in loco circũscriptiue. ¶ Ad .2. q. patet ex dictis in .3. ar. i. de loco determinato.

Septimo que

ro. Utrũ vnus ãgelus posset esse simul ĩ pluribus locis. ꝙ non. quia tũc distaret a se sicut locus distat a loco. ꝯña ꝓbatur ex opposito ꝯñtis: quia illa que sunt simul alicui tertio sunt simul īter se. ¶ Item angelus est natura oĩo limitata. igitur ſm quodlibet quod põt inesse sibi. igitur ſʒ locum. g̊ non potest simul esse in pluribus locis. ¶ Preterea duo vbi sunt formaliter ꝯtraria: quia īter ea potest esse distãtia localis ⁊ per ꝯñs motus ⁊ motus est inter duo ꝯtraria vel a cõtrario in medium. Et ĩ precedẽti. q. dictum est ꝙ oĩa distincta vbi differunt specie. ⁊ q̃ differunt specie sub eodem genere sũt cõtraria. ⁊ ꝯtraria non possunt simul inesse eidem. quia maxime distãt sicut nec ꝯ̃dictoria. g̊ ⁊c̃. ¶ Item si sic tũc posset sĩl quiescere ⁊ moueri. qꝛ quiescere ſm vᵐ vbi ⁊ moueri ſʒ aliud. ⁊ quiescere ⁊ moueri inferunt quiescere ⁊ non quiescere. que sunt incompossibilia in eodem. igr̃ ⁊c̃. ¶ Preterea aut posset moueri simul ad illa duo vbi aut ab vno vbi moueri ad aliud. ⁊ tñ manere in illo primo vbi ⁊ acquirit scđm cum hoc nõ primo mõ quia duo motus eiusdem speciei ñ possunt inesse eidem .3. phy. neqꝫ ml̃to magis duo motus ꝯtrarij. nec scđo modo. qꝛ termini motus sũt incõpossibiles: ⁊ ideo mobl'e acquirẽdo ťminum ad quẽ necessario amittit terminuz a quo. igĩt ⁊c̃. ¶ Cõtra põt esse in aliquo loco toto puta pedali faciat. igitur se in extremis huius loci non exhibendo se pñtẽz medio. qꝛ non est ibi vt forma nec aliquoᵒ alio qui videatur necessario reqrere pñtiam toti. igitur erit in duobus locis ñ ꝯtinuis. ¶ Preterea corpus põt eẽ in duobus locis simul. g̊ multo magis spũs. añs declarabitur in 4° in materia de eucha.ª ¶ In ista. q. Dam. dicit. c. 33. ⁊. c. 16. ꝙ de facto non est simul ĩ duobus locis. qꝛ ſm eũ cum sunt ĩ celo non sunt ĩ terra nec ecꝯ° hoc est de facto. De possibilitate tñ eoꝝ nãli videtur ꝓbabile. ꝙ non põt vnus simul eẽ in duobus locis quorũ vterqꝫ sibi sit adequatus ſm vltimum potentie sue. puta si ſm vltimũ potentie sue posset esse in loco vniᵒ miliaris non posset virtute ꝓpria esse ĩ duobus locis talibus. qꝛ tunc iste locus non videretur sibi esse adequatus ſm virtutem suam nãlem. ¶ Sed vtrũ in duobꝰ locis discontinuis posset esse quorum nec vnus nec alius ẽ sibi adequatus: dubium est. nec videtur ratio necessaria ꝓ nec cõtra. Sed ꝙ in duobus locis siue adequatis siue non posset esse per potẽtiam diuinam certum puto. qꝛ nullam ꝯtradictionẽ includit. vt dicetur in 4° ĩ materia đ eucharistia

Et ideo ad argumenta ad

primam partem que vidẽtur ꝓbare nõ tm̃ impossibilitatem de potentia angeli naturali loquendo: verum etiam impossibilitatem simpliciter. quia ꝯtradictionẽ respondendum est. ¶ Ad primuz dico ꝙ non sequitur sicut nec ecꝯ°. quando illud tertiuz ad qđ cõparantur extrema est illimitatum ſm illud ſʒ qđ extrema comparantur ad ipsum. sicut patet de anima ĩ manu dextra ⁊ sinistra que anima non distat a se ⁊ tamẽ manus distat a manu. ita deus non distat a se tñ distant inter se illa que cum illo sunt. ħ ⁊ rome. quodcunqꝫ autem ponitur idẽ ĩ duobus vbi quacũqꝫ virtute sit in eis est aliquo modo illimitatum ad illa: ⁊

ideo neutra ꝯña valet. ¶ Ad scd̃m dico ꝙ ex se limitatus est ad naturam ꝛ ꝓꝑe etates naturales ẜm ad potentiam accidentalem siue ad respectũ qualem dicit vbi vel saltem ñ est sine respectu ñ oportet ipsuȝ esse limitatũ oĩo. ita ꝙ impossibile sit ipsuȝ habere duo talia. licet forte virtute naturali sit limitatus ad vnũ adequatum. Ad tertiũ quere. ¶ Ad q̃rtum dico ꝙ sicut mouere est aliter se habere nũc ꝙ̃ prius. ita q̃escere ẽ nũc se habere prius. non est aũt inconueniẽs respectu huius vbi aliquid se habere nũc vt prius. ꝛ respectu alterius vbi aliter se hr̃e ꝙ̃ prius. ꝛ ita non ẽ inconueniẽs ꝙ ħ possit quiescere ꝛ ibi moueri. ¶ Et ex hoc ꝯcedo absolute ꝙ quiescit simul ꝛ mouetur. qꝛ predicata affirmatiua simpliciter sumpta sequuntur ex seipsis sũptis cũ determinatione non diminuente. ¶ Et cũ infertur vlterius. igitur quiescit ꝛ non quiescit. ibi est ignorantia elenchi ꝛ falsa ẜm quid ꝛ simpliciter. naȝ q̃escere non infert non mouere absolute. sed tãtũ cũ illa determinatione cuȝ qua accipiebatur quiescere ꝓut antecedebat ad q̃escẽ simpl̃r. ꝛ ideo nõ sequitur nisi ꝙ hoc mouetur in hoc vbi ꝛ nõ mouet in illo vbi. que nõ sunt ꝯtradictoria.

¶ Exemplũ huius est. hoc est duplũ ad a. ꝛ dimidium ad b. igr̃ est dupluȝ ꝛ dimidium. sed non sequitur. ergo est duplũ ꝛ non duplũ. non enim sequitur ex primis antecedentibus nisi cũ ista determinatione ꝙ est duplum ad a. ꝛ nõ duplũ ad b. ꝛ ex illis non sequitur vlterius. ergo duplũ ꝛ non duplũ. sed est ibi ignorantia elenchi. ita ꝙ in oibus talibus in quibus ꝯtrahũtur predicata inferũt affirmatiuas in quibus eadem predicata simpliciter includũtur: sed non inferũt negatiuas in quib⁹ predicata inferũtur simpliciter subiectis non conuenire ꝓpter causas dictas. ¶ Ad vltimũ dico ꝙ vtroq; modo est possibile. ꝛ cum improbatur prim⁹ modus dico ꝙ non est impossibilitas motuũ nisi propter incompossibilitatem formarum ẜm quas sũt motus. ꝛ ideo si duo vbi nõ sunt formaliter icõpossibilia nec vt habent eẽ i motu nec vt esse in fluxu. nec duo mot⁹ ad duo vbi in codeȝ simul erũt incompossibiles. Est autem dictum phi. 3. physi. veruȝ de motibus ẜm formas incõpossibiles quales sunt forte forme absolute. sed non eiusdẽ speciei: ꝛ de hoc alias Et cũ improbatur scd̃s modus dico ꝙ sicut generatio ꝛ corruptio sũt duo motus distincti ꝛ habent ꝓprios terminos distinctos licet frequẽter ꝯcurrant. ꝛ tñ sunt quatuor termini. duo. s. a quibus vna priuatio ꝛ vna forma. ꝛ duo termini ad queȝ. s. vna priuatio ꝛ vna forma ita in motibus est recessus a termino a quo ꝛ accessus ad terminum ad quem. ꝛ tamen sicut generatio absq; contradictione potest esse sine corruptione vel econuerso. quia non sunt eadem mutatio ita potest esse motus vel mutatio i q̃tum est accessus ad terminũ ad quem absq; alio motu qui est recessus a termino a quo. Et tũc cũ dicitur termi mot⁹ sunt incõpossibiles. verũ est de ꝓximis termis eiusdẽ motus. sed nõ est verũ ꝺ terminis qui pñt eẽ quorũcũq; motuũ differentium.

¶ Octauo quero

Utrum duo angeli pñt simul esse in eodem loco. ꝙ non. qꝛ due cause totales non pñt esse simul respectu eiusdem effectus. angelus aũt exñs in loco est totalis causa respectu operationis in tali loco ꝓpter quam dicitur eẽ ibi. igr̃ non potest esse causa cum eo alius angelus ꝓpter aliquam operationem ibi exercitam. Alia rõ ponitur ab aliis. qꝛ q̃ hñt eundẽ modũ eẽndi in non pñt esse simul. quod declaratur de duobus corporib⁹ gl̃iosis q̃ non pñt nãlr simul eẽ i eodẽ loco. lȝ corpus gloriosum possit sil̃ eẽ cũ non glorioso. ita ꝺ duobus diis si

essent pares neuter posset esse cum alio sm Dama. c. 5. et tn deus pot esse simul cu creatura pter aliu modu essedi eoru in loco. cu igi angeli hnt eudem modu essendi in loco non poterut simul ee in eodem loco.

In ista questione no est veritas ita clara et certa de facto sicut e in pcedenti. q. qr Ric. 4. de tri. videtur arguere demones non hre corpora p ho q legio fuit in corpore vnius obsessi: n .n. potuisset legio fuisse in aliquo si habuissent corpora. io vr arguere q si habuissent corpora fuissent corpora eorum sil in eodem loco. igr modo quado non habent corpora videt dicendu q sil fuerut absq corporibus. ¶ Si etia vn angelus mouens celu sit in meridie et alius bonus angelus missus de celo ad terraz debeat transire p illum locu non videt necessitas q non traseat qsi p linea recta vel q alius cedat sibi. ¶ Si etiaz oes angeli fuissent creati ante creatura corporalem sicut videt verum sm Damas. c. 17. non videtur facile assignare quomo non fuissent sil et si tunc non fuissent n sil nec modo. ¶ Quicquid aute sit de facto et de possibili de potentia dico naturali eorum de possibili tn respectu potetie diuine non videtur esse impossibile quin per ipsuz possent esse simul. Et tc ad argumenta prima que videtur pbare oppositu respondendu est ad primu dico q falsum supponit. s. q angel non sit in loco nisi p operatoem. quod iprobatum est in pri. q. huius mae. Si etia illud suppositum admitteret possz vn angelus operari circa illud vna operatione et alius et alia operatione et vterq sm illos posset poni per suam operationem in loco videlicz illius corporis vbi operaretur. et sic esse simul. quod est oppositum conclusionis argumenti. ¶ Et si dicas q non possunt operari nisi corporaliter mouendo. nec hoc iuuat qr si cut angelus mouet libere ita pot mouere sm vltimuz potentie sue vel citra vltimu potetie sue. Et si moueat citra vltimu potentie sue al pot mouere illud mobile secu sicut apparet in hoie q sm vltimu potentie sue potens portare qtuor lapides pot citra terminuz potentie sue tm portare duos ita q potentia sua motiua no habeat actum suum nisi circa duos. et tunc pot habere aliuz coopatem portatem secu idem: cu g angel sit sba agens libere pot aliud mouere secu ¶ Ad 2m dico q illa maior que est famosa in multis materijs non est ronabilis nam esse in nulla habitudine essentiale dicit nectio ad illud in quo e. esse at ab dicit dependentia eentialem ad illud a q est aliqd. que igi ronabilitas q plura pnt esse ab eodem et eodem mo. et n possunt plura ee in eode eod modo essendi in. qre .n. plus repugnat respectus accntalis vnius rois q dependentia eential vnius rois. Silr habent tpalia eundez respectum ad tps sicut locata ad locuz. Ex hoc videt seq q non pnt plura tpalia esse in eodem tpe: qd videt absurdu ¶ Qd at adducitur de duobus corporibus gloriosis et de duobus dijs si sil essent. si veru esset oporteret aliunde pbare. q ex rone eius qd est ee in loco eodez modo essendi in. qr ex hoc non videt ee repugnatia aliqua simultatis.

Nono quero Utrz angelus possit moueri de loco ad locum motu continuo. primo arguitur q no possit moueri: quia motus est actus entis in potentia sm q in potentia ex. 3. physi. vbi autem vel locus non est actus angeli nec perfectio. quia omnis pfectio videtur esse nobilior perfectibili aliquo mo. non sic aut vbi respectu nae angelice. 2o q non possit moueri motu continuo arguit. et pmo in coi q nulluz successiuu sit cotinuu: et hoc duplici via pbat. pa ex hoc q oe tale copoit ex idi-

2° q2 componitur ex minimis. primam
ꝯñam ꝓbat phus. 6. phy. q2 indiuisibi'
le nõ potest ꝯtinuari indiuisibili cuz nõ
habeat vltimũ. añs illud. s. ꝙ successiuũ
ꝯponatur ex idiuisibilibus ꝓbo dupl'r
p̄mo q2 diuiditur i indiuisibilia. igit cõ
ponitur ex eis. ꝓbatio hui⁹ añtis. possi
bile est ipsum diuidi in illa oia in que ē
diuisibile. sḃm videtur includere p̄dica
tum huius ꝓpõnis. ¶ Et ex hoc videtur
vlterius possibile ip̄m eē diuisum in oi
bus in quib⁹ ip̄m possibile est diuidi.
Ista ꝯña ꝓbat̃ p illud. 6. phy. Nõ im'
possibile est fieri ipossibile ē fcm̃ eē. τ. 3°
metha. τ. c. 2. de gñatiõe. dic̃ phs idem
¶ Ulteri⁹ ista de possibili ponat̃ in eē τ se
quetur. igit est actu diuisum in illa oia
in que possibile est ip̄m diuidi. τ ex hoc
sequitur ꝙ ē diuisuz in indiuisibilia. q2
si nõ. nõ est diuisum in oibus in quibus
posset diuidi. q2 adhuc posset vlterius
diuidi in partes illorum diuisibiliũ. ¶ 2°
ꝓbo idem. quia successiui nihil est actu
nisi indiuisibile: quia si aliquid ei⁹ esset
diuisibile actu simul esset successiuũ et
nõ esset successiuũ. illo igitur indiuisibi
li non exñte actu sed raptim transeũte:
quero q̄d succedit sibi: si aliqđ idiuisibi
le succedit sibi in ꝯtinuo habet̃ ꝓpositũ
ꝙ idiuisibile sit imediatũ indiuisibili. τ
sic ꝯtinuũ erit ꝯpositũ ex indiuisibilib⁹
Si nõ succedit sibi aliud idiuisibile. igit̃
tũc nõ erit. nam idiuisibile eius non est
actu. τ sicut assumptũ est successiuũ nõ
est i actu nisi quia aliquod indiuisibile
ei⁹ est. igitur τc̃. ¶ 2° via est: q2 ꝯponit̃ ex
minimis. igr̃ nõ est ꝯtinuuz. ꝯña ꝓbat̃.
q2 minimũ simplicit̃ quo. s. nihil est mi
nus ipo nõ habet ptem ex qua sit. q2 tc̃
illa esset minor eo. igr̃ est oio nõ q̄tum
q2 oē quantũ h3 partē minorē se. sed nõ
q̄tũ nõ põt ꝯtinuari ñ q̄to. g̃ minimũ nõ
põt ꝯtinuari. añs ꝓbatur τ auctibus τ
rõne p̄mo aucte phi. 1. phy. vbi rões sue
videnť ꝯtra anaxagorā initi isti p̄ncipio
ꝙ est accipere minimũ nãle vt minimaz
carnē vel minimũ ignem. s3 fm̃ ip̄m. 6.
phy. eiusdē rõnis est ip3 motũ τ magni
tudinē τ tp̄s componi ex indiuisibilib⁹
τ diuidi in eis. igitur oportebit ponere
minimum motum τ minimũ tp̄s sicut
permanēs minimũ. Idem videť haberi
a pho. 2. de aia. vbi vult ꝙ oiũ natura
ꝯstantium determinata est rõ magnitu
dinis τ augmēti. non autē p̄manētia nã
lia sunt solum: s3 etiã successiua. igit̃ ha
bent determinatã p̄uitatē τ magnitudi
nē. ¶ Patet idē etiã per phm̃ in de sen
su τ sensato. in illa p̄ma dubitatõe vbi
videtur velle ꝙ passiones nãles nõ sũt
diuisibiles in ifinitũ. τ hoc videtur ꝓba
re. q2 tunc sensus videretur posse ĩtendi
i infinitum. q2 ad percipiendum mini'
mũ indiuisibile requiritur acutio sen'
sus in infinitum. ¶ Rõne autē ꝓbatur
2° idem añs ex hoc ꝙ est dare primam
ptem mot⁹. igitur τ minimã. ꝯña p3. q2
si quelibet pars habēt minorez ptem se
habēt etiam aliquid sui p̄us aliquo sui
in ifinitum. ¶ Añs istud de primitate. s.
ꝙ ꝯtingat dare primã partē motus ostē
ditur auctibus phi. 1. phy. τ. 8. vbi dicit
phs. Non. n. si ꝯtibile in ifinitum est qđ
alteratur pp hoc τ alteratio. s3 velox fit
m̃ltotiens vbi hab3 ꝯmētator subito. τ
exponit hoc est i instanti: τ non i tp̄e.
¶ Et quasi obijcit ꝯ se: q2 videtur hoc re'
pugnare illi quod dicitur i. 6. s. ꝙ añ oē
moueri p̄cedit mutatũ esse τ añ oē mu'
tatum eē est moueri. Et rñdet soluēdo
ꝙ illud ibi intelligitur de motu inquan
tum ꝯtinuus ē τ diuisibilis. istud aũt i'
telligitur hic de motu inquãtum ē gene
ratus siue ꝓductus ad actuz. ¶ Ad istã
intētionem videtur phus premisisse qđ
dam exēplum de guttis. ꝙ non est neces
se si multe gutte aliquã partē amouerēt
de lapide penetrãdo lapidem ꝙ etiaz q̄'
libet gutta aliquid amoueat τ ꝙ sp ps
amoueatur ante partē. s3 aliquando to
tum simul amouetur. qñ igitur dic̃ tot
gutte amouent de lapide in aliquo tp̄e.

pars aut illaruz in nullo tempore amo uet exemplificat sicut multi trahūt na ue nullus autem p se etiā in multo tem pore traheret eam. videtur ḡ innuere ꝙ post aliquas guttas tādez tota ps lapi dis simul amoueatur. ꝛ ita est in altera tione ꝙ non semper pars sequitur ptez sed quandoqꝫ alteratio tota simul fit.

Expressius hoc dicit in scđa dubitatōe de sensu ꝛ sensato. vbi vult ꝙ nō opor tet ꝙ similiter sit in alteratōne ꝛ latione Contingit enīꝫ aliquid simul totuꝫ alte rari ꝛ non dimidium prius velut aquā simul totū coagulari. attñ si fuerit mul tum qđ calefit aut coagulatur habituꝫ ab habito patitur. ꝑmuꝫ aūt ab ipso fa ciente transmutari ꝛ siml̄ alterari ꝛ sub ito est necesse. Idem ꝓbatur p rationē quia inter contradictoria non est medi um. igitur inter non esse forme inducē de per motuꝫ ꝛ esse ipsius non est medi um. non esse auteꝫ ipsius fuit in vltimo instanti forme precedentis. igitur inter istud instans ꝛ illud qđ mensurat eē for me succedentis non est medium. sed si nullū eēt ꝑm inter eē forme inducēde p motum ꝛ nō esse ipsius illud ꝑmum es set indiuisibile. Ex ista primitate ꝓbata concluditur ꝙ illud ꝑmum sit minima pars. non. n. pōt istud eē primuꝫ nisi in diuisibile. qꝛ phus. 6. phy. ondit ꝙ non contingit accipe ꝑmam mutationem i motu. 3° ꝑncipaliter arguitur ꝙ angel' non posset moueri. qꝛ est indiuisibil'. ꝓ bat. n. phus. 6. phy. c. 2. ꝛ vltimo. ꝙ nul lum indiuisibile potest moueri. hoc pro bat ex intentione. ꝛ illam rationē quā facit. c. scđo replicat capitulo vltimo qꝛ omne qđ mouetur partim est in ter mino a quo. ꝛ partim in termino ad quem. quando. n. totaliter est in t̄mino a quo non mouetuꝛ sꝫ quiescit. qñ aūt est in termino ad quem totaliter mo tum est. indiuisibile autem non potest esse in vno termino ptim ꝛ ptiꝫ in alio qꝛ non hꝫ partem ꝛ parteꝫ. igitur ꝛc.

Secūda ratio sua est. c. penul. quia om ne quod mouetur prius ꝑtransit spaci um sibi equale vel minus ꝙ maius. sed indiuisibile non pōt prius ptrāsire mi nus se. igitur ptransit ꝑus equale quaꝫ maius se. ꝛ pertranseundo semp spaci um sibi equale pertransiuit in totum continuū supra quod mouet̄. igitur il lud componeretur ex indiuisibilib' eq̄ libus indiuisibili moto. consequens est falsum. ergo ꝛ añs. 3° ratio sua videt̄ esse. qꝛ omnis motus est in tempore sic prius probauit sexto phy. ꝛ omni tem pore erit accipere minus temp' in quo minori potest minus mobile moueri. igitur omni mobili pōt accipi minus mobile in infinitum. ꝛ ita nullum indi uisibile est mobile. Quarto ꝙ non pos sit moueri localiter continue. quia non habet resistentiam. quia sicut dicit com mentator super. 4. physicoruꝫ. c. de va cuo succ° i motu ē ex resistēa mobil' ad motorē l' medū ad mobile vl' medū ad motorē nll'a istaꝝ resistētiaꝝ ē i ꝓposito ñ ei āgel' resistit me°. nec ep° nec sibiipi ut motori. Et ꝯfirmat rō. qꝛ sꝫ ipꝫ gra ue i vacuo moueret̄ i ñ tpe. qꝛ ibi nll'a eēt resistē° q̄ possꝫ cāre successionē i mo tu ñ aūt magl resistit āgel' sibi vl' me° ꝙ graue vacuo l' vacuū graui si poueret ḡ ꝛc. Itē p rōnem phi ibi arguit. n. sic. q̄ ē ꝓportio medū ad mem i sbtilitate et dēsitate eadē ē ꝓportio mot' ad motū i velocitate ꝛ tāditate sꝫ nll'a ē ꝓportō va cui ad plem i sbtilitate igit̄ nec mobil' ad mobile i velocitate sꝫ oīs mot' possibil' ad oēꝫ motū possibilē pōt eē aliq̄ ꝓpor tō i velocitate. igit̄ nll' mot' ē possibil' i vacuo. sꝫ aliqs ē possibil' in pleno sicut ipe arguit ex pte medū ita pt argui i ꝓ posito. nā ceter' parib' q̄ ē ꝓportō mo bilis ad mobile in velocitate eadem est proportio angeli ad corpus in sbtilitate. sꝫ nulla ē ꝓportio angeli ad corp' in sbtilitate. igit̄ ꝛc. sicut in rōne sua. Alia rō sua ē ibi qꝛ si in vacuo fiat mot' acci piat aliō corpus plenum sbtile in tāta ꝓportōe excedē aliō corp' in sbtilitate

in quãta tps motus vacui minus est φ tps motus pleni. p illud mediuʒ plenũ subtilius erit motus equalis motui in vacuo quod habet pro impossibili. ita potest in pposito argui ex pte mobiliuʒ si. n. angelus φtũcũqʒ velocius mouea tur φ corpus accipiatur aliquod corpus subtilius φ corpus illud datum in tãta proportione in quãta tps motus ange li minus est tpe motus corpis dati. illõ corpus in tali proportione subtilius in equali tpe mouebitur cum angelo.

¶ Ad oppositum videtur esse dam. c. 33. τ. 26. ubi vult φ non sunt simul in celo τ in terra. τ frequenter mittuntur i ter ram apparet p scripturam.

Ad questionẽ dico

φ oẽ receptiuum formarum alicuius generis qδ non est ex se determinatum ad aliquam vnam illarum formarum nec est illimitatum ad illas potest mo ueri siue mutari ab vna illarum forma rum ad aliam. Ista propositio pʒ p se. quia subiectum includit predicatuʒ. sʒ angelus est receptiuus alicuius ubi dif finitiue. licet non circumscriptiue sicut pʒ prius in prima q. de locatiõe angeli. nec est illimitatus ad omnia ubi. quia non est imensus. ğ potest ↄtinue muta ri ab vno vbi ad aliud. ¶ Et φ ↄtinue patet. quia inter duo ubi sunt infinita vbi media. quod ꝓbatur ex continuo motu corporis per omnia illa vbi. per omnia autem illa potest angelus tran sire ita φ in nullo illorum ubi sit nisi i diuisibiliter. τ p ↄñs non potest omnia illa ptransire nisi continue moueatur. ¶ Hoc etiã confirmatur. quia anima beata equabitur angelis iuxta ꝓmissũ saluatoris. Mat. 22. Erunt sicut angeli anima autem beata mouetur imo bea tissima mouebatꝛ localꝛ. quia descendit ad inferos sicut dicit articulus fidei. pa tet etiam ex scriptura φ angeli mittantꝛ quandoqʒ cum corpore assumpto τ si tunc cuʒ corpore mouebantur videtur φ tunc fuerit aliqua motõ passiua ipo rum alia formaliter ab ipsa motiõe pas siua ipsius corporis: quia non erant for malit aliqd ipsiᵘ corpis silr credibile ẽ φ frequẽt missi sit sine corpe sic õ iᵉ misso ad ioseph õ ↄceptu beate maᶜ dubitãtẽ

Ad argumenta q. di co φ

non est inconueniens omne cãtũ quaʒ tũcũqʒ sit pfectũ dũmõ tñ non habet i essentia sua omnem perfectionem. esse capax uel potentiale respcũ alicuius p fectionis. licet illa absolute mior sit sua natura sicut angelus hʒ intellectionem que est perfectio potentie intelleciue τ tñ intellectio est simpliciꝛ ignobilior natã angelica. τ ita potest concedi de ubi vel pñtia corporali cum angelo φ sit aliq pfectio angeli sicut aliquis actus dicitꝛ perfectio sed longe ignobilior illa natu ra cui inest. ¶ Ad secunduʒ nego illud qδ assumitur. s. nullum successiuũ esse continuum añs etiam qδ assumitur ad eius ꝓbationem. s. φ cõponatur ex indi uisibilibus nego. τ eius falsitatẽ ꝓbo p rationẽ phi. 6. phy. de proportione sex quialtera que plus conuincit aduersari um licet forte alique rationes eius ma gis sint a causa. quia supponit φ inqua cũqʒ ꝓportione possit motus accipi ve locior oi motu dato. τ p cõsequẽs mo tu aliq dato mẽsurato tribᵘ instãtibus erit accipe motũ duplo velociorẽ q mẽ suratꝛ vl mẽsurabit istãti cum dimidio ¶ Istõ ẽt õ successiuo ꝓbo p ↄtinuitatẽ pmanẽtis. qꝛ pmanens ẽ ↄtinuũ. igiꝛ τ successiuũ. ↄñtiã ꝓbo qꝛ si i motu idiui sibiᵃ sit sibi iuicẽ imediata qro õ mobi li τ ipis vbi q hʒ i ipis istãtibᵘ imediatꝭ si intꝛ vltimũ vniᵘ vbi τ alteriᵘ nihil sit mediũ. igiꝛ vltimũ vnius imediatum ẽ vltimo alterius. Si iter illa duo vbi sit aliqd mediũ quero õ vltio ipiᵘ mobilis qñ ẽ in ipo medio nõ in altero instanti. quia nec in illis duobus indiuisibilibus

ē igitur i medio aliq̄ int̄ iª duo instātia
ḡ illa duo instantia non erant immedi-
ata. ⁊ istā cōsequētiā declarat phus. 6.
phy. q̄ .s. eiusdē rationis ē motū ⁊ mag
nitudinē ⁊ tempus cōponi ex indiuisi-
bilib⁹. Añs probari pōt manifesti⁹ ō p
manentib⁹ q̄ de successiuis p rōes phi.
6. phi. q̄ magis est euidēs ⁊ q̄ indiuisi
bilia pmanentia ñ faciant mai⁹ q̄ de in
diuisibilibus sibi inuicem succedētibus
¶ Tamen efficatius probatur añs p duas
rōes uel per duas probationes geomet
cas q̄ꝝ pma ē ista super cētꝝ qōlʒ q̄tū-
libʒ occupādo spaciū ꝯtingit circulū de
signare ſʒ illā petitōnem scōaʒ pmi eu-
clið super centꝝ igitur aliqð datū qð
dicatur a. describātur duo circuli ma-
ior qui dicatur b. ⁊ minor qui dicatur
d. si circunferentia maioris ꝯponat ex
punctis duo pūcta imediata sibi signē
tur q̄ sit b. ⁊. c. ducat linea recta alia ad
b. ⁊ liea rcā ab a. ad. c. ſ illā petitionē p
mi euclið. a pūcto ad pūctū lineā rectā
ducē ⁊c. Iste liee rcē ducte trāsibūt p cir
cūferētiā minori circuli quero aut seca
bunt eā in eodē puncto aut in alio. si in
alio. igitur tot pūcta i minori circulo si
cut in maiori. sed impossibile ē duo in
equalia compōi ex partib⁹ equalib⁹ in
magnitudine ⁊ in mltitudine. pūctus
n. nō excedit pūctū i magnitudie ⁊ pūc
ta in circunferentia minori sit tot quot
in circunferentia circuli maioris. ḡ mi-
nor circūferentia est equalis maiori. et
p consequēs pars ē equal' toti. si autem
due recte linee a. b. ⁊ a. c. secent minorē
circunferentiam in eodē puncto. sic ille
d. super lineā a. b. erigatur linea recta
secans. s. eam in puncto. d. que sit. d. e. q̄
sit etiā ꝯtingens respcū mioris circuli.
ex. 15. tertū euclið. ista tñ linea a. b. ꝯsti
tuit duos rectos āgulos vel equales du
ob⁹ rectis ex. 13. pmi euclidis. igit angu-
lus a. d. e. ⁊ etiā angul⁹. b. d. e. valēt du-
os rectos pari ratōe angulus a. d. e. ⁊ ā
gulus. c. d. e. valēt duos rectos. sed quicū
q̄ duo anguli recti sūt equales quibus
cūq̄ duob⁹ rectis ex 3ª petitōne pmi eu
clið. igitur dempto cōi. s. a. d. e residua
erunt equalia. igitur angul⁹. b. d. e erit
equalis angulo c. d. e. ⁊ ita pars erit eq̄
lis toti. ¶ Ad istud diceret aduersari
us q̄. d. b. ⁊. d. c. non includunt aliquē
angulum. quia posset illi angulo bas.
subprotendi a puncto. b. ad punctuʒ. c.
qð ē oppositum possibilitati. quia b. c.
ponuntur puncta immediata. quando
ergo accipitur q̄ angulus. c. d. e. est tota
lis ad angulum. b. d. e. negatur. quia an
gulo. b. d. e. nihil additur in angulo c. d
e. q̄ int̄. b. ⁊. c. i ꝯcursu eoꝝ in. d. ñ est ā-
gul⁹. Ista rñsio licet videatur absurda
negando angulum. ubi due linee cōcur
runt q̄ expanduntur super superficiem
⁊ applicantur non directe ⁊ in hoc con
tradicat diffinitōi anguli pme euclidis
negando etiam a. b. in. c. lineam posse
duci neget primam petitionem primi
euclið. tamen quia hec non reputarent
in conuenientia. quia sequūtur ad ꝓpo
situm. ¶ Contra respōsionem aliter ar-
guo angulus c. d. e. includit totum āgu
lum. b. d. e. ⁊ addit saltem punctum lʒ
ꝓteruitas q̄ non addit angulum ⁊ pun
ctus p te ē ps. igitur angulus. c. d. e. ad-
dit super angulum. b. d. e. partem aliq̄
igitur ē totum ad illud. Assumptum
patet. quia si angulus dicatur spacium
interceptum inter lineas non includen-
do lineas tunc punctus primus linee. b.
d extra circunferentiam minorem nihil
erit anguli b. d. e. ⁊ est aliquid anguli. c.
d. e. si autem angulus vltra spacium in
clusum includit lineam includentem et
tūc prim⁹ pūct⁹ linee. d. c. extra circūferē
tiam minorem nihil erit anguli b. d. e. ⁊
est aliquid anguli c. d. e. ⁊ ita vtroq̄ mo
do angulus c. d. e. addit punctuʒ super
angulum. b. d. e. ¶ Nec potest aliquo
modo obuiari demonstrationi princi-
pali q̄ in illa circunferentia non incipi-
ant linee diuidi a se sʒ alibi ꝓpinquius

centro vel remotius. quia vbicunqꝫ hᵒ posueris ibi describam circunferentiaꝫ minorem. ¶ Istam secundam parteꝫ. s. ꝙ minor circunferentia non secetur in vno eodem puncto. si secetur a duabus lineis non oporteret probare nisi ꝓpter proteruiam aduer. arḡ. qꝛ satis est mäi festum ꝙ eadem linea si protrahatur in continuum ⁊ directum nunquā terminabitur ex eadem parte ad duo puncta. Et si istud manifestum verum concedit statim ex deductione in ꝑma parte patꝫ ꝓpositum. ¶ 2ᵃ probatio est ex quinta siue septima decimi euclidis. dicit.n.illa quinta ꝙ oium quātitatum cōmensurabilium ꝓportio est ad inuicem sicut alicuius numeri ad aliquem numerum. ⁊ per consequēs sicut vult septima si linee alique sint cōmensurabiles quadrata illaruꝫ se habebunt ad inuicem sicut vnᵘ numerus quadratusᵘ ad aliquem alium quadratum. quadratum autem diametri non se habꝫ ad quadratum coste: sic numerus aliquis quadratus ad aliū.numerū quadratum. igitur nec linea illa q̄ erat diamet quadrati ꝯmēsurabilis erit coste istius quadrati. minor huius pꝫ ex penul. ꝑmi ꝙ quadratuꝫ diametri ē duplum ad quadratuꝫ coste ꝓ eo ꝙ est eq̄le quadratis duarum costarum. nullus autem numerus quadratus est duplus ad alium numerum quadratuꝫ. sicut pꝫ discurrendo per oēs quadratos ex quibuscunqꝫ radicibus in se ductis. ¶ Ex hoc patet ista conclusio ꝙ diameter est assimiter coste. i. incōmensurabilis. Si. autē linee iste componerentur ex punctꝭ non essent incōmensurabiles. haberēt.n. se puncta vnius ad puncta alterius i aliqua ꝓportione numerali. nec solum sequeretur ꝙ non essent incōmensurabiles linee: sꝫ etiam ꝙ essent equales quod est plane ꝯtra sensum. ꝓbatio huius cōsequētie accipiant duo puncta imediata in costa ⁊ alia duo opposita in alia costa ⁊ ab istis ad illa ducantur due linee recte eque distantes ipi basi. iste secabūt diametrum. ¶ Quero aut in punctis imediatis aut mediatis. si imediatis. igitur non plura puncta in diametro sunt q̄ i costa. igitur non est diameter maior costa. Si in punctis mediatis accipio punctum mediuꝫ inter illa duo puncta mediata diametri a quo trahatur linea in continuum ⁊ directum illa cadet extra vtranqꝫ lineam istaꝫ ex datis ab illo pūcto duco eque distantem vtriqꝫ linee date. ex. 3i. primi. ista eque distās ducatur in cōtinuum ⁊ directuꝫ. ex scđa parte ꝑme petitionis ꝑmi secabit costaꝫ ⁊ i neutro puncto eius dato: sed inter vtrunqꝫ alioquin concurreret cum illa cum qua ponitur eque distans quod est ꝯtra diffinitionē eque distantium. que est vltia diffinitio posita in primo. igitur inter illa duo puncta que ponebantur imediata in costa est punctus medius. Sequit hoc ex hoc ꝙ dicebatur inter duo puncta diametri esse punctus medius. igitur ex opposito ꝯñtis sequitur oppositum añtis. igitur inter duo puncta prima in diametro non est punctum medium. iᵒ mo generaliter totᵘ decimᵘ euclid destruit illam ꝓpositōnem linee ex punctis. qꝛ nulla esset oio linea irrationalis siue surda cum tamē principalr tractet ibi de irrationabilibus. sicut pꝫ ibi de multꝭ speciebus irrationalis linee quas assignat. ¶ Ex eodem etiam apparet improbaᵒ alterius añtis de partibus minimis. qꝛ aut illud minimum posset precise terminare lineam indiuisibilem simpliciter. aut posset intercipi inter terminos duarum linearū. Si primo modo minimuꝫ ponitur simpliciter punctus indiuisibil ⁊ tunc est idem ponere isto modo minimum ⁊ simplicit indiuisibile ꝓ parte. Si 2ᵒᵒ ducātur: igitur due linee protracte a centro ad terminos talis minimi in circunferentia maiore. ita ꝙ includāt ꝑcise tale minimuꝫ in illa circunferentia. tunc quero aut includūt aliquod mini

mū in circunferentia minore. aut precise nihil includunt: sed oio habent idem in diuisibile cōtinuans. Si primo modo. igitur erunt tot minima in miori circulo quot sūt in maiori erunt igitur equales. ¶ Si 2° sequitur ꝙ circunferentia minor secabitur in vno puncto a duabꝰ rectis lineis exeuntibus ab eodē puncto quod est improbatū in primo membro īmo sequitur absurdius. s. ꝙ linee ille in circunferentia maiore includant illō minimum. ⁊ ducatur a termino vnius ad terminū alterius linea recta ſm primaʒ petitionē primi. ⁊ tunc illa erit basis trianguli duorum laterum. ⁊ per ꝯsequēs poterit diuidi in duo equalia. ex. io. primi. ⁊ ita non erat minimum qō datum ē esse minimum. imo vlterius ducatur aliqua linea eque distans illi basi trianguli illa erit minor illa base. ex. 21. pmi. ⁊ ita erit aliquid' minꝰ minimo. Similr̄ ista positio siue vno mō siue alio modo si tn̄ intelligat̄ tale quid qō non hʒ ptēʒ ⁊ parteʒ in toto ꝯcludit ꝯmensurabilitatē diametri ad costam. imo equalitateʒ sicut deductum ē prius ꝯ primā opinionē. ¶ Ad ista argumēta r̄ndetur ꝙ nō concludunt ꝯ minimum ſm formam ⁊ ita ponit̄ minimum ſm formā non aūt ſʒ materiā. ⁊ habet̄ ista distinctio a philosopho pmo de gn̄atione. c. de augmētatione. vbi vult ꝙ pars scd̄ʒ spēm quelibet augeat̄ ⁊ nō scōm materiam. Istō dictum tripliciť intelligi potest. vel ꝙ ps ſm spēm dicat̄ pars ſm formam. pars auteʒ ſm materiam dicatur pars quāti inquantum quanta est. quia quantitas cōsequitur materiā. ⁊ tunc redit i quodam antiquum dictuʒ. s. ꝙ quāta scōm ꝙ quāta sunt diuisibilia in infinitū. nō aūt ſm ꝙ naturalia. ¶ Vel potest intelligi pars scōm spēm que potest per se eē ī actu. ⁊ pars scōm materiaʒ dicat̄ pars ſm potentiam. vʒ pars vt existit in toto ⁊ tunc redit in idem cum alio dicto antiquo ꝙ est dare minimum qō pōt p se existere. non aūt est minimum in toto ꝙ non est minus exn̄s in eo in potentia. Aut pōt intelligi 3° discordādo ab istis duobus dictis antiquis ꝙ sit in aliquo vt minima pars forme siue totius inꝙ'tum habet formam. ⁊ non minima ps aliqua materie aut totius scōm materiam. Et tunc videtur manifeste falsum qꝛ nulla pars materie in toto est sine forma in actu. nec etiā sine forma eiusdem rationis in totis homogeneis. imo ibi sicut totum diuiditur in partes homogeneas: ita materia per accidēs ⁊ forma p accidēs diuiditur in partes suas homogeneas. ⁊ eo modo quo est minimū totius est minimum vtriusqʒ partis ⁊ econuerso. omittendo igitur istum 3m intellectum illos alios duos intellectus excludendo ostendendo ꝙ nō impediūt probationes p̄cedentes. ¶ Primo quideʒ hic arguo ꝯtra pmam viam aucte ꝯmētatoris supra. 3° phy. super illud. ⁊ videmus platonē ꝯmento. 6i. quere euʒ ibi. ¶ 2° Arl. de sensu ⁊ sensato in dubitatione illa pma vbi allegatur in oppoituʒ ibi enim licet dubitationeʒ illam obscure soluat. hoc tamen certum dicit ꝙ q̄litates sensibiles sunt determinate ſʒ species. qō probat. qꝛ vbi extrema sunt posita necesse ē media esse finita. in omni aūt genere qualitatū sensibilium extrema sūt posita: qꝛ ꝯtraria. sʒ de quacūqʒ vna qualitate singulari vtꝛ ipa habeat terminabilitateʒ in se videt̄ dicere ꝙ nō qꝛ existunt cum ꝯtinuitate. iō habēt aliud in actu aliud in potentia sicut ꝯtinuuʒ hoc est. sicut cōtinuum vnū est per se in actu ⁊ plura in potentia in que per se ē diuisibile ita qualitas sensibilis vt existens in cōtinuo est vna in actu ⁊ plēs ī potentia lʒ per accn̄s. ⁊ tunc reducta potentialitate quanti p se ad actuʒ reducit̄ etiā potentialitas passiōis p accidēs ad actum. ita ꝙ nunꝙ quantitas p diuisionē diuiditur in quāta mathematica. qꝛ sicut ipe arguebat ad. q. ꝙ nāle nō ꝯpōt

tur ex ptibus mathematicis: sed nālibꝰ: ita etiā in tales partes diuidit. Qualit aūt nō faciat ad ꝑpositum patebit resꝑōdendo. Istud ēt ad qō adducte sꝫ auctes ꝯmētatoris ꝛ aristo. ꝓbatur per rōnes. qꝛ qñ aliqua passio ꝯuenit alicui precise ẜm aliquā rōneꝫ cuicūqꝫ ꝯuenit equalr ẜm illā rōem eidē ꝯuenit simplr equalr. Sic videre natū est ꝑcise cōpetē aiali ẜm oculos ꝛ nō ẜm manꝰ cuicunqꝫ equalr ꝯuenit ẜm oculos ei simplr eqliter cōuenit. lꝫ nō ꝯueniat ei ẜm manus. ſꝫ diuidi i ptes itegrales eiusdē rōis extēsas nulli ꝯuenit nisi ꝑ q̄titateꝫ formalr nec maxiꝰ nāli magis q̄ mimo igr cū mimo ꝯueniat ẜm istā rōeꝫ ita simplr ꝯueniet minimo sic maxio. Q si dicat q̄ forma minimi ꝓhibet istud qō ꝯpeteret ex q̄titate q̄tum ē ex pte q̄titatis. Contra si ꝑ se ꝯn̄a aliqua sūt incōpossibia ꝛ illa ad q̄ ꝯsequūtur illa sūt incōpossibilia: ꝛ mlto magis si illa q̄ sunt de essentiali ratione aliquoꝝ sūt incōpossibilia ꝛ ipsa erunt: ſꝫ diuisibilitas i tales ptes vel eēntialr ꝯseqtur quātitatē vel est de ꝑ se ratōe eius: sic phs assignat rōem eius talē .5. metha. igr cuicunqꝫ forme ponit istō incōpossibile ei ē quātitas incōpossibil ꝛ ita simplr non erit illud diuisibile inq̄tum quātū. qꝛ simplr nō est quātum. hoc ēt ꝓbat. qꝛ nō est intelligibile aliq̄d esse quātuꝫ quin sit ex ptibus: nec q̄ sit ex ptibꝰ quin pars sit minor toto: ꝛ ita nō est itelligibile q̄ aliq̄d sit quantum i diuisibile: ita q̄ non sit aliquid in eo minus eo inexn̄s: nec etiā potest poni aliq̄ caro simplr indiuisibilis i tota carne. qꝛ sicut punctus ſepatus nō faceret quātū separatuꝫ ita nec caro punctalis. si esset cum alia faceret aliquid maius nec ꝯtinuū nec contiguum. vnde ita improbāt rōnes phi. 6. phy. indiuisibilitatem partis alicuius rei naturalis: sicut alicuius partis quanti inquātum q̄tum. Dico igitur q̄ ista respōsio de naturali ẜm q̄ quantuꝫ ꝛ ẜm q̄ naturale si potest habere aliquā veritatem debet intelligi affirmando ꝛ n̄egando rōem formaleꝫ diuisibilitatis: ita q̄ illa que dicit q̄ diuiditur inquantū q̄tum dicit q̄ diuidit inquantū nāle. ꝛ illa que dic̄ q̄ nō diuidit inq̄tum nāle negat nālitateꝫ eē rōem formalē huiꝰ diuisionis: sic si diceret q̄ aial inq̄tum hꝫ oculos videt non inq̄tuꝫ hꝫ manꝰ. Iste intellectꝰ verus est. sed ex hoc non sequitur q̄ simplr ei nō conueniat qō ꝯuenit ei ẜm q̄titatem. nō eni per naturalitatē ꝯcurrētē ipeditur illud quod ꝯuenit naturalit̄ q̄titati: sicut nec ꝑ manus ꝯcurrētes in aiali tollitur illud qō cōuenit ei simplr ẜm oculos. ita igit̄ absolute est oē nāle diuisibile in semp diuisibilia in ifinitum sic si illa q̄titas que ē cuꝫ forma nāli esset per se sine oi forma nāli. ꝛ ita oēs rōnes que ꝓcedunt de q̄titate absolute ẜm rōem q̄titatis ꝯcludūt de ea vt ē in nālibus: qꝛ diuisibilitas est passio nālis eius: ꝛ ex ꝯn̄ti de nāli cuius ē hec passio. 2ª rn̄sio non videt̄ excludere rōes ꝑdictas quin totū nō esset cōpositum ex indiuisibilibꝰ vel ex mimis partibus in toto: tamē videt̄ posse poni minimū in motu ꝓ eo q̄ ps motꝰ per se est anteq̄ sit aliquid vlterius totꝰ. ꝛ illa ps forme ẜm quā est motꝰ precedit oēs alias ptes illiꝰ forme nō tm̄ nā: ſꝫ ēt duratione. ꝛ ita tūc videt̄ eē per se ꝛ nō i toto. si igit̄ sit minimū in nālibꝰ q̄ possit ꝑ se eē videt̄ esse minima ps forme q̄ pōt i duci ꝑ motum. ꝛ ita minimus motus. Sꝫ ꝯ istam rn̄sioneꝫ arguo. qꝛ sic eēntiale ē q̄to posse diuidi in pteꝫ. ita est essentiale q̄ singulū eoꝝ in q̄ diuidit̄ pōti eē hoc aliquid. igit̄ nulli eoꝝ repugnat ꝑ se eē. Confirmat̄ rō ꝛ ista ꝯn̄a. tum qꝛ ptes ille sunt eiusdē rōnis quantū ad formā ꝛ māῗ cū toto. igit̄ pn̄t hr̄e ꝑ se exn̄tiam sic ꝛ totū pōt. tuꝫ qꝛ si essent ꝑ se eēnt indiuidua eiusdē spēi. cuiꝰ totū ē idiuiduū. absurdū aūt videtur q̄ aliq̄d hēat in se nāꝫ illā. vn̄ sit idiuiduū ł posset eē indiuiduū aliꝰ spēi ita q̄ simplr n̄

repugnat sibi posse indiuiduum illius
ꝛ sibi repugnet posse esse simpliciter ꝛ
hoc saltem de illis que non sunt accidē
tia. loquimur.n.modo de sbantijs hō
geneis q̄ nō inherent eēntialiter. tū etiā
qꝛ ptes sunt naturaliter priores toto igit
ñ repugnat ei cōtradictorie posse eē po
res duratione ipso toto sicut qꝛ repug
nat ipsi toti eē prius natura hᵒ mō. ideo
sibi repugnat contradictorie ex pte sui
eē prius duratōe. ¶ Uidetur ḡ quo ad hᵒ
dicēd ꝙ sicut forma naturalꝰ nō tollit a
toto naturali quin ita sit totum semp
diuisibile p q̄titatē sicut q̄titas eēt si so
la eēt ita etiam nō tollit quin qōlibꝫ di
uisum posset p se eē q̄tum ex se ē ꝛ ex p
te sui sicut posset q̄libet ps quātitatia i
quam diuideretur q̄tum ¶ Et si dicas
ꝙ statim conuertētur incontinens. Ista
responsio non videtur esse ad intellec
tum qōnis. querimꝰ eni minimum po
tens p se eē ex ratione intrinseca. hoc est
cui per aliquod intrinsecum repugnat
cōtradictorie minus eo p se eē. nulla āt
rō hᵒ impossibilitatꝰ intrinseca assigna
tur si totuꝫ corrūpatur. circūscribamꝰ
eni omne continens ꝛ oē corruptiuū ꝛ
ꝙ aq̄ sola sit i vniuerso quecūqꝫ aq̄ da
ta diuidatur. quia hoc est possibile vt
pbatū ē cōtra primā rn̄sionem. ista i q̄
fit diuisio ñ erūt nihila. qꝛ hoc ē cōtra
ratōnē diuisionis. nec erūt nō aqua ex
sola rōne diuisionis. qꝛ tunc aqua com
poneret ex nō aq̄s nō ēt repugnabit for
me aq̄ ista puitas que iā ē i actu. qꝛ ita
parua prefuit lꝫ in toto nec p ipsā diuisi
onem corrūpetur aq̄. qꝛ circunscriptū
ē oē corruptiuū nō videt igitur aliqua
rō intrinseca quare naturali repugnet
qui semp q̄cūqꝫ p se exn̄te possit aliq̄d
minus eo p se existere licet rō extrinseca
forte ipeditiua talꝰ p se existētie assigne
tur contrarietas corrūpens. ¶ Arguo
etiam contra vtranqꝫ responsionem sicꝰ
qꝛ neutra saluat minimum in motu p
pter quod improbandum tacta est ali
qualiter precedens deductō. licet enim
medium in motu locali non posset ce
dere mobili nisi esset naturale. tn̄ si per
impossibile mediuꝫ mathematicuꝫ pt
cedere mobili mathematico ve eēt suc
cessio in motu tali pꝑter diuisibilitatē
medij: prius enim pertransiret mobile
priorem ptem spacij q̄ posteriorem eti
am modo. sicut per accidens est in loca
to ex parte locati inquantum locatum
est ꝙ habeat qualitates naturales. sicut
patet per phꝫ. 4. phy. de cubo. ꝛ per ac
cidens ex parte loci inquantum locus ē
ꝙ habeat qualitatem naturalem ex. q.
prima de loco. quia licet naturalitas cō
ueniat locāti. tamen per accidens cōue
nit loco. ita etiaꝫ lꝫ necessario tamē om
nino per accidens conuenit motui fm
locū siue motui fꝫ vbi quod est i locaᵒ
per se inquantum respicit p se locum ꝙ
q̄litas naturalis sit in ipo motu lꝰ quod
sit in illo. fm ꝙ ē motꝰ siue in magnitu
dine sup quā fit motus p se. igit rō suc
cessionis ē q̄titas vlꝰ in magnitudine vlꝰ
in mobili vel in vtroqꝫ. ¶ Ex hoc destrui
tur prima rn̄sio ꝙ nō faciat p minimo
motu. qꝛ ex quo fm eam nō est accipere
in eo minimum fm ꝙ quantum. ꝛ suc
cessio ē i motu locali p se ex rōne alicuiꝰ
inquātum quantum sequitur ꝙ in mo
tu locali nullomodo pōt eē minimum
ꝛ ita nec in alijs motibus. quia licet nō
ita immediate concedatur de alteratōe
si ponatur motus lꝰ successio fm formā
tn̄ sequitur p locum a maiori negatiue
nullus enim motus velocior ē latione ꝛ
ita nullus pōt hēre ptes indiuisibiles si
iste necessario hēat ptes diuisibiles.
¶ Ex eodē etiā destruitur scd̄a rn̄sio. ꝙ ñ
faciat p minimo motu. quia in magni
tudine super quam est motus non est
accipe minimam partem inexistentem
igitur nec minimū trāsitū sup illā mag
nitudinē. qꝛ illo mīmo trāsitu oportet
ptrāsire mīmā ptēꝫ magnitudinis. secū
da ēt rn̄sio quātū ad minimū motū. de

struit ēt p alia. pmo qꝛ qñ mouēs ē pñs ⁊ vicens super motū ñ pōt poni illa rō extriseca ꝑpter quā negat tale mimum posse p se eē. s. pñtia corruptiui. qꝛ pͤsentia mouētis ⁊ ꝓducentis tale minimū tunc vincit oē cōtrariū corruptiuū. silr qōcūqꝫ datū minimū in successiuis posse eē in fluendo hoc est minimū ibi simpliciter eē in toto. quia ps successiui nō habet aliud esse in toto ꝙ unam partez fluere ante aliā ptem q̄ ptes fluentes integrant totum. sicut igitur in toto pmanente hoc est partem esse in toto. partem pmanentem eē continuaꝫ alteri pti permanenti in toto ita i successiuo partem esse in toto est partem fluentem continuari alteri parti fluēti. Sic igr̄ pbatis illis duabus deductionibus añcedētib' rñdendum est ad probatōnes adductas pro eis. ¶ Ad primum dicitur ꝙ licet possibile sit continuuꝫ posse diuidi ɓꝫ oñe signū nō tñ est possibile diuisuꝫ eē qꝛ ista diuisio ē in potentia ⁊ i fieri ⁊ nunquam potest esse tota in facto esse. ⁊ tunc ad illas probationes adductas in oppositum conceditur de q̄cunqꝫ vna potentia ad vnam factionē nō tñ de infinitis actōibus cum quaruꝫ vna ducta ad actū necio stat alia ñ reducta ad actū. ita ē in proposito ꝙ sūt infinite potētie ad infinita diuidi cum q̄ꝝ vna reducta ad actū necessario stat alia nō reducta ad actuꝫ. ⁊ iō lꝫ ꝯcedat possibilitas ad diuidi ñ tñ ad diuisū eē Confirmat ista rñsio p auer. sup. 3. phisico. vbi assignat rōeꝫ illi' probatōnis phi ꝙtā cōtingit magnitudinē eē i potētia tātā contingit eē in actu ñ sic i numeris propt̄ h° ꝙ oēs ille potētie q̄ sūt ad ptes magnitudinis sūt potentie eiusdeꝫ potētialitatꝭ ⁊ eiusdē rōis. ñ sic i nūeris ¶ Cōtra istud sequit̄ p te ꝯtinuum potest diuidi ɓꝫ. a. igit̄ possibile ē ipꝫ esse diuisuꝫ ɓꝫ. a. ⁊ ita de. b. ⁊. c. ⁊ quocūqꝫ alio singulari. ⁊ hoc determinato uel indeterminato. qꝛ nulla vna diuisio potest esse que ñ potest eē ꝯpleta. igit̄ oēs singulares añtis inferunt oēs singulares ꝯñtꝭ. igit̄ añs infert ꝯñs. si pōt diuidi in infinituꝫ. ḡ possibile ē diuisionē eē iā factā in actu i infinita. ¶ Q ō si dicis singl'aria ꝯñtis repugnare nō aūt singularia añtꝭ Cōtra ex cōpossibili nunqꝫ sequūt incōpossibilia sed ex singularibus illꝭ sequūtur illa patet inductiue. igitur ⁊c̄. ¶ Sed rñdetur qō ista propositio possibile est continuuꝫ diuidi ɓm quodlibet signuꝫ posset distingui ɓm compositionem ⁊ diuisionem vt esset sensus compositionis iste. ꝙ hec propositio est possibilis possibile est continuum diuidi. ɓm qōlibet signum. sensus autem diuisionis est ꝙ i continuo est diuidi posse ad qōcunqꝫ signum. ¶ Primus sensus est verus. secundus falsus. Uel potest distingui secundum ꝙ signuꝫ potest distribuere diuisiue vel collectiue accipi. posset etiam distingui ꝙ possibile posset precedere signum vel subsequi. ⁊ si precederet esset propositio falsa. quia notaretur eē vna potentia ad attributioneꝫ predicati s. si sequeretur eēt vā. quia notaretur potentia multiplicari ad multiplicationem subiecti. ¶ Iste responsiones non videntur multum logice. Tertia non. qꝛ mod' compositionis puta possibilitas non videtur posse distribui ad plures possibilitates siue impossibilitates pro plurib' istātib' ipossibilibus ⁊ ñ notaret̄ pͥdicatū vniri sᷝiecto pro aliquo vno instanti. Nec scōa rñsio aliquid valꝫ. qꝛ illa ñ hꝫ locū nisi accepto hoc signo oīs i plurali sic ibi oēs apl'i dⁱ sūt duodeci. Nec rñsio pͣ videt̄ valere. qꝛ nēce est ꝙ accipiendo extrema pro eodē tpe vel ꝓ alio ꝙ possibilitas dicat modū ꝯpōnis vnientis extrema. Omittendo lōgas ⁊ plixas euasiones illaꝝ ip̄robationū d° ꝙ ista ꝑpō signat vnionem predicati cuꝫ sᷝiecto possibilr̄ pro aliquo vno nunc licet illud nūc sit indeterminatū. ⁊ tūc illa ꝑpō eēt vā si talis

ampliatio ꝯpōnis possit fieri vtute pos
sibilitatis. non. n. potest fieri ampliatio
ad plura nūc ut ñ notet possibilitas cō
pōnis ꝑ aliq̊ vno nc̄ siue extma accipiāt
ꝑ eodē nunc siue pro alio. puta si sedēs
accipiatur pro vno instanti ꝛ stans pro
alio in omni sensu oꝫ ꝙ possibilitas mo
dificet ipsam compositionē iungentem
extrema ꝑ aliquo vno nunc tamen in
determinato ita in ꝑposito notatur di
uidi vniri conti⁹ ſꝫ signū ꝛ pro quolibꝫ
ei⁹ ꝛ hoc pro aliquo nūc indetminato
hoc aūt est impossibile. quia qn̄qꝫ vni
tur sibi predicatum pro aliquo vel ali
q̄bus singularibus necio sibi repugnat
ꝑ aliis. necesse ē. n. sicut dicit pma rn̄°.
ꝙ cū reductōne potētie non tm̄ ad fac
tum eē sed ad fieri stet alia potētia non
reducta nec ad actum facti eē nec etiaꝫ
fieri. qꝛ necce est diuisione extūte in fieri
vel in facto eē ſm a. aliquid continuuꝫ
terminari p. a. ꝛ ita potentiā q̄ ē in illa
parte continui non reduci ad actum.

¶ Sed si arguas quelibꝫ singularis est ve
ra. igitur ꝛ vniuersal. posset dici ꝙ sin
gulares sunt vere nō tamē cōpossibiles
ꝛ vtrūqꝫ requiritur ad possibilitatem
vniuersal. ¶ Contra. simul hec ē vera
continuū pōt diuidi ſm a. ꝛ ſm. b. ꝛ. c.
ꝛ sic de quolibet alio singulari simul. ꝛ
si dicas ꝙ singulares sunt cōpossibiles
accipiendo potētiā sed nō actū tminātē
potentiā ꝑ eodem. puta est sil' possibi
le continuum. diuidi ſ. a. ꝛ ſꝫ b. ꝛ. c. nō
tamen est possibile simul diuidi ſm. a.
ꝛ b. ꝛ. c. ꝛc̄. Arguo ꝙ nō opꝫ accipe pos
sibilitatē diuidi ꝑ eodē ad hoc vt vni
uersalis sit vera. qꝛ singulares absolute
enūciātes predicatū de singularibus suf
ficienter enumeratis inferunt vl'e abso
lute enuncians idem predicatum. ſꝫ si
tales singulares sunt vere oēs in se ꝛ ab
lute. igī ꝛ vl'is. rn̄deo ꝙ singulares ꝑpō
nes de possibili absolute sūpte nō infe
runt formaliter vniuersaleꝫ de possibi
li. sed est falla figure dcōnis a plib⁹ det
minatis ad vnum. possūt. n. singulares
ex vi sermonis vnire predicatū sbiecto
ꝑ aliq̊ nūc. vl'is aūt vnit predicatū sbie
cto ꝑ quolibꝫ eius vniuersaliter. ꝛ iđo
proceditur ex forma significādi a pluri
bus determinatis ad vnum. ¶ Ista est
ratio quare a premissa de possibili vt
nunc ꝛ de alio possibili pro alio nunc
non sequitur conclusio đ possibili sim
pliciter ꝛ absolute. quia pmisse ille nō
significāt ex forma sua extrema vniri
ipsi medio ꝛ sic nō sequitur vnio extre
morum inter se. nec ē possibil' ꝑ aliquo
eodem. ꝛ si queras qualiter sint accipi
ende singulares de possibili ut sufficien
ter inferant vniuersalem. dico ꝙ oꝫ eas
accipi in compositione specificata ꝑ eo
deꝫ nunc indeterminato. puta possibi
le est diuidi ſm. a. ꝑ aliquo nunc. ꝛ pos
sibile est diuidi ſm. b. ꝑ eodē. ꝛ ſm. c. ꝑ
eodem nunc. ꝛ sic de singulis. ꝛ tūc seq̄
tur vl'is ꝛ aliter nō. ¶ Et si arguas ꝙ iste
singulares sunt alterius vl'is. puta isti⁹
possibile est cōtinuū diuidi ſm q̊libet
signū ſm vnū nunc. q̄ formalit̄ differt
ab illa alia. Rn̄° ꝙ differunt ſm voceꝫ
qꝛ hoc qđ ista exprimit h alia ex signi
ficatōe vbi demonstrat extrema vniri.
¶ Et si dicas ꝙ etiam hoc modo specifi
cādo predicatū ꝑ aliquo nūc detmina
to vel indeterminato nulla singularis
repugnat aliī ut possibile est diuidi ſm
a ꝑ eodem nūc non repugnat isti possi
bile est diuidi ſm b. ꝑ eodē nunc. ꝛ ita
dē. c. ꝛ de quolibet alio singulari. quia
si aliq̄ repugnaret aut eēt illa q̄ recipet
pūctū imediatū aut mediatuꝫ. ñ illa q̄
accipet mediatum. qꝛ diuisio ſm vnū
signū ñ impedit diuisionē ſm aliđ sig[m]
mediatū. nec ista que immediatū. quia
nullū ē imediatū. igit̄ singulares ut in
ducūt vniuersalē istā vt nūc sunt vere
ꝛ cōpossibiles. Rn̄°. dico ꝙ cuilibet sin
gulari accepte vel acceptabili nulla sin
gulari determinata accepta vl' accepta
bil' repugnat indetminata cōpositione

p eodē nunc. tamē cuicūqꝫ accepte repugnant infinite indeterminate. Et ratō illius repugnātie est assignata ꝑus ex impossibilitate reductōnis omniū potentiarum simul ad actum. huius simile nō habetur faciliter in aliꝭ. bene. n. potest poni exemplū: vbi quelibet singularis ē possibilis, ꝛ tamen vniuersalis non est possibilis. qꝛ aliqua vna singularis alicui vni singulari est incompossibilis sic possibile est omnem colorem tibi inesse hoc est impossibile. quia aliqua vna determinata singularis alteri determinate repugnat. sicut te esse albuꝫ repugnat isti te esse nigrū. ¶ Tamen ponamus ꝙ iste non posset portare decem lapides sꝫ nouem tantū. ꝛ sint illi lapides. io. equales. ista ꝑpō: possibile est oēm lapidem portari ab isto falsa est. ꝛ non quia aliq̄ singularis in se sit falsa. nec quia aliqua singularis determinata sit alicui alteri determinate incōpossibilis. sed aliq̄bus determinatis est aliqua indeterminata incōpossibilis. quecūqꝫ eni nouē singularia sunt cōpossibilia: ꝛ decimū indeterminate est incōpossibile eis. isto mō debet intelligi responsio auer. sup. i. de generatōne. qui dicit ꝙ facta diuisione in vno puncto ꝓhibetur fieri diuisio in alio puncto. nō quidē in aliquo alio determinato signato vel signabili sed i aliquo indetermiato. ¶ Et tūc respondet ad argumentū factū ꝯ me prius de mediato ꝛ imediato qō etiā fit cōtra eum. dico ꝙ non est dandū diuisionē fieri i aliquo imediato sed in aliquo mediato. n̄ tñ determiato siue signato siue signabili sed indeterminato. qꝛ qōcunqꝫ determinatū mediatū accipiatꝰ posset diuisio stare ꝭm illud signū simul cum diuisiōe ꝭm istud signū. repugnabit tam n diuisioni isti diuisio ꝭm aliud signū mediatum ꝭm aliqd. s. qō nō est in cōtinuo determinatio ad hoc indiuisibile. ¶ Si q̄ras de ista ꝑpositōne: possibile est continuū diuidi ꝭm qōcunqꝫ signū. ista potest ꝯcedi. qꝛ hoc signū qōcunqꝫ nō tm̄ est distributiuū sꝫ etiā ptitiuū. ita ꝙ ad vitatē vlis cuiꝰ lbꝫ distribuit p qōcūqꝫ sufficit singillata attributio ꝑdicati cuicunqꝫ singulari ita ꝙ nō omi singulari simul sed cuicūqꝫ indifferentꝰ. ꝛ nō oꝫ ꝙ aliꝭ. omnis autēꝫ non sic significat. sed significat subiectū simul accipi ꝑ quolibet respectu predicati. ¶ De hoc aūt signo q̄libet est dubiū vtrū significet idem cū eo qō est ōis vel cū eo qō est q̄cunqꝫ. qōcunqꝫ hoꝝ ponatꝰ dicendū ē de illo sicut de illo cui equalet. cū tñ ō intellectu ꝯtat nō est vis facienda in nomie. ¶ Ad scōam ꝓbationē illius aūtis dicitꝰ ꝙ indiuisibile nihil est nisi carētia continui. ita ꝙ nihil formaliꝛ est instans nisi carētia successionis ꝯtinue. ꝛ ita pūctus ē carentia longitudinis. ꝛ nih l positiuū dicit. ꝛ tūc neganda esset illa ꝑpō. qꝛ successiuū ꝑcise habeat esse. qꝛ suū indiuisibile sit. imo ꝑcise habꝫ eē suū successiuū qꝛ pars eius fluit ꝛ nō. qꝛ indiuisibile eiꝰ sit aliq̄d positiue. ¶ Pro ista pōne videntꝰ multa facē. pmō qꝛ posita sola rōe ꝯtinui circūscripto omi absoluto videtꝰ esse terminatū licet nō sit infinitū. Nec videtꝰ ꝙ possit deꝰ separe finitatē a linea nec p ꝯñs punctū. qō nō videtꝰ eē ꝓbabile si punctus eēt alia eēntia absoluta a linea. ¶ Silr si eēnt due eēntie absolute n̄ videtꝰ possibile qūo fieret aliqō vnū ex eis nisi vnū alteri accideret nō eni sunt vnū ꝭm identitatē pfectā. qꝛ ponūt due eēntie absolute. nec vnū tertiū cōpositū ex se. qꝛ neutrū respectu alterius ē actus aut potētia. Silr indiuisibile habꝫ eē et nō eē absqꝫ generatōe ꝛ corruptōe. qꝛ. si est tantū in medio linee ꝯtinue est tantū vnus punctus. ipa aūt diuisa sunt duo puncta in actu. igitꝰ est ibi aliqs punctus qui nō ꝑfuit ibi ꝛ sine generatōe. qꝛ nō videtꝰ ꝓbabile ꝙ diuidens gnāuerit ibi aliquā essentiā absolutam. similiter de figura incisiōis vidꝫ p auctorē sex pncipiorum ꝙ nō sit aliq̄d positiue dictum.

⁊ tamen ibi est superficies in actu q̄ pri⁹ non fuit in actu. ¶ Sed contra istud ⁊c̄ sequitur ꝙ generatio substantie que nō est per se terminus cōtinui nihil erit vel saltem in nihilo: quia non ē eius aliqua mensura positiua. ⁊ ita est de illuminatione ⁊ de omnibus mutationibus sibi tis que non sūt per se termini motus. ⁊ lȝ posset euadi de mutationibus que sūt termini motuū ⁊ fiunt in instanti: sicut nihil in nihilo vel priuatio cōtinuitatis in priuatione cōtinuitatis. tamen de istis videtur absurdum. qꝛ non sūt per se termini ꝯtinuitatis alicui⁹ ꝯtinui. qꝛ nihil sunt cōtinui nec positiue nec priuatiue. ¶ Preterea ꝑm phum primo poste. ratio linee est ex punctis. hoc est in ratōne essentiali linee cadit punctus que rō dicitur de linea ꝑmo mō dicendi ꝑ se. nulla aūt ꝑuatio pertinet per se ad rōnem essentialē positiui. igitur ⁊c̄. ¶ Preterea. ex eodē sequitur ꝙ si pūctus tm̄ est ꝑuatio ꝙ ēt linea tm̄ erit priuatio ⁊ superficies ⁊ corp⁹. semper enī terminatū diffinit per terminans. ⁊ positiuū nō includit essentialiť priuationem. ¶ Similr sequitur idem propter aliud. quia tunc linea tm̄ erit carentia latitudinis ⁊ superficies tm̄ carentia profunditatis. ⁊ tunc non erit nisi vnica dimensio que ponet corpus. cū tamen illa dimensio que dicitur ꝑfunditas posset alio respectu dici latitudo. iste. n. tres dimensiones distiguunt ꝑm imaginatiōem trium linearū se intersecantiū in eodem puncto. ¶ Ex hoc infertur vlteri⁹ incōueniens ꝙ si superficies est tm̄ priuatio ꝑfūditatis q̄uo erit pūctus nisi ꝑuatio ꝑuationis. nihil enī videtur priuare priuatōnem nisi sit formalr positiuū. ¶ Preterea ꝑm superficiē insunt multe qualitates corporales ⁊ sensibiles vt videtur. ergo nō tm̄ ꝑuatio. añs ꝑbatur de colorib⁹ ⁊ figuris: qꝛ vtrūqꝫ est per se visibile. ⁊ per ꝯñs positiuū. figura ēt ꝑpꝛꝗssime sequitur spēm: ⁊ iō videtur accñs manifestatiuū spēi. nō

aūt videtur ꝑbabile entitatē positiuam talis ꝯñtis spēm nāliter ⁊ manifestantis eā includere eēntialiter vl̄ pro subiecto habere imediate priuationeȝ. ¶ Si āt dicatur ꝙ indiuisibile per qd̄ successiuū hȝ esse est tm̄ in potentia. ¶ Hoc nihil iuuat. qꝛ eodem modo quo habet esse ī toto qñ cedit quero quid sibi succedat si aliud indiuisibile stat argumentum. si non tunc successiuum non erit. ¶ R° ad argumentū ꝙ eo cedente succedit ꝯtinua fluens ⁊ non indiuisibile imediate. nec aliquid imediate nisi sicut ꝯtinuuȝ est imediatū indiuisibili. ¶ Et si obĳcis. ergo non sp̄ habet tp̄s esse vniformiter ⁊ equaliter: qꝛ qñ illud instans positiuū est tempus est. qꝛ suum indiuisibile est. illo autē transacto imediate nō est qꝛ aliquid eius indiuisibile non est. ¶ R° sicut linea non vniformiter habet esse vbiqꝫ ꝑut vbiqꝫ distribuit ꝑ partibus linee ⁊ indiuisibilibus linee. qꝛ ī istis .s. partibus habet esse vt in vltimis. ⁊ in illis. s. ī punctis vt in terminis. ⁊ tñ vbiqꝫ est vniformiter ꝑm ꝙ vbiqꝫ distribuit p̄cise ꝑ istis vel p̄cise ꝑ illis. ita est in ꝑposito si semp distribuit p̄cise ꝑ indiuisibilibus vel p̄cise pro ptib⁹ tunc vniformiť habȝ esse. sȝ si ꝑ vtrisqꝫ simul nō hȝ esse vniformiter. ¶ Ad ꝑbationes alterius añtis de ptibus minimis rñdeo ad primam dico ꝙ philosophus cōtra Anaxagoram satis habet si per ablationem a toto minoretur totum. ita ꝙ non semper possit de eo equale abstrahi. oportebit enim anaxagoram dicere: sicut imponit sibi ꝙ facta segregatione a carne cuiuscunqꝫ generabilis de carne adhuc remaneret caro tāta vt ex ea posset vlterius generari quodcunqꝫ generabile: ⁊ hoc est impossibile: quia quantūcunqꝫ caro potest in infinitum diuidi ⁊ minorari. saltem non remaneret tanta vt posset ex ea quodcūqꝫ generabile generari. quia generabile quodcunqꝫ req̄rit quantitatem determinatam illius.

ex quo generatur maxime si generatio sit tm̄ segregatio vel motus localis seu lationis qȯ imponitur anaxa. ⁊ ultra quãtitatem illam omnem ex qua generatur minueretur caro p continuam segregationem alioꝝ ex ipa. non ḡ ꝑpt intentõnem phi ibi oꝫ ponẽ minimũ in nãlibus etiã sepatum per se exñs nec in toto. ¶ Ad aliud phi de sensu ⁊ sensato. dico ꝙ passiones sunt diuisibiles quantumcunqꝫ ita ꝙ nũꝙ ꝙtum posset diuidi nisi diuisa passione. ⁊ tm̄ non diuidit in infinitum inꝙtum sensibilis .i. inꝙtum est perceptibilis a sensu. sicut ipse vult ibi ꝙ ps quantumcũqꝫ minima pt eẽ sensibilis virtute lꝫ non actõe. hoc est ꝙ ipsa in toto pȯt cooperari alijs ptib' ad sensum immutandum. ⁊ tamen licꝫ posset fieri diuisio in eam etiam per se existentem non immutaret sensum.

¶ Et tunc patet ad argumentum eius qȯ adducitur in oppositum ꝙ sensus crescit in infinitum si apponatur ⁊c. veruꝫ est si sensibile inquantum actu pceptibile a sensu potest diuidi in infinitum nõ autem sequitur si illud quod est sensibile potest diuidi in infinitum. ¶ Ad aliud de scđo de anima patet ꝙ loquitur de ꝙtitate nãli argumẽtabil' ⁊ diminuibil' qȯ ꝯcedo. quia illa quantitas cuicũqꝫ naturali perfectio est determinata in maius ⁊ minus loquendo de illa quantitate in qua naturaliter producitur. aut saltem in minus in animatis loquẽdo de illa quantitate ad quaꝫ procedit diminutio. phus tamen non loquitur ibi nisi de termino magnitudinis ⁊ augmenti. ⁊ ideo precise in illo loco intẽdit phs ꝙ quantitas perfecta cuiuslibꝫ rei naturalis est determinata in maius ex q̄ habet ꝑpositum suum qȯ intendit ꝓbare. s. ꝙ ignis nõ ẽ pncipiũ augmẽtãs in aliqua generatõe vel in aliqua spẽ oꝫ n. principale agens in aliqua spẽ eẽ determinatum ad quantitatem perfectam illius speciei vt illam solam producat ⁊ ñ vltra illã ignis autẽ non ẽ determinat' ad quantitatem determinatam in aliq̄ specie. quia quantum est ex se producere maius quantum. quia crescit in infinitum si apponantur conbustibilia i infinitum. ¶ Et cũ ꝓbatur illõ añs ȯ minimo p hoc quod conuenit accipere ꝑmum in motu posset consequentia negari: quia illi qui dixerunt primum in motu dixerunt mutationem illam ptẽ esse motus. tñ neͦ ꝑmum vtroqꝫ modo ⁊ primum motum ⁊ mutationem ꝑmã qꝛ phs. 6. phisicoꝝ ex intentione oñdit oppositum. s. ꝙ omne moueri precedit mutatuꝫ eẽ i infinitum ⁊ econuerso. Et ꝑsuadetur h̄ sic. quia si ignis causarꝫ aliquid primum in motu pari ratõe posset causare equale illi simul cuꝫ eo imediatum. ⁊ ita aut necesse esset fingere ꝙ inter primum causatum simul ⁊ ꝫm eq̄le illi oporteret quiescere agẽs ⁊ ita motus cõponeretur ex motibus ⁊ quietib' intermedijs. aut oporteret agens post ꝑmum inductum inducere totum habitum successiue. quod videtur valȯ irrationabile. qꝛ cũ sit equalis virtutis ⁊ eq̄ approximatum passo sicut potest aliquem gradum simul causatum primũ simul inducere ita illo inducto potest i ducere ipsum totum simul. ⁊ ita componeretur totus motus immediate ex mutationibus immediatis vel ex mutationibus siue motibus ⁊ quietibus intẽmedijs. Est ergo iste ꝓcessus sit forma sub esse quieto ⁊ sub aliqua mutatiõe corrumpenda per motum. puta in alteratõne sub cãre in esse quieto. huius i quam mutatiõis ẽ accipere vltimuꝫ. s. imutationeꝫ terminatiue. qꝛ mobile se habꝫ nunc indiuisibiliter ⁊ pri' diuisibilr. ⁊ h' est mutari sic mutãi ẽ alr se hr̄e nc̄ idisibilr ꝙ pri' disibilr. iõ aut ẽ sub forma eadeꝫ sub qua quieuit in instãti mutationis. quia tunc agẽs quod oꝫ ipsum mouere nihil egit prius nec nunc agit circa ipsum ab illo instanti incipit

mouere illud mobl'e. ꝛ hoc successiue vl' ꝑpter partes mobil'. qꝛ nulla pars mobilis est eque ꝓpinqua agenti: ſꝫ pars propinquior alteri pti in infinitū: ꝛ sol' pūctus mobilis est se toto imediat' agenti. ꝛ ille non ē mobil' siue ꝑpter ptes forme ſm quas oꝫ esse motus quaꝝ quelibet añ aliaꝫ ē inducibilis a mouēte pñte. qꝛ rō extrinseca ꝑpter quā minimuꝫ non posset eē p se in nālibus ē pñtia corrūpētis. hoc aūt tollit ꝑpter pñtiam agentis corrūpētis oē corruptiuū sui effect'. ab illo ergo instanti mutatōis ꝯtinue remittitur calor qui infuit ꝛ acqritur frigus. nō. n. vīsil'e est ꝙ sit sol' mot' remissiōis vsqꝫ ad aliquod instans. ꝛ tūc pmo iducatur aliqd frigoris. vel. n. calor remittēdus haberet vltimū sui inesse qd̄ negat phs. 8. phy. vel si nō saltem frigus imediate sequens ipm hēret pmum sui eē. ꝛ tūc esset pma mutatio mot' infrigidatōnis. qd̄ est ita incōueniens: sicut de pma remissione mot' caloris incōueniēs etiā videt ꝙ agens remittat calorem nisi cāndo in ipso aliquid incōpossibile sibi ſm aliquē gradū. ꝛ ſm ꝙ illud cāt in maiori vel minori gradu corrumpit gradū ꝛ gradū ipius exñtis. ¶ Hoc ēt vult phs manifeste. 6. phy. ꝙ oē quod mouet hꝫ aliquid vtriusqꝫ extremi. ꝛ videtur manifestū ad sensuꝫ ꝙ aque successiue calefaciende aliquid caloris inē manente adhuc frigiditate hac ꝛ non adhuc totalr corrupta. Concurrūt ḡ simul ab instanti mutatōis mot' remissionis caloris et motus intēsionis frigoris. quoꝝ neutrius ē aliquid in pmo: ꝛ in aliquo instāti in q̄ per mutatōem subitā inducit aliqs gradus frigoris oio incōpossibilis calori in illo pmo calor nō est: ꝛ vsqꝫ ad illū calor fuit. ita ꝙ calor nulluꝫ vltimū habet sui esse: ſꝫ hꝫ vltimū in esse quieto: ꝛ frigus nullū vltimū habꝫ sui eē simplr: ſꝫ hēat vltimū in eē quieto qd̄. s. accipit p mutationē ſꝫ illud nō sit quies. ¶ Cuꝫ ḡ ꝓbatur pmū p'pbm. 8. phy. dico ꝙ intentio phi est ista. s. pbare ꝙ non oia sp mouentur ꝛ contra eos qui dicunt oia semp moueri dicit ꝙ manifeste ꝯuincūtur si consideremus illos motus ex quibus mouebant. moti. n. erant ad h' ponendum ex augmentatione ꝛ diminutōne aīatorum quā videbant fieri in aliq̄ magno tpe. puta in anno. ꝛ tamen i nulla pte eius ex hoc ꝯcludebant ꝙ illa fiebant in toto tpe ꝛ in nulla ptē tpis partialit. quibus Arist. obuiat ꝙ bñ potest tale mobile quiescere p aliqd̄ tps ꝛ in p uo aliquo tēpe moueri illo motu: ita ꝙ non oportꝫ moueri sup illo motu. Et pbat hoc per exemplū de guttis cadentib' cauātib' lapidē q̄ in aliquo certo tpe et nūero cadunt ꝛ nihil auferunt de lapidē tandē tamē vna cadens sit cētesima auferat in vtute oium aliarum aliquā ptē lapidis q̄ tota sil' aufertur ꝛ nō ps añ ptē. nō intendit ḡ phs ibi ꝙ ablatio ptis lapidis sit in istanti vel tota siml'. nā ista ablatio est motus localis qui nullo' posset fieri nisi ps mobilis prius ptranseat spaciū ꝙ totū mobile: ſꝫ ista vna ps lapidis q̄ aufertur p vltimā guttaꝫ in vtute oium pcedentiū ſꝫ successiue auferat: tñ ablatio eius non est successiua correspōdēs toti successiōi casus guttaꝝ. non .n. quot erāt gutte cadentes tot erāt partes ablatōis h' ptis a lapide: ſꝫ tota ista pua ps p vltimā guttā aufertur licꝫ successiue. negat ḡ phs successionē huic corrñdentē. s. toti successioni casus guttaꝝ ac p hoc ille lapis mot' nō mouebat sp ſꝫ qñ mouebat p vltimā guttā tc̄ successiue mouebatur. Et ſm istā intentioneꝫ ſbdit postea de alteratōe ꝙ nō est necesse ꝙ ꝑpter hoc sit tota alteratō infinita. frequēter. n. vbi habet lr̄a nostra velox. illa ꝯm. habet subito. ꝛ exponit ꝯmētator subito. i. in instāti ꝛ nō in tpe inferēdo. que expositio est lr̄e ꝯtraria. qd̄ patꝫ ex translatione nostra ꝛ ex translatione sua in multis locis. qꝛ in. 4. phy. vbi trāslatio nostra habet repente sua transla-

tio habet subito. ⁊ notificatur ibi ꝙ illō dicitur fieri subito quod fit in tempore īperceptibili. ⁊ ita exponit ipse ibi. igit exponere velox vel subito per instans ē exponere tempus per instans. Sed itentio philosophi est ista ꝙ non oportet: sicut alterabile est diuisibile in infinitum ꝙ ita tempus infinitum correspondeat alterationi alterabilis siue semper dum alterabile est ꝙ pars eius post partez cōtinue alteretur. sicut possz esse successio ex ratione partium alterabilis. sed frequenter alteratō est velox siue subito. i. quiescente prius vsqꝫ tunc illo alterabili. ⁊ tunc non sunt simul nec ſm primaz mutationem nec secundum primaz partem motus. sed successiue. ⁊ hoc est ꝙ sbdit statim ratio apposita a philosopho ad eandem conclusionem ꝙ qñ quis sanatur sanatio eius est in tpe ⁊ non in termino tēporis. ⁊ tamen mobile non semper mouetur illo motu. qꝛ iste motus finitus est inter duo cōtraria. quomodo ergo acciperet ipe in rōne precedenti alterationē fieri in instanti ad hoc vt probaret non omnia esse in motu. ⁊ in scōa ratione accipit oppositū. s. ꝙ sanatio nō est in termino tpis: sꝫ in tpe. ⁊ tamē nō semp est mot⁹: qꝛ est iter ꝯtraria. ⁊ ideo acquisito illo cōtrario cessabit motus. Subdit ḡ phus ꝙ dicere ꝯtinue moueri multū in manifestis ambigere est. vbi cōtinue accipit̄ ꝑ sp. qꝛ illud mēbrum 5ᵉ diuisionis quintimēbris iprobat ꝑ oia ista. ⁊ adhuc ponit ibi vlterior expositō ibi: qꝛ lapis manet dur⁹. ḡ nō alteratur. non ergo ex aliquo verbo quod hic dicitur negat totam sententiam suam in .6. phy. ⁊ dato ꝙ hic esset aliquod verbum quod expresse hoc videretur sonare licet nullum sit nisi ex falso intellectu sumptum magis tamē esset exponendū secundum illud quod hic dicitur ꝙ totum istud qō est hic ꝑncipale alibi retractare ꝓpter aliqua que dicuntur alibi ñ ita ꝑncipaliter nec ex intentione sic hic.

¶ Ad aliud de sensu ⁊ sensato dicetur in argumēto vltimi h⁹. q. ¶ Ad rōem de ꝯdictorijs dicitur ꝙ illa sunt ꝯdictoria que sunt accepta ꝓ eodē tpe ⁊ scōm alias cōditiones requisitas ⁊ illa nō sūt cōtradictoria que non sunt accepta pro eodē tpe. quod ꝓbatur ꝑ diffinitionez ꝯtradictōnis positam ꝑmo elencor. Et ideo nō esse caloris vt ꝑcessit in vltimo instanti mutatōis ⁊ esse caloris susceptū in tpe habito non sunt ꝯtradictoria respectu caloris. ¶ Contra eē caloris ⁊ non esse absolute sumpta non ꝓut intelligūtur in eodē instanti sunt incompossibilia simpl'r ita ꝙ qꝛ sunt icompossibilia simpl'r: iō non pñt esse in eodem instāti. non ecᵒ. Et ratio incōpossibilitatis pro eodē instāti non est alia nisi qꝛ ipsa formaliter sunt opposita nulla alia oppositōe formal'r ꝙ ꝯdictoria. ¶ Cōfirmatur hoc ꝑ sile in alijs: qꝛ ꝯrium ꝯrio succedens vere ē ei ꝯrium lꝫ nō sint simul i eodē instanti. sil'r forma vt terminus ad quē priuationis ṽe opponit̄ sibi ꝑuatie. ⁊ ē motus iter opposita formal'r. vnde phs primo phy. c. 25. vult ꝙ ois motus sit inter ꝯria opposita vel priuatiua vel media iter hec. ⁊ tamē ista vt sunt tmini transmutatōis nunꝗ simul sunt. ¶ Posset etiā argui ꝙ creationis termini nō essent ꝯrij: qꝛ nō esse quod ꝑcedit eē creati nō pōt ei esse ꝯrium nec ꝑuatiuū nec medium int̄ hec. qꝛ in nullo susceptiuo ē. ⁊ si nō eē ꝯtradictoriū ei creatio ḡ non esset int̄ ꝯtradictoria vel ꝯria: qō videtur absurdum. Qō aūt adducitur de diffinitōe ꝯdictionis est equiuocatio qꝛ alio modo ꝯdictio est in cōplexis ⁊ alio mō ē in icōplexis. Cōplexa nō sunt ꝯtradictoria nisi accipiant̄ ꝓ eodē instāti ꝓ quo oꝫ illa ambo enunciare ꝑdicatum de sbo. Incōplexa aūt absolute sūpta nō determinādo ad aliquod instās sunt ꝯtradictoria. De ꝯtradictōe prima loquit̄ phs in periher. de scōa vero in ꝑdicamētis. ¶ Aliter rñdeo ad arᵐ ꝙ ime

diatum pōt accipi dupl̄r. vno modo in ter qd̄ ſm ſe totuȝ ⁊ aliud nō ē mediuȝ alio° qd̄ ſȝ ſe totuȝ eſt cum altero ſtatiȝ vel poſt alteꝝ. primo mō ꝯtinuū eſt im mediatū ſuo termino: q2 īter indiuiſibi le terminans ⁊ diuiſibile terminatū ni hil cadit medium. 2° indiuiſibili termi nanti ꝯtinuū nihil eſt imediatum. nihil eni ſm ſe totū ſtatim ſequit̄ illud indiui ſibile. ſȝ pars illius toti° quod ē imedia tum totū ꝑmo° ſequitur īdiuiſibile ſcd̄ȝ ꝑtem an̄ partem in infinitum. ¶ Ad ꝓ poſitum ḡ dico ꝙ ſicut mēſure iſte ſe ha bent ita ⁊ mēſurata. ſ. ꝙ qn̄ vnum con tradictorium menſuratur indiuiſibili ⁊ aliud menſuratur diuiſibili. ⁊ tunc mi nor eſt falſa. nullū. n. eſt medium īnt̄ cō tradictoriū ſm ꝙ eſt in tota menſa ſua ⁊ ꝯtradictorium aliud ſic̄ nec īter totaȝ menſurā eius ⁊ menſurā alterius ꝯtra dictorium tn̄ quod mēſurat̄ indiuiſibi li nō eſt alicui imediatum: ita ꝙ ſm ali quod eē ſui vȝ put eſt in mēſura ſua ſta tim reliquum ꝯ̄dictorium ſequatur. ita dico in ꝓpoſito ꝙ nō eſſe fuit in indiui ſibili eſſe aūt forme inducte per motuȝ eſt in toto tpe habito. ⁊ iō nullum ē me dium īter illa. ⁊ tn̄ quod ſequitur in tpe nō eſt imediatū 2° preexn̄ti in inſtanti.

¶ Ad 3m argm principale q̄onis qn̄ dicitur ꝙ angelus non poſſit moueri: q2 ē īndi uiſibilis. q̄uis pōt facilit̄ rn̄deri ꝙ ange lus occupat locum diuiſibilē. ⁊ iō reſpe ctu loci ſe hȝ ac ſi eſſet diuiſibilis. aut ſi occupat locuȝ punctualem: ⁊ ita vt pū ctualr̄ exn̄s nō poteſt ꝯtinue moueri ut ſemp habeat eſſe punctale. Tamē q2 nō videtur rō quare negatur īdiuiſibl'e mo ueri etiā ſi eēt indiuiſibile quātitatis ꝑ ſe exiſtens. ideo pōt concedi ꝙ angelus habens vbi punctale pōt continue mo ueri vt in puncto ſemp exn̄s. ¶ Et iſtō quod aſſumptum eſt de indiuiſibili pro batur multipl̄r. primo quia ſpera ſuper planū mota deſcribit in plano lineaȝ. et tamen non tāgit niſi in puncto. ḡ illud punctum ꝑtranſit totā lineam. ⁊ tamē non ꝓpter hoc tota linea illa que ſic ꝑ tranſitur a puncto componitur ex pun ctiſ. ergo a ſimili nec hoc ſequeretur ſi ıl le punctus eſſȝ per ſe. ¶ Hic reſpondet multiplicit̄ ꝙ non ē ſpericum in natura ſȝ tantū in intellectu vel imaginatione. Sed hoc nihil eſt. quia celum ſimplicit̄ eſt ſpericum. ⁊ tamē dato ꝙ nō eſſet ali quod ſpericum in natura adhuc nō eēt ꝯtradictio ex parte ſpere ⁊ plani ꝙ hoc ſuper illud moueatur vt ſpera ſup pla num. eſſet autem ꝯ̄dictio ſi ex motu in diuiſibilis ſuper aliquid ſequeretur ipȝ eſſe diuiſibile. vel componi ex indiuiſibi libus. ¶ Aliter dicitur ꝙ natural' ſpera tangit planum in linea non in puncto. ſȝ hoc videtur īpoſſibile. quia quod ap plicatur linee circulari ita ꝙ eaȝ totam tangit neceſſario eſt circulare. quia que libet pars linee circularis eſt circularis ſicut linea recta ē in qualibȝ parte recta recte aūt linee nulla pars eſt circularis vel curua. ¶ Aliter dicitur ꝙ q2 pūct° ille per accn̄s mouetur. iō non oportet ꝙ cōmenſuret ſibi ſpacium ſup qd̄ mo uetur. ſpera aūt per ſe mouetur ⁊ etiaȝ eſt diuiſibiliſ. ¶ Sed ꝯtra iſtud. q2 quā uis pars in toto mouetur ꝑ accn̄s tamē ſemp eſt in ſpacio ſibi equali ⁊ pertran ſeundo illa deſcribit totū ſpacium. imo ſi albedo que magis moue ur per acci dens moto quanto ꝙ̄ aliquid qd̄ eſt ꝑs vel terminus quanti ſm quātitateȝ ſuā quā habet ꝑ accidens competur ad ſpa cium adhuc eius q̄titas accn̄talis cōmē ſuraretur ſpacio. vnd̄ non uidetur ꝙ q̄ tum ad cōmen uratōeȝ aliquid auferat moueri per accidens aliter ꝙ̄ per ſe mo ueri. Item linea iſta ſuppoſita non con mēſuratur ſpere: q2 tunc eſſet corp° ſpe ricum. ſed ꝯmenſuratur alicui moto ſu per ipſam. ergo tm̄ puncto moto ſuper eam. ¶ Si etiam ponatur ſperā eſſe in vacuo ⁊ ſolam lineam eſſe plenam. ⁊ ꝑ impoſſibl'e ſpera, poſſȝ moueri ī vacuo

z iste punctus super lineam plenam illa linea plena non describeret nisi pcise ex puncto illo. z ita sequitur ppositum ex istis. ¶ Preterea accipiatur corpus cubum z moueatur prima superficies eius vel semper ē in aliquo sibi equali. z ita in superficie. vel corrñdet sibi aliquid in magnitudine supposita puta linea. z sic semp pertranseundo prius aliquid magnitudinis ꝙ aliud ptrāsit totā magnitudinem. ḡ tota magnitudo supposita ɔponit ex linea si rō illorum valeat. ¶ Preterea signetur punctꝰ primus in linea sup quā alia linea mouet. iste punctus in linea supposita describit totā lineā motā. qz sicut semp quicunqꝫ punctus linee mote est ɔtinue in alio z alio puncto linee supposite. ita est eꝯ quicūqꝫ punctus linee supposite supponit alij z alij puncto linee mote. z tn̄ cuꝫ oībus istis stat ɔtinuitas motus. ¶ Pōt ergo ɔcedi cum nō videatur nisi fuga diceret de moto p accn̄s ꝙ idiuisibile posset p se moueri si per se esset. z tamē continue nec ex hoc sequeretur magnitudinē pertransitā esse cōpositaꝫ ex indiuisibilibꝰ. ¶ Propter tamen intentionem Aristo. q̄ allegabatur oꝫ intelligere ꝙ in motu locali est successio ex duplici cā. vꝫ diuisibilitate mobilis z ex diuisibilitate spacij. quarū vtrunqꝫ cā si esset per se z pcisa esset sufficiens rō successionis. Nam quodlibet mobile prius pertransit vnaꝫ ptem spacij ꝙ aliam: z ita esset successio ex pte spacij ɔparādo idē mobile ad diuersas ptes eius. Quodcunqꝫ ēt idem i spacio pus pertransit mobile ɓm pmaꝫ ptem sui ꝙ ɓm scdam. z ita esset successio ex parte mobilis cōparando ad qdcunqꝫ idem in spacio. ita etiaꝫ posset assignari in motu alterationis z forte i motu augmentationis. negat igitur phus z bn̄ ꝙ idiuisibile quātū ē ex se possit moueri uel mouere. ita ꝙ ex eius parte possit accipi ɔtinuitas motus: ita ꝙ sit mobile hn̄s in se rōem ɔpletam mobilis cōtinui. qz nō hꝫ in se ꝙ ɔtinue moueatur nō tn̄ est illud cui repugnat cōtinue moueri vel mouere actipiendo ab alio cōtinuitatē motus. Et istud ɔcludunt rōes sue. z non plus: sicut pꝫ discurrendo per rōnes eius oēs. cum. n. primo accipit ꝙ omne qd mouetur partim est in termio a quo: z ptim in termino ad quē. veruꝫ est si sit tale mobile ex cuius rōne sit successio motus. tale. n. mobile est scdm ptē sui in termino z in termino. z nō ita solum sꝫ ɓm idē sui est partim in termino vno z ptim in alio. hoc est in aliquo medio non quiescendo sꝫ inquantum ē aliquid vtriusqꝫ hoc est inquantū est p quod tendit ab vno in alteꝝ. hoc est dictu ꝙ ē sub mutatione z sub aliquo subiacente mutationi. z sic ɔtinuat partes motus. Cuꝫ aūt accipitur idiuisibile nō pōt esse partiꝫ in vno termino z ptiꝫ in alio. qz non hꝫ partes. veꝝ est de prima ptibilitate z iō ɔcludendo ꝙ sic non est mobile ɔcedo. falsuꝫ aūt est de scda ptibilitate. ¶ Ad aliud cum dꝛ ꝙ prius ptransit omne mobile equale vel minus ꝙ pertransit maius. rn̄deo z dico ꝙ pertransiri pōt accipi pro transitione diuisibili vel induuisibili. si indiuisibili falsa ē ppositio si intelligat ꝙ ante omne pertransire maius vlr pertranseat indiuisibile equale. tunc. n. oporteret ɔcedere ꝙ esset dare pmam mutationem in motu locali. qd etiā nec ipsi puersores non expositores dicentes ipm retractare qd dicit in. 6. phy. pn̄t rōnabilit dicere ꝙ i. 6. ɔtradicat sibiipsi. non ergo opꝫ ꝙ oēm transitioneꝫ successiuam que est maior ipso mobili precedat pertransitio diuisibilis. si autem intelligat de pertransitione diuisibili tunc potest intelligi de toto non ratione totius sed ratione partis. z hoc non comparando ptem ad vbi sibi equale. z totuꝫ ad vbi sibi equale. quia cōtinuuꝫ est cuiꝰ motus est vnus z indiuisibilis. ex. 5. metha. z ita simul ptransit pars spacium sibi corrñdens. z totuꝫ

mobile ſpacium totum ſibi correſpon
dens. ſed intelligendo reſpectu alicuius
certi ⁊ determinati puncti in ſpacio pri
us pertranſit totũ ratõe ꝑtis alicuius
illud pũctũ. ⁊ in hoc ꝙ ꝑtrãſit illud per
trãſit aliquid minus ſe loquẽdo de vbi
alio a ſuo primo vbi totali ꝙ ſic ꝑtran
ſeat equale vel maius ⁊ hoc ẽ ꝑ accidẽs
inquãtũ mobile põt habere vbi minus
ſuo totali vbi. Sed ſi loquamur d̉ vbi
maiori ⁊ minori ⁊ equali ſm que atten
ditur immediate continuitas motus q̊
rum infinita ſunt aliquid ꝑmi vbi ſim
pliciter prius ꝑtrãſit maius ſe ꝙ equale
ſibi. ¶ Ad ꝓpoſitum igitur ſaluatur
illud qd̄ ẽ de ꝑ ſe ratõne mot᷒ continui
nõ illud qd̄ ẽ de ꝑ ſe rõne eius. ¶ Et ſi
obijcis ꝙ quicquid ſit de rõe ariſtotelis
in ſe ſemper iſte pũctus eſt in ſpacio ſibi
equali ⁊ ſic pertranſit totum. g̊ cõmen
ſurat totam lineam ſuppoſitam ⁊ ita il
la linea ſuppoſita erit compoſita ex pũ
tis. Dico ꝙ ſp. i. in q̊libet indiuiſibili in
ſpacio ſibi equali non autem ſemper. i.
in quacunq; parte temporis. ¶ Idẽ ar
gui põt de ſuperficie ꝑma corporis cubi
q2 licet in quolibet nunc temporis ſup
ponatur preciſe linee ſuper ꝙ mouet tñ
in tempoꝛ medio inter duo inſtãtia flu
it ſuper medium continuũ inter illa ex
trema. ¶ Ad vltimam rationem bene
concedo ꝙ omni tempore dato contin
git accipere minus tempus. ſed ex hoc ñ
ſequitur in illo minori tẽpore poſſe mo
ueri minus mobile niſi loquẽdo de mo
bili cõtinuo qd̉ erat ex ꝑte ſui cauſa cõ
tinuitatis motus. ¶ Ad 4^m argumen
tũ principale de cã ſucceſſionis in mo
tu. dico. ꝙ lz poſſet fieri contẽtio ⁊ alter
catio de intentõe auer. ⁊ in quo contra
dicit Auẽpenche ſicut apparet. 4. phy.
c. de vacuo. breuiter tñ dico ꝙ cã ſucceſ
ſionis in quolibz motu eſt reſiſtẽtia mo
bilis ad motorem non quidã tal' ꝙ mo
uens nõ poſſit vincere mobile. tũc. n. ñ
moueret ipm. ſed nec tal' ꝙ mobile rein

clinet ad oppoſitũ q2 ſic ẽ preciſe i mo
tu violento. ſed talis reſiſtentia qd̄ mo
bile ſemper ẽ ſb̄ aliquo cui nõ põt ime
diate ſuccedere tminus intentus a mo
uente. ⁊ iſta reſiſtentia mobilis ad mo
torem eſt propter defectum v̉tutis mo
uentis. ⁊ cum hoc propter reſiſtentiam
medij ad mouens ⁊ mobile per qd̉ me
dium põt intelligi omne illd̉ qd̉ nec̃io ꝑ
cedit inductionem termini intenti ſed
tale mediũ non eſt neceſſario medium.
niſi virtuti limitate. ¶ Si. n. eẽt virt᷒
infinita poſſet ſtati ponere mobile in t̉
mino ad quem. ita ꝙ nec ꝓpter formã
oppoſitam termino a quo quã mobile
iam haberz. nec propter media natura
liter ordinata inter illam formam quã
habet mobile ⁊ terminum ad quez eẽt
neceſſitas ꝙ tale mouens prius mouẽt
per talia media ꝙ induceret terminum
poſſibilitas igitur ſucceſſionis eſt ex re
ſiſtentia medij ad mobile ⁊ ad motorẽ
ita ꝙ hic eſt vna reſiſtentia. mobile. n.
inquãtũ hz talẽ formã inter ꝙ ⁊ tminũ
nata ſũt eẽ talia media põt cõtinue mo
ueri ꝑ illa ad terminũ. ⁊ ꝑ iſta media q̄
reſiſtũt mobili vt poſſit ñ ſtati eẽ in ter
mino ꝑt itelligi diuiſibilitas ꝑtiũ mobi
lis vl' diuiſibilitas forme ſz quã ẽ mot᷒
vel vtraq; ſimul neceſſitas tñ ſucceſſio
nis nunꝙ eſt ex hac reſiſtentia ſed preci
ſe cõꝑando iſtã ad agens cui mobile re
ſiſtit ꝓpter iſtã reſiſtentiaz medij ad ip
ſum. ita ꝙ ſic erat poſſibilitas ex ſola re
ſiſtentia medij ad mobile ꝙ virtus illa
limitata non poſſit tollere iſtam reſiſtẽ
tiam. ⁊ ideo reſiſtit illa reſiſtentia agen
ti ne ſtatim inducat terminum. Nũc ad
illa q̄ adducũt ad oppoitũ. ꝙ. ſ. angeli
ad ſe nulla eſt reſiſtentia. dico ꝙ ex quo
agit non ex infinitate virtutis actiue
quando eſt in celo inter quod vbi ⁊ ſu
um vbi in terra nata ſunt eſſe multa
media que etiam virtuti ſui motiue ſũt
media ita ꝙ nec virtus ſua motiua põt
omnia illa media facere ⁊ terminum.

nec etiã pōt statim terminũ facẽ nisi pri⁹ faciẽdo illa media. ⁊ iō est hic resistẽtia tota q̃ requirit ad successionẽ i motu.

¶ Et cũ arguit de ipso dicto phi de graui si ponat in vacuo q̄ descẽdet sbito ꝓpt defectũ resistẽtie a parte medij. dico q̄ si vacuũ poneret graue non moueretur in ipso s̄m phm. q2 vacuũ non posset cedẽ graui ⁊ dimẽsiones sepate nō pñt esse si mul tamen si poneret vacuũ posse cedere ⁊ eẽ spaciũ ⁊ nō q̄ latã plena eẽnt sil. q2 tũc nō eẽt vacuũ. dico tũc q̄ motus grauis eẽt successiue in uacuo. q2 prior pars uacui p⁹ esset ⁊ totũ graue ꝑus transiret hãc ptẽ spacij q̄ illã. ⁊ sic dictũ fuit pri⁹ in pmo arti. ⁊ mō p se successio ẽ i motu locali ex spacio inq̄tũ q̄to. ¶ Ad argumẽta phi inq̄tũ inducũt ad ꝓpositum dico q̄ illa ꝓpō q̃ ẽ proportio medij ad mediũ ⁊c. vã ẽ ceteris parib⁹. ⁊ iō sequit motũ nō eẽ in vacuo. Aut saltẽ vera ẽ ꝯ eos qui posuerũt vacuũ eẽ totã cãz motus siue successiõis i motu. Sz ad ꝓpositũ arguẽdo h̄ silr ō motib⁹ sic ibi de spacijs ista ꝓpō pōt negari q̃ ẽ ꝓportio me dij ad mediũ i sbtilitate eadẽ ẽ proportiõ mot⁹ ad motũ in velocitate. ¶ Et si accipias q̃ ẽ proportio h⁹ sb rõne qua mobile ⁊ alteri⁹ sub rõne q̃ mobile ꝯcedo. sz tũc minor est falsa. angelus eni mobil' est ꝯtinue inq̄tũ h3 quãtitatẽ v̄tualẽ s̄3 quã pōt coexistere loco q̄to. sicut corp⁹ p quãtitatẽ suã formalẽ pōt coexistẽ loco q̄to. ¶ Silr q̄ phs isert i 2ᵃ rõe sua q̄ mot⁹ fit in eq̄li tpe p vacuũ ⁊ plenuz si inferat aliq̄d illi sile. s. q̄ in eq̄li moueret angelus ⁊ corp⁹ nō est iposſibile. ibi aũt est iposſibilitas ex rõne medioꝝ s̄m qō videt rō h⁹ ꝓcedere. ¶ Sz dato q̄ rões phi nō multũ ꝯcludãt ad ꝓpositũ. q2 ñ ita se hñt hic mobilia sic ibi spacia. valent tñ rões sue simplr ita q̄ sua maior ẽ ꝯsilua ⁊ reliqua ducens ad iposſibile. R̄. igit q̄ si vacuũ posset cedẽ ⁊ motus posset esse i eo q̄ ex diuisibilitate spacij mot⁹ haberet diuisibilitatẽ ⁊ successionẽ sicut modo ex diuisibilitate spacij pleni mot⁹ h3 p se successionẽ eẽntialẽ. s̄3 vltra istã successionem pōt addi velocitas vel tarditas rõe ꝯditiõis accidẽtalis ipsius medij inq̄tũ est ꝓmotiuũ vel ipeditiuũ ipsi⁹ mot⁹. siue rõne sbtilitatis p quã ꝓ mouet aut saltẽ nō impedit. aut ratione densitatis opposite. tũc igit fieret motus successiu⁹ in vacuo ⁊ eẽt ꝓportionabilis motui in pleno. ⁊ hic loquẽdo de successione essentiali nō de velocitate ⁊ tarditate supaddita. q2 oino nullã velocitatẽ aut tarditatem superadditam haberet mobile in vacuo. haberet autem aliquã in pleno. sed nihil ad aliquid non est ꝓportio precise. ergo habet philosoph⁹ ex h̄ cõtra aduersarium dicentem motum esse in vacuo q̄ nullus motus habens aliquam velocitatem uel tarditatẽ accidentalem superadditaz essentiali potest esse in vacuo. ⁊ iō negat philosoph⁹ talẽ accidentalẽ successionẽ posse eẽ in motu ⁊ hoc non est inconueniens si poneret p cise esse motum in vacuo. sed esset si cuz hoc poneret vacuum esse medium promotiuum in motu uel medium necessarium in motu ex parte cuius sumeretur velocitas uel tarditas motus. Eodem etiam modo illud quod infert in secunda ratione non est impossibile aduersario dicenti precise motum esse in vacuo quia medium plenuz potest equare medio vacuo inquantũ est ratio vel causa successionis essentialis in motu. ⁊ si aliquod plenũ acciperetur in tali proportione i q̄li accipit phs ad motũ datũ illō eẽt oino neutrũ nullã q̄litatẽ accidẽtalẽ dãs. nec mediũ plenũ nec mediũ vacuũ. Quid ergo h3 phũs ꝯ aduersariũ ex iᵃ rõe. Dico q̄ h3 tm̄ q̄ vacuũ nullã q̄litatẽ accñtalẽ h3 ultra successionẽ eẽntialẽ q2 si sic posſ3 aliq̄d mediũ plenũ dari cõ le. ⁊ tũc p mediũ plẽᵐ ⁊ vacuũ fieret motus i tãto tpe q̄tũ tps corr̄nderet illi cõditioni accñtali mot⁹. qō ẽ iposſibile. q2 s̄m h⁹ media eẽnt improportionabilia.

Decimo quero

Utrum angelus possit mouere se ꝙ non. quia nihil idem potest simul esse in potentia ⁊ in actu secundum idem. mouens autem ſm ꝙ mouens est in actu ⁊ motū ſm qḋ motū ē in potentia. ergo nihil mouet se. ¶ Confirmatur rō per hoc ꝙ aliqua diuidentia ens ut sba ⁊ quātitas sunt incompossibilia in aliquo uno eodem. ergo pari rōne act⁹ ⁊ potentia in quolibet uno sunt incompossibilia. ¶ Item omne qḋ mouet se diuiditur ī duo quorum alterum est p̄mo mouēs alterum primū motū ex octauo phi. ⁊ ꝓbaī ex p̄ma conclusione. 7. ꝙ nihil mouet se p̄mo. qꝛ tunc quiesceret ad q̄etem partis ⁊ nō quiesceret ad q̄etē eius q̄ ꝓbatio tenet de corpe moto. ⁊ ex hoc sequitur ꝙ in quocūq; corpore mouēte se sit talis distinctio. et ex hoc uidetur sequi vlr ꝙ ī quocūq; mouente se req̄ratur talis distinctō eadē enim videtur īcompossibilitas ꝙ idez nō corpus moueat se p̄mo sicut ꝙ idē corpus moueat se p̄mo. sed angelus non diuidiī in duo quorum alterum sit p̄mo mouens. alterū p̄mo motū. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra angel⁹ pōt moueri localr̄ ex p̄cedēti. q. ⁊ nō a corpe effectiē. ut uideī nec tm̄ miraculose a deo. ergo mouetur a seipso.

Concedo ꝙ potest a se localiter moueri. q̄a cuicūq; inest potētia passiua ad aliq̄d acq̄rendū uel habendū p motū nō est imperfectōis in eo qḋ hēat potētiam actiuaz p quā possit illud acquirere sȝ pfectionis qḋ appet. qꝛ aīatis data ē potentia actia respcu q̄titatis perfecte ad quaz sūt in poa quādo gnāī. pȝ etiā in grauib⁹ ⁊ leuib⁹ ubi ē potētia passiua ad illud ubi cuius sūt receptiua naturaliter similiter aīalia hēnt potētiā actiuā respcu sensatōis ad quā sunt in potentia passiua totalem tamen hr̄e nō pñt sic declaratū est di. 3. p̄mi. q̄a potētia n̄ pt hr̄e oīa obā. igiī cuȝ angelo insit poa ad ubi ꝙ pōt acq̄rere p motū n̄ est ipfectōnis in eo si hēat poam actiuā respcū eiusdē imo vr̄ eē ipfectōnis in eo si nō hēat potētiā actiuā respectu eiusdē ex quo n̄ repugnat alijs ētib⁹ min⁹ pfectis hr̄e talē poam actiuā. ⁊ si dicaī qḋ h° ꝯueit tm̄ ipfectōib⁹ ut aīalib⁹ ſȝ ptē qꝛ possūt diuidi in duo. s. mouens ⁊ motū. ⁊ qḋ assumptū est de grauib⁹ ⁊ leuibus falsum est ⁊ cōtra intentionē phi. 8. phi. ubi uideī spālit ꝯ hoc facere. 4. rōes. p° p hoc qḋ graue nō ē aīal. 2° p hoc ꝙ nō pōt sistere se. 3° ꝙ nō pōt mouere se motibus diuersis. 4° quia est continuū. i. eiusdem dispositionis in parte ⁊ in toto. ⁊ tale n̄ potest mouere se. ⁊ soluēdo qōnē dicit qḋ. s. tm̄ habēt naturalia p̄ncipiū patiēdi respectu motus ⁊ non faciendi. ¶ Primo ostendo oppositum p auc̄tes. ¶ Secundo per rōes. ¶ Auc̄tas pa est phi octauo phi. ubi soluēs dubitationem de grauibus ⁊ leuibus dicit qḋ qꝛ potentia dꝛ multipliciter ꝓpter hoc nō est manifestū a q̄ mouetur graue. distinguit aūt potētiaz ad actū p̄mū ⁊ ad actū 2m ut pȝ de poa ad sciaz ⁊ ꝯsideratōȝ ⁊ applicā° ad ꝓpositū dicit qḋ ignis ē in poa eēntiali ut fiat frigidus ꝓut. s. aq̄ gnāī ex eo cū āt genita fuerit aq̄ ē in poa accn̄tali ad agēdū i. ad infrigidādi. nisi impediaī. ita ⁊ dic̄ ipse de graui ⁊ leui. leue. n. fit ex graui. ut ex aqua aer cū aūt est iā leue opabiī mox nisi ꝓhibeatur. act⁹ aūt leuis ē alicubi eē ⁊ sursū. ꝓhibetur aūt cū in contrario loco sit. vn̄ nihil vȝ exponere ꝙ cū sit ī actu leue. ē actu leue. ita ꝙ leuis ē ascēdere. qꝛ tūc idē ē dicere qḋ qꝛ leue ē actu ascēdit. qḋ nihil aliud ē nisi cāliter dicit. n. ꝙ mox operabiī nisi ꝓhibeatur qḋ nō pōt intelligi de actu leuis primo qꝛ actus leuis nō pōt ꝓhiberi uel impediri duȝ est actualiter talis. similiter dicit ꝙ ꝓhibetur cū est in contrario loco nō aūt n̄ leue. qꝛ ē ī ꝯrio loco. g° intēdit d actu. 2°. s. ꝙ act⁹ ei⁹ ē alicubi. i. act⁹ ei⁹ q̄

est sursum siue sursumitas sit opatō ei⁹ sicut ḡ ignis hñs calorē in actu p⁹ vere ꝛ effectiue se habet ad calefactionem q̄ est opatio ei⁹ 2ª. ita ꝛ ignis actu exñs leuis effectiue se hȝ ad eē sursum siue ad opatōeȝ scdaȝ q̄ ē ferri sursuȝ. ¶ Idem etiā. 4. phy. c. de vacuo. ubi dic̄ ꝙ dēsū ꝛ raro ꝯcomitant̄ due ꝓrietates. vȝ graue ꝛ leue duꝝ ꝛ molle. ꝛ loquēs de ꝓrietate grauis ꝛ leuis dic̄ ꝙ ƀȝ hāc ꝓrietatē erūt actiua mot⁹ ƀ aūt durum ꝛ molle passiua ꝛc̄. ¶ Et si obijcias ista nō est intentio sua q̄uis sic sonēt verba. qꝛ. ꝛ. de gnātōe enuāns qualitates actiuas exclu dit graue ꝛ leue a q̄litatib⁹ ṽe actiuis ꝛ passiuis. ¶ R⁹. dico ꝙ ꝯdiceret sibiipsi i 8. phy. ꝓ illud. 2. de gnātōe. nisi alio mō intelligeret hic ꝛ ibi. Naȝ in. 8. phy. sic ꝓ istis allegatū est dicit ꝙ hñt pn̄ᵐ non agēdi sȝ patiēdi. in 2⁰ aūt de gnātōe dic̄ ꝙ graue ꝛ leue nec sūt actiua nec passiua. ꝛ ꝓbatio sua pȝ ibi. alr̄ igit̄ loq̄t ipe de actōe i. 8. phy. ꝛ alr̄ ubi occurrit sermo de actōe ꝛ passiōe. ꝛ alr̄ in p⁰ de generatione. ꝛ alr̄ in 2⁰ de gnātōe. sic. n. in li. phy. loq̄t de motu in gnāli ꝛ vl̄i. in li. aūt ð gnātōe ð motu ad formā. ita i. 3. phy. loq̄t ð actōe ꝛ passiōe i cōi ꝛ i vl̄i. ꝛ ita veꝝ est ꝙ dicit i. 8. phy. ꝙ hñt pn̄ᵐ patiēdi respcu mot⁹ localis. in li. aūt de gnātōe loq̄t ð actiōe ad formā ubi agēs ꝛ patiēs sūt ꝯria. qð utiq3 veꝝ ē ð actōe vniuoca que sūt in pn̄⁰ equoca ꝛ in fine sūt vniuoca. Silr̄ in actōe equoca sile ē agēs ꝓducto ƀȝ formā silitudie equoca sic ipe ꝓcedit ibi i p⁰ aliq̄d agēs ñ cōicat̄ cū passo sic nec medicinā cū corpe sanato. hoc aūt mō negat in 2⁰. ð gnātōe grauia ꝛ leuia nō solū esse pn̄ª agēdi vl̄ faciēdi sȝ ēt patiēdi. ꝛ hoc expsse sonat rō sua. qꝛ ista nō sūt pn̄ª agēdi alia. nec paciēdi ab aliis. ꝛ iō ñ sūt pn̄ª ꝓducēdi aliq̄d ƀȝ formā aliq̄ ð q̄ ꝓductiōe loq̄t ibi. nec pn̄ª paciēdi ab aliq̄ agēte corrñdēte tali actōi. sȝ tñ pn̄ª actia aliq̄ mō respcu mot⁹ localis ad ubi. ꝛ aliq̄ mō passiua

respcu ei⁹ dē. qꝛ vtrūq3 exp̄ssit ipe i. 8. phy. ꝙ passiua in hoc ꝙ nālia hñt in se pn̄ᵐ paciēdi. ꝙ actiua in hoc ꝙ dic̄ opatōem leuis esse alicubi sic sciētis ꝯsiderare. ¶ Ad hoc ēt pōt adduci auctas ꝯmentatoris. 3. ce. ꝛ mun. ꝯmto. 27. i simplicib⁹ iquit iō est ƀȝ potentiaȝ motor ꝛ motum sed differunt ƀȝ modū. lapis. n. mouet se inquātū grauis in actu. ꝛ mouet inq̄tū est potentia infer⁹ inuenit̄. n. vno mō in actu. alio mō in potentia. ꝛ cā h⁹ est hic. qꝛ ꝯponit̄ ex mā ꝛ forma. Sȝ de hoc videt̄ varie loqui. qꝛ i ꝯmto. 28. illius tertij ce. ꝛ mūdi. ꝛ. 8. phy. videt̄ velle ꝙ moueat se per accidens pellendo mediū. sicut nauta mouet se mouendo nauē in qua existit. ꝛ iō auctibus eius non est multum intendū. ¶ Ad istā conclusioneȝ sunt rōes p⁹ talis. omnis effectus q̄ñ in actu cāt̄ hȝ cāȝ in actu. h⁰ pȝ per arist. 2. phy. ꝛ. 7. metha. c. de cā efficiens in actu ꝛ causatum in actu simul sunt ꝛ non sunt. patet etiam si nulla esset auctoritas per rationem manifestam. quia quod non est quando non ē non producit aliquid ad esse. igitur quādo descensus grauis est in actu tunc aliquid est causans in actu. non autem tūc est in actu remouente prohibens. neque per consequens ipsum graue fertur deorsum. quia pellens per se mouet deorsum. quia in hoc est quasi remouens ꝓhibens. ꝛ tale mouens ƀm phylosophū 8. phy. est quasi mouens per accidens. ꝛ preter mouens per accidens oportet dare mouens per se efficiens. quia omē per accidens habet reduci ad per se. nec istud potest esse centrum trahens. quia si per impossibile nullum graue esset in centro. sed tota terra amota ab eo ꝛ remanente centro sub sola ratione centri ut prius adhuc graue naturaliter tenderet ad centrum. quid ergo attrahit nūquid ubi mathematicū constat ꝙ non quia non est forma actiua. nec etiam influentia celi. quia hoc uidetur esse fuga

recurrere ad agens vle. qd est negare effectus pticulares ꝛ cas pticulares. influentia etiā celi quātū est de se vniformis est in toto medio. quare ḡ vnā pte i toto medio moueret sursum ꝛ aliā deorsum nisi poneret agens pticulare dterminās. nec istud actu moues qñ actu mouet potest poni actū graue motū. qꝛ nihil mouet se vniuoce ad illud qd hꝫ nec gnās qꝛ tūc potest nō eē. ḡ oꝫ dare ꝙ sit aliqd intrinsecū ipi graui. uel ipsūmet graue p aliqd intrinsecū. Dicit ꝙ gnās manet in vtute in graui ꝛ p hoc mouet ipꝫ graue. Cōtra istud nō manꝫ in vtute nisi sic cā in suo effectu. ꝛ qd sic manꝫ ñ est in se sꝫ quia manet in suo effectu. Et tunc si gnās dicat efficere ꝛ nihil efficit nisi hꝫ ꝙ ē in actu ncce est ꝙ efficiēs efficiat actu quia illud quod est efficiēs i vtute efficit ꝛ ita sequit adhuc ppositū.

Preterea illd qd ñ mouet alid nisi prius nālr ab alio motū ab codē hꝫ ꝙ moueat ꝛ ꝙ sit motū. sꝫ graue cui alligatū est leue cꝰ leuitas ñ excedit grauitatē eiꝰ mouet illud leue trahendo illud secū ad cētrū ꝛ ñ mouet nisi qꝛ motū. ḡ priꝰ nālr est motū ꝙ moueat. ꝛ ab codē mouet a quo hꝫ ꝙ moueat illd sibi alligatū. mouet aūt illud nō p alid ꝙ per grauitatē suā. igit ꝛ seipꝫ. Posset cōfirmari ista rō. qꝛ qñ aliqd hꝫ potētiā actiuā respcū alicuiꝰ forme pōt eā cāre in quocūꝙ passo pportiōaº ꝛ approxiato. sꝫ graue hꝫ potētiā actiuā respcū ubi deorsuꝫ sic hꝫ respcū illiꝰ qd trahit secū ꝛ ipꝫmet qñ ē extra illū locū ē receptm̄ illiꝰ forme carēs ea ꝛ ē pportionatū ꝛ approxiatū sibi. ḡ pt istā formā cāre in seipo. Hoc ēt poterit satis pater si ꝯsideret ꝙ quies reqrit cām actualr cāntē sic ꝛ motꝰ tūc n. oꝫ dare cām cocue cāntē qetē naturalit grauis cū ipo graui. nulla āt cā cocue cāns qetē istā cū ē nisi graue ꝛ p ꝯñs graue effectiue mouet. ꝛ p ꝯñs mouet ad illā qetē. qꝛ ista duo sūt ab eadem cā.

Preterea graue ipeditū a motu remouet ꝓhibēs si grauitas eiꝰ vincit vtutem illiꝰ ipedietis vl resistetis. puta si supponat alicui ꝯtinuo ꝛ grauitas eius supet rōnē ꝯtinuitatis frangit illud. ꝛ sic soluēdo ꝯtinuitatē eiꝰ soluit ipedimētū descēsus eiꝰ. huiꝰ aūt fractōis cū sit motꝰ violētꝰ oꝫ ponere exñtē cām extrinsecā. ꝛ ñ videt rōnabile fingere aliā cām ꝙ ipm met graue ñ aūt frangit illud nisi quia intendit facere se in centro. igitur ab eodem principio actiuo habet se facere in centro a quo habet illud impediens remouere. Hoc etiaꝫ declarari potest alr. quia grauius mouetur velocius. ꝛ tam ab eodem videlicet generante posset generari aliquid grauius et etiam aliquid minus graue. ꝛ possent ista duo eē in eadem distantia ad centrum ꝛ in eadem influentia celi igitur difformitas motuum in istis est ab aliquibus iutrinsecis. Item motus naturalis intenditur in fine secundum phylosophuꝫ primo de ce. ꝛ mundo. cuius difficile esset assignare causaꝫ si effectiuum istius motus esset precise aliquid extrinsecum. Rº tūc ad phylosophū qui adducitur in cōtrarium ꝛ ꝙ sit pro me sicut adduxi ꝙ graue se mouet effectiue sicut sciens mouet se effectiue ad actum speculandi. ꝛ intelligo sic sicut habens formam aliquam que nata est esse principium alicuius actionis vniuoce potest per illam formaꝫ agere in receptiuum approximatum ꝛ proportionatum. ita etiam habens formam que nata est esse principium actionis equiuoce potest per seipsum agere equiuoce in passum approximatum. ꝛ si ipmet sit receptiuū illius actionis vl effectus equiuoci ꝛ carens co ex quo est maxime approximatum ꝛ proportionatum sibi ipsi non soluꝫ poterit immo summe cābit istum effectum in seipso. ita in proposito lapis existens sursum est in potentia ad ubi deorsum. grauitas autem respectu istius ubi est principiuꝫ actiuum equiuocum sicut vlr respectu vbi non oꝫ querere nisi principium eqvocū non. n. mouens mouet mobile

ad aliq̄d q2 vbi formaliter mouēs ē in actu ſm illud vbi. ſed tm̄ q2 virtualit̄ q2 igitur ip̄mmet graue receptiuū ē ip ſius effectus equiuoci ⁊ car3 eo cāt in ſeipſo ꝑmo iſtu3 effectū ⁊ in nullo alio niſi prius cāndo in ſe. ita ꝙ cāre iſtud ē operatio grauis ſicut dicit phus. ut ca lidi calefacere ſed ꝙ cauſet hoc in ſe ac cidit ei. accidit. n. ſibi inq̄ntum ē actiuū reſpectu huius cauſatōis vl̄ reſpcu h⁹ cauſabil̄ ꝙ ip̄mmet ſit receptiuū eiuſdē effectus. Iſtud poſſet intelligi ſi graue manens ſurſum poſſet ꝓpellere aliud ad centꝝ tunc. n. nō dubitaret aliquis q̄ꝺ graue eēt ꝑn^m deſcenſus in altero nec mō minus eſt cā actiua reſpcu de ſcenſus ſui ipſius. ¶ Tamē propt̄ v^m verbum phi addo vltra ꝙ motus iſte non eſt naturalis in ſe. ex hoc ꝙ ha bet principium actiuū i ſe ſ3 ſolū ex h⁹ ꝙ mobile habet principiu3 intrinſecū paſſiuum naturaliter inclinās ad mo tum. quod patet ꝑ diffinitionem natu re. 2. phy. quia eſt principiū motus ei⁹ in quo eſt per ſe ⁊ non ꝑ accidens. ni hil. n. ē ꝑn^m naturalit̄ mouendi alicui niſi inq̄ntum eſt per ſe ⁊ ꝑ° in eo ꝙ mo uetur nō ē aūt ꝑ ſe ⁊ primo i aliquo ꝙ mouetur niſi inq̄ntum ē paſſiuū ǵ non ē aliqd nā vl̄ ꝑn^m nāle alicuius niſi q2 ē ꝑn^m paſſiuū in moto. Hoc etiā p3. q2 iō aliquid mouet̄ nālit̄ q2 mouet ſicut aptū natū ē ip̄3 moueri. ita ē in ꝓpoſi to ita ꝙ l3 hic ſicut ⁊ in mltiſ aliꝗ ꝑn^m actiuū ſit ꝑncipium mouendi n̄ ꝓpt̄ il lō ꝑn^m actiuū mouet̄ nālit̄ ſ3 ꝓpt̄ ꝑn^m paſſiuū ꝓpter qō ſic mouet̄. ⁊ hoc ē ꝙ ſb̄dit phus poſtq̄ dixit ꝙ actus leuis ē eē alicubi ⁊ ſurſū. tn̄ dicit ip̄e querit quare mouentur in ip̄oꝝ loca. Et rn̄ det cā aūt ē. q2 apta nata ſūt ibi eē ⁊ ſi gnanter dicit ip̄orum loca hoc ē nālit̄ mouēt̄ i loca illa q2 apta nata ſi ibi eē i. hn̄t nālem inclinatōne3 ad illud vbi ⁊ hoc modo poſtea ſb̄dit ꝙ h3 ꝑn^m tm̄ patiendi ⁊ non faciēdi. ſ. reſpcu mot⁹ inq̄ntum naturalis eſt. ⁊ ibi ita in ſolu tione iſtius dubitationis de motu gra uiu3 quaſi interſcaliter loquitur ꝺ ꝑn cipio effectiuo huius motus ⁊ de prin cipio nāli h⁹ mot⁹ ꝙ tm̄ paſſi^m ē. Rōes ēt ei⁹ non concludunt contra me. na3 ꝑ me tres que habent vnam vim oſten dūt g raue non mouer̄ ſe ſic agens per cognitionē mouet ſe. nō enim animal poſſet ſiſtere ſe citra vltimū terminu3 in centrū. nec etiam poſſet mouere ſe diuerſis motib⁹ niſi geret per cognitō nem. ⁊ ex hoc ſatiſ ſequitur propoſitū phi ꝙ iſta n̄ ſunt prima mouētia. na3 primum mouens mouet per cognitio nem quia ſapiētis eſt dirigere ſicut oſ ſum eſt de deo. š. di. ſcō a primi de cog nitōe dei. ¶ Quarta ratio ſua ꝺ ꝯtinuo nō concludit ꝑcile inq̄ntū q̄ntū ſed ꝺ cō tinuo hoc ē ꝙ eſt eiuſdē diſpoſitōiſ i oī pte ꝓbat ei ꝙ graue n̄ mouet ſe effecti ue q2 n̄ eſt pars vna in actu que ꝑt fa cere aliā in actu ſm eādem qualitate3 quomō ip̄ſe dicit in de ſenſu ⁊ ſenſato ⁊ concedo ꝙ hoc mō ps grauis exn̄s i actu n̄ cāt motū i alia pte ſ3 totū gra ue ē i actu h3 actū pri^m ⁊ cāt i ſe actu3 2^m. ¶ Sed obijcies q̄ꝺ phus ſi con cedat graue ſic moueri effectiue a ſe l3 non ꝑ cognitionem nec etiā ꝙ nālitas eius ſit ab eo inquantum h3 ꝑn^m acti uum q̄ꝺ habebit principale propoſi tum ſuum ꝙ iſta necio mouentur ab alio. quod ip̄ſe intendit principaliter probare. Dico ꝙ ſatis hab3 h⁹ ex diſti ctōne potentie. iſta. n. nō reducūt ſeip ſa de potētia 2ª ad actū h3 niſi ꝑus re ducta fuerint ꝺ potētia ꝑª ad actū ꝑ^m vl̄ ſaltē poſſent reduci ad actū ꝑ^m qō dico ꝑ totis elementis que tota h3 ip ſū ſt̄ ignabi^a ⁊ icorruptibi^a ⁊ tn̄ q2 ſt̄ eiuſꝺ rōis cū ptib⁹ ſuis n̄ repugnat eis reduci ꝺ po^a ꝑ^a ad actū pri^m ſic ptes co rū reducūt̄. ſeqt̄ ǵ ꝙ oē graue ⁊ leue l3 moueat ſe effectiue ꝺ po^a 2^a ad actū 2^m tn̄ mobi^e ē l' mouet̄ ab aliq̄ a° extriſe°

a potentia ꝑima ad actum primū. non
.n.oȝ ꝙ si omne qḋ mouet ab alio mo
uetur ꝙ in oi motu moueat ab alio. ⁊
sufficit pħo primū. qꝛ per hoc deueniet
ad aliqḋ aliud ab omnibus istis: qḋ nec
ī vno motu nec in quocūqȝ poterit mo
ueri ab alio: ſȝ est oio mouēs imobile.
¶ Silr etiaȝ potest dici ꝙ in isto motu ⁊ si
moueantur a se effectiue. non tn̄ mouē
tur a se sicut a primis mouētibus: ex q̊
non mouent se per cognitionē. sequitur
ꝙ presupponant aliqd sic mouens ꝑ co
gnitionē. ⁊ ita lȝ moueāt se effectie. non
tn̄ sic quin moueantur ab alio. licet non
sicut a causa ꝓxima.

Ad primū argumē

tū principale dictuȝ est di. 3. primi qūo
pōt aliquid agere in se. ⁊ rn̄sū est ibi ad
illud argumentū. Qḋ aūt addit ꝑ ꝯfir
matione ꝙ quedā diuidētia ens sunt in
cōpossibilia in quocunqȝ. igit ⁊ ista. ꝯce
do de istis vt sunt opposita. Opposita
aūt sunt ꝓut dicunt modos cuiuslȝ en
tis. ꝓut. s. idē est ens in potentia anteꝙ
actu sint qn̄ iā est. ⁊ isto modo nulli eiḋ
ꝯueniūt nec formaliter nec ēt denoiatie.
ꝙ. s. idē dicat ens denoiatū silr ab aliquo
ī aliq̊ actu ⁊ ab eodē in potētia: vt tamē
actus accipit ꝓ principio actiuo: ⁊ potē
tia ꝓ pn̄° passiuo q̄ cadunt infra eēntiā
cuiuslibet diffinibil vel diffiniti sic non
sūt oppoita nec sic diuidūt ens nec repu
gnant alicui eidē. ¶ Ad 2^m arg^m dico p̊
mo ad auctēȝ illā. 8. phy. ꝙ. s. omne mo
uens ꝑ cognitionē diuidit in duo quoꝝ
vnū est p̊mo mouēs ⁊ aliud est pꝛio mo
tū. ⁊ rō hui⁹ est: qꝛ potentia motia talis
mouentis ē potētia organica. ita ꝙ illa
requirit nō tm̄ distinctōem int corpus ⁊
aīam sic int mouens ⁊ motū. ſȝ forte in
ipso corpore in quo est virt⁹ organica re
quirit ꝑtem corpis mouētē distinctaȝ a
ꝑte mota. nō est aūt ita ncc̄e de mouēte
se nō organice. qꝛ totū ē vniforme q̄tuȝ
ad actū primū ⁊ totuȝ in potentia q̄tuȝ

ad actum 2^m. ¶ Sȝ ad ꝓbationē illius
ꝓpōnis que accipitur ex princi°. 7. phy.
vbi probatur ꝙ nihil mouet se p̊mo. di
co ꝙ hoc ꝙ dicit. pꝛio duplr pōt accipi.
vno mō potest dici idē qḋ est scḋm totū
⁊ opponit ei qḋ ē ſȝ ꝑtem. ⁊ hoc mō ac
cipit pħs moueri p̊mo in. 5. phy. vbi di
stinguit ꝙ aliqd mouet ſm accn̄s aliqd
ſm ꝑtem ⁊ aliquid p̊mo. ⁊ silr in. 8. vbi
dicit ꝙ quicqd mouet i aliq̊ tēpe p̊° mo
uet in quolȝ illi⁹ tpis. ⁊ alibi frequenter
alio mō hoc ꝙ dico pꝛio dicit cālitatem
ꝑcisaȝ. qūo accipit in pꝛio posteriorum
i diffinitōe vlis. Dico tunc ꝙ rō Arl in
prin°. 7. bn̄ ꝓbat ꝙ nullū corpus moue
tur a se p̊mo hac duplici primitate silr.
qꝛ si mouetur a se pꝛio. i. ſm se totū. igit
mot⁹ inest cuilibȝ ꝑti ei⁹. ꝯn̄a tenet ꝑ h°
ꝙ totū inꝙtum mouēs ē homogeneū ⁊
moueri ē passio homogenea. passio au
tē homogenea nō inest toti pꝛio hac pri
mitate nisi insit cuilȝ ꝑti eius. sequit igr
ꝙ si totū mouet pꝛio hoc mō ꝙ si ꝑs q̊e
scit totū quiescit. accipiēdo aūt aliā pri
mitatē cālitatis ꝑcise si totū mouet a se
pꝛio nō remouet hoc ꝓdicatuȝ qḋ ē mo
ueri ab ip̄o ꝑꝑ hoc qḋ remouet ab aliq̊
qḋ nō est ip̄ȝ nec remouet ab ip̄o ꝑꝑ h°
ꝙ remouetur ab aliquo qḋ est aliqd ei⁹
si. n. triangul⁹ hȝ tres pꝛio hac primitate
non solū nō remouetur ab eo hr̄e tres:
si remouet a q̄drāgulo. imo ēt nō remo
uetur ab eo ꝑꝑ hoc ꝙ remouetur a ꝑte
trianguli. puta ab hoc āgulo vl illo. igit
⁊ moueri nō remouebit a toto cui pꝛio
inest hac primitate ēt i remoueatur a ꝑ
te eius que pars non est ipsum. ⁊ iō si to
tū mouetur hac primitate pꝛio non q̊e
scit ad quietē partis. prius autē illatum
est quod mouetur primo. altera primi
tate quiescit ad quietem partis. ip̄ossibi
le igitur est totuȝ moueri pꝛimo vtraqȝ
primitate simul ⁊ includit cōtradictōeȝ
sicut ꝯtradictio sequitur. tamē altera p̊
mitate precise potest aliquod totuȝ mo
ueri a se primo. ¶ In ꝓposito aūt dico

ꝙ graue mouetur a se primo. qꝛ ƀꝫ quā libet ptē ꝛ mouet ꝛ mouetur ꝛ cuilibꝫ pti competit lꝫ non prio ſꝫ inq̄ꝛtum eſt i toto ꝛ mouere ꝛ moueri. ¶ Sꝫ nunqd ꝯuenit graui prio moueri deorſuꝫ pmitate 2° dicta. dico ꝙ poſſumus loqui d moueri deorſum in cōi. vel de hoc moueri quod cōuenit huic toti graui. vl̄ d pte hui⁹ moueri qd ꝯuenit ptib⁹ grauiſ ꝛ dico ꝙ ſicut totū graue ꝛ pars grauis ſunt homogenea i grauitate: ita moueri tale qd eſt paſſio totalis totius ꝛ moueri ptiale qd eſt paſſio ptis ſē moueri ei⁹dē rationis. ꝛ ſic moueri deorſum naturalr̄ in cōi ineſt primo primitate cālitatꝭ preciſe graui in cōi: ita hoc moueri totale ineſt huic graui totali ſimili primitate. ꝛ hoc moueri ptiale qd eſt pars hui⁹ moueri totalis ineſt parti hui⁹ grauis ſimili primitate. non ergo hoc totū hōgeneuꝫ graue mouerē a ſe prio ita ꝙ moueri eſt cōe ſibi ꝛ cuilꝫ pti eius inſit ſibi primo ƀm hāc primitatē. qꝛ tūc non remoueretur a toto ꝛ ſi remoueretur a pte. hoc aūt ē falſum ꝑpter aliam primitateꝫ neceſſario ꝯcurrētē cū iſta ſi iſta ponatur in ſubō homogeneo reſpectu paſſionis hōgenee. tñ graue ēt hac primitate cālitatis vꝫ p̄ciſe mouetur hac motiōe. ꝛ verum ē ꝙ hec motio total̄ non remoueretur a totali graui pp hoc ꝙ remoueret hec motio totalis a quocūq̄ꝫ qd non ē hoc graue. verꝫ eſt aūt ꝙ pars toti⁹ grauis non mouetur hac motōe totali: nec ꝑpter hoc remouetur hec motio total̄ ab hoc graui totali. ¶ Sꝫ obijcies q̄ ſaltē remouetur a toto graui motio total̄ ſi a parte eius remoueatur motio partialis. g̊ motio non ineſt toti cālitati preciſa vel primitate cālitatis preciſe. quia ſi ſic ineſſet nullo modo remoueretur ab ipo ꝑpter remotionē alicui⁹ alterius p̄dicati ab eo qd non eſt ipm. ¶ R̄ ꝛ dico ꝙ hoc totale graue inq̄ꝛtum eſt tale hōgeneum eſt ex partibus ſilibus ꝛ partes iſte ſunt priores aliquo mō ipſo toto. ita ꝙ deſtructis iſtis in ratōne partiuꝫ non manet totuꝫ: ita dico ꝙ non eſt inconuentēs ꝙ eis inſint ſue paſſiones vt motiones partiales ꝛ quodāmodo pri⁹ q̄ꝫ motio totalis cōueniat ipi toti. qꝛ ꝛ motio totalis ꝯponitur ex partiuꝫ motionib⁹ ptialib⁹ ſic totū graue ex ptib⁹ grauis. ꝛ tunc nego hāc ꝑpōneꝫ aſſumptā. ꝙ conuenit alicui primo. i. ƀm cālitateꝫ p̄ciſaꝫ non remouetur ab eo. qꝛ aliquid qd nō ē illud p̄dicatum remouetur ab aliquo qd nō eſt ipm ſb̄m. hec. n. ꝑpoſitō ē falſa vniuerſalr̄ vbi ſb̄m hꝫ ſb̄um prius ꝛ paſſio paſſionē priorē. tunc. n. ad remotionē prioris paſſionis a priori ſb̄iecto ſequitur paſſionem poſteriorē remoueri a poſteriori ſb̄o preciſe. g̊ ꝑbat ratio Ari. ꝙ totum non mouetur a ſe primo hoc eſt ꝙ moueri qd eſt paſſio homogenea nō ineſt toti homogeneo primo h° ē ƀꝫ cālitatē p̄ciſaꝫ inq̄ꝛtū eſt illa paſſio accipitur vt homogenea hoc ē vt eiuſd rōiſ toti q̄ꝛto ꝛ parti q̄ꝛti. qꝛ ſic nō remoueretur a toto licꝫ remoueretur a parte quod falſum eſt ꝑpter primitatē totalitatis que infertur hic ex ratione cālitatis preciſe. tamen non ꝑbat quin totuꝫ poteſt moueri a ſe primo loquendo de illa motione totali cuius partes ſē motiones partium. ꝛ de primitate cālitatꝭ preciſe. ꝛ cum hoc ſtat ꝙ moueatur primo alia primitate. ſ. totalitatis accipiē do moueri in cōi, put. ſ. conuenit toti ꝛ cuilibet parti totius ita ꝙ alio mō opꝫ accipere predicatum quod debet ineſſe toti hac primitate ꝛ illa.

Utrum angelus pōt moueri in inſtanti. ꝙ non. qꝛ tunc maior virtus poteſt moueri i minori q̄ꝫ in inſtanti. ꝑbatio ꝯñtie. ita. n. arguit phs. 6. phy. ꝙ ſi maior virtus mouet in tpe ꝛ maxima virtus mouet in iſtanti. ¶ Contra. aliqui motus ab aliquibus corporibus mouentibus ſunt i inſtanti vt illuminatio medij. igitur ꝛ

motus angeli multo fortius potest esse in instanti. qꝛ maioꝛ est virtus mouentis ꝛ minor resistentia medij.

Hic dicitur ꝙ angelꝰ potest moueri i istanti sꝫ non tpis ꝯtinui sꝫ discreti qḋ ꝓbatur. quere in Thoma. ¶ Aliꝰ doctoꝛ dicit de isto tpe discreto. quere.

¶ Contra primam pōnem arguo. uidet eni ꝯtradicere sibiipi. videt. n. angelum ponere esse in loco p operationē. ꝛsi intelligat de operatione trāseunte in coꝛpus illa operatio erit in tpe cōe vel i instanti tpis cōi. Si aūt intelligat de operatione imanente. s. intellectōne ꝛ volitione illa ex dictis prius in mā de euo nec ē i tpe nr̄o cōi nec alio sꝫ i euo ꝫ eū igit ꝛc. ¶ Preterea rō sua nō videt cōcludere. qꝛ tunc sequeret ꝙ in vltimo instanti ꝓlationis vboꝝ in ꝯsecratiōe esset ibi vā foꝛma panis que ꝑfuit in toto tpe illiꝰ ꝓlationis. silr cū aer ꝗeuit in eē tenebroso p totum tpꝰ sequeret ꝙ in vltimo instanti illuiationis illiꝰ aeris tenebrosi aer esset tenebrosus: ꝛ ita sequeret ꝙ illuiatio non fieret in istanti. Et si dicas ꝙ ista illuiatio est terminꝰ motꝰ localis quo sol sit pn̄s medio. ¶ Contra ponat sol creatus de nouo ꝛ mediuꝫ ꝑ exn̄s mō etiam lꝫ. n. vbi tminante motum localē ꝯcurrat illuiatio medij a sole sic facto pn̄te tn̄ ista illuiatio non ē p se terminꝰ motꝰ localis sed aliquod vbi acquisitum ipi soli. nec ēt potest p hoc euadi quin aer ꝗeuerit sb̄ esse tenebroso vsqꝫ ad hoc instans. ¶ Preterea si oꝫ angelum in ꝗcunqꝫ tpe quiescentez i vltimo instāti illius tpis imutatū eē in eodē vbi. igr̄ nunꝗ mutat nec in tpe cōtinuo nec in tēpe discreto. ꝓbatio ꝯn̄e. accipio aliquā ptem tpis cuꝫ ꝗ quiescit ꝛ per ꝯn̄s cū vltimo illius imutatus ē. Si etiā in aliquo instanti tpis discreti debeat moueri localiter. quero aut illō est imediatū instanꝰ nostro istāti tminā ti tp̄s quietiꝰ aut mediatū. Si mediatū ꝑ int instās nr̄m in quo fuit angelꝰ imutatuꝰ ꝛ hoc istās est tp̄s mediū in ꝗ etiā ꝗesceret angelus. ꝑ ꝛ in illo ꝛ cū illo vltio instāti illiꝰ tpis imutatꝰ erit. ꝛ ita in illo instāti mediato in quo ponebatur mutari non mutat. Si aūt est instans i mediatum quero ꝗd coꝛn̄det ei in tpe nr̄o. si igit instans in tpe nr̄o est imediatū instanti. igit tp̄s nostꝝ ē discretuꝫ. si tp̄s igit in illo instāti nō mutat angeluꝰ istātanee. qꝛ illud instans p te coexistit pti tpis nostri in ꝗ vel cuꝫ ꝗ pōt ꝯtinue moueri vl quiescē. Propt̄ istō argm fořte ponit 2a positio ꝙ inter duo instātia tpis discreti cadit ꝗsi quies media ipiꝰ angli cū pte media tpis nostri. Sꝫ ꝯtra illā scōam pōneꝫ ꝓbatū est supra ꝙ nō ē ncc̄e operatōeꝫ angli durare cuꝫ istāti tpis nostri. igit nec illa duratio erit rō quietis i termio tranꝰitꝰ sbiti. ꝗre etiaꝫ ncc̄e erit pōnē anglꝫ post trāsitū subitū quiescere nō videt aliq ratō: sꝫ tm̄ fuga ne ponat tp̄s nostꝝ discretuꝫ ex hoc ꝙ ponitur talꝰ transitꝰ eius discretū tp̄s. ¶ Preterea qō ponit ꝙ in tali nūc potest mutari ita ꝙ simul hēat pla vbi eq̄lia inter ꝗ non erit oꝛdo nisi tm̄ nāe vel imaginatiōe nō aūt duratione videtur ipossibile ꝙ angeluꝰ vtute sua naturali hēat in vno instāti tpis nostri ꝛ sui plura vbi sibi eq̄lia. ꝛ hoc declarat exēplū de graui qō ipsi adducūt ad oppositum si. n. vacuum posset cedere coꝛpi ibi posito ꝛ ita esset motꝰ in vacuo nō eēt itelligibile ꝙ graue eēt i plibꝰ vbi sibi equalibꝰ. sꝫ prius in vno vbi ꝙ in alio vbi. ꝛ prius in prioꝛi vbi ꝙ in posterioꝛi. ꝛ ꝑus duratione vna ps grauis eēt in spacio ꝙ alia pars. qō etiā ipe adducit de coꝛpe qō ptransit ifinita vbi in tpe finito ꝓpter hoc qō nō est nisi in potētia i illis vbi bn̄ ꝯcludit ꝙ tp̄s angeli bn̄ potest esse ex ptibus finitis eiusdē ꝗtitatꝭ ꝛ tn̄ in illo tpe potest pertransire spaciuꝫ infinitum. sꝫ nō ꝯcludit ꝙ in vno instanti possit ptransire tm̄ spaciuꝫ. imo

ↄcludit oppositum. corpus. n. ita ptrãsit totum spaciũ in aliquo tpe ꝙ i alia ⁊ alia pte tpis pertransit aliam ⁊ aliã partem spacij.

Dico ergo ad qõnem ꝙ qꝛ pluralitas non est ponenda sine necessitate ⁊ non ē necessitas quare debeat poni tp̄us discretum mensurãs motum angeli. nã quicqd saluat per illud tp̄us discretum saluabit etiã per tp̄s ↄtinuum in cõi. sicut. n. oꝫ eos dicere ꝙ si transeat i instãti non põt imediate h̄re aliũ transitum instantaneũ ita põt poni si trãseat instãtanee in instanti tpis ↄtinui ita ꝙ lꝫ pꝰ illud instans possit h̄re motũ continuũ in tpe habito. nõ tñ potest habē trãsitum instantaneũ imediatum. non ḡ ē incõueniens ponere angelũ inq̄tum pticipat ↄditionē corporalē. i. que põt eē eiusdē rõnis aliquo mõ in ipo ⁊ etiã in corpe ꝙ ēt participet mensurã corporis aliquoº. inq̄tum aũt mouet localiter pticipat vbi qđ est ↄtradictõ ⁊ paº corporalis aliquoº eiusdē rõnis in ipo ⁊ i corpore. ḡ etiã potest mensurari mensura p̄mi corpis moti. At si obijcias ꝙ põt moueri stante celo. ḡ non oꝫ motũ eius eē in tpe. R̄ ita stante celo poterit petrꝰ post resurrectõem ambulare. ⁊ tñ ista ambulatio non finget eē in tpe quodã alio a cõi tpe nostro ↄtinuo. silr̄ ēt non exñte primo motu celi mēsurat quidẽ quies ipiꝰ motꝰ celi potētialr̄ sic dictũ est prius tpe illo quo motꝰ primꝰ mēsuraret si eēt positiue ⁊ actualr̄. ⁊ illo tpe potētiali põt mēsurari motꝰ aliꝰ tc̄ actu alit̄ exñs. ita ꝙ nõ est necesse mēsuratũ a motu p̄mi celi depēdere inesse vl̄ esse a motu illo sic fuit motus sub tpe Josue stante celo. qꝛ mensuratio ista q̄ti per quãtum ⁊ qualis per quale non est per aliquid a quo mensuratum essentialit̄ dependeat. sic est in mensuris quidditatiuis; ſꝫ tm̄ sufficit ꝙ motus iste qñ est possit distincte cognosci ſm q̄titatem suam ex cognitione distincta tpis. ⁊ hꝰ vel actualis vel potentialis. ⁊ ita dico ꝙ quando iste motus celi non erit potiẽ tamen alius motus mensurari per tp̄s huius motus primi celi inq̄tum. s. motus ille posset fieri cum tanta parte illꝰ motꝰ si eēt. ⁊ nũc ē cum tanta pte quietis cum q̄ta pars motus posset esse.

¶ Hoc ḡ supposito ꝙ non est necesse ponere ꝑ motu angeli aliam mensurã a tpe cõi cum queritur vtrum possit mutare vel moueri in instanti. dico ꝙ dupliciter potest intelligi mutatio. ⁊ põt dici duplex mutatio. vna includēs totã realitatē motꝰ. alia precise includēs realitatem termini motus. Exēplum huiꝰ est ꝙ istud mutat ab. a. vbi vsq; ad. b. vbi põt intelligi dupl̄r. vel ꝙ simul habeat oĩa vbi intermedia sicut haberet si p̄cise moueret successiue. vl̄ ꝙ illa mutatõe precise hēret vltimũ vbi sic hēret si illa mutatio eēt vltimus terminꝰ motus p̄mo ↄtradicēdo scđe opinioni nõ video qualr̄ angelus virtute natural i potest mutari vel moueri in instãti: qꝛ nõ videt ꝙ v̄tute sua nãli põt habē plã vbi equalia. 2º nõ videtur incõueniēs quin posset mutari in instãti. qꝛ ꝙ t̄minus motꝰ non statiꝫ inducat hoc ē ex ipfectione virtutis ipius mouentis que iperfectio non est attribuēda angelo nisi aliqua necessitas appareret. qꝛ dignificanda ē nã q̄tum apparētia p̄mittũt.

Ad argumentum i oppositũ dico ꝙ illa ꝯñtia ph̄i tenet ex hoc ꝙ in añte includitur mensurã eē diuisibilem per hoc ꝙ ponitur in eo. in q̄cunq; autem mensura diuisibili potest aliqua virtus aliquid facere. maior potest facere in minori. sed in isto añte angelus mutatur in indiuisibili non includitur esse diuisibile. hec igitur ꝯña mouetur in instanti. igitur aliquid in minori tenet non tm̄ ex ꝓpõnibus veri ⁊ ex

nã rei sed ex aliqua falsa que icluditur in illo añte. est. n. ista uera ex nã rei. qc' quid cãt aliqua virtus in mẽsura diuisi bili maior ṽtus põt hoc cãsare in mẽsu ra minori. ſʒ minor q̃ erit ibi sumenda sub illa maiori vera nõ est vera ex natu ra rei. ſʒ tñ ex hypothesi ista. vʒ ꝙ mo tus est in instant. si aũt dicatur angelũ mutari in instãti ⁊ per hoc debeat iñer ri ꝙ aliqua ṽtus debeat ipm mutare in minori ꝙ in instanti minor q̃ ibi erit su menda sb̃ maiori illa vera non erit ṽa ex natura rei nec ex hypotesi. ⁊ iõ ꝯñtia non valebit. ⁊ ex hoc patet ꝙ multe cõ seq̃ñtie entimematice tenẽt ñ ꝑcise ṽtu te alicuius vere sb̃intellecte sed q̃ñqꝫ ṽ tute alicuius false sb̃intellecte dũ tñ iclu datur in añcedente.

Vltimo q̃ro v Utrum angelus posset mo ueri ab extremo i extremũ non trãseundo per mediũ. ꝙ sic. qꝛ aut angelus est in loco ꝑ opatõneʒ ħʒ aliq̃s ⁊ vĩ planũ ꝙ põt opari in extremo non opando in medio. aut saltẽ impio volũ tatis mouet se lʒ ꝑ aliq̃ aliã potẽtiaʒ ex ecutiuã ⁊ ꝑt velle eẽ in extremo nõ volẽ do eẽ in medio. sicut põt intelligere ex' tremũ non intelligendo mediũ. Prete rea corpus xp̃i prius existens in celo em pireo nũc est in altari. ⁊ non transit me diũ. igitur hoc poterit angelus cũ corp' magis videatur sequi leges loci q̃ sp̃us Contra. nulla ps tẽporis põt transire an futuro in preteritũ nisi per pñs. sed ita videt eẽntialis ordo inter ptes loci sicut iter partes tẽporis. g̃ ñ põt per trãsiri ab extremo ad extremum nisi ꝑ medium.

Hic dicunt quidã ꝙ extrema pñt intelligi aut duo ubi di stantia inter que est aliq̃d medium q̃d nihil est extremorꝫ. aut duo imediata q̃ sunt media quorꝫ tñ q̃libet ẽ aliquid extremorꝫ loquẽdo de mediĩs scd̃o mõ ⁊ de motu continuo angeli. dico ꝙ ñ ꝑt transire conti' ab vno extremo in extre mũ nisi ꝑtrãseundo ꝑ tale medium q̃d ẽ aliquid vtriusqꝫ extremi. qꝛ tale me[m] ẽ rõ continuitatis inter extrema trãsita sicut appet ex diffinitõne mediĩ. io. me tha. Similiter etiã videtur eẽ loquendo de motu ꝯtinuo ⁊ de medio alio modo dicto. qꝛ si mouetur continue nõ ẽ tota liter in altero termino. g̃ partim in vno ⁊ partim in alio vel in medio inter am bo. nõ. n. põt dici vt videt ꝙ sit in ꝑte vni' extremi ⁊ in parte alterius ⁊ tñ ꝙ oio nõ sit in tali medio inter talia extre ma. qꝛ tunc eẽt in duob' locis discõtinu is ⁊ nullo mõ in loco medio quod non videtur sibi posse competere ṽtute nãli Si aũt loq̃mur d̃ motu indiuisibili di co ꝙ in tali motu põt pertransire ab ex tremo in extremũ immediatũ non trã seundo ꝑ mediũ q̃d ẽ aliq̃d vtriusqꝫ ex tremi. imo nece ẽ h°. qꝛ si trãsiret ꝑ tle mediũ ꝯti' trãsiret ⁊ ñ instãtanee. sed d̃ extremis distãtib' hñtib' mediũ distinc tũ ab extremis ẽ dubitatõ. pʒ q̃dẽ ex. q ꝑcedẽte ꝙ ñ põt se facere in extre' distã te mutatõe includẽte totã realitatẽ mo tus. ſʒ nũq̃d põt facere se in extremo di' stãte mutatione ꝑcise includente realita tem termini motus ita ꝙ in aliquo to to tempore sit in. a. vbi ⁊ in parte illius temporis precise sit i. b. vbi ita ꝙ. b. vbi sit distans ab. a. vbi per aliquod medi um in quo medio nunquam fuerit nec in tempore nec in instãti. videtur ꝓba biliter ꝙ non. quia ordo prefixus a sup iori agẽte videtur esse necessarius cuicũ qꝫ agenti inferiori quando hʒ actioneʒ ꝑcise circa talia ordinata. ex[m] ordo for marum naturaliũ succedentiũ sibi i ge neratõe naturali detminatus ẽ ab insti tuẽte naturam. ⁊ ideo respcu cuiuscũqꝫ agentis naturalis ẽ necessari' ita ꝙ nul lum agẽs naturale potest facere imme diate acetũ ex vino. g̃ cũ a deo sit ꝑfix'.

ordo partiū pncipalium vniuersi cuilibet agenti creato et virtuti create videt iste ordo eē necessariꝰ quādo debȝ agere circa ista quoꝝ ē talis ordo igit angelus quādo mouet se p corpora quorum est talis ordo nō pōt absq; oi ordie de q̄cūq; vbi facer̄ se in qōcūq; vbi immediate. tunc. n. nulla distantia vel distincta viderentur impedire actionem eius. Et si obicias q̄ ista rō concludit contra illud membrum de medijs que sūt aliqd extremorum dico q̄ non. quia pertrāseundo ab vno ubi immediate ad aliud vbi in instanti habet omnia ista vbi ordine quodā nature inter que ē ordo potentialis ex natura rei. sed nō oȝ q̄ habeat ea ordine duratōnis si aūt trāsiret a distanti in distās absq; ordine oimodo tunc nec ordine nature nec durationis haberet illa quoꝝ est ordo naturalis circa que tamen operatur p̄supponens necessario ordinem eorum.

Ad primum argumentum dico q̄ malus angelus pōt iordinate uelle nec oportet q̄ possit illō qō sic vl̄r bonus tn̄ ordinate vult. et ita si vult statiȝ eē in aliquo ubi. non tn̄ uult q̄ potentia ꝓpria sit ibi. q2 hoc eēt inordinate velle si talis potentia sibi non cōueniat. sed uult q̄ potentia dei statiȝ sit ibi. et uerisimile est q̄ deus condescēdat uoluntati eius si talis sit ut faciat eum in tali ubi. nunq̄ autem potentia ꝓpria pōt alicubi eē nisi eo mō quo cōuenit sue potentie. ¶ Ad secundum dico q̄ corpus xp̄i potentia infinita fit pn̄s i altari de quo in q̄rto li. ista auteȝ potētia qōcūq; medium inter extrema pōt hr̄e ꝑ non medio et ordinē ꝑ non ordine. q2 est supra illum ordinē prefigens illū et n̄ habēs illū ꝑ p̄fixo nō sic v̄tus angeli limitata. Ex isto apparet ad illud de sensu et sēsato quod premissum fuit in qōe i. de locatōe āgeli nō eni ē incōueniēs aliquā alteratōnē totā eē simul qn̄. s. agēs respic̄ totū passū tāq̄ terminū indiuisibilē et formā ſm vltimū gradū ſm quē ipsā totā inducit tāq̄ idiuisibilē tūc mutatōe indiuisibili iducit̄ forma pfecte in passo diuisibili. sȝ ſm talē formā nō est motꝰ sȝ tn̄ mutatō vna vl̄ forte plures habite aut ordie duratōis aut nāe sicut ip̄e dicit ibi q̄ si mag^m fuerit hitū ab hito patit̄: qō pōt intelligi dupl̄r. vnoº q̄ ps posterior a pte priori pus nāl̄r pfecta pficiat̄ nāl̄r posterius ita tn̄ q̄ sit tn̄ ordo nāe inter mutatōȝ p̄oris ptis et posterioris. alio mō q̄ sit ordo duratōis. puta q̄ ps posterior mouet̄ successiue a pte p̄ore et tn̄ ps p̄or mutata ē pcise ab ipso agente extriseco. Iste 2ꝰ modꝰ v̄r iprobabilior nisi poneretur ptē p̄orē trāsmutatā eē in pfectōē trāsmutatē ipsam et ita nō pōt s̄bito transmutare sicut ipsa trāsmutat̄ subito ab agente extriseco. dicit ergo ibi phūs q̄ n̄ ē ita i multiplicatōe soni sicut in luce. q2 m̄ltiplicaº soni q̄ fit cū motu locali necio ē successiua nō sic illa m̄ltiplicatō lucis. et ita n̄ repugnat si multas rōe alteratōis. sicut rōi loci mutatōis et hoc compando ad virtutē nālem. sed tn̄ nūq̄ est nec in alteratōnibus que sūt motus p̄ma mutatō sicut nec in loci mutatōibꝰ. q2 ubi ē mutatio instantanea ibi nō est mutatio initians motū nec etiā vl̄r vbi motꝰ seq̄t si ē dare i mutatōem q̄ est terminꝰ q̄etis p̄cedētis. vbi aūt quietē seq̄tur mutatio imediate ꝑpter pfectōeȝ v̄tutis ipsius agentis ibi nō ē mutatō t̄minans q̄etē p̄cedentem.

Circa distinctionem tertiā quero p̄mo ō distī. p̄sonali in angelis. et ad vidēdum de ista distinctōe in eis p̄mo q̄rēdū ē de di. indiuiduali i s̄bz̄s mālibus ō qua sicut diuersi diuersiōde dicūt ita cōsequēter dicūt de p̄litate indiuiduorum in eadem sp̄ē angelica. et etiā de inplurificabilitate. et vt videatur de diuers̄ opinionibus distincte que querūt de dis. ul

in distinctõe spẽi vñalis querõ sigillatiz
de diuersis modis ponẽdi primo.

Vtrum materia
lis substãtia ex se siue ex nã sua
sit indiuidua vel singularis. vi-
detur ꝙ sic. phũs septio metha. contra
platonẽ ꝓbat ꝙ substãtia cuiuscũqꝫ rei
ẽ ꝓpria illi cuius ẽ. ⁊ nõ inest alij. igitur
sba vñalis ex natura sua circumscripto
oi alio est ꝓpria ei cui inest. ita ꝙ ex na
tura sua non potest inesse alij. ergo ex
natura sua ẽ indiuidua. ¶ Contra quic
quid inest alicui ex natura sua p se inest
ei in quocunqꝫ. igitur si nã lapidis de se
est hec i quocũqꝫ est lapidis natura ista
natura esset hic lapis. ꝯñs est incõueni-
ens loquẽdo de singularitate determina
ta de qua est questio. Preterea cui de se
ꝯuenit vnũ oppositũ ei de se repugnat
aliud oppositum. igitur si natura de se
sit vna numero ex se repugnat ei multi
tudo numeralis.

Hic dicitur ꝙ sicut natura
ex se formalit
ẽ nã ita ex se est singularis. ita ꝙ nõ opꝫ
querere aliã cãm singularitatis a cã nẽ.
quasi nã ꝑus tpe vel nã sit nã anteꝙ sit
singularis. ⁊ tunc per aliquid adueniẽs
cõtrahatur ut fiat singularis. qd proba-
tur p simile. quia sicut natura hꝫ ex se
verũ eẽ extra aiam nõ aũt hꝫ eẽ i aia ni
si ab alio. i. ab ipamet aia. ⁊ rõ ẽ quia eẽ
verꝫ ꝯuenit ei simplr. eẽ aũt in aia ẽ esse
eius ꝑm qd: ita vlitas nõ ꝯuenit rei nisi
ꝑꝫ ꝙ hꝫ eẽ ꝑm qd. s. in aia. singularitas ãt
ꝯuenit rei ꝑꝫ verꝫ eẽ ⁊ ita ex se ⁊ simplr
est querẽda ergo cã quare nã est vlis ⁊
dandus est intellectus ꝓ cã nõ aũt que
rẽda est aliqua cã quare nã ẽ singularis
alia a nã rei medians inter ipsam ⁊ sin
gularitatẽ eius. sꝫ que sunt cãe veritatis
rei sunt ⁊ cẽ singularitatis rei. igitur ⁊c̃.
¶ Contra illud arguitur sic. obm̃ inqꝫtũ
obm̃ est prius naturaliter ipo actu. ⁊ in
illo ꝑori parte obm̃ est de se singulare: qꝛ

hoc semp ꝯuenit nãe nõ accepte scdꝫ qd
siue ꝑm esse qd hꝫ in aia. igitur intel- in
telligẽs illud obm̃ sub rõe vlis intelligit
ipm sub rõe oppoita sue rõni: nã ut pre
cedit actũ determinatur ex se ad opposi
tum illius rõnis. Preterea cuiuscũqꝫ ve
ritas realis ꝓpria ⁊ sufficiens est minor
vnitate numerali. illud non est de se vnũ
vnitate nuẽrali siue nõ est de se hoc. sed
nature existentis in isto lapide vnitas ꝓ
pria realis siue sufficiens est minor vni-
tate numerali. ergo ⁊c̃. maior de se patꝫ
qꝛ nihil ẽ de se vnũ vnitate maiori vni-
tate sibi sufficiẽte nã si ꝓpria vnitas q̃ d
bet alicui de se sit minor vnitate nume-
rali. vnitas numeral' ñ ꝯuenit sibi ex nã
sua ⁊ ꝑꝫ se. alit' ꝑcise ex nã sua hẽret mã
iorẽ ⁊ minorẽ vnitatẽ q̃ circa idẽ ⁊ ꝑꝫ id
sunt opposita. quia cũ vnitate miori si-
ne ꝯdictõe stare põt multitudo opposi-
ta maiori vnitate. que mltitudo nõ põt
stare cũ vnitate maiori. qꝛ sibi repugnat
igit ⁊c̃. ꝓbatio minoris. quia si nulla ẽ
vnitas realis nature minor singularita
te. sꝫ ois vnitas alia ab vnitate singula-
ris ẽ vnitas ratõis tm̃. igitur nulla erit
vnitas realis minor vnitate nuẽrali. cõ
sequẽs ẽ falsũ vt ꝓbabo. quiqꝫ vl. 6. vijs
g° ⁊c̃. ¶ Prima via ẽ tal' ꝑm phm̃. 10. me
tha. i oi genere ẽ vnũ ꝑmũ qd est metꝝ
⁊ mẽsura oim que sunt illius generis.
ista vnitas primi mẽsurãtis ẽ realis. qꝛ
phũs ꝓbat ꝙ vni ꝯuenit ꝑ° rõ mẽsure.
⁊ declarat p ordinẽ quo illd est vnũ cui
ꝯuenit rõ mensurandi in oi genere. ista
aũt vnitas ẽ alic' inqꝫtũ est primũ i gene
re. g° ẽ realis. qꝛ mẽsurata sũt realia. ⁊ re
alit' mẽsurata. ens aũt reale nõ põt reali
ter mẽsurari ab ente rõis. igitur vnitas
illius ꝑmi ẽ realis. Ista aũt vnitas nõ ẽ
vnitas singularis vel nũeralis. qꝛ nullũ
est singulare in genere quod sit mensura
oium illorum que sunt in illo genere. nã
ꝑm phm̃. 3. metha. in indiuiduis eiusdẽ
spẽi nõ est hoc prius illud posterius. qd
licet ꝯmentator exponat de priori cõsti-

¶ frater adam pul
cre multeris libro
primo dis. xxxiij
questioe viij arti
primo;

¶ Contra eundẽ
arguit doctor

ti ente posterius. tamen nihil ad. b. quia phs intendit ibi assignare rationem q̄re plato posuit rōnem spēi separatā ꝛ non generi. quia in spēbus est ordo essential' ꝓpter quod posterius potest reduci ad prius. ꝛ iō ſm eum non oꝫ ponere ideaꝫ generi p cui' ꝑticipationē spēs sunt illō qō sunt. ſꝫ ideaꝫ spēi ad quā omnes alie reducūtur: ſꝫ in indiuiduis scd̄m platonē ꝛ ſm phm recitantē non ē talis ordo igr̄ ꝛc. Est ḡ intentio phi ibi. In quo concordat cum platone ꝙ in idiuiduis eiusdē spēi non est ordo essentialis. nullum ergo indiuiduum ē per se mensura eoꝝ que sūt in spē sua. igitur nec vnitas indiuidualis nec nūeralis. Preterea 2° ꝓbo ꝙ idem ꝯñs est falsum. qꝛ scd̄m phm. 7. phi spē athoa fit ꝯpatio. qꝛ est vna nā non aūt in gnē. qꝛ genus nō hꝫ taleꝫ vnitatem. ista vero vnitas nō est vnitas rōnis. qꝛ concept' generis ē ita: vnus apud intellectū sicut conceptus spēi. alioquin nullus cōceptus diceretur in quid de mltis spēbus. ꝛ ita nullus conceptus eēt genus si tot essent cōceptus dci de spēbus quot sunt cōceptus spērum. qꝛ tunc in singulis ꝑdicatōib' idē predicaretur de se. Similit' vnitas cōceptus vel non ꝯceptus nihil ad intentionem phi ibi. s. ad ꝯpōnem vel non. ḡ phs intendit naturā specificam ibi esse vnā vnitatem nature specifice. non autē intendit ipam sic esse vnā vnitate numerali. quia i vnitate numerali non fit comparatio. igitur ꝛc.

Item 3° ſꝫ phꝫ. 5. metha. c. ō adaliquid idem simile ꝛ equale fundant sup vnuꝫ. ita ꝙ lꝫ silitudo habeat ꝓ fundamento rem de genere qualitatis. relatio tñ non est realis nisi habeat fundamentū reale: ꝛ rōnem ꝓximam fundādi realem. ergo vnitas que requiritur in fundamento similitudinis relatōis est realis non auteꝫ est numeralis. qꝛ nihil vnū ꝛ idē ē sile ꝛ equale sibiipi. Preterea. 4°. vni' oppōnis real' sūt duo extrema realia ꝯrietas ē oppō real'. qō pꝫ: qꝛ realr vnuꝫ destruit ꝛ corrūpit aliud circunscripto oi opere inte'. ꝛ nō nisi qꝛ sunt ꝯria. igitur vtrūqꝫ ꝑmū extremū istius oppōnis realis vt ē extremū ē vnū aliq̄ vnitate reali nō aūt vnitate nūerali. qꝛ tūc ꝑcise hoc albū esset ꝑmū ꝯriuꝫ huic nigro. vl' ꝑcise aliud albū. qō ē incōueniēs. qꝛ tc̄ eēnt tot ꝯrietates ꝑme q̄t indiuidua ꝯria. igr̄ ꝛc. Preterea. vni' actōnis sensus est vnū obm̄ ſm aliquā vnitatē realē ſꝫ nō nūeralē. ḡ est aliq̄ alia vnitas real' ꝙ vnitas nūcralis. ꝓbatio minoris. qꝛ potentia cognoscēs obm̄ sic inq̄tū. s. hac vnitate vnū cognoscit ipꝫ inq̄tū distinctuꝫ a quolibꝫ qō nō est hac vnitate vnū. sed sensus nō cognoscit obm̄ inq̄tuꝫ ē distinctū a quolibꝫ qō non ē vnū ista vnitate nūerali. qō pꝫ. qꝛ nullus sensus distinguit hūc radiū solis differre nūeralr ab illo radio si circunscribant oia sensibilia coia. puta diuersitas loci vl' sit'. ꝛ si ponerēt duo q̄ta sil' oio p potētiā diuaꝫ que essent oio silia ꝛ eq̄lia in albedie ꝛ quātitate visus nō distigueret ibi eē duo alba si tñ cognosceret alteꝝ istoꝝ inq̄tum ē vnū vnitate nūerali cognosceret ipm in q̄tum distinctū nūeraliter a quolꝫ alio

Posset et̄ iuxta hoc argui de ꝑ° obō sensus qō est vnū i se aliqua vnitate reali. qꝛ sic obm̄ h' potētie inq̄tum obm̄ ꝑcedit inte'm: ita etiā ſm vnitatē suā realē ꝑcedit oēꝫ actū inte'. Sꝫ ista rō non ita ꝯcludit sic precedēs. posset. n. poni aliqō primū obm̄ vt ē adeq̄tū potētie eē aliqō cōe abstractū ab oib' obis ꝑticlarib': ꝛ ita nō hr̄e vnitatē nisi cōitat ad ista p'la obā ꝑticlaria. ſꝫ de uno obō vni' act' sētiēdi nō vr̄ ve posse negari q̄n nccio haberet vnitatē realē ꝛ miorē vnitate nūerali. Itē 6° qꝛ si oīs vnitas real' ē nūeral' ḡ oīs diuersitas real' est nūeral'. ſꝫ ꝯñs ē fl'm. qꝛ ois diuersitas nūeralis inq̄tum nūeral' est equal': ꝛ ita oia eēnt eque distincte. ꝛ tc̄ seq̄tur qō nō pl' pōt inte' abstrahē a soꝛ. ꝛ plone aliqō cōe ꝙ a sorte ꝛ linea. ꝛ eēt quodlibet vl'e puꝝ figmētū

ꝑma ꝯña ꝓbatur dupliciť. ꝑmo qꝛ vnū ⁊ multa idem ⁊ diuersa sunt opposita. 10. metha. totiens aūt dicitur vnum oppositum quotiens ⁊ reliquum. ex ꝑmo thopi. ergo cuilibȝ vnitati corrñdet sua ꝓpria diuersitas. ¶ Preterea 2°. quia cuiuslibȝ diuersitatis vtrunqȝ extremū est in se vnum. ⁊ eodem modo quo est vnum in se eodem modo videtur diuersum a reliquo extremo. ita ꝙ vnitas extremi vnius potest per se esse ratio diuẽsitatis alterius extremi. ¶ Cõfirmatur aliter. quia si tm̃ est in hac re vnitas realis numeralis quecunqȝ vnitas est in re illa est ex se vna numero. ergo istud ⁊ illud ꝺm omnem entitatēȝ in eis sunt pri° diuersa ⁊ in nullo aliquo modo ꝯueniẽtia. ¶ Cõfirmatur etiã per hoc: quia diuersitas numeralis est hoc singulare nõ esse illud singulare. supposita tñ entitate vtriusqȝ extremi. sȝ talis vnitas est necessario alterius extremi. ¶ Item nullo existente intellectu ignis causaret ignem ⁊ corrumperet aquaȝ. ⁊ esset aliqua vnitas realis generantis ad genitum scđm formam: ꝓpter quã generatio esset vniuoca. intellectus enim considerans non fac̃ generationem esse vniuocam sed cognoscit eam esse vniuocam.

Ad questionem igitur

Ad questionem igitur concedo cõclusiones istarum rõnuȝ ⁊ dico ꝙ substantia materialis ex natura sua non est de se hoc. quia tunc sicut deducit prima ratio non possȝ intellect⁹ intelligere ipsam sub opposito nisi intelligeret obiectum suum sub rõne intelligendi repugnanti ratõni talis obiecti. sicut etiam deducit scđa ratio cum suis ꝓbationibus omnibus aliqua est vnitas in re realis absqȝ omni operatione itellectus minor vnitate nũerali siue vnitate ꝓpria singularis q̃ vnitas ẽ nature ꝺȝ se. ⁊ ꝺȝ istaȝ vnitatẽ ꝓpriaȝ nature vt natura est nã est indifferens ad vnitatẽ singularẽ. non ergo de se est sic vna vnitate

¶ Subã m̃alis nõ ẽ de se hec et sin vis.

illa. s. vnitate singularitatis. ¶ Qualiter autem potest hoc intelligi potest aliqualiter videri per dictum Auic. 5. metha. vbi vult ꝙ equitas sit tm̃ equitas. nec ex se vna nec plures nec vniuersalis nec particularis. intelligendo non est ex se vna vnitate numerali. nec plures pluralitate opposita illi vnitati. nec vniuersalis actu eo modo quo aliquid est vniuẽsale factuȝ ab intellectu. non vt obiectū intellectus nec est particularis de se. licȝ eniȝ nunquã sit realiter sine aliquo istorum non tamen est de se aliquod istorū sed est prius naturaliter omnibus istis. ⁊ ꝺm istam prioritatem naturalẽ est qđ quid est ⁊ per se obiectum intellectus ⁊ per se vt sic considerat a mẽ° ⁊ exprimitur per diffinitionem: ⁊ ꝓpõnes vere primo modo sunt vere rõne quidditatis sic accepte. quia nihil dicitur de quidditate per se primo modo nisi quod includitur in ea essentialiter inꝙtum ipsa abstrahitur ab omnibus istis que sunt posteriora ipsa naturaliter. non solum aūt ipsa natura est de se indifferens ad eẽ in intellectu ⁊ in particulari ac per hoc ad esse vniuersale ⁊ singulare. sed ⁊ ipa habens esse in intellectu non habet primo ex se vniuersalitatem. licet eni ipsa intelligatur sub vniuersalitate vt sub modo intelligendi ipsam. tamẽ vniuersalitas nõ est ps ꝯcept⁹ eius ꝑmi. qꝛ nõ ꝯceptus methaphysici sȝ logici. logicus. n. ꝯsiderat scđas intentões applicatas ꝑmis ꝺȝ ipm Auic. ꝑma ğ intellectio ẽ nãe vt nõ coitelligit aliqs mot⁹ neqȝ q̃ est ei⁹ in intellectu neqȝ qui ẽ eius extra intellectuȝ lȝ illi⁹ itellc̃i mo⁹ intelligendi sit vnitatis sȝ non mo⁹ intellect⁹ ⁊ sic ꝺȝ illud eẽ non est natura de se vlis sȝ quasi vlitas accidit illi nãe ꝺm ꝑmã rõem eius ꝺm quaȝ est obiectum. ita etiaȝ in re extra vbi natura est cum singularitate nõ est nã illa de se determinata ad singularitatẽ. sed ẽ ꝑor naturaliter illa rõne ꝯtrahente ipaȝ ad singularitatẽ illã. ⁊ inquantū est ꝑor

nãliter ipõ ꝯhente nõ repugnat sibi esse
sine illo ꝯhẽte. ⁊ sicut obiectuȝ in intelle
ctu ſm illã entitatẽ ei⁹ ⁊ vlitatẽ hȝ vere
eẽ intelligibile. ita etiã in reꝝ nã ſm illã
entitatẽ hȝ veꝝ eẽ extra aiam realẽ. ⁊ ſȝ
illã entitateȝ hȝ vnitatẽ sibi ꝓportiona
bilẽ q̃ est indifferẽs ad singularitatẽ. ita
ꝙ nõ repugnat illi vnitati de se ꝙ cuȝ q̃
cunqȝ vnitate singularitatis ponat. Hoc
ḡ mõ intelligo nãm hr̃e vnitatẽ realem
minoreȝ vnitate numerali. ⁊ lȝ nõ hẽat
eã de se ita ꝙ sit intra rõem nãe: qꝛ eq̇ni
tas est tm̃ eq̇nitas ſm auic. v. meta. tñ il
la vnitas est passio ꝓpria nãe ſm suam
entitatẽ p̃mã. ⁊ ꝑ ꝯñs nec est ex se hec in
tranee. nec ſm entitatẽ ꝓpriã nec io iclu
sã in ipsa nã ſm p̃mã entitatẽ suã. ¶ Sȝ
ꝯ istud vident eẽ due obiectões: vna q̃a
vident ponẽ vlẽ esse aliq̃d reale in re qȯ
est ꝯ ꝯmentatorẽ. i. de aia. cõmẽto. 8. q̃
dicit ꝙ intellect⁹ fac̃ vlitatẽ in rebus ita
ꝙ nõ existit nisi ꝑ ipm. ⁊ sic ẽ ens tm̃ rõ
nis. ꝓbatõ ꝯñtie. nã ista nã ſm ꝙ est ens
in isto lapide p̃or tñ nãliter singularita
te lapidis est ex dictis indifferẽs ad h⁰ sin
gulare ⁊ ad illud. ¶ Preterea. Dam. c. 8
Oportet inquit scire: ꝙ aliud est re cõsi
derare ⁊ aliud rõne ⁊ cogitatiõe. igit in
oibus creaturis hypostasũ quidẽ diui
sio re ꝯsiderat. cõitas aũt ⁊ copulatõ in
tellectu ꝯsiderat. intelligimus eni intelle
ctu qm̃ pe. ⁊ pau. vnius sunt nãe ⁊ cõeȝ
hñt nãm. neqȝ. n. he hypostases in se in
uicẽ sunt. seorsũ. n. vnaq̃qȝ ⁊ ſm ꝑteȝ. i.
ſm seipam sepata ⁊ post. in increata vȯ
⁊ supſbali ⁊ incõprehẽsibili trinitate est
ecõuerso. illic. n. cõe quidẽ ⁊ vnũ re cõsi
derat. cognitõe uero est diuisũ. ¶ Ad p̃m
dico ꝙ vlẽ in actu est illud qȯ hȝ vnita
tẽ indifferentẽ ſm quã ipm idẽ est in pȯ
ꝓxi^a ut dicat de q̃libet supposito. qꝛ p̃⁰
posterioꝝ. vlẽ est qȯ est vnũ in multis ⁊
de multis. nihil. n. ſm quãlȝ vnitatẽ in
re est tale qȯ ſm ipsã vnitatẽ p̃cisã sit i
pȯ ꝓxima ad qȯlȝ suppositũ ut dicat ȯ
quolȝ supposito p̃dicatõe dicẽte hoc est
hoc. quia licet alicui exñti in re nõ repu
gnet esse in alia singularitate ab illa in
qua est. nõ tñ illud vẽ dici põt de q̃lȝ in
feriori ꝙ qȯlȝ est ipm. hoc ẽ. n. solũ pos
sibile ꝙ obiecto eodẽ numero actu cõsi
derato ab intellcũ qȯ quidẽ ut intellcm̃
hȝ vnitatẽ ⁊ numeralẽ obiecti ſm quaȝ
ipm idẽ ẽ p̃dicabile de oi singlari dicen
do ꝙ h⁰ ẽ h⁰. ¶ Ex h appet iprobatio illi⁹
dc̃i: ꝙ intellect⁹ agẽs fac̃ vlitatẽ in reb⁹ ꝑ
hoc ꝙ denudat ipm qȯ q̃d ẽ in fãtasma
te exñs. Nam vbicunqȝ ẽ añq̃ in intelle
ctu possibili habeat eẽ obiectiue siue in
re siue in fantasmate siue hẽat eẽ certuȝ
siue deductũ ꝑ rõem. ⁊ si sic nõ ꝑ aliqȯ
lumẽ: sȝ sp sit talis nã ex se cui non repu
gnet eẽ in alio. nõ tñ est tale cui pȯ ꝓxi^a
ꝯueniat dici de q̃lȝ: sȝ tm̃ est pȯ ꝓxima i
intellcũ possibili. est ḡ in re cõe qȯ nõ est
de se hoc. ⁊ ꝑ ꝯñs ei de se non repugnat
eẽ nõ hoc. sȝ tale cõe non est vlẽ in actu:
qꝛ deficit ei illa indr̃ia ſm quã ꝯpletiue
vlẽ est vlẽ ſm quã. s. ipm idẽ aliq̃ idẽtita
te est p̃dicabile de quolȝ indiuiduo. ita
ꝙ q̊dlȝ sit ipm. ¶ Ad scd̃am instantiam
de dam. dico ꝙ eo mõ q̊ in diuinis cõe ẽ
vnũ reale eodẽ mõ cõe in creaturis non
est vnũ reale. ibi eni cõe est singulare ⁊ i
diuiduũ. qꝛ ipsa nã diuia de se est hoc: ⁊
eodẽ mõ manifestũ est ꝙ nullũ vlẽ i cre
aturis est realr̃ vnũ. hoc. n. ponẽdo esseȝ
ponẽ ꝙ aliq̃ nã creata nõ diuisa p̃dicare
tur de multis indiuiduis p̃dicatõe dicẽ
te hoc ẽ hoc. sicut dr̃ pr̃ est de⁹: ⁊ filius ẽ
idẽ deus. tñ in creaturis est aliqȯ cõe v^m
vnitate reali minori vnitate numerali ⁊
illud quidẽ cõe nõ est ita cõe ꝙ sit p̃dica
bile de multis: lȝ sit ita cõe ꝙ non repu
gnet sibi esse in alio q̃ in eo in q̊ ẽ. ¶ Du
plr̃ igit pȝ q̊ mõ auc̃tas nõ est ꝯ me: ⁊ qꝛ
loquit de vnitate singularitatis in diui
nis. ⁊ hoc mõ nõ solũ vlẽ creatũ non est
vnũ sȝ nec cõe in creaturis. ¶ 2⁰ qꝛ loquit
de cõi p̃dicabili nõ p̃cise de cõi qȯ deter
minatũ est de scȯ: lȝ nõ repugnet sibi eẽ
in alio. q̃le cõe p̃cise põt poni i creatura

Est vnũ reale in re quod de se nõ ẽ singulare

realiť. ¶ Et p hoc pꝫ ad illud arᵐ pncipale
qꝛ phs iprobat illā fictiōem quā iponit
platoni ꝙ.s. nō possit hic hō p se exñs q̄
poniť idea p se eē vlē oi hoi. qꝛ oīs sba p
se exñs est ꝓpria ei cuiꝰ est. hoc ē uel ex
se ipsa uel ē ꝓpa p aliqd ɔ̄hens scā ꝓpa
q̄ ɔ̄hente posito nō pōt ineē alteri: sꝫ nō
repugnet ei ex se inesse alij. ¶ Ista etiam
glo. vera est loquēdo de sba ꝓm ꝙ sumi
tur p nā. ꝛ tūc sequiť ꝙ idea nō erit sba
sortis: qꝛ nec nā sortis: qꝛ nec ex se ꝓpria
nec appropata sorti ut sit tm̄ in eo sꝫ eti
am in alio ꝓm ipm. Si aūt accipiať sba
p sba pª tūc verū est ꝙ q̄lꝫ sba est ex se
ꝓpa illi cuiꝰ est. ꝛ tūc multomagis seq̄t
ꝙ illa idea q̄ poniť sba p se exñs isto mō
nō possit eē sba sortis vel platonis. sꝫ p
mū mēbrū ad ꝓpositū sufficit. ¶ Ad cō
firmatōem opi. pꝫ qꝛ nō ita se hꝫ cōitas
ꝛ singularitas ad nām sic eē in intellcū
ꝛ eē verꝫ extra aiam: qꝛ cōitas ɔueīt nāe
extra intellcm̄ ꝛ silr singlaritas. ꝛ cōitas
ɔuenit ex se nāe. singularitas aūt ɔuenit
nāe p aliqd in re ɔ̄hens ipsā. sꝫ vlitas n̄
ɔuenit rei ex se. ꝛ iō ɔcedo ꝙ q̄rēda ē cā
vlitatis: nō tn̄ q̄renda ē cā cōitatis alia
ab ipsa nā. ꝛ posita cōitate in ipsa nā ꝓꝫ
ꝓpriā entitatē ꝛ vnitatē necessario opō
tet querere causam singularitatis que
superaddit aliquid illi natura cuius est

nō quō vnitas et singularitas se hnt ad nām

Secundo querē

dū est: vtruꝫ sba mālis p aliqd
positiuū intrinsecū sit ď se indiuidua ꝙ
nō: qꝛ vnū nō dicit nisi ꝓuatōem diuisi
onis in se ꝛ ꝓuatōem idētitatis ad aliud
igiť cū singularitas uel indiuiduatio nō
dicat nisi duplicē negatiōem nō oꝫ eius
cām positiuā querē sꝫ sufficit negatio. p
ma ꝓpō ꝓbať: qꝛ si vnū diceret rōnem
positiuā nō diceret eandē quā dicit ens
tūc. n. eēt nugatio dicēdo ens vnū nec a
liā rōem dicit: qꝛ tūc in q̄cunqꝫ ente eēt
entitas addita entitati: qd ē incōueniēs
¶ Cōtra. pma sba p se gnāť. 7. meta. ꝛ p
se opať. i. meta. ꝛ ex hoc distinguiť a 2ª
cui neutrū ɔuenit. g̊ ista ɔueniūt pᵉ sbe
p illud qd addit supra scdam sbam. nō
aūt ɔueniunt ista alicui formalr p nega
tōem. g̊ pª sba nō addit tm̄ negationem
supra secundam.

Hic dicitur ꝙ non

henricus q. v. q. 8m et 9m

indiuiduať p aliqd positm̄: qꝛ illud essꝫ
mā uel forma uel aliqd ɔñs mām ul for
mā. ꝛ hoc uel est absolutū ul respectiuū
nō p mām ut pꝰ oñdeť. nec p formā: q̄a
querā de forma p q̄d indiuiduať: qꝛ nec
ex seipsa sit nec nā de q̄ dcm̄ est supra. q̄
rā g̊ p q̄d: ꝛ ulterius de illo alio. ꝛ sic in
infinitū nec pt dari aliqd ɔñs absolutū
qꝛ q̄rā de illo eodeꝫ mō. nec p respectm̄
qꝛ respectꝰ ꝓsupponit fundamentū. ꝛ sic
nō indiuiduat ipm. g̊ negō est rō. vn̄ po
nit henricꝰ duplicē negatōem eē. vide in
q̊dlibeto. 5. q. 8. ¶ Cōtra ista pmo expo
no intellctm̄ qōnū motaꝝ de ista mā n̄
eni q̄ro q̊ nā est singularis ul indiuidua
si ista significēt intentōem scdam: qꝛ tūc
intētōe 2ª formaliť esset nā singularis ꝛ
effectiue ab intellcū cānte illā intētiōem
scdaꝫ ɔferēte. s. hāc nām ad nām sic sbij
cibile ad pdicabile. nec etiā q̄riť de vnita
te nuāli reali q̊ formaliť nā est sic vna.
nā vnitate nuāli reali est res formaliter
vna siue illa vnitas ɔuertať cū ente siue
sit de genē q̄titatis siue dicat ꝓuatōeꝫ si
ue positōem. Sꝫ qꝛ in entibꝰ est aliqd in
diuisibile in ptes sbiectiuas h̄ est cui for
maliť repugnat diuidi in pla quoꝝ qd
libet sit ipm. queriť nō q̊ formaliť illud
repugnat qꝛ sic repugnātia formaliť re
pugnat: sꝫ q̊ ut fūdamēto ꝓximo ꝛ itri
seco ista repugnātia insit isti. ¶ Est g̊ in
tellectꝰ. q. ď hac mā q̄d sit in hoc lapide
p qd sicut p fundamentū ꝓxiᵐ simpliciť
repugnat sibi diuidi i pla quoꝝ q̊dlꝫ sit
ipm. qualr diuisio est ꝓpria toti vli i su
as ptes sbiectiuas. h̄ mō itelligēdo ꝓbo
ꝙ nō sit aliqd indiuiduū formaliť p ne
gatōem uel ꝓuatōem: sic vī ista positio
ponē. Primo qꝛ nihil simplr repugnat

alicui enti p solā ꝑuatōem in eo: sꝫ p ali qđ positiuū in eo. igit diuidi in ptes sb'iectiuas nō repugnat lapidi in eo qđ est qđdā ens p aliqs negatiões. pbō añtis: qꝛ quātūcunqꝫ negatio tollat pōm ꝓximā ad agē ⁊ pati ut p hoc idē ens i quo est negatio careat pō ꝓxima ad aliquid nō tñ ponit formalē repugnātiā illi' entis ad aliqđ. qꝛ p possibile uel ipossibile circūscriptis illis negatōib' cū non sint staret tale ens cū opposito illaꝝ negacionū. ⁊ ita cū illo cui dr̄ repugnare per se qđ est ipossibile. Arm̄ h' si sba intelligatur nō q̄nta nō est diuisibil' hoc est ñ possibilis diuidi pō ꝓpinqua. non tñ repugnat sibi diuidi: qꝛ tūc repugnaret sibi recipe q̄titatē p quā formalr̄ posset diuidi. stante igit nā sbe corporee nō repugnat sibi ꝙ sit diuisibil'. Silr si nō hr̄e visū tollat pōm ꝓximā ad videndū. non tñ facit repugnantiā ad vidē: qꝛ pōt stare eadē nā positiua in q̄ fuit hec negatō ⁊ pōt sibi ineē oppositū illius negōnis sine repugnātia ex pte nāe. ita pōt argui i ꝓposito cū iste ponat nām ex se non eē vnā ⁊ indiuiduā. nunq̄ tñ p aliq̄ negōnē positā in nā repugnabit sibi formalr diuidi. ⁊ ita nūq̄ erit aliqđ ens positiuū in rebus qđ erit ꝯplete indiuiduū. Et si aliq̄ mō instet ꝑme ꝓpōni h' rōnis saltē assumo istā ꝓpōnem. nulla impfectō repugnat alicui nisi ꝓpter aliqđ positiuū in eo ita ꝙ nulla impfectō repugnat alicui nisi ꝓpter aliquā pfectōeꝫ q̄ ē aliquid positm̄ ⁊ entitas positiua: sꝫ diuidi est qđā impfectio: ⁊ iō nō pōt ꝯpeter nāe diuine. g̃ ⁊c. Itē negōne nō ꝯstituitur aliqđ formalr̄ in entitate pfectiori q̄ sit illa entitas ꝑsupposita negōni. alioqn negatio eēt formalr̄ entitas positia sꝫ ꝑma sba p phm̄ in ꝑdicamētis ē maxime sba ⁊ etiā magis sba q̄ 2a. g̃ nō formalr̄ ꝯstituit in entitate ꝑme sbe per negatōem inquātū distinguit a 2a. Itē d singulari p se ꝑo ꝑdicat illud cui' est singulare: sꝫ de aliq̄ ente accepto sub negōe nō ꝑdicat p se aliq̄ entitas rōne toti' sbi qꝛ totū nō est p se vm. si rōne ptis tūc nō est ꝑdicatio supioris de inferiori sꝫ eiusdē de se. Pꝛea lꝫ ista pō videat eē falsa in se pp argumēta iā facta si intelligat indiuiduū ꝯstitui in entitate ⁊ vnitate singularitatis p negōnē. tñ vr̄ oio supflua ⁊ nō rñdere ad. q. qꝛ ipsa posita adhuc remanet eadē qō. nā de duplici negōne quā ponit q̄ro q̄re negō ista ꝯuenit illi si ista duplicē negōnē dicit eē p se p cām dat cām sui ipsius. si non dat cām h' nō rñdet ad. q. querit. n. illō p qđ repugnat opm̄ istaꝝ negōnū. ⁊ p ꝯns p qđ insunt iste negões. Silr q̄ro vñ negō sit hec cū sit eiusdē rōnis in isto ⁊ in illo. Nā sic i sorte est duplex negō opposita illi que ē in platone ita in platone est negō duplicis rōnis. vñ g̃ sor. est singularis hac singularitate ꝓpa ⁊ determinata. ⁊ nō singularitate platon. nō pōt dici nisi dicat vñ neo sit hec negatio. ⁊ hoc nō pōt eē nisi per aliqđ positm̄.

Concedo igitur cōclusiones istarū rōnū ꝙ nece est p aliqđ positm̄ intrinsecū huic lapidi tanq̄ per rōnem ꝓpriā repugnare sibi didi i partes sbiectiuas. ⁊ illud positm̄ erit qđ dr̄ eē cā indiuiduatōis: qꝛ p indiuiduatōeꝫ intelligo istā indisibilitatē siue repugnātiā ad diuisibilitatē. Ad arm̄ ad oppm̄ lꝫ assumptū sit falsū de q̄ forte alias. tñ si verū eēt ꝙ vnū significaret formalr illā duplicē negōnē nō sequit ꝙ non hēat aliquā cām positiuā p quaꝫ insit ei illa duplex negō. nā ⁊ vnitas specifica pari rōne significaret duplicē negatōem ⁊ tñ nullus negat entitatē positiuā eē rōnem vnitatis specifice a qua entitate positiua sumit rō die specifice. ⁊ istud est bonuꝫ arm̄ ꝓ solone. q. ⁊ ꝓ opi. qꝛ cū in q̄libet vnitate minore vnitate nuāli sit dar̄ entitatē positiuā q̄ sit rō p se illius entitatis ⁊ illius repugnātie ad multitudineꝫ oppositā. maxime uel equaliter erit h' dar̄

in vnitate ꝑfectissima q̄ ē vnitas nūalis

Tertio q̄ro sine argumē tis an s̄ba māIis ꝑ actualē exn̄tiā sit indiuidua vel rō̄ indiuiduādi aliq̄d aliud. dr̄ ꝙ sic q2 ex. 7. meta. act⁹ determinat ⁊ distiguit ꝙ vltima distinctio est ꝑ vltimum actū. Vltim⁹ act⁹ ē indiuiduoꝝ ſm eē exn̄tie q2 q̄dlꝫ aliud ab ipso intelligit in pō̄ ad ipm. Cōtra istud. p̄mo q2 qō nō est ex se distinctū. nec determinatū n̄ pōt eē p̄muꝫ distinguēs uel determinās aliud sꝫ eē exn̄tie eo mō q̊ distinguit ab eē eēntie nō est ex se distinctū nec determinatū. nō. n. esse exn̄tie hꝫ ꝓprias dr̄ias alias a dr̄ījs esse eēntie: q2 tūc oportēt ponē ꝓpriaꝫ coordinatōem exn̄tiaꝝ aliā a coordinatōne eēntiaꝝ. sꝫ p̄cise determinat ex determinatione alterius. igit n̄ determinat aliq̄d aliō. Ex hoc pōt argui alit: q2 illud qō presupponit coordinatōem ⁊ distinctiōem alterius nō est rō̄ distinguēdi ipm vl̄ determinādi ipm. sꝫ exn̄tia ut determinata et distincta p̄supponit ordinē ⁊ distinctionē eēntiaꝝ. igit ⁊c̄. Et si dicat ꝙ p̄supponit distinctōem ⁊ determinatōeꝫ eēntiarū aliā ab illa q̄ ē ab indiuidua. sꝫ istā q̄ ē. q. ꝑ indiuiduū cāt. igit. Cōtra. in coordinatōe p̄dicamētali sp oia q̄ ꝑ se ꝑtinēt ad illā coordinatōem circūscripto q̊cūq3 qō nihil est illius coordinatōis: q2 ſm phm. i. poste. status ē in q̄lꝫ p̄dicato ⁊ in sursū ⁊ in deorsū. igit sicut inuenit supmū ḡnē p̄cise ꝯsiderādo illud sb̄ rō̄ne eēntie: ⁊ inueniūt gnā intmedia ⁊ species ⁊ dr̄ie ita inuenit etiā infimuꝫ. i. singulare absq3 oī exn̄tia actuali: qō pꝫ euident: q2 hic hō̄ nō plus includit formalr exn̄tiā actualē ꝙ hō. Vn̄. eadē. q. est de exn̄tia q̊ ⁊ vn̄ ꝯhit ut sit hec q̄ ē ⁊ de nā. Nā etsi nā specifica eadē sit in plib⁹ indiuiduis hꝫ exn̄tiā eiusdē rōnis in eis. sic ꝙ ꝓbat in solone pᵉ. q. ꝙ ista nā nō sit ꝺ se hec. ita p̄t q̄ri ꝑ q̄d exn̄tia sit hec: q2 n̄ est dare ꝙ sit de se hec. ⁊ ita nō suffic dare p̄mā exn̄tiā q̄ nā sit h. Per h pꝫ ad arᵐ ꝓ opi. dico ꝙ act⁹ distinguit eo⁹ q̊ ē act⁹. sꝫ act⁹ accn̄talis distinguit accn̄talit sicut act⁹ eēntial distinguit eēntialr: ita dico ultima distinctio in coordinatōe p̄dicamētali est distinctio indiuidual: ⁊ illa est ꝑ ultiᵐ actū ꝑ se ꝑtinenteꝫ ad coordinatōem. sꝫ ad hanc nō ꝑ se ꝑtinet exn̄tia actual. actual aūt exn̄tia est vltimus actus posterior tota coordinatōe p̄dicabili: ⁊ iō ꝯcedo ꝙ distinguit vltimate sꝫ distinctōe q̄ ē extra totā ꝑ se coordinatione p̄dicamētaleꝫ q̄ distictio est aliquo mō accn̄lis. lꝫ nō sit vere accn̄talis tn̄ sequit totā distinctōem ſm eē q̄dditatiuū eo ꝙ mō q̊ est act⁹ distinguit etiā in quo est vltim⁹ actus vltimate distinguit.

Quarto quero

Utrū s̄ba māIis sit ꝑ quātitatē indiuidua uel singularis. ꝙ sic. Boe. de trini. In nūero dr̄iaꝫ variabilitas accidentiū fac. nā tres hoies nec spē nec genere differūt sꝫ suis accn̄tib⁹. Naꝫ si oio cūcta eius accn̄a sepem⁹: loc⁹ tn̄ cunctis diuersus est quē vnū fingē duob⁹ minime possum⁹. duo igit corpa vnū locum nō obtinebūt q̊ est accn̄s: ⁊ iō sunt pl̄es nūero q̄to accn̄a plura sūt. int oia autē accn̄tia p̄mū est q̄titas quā vī spālit exp̄mere in loco dicēdo ꝙ eundē fingē duobus nō possum⁹ q̊ ꝯpetit eis inquātuꝫ q̄ta. Pᵣeᵃ dam. in elorio. c. 5. nō ꝯputando ꝑemiū. Ois res in q̄ differt hypostasis ab eiusdē spēi hypostasi dr̄ aduentitia dr̄ia ⁊ caractistica ꝓpetas ⁊ q̄litas hypostatica. hoc aūt accn̄s est uelut hō̄ differt ab altero hoie qm̄ h quidē lōgus h aūt breuis. Pᵣeᵃ. 5. meta. aui. nec q̄ eget mā ad ei⁹ eē adueniūt accn̄tia ⁊ disponēs extrinsece ꝑ q̄s indiuiduat. Cōtra. sic arguit ad. 2. q. p̄ma s̄ba ꝑ se gnāt ⁊ ꝑ se opat. ⁊ h inq̄tū distinguit a 2ᵃ cui ista nō ꝯueniūt ꝑ se. sꝫ ista nō ꝯueniunt enti ꝑ accn̄s de gnāri pꝫ. 4. meta. ꝺ opari pꝫ. q2 vnū ꝑ se agens est vnū ꝑ se ens ⁊ hoc in vno ordine cause.

Godefredus quodl. vi q. xvi et quodl. vii q. v.

Hic dicitur q̄ sb̄a mālis ē singularis per
q̄titatē. ꝛ ponit talis rō: qꝛ qđ ṗmo cō-
uenit alicui ꝛ p se ↄuenit cuilꝫ alteri per
rōem eius. sꝫ sb̄a ꝛ q̄titas nō faciūt vᵐ
p se: sꝫ tm̄ vnū p accn̄s. ꝛ p ↄn̄s nulla ꝓ
prietas ↄuenit p se vna ei sil' ꝛ eq̄ ṗmo:
sꝫ vni p aliud. diuidi āt in ptes eiusdem
rōis ē ꝓprietas q̄ vna p se ↄuenit q̄tita
ti ex. v. meta. g̊ ↄuenit alij̄. s. sb̄e p rōem
eius. talis ē diuisio spēi in ei' indiuidua
qꝛ ista diuidēda nō sūt formal'r alterius
rōis: sicut sūt spēs diuidētes gen'. ꝛ ex h̄
vltra esse diuisibile in ptes eiusdē rōnis
ↄuenit alicui rōne q̄ntitat' ex. 5. meta. ꝛ
idē ē ṗnᵐ diuisiōis in aliq̄ nā ꝛ distictio
nis diuisoꝝ. igr̄ p q̄ntitatē distiguunt in
diuidua indiuidual'r ab inuicē. ꝛ ex hoc
ↄcludit q̄ p q̄ntitatē ↄuenit rei disio in
indiuidua cui ṗ° ↄuenit talis distinctio
g̊ p q̄ntitatē indiuiduū fit indiuiduum.
¶ Preᵃ hic ignis nō differt ab illo igne
nisi qꝛ forma differt a forma. nec fōma
differt a forma nisi qꝛ recipit in alia ꝛ a
lia pte mãe nec ps mãe ab alia pte nisi
qꝛ est sub alia ꝛ alia pte q̄ntitatis. g̊ tota
distictio h' ignis ab illo igne reducet' ad
q̄ntitatē sic̄ ad ṗmū distinctm̄. ¶ Confir
mat' rō: qꝛ generās gn̄āt aliud pp distin
ctōem mãe materia ista geniti necio pre
supponit q̄ta ꝛ sub q̄titate distincta: q̄
q̄ta pꝫ: qꝛ agēs naturale nō p̄t agē in nō
quātū. pꝫ etiā q̄ q̄ta alia q̄titate: qꝛ nō
p̄t eē q̄ta q̄titate gn̄ātis. sꝫ ista q̄titas
p̄cedit nāl'r eē ipsi' geniti. igit' ꝛ distictio
nē ipsius generāt' ꝛ geniti. nō āt p̄cedēt
nālit' si nō eēt nāl'r req̄situ ꝛ p se ut disti
ctiuū ipsius. ¶ Contra istā ↄcl'onē arᵒ q̄tu
oꝛ vij̄s. ṗmo ex idētitate rōnis nuālis si
ue indiduatōis uel singularitat'. 2° ex oꝛ
dine sb̄e ad accn̄a. 3° ex rōe coordinatio
nis p̄dicamental'. ꝛ iste tres vie ꝓbabūt
cōiter q̄ nullū accn̄s p̄t eē p se rō p quā
sb̄a mālis indiduat'. 4ᵒ via erit spāliter
ↄ q̄titatē q̄tū ad ↄcl'onē opi. ꝛ 5° arguet'
spāl'r ↄ illas rōes opi. ¶ Quantū ad ṗᵐ
ṗmo expono q̄d intelligo p indiduatio
nē siue vnitatē nuālēꝫ siue p singularita
tē nō quidē vnitatē indet'minatā s̄ꝫ quā
q̊dlꝫ in spē dr̄ vᵐ nūero: sꝫ vnitatē signa
tā ut hāc. ita q̄ sic̄ ṗus dcm̄ ē q̄ indidu
um ipossibile ē diuidi i ptes sb̄iectiuas
ꝛ q̄rit' rō ipossibilitat' ita dico q̄ ididu
um ē incōpossibile nō eē h° signatū hac
singularitate. ꝛ q̄rit' cā nō singularitat'
in cōi. sed h' singularitatis in spāli signa
te. s. ut est hec determinate. hoc mō intelli
gendo singularitatē ex ṗma via arguit'
dupl'r. ṗ° sic: sb̄a actu exn̄s nō mutata a
liq̄ trāsmutatōe sb̄ali nō p̄t fieri de hac
nō hec: qꝛ ista singnlaritas sic̄ mō dcm̄ ē
nō p̄t ineē alia ꝛ alia eidē sb̄e manēti ea
dē nō sb̄al'r mutate. sꝫ sb̄a actu exn̄s nul
la sb̄ali mutatōe facta in ipsa uel muta-
ta pōt sine ↄdictōe eē sb̄ alia ꝛ alia q̄nti
tate ꝛ q̊cūq̄ꝫ accn̄te absoluto. g̊ nll'o mō
tali est formalit' hec sb̄a hac singl'aritate
signata. minoꝛ pꝫ: qꝛ nō ē ↄdictio q̄ de'
sb̄am q̄tā ista q̄titate eandē ↄseruet ꝛ i
formet eā alia q̄ntitate. nec ꝓpter h̄ sb̄a
illa actu exn̄s mutabit' mutatōne sb̄ali:
qꝛ nō erit mutatio nisi a q̄ntitate in q̄n-
titatē. ¶ Silr̄ si mutet' a q̊cunq̄ꝫ accn̄te si
ne mutatōe sb̄ali siue h̄ sit possibile siue
ipossibile nō ꝓpter h̄ erit formal'r nō h̄.
¶ Si dicas q̄ istud est miraculū: ꝛ iō non
ↄcludit ↄ rōem nālē. ↄ. miraculū n̄ est
respcū ↄdictorioꝝ ad q̄ nulla ē pō. sꝫ ↄ
dictio ē eandē sb̄am manētem eē duas
sb̄as sine mutatōe sb̄ali. ꝛ h̄ tā successiue
q̄ sil'. qđ tn̄ sequit' si p aliqđ accn̄s eēt for
mal'r hec sb̄a. tūc. n. accn̄te succedēte ac
cidēti eadē sb̄a nō mutata eēt successiue
due sb̄e. ¶ Confirmat' etiā illud p sil'e de
vnitate specifica: qꝛ ipossibile est vnam
sb̄aꝫ manentē nō mutatā specifice eē sil'
uel successiue hāc spēm ꝛ nō hāc spēm.
g̊ a sil'i in ꝓposito. ¶ 2° sic. duaꝝ ꝓductō
nū ↄpletaꝝ in eē sb̄ali nō p̄t eē eadē sb̄a
ṗm' ⁊ min' ꝓbo: qꝛ tūc vtraq̄ꝫ acciperet p-
fectū eē sb̄ale exq̄ vtraq̄ꝫ ē cōpleta. ꝛ ita
idē bis ꝓduceret' ↄplete. ꝛ tūc si iste due

ꝓductõẽs nõ essent sꝫ eadẽ sb̃a ꝑ se et a
ctu exñs ꝓduceret cũ iã actu existit saltẽ
igitur duaꝝ ꝓductio^m successiuaꝝ extre
mũ ⁊ ĩminus idẽ eẽ nõ põt. sꝫ gnãtõnis
panis erat hic panis ĩmin⁹ post. panis
aũt iste trãsb̃atus ẽ manẽte eadẽ q̃ntita
te creet igit alius panis ⁊ afficiat ista q̃n
titate manẽte sequit q̃ ĩminus creatõis
erit panis idẽ cũ illo pane q̃ erat ĩminus
gnãtõis: qꝛ eadẽ singularitate nũero erit
hic panis formalr̃ h̃ q̃ fuit ali⁹ pãis hic.
⁊ sequit ultra q̃ idẽ panis erit trãsb̃at⁹
⁊ nõ trãsb̃at⁹. imo sequit q̃ nullus pãis
sit trãsb̃at⁹. qꝛ nõ panis vl̃is. nec pãis h̃
singularis: qꝛ iste panis manet nõ muta
ta q̃ntitate q̃ erat hic formalr̃ hic panis
ex dato. igit nihil oĩo est trãsb̃atũ ĩ cor
pus christi qđ ẽ hereticũ dicẽ. ¶ Ex scđa
via arguit sic: sb̃a ẽ ꝑor nãlr̃ oĩ accñte ꝫ
phm̃. 7. meta. ⁊ ẽ intẽtio sua de sb̃a ꝫm
q̃ est v^m istoꝝ q̃ diuidũt ens. ita q̃ expo
nere ibi sb̃am ꝓ deo uel ꝓ ꝑ^a cã nihil ẽ
ad intentõem eius. ita. n. ꝓbat sb̃am eẽ
ꝑmã quõ ꝓbat sb̃am eẽ de nũero didẽ
tiũ ens: qđ est ꝑor oĩ accñte ita. s. q̃ ad
deĩminandũ de oĩb⁹ q̃ diuidũt ens suf
ficit deĩmiare đ sb̃a tãq̃ đ ꝑ° ꝓ eo q̃ co
gnitõ accñtiũ hĩ ex eo q̃ attribuunt sb̃e
istud aũt nõ põt eẽ nisi de sb̃a ꝫm tota
lẽ coordinatõem suã. igit nihil posteri⁹
ista coordinatõne põt eẽ rõ formalr̃ q̃ ali
q̃d est in ista coordinatõe. ex rõne igĩ ꝑo
ritatis sb̃e ꝫm q̃ cõis est sufficit deĩmina
tio sb̃e ꝑme cui ꝯuenit ista ꝑoritas nãlis
ad oẽ accñs. g̊ ꝯuenit sb̃e ꝑme ex rõe sua
q̃ sit hec ꝑus nãliter q̃ deĩminet aliq̊ ac
cidẽte. ¶ Et põt ꝯfirmari ꝯñtia. qꝛ si ali
q̃d sit ꝑus ad aliud maxime ꝑ^m illi⁹ ẽ ꝑ
mũ ad illud. sꝫ maxi^e ꝑmũ sb̃e in cõi est
sb̃a ꝑ^a. igĩ sb̃a ꝑma est ꝑor simplr̃ oĩ ac
cidẽte. ⁊ ita ẽ ꝑus hec q̃ aliq̊° deĩminet
ꝑ aliq̃d aliud. ¶ Hic dĩ q̃ lꝫ ꝑ^a sb̃a sit ꝑ
or q̃ntitate in eẽndo. nõ tñ in diuidendo
sicut etiã sb̃a est ꝑor in entitate nõ tñ in
diuisibilitate. ¶ Cõtra. ista rñsio se ipsã de
struit. qꝛ si ꝑma sb̃a est ꝑor nãlr̃ in essen

do ipsa quãtitate. ⁊ non põt intelligi ꝑ^a
sb̃a in suo eẽ nisi inquantũ hec. g̊ ñ erit
hec ꝑ q̃ntitatẽ. ¶ Preterea for^a est simplr̃ ꝑ
or ꝯposito ꝫm ꝓbõnẽ aris. 7. meta. c. 2.
g̊ si q̃ntitas sit for^a ꝑme sb̃e ipsa erit ꝑor
ꝑma sb̃a in eẽndo: q̃ si nõ sit for^a in eẽn
do. igit nec in vnitate ꝯperẽte ꝑme sb̃e ĩ
q̃ntũ tale ens. qualꝫ. n. entitatẽ cõsequit
ꝓpria vnitas nõ hñs aliã cãm ꝓpriam
sui q̃ cãm entitatis. ¶ Preterea eodẽ mõ sb̃a
est ꝑor nãlr̃ oĩ accñte q̊ est sb̃m omniuꝫ
accñtiũ. inq̃ntũ eni sb̃m ꝓbat eẽ ꝑus dif
finitõe oĩ accñte: qꝛ sic ponit in ordie cu
iuslibet diffinitõis ꝑ additamẽtũ. sꝫ ut ẽ
sb̃m ẽ hec sb̃a: qꝛ ꝫm phm̃. 2 metha. sin
gulariũ sũt cãe singulares in q̊cunq̃ ge
nere cãe. igĩ singularis accñtis singularis sb̃
iectũ ẽ cã. Et ꝯfirmat maxime đ accñte
ꝑ accñs. qꝛ illud prio inest singl̃ari scđm
phm̃. 5. meta. c. de eodẽ. ¶ Preterea oẽ qđ ẽ
ꝑus alio nã ẽ ꝑus duratõe h°°. s. q̃ q̃ntuꝫ
est de se nõ repugnat sibi ꝯdcõrie posse
eẽ ꝑus duratõe suo posteriori. vl̃r. n. ꝑ
oritas nãe includit in ꝑori posse eẽ sine
posteriori sine ꝯdictõe ex. 5. meta. ca. de
posteriori. igĩ sine ꝯdictõe posset q̊cũq̃
sb̃a q̃ntũ est ex se eẽ ꝑus duratõe oĩ accñ
te: ⁊ ita q̃ntitate. ¶ Ex 3ª via arguit sic:
in q̊cunq̃ coordinatõe ꝑdicamẽtali sũt
oĩa ꝑtinẽtia ad illã coordinatõem circũ
scripto q̊cunq̃ alio qđ nõ est aliq̃d illi⁹
coordinatõis eẽntialir̃. hoc ꝓbat: qꝛ due
coordinatões sũt ꝑmo diuerse. ⁊ ita ni
hil vnius est tale ꝑ aliq̃d coordinatõnis
alterius. sꝫ ad coordinatõem istã inq̃ntũ
finita est ⁊ in sursum ⁊ deorsũ ꝫm phm̃
1. poste. sic ꝑtinet aliq̃d ꝑ^m ꝑdicatũ de q̊
nihil ꝑdicat. ita ꝑtinet infimuꝫ sb̃m cui
nihil subiicit. g̊ singulare uel indiuiduũ ẽ
in q̃lꝫ coordinatõe ꝑ nihil alteri⁹ coordi
natõis. ¶ Preterea 2° in q̃lꝫ coordinatione
circũscripto q̊cunq̃ alteri⁹ coordinatio
nis est rõ spẽi. nã spẽm nulla opi. fingit
in aliq̊ genere eẽ ꝑ rõem accñtis loq̃ndo
de absolutis. sꝫ de rõe spẽi est q̃ sit đ plĩ
bus differẽtib⁹ nũero ꝑdicabil. g̊ in q̃lꝫ

coordinatõe pōt inueniri aliq̃d intrīse
ce indiuiduū ⁊ singulare ꝺ q̃ spẽs p̄dica
tur. aut saltē pōt inueniri aliq̃d nō ꝺ mł
tis p̄dicabile. alioq̄n nō erit in ista coor
dinatõe aliq̃d spẽs specialissima: de cuꝰ
rõe est eẽ p̄dicabile si nihil hꝰ sit subĳci
bile. ¶ Preterea 3o infimū subĳcibile ⁊ sb
iectū recipit p se p̄dicatõem cuiuslibꝫ p̄
dicabilis sic p̄mū p̄dicatū p̄dicat p se ꝺ
q̄lꝫ p̄dicato illius coordinatõis. ſꝫ ens p
accñs inq̄ntū ens p accñs nulliꝰ recipit
p̄dicatõem p se. igr̄ infimū subĳcibile ñ
pōt eẽ ens p accñs. aggregās aūt res di
uersoꝝ generꝝ est ens p accñs sm p̄hm
5. meta. c. de vno. ¶ Preterea qñ aliq̃d cõue
nit seu natuꝫ est ꝯuenire alicui p̄cise sm
aliquā rõem cuicūq ꝯuenit essentialit
sm illā rõem ꝯuenit ei simplr ⁊ eēntialr
ſꝫ eẽ singulare uel vle in coordinatõe ge
neris sbe ꝯuenit alicui p̄cise inq̄ntū ē il
lius coordinatõis circūscripto oi qꝺ est
alterius. igr̄ cui eēntialr ꝯuenit cõitas in
q̄ntū est istiꝰ coordinatõis ꝯuenit ei sim
plr eēntialr. ſꝫ q̄ntūcūq ꝯbat p aliꝺ al
terius generis nihil tollit circa ip̄m p̄ti
nēs ad suā coordinatõem. q̄tūtunq. n.
sor. determinet p albū uel nigrū ad q̄ fuit
in poa nō est sor. magis determinate i ge
nere sbe q̄ erat p̄us: qꝛ p̄us erat h. igr̄ q̄
tūcūq ponat nā in gnē ꝯbi ad indidua
p aliqꝺ alterius generis remanebit illa
natura formalr̄ cõis ꝯcta sicut nō ꝯcta.
⁊ ideo ponē cõe fieri indiuiduū p aliq̃d
alterius generis est ponē illud esse cõe si
mul ⁊ indiuiduū ⁊ singulare. Propt̄ ar
gumēta forte istarū duarū viaꝝ fugien
da tenet pꝰ de q̄ntitate alio mō h mō. s.
q̄ sicut extēsio mãe est alia nā a nā quā
titatis ipsius mãe. ⁊ nihil addit sup eēn
tiā mãe sic signatā. sic signatio mãe quā
hꝫ cāliter p q̄ntitatē ē alia a signatõe q̄n
titatis ⁊ poꝛ nāliter signatõe quā habet
p quantitatē. ⁊ ista signatō est alia ab il
la que est quantitatis. ſꝫ nō est alia a sb
stantia: ita q̄ sicut mā nō est hñs p̄tes p
nām quātitatis: qꝛ ps mãe est mā. sic sb

Egidius Romanus qualiter ponit

stantia signata nō est nisi substantia. si
gnatio eni solū dicit modū se habendi.
¶ Cōtra ista positio vꝫ includē ꝯdcõria
duplr. p̄mo qꝛ ip̄ossibile est aliq̃d depē
dēs a posteriori naturalr̄ eē idē poꝛi na
turaliter: quia tunc esset prius ⁊ non pri
us. ſꝫ sba est poꝛ nālr̄ q̄titate p eos. igr̄
nihil cātū p q̄ntitatē siue q̄lrcūq p̄exi
gēs nām q̄ntitatl pōt eē idē sbe. nō igr̄
ista signatio ē idē sbe: ⁊ tñ cāta a q̄ntita
te. pbō maiorl. ubi est vā ⁊ reał idētitas
ſꝫ nō sit formał ibi ip̄ossibile ē h eē ⁊ illꝺ
nō eē: qꝛ tūc idē realr̄ eēt ⁊ tñ eēt. ſꝫ pos
sibile est p̄us nālr eē sine posteriori nālr
g p ꝯñs multomagl absq eo qꝺ dereli
ctū ē uel cātū a posteriori nālr̄. ¶ Preterea
illud qꝺ ē necia ꝯditio cāe: in cāndo nō
pōt hīe eē a cāto: qꝛ tūc cā inq̄ntū suffi
ciens ad cāndū eēt cāta a cāto. ⁊ eēt illꝺ
cātū suipsiꝰ cā. ⁊ p tāto posset dare cāe
cātionē suipsius. sed singularitas sbe si
ue signatio est necia ꝯditio i sba ad cān
dū q̄ntitatē. qꝛ sicut arm est cātū singula
re reqrit cāꝫ singularē g ip̄ossibile ē istā
signatõeꝫ eē a cāto a sba inquātū singu
laris. ¶ Preterea quero quid est quan
titatem derelinquere uel cāre modum ta
lem in substantia. si nihil est nisi quod
p̄fuit quantitati tunc nullo modo est si
gnatio p quantitateꝫ: quia tunc simplr
signatio substantie p̄cederet naturaliter
quantitatē. si autem aliquid aliud que
ro quomō causetur a quantitate ⁊ quo
genere cāe nō videt posse assignari ibi:
genus cause efficiētis. sed quātitas ñ est
forma actiua. ¶ Preterea quare magl
derelinquit quātitas talē modū in sub
stantia eundē realiter substātie q̄ quali
tatis ut albedo. nō videt rō: qꝛ sic albe
do seipsa est fora superficiei ⁊ nō mediante
aliq̄ alia forma derelicta: ita videt quan
titas eē fora substātie qua substantia est
quanta ⁊ nō derelinquere formā. ¶ Ex
quarta via arguo sic: quātitas ista qua
substāa ē hec signata aut ē q̄titas īmia
ta aut īmīata. ñ īmiata. qꝛ illa sequit

esse forme in mã. ꝛ p ꝯñs singularitatẽ
sбe: qꝛ sicut sбa est cã eius vt ẽ termina
ta: ita hec sбa est cã ei⁹ vt ẽ hec termina
ta. si aũt interminata sit cã quare sбa ẽ
hec q̃ntitas interminata manet eadẽ in
gñato ꝛ cõrupto. g̃ nõ est cã alicui⁹ siue
gñationis iminate. ¶ Si dicat̃ ꝙ nõ seq̃
tur: qꝛ q̃ntitas nõ ponit̃ cã singularitatꝭ
nisi p̃supposita vnitate specifica. sed ge
neratũ ꝛ corruptũ nõ sunt eiusdẽ spẽi.
¶ Cõtra. pono ꝙ ex aqua p̊ᵒ generet̃ ignis
2ᵒ ex igne generet̃ aq̃ in p̊ᵃ aq̃ corrupta:
ꝛ in 2ᵃ generata ẽ eadẽ q̃ntitas: ꝛ nõ solũ
q̃ntitas inĩminata sed etiã terminata: qꝛ
põt hr̃e eundẽ terminũ a forma: vel sal
tem sufficit eadẽ inĩminata. ꝛ illa p te ẽ
cã singularitatꝭ p̃supposita vnitate spe
cifica. g̃ p̊ᵃ aqua ꝛ 2ᵃ aqua sunt hec aq̃
eadͦ nũo: qͦd vĩ impossibile: qꝛ idez indi
uiduuz nũo nõ redit nãli actiõe ex. 2. de
gñatione ꝛ. v. physi. ¶ Itẽ: si q̃ntitas sit p̊ᵒ
indiuiduãs sбam: oportet ꝙ ipa in se p̊ᵒ
sit hec ꝛ de se distincta nũaliter ab alia
sed tũc tua ꝓpõ nõ est vã. s. ꝙ ois dr̃ia
formalis ẽ specifica. q̃ntitas. n. hec ꝛ illa
sunt forme. g̃ differunt specifice. ꝛ si q̃ntꝭ
tatem excipias ab ista ꝓpõne fundamẽ
tali edificaᷓ ruinosi. vñ ꝓbat̃ ꝙ dr̃ia for
malis sit specifica. quecũqꝫ. n. rõ fuit ad
ducta ex forᵃ eque hẽbit locũ in ꝓposi
to: cũ q̃ntitas sit forma sic̃ alia p̃dicamẽ
ta. ¶ Et si dicas: imo q̃ntitas hꝫ ex se situz
determinatuz: ꝛ p hoc distinguit̃ ex se ab
alia q̃ntitate. ¶ Cõtra. q̃ro de q̊ situ loq̃
ris: aut de situ q̇ est p̃dicamẽtũ: ꝛ iste est
nãliter posteri⁹ q̃ntitate: aut de situ q̇ est
dr̃ia q̃ntitatis put q̃ntitas dĩ ꝯstare ex p
tibus hñtib⁹ positiõem. ꝛ tũc ẽ eadẽ qͦ
q̃ p̊us q̃liter. s. sit⁹ isti⁹ q̃ntitatis dr̃t ab il
lo situ illi⁹ q̃ntitatis: que qͦ est quõ nãli
ter q̃ntitas hec dr̃t ab illa ꝛ ita vt vĩ assi
gnas rõem suiipsi⁹. nõ. n. notius ẽ ptes
pmauentes ꝛ ꝯtinuatas in isto toto sei
psis distingui a ptibus pmanẽtib⁹ ꝛ cõ
tinuatis in illo toto: q̃ duo. s. ꝯtinuatio
nem ꝛ pmanentiã includit positio vt ẽ

dr̃ia q̃ntitatis q̃ ꝙ hec q̃ntitas differat se
ipa ab illa. ¶ Itẽ ois arᵃ q̇ facta sũt ꝯ op.
in. j. q. ad ꝓbandũ ꝙ caro nõ sit de se h
pñt eadͦ fieri ad ꝓbandũ ꝙ q̃ntitas ñ sit
ð se h. nã manifestũ ꝙ rõ linee de se cõis
ẽ huic linee ꝛ illi. nec maior ẽ ꝯdictio in
telligere lineã sub rõne vl̃is q̃ carnẽ. hꝫ
etiã linea aliquã vnitatẽ realẽ minorez
vnitate nũali sic̃ ꝛ caro hꝫ ꝓpt̃ easdem
rões q̇ posite st̃ in 2ᵃ rõne ꝯ opi. in. j. q.
pꝫ etiã ꝙ linea ꝛ sup̃ficies st̃ eiusdẽ rõis
in hac aq̃ ꝛ in illa. q̃re g̃ hec aq̃ ẽ hec aq̃
ꝛ singl̃aris. ꝛ nõ loquor de singularita
te vaga ꝛ indeĩminata sed signata ꝛ deĩ
minata. ¶ Cõtra rões opi. arguo p̊ᵒ ꝯ
p̊mã ꝙ q̃ntitas nõ sit rõ diuisibilitatꝭ et
indiuiduatõis: qꝛ q̇cq̇d est rõ diuisibili
tatis inest formalit̃ ılli qͦd ẽ diẜibile ista
diuisione. sed q̃ntitas nõ inest formalit̃
spẽi seu toti vl̃i inq̃ntũ ẽ diuisibil̃ in ptes
sбiuas. igit̃ ipa nõ est rõ diuisibilitatis
tal̃ toti⁹ in ptes tales. ¶ Cõfirmat̃ rõ: qꝛ
totũ vl̃e qͦd diuidit̃ in indiuidua ꝛ in p
tes sбiuas p̃dicat̃ de q̃libet illarũ priuz
sбiuarũ: ita ꝙ q̃libet ps sбiua ẽ ipm. p
tes aũt q̃ntitatiue in q̃s fit diuisio totius
ꝯtinui nunq̃ recipiũt p̃dicatiõem toti⁹
diuisi in ipas: ꝛ lꝫ ꝯcurrãt diuisio toti⁹
hõgenei i ptes q̃ntitatiuas ꝛ diuisio spẽi
siue diuisio totius vl̃is in ptes sбiuas q̃
ptes st̃ indiuidua: nõ tñ st̃ vni⁹ toti⁹ di
uisi: qꝛ totũ q̃ntũ diuidit̃ diuisiõe q̃ntita
tiua: ꝛ nõ p̃dicat̃ de aliq̃ pte didente: sic
nec q̃ntũ etherogeneũ de suo diuidẽte.
vl̃r. n. nulla ps q̃ntitatiua ẽ totũ illud cu
ius ẽ ps: sed cũ hoc ꝯcomitat̃ ꝙ sũt plu
ra indiuidua hñtia idẽ esse qͦd cõe. diui
dit̃ in ipa alia diuisiõe: et illud cõe nõ e
rat illud q̃ntũ qͦd diuidebat̃ diuisiõe q̃
titatiua. ẽ igit̃ aliud totũ diuisuz hac di
uisione ꝛ illa. ꝛ tñ in easdẽ ptes p accñs
sed formalit̃ ptes alteri⁹ rõis respc̃u hu
ius toti⁹ ꝛ illi⁹: qꝛ respc̃u hui⁹ ĩtegrales
ꝛ respc̃u illi⁹ sбiue. ¶ Et ꝓpt̃ istũ ꝯcursuz
duarũ diuisionuz duoꝝ totoꝝ in ptes
in quib⁹ cõcurrit diuersa rõ ptis: puta

uerunt aliq̃ q̄ ista duo tota diuiderentur in ptes eiusdē rōis. Et qd accipit a pho dicend q̄ phs nō dicit q̄ntū diuidi in ptes eiusdē rōis. sed q̄ ē diuisibile in ea q̄ insunt quoꝝ singulū ē natū eē aliqd et hoc aliqd in ea q̄ insunt inqt tanq̄ ꝯponentia totū cui insūt. igit nō sic in ptes sbiuas q̄ nō sic insūt quoꝝ vtrūq̄ si diuisio fiat i duo aut singla si i plura natū est eē aliqd p se. s. exn̄s eo mō q̄ totū: qꝛ inq̄tū aliqd ē ps q̄titatiua diuidēs ita p se pōt eē sic totū diuisum: ꝛ hoc ꝯ diuisionē ꝯpositi in mām ꝛ formā. ꝛ hoc aliqd ꝛ hoc ꝯ diuisionē generis i spēs. ꝛ si nūs ꝯponeret ex diuersis nūis: nō obstaret rōi nūi inq̄tū qnt⁹ q̄ diuideret in nūos alteri⁹ rōis. ꝛ eod mō nō obstarꝫ vl̄i puta q̄nto q̄ diuideret in ptes alterius rōnis si ꝯponeret ex bicubito ꝛ tricubito q̄ dn̄t spē: ita etiā q̄titati nō obstaret diuisio sui sbi in ptes eiusdē rōis. cōcedo g̊ vl̄r de facto q̄ lꝫ totū nō reqrat q̄ diuidat in ptes alteri⁹ rōis: tn̄ nō reqrit eas eē distincte rōis: qꝛ inq̄tū sr ptes q̄nti nō sr alteri⁹ rōnis. lꝫ. n. caput corꝰ ꝛ man⁹ sr ptes q̄titatiue ꝛ alteri⁹ rōis: nō tn̄ sr alteri⁹ rōis inq̄tū sr pcise ptes q̄nti eo g̊ mō q̄ verū est lꝫ a pho nō posset accipi q̄ q̄ntū diuidat in ptes eiusdē rōis oino nō est ad ꝓpo^m: qꝛ nō diuidit in ptes in qb⁹ includat rō diuisi: sed in ptes q̄ infuerūt diuiso ꝛ hn̄t rōnem vnā nō illi⁹ sed alicu⁹ cōis illi toti ꝛ ipsis. spēs aūt diuidit in ptes eiusdē rōis quarū q̄libet includit rōem diuisi ꝛ nō aliqd aliud alteri⁹ rōis cōe diuiso ꝛ diuidētib⁹.

¶ Pꝫ: arguo ꝯ scḋam rōem: gnāns inq̄^m gnāns circūscripto omi alio distinguit a genito: qꝛ nō est intelligibile q̄ ideꝫ generet se. etiā in diuinis psona nō gnāt se sed gnāns inq̄tū gnāns nō includit q̄titatē sic ꝓpriū pn^m gnātiuū: nec genituꝫ vt genitū includit quantitatē vt p se formalē ꝛminū gnātionis. g̊ circūscripta vtraq̄ q̄ntitate. s. gignētis ꝛ geniti h sba distingueret ab illa nūalit. ¶ Cōcedo g̊ ꝯclusionē oim istarū rōnū q̄ īpossibile ē p aliqd accn̄s sbam eē indiuiduaꝫ: h⁹ ē q̄ p aliqd accn̄s sibi diuidat in ptes sbiuas: ꝛ q̄ p illud repugnet sibi eē nō h⁹.

Ad primā rōnem ꝓ op. pꝫ. v. arti. ad pmā q. quō male accipit minorē: ꝛ q̄ nō pōt hri a pho: ꝛ eo mō q̄ hri pōt vā illa minor nō ē ad ꝓpo^m de diuisione toti⁹ in ptes q̄ntitatiuas. ¶ Cū etiā vlteri⁹ accipit q̄ eodē est aliqd diuisibile: ꝛ q̄ ptes diuidētes distinguunt: hoc fm̄ ē. nā nā cōis diuisibil ē ex se indiuidētia. nō aūt diuidētia distinguit ex rōe nāe sed ex pꝛīs distinctōib⁹. ita. n. apparet in gnē: qꝛ gen⁹ est diuisibile fm se in plura gnā ꝛ in plures spēs: ꝛ tn̄ genus nō est rō distinctōis specierū: sed dr̄ie constituētes plures spēs. ¶ Ad scḋam rōnem pꝫ quō ex illa pōt ꝯcludi q̄ idē gnāret se. sed ad formā argumēti dico q̄ ambe pmisse sr false. lꝫ. n. alia for⁹ sit in alia mā: nō tn̄ ꝓpt alietatē māe est alia for⁹: sed sic entitas forme est poꝛ illa: ita ꝛ sua alietas sīliter alia pmissa. s. q̄ est alia ps māe, ꝓpter aliā partē q̄titatis falsa est: qꝛ siue sit distinctio ptiū māe in se p̄ter q̄ntitatem siue nō prioꝛ est distinctio ptiū materie q̄ quātitatis: qꝛ hui⁹ accn̄tis sbm est hoc aliqd. ¶ Ad pbōnem cum dr̄ q̄ generās nō genāt nisi de mā quāta alia quātitate. siue ita sit siue nō de q̄ al's saltem in ptibus māe distinctis fm formā quātitatis. dico q̄ vnitas māe ē passio metaphysica: ita q̄ vnitas ei⁹ nāliter pcedit rōnem quancūq̄ generatiōis. rō. n. generātis pcedit generās. tale. s. nāle qd. s. requirit extra mām suaꝫ aliā de q̄ generat: ꝛ requirit istā quantitatē sicut ꝯcomitantē distinctōeꝫ māe a mā. ꝛ deberet ꝓbari q̄ q̄titas esset ꝓpꝛia ratio vnitatis talis. s. singularitatis in sba: ꝛ ꝓbat q̄ est rō sine qua nō respectu vltimi. vn̄ loc⁹ illi⁹ ꝯn̄tie nullus ē. ¶ Si obꝗciatur q̄ saltē ex ꝯfirmatiōe habebit q̄ q̄titas pcedit nāliter indiuiduatiōeꝫ

ſb̃e generãde qḋ eſt cõtra ↄclonem ſcḋe vie improbãtis op̄. nã ſi generãs prius requirat mãm quantã anteq̄ generet. g̊ naturalit̃ p̄ſupponit̃ quãtitas mãe in diuiduationi ip̄ius geniti. ¶ Rn̊ q̄ indiuiduatiõi geniti p̄ſupponit̃ q̄ntitas corrupti ordine duratõis: q̄ꝛ corruptũ preexiſtit cũ oĩb⁹ ptib⁹ ſuis. ſed ex hoc nihil ſequit̃ ad. b. q̄ ſit p̄oritas nãliter q̄ntitatis ad eius indiuiduationẽ vel indiuiduationẽ ſb̃e illi⁹ in q̃ eſt q̄ntitas. naꝫ iſta accñtia corrupti que p̄cedũt tp̄e genitum ſequunt̃ ſb̃am illã in qua ſunt: ⁊ etiã illã vt ſingularẽ. ⁊ eo mõ accñia geniti ſequunt̃ ſb̃am genitã. ¶ Sꝫ adhuc vlterius reducit̃ arm̃: q̄ꝛ quãtitas nõ tm̃ p̄cedit vt in corrupto genitũ: ſed p̄cedit nãliter formaꝫ geniti. pbõ: alioquin in inſtãti in quo generãs inducit formã in duceret in nõ quantũ: qḋ vĩ eſſe ↄ illã ꝑpõem: q̄ agens ꝑticulare nõ attingit ad ſb̃am mãe. ſed p̄cipue attingit eã inq̄ntum quantã. ¶ Silr̃ hoc vĩ eſſe ↄtra auer. in de ſb̃a orbis: vbi vĩ velle q̄ maneat eadẽ q̄ntitas in gnãto ⁊ corrupto. alioq̄n generãs gnãret de nõ corpe corpus. ¶ Cõtra illud p̄° arguit̃ q̄ hec ratõ nõ valet nec dꝫ adduci ꝑ iſta poſitiõe: q̄ꝛ fundator hui⁹ poſitiõis vĩ tenere cõtra hoc adductũ. tenet. n. q̄ q̄titas non ſit p̄mus actus mãe neq̄ꝫ q̄ aliq̃ forma corporeitatis maneat eadeꝫ in gnãto et corrupto: loquẽdo de corporeitate ĩ genere ſb̃e dicit nullã quantitatẽ manere eandẽ nũo in iſto ⁊ in illo. ⁊ etiaꝫ cũ ponat eã pficere ſb̃am ↄpoſitã ⁊ nõ mãm immediate vt ſb̃m dꝫ ponere illaꝫ aliaꝫ q̄titatem geniti poſterioreꝫ nãliter ipſo genito: ſicut illã corrupti poſterioreꝫ nãliter ip̄o corrupto. ⁊ ita iſta deductio ḋ p̄oritate quãtitatis ad ſb̃am vel formã geniti quicq̇d ſit de Auer. nõ eſt de op̄. ponẽtis eã. hoc quo ad hõiem. ¶ Sꝫ ad ↄclonem in ſe dico cũ iſto quo ad iſtud q̄ ſi nulla forma corporeitatis maneat formalit̃ in igne ⁊ in aqua nullũ omnino accñs quod req̇rit pro ſb̃o ſb̃am cõpoſitã põt manere idẽ nũo. ſed q̊dlibet vel erit in corrupto vt in ſb̃o: vl̃ in genito vt in ſb̃o. ⁊ ita quãtitas ⁊ quodcũq̄ꝫ aliud accñs erit poſterius nãliter ſb̃a. et ita q̄titas corrupti ⁊ quodcũq̄ꝫ accidẽs ei⁹ fuit nãliter poſterius ſb̃a corrupta. ⁊ tũc de iſta ꝑpõne nõ multũ curo: q̄ꝛ vĩ ipoſſibil̃. nihil. n. aliud vĩ eẽ agẽs attingere paſſum in rõne paſſi q̄ inducere ĩ ip̄m actũ quo pficiatur. agens aũt particulare inducit formã ſb̃alem qua mã pficitur ⁊ nõ mã inq̄tum q̄nta ita q̄ q̄ntitas ſit rõ media int̃ agens ⁊ paſſum. g̊ agens nãle illã attingit ſm̃ ſb̃am nudã vt paſſum ab eo imediate trãſmutatũ. ¶ Ad auer. dico q̄ de eo qḋ aliq̄n eſſet nõ corpus poſſet gnãri corpus ſed forte nõ poſſet nãle agens gnãre de nõ corpe corpus: ſicut de corrupto: q̄ꝛ mã nõ corrumpit̃ ſed totũ. ſed de eo qḋ fuit corp⁹ vſq̄ꝫ ad inſtãs gnãtionis ⁊ hoc q̄titate inherẽte ſibi põt agẽs nãle aliud quãtũ alia q̄titate gnãre in illo inſtanti: q̄ꝛ ſicut põt ꝑducere ſb̃am q̃ nõ prefuit: ita põt ꝑducere oia accñtia ↄñtia eã. ¶ Et ſi dicas q̄ ſi nõ ꝑducat corpus de nõ corpe vt corrupto: ꝑducet tñ de mã nõ vt q̄nta aliqḋ corpus q̄ntuꝫ. dico q̄ neċe ẽ de nõ ↄpoſito vt ꝑ te fieri vel ꝑduci ↄpoĩꝰ ⁊ ita de mã ſm̃ ſuã ſb̃am abſolute vt ḋ parte põt ꝑduci corpus aliqḋ qḋ ẽ ſb̃a ↄpoſita ⁊ ↄcomitat̃ ſb̃a quãta: q̄ꝛ q̄ntitas ẽ paſſio iſtius ſb̃e ↄpoſite. ¶ Iſta rñſio negat dimẽſionẽ interminatã manẽ eandẽ nũo in gnãto ↄpoſito ⁊ corrupto de q̃ al̃s diffuſius ſi occurrat. ſed nũc tactũ eſt ꝑpt̃ arm̃. ¶ Ad auctes q̃ adducuntur ad Boe. ↄcedo q̄ varietas accñtiuꝫ facit in ſb̃a diĩam nũalem: eo mõ q̊ forma dĩ facere diĩam: q̄ꝛ oẽs diſtincte forme faciũt aliquaꝫ diĩam in eis in quib⁹ ſunt. accñtia aũt nõ pñt facere diĩaꝫ ſpecificã in ſb̃am in q̃ ſunt ex. x. meta. c. penul. ſed faciũt in ſubſtãtijs diĩam ⁊ h⁹ nũalem ſed nõ faciũt p̄mã diĩaꝫ. ſꝫ alia

¶ Egidius quodli. ii. questione. v.

est por dña nũalis: nec illa sola faciunt dñam nũalē. ⁊ nullũ istoꝝ dicit auctas illa: ⁊ nisi alterũ istoꝝ duorũ haberet: nō haberet ꝓpo^m qd̄ intendit. ¶ Sꝫ qd ad intentōem Boe. dico ꝙ Boe. intēdit ꝓbare ꝙ nō est dña nũalis diuinarũ ꝑsonarũ. ⁊ lꝫ sparsim in ꝑncipio illi' libelli de trini. possint hr̄i tales ꝓpōnes: vñ tñ ꝙ velit sic arguē in nũo. varietas accidentiũ differentiā facit. sed in ꝑsonis diuinis nulla ē talis varietas accñtium qꝛ forma simplex sb̄m esse non pōt. igit ibi nō est dña nũalis. videret ar^m nō valere nisi ipe intenderet ꝙ sola accidētia possent distinguere nũaliter. si. n. distinctio nũeralis pōt esse ꝑ aliqua alia. ḡ ex negatōe accñtis nō sequit negatio distinctionis nũalis. ¶ Dico ꝙ oēm distinctionem numeralē cōcomitat distinctio accidentiũ. ⁊ ꝓpterea vbi nulla pōt eē accidentiũ varietas: ibi nulla pōt eē distinctio nũalis. ⁊ ex hoc patet argumtũ boecĳ tenere ꝙ cũ nō possit in diuinis esse accñs aliqd̄ nec accñtiũ varietas ibi nō pōt esse distinctio nũalis vel differētia nũalis. nō sicut a cā ꝑcisa negata ad negationē illi' cui' est cā. sed tanꝙ a necio ꝯcomitante ad negatōem illi' qd̄ necio ꝯcomitatur. ¶ Sed quō ad intentōem ē verũ ꝙ varietas accñtium facit dñam nũalem. dico ꝙ facit aliquā differentiā sed nō primā: ⁊ necessario ꝯcomitatur oēm. ⁊ ita hꝫ intelligi ꝙ facit differētiaꝫ numeralē. nec vꝫ ista glo. extorta a lr̄a: sed lr̄a ip̄a facit vt sic intelligit cũ oporteat eas necessario exponere qd̄ ipe subdit ibi de loco. nō enim ē locus ꝑmũ distinguens duo indiuidua ad inuicē. nec loquēdo de loco q̄ est passio locātis nec de loco q̄ est passio locati. s. de vbi derelicto in locato. cum ḡ oporteat exponere locũ ꝑ quātitate ẜm opinionē suā quidmali ē exponere facit differentiā ꝓ facere nō primā: sed facere aliquā ⁊ ꝯcomitari primā. ¶ Ad dañ. patet ꝑ ip̄m in fine. c. illi': vbi exponit quō intelligit ibi accñs: dicens: q̄cunqꝫ in aliquib' earuꝫ que vni' speciei hypostasum sunt. cōcedo igit ꝙ q̄cquid ē extra rōem ꝑ se ipsi' nāe specifice: ⁊ nō est ꝑ se ꝯñs nām illaꝫ est tali nāe accñs. ⁊ hoc mō quicq̄d ponitur indiuiduās est accñs. nō tñ est ꝓprie accñs sicut alĳ intelligunt: ⁊ ꝙ ipse nō intelligat ꝓprie de accidēte patꝫ per ip̄m. j. li. sententiarũ. c. viĳ. Intelligim' enim qm̄ pe. ⁊ pau. sunt eiusdem nāe et cōem hn̄t naturā. ⁊ paulopost: neqꝫ. n. he hypostases in se inuicē sunt. seorsuꝫ aũt vnaqueqꝫ ⁊ ẜm ꝑtem. i. ẜm seipam sepata ē plurima sepantia eā ab altera hn̄s. etenim loco distāt ⁊ tempe differt ⁊ mēte diuidunt ⁊ v̄tute ⁊ forma. i. fig^a. ⁊ habitu ⁊ cōplexione ⁊ dignitate ⁊ ad inuētionib' ⁊ omibus distinctis characteristicis ꝓprietatib'. ⁊ sb̄dit notabile: Plus aũt omibus eo ꝙ nō sunt in se inuicem sed sepatim sunt. vñ ⁊ duo ⁊ tres hōies dicunt ⁊ multi. hoc aũt in omi videre ē creatura. ¶ Nota valde qd̄ dicit: ꝙ plus q̄ characteristicis ꝓprietatibus differũt hypostases create ꝑ nō in se inuicem esse sed sepatim. ⁊ ꝑ opp^m ibideꝫ statim dicit: hypostases trinitatis in se inuicē esse cā cui' est vnitas nāe ꝓsupposita distinctōi ꝑsonali ex di. 2. ꝑmi. est ḡ diuisio nāe in suppositis creatis ꝑma et maxima rō distinctōis. ¶ Ad auic. dico ꝙ ꝑcisissime ꝯsiderat q̄dditatē inquantum nihil includit qd̄ nō ꝑtinet ad ꝑ se rōem quidditatis eius. ⁊ hoc mō equinitas tm̄ est eq̄nitas: et nec vna nec plures quantũcunqꝫ vnitas eius nō sit alia res addita: sed necessario ꝯsequat istam entitatē: sicut ⁊ oē ens ẜm quantũcũqꝫ entitateꝫ ꝯsequitur ꝓpria vnitas. nō tñ ista vnitas est intra formalē rōem quidditatis vt q̄dditas ē: sed est q̄i passio cōsequēs quidditatē: ⁊ omē tale apud eũ vocat accidens. ⁊ hoc mō phs q̄nq̄ accipit accidens: a quo dicit fallacia accñtis ꝑ omi eo qd̄ est extra rōem formalē alterius. omne aũt tale est extraneũ illi

alrī ex ꝯpatōne ad aliud. ⁊ hoͦ ōīa acci
dit generi: ⁊ q̄cq̄d sit indiuiduās accidit
nāe specifice: ſʒ nō sic̄ ipsi intelligūt ō ac
cidēte: ⁊ iō ibi ē eq̄uocatio de accn̄te.

Q Uinto quero

Utrū sb̄a mālis sit hec ⁊ idi
uidua p mām. ꝙ sic: qꝛ ſm phm. 5. me.
c. de vno. Unū numero sūt q̄ꝝ mā vna
⁊c̄. Cōtra. 2. meta. Antiq̄ trāslatōis in
fundamēto nāe nihil est distinctū. ſʒ qȯ
nō est ſm se distinctū nec diuersū nō pt
eē pma rō distinctōis uel diuersitatis. ſʒ
mā est fundamentū nāe oīo indistinctū
⁊ indetminatū. ḡ nō pōt eē pma rō disti
ctōis uel diuersitatis alterius.

Beatus thomas. prima pte summe q. vii articulo primo

Hic dicitur ꝙ sic: qȯ ma
xime tenet pp
multas auctes arif. q̄ hoc vident sonar̄
quarū vna est in. 7. meta. ꝙ generās ge
nerat aliud ppt̄ māʒ. callias inq̄t ⁊ ſoꝛ.
sunt diuersa q̄dē ppter mām idē vͦ spē
nā indidua ē spēs. Itē in. 7. c. de ptib⁹
diffinitōis: qȯ q̄d erat esse in q̄busdā sb̄
stātijs idē ē. q̄cunqꝫ vͦ in mā sunt ul' ac
cepta sunt cū mā nō idē ⁊ idē vī. in. 8. c.
3. nā aīa ⁊ aīe eē idē hō ⁊ hoīs eē nō idē
nisi ⁊ aīe eē hō dicat. ḡ vī ꝙ mā sit extra
rōnem q̄dditatꝭ ⁊ cuiuslibet hn̄tis pͦ q̄d
ditatē: ⁊ ita cū sit in entib⁹ aliq̄d vī esse
ps indiuidui siue indiuiduatio toti⁹. q̄c
q̄d est in indiuiduo qȯ repugnat rōi q̄d
ditatis oīo hoc pōt poni pª rō indiduā
di. q̄re ⁊c̄. Preª. xij. meta. pbat ꝙ non
pn̄t esse pl'es celi. si inq̄t esset pl'es celi ut
hoīes foret pnᵐ qȯ circa vnū q̄dqꝫ specie
vᵐ numero vͦ multa. ſʒ q̄cunqꝫ inq̄t nu
mero sūt multa hn̄t mām. qȯ aūt quid
erat esse nō hʒ mām pmū. endelechia e
nim vᵐ genē ⁊ rōe ⁊ nūero pᵐ mouēs i
mobile ens ista rō q̄ ꝯcludit vnitas celi
ex vnitate motoris: ⁊ vnitas motorꝭ nō
tm̄ spē ſʒ numero ppter hoc ꝙ nō habʒ
mām nō vī valere nisi distinctio nuālis
fieret p illā. ḡ ⁊c̄. Preª pmo ce. ⁊ mun.
Cū dico celū dico formā cū dico h celū
dico mām. Cōtra istud pmo p auctes
eiusdē phi. 7. meta. c. de ptibus diffiniti
onis. palā aūt ꝙ aīa quidē sb̄a pª. cōp⁹
vͦ mā. hō vͦ aut aīal qȯ ē ex vtrisqꝫ ut
vl'iter coꝛuscus ⁊ socrates supple ex his
Siq̄dem aīa dupl'r dī. ⁊ postea sb̄dit. si
vͦ aīa hec ⁊ coꝛp⁹ h ut ⁊ hō quidē vl'e ⁊
singulare. ⁊ an̄ in eodē. c. hō ⁊ equ⁹ et q̄
ita in singularib⁹ nō sunt sb̄a. i. foꝛª: sed
sil' q̄ddā totū. i. ꝯpositū ex hac mārīa et
hac rōe. vbi p ly hac n̄ itelligit māʒ vni
foꝛmē ⁊ singularē ſʒ detminatā. alioq̄n
ꝯdicēt sibiipsi. vn̄ subdit ibidē ⁊ ut vl'it
⁊ subdit postea ex vltiª mā socrates iaʒ
est ⁊c̄. Preª idē p eundē. 12. meta. c. 4.
ubi vult ꝙ pnª sūt eadē sicut pncipiata
⁊ hoꝝ inq̄t q̄ sunt in eadē spē diuersa n̄
spē ſʒ qꝛ singulariū aliud tua mā ⁊ mo
uens ⁊ spēs ⁊ mea. ſʒ tn̄ rōne vl'i eadem
ḡ ita ꝓcedit distinctōem foꝛme sic̄ māe i
pticulari ⁊ ita vnitatē māe in cōi sic foꝛ
me. ⁊ ideo opoꝛtet adhuc querer̄ qͦ ma
teria sit hec. Preterea sicut pbatur ex
multis locis. 7. meta ca. de ptibus diffi
nitionis materia est de eēntia substantie
ꝯposite puta hoīs. ⁊ nō est tale ꝯpositū
pcise essentia foꝛme. ergo sicut illud cō
positū non pōt de se esse hoc ex pma. q.
ita nec mā que est ps eius est ō se hec: qꝛ
nō pt ēe ꝯpoᵐ cōe ⁊ eiusdē rōis in diuersꝭ
q̄n q̄dlibet qȯ est de essentia eius posset
esse eiusdē rōnis cū eis. Preª p rōem
materia est eadē in generato ⁊ coꝛrupto
ḡ habet eandē singularitatē in genito et
coꝛrupto. Et si rn̄deas ꝙ nō sit eiusdē
speciei in genito ⁊ coꝛrupto arguo sicut
pmo cōtra quātitatē interminatā. ⁊ ita
erit generatō circularis. pmo ignis ex a
qua. 2ͦ aque ex igne aqua pꝛimo coꝛru
rupta ⁊ aqua secūdo genita habent ean
dem materiam ⁊ sunt eiusdeʒ spēi. ergo
sunt realit̄ hec aqua. igit̄ pmuʒ redit na
turaliter idē numero quod est ꝯtra eos
Quia uero solutio auctoꝛitatū phi
losophi ad oppositū req̄rit solutōnem
sexte questionis.

Sexto q̄ro vtruȝ substā
tia mālis sit indiuidua p ali
quā entitatē positiuam p se
determinantē nām ad singularitatē. ꝙ n̄:
q꞉ tūc illud determinās ad illā nām hēet
se vt act⁹ ad pōm. ġ ex nā specifica: ꝛ il
lo determināte eēt ve ꝛ ꝓprie ꝯpo^m vnū:
qȯ ē incōueniēs. nā illud determinās aut
eēt mā aut for^a aut ꝯpo^m ex eis. q̇dcūq̄
det est incōueniēs: q꞉ tūc in ꝯposito eēt
alia mā ab illa mā que ē ps nāe: vł alia
for^a ab illa forma q̄ ponit ps nāe: vł ali
ud ꝯpo^m q̄ ꝯpo^m nāe. ¶ Itē tūc singłare
ꝯpo^m ex nā ꝛ illo p se determinante eēt p
se vnū. ġ p se intelligibile: qȯ vȝ ꝯ phm
iij. de aia: ꝛ. vij. meta. vbi vȝ aperte vel
le ꝙ itellectio ē vl̄is: ꝛ sensus vł sensatio
singularis. ¶ Pn̄: si esset p se intelligibile
posset de ip̄o esse demr̄atio ꝛ scia: ꝛ ita
de singularib⁹ eēt scia ꝓpria inq̄tuȝ sin
gularia: qȯ negat phs. 7. meta. c. de pti
bus diffinitōis. ¶ Itē si includeret nām
specificā ꝛ illud p se determinās posset p
se diffiniri p ista duo inclusa in rōe sua
ꝛ ita eēt alia diffinitio indiuidui ꝛ alia
spēi: saltē addēs sup diffinitōeȝ spēi: sic
diffinitio spēi addit sup diffinitōem ge
neris. ¶ Oppo^m: oē inferi⁹ includit in se
aliq̄d qȯ nō includit in intellectu supio
ris: alioq̄n ꝯcept⁹ iferioris eēt eque cōis
sic cōcept⁹ supioris: ꝛ tūc p se inferi⁹ nō
eēt p se inferi⁹: q꞉ nō subesset cōi ꝛ supi
ori. ġ aliq̄d p se includit in rōe idiuidui
qȯ nō includit in rōe nāe. illud aūt iclu
sum ē entitas positiua: ex solōne p^c. q. ꝛ
facit vnū p se cū nā ex solutōe q̄rte. q. ġ
est p se determinās illā nām ad singulari
tatem siue ad rōem illius inferioris.

Hic dicitur ꝙ nā specifica de se est hec: ꝛ
tn̄ p q̄titatē pōt eē nā cōis in pluribus
singularib⁹: siue q̄ntitas pōt esse rō q̄re
plura singularia pn̄t eē sub nā. pmū sic
declarat: spēs spēa^ma de se ē athō. ġ ꝛ in
diuisibił. Et hoc ꝯfirmat p illud Por.
Dn̄dentib⁹ nobis a gn̄alissimis ad spēa
lissima iubet plō descē. sȝ si possibile eēt
diuisionē esse vlteriorē hui⁹ nāe nō eēt
descendū in illa nā. ġ ꝛc. ¶ Pn̄: Boe. li. di
uisi. enumerās oēs diuisiones nō tm̄ p
se sȝ etiā p accn̄s nō enūat diuisionē spe
ciei in indiuidua. ġ nā specifica nō ē hec
p aliq̄d aliud. ¶ Itē si aliq̄ realitas esset
in idiuiduo p̄ter solā nām specifice nāe
spēs nō diceret totū eē indiuiduoꝝ: qȯ
est ꝯ porphy. ¶ Itē 2^m declarat q꞉ lȝ q̄nti
tas nō sit formał rō diuisiōis alicui⁹ in
ptes sb̄iuas: tn̄ qn̄ totuȝ q̄titatiuū diui
dit in ptes q̄titatiuas nā diuidit p se in
illa q̄ sunt eiusdē rōis. idē. n. est pn̄^m di
uisionis in aliq̄ ꝛ pn̄^m distinctōis illoꝝ
diuidentiū. ġ sicut ip̄a q̄titas est pn̄^m di
uisionis: ita est pn̄^m distinctōis illoꝝ di
uidentiū. sȝ ille sunt ptes sb̄iue nāe cōis
ġ q̄titas est pn̄^m distinctiōis taliū ptiū.
¶ Qualit̄ aūt ista duo mēbra pn̄t stare
sił pȝ p ex^m: q꞉ s̄m phm. j. phy. sb̄a de se
est indiuisibilis: loq̄ndo de ptib⁹ eiusdē
rōis. ꝛ tn̄ adueniēte q̄titate ē partibilis
in ptes tales: imo tūc hēt tales ptes: ita
ġ pōt nā spēi eē de se hec: ꝛ tn̄ p q̄titatē
aduenientē sibi extrinsece esse hec ꝛ hec.
¶ Ista positō vȝ posse hēe duplicē intel
lectū. vnū ꝙ sb̄a mālis inq̄tū distingui
tur essentialit̄ a q̄titate maneat eadem
oino nō distincta s̄m rōem sue ꝓprie ꝛ
essentiał entitatis: ꝛ tn̄ recipiat multas
q̄titates: ꝛ recipiēdo eas cū eis ꝯstituat
młta singularia. hoc ē dictū planis ver
bis ꝙ eadē sb̄a mālis in se nō diuisa nec
distincta informat multis q̄titatibus ꝛ
ex hoc sūt multa indiuidua sub specie.
¶ Alio° pōt intelligi ꝙ ista sb̄a mālis q̄
de se esset hec circūscripta oīni q̄titate
postea q̄titate informāte erit hec ꝛ ista
ita ꝙ nō tm̄ recipit q̄titates distinctas
sed ip̄a hēt distinctiōem in se in entitate
sua sb̄ali: ita ꝙ ista sb̄a q̄ subijcit illi q̄n
titati ꝛ distinguit ab ea essentialit̄: nō ē
illa q̄ subest alij q̄ntitati ꝛ distinguit ab
ea essentialit̄: licȝ tn̄ istud. s. ꝙ hec nō sit

illa nō possit esse sine q̄titate ī hac ⁊ in illa ¶ Prim⁹ intellect⁹ vr̄ impossibil᷑: qꝛ ex eo sequunt̄ incōueniētia in theoª metaphysica ⁊ scia nāli. ī theoª .s. ꝙ nō sit ꝓpriū eēntie diuine esse hanc: sic ꝙ ipa exn̄s vna in se distincta possit eē in pluribus supposit̄ distinct̄: qd̄ tn̄ nō intelligit̄ cōiter nisi de ꝑsonis tm̄ relatiue distinctis. h̄ aūt poneret̄ ꝙ vna nā sb̄alis nullo° in se distincta hr̄et plura supposita re absoluta distincta ¶ 2° sequit̄ ꝙ nō possit aliq̄ sb̄a panis ⁊ vini transb̄ari ī corp⁹ ⁊ sanguinē nisi tota sb̄a vini trāssubstātiaret̄: qꝛ vinū nō transb̄atur nisi ſm sb̄am suā. naz q̄titas manet eadē ⁊ ꝑ te sb̄a q̄ est in h° vino ē eadē illi q̄ ē in illo vino. idē aūt nō est transb̄atū ⁊ nō transb̄atū. g̊ ⁊c̄ ¶ In meᶜᵃ sequunt̄ incōueniētia. ꝓᵐ: qꝛ poneret̄ idea ꝑlonis vel plus q̄ idea quaz posuit ꝑlo. ꝑlo .n. posuit ideā esse nām ꝑ se exn̄tē separatā sine accn̄tib⁹ sic sibi ipo̅it̄ a pho in q̄ eēt tota nā spēi: q̄ ſm ꝙ iposuit sibi aris. diceret̄ de q̊libꝫ indiuiduo ꝓdicatiōe formali dicēte: hoc ē h°. hec aūt op̄. dicit hāc sb̄am dici de q̊libet h⁹ spēi ꝓdicatiōe dicēte: hoc ē h°: ⁊ tn̄ eē sub hoc accn̄te ⁊ illo. h̄ g̊ op̄. ponit tantā cōitatē quātā posuit ꝑlo in ideis. ¶ 2°: qꝛ ꝑ istos duo accn̄tia eiusdē spēi nō pn̄t eē in eod̄ sb̄o si fuerint accn̄tia absoluta: qꝛ ſm eos seq̄ret̄ ꝯdictio manifesta: ꝙ .s. idē eēt in actu ⁊ poª ſm idē. oppoᵐ aūt sequit̄ ex isto: qꝛ ead̄ nā erit in actu ſm m̄ltos act⁹ eiusdē spēi. ⁊ iuxta h° pōt inferri ipossibile ad metaphysicū: inq̄tū ꝑtinet ad ꝯsiderationē metaphysici .s. ꝙ due q̄titates dimēsiue eiusdē rōis sil̄ idē ꝑficerēt q̄ntuz qd̄ est ꝯ ꝓpriā rōnem q̄titatū dimēsiuarū eiusdē rōis loq̄ndo ſm intentōem metaphysici. ¶ 3° in scia nāli sequunt̄ duo incōueniētia. ꝓᵐ ꝙ nulla sb̄a nālis pōt generari ⁊ corrūpi. nō quidē gn̄ari: qꝛ si h̄ lapis ē erit in eo ois sb̄a q̄ pōt eē in lapide q̊cūqꝫ. pōt tn̄ huic sb̄e lapidis acq̄ri tāta q̄titas ⁊ tāta nā alia. acq̄sitio autē noue q̄titat̄ nō est gn̄atio. pꝫ ex īminis gn̄atōis. g̊ ⁊c̄. ¶ Silr̄ hoc lapide manēte manet nā lapidis specifica ī isto. ois aūt nā lapidis ē ista nā. ergo manēte ista nā manet ois nā: ⁊ sic nl̄la corrūpit̄. ¶ 2° sequit̄ ꝙ lꝫ ſm fictōem illi⁹ maledc̄i auer. de vnitate intellc̄s in oib⁹ hōib⁹ possit sic fingi de corꝑib⁹ tuo ⁊ meo sic de lapidib⁹ illo ⁊ isto: tn̄ nō ſm fidē sꝫ ſꝫ phiaz nec̄ario tenēdo aliā ⁊ aliā aiam intellectiuaz nō pōt poni nā humana eē de se athō. ⁊ tn̄ alia ⁊ alia ꝑ q̄titatē: qꝛ ī isto hōie ē alia ⁊ alia forª sb̄alis ꝓcedēs nāliter q̄titatē. ⁊ iō ad istā instantiā tanq̄ insolubilē nō nitunt̄ ipi rn̄der̄: ⁊ iō trāsferūt se ad alia hōgenea lapidē vl̄ aquā ⁊ tn̄ si hr̄ent aliq̄d ꝑ se ex rōe nāe specifice athoᶜ ita ꝯcederēt de hōie sic de lapide. pn̄t igit̄ vidē ꝙ nulla sī ꝓnª ex quib⁹ ꝓcedūt cū ex eis sequūt̄ māifesta ipossibilia. ¶ 2⁹ intellect⁹ vr̄ destruē seipm̄: qꝛ illud qd̄ est de se h° illo° q̊ exposituꝫ est ꝓus aliq̄d eē de se hoc est de se cui repugnat ꝑ se diuidi ī plures ꝑtes sb̄iuas: cui etiā repugnat de se eē nō h°. tl̄e ꝑ nihil adueniēs pōt diuidi in plures ꝑtes: qꝛ si sibi ex se repugnat diuidi: sibi repugnat ex se aliq̄d recipe ꝑ qd̄ fiat nō hoc. dicer̄ g̊ nām eē de se hāc ſm inteᵐ ꝓexpositū de nā q̄ de se ē hec: ⁊ tn̄ ipam posse esse hāc ⁊ aliā alio adueniēte ē dicē ꝯdc̄ozia ⁊ h° pꝫ in ex° posito ī illa positiōe: qꝛ lꝫ sb̄a nālis nō sit ex se diuisa in ꝑtes eiusdem rōis: tn̄ ipa nō ē de se indiuisibilis in ꝑtes tales: qꝛ si eēt de se diuisibil̄: hoc ē repugnaret ei diuisio: nō posset recipe q̄titatē q̄ formalit̄ diuidit̄ in tales ꝑtes qd̄ pꝫ. nā aia q̄ de se ē indiuisibil̄ h° mō nō pōt recipe q̄ntitatez sic nec ꝑtes. vr̄ g̊ deceptio in ꝯn̄tia hac: nō ē de se tale. g̊ ē de se nō tale. fallacia ꝯn̄tis. ꝟe .n. sb̄a ſꝫ aliquā positōez nō ē hn̄s de se ꝑtes eiusdem rōis: ⁊ tn̄ nō est de se nō hn̄s tales ꝑtes eiusdē rōis: ita ꝙ repugnat sibi hr̄e ꝑtes: qꝛ tūc nō posset recipe formalit̄ ꝑ aliqd̄ sibi adueniens tales ꝑtes: ⁊ ita nā

spẽi spãme ñ ẽ de se hec sic nec aliqd̕ diuisibile ex nã sua ẽ d̕ se h° ita q̄ repugnet sibi de se diuidi i ptes: q2 tūc ñ posset recipe aliqd̕ p qd̕ formalr̕ ɔpetẽt sibi tal̕ diuisio

Ad q̄õem g̊ rñdeo q̄ sic. ad qd̕ sic arguo: sic vnitas in cõi p se ɔsequit̕ entitatẽ in cõi ita q̄cunq3 vnitas per se ɔsequit̕ aliquã entitatẽ. g̊ vnitas simplr̕ q̄lis ẽ vnitas i diuidui sepe p̄us descpta. s. cui r̕pugnat diuisio i plures ptes s̕biuas. τ cui repugnat nõ eẽ h° signatū si ẽ in entib᷒ sicut ois opi. supponit ɔsequit̕ p se aliquã entitatẽ: nõ aūt ɔsequit̕ p se entitatez nãe: q2 illi᷒ est aliq̄ vnitas ꝓpria τ p se real̕: sic ꝓbatū ẽ in sol̕one p̊c. q. igit̕ cõsequit̕ aliquã entitatẽ aliã deẗminantẽ istã: et ista faciet vnū p se cū entitate nãe: q2 totū cui᷒ ẽ hec vnitas pfectū ẽ de se. ¶ Itẽ ois dr̃ia differẽtiū reducit̕ ad aliq̄ p° diuersa: alioq̄n nõ eẽt stat᷒ in dr̃ntib᷒. sed indiuidua ꝓprie dr̃nt: q2 sūt diuersa aliq̄d idẽ entia. g̊ eoꝝ dr̃ia reducit̕ ad aliq̄ p° diuersa. illa p° diuersa nõ st̕ nã in illo τ nã in isto. q2 nõ est idẽ q̊ aliq̄ ɔueniūt formalit̕ τ q̊ dr̃nt realit̕: l3 idẽ possit eẽ distinctū realit̕ τ ɔueniẽs realit̕. multu3 .n. refert eẽ distinctū τ esse q̊ aliq̄d p° distinguit̕. g̊ sic erit de vnitate. igit̕ pter naturã in h° τ in illo st̕ aliq̄ quib᷒ hoc τ illa dr̃nt. hoc i illo: τ h° in isto. ista ñ p̄nt eẽ negatões ex 2a. q. nec aliq̄ accia ex. 4. q. g̊ erūt aliq̄ entitates positiue p se deẗminãtes nãm. ¶ Cõtra p̄mã rõem obi: q2 si ẽ aliq̄ vnitas real̕ minõ vnitate numerali aut ẽ alicui᷒ in eod̕ vno nūaliter aut in aliq̄ alio. nõ in eod̕ in nūo: q2 q̄cq̄d ẽ in eodẽ nūo ẽ vnū nūo nec ẽ in duobus: q2 in eis nihil ẽ vnū nūo realr̕: q2 hoc ẽ ꝓpriū suppositis in diuinis: sic expositu3 ẽ dictū Dam. s. ¶ R° sic dc̃m est in sol̕one p̊c. q. de hac mã q̄ nã est prius nãlr̕ q̄ hec nã: τ vnitas ꝓpria ɔñs nãm vt nã p̊oꝛ ẽ nãlit̕ vnitate ei᷒ vt hec nã: τ s̕b ista ɔsideratiõe est de ea ɔsideratio metaphysica: τ assignat̕ diffi° ei᷒: τ sunt ꝓpões p se p̊oo in eod̕. g̊ qd̕ ẽ idẽ nūo est aliq̄ entitas quã cõsequit̕ minoꝛ vnitas q̄ sit vnitas nūalis τ ẽ real̕. τ illud cui᷒ ẽ vnitas tal̕ formalit̕ nõ ẽ de se vnū vnitate nūali. ɔcedo g̊ q̄ vnitas real̕ nõ est alicui᷒ entitatꝭ exñtis i duob᷒ indiduis: s3 in vno. τ cū obĳcis q̄cq̄d ẽ in eodẽ indiuiduo nūo ẽ idẽ nūo. ¶ Rñ°: p° i alio silĩ mãifestiori q̄cq̄d ẽ in vna spẽ ẽ vnū spẽ. coloꝛ g̊ in albedine est vnū spẽ. g̊ nõ h3 vnitatẽ minorẽ vnitate spẽi nõ seq̄t. nã sic al̕s dc̃m ẽ. s. in. j. li. c. de attributꝭ: soluẽdo p̊m dubiū. aliq̄d põt dici aiatū denõiatiue: vt corp᷒. vel p se p° vt hõ. τ ita supficies dr̃ alba denõiatiue. supficies alba dr̃ alba p se p̊oo: q2 s̕bm includit p̄dicatū. ita dico q̄ põle qd̕ ɔhit p actuale informat̕ ab isto actuali: τ p h° informat̕ ab ista vnitate ɔñte illa3 actualitatem siue illū actū. τ ita ẽ vnū vnitate ꝓpria illi᷒ actual̕: s3 denõiatiue ẽ sic vnū nõ aūt ẽ de se sic vnū nec p° nec p ptem eẽntialẽ. coloꝛ g̊ in albedine ẽ vnū spẽ l3 ñ de se nec p se nec p° s3 denõiatiue tm̃. ¶ Dr̃ia ãt specifica ẽ vna spẽ p°: q2 sibi p° repugnat diuidi i plura spẽ. albedo est vna spẽ p se s3 nõ p°: q2 p aliq̄d intrinsecū sibi vt p illã dr̃iam. ita ɔcedo q̄ q̄cq̄d ẽ in isto lapide ẽ vnū nūo vel p° vel p se vl̕ denõiatiue. p° forte vt illud p qd̕ vnitas tal̕ ɔuenit huic ɔposito p se vt h̕ lapis cui᷒ illud qd̕ est p° vnū hac vnitate est p se ps denõinatiue tm̃ vt illud põle qd̕ pficit̕ isto actuali: qd̕ q̄si denõiatiue respicit actualitatẽ ei᷒ τ vnitatẽ silr̕iter. ¶ Ulteri᷒ declarãdo sol̕onez istã q̄ sit ista entitas a q̄ sit vnitas ista pfecta p sil̕e ad entitatẽ a q̄ sumit̕ dr̃ia spẽca põt declari nã dr̃ia q̄dẽ specifica siue entitas a q̄ sumit̕ dr̃ia specifica põt ɔpari ad illud qd̕ ẽ infra se vl̕ ad illud qd̕ ẽ supra se vl̕ ad illud qd̕ ẽ iuxta se. p̊oo dr̃e specifice τ illi entitati specifice repugnat p se diuidi in plura eẽntialit̕ spẽ vl̕ nã. τ p hoc repugnat toti cui᷒ illa entitas est p se ps. Ita i ꝓposito huic entitati ididuali r̕pugnat

p̄mo diuidi in q̄ſcūq; ptes ſubiectiuas ⁊ p ipſam repugnat talis diuiſio p ſe toti cui⁹ illa entitas eſt ps: ⁊ tm̄modo eſt dr̄ia in h° q2 illa vnitas nāe ſpecifice minor eſt iſta vnitate: ⁊ ppt̄ hoc illa nō excludit oēm diuiſionē que ē ſm̄ ptes q̄titatiuas: ſed tm̄ illā diuiſionē que ē partium eſſentialiū. iſta aūt excludit oēm.
¶ Et ex hoc ꝯfirmat̄ ſatis ppo^m. q2 ex q̄ quecūq; vnitas minor vnitate iſta hēt entitatē ppriā quā p ſe ꝯſequit̄: non vī pbabile iſti vnitati pfectiſſime negare ppriā entitatē quā ꝯſequit̄. ¶ Compando autē ad illud qd̄ eſt ſupra ſe: dico ꝙ illa realitas a qua ſumit̄ dr̄ia ſpecifica ē actualis reſpc̄u illi⁹ realitatis a q̄ ſumit̄ genus vel rō generis: ita ꝙ hec realitas nō eſt formalit̄ illa: alioqn̄ in diffinitōe eēt nugatō: ⁊ ſolū gen⁹ ſufficient̄ diffiniret: q2 indicaret totā entitatē diffiniti ſine dr̄ia. qn̄q; tn̄ illud ꝯhens eſt aliud a forma a q̄ ſumit̄ ratō generis: qn̄. ſ. ſpēs addit realitatē aliquā ſup nām generis qn̄q; aūt nō eſt res alia ſed tm̄ alia formalitas vel ali⁹ ꝯcept⁹ real' eiuſdē rei: et ſm̄ hoc aliq̄ dr̄ia ſpecifica hȝ ꝯceptū nō ſimpl'r ſimplicē: puta q̄ ſumit̄ a forma. aliq̄ hȝ ꝯceptū ſimpl'r ſimplicem: q̄. ſ. ſumit̄ ab vlti^a abſtractiōe forme: de q̄ diſtinctōe dr̄iarum ſpecierū dcm̄ ē di. iij. p̄mi li. qualit̄ alique dr̄ie ſpecifice includunt ens ⁊ alique nō. q̄ ad h° iſta realitas indiuidui ē ſilis realitati ſpecifice ꝙ eſt q̄ſi act⁹ deīminans illā realitatē ſpēi q̄ſi poſſibilē ⁊ pōlem. ſed q̄ ad hoc diſſimilis: q2 iſta nunꝙ ſumit̄ a for^a addita ſed p̄ciſe ab vlti^a realitate for^e. q̄ ad aliud etiā ē diſſīl'e: q2 illa realitas ſpecifica ꝯſtituit ꝯpo^m cui⁹ eſt ps in eſſe q̄dditatiuo: q2 ipſa ē entitas q̄dam q̄dditatiua. iſta āt entitas indiuidui ē p̄° diuerſa ab om̄i entitate q̄dditatiua. qd̄ pbat̄ ex h° q2 intelligēdo quācūq; entitatē q̄dditatiuam loq̄ndo de q̄dditatiua entitate limitata nō hī in q̄dditate intellecta: vn̄ ipſa ſit hec. ḡ illa entitaſ q̄ de ſe ē hec: eſt alia entitas a quidditate vel ab entitate q̄dditatiua. nō pōt ḡ ꝯſtituē totū cui⁹ ē ps in eē q̄dditatiuo: ſȝ in eē alteri⁹ rōis.
¶ Et q2 apud ph̄m q̄dditaſ dr̄ for^a freq̄nt̄ vt pȝ. v. meta. c. de cā. ⁊ i. vij. c. de ptib⁹ diffinitōis: ꝙ in q̄buſcūq; nō eſt mā idē eſt ꝙ q̄cq̄d ē cū eo cui⁹ eſt: ſic exponet̄ loquēdo de mā ⁊ for^a. ⁊ mā apud euȝ vocat̄ q̄dlibȝ hn̄s q̄dditatē ꝯctam. ⁊ Boe. vult ꝙ nulla for^a pōt eē ſb̄m accn̄tis in li. de tri. q2 for^a dr̄ in q̄d de q̄cūq; alio. ⁊ ſi hūanitas ſit ſb̄m hoc nō couenit ei inq̄ꝓtū eſt for^a. hūanitas q̄dē nō eſt for^a alteri⁹ ptis ꝯpoſiti vt forme vel māe: ſȝ toti⁹ ꝯpoſiti hn̄tis q̄dditatē ꝯctam ſiue in q̄ eſt q̄dditas ꝯcta: iō oīs realitas ſpecifica ꝯſtituit in eē formali: q2 ī eſſe q̄dditatiuo: ⁊ realitas indiuidui ꝯſtituit p̄ciſe in eē mālī hoc ē in eē ꝯcto. ⁊ ex h̄ ſequit̄ illa lo^{ca} ꝙ iſta entitas eſſential'r eſt formal': ⁊ illa mālis: q2 iſta ꝯſtituit ī rōne ſubīcibil': ⁊ illa in rōe p̄dicabil' preciſe. p̄dicatū aūt formale hȝ rōem forme: ⁊ ſubīcibile hȝ rōem māe. ¶ Cōpando v̄o ad illud qd̄ ē iuxta ſe. ſ. dr̄iam ſpecificam lȝ qn̄q; poſſet eē nō p̄° diuerſa ab alia ſic eſt illa entitas q̄ ſumit̄ a for^a: tn̄ vlti^a dr̄ia ſpecifica eſt p̄° diuerſa ab alia illa. ſ. q̄ hȝ cōceptū ſimpl'r ſimplicē. ⁊ q̄ ad hoc dico ꝙ dr̄a indiuidual' aſſil'atur dr̄ie ſpecifice vltimo ſumpte: q2 oīs entitas indiuidual' eſt p̄° diuerſa a q̄cūq; alio. ¶ Et p h° apparet ad iſtā obiectōeȝ. obī. n. aut hec entitas ⁊ illa ſīt eiuſdē rōnis aut nō. ſi ſic: ḡ pōt ab eis aliq̄ entitaſ ſpecifica abſtrahi. ⁊ de illa q̄rendū eſt p q̄d ꝯhit̄ ad hāc entitatē ⁊ illā. ſi ō ſe pari rōne potuit eē ſtat⁹ in nā lapidis. ſi p aliud: igit̄ erit pceſſus in infinitū. ſi aūt alteri⁹ rōis: igit̄ ⁊ ꝯſtituta erūt alterius rōis: ⁊ ſic nō erūt indiuidua eiuſdē ſpēi.
¶ R°: dr̄ie ſpecifice vltime ſunt p̄° diuerſe: ⁊ iō ab eis nihil vnū p ſe cōe pōt abſtrahi: nō tn̄ ppt̄ hoc ſequit̄ ꝙ cōſtituta ſint p̄° diuerſa: ⁊ nō alicui⁹ vni⁹ rōnis.
¶ Aliq̄. n. equalit̄ diſtingui pōt intelligi

duplr. vel q2 eqlit incōpossibilia. s. q2 n̄ pn̄t ineē eidē. uel q2 eqlit in nullo ɔueni unt. ⁊ p̄mo mō uer⁊ est ꝙ distincta sit eq̄ diuersa sicut ipsa distinguentia. nō. n. pn̄t distinguentia eē incōpossibilia q̄n etiā distincta sūt incōpossibilia. 2ᵒ vl̄r est īpossibile: q2 distincta nō solū̄ includunt distinguētia: ſ3 etiā aliq̄d qd̄ est q̄si potē tiale respcū̄ distinguētiū̄. ⁊ tn̄ distinguē tia in eo nō ɔueniūt sic̄ visū̄ est de diꝯs p̄mo diuersis. ita r̄ndeo de entitatibus indiduātibꝰ q̄ sūt p̄mo diuersa. i. i nllo nuō codē ɔueniētia. ⁊ tn̄ nō o3 distincta simplr eē diuersa: sic̄ tn̄ ille entitates sīt incōpossibiles: ita etiā individua h̄ntia il las entitates. Et si q̄ras q̄ ē ista entitas i dividualis a q̄ sumit diā individualis. ē ne mā uel forᵃ vel ɔpoᵐ. ℭ R°. oīs entitas q̄dditatiua siue p̄tialis siue totalꝭ alicuꝰ generis est de se indifferēs ut entitas q̄d ditatiua ad hāc entitatē ⁊ illā ita ꝙ ut entitas q̄dditatiua est nālit p̄oꝛ ista enti tate ut est hec. ⁊ ut p̄oꝛ est nālr sicut nō ɔuenit sibi eē hāc ita non repugnat sibi ex rōe sua suū̄ oppositū̄. ⁊ sicut ɔpoᵐ n̄ includit suā entitatē q̄ est hec inq̄ntum mā. ita nec mā inquantū̄ nā includit suā entitatē q̄ est hec mā. nec forᵃ inq̄tū̄ nā includit suā. ḡ ista entitas nō est mā uel forᵃ. nec ɔpoᵐ inq̄ntū̄ qōlꝫ istoꝝ est nā. ſ3 est vltima realitas entis qd̄ ē mā uel qd̄ est forma uel qd̄ est ɔpoᵐ. ita ꝙ q̄dlꝫ cōe ⁊ tn̄ deīminabile. ad hec pōt distin gui q̄ntūcūq3 sit vna res in plēs realita tes formaliter distinctas: quaꝝ hec for malit nō est illa. ſ3 hec ē formalr entitas singularis. ⁊ illa est entitas nāe formalr nec pn̄t iste due realitates eē sicut pn̄t eē realitates vn̄ accipit genꝰ: ⁊ realitas vn̄ accipit dīa ex quibꝰ realitas specifica ac cipit. ſ3 sp in codē siue p̄te siue toto sunt realitates eiusdē rei formalr disticte. Et p hoc p3 ad arᵐ p̄ᵐ p̄ncipale qd̄ ɔcludit ꝙ oē individuū in q̄ nā est ɔ̄hibilē ɔposi tius illa nā. dico ꝙ ɔpō pōt intelligi pro prie put est ex re actuali ⁊ re potentiali

uel minꝰ p̄p̄e put est ex realitate ⁊ reali tate actuali ⁊ potētiali in eadē re. p̄ᵒ nō ē individuū ɔpositius respcū̄ nāe specifice q2 nullā rē addit: q2 nec mā3 nec formā nec ɔpoᵐ sicut p̄cedit arᵐ. 2ᵒ est necio ɔpositū̄: q2 illa realitas a qua accipit dif ferētia specifica potentialꝭ est respectū̄ hꝰ realitatꝭ a q̄ accipit dīa individualꝭ. sicut si cēnt res ⁊ res. nō. n. realitas specifica ex se h3 vn̄ p identitatē includat realita tē individualē: ſ3 tm̄ aliqd̄ 3ᵐ includit am bo ista p idētitatē. Et hec est talis ɔpō q̄ lis nō pōt stare cū̄ simplicitate diuina. il la. n. nō tm̄ nō ɔpatit ɔpōnem rei ⁊ rei a ctualis ⁊ potētialis: ſ3 nec realitatꝭ actu alis cū̄ realitate potētiali. ɔpando enim q̄dcūq3 eēntialē ad q̄dcūq3 eēntiale i di uinis est formalit infinitū̄: ⁊ iō ex se h3 vn̄ per idētitatē includat q̄dcūq3 qd̄ pōt secū̄ eē sicut freq̄nter tactū̄ ē supra i p̄io li. q. de attributis soluēdo arᵐ p̄ncipale p̄ᵐ ꝙ nō sūt p̄cise illa extrema eadē p̄fcē q2 aliqd̄ tertiū̄ includit vtrunq3 p̄fecte ſ3 in p̄posito nec entitas specifica inclu dit p identitatē entitatē individualem. nec ecōuerso: ſ3 aliqd̄ tertiū̄ tm̄: cuiꝰ ista ambo. q. sūt p̄ᵒ p se p̄tes includit ambo ista p idētitatē. ⁊ ita tollit ista ɔpō perfe ctissima q̄ est ex re ⁊ re nō tn̄ oīs. vl̄r eni q̄cunq3 nā nō est de se hec ſ3 deīminabilꝭ ad eēndū̄ hec siue deīminet p aliā rē qd̄ est ipossibile in q̄cunq3. siue p aliā reali tatē nō est simplr simplex. ℭ Ad 2ᵐ cōce do ꝙ singulare est p se intelligibile quā tū̄ est ex p̄te sui. si aūt alicui intellectui n̄ sit p se intelligibile puta n̄ro de hoc al. saltē nō est incōpossibilitas ex p̄te singu laris q̄n posset intelligi sicut nec ex p̄te solis est ipossibilitas vidēdi vel visiōis in noctua ſ3 ex p̄te oculi. ℭ Ad illud ō diffinitōe dico ꝙ si aliqua rō possit exp̄ mere q̄cq̄d ɔuenit ad entitatē individui: n̄ tn̄ illa rō erit p̄fecta diffinitio: q2 non ex primit ꝙ q̄d erat eē. ⁊ fm p̄hm. i. thop. Diffinitio est exprimēs ⁊c̄. ⁊ iō ɔcedo ꝙ singulare nō est diffinibile diffinitōe aᵃ

a diffinitõe spẽi. ꝛ tñ est ꝑ se ens addens aliquã entitatẽ entitati spẽi: ꝫ illa per se entitas quã addit nõ est entitas q̃dditatiua. ¶ Per hoc pꝫ ad aliã de scia ꝛ dmõstratõe: qꝛ diffinitõ sbi est me^m in demõstratõe potissima. singulare aũt nõ hẽt diffinitõem ꝓpriã ꝫ tm̃ diffinitõem speciei. ꝛ ita nõ est de ipso demõstratio propria: ꝫ tm̃ demõstratio q̃ est de spẽ. n. n. habet aliquam passionẽ ꝓpriam: ꝫ tm̃ passionẽ speciei.

Ad argumẽta pro

opi. cũ ꝑmo dꝛ ꝙ spẽs est athoma dico ꝙ est athoma hoc est indiuisibil' in plꝛes spẽs. nõ est tñ pure athoma: hoc est simplr indiuisibil'. indiuisibilitas. n. in plꝛes spẽs ꝯpatit' secũ diuisibilitatẽ in pl'a eius dẽ spẽi. ¶ Et cũ ꝓbat indiuisibita) per illud platonis ꝙ iubet plo q̃escere ꝛc. dico ꝙ diuisio aris. statũ hꝫ ad spẽꝫ spãlissima: qꝛ vlterius ꝓcedẽ est in infinita q̃ sunt relinquẽda ab arte ₰m ipm. nõ est eni ex ꝑte indiuiduoꝝ vñ sit eoꝝ nũer^o cert^o: ꝫ pñt eẽ infinita nõ repugnãte rõe eoꝝ. ꝛ si accipiat diuisio stricte ꝓut ẽ in illo qd reqrit dẽminatas ꝑtes in multitudine ꝛ magnitudine. hoc mõ spẽs nõ diuidit' in indiuidua. genus aũt reqrit dẽminatã multitudinẽ spẽꝝ. qꝛ ₰m Boe. ꝑ^o diuisibile est in duo. quantũ aũt req̃rit dẽminatã magnitudinẽ. ꝛ ista ꝓsupponit dẽminatã multitudinẽ: qꝛ sũt in toto due medietates. ꝛ si stricte accipiat diuisio ꝓut est in ꝑtes ꝓportiõem habẽtes ad totũ que uel ꝯstituũt ul' sub eo cõtinentur in dẽminata multitudine uel magnitudine. spẽs ꝑ se nõ diuidit' in idiuidua. Et ꝑ hoc pꝫ exponi tam plo q̃m poꝛ. si aũt accipiat diuisio cõit' ꝓut ẽ in q̃cunqꝫ ꝑtici^a nãm diuisi siue hꝫ talẽ ꝓportõem ad totũ integrãdo siue in sbq̃ciẽdo siue nõ spẽs ꝑ se diuidit' i indidua ꝛ reducit' ista diuisio ad gen' apud boe. qꝛ ille ꝯditõẽs ꝛ ꝓprietates q̃s assignat boe. in diuisiões generis ꝯueniunt huic diuisiõi que est spẽi in indiuidua. ¶ Ad aliud spẽs dicit eẽ totũ ꝛc. dico ꝙ ibi eẽ accipit' ꝓ q̃dditatiuo sicut Poꝛ. loquit' in. c. de dĩa. vbi vult ꝙ dĩa ꝑ se nõ recipit magis neqꝫ minus: ꝛ ꝓbat ibi. eẽ. n. vnicuiqꝫ vnũ ꝛ idẽ est nec intentõeꝫ nec remissionẽ suscipiẽs accipit eẽ ꝓ q̃dditate sicut phs. viij. meta. aia ꝛ aie esse sũt idẽ. ꝛ qꝛ ista entitas quã addit singular' sup spẽm nõ est entitas q̃dditatiua. dico ꝙ tota q̃dditas q̃ est in indiuiduo ẽ entitas spẽi. ꝛ ita spẽs dicit to^m eẽ indiduoꝝ.

¶ Ad ar^m ꝓ alio mẽbro de q̃ntitate dico ꝙ ista ꝓpõ est falsa idẽ est ꝑn^m diuisibilitatis ꝛ distinctõis diuidẽtiũ ꝯcept' q̃dẽ ₰ꝫ se cõis spẽb' est rõ diuisibilitatis eius in spẽs. ꝫ nõ est rõ distinguẽdi spẽs ab iui^e cẽ. ꝫ spẽs vna ab alia distinguit' ꝑ dĩaꝫ in q̃ntitatiua aũt diuisione tota q̃titas ut ꝯfuse ꝯtinẽs oẽs ꝑtes ẽ rõ disibilitatis in toto q̃nto. nõ sic aũt ẽ rõ distictõis ꝑtiũ ad inuicẽ. ꝫ hec q̃ntitas inq̃ntũ distcta in actu nõ ẽ illa in actu q̃ ẽ i toto: qd ẽt deducit' ultra ꝙ diso toto q̃to hõgeneo hꝫ ꝑ q̃ntitatẽ disio sit ita tñ ista diuisio nõ ẽ ꝑ^a disio indiuiduoꝝ. ꝫ h sba ꝛ illa hñt disionẽ ab inuicẽ ꝛ distictiõeꝫ inquantũ h ꝛ hec poꝛ ẽ nãlr distinctõne inq̃ntũ erãt ꝑtes distícti q̃nti ꝑ accñs. accidebat. n. eis eẽ ꝑtes. tñ facta disiõe ₰m ꝑtes q̃dditatiuas ꝑ accidens fit disio ₰ꝫ ꝑtes sbiectiuas.

Ad questionem pre

cedentẽ de mã pꝫ solõ ad ar^a ꝯ opi. cõcedo. n. ꝙ mã absolute ut nã non est rõ distinctõis nec indiuiduatõis. q̃cq̃d. n. est nã in q̃cunqꝫ genẽ totalis uel ꝑtial' nõ ẽ de se hoc: ꝛ iõ inq̃rendũ est ꝑ q̃d sit hoc ¶ Ad auctem aris. 5. meta. vnũ nũero ꝛc. rñdeo ꝙ ibi accipit mãm ꝓ illa entitate indiuiduali q̃ ꝯstituit in eẽ mãli. nõ autem in esse formali: ꝓrout quidditas dꝛ foꝛ^a: qꝛ ista entitas nõ ẽ q̃dditatiua. et ista expõ pꝫ ꝑ illud qd subdit. spẽ q̃ꝝ rõ est vna ꝛc. R^o. n. ibi sumit ꝓ q̃ddita

te que dr̄ forͣ reſpcū eē indidualí. ¶ Per
idē pꝫ ad illud de celo ⁊ h̄ celo. qͦ ꝯfir
mat ꝓpoᵐ. ꝑ idē ad illud. xij. metap. qͦ
ꝯcedo ꝙ nō pn̄t eē plēs motores pͥmi: qꝛ
in pͥº motore nō ē mā. h̄ ē nō ē in eo ali
qd ꝯhēs ut mā uel aliqd aliud ſꝫ ē de ſe
hoc ſine alio ꝯhēte. nā talis ꝯctio n̄ ſtat
cū pfecta ſimplicitate. ⁊ iō qdditas dei ē
de ſe hec. ¶ Ad illud. 7. meta. in eis q̄ ſt
ſine mā qͦ qd ē rei ē idē cū eo cuiꝰ ē. di
co ꝙ qd rei pt ꝯpari ad illud cuiꝰ e ꝑ ſe
⁊ pͥº. ⁊ ad illō cuiꝰ ē ꝑ ſe ⁊ n̄ pͥº. ⁊ vtr̄ eoꝝ
q̄ ē alicuiꝰ eo mō ē idē ſibi. qꝛ ſic phs ar.
3. c. 7. ſinglm ⁊c. ⁊ qcqd erat eē dr̄ ſingu
la ſb̄e. ſi. n. illud qͦ nō ē ens nihil ē. qͦ
qd aūt rei ē illud q̄ pͥº res ē. ⁊ iō cuiꝰ ē qd
pͥº ipm ē idē ipſi pͥº cꝰ ē ꝑ ſe ipm ē idē illi
ꝑ ſe cꝰ ē ꝑ accn̄s illi idē ē ꝑ accn̄s. ⁊ iō il
li nō ē ſimplr̄ idē. vn̄. qͦ ipſe vult in. 3. c.
ꝙ in dc̄is ꝑ accn̄s nō ē idē qͦ qd ē cū eo
cuiꝰ ē. nō mirꝫ: qꝛ in. 2. c. declarauit ꝙ ni
hil eoꝝ eſt qͦ qd eſt nec diffinitio. hn̄s
aūt qͦ qd ē pt intelligi uel ipſa nā cuiꝰ ē
pͥº qͦ qd ē. uel ſuppoᵐ nāe cꝰ eſt qͦ qd ē
ꝑ ſe lꝫ nō pͥº. pͥºº qͦ qd ē tā in mālibꝰ ꝙ i
imālibꝰ ē idē cū eo cuiꝰ ē etiā pͥº. qꝛ pͥº hꝫ
qͦ qd ē. 2ᵒᵒ hn̄s nō ē idē ipſi. qꝛ includit
entitatē extra rōem ſue qdditatꝭ qͦ nō
eſt idē cū qͦ qd eſt pͥº. qꝛ qͦ qd ē nō eſt
eius pͥº ꝑ eo ꝙ hn̄s illud includit entita
tē aliquā extra rōem eiꝰ qͦ eſt qͦ qd eſt
pͥº. ¶ Ad ꝓpoᵐ ꝯ phi dico ꝙ in nō ꝯſtitu
tis cū mā hoc ē cū nō entitate indiuidu
ali ꝯhente qdditatē idē ē qͦ qd ē pͥº cuꝫ
eo cuiꝰ ē. qꝛ tale cuiꝰ ē nulla rōem inclu
dit extra rōem eius qͦ ē pͥº qͦ qd ē. i ꝯ
ſtitutis aūt cū mā hͦ eſt cū entitate indi
duali ꝯhēte qdditatē nō eſt idē pͥº qͦ qd
eſt cū eo cuius eſt. qꝛ ſic acceptū pͥmo n̄
hr̄et quod qd ē ex ſe ſꝫ tm̄ ꝑ ptē. ſ. ꝑ nāꝫ
q̄ ꝯhitur. ſ. ꝑ illā entitatē indidualem. n̄
igit ex iſto hr̄ ꝙ mā que eſt altera ps ꝯ
poſiti ſit extra rōem ꝑ ſe qdditatis. imo
uere ptinet ad qdditatē. ⁊ ſpēs hn̄s for
mā in vlī hꝫ pͥmo qͦ qd eſt ⁊ pͥmo ē idē
ſibi: ⁊ iō n̄ ſequit ꝙ mā que eſt altera ps
ꝯpoſiti ſit indiuiduās. ſꝫ tm̄ ſequitur ꝙ
mā que eſt entitas ꝯhens quod ꝯceſſi.
¶ Utrū aūt carentia māe que eſt alte
ra pars inferat carentiā huius entitatis
indiuidualis ſm̄ phm̄. de hoc in. q. ſe.
¶ Ad illud ariſ. ꝙ generans generat a
liud ꝓpter materiā. dico ꝙ intentō phi
eſt ibi ꝙ idee nō ſūt neceſſarie ad genera
tōnem. quia tam diſtinctio gignentis a
genito ꝙ ſilatio geniti cū generante que
duo requirunt ad generatiōeꝫ vniuocā
pn̄t hr̄i ſine eis. agētis. n. pticulare ex fo
ma ſua hꝫ vnde aſſilet ſibi paſſum ⁊ ge
nerans genitū. ⁊ ex mā habet ꝙ ſit diſti
ctū a genito nō pͥncipalr̄. lꝫ tm̄ ſequat ne
ceſſario ꝙ diſtinguit per materiā a geni
to: qꝛ mām nō ſuā ſed aliā pficit per for
mā terminantē generatiōem. ſua. n. mā
iam pfecta eſt forma. ⁊ ex hoc ꝙ aſſilat
ꝑ formā pficit aliā māꝫ ꝙ ſuā. ⁊ ita ſua
alia eſt ab illa que pͥuat forma tali. cuiꝰ
cunqꝫ aūt eſt alia mā ex quo mā ē ps eſ
ſentialis rei ipm eſt aliud ab eo. Dico tē
ꝙ aſſilatōis vel ſilitudinis pͥncipalis rō
eſt ipſa forma inter generās ⁊ genitum.
⁊ hoc nō ſm̄ vnitatē uel identitatē indi
uidualē inquātum forma hec. ſꝫ ſꝫ vni
tatem uel idētitatē illam minorē inquā
tum forma eſt. ⁊ ſm̄ hoc eſt rō gignēdi.
forma aūt eſt pͥncipalior rō diſtinctiōis
ꝙ mā: quia ſicut forma eſt illud pͥncipa
lius quo ꝯpoᵐ eſt ꝙ mā: ita eſt pͥncipali
us quo ꝯpoſitū eſt vnum. ⁊ ꝑ ꝯn̄s i ſe
diſtinctū ⁊ ab alio diſtinctū. appropria
te tm̄ diſtinguo aſſilatiuū ꝯtra diſtincti
uū forma eſt aſſilatiua ita ꝙ nō mā ꝓpe
qꝛ nō ē q̄litas ſb̄al uel accn̄tal. mā āt eſt
diſtictia appropͥate loq̄ndo: qꝛ necio ex
h̄ ꝙ caret forͣ diſtinguit ab illa mā q̄ p̄
habet formā. ⁊ ita ꝯpoᵐ a ꝯpoſito. pōt
ēt alioº ꝯpoᵐ intelligi aliud ꝑꝑ mām; ſi
cut ꝓpter cām alietatꝭ pͥexn̄teꝫ. forͣ. n.
geniti lꝫ ſit cā alietatꝭ in ꝯpoſito pͥncipa
lior ꝙ mā. nō tm̄ ē cā pͥexn̄s hꝰ alietatꝭ ſꝫ
mā. ⁊ h̄ qꝛ ipſe pͥexiſtit pͥuata. ⁊ iō non
pōt eē eadē cū mā informata.

Ultimo quero quãtũ ad istã mãz vtrũ sit possibile plꝛes anglos eẽ in eadẽ spẽ ꝙ nõ. qꝛ p. 7. meta. c. de ptib' diffinitõis. dic̃ ꝙ i his q̃ sũt sine mã idẽ est qd̃ q̃d ẽ ⁊ illud cuius ẽ. igĩ cũ anglꝰ sit sine mã qd̃ q̃d est eius ẽ idẽ ipi anglo. ḡ ĩpossibile est angelũ distingui ab anglo nisi qd̃ q̃d est eius distinguat a qd̃ q̃d est alterius. ḡ nõ põt eẽ distinctio indiuiduoꝝ in angel manẽte eodẽ qd̃ q̃d ẽ. ¶ Jtẽ: auicẽ. 9. me. pois ordinẽ intelligẽtiarũ: ubi vĩ uelle ꝙ itelligenᵃ inferioꝛ ꝓducit a supiore q̃i ipsã creãte. illa cãlitas nõ est in aliq̃ respectu alteri' eiusdẽ spẽi. ¶ Preᵃ arguo p rõez ois dĩa formalis ẽ dĩa specifica angeli cũ sint plꝛes ⁊ forme differũt aliq̃ dĩa formali. ḡ specifice. pbõ maio. sumit ex. 8. meta. ubi forᶜ ꝯpant numerꝭ in quibus q̃dcunq; additũ uel subtractum uariat spẽm. ita in formis. igĩ ⁊c̃. ¶ Jtem. io. meta. Masculus ⁊ feia nõ dĩnt spe: quia masculinitas ⁊ femineitas sũt dĩie mãles forme hũanitatis. ex hoc innuẽs ꝙ dĩie formales oẽs distiguãt spe: qꝛ forᵃ ⁊ species idẽ sũt. ¶ Preteᵃ ois forᵃ sepata a materia in se hꝫ totã pfectõem spẽi illi' ḡ si ponat aliq̃ talis forma in spe ut forma h' angeli ⁊ illius illa erit ista: ⁊ ista erit illa. qꝛ vterq; angelus est forᵃ sepaᵃ a mã ⁊ p ꝯñs q̃lꝫ hꝫ pfectõem toti' spẽi pbõ añtis: qꝛ ꝙ forma nõ hꝫ totã eẽntiam spẽi hoc est qꝛ pticipat eã. nõ aũt hꝫ eẽntiã forme p pticipatiõem nisi ut ẽ in materia. igĩ ⁊c̃. ¶ Preᵃ: in entib' pfectis nihil est qd̃ ñ intẽdat a nã. sꝫ plꝛitas nũalis nõ p se intẽdit a nã: qꝛ dĩa nũeralis q̃ntũ ẽ in se põt intẽdi in infinitũ. infinitas aũt nõ intendit p se ab aliq̃ agẽte. q̃ aũt sunt in angelis tanq̃ in pfectissimis entibus vniuersi sũt p se intẽta. ḡ nõ est in eis dĩa numeralis: sꝫ solũ specifica i qua pncipalr ꝯsistit pulchritudo vniuersi. ¶ Preᵃ. ij. d aia vĩ hñi ꝙ multitudo indiuiduoꝝ nõ est nisi ꝓpter saluatõez spẽi sꝫ in incorruptibilib' saluat sufficienter natura in v° indiuiduo. ḡ ⁊c̃. ¶ Confirmat etiã de p° ce. ⁊ mũ. qꝛ in corpib' supcelestib' nõ est nisi vnũ indiduũ vnius spẽi sicut vn' sol ⁊ vna luna. ḡ ⁊c̃.

¶ Opᵐ arguit. p dam. in elario. c. 12. ẽm vnãquãq; spẽm fecit de' angelos.

Qui dicunt ad questiones p̃cedẽtes de indiuiduatõe pnciᵐ indiuiduatõis eẽ q̃ntitatẽ uel mãz dicũt ꝯñter ad istã. q. negatiue. s. ꝙ nõ pñt eẽ plꝛes angeli in eadẽ spẽ: qꝛ nõ põt i angelꝭ rõ ꝓpria talis dĩie inueniri. ⁊ hñt dicerꝭ ꝙ nõ tm̃ hoc est ipossibile ex ꝓpetate intrinseca: sꝫ etiã ex ꝓpetate extrinseca: q̃a simplr incõpossibile: ita ꝙ nec isti nõ pt ꝯpetẽ distinctio indiuidualꝭ: exquo sibi repugnat illud: qd̃ p̃cise põt eẽ pncipiũ talis distinctõis sicut ipossibile eẽt sꝫ animali eẽ plꝛes spẽs si repugnaret aniali alia ⁊ alia actualitas p q̃s spẽs distiguerent. Fundamẽta aũt istius opi. in aliis q̃õnibus p̃cedentibus dicta sũt. ¶ Tenẽda est ḡ ꝯclo simplr opposita ꝙ. s. simplr possibile est plꝛes anglos eẽ in eadez spe: qd̃ ꝓbat pmo: qꝛ ois q̃dditas ꝙtuz est de se cõicabilꝭ est etiã q̃dditas diuina qꝛ nec ex pfectõe repugnat sibi ut pꝫ de essentia diuia. nec ex ipfectiõe repugnat qꝛ ꝯuenit generabilib' ⁊ corruptibilib' nulla aũt est cõicabilis in idẽtitate nũerali nisi sit infinita. ḡ q̃lꝫ alia est cõicabilis. ⁊ hoc cũ distinctõe nũerali. ⁊ ita propoᵐ. ¶ Preᵃ q̃lꝫ q̃dditas creature põt intelligi sub rõe vlis absq; ꝯdictõe. si ãt ipsa de se esset hec cõtradictio eẽt intelligere eã sub rõne vlis sicut ẽ ꝯdictio itelligere eẽntiã diuinã sub rõe vlis uel vlitatis: qꝛ rõ intelligẽdi repugnat oio suo obiecto intellecto: qd̃ ẽ intellcm̃ eẽ falsũ ¶ Preᵃ si deus põt hũc angelum in hac spẽ annihilare isto ãnihilatõ põt istam spẽm de nouo ꝓducere in aliquo alio idiuiduo. nõ aũt in isto ẽm illos qui sũt istius opi. qꝛ homo ẽm istos nõ posset

resurgere idē numero nisi aīa intellecti
ua maneret eadē nūero ¶ Itē aīe intelle
ctiue distinguunt nūero in eadē spē: et
tñ sūt forme pure lȝ pfectie māe. igī nō ē
ipossibilitas a pte formaꝝ ꝙ distiguan
tur nūero in eadē spē. q̄cq̄d eni ↄcludēt
istā ipossibilitatē rōe forme in angel' cō
cludet in aīabus. ¶ Qȝ si dicas ꝙ anie
hñt inclinatōem ad diuersa corpa. igit
p hec distinguunt. ¶ Cōtra inclinatio nō
est entitas absoluta: qȝ nō pōt aliq̄d icli
nari ad se. g̊ p̄supponit aliquā entitatez
absolutā ⁊ distinctā. qȝ. n. est hec aīa iō
hȝ talē iclinatiōeȝ ⁊ nō ecōuerso. g̊ h̄ icli
natio nō est rō eēndi hāc aīam: sȝ p̄sup
ponit eā. Et ↄfirmat hoc etiā p aliquos
quib' ē incōueniens ꝙ aliq̄ spēs sit tota
sit dānata nāe intellectual' simplr. mlte
aūt spēs essent angeloꝝ in q̄bus nlla eēt
saluata posita ista pōne. igī nō est uera.
Et psuadet p̄ma ppō p hoc ꝙ dicit au
gus. ench. ca. xvij. Placuit itaqȝ vlītatis
creatori atqȝ moderatori deo ut qm̄ nō
tota multitudo angeloꝝ dñi deserendo
perierat illa q̄ pierat in pditiōe ppetua
remanēt. q̄ aūt cū deo illa deserēte pste
terat de sua certissime cognita sp futura
felicitate gaudēt. alia v̊o creatura rōnal'
q̄ in hoibus erat qm̄ peccatl atqȝ suppli
cijs ⁊ originalib' ⁊ pprijs tota pierat ex
eius pte repata qȯ angelice societati ru
ina illa diabolica minuerat suppleret.
ista totalitas ⁊ ptialitas in angelis non
vī eē rōnabil' nisi ponat ꝙ nulla spēs an
gelica q̄ntū ad oia indidua totalr perie
rat ⁊ ita aliq̄ de q̄cunqȝ spē corruerūt ⁊
aliq̄ pstiterūt. igī ⁊c̄. ¶ Pre^a si ↄcedat
ꝙ q̄dditas angeli ex se in pl'a sit diuisibi
lis uel pl'ibus cōicabil'. ⁊ p ↄñs q̄ntū est
de se infinitū: qȝ nō est rō finitatl ex pte
multitudinis nūeral': si p h̄ ꝙ ipsa natu
ra pducta est in ipso indiduo aufertur
pōlitas eius eēndi in pl'ibus. est g̊ in hoc
indiduo ṗm totā cōicabilitatē suā. ⁊ per
ↄñs infinite. qȝ est infinite cōicabil' ṗȝ q̄d
ditatē suā. igit ille vn' angelus esset for

maliter infinitus: ↄñs aūt est incōueniēs
igī añs. ¶ Dico igī ꝙ ois nā que nō est
de se actus pur' pōt ṗm illā realitatē ṗȝ
quā est nā esse potential' ad realitatez il
lā qua est hec nā. ⁊ sicut de se nō icludit
aliquā entitatē q̄si singularē ita nō r̄pu
gnant sibi q̊tcunqȝ tales entitates. ⁊ ita
pōt in q̊tcunqȝ talibus inueniri. in eo tñ
qȯ est necesse esse ex se est detminatio in
nā ad eē hoc. qȝ q̄cq̄d pōt esse in nā ē ibi
ita ꝙ detminatō nō pōt eē p aliqȯ extri
secū ad singularitatē si possibilitas sit ī
nā p se ad infinitatē. secus est in oi natu
ra possibili ubi pōt cadē multitudo.

Ad primuz ar^m dico licet phs intelligat
ibi p se de mā hoc ē de entitate ↄhēte p
se q̄dditatē tñ applicādo ad hñs mām q̄
ē altera ps ↄpositi ⁊ nō hñs. ↄcedo itel
lectū phi fuisse ꝙ oē nō hñs mām p ali
qua nā ↄponēte est idē suo qȯ q̄d est p̊.
qȝ oē tale qȯ q̄d ē ponit p se hoc. ⁊ ratō
ad hoc ē qȝ oē tale qȯ nō hȝ mām ptez
sui posuit formalit̄ necessariū. q̄cq̄d aūt
pōt eē in nā formalit̄ necessa^m ē in ea g̊
qȯlȝ qȯ pōt hr̄e illā q̄dditatē hȝ eā. qȝ n̄
est pō distās ab actu. igī oēȝ possibilita
tē quā posuit in tali nā ad supposita po
suit in actu. ¶ Si aūt ibi esset possibili
tas ad pl'a indidua eēt pōlitas ad infini
ta. igī eēnt infinita in actu. q̄re cū infini
tas sit impossibil' in aliq̄ nā. igī ⁊ in hac
nā ṗm eū ē impossibilitas ad infinitatē
iō est de se hec ṗm ipm. ¶ Sȝ discorda
mus ab eo in hac ppōne: ois q̄dditas n̄
hñs mām est formalr necia. ⁊ iō in con
cl'one. rōnabili' ē. n. theologo discordā
ti a pho in p̊ncipio: ppter qȯ tenet aliq̄
ↄcl'onem ↄñter discordare in ↄcl'one q̄
errare cū eo in ↄcl'oe ⁊ discordare ab eo
in p̊n° ppter qȯ ipse errauit. ita. n. ↄcor
dare cum eo nec est phari: nec theologi
ce sentire: quia talis nō habet rōem que
ualeat apud phm: quia nec phs ↄcedēt
ↄcl'onem nisi ppter p̊nci^m illud. nec ad
ↄcl'onem suā habet p̊n^m theologicuȝ: qȝ

ꝑcise ad ea est pn^m^ phycū qḋ ipse negat ¶ Per idē pꝫ ad auic. dico ꝙ intētio ei⁹ fuit ꝙ tm̄ sit vn⁹ angelus in vna spē: ſꝫ ꝓpō cui hec ꝯclō innitit̄. ſ. ꝙ angelus su pioꝛ creat inferioꝛē a nullo theologo uł catholico ꝯcedit̄ q̄re nec eius ꝯclō dꝫ cō cedi ab aliquo theologo. ¶ Ad rōem p mā al̄ fuit dictū ꝙ dr̄ia formal̄ pōt acci pi ꝓ dr̄ia in forma. ꝛ hoc vī ꝓprie signi ficare h̄ qḋ dr̄ dr̄ia formalis. uel pōt ac cipi dr̄ia formalis ꝓ dr̄ia formaꝝ lꝫ nō sit in forma ut in rōne differēdi. ꝑ^o^ pōt ꝯcedi maioꝛ. ꝛ sic est minoꝛ falsa. ꝓbatō aūt minoꝛis. ſ. ꝙ angelus differt ab āge lo q̄ est forma. ḡ habēt dr̄iam formalē includit fallam ꝯn̄tis. non. n. sequit̄: for^e^ differūt. ḡ formalit̄ dr̄nt uel dr̄nt in for^a^ sicut nō sequit̄ hoies p̄les differūt. igi in hūanitate dr̄nt. aliud. n. est aliq̄d distin gui ꝛ aliud ip̄m esse p̄mā rōnem distin guēdi uel distinctōis: qꝛ cū hoc ꝙ ipsuꝫ sit distinctū stat ꝙ ipꝫ nō sit rō distiguē di. cū hoc aūt ꝙ ipsum sit p̄ma rō disti guēdi nō stat ip̄m nō esse distinctū. ¶ Et rō lo^ca^ est ad hoc. qꝛ negō inclusa in no mine dr̄ie nō tm̄ ꝯfundit t̄minū h⁹ relō nis ꝯfuse ꝛ distributiue. ſꝫ etiā illud qḋ specificat dr̄iam ut in q̄ notat̄ eē dr̄ia. h^o^ q̄ppe ꝯfundit̄ q̄ntū ad negōnē inclusam in hoc noīe dr̄ia. qꝛ si soꝛ. differt a p̄loe in albedine nō est idēꝫ sibi nec in hac al bedine nec in illa albedine. Si aūt acci piat̄ maioꝛ ip̄roprie. ſ. ꝑm 2^m^ inte^m^ nego maioꝛē. Ad ꝓbōnem dico ꝙ ph̄us loq̄t̄ in. 8. meta. de for^a^. put indicat q̄dditatē qḋ appet ex p̄ma ꝯpatōe formaꝝ ad nu meros. dicit. n. Si. n. in q̄d sūt aliq̄liter nūeri sb̄e sic sunt. nā diffinitio numer⁹ q̄dē. disibilis. n. etiā in indisibilia. nō. n. infinite rōes. ꝛ numer⁹ aūt tale. hoc ē re solō diffinitionū sic stat ad indiuisibile: sicut resolō nūeroꝝ ad indiuisibile. ꝛ ta lis diffinitio ē eius qḋ vocat sb̄am hoc eē q̄dditatis nō forme q̄ est altera ps ei⁹ hoc autē mō dico ꝙ nihil addit forme q̄n uariet spēm. uel simpl̄r hoc est de v^a^ spē aliā facit ꝯriam uel dispatā. vel ꝑm q̄d hoc est de nō tali spē faciat aliā spēꝫ si addat̄ dr̄ia ꝑtinēs ad eē q̄dditatīm ge neri faciet spēꝫ spālissimā. ꝛ nō ꝓfuit ta lis spēs spālissima: ſꝫ tm̄ ꝓfuit spēs inter media. ꝛ hoc mō dico ꝙ q̄cq̄d est citra naturā i inferioꝛibus nihil addit forme siue sit ꝓprietas indiuidualis siue mag⁹ uł min⁹. uel q̄dcūq̄ꝫ aliud nō respicit nām ut est in suo eē q̄dditatiuo nō aufert nec addit aliq̄d sb̄e h^o^ mō. Ex^m^ h⁹ eēt si vni tas inq̄ntū ps trinarij eēt ps ꝑcisa inq̄n tū dr̄ia nūeralis uel indiuidualis. ꝛ tm̄ ip sa posset in se intēdi ꝛ remitti. ista diffe rētia esset eius ꝑ se ꝛ ꝑ accn̄s inq̄ntuꝫ est ps trinarij: iō nō esset alius trinari⁹ vni tate intensa ꝛ remissa. ¶ Qn̄ ḡ dicis ꝙ q̄ cunq̄ꝫ distinctio formaꝝ ē sicut distictō nūeri falsū est nisi sit eoꝝ ꝑm eē formale qḋ ꝑtinet ad q̄dditatē ꝑ se. ꝛ talis nō est hic. ¶ Ad illud de. io. meta. dico ꝙ ē fal latia ꝯn̄tis inferēdo ex textu oēs formas differre specifice. vere. n. ph̄s vult ibi ꝙ differentia non formalis non ē specifica sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ dr̄ia nō specifica est nō formalis. ſꝫ istud ē ꝙ isti ꝛ ipi uo lunt h̄ic sicut nō sequit̄ in affirmatiuis eq̄pollentib⁹ istis: qꝛ vl̄is affirmatia nō ꝯuertit̄ termīs eodē mō se hn̄tib⁹. a ph̄o igi accipi pōt ꝙ sola dr̄ia formal̄ est spe cifica: nō ꝙ oīs dr̄ia formalis ē specifica qꝛ lꝫ exclusiua inferat affirmatiuā d̄ ter minis trāspositī. nō tn̄ eodē mō de t̄mī nis n̄ trāspositis: ſꝫ ē falla ꝯn̄tis. sicut cō uertēdo indefinitā in vl̄em affirmatiaꝫ imo ex illo loco magis vī accipi oppo^m^ h⁹ ꝓpōnis. oīs dr̄ia formaꝝ est specifica dr̄ia. n. hōis albi ꝛ equi nigri est dr̄ia fō maꝝ ꝛ aliq̄ mō ꝑ formas non tm̄ specifi ca dr̄ia ꝑm eū ibi. qꝛ ille forme respectu naturarū in quib⁹ sūt nō sunt formales immo ꝯn̄tes indiuidua: nō aūt ꝑ se con sequētes uel per se determinātes esse q̄d ditatīm. ¶ Ad aliud dico ꝙ si aliq̄d in diuiduum ex hoc solo ꝙ est sine mā hꝫ in se totā spēi ꝑfectōem q̄ ex se nata ē eē

in infinitis q̄ntum est ex se igi͂ videretur hr̄e pfectōem infinitā ex sola caren^a ma terie. qcq̄d aūt pōt hr̄e pfectiōem infini tā habet eam. ꝛ ita in qualꝫ spē eēt per fectio infinita. ꝛ per ꝯñs pfectio spēi nō esset finita uel determinata p determinatio nem uel specificatōem uel limitationeꝫ dr̄ie vltime que vltimate spēm ꝯstituit addita generi quod est falsū ꝛ ꝯtra oēs phos. falsa est ḡ ista ꝓpō ꝙ. s. illud indi uiduum qd̄ pōt esse sine mā ex hac sola cā ꝑuatiua: qꝛ est sine mā hꝫ totā pfecti onē spē. qꝛ si cū hoc ponat̄ ꝙ nihil posi tiue fiat circa ipm̄. sꝫ sola sepatio mā e nihil ponit̄ qd̄ nō pfuit. si aūt intelligat̄ ꝓut hꝫ aliquā ꝓbabilitatē: ꝙ. s. forma si eēt sepata a mā ipsa hr̄et totā pfectio nē spēi: qꝛ nō ꝑticipabilis a mā illa esset falsa. ꝛ petit principiuꝫ: nisi intelligatur ꝓut materia dicit illam entitatē indiui dualem cōtrahentē formam hoc modo intelligendo equiuocatōnem istius pro positionis assumpte. omnis forma ha bet totam perfectiōem speciei: etiam est de se hec que nō est participabilis a ma teria: ꝛ tunc est minor sūpta sub ō ange lo simpliciter falsa. quia licet ista essētia nō sit participabilis a materia que ē al tera pars compositi. est tamē participa bilis a pluribus mālibus. i. a plib' idiui duis habentib' quidditates materiales que dicantur materiales sicut sepe dc̄m est respectu quidditatis contracte prout quidditas dicitur forma. ¶ Ad aliud dico ꝙ in forma arguendi est fallacia cō sequentis. infinitas non intenditur. igit̄ nec pluralitas numeralis. non eniꝫ plu ralitas numeralis est de se infinita. sed tantū stare potest infinitas ipa nō repu gnante. licet ergo nullus intendat infini tatem per se. tamē aliquis potest intēde re multitudinē numeralē que de se non est infinita: quia sicut compatitur secū infinitatem ita ꝛ finitatem. ꝛ sic potest intelligi illud cōmuniter dictum eoruꝫ. ꝛ secundū ueritateꝫ licet in toto vniuer so principaliter ordo attenditur secund̄ distinctōnem specierū in quibus est im paritas pertinens ad ordinē. tamē quia fm̄ Augustinū. de ci. li. 19. c. 13. Ordo ē parium impariuꝫ vnicuiqꝫ loca sua di stribuens cōgrua dispositio ab isto agē te qui principaliter intendit ordinē vni uersi sicut ꝑncipale bonum intrinsecuꝫ sibi non tantū intēditur ista imparitas que est vnum requisitum ad ordinem: sꝫ spērum: sed etiaꝫ paritas indiuiduo rum in eadem specie que est aliud ꝯcur rens ad ordinē. ꝛ similiter indiuidua in tenduntur ab ipo ꝑmo ꝓut ipm̄ inten dit aliquid aliud a se nō ut finē sed ut a liquid aliud ad finē. vñ ꝑpter bonitatē suam cōmunicandā ꝛ ꝑpter suam bea titudinē plura in eadē specie ꝓduxit. in ꝑncipalibus aūt entibus est adeo inten tum indiuiduū ꝑncipaliter. ꝛ cum hoc modo non sumitur nō intenditur diffe rentia numeralis falsum est. ꝛ cum ꝓba tur hoc modo potest esse infinitas non sequitur. potest esse infinitas. ꝛ ista infi nitas nō intenditur. ergo nulla differen tia numeralis intenditur non sequit̄ po test. n. esse aliqua differentia numeralis finita et est. ꝛ ista potest intendi ꝛ inten ditur. ¶ Ad vltimū licet phus dicat ꝙ generatō est perpetua ad saluanduꝫ esse diuinum. ꝛ hoc in corruptibilibus in q̄ bus non potest species semper maner̄ in vno indiuiduo nō tamen dicit ꝙ multi tudo est ꝑcise in indiuiduis corruptibili bus. vñ ista est vna cā multitudinis idi uiduoꝝ in eadē spē sꝫ ñ ꝑcipua cā: sꝫ illa q̄ dicta ē. ¶ Et qd̄ addit de corpib' celesti bus ꝙ tm̄ in vna spē est v^m singl'are cor pus: sua rō fuit ꝙ tale corpus singulare fuit ex tota mā illius spēi. ꝛ h nō tantū actuali sꝫ etiā pōli fm̄ eū: qꝛ fm̄ eū nlla erat mā possibilis manēte spē tali q̄ nō erat tota in v^o singulari in tali spē. nihil enī posuit posse ꝓduci nouū in imobili bus seu i sempit̄nis fm̄ ꝙ talia sūt. s. imo bilia ꝛ sempiterna. ꝛ qꝛ non concordāt

cū eo theologi in hac ꝓpōne: oē corpus sempiternū ē ex tota mā illi⁹ spēi actuali ⁊ potentiali: iō nō est cōcordandū cuȝ eo in cōclusione.

Circa cognitōeȝ angeloꝝ quero vtrū anglus possit se cogſcere p essentiā suā: ita ꝙ essentia sua sit rō cognoscēdi sine aliq̄ repn̄tante p̄cedente actū nāliter. ꝙ nō: qꝛ hoc nō esset nisi qꝛ eius eēntia est actu intelligibilis ⁊ pn̄s ipi intellectui. sed aīa nr̄a ē actu intelligibilis ⁊ actu sibi pn̄s ſm Aug. in plurib⁹ locis. ğ ipsa eēt rō intelligēdi seip̄am respectu suiipius. sed h⁰ est ꝯ phm. iij. de aīa: q̄ vult ꝙ aīa intelligat se sic̄ alia: ⁊ ꝙ nihil eoꝝ ē q̄ sunt añ intelligere: ⁊ ꝙ nō pōt se intelligere aliꝗs nō intellectꝫ. ¶ Preterea: eēntia angeli ē singularis. singulare aūt nō est p se intelligibile nec p se rō intelligendi. ğ ⁊c̄. ¶ Preterea oēm cognitiuā potētiam oportȝ ſm se denudari ab illo qꝺ est rō cogſcendi. sed angelus inq̄tū cognitiuus nō denudat̄ ab eēntia sua. ğ nō est rō cogſcendi seip̄m. ꝓbō ma. tū ſm phm. ij. de aīa: Oportet inq̄t oculū esse extra oēm colorē ad hoc vt oēm colorē possit vider̄. tū ex. iij. de aīa. vbi vult ꝙ intellect⁹ est imixtus ⁊ immālis ad h̄ vt oīa possit intelligē. ¶ Itē nihil idē patit̄ a seipso. qꝛ idē eēt in actu ⁊ in po^a. eēntia angeli est idē sibi. nō ğ est obm̄ imp̄mēs immediate in ip̄m intellectū. ¶ Itē si ita eēt tūc ista intellectō eēt eadē vel idē cū angelo vel eēntia sua. ꝯn̄s est fl̄m. qꝛ h⁰ ꝓpriū ē soli deo ꝙ sua intellectio sit idē cū eēntia sua. ğ ⁊ an̄s ē falsum. ꝓbō ꝯn̄tie: qꝛ medium int̄ extrema magis inest vtriq̄ȝ extremo q̄ alteruȝ extremū alteri extremo. intelligere mediat int̄ potentiā ⁊ obm̄. ğ si idē est po^a ⁊ obm̄: multo magis erit idē act⁹ cū obiecto. ¶ Cōtra: aliq̄ forma mālis ē rō agēdi ſm eēntiaȝ suā sicut caloꝛ in igne ad calefaciendūȝ: aut saltē aliqua in cōi: alit̄ est ꝓcessus in infinitū in rōibus agendi. ğ cū immālia magꝭ sint actiua q̄ mālia: forma immālis erit p essentiā suā rō agendi actiōem suā sibi cōpetentē. talis est rō obiecti ad actum cognoscendi.

Hic dicitur ꝙ lȝ in actiōe trāseūte obm̄ sit sepatum ab agēte: tn̄ in actōe immanente oportet eē vnitū ipsi opanti. ⁊ vt vnitū est rō formalis talis opatiōis immanētis sicut spēs visionis in oculo. ex hoc vltra cū eēntia angeli ꝺ se sit vnita intellectui suo pōt esse p̄n^m intellectiōis q̄ est opatō immanēs. ¶ Et si obijciat̄ ꝙ oportet formā talē inesse illi cui inest talis opatio: videnť rn̄dere ꝙ for^a exn̄s in alio est p̄n^m opandi ⁊ si p se eēt nihil minus eēt rō agendi: sic̄ caloꝛ sepatus esset p̄n^m caloris q̄tum ex se ē. ğ ita ē de eēntia angeli ꝙ lȝ p se subsistat: pōt tn̄ eē rō opandi istas opatiōes immediate. ¶ Et si obijcis iterū ꝙ oportet passum aliq̄d recipe ab agēte: hic āt intellect⁹ nihil recipit ab ip̄a eēntia: qꝛ nō ponit̄ aliq̄ species p̄cedens actū. ¶ Rn̄dent ꝙ po^a cognitiua aliq̄ qn̄q̄ȝ ē cognoscēs in po^a: qn̄q̄ȝ in actu. alia aūt nō sic. ꝙ autē oporteat eā recipe hoc nō est qꝛ po^a cognitiua: sȝ tm̄ qꝛ est in po^a ad actuȝ. nō sic hic. q̄re ⁊c̄. ¶ Cōtra hec opi. ponit vt vi̇ ꝙ intellectus sit in po^a eēntiali ad opatōem vł intellectōeȝ quā ponit immanentē. ⁊ ꝙ tota rō opationis sit obm̄ vnitū sibi in sua opatione sic̄ caloꝛ ē in ligno tota rō calefaciēdi. ¶ Ex h⁰ arguo: nihil pōt hr̄e p̄n^m actōis alicu⁹ immanētis nisi sit in actu p illud qꝺ est p̄n^m talis actōis. intellectus aūt nō est in actu p illā eēntiaȝ in hoc qꝺ est p se subsistēs: qꝛ nō informat nec actitatē aliquā tribuit ipi intellcūi ğ p hoc ꝙ talis eēntia p se exn̄s est pn̄s ipi intellectui nō pōt intellect⁹ hr̄e opationem cui⁹ eēntia vel silitudo nata est esse rō. ¶ Cōfirmat̄ istud p ex^m suū ꝯtra ip̄m: qꝛ lȝ caloꝛ sepatus eēt calefaciēs vł rō calefactōis: nō esset tn̄ rō calefactōis ligno a q̄ esset sepatus: ita ꝙ si calere di

catur opatio immanēs: impossibile est calore sepato a ligno lignū hīe istā opationē immanentē que ē calere. ita in ꝓposito. ¶ Itē 2° ꝯtra illud qd̄ dicit ꝙ pō cognitiua nihil recipit: q2 nō est in poᵃ q̄n̄q3: q̄n̄q3 in actu. ¶ Cōtra: obm̄ respectu ei⁹ qd̄ est in intellectu de eo. s. respcu intellectōis nō est tm̄ cā in fieri sicut ē edificator dom⁹ sed ē causa tā in fieri ꝙ in esse: aliodn sic edificatore corrupto manet dom⁹: ita obiecto ꝙtūcūq3 absente vel corrupto in rōe obiecti remaneret illud qd̄ est eius vt obiecti apud intellcm qd̄ est fl̄m sic in visu apparet. cā aūt in eē ꝛ in fieri semp eque cāt: vt p3 de sole respcu radij. ḡ si obm̄ respcu cuiuslibet sui ē apud intellectum sine receptōe sue spēi: q2 poniť pnᵐ intellectōis. ꝛ cū obm̄ semp eque causet: ꝛ p ꝯn̄s intellcs semper eque recipit. nō igiť solū ab obiecto recipit intellect⁹: q2 recipit actū nouum quē q̄n̄q3 nō recipit. sed q2 ip̄m est cā in eē respcu ei⁹ qd̄ hab3 semp recipit illud ab eo.

Ad qōnem igiť dico ꝙ angelus pōt intelligere se p essentiā suā s̄m intellectu3 expositū in pn̄ci. q. qd̄ ꝓbo p°: q2 obm̄ h3 aliquā causalitatē ꝑtialē respcu intellectionis. ꝛ hoc ꝙtum ē actu intelligibile ꝛ intellect⁹ h3 suā cālitatē respcu eiusdē act⁹ s̄m quā ꝯcurrit cū obiecto ad talē actiōem pfecte ꝑducēdā: ita ꝙ ista duo q̄n̄ sunt in se pfecta ꝛ vnita sī vna cā integra respcu intellectōis. ¶ Ex h° arguiť sic ois cā ꝑtialis q̄ est in actu sibi pfecto ꝓprio s̄m ꝙ talis cā pōt cāre cālitate sibi corr̄n̄dente effectū. ꝛ q̄n̄ est vnita altari cāe ꝑtiali in suo actu pōt cū ea pfecte cāre. sed eēntia angeli est de se in actu p° corr̄n̄dente obiecto. q2 de se ē actu intelligibil: ꝛ etiā de se ē vnita intellectui sic obm̄ in ꝯiunctōe vtriusq3 cāe ꝑtialis. ḡ pōt imediate cū alia cā ꝑtiali vnita hīe actū pfectū intellectōis respcu sue essentie. ¶ 2°: in intellectōib⁹ hn̄tibus spēs intelligibiles iste spēs v̄tute obōꝝ cū intellectu causant intellectiōem: in q̄bus tn̄ obiecta hn̄t esse diminutū. ḡ si in se hn̄t tale eē absolutū ꝛ eē simplr. s. actu intelligibile: possent meli⁹ ꝛ veri⁹ cāre eundē effectū: q2 quicq̄d pōt cāri ab aliq̄ diminute tali in aliq̄ eē v̄tute alicui⁹ simplr talis pōt ab illo simplr tali cāri. sed eēntia angeli vt in se est pn̄s intellectui suo q̄ quidē eēntia ē simplr tale. s. actu intelligibilis q̄lis ipsa est s̄m q̄d in specie itelligibili. igiť si in specie itelligibili vbi h3 eē tale s̄m q̄d pōt cāre intellectōe3: multo magl hoc pōt vt ē in se s̄m eē simplr ꝛ abᵐ. ¶ Obi ꝯ istud p°: q2 s̄m hoc etia3 res sensibilis posset imediate absq3 specie intelligibili cāre intellectōem: qd̄ negatū est in. j. li. di. iij. q2 res sensibil⁹ pn̄s sensui ē simplr talis q̄lis ē s̄m q̄d in specie intelligibili. igiť si in spē intelligibili vbi ē s̄m q̄d pōt cāre intellectiōem. igiť multomagis vt ē in se s̄m esse simplr ꝛ abᵐ. ¶ 2°: vi ꝯtra istā positiōe3 posse argui sicut argutū est ꝯ opi. q2 nihil ē alicui rō opandi opatione immanēte nisi informet illud. essentia aūt angeli l3 sit actu intelligibil⁹ ꝛ pn̄s intellectui: tn̄ nō informat istū intellectum. ḡ nō est ei rō operandi opatione immanēte. ¶ 3°: ista duo agētia semp ꝯcurrūt ad eundē effectum cōem. igiť hn̄t ordinē cū non sint eiusdē rōis. alterū igiť est ꝑus siue supi⁹ alterū posteri⁹ siue inferius. ꝛ ita vnū ē mouēs motū: ꝛ alterū in respcu ei⁹ erit mouēs nō motū. obm̄ aūt nō ē mouēs motū respcu intellectus. igiť intellectus est mouēs motū respcu obiecti. ¶ 4° qd̄ di de istis ꝯcurrentib⁹ ad eundē effectum cōem vi inconueniens. q2 duo distincta genere nō pn̄t cāre effectū eiusdē rōnis. spūale ꝛ corpale siue intelligibile ꝛ sensibile differūt genere. q̄re ꝛc. ꝓbo maiorē: q2 duab⁹ illis rōnib⁹ in causis ꝑtialibus corr̄n̄dent aliq̄ duo distincta in effectu. ꝛ ita idē effect⁹ erit corpalis ꝛ spūalis qd̄ est incōueniens. tum q2 oē

agēs est ꝑstantius patiēte. corꝑale aūt si
ue sensibile nullo mō est ꝑstantius spū
ali. igiť nō pōt eē agens respectu eiꝰ nisi
v̓tute alicuiꝰ alterius ꝑstantioris agētis
⁊ ita erit mouens ⁊ motū. tum 2° quia
tūc vnū posset ita intendi ꝙ v̓tus tota
amboꝝ eēt in altero. ⁊ tūc illud potest
cāre istū effectū sufficient sine alio qꝺ ē
incōueniens de talibꝰ duobꝰ agētibus.
¶ Ad pm dico sicut dictū est dis. iij. ꝑmi
iō posita ē spēs intelligibilis differēs ab
actu: qꝛ obm̄ siue vt in se exn̄s siue in q
cunqꝫ specie extra intellectū possibileꝫ:
nō hꝫ rōem actu intelligibil̓. ⁊ tūc cōce
ditur hᵒ ꝙ vbicūqꝫ ē aliqͣd exn̄s ꝫm qͣd
tale. ⁊ pōt aliqͣd facere simpl̓r si eēt ibi
simpl̓r tale in actu posset simpl̓r idē fa
cere. obm̄ aūt ꝫm qͣd est in spē intelligi
bili ⁊ nō est extra istā actu intelligibile:
⁊ iō lꝫ in isto vbi ē ꝫm qͣd possit causaꝛ
diminutā intellectiōem: nunq̄ tn̄ extra
illā pōt cāre nec diminutā nec ꝑfectam
qꝛ nō ē extra istā actu ens tale: sed poᵃ
tm̄ quale ē suū actiuū. eēntia aūt angl̓i
est diminute ens tale in spē. est aūt in se
simpl̓r ens tale. s. actu intelligibile. q̄re
⁊c. ¶ Ad 2m dico ꝙ ꝯ illā opi. que nō po
nit intellectū hr̄e actiuitatē aliquā aliā
ab illa quā habꝫ formaliť ab obō vel ꝑ
spēm obiecti: sicut nec lignū hꝫ aliquaꝫ
actōem in calefaciēdo aliā ab illa que ē
caloris: necessario sequiť ꝙ intellectꝰ nō
hn̄s aliqͣd formaliť nō opať formaliť. ⁊
ita argutū est ꝯ primā opi. q̄ hoc idē vꝛ
sentire de intellcu. sed sic dictū fuit in ꝑ
mo li. intellectꝰ hꝫ actiuitatē suā ꝓpriā
siue obō pn̄te in se: siue in specie sua cō
currente secū ad causanduꝫ effcm̄ cōem
amboꝝ: ita ꝙ suffic̄ vnio ⁊ approxima
tio istarū ꝑtialiū causarū. nec tn̄ reqͥriť
ꝙ altera alterā informet. qꝛ neutra dat
alteri actū ꝑtinentē ad suā causalitateꝫ
ꝑtialē. Ad 3m dico ꝙ mouēs motum
pōt intelligi duobꝰ mōis. vel ꝙ recipiat
a mouēte nō moto formā aliquā q̄ mo
ueat sic actuꝫ pm. vel ꝙ ipa forᵃ habita

sic actus ꝑmꝰ recipiat ab eo aliā formā
vlteriorē sic actū 2m qua agat. pᵒ mō est
in qͣbusdā causis ordinatī ꝙ pᵃ dat v̓tu
tem scōe. hᵒ mō nō ē in ꝓposito: qꝛ nec
intellectꝰ vt agēs cālitate sua ꝑtiali dat
spēi obiecti istū actū q̊ opatur ad intel
lectionē. g̊ nec ml̓to magis ecōuerso: qͣa
spēs nullā actiuitatē dat intellectui ꝑti
nentē ad cālitatem eiꝰ. 2° mō vꝛ eē in qͣ
busdā mouētibꝰ localiť sicut manꝰ mo
uet baculū: ⁊ baculus mouet pilam. nō
aūt manꝰ dat baculo duriciē ꝑ quaꝫ ex
pellit corpꝰ ad locū: sꝫ dat ꝑcise baculo
motionē localeꝫ q̄. s. applicať ad istā ex
pulsionē ꝓpter incōpossibilitatē corpis
duri ad aliud corpꝰ qꝺ cedit ei. hoc mō
vꝛ eē in agentibꝰ ad aliquē effcm̄ produ
ctum ꝑ gn̄ationē vel ꝑ alteratōem. qꝛ lꝫ
ibi cāe ordinate habeāt aliā rōnem cau
sandi: ⁊ inferior nō causet nisi in v̓tute
supioris: ista tn̄ v̓tus siue assistētia siue
influētia quocunqꝫ nōieť nō ē impꝛssio
alicuiꝰ forme vel alicuiꝰ inherētis in cā
inferiori. sed tm̄ ē ordo siue actual̓ ꝯiun
ctio taliū causarū actiuarū. ex quibꝰ sic
ꝯiunctis ⁊ suis ꝓprijs actiuitatibꝰ ꝑsup
positis ꝯiunctiōi: sequiť effectꝰ cōis am
barū causarū. ¶ Ad ꝓpom igiť dico ꝙ n̄
solū ista nō sunt mouēs ⁊ motū pᵒ mō
sꝫ nec 2° mō ꝓprie sicut se hꝫ sol ⁊ pater
in gn̄atione. sed tm̄ sunt due cāe q̄si ex
equo se hn̄tes q̄tū ad hoc ꝙ neutra per
se totaliť mouet: ⁊ tn̄ vna hꝫ priorē cau
salitatē respectu effectus q̄ altera. forte
.n. cā inferior nunq̄ agit in v̓tute cāe su
perioris ꝓprie loquēdo nisi in forᵃ sua
q̄ agit aliq̊ mō dependeat a supiori for
ma lꝫ nō tūc qn̄ agit recipiat eā ab illo:
sed ꝑus duratiōe vel nā. nec. n. obm̄ de
pendet ab aīa saltē vt est intellectꝰ possi
bilis q̄tum ad istā formā q̄ actualiť ope
ratur ad istā intellectionē. nec ml̓to ma
gis ecōuerso: ⁊ iō nullo mō est obm̄ mo
uens nō motū respc̄u aīe vt opatur ad
intellectōem. pōt tn̄ eē mouens respectu
eiꝰ inq̄tū ipa respicit spēm intelligibileꝫ

sed tūc nō mouet aīam q̄tū ad cālitatē quā h3 aia p se. sed p accn̄s q̄tū ad istā formā respc̄u cause ptialis īnq̄tū opat̄ ad illā. ⁊ hoc mō dictū fuit in p̄mo di. iij. q̄ intellect⁹ agēs ⁊ fantasma sūt vna cā ptialis spēi intelligibilis: ⁊ vlteri⁹ species intelligibilis ⁊ aliq̄d anīe siue sit intellect⁹ agens siue possibilis: sūt vna cā totalis intellectōis. ita q̄ in p̄° signo obiectū siue fantasma mouet aiam ad intellectione ⁊ nō adactū primu3 q̄ sit aie vt aia est: sed ad illū qui ē reliqua cāe ptialis sibi p̄uia. in 2° aūt signo obm̄ omino nō mouet aiam neq3 ad actu3 p̄mo⁹ neq3 ad aliquā aliā cām ɔcurrentē. sed p̄cise agit ad effectū cōem: ⁊ tūc aia p suum actū quē habuit agit in suo ordine ad eundē effectū. ita q̄ nulla ē ibi motō aie ad agendu3 p̄oꝛ nāliter effectu ꝑducto. ad effcm̄ tn̄ mouet̄ aia nō inq̄ntum actiua: sed inq̄tū receptiua illi⁹ effectus ⁊ l3 sit mota: nō tn̄ est mouēs mota: q̄a nō mouet̄ ad mouē actiue sed ad recipe ¶ Ad 4. dico q̄ illa ꝓpō est falsa d̄ causis ordinatis ptialib⁹ quocunq3 ad eundem effectū: hoc est q̄ sit ordo ēentialis earū: ⁊ nō sint omino eiusdē rōis. tales .n. q̄ sunt alteri⁹ rōis nō sunt tm̄ distincte specie: q2 hmōi nō ɔcurrūt cōiter ut cāe ordinate ad eundē effcm̄. nec tm̄ distincte nūo. q2 nō talis rōis vel generis igit̄ distincte gnē. ⁊ si accipias q̄ nō tali gnē ex rōe distinctōis generis: nō p̄t q̄ri magis h⁹ in hoc genere q̄ in alio.

Ad argumēta principalia

¶ Ad p̄m cōcedo q̄ aia de se actu intelligibilis ē ⁊ p̄ns sibi. ⁊ ex h° seq̄tur q̄ possit intelligē se si nō esset impedita. nihil .n. deficit actui p̄° neq3 ex pte vni⁹ cāe neq3 ex pte ambarū neq3 a pte vnionis earū. ⁊ ita to⁹ actus p̄m⁹ de se pfectus ē ad quē o3 seq̄ iste act⁹ scd̄s q̄ est intellectio. ⁊ forte ꝓpt̄ h° dicit freq̄nt̄ aug. q̄ aia nouit semp se ꝓpt̄ istā ꝓpinquitatem ad actū noscēdi vbi nulla ē imperfectio in actu p̄°. h⁹ aūt mō aia nō semp nouit lapidē: q2 etsi semp h̄eat actū pfectum intelligēdi lapidē rōe sue ꝓpe calitatis ⁊ ptial: nō tn̄ semp h3 aliā cām ptialē in actu p̄ntē3. ⁊ iō p̄ōt dici q̄ q̄nq3 ē in po° ēentiali ad intelligendū lapidē q̄n .s. caret ista foꝛ° q̄ ptialis nata ē esse in actu ⁊ in actu vniri sibi. ⁊ h° mō trinitatē p̄ōit aug. ⁊ tn̄ ad solā memoꝛiā ptinē. q2 istud totū nō ē nisi p̄ntia obiecti sb̄ rōe itelligibil' q̄ð ptinet ad memoꝛiā s3 in h° ē intellec° v̄tual' obiecti illi⁹ q̄ ptinet ad intelligētiā. ⁊ h°° cū volūtas sit p̄ns vt act⁹ p̄m⁹ pfect⁹ ad h̄ndū actū 2m respc̄u sui ē q̄dāmō act⁹ scd̄s sic effect⁹ in cā efficiēte vt in volūtate ⁊ i eo sine q̄ nō vt i intellectōe s3 q2 nihil ē de isto toto i actu nisi solū q̄ð ptinet ad mēoꝛiā: iō tota ista t̄nitas q̄ .s. nata ē eē trinitas tm̄ ē in memoꝛia q̄tū ad realitatē eius actualē. ¶ S3 q̄re nō exit iste act⁹ totalis p̄m⁹ in actū 2m cu3 sit p se sufficiēs p̄n̄m eliciēdi actū 2m. R°: q2 ē impedimētū q̄ ista cā vincē nō p̄ōt: sic q̄tuncūq3 poneret cā nālis pfecta nunq̄ rō posset ager̄ ꝓpt̄ impedimētū vincēs. ¶ S3 q̄ð ē istud impedimētū. R̄n̄°: intellect⁹ nr̄. ꝓ statu isto nō ē nat⁹ moueri imediate nisi ab aliq̄ imaginabili vel sensibili extra p̄us moueat̄. Et q̄re h°. forte ꝓpt̄ pcc̄m: sicut vi aug. dicē. xv. tri. c. xv. h° tibi fecit infinitas: ⁊ q̄ cā infinitati nisi iniq̄tas. Idē dic ɔmētatoꝛ. vj. ethi. ⁊ Lynco. ibidē. ⁊ sup. j. poste. silr̄ vl' forte ista cā est nālis put nā isto° instituta ē: nō absolute nālis: puta si oꝛdo iste potētiarū de q̄ dicēdum ē in p̄° diffuse necio hoc req̄rat q̄ q̄dcūq3 vl'e intellect⁹ intelligat o3 fantasia3 actu fantasiare singl'are eiusdē. sed h° nō ē ex nā: nec ista cā ē absolute nāl': sed ē ex pcc̄o: ⁊ nō solū ex pcc̄o sed ēt ex nā p̄orum ꝓ statu isto q̄cq̄d dicat aug. ¶ Ad formā argumēti igit̄ dico q̄ ista cā q̄ est ex pte angeli ē sufficiēs ad h° q̄ ēentia angeli sit sufficiēs rō intelligēdi se: ēt ipa talis ē ex pte aie: s3 i aia sit ipedimēta

in angelo nõ.nõ.n.intellect' angeli hȝ ta
lẽ ordinẽ ad imaginabilia sicut hȝ intel
lectus nr̃ ꝓ statu isto.ꝛ ꝓpter istã ipõm
intelligẽdi imediate itelligibilia in actu
que in põ nõ est ex ipossibilitate intrin
seca sȝ extrinseca quã etiã expiebat phs
ꝛ ñ aliquã possibilitatẽ: iõ dixit ipe phs
ꝙ intellectus nõ est aliqđ intelligibiliuȝ
añ intelligere.i.nõ est possibile intelligi
a se añ intelligere alioꝝ: que ꝓpõ multi
plex est ẜm ꝯpõnem ꝛ diuisionẽȝ sic illa
vi.thopi.hoc nũc ẽ p° imortale uel icor
pale ex eo ꝙ ꝓpõ cũ suo casuali eq̃pollȝ
aduerbiali dẽminatõi: ꝛ põt ꝯstrui cuȝ
infinitiuo illo significãte ẽminũ potẽtie
ꝛ est sensus ꝯpõnis.uel cũ ipsa ꝯpõne si
gnificata p ẽminũ nel p verbũ indica^m
ꝛ est sensus diuisiõis ut p̃m' sẽsus sit iste
nõ ẽ possibile inte^m intelligi a se añ intel
ligẽ alioꝝ: ꝛ iste sensus ver' est ẜm eum

¶ Alius sensus est ꝙ añ intelligẽ alioꝝ in
telligibiliũ nõ põt intellect' intelligẽ.fal
sa est sicut ista.hoc nũc p̃mo est imorta
le falsa est ꝓ hoie in statu innocẽtie.ꝛ h̃
mõ phs dicit ꝙ aia intelligit se sic alia.
ꝛ ẜm istũ modũ expõnis mouet̃ ab om
nib' imaginabilib' ꝛ eis cognitis p̃t ex
eis cognoscere rões cões imãlibus ꝛ mã
libus.ꝛ ita reflectẽdo cognoscit se sb̃ rõ
ne cõi sibi ꝛ imaginatõib'.nõ aũt p̃t sta
tim intelligere se nullo alio intellecto qꝛ
nõ põt statim moueri a se ꝓpter ordinẽ
potẽtiaꝝ eius necessariũ ꝓ statu isto ad
imaginabilia. ¶ Ad scđum vn' doctor
dicit ꝙ singulare põt p se intelligi: sȝ nõ
singulare mãle: qꝛ singularitas nõ ꝓhi
bet sȝ mãlitas.alioq̃n de' nõ eẽt intelli
gibilis cũ sit singulare qđ falsũ est.ꝛ tũc
pȝ rñsio ꝙ ꝓpõ assumpta de nõ intelli
gendo singulare nõ ẽ v̾a nisi de singl'ari
mãli. ¶ Alius dicit ꝙ nõ.s.nec se nec alia
intelligit sb̃ rõe singulari mãlis uel imã
lis sȝ sb̃ rõe v'lis: qđ est p se obm̃ intelle
ctus qđ etiã relucet in habitu intelligibi
li.ꝛ ẜm hoc pȝ rñsio ad ar^m.neutrũ cre
do eẽ verum nisi forte loq̃ndo đ intelle

ctu q̃ ꝓpter impfectõem sui nõ põt for
te q̊dcunq; intelligibile intelligẽ nõ sic i
tellect' angelic'. ¶ Ad tertiũ dico ꝙ rõ
istius ꝓpõnis maioris in potẽtijs sensiti
uis est ista ꝙ ois põ sensitiua requirit đ
terminatũ organũ vñ ex dẽmiato nũe
rõ possibili organoꝝ ꝯcludit.p.2° đ aia
dẽminatũ nũeꝝ actionũ uel obiectoꝝ
istud aũt organũ oȝ ita esse dispositum
ut possit recipe ipm sensibile sine mã.ꝛ
in corpalib' q̃cq̃d est receptiuũ forme si
ne materia nõ est receptiuũ forme cõit:
ideo dico cõiter ꝙ non est modo sermo
de organo tactus de q̊ est difficultas spã
lis.organũ igit sensus oȝ esse nõ tale h°
est carens obiecto ẜm suũ eẽ mãle ꝛ sen
sibile nõ tm̃ in actu: sȝ etiã po^a ꝙ nõ sit
receptiuũ istius ẜm eẽ materiale ẜm qđ
eẽ ipm est obiectuȝ sensus: sicut bene ap
paret de colore cuius receptiuũ ẜm esse
mãle ẽ supficies corpis ẽmiati. receptm̃
ãt eius sine mã ẽ corp'pspicuũ siue ñ ter
minatũ.ꝛ ita opposite dispõnes req̃run
tur in organo sẽsus qđ oȝ eẽ receptm̃ sẽ
sibil' sine mã ꝛ in eo qđ oȝ recipe obm̃
ẜm eẽ mãle.iõ igr̃ oȝ organũ denudari a
forma quã recipit.ꝛ p ꝯñs sẽsus q̊ ẽ i ta
li organo.ex h̃ sequit̃ ꝓpo^m phi.3.de aia
ꝙ.s.inte' nõ sit po^a organica. ꝛ iõ sepat̃
ab oi mã: sic ab oi organo q̊ opat̃.si eni
req̊rẽt aliqđ illud eẽ dẽmiate dispõnis
sic ẽ oẽ orga^m corporeũ: ꝛ iõ ex h̃ ꝙ esset
receptiuus aliquoꝝ ẜm eẽ mãle dẽmia
tũ ꝓpter dẽminatã dispõnẽ corpis nõ
esset receptiuus oium formaꝝ corpaliũ
ẜm eẽ mãle.ꝛ ita inte' nõ posset recipẽ
formas oium nãliũ ut oboꝝ si eẽt v̾tus
mãlis ꝛ organica.tñ hoc habito ꝙ sit ñ
organica nõ oȝ ipm eẽ nõ tale realit̃ q̃le
illud cui' oȝ eẽ receptiu' intellectualit̃.ñ
eni oȝ oppositã eẽ dispõem i receptiuo
alic' realit̃ ꝛ intellcũalr̃ supposito ꝙ ite'
ñ sit v̾t' organica: qđ tñ req̊rẽt si eẽt v̾t'
organica. Idẽ.n.inte' põt eẽ ipemet rea
lit̃ ꝛ in actu p habitũ realit̃: ꝛ tñ recepti
uus intellcũalr̃ ꝛ sui ꝛ habit' ꝛ cui' cũȝ

informātis eius realiť. ⁊ est tota rō q2 talia sic recepta intellectualiť nō requirūt in recipiente determinatā dispōnem oppositā enti intelligibili reali. ista igiť ppositio q dicit ꝙ oportet cognoscēs esse nō tale vł eē denudatū ab eo qd cognoscit vel recipit ⁊ a rōe cognoscēdi si gnāliter accipiať ɔcludit oēm intellectū esse nihil: q2 ois intellect⁹ ſm se ē totu⁹ entis ⁊ ita ipe nihil erit entiū. ⁊ intellect⁹ iste ē falsus. sed tm̄ nō est mãle vł organicū vt sit capax oim: q2 si eēt mãle vel organicum: esset tm̄ capax aliquoꝝ sine mãquoꝝ talis receptio nō repugnaret sue entitati mãli. sue autē entitati intellectuali nō repugnat receptio intellectualis quorūcūqꝫ. ¶Ad qrtū rn̄sum ē frequēt ꝙ idē pōt se mouē nō tm̄ motiōe corpali sed etiā spūali. ⁊ etiā vlīter quecunqꝫ actio vtualis vniuoca pōt stare cū po^a ad actū suū formalē. ⁊ tūc quō idē non sit in po^a in actu put si diie entis oppo site neqꝫ p se neqꝫ denōiatiue: ⁊ tm̄ idē ē in po^a hoc ē pn^m passiuū ⁊ in actu hoc est pn^m actiuū eiusdē. hoc freqñt dcm̄ ē. ¶Ad vlti^m: etsi aliq̄ ɔcedāt ɔclōem illā ibi illatā que vī impossibilis: q2 tūc seqretur ꝙ illa intellectio eēt actu infinita. pōt. n. intellect⁹ quicūqꝫ cē infinitoꝝ intelligibiliū. et si tunc hñet intellectiōem eanō sibi: pari rōe intellectio cuiuslibet eēt eadō sibi. ⁊ ita hñet intellectōem eanō sibi q eēt vel eē posset infinitorū intelligibiliū. nego igiť ɔñiam. ⁊ ad pbōnem dico ꝙ intellec^o illa ſm vitatē est extre^m tā respcu po^e ꝙ respcu obiecti: q2 effect⁹ ē amboꝝ: sic qñ a diuersis coḡscente et cognito pariť noti^a: noti^a illa ē effectus cōis istoꝝ duoꝝ. ix de tri. c. vlť. ita etiā qñ gigniť ab eodē hñte rōnem tā po^e ꝙ obiecti ē effect⁹ illi⁹ vni⁹ hñtis realiť illā duplicē cālitatem: ⁊ nō mediās inť idez ⁊ se ſm nãm rei quō mediat mediū inť ɔtraria. ⁊ de tali medio put ē ex nã rei va est ista ppositio: ꝙ plus ɔuenit cum extremo quocūqꝫ ꝙ extrema inter se.

Secūndo querro de intellectōe angeli aliorum a se. ⁊ p^o an āgelus habeat noticiā nālem distinctaz eēntie diuine. ꝙ nō: q2 aut eēt p essentiā diuinā: aut p spēm eēntie. nō p eēntiā q2 tūc eēt nāliter btūs qd nō pōt cōpetē creature. nō p spēm: q2 eēntia diuina ē intimior intellectui ꝙ sit ista spēs. igiť superfluit ibi ponē spēm: q2 eēntia diuina pōt sibi efficaci⁹ p se facē illud ppi qd poniť species ꝙ ipa spēs. phs aūt in. iij. de aia nō vī assignare spēm necariaz nisi q2 obm̄ nō est p se in aia. lapis inqt nō est in aia sed spēs lapidis. qre ⁊c. ¶Cōtra: vel igiť angelus nullā noticiā hñet eēntie diuie: ⁊ tūc frustra eēt sibi dictū illud pceptū: v. Diliges dn̄m deū tuū ⁊c. frustra. n. pcipitur illi⁹ dilectio qd omino ignorať. vel tm̄ hñet noticiā ɔfusam isti⁹ essentie ⁊ tunc vī intellectus iste cē possibilis sicnr̄ qui pōt pcedere a ɔfuso ad distinctū quod videť incōueniens.

Hic cōcordant aliqui in ista negatiua ꝙ angeli nō hñt distinctam noticiā nāliter. qd pbať. v. q̊d li. v. q. ix. ⁊ Tho. pma pte. lvj. arti. vj. ¶Istā negatiuā tenendo si qris p quid affirmatiue. Rn̄detur ꝙ angelus nō cognoscit essentiā diuinā nāliter p aliquā spēm ⁊c. ¶Cōtra pmū qui posuit istas rōnes ad istā ɔclonem negatiuā arguiť sic: q2 ex eisdē posset pbari ꝙ p nullum repñtatiuum creatū angelus cognoscit nāliter essentiā diuinā. ⁊ p essentiā non cognoscit ſm euz: q2 nulla creatura pōt nāliter videre illā essentiaz. ⁊ ex hoc vī sequi ꝙ nullā noticiā nālem potuit angelus hīe de illa essentia. nō. n. de ea distincte ⁊ in pticulari aliquid vī: q2 hoc nō vī possibile nisi p essentiaz vel p aliqd repñtatiuuz distincte. quoꝝ vtrūqꝫ negať. nō aūt indistincte siue in aliq̄ priori cōceptu cōiori qui nō sit pprius isti

dans ip̄m ex op̄e suo. ⁊ in isto iteruz vi
det rõnem sequẽtis creature nãliter: ita
ꝙ qñ deus dixit. Fiat lux. vidit angelus
se in v̄bo eterno cũ facta est lux. ⁊ cuz fa
ctum ẽ vespere vidit se in genere ꝓprio
⁊ cũ factũ est vespere ⁊ mane dies vnus
ex se exurrexit in laudem dei in quo vi
dit scd̄am creaturã: ita ꝙ ista visio erat
terminus p̄cedẽtis diei inquantũ ex co
gnitione creature p̄me in v̄bo surrexit
in cognitõem verbi: immo reddes oium
creaturaꝝ in p̄mo artifice ⁊ opifice. ita
distinguit Aug. singl'os dies vsq; ad di
em septimũ cui⁹ erat mane vltime crea
ture in v̄bo ⁊ nõ sequebat̄ vesp̄e. ⁊ erat
principiũ sequẽtis diei inquantũ vidit
illam creaturã in genere ꝓprio. ¶ Et lz
ip̄e illam cognitõem rerũ in v̄bo posue
rit cognitõez beatificã sicut apparet ibi
in p̄nci. xxij. c. Qũ sancti angeli semp̄ vi
deant faciẽ dei v̄boq; eius vnigenito si
cut p̄ri equalis est p̄fruantur in ip̄o ver
bo dei p̄us nouerũt creaturã vniuersaz
in qua ip̄i p̄ncipaliter sunt cõditi. p̄frui
tio igit̄ pertinet ad beatitudinez. similit̄
in eodẽ. c. tũc nox ad diẽ pertinet: nõ di
es ad noctẽ: cũ sublimes ⁊ sancti angeli
illud qd̄ creaturã in ip̄a creatura noue
runt referũt in ip̄ius honorez ⁊ amorẽ
in q̊ eternas ratões quib⁹ creata est con
templant̄. eaq; cõcordissima ꝯtemplati
one sunt vnus dies quẽ fecit dñs: cui cõ
iungitur eccl'a ex hac peregrinatõe libe
rata vt ⁊ nos exultem⁹ ⁊ letemur in eo
⁊c̃. ¶ Põt tñ probari ex dictis eius ꝙ h̄
cognitio que vocat̄ cõmunissime cogni
tio matutina sit naturalis ⁊ nõ precise
beatifica: q2 s̄m euz iste ordo erat in co
gnitiõe angelica creature post creaturã
ꝙ p̄us nãliter p̄cessit cognitio angelica
creaturarũ in verbo cognitõem earum
in genere ꝓprio. factis aũt creaturis in
genere ꝓprio statim potuit angelus co
gnitionem earũ h̄re in genere ꝓprio. igi
tur oẽs iste cognitões in v̄bo p̄cesserũt
nãliter cognitõem creaturarũ in genere
ꝓprio. oĩs igitur s̄m eũ erant simul ꝓ
ducte. igit̄ cognitio ista in v̄bo naturalr
p̄cessit ꝓductõem earũ in genere ꝓprio
sed tũc erant angeli in statu innocẽtie et
nõ beati: q2 aliqua morula fuit int̄ crea
tionẽ ⁊ lapsuz ei⁹. erat igit̄ aliq̃ cognitio
angeloꝝ matutina. s. creaturaꝝ in v̄bo
existentiũ in nãlibus aut saltẽ nõ btõꝝ
⁊ ita vĩ ꝙ oporteat dare distinctam co
gnitionem angeli stantis in cognitõe na
turali vl' in gr̃a: quia al's in ip̄a causa p̄
cise cognita nõ posset p̄us cognoscẽ cre
aturas ⁊ effectus ordinatos ꝙ̃ in gener̃
ꝓprio. nã ratio cognoscendi rem ꝯfuse
nõ est ratio cognoscendi eaz distincte et
effectus ordinatos. ¶ Et si obijciat̄ quõ
potuit in verbo nõ intuitiue sed abstra
ctiue cognito alia cognoscere. ¶ Rñdeo
tota sciẽtia nãliter est nũc de passionib⁹
abstractiue p̄ intellectũ: ita ꝙ nõ tm̃ s̄b
iectũ intuitiue cognitũ: sed etiaz abstra
ctiue est illud in quo cognoscit̄ passio.

Dico igitur ad q̃
stionez: q2 nõ habemus regulã de intel
lectu angelico. neq; .n. possum⁹ attribu
ere illi oẽm p̄fectionez que est in intelle
ctu simplicit̄: neq; tantã imp̄fectionem
quantã experimur in intellectu nr̃o: q̊a
rõnale est illi attribuere oẽm p̄fectõem
que ꝯuenit intellectui creato: ⁊ nulla re
pugnantia occurrit ꝙ intellect⁹ creatus
habeat talem cognitõem p̄ speciẽ distin
cte rep̄ñtantem diuinã essentiã: dum tñ
nõ intuitiue. id̄ hoc vĩ rationabile con
cedere. ¶ Si obijcitur ꝙ de⁹ põt imme
diate causare illã intellectõem sine spẽ.
Rñdeo ad rõnes pro p̄ma opi. q̃ impro
bant istã speciem. ¶ Ad p̄mã dico ꝙ nõ
videt̄ esse propriũ vocabuluz loquẽdo
de deo hoc vocabulũ effigies. forte eniz
effigiatuz nõ dicit̄ aliquid ꝓprie nisi qd̄
est figuratuz. sed vtendo ꝓprijs verbis:
si accipiat̄ ista ꝓpositio: omis ꝓpria ra
tio intelligendi aliquod obiectũ per ad
equationem rep̄sentat illud obiectum.

dico q̄ hic potest itelligi adequatō sim/plicit̄ entis ad entitatē vel adequatio f̄z ꝓportōem repn̄tantis ad representatū vel 3° mō per adequatōem f̄m ꝓportō nē non absolute sed p ꝓpatōem ad actū talē. sicut mā dr̄ adequari forme f̄m ꝓ/portiōem lʒ nō f̄m entitatē ꝓ eo q̄ eorū entitates sūt inequales. tamē ista est ita pfectibilis, sicut ista est perfectiua hoc ē q̄ tm̄ ista repn̄tat q̄tū ista est repsenta/bilis. puta q̄ istud repn̄tat obiectū ita p/fectū ⁊ ita pfecte sicut ipm apprehendit a potentia per talē actū quē repn̄tat. p° mō vl'r nullū per se repn̄tans qd̄ est rō repn̄tandi ⁊ nō cognitū adequat illi qd̄ repn̄tat. sed deficit sicut patet de albedie ⁊ spē albi. 2° mō aliqua rō representat p adequatōem sicut spēs pfectissima albi repn̄tat illud albū ⁊ ipsa est rō quasi ꝓ/hensiue videndi albū illud. 3° mō que/cūqʒ albi spēs etiā in oculo cecuciente lʒ nō ita pfecte repn̄tet albū sicut eēt repn̄/tabile tn̄ pfecte repn̄tat illud p ꝓpatiōeʒ ad actū sequentē q2 ita pfecte repn̄tat si cut reqrit ad hn̄dū talē actū circa obm̄. ¶ Ad ꝓpositū igit dico q̄ nulla spēs p ad equatōem potest repn̄tare essentiā diui nā 2° mō nec etiā p̄mo mō quia illa eēn/tia que cōprehensibilis est ab intellectu suo nō potest cōprehendi nisi per eēntiā ut per rōnem. sed 3° modo ꝯpando ad intellectuʒ creatū aliquo mō potest h̄re spēm que. s. ita pfecte illaʒ essentiā repn̄/tat sicut actus talis intellectus attingit. ¶ Cū probat minor p̄mo per illā infinita tē dico q̄ sicut actus finitus pōt habere obm̄ ex pte sui infinituʒ ⁊ tn̄ actus ime/diatius attingit obm̄ q̄ spēs ita spēs pōt repn̄tare non tn̄ ipsa est adequata in es/sendo nec in cognoscēdo simpl'r q2 ipsa nō est principiū ꝯprehendēdi ¶ Ad aliā ꝓbatōeʒ de spē vnius creature respectu alterius. dico q̄ silitudo naturalis in es/sendo non est p se rō repn̄tandi vnius re spectu alteri⁹: q2 hoc albū q̄tūcūqʒ sile sit alteri albo nō est rō repn̄tandi illud

spēs aūt que multominus est in entitate nāli similis huic ita hic licet spēs ꝓpter suā finitatē in entitate ⁊ in essendo plus ꝯueniat cū eēntia creata q̄ cū essentia di/uina: non tn̄ plus ꝯuenit cum ea ꝯueni/entia ꝓportōis que est repn̄tantis ad re pn̄tatū ¶ Ad 2m dico q̄ determiatio in obiecto pōt intelligi duob⁹ modis. vno mō ad singlaritatē p oppositū determi/natōis vl'is. alio mō determiatio ad cer tū gradū pticipatū p oppom ad illimita tōem istius qd̄ pticipat. p̄mo mō detmi natio in obiecto nō impedit intellectōeʒ summi boni quod deus est imo est ipsū summū bonū qd̄ de se singularitas qdā est. 2° mō impedit q2 non est bonū f̄m a/liquē gradū determinatuʒ sed absolute bonū pticipabile ab oībus gradibus. et lʒ Aug. dicat de hoc bono ⁊ illo bono forte singularibus bonis que occurrūt aīe tolle hoc ⁊ tolle illud ⁊ vide ipm bo nū si potes ⁊c̄. nō tn̄ distinguit h. nisi q̄a ista bona pticularia includūt limitatio nē qua limitatiōe remota ⁊ ablata stat in illimitatōe boni in cōi. ⁊ in hoc intel ligit deus in vl'i ut dictū fuit in p̄mo li° di. 3°. vel vlterius stat in bono vl'imo f̄m pfectōem. ⁊ tunc intelligit deus magl in pticulari ⁊ illud bonū nec est hoc nec il lud per ablatōem gradus boni limitan tis. ¶ Ad 3m dico q̄ imago vno mō acci pit ꝓ silitudine pcise imitāte siue repre/sentāte q2 nō repn̄tat q2 cognita sed pci se q2 rō cognoscēdi. alio mō imago acci/pit ꝓ imitante qd̄ est aliqd aliud a se et repn̄tat q2 cognitū. p̄mo mō spēs albi i oculo est imago. 2° modo statua hercul' est imago eius. p̄mo mō ista spēs dei in angelo magis est imago q̄ angelus. 2°° angelus est imago ⁊ ad istā imaginē pti net silitudo aliquo mō nālis in exn̄do ⁊ consistit in ꝓposito aliqualit̄ in hoc q̄ aīa habet trinitateʒ ⁊ vnitatē aliquo mō sicut essētia diuina habet ⁊ illa silitudo ꝯcurrit ad rōem beatificabilis. lʒ igitur spēs diuina repn̄tet distinctius essentiaʒ

dans ip̄m ex op̄e suo. ⁊ in isto iteruʒ vi
det rōnem sequētis creature nāliter: ita
ꝙ qn̄ deus dixit Fiat lux. vidit angelus
se in v̄bo eterno cū̄ facta est lux. ⁊ cuʒ fa
ctum ē vespere vidit se in genere ꝓprio
⁊ cū̄ factū̄ est vespere ⁊ mane dies vnus
ex se exurrexit in laudem dei in quo vi
dit scd̄am creaturā̄: ita ꝙ ista visio erat
terminus p̄cedētis diei inquantū̄ ex co
gnitione creature p̄me in v̄bo surrexit
in cognitōem verbi: immo redes oium
creaturaꝝ in p̄mo artifice ⁊ opifice. ita
distinguit Aug. singl'os dies vsqꝫ ad di
em septimū̄ cui⁹ erat mane vltime crea
ture in v̄bo ⁊ nō sequebaṫ vesp̄e. ⁊ erat
principiū̄ sequētis diei inquantū̄ vidit
illam creaturā̄ in genere ꝓprio. ¶ Et lʒ
ip̄e illam cognitōem rerū̄ in v̄bo posue
rit cognitōeʒ beatificā̄ sicut apparet ibi
in p̄nci. xxij. c. Cū̄ sancti angeli semp̄ vi
deant faciē̄ dei v̄boqꝫ eius vnigenito si
cut p̄ri equalis est p̄fruantur in ip̄o ver
bo dei p̄us nouerūt creaturā̄ vniuersaʒ
in qua ip̄i p̄ncipaliter sunt cōditi. p̄frui
tio igiṫ pertinet ad beatitudineʒ. similiṫ
in eodē̄. c. tūc nox ad diē̄ pertinet: nō di
es ad noctē̄: cū̄ sublimes ⁊ sancti angeli
illud qd̄ creaturā̄ in ip̄a creatura noue
runt referūt in ip̄ius honoreʒ ⁊ amorē̄
in q̄ eternas ratōes quib⁹ creata est con
templanṫ. eaqꝫ cōcordissima ꝯtemplati
one sunt vnus dies quē̄ fecit dn̄s: cui cō
iungitur eccl'a ex hac peregrinatōe libe
rata vt ⁊ nos exultem⁹ ⁊ letemur in eo
⁊c̄. ¶ Pōt tn̄ probari ex dictis eius ꝙ h̄
cognitio que vocaṫ cōmunissime cogni
tio matutina sit naturalis ⁊ nō precise
beatifica: q₂ s̄m euʒ iste ordo erat in co
gnitiōe angelica creature post creaturā̄
ꝙ p̄us nāliter p̄cessit cognitio angelica
creaturarū̄ in verbo cognitōem earum
in genere ꝓprio. factis aūt creaturis in
genere ꝓprio statim potuit angelus co
gnitionem earū̄ h̄re in genere ꝓprio. igi
tur oēs iste cognitōes in v̄bo p̄cesserūt
nāliter cognitōem creaturarū̄ in genere
ꝓprio. om̄s igitur s̄m eū̄ erant simul ꝓ
ducte. igiṫ cognitio ista in v̄bo naturalr
p̄cessit ꝓductōem earū̄ in genere ꝓprio
sed tūc erant angeli in statu innocētie et
nō beati: q₂ aliqua morula fuit inṫ crea
tionē̄ ⁊ lapsuʒ ei⁹. erat igiṫ aliq̄ cognitio
angeloꝝ matutina. s. creaturaꝝ in v̄bo
existentiū̄ in nālibus aut saltē̄ nō btōꝝ
⁊ ita vī ꝙ oporteat dare distinctam co
gnitionem angeli stantis in cognitōe na
turali vl' in gr̄a: quia al's in ip̄a causa p̄
cise cognita nō posset p̄us cognoscē̄ cre
aturas ⁊ effectus ordinatos ꝙ̄ in generē
ꝓprio. nā̄ ratio cognoscendi rem ꝯfuse
nō est ratio cognoscendi eaʒ distincte et
effectus ordinatos. ¶ Et si obijciaṫ quō̄
potuit in verbo nō intuitiue sed abstra
ctiue cognito alia cognoscere. ¶ Rn̄deo
tota sciētia nāliter est nūc de passionib⁹
abstractiue p̄ intellectū̄: ita ꝙ nō tm̄ sb̄
iectū̄ intuitiue cognitū̄: sed etiaʒ abstra
ctiue est illud in quo cognosciṫ passio.

Dico igitur ad q̄

stioneʒ: q₂ nō habemus regulā̄ de intel
lectu angelico. neqꝫ. n. possum⁹ attribu
ere illi oē̄m p̄fectioneʒ que est in intelle
ctu simpliciṫ: neqꝫ tantā̄ imp̄fectionem
quantā̄ experimur in intellectu nr̄o: q̄a
rōnale est illi attribuere oē̄m p̄fectōem
que ꝯuenit intellectui creato: ⁊ nulla re
pugnantia occurrit ꝙ intellect⁹ creatus
habeat talem cognitōem p̄ speciē̄ distin
cte rep̄n̄tantem diuinā̄ essentiā̄: dum tn̄
nō intuitiue. id̄ hoc vī rationabile con
cedere. ¶ Si obijcitur ꝙ de⁹ pōt imme
diate causare illā̄ intellectōem sine sp̄ē.
Rn̄deo ad rōnes pro p̄ma opi. q̄ impro
bant istā̄ speciem. ¶ Ad p̄mā̄ dico ꝙ nō
videṫ esse propriū̄ vocabuluʒ loquēdo
de deo hoc vocabulū̄ effigies. forte eniʒ
effigiatuʒ nō diciṫ aliquid ꝓprie nisi qd̄
est figuratuʒ. sed vtendo ꝓprijs verbis:
si accipiaṫ ista ꝓpositio: om̄is ꝓpria ra
tio intelligendi aliquod obiectū̄ per ad
equationem rep̄sentat illud obiectum.

dico q hic potest itelligi adequatō simplicis entis ad entitatē vel adequatio sz pportōem repn̄tantis ad representatuz vel 3° mō per adequatōem sm pportōnē non absolute sed p ppatōem ad actū talē. sicut mā dr̄ adequari forme sm pportiōem lz nō sm entitatē p eo q eorū entitates sūt inequales. tamē ista est ita pfectibilis, sicut ista est perfectiua hoc ē q tm̄ ista repn̄tat q̄tuz ista est repn̄tabilis. puta q istud repn̄tat obiectū ita pfectū et ita pfecte sicut ipm apprehendit a potentia per talē actū quē repn̄tat. p° mō vl̄r nullū per se repn̄tans qd est rō repn̄tandi et nō cognitū adequat illi qd repn̄tat. sed deficit sicut patet de albedie et spē albi. 2° mō aliqua rō representat p adequatōem sicut spēs pfectissima albi repn̄tat illud albū et ipsa est rō quasi pphensiue videndi albū illud. 3° mō quecūqz albi spēs etiā in oculo cecuciente lz nō ita pfecte repn̄tet albū sicut eēt repn̄tabile tn̄ pfecte repn̄tat illud p ppatiōez ad actū sequentē qz ita pfecte repn̄tat sicut reqrit ad hn̄dū talē actū circa obm̄. Ad ppositū igit dico q nulla spēs p adequatōem potest repn̄tare essentiā diuinā 2° mō nec etiā pmo mō quia illa eēntia que cōprehensibilis est ab intellectu suo nō potest cōprehendi nisi per eēntiā ut per rōnem. sed 3° modo ppando ad intellectuz creatū aliquo mō potest hr̄e spēm que. s. ita pfecte illaz essentiā repn̄tat sicut actus talis intellectus attingit. Cū probat minor pmo per illā infinitatē dico q sicut actus finitus pōt habere obm̄ ex pte sui infinituz et tn̄ actus immediatius attingit obm̄ q̄ spēs ita spēs pōt repn̄tare non tn̄ ipsa est adequata in essendo nec in cognoscēdo simplr qz ipsa nō est principiū pprehendēdi. Ad aliā pbatōez de spē vnius creature respectu alterius. dico q silitudo naturalis in essendo non est p se rō repn̄tandi vnius respectu alteri⁹: qz hoc albū q̄tūcūqz sile sit alteri albo nō est rō repn̄tandi illud spēs aūt que multominus est in entitate nāli similis huic ita hic licet spēs pter suā finitatē in entitate et in essendo plus pueniat cū eēntia creata q̄ cū essentia diuina: non tn̄ plus pueniit cum ea puenientia pportōis que est repn̄tantis ad repn̄tatū. Ad 2m dico q determiatio in obiecto pōt intelligi duob⁹ modis. vno mō ad singlaritatē p oppositū determinatōis vl̄is. alio mō determiatio ad certū gradū pticipatū p oppoim ad illimitatōem istius qd pticipat. pmo mō determinatio in obiecto nō impedit intellectōez summi boni quod deus est imo est ipsū summū bonū qd de se singularitas qdā est. 2° mō impedit qz non est bonū sm aliquē gradū determinatuz sed absolute bonū pticipabile ab oibus gradibus. et lz Augu. dicat de hoc bono et illo bono forte singularibus bonis que occurrūt aie tolle hoc et tolle illud et vide ipm bonū si potes etc. nō tn̄ distinguit h. nisi qa ista bona pticularia includūt limitatiōnē qua limitatiōe remota et ablata stat in illimitatōe boni in cōi. et in hoc intelligit deus in vl̄i ut dictū fuit in pmo li° di. 3a. vel vlterius stat in bono vl̄imo sm pfectōem. et tunc intelligit deus magl in pticulari et illud bonū nec est hoc nec illud per ablatōem gradus boni limitantis. Ad 3m dico q imago vno mō accipit p silitudine pcise imitāte siue representāte qz nō repn̄tat qz cognita sed pcise qz rō cognoscēdi. alio mō imago accipit p imitante qd est aliqd aliud a se et repn̄tat qz cognitū. pmo mō spēs albi i oculo est imago. 2° modo statua hercul est imago eius. pmo mō ista spēs dei in angelo magis est imago q̄ angelus. 2° angelus est imago et ad istā imaginē ptinet silitudo aliquo mō nālis in exn̄do et consistit in pposito aliqualr̄ in hoc q aia habet trinitatez et vnitatē aliquo mō sicut essētia diuina habet et illa silitudo pcurrit ad rōem beatificabilis. lz igitur spēs diuina repn̄tet distinctius essentiaz

diuinā ꝙ angelus tñ angelus est magis imago ꝓut imago est aliqd simile magi in nā habens actus siles illis actibus q̄ ponunt in trinitate cui ex hoc ꝙ hȝ tales actus ꝯuenit esse capax istius cuius est imago. ⁊ hoc per ista media. s. silitudieȝ naturalē in actibus ꝯuenit imagini dei ꝓut Aug. loquit̄ de ea ꝙ sit capax eius ⁊ particeps esse possit. ¶ Ad aliud possȝ dici ꝙ licet illa spēs in intellectu angeli sit rō distincte cognoscendi essentiā diuinā nō tñ est rō distincte cognoscēdi modū istius essentie in suppositis. sicut ēt in nobis distincte cognosci pōt aliqua qd ditas creata lȝ nō cognoscat̄ in quibus suppositis sit vel qualit̄ sit in eis. ¶ Et si obijcit̄ ꝯtra istud ꝙ qn̄ supposita sunt i natura ex nāli necessitate intrinseca qđ est ratio distincta cognoscēdi nāȝ erit rō distincte cognoscēdi supposita ista in nā ⁊ tūc videret̄ ꝙ angelus posset cognoscē nāliter essentiā diuinā in r̄bus suppositis ꝓ eo ꝙ posset nālit̄ cognoscere in p° supposito esse mēoriā infinitā ꝓductiaȝ alterius suppositi ⁊ in duob' esse volūtatē infinitā ꝓductiuā alterius suppositi. Posset dici ꝙ illa cognitio nō eēt materie nālis q2 ad eā nō posset angelus nāliter attingere ex nālib' suis neqȝ ex cāis necessarijs alicu' nālit̄ agētis ita ꝙ licet angelus habēs spēm essentie diuine posset nāliter vti ea tñ ipsa spēs est a cā supnāli ⁊ supnāliter agente. ¶ Contra istud obijcit̄ ꝙ quodlibet etiā aliud a deo nālit̄ cognoscit lȝ illas al's recipiat a deo supnāliter imprimēte. ¶ Possȝ dici ꝙ illas alias posset habere ab illis obiectis i se nullis alijs ab ipsis agētibus requisitis sed nullo modo posset habere illā spēȝ distinctā respectu essentie diuine nisi ab ipso imprimente ⁊ hoc nō nāliter sed supnaturalit̄. ¶ Ad vltimū dico ꝙ si teneatur ꝙ angelus beatus non videt istā speciē tunc nec alius vidēs eaȝ in intellectu eius videbit ꝑ eā supnaturalia. si auteȝ ponat̄ ꝙ ista sit rō ipsi intellectui ut in q̄ videndi trinitatē pōt concedi ꝙ etiā angeli videnti sit rō. q2 etiā ⁊ alius habȝ i se silem spēm vidēdi ⁊ tunc oportet dicē ꝙ visio est nālis vno° ⁊ non alio° sicut est expositū in r̄nsiōe p̄cedēte. ¶ Ad aliō ꝓ opi. 2° ꝙ angelus est imago dico ꝙ eq̄ uocat̄ imago q2 nō est talis imago q̄ sit p̄cise rō cognoscēdi ut ꝯgniti sed est imago habens similitudinē nālem aliquo° in cognoscēdo ⁊ in rōne cognoscendi ut cognita. ⁊ preter omnē talē cognoscēdi rōem que est rō inq̄tū cognita oȝ ponē aliā presuppositā discursui ab ipsa. Ad ratōnes principales pȝ quō angelus potest per species distincte cognoscere essentiā diuinā. ¶ Et cū obijcit̄ ꝙ essentia p̄ȝ se ipam est intimior intellectui q̄ ipsa spēs ¶ dico ꝙ ꝑpter istā intimitatē posset cāre immediate illū actuȝ quē cāt spēs nō tñ iste actus esset in potestate angeli sic̄ nec ipsa causa cāns ipsuȝ. ⁊ si quādoqȝ cessaret ab actu non posset istū actū iteꝝ habere nisi ab essentia illa causante illū actū qđ non esset in potestate ipsius angeli vt igit̄ iste actus necessario ꝑpetuus sit in ꝑtāte opantis ponit̄ spēs.

Tertio quero.

de cognitione angeli respectu cognitoꝝ alioꝝ a se vtꝝ ad hoc ꝙ angelus cognoscat q̄dditates creatas alias a se reqrat̄ necessario ꝙ habeat ꝓprias et distinctas rōes cognoscēdi eas. ꝙ nō. 8. metha. forme se habēt sicut nūeri. igr̄ ꝑfectior includit v̄tualr̄ imperfectioreȝ. ⁊ ꝑ ꝯns erit sufficiens ratio cognoscendi eā sicut maior numerus est ratio cognoscē di minorē. ¶ Confirmat̄ ꝑ ꝑhm 2° đ aīa vbi vult ꝙ sensitiua est in intellectiua sic̄ trigonū in tetragono. ⁊ talis videt̄ esse ordo formaꝝ ordinataꝝ in vniuerso. tetragonū autē potest esse sufficiens ratio cognoscendi trigonū. igit̄. ⁊c̄. ¶ Item res nālis perfectior est sua spē quia ista ad rem nālem cuius est habet habitudinē mensurati ad mensurā sed mensuratuȝ

Nota hic de specie

est nāliter posterius ꝛ imperfectius sua mensura. nihil autē imꝑfectius re materiali vide̾t perfectio rei imaterialis. igit̾ nulla species rei material' erit intellectui angeli ꝓpria ratio cognoscendi. sed illō quod est ei ratio intelligendi quodcūq₃ intelligibile est ei pfectio naturalis vel iquantū intellectualis est igit̾ ꝛc. ¶ Item intelligit se ꝑ essentiā suā ex ꝑma. q. igit̾ ꝛ alia. ꝯña pꝫ. q2 eodē mō est q̇dditas ei' intelligibilis sicut alie q̇dditates create sunt intelligibiles. igit̾ si alicui intellectui essentia ipsius est immediata ratio cognoscendi seipsam pari ratōne quidditas alterius erit ratio cognoscendi se ꝛ ita non erunt proprie rationes respectu q̇dditatū propriarum alie ab ipsis. ¶ Item ex propria ꝓpositione de causis omnis causa ꝑmaria plus influit in causatū q̄ causa 2ª. igit̾. Istud confirmat̾ quia intellectus humanus perspicator plura itelligit in vna ratōne intelligendi vel cognoscendi q̄ minus perspicax. igit̾ ita videtur intellectus angelicus propter maiorē perfectionem intellectualitatis sue ꝙ possit plura intelligere disticte ꝑ vnā rationem. ¶ Contra. intellectus diuin' ꝭm multos plura intelligit distincte per plures rōnes respectu pluriū intelligibiliū. ꝛ propter hoc ponit̾ ab aliquib' idearꝫ necessitas. ꝛ intellectus noster precise intelligit plura per plures rationes. igit̾ hoc ꝙ est habere plures rōnes respectu pluriū intelligibiliū nec est ex imperfectione intellectus quia conuenit supremo. nec ex perfectione intellectus quia cōuenit infimo. igit̾ est absoluta pfectio intellectus in se. Hic dicit̾ ꝙ angelus omnes quidditates cognoscit per vnū habituꝫ scientialem. Modus ponendi est iste ꝙ licet habitus sit in intellectu sicut forma in subiecto siue impressiue. tamen obiectum quod respondet in ipso habitu nō est nisi obiectiue. Et qualiter per habitū possit obiectū esse presens tanq̄ resplendens dicitur ꝙ habitus scientiales licet sint habitus de prima spē qualitatis tamen sup ipsam sciam fundat̾ respectus essētialis ad scibile qui ab ea absolui nō potest tāq̄ ad aliquid a quo in essentia ꝛ esse suo dependet ita ꝙ intellectus capere eam non potest nisi capiendo scibile respectu cuius est propter naturalem colligantiam correlatiōis quā habet ad illud. ꝛ diuinitus indita non minus habet respectum illū essentialem ad scibile ita ꝙ ex natura habitus sciētialis resplēdet semper scibile ab eo cuius est in ipso intellectu multo naturalius q̄ possibile esset fieri per spēm q̄to essentialius dependet sciētia a scibili q̄ spēs a re a qua habet causari. ¶ Et si querat̾ quomodo per vnum habitum sunt plura obiecta presentia ¶ Rñdetur ꝙ vnicus habitus sciētie continet virtualiter multa intelligibilia circa que est scientia ꝛ tanto magis actualiter q̄to simplicior est ita ꝙ si essent infinite species creaturarꝫ ille vn' habitus sufficeret ab itelligendū omnia illa etiam in infinitū procedendo vnam post aliam. ꝛ hoc tāto facilius ꝛ lipidi' singula intelligēdo q̄to habitus fuerit magis indeterminat' ꝛ minus determinatus in natura ꝛ essentia sua. ꝭm ꝙ angeli superiores ponunt̾ itelligere per habitus vliores ꝛ simpliciores q̄ inferiores. Si autē querat̾ quomodo iste habitus reducit intellectū angeli de potentia itelligendi ad actū intelligēdi. Dicit̾ ꝙ intellectus angeli habitu illo sibi concreato naturaliter inclinatur ad intelligēdum rerꝫ simpliciū quidditates quēadmodū graue non impeditū statim sua grauitate inclinatur deorsum. ꝛ tanto magis inclinatur illo habitu naturaliter ad intelligendū hoc q̄ illud q̄to ille habitus essentialius ordinatur ad vnū q̄ ad aliud vt ad intellectōem sui ipsius vl' creature magis perfecte que habet plus intelligibilitatis. ꝛ tunc cum intellectus sit fact' in actu primo ad intelligendum ꝑ^m libero arbitrio volūtad ex habitu discurrit

Henricus quolibeto 5. q. xiiij

ad singula tā ꝯplexa q̄ incōplexa cognoscēda. discursu dico cognoscēdo hᵒ post hoc nō cognoscēdo hoc ex hoc. ⁊ ſm q̄ ex imperio volūtatis ad aliq̄d tēdit determiate ad illud idē habitus inclinat ꝺ terminate. habitus. n. determiate mouꝫ ad aliquid ſm q̄ impellit̄ erga illud ex imperio voluntatis. ¶ Pro ista opi. ex dictis sic opinanẟ possunt elici quiꝗꝫ rōes quaꝝ. Prima est q̄ ſm phm 2ᵒ ethi. in aīa nō sunt nisi tria: potentia: habitus: ⁊ passio. sed rō intelligēdi in angelo nō potest esse sola potentia sua q̄ aliq̄d sic nāle esset sufficiens principiū repn̄tandi oia intelligibilia. nec passio certuꝫ est ğ ⁊c. ¶ 2ᵃ talis est in intellectu nō habente habitū pōt generari habitus p frequētes actus elicitos. ğ si angelo non esset ꝯcreatus habitus scialis ad cognoscendū posset in se generare talē habitū ⁊ sic esset i potētia essentiali ad actū non solū 2ᵐ ſꝫ primū sicut intellectus noster. qḋ est inꝯueniens ¶ 3ᵒ q̄ dicit Dioᵘ de di. no. c. 7ᵒ. q̄ ꝯnexio vniuersi ꝯsistit i hoc q̄ supremū inferioris ꝯiūgit̄ cū infimo supioris. sed supremū in cognitiōe humana est q̄ ꝓmpte cognoscat p habitū scientialē huius. ğ hec cognitō ponēda est i angelo ¶ 4ᵒ si nulla esset rō nisi q̄ spēs siñ habitu nō sufficit ad pfectam cognitōeꝫ ⁊ habitᵘ pfectus sine spē sufficit frustra ponit̄ spēs ꝓpter actū intelligēdi ¶ 5ᵒ i volūtate nō ponunt̄ aliqua plura ut pn̄cipia volēdi diuersa obiecta. igr̄ nec i intellectu ponunt̄ diuersa principia intelligendi sed sufficit vnus habitus in intellectu perfecto ad repn̄tandū quecūꝗꝫ sibi nāliter cognoscibilia. Alia opi. dicit q̄ non oꝫ ponere in angelo ꝓprias rōes respectu quidditatū creaturaꝝ singularū q̄ angelus inferior lꝫ p plures rōnes cognoscēdi cognoscat plures q̄dditates supior tn̄ pōt cognoscere p aliquā vnā rōem ſm q̄ ꝓbat̄ per Dio. c. 17. angeli. ierarch. angeli inq̄t supiores habēt vniuersaliorē sciam q̄ inferiores. Et p rōeꝫ q̄ priora sunt ꝑmo ꝓpinq̄ora sicut i entitatibus ita ⁊ intellectōibus. igr̄ cū itellectus primus intelligat oia per rōnem vnā intellectus supior per paucōres rōnes intelliget que intelletus inferior itelligit per plures ¶ Preterea q̄to aliqua rō cognoscēdi est in aliqᵒ imaterialiori siue actualiori tāto vlius repsentat. maior ista patet de spē in sensu. fantasmate ⁊ intellectu. rō huius est q̄ receptū est i recipiēte p modū recipiētis. igr̄ rō illa q̄ est in angelo supiori actualiori erit rato cognoscēdi plura in supiori q̄ in inferiori. ¶ Ista opi. vr̄ coincidere cū precedēte q̄ sicut illa pcedēs ponit q̄ infinite q̄dditates possunt cognosci p illū vnū habitū q̄tū est ex se: ita ista habet ponere q̄ in aliquo vno angelo erit aliq̄ ratio vna que esset rō repn̄tandi nō tot q̄dditates q̄n plures. pcedendo. n. ſm multitudinē q̄dditatū in vniuerso ⁊ speꝝ itelligibiliū in angelis quaꝝ semp est mior nūerus in supiori deueniet̄ tandē ad aliquā vnā spēm in aliquo angelo que poterit esse rō cognoscēdi oia inferiora vl̄ saltē ad aliquot paucas spēs. ⁊ ita quecunꝗꝫ q̄dditates inferiores possent fieri posset cognosci p tot spēs ⁊ ita attribuēdo vni spēi aliquā certā multitudinem q̄dditatū cognoscibiliū nō cēt ex pte eiᵘ inuenire vnde esset rō cognoscēdi tot et nō plura. ⁊ licet ista opi. 2ᵃ posset aliqᵒ vitare hanc ꝯclōnem tn̄ ꝯ̄ ipsam lꝫ non sit ꝑma rō quā ponā. erunt tn̄ ꝯtra eam alie tres sicut ꝯtra primā. ꝓbo igr̄ prio q̄ vna rō creata nō potest esse rō cognoscēdi infinitas q̄dditates siue nō tot q̄n plures. q̄ vbi plr̄alitas nūeralis req̄rit maiorē pfectōnem ibi infinita plr̄alitas siue nūeralis infinitas req̄rit infinitā pfectōem. Exemplū si posse portare siml̄ plura pondera cōcludit maioreꝫ vtuteꝫ posse simul portare infinita siue nō tot q̄n plura ꝯcludit infinitatē intensiuam sed aliq̄d esse rōem distincte cognoscēdi plures q̄dditates ꝯcludit maiorē pfcōeꝫ

Contra Thomas p̄ma p̄te summe q. lv. articulo tercio

in ipso q̄ esse rõem cognoscēdi tm̄ vnaȝ igit si aliquid potest esse ratio cognoscē di infinita siue nõ tot quin plura illud erit infinitum quod est impossibile. Assumptū pbo qꝛ accipiat ꝓpria ratio repñtatiua istius quidditatis aliquā pfectionē includit inquantū est ratio repñtatiua istius. silr ꝓpria ratio illius quidditatis aliquā perfectõeȝ includit. ⁊ ille pfectões in ꝓpriis rõnibus repñtatiuis sunt alterius rõis. igit illa vna que repñtat distincte ambo illa ut obiecta includit in se v̄tualiter plures pfectões alterius rõis. ⁊ ita est q̄d perfectius in se q̄ sit tm̄ alterū illoꝝ. ¶ Hoc cõfirmat ex hoc q̄ dictū est li° p°. di. 2ª. vbi ꝓbatū est deuȝ esse infinitū ex infinitate repñtatoꝝ per essentiā suā. ¶ 2ª p° q̄ nulla vna rõ creata potest esse ratio distincte cognoscendi plures quidditates. pmo qꝛ omnis vna ratio cognoscēdi habet obiectū vnū adequatū sibi in quo obiecto includūtur omnia cognoscibilia per rõnem illaȝ. si plura sunt cognoscibilia p illā. pȝ p sile de essentia diuina ut ratio ⁊ ut obiectū. ¶ Ideo. n. ut ratio est respectu infinitoꝛuȝ obiectoꝝ distincte repñtatiua qꝛ vnius obiecti q̄ perfecte includit oīa illa inq̄ tū cognoscibilia sed illa vna ratio que ponit non habet aliquod primū obiectū includens v̄tualiter omnes alias q̄dditates fm totā cognoscibilitatē suā. ponit. n. precise habere ꝓ obiecto oīa creata ⁊ nulla creatura sic includit oīs. maioꝛ pbat per rõnem. qꝛ vnitas posterioris nāliter dependet ab vnitate prioꝛis. omnis autē rõ cognoscēdi que nõ est pticipata sicut est essentia diuina se habȝ ad ipsū cognitū sicut mensuratū ad mēsurā. ⁊ ita sicut posterius nāliter ad prius q̄ vnitas ei⁹ nālr depēdet ab vnitate obiecti. Preterea oīs rõ vna cognoscēdi pt haber aliquē actū intelligēdi adequatū sibi. sed ista que ponit esse ratõ respectu pluriū q̄dditatū cognoscēdaꝝ non põt habere aliquē vnū actū adequatū sibi, quia fm istos intellectus iste nõ põt simul cognoscere distincte plures quidditates quaꝝ est illa rõ. quare ⁊c. p° maꝛ quia oīs memoꝛia pfecta põt hr̄e intelligētiā adequatā sibi quo ad hoc q̄ ipsa fm actū suū primū ⁊ totalē põt ꝓducere effectū sibi adequatū. quod pȝ. quia ēt mēoria infinita patris põt esse pncipiū ꝓducendi notitiā actualē infinitā ¶ Contra istas duas rões instat. qꝛ aliqua foꝛma pluriū ꝓductiua nõ opoꝛtet q̄ habeat vnū obiectū pmū in quo cõtineant oīa alia obiecta v̄tualit sicut pȝ de foꝛma solis respectu foꝛmaꝝ generabiliū ⁊ coꝛruptibiliū. nec etiā opoꝛtet q̄ possit haber vnū actū sibi adequatū. sed plures: sic i ꝓposito rñdeo. vis illimitata aliq° mõ ad aliquos effectus est equoca ⁊ ideo est simplr nobilioꝛ ⁊ supioꝛ quolibet suo effectu ꝓpter q̄ vnitas eius nõ depen det ab vnitate effectus: sed effect⁹ depē det a causa ista: ⁊ effectus possunt eē plures hac causa exñte vna qꝛ in posterioribus põt esse pluralitas cū vnitate nālit pꝛoꝛis. In opatõibus aũt que nõ sunt ꝓductões obm̄ hȝ ibi rõem pꝛoꝛis nāliter respectu eius q̄ est ꝓxima rõ operandi loquēdo in creaturis. ⁊ vnitas posterioris nālter dependet ab vnitate pꝛioꝛis. ¶ Silr etiā talē foꝛmā ꝓductiuā non opȝ habere necessario passuȝ adequatū sibi tam fm intensionē q̄ fm extensionē ita q̄ posset agere actõe adequata sed mēoria ipsa inq̄m opatiua hȝ intelligentiam nālem in eadē natura tanq̄ passū vl. q. passū sibi adequatū. q̄ s. potest recipe actõem siue actū 2m oī mõ adequatū tā intēsiue. s. q̄ extēsiue actui pmo ipsi⁹ memoꝛie alioq̄n esset in memoꝛia aliq̄ rõ cognoscēdi que oīo excederet virtutem gignēdi ipsius memoꝛie ut est parens. et ita nõ caperēt se partes imagis mutuo: q̄ est ꝯtra Aug.m de tri. ideo. n. equant ꝯpando ad obiecta. qꝛ oē obm̄ eo mõ quo põt esse i memoꝛia põt esse in intelligētia actualr: ⁊ in volũtate fm actum

eius amabilit̃ vel odibilit̃. Et mgr̃ di. 3. ꝑmi li. adducit auctes Augꝰ. ad hoc. d. ꝙ quicq̃d scio memini ¶ 3° arguo sic. Ille intellectus nō eodē formalit̃ nouit habitualit̃ plura q̃ sine ꝯdictiōe pōt nosse hoc hitualit̃ ⁊ nō nosse illud qꝛ ꝯdictio est ꝙ habeat idē formalr̃ ⁊ nō hēat. ⁊ ꝙ hēat aliq̃d q̃ sit formalit̃ tale ⁊ nō sit tale. igr̃ si pōt nō esse. a. habitualit̃ ⁊ nosse b. habitualit̃ nō eodē nouit. a. ⁊. b. habitualit̃. sed oīs intellectꝰ creatꝰ pōt nosse vnū obm̃ nō noto alio. igr̃ nullꝰ talis nouit eodē habitualit̃ pl̃a obiecta. ꝓ° mi. qꝛ si nō posset nosse habitualit̃. a. absq꜄ hoc ꝙ cognoscēt. b. sine ꝯdictiōe. aut hͦ esset ex ꝑte intellectus talis. qd̾ falsū est qꝛ pōt aliq̃d nō nosse hitualr̃ aut ex ꝑte necessarie colligātie obiectoꝝ. qd̾ falsū est. qꝛ vnū illoꝝ intelligi pōt ab intellectu nostro nō intellecto alio. si g̊ nō ꝓpt̃ necessariā ꝯnexionē obiectoꝝ nec obiecti ad pōm. g̊ nullo° ¶ Cn̄ in spēali ꝯ ꝑmā opi. d̾ habitu ar° q̃druplr̃. ꝑmo ꝯ id qd̾ ponūt de respectu eētiali vr̃ ꝯtradicere Augꝰ. 7°. de tri. c. 2°. oīe qd̾ relatiue dr̃ est aliq̃d recepto relatiuo. ⁊ ꝓbatū ē di. i. hꝰ 2ᵉ. q. de relatōne creature ad deū ꝙ nulla relatio est formalit̃ vel eētialiter eadē fūdamēto. lꝫ ꝑ idēptitatē sit q̄nq꜄ eadē res. si igit̃ iste habitus est quedā q̃litas ⁊ entitas absoluta nō hꝫ respectū ita eētialē q̄n posset sine ipso intelligi. Itē. si respectꝰ ponat̃ idē alicui absoluto nō est nisi ad ꝑus nālit̃ sic pꝫ ex. q. ꝑall̃. ille aūt respectꝰ habitus ī intellectu angelico ad lapidē nō est ad ꝑus nāliter. qꝛ lapis in nullo genere cāe se hꝫ respectu talis habitꝰ ¶ 2° ꝯ hoc ꝙ possint obm̃ ꝑ sens ſb̾ rōe intelligibilis ꝑ habitū. ⁊ ꝑ° ꝑ rōem suā. ꝓbat. n. ꝙ spēs intelligibilis n̄ pōt eē rō pn̄ᶜ obiecti. qꝛ ꝑficit intellectū ut ens quoddā est sic forma māꝫ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ꝑficiet inteᵐ ut intellectus ē. nec ꝑ se erit intelligibile pn̄s inꝙᵐ intelligibile. multomagis pōt hoc argui de hitu qꝛ habitus inꝙᵐ habitꝰ est ꝑfectio pōᵉ.

¶ Preterea 2° sequeret̃ ꝙ hitus nr̃ sciētialis esset illud ꝑ qd̾ obm̃ intelligibile pn̄s esset ⁊ ita adepto habitu sciali nō req̃reret̃ ꝯuersio ad fantasmata ad actualem intellectōem qd̾ ipse negat ¶ Rn̄. ꝙ intellectio nostra depēdet a sensibꝰ. nō sic itellectio angeli. ¶ Cōtra si necessaria colligatio siue respectꝰ eētial̃ in habitu est rō ꝓpter quā obm̃ est sufficiēter pn̄s ꝑ habitū ⁊ ille respectus est eētialior i hitu nr̃o ꝙ in habitu angeli. qd̾ vr̃ qꝛ cāt̃ ab obō nō āt ille igr̃ ꝓpter istū respectū eētialē magꝰ erit hitus nr̃ rō talis pn̄ᵉ ꝙ habitꝰ angelicus ¶ 3° ꝯ hoc qd̾ dic̃ ꝙ oīe obm̃ intelligibile creatuꝫ est pn̄s ꝑ istū habitū. hoc. n. vr̃ incōueniēs qꝛ si angelus in puris nālibꝰ crearet̃ sine aliq̃ tali habitu qd̾ ē possibile. qꝛ nullā ꝯdictōnē icludit cū ille habitꝰ drat sicut q̃litas ab eētia angeli ille angelꝰ nō possꝫ se cognoscē ⁊ ita eēt imꝑfectior in itellectualitate nā angeli de se ꝙ nā homis. qꝛ nā hois ꝙtūcūq꜄ nuda facta hꝫ vn̄ acq̃rat cognitōeꝫ intellectualē aliq̃ꝝ obōꝝ. angelꝰ aūt nō posset acq̃rē istū habitū nec sine isto posset aliq̃d intelligere. g̊. ¶ Itē hitus ſm istū iō n̄ repn̄tat singl̃are sicut repn̄taret spēs qꝛ nō ē natus generari immediate ab ipsa re. sed tm̄ ꝑ actū intellectꝰ ꝯferētis simplicia ſꝫ ipse arguit ꝯ spēm qꝛ qn̄ aliq̃d genitū a sua cā nāli natū est sic repn̄tare a q̊cūq꜄ imꝑmat̃ semꝑ sic repn̄tabit. igr̃ habitus q̃ si gigneret̃ a sua cā nāli seq̃ret̃ nālit̃ apprehēsionē simplicīū a quocūq꜄ ēt imꝑmat̃ sequet̃ ⁊ ꝓsupponet illā apprehēsionē simpliciū. igr̃ n̄ pōt esse ꝓpria rō apꝑhēdēdi simplicia. ¶ Itē 4° qd̾ dr̃ ꝙ iste habitꝰ ē ꝑncipiū cognoscēdi quecūq꜄ disticta obā vr̃ esse ꝯ hec ꝑ° rō ꝯ opi primā. qꝛ seq̃ret̃ ꝙ eēt nālit̃ infinitꝰ ꝙ etiā dic̃ ꝙ nālit̃ inclinat i id ad qd̾ volūtas iperādo detmiat vr̃ eē irrōabile qꝛ illiꝰ habitꝰ ut forme nālis est inclinatio ita detmiata nālis. ⁊ si sint mlt̃e inclinatōes ad diuersa sūt ordiate. ita ꝙ saltē vna ē ꝑma ⁊ ꝑ ꝯn̄s vti eo ad alit̃

qd ad qȏ nȏ inclinat̃ p̃mo vr̃ esse ꝯ p̃ᵃᵐ inclinatȏem ei⁹ nãlem. ꝛ ita nȏ mere nã lir̃ ad h⁹ incliabit̃. nec vr̃ rȏabile ꝙ vna forma nãlis ꝙᵐ ad inclinatȏeꝫ suã nãlẽ ꝭbsit volũtati create. si.n.graue manẽs actu graue moueret̃ sursũ a deo. ꝛ si graue sit i pfecta pȏ obediẽtiali ad deũ non tñ vr̃ moueri passiue nãlr̃ ex pte sua et qcqd sit ibi nȏ vr̃ ꝙ aliq̃ forma nãlis in clinatȏ͠ᶜ sua nãli ꝭbsit oio i oi actu suo uo lũtati create ita ꝙ ad hoc nãlir̃ inclinet̃ ad qȏ volũtas creata vult eã inclinari. Preterea q̃uocũq; ipse poterit dicere ꝙ p imperiũ volũtatis habit⁹ repñtet aliȏ ꝛ aliud multomeli⁹ pȏt poni ꝙ hñs ml̃tas spẽs intelligibiles posset vti nũc v͠ᵃ spẽ nũc alia. ꝛ erit nãlitas in q̃lib; spẽ repñtante ꝛ inclinante ad suũ obiectuꝫ et libertas in ipo vtẽte hac spẽ vel illa.

Ad qȏnem igit̃ ꝯcedo conclusiones. 4. p mař rȏnũ q̃ probãt ꝙ angel⁹ ad cognoscendũ distictas q̃ddi tates hẽat distictas rȏes cognoscẽdi. Et si querat̃ que sũt ille rȏnes cognoscẽdi. dico ꝙ h; rȏes cognoscẽdi alias ab eẽtijs cogniti repñtantes eas que rȏes ꝓprie ꝛ ṽe dicunt̃ spẽs itelligibiles. ꝛ si ab aliq̃bus dicant̃ hitus p hoc exp̃mũt̃ ut p accñs spẽi. nã rȏ hitus accidit spẽi put spẽs est in intellectu a quo nȏ de facili delet̃. ꝛ iȏ h; rȏem habitus. q; rȏem forme pmanẽtis. sed h⁹ nȏ dr̃ in quid de hac qualitate sicut habitus nȏ dr̃ in q̃d de spẽ. eadeꝫ.n.eẽntia absoluta in genere qualitatis pȏt esse habitus ꝛ dispȏ. sil̃r habitus est vl̃e ad talẽ spẽm intelligibilẽ fixã q; l;ois tal̃ fir mata sit habitus. nȏ tñ econuerso imo nec habitus intelligibilis est eiusdẽ spẽi cũ spẽ intelligibili. qȏ patet. tũ q; spẽs p̃mi obiecti qȏ nȏ est pñs nãliteꝛ p eẽntiã pcedit nãliter actũ cognoscẽdi illud. habitus aũt respectu illius obiecti sequitur nãliter illa ex q̃bus generat̃. Idẽ aũt esse tialit̃ non sequit̃ nãliter ꝛ pcedit nãliter q; non est circul⁹ in essentialit̃ ordinatis nec in cãis nec in cãtis. tũ q; habitus pt̃ eẽ intẽsioꝛ cui⁹ spẽs intelligibil̃ est remissioꝛ ꝛ econuerso. nã hñs intellectũ impfectũ in quo recipit̃ spẽs intelligibilis ip̃fecta habet spẽm intelligibilẽ remissiorẽ ꝙ alius hñs pspicatioꝛẽ intellectũ qȏ p; q; cause nãles in isto ꝛ in illo sunt inequales.s.intellectus agẽs ꝛ fantasᵐᵃ ꝛ cẽ nãles agũt ꝯm vltimũ sue potẽtie ꝰ spẽs intelligibilis in isto impfectioꝛi intellec⁹tus est remissibilioꝛ ꝙ in illo pfectioꝛi vbi est intẽsior. ꝛ tñ ille tardioꝛ pȏt fre͠ᵃquẽtius ꝯsiderare istud intelligibile cui⁹ habet spẽm ꝛ ex hoc habere intẽsioꝛem habitũ respectu illius obiecti qui habitus sit qualitas facilitãs ad ꝯsideratiȏeꝫ istius obiecti. sic igr̃ per accñs ꝛ in vl̃i dr̃ ista rȏ intelligibilis habitus. per se autẽ ꝛ essentialiter dr̃ esse talis rȏ spẽs intelligibilis. quia in hoc ꝓprijssime exp̃mitur magis ꝓprie inq̃ in rȏne similitudinis. Q aũt talẽ rȏnem cognoscẽdi aliaꝫ ab eẽntia sua habeat respectu aliaꝝ quid͠ᵃditatũ a se. probat̃. quia cognoscit p aliquid p qȏ illas q̃dditates cognoscet etsi ille q̃dditates nȏ essent in se exñtes. h⁹ eni est pfectȏis in intellectu nostro ꝙ habemus cognitȏem actualẽ de re ipsa nȏ exñte. igit̃ mltomagis ꝯuenit intellectui angelico. sed talis cognitȏ de re que pȏt haberi de ipsa nȏ exñte in se non posset haberi nisi p rȏnem repñtantẽ ipsã igr̃. Et ex hoc sequitur vlterius ꝙ etiam de quidditate sua habeat ratȏnem cogno͠ᵃscendi quia nulla cognitio ex suo gener̃ iperfecta ꝯuenit superioꝛi angelo q̃n inferioꝛ posset habere de eodem impfectioꝛem ꝯm genus. sed superioꝛ potest ha͠ᵃbere de inferioꝛi cognitionem ex iam ꝓbato per speciem ꝛ per essentiam. cognitio autem per speciem est imperfectior ex suo genẽ ꝯgnitȏne p essentiã igr̃ ãgel⁹ inferioꝛ pt̃ habere de se ꝯgnitiȏeꝫ p speꝫ

Et si obijcit̄ q̄ hoc ɔ̄dicit dictis in p̄ma q. q̄ angelus cognoscit se p̄ essentiā suā; dico q̄ angelus quālibet q̄dditatē alia; a se ꝛ suā ꝛ seip̄m pōt cognoscere p̄ essē tiā qn̄ cognoscit cognitōe intuitiua. s. sb rōne qua pn̄s est in exn̄tia actuali. ꝛ pt cognoscere p̄ spēm qn̄ cognoscit eā cognitōne abstractiua de q̄ aliq̄tulū tanget di. 9°. q. de locutōe angeloꝝ.

Ad argumenta

Ad p̄mum dico q̄ intētō phi. 8. metha. est de spēb' subalternis p; ex p̄ma ꝓprietate nūeri vbi vult q̄ sicut stat ad indiuisibilia ita resolutio diffinitōum stat ad indiuisibilia. igr̄ cū q̄dditates iste sūt ordinate in vniuerso sicut nūeri sunt ordinati resolubiles in vnitatē. loquit̄ ḡ de spēbus sb alternis. ꝛ ita non est ad ꝓpositū loquēdo de spēbus spēalissimis in vniuerso. tn̄ si de illis accipiat̄ nō ab auctoritate. s; tanq̄ aliq̄d in se veꝝ. dico q̄ supior angelus h; pfectiorē entitatē q̄ inferior. n̄ tn̄ includit totā entitatē inferioris ita q̄ inferior nō dr̄at ab eo nisi p̄ negatōem. nō eni spēs in vniuerso distinguūt̄ p̄ negationes sed p̄ ꝓprias rōnes. verūtn̄ eēntia diuina que infinita est icludit eminēter oēs pfectōes ꝛ ideo nulla supior est sufficiēs rō cognoscēdi inferiorē sed sola essentia diuia. Ad illud 2° de aia dico q̄ phs loquit̄ ibi spāliter de sensitiua vegetatiua ꝛ intellectiua. nec est sīle de spēbus nūeroꝝ ꝛ figuraꝝ ꝛ spēbus spēalissimis in vniuerso q: nūeri ꝛ figure maiores includūt miores sicut ptes s; totā entitatē eoꝝ. ꝛ ex hoc sunt rōnes sufficientes cognoscēdi eos nō ita spēs in vniuerso supiores includūt inferiores. Ad 2m dico q̄ spēs rei nālis est pfectio angli in esse intelligibili nō q̄dē sbalis vel essētial' sed accn̄talis. ꝛ talis nō semp excedit suū pfectibile simplr̄ imo oē accn̄s est simplr̄ min' ens q̄ sba ex 7°. metha. Et si dicat̄ qualr̄ pōt eē pfectio accn̄tal' nāe ita pfecte si est inferior infima nā. s. sbe corpali dico q̄ nō est oio iferior illa nā q: nō est effectus ei' ut cāe total: sed ē effectus ei' ꝛ intellect' angeli tanq̄ aliquoꝝ integrantiū vnā cām totalē. possibile āt ē effectū alicui' cāe ptialis exceder̄ suā cā; ptialē q: aliq̄d pfectōis pōt hr̄e ab aliq̄ cā ptiali ꝓpter quā pfectōe; pōt excedē illā cām ptialē ita q̄ spēs albedinis i intellectu angeli est pfec° intellectus ei' nō quiō pfectior entitatis entitate que ē albedo s; q̄ est genita ab albedie q: ut sic deficit aliquo° ab entitate simplr̄ q: est accn̄s genitū ab albedine. sed q: est etia; genita ab intellectu angeli est pfectio vitalis ꝛ quoddā° pfectior ipsa albedine. sed iste ꝓcessus pfectōis nō est nisi s; q̄d Ad vltimū p; q̄ sīl' stant q̄ intelligat se p̄ spēm ꝛ per eēntiā sic quecūq; alia a se ꝛ h° nālr̄ excepta sola eēntia diuina.

Ad argumenta pro p° opi.

Ad primū de 2° ethi. ꝓcedēdo per diuisionē eoꝝ que sunt in aīa ꝓce° q̄ spēs v̄e pōt dici habitus. vn̄ habitus pōt p̄dicari eē ipa spē tanq̄ predicatū vl'e ꝛ p̄ accidens. q̄ si debeat p̄ se ꝛ in pticulari exp̄mi recte dr̄ spēs intelligibilis talis nō āt intelligit phus q̄ nihil sit in aīa nisi q̄ est habitus p̄ se imo illud cui ɔuenit rō habitus est sic p̄dicatū vl'e. Ad 2m dico q̄ angelus nō pōt generare in se habitū ex actibus. habitū dico qui sit alia res a spē q: habitus nō generat̄ in nālr̄ iclinatis. sicut non generat̄ in graui p̄ quotienscūq; descendē rō descensus. nec generat̄ in violēter motis p̄ quotienscūq; tale moueri aliqua ratio vel habit' facilitās vel habilitans ad talē motū violētū sicut p; de lapide moto sursu; sed generat̄ in potētūs de se indetermiatis ad actū per actū frequēter elicitū non aūt est pfectōis aliquē intellectū creatū esse sūme habilitatū ad intellectōe;. q̄ si aliquis est talis erit angelicus ꝛ ita in illo sicut in sūme habilitato ad actū nō poterit generari habilitas aliq̄ que dicat̄

habit⁹ illo mō. aut si careat tali habitu qui fuit habilitas quedā ad ꝯsiderandū hoc intelligibile ꝛ intellectus ei⁹ erit capax. tunc dico ꝙ non est inconueniēs ꝙ possit in se generare talez habitū. Et cū dicis ꝙ est potētialis sicut noster nō tm̄ ad actū primū. sed ad 2ᵐ nego ꝯñaꝫ. q2 actus pmus in intellectu est ille qui pre supponit actui 2° qui est intellectio. habitus aūt ille qui est habilitas quedam ad intelligendū ꝛ distinguit a spē nō pre cedit actū naturalit sed sequit. Preterea est posterior actu 2° ꝛ ita nō est actus pmus ꝛ ꝑpter hoc potētia ad istud non est potētia eēntialis imo quasi posterior potētia accidētali. q2 potentia eēntialis ꝑprie est ad actū primū ꝑcedentē 2ᵐ actū. per hoc patet ad illud Dyo. dico.n. ꝙ supremū in inferiori est infimū in superiori vbi non repugnat supiori illud quod ponit supremū in inferiori. h aūt repugnat q2 in nobis est pfectio supplēs impfectōem intellectus nostri ꝓ quāto noster nō est sūme habilitatus de se etiā qñ non hꝫ rōem actiuā per quā obiectū est pñs sufficiēter. adhuc.n. deficit talis inclinatio sūma que requirit ad actū pfectissimū ista perfectio licꝫ in nobis supplet impfectōnem angelo tñ repugnat q2 non pōt in eo esse ipfectō que supple at per istā pfectōem. ita posset dici in mītis aliȷ̄s. q2 si supremū in elemēto sit generare sibi sīle non opꝫ ꝙ sit infimū in quolibet mixto ꝓximo q2 aliq̄ mixta ñ generāt sibi sīle q2 repugnat eis talis pfectio supplens impfectōeꝫ in inferiori. ita etiā inferiori pōt repugnare qd̄ est infimū supiori ꝛ tunc nō valet ecōuerso .s. ꝙ infima supioꝝ sint supma inferioruꝫ. Ad 4ᵐ dico ꝙ si non esset alia ratio nisi ꝙ spēs qñ est pfecta sufficit ad pfectaꝫ intellectōem sine aliq̄ spē a se ꝛ habitus vel est impossibilis ut distinguit a specie vel si est ibi possibilis nō sufficit sine spē hoc solū sufficit ad negandū habitū in angelo aliū a spē. Ad vltimū dico ꝙ si obiectū appetibilē esset pñs appetitui p sentia ꝑpria alia ab illa qua est pñs potentie cognitiue illius appetitus reqreret tur in appetitu ꝑprie ratōes quibus diuersa obiecta essent pñtia. sed supposiᵐ est falsuꝫ. q2 obm̄ pñs alicui potētie cognitiue per idē est pñs appetitiue correspōdenti illi cognitiue. Et tūc si arguas volūtas non requirit diuersas rōes igit nec intellectus. dico ꝙ añs est falsuꝫ si intelligat de illis rōnibus quibus obm̄ est pñs intellectui q2 ille sunt diuerse ꝛ illis eisdē sunt obiecta pñtia volūtati. sed si itelligas ꝙ nō requirunt in ipa volūtate rōnes p quas obiecta sint pñtia. dico ꝙ ꝯña non valet. q2 appetitiua nō est nata habere obm̄ in se eo mō quo est pñs potentie cognitiue. Nec valet instare ꝯ h⁹ de potētijs cognitiuis ordinat. nō.n. est silis ordo eoꝝ inter se que sunt eiusdem generis cuiusmōi sunt potētie cognitiue ordinate ꝛ eoꝝ que sunt alteri⁹ generis cuiusmōi sunt potētie cognitiue ꝛ appetitiue eis correspōdentes. ꝛ iō diuerse cognitiue ordinate habēt diuersas rōes q̄bus obiecta sūt eis pñtia nō sic aūt cognitiue ꝛ appetitie sibi correspōdentes.

Ad argumenta alteri⁹ opinionis ad Dyo. pꝫ p aliā translatiōeꝫ q̄ adducit corpale ꝛc. quere linco. ista aūt totalitas est pfectōis ut limpiditat ꝛ intēsionis nō aūt ꝙ vna rō sit vni rō cognoscēdi plura ꝙ aliȷ̄ q2 h⁹ est equale in oī intellectu finito. q2 q̄libet respectu pluriū cognoscēdoꝝ reqrit ꝑpas rōes. Cū arguit 2° ꝙ pma sūt ꝑpinq̄ora p°. ꝯcedo. sed nō oꝫ in hoc esse ꝑpinquiora ꝙ per pautiora. sed q2 pōt limpidi⁹ cognoscer nihil aūt depit sibi si p aliud ꝛ aliud cognoscat ꝛ tñ limpidius cognoscat. si.n. p idē cognosceret ꝛ nō lipidius non pfectius cognosceret qd̄ est falsū. In ista.n. limpiditate est p se ꝑpinq̄tas nō aūt in paucitate rōnū cognoscēdi. q2 absolute hoc nō est in rōne alicui⁹ rōis create ꝙ

vna sit pluriū. ⁊ per hoc patet ad illud arg^m qđ factū est de igenuitate q cognoscere p pauciora ⁊c̄. falsū est si .n. tot spēs cognoscibiliū habet quot ⁊ tardius tñ clarius per illud cognoscit obiecta ⁊ citius vtitur eius ꝯponēdo hoc obiectū cū illo ⁊ discurrēdo ab vno cognito ad aliud sȝ ex limpiditate maiori ⁊ velocitate ¶ Ad illud qđ dictū fuit ibi de auctoritate auctoris de causis nō est curandum. ¶ Ad vltimū ꝑ ista opi. dico q non est vna spēs in sensu imaginatōe ⁊ itellecū sed alia ⁊ alia. nec est hoc solum q est in subiecto imāliori repn̄tat vl'ius qꝛ si per impossibile illa spēs que est in sensu essȝ in fantasia. ⁊ illa que est in fantasia esset in intellectu nō repn̄taret pfectius neqȝ ſm q̄dditatē neqȝ ſm intensionē .s. q eēt ratio pluriū. nō igit̄ ex sola imālitate vl' maioritate actualitate recipiētis pōt cōcludi maior actualitas spēi recepte in repn̄tando. sed h^o tm̄ erit ex nā̄ ipsius spēi in se: tñ iste ꝯditōes spēꝝ receptaꝝ proportionant̄ receptiuis iuxta illđ Boetij Receptū est in recipiēte p modū recipiētis ⁊c̄. sed absolute sicut nulla essentia recipiēs est vl'is respectu oiuȝ essētiaꝝ nec etiā pfecte ꝯtinens omnē aliā essentiā a se ita nec aliq̄d receptū in ea pōt esse rō vl'is repn̄tandi oia alia pfecte sed talis vl'is repn̄tatio ꝯpetere pōt eēntie infinita ⁊ eminēter ⁊ nulli alteri essentie.

Circa quartum

vtrū .s. angeli possint ꝑficere accipiēdo cognitōnem a rebus. Arguit̄ q non: qꝛ oȝ receptiuū denudari a toto genere receptibilis 2° de aia. sed angelus non denudat̄ a spēbus imo est plen^o formis qꝛ nona ꝑpōne de cāis. dr̄ q intelligentia est plena formis ¶ Itē Aug. iȝ. super Geñ. ad lr̄am. agēs est p̄stātius patiente. sed corpus nō est ꝑstanti^o spū per ipsum ibidē. igr̄ corpus nō pōt agere in angelū qui est spūs. igr̄ non pōt angelus accipe cognitōēȝ a rebus. ¶ Itē Dio. 7°. c. āgelice hierar. angeli nō ꝯgregāt diuinas illūiatōes vel notitiā diuinā ex reb^s sensibilibus. ¶ Itē angelus est mediū int̄ deū ⁊ hoiem vel aiam. sed deus non intelligit p aliquas spēs. aia aūt intelligit p spēs receptas a rebus sensibilib^s ⁊ itelligibilibus. igr̄ angelus medio mō intelligit. s. spēs non acceptas ab alijs rebus sed sibi ꝯcreatas. ⁊ iste modus arguēdi patet per phm̄ p° de genera. ⁊ p Ricar. pmo de tri. ¶ Contra. oē quod cognoscit̄ cognosci videt̄ p silitudinē ipsius. sȝ angelus cognoscit singulare. igr̄ p silitudinē singularis. sed silitudo singularis non est sibi ꝯcreata qꝛ silitudo vni^s ⁊ alterius. ⁊ cū singularia possint esse infinita haberet infinitas rationes vel species sibi concreatas.

Una opinio dicit.

non accipit cognitōem a rebus nec ꝑfic̄ in accipiendo vel recipiēdo cognitioneȝ ab eis. qꝛ tūc angelus haberet intellectū causatiuū istaꝝ spēꝝ ⁊ intellectū receptiuū siue intellectū agentē ⁊ possibilem sed non habet intellectū agentē qꝛ intellectus agens solū requirit̄ in illis intelligibilibus vbi .s. primū obm̄ intellectus est intelligibile in potentia. ut .s. per itellectū agentē reducat̄ ad actū. sed primū obm̄ intellectus angelici est actu intelligibile qꝛ imateriale ¶ Itē non habet intellectū possibilē qꝛ intellectus possibil' q̄nqȝ est in potētia. intellectus aūt angeli semp est i actu quare ⁊c̄. ¶ Confirmat̄ quo ad vtrūqȝ qꝛ ſm Aug. 2°. sup Geñ. res iste prius fuerūt in cognitōe angelica q̄ in ꝑprio genere. igr̄ nūc nō recipit ab eis cognitiōem ut sint in ꝑprio genere. ¶ Item corpora supiora .s. celestia habēt qualitates ⁊ pfectōnes suas sibi possibiles non receptas ab alijs sed sibi cōcreatas. igr̄ silr̄ erit in spēbus supioribus et inferioribus q supiores cuiusmōi sunt angeli suas qualitates ⁊ pfectōes non recipiūt a rebus inferioribus sed illas ha-

Opinio bti Thome in pma sume q. lv^a articulo pmo

bebūt sibi cōcreatas. spūs aūt inferiores ꝛ hūane anime habent illas receptas a rebus. ¶ Item sicut se habet modus essē di aie nostre ad modū essendi angeli sic modus operādi ad modū operādi ſꝫ intellectus noster ex hoc accipit notitiam a rebus corpalibus q2 quo ad esse cōpositi dependet a corpore ꝛ vnit corpi. sed angelus quo ad esse non vnit corpi nec dependet a corpore. ġ nec quo ad receptōem notitie ¶ Itēꝫ intellectus agens et possibilis nō distinguūtur nisi p ꝯpationem ad fantasmata. ſꝫ in angelo ñ sūt fātasmata. ġ nec istoꝝ intellectuū distictio igr̄ nec a rebus receptio ¶ Itē nō ꝯuenit trāsire de extremo in extremū nisi p mediū. sed inter sensibile ꝛ intelligibile est mediū imaginabile. igr̄ ab esse sensibili non ꝯuenit transire ad intelligibile nisi p imaginabile. sed in angelo nō est imaginatio. igr̄ nec talis transitus ¶ Dic tñ ista opi. ꝙ angelus cognoscit singularia ꝛ arguit hic cōtra Auic. sic ꝙ angelus hꝫ ꝓuidentiā de singularibus qȯ nō eēt nisi cognitōem haberet de eis ¶ Itēꝫ qȯ contineť sparsim ꝛ diuisim i inferiorib⁹ ꝯtineť vnitiue in supiorib⁹. sed in inferioribus est sparsiꝫ cognitō reꝝ. s. ꝑticulariū vel singulariū per sensū ꝛ vliuꝫ per intellectū ġ in intellectu supiori intuitie ꝯtinenť iste due cognitōes ¶ Item 3°. metha. ꝯtra Empedo. hꝫ Aristo. ꝑ incōuenienti ꝙ deus non cognoscit liteꝫ. Modus aūt ponendi vr̄ esse talis. Sicut res effluūt a deo quo ad esse essentie ꝛ exñs supiores ꝛ inferiores quo ad mãꝫ ꝛ formā sic etiā fluūt in intellectu angeli quo ad cognitōem singularis ꝛ vlis. ita ꝙ nihil accipiūt ab istis inferioribus ꝛ corpalibus sed fluit ab ideis illa cognitio.

¶ Cōtra ex eisdē ꝓncipijs arguo ꝯtrariū. Angelus habet intellectū agentē ꝛ possibilē. ġ pōt habeř notitiā a rebus. ꝯñaꝫ ꝯcederet ipse ꝭm dicta sua supra. probo antecedēs. potentia actiua que nō est imperfectōis imo ꝑfectōis in creatura aliq̃ nō est negāda a supiori creatura que est supior q̃tum ad hoc. sed angelus ē supior hoie in intellectu agente. intellectus aūt agens qui est potētia actiua in hoie nō est impfectōis in ipso imo ꝑfectōnis ġ nō debꝫ negari angelo qui est creatura superior. quare ꝛc. ¶ Tunc ad ratōem qñ dicis ꝙ nulla nā habet intellectuꝫ agentē nisi cuius intellectus obm̄ primuꝫ est itelligibile in potentia. dico ꝙ est ibi equiuocatio de ꝑmo. Si. n. loquaris de primo. i. adequato hoc non est aliquod vnū singulare imateriale quia nihil est vnū intelligibile adequatū itellectu creato nisi in illo cōtineanť eminenter vel v̄tualiter omnia cognoscibilia ab illo intellectu ꝓbo quia nihil est obm̄ adequatū intellectus nisi in quo saluať ratō ois illius ad qȯ potest se extēdere sed ꝭm eū pōt se extēdere ad oia singularia. ġ obiectū eius adequatū oꝫ ꝙ ꝯtineat v̄tualiť rōnes oiuꝫ singulariū cognoscibiliū ab ipso. Sed tale quid nō potest esse essentia angeli nec aliqua essentia imaterialis creata singularis siue que de se est hec. nisi in essentia increata que est obiectuꝫ adequatū intellectus diuini ꝛ nō angelici. ġ opꝫ intelligere ꝙ obm̄ adequatū intellectus angelici sit aliqȯ cōe cōitate ꝑdicatōnis vel ãnologie respectu omniū cognoscibiliū ab ipso ꝛ ideo oportet ꝙ sit cōmune per ꝑdicationē ad intelligibilia oia ꝛ ad sensibilia quia etiā ista considerant̄ ꝛ intelligunt̄ ab angelo. cū ergo sensibilia sint intelligibilia in potentia oportebit ꝙ habeat intellectū agentem reducentem illa ad hoc ꝙ actu intelligātur ab eo. ¶ Item habet intellectū possibilem ergo ꝛ agentem patet ꝯñtia. ꝓbo antecedens. In omni quod formam recipit necesse est dare potentiam receptiuam ipsius forme etiam si recipiens non precedat duratione receptiōem forme ipsius. sed angelus recipit ipēm aliā

s'e.ḡ habet potentiā intellectualē recep
tiuā illius. igit in angelo est intellectus
possibilis. ¶ Cōfirmo vtrūqꝫ per exᵐ. qꝛ
si deus ꝯcreasset aīe nostre spēs oīm itel
ligibiliū adhuc esset in ea intellect' agēs
qꝛ est pfectio nālis eius ⁊ etiā intellectus
possibilis ḡ ⁊c. ¶ Cōsilr etiā pꝫ in christo
qui licet omnia viderit in verbo ab istā
ti sue natiuitatis tn̄ fuit in eo intellect'
agēs ⁊ possibilis. als nō fuisset pfectus ⁊
eodē mō si vidisset oīa in genere ꝓprio
habuisset intellectū agētem ⁊ possibilez
Ideo similiter posito ꝙ angelus species
omniū receperit ab instāti sue creatōnis
⁊ nō possit nō esse in actu cum sit puen
tus ab agente supiori tamē est perfectōis
nālis sue ꝙ habeat potentiā qua possit
in opatiōem suam si nō esset puentus a
supiori agēte. ¶ Exemplū etiā de igne qui
ꝯburit passū sibi approximatū nisi illō
passū preueniat a deo calefaciēte sic i ꝓ
posito. ¶ Item ad illud cū dr intellectus
agēs ⁊ possibilis non distinguuntur nisi
per cōparationē ad fantasmata. falsum
est imo distinguūtur inter se formaliter
vel per ꝯpatōem ad obiecta vel ad illa
in quibus obiecta relucent. ¶ Ad argᵐ ō
corporibus celestibus. dico ꝙ est ad op
positū. ⁊ arguit sic. illā perfectōem neces
se est a solo deo causari vt ē administra
tor totius nature dico necessitate ordia
ta quā non potest tota natura creata cā
re. sed qualitas celi a tota natura creata
non potest causari. ergo a deo debuit si
bi cōcreari. sed qualitates alioꝝ que pos
sūt cāri a natura creata de' pmittit illas
habere suas causalitates proprias. quia
sic. n. deus res quas cōdidit administrat
⁊c. virtus autē creata potest causare cog
nitionē alicuius incogniti in intellectu
angeli. ut patet infra di. 9. de locutione
angeloꝝ. nam intellectus angeli cuꝫ ob'
iecto potest causare pfectam cognitōem
obiecti. exquo igit possibile est angeluꝫ
recipere cognitionē a rebus n̄ est necesse
deū causare istam cognitōnem ¶ Dices

ista cognito est perfectio angeli ḡ nō po
test causari a creatura inferiori. veꝝ est
principaliter vel ut a causa totali. ¶ Ista
autē causalitas principaliter in angelo
vel habet perfectiōeꝫ in angelo ex parte
intellectus agentis nō autē ex parte intel
lecti vel obiecti. ¶ Ex 3ª rōne eoꝝ arguo
sic cōtra eos. necesse est omnē intellectū
nō habentē in se obiectū dependere ab
ipso aliqualiter. sed hic angelus non ha
bet obiectū in se cuiuscūqꝫ corporis vel
rei corporalis: ergo dependet ab eo in in
tellectōe. ⁊ tunc patet ꝙ ratio est sophi'
stica: quia nō sequit nō dependet a cor'
pore ut sit actus corporis. ḡ non depen'
det a corpore ut ab obiecto aīa autez de
pēdet a corpe ut actus eius. Etsi. n. con
cludat modus essendi anime in corpor
ꝙ recipiat a corpore nō tamē incorpore
itas angeli ꝯcludit ꝙ nō recipiat nisi cō'
cederes ꝙ angelus esset infinitus sicut ꝗ
dā deus habēs in se oīuꝫ singulariū rō'
nes. ¶ Et ad illud de imaginabili medio
arguo sic ꝯtra eos. Quod est mediū vir
tuti minori nō est vel nō oportet eē me
diū maiori. Exemplū si aliqd calidū ali
quid calefaceret posset esse ita debile in
calefaciēdo ꝙ nūꝗ induceret. x. gradus
caloris nisi pus induceret duos vel qua
tuor. vel sic. aliud vero posset eē ita vir
tuosuꝫ ꝙ induceret in pmo actu caloreꝫ
in. x. gradu: ⁊ tunc nō esset sibi mediuꝫ
aliquis gradus infra. x. qui tn̄ erat me'
diū vtuti minori: sed intellectus pfectōr
est in angelis ꝗ in nobis. ḡ non oportet
ꝙ si imaginabile est in nobis mediū ꝙ
etiā sit in angelo similiter. ¶ Item si es
se imaginabile ē p se mediū vel ḡ ex pte
rei in se: vel ex pte potētie. si ordo iste se
tenet ex pte rei vel obiecti intelligibilis
vel intellecti tunc sequeret ꝙ deus non
posset intelligere nisi mediāte fantasma
te vel imaginatōe. si ex parte potētie sic
dico ꝙ angelo nō est mediuꝫ tamen est
mihi medium propter naturam meam
quā habeo ꝯpositā ex corpali ⁊ spūali.

¶ Aliter potest dici ꝙ nõ est mediũ mihi
esse imaginabile ⁊ esse sensibile sũt duo
extrema vel quasi vnũ extremũ ad esse
intelligibile. ⁊ esto ꝙ sit mediũ nobis nõ
tamẽ angelo ut dictũ est. ¶ De isto aũt
modo cognoscendi singulare quẽ ponit
ꝑ effluxuȝ a deo. dico ꝙ posito ꝙ res q°
ad mãm ⁊ formã fluant a deo non tñ se
quitur ġ quod ad cognitõem singularitatis
fluant in intellectu angeli precise ſm euȝ
qꝛ ipse tenet ꝯ ꝯmen. 4°. metha. ꝙ mã ꝑ
tinet ad qd quid non indiuidualis tñ ut
ponit. ġ lȝ res effluant a deo ſm formaȝ
⁊ mãm ut sunt partes q̇dditatis non oȝ
tñ arguere cognitõem singularis. ¶ Item
ſm eos deus nõ influit nisi spẽs. sed spẽs
est rõ cognoscẽdi q̇dditatẽ non singl'are
ut ꝓbatũ fuit. s̄. de cognitõe angeloruȝ
ġ per hanc spẽm nõ cognoscet singulare
¶ Et cũ dicis ꝙ essentia diuina est ra° cog
noscẽdi singulare ⁊ vniuersale vel q̇ddi
tatẽ ġ ⁊ spẽs influxa in mente angeli di
co ꝙ in ꝯña est fallacia accedẽtis ꝓcedẽ
do a magis perfecto ad minus ꝑfectum
affirmatiue.

Alii dicunt ꝙ si an

gelus nõ haberet habitũ cõcreatũ nihil
intelligeret nec singulare nec vniuersale
sed per habitũ qui repñtat quidditateȝ
intelligit ꝑmo ipȝ vniuersale 2° singula
re quia singulare non addit ſm euȝ suꝑ
vl'e in eẽndo nisi duplicẽ negatõem ⁊ iõ
etiã nec in cognoscẽdo nõ tñ sicut nos.
s. ſm lineã reflexã. ¶ hoc ꝓbatur ꝑmo sic.
sicut res se habet ad esse sic ad cognosci.
2° metha. sed singl'are nõ addit quo ad
esse suꝑ vniuersale ġ cognitio eius non
addit etiã aliquid suꝑ cognitiõem vl'is.
¶ Preterea inter illud qd obijcitur alicui v
tuti ꝑmo ⁊ ipam virtutẽ oȝ esse ꝓpor
tiõeȝ determinatã. ġ si intellectus angeli
ex natura sua est ꝑmo apphensiu⁹ singu
laris ⁊ directe cognoscit singulare. tunc
est determiatõr ꝙ noster intellectus qui
nõ est sic determinat⁹ ad singulare sȝ sen
sus ⁊ tunc videtur ꝙ intellectus angeli esset
magis limitatus ꝙ noster intellectus sic
sensus videtur respectu intellectus nostri.
⁊ si intelligeret per spẽm singularis ġ eẽt
magis determiabilis ꝙ itellectus noster
quia sic determiari tali spẽ videtur ꝓpe eẽ
ipsius sensus. ¶ Itẽ ista cognitio singula
ris sb ꝓpria rõne impediret cognitõem
vl'is. qꝛ. n singulare impedit cognitõem
ꝓpter hec fit abstractio. ġ ⁊c. ¶ Itẽ si in
telligerȝ singularia ꝑmo posset de eis ac
quirere ꝓpriũ habitũ quia propri⁹ ha
bitus ex proprijs actibus generatur ⁊ per
ꝯñs sciam a rebus qd videtur incõueniẽs
¶ Itẽ si singulare esset ꝑmo cognitũ eẽt ꝑ°
ꝑñs intellectui angelico. hoc autẽ nõ eẽt
ꝑ essentiã angeli qꝛ illa est tm̃ rõ cogno
scẽdi seipsam nec ꝑ illũ habitũ predictũ
qꝛ habitus est rõ cognoscẽdi tm̃ vl'ia. ġ
per seipm qd est falsum. qꝛ qd sic cogno
scitur verius cognoscitur ꝙ vl'e qd cognoscitur
pe habitum.

Contra istam uiaȝ

de illo habitu ẽ mihi valde ꝓbabile qꝛ
ponere talẽ nãm ꝑfectissimã ita sicut est
angelica ⁊ tñ ꝙ nihil posset cognoscere si
ne habitu ꝯcreato ita ꝙ sine influxu spã
li talis habitus vel spẽi a deo nõ posset
acquirere cognitõem sed sine habitu ta
li staret sicut trũcus vr̃ mirabile. talis ẽet
nã precise sine tali habitu nõ videretur de
se magis intellectualis ꝙ sba vel nã lapi
dis. ¶ Ad primã rõnem dico ꝙ tota enti
tas singularis non ꝯtinetur sub vl'i. ⁊ hoc
suppo° modo sicut supponit ipse. ġ silr
nec tota cognoscibilitas singularis cõti
netur sub cognoscibilitate vl'is. ¶ Ad aliũ
dico ꝙ nõ est imꝑfectõis cognoscere sin
gulare qꝛ hoc ꝯuenit intellectui diuino
non tñ est tãta ꝑfectio ꝙ tm̃ sibi ꝯuẽiat
sed etiã alijs. quia sicut sensus est ois sẽ
sibilis sic intellectus est ois intelligibilis
sed singulare est intelligibile ġ ⁊c. nõ igr
impedit cognitiõem angeli singulare ex
quo est intelligibile. Et cũ dicis ꝙ intel

lectus noster non intelligit singulare primo dico ꝙ hoc est impfectiōis pro statu isto. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ si habitus accipit̄ ꝑut habilitat potentiā sic nō oportet ponere in intellectu angeli aliquē habitū eo ꝙ intellectus eius ex sua natura est habilitatus ad intelligendū sicut graue ad moueudū vel ad motū deorsuz ꝑter hoc ꝙ spēs ⁊ intellectus subsunt libere inclinacōi ⁊ motōi voluntat̄ qd̄ si n̄ esset eque nāliter inclinaret sicut graue inclinat deorsuz. si tn̄ ibi ponit̄ habitus iste ita potest poni singularis sicut vl̄is. nec iste ptinet ad diffinitiōem ⁊ ſm hoc nō est habitus scientificus nec ptinet ad sciam ꝑ se q₂ scia est quidditatū. ¶ Ad aliud qd̄ ibi dicūt nihil mouz intellectū nisi in rōne primi obiecti sed primū obiectū intellectus creati est vl̄e. ḡ ⁊c̄. ¶ Rn̄o hic est equocatio de ꝑmo ⁊ ꝑ se q₂ vno° dicit̄ per se obiectū qd̄ tn̄ in sua formali rōe nō includit rōem formalē primi obiecti per quā mouet potentiā sicut patz de sensibili cōi qd̄ est per se obm̄ visus sicut maguitudo ⁊ figura lȝ sint ꝑ se obiectū potētie visiue nō tn̄ includūt rōem formalē primā motiuā visus sine qua n̄ est videre sicut est color ⁊ lux. ¶ Alio mō sumit̄ obiectū solū primū adequatiōe et hoc includit in se vel sub se multa ꝑ se obiecta que tn̄ essentialit̄ includūt rōem ꝑmi obiecti ⁊ addūt respectū primi obiecti aliquas dr̄as perficiētes ſm quem modū albedo ⁊ nigredo se habēt ad colorē. ⁊ isto modo qd̄libet moueret potētiā sub rōe primi obiecti cōis inꝙtuz includit̄ in eo ⁊ etiā sub rōe ꝑpria quo ad hoc ꝙ addit ꝑfectōem ptinentē ad illud genus. ⁊ hoc mō ens est obiectū cōe adequatū ⁊ hoc potētie intellectiue. ens dico in cōi ⁊ quodlibet ens spēale quacūz dr̄ia entis ꝯtractū sub eadē rōne mouz siue hoc sit ratio indiuidui siue ratio speciei.

Respondeo ergo ad questionē ꝙ angelus potest ꝑficere in cognitione rez ⁊ hoc accipiēdo noticiā actualē aliquaz a rebus. ¶ Et dico ꝙ tribus modis potest acquirere a rebus notitiā. ꝑma notitia est singularis ut singulare quod ꝑbo. quia angelus pōt cognoscere hoc sigulare ut hoc quia hec cognitio nō est iproportionata nec repugnat intellectui creato sed nō potest cognoscere singulare ⁊ hoc ex rōe vl̄is. ꝑbo ꝙ hec nā ut hec nō ꝯtinet̄ determiate. s. ut hec sub vl̄itate. si ḡ cog° scit̄ singularit̄ hoc ut hoc: hoc est ꝑ propriā spēm. sed nō est ꝑbabile ꝙ sint concreate oīs spēs singulariū oīuz possibiliū sibi ꝯgnoscere: q₂ cū talia sint ifinita haberet spēs infinitas actu. quodlȝ eniz indiuiduū potest cognoscere. ¶ Preterea 2° dico ꝙ si haberet notitiā sigularis ut singulare est nō acceptā a rebus adhuc necessario habet accipe notitiā exn̄tie actualis rei, vel nō exn̄tie: ⁊ etiā accidentiū notitiā que requirūt̄ ad exn̄tiā vel n̄ existentiā a rebus. ꝑbo q₂ ex notitia q̄dditatū ⁊ vl̄iuz que. s. sunt necessaria nō potest cognosci ꝯplexio cōtingēs sed exn̄tie rez vel nō exn̄tie sunt ꝯtingētes ḡ nō suf ficit habere notitiā quidditatū ⁊ vl̄ium ad hoc ꝙ cognoscat hoc singlare eē hūc fortē currere. sed oz ꝙ istā notitiā accipiat a rebus. ¶ Cōfirmat̄. q₂ si hȝ rōes terminoꝝ ꝯplexionis cōtingētis sibi cōcreatas. aut iste rōnes istoꝝ. s. termioꝝ me sedere cras repn̄tant determiate hāc veritatē me sedere cras. vel nō determiate si determiate igr̄ impossibile est ꝑ ipsos termios ipȝ habere notitiā ꝙ hoc sit cōtingēs. si nō determiate ḡ nūꝙ ꝑ hos termios habebit ꝙ determiate sedeā. igr̄ oz ꝙ accipiat aliūde notitiā huius. ¶ Item idee diuine nō sūt rōes repsentādi ꝯtradictoria. ḡ nec ꝯtingētia. nō. n. repn̄tant nūc vnā rem nūc oppositā vel cōtradictoriū illius. sed notitia ꝯtingētis dependet ex volūtat̄ determiatōe ut detmiat ea ponere in effectu vel nō. igit̄ nec rōes termioꝝ exprimūt ex sua euidentia nec

faciũt notitiam cõtingẽtium in angelis. 3° dico ꝙ q̃tumcũq̧ haberet cõcreatã sibi notitiam singularis ⁊ notitiam existẽtie cõtingẽtis: tamẽ cognitõem intuitiuam singulariũ necessario recipit a rebus. ñ. n. omnia cognoscẽs existẽtiã alicuius cognoscit ipã intuitiue q̃ potest ipam cognoscere abstractiue nam cognitõem intuitiuam singulariũ nõ potest habere in verbo. vbi tamẽ cognitõnem existentie habet ⁊ ideo ad cognitiõem intuitiuã rei necessario cõcurrit obiectũ reale vel ipsa res ut presens. ¶ Itẽ impossibile est cognitiõem ituitiuã esse per aliã ⁊ aliam rõem que sit in eadem dispositõe ⁊ eodẽ modo repñtans re manẽte ⁊ etiã nõ manente. Sed vl'e quod est spẽs vel habitus. vel quicq̃d ponit̃ in intellectu angeli eodem modo se habet re existẽte uel nõ exñte. igit̃ nullum corꝑ potest esse ratio cognoscẽdi rem intuitiue. ergo oportet ꝙ angelus accipiat ipam a re ipsa singulari si habet eam vel ad hᵒ ꝙ possit eam habere. ꝓbo ꝙ possit eã habere quia possibile est imperfectiori potẽtie. ergo ⁊ perfectiori. est. n. possibil' potẽtie sensitiue. ¶ 4° dico ꝙ spẽs vl'es possẽt accipe a rebus si nõ essent sibi cõcreate. quia probatũ est supra ꝙ habet intellectũ agẽtem ⁊ possibilẽ. ⁊ vtrũq̧ perfectiorẽ habet q̃ habemus nos sicut etiã est perfectioris nature. cum ergo intellectus noster agens possit abstrahere ergo ⁊ superior ⁊ etiã modo perfectiori vel cum sensibile eque repñtat vniuersale sicut imaginabile possibile est ipsum recipere species a sẽsibili. ⁊ si nulla ratõ esset alia adhuc sufficeret mihi cõceder̃ hoc quia non oportet remouere ab aliqua natura nobiliori ꝙ nõ possit acquirere perfectionẽ suam si nõ habet eam. ꝫ nec ab angelo cũ hoc possit sensitiua.

Ad ratones principales.

¶ Ad primã rationẽ si velim tener̃ auctoritatem istam de causis. dico verũ est ꝙ plena est formis vl'ibus nõ tamen singularium aliũ processũ concedo in argumento. ¶ Ad aliud dico ꝙ ratio Aug. bene cõcludit ꝙ nullum corporale potest agere in spiritũ ut totale agens ⁊ ut totalis causa vel principalis nõ tamen ut partialis ⁊ minus principalis. Intellectu. n. angeli agente ut causa magis principali potest corporale causare notitiã illam ¶ Ad Dionisiũ dico ꝙ auctoritas illa soluit se ipsam quia concedo ꝙ diuinas illuminationes vel notitiam diuinã. quia illam a solo deo habent non congregant ex sensibus. bene aliam notitiam possunt habere ex sensibilibus. ¶ Ad aliud de simili modo arguẽdi phylosophi ⁊ Ricardi scilicet de medio angelus tenet medium ⁊c̃. ¶ Iste modus arguendi fundatur in ista propositione. ꝙ scilicet in ente omnis gradus possibilis est. ⁊ hoc concedatur. et ego concedo ꝙ angelus habet aliquam cognitionem quam non recipit a rebus vt est cognitio vniuersalium in quo differt ab anima ⁊ aliquam in qua cum anima conuenit ut istam quam accipit a rebus.

Circa distictõnem quartã

vbi magister tractat quales angeli creati fuerunt perfecti vel imperfecti beati an miseri. Quero vtrum inter creationem ⁊ beatitudinem angeli boni fuerit aliqua mora. ꝙ non. quia sine mora habuit beatitudinẽ naturalem ergo ⁊ supernaturalẽ. probatio antecedentis statim enim creatus angelus habuit speciem illam de qua dictum est distinctione. 3ᵃ. ⁊ per consequens non impeditus potuit vti illa specie non considerando essentiam diuinam sub illa ratione. neq̧

enim erat impeditus ⁊ etiã illa spẽs mouebat sup omnes alias. ꝯsiderãdo autẽ essentiã diuinã sub illo modo eẽntiã diuinã intelligẽdo ⁊ eã diligẽdo erat beatitudo nãlis. ꝓbatio ꝯñtie quia cã nãlis non est pfectior ad ꝓducẽdũ suũ effectũ q̃ cã supernãlis ad ꝓducendũ suũ. sꝫ cã naturalis statim habuit effectuꝫ suũ .s. beatitudinẽ naturalẽ. g̊ ⁊ deus suũ. s. supnatalẽ beatitudinẽ ¶ Preterea Augꝰ. 13°. de ciui. c. 9. simul ꝯdens nãm ⁊ largiens grãm. g̊ statim habuit angelus creatus grãm sed simul habuit grãm ⁊ beatitudinẽ. ꝓbatio qꝛ simul in malis fuit culpa ⁊ pena alioqn culpa eoꝝ esset remediabilis. ¶ Contra. Augꝰ. super Geñ. angelus pmo factus est informis. 2°. lu. g̊ ⁊c̃. Et quia solutio huius. q. dependet ex solutõe questionis sequentis ideo soluet post illam.

Circa distincti.

quintã. vtrũ angelus prius meruerit beatitudinẽ q̃ eã acceperit q̃ non. qꝛ aliq̃s meret aliquid ex obsequiis impensis hõi. non autẽ meret aliq̃d quod expectet quia spes q̃ differt affligit aiam. igit illud quod meret iam habet. hoc non esset nisi iã haberet illã beatitudinẽ quã meret ꝓ obsequio Preterea maius premiũ requirit maius meritũ ẜm rectã regulã sed angeli maiorẽ gloriã habent multis hominibus electis g̊ requirit maius meritũ in eis. hõ autẽ est viator magno tempe ⁊ habet multa opera bona ⁊ merita ⁊ opera difficilia. g̊ ista requirunt premiũ angeloꝝ. sed tãta mora non fuit ante beatitudinẽ angeloꝝ. g̊ ⁊c̃. ¶ Ad oppositũ est Aug. de correctõne ⁊ grã angeli qui sancti pstiterũt meruerũt illius vite mercedẽ recipe sed non meruerũt illud recipe postq̃ receperunt g̊ prius. ⁊c̃. quere ibi.

In ista questione

secũda nõ tenet magister qui in fi. huiꝰ quite. di. magis illã opi. approbat q̃ dic ipsos fuisse beatos anteq̃ ipsi eaꝫ meruerũt. sꝫ merent eã modo p obsequia impensa electis sicut miles meret equũ bñ militaturus per eũ. Sed nõ tenet hic pꝰ qꝛ si hõ nõ fuisset creatus angelus non habuisset beatitudinẽ qꝛ non habuisset actũ extrinsecũ per quẽ mereret sibi ẜm istos. hoc aũt videt incõueniẽs qꝛ angelus non depẽdet ab hoie in merẽdo. silr actus intrinsecus est meritorius circumscripto actu extrinseco. igr̃ p illũ potuerũt mereri ¶ Preterea per hoc q̃ aliq̃s preuidet bene vsurus accepto non meretur accipe illud. tũc. n. posset hõ mereri primã grãm qꝛ preuidet a deo dante eã bene vsurus ea. ⁊ tunc gratia non esset grã qꝛ esset ex meritis lꝫ non positis in effectu tñ preuisis. igr̃ angelus nõ meruit beatitudinẽ sed tñ habuit eaꝫ ꝓpter bonũ vsuꝫ puisuꝫ ipsius circa electos. Item tunc status beatitudinis non esset ex se certus. nã licet de facto mũdus finiet ⁊ ex hoc numerus obsequioꝝ sit finitus que impendunt a quibuscũqꝫ angelis electis tñ posset mũdus diutius durare vel q̃tũcunqꝫ duret non ꝓpter hoc status beatitudinis esset minus certus sed hoc posito nõ esset certitudo meriti q̃m essꝫ. g̊ istud premiũ de se certũ non correspõdꝫ illi merito quod de se nõ est certũ inq̃tum meritum.

Ideo tenetur q̃ an

geli meruerũt beatitudinẽ suã ⁊ pus q̃ receperũt eam. primũ declarat qꝛ omnis natura ꝯsequit suã pfectõem per opatõnem ꝓpriã. sed pfectio ⁊ finis cuiuslibet creature rõalis est beatitudo q̃ soli deo est naturalis. omnis aũt opatio talis in finẽ ducẽs vel est factiua finis qñ. s. finis nõ excedit vtutẽ opantis ꝓpter finẽ. sic medicatio respectu sanitatis. vel est meritoria finis quãdo. s. finis excedit vtutẽ operantis ꝓpter finẽ ⁊ tũc expectat finis ex dono alterius. beatitudo aũt excedit

omnē naturam creatam. ideo tam angelus q̄ homo meruit suam beatitudinem. 2m declarat̄ sic. non pōt idem eē ex gratia perfecta ⁊ imꝑfecta. meritum aūt est ex gratia imꝑfecta. ꝑmiū ex gratia perfecta. ¶ Sed ista ratio non videt̄ cogere. quia est possibile aliquā aiam habere tantā gratiā in via quantā habet in patria: licꝫ non mō possit haber̄ ita perfectū vsum eius sicut habebit in patria. vnde idem habitus manebit ⁊ posset equalis manere sed nō idē actus. Ideo aliter declaro 2m. quia voluntas nō simul vult mutabiliter ⁊ imutabiliter siue fixe. ita q̄ tunc inquantuꝫ elicit actum posset velle oppositū. q̄n autem premiat̄ vult imutabilit̄. hoc est inquātum ꝯsideratus vt elīciēs actū. ⁊ ꝑ consequens vt prius naturalit̄ ipso actu cōparatur ad illā. sed q̄n meret̄ non imutabiliter vult sed vt eliciens actum. contingenter videt̄ elicere. ¶ Ad hoc etiam adducunt̄ congruentie q̄ dispositio debet precedere illud ad qd̄ est. ⁊ via terminum. meritū est dispositio ⁊ via respectu beatitudinis. quare ⁊c.

Ad argumenta

Ad ꝑmum concedit̄ q̄ per illa obsequia meret̄ aliquam beatitudinē accidentalē. imo obsequia sunt quedā opera redundantia ex ꝑfectione beatitudinis ⁊ nō sunt ordinati ad vlteriorē perfectionē sicut est de actibus generatis ⁊ ꝓcedentibus ab habitu generato ꝑfecto. illi. n. nullā ꝑfectionē generant neq̄ intendunt habitum. q̄ non est intensibilis. sed tm̄ ꝓcedunt ex plena ꝑfectione ipsius habitus ita hic. eo aūt modo quo merent̄ beatitudinē accidentalē ꝯcedo q̄ non habēt illam quando merent̄ nec ex hoc ē afflictio q̄ habent beatitudinē essentialem quā maxime volunt. ¶ Ad 2m dico q̄ maximū meritū fuit angeloꝝ volēdo finem vltimū motu intrinseco quādo mali auersi erant a fine isto suꝑbiendo sicut patebit di. 6. non aūt ad magnū premiū requirit̄ multitudo meritoꝝ. sed multo magis requirit̄ vnum meritum intensum q̄ centū millia remissa. ⁊ in eis fuit motus meriti valde intensus ꝑ ista morula qua merebant̄. intātum forte q̄ nullus homo ꝺm cōem legem posset habere ita intensum actum meriti sicut ipsi habuerunt.

Ad primam

questionem que dependet ex solutione istius duo sunt vidēda primo quot erāt more ponēde circa angelos. 2o que sunt ille more. ¶ Quantum ad primū pōt dici multiplicit̄. possunt enim poni due more. vna. s. in qua sint in termino. ⁊ alia sola ꝑcedēs. qua sunt in via. ⁊ ita ponit quidā doctor q̄ simul erant creati in gratia omnes in ꝑmo instanti. ⁊ in illo nihil meruerūt. in 2o instanti isti meruerūt ⁊ nō illi q̄ posuerunt obicē. ita q̄ si n̄ posuissent fuissent premiati sicut alij. ¶ Possunt tamen poni tres more. ⁊ hoc multiplicit̄. Uno mō q̄ in ꝑma mora fuerunt oēs i naturalibus suis. in 2a mali in peccato ⁊ iusti in merito. in 3a in gratia ⁊ fuer̄t boni simul ⁊ in ꝑmio ⁊ in gloria ⁊ mali in pena. ¶ Et hec videtur via mgastri qui videt̄ dicere q̄ mali demeruerūt apponi sibi gratiā quādo apponebat̄ bonis quasi iam peccassent in 2a mora anteq̄ in tertia in qua imponebat̄ bonis. ⁊ tunc in tertia mora boni simul duratione habuerūt gratiā ⁊ gloriā. ¶ Alio modo ponendo tres moras. q̄. s. in prima omēs fuerunt in naturalibus. in 2a boni in gratia ⁊ in merito. ⁊ mali in demerito. in tertia ⁊ isti ⁊ illi in termino. ¶ Tertio modo ponēdo tres moras. ita q̄ omnes in ꝑma mora fuerūt creati in gratia ⁊ meruerunt. in secūda mora boni steterūt in merito ⁊ mali ceciderunt. in tertia fuerunt isti ⁊ illi in termino. ¶ Alio modo possunt poni q̄tuor more ⁊ hoc dupliciter. Uno modo q̄ oēs

in prima mora fuerunt in naturalibus in secūda mali peccauerūt ꝛ boni pstiterūt. in tertia ꝙ bonis apposita sit gratia ꝛ meruerunt. in quarta boni p̄miati sunt ꝛ mali similiter condemnati.
¶ Alio modo ꝙ in prima mora omnes fuerunt in naturalibus. in secūda omnes in gratia. in tertia boni steterunt ꝛ meruerūt in gratia ꝛ mali deliquerūt. in quarta ꝛ hi ꝛ illi in termino.

Ad inquirendum

de istis vijs supponēde sunt. 6. ꝓpōnes ꝓbabiles. Quarū prima est hec. Merentes vsqꝫ ad nunc p̄miationis in illo nunc p̄miati sunt. hoc ꝓbatur. quia in isto nunc nō sunt in via. quia illud nūc est nunc premij. ergo in isto nūc nullus potest demereri. quia illud nō potest impediri quin reddatur sibi premiū debitum pro merito ꝑ tota duratione meriti contracta vsqꝫ illud nunc. ¶ Confirmatur. homo eniꝫ tota vita sua existens in merito in instanti mortis non potest demereri nec ponere obicē quin premietur. meruit. n. vt tunc daret sibi impeccabilitas ne tūc posset ponere obicem. ꝛ ideo demerētibus per totaꝫ moram vie nō potest dici ꝙ ille in instanti remunerationis ponat obiceꝫ ꝛ ille nō hoc enim videt ponere ꝙ instans premij non sit termin⁹ sed ꝙ tūc sit in via. aut saltem ille qui potest ponere obicē est in via. ꝛ irrationale videtur ponere obicem. Et ex hoc improbat statiꝫ prima opinio. ꝙ non possunt tantū poni due more sicut illa ponit. ¶ Secunda ꝓpositio est illa ꝙ meritum p̄cessit duratione premium. que ꝓbatur ex ꝓbatione precedentis questionis. Item ex hoc improbat via ponēdi tres moras.
¶ Tertia ꝓpositio est ista ꝙ tota mora vie prefixe quibuscūqꝫ angelis erat eis eq̄lis. hoc enim est verisimile. quia sicut tota mora p̄fixa homini est vsqꝫ ad instans mortis ita etiam istis ꝛ illis prefixa est equalis mora eēndi in via.
¶ Et ex istis sequit quarta. ꝙ quādo boni vltimate meruerūt in eodem instanti tunc mali demeruerunt. nam si non demeruerūt aut tunc meruerūt. ꝛ per consequens cum bonis p̄miati fuissent ex ꝓpositione prima. aut tunc fuissent in termino. ꝛ hoc est contra secundā ꝓpositioneꝫ. quia tunc boni erant in via aut tunc fuissent in puris naturalibus ꝛ ita adhuc in mora sequente fuissent in via in qua tamē boni erant in termino. ꝛ hoc est cōtra tertiam ꝓpositiōeꝫ.
¶ Quinta ꝓpositio est ꝙ omnes creati sunt vniformes. Et ex istis ꝓpositionibus sequit ꝙ necesse sit ponere ad minus tres moras. vnaꝫ. s. in qua omnes in termino sunt. ꝛ vnaꝫ in qua boni vltimate merentur ꝛ mali demerent. tertiam in qua omnes creati sunt vniformes ex quinta ꝓpositōne. ꝛ tunc si ponatur ꝙ omnes fuerunt in gratia tenet vltimus modus ponendi tres moras.
¶ Possunt etiam poni ꝓbabiliter quatuor more s̄m ponētes quatuor moras
¶ Sed ad inquirendū vlterius d̄ dispositione eorum in moris istis videt ponēda ꝓpositio sexta ꝓbabilis. ꝛ est ꝙ quilibet angelus aliquādo fuerit in gratia siue in instanti creatiōis siue postea. nā ꝛ si non sit necesse sicut al's forte dicet ꝙ ad hoc ꝙ aliquis peccet p̄us habuit gratiam. tamen cōgruum est ꝙ illi nō solum nō fuerunt iniusti. quia acceperunt libertatem naturalē per quam potuerunt saluare iusticiā naturalem: sed ꝙ acceperunt iustitiam gratuitam s̄m Ansel. de casu diaboli. 12. ꝛ. 16. similiter videt illa sexta ꝓpositio ꝓbari ex propositione quadā septima ꝙ deus nō discernit inter istos ꝛ illos anteꝙ ipsi se ꝑ act⁹ suos discernerint. quia s̄m Aug^m. 12. super geñ. quere ibi. ꝛ ponitur di. 32 quare isti distinguebant ꝛ nō illi. quere ibi. non enim deus est p̄us vltor ꝙ aliquis sit peccator. igit vsqꝫ ad instās me

riti ꝛ demeriti erant omnes vniformes ꝛ si tunc pmo gratia apponebatꝫ bonis videtur etiam tunc ꝙ debuerit etiã apponi alijs. naꝫ ante illud instans nõ demeruerunt. quare igitꝫ non debuit eis apponi gratia sicut alijs qui meruerũt si autẽ illaꝫ fuissent demeriti igitꝫ prius eam habuerũt. qꝛ grã ꝛ culpa non sunt simul. igitꝫ si ꝯcedatꝫ ista ꝓpositio sexta: ꝙ quilibet peccãs aliqñ fuit in gratia. sequitꝫ necessario ꝙ ille tres more si ponantꝫ erunt iste. pª mora est omniuꝫ in gratia. ꝛ 2ª istoꝝ bonoꝝ in merito ꝛ istoꝝ malorũ in demerito. in 3ª oẽs in termino. vel si dicatꝫ eos aliqñ fuisse in puris naturalibus: nece est tunc ponere quatuor moras. ita ꝙ oẽs in pª mora fuerũt in puris naturalibꝰ. in 2ª oẽs in grã ꝛ meruerunt boni ꝛ mali demeruerunt. ꝛ 3ª boni pseuerauerũt in bono ꝛ mali in malo. in 4ª ꝛ isti ꝛ illi in termino ¶ At ista via de q̃tuor moris saluat plures status in eis ꝛ plures affirmatiuas auctes que pluralitas si nõ placeat qꝛ nõ habet necessitatẽ euidentẽ saltem ad minus. 3. istas moras prius assignatas ꝓbabile est ponere.

Iste more que sint fuerunt.

De secundo articulo .s. que fuerũt iste more q̃uis aliqui ponãt ea eẽ diuersa instantia tpis discreti. tñ ex di. 2ª pꝫ ꝙ ꝓpter nihil in angelis oꝫ ponere tempus discretũ. sed diuersa nunc eui. Sed quibus corrñdebant ista nũc eui in tpe nostro ꝯtinuo. dico ꝙ vltima mora. s. exñdi in termino corrñdet toti pti post instans pmiũ beatitudinis bonoꝝ ꝛ dãnationis maloꝝ. mora tñ pma in qua erant vniformes põt poni coexistitisse cum instãti nostro vl pte tpis nr̃i. ꝛ fm hoc pñter oꝫ ponere de 2ª mora. si. n. pma mora coexistit tpi ꝛ vltimo instãti eius. igitꝫ 2ª mora non habuit aliqḋ primum instãs in tpe nr̃o corrñdens sibi. At lꝫ videatꝫ quibusdã ꝙ nece fuit angelum pmo peccasse in instanti vel cuꝫ instanti tpis nostri. ꝛ alijs videbatꝫ ꝙ necessario oporteat ipsuꝫ peccasse cũ tempore nostro. pmi habent ꝓ se. qꝛ inter ꝓuatiue opposita circa sbm aptũ natũ nõ est mediũ. ꝛ qñ est sbm indiuisibile nulla est cã successiõis a termino in terminuꝫ neqꝫ ex parte terminoꝝ neqꝫ ex parte mobilis. secundi aũt hñt ꝓ se ꝙ nulla ṽtus creata agit in instanti. quia tũc maior virtus agẽt in minori q̃ in instanti. neutre tñ rõnes ꝯcludunt. de prima patebit. li. 3. di. 3. vbi rñdetꝫ ad istas rõnes sustinẽdo ꝙ aĩa beate ṽginis potuit pcise eẽ in peccato p instãs ꝛ postea fuisse mũda. nec etiã 2ª ꝯcludit ꝛ rñsuꝫ est ad eam pus. di. 2. hꝰ. 2. vtroqꝫ g̃ mõ potuit eẽ. ꝛ ꝙ pma illa mora innocẽtie coexisteret tpi ꝛ nõ vltimo eiꝰ instanti. ꝛ tunc 2ª mora habuit pᵐ instans tpis coexistens sibi. vel ꝙ pma mora coexisteret tpi ꝛ vltimo instanti eius aut soli instanti vni tpis. ꝛ tunc secũda mora ñ habuit aliqḋ premiũ instans sibi corrñdens. sicut nõ est dare pmã mutationẽ in motu ꝯtinuo. ex. 6. phys. ¶ Sed qualis erat secunda mora in se nunq̃d instãtanea vel indiuisibilis videtꝫ ꝙ nõ ꝓpẽ duo pmo qꝛ angeli mali peccauert plribus peccatis diuerse speciei. ꝛ nõ habuerunt simul oẽs actus illos. igitꝫ habuerunt vnũ post aliũ. ꝛ in tota mora in q̃ habuerunt actus istos fuerunt in via. alioquin actus eoꝝ posteriores nõ fuissent eis demeritorij sed quasi pene existentium in termino ¶ 2º quia angelis bonis ꝓ magno merito ascribitꝫ ꝙ vicerunt preliũ tentatiõis. apoc. 12. Factuꝫ est preliũ magnũ i celo Michael ꝛ angeli eius pliabantꝫ cũ dracone ꝛc. si. n. pcise eẽt vnũ instans in q̃ mali demeruerunt ꝛ boni meruerũt in illo nõ fuisset ista repugnantia nec victoria tentatõis ꝛ ita nõ ascriberetur ista victoria eis in laudem ꝛ excellens meritum eorum. ¶ Assumptuꝫ ꝓbatur. quia si tm̃ fuisset vnuꝫ instans siĺ peccassent mali ꝛ boni

meruissent. sed in illo instante tēporis i quo mali peccauerunt peccatū eorꝫ nō tentauit bonos. nec enim tentauit eos nisi posterius natura ꝙ fuit cōmissum a malis. posterius igitur vicerunt boni tentationē quā mali peccauerūt. ex quo concludit ꝙ mora demeriti malorum nō erat indiuisibilis. ¶ Ex hoc sequit ꝙ nec mora meriti bonorꝫ qꝛ erant equales ex ꝓpositiōe quinta ꝛ secūda via hᵒ specialiter cōcludit de mora meriti bonorum.

Ad argumenta

Ad pͥmum dico ꝙ ꝯsequentia non valet. Ad ꝓbationem ꝯmen. dico ꝙ deᵘˢ potuisset eis dedisse beatitudinē in instanti creationis si voluisset. sed gloriosius est eaꝫ habere ex merito. ꝛ ita disposuit sua sapientia. meritum autē istud nō potuit esse supposita libertate diuina que creauit omnes equales nisi adminus duabus moris precedentibus ipsam beatitudinem. ¶ Ad aliud licet negel similitudo de gratia ꝛ gloria ad culpaꝫ ꝛ penam tamē dico ꝙ nō simul erant mali demeritorie culpabiles ꝛ damnati. qꝛ nō simul erant ipsi in via ꝛ in termino. sic nec boni. ꝛ licꝫ modo sint in culpa non tamen demerent vt viatores eliciendo actum quem elicere imputet eis ad demeritum. ¶ Ad ꝓpositionem que innuit pro opiniōe que ponit duas moras tātum. s. quia intelligant sine discursu. ꝛ ita acquirunt perfectionē suam. ¶ Rn̄deo si ex hoc fuissent statim boni post vnum actum sequeret ꝙ mali qui ſm eum demeruerunt in pͥmo instanti fuissent beati ꝛ nunꝙ peccassent. ꝛ ideo illud assumptum est falsum de perfectione angelorum naturali. sicut tactuꝫ est di. 3. q. 3. huius libri. ꝛ multo falsius de perfectōne supnaturali quā acquirunt meritorie. illa enim est ſm acceptionē premiantis cuius lex ē ꝙ qui pseuerauerit vsqꝫ ad finē hic saluus erit. ꝛ qui ceciderit ꝯdemnabit. ꝛ ideo si aliquando meruerūt ꝛ nō persuerauerunt ꝓ tota mora deputata vie nō sufficient ad beatitudinem eternā meruerūt.

Queritur hic

vtrum angeli boni fuerūt beati in primo instanti creationis sue. ꝛ angeli mali miseri. ꝙ sic. videt naꝫ in pͥmo instanti fuerunt beati beatitudine naturali. ḡ ꝛ beatitudine supnaturali. ꝓbatio ꝯn̄tie. Causa efficiens beatitudinis supernaturalis est efficatior cā efficiente beatitudinis naturalis. ḡ eque cito vel citius pōt ꝓducere effectū suum. ꝓbatio an̄tis. quia angeli in pͥmo instanti sue creationis habuerunt vel habere potuerūt intellectū pfectū ꝛ voluntatē ꝛ obiectū vtriusqꝫ psens. ergo fuerunt vel esse potuerūt beati beatitudine naturali in pͥmo instanti. ¶ Item boni fuerunt in pͥmo instanti in gratia. ḡ in primo instanti fuerunt beati. ꝓbatio an̄tis per Aug. 13ᵒ. de ciui. c. 9ᵒ. dicentē ꝙ deᵘˢ fuerit simul condens naturā angeloruꝫ ꝛ largiens grām. ꝓbatio ꝯn̄tie qꝛ angelus sine discursu statim cōsequit suam perfectionē naturalē habita dispositione naturali requisita. ḡ ꝛ habita dispositione supnaturali que est gratia statiꝫ sine discursu cōsequit suam pfectionēꝫ supnaturalē. quia dispositio supnaturalis que est gratia nō magis repugnat vel nō minus ꝯuenit pfectioni supnaturali ad illaꝫ inducendā ꝙ dispositio naturalis pfectōni naturali ad quā disponit. ¶ Item ꝙ mali ab initio fuerunt miseri. ꝓbatio. Aug. sup geñ. li. 3ᵒ. c. 8ᵒ. ꝛ habet di. 3. c. i. putauerunt quidā ꝛc̄. ꝛ ꝓbatur ibi vt videt hoc per illā auctoritatem Jo. ille homicida erat ab initō ꝛ in veritate nō stetit. ¶ Item Aug. vbi supra. ꝛ ponit di. 3. e. c. quo pᵘs allegat auctoritatē Job. 4. vbi dr̄ de diabolo. ¶ Hic est inquit figmentum dei. ꝛ nostra

translatio habet ipse est pncipiū viarū dei. Et ibidem allegat auctoritas psal. draco iste quē formasti ad illudenduz ei. ergo in pncipio fuit malus. Oppositum de bonis Aug. li. i. c. 2. sup gen. et ponit di. 3. c. 2. aliis autē videt etc. angelicam inquit naturā primo informationem creatā et celum dictā postea formatā et lucem appellataz quando. s. ad creatorem est cōuersa perfecta dilectione sibi inherens. Item de malis quod nō statim fuerunt mali. probat per auctoritatez Orige. in glo. super Ezech. et ponitur di. 3. c. adhuc aūt videret etc. vbi dicitur. serpens hostis cōtrarius veritati. non tū a principio super pectus suuz et ventrē ambulauit. sicut nec Eua nec Adam statim peccauerūt. et loquit de diabolo sub nomine serpentis. Item Ezech. 18. dicit. Tu signaculū similitudinis plenus scientia et pfectus decore i delitiis paradisi dei fuisti. g non statim in miseria.

Respondeo primo dicendo quod boni potuerūt in primo instanti esse beati. cuius ratio ē ista. quia beatitudo nō potest inesse alicui creature capaci beatitudinis nisi a deo. g pro quocūqz instanti est beatitudo possibilis dari a deo et inesse creature capaci illius p illo instanti est simpliciṫ possibilis sed p quocūqz instanti deus potuit illaz dare ita bene in pmo sicut in secūdo vel in tertio instanti. et angelus bonus p quocunqz instanti fuit capax. qz per naturā est imago dei qua est capax dei. et illam plenā habuit naturā et perfectam in naturalibus. quare etc. Utrum autē in primo instanti potuerūt eē miseri distinguit de miseria. est. n. duplex. scilz pene et culpe. de miseria pene quātum ad illud quod est. s. quantū ad illud incōmodū quando nunc infligitur vel infliget p culpa potuerunt esse miseri in pmo instāti. quia nō videtur cōtradictio quod in pmo instanti insit vel infuisset nature angeli. potuit etiam immediate dari a deo p illo primo instanti: sicut et beatitudo. dicente Aug. 3°. de li. arbi. si deus ab initio fecisset hominez in pena nō esset pter hoc vituperandus deus nec iniustus. sed si ab initio nō fuisset in pena et postea fecisset eum in pena sine suo demerito vituperandus esset. De miseria culpe dicit quod non potuit in pmo instanti peccasse. Et ratio vnius doc. prima est hec. quia illud peccatū in primo illo instanti aut eis inesset a deo creante. quod nō est verum. quia deus nō est actor mali culpe. nec potest esse causa defectiua respectu culpe. aut inesset eis p propriuz actum voluntatis sue. et tunc hoc esset pati. pbatio quia omnis operatio que simul incipit cum esse rei est effectiue a causa pducente rem in esse. Exempluz. quia descensus grauis simul incipit cum esse eius. ideo descēsus ille causatur a generante graue. ponit etiam exemplū de tibia clauda. cum igit nec a deo effectiue quia deus nō potest esse causa vl actor mali. nec a proprio actu sue voluntatis. vel a propria uolūtate effectiue in pmo instanti potuerunt habere peccatū vel actum talē viciosum. sequit etc. Sed hec ratio nō valet. quia sm Aug[m]. 2°. de ciui. dei. c. 13. vbi dicit qui dicunt angelos a principio fuisse malos sentiunt cum manicheis qui manichei ponebāt vnum deum malū imediate esse causā mali. et alterū esse imediate causam boni. g sm Aug[m] non sequit ipsi fuerunt mali a pncipio. g eorz malitia fuit causata a deo. Item defectus cause secunde in agēdo inquantū defectus ē nō est effectus cause pme. g defectus procedēs a voluntate angeli in illo pmo instanti si fuisset nō fuisset a deo nec a causa prima nec nunc est. Item secūda causa. s. voluntas semp equaliter causat a deo. non solū quantū ad cōseruari. sed qtū

ad causari ſm Augᵐ. 8. sup gen̄. volen
tez ꝙ sol sicut causat lucē in aere ꝙ aer
semper sit lucidus a sole ꝙdiu lux est in
aere sic deus semp causat. nam cōserua
ri continue ab ipso ē continue causari
sicut g° defectus cause secūde infuisset a
deo in secūdo instanti cuz deus nō cau
set voluntatem: sic in pᷓmo instanti nec
causaret peccatū. sic in principio. ¶ Ar
guitur etiā ad eandē conclusionē 2° sic
Angelus non pōt habere primū velle a
se sed ab alio. sz tale velle nō faceret an
gelum peccare vel eē in culpa. quare ⁊c̄
ꝓbatio assumpte p Ansel. de casu dia
boli. c. iz. quia ſm eum si primū velle a
se habet aut hoc est nolens aut volens
si volens igit̄ illud nō est primū velle. si
nolens idem sequit̄. qꝛ ante illud velle
voluit illud. igit̄ uoluit illud esse. igitur
aliquid voluit. cum igit̄ per oppositū
peccatū fuerit in primo instanti nō fuit
ab actu voluntat ꝓprie nec a deo. igit̄
nullo modo. ¶ Dico ad istud argumen
tum supposito ꝙ voluntas possit esse
causa actiua sue volitōis obiecto sibi p̄
ostenso ⁊ presente. Dico tunc ꝙ pōt esse
causa pᷓme volitionis sicut ⁊ secūde cū
sint eiusdem rationis. imo ſm sic ponē
tes esset ꝓcessus in infinitū nisi haberet
primum velle a se pᷓmo. nam quero a q°
primū habet velle. aut a se. ⁊ habet̄ pro
positum. aut ab alio. ⁊ tunc hoc erit p
aliud velle. ⁊ de isto quero a quo habz
si a se habet̄ ꝓpositū. si ab alio erit ꝓ
cessus in infinitum. ¶ Ad Ansel. dico:
ꝙ ipse finxit vnum angelū qui prius es
set vna essentia nuda nō habens forma
liter potentiā volitiuam quā ipse voca
uit instrumentū. iste angelus sic imagi
natus ſm Ansel. nō pōt habere primū
velle a se. quia oportet ipsuz reduci ad
actum pᷓmū. s. ꝙ habeat voluntatē an
teꝙ eliciat volitionē. ⁊ hoc nō pōt a se
esse. ¶ Et tunc cum dicit̄ si habet a se aut
volens aut nolēs. dicendū ꝙ nec volēs
nec nolens habet pᷓmū velle. vel si dica
mus illum angelū habere instrumentū
s. potentiā volitiuā. tamen fingimus ip
sum sine affectione cōmodi vl' incōmo
di vel iusti vel iniusti. tunc non potest
habere velle a se sed a deo ſm primam
affectionem cōmodi vel incōmodi que
superaddit̄ nature sue. sed habita affe
ctione cōmodi prima volitio elicita est
a se. ⁊ isto modo intelligit Anselmus.
¶ Arguit̄ 3°. ad istā questionē sic. si vo
luntas angeli peccat in pᷓmo instanti. g°
non peccat. ꝓbatio ꝯn̄tie. quia si in pri
mo instanti peccauit nō potuit nō pec
care. g° necessario peccauit. ꝓbatio isti⁹
ꝯn̄tie. qꝛ si potuit nō peccare aut poten
tia ante actū. quod falsum ē. nam ante
primū instans non fuit potētia in ipso.
nec potētia cum actu. quia in isto instā
ti in quo peccauit nō potuit non pecca
re. ⁊ ideo per illaz potentiā non potuit
non peccare. ¶ Sed hoc argumentū nō
valet. solutum enim ē di. i. huius. 2. in
questione de eternitate mūdi. ⁊ in pᷓmo
libro de p̄destinatione. quia vt dictū ē
ibi causa non causat effectū nisi vt pᷓor
natura non prior duratione. nam ⁊ si
non sit duratiōe prius causa ꝙ causans
tamen prior fuit natura. g° si omnis cau
sa dum causat necessario causat omnis
causa necessario causat. ⁊ tūc nihil con
tingenter eueniet. quia causa non ē con
tingenter causans anteꝙ causet. ¶ Item
omnis libertas arbitrij tollet̄. nam vo
luntas in isto instanti nō elicit actum li
bere. ⁊ non elicit illum libere anteꝙ eli
ciat. si g° nunc elicit de necessitate per te.
quia ꝓnunc potest nō elicere. g° nunꝙ li
bere eliciet. ¶ Hoc etiam esset cōtra eos
qui dicunt ꝙ voluntas necessario vult
finem nō autez ea que sunt ad finem. si
g° necessario vult quando vult. tunc ita
necessario vult ea que sunt ad finē sicut
finem. quia neutrum vult anteꝙ velit
⁊ ideo vtrūqꝫ volet vel vult necessario
vt dictum est. ¶ Ideo dico ꝙ potētia cō
tradictionis nō necessario est potentia

ante actū. nam cuilibet cōtingenti ꝓpositioni ō futuro correspondet sua de pñ senti contingens. similiṫ sic ista. tu sedes est vera contingens de presenti. sic fuit illa sibi correspōdens cōtingēs de futuro. tu sedebis. sed ista est magis determinata. ista de futuro minus. vnde Arl. pmo phier. dicit in ꝓpositiōibus de presenti esse veritatē determinatā ꝛ nō necessariā. Cum ergo dicis aut potuit potentia ante actum. aut potētia cū actu. dico ꝙ potuit peccasse potētia ante actum anterioritate vl' ordine nature. nō prius duratōe necessario. ꝛ sic ista glo. non valet deus nullum ꝯtingenter sed necessario predestinauit. quia nō est dare instans vel tempus durationis ante predestinationē. ideo ẜm illud non potuit non pdestinasse. quod falsum ē. sufficit enim ad hoc ꝙ causa contingenter producat ꝙ prius ordine nature sit ꝙ̄ effectus ꝓductus. nec requiriṫ necessario prius duratione ad hoc ꝙ cōtingenter deus aliquid ꝓducat extra se. Arguitur etiam 4° sic ad dictam cōclusionē angelus nō potuit in primo instanti habere deliberatiōē. ergo nec peccare. cōsequentia patet. ꝓbatio antecedētis. q2 in pmo instanti non potuit simul multa intelligere distincte. quod tamē oportebat si deliberasset. Nec ista ratio valet. nam volitio quādo elicitur a volente nō requirit nisi vnam intellectionē: si sit volitio vnica. intellectionem dico vnicam distinctā quia plures intellectiones distincte simul nō possunt esse in intellectu. ꝛ si possent eē tamē vna sufficeret ad vnam volitionē eliciendam. ita posset esse vna intellectio distincta: etiam si deliberatio nō precederet sicut si multe precessissent. ḡ deliberatō respiciens plures intellectiones nō requiriṫ ad vnam uolitionē. sed in vna sola volitione potest esse obliquitas ꝛ peccatū. quare ꝛc. Rationes etiam ꝑtacte sunt cōtra ipsos quia ponūt ꝙ angelus in pmo instanti potuit mereri. maior enī prime rationis eoꝝ ad illam opinionē fuit ista. pma operatio rei simul existēs cum re est a ꝓducente rem. tūc subdatur minorē sub ista sic. sed operatio angeli nō sua nō potest sibi eē meritoria. ḡ nō potuit mereri in pmo instāti. Item 2a ratio ē contra eos. q2 in illo instanti nō potest mereri in quo non pōt peccare. quia in quo cūqꝫ instāti potuit peccare in eodem potuit mereri. ꝛ ecōtra. sed p illam rationē si in primo instāti eliciat actum meritoriū vel bonū non pōt peccare. q2 nō potentia ante actū ꝛc. Item alia ratio videṫ adduci ꝯtra eos. equaliter enim videtur requiri deliberatio vl' magis ad bene operandū sicut ad male bona enim operatio nō pōt esse nisi cōcurrentibus circūstantijs debitis omnibus. sed male quacunqꝫ deficiente. ḡ si sine deliberatione posset meritorie agē multo fortius male. Si instet de xpo qui potuit mereri. ꝛ tñ non potuit peccare. patebit de hoc li. 3°. di. 12. Videt aūt ille doc. ꝓcedere ꝙ xpus potuit peccare denoīatiue. non aūt effectiue. Arguit etiam 5° sic ad ꝯclusionē. Motus naturalis voluntatis angeli in pmo instanti fuit rectissimus. ḡ in illo instāti non potuit esse malus actus vel motus malus liberi arbitrij. si. n. fuisset malus remissum. ꝛ p ꝯsequens minus rectū fecisset motū vel actum naturalem voluntatis. ꝛ tunc nō fuisset volūtas rectissima vl' actus eius naturalis. Nec illa ratō valet. quia semp duꝫ manet integra natura voluntatis manet inclinatio vel motus nālis integer rectus ita bene in primo instanti sic in 2°. Sed ẜm Dionym naturalia in damnatis angelis manent splendidissima. ḡ ꝛ inclinatiōes rectissime. Nec illa ratō valet. quia sequiṫ ꝙ sicut nō posset peccare in primo instāti sic nec in 2° vel 3°. sicut enim peccatum nihil nature adimit. alioqn tota posset consumi per peccata. sic etiam nihil in

clinationis naturalis adimit. ¶ Aliter
arguitur ⁊ ꝓbatur sic. in habitu ꝯcrea
to ipsi angelo ꝑmo relucēt quidditates
intelligibiles ab angelo. cum igiꞇ intel-
lectus angelicus non intelligat alia nisi
vt ꝑsentata in isto habitu intelligit pri
mo istas quidditates ⁊ deinde specialia
singularia. ideo in ꝑmo instanti nō po
tuit habere cognitionē practicam. igiꞇ
nec peccare. quia quidditates iste relu-
centes in tali habitu scientiali ad quas
primo habitus inclinat sola speculatia
cognitione intelligunꞇ. ¶ Preterea ista-
rum cōsiderationē quidditatū cōsequi
tur primo quedā complacentia natura
lis sicut cum cōsidero lunam cōplacet
mihi. igiꞇ ⁊ in primo instanti quando
ista cōplacentia naturalis fuit non po-
tuit demereri vel peccare. ¶ Hoc potest
solui. quia velle ꝯcupiscentie presuppo
nit velle amicitie. nullus enim cōcupi-
scit nisi magis amet illud cui cōcupiscit
bonum cōcupitum ꝙ̄ amet ipsum con
cupitum ⁊ prius aliquo modo. ergo prius
amat quis se amorē amicitie ꝙ̄ aliquod
bonū sibi. ⁊ in isto priori potest vel po
tuit eē inordinata volitō amicitie. plus
scilicet amando se ꝙ̄ iuste debuisset amare
ſm rectaȝ rationē. sed ista volitio inor-
dinata potuit esse in ꝑmo instanti crea
tionis angeli. quia in ꝑmo instanti po
tuit sibi ostendi bonum diligibile sibi.
⁊ eque ꝑmo vel ꝑus natura potuit ama
re se in se. ergo potuit inordinate amare se
in primo instanti. prius etiā natura po
test obiectum bonum esse cognitū in se
⁊ etiaȝ amabile in se ꝙ̄ vt relucet in ha
bitu. quia nō quietat amantem nisi vt
in se. Istud confirmaꞇ per Augm. qui
dicit. 14°. de ciui. c. vltimo. ꝙ ciuitateȝ
diaboli fecit inordinatus amor sui. ista
autē potuit esse in primo instanti vt di
ctum est. Septimo arguiꞇ pro cōclu
sione sic. Nullus potest peccare nisi de-
bitor iusticie. sed in ꝑmo instanti nō fu
it angelus debitor iustitie. ergo ⁊c. maior
patet. quia iustitia ⁊ peccatū sunt sicut
habitus ⁊ ꝑuatio. ꝓbatio minoris. quia
sicut patet per Ansel. in li. de casu dia-
boli. 12. ⁊. 14. in ꝑmo instanti non acci-
pit iustitiā. Nec istud valet. duplex enī
est iustitia. scilicet acquisita ⁊ infusa. ⁊ de neu
tra cōcludit ratio. Iustitia enim infusa
statim amittitur vnico actu peccati. ergo
ista amissa nō posset iste amplius pec-
care. quia non est debitor iustitie cum
nō habeat iustitiā. similiter sarracenus
qui nunꝙ̄ habuit instítiaȝ infusam nō
esset cultor iustitie. ⁊ per ꝯsequens nō
posset peccare. ¶ Item manifestū est ꝙ
si non fuit in illo primo instāti debitor
iustitie. quia nō accepit eaȝ. sequeretur
ꝙ semper existens in peccato mortali
nunꝙ̄ esset debitor iustitie. quia nunꝙ̄
accepit eam. nec ille qui nūꝙ̄ fuit iustus
moraliter tenetur ad iuste operari si nō
esset debitor iustitie. quia nunꝙ̄ istā ac
cepit. ¶ Dico igitur ꝙ iustitia ista ratio
ne cuius debitor est homo vel angelus
iustitie nō est nisi potētia naturalis vo
luntatis moderandi inclinationē natu
ralem que est cōtra iustitiam infunden
dam. ⁊ illud ē libertas que nō est aliquid
superadditū voluntati. imo de per se ra
tione eius. dico igitur ꝙ illam iustitiaȝ
naturalē. scilicet potentiam qua potuit con-
seruare iustitiā infusam sibi recepit an
gelus. ⁊ per consequens peccare in pri-
mo instanti. ⁊ ideo debitor iustitie fu-
it. ¶ Ad Ansel. dico ꝙ non accepit iusti
tiam. ⁊ hoc dicit Augꝰ 2° sup gen̄. ⁊ po
nitur auctoritas in ꝑncipio 2e di. ⁊ est
notanda. ¶ Alia ratio est. due mutatio
nes nō sunt simul quaruȝ terminus ad
quem vnius est terminus a quo alteriꝰ
sed mala volitio vel peccare sequiꞇ ter-
minum ad quem creatiōis. quia ꝑsup-
ponit esse. ergo non sunt simul. ¶ Istud nō
valet de passionibus ⁊ obiectis que cō
sequunꞇ se solum ordine nature. quia
possunt esse simul duratione. naȝ luna
in eodem instanti temporis in quo acci

pit lumen a sole diffundit ipsum in ali as partes medij. Si tamen fiat vis de vocabulo mutatiõis. dico q peccatum in pmo instanti tẽporis nõ est mutatio sed est passio de genere passionis. quia mutatio est a puatiõe in habitũ vel ecõ uerso. que nõ se compatiunt in eodem instanti durationis. nec prius fuit duratione iste habitus cuius puatio est peccatum in voluntate angeli si peccauit i primo instanti. ideo nõ est mutatio sed est passio de genere passionis. de hoc in 4° in materia de resurrectione. Alia ratio ponitur talis. actio creature non potest eẽ in instanti. igit in primo instãti non potuit habere actum aliquẽ per quem peccaret. pbatio antecedentis per rationẽ Aristo. 6. phys. vbi arguit sic. si aliqua virtus potest mouere in instãti. g maior virtus põt in minori q in instanti. hoc ẽ impossibile. sed omni virtute creata potest eẽ maior τ ẽ. g nulla virtus creata potest mouere in instanti. Dico q ratio Aristo. pcedit in his in quibus potest esse excessus in mensura q. s. si aliqua virtus mouet i aliquo tẽpore dupla virtus mouebit in dimidia parte temporis. sed instãs non põt excedi ab aliqua mẽsura in paruitate. ideo non valet. tamẽ d motu tenet argumẽtum Aristo. quia motus necessario habet mensurã diuisibilẽ cum ipe sit diuisibilis. τ ideo si motus esset in instanti: necessario instans esset diuisibile. g contingeret dare mensurã minorẽ.

Teneo igitur q potuit in primo instanti habere potentiã vltimã perfectam τ nõ limitabat ad rectã operationem nõ enim habuit in 2° instanti magis determinans q in pmo. g τc. τ hoc potuit eẽ vt dictum ẽ. quia in illo instãti potuit se amar amore amicitie vltra rectam rationẽ.

De secũdo articu

lo. vtrum boni de facto beati in primo instanti fuerũt. τ mali damnati vel miseri. dico pmo de malis q mali nõ fuerunt beati in pmo instanti. pbatio. qz tunc nõ fuerunt certi d beatitudine sua sic enim postea nõ cecidissent. sed si nõ fuerint certi de beatitudine nõ fuerunt beati. Similiter sicut dicit Aug. 4°. super gen. nõ prius discernebat deus bonos a malis q essent discreti inter se. nõ ergo qui mali modo sunt in pmo instãti fuerunt beati. qz nõ fuerũt creati vniformes boni τ mali. nec erant in pmo instanti miseri vel mali. vt patz in littera p° di. c. sed hic magis. vt etiam dicit Aug. sup gen. vbi dicitur q deus non est prius vltor q aliquis peccator. Itez Esai. 14. dicitur de malo angelo. Quõ cecidisti lucifer qui mane oriebaris. τ ponitur di. 6. c. i. g prius oriebat τ luxit q caderet. Item Ezech. 28. τ ponitur vbi supra. In delitijs paradisi fuisti. g non statim cecidit. ideo cõcludit q mora fuit inter principiũ creationis τ damnationis. τ eodẽ modo patet de bonis in littera di. ista. c. i. τ similit di. 3. c. i. alijs aũt videt τc. vide ibi.

De tertio articu

lo quot fuerunt more τ quãte. cõmuniter dicitur duas fuisse moras. vna ẽ in via τ alia in termino. nam ponit q nõ simul pmiabatur. τ meruerunt nec boni nec mali. Sed vtrum pma mora i via fuisset vnica. dicit vnus doctor q vnica. qz omnes angeli in pmo instãti tẽporis discreti habuerũt gratiã p quã in eodẽ instanti potuerũt elicere actum meritoriũ. τ p pñs in 2° instanti tpis discreti potuerũt premiari τ pmiati sunt boni. sed mali in instanti tpis posuerũt obicẽ. ideo nõ fuerunt pmiati. Nõ ad hoc est. qz gra non tollit naturã sed pficit eam. sed nã angeli acquirit suaz pfectionẽ naturalẽ sine discursu. g τ pfectionem quaz põt acquirere p grãm que

est beatitudo acqrit sine discursu. qua-
re ⁊c. mali aũt non acquisierũt illã bea
titudinẽ in 2° instanti. qꝛ posuerũt obi-
cem. ¶ Cõtra illud. quicũqꝫ ꝑ tota mo
ra vie manet in merito necio ĩ termino
erit beatus. ⁊ h° pꝫ ex euãgelio Math.
24°. vbi dicit qui ꝑseuerauerit vsqꝫ ad
finem hic saluus erit. in vltimo. n. instã
ti vie in quo debuit recipe beatitudinẽ
nõ potuit ponere obicẽ. alit illud instãs
non fuisset termin⁹. sed ꝑ moza vie ꝑ te
boni ⁊ mali fuerũt eq̃les in ꝑmio. ¶ Di
co g° ꝙ boni ⁊ mali fuerũt ad inuicẽ di-
screti in via. alr nõ fuissent discreti fina
li discretione in termino. In via g° fuert
necio more due. p͛a in qua fuert vnifoz
mes in gr͞a si volum⁹ dicere ꝙ mali ha-
buerunt gr͞am. vel vniformes saltez in
natura. 2a moza in q̃ adhuc in via exi-
stentes fuerũt difformes ita. s. ꝙ isti vl-
timate meruerũt. ⁊ isti vltimate deme-
ruerunt. 3a moza fuit distinctio finalis
vnius ab alio necio. ꝓbabile ẽ etiam ꝙ
in 2a moza in qua fuerũt difformes in
via fuerunt multe mozule. qꝛ mali pec
cauerunt multis sp̃ebus peccati. s. sup-
bia. odio. ⁊ inuidia. ⁊ isti actus ordina
te secũdi nõ in eodẽ instanti fuerũt elici
ti. vt pꝫ di. 2. in p͛n°. ⁊ ẽ ibi auctas Aug.
hoc iterũ pꝫ ꝑ illud apoc. Fiebat preliũ
magnũ in celo. ⁊ dr͛ ibi ꝙ Michael fe
cit victoriã: que victoria cedebat in lau
dem bonoꝝ. hoc ñ fuit nisi qꝛ peccatũ
maloꝝ angeloꝝ fuit incentiuũ tentatõ
nis in bonis qui tentationẽ istã vicerũt
cum igit angelus bonus nõ fuit p͛scius
futuroꝝ p͛us fuit elicitũ peccatũ a ma
lo angelo anteꝙ ipsum eẽt tentatio bo
ni. ⁊ ideo in 2a moza fuerũt multe mo
rule elicite a malis. Sed de p͛a moza in
qua fuerũt vniformes põt ꝓbabilit su
stineri ꝙ in p͛° instãti fuerũt vniformes
in statu nature creati sine gr͞a. postea in
2° instãti erãt ĩ gr͞a vniformes. ⁊ postea
in 3° instanti vie mali multiplicit deme
ruerunt. ⁊ boni multiplicit meruerũt.
⁊ in 4° fuerũt in termino. ⁊ hoc vr͛ rõ
nale. qꝛ sic experti erãt de oĩ statu ⁊ ma
iorem occasionẽ habebãt intẽsius elici
endi actũ meritoriũ postea cum sil͛ ha-
bebant gr͞az ex hoc ꝙ expti erant ꝙ ex
naturalibus in p͛° instanti hoc nõ pote
rant. Uel põt dici ꝙ p͛° erãt vniformes
creati in gr͞a. ⁊ in 2° instãti boni merue
runt. ⁊ mali demeruerũt ante terminũ
qꝛ deus nõ discernit eos anteꝙ fuissent
inter se discreti. ¶ Nec valet qd͛ dicebat
superius ꝙ si stetissent in p͛° instanti de
bebant recepisse beatitudinẽ. ⁊ iõ boni
tunc fuert in t͛mino. longior. n. fuit via
illoꝝ ꝙ moza vnius instantis. ⁊ forte ꝑ
duo vel tria sequẽtia non debebãt hr͛e
beatitudinẽ. Si dicamus ꝙ tm̃ in p͛° in
stanti erãt vniformes in nãlibus ita ꝙ
nunꝙ fuerũt vniformes in gr͞a. tunc oꝫ
dici ꝙ in 2° instanti dabat gr͞a nõ ponẽ
tibus obicem. ⁊ tunc fuisset data malis
si nõ apposuissent obicẽ. Et bene potu
erunt ponere obicẽ respectu gr͞e recipi
ende lꝫ nõ respectu ꝑmij recipiẽdi in in
stanti in quo debuit recipi. qꝛ tunc nõ
est recipiẽs in via. sed in termino. ⁊ tũc
ipsi demeruerũt ⁊ boni meruerunt oẽs
adhuc in statu vie exñtes. ⁊ in termino
isti erãt beati. mali v͛o obstinati. ita ꝙ
nõ credo ꝙ oĩo pares in via fuissent di
spares in t͛io. ¶ Sed q̃te sunt iste more
dicit vnus doc. ꝙ dicũt eẽ discreti tpis.
dictũ est aũt ꝙ nulla ẽ necitas ponẽdi
tps discretũ 2a di. hui⁹. q. p͛a. ⁊ q̃re ibi.

Ad primuz princi
pale dico ꝙ cã efficatior nõ necio ꝓdu
cit effectũ eque cito sicut cã minus effi-
cax si illa efficatior sit agẽs voluntariũ
quale ẽ deus respcu beatitudinis. ¶ Ad
2m dico ꝙ dubiũ ẽ vtꝝ boni fuert in p͛°
instanti in gr͞a. ¶ Et ad auctẽ Aug. põt
dici ꝙ intelligit de gr͞a gratis data que
non facit ad ꝓpositũ. vel esto ꝙ fuerũt
in gr͞a gratũ faciẽte in p͛° instãti adhuc
nõ valet ꝯñia. qꝛ lꝫ sine discursu statim

angeli habeant beatitudinē naturalem tamē non opoꝛtet ꝙ statim habeāt habita ista gratia supernaturalē. quia diceretur ꝙ ē quedā dispositio in fieri tm̄ non in facto esse remanēs requisita ad beatitudinē supnaturalem. ⁊ huiusmodi dispositio ē actus meritoꝛius respectu beatitudinis simplicit̄. ideo non simul insunt angelo. ¶ In naturali autē beatitudine nō ē huiusmodi dispositio requisita. ¶ Ad aliud ꝺ auctoꝛitate Jo. 8°. rn̄dit Aug. 2° super gen̄. c. 31. ⁊ ponitur di. 3. c. i. deinde qualit̄ verba dominica. vbi dicit sic ꝙ ab initio homicida fuit ⁊ in veritate nō stetit. qꝛ ex quo homo conditus fuit ipsum p inuidiam in moꝛtē pꝛecipitauit. vnde post initiū tēpoꝛis cecidit. vt ⁊ ibi dicit̄. patȝ ꝙ homicida nō fuit in primo instāti sue creatōnis respectu hominis quem tētauit. ⁊ quāuis etiam in pmo instanti sue creationis malus nō fuit sed satis cito post tamē bene nunc dicit̄ ꝙ in veritate non stetit simplicit̄ loquēdo. ¶ Ad rationeȝ factaȝ in 3° articulo posset negari ꝙ angelus sequat̄ omnē suam perfectionem naturalē sine discursu. nō est enim necesse ꝙ simul cognoscat pncipiū ⁊ oēs conclusiones virtualit̄ cōtentas in pncipio licȝ non ponat annū vel diem. vel non tm̄ sicut intellectus noster ꝓ statu isto. vel esto ꝙ nō discurrat si vnus act° meritoꝛius sufficit in vno instāti tm̄ ad h° ꝙ angelus sequat̄ suam beatitudinē supernaturalem. quare ḡ angeli mali nō habuerūt beatitudinē ex quo oēs in illo primo instāti eliciebant vnū actum meritoꝛiū ꝰm illum doc. non. n. videt̄ congruum ꝰm iusticiā cōmutatiuā ꝙ viatoꝛes eliciāt actus equales ꝓ toto statu vie. ⁊ ꝙ vnus puniet̄ i termino ⁊ alius non. Ideo dico ꝙ vnū opus supnaturale ⁊ vnus act° meritoꝛius nō ē sufficienter inductiuus ex cōgruo beatitudinis supnaturalis. si. n. dispositō nālis est ꝙ operando hoc post hoc acquirat̄ beatitudo naturalis. multo mag̃ requirit̄ in gratia que ē dispositio respectu beatitudinis supnālis opatio huius post hoc ī acquirendo beatitudinē supnālem.

Circa distinctionem sextā. quero vtꝝ angelus malus potuerit appeter̄ equalitatē dei. ꝙ non. intellectus intelligendo summū verū nō errat. ḡ nec voluntas amando summū bonū non peccat. ḡ appetens equalitatē dei nō peccaret. ḡ angelus in pꝛimo actu peccādi nō potuit appetere summuȝ bonū. ¶ Contra magister in littera.

Dicitur ꝙ non potuit equalitatē istam appetere. ad quod vident̄ esse q̄tuoꝛ rōnes. Pꝛima qꝛ nō peccauit ex passione patȝ. nec ex ignoꝛātia. quia pena nō pꝛecessit culpam. igitur ex electione. sed electō non est impossibiliū. ex 3° ethi. angelū autē esse equalem deo est impossibile. ḡ ⁊c. ¶ Pꝛeterea angelū esse equalem deo includit contradictiōeȝ. ḡ non includit aliquam rationē entis. ḡ non includit aliquo mō sub pꝛimo obiecto voluntatis vel intellectus. ḡ non est aliquo mō volibile. ¶ Pꝛeterea 3° nihil pōt voluntas velle nisi qꝺ est pintellectū. ḡ angelum esse equalem deo opoꝛtuit esse pꝛeintellectum vel postensuȝ ab intellectu. aut igitur ab intellectu errāte. ⁊ tunc pena ante culpā. vel ab intellectu nō errante ⁊ hoc est impossibile. qꝛ intellectus nō errans nō pōt ostendere illud qꝺ includit ꝯtradictionē. ¶ Pꝛeterea 4° ⁊ videt̄ esse ratio Ansel. de casu diaboli. c. 4°. angeluȝ esse equalē deo includit angelū non esse. quia angelus nō potest esse angeluȝ nisi sit inferioꝛ deo. sed nullus potest appetere se nō esse. ḡ nullus inferioꝛ potest appetere equalitatē dei.

¶ thomas pma pe summe q. lxiii arti° pmo

Quia tamen iste rationes nō cogunt pōt aliter ad. q. respō

deri. s. quod angelus potuit appetere equalitatem dei quod persuadetur primo sic. quia voluntas habet duplicem actum amandi. s. amore amicitie. et actum concupiscendi aliquid amato. et secundum vtrumque actum habet totum ens pro obiecto. ita quod sicut quodcunque ens pot ipse amare amore amicitie. ita quodcunque ens pot concupiscere ipsi amato. igitur cum angelus potuerit se amare amore amicitie potuit sibi concupiscere omne bonum concupiscibile. et ita cum equalitas dei sit bonum quoddam concupiscibile secundum se sibi potuit illud bonum concupiscere. Preterea si equalitas dei esset possibilis angelo posset angelus istam concupiscere sibi. planum est. sed impossibilitas huius non prohibet quin possit angelus hoc velle. quia voluntas pot esse impossibilium secundum philosophum. 3 ethi. et Dam. Hoc etiam probatur. quia damnati odiunt deum ex illo psalmo. Qui te oderunt etc. odiens autem vult oditum non esse secundum philosophum 2 rhetori. ergo volunt deum non esse. sed hoc est impossibile in se et incompossibile. ergo impossibilitas istius appetibilis non prohibet quin posset appeti a voluntate peccante. Hoc etiam confirmatur. quia voluntas peccans potuit velle deum non esse. et potuit etiam cum hoc velle illum gradum et illam eminentiam dei esse in aliquo. ergo potuit velle eam esse in se sicut in alio. et ita potuit velle sibi eminentiam dei. Preterea secundum Augustinum. 83. q. q. 30. voluntas pot vti fruendis et frui vtendis. ergo pot frui se. cum ergo non debeat frui nisi summo bono. et pot frui se pot sibi concupiscere tantum bonum quantum bonum potest concupiscere summo bono. et hoc est equalitas diuina.

Respondeo ad questionem

et dico quod actus volendi duplex est simplex sub conditione. vel sub aliis verbis quod est volitio efficax et volitio complacentie. Exemplum. Alio modo infirmus sperans sanitatem vult sanitatem. et alio modo infirmus desperans de sanitate. vult. n. sanitatem primus. quia sperat sanitatem sibi possibilem. et habet respectu eius volitionem efficacem et impatiuam mediis inducentibus sanitatem. Sed desperans vult volitione complacentie sed non volitione efficaci. quia non querit media inducentia sanitatem pro eo quod non existimat illam posse sibi acquiri. et ista volitio secunda que est solum complacentie pot esse impossibilis. et hoc sufficit ad meritum et demeritum. quia et si sit impossibile. tamen pot consentire illi pleno consensu. et ista volitione potuit angelus appetere equalitatem diuinam. Sed de prima volitione que efficax est dico quod angelus non potuit appetere. simplici tamen volitione potuit sibi concupiscere tantum bonum et tanto desiderio quanto concupisceret si esset sibi possibile.

Ad argumenta pro opinione

Ad primum dici pot quod electio equiuoce accipitur. Uno modo pro actu voluntatis consequente plenam apprehensionem intellectus. quo dicit quis peccare ex electione quando non est passio perturbans intellectum nec ignorantia. Alio modo pro actu voluntatis consequente conclusionem syllogismi practici que electio non est nisi volitio efficax obiecti que est ad inquirendum medium per quod possit obiectum attingi. primo modo electio est impossibilium. sicut dicit phs. 3. ethi. quod voluntas est impossibilium non tamen voluntas errans sed voluntas presupposita plena apprehensione intellectus. 2 modo intellectio non est impossibilium. quia nullus de impossibilibus syllogizat practice. Syllogismus. n. practicus ex fine concludit illud quod est ad finem. vt per illud quod est ad finem deueniatur ad finem. et talis discursus nunquam habet o impossibili. Quod planius dici potest quod electio vno modo precise dicit plenam acceptationem vel volitionem. Alio modo volitionem efficacem sequentem syllogismum practicum. primo modo potest esse cuiuscunque cui presupponitur notitia perfecta obiecti. 2 modo non

potest esse alicuius nisi ad cuius eē operatur voluntas quantū pōt. quia nihil vult efficacit nisi ad quod disponit media per quē potest deduci. ⁊ talis volitio efficax nunq̄ est alicuius impossibilis. nullus enim cōsiliat de impossibilibus nec pcipit intellectui practico ad inquirendū media ad illud. ⁊ hoc mō habet intelligi verbū phi. Electio non est impossibiliū. hoc etiā modo angeli nō peccauerunt ex electione. hoc est ex volitione efficaci per quaꝫ vellent niti ad consequendū ppositum in pugnādo ⁊ surripiēdo sibi eminentiā dei. potuerūt tamē peccare ex electione hoc est ex nō surreptione. sed ex pfecta volitione illius equalitatis. ¶ Ad secundū dico q̄ sicut est duplex intellectio. s. absoluta ⁊ pparatiua. ⁊ absoluta quidē nō est nisi alicuius obiecti simplicis contenti sub obiecto intellect⁹. ⁊ cōparatiua siue collatiua potest esse ad quodcūq;. ⁊ hoc siue ista cōparatio sit possibilis siue impossibilis. nō enim intellectus tantū cōponit ppositōnes possibiles sed impossibiles. ita etiaꝫ aliqua volitio est absoluta. ⁊ illa nō est nisi alicui⁹ obiecti simplicis cōtenti sub pmo obiecto volibili ¶ Aliqua est pparatiua. ⁊ ista potest cōparare quodcunq; volibile simplex ad quodcunq;. licet in illa cōparatione includat cōtradictio. ¶ De pma volitione loquendo hoc cōplexū nō est volibile. quia nō est aliquid simplex includēs in se rationē pmi obiecti. sed tm̄ est quedā habitudo obiecti simplicis ad aliud obiectum quorū vtrūq; obiectū simplex est per se volibile. nam ⁊ illud qd vult ⁊ illud cui vult est p se volibile. quādo ergo dicis q̄ hoc totū nō includit in se rationē primi obiecti sui. falsum est loquendo de partibus totius. vtraq; enī pars. s. qd ⁊ cui p se icludit ī se obiectū voluntatis. ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ voluntas velit illam partē in ordine ad illam. sicut ad hoc q̄ intellectus pponat quodcūq; simplex cuicūq; simplici sufficit q̄ vtrūq; simplex possit per se apprehendi ad intellectū. ¶ Ad 3m dico q̄ intellectus simplex potest apphendere equalitatem dei sine errore. ⁊ sufficit sola simplex apphensio ad hoc q̄ appetitus appetat illud apprehēsum alteri. sicut intellectus apprehendēs albedinē ⁊ apphendens coruū potest velle albedinem coruo. equalitas autē dei potest apprehēdi sine errore. quia in aliquo ē sine errore. naꝫ filius dei est equalis patri ⁊ ille potest apprehendi. vel si nihil esset equale adhuc equalitas posset apprehendi absolute. nec in apprehensiōe illa simplici est error nec aliqua falsitas ⁊ tamē illa apprehēsio simplex sufficit ad volitionē illius simplicis cuicūq; intellecto ⁊ amato. ¶ Si igit arguas a q̄ intellectu hoc ostendit errāte vel nō errante. dico q̄ a nō errante sed simplici cuius nō est errare nec verū dicere. iste enim sunt pditiones intellectus pponētis ⁊ diuident. ⁊ nō oportet intellectuꝫ ante appetere hoc. cōponere cum hoc vel diuidere hoc ab illo. sed sufficit voluntatē cōparare hoc ad illud. q2 volūtas est eius collatiua sicut intellectus. ⁊ per consequens potens conferre quecunq; simplicia sibi ostensa sicut intellectus potest. ¶ Ad 4m pōt dici q̄ voluntas posset velle cōsequenter se nō eē quia quilibet peccans mortalit vult aliquid ī quo nō vult subesse deo. ⁊ in h⁹ ex psequenti vult se nō esse. quia nō potest esse nisi subsit deo. Tamen ad formam argumēti potest dici q̄ non oportet q̄ velit psequens. ⁊ si vult antecedēs quando psequens nō est de se de intellectu antecedētis. sicut ponit exemplū q̄ aliquis pōt appetere episcopatū nō volendo sacerdotiū. cuius ratio est ista. q2 sicut ad scire antecedēs non sequit scire consequēs nisi sciat cōsequentia huius ex illo. ita ex velle antecedent nō sequitur velle psequentis: nisi sit velle huius

consequentie. s. n. vel nesciat ꝯsequentia vel nõ sit velle ꝯsequentie nõ oportet ꝓpter velle antecedẽs velle ꝯsequẽs nunc autẽ in ꝓposito cõsequens nõ est de intellectu antecedẽtis. nec si essꝫ esset per se ista habitudo cognita vel volita ꝛ ita potest nõ velle cõsequens. ¶ Ad illud Ansel. de similitudinibus dicitur ꝙ non põt quis ordinate velle peius eẽ quia ordinata voluntas nõ est volẽdo aliquid ꝛ nõ volendo illud quod necessario sequit̃ ad ipsuꝫ. siue vt sibi intrinsecum siue non. sed de voluntate nõ ordinata nõ oportet.

Ad primum principale

dico ꝙ intellectus intelligẽs summum verũ de aliquo nõ summo vero errat. sicut intelligẽdo lapidem eẽ summum verũ. nõ tamẽ errat intelligendo lapidẽ in se intellectione simplici vel intellectione collatiua intelligendo illud cui ipsum cõuenit. ita voluntas volendo primũ bonum volũtate simplici cõplacendo nõ errat nec volẽdo illud alicui cui illud bonũ conuenit. non auteꝫ congruit nisi ipsi soli ꝛ ideo volendo illud cuicunqꝫ aliȷ̃ a se quasi volitõe collatiua errat.

Secundo quero

vtrum primũ peccatuꝫ angeli formalit̃ fuit superbia. ꝙ sic. Aug. 9°. de trini. c. 15. Male voluntatis initiũ quid potuit esse nisi sup̄bia. ꝛ ꝓbat per illud scripture. Initium omnis peccati sup̄bia ꝛc̃. ¶ Preterea in can. Jo. omne quod est ĩ mundo aut est ꝯcupiscẽtia carnis. aut cõcupiscẽtia oculoꝝ. aut sup̄bia vite. nõ peccauerunt ꝯcupiscẽtia oculoꝝ. nec cõcupiscẽtia carnis. ꝗ ꝛc̃. ¶ Preterea. per viã diuisiuã. quia non potuit peccare ꝑ aliquod nolle. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nõ primo ꝑ iram nec ꝑ auaritiã. ꝛ ꝓbatur añs. qꝛ omne nolle p̄supponit aliq̄d velle. nec peccauerunt aliq̃ velle inordinato circa temporalia. nec peccato carnis. qꝛ talia nõ sunt eis appetibilia. ꝗ ꝑ diuisionẽ exclusis aliȷ̃s sequit̃ ꝙ peccauerũt ꝑ sup̄biaꝫ ¶ Preterea psal. sup̄bia eoꝝ qui te oderunt ꝛc̃. sed nõ peccauer̃t nisi vnico peccato. qꝛ alias peccatũ eoꝝ fuisset remediabile. nec peccauerũt simul pluribus peccatis. qꝛ voluntas nõ põt habere simul duos actus ꝑfectos sicut nec intellectus. igit̃ si peccauer̃t pluribus peccatis peccauerũt vno post alterũ. ꝛ ita in illo instanti 2° potuerũt penitere. ꝛ ita peccauerũt post p̄mũ instans q̄d tenet̃ coiter ꝓ incõuenienti. qꝛ tenet̃ cõmuniter ꝙ peccatũ eoꝝ fuerit irremediabile ¶ Oppositũ. peccatũ eoꝝ fuit maximum. qꝛ irremediabile. sup̄bia non est maximũ peccatũ q̄d pꝫ ꝑ eius oppositũ q̄d nõ est maximũ bonũ. tum qꝛ humilitas põt eẽ informis. charitas aũt nõ. ꝗ est humilitas minus bona. tum quia loquẽdo de v̾tutibus moralibus humilitas est quedã tẽperantia. oĩs aũt temperantia est minus ꝑfecta v̾tus ꝙ̃ amicitia que ẽ perfectissima virtus sub iustitia. 8 ethi. ¶ Preterea sup̄bia cõsistit in irascibili. null⁹ ãt act⁹ irascibilis põt eẽ primus simplicit̃. quia irascibilis est ꝓpugnatrix cõcupiscibilis. ideo passiões irascibilis oriunt̃ ex passionib⁹ cõcupiscibilis. ¶ Preterea sup̄bia videt̃ esse appetitus excellentie. ꝛ per ꝯn̄s excellẽtia respcũ aliquoꝝ quibus excellat. sed non primo appetebat aliq̄d ĩ ordine ad alios. sed p̄mo appetebat aliq̄d in se ꝙ̃ in comparatione appeteret ad alteros. sicut nihil est ad alterũ nisi q̄d prius ẽ ad se. ita nullus appeteret aliquid in ordine ad aliud nisi qꝛ primo appetit sibi. ꝛ per cõsequens p̄mo appetebat sibi illã. ¶ Preterea inferiores demones non videntur appetiuisse dominiũ discõuenienens. nec etiã ꝯsensisse dominio Luciferi qꝛ magis videt̃ ꝓbabile ꝙ magis appetierũt subesse deo ꝙ̃ Lucifero. igit̃ p̄mũ

peccatū eoꝝ non fuit sup̄bia.

Bonauē. libro 2° dis. 5. questio 2.

In ista questione tenet pars coīter affirmatiua ꝑpter argumentū diuisiuū ad p̄mā partē. Sed ad videndū veritatē q̄ōis p̄mo ē ondendum que fuit malitia in p° angelo peccante. ⁊ 2° ad q̄ō genus peccati ptinebat ista malitia. ¶ Circa p̄mū videndū ē de ordine actuū voluntatis ¶ Et circa hoc dico ꝙ cū sit in cōmuni duplex actus voluntatis. s. velle ⁊ nolle. nolle enī est actus positiuus volūtatis quo fugit disconueniens seu resilit ab obiecto discōueniente. velle ē actus quo acceptat obiectum aliq̄ō ꝯueniēs. ⁊ cū sit vlteri⁹ duplex velle q̄ō p̄ōt noīari amicitie ⁊ ꝯcupiscentie. ⁊ dicaī velle amicitie eē istius obiecti cui volo bonū. ⁊ velle ꝯcupiscētie est istius obiecti q̄ō volo alicui alij amato. ¶ Istoꝝ aūt actuū p3 ordo. q2 omē nolle p̄supponit aliq̄ō velle. a nullo enim refugio nisi q2 nō p̄ōt stare cū aliquo q̄ō accepto tanꝙ ꝯueniente. Et hoc dicit Ansel. de casu diaboli. c. 3. ponens exemplū d̄ auaro in uino ⁊ pane. ¶ Et istoꝝ duoꝝ velle pat3 ordo. q2 cōcupiscentia p̄supponit illud velle amicitie. cum. n. amatū sit respectu cōcupiti q. finis cui volo bonū. nam ꝑpter amatum ꝯcupisco sibi bonū q̄ō sibi volo ⁊ cum finis voluntatis habeat p̄mā rōnē obiecti voliti p3 ꝙ velle amicitie precedit velle ꝯcupiscētie ¶ Ex isto ꝑbato sequit vlterius ꝙ similis ē ꝓcessus in velle de ordinatis. nullū enim nolle est p̄mus actus deordinat⁹ voluntatis: q2 nō posset hīe nolle nisi respectu vl' in v̄tute alicuius velle. ⁊ si velle eēt ordinatū acceptando obiectū cū circūstantijs debitis nolle q̄ō habet ꝯntis esse sibi ordinatū nam si ordinate amo ordinate odio nociuo amati. eodē modo si velle amicitie esset ordinatū velle ꝯcupiscētie ꝯsequēs ei esset ordinatū. nam si ordinate amo illud cui volo bonū ordinate ꝯcupisco sibi bonū. Sequit igit ꝙ simplicit act⁹ prim⁹ inordinatus voluntatis fuit primum velle amicitie respectu ei⁹ cui voluit bonū. hoc aūt obiectū nō fuit de⁹ quia nō potuit deum inordinate ex intensione amare amore amicitie. nā deus est tale amabile quod ex sola ratiōe sui vt obiectū est dat completā rationē bonitatis actui pfecte intenso: Nec est verisimile ꝙ aliquid aliud a se min⁹ intense dilexit actu amicitie. tum quia inclinatio naturalis magis inclinauit ad se ꝙ̄ ad aliquid aliud creatū sic amandum. tum quia nō videtur ꝙ aliquid aliud creatū a se sic intellexerit sic se. ergo p̄mus actus inordinatus fuit actus amicitie respectu suiipsius. ⁊ hoc ē q̄ō dicit Aug⁹. 14. de ciui. dei. hoc est ꝙ fecit duas ciuitates. ciuitatē dei amor dei vsq3 ad cōtemptum sui. ⁊ ciuitate3 diaboli amor sui vsq3 ad cōtemptum dei. Prima igit radix ciuitatis diaboli fuit inordinatus amor amicitie sui que radix germinauit vsq3 ad cōtemptū dei: in quo est cōsummata ista malitia. sic patet d̄ inordinatione simpliciter p̄ma que fuit similiter in primo velle inordinato. ¶ Restat nunc videre de inordinatione ipsius velle ꝯcupiscentie ¶ Et videtur ibi dicendu3 ꝙ primo cōcupierunt sibi imoderate beatitudinē. quod probat primo sic. nam p̄mū cōcupiscere inordinatū non p̄cessit ex affectione iusticie sicut nec aliq̄ō peccatū ꝓcessit ex illa affectione. ḡ precessit ex affectiōe cōmodi. q2 omnis act⁹ voluntatis elicitus aut elicitur f̄m affectiōe3 iustitie aut cōmodi f̄m Ansel. maximū igit cōmodū maxime appetitur a voluntate non sequente regula3 iustitie. ⁊ ita p̄mo quia nihil aliud regulat illam voluntatē nō recta3 nisi inordinatus appetitus ⁊ immoderatus illius maximi cōmodi. maximum aūt cōmodū est beatitudo pfecta. ¶ Et hec rō habet ab Ansel. de casu diaboli. c. 10. quere in textu. ¶ 2° ꝑbat

hoc quia primū peccatū in ꝯcupiscēdo fuit aliquod velle. nihil.n.refugit a se: hoc ē ne aliquid sibi ꝯtingat nisi quia cōcupiscit oppositū sibi. aut igit illud cōcupiuit amore honesti vel vtilis aut delectabilis. quia nō est nisi iste triplex amor quo aliqd amat. nō amore honesti. qꝛ tūc nō peccasset. nec amore vtilis quia ille nō est pmus amor. ex quo eni vtile est ad aliqd utile nullus pus cōcupiscit vtile ꝙ illud ad qd est vtile. ḡ primo peccauit amādo aliquid excessiue tanꝗ delectabile summuꝫ. delectabile aūt summū bonū est honestū inquātū honestuꝫ ⁊ ipsa beatitudo. Ista rō pōt accipi a pho.8°.ethi. ⁊ ex illa di. boni vtilis honesti delectabilis. ¶3° hoc persuadet sic. qꝛ omnis potētia appetitiua ꝯsequens in actu suo actū apprehēsiue primo appetit delectabile ꝯuenientissimum sue cognitiue. vel delectationē in tali delectabili. qꝛ in tali appetibili maxime quietat. qd patet de appetitu consequente apphensionē gustus vel auditus vl tactus. qꝛ quilibet talis maxime appetit obiectū ꝯuenientissimū potētie cognitiue cuius actū sequit in appetendo. igit voluntas sepata ab omni appetitu sensitiuo. primo oīno appetit illud quod est ꝯuenientissimū intellectui cuius ꝯuenientiā sequit illud appetere. vl primo appetit delectationē in tali obiecto. ⁊ p ꝯsequens beatitudinē includentem in beatitudine obiectū ⁊ actū ⁊ delectationē ꝯsequentē. ¶4° hoc psuadet sic. illud.n.primo appetit a voluntate nō regulata per iusticiā quod si esset solum appeteret ⁊ nihil aliud sine eo. tale est delectatio. nō.n. excellētia vel quod cunqꝫ aliud si eēt triste appeteret. sed delectatio vel aliqd tale appeteret. ¶Quātum igit ad istū 2m gradū.s.quantū ad peccatū angeli videt ꝙ primo ꝯcupiuit beatitudinē. qꝛ sicut peccatū pmū appetitus visiui eēt in appetendo pulcherrimum visibile ꝯueniētissimū sue cognitiue ⁊ sibi in quo pfectissime delectaretur. ita voluntatis ꝯiuncte appetitui sensitiuo quādo ipsa nō sequit iusticiā nec regulā rōnis videt primū appetibile eē aliquid summe delectabile illi appetitui cui volūtas maxime ꝯformatur in agendo. ⁊ ideo in hoībus ḟm diuersitatem ꝯplexionū ē dominiū appetitiuū sensitiuoꝝ. ⁊ siquidē quelibet cognitia habet ꝓpriū appetitū tunc ḟm diuersitatē cōplexionū est diuersitas dominiū in cognitiuis diuersis ⁊ in eoꝝ appetiuis in quolibet i quā voluntas ḟm predominiū appetitus sensitiui maxime iclinat ad actū eius. ⁊ ideo quidā sequētes inclinatiōeꝫ primā sine regula iusticie. primo inclinant ad luxuriā. quidaꝫ primo ad superbiā. voluntas ḡ separata ab omni appetitu sensitiuo ⁊ per cōsequens ad nihil inclinat ꝓpter inclinationē appetit sensitiui ipa deserta a iusticia sequeret absolutā inclinatiōeꝫ voluntatis vnde voluntas est. ⁊ ista videt ad maximū ꝯueniens volūtati siue potentie cognitiue. nam in quo pficit maxime cognitia in illo pficit maxime appetitiua correspondēs illi cognitiue. ¶Et si arguas ꝯtra istud pmo quia ḟm Augm. 13°.tri.c.5. beatitudo ab oībus appetit. Qd autē in omnibus est vniformiter videt eē naturale. igit beatitudo naturaliter appetit. appetitus aūt naturalis semp est rectus. qꝛ a deo. igit ⁊ voluntas sibi cōsona semper est est recta. ḡ in appetēdo beatitudinē nullus peccat ¶Preterea nullus intellectus errat circa pncipia.2.meth. ḡ nec voluntas circa vltimū finē. ꝯñtia ꝓbat circa illā similitudineꝫ phi. ex.7°.ethi. ⁊.2°.phyſ. sic pncipiū in speculabilib. ita finis in agibilibus vel opabilibus. ¶Preterea boni habuerūt affectionē cōmodi sic mali ḟm Ansel. de cōcor. voluntas ꝯmodi non esse nequit velle. igit ita volunt cōmoduꝫ boni sicut mali. igit oēs equalit peccauerūt si ex affectione cōmodi pec-

cauerunt ꝙ. ¶Ad pᵐ. Ad videndū solutionem istarū rationū distinguo quid possit intelligi p istas affectiones iustitie ⁊ cōmodi. de quibus loquit Ansel. de casu diaboli. Justitia potest itelligi vel infusa que dicit gratuita. vel acquisita que dicit moralis. vel innata que ē ipsa libertas voluntatis. si.n. intelligeretur ꝓm illam fictionem Ansel. de casu diaboli. quere ibi. angelus enim habens affectionē ꝯmodi ⁊ nō iustitie hᵒ est habens intellectū ⁊ appetitū intellectus mere vt appetitū talē ⁊ nō vt liberum talis angelus nō posset nō velle cōmoda. nec etiā non summe velle talia. nec imputaret sibi in peccatū. quia iste appetitus se haberet ad suā cognitiuaȝ sicut modo appetitus visiuus ad visuȝ necessario ꝯsequēdo ostēsionē istius cognitiue ⁊ inclinationē ad optimū ostēsum a tali potētia. quia nō haberet vnde se refrenaret. illa igit affectio iusticie que est ꝑma moderatrix affectionis cōmodi ⁊ quantū ad hoc ꝙ non oportet voluntatē actu appetere illud ad qd̄ inclinat affectio cōmodi nec etiā appetere summe. illa inquā affectio iustitie est libertas innata voluntati. qꝛ ipsa est prima moderatrix affectiōis talis. Et licȝ Ansel. frequent loquat non tm̄ de actu iustitie que ē infusa sed acquisita. tm̄ ibi videt loqui de infusa. qꝛ illā dicit amitti per peccatū mortale. qd̄ non esset verum nisi de iusticia infusa. tm̄ distinguēdo ex natura rei duas rōnes ꝑmas istarum rationū inquantū altera inclinat voluntatē naturaliter ⁊ summe ad cōmodū. altera aūt. q. moderat eam ne i eliciēdo actū oporteat eam sequi inclinationē eius. nihil aliud sunt ista ꝙ eadem voluntas inquantū est appetitus intellectiuus nude ⁊ vltra hoc inquantum libera. qꝛ sicut dictū est inquantū est mere appetitus intellectiuus sūme inclinaret actualit ad optimū intelligibile sicut est de optimo visibili ⁊ visu. tm̄ inquātū libera ē pōt se refrenare in eliciendo actū ne sequat istā inclinationē nec quantū ad sbām actus nec quantū ad intensionē ad quā potentia naturaliter inclinat. potētia aūt aliqua si fuisset appetitiua ꝑcise sequēs in actu suo iclinationē eius sicut appetitus visiuus sequit visum ⁊ eius inclinationeȝ. tunc licȝ illa nō posset appetere nisi intelligibile sicut appetitus visiuus non pōt appetere nisi visibile. tm̄ nō posset tūc peccare qꝛ non esset in potestate eius aliud nec aliter appetere ꝙ cognitiua ostēderet ⁊ inclinaret. Ipsa eadeȝ facta iam libera. qꝛ nihil aliud est nisi ꝙ vna res includat virtualit plures rationes ꝑfectōnales ꝙ includeret si eēt sine ratione libertatis. ipsa.n. per rōneȝ libertatis pōt se moderari in volēdo ⁊ quantū ad hᵒ qd̄ est nō velle illud ad qd̄ inclinat affectio cōmodi. ⁊ quantū ad hoc qd̄ non summe velle illud ⁊ exquo pōt moderari tenet moderari ꝓm regulā iustitie que accipit ex voluntate supiore. ¶Secundū hoc ꝗ patȝ ꝙ volūtas libera nō tenet oī mō velle beatitudineȝ quo voluntas si esset tm̄modo appetitus intellectiuus sine libertate vellet eam. sed tenet in eliciēdo actū moderari appetitū vnde est appetitus intellectiuus. qd̄ est moderari affectionē cōmodi. ne. s. imoderate vellet. Pōt aūt voluntas seipsā potens moderari imoderate beatitudinem velle que sibi cōgruit triplicit vel quantū ad intensionē. puta volēdo eaȝ maiori conatu ꝙ sibi ꝯueniat. vl quantum ad acceleratiōeȝ. puta volendo eā sibi citius ꝙ sibi ꝯueniat. vel quātū ad causam. puta volēdo sibi eam alit ꝙ sibi cōgruat. puta sine meritis. vel forte modis alijs de quibus oībus non oportet hic curare aliquo istoꝝ modoꝝ est probabile ꝙ excesserit volūtas eius. s. vel plus appetendo sibi beatitudinē inquātū est bonū sibi ꝙ amādo illud bonum in se. vl plus appetēdo illud bonū

vt obiectum beatificũ esse bonũ suum tanq̄ sibi bonũ q̄ appetēdo illud inesse alr̄ vt deo suo. ⁊ in hoc est summa ꝑuersitas voluntatis que ē vti fruendis ⁊ frui vtendis ſꝫm Aug^m. 83.q.q.30. Uel 2° mō potuit appetere hr̄e statim eā cū tñ deus velit eum illā hr̄e post morulā vie. vel 3° mō appetēdo eam ex nālibus haberi non hn̄do eam gratiose cum tñ deus velit eaꝫ haberi ex meritis. debuit ḡ libera voluntas moderari affectionē quantũ ad istas circũstantias quas recta ratio habuit ostēdere. qꝛ beatitudo debuit minus appeti sibi q̄ deo ⁊ debuit appeti ꝑ tpe ꝑ quo deus uoluit ⁊ ex meritis ꝑ quibus deus voluit eam debere appeti. ergo si aliquo istoꝝ modoꝝ sequebatᷓ affectioēꝫ ꝯmodi nō moderando eam ꝑ iustitiā hoc est ꝑ infusā si habuit vel acq̄sitā vel innata siue nālem que ē ipsamet libertas peccauit.

Per hoc ergo ad argumenta. Ad primũ voluntas nālis non est de se imoderata sed tm̄ inclinat per modũ nature. ⁊ in hoc non est imoderatio. qꝛ inclinat sicut accepit inclinari. nec est in potestate sua aliud. In potestate aũt uoluntatis vt libera est in eliciendo actũ est tm̄ inclinari vel minus qm̄ ḡ accipis q̄ voluntas naturalis ē respectu beatitudis cōcedo. sed nō actualiter imoderata actu elicito. nō est. n. inclinatio appetitus nālis aliq̄s actus elicitus. sed est sicut ꝑfectio ꝑma. ⁊ hec nō est imoderata sicut nec natura cuius ē cum ita inclinatur affectione ꝯmodi in obiectũ suũ. q̄ si haberet ex se actũ elicitum nō posset illũ moderari quin elicectur summe quātũ posset elici. sed voluntas vt hn̄s solam affectionē ꝯmodi nālem nō est cā alicuius actus eliciti sꝫ tm̄ vt libera. ⁊ ideo vt eliciens actũ habet vnde moderetᷓ passionē. Quādo ḡ accipitᷓ q̄ voluntas cōsona volũtati naturali semp est recta. qꝛ ⁊ illa semꝑ ē recta. Respondeo ⁊ dico q̄ si ꝯsonat sibi in eliciendo actuꝫ sicut illa eliceret si ex se sola ageret non est recta qꝛ hꝫ aliam regulam in agēdo q̄ illā non hr̄et si ex se sola ageret. tenetᷓ. n. sequi voluntatē superiorē in moderādo illā inclinationē nālem exquo in ptāte eius ē moderari vel nō moderari. qꝛ in ptāte eius ē nō summe agere vł nō tantũ quantũ pōt. Ad 2^m dico ꝑ idē q̄ nō est in ptāte intellectus moderari assensuꝫ suũ veris q̄ apprehēdit. naꝫ quantũ oñditᷓ veritas principioꝝ ex t̄is. vel ꝯclusionũ ex ꝓncipijs tm̄ oꝫ assentire ꝓpᷓ carētiā libertatis. sed volũtas pōt in se ⁊ in potētijs inferioribꝰ moderari ne ista inclinatio oīo dn̄etᷓ in eliciendo actũ. vel saltē ne actus eliciatᷓ. pōt. n. auertere intellectuꝫ ne speculetᷓ talia speculabilia circa que inclinaretᷓ. ⁊ tenetᷓ auertere si speculatō sit peccatũ mālitᷓ intellectui ⁊ formaliter volũtati. sic ex alia pte voluntatis respectu finis vltimi tenetᷓ moderari inclinationeꝫ sui ad ipsum ne imoderate velit aliquo ꝓdictoꝝ modoꝝ. Aliter pōt dici q̄ sicut actus intellectꝰ ꝯsiderādo ꝓncipiuꝫ in se nō pōt esse falsus. ita nec actus volũtatis amādo finē in se potest esse malus. ⁊ iste actus ē actus amicitie nō actus ꝯcupiscētie. tñ sicᷓ actus intellectus posset eē falsus attribuēdo veritatē ꝓme cause alicui ꝓnᵒ creato cui n̄ ꝯuenit illa vītas. ita actus volũtatis potest eē malus ꝯcupiscēdo bonitatē vltimi finis alicui alr̄ ab vltio fine eo mō quo nō ꝯgruit alicui alr̄. Ad 3^m dico q̄ in bonis erat inclinatio nālis ad beatitudinē tanta quāta erat i malis ⁊ maior si habebāt meliora nālia. qꝛ inclinatio ista ē ſꝫm ꝑfectionē naturaliũ. tñ boni in eliciēdo actũ nō vtebantᷓ voluntate ſꝫm eius rōnē impfectā inquantũ. s. ē tm̄ appetitꝰ intellectiuus agendo. s. tali mō quo ꝯpeteret appetitui intellectio agere. sed vtebantᷓ volũtate ſꝫm ꝑfectaꝫ eius rōneꝫ qui est libertas. agēdo. s. ſꝫm

voluntatē eo mō quo ꝯgruit ageꝛ libe
re inquantū liberū agit. ¶ Hoc aūt erat
ſm regulā ſupioꝛis voluntatꝭ determi-
nantis. ꝛ hoc iuſte. Et cū dicit ꝯmodū
non velle nequit. ¶ Rndeo boni nec po-
tuerunt nec voluerūt nolle ſibi beatitu
dinē etiā ſibi ꝯcupiſcēdo. ſed illā nō vo
luerūt plus ſibi ꝙ deo bene eſſe in ſe. ſꝫ
minus. qꝛ illud velle ita potuerūt mo
derari ꝑ libertatē. ¶ Et ſi obijcias ꝗ nul
lo modo appetebāt bene ſibi beatitudi
nem ſed tm̄ bene moderabanꝛ illud ap
petere. ¶ Rndeo appetere actū ꝑfectum
vt per illū magis ameꝛ obiectū in ſe eſt
ex affectiōe iuſtitie. qꝛ vnde amo aliqd
in ſe inde nolo aliqd in ſe. ꝛ ita boni po
tuerunt appetere beatitudinē vt hn̄tes
illā ꝑfectius amarent ſummū bonū. ꝛ
iſte actus ꝯcupiſcendi beatitudinē eſſet
meritoꝛius. qꝛ nō vtiꝛ fruēdo ſed fruiꝛ
eo. qꝛ bonū qđ cōcupiſco mihi ad hoc
ꝯcupiſco vt plus amē illud bonū in ſe
¶ Viſo igiꝛ de pͦ inoꝛdinate ꝯcupito pōt
poni ꝙ inoꝛdinate vlterius ꝯcupiuit ſi
bi aliqđ bonū. ſ. excellētiā reſpectu ali
oꝛum. vel habuit inoꝛdinatū nolle no-
lendo. ſ. oppoſita eoꝝ que ꝯcipiuit pu-
ta nolendo beatitudinē ſibi minꝰ ineſſe
ꝙ deo in ſe. ſiue ꝙ deū eē. vel nolendo
expectare beatitudinē vſqꝫ ad terminū
vie. vl nolēdo eam hr̄e ex meritꝭ ſed ex
ſe. ꝛ ex ꝯſequente nolēdo ſubeſſe deo. ꝛ
tandē nolendo deū eſſe. in quo tanꝙ in
ſummo malo conſummata videꝛ mali
tia. ſicut. n. foꝛmaliter nullus actus eſt
melioꝛ ꝙ deū diligere. ita nullus peioꝛ
eſt ꝙ deū odire. ¶ Sed hic eſt vnū du
bium an. ſ. aliqs poſſet appetere deum
nō eſſe. qꝛ ſicut nihil pōt eē obiectū vo
litionis niſi ſub rōne boni. ſic nec noli-
tionis niſi ſub rōe mali. in deo aūt nul
la apphēdiꝛ ab angelo rō mali. nec po
teſt dici ꝙ ꝓpter iuſtitiā poſſit odiri. qꝛ
in ſua iuſtitia nō apphēdiꝛ aliqua rō
mali ſicut nec in ſeipſo. licꝫ. n. in effectu
eius appareat rō mali aliqua. nō tn̄ in
ipſo. ꝛ ſi hoc eſt verū tunc ē dicendum
ꝙ odiū non eſt reſpectu dei in ſe. nec re
ſpectu iuſtitie eius. ſed quātū ad effectū
appꝛopꝛiatū ꝑfectioni iuſtitie. ꝛ ꝑ hoc
pōt dici ad illud pſal. Supbia eoꝝ qui
te oderunt ꝛc. nō quantū ad ipſū in ſe:
ſed volēdo iuſtitiā eius nō vindicātē: ꝛ
ſic nolūt iuſtitiā eius quantū ad effectū
vindicantē. ſed ſi hͦ verū ſit tūc ē dicen
dū ꝙ odiū dei nō eſt maximū peccatū.
qꝛ nō reſpicit deū in ſe. ſed eſt ꝯ ipſū in
ꝯparatione ad affectū. ſilr̄ tūc ſequiꝛ
ꝙ amare deum nō habeat actū directe
ꝯtrariū. ſed tm̄ ꝯrie dilectioni effectꝰ in
quo tanꝙ in ſūmo malo ꝯſuumma vꝛ
malitia. ſicut. n. nullus actus foꝛmaliꝛ
melioꝛ eſt ꝙ deū diligere. ſic nec aliquiſ
actꝰ foꝛmaliꝛ peioꝛ ꝙ deū odire. ¶ Quā
tum ad 2m articulū reſtat videre de im
moderato amoꝛe amicitie. qle peccatuꝫ
fuit. ꝛ de imoderata cōcupiſcenſcia bea
titudinis quā cōcupiuit ſibi ſm aliquē
trium modoꝝ expſſoꝝ. ꝛ de imodera-
to nolle ꝯſequente. ꝛ hoc qlecunqꝫ nol-
le inoꝛdinatū ꝑdictoꝝ fuerit. ¶ Quan-
tum ad pꝛimū dicitur ꝙ fuit ſuperbia.
ꝛ videtur eſſe intētio. Aug. l. 14°. de tri.
c. 17°. vbi vult ꝙ pꝛeſumptio eſt nimis
placere ſibi. ꝛ ideo ſuperbi in ſcriptura
dicuntur ſibi placētes. ergo iſta immo
derata dilectio ſui ꝓpꝛie fuit ſuperbia.
ꝛ ita pꝛeſumptio. ¶ Sed hic videꝛ du-
bium. quia ſi ſuperbia ꝓpꝛie ſit immo-
deratus appetitus pꝛopꝛie excellentie ꝛ
immoderata cōplacentia ſui non vide-
tur eſſe pꝛopꝛie imoderatus appetitus
pꝛopꝛie excellentie quomodo igitur ſu
perbia. Item 2° pꝛeſumptuoſus vide-
tur pꝛeferre ſe alijs vel in bonis que ha
bet vere vel in his que reputat habere
de ſe. amoꝛ autē ſui imoderatus nō vi-
detur eſſe talis pꝛelatio ſui. quia eiuſdē
rationis videtur eſſe in malitia imode
rate ſe amare amoꝛe amicitie: ꝛ alium
vt ꝓximū. ſed amando aliū imodera-
te nullus diciꝛ ſupbꝰ vel ꝑſumptuoſus

sed magis luxuriosus. ergo nec sic amando se. ¶ Item nō peccant primo in appetēdo excellentiaz respectu alioꝝ vt tanq̄ dominus. quia bonū sibi ꝛ ad se est precedens. nec appetendo excellentiā in opi. aliorum. quia tūc falsam excellentiam appetiuisset. ¶ Ideo dico q̄ primū peccatum eius nō fuit supbia ꝓprie dicta: sed ꝓpter delectationē quam importabat magis videt reduci ad luxuriaz. sic peccatū quo inordinate delectat quis i speculatione ꝯclusionis geometrice ad luxuriā reducit. ¶ Ad ista dico q̄ amās aliquod bonum imoderate vult illud immoderate esse magnuz bonum imo maximū. ꝛ ideo imoderate. quia absq̄ eo q̄ velit aliquid aduenire p quod crescat vult illud magis eē in se q̄ sit. ꝛ qn̄ non pōt ad hoc attingere vt illud in se sit maius q̄ est. quia hoc ē impossibile vult ex ꝯsequenti illud esse maximū sic potest esse maximū. vel in cōparatione vt. s. presit bonis. vel in opinione. vt. s. opinent bonum suum esse maximū. idō voluntas p̄eminendi vel dominādi super alios omnes sequit illud velle quo quis vult imoderate bonū suum. ¶ Dico igitur ad primuz argumentū q̄ presumens vt p̄sumptio est prima species superbie nō vult bonū suum p̄eminere bonis alioꝝ s̄m aliquam superioritatem. nec etiā vult p̄eminere illud s̄m famam sicut ē de illo qui appetit laudez sed vult illud magnū esse s̄m se mag^{m}. ꝛ ita magnū q̄ sine alicuius alteri' aduentu vult illud eē maius omnib' alijs que nō ita diligit. hoc modo pōt concedi q̄ imoderata dilectio sui que est radix ciuitatis diaboli est p̄sumptio. quia quilibet imoderate se diligēs vult se eē tantū bonum quantū posset ꝓportionari actui quo se diligit. Et hoc modo pōt exponi Aug. 14°. de trini. ꝛ bene q̄ si placens imoderate est supbus. ꝛ hoc prima specie supbie. ꝛ hoc nō appetendo excellentiā que est quedā relatō. sed appetendo excellentiam. i. magnitudinez in se ex qua magnitudine sequitur eius excellentia ad alios. ¶ Ad 2^{m} dico q̄ p̄sumptio non est peccatū intellectus quasi intellectus p̄sumptuosi iudicaret vel ostenderet se esse tantū quantus nō est. sed est peccatū volūtatis imoderate appetentis bonū suum esse tantū quātum nō est. ꝛ ex hoc sequit excecatio intellectus. sed quādo addit q̄ etiaz illud velle sui imoderatū nō videtur supbia sicut nec velle imoderatum alterius.

¶ Rnsionē quere. ¶ Quātū vero ad deordinationez velle ꝯcupiscētie videt q̄ ille appetitus beatitudinis nō fuerit ꝓprie supbia. nō quidez quantū ad eius primā speciez patz. quia p̄sumptio s̄m q̄ expositū est in precedēti articulo. si ꝑtinebat ad primuz velle inordinatū amicitie nō pertinet ad aliquod velle inordinatum cōcupiscentie. ꝛ si ad aliquod debeat reduci videt magis cōsonare cū peccato luxurie. lz enim ꝓprie luxuria sit in actib' carnis. tamē omne delectabile imoderate appetituz inquantū delectabile potest dici luxuria si nō est excellentia appetita qualis nō fuit ista appetitio beatitudinis. ¶ Quantuz ad deordinationez tertij. s. nolle satis patet. quia quodlibet istoꝝ nolle inordinatorum fuit ira vel inuidia. ¶ Et si obijciatur de ipso cōcupiscere inordinato q̄ nō fuit peccatū luxurie. ergo fuit ꝓprie aliqđ aliud peccatū. ꝛ nō videtur p diuisiōez q̄ fuerit aliud q̄ supbia. ꝛ ꝓbatur diuisio per illam famosam ꝛ cōmunē diuisionem peccatoꝝ mortaliū in. 7. ¶ Respondeo siue peccata mortalia distinguant per habit' malos oppositos bonis quales sunt. 7. habitus boni. quatuor. s. morales. ꝛ tres theologici. siue qđ magis videt per actus bonos q̄les sunt actus decez preceptoꝝ. siue sic. siue sic. nō esset illa diuisio septēnaria peccatorum capitaliū sufficiēs. qz primo mō deberent eē septem peccata capitalia alia

ab istis. siquidē infidelitas ꝛ desperatō sunt ꝓprie opposita illi septēnario. ꝛ ñ sunt ɔtenta sub aliquo istoꝝ septē. 2° modo deberēt esse decem capitalia ꝯm transgressionē decalogi. h ꝰ diuisio nō oportet ꝙ teneat sufficiēs in oībus malis actibꝰ siue quo ad oēs malos actus qꝛ iste nō sunt pme radices nec forte pn cipalia peccata sed forte multū cōes ad alia peccata sicut occasiones peccādi.

Ad argumenta principalia.

Ad primū dico ꝙ Augꝰ loquit̃ de simplicit̃ pmo peccato. quod fuit inordinatum velle amicitie. ꝛ illud fuit p̄sūptio ꝛ ɔcedo ꝙ illa p̄sumptio fuit simplicit̃ primū peccatū. sed non vt est pma spēs superbie ꝯm ꝙ ꝓprie sumit̃. ¶ Ad aliud de illa diuisione Jo. patꝫ ꝑ hoc ꝙ pmittit omne qđ est in mūdo. ita ꝙ peccata quibus coīter peccant hoīes ɔtinentur sub illo trinario. sed nō oꝫ primū peccatum spūale angeli quo angeli primitus peccauerūt sub isto peccato carnali cōtineri. imo illud peccatū ɔcupiscēdi in 2° gradu si deberet reduci ad aliqđ istorum magis deberet reduci ad ɔcupiscētiam oculoꝝ. sicut. n. in nobis ad cōcupiscentiā oculoꝝ spectāt imoderati appetitus alicuius visibilis pulchri. ita ꝛ in eis ad ɔcupiscentiā oculoꝝ debet spectare imoderatus appetitus delectabilis. ¶ Ad 3m patꝫ ꝙ ista diuisio ꝑ septēnariū istuꝫ de peccatis capitalibꝰ nō est sufficiēs ɔparando ad actū ɔcupiscētie nisi ꝑ quandā reductionē. ꝛ sic pōt ɔcedi ꝙ reducit̃ ad luxuriā sicut oīs inordinatus appetitꝰ delectabilis vt delectabile ad ɔcupiscentiā oculoꝝ. ¶ Ad. 4m dico ꝙ nō fuit vnicū peccatū tm̄. qꝛ fuerūt multa pctā sicut dictū fuit di. 5. Et cū dicis ꝙ pmū fuit irremediabile. dico ꝙ qn̄ peccauit 2° pctō cum adhuc fuerit in via. ꝛ ꝑ ɔñs qn̄ peccauit 2° pctō potuit penitere de pᵒ pctō. ꝛ ita pm peccatuꝫ ex se nō fuit irremediabile. qꝛ si penituissꝫ inuenisset veniā ꝛ misericordiā. tñ exquo in illo pctō deuenit ad t̃minū oīa pctā eius facta sunt irremediabilia. oē. n. peccatum alicuius pctōris pdurās vsqꝫ ad terminū vie ē irremediabile. ꝛ q̄lit̃ ista irremediabilitas sit tm̄ ex lege dei nulli hn̄ti gratiā cum fuerit in t̃io dicet̃ di. ꝛ nego igit̃ qđ assumit ibi tm̄ esse vnum pctm̄. vnde incepit malitia demonis ab imoderato amore sui. qđ nō erat maximum pctm̄ ꝛ ɔsummebat̃ in odio dei. qđ est maximū pctm̄ qđ sequebat̃ ex hᵒ qꝛ nō potuit hēe volita manente deo. ꝛ iō ex inordiato appetitu pᵒ potuit deū velle nō esse. ꝛ ita odire. ¶ Ad pm argm in oppositū dico ꝙ pm pctm̄ nō fuit maximū. sic. n. in bonis ꝓcedit̃ a magis bonis ad minꝰ bona. s. a dilectiōe finis ad dilectionē eoꝝ que sunt ad finē. ita eꝯ. in malis a minus malo ꝓcedit̃ ad magis malū. iuxta illud Aug. 14. de ciui. dei. c. vlti. amor sui vsqꝫ ad ɔtēptū dei. ¶ Alia duo argumēta. s. de passione irascibilis respectu ɔcupiscibilis. ꝛ de appetitu excellētie loquendo de excellētia ꝓut dicit ɔparationē excellētis ad alios posset cōcedi ꝙ quantū ad actū ɔcupiscentie non pmo cōcupiscit excellentiaꝫ que est passio irascibilis vel cōcupiscibilis. sed pfectissimā beatitudinē. tñ si loquat̃ de primo velle inordinato amicitie potest dici ꝙ iste nō erat actus nec passio irascibilis sed ɔcupiscibilis. si. n. concupiscibilis est cōcupiscere bonum amato. eius est amare bonuꝫ amatum cui cōcupiscit illud bonū.

Circa distinctōnem septimā

quero vtrū malus angelus velit nec(i)o male. ꝙ nō. Jaco. 2°. Demones credūt ꝛ ɔtremiscunt. isti aūt vt videt̃ sunt actus boni. ꝰ ꝛc̄. ¶ Preterea in eis manet imago ꝯm illud psal. In imagine ptransit hō. ꝛc̄. in hoc ꝰ sunt capaces eius. in hoc. n. imago dei est in aīa quo capax dei est.

⁊ particeps eius esse pōt ꝑm Aug. 14. ꝺ trini. 8. nō possunt aūt deū capere nec participes eius fieri nisi per actū bonū ergo in illis possunt eē act⁹ boni. ¶ Preterea Dionysius. 4. de diui. no. In demonibus manent nālia integra. ğ liberum arbitriū integruз. sed posse peccarē nec est libertas nec pars libertatis ꝑm Ansel. de li. ar. c. 10. Liberū enim arbitrium ē potestas seruandi rectitudineз ꝓpter se. ğ habēt libertatē libri arbitrij quantū ad illud qꝺ est p se quod est bene velle. ergo possunt bene velle. ¶ Preterea nullus intellect⁹ est ita auersus q̄n possit intelligere aliqꝺ verum. qꝛ pma principia omni intellectui sunt nota ex terminis. ğ nulla voluntas ē ita auersa ab vltimo fine q̄n possit velle vltimuз finem. ꝯsequentia patз per illā similitudinem phi. 2. phyſ. ⁊. 7. ethi. Sicut pncipium in speculabilib⁹ sic finis in moralibus. ¶ ꝓbatur etiā aliter ꝯsequentia quia omnis malus est ignorās. 3. ethi. ergo nō est malitia in voluntate sine errore in intellectu. ğ vbi nō potest intellectus excecari circa obiectū vt intelligibile. ibi nec voluntas poterit obliquari circa idem vt appetibile vel amabile.

¶ Item si necessario male volunt. ⁊ semper sunt in actu volēdi. quia nō habēt aliquod impedimentū. ğ semper male volunt. ⁊ ita in infinitū augēt malitiaз suam. sed ex lege iustitie diuine agumēto culpe correspondet augmentū pene. ergo in infinitū cresceret pena eorūз. ğ nunq̄ erunt in termino. ¶ Sequit etiaз aliud incōueniens q̄ pari ratiōe posset augeri charitas i infinitū in bonis si in istis posset augeri malitia. ⁊ ita sequit q̄ boni nūq̄ essent in termino beatitudinis. sicut nec mali in termino malitie qꝺ est incōueniēs. ¶ Preterea nullū violētum ē ꝑpetuū. ꝑ⁰ ce. ⁊ mun. quia est cōtra inclinationē eius cui inest. ⁊ ideo si ipsum sibi dimittat redit ad oppositūз eius. sicut aqua si dimittat sibi redit ad frigiditatē. sed malitia est ꝯtra nām ꝑm Dam. ğ nō est ꝑpetua. non igit necie in est voluntati. ¶ Ad oppo^m. in psal. superbia eoꝝ qui te oderūt ⁊c. sed hoc ñ pōt intelligi intensiue. qꝛ ita nō esset aliqꝺ malū intensiue quo nō eēt maius malū ğ debet intelligi extēsiue. ⁊ ita semp peccant. ¶ Hic ponit duplex rō ꝯtinuatōis malitie in eis. ꝑmo sic. Appetit⁹ ꝓportionat sue appꝛhensiue a qua mouet sic mobile motori. angelus aūt appꝛhēdit imobilit sine discursu qꝺ intelligit hō per rōneз in qua viā hз discurrendi ad vtrūq₃ oppositū. igit voluntas angeli imobilit adheret post ꝑmaз appꝛhensionem ꝯpletā. voluntas aūt hois post volitionē ꝯpletā sequentē ratiōeз adheret mobiliter. ⁊ ideo lз voluntas angeli anteq̄ firmasset se p volitionē ꝯpletā fuisset mobilis ad opposita. alioquin ñ potuisset indifferent peccasse vel meruisse tñ post primā electionē imobilit adhesit ei qꝺ elegit. ⁊ ita radicabilit ex imobilitate cognitiue factus est bonus ipeccabilis. ⁊ malus impenitēs. ¶ Alia via ponit sic. q̄ voluntas quāto pfectior tāto pfectius imergit se in volibili. voluntas separata a corpore q̄lis est angelica est oīno pfecte libera. nostra aūt corpori corruptibili ꝯiuncta hз libertateз diminutā. ⁊ ideo lз nostra habeat libertatem. illa tñ maxime hз libertatē que est oīno sepata a corpore. volūtas etiā nostra sepata vel existēs in corpe incorruptibili imobilit se imergit i obiecto. ita vt ab illo resilire nō possit. Modus assignat ex illo ꝓuer. Peccator cum in ꝓfundū puenerit ꝯtemnit. q̄n est ğ volūtas pfecte libera p̄cedente electione pfecta efficacit currit in volitū ponēdo ibi finem. veniēs aūt ad obstaculū sinderisis nō ibi sistit. sed ꝯtemnēdo impingit ⁊ illā etiaз retundit. vt se retrahere nec velit nec possit velle. vt si ferrū impingat ossi retundit nec retrahi pōt nec eadem virtute qua imittit nec maiori.

Contra cõclusiõnẽ

quã tenent iste due opiniones videt͛ eẽ auctoritas Aug. ꝺ fide ad Pe. c. 5. vbi sic ait. si possibile esset vt hũana nã que postꝙ̃ a deo auersa est bonitatẽ pdidit voluntatis ex seipsa rursus eam hr̃e pos set multo possibilius hoc hr̃et nã ange lica que quanto min᷒ grauat͛ corporis terreni põdere tanto magis hac esset p dita facultate. ⁊ h᷒ hr̃e posset. ¶ Argui tur igit͛ sic. si voluntas hũana ex se pos sit redire ad iustitiã multo magis volũ tas angelica. ℊ illa nec ꝓpter imobilita tem sue potẽtie cognitiue qualis nõ est cognitiua volũtatis nostre. nec ꝓpt͛ ple nam libertatẽ eius ex h᷒ ꝙ est sepata a corpore est ipossibilis redire ad iustitiã postꝙ̃ peccauit. imo ẜm eum magis vi det͛ possibilis ꝙ̃ nostra. ¶ Cꝯ ꝯ̃ cõclusio nem istã arguo p᷒ sic. Nõ tm̃ voluntas angeli dãnati est obstinata. sꝫ etiã hoĩs dãnati. ⁊ oꝫ vtriusqꝫ assignare cãm cõ munẽ ẜm ꝙ videt͛ Aug᷒ dicere de fide ad Pe. paulopost lr̃am pallegatã. vbi vult ꝙ sit vna cã cõis quare deus iudi cabit simul spũs hũanos ⁊ angelos dã natos. ⁊ ideꝫ videt͛ velle de ciui. dei. sed neutra istaꝝ põt poni cã obstinatõnis hoĩs dãnati. ℊ nec angeli. ꝓbatõ assum pti. qꝛ aĩa ꝯiuncta nõ hꝫ cognitiuaꝫ im mobilit͛ apphendentẽ sicut angelus ẜm primã viam. nec vt se imergat in volĩ tum ⁊ imobilit͛ ẜm pfectã libertatẽ ẜm secundã viã. ℊ oꝫ assignare causam isti us obstinationis in aĩa qñ est separata aut ℊ tunc ante oẽm actũ elicitũ ẽ obsti nata. ⁊ p ꝯñs neutra p̃dictaꝝ cãꝝ ẽ cã obstinationis sue. qꝛ anteꝙ̃ velit aliq̃d ẜm actũ intellectus imobiliter apphen dentis vel ex plena libertate quã hꝫ se parata est obstinata p aliquẽ actũ quẽ elicit sepata qui ẜm pmã viã sequit͛ ap prehensionẽ intellect᷒ sepati imobilem vel penes ẜm secundã viã ex sua liber tate imergit se in volitũ. sed hoc 2ᵐ vi detur incõueniens. qꝛ sepata nõ deme ret. sed tm̃ p actus quos habuit ĩ via re cipit qꝺ meruit vel qꝺ demeruit. ℊ nul lum actũ habet p̃cedentẽ obstinationẽ per quẽ reddat͛ obstinata. ¶ Et possꝫ cõ firmari de Lazaro quo mortuo intelle ctus habuit apphensioneꝫ aĩe sepate ⁊ eius voluntas habuit plenã libertateꝫ qꝛ tunc separata. ⁊ tñ ex neutro istoꝝ imobiliter voluit qꝛ tunc fuisset impec cabilis si bonus vel obstinat᷒ si malus quoꝝ vtrũqꝫ est falsum. qꝛ adhuc erat viator nisi fingat͛ ꝙ de᷒ miraculose su spendit eum ab opatione qualis conse quitur aĩam separatã ꝓ tanto. qꝛ por dinauerat eum resurrectuꝝ. sed h᷒ non videt͛. qꝛ multa dicit͛ narrasse que vide rat. ¶ Preterea 2ᵒ causa totalis nõ alit͛ cãt nisi ipsa ẜm ꝙ cã alit͛ se habeat. ⁊ h᷒ qñ nõ ponit͛ aliqua diuersitas ex parte pas si vel aliquoꝝ impedimẽtoꝝ extrinseco rum. sed volũtas vt prior nãlit͛ actu suo est cã actus sui qꝺ est manifestũ ex hoc ꝙ est cã libera actus sui que libertas ñ est eius nisi vt prior actu suo. qꝛ vt ẽ sub actu habet actũ vt formã naturalẽ. pꝫ etiam. qꝛ aliquid vt est sub effectu tãꝙ̃ forma eius posterius est. sicut cõpositũ est posterius forma sua. 7ᵒ meth. volũ tas ergo nõ aliter se habet in eliciendo actum nisi aliter se habeat inquantũ ẽ prior actu. ¶ Sed p hoc ꝙ ponit͛ hr̃e ac tum inherentẽ sibi ipsa nõ alit͛ se habet inquãtũ est prior naturalit͛ actu. quia lꝫ alit͛ se habeat inquantũ ẽ sub actu quã tum videlicet ad aliqꝺ accñs. nõ tamẽ quantũ ad suã naturã ẜm quã est talis actus p̃mus qui est volũtas. ℊ ipsa sub quocunqꝫ actu intelligat͛ non aliter se habebit in eliciendo actum quẽcunqꝫ. ℊ per nullũ actũ vel habitũ qui potue rit poni in ea separata. qui non põt po ni in ea cõiuncta erit ipsa opposito mo do eliciens actum bonũ vel malum illi modo quo p̃us eliciebat. ⁊ ita si p̃us cõ tingenter egit p nihil tale in ea posituꝫ

necessario eliciet. ¶ Et ɔfirmaẗ ratio. qꝛ nulla causa 2ª pōt esse cā ꝑncipali cause agendi opposito mō illi que cōuenit principali agenti ex sua cāilitate. sic eniꝫ cū ꝑncipalis nō esset principalis. qꝛ deẗminaret ad oppoᵐ modū a cā 2ª ad agēdum suo ꝓprio mō agēdi. ġ cum volūtas sit cā ꝑncipal' sui act⁹ qōcūq̄ ponaẗ in volūtate respcu act⁹ eius. vel nō erit cā act⁹ sic eliciēdi. vel si sit cā est 2ª cā respectu voluntatꝭ ⁊ nō cā principalis. sequiẗ ġ q̄ voluntas p nihil aliud determinaẗ ad agendū. ¶ Preterea sicut fuit dictū di. 5. ⁊. 6. tam bonus q̄ malus angelus habuit tēpus vie. ita q̄ non tm̄ p instans fuit viator. sꝫ habuit malus angelus diuersa peccata ordinata. puta ex actu amādi se eliciebat actū ɔcupiscendi sibi summuꝫ cōmodū. ⁊ ex illo actū excellentie quo voluit habere illud cōmodū nō sub regula voluntatꝭ superioris sed ɔtra eam. ⁊ tandē actū odiendi deū qui restitit sibi in illud appetēdo. ⁊ nō habuit oēs istos act⁹ distinctos simul. ġ qn̄ demerebaẗ 2º peccato adhuc fuit in via. ⁊ tamen peccauerat iam primo peccato ex ꝑma electōe. ġ nō qualiscunq̄ imobilis apꝑhensio vel qōcunq̄ primū peccatū vl' plena imersio in obiectum fecit ipsuꝫ ipenitentē. qn̄cunq̄. n. aliquo istorum peccatoꝝ peccauit sistebat in via. ⁊ nō fuit idem peccatū cum pctō precedēti. ¶ Preterea ɔtra ꝑmam viā arguiẗ spāliter. ꝑmo qꝛ ipsa supponit falsum. s. q̄ intellectus sit sufficiens motoꝛ voluntatꝭ sicut declarabiẗ di. 25 huius. 2. 2º. hoc falsum repugnat dictis eoꝝ in ista positiōe dupliciẗ. ꝑmo quia cum intellectus angeloꝝ ante ꝑmū peccatum fuit rectus in apꝑhendēdo. non enim pena p̄cessit culpā. ġ mouit volūtatem ad aliquid recte appetendū. nec potuit aliter mouere qꝛ intellectus mouet per modū nature. ⁊ per ɔsequēs nō potest mouere nisi ꝭm modū cognitionis quā habet. ġ mouit volūtatē ad recte volendū. ġ voluntas illa nunq̄ potuit peccare. 2º cōtradicit illud falsuꝫ positioni eoꝝ. qꝛ si ex ratione motoris ⁊ mobilis sit talis ꝓportio volūtas nō tm̄ esset imobilis post ꝑmā electiōeꝫ voluntatis. sed in ipsa ꝑma vel ante ꝑmā qꝛ intellectus eoꝝ sicut imobiliẗ ostēdit aliquid post primā electionē ita ⁊ ante eam. ⁊ si ipse imobiliẗ apꝑhendens moueat appetitū imobiliẗ. ġ in ꝑmo actu mouebitur imobiliter. ⁊ per ɔn̄s non tm̄ post ꝑmū actū. ¶ Pretea ex illa via videẗ sequi q̄ cum ꝭm eos angelus fuerit creat⁹ in gratia. ⁊ sic habuit aliqueꝫ actum in gratia. quia nō est verisimile q̄ in primo instāti fuerit otiosus. quia nō fuit impedit⁹. ⁊ si fuisset tūc otiosus peccasset forte peccato omissionis. nec simul cum gratia peccauit planuꝫ est ġ aliquādo ꝭm gratiam habuit bonā electionem ⁊ plenā. qꝛ sequentē perfectaꝫ apprehensionē intellectus. quia ꝭm eos nō est nisi talis apꝑhensio in eis. ⁊ hoc imobiliter ⁊ nō per discursum. ġ quilibet in illa electiōe ꝑma bona firmauit se ⁊ factus est impeccabilis. ¶ Preterea differētia de volūtate hominis ⁊ angeli nō valet. quia ⁊ si intelligat angelus sine discursu qō ꝭm eos homo itelligit p discursum tm̄ intellectus hominis nō mobiliter adheret illi ad qō discurrit. ita enim certitudinaliẗ hoc est nō dubitando tenet ɔclusionē ad quam discurrit. sicut angelus tenet eam videndo eā in principio sine discursu. ġ ista immobilitas intellectus humani hoc est certitudo haberet eque imobilē voluntatē sicut illa alia que poniẗ in angelo. ¶ Etiaꝫ negaẗ ab angelis omnis discursus non videẗ ꝓbabile sicut ꝓbatur supra in ꝓemio primi libri questiōe illa. vtrū theologia sit sciētia. ¶ Cōtra secundaꝫ viam arguiẗ specialiter. quia sicut agēs naturaliẗ non dominatur actui sic nec modo agēdi. ⁊ per oppositū sicut agēs liberum dominaẗ sue actioni sic ⁊ mō

agendi. et per consequens in potestate eius est intense vel remisse agere. igitur non oportet quod ex hoc quod voluntas perfecte libera quod cum summo conatu se imergat in obiectum. imo ipsa magis dominatur sibiipsi cum quantocunque conatu tendat in obiectum. et ita libere fertur in quodcunque obiectum fertur et posset etiam de absoluta eius libertate non sic ferri in illud.

¶ Hoc etiam confirmatur. quia non videntur omnes angeli mali ex summo conatu peccasse sicut nec omnes boni ex summo conatu meruisse. aut saltem possibile fuit non secundum totam facultatem nature sue elicere actum. ¶ Preterea eodem principio tendit aliquid vel movetur in terminum et quiescit in termino. ergo si voluntas perfecte libera ex perfecta libertate sua tendat in obiectum ex eadem libertate quiescit in obiecto. ergo ex tali plena libertate tendendi in obiectum quali angeli mali peccaverunt non necessario sequitur quietatio eius in illo. sed tamen voluntaria et contingens sicut contingenter tendit in illud.

¶ Preterea sicut tactum fuit supra contra ambas vias non potest dici quod voluntas anime separate per aliquem actum quem tunc eliciat reddat se obstinatam. quia prius naturaliter quam ipsa separata aliquem actum eliciat est obstinata. quia est in termino. ergo per aliquem actum quem eliciebat in corpore reddidit se obstinatum impingendo tunc in synderesim. sed hoc est falsum tum quia viator. tum quia potest aliquis ex minori conatu peccare illo peccato propter quod damnetur si non sequatur penitentia quam quo alius peccat. vel ipsemet alio peccato quod deletur per penitentiam.

¶ Preterea contra exemplum eius de ferro acuto impingendo in os quamvis videtur exemplum illud et tota positio similis positioni Esiodi 3° meth. quia imortales facti sunt qui gustaverunt nectar et manna. quos ibi deridet philosophus. quia despexerunt intellectum nostrum. non enim potest intelligi secundum philosophum ibi. quid dicitur per tales sermones parabolicos vel methaphoricos vel nec est modus philosophi vel scientifici sic loqui tamen accipiendo exemplum pro quanto potest esse ad propositum potest reduci ad oppositum. quare enim ferrum acutum infixum duro corpori non potest extrahi a causa vel virtute illa que ipsum infixit ratio est. quia partes corporis magis concurrunt in quas impinxit. et ideo magis coartatur illud infixum quam in principio quando infigebatur sed si augmentaretur virtus motiva secundum augmentationem quam addit illa coartatio partium. et illud infixum remaneret in sua natura eque rectum posset iam extrahi. ergo cum voluntas impingens in quodcunque remaneat recta in naturalibus licet habeat curvitatem hoc est quandam difformitatem quasi privationem inherentem. et illud cui se imergit non habeat maiorem virtutem includendi ipsam cum in se imergit. quia non est in obiecto aliquis talis concursus sequitur quod voluntas activa potest se retrahere.

Ad solutionem istius questionis duo sunt videnda. primo scilicet de gradibus bonitatis et malitie. 2° que bonitas possit inesse volitioni angeli damnati vel si aliqua malitia necessario insit.

¶ De primo dico quod ultra bonitatem naturalem volitionis que competit sibi inquantum est ens positivum que etiam competit cuicunque enti positivo secundum gradum sue entitatis magis et minus. preter illam est triplex bonitas moralis secundum gradum se habens. prima dicitur bonitas ex genere. 2a potest dici bonitas virtuosa sive ex circumstantia. 3a bonitas meritoria sive bonitas gratuita sive bonitas ex acceptatione divina in ordine ad premium. Prima competit volitioni ex hoc quod ipsa transit super obiectum conveniens tali actui secundum dictamen recte rationis. et non solum quia est conveniens tali actui naturaliter ut sol visioni. et hec est prima bonitas moralis que ideo potest dici ex genere quia est quasi

Triplex bonitas moralis.

materialis respectu omnis boni vlterioris in genere moris. Nam actus transiens sup obiectū est quasi formabilis p quācunqȝ aliaȝ circūstantiam moralē. ꝛ ita quasi potentiale nō oino extra genus moris sicut fuit ipse actus in generē nature. sed in genere moris qꝛ iam hȝ aliqd de illo genere. puta obiectū cōueniens actui. ¶ 2ª bonitas ꝯuenit volitioni ex hoc ꝙ ipsa elicit a volūtate cuȝ oibus circūstantijs dictatis a recta ratiōe debere sibi ꝯpetere in eliciēdo ipsaȝ. bonum eniȝ est ex cā integra ꝭm Dionyᵐ. ¶ 4º ð diui. no. ꝛ istud est quasi bonū in specie moris. qꝛ iam habet q̄si oēs differentias formales cōtrahentes bonū ex genere. ¶ 3ª bonitas cōuenit actui ex hº ꝙ presupposita duplici bonitate iaȝ dicta ipsa elicit ꝯformiter ꝑncipio merendi qḋ est grā vel charitas siue ꝭm inclinationē charitatꝭ. exemplū de ꝑmo dare elemosynā. exēplū de 2º dare elemosynam de ꝓprio pauperi qui eget ꝛ in loco q̄ meliꝰ pōt sibi cōpetere ꝛ ꝓpi dei amorē. Exēplū tertij istud opus facē n̄ tm̄ ex inclinatiōe naturali sicut potuit fieri in statu innocentie vel forte mō potest fieri a peccatore si adhuc peccatorꝭ existens ꝛ nō penitēs ex pietate naturali moueret ad ꝓximū. sed ex charitate ex qua faciens est amicus dei inquantū respicit opa eius. Hec triplex bonitas ē ita ordinata ꝙ ꝑma ꝑsupponit 2ᵉ. ꝛ nō eȝ 2ª tertie ꝛ nō eȝ. ¶ Huic triplici bonitati opponitur triplex malitia. ¶ Prima quidē malitia ex genere. q̄n. s. actus qui tm̄ habet bonitateȝ nature ex quo deberet ꝯstitui in genere moris hȝ malitiam. qꝛ transit sup obiectū discōueniens. puta si odire trāsit sup deū. ¶ 2ª est malitia ex aliq̄ circūstantia deordinante actū licȝ trāseat sup obiectū ꝯueniēs ꝭm rectā rōnē actui. ¶ 3ª est malitia in demerito. quelibet istarū malitiarū potest accipi ꝯrie vel ꝑuatiue respectu sue bonitatis. ꝛ vt ꝑuatiue accipit tm̄ ꝑuat ipsam bonitateȝ. vt accipit ꝯtrarie ponit aliquid vltra carētiā illā repugnās tali bonitati. ¶ Hec distinctio apparet p Boetiū sup ꝑdicamēta. c. de qualitate. sed malitia ex genere cōtrarie accepta ꝛ ꝑuatiue ꝯuertunt. ꝛ ideo sicut inꝰ ꝑuatiōeȝ ꝛ habitū imediatū nō est medium. ita bonū ex genere ꝛ malū ex genere sunt ꝯtraria imediata. rō est qꝛ actꝰ non pōt esse quin trāseat sup obiectuȝ ꝛ illud necessario est cōueniens vel disconueniēs actui. ꝛ ita necessario actus bonus ex genere ex obiecto ꝯuenienti. vł actus malus ex genere ex obiecto disconuenienti. malitia ꝑuatiue accepta in 2º modo ꝛ ꝯtrarie nō ꝯuertunt. pōt. n. aliq̄s actus carere circūstantia req̄sita ad ꝑfectionē actuꝭ vꝰtuosi ꝛ tn̄ nō ē elicicum circūstantia repugnāte que redderet illū actū viciosuȝ puta si det elemosinam pauperi nō ex circūstantia finis qꝛ nō ꝯsiderat nec ꝭm alias circūstantias requisitas ad actū virtuosū. iste quidem actus nō est bonus vel virtuosus moralit. qꝛ non est circūstantionatus. nec tn̄ malus cōtrarie. qꝛ nō ordinatur ad finē indebitū. sicut faceret qui daret elymnam pauperi ꝓpꝰ vanā gloriā vł ꝓpter aliquē alium finem indebitū. malitia 3ᵒᵉ ꝯtrarie ꝛ ꝑuatiue accepta non cōuertunt. qꝛ actus pōt esse malus ꝑuatiue ita ꝙ nō eliciat ex gratia. ꝛ tn̄ non erit demeritorius. qḋ patet ex 2º membro. qꝛ ille actus qui est bonus simpliciter in genere moris nō est meritorius. ꝛ tamen nō omnis actus talis est demeritorius. ꝛ ita tam in 2º membro q̄ꝫ in hº 3º videtur poni actus indifferēs qui licȝ sit malus ꝑuatiue. non tamē cōtrarie quia indifferens. ꝛ de hac indifferentia dicet alias. ¶ Similiter nō solum ꝓpter neutritateȝ actus in 2º modo potest esse neuter in 3º modo. i. nec bonus nec malus accipiēdo ista contrarie. sed ꝓpter dispositionē ipsius operātis. puta si in statu innocentie absqȝ gratia aliquis re

cte egisset fuisset quidē ille actus pfecte bonus 2° modo. ꝛ tamen nō bonus tertio modo. quia nō habuisset pncipiuȝ merendi. nec malus ꝯtrarie. forte tamē in statu isto nō est aliquis actus neuter inter bonū ꝛ malū sumpta tertio mō. nisi in vno casu quādo actus est bonus ex circūstantia ad queȝ nō inclinat charitas. ꝛ ratio ē. quia modo quilibet vl' est in gratia vl' in peccato. si in gratia ꝛ habet actum bonū 2° modo. ergo gratia inclinat ad illum. ꝛ ita est meritoriꝰ si autē habet actum malum 2° modo planum est ꝙ ille est demeritorius. semper enim malitia prior infert secundaȝ. non ecōuerso. si est malus ꝛ habet actū malum 2° modo peccat illo actu. si est malus ꝛ habet actū bonum 2° modo ille non est bonꝰ tertio modo nec malus tertio modo. ergo neuter quātū ad bonum ꝛ malum vt sunt cōtraria tertio modo. nec tamen est neuter loquēdo ō secūdo modo.

De secundo dico ꝙ angelum maluȝ nō posse habere volitionem bonam potest intelligi de ista triplici bonitate. Et de illa pma quę ē ex genere non est dubium quin habere possit ꝛ habeat multas volitiōes transeuntes super obiectum cōueniens tali actui. puta amādo se odiendo penam. ꝛ sic de aliis multis. Sed de aliis duobus modis bonitatis. s. virtuose ꝛ meritorie est difficultas. Et primo videndum est de bonitate meritoria. vbi dico ꝙ nō potest habere volitionē sic bonam intelligendo in sensu cōpositionis quia non stant simul ꝙ sit malus ꝛ habeat volitioneȝ sic bonam. sicut nec album potest eē nigrum in sensu cōpositionis. quia tunc idem simul esset albuȝ ꝛ nigrum. Sed in sensu diuisionis pōt ibi negari aut potētia logica. aut potentia realis. si realis. aut illa que dicit rationem pncipii. aut illa que est differētia entis que dicit ordineȝ ad actum. De potentia igit reali videndū est quō non habet potentiā que ē principiū ad sic volendū. vbi dico ꝙ hoc principiuȝ aut intelligitur esse passiuū aut actiuū. si passiuuȝ dico ꝙ illud habet. quia voluntas est quoddā receptiuū recte volitionis. quod enim de se est receptiuum alicuius recte volitōis q̄diu idem in se manet nō est nō receptiuū illius illa autem voluntas fuit aliquādo receptiua bone volitiōis. quia ante damnationē potuit meruisse ꝛ fuisse beatus. De principio actiuo respectu recte volitionis possumus loqui aut de pncipio totali volitionis aut principio partiali. voluntas quidē respectu recte volitōis est principiū actiuum partiale. sicut tactum fuit di. 17. primi. ꝛ tangetur. ī. 25 ꝛ illam habet integrā fm Dionysium. ꝛ eandē quam habuit in statu innocentie. ꝛ per ꝯsequens non est verū negare ab eo potentiā hoc est principium actiuum partiale volitionis meritorie. sed istud principiū non est totale. quia nō sufficit sola voluntas ad meritorie volendum. sed requirit gratia tanꝙ pncipium cooperās. nec ista voluntas est partiale principiū principale vel sufficiens ad ponendū partiale principium. s. gratiam inesse. quāuis eniȝ gratia iam habita voluntas vtens sit principale agēs respectu actus. tamē gratia non habita ipsa non est sufficiens ad ponendū gratiam inesse. quia gratia nō potest eē nisi a solo deo creante. ꝛ ita angelus non habet totale principiū actiuum ad agēdum talem actum. nec est partiale principium actiuuȝ in cuius potestate sit producere reliquū principium actiuū partiale inesse. ꝛ āmouere impedimentum vsus sui ꝛ sui cōprincipii ad eliciendum actum ꝛ effectū cōmuneȝ eorum. Exemplum istius esset. si quis habens visum esset in tenebris. licȝ tunc habeat principium partiale actus videndi. ꝛ pncipale

principium videndi quando cōcurrūt lumen ⁊ potētia visiua. nō tamē habet tunc totale pͥncipiū nec principiū principale sufficiēs ad ponendū illud qͦd requiritur ad effectū istoꝝ duoꝝ principiorum partialiū. nec etiā posset āmouere impedimēta. ⁊ ideo lꝫ iste habeat potentiā visiuā ꝓ quanto hꝫ principiū diminutū respectu visionis. nō tñ in potestate eiꝰ esset videre. Ita dico ꝙ in potestate angeli nō est meritorie velle. qꝛ non ē in potestate eiꝰ habere grām. nec per ꝯñs vti grā. nec etiam vti volūtate sua cum grā ista ad actū suū eliciendū. ⁊ oēs he negatiue sunt vere. qꝛ non est in potestate eius haberꝫ formā qua vtatur nec āmouere impedimenta. Sed hic est dubiū. qꝛ quod dictū est de pͥncipio actiuo ⁊ si veruꝫ sit cōparādo ad effectū principalē qui est meritorie agere ex grā qua meritorie velit. restat dubium de pͥncipio dispositiuo siue actiuo ad dispositioneꝫ respectu pͥncipalis agentis. An. s. habens voluntatē tanꝙ principale principiū actiuū possit se disponere ad grām. ⁊ si hoc videt in ptāte eius sit bene velle sicut in ptāte peccatoris viatoris. non plus. n. pōt peccator viator malus nisi se disponere. ⁊ tunc dabit sibi gratia a deo qua bñ postea agit. Utrum aūt viator possit hr̄e aliquem motū attritionis ex puris naturalibus existente influentia generali. vl' requirit aliqua operatio spālis. de hoc in. 4°. sed supposito ꝙ sic negaret aliꝗs istam potentiā dispositiuaꝫ ab angelo damnato. ⁊ diceret eam cōuenire posse peccatori viatori. Sed huic videt obuiare auctoritas Aug. supra allegata ꝺ fide ad Pe. que magis cōcedit potestatem angelo lapso redeundi ad bonū ex puris naturalibus ꝙ̄ homini lapso. g° si homo viator pōt ex naturalibꝰ suis habere istā potentiaꝫ dispositiuā multo magis angelus. Scđm hoc g° quātum ad omnia mēbra de potētia vt est principiū nō videt negandū ab angelis posse meritorie velle nisi qꝛ non habet principiū merēdi totale nec principale partiale respectu volitiōis bone. nec respectu gratie spālis que requirit ad bonam volitionē. nec tñ codeꝫ modo pōt ipse bene velle quo viator peccator. sic postea dicet. Si autē intelligat de potētia que est differentia entis. que. s. ordinatur ad actum concedi pōt de potētia remota. que. s. consequit rōnem potentie actiue ⁊ passiue. licꝫ secundario ⁊ diminute. non tñ potest cōcedi de potentia propinqua. quia illa non exit in actum nisi āmotis omnibꝰ impedimētis ita ꝙ habens eaꝫ statim posset exire in actum qualis nō est ex illa potētia passiua quam habet angelus nec ex illa cā partiali que ē voluntas. deficit. n. vna causa partialis que requirit ad agendū.

Si intelligat de potētia logica que dicit modū cōpositionis formate ab intellectu. hoc mō impossibilitas pōt esse ī cōpositiōe vel ex repugnātia intrinseca extremoꝝ inter se. vel ex aliquo extrinseco quod requirit ad hoc ꝙ extrema sint vnita. exemplū primi. homo est irrationalis. exemplū secūdi. si oculus esset in tenebris ⁊ impossibile esset illud opacum causans tenebrā āmoueri impossibile esset talem oculū videre non quidē ex repugnantia intrinseca terminorum que ē oculi ad videre. sed ex repugnātia alicuius extrinseci ad alterū extremoꝝ. s. illiꝰ opaci ad videre. Ad ꝓpositū g° applicādo dico ꝙ nō est hic impossibilitas ex repugnantia intrinseca extremorū. imo in subiecto nō est repugnantia intrinseca ad pͥdicatū. si qua ergo sit impossibilitas erit ex repugnātia alicuius extrinseci ad vnioneꝫ istorum extremoꝝ. Illud extrinsecum nō potest esse nisi cā cuius actō requiritur ad hoc vt extrema vniātur. talis causa respectu vnionis gratie ad aliqͦd subiectum nō est nata cē alia nisi solus deus

tantū igitur erit impossibile angelū bene velle vl' gratiā habere. quia impossibile est deum sibi gratiā dare. Impossibilitas aūt ex parte dei assignat duplex s. ex parte potētie dei absolute ꝛ potentie ordinate. absoluta ē respectu cuiuslibet quod nō includit cōtradictionē. ꝛ patet ꝙ sic nō est impossibile deum dare gratiā illi nature. cum eniꝫ illa natura sit capax gratie sicut tactū fuit supra in materia de potētia passiua. sequit ꝙ nulla sit cōtradictio in hoc ꝙ est gratiā actu informare illam naturā. Potentia ordinata dei sicut tactū fuit in pmo li. di. 44. est illa que ꝯformis est in agēdo regulis pdeterminatis a diuina sapientia vel magis a diuina voluntate. ꝛ quantū ad creaturā rationalē beatificādam vel puniēdā sunt regule iustitie ordinate. he regule ex scriptura colligunt inter quas ē illa auctoritas ecclīa. Ubicunq ceciderit lignū ibi erit. hoc est in cuiuscūqꝫ creatura rōnalis amore permanserit i illo pmanebit. ꝛ Esa. Ignis eoꝝ non extinguet ꝛ vermis eoꝝ non moriet. ꝛ Math. 25. Ibūt hi in supplicium eternū: iusti aūt in vitā eternam. Et ex talibus regulis scripture cōcludit Aug'. 21. de ciui. dei. c. 22. ꝙ certū ē deū vnꝗ datuꝝ eis gratiā. fm hoc ḡ impossibile est eos bene velle. qꝛ impossibile ē deo de potentia dico ordinata eis gratiam dare. Sed cōtra istud arguit. qꝛ tunc videret eodē modo esse impossibile de peccatore viatore qui tñ finaliter nō penitebit. nam deus nō pordinauit dare illi gratiā. ꝛ si tm̄ sit impossibilitatis ex parte ista pter talē ordinationē non videt ipossibilius demonē peniterē ꝙ talem viatorē penitere. Rndeo potentia ordinata dei nō respicit act' particulares diuinos de quibus nō sunt leges vles. sed respicit leges vel regulas vles operabiliū talis est lex de damnatis. nō aūt de malis dum sunt in via lꝫ finaliter remaneāt mali. Exemplum huius. si quis statuisset ꝙ omnis homicida occideret nō posset de potētia ordinata fm illum ordinē iam positū saluare istum homicidaꝫ. si tamē ipse posset alium occidere. nō pter aliquā talem legem vlem illum posset saluar siue nō occidere etiaꝫ de potentia ordinata. ita viator qui nō saluabit pōt saluari. qꝛ cōtra hoc nō est aliqua lex vlis iam statuta qualis est ꝯtra saluationē damnati. Si obijciat ꝯtra hoc ꝙ sicut lex est de vniuersali. ita iudiciū conforme legi est de vli. ꝛ illud iudiciū sequit ex lege. ḡ qua rōne non pōt ꝯtra legem pari ratione nec contra iudiciū ex lege. sed iste viator si damnabit erit fm iudiciū cōsonum legi. ḡ ꝛc. Rndeo lex est de illo qui est malus in termino. ꝛ ideo qñ ad aliquē particulareꝫ applicat illa lex puta ad hunc vel illū iam iudicatū. qꝛ est in termino nō magis reuocat iudiciuꝫ ꝙ lex. sed de isto malo adhuc exñte in via nō est iudiciū p legem aliquā. sicut nec lex illa in cōi se extendit ad viatorē.

Aliud dubiū est si illa obstinatō voluntatis male sit a deo vl' ab ipsa volūtate mala. si. n. sit a voluntate videt ꝙ ipsa possit resilire se ab ea. sicut ipsa potuit ex se illud malū male uelle. qua. n. virtute mouet se ad aliquid eadē quiescit in illo. ꝛ equali pōt se retrahere ab illo. ꝛ mouere in aliud magis inclinās quale est oppositū illius. Si aūt ista obstinatio ponat a deo. ḡ ista malitia erit a deo. ꝛ sic deus est cā peccati. qđ videt incōueniens. De isto quāuis videat Aug. dicere de fide ad Pe. auctoritate supra allegata. ꝙ deus ordinauit auersionē voluntati in malū semp manere. ꝛ obstinatio sit signuꝫ voluntati male. tñ qꝛ actus diꝰ manet hꝫ quasi ꝯtinue causaꝫ. qꝛ eius esse est q̄si in ꝯtinuo causari. sic deus nō pōt esse cā mali inquātum malū in pma electōe sui. ita nec in esse suo cōtinuato. quod est ꝯtinue elici ḡ sola voluntas erit cā. a deo tñ est illa

pena ignis. quod est malū puniens hec etiam obstinatio vt dicit maliciā peccati in volūtate pōt dici esse a deo nō positiue volente eam sed deserente ꝛ nolēte dare gratiā. sicut enim illū gratificat cui disposuit dare gratiā. ita illum non gratificat quez dereliquit. hoc est respectu gratificationis eiꝰ habet nolle. Cuz ergo arguit ꝙ si ista est a voluntate sola. ḡ voluntas sola pōt in oppositū resilire. s. ab illo obiecto in quod inordinate se inclinauit. ¶ Rndeo dico ꝙ ad resiliendum meritorie requirit aliud pnci pium a voluntate. puta gratia quā angelus malus nō pōt ex se habere ꝛ deus ſm ꝙ deseruit ipsum disposuit sibi eaz non dare. ¶ Sed si arguas ꝙ saltez pōt habere velle circūstantionatuz circa illud quod inordinate voluit. licet illud velle nō sit sibi meritorium hoc ptinet ad membrū sequēs. s. ꝺ bonitate morali. ¶ Ex dictis ḡ videt ꝙ non sit negatio potentie hoc est pncipij actiui nisi accipiatur actiuū principiū totale vel partiale pncipale. nec potētie que est ordo ad actum nisi ppinque. nec potentie logice nisi ex extrinseco. ex cuius parte ñ est impossibilitas ad vniendū extrema loquendo de potētia eius absoluta sed de potentia ordinata que colligitur ex scriptura. sicut pus dictum est ꝺ Aug. ꝙ nō disposuit deus illa extrema vnire ꝛ ꝙ non sit aliqua causa pmanentie eorum in malo nisi derelictō diuina. siue ꝙ disposuit eis nō dare gratiā cum sint in termino. quomodo non disposuit ꝺ viatoribus malis. Et dicet etiaz hoc pbari per auctoritates sanctoꝝ. pmo per Dam. c. 18. quod est angelis casus hoc est hominibus mors. 2° per Augᵐ 2° ꝺ ciui. dei. In scriptura nihil ē certius ꝙ̄ sententia scripture.

Restat nunc dicendum

dum de bonitate morali ꝛ malitia sibi opposita. vbi dicit ꝙ nō possunt habere volitionē moralit bonā. qꝛ oēm deformāt ex aliq̄ circūstantia inordinata referēdo illud iordinate ad amorē sui. similiter habitus in eis est pfecte malus i termino. ꝛ iō pfectissime inclinat i malum. nunq̄ ḡ bene volūt pter primū. sed semp male volūt pter 2ᵐ videlicz pter vehementē inclinatiōez in malū ¶ Ad primū istoꝝ adducit Augᵒ. sup psal. Deduc me do. in se. man. t. ¶ Contra pmū hnt nālia integra ſm Dionyᵐ de diui. no. ḡ est in eis inclinatō naturalis ad bonum. ḡ ſm illam inclinationē possunt aliq̄d conformit velle. quia potentia vt in natura sua mere cōsiderat potest aliquē actū elicere consonū inclinatiōi naturali. ḡ possunt habere actuz non malū. quia nō est contrariū nature eorum. ¶ Preterea habent vermem qui est remorsus de peccato eoꝝ remorsus iste est aliqua displicētia. hec displicentia nō est actus malus moraliter. qꝛ licz posset deformari per circūstantiaz inordinatā. tamē sistēdo in hoc quod ē nolle se peccasse nō videt esse formalit malitia moralis ¶ Preterea si nolūt penam inquantū est lesiua nature sistēdo tm̄ in hoc absq̄ aliqua circūstantia nō videt actus malus moralit. qꝛ sicut potest amare naturā suam non male moraliter. ita potest odire cōtrarium sibi. ¶ Contra 2ᵐ arguo triplicit. pmo quia videt ꝙ volūtas ex libertate sua posset nō velle. ꝛ ita nullū actum hēe. qō probat. qꝛ ſm Aug. li. retractationū pᵒ. c. 22ᵒ. nihil est tam in potestate volūtatis q̄ ipsa voluntas. qō nō intelligit de voluntate quantū ad esse eius pmū. quia quantū ad esse pmū magis ē in potestate eius nō volūtas q̄ voluntas. sed intelligit quantū ad operari. ḡ voluntas magis est in ptāte eius quantū ad operari q̄ alia potentia inferior. sed volūtas pōt aliquā potentiā inferiorē suspēdere ab omni actu. ḡ seipsam. ergo nō necessario vult malū. ¶ Preterea quod

¶ Bonaventura li° pᵒ pma vij dist. q. 2. et in arnᵒ pmo

etiā adducitur de habitu improbat du pliciter. pmo qz omnis habit⁹ inclinat ad aliquē actum in eadē specie. ille ḡ habitus qui ponit causa peccādi. aut inclinat tm̄ ad actum supbiendi. aut tm̄ ad actū odiendi ad quēcūqz actū ponat inclinare videt ꝓbabile ꝙ possit aliqñ illum actum non habere. qz pōt habere alium distincte ⁊ ex toto conatu. ⁊ non pōt simul habere duos actus pfectos simul. ḡ nullus vnus actus est qui necessario sit ppetuus ex vehemēti inclinatione ad ipsum. ⁊ p ꝯñs nec in cōi necessario inest act⁹ malus ex habitu. ¶ Preterea 2° habitus nō est ratio agendi potentie modo opposito ꝓprio mō ipsius potētie. qḋ ꝓbatur sicut fuit. s. ꝓbatū cōtra duas opi. in illa ratione de prioritate cause inquātū causa. qz causa 2ª non determinat modū agēdi cause prime sed ecōuerso. ḡ si voluntas nō habituata possit nō necessario velle h°. hoc est libertatis in ea. ḡ voluntas habituata nō necessario volet hoc. Et tunc qḋ dicit Aristo. 7. ethi. ꝙ malus est impenitens. opoztet ꝙ exponat. i. de difficili penitens. quia nullus actus pōt ita esse intensus in volūtate ꝙ tollat omnino eius potentiā ad oppositū.

Quantuz ergo ad istum articulū videt posse dici ꝙ nō necessario hn̄t aliquē actum malū nec loquendo de aliquo actu determinato vl̄ indeterminato siue vago. ⁊ videt satis patere. quia si tantū habeāt habitū determinatū ille inclinat ad certū actum vnū in specie. ⁊ patet ꝙ pōt habere aliquem aliū actū ab illo in specie. ⁊ pro tunc nō habere illū. ⁊ p ꝯñs nō habere quēcunqz aliū ad quē nō est talis habitus inclinans. si etiaz habeat plures habitus inclināntes ad diuersos act⁹ in specie. aliquis tm̄ habitus nō vehemētissime inclinat. ⁊ pōt non hr̄e actū illi⁹ habitus nō maxime inclinantl. ḡ pōt non hr̄e actū cuiuscūqz alteri⁹. De indeterminato siue vago ꝓbat idē. vel ꝙ possit se suspēdē ab oī volitōe sicut ꝓcessit vna rō que tm̄ assumit dubiū. qz non vr̄ ꝙ possit suspēdere ab oī actu sine volitōe vel qz aliqñ pōt habere volitionē malam nō malitia ꝯria bonitati mozali lz nō habeat bonā bonitati mozali cōpletam que ē ex oibus circūstantijs. licz in h° nō appareat īpossibilitas quin possit hr̄e ꝯplete bonū mozalit. saltē h° vr̄ ꝓbabile ꝙ actū bonū ex gener pōt hr̄e hoc est sistēdo ibi nō defozmādo p circūstantias ꝯrias circūstantijs bone volitionis. ¶ Vl̄ si habeat illū actū circūstātionatū quibusdā bonis ⁊ deozdinatū quibusdā malis. nō tm̄ oꝫ ꝙ ille sit semper malus. mixt. n. videt negare potentiam nālem in natura illa excellēte. vbi nō apparet ꝓpter quod sit neganda. ꝓbabile est tm̄ ꝙ ſm hanc potētiā nō exeant in actū ꝓpter vehementē malitiaz ſm quam magis ꝓbabile est ꝙ agūt ꝙ̄ ſm potestatē naturalē ſm quā possent in actus aliquo modo oppositos.

Ad primum argumentū dicit ꝙ lz credant ille tm̄ actus credēdi ē in eis mal⁹. qz odiūt illud creditū. ¶ Sed ꝯ h° act⁹ intellectus vt p̄cedit actū volūtatis nō habet defozmitatē ab actu voluntatis sequēte. sed in illo priori pn̄t aliqḋ verꝫ ꝯcipere. ⁊ hoc tam speculabile. puta deum esse ternū. ꝙ̄ agile. puta dcum esse diligendū. ¶ Potest ergo dici ꝙ hoc argumentū ꝓbat verꝫ. s. ꝙ hn̄t aliquē bonum actuꝫ diminute bonitate mozali. qz non malū malitia cōtraria. puta nō habente aliquā circūstantiā ꝯtrariā circunstantie debite. licz careat aliqua circunstantia debita. nō. n. credit ꝓpter illum finē ꝓpter quē credēdū est. ⁊ circūstantia finis est necessaria ad bonitateꝫ mozalem. ¶ Ad 2m dico ꝙ voluntatem esse capaceꝫ vel participem sonat in potentiā remotā loquēdo de potentia ad

actũ. vel loquẽdo de potẽtia que ẽ prin
cipium sonat in principiũ actiuum vel
passiuum ptiale diminutũ. ¶ Ad 3m cõ
cedo ꝙ in eis sit li. ar. ⁊ cum arguis ꝙ
posse peccare nõ est pars libertatis ſm
Ansel. dico ꝙ aliud ẽ loqui ꝺ posse pec
care. aliud de potẽtia ad peccatum. pri
mum dicit ordinẽ ad actũ difformẽ. 2m
dicit rõnem pncipij quo põt elici actus
difformis. prim⁹ ordo non est li. ar. nec
aliqd eius. nec absolute aliqs ordo ad
actum est aliquid principiũ actiuũ vel
pars eius. 2o mõ dico ꝙ illud quo põt
peccare includit duo quoꝝ alteruȝ est
posse aliud deficere. ⁊ illud quo põt in
illud est eius posse: qꝺ posse est per se li
bertatis arbitrij ⁊ potentia. reliquũ ve
ro nõ est eius vnde liberũ arbitriũ sed
vnde tale. s. defectiuuȝ. ita ꝙ sicut in cõ
muni li. ar. est quo quis põt velle. ⁊ ho
accipiẽdo ita in cõmuni sicut Ansel. ac
cipit. s. vt ꝯuenit deo ⁊ beatis. ita li. ar.
hoc. s. viatoris ẽ quo quis põt velle de
fectibilit. tñ quantũ ad aliquid põt po
ni dissile. qꝛ ad absolute velle tota enti
tas positiua li. ar. ⁊ sola est principium
ad illã auteȝ difformitatẽ in actu nihil
positiuũ in li. ar. est principiũ. ⁊ tũc ad
formã dico ꝙ dato ꝙ ibi sit libertas ar
bitrij nõ sequit nisi ꝙ est poteutia qua
põt in actum positiuũ qui actus ẽ a po
tentia positiua vnde positiuus. ⁊ p ꝯse
sequens vnde ad ipsum est li. ar. nõ est
peccatũ. tñ ex defectu cõcomitante illũ
actum põt esse peccatũ. potest tñ ꝯcedi
totum argumentũ. s. ꝙ ipsi habẽt potẽ
tiam non peccãdi. qꝛ habent potentiã
que nõ est formalit peccatũ. licȝ nõ ha
beant potentiã non peccãdi. hoc ẽ non
esse in peccato. quõ peccator dicit eẽ in
peccato postꝙ trãsiuit actus quẽ cõmi
sit ⁊ puatus gr̃a remanet reat⁹ vsqꝫ. s.
ad penitentiam de peccato ꝯmisso hoc
modo nõ possunt ex se nõ peccare. i. nõ
esse in peccato. nec oportet li. ar. esse po
tentiã ad nõ peccandũ. hoc est ad nõ eẽ
in peccato. ¶ Et si arguas ſm Ansel. li.
ar. est potestas seruãdi rectitudinẽ ꝓpt
se. g̊ ex ipsa hñs eaȝ põt seruare rectitu
dinem. ⁊ ita nõ est in peccato. ¶ Rndeo
ꝙ seruare eam cũ inest põt quis p li. ar.
nõ alit. ⁊ hoc mõ exponit Ansel. ¶ Ad
aliud dico ꝙ in agẽtibus mere natura
libus cessantibus impedimẽtis redit ad
dispositionẽ nãlem nõ ꝓhibente actio
ne violenta. ⁊ rõ est. qꝛ pnm intrinsecũ
est necessariuȝ respectu bonitatis nãlis
quantũ est ex se. ⁊ iõ semp cãt eam nisi
vincat p dñans. hoc mõ volũtas nõ est
cã respectu sue bonitatis in actu suo. sed
tñ hȝ inclinationẽ quandã nãlẽ q̃si pas
siuam ad bonitatẽ in actu quã lȝ possȝ
dare actui. nõ tñ inclinat ad dandũ eã
necessitate nãli sic graue ad descenden-
dum deorsum. ¶ Alit põt dici ꝙ pecca-
tum est ꝯ nãm. hoc ẽ ꝯ illũ actũ qui na
tus ẽ elici ꝯcordit ⁊ ꝯformit inclinatõi
nãli. sed ex ho nõ oportet qꝺ ꝯriat effe-
ctui vel accñti ꝯriari cause vel sdo ma
xime qñ talis cã nõ est cã nãlis effectus
sed libera. ¶ Ad aliud de sili dico ꝙ lȝ
ꝯcluderet illud ꝯ illos qui dicũt intelle
ctum esse motiuũ sufficiens voluntati.
quia oportet eos dicere intellectum pri
mi angeli nullum principiũ practicũ re
cte concipere. quia si recte cõciperet mo
uet voluntatẽ conformiter sibi. ⁊ ita re
cte. tamen credo hoc esse falsum. quia
sicut pncipia speculabilia sunt vera ex
terminis. ita ⁊ principia operabilia. ⁊
per ꝯsequens intellectus qui potest cõ-
cipere quidditates terminoꝝ pmi prin
cipij practici ⁊ illos componere habet
sufficiens motiuũ ⁊ per modũ nature
mouens ad assentiendũ illi pncipio. er
go per voluntatẽ cuius actus est poste-
rior non potest impediri vel saltẽ non
ferretur in cõtrariũ. ¶ Quomodo autẽ
hoc sit verũ quod dicit 3o ethi. ꝙ om-
nis malus est ignorãs: habet alias tra-
ctari. potest tamẽ dici ad argumentũ ꝙ
simile nihil valet. quia intellectus põt

rogi ad assentiẽdum. ita ꝙ ñ potest esse ita cecus qui apprehẽdens aliquos terminos ex euidẽtia eoꝝ potest cõcipere eorũ veritatẽ cõplexionis composite ex eis. voluntas autẽ nõ cogitur ex bonitate obiecti. ideo potest esse ita auersa: ꝙ quantũcunqꝫ bonum sibi ostẽsum nõ mouet ipsaꝫ ad amãdum ipsuꝫ saltem ordinate ❡ Ad aliud dico ꝙ habitu existente perfecto vel in sũmo quãtum potest perfici in tali subiecto vel ſm terminuꝫ sibi prefixũ a sapiẽtia diuina omnes actus sequẽtes nihil augent. sed tãtum ꝓcedunt ex habitu iam generato quẽadmodũ actus angeli boni nõ augent habitũ charitatis eius nec effectiue nec meritorie. quia ille est in termino. vel scdꝫ naturã habitus. vel scdm capacitatem subiecti. vel saltẽ ſm terminũ sibi prefixum a deo. sed omnes illi actus procedunt ex plenitudine illius habit⁹ sic perfecti. ita in proposito perfectio istius habitus est in termino ſm regulã diuine sapientie que nõ permittit eos crescere in malitia intẽsiue. ⁊ ideo actus sequentes tãtum se habent sicut effectus habitus mali. ⁊ nõ sicut cause agentes ❡ Per idẽ ad illud de pena. quia sicut premiũ sbstantiale in ꝓmo instanti in quo aliqꝰ angelus est beat⁹ est determinatũ. nec ex tunc crescit. qꝛ actus boni qui sequunt nõ sunt meritorij licet sint boni. ita etiã in angelo damnato in ꝓmo instanti sue dãnationis determinatur ad certaꝫ penã que nõ crescit intẽsiue nec tamẽ erũt mali actus eius quos elicit impuniti sicut nec boni angeli boni actus erunt irremunerati. illi quidẽ boni actus includũtur in primo actu. qꝛ procedũt ex ꝑfectione actus beatifici. sed quãtum ad accidentale premiũ qꝺ possunt habere quilibet actus est sibi premiũ. ita etiam isti mali actus quos elicit dãnatus includuntur in ꝓma pena sibi certitudinaliẗ determinata ⁊ quilibet sicut posset hĩc penã accidẽtalem ⁊ propriã hꝫ seipsum pro pena. Jussisti domĩe inquit Augu. lib⁹ cõfessionũ. ⁊ ita ẽ vt sit sibi pena oĩs peccator. potissima ei ⁊ maxima pena est priuatio maximi boni qualis est formaliter in actu malo malitia peccatorẽ auertẽte a deo. crescet ergo pena eoꝝ in infinitũ extensiue sicut ⁊ malitia. ⁊ neutrũ intensiue. Et si obijcias ꝙ 2ᵐ maluꝫ est actus demeritorius. ergo correspondet sibi propria pena. ❡ Respõdeo etsi cõcedi possit esse culpa: nõ tamẽ ꝓpe demeritoria. qꝛ nõ elicitur a viatore cꝰ solius est mereri ⁊ demereri. qui magis proprie potest dici eẽ actus dãnatorius siue dãnati. sicut ex alia parte actus beati licet sit acceptabilis deo. nõ tñ ꝓprie est meritorius. sed magis act⁹ beatificus vel act⁹ beati vel ex beatitudĩe ꝓcedens.

Circa distinctionẽ octauã. quero vtrũ angelus possit assumere corpus in quo exerceat opera vite: ꝙ nõ videtur: qꝛ si assumat. ergo habet maiorẽ vnitatẽ ad corpus assũptum ꝙ̃ ad nõ assũpᵐ qꝛ assumere est ad se sumere. sed hoc nõ videtur possibile. qꝛ non potest eẽ illius corporis forma: patet. qꝛ est forma separata naturaliẗ. nec illud potest sumi ab eo in vnitatẽ suppositi quomõ verbum assumpsit naturã nostrã. ergo erit tãtũ vnitas sicut motoris ad mobile. sed taľ vnitas potest eẽ eius ad corpus nõ sumptum. vt ad celũ qꝺ mouet. ergo ⁊c. ❡ Preterea 2⁰ si assumeret corpus aut assumeret corpus elemẽtare. qꝺ nõ apparet qꝛ nõ habet illud corpus accidentia vt colorẽ ⁊ huiusmodi qualitates que apparent. aut corpus mixtũ qꝺ non videt tũ qꝛ nõ potest habere virtutẽ actiuam ad miscendũ elementa omnia ſm cõmixtionẽ talis corporis. tũ quia a tota natura agente nõ potest generari corpus mixtum ita perfectum sicut est corpus humanũ. nec assumit corpus celeste planũ est. quia illud nõ recipit peregrinas

impressiones. ⁊ nec per cõsequens ope-
rationes vitales. ¶ Preterea 3° si potest
in corpore assumpto exercere opera vi
te. igitur est ibi aliquid viuũ. ꝯsequens
est falsuz. qꝛ corpus nõ est viuũ nisi per
formã vitalẽ informãtem. talis autẽ nõ
est ibi. ꝯsequentia probatur. qꝛ operati
ones vitales sunt cõpositi ꝑmo de aia.
⁊ de sensu ⁊ sensato. probatur etiã. quia
forma separata a materia nõ potest trãs
mutare materiã ſm cõmenta. 7. meta.
In istis actibus vite saltẽ in actibus vi
te vegetatiue transmutatur materia. ergo
⁊c. ¶ Ad oppositũ geñ. 18. de tribus an-
gelis apparentibus abrahe ⁊ thobie ꝑ
totum de raphaele. ⁊ in pluribus alijs
locis scripture.

In ista questione si
cut tangunt tria argumẽta tria sunt vi-
denda. ꝑmo quid sit angelum assumere
corpus. hoc quidẽ nõ est informare cor
pus nec etiã hypo^{ce} sibi vnire. sed tantũ
eẽ intrinsecus motor corporis. naz tunc
assumit. i. ad se sumit. qꝛ ad operatiões
proprias sibi exercẽdas vtitur illo sicut
instrumẽto. nec dicitur ista assũptio fie
ri quãdo corpus assũptũ mouetur mo
tu progressiuo. qꝛ talis motus nõ ꝯgru
it fini per quẽ assumitur tale corpus.
¶ 2° dico ꝙ nõ assumit corpus celeste nec
corpus elemẽtare in quibus appareat.
qꝛ in elemẽtari nõ visibiliter appareret.
nec corpus elemẽtare est susceptiuũ illo
rũ accidentiũ in quibus apparz corpo
ra aut mixta iaz a natura generata põt
assumere sicut est cadauer mortui vl' la
pis vel aliquid tale. ⁊ qñ assumit aliqd
corpus qd nõ videtur prius causatum
vel formatũ a causis naturalibus. sed q̃
si formari tunc. ⁊ subito cõpleta opera-
tione disparere sicut fuit de raphaele ⁊
samuele. tunc videtur probabile ꝙ illd
erit corpus mixtũ propter accidentia q̃
apparent in corpore. sed nõ mixtũ plẽa
mixtione. tũ qꝛ ex generatione tale mi-
xtũ nõ possit ita subito formari. qꝛ nõ
eẽt natũ generari nisi ſm determinatũ
processũ nature qualis nõ est ibi. puta
si appareat in corpore homis nõ prius
geniti per naturã illud corpus non eẽt
natũ vel aptum generari nisi in matrice
nec potest dici ꝙ angelus subito iducat
illaz formã in materia. qꝛ nõ potest na
turalẽ formã inducere. sed tantũ elemẽ
ta actiua ⁊ passiua potest cõuenienter si
mul adhibere ⁊ corporibus celestibus i
situ cõuenienti approximare vt induca
tur forma particularis qualis nata est a
talibus agentibus particularibus iduci
Itaqꝫ corp⁹ qd ita quasi subito format
⁊ resoluitur est mixtũ imperfecta mixti
one qualis potest induci ab agentib⁹ na
turalib⁹ quasi subito facta approximati
one elemẽtorũ. ita ꝙ magis tale corpus
assimilatur impressioni que est imperfe
cte mixta: ⁊ signũ huius est. qꝛ quando
disparet tale corpus nõ remanet aliqd
talis corporis in qd naturaliter eẽt ime
diate resolubile corpus illud assũptum
si perfecte fuisset mixtuz. corpus. n. hu-
manũ si eẽt perfecte mixtũ nõ eẽt natuz
redire nisi ad cadauer. sed tale imperfe-
cte mixtum resoluitur statiz in elemen-
ta. sicut ex eis potuit statiz generari ꝓ
eorum imperfectã mixtionẽ. ¶ De 3° di
co ꝙ motũ localẽ potest causare in cor-
pore assũpto. ⁊ ita motũ qui videtur eẽ
progressiu⁹. motũ ẽt q̃ eẽt inspiratõis ⁊
respiratõis motõz palpebrarum ⁊ manuũ
⁊ similiũ. Et ratio est qꝛ nõ est aliquod
corpus ita imperfectũ in vniuerso quin
hẽat in virtute sua actiua aliquod vbi
patet de graui respectu centri. ergo mul
to magis habet hoc angelus respectu cor
poris. ¶ Sed operationũ naturaliũ que
cõsistunt in agere ⁊ pati cuiusmodi sũt
operationes sensuales in illas nõ potest
quia ille nõ sunt nate recipi nisi in cõpo
sito ex organo saltẽ perfecte mixto. ⁊ ex
anima inquãtum habet potentiã perfe
ctiuã. quorum neutrũ est ibi. nec. s. tal' mi-

ꝑtio nec anima perficiens. ꝛ ideo simpliciter in tali corpore ꝯposito qḋ assumit nulla est sensatio. Operationes ẽt que cõsistunt in vere agendo. cuiusmodi sũt operationes vegetatiue nõ cõpetunt illi cõposito. qꝛ vel ille operationes nate sũt eẽ cõpositi animati quale nõ est ibi. vel nate sunt eẽ corporis perfecte mixti. puta si caro generaret carnẽ. neutrũ autez est ibi. ¶ Quãtum autẽ ad cognitionez quã videtur habere de particularibus factis audiendo vel vidẽdo nihil aliud est ꝙ intellectio. ꝛ illã intellectionẽ suaz potest exprimere formãdo verba ꝛ mouendo linguã localiter. ¶ Quãtum etiã ad actus vegetatiue qui apparent si loquamur de vera nutritiõe nihil ibi potest nutriri. sed si loquamur de comestione que precedit nutritionẽ illa non est nisi diuisio cibi per motuz localẽ maxillaruz. ꝛ traiectio eius in ventrẽ per motũ localez. ꝛ tunc potest fieri exalatio ꝛ resolutio in humores vel elemẽta. ꝛ isti motus locales possunt fieri circa corpꝰ virtute actiua angeli. Sicut autẽ dcm̃ est de nutritiua ita dicendum est de augmentatiua. quia ibi nulla est nutritio vel augmentatio. potest tamen eẽ vera iuxtapositio si ipse velit subito alia elementa que possunt imperfecte misceri ad talẽ imperfectaz mixtionẽ apponere corpori suo vt videatur crescere. ¶ Et si dicas si cõmestio non sit operatio vitalis. ergo nõ valet argumẽtum ad probãdũ veraz christi resurrectionẽ de comestione eius cuz discipulis suis qḋ est cõtra sanctos. ¶ Respõdeo ad probanduz resurrectionẽ eius sunt multa alia argumenta in euangelio efficatiora isto. ꝛ ita cum alijs bene probat ꝛ si nõ per se tantum vel dico ꝙ erat comestio ordinata ad verazz nutritionẽ. qḋ nõ est inconueniens ꝙ corpus gloriosum possit cõuertere corpus nõ gloriosuz in ipsuz sicut esse simul potest cũ corpore nõ glorioso. nec propter hoc est corruptibile. qꝛ potest aliud cõuertere in se. possz enim deus facere corpus gloriosum in minima quãtitate ꝛ illud augere per comestionẽ nec tamẽ aliquid corrũperetur de nutrito ꝛ aucto. in corporibus autẽ talibus assumptis nõ est nutritio: sed tantũ additio vel appositio. ¶ Sed quantũ ad generationẽ dicenduz ꝙ illa fit virtute seminis decisi a mare in feminã in qua ꝓuatur virtus patris: sicut cõmuniter dicitur si ipse potest illud semẽ ab aliquo succumbẽdo recipere ꝛ seruare illud in sua naturali qualitate cõueniente sue generationi naturali quousqꝫ illud transcendat. ipse nihil facit ibi nisi quia primo recipit in corpoꝛ illo assumpto illḋ qḋ postea mouet localiter in aliquam cui est incubus. ꝛ si illud semẽ antequã sit receptũ in matrice nõ amittat suam qualitatẽ naturalẽ potest per ipsum fieri generatio. sicut si imediate transfunderetur a primo decidente in eandẽ matricẽ. Et hoc modo attribuitur nõ quidẽ angelo bono. quia absit ꝙ talibꝫ vilibus se imisceat. sed demoni generare. quia idẽ primo succubus ꝛ postea incubus semen a decindente primo transsusum recipit. ꝛ deinde transfundit illud in matricem.

Ad argumenta. ad

primũ dico ꝙ celũ ñ dicitur assumi. qꝛ ad nullã specialẽ assumptionẽ vel formã. ꝛ maxime in qua angelus intẽdat apparere visibiliter nobis ad se assumit celũ. similiter qui mouet celũ perpetuo mouet. ꝛ ita nõ tẽporaliter assumit corpus. hec eniz assumptio appropriata est corpori qḋ ad tẽpus mouetur. ꝛ mouet propter aliquẽ effectũ apparituruz hominibus. ¶ Ad 2m dico ꝙ iã apparet per ea que dicta sunt ꝙ assumit corpus imꝑfecte mixtũ. qḋ quidẽ ipse nõ producit ad eẽ virtute propria. sed tm̃ nãliter miscibilia vnit int̃ se ꝛ respectu celi in tali ꝓportiõe i qua virtute celi ꝛ miscibiliũ

possit talis forma induci. ¶ Ad tertium patet quod nullus actus vegetatiue vel cognitiue competit proprie angelo in corpore vel etiam corpore assumpto: sed tamen actus potentie motiue: non quidem actus potentie motiue organice qualis est potentia motiua animati: quia eius actus est actus compositi sicut et actus cognitiue sensitiue et vegetatiue: sed potentie motiue superioris qua angelus potest corpus mouere de loco ad locum quod non improportionabiliter excedit ipsius virtutem motiuam.

Circa distinctionem 9am vbi magister tractat de ordinibus angelorum vbi dicitur ad superiores angelos pertinet inferiores illuminare. ¶ Quero primo vtrum angelus superior potest illuminare inferiorem. quod non: illuminare vel est lumen causare vel lumen causatum intendere: neutrum autem potest aliquis angelus. primum non quia lumen causare in alio non potest nisi per creationem. angelus autem non potest creare vt dicit dam. li. 2°. c. 17°. 2m non: quia ab eodem causatur habitus et intenditur secundum phm. 2°. ethi. ¶ Preterea secundo omnis mutatio est inter opposita: ergo omne illud quod illuminatur prius fuit tenebrosum. in angelis autem beatis non est aliqua tenebra ergo etc. ¶ Preterea 3° angelus superior est lumen superius respectu inferioris. sed in corporibus maius lumen obfuscat minus lumen vel saltem impedit effectum suum sicut patet: quia de die non videntur stelle in presentia solis: ergo a simili in proposito angelus superior impedit inferiorem ab operatione: ergo non perficit eum ipsum illuminando. Contra dam. li°. 2°. c. 17°. et 18. etc.

Iuxta hoc queritur de locutione angelorum: quia similis est precedenti: Vtrum vnus angelus possit intellectualiter loqui alteri. quod non: essentia angeli est sibi intimior quam sua intellectio et tamen non obstante illa intimitate vnus angelus videt essentiam alterius: ergo et suam intellectionem: sed frustra fit locutio de hoc quod ante locutionem fuit manifestum: ergo etc. ¶ Preterea 2° si angelus posset loqui ita posset alicui distanti sicut presenti: quia et hoc conuenit hominibus in quibus est imperfectior virtus: sed consequens est falsum propter duo primo quia tunc oporteret quod primo immutaret medium et postea angelum: quia omni actione in extremum prior est actio in medium: sed hoc est inconueniens: quia nec ab intellectuali gignitur aliquid in medio corporali: nec vlterius a medio corporali potest aliquid gigni in ipso angelo. ¶ 2° quia tunc oportet eum loqui omnibus angelis eque presentibus. et prius oporteret eum loqui angelo propinquiori quam distantiori in eadem linea recta. quorum vtrumque videtur inconueniens. videtur enim quod possit vnicuique loqui sine alio. ¶ Preterea 3° angelus non intelligit nisi per species innatas: sed illas habet quilibet angelus de quocunque sibi intelligibili: ergo quilibet angelus quodcunque intelligibile habet sibi presens eo modo quo potest esse presens: ergo superflua est locutio: probatio prime propositionis videtur: quia si possent intelligere per species acquisitas: ergo haberent intellectum agentem per quem potentia intelligibile fiet in eis actu intelligibile: sed hoc est falsum quia cum obiectum eorum sit de se actu intelligibile non oportet quod fiat de potentia intelligibili actu intelligibile. similiter non videtur in eis esse intellectus possibilis: ergo nec intellectus agens. probatur antecedens: quia intellectus eorum non est aliquando in actu: aliquando in potentia ad actum primum. ¶ 2° sicut se habent ad esse sic et ad operari: sed angeli non dependent in esse a corpore: ergo nec in operari: ergo non accipiunt aliquam speciem a corpore. ¶ Confirmatur ratio. propter hoc enim anima intelligendo dependet a corpore

qr vnit corpori. ꝛ hec est rō vnionis eiꝰ cū corpore. qr recipit perfectionē suam a corpore. ¶ Tertio qr ab extremo ad extremū nō transitur nisi per medium. eē autē imaginabile est mediuꝫ inter eē sensibile ꝛ esse actu intelligibile. ergo cū angelus nō possit habere aliquid in eē imaginabili. qr nō habet fantasma nec potest aliquid de esse sensibili ad eē intelligibile transire in angelo: quare ꝛc. ¶ Quarto qr sicut corpora celestia ad alia corpora. sic intellectus angelicus ad alios intellectus. sed illa corpora habēt perfectionē sibi cōcreatam: ꝛ nō acquirunt eam per motū. ergo a simili intellectus illi habēt perfectiones suas sibi cō creatas. ¶ Quinto qr si possunt habere species acquisitas. ergo obiectum extra ageret ad gignitionē illius speciei. ꝛ opꝫ ponere ꝙ intellectus angeli etiā coagat alioquin intellectus possibilis angeli esset vilior ꝙ intellectus noster. simul igit ista duo agent ad gignitionē speciei acq̄site alicuius obiecti intellectus. s. ꝛ obiectum. sed hoc falsum est. qr agentia diuersa genere nō possunt producere eundē effectū. talia autē sunt ista. ergo ꝛc. probatio maioris. qr aut requiruntur in quantuꝫ diuersa genere: aut nō: si sic. ġ correspōdet eis in effectu aliqua diuersitas proportionabilis. ꝛ sic effectꝰ nō eēt simplex ꝛ homogeneus. sed etherogeneus: si nō. igitur sine tali distinctione posset esse virtus ita intensa ꝙ alteruꝫ coagentiū sufficeret ad talē actionē producendaꝫ. hoc probatur. qr vbi accidit distinctio in duobus mouentibus potest virtus in vno ita intendi ꝙ potest supplere vicē vtriusqꝫ. ergo obiectuꝫ corporale posset ita intendi in actione sua ꝙ ipsuꝫ solū posset gignere illā speciē in intellectu angeli: sed hoc est falsum. tū qr agens est prestantius paciente scōm augus. 12. super geñ. nullum autē corpus ē prestantius spiritu. ergo nulluꝫ corpus agit in spiritū scōm euꝫ hoc videtur verius posse intelligi de agente virtute ꝓpria ꝙ de agente virtute alterius. ġ corpus nō agit in intellectum angelicū virtute sua. sed virtute intellectus angeli. nō ergo ista duo erunt due cause partiales quarū neutra agat virtute alterius ¶ Preterea simile cognoscitur per suū simile. singulare igitur si gigneret speciē singularē in intellectu angeli. ergo intellectus assimilatus per illā speciē cognosceret singulare per rationē propriā. qđ est absurdū. ergo ꝛc. ¶ Oppositū vult dam. vbi prius quere eum.

Circa istas qōnes

primo videndū est de locutione angeloruꝫ. ꝛ pretermissis multis opinionibus vna opinio tātum recitabitur vbi quatuor sunt videnda. primo videlicꝫ quomodo loquens cognoscat illud de quo loquitur. qđ ponitur eē singulare scōm illā opinionē. scōo quomodo illud ab vno cognitū possit aliū latere. 3° quomodo fit eis patens quādo loquendo ei exprimit illud. ꝛ quarto de illusione. ¶ Quātum ad primū dicitur ꝙ angelus cognoscit singulare nō primo nec per aliquaꝫ rationē propriaꝫ. sed per vniuersale cōcreatū sui intellectui. qđ probatur quadrupliciter. primo quia vnūquodqꝫ sicut se habet ad esse ita ad cognitionem scōo metaphy. forma autē singularis nihil addit super eē vniuersalis nisi negationē. ergo nec in cognitione. ¶ Scōo qr si cognosceret singulare sub ratione sui vniuersalis cū nō sit alia ratio sibi intrinseca qua cognoscatur. qr nec eēntia angeli nec habitus. qr habitus est ꝑmo respectu vniuersalis sequitur ꝙ ipsum singulare presentaretur ipsi intellectui angeli ad mouendum ipsum tanꝙ primū ꝛ ꝑ se obiectuꝫ eius sub ratione singularitatis. qđ est falsum. quia que sunt per se obiecta ꝛ nō primo nō mouent nisi per rationem eoruꝫ que sunt per se ꝛ primo obiecta. sicut magnitudo ꝛ figura. non

Thomas quodl. v. q. xv. et quodl. 2. q. viii

monēt visum nisi simul cuz colore. singulare autē nō est primū obiectū intellectus. quia nihil est obiectuz pri^m intellectus nisi vniuersale. ¶ Tertio sic: oēm virtutē cognitiuaz oportet in apprehendēdo eē determinatā proportionabilit illi qō debet apprehendere. ergo intellectus intelligēs singulare est determinat^o proportionabiliter determinatiōi illius singularis. ⁊ tunc vel ex natura sua est determiatus vel determinabilis ea specie quā recipit: vt per speciē illius singularis. ⁊ tunc intellectus ille essꝫ magis determinabilis ꝙ intellectus noster. imo vtroqꝫ modo sequitur determina^o vel determiabilitas intellectus angelici magis ꝙ sensus noster. qꝛ sensus noster nec ex natura sua est limitatus vel determinatus vel determinabilis ex specie quā recipit. spēs enim singularis nō recipit in sensu primo sed in organo ¶ Ultra deducitur tunc ꝙ talis determiatio ad singulare obiectū eēt quedaz limitatio ⁊ ipedimētum ad intellectionē vniuersalis sicut impedit eā in sensu. ⁊ multo magis hic ꝙ in sensu. qꝛ nō recipit spēm singularis. ¶ 4° qꝛ sicut per apprehēsionē vniuersaliū ad extra generatur in intellectu nostro habitus sciētialis. sic in intellectu angeli si primo cognosceret singularia possit eē habitus sciētie acquisitus pter sciam vlium suoꝝ. qō est cōtra Ari. 7. meta. vbi vult ꝙ non est alius habitus sciētialis vniuersalium ⁊ singularium.

Quantum ad istuz articulū modus cognoscēdi singularis ab angelo loquēte ponitur iste. intellcs angeli apprehendit formā per rationez vniuersalis a suo habitu. sed postꝙ suppositū habꝫ eē in re vel in imaginatiōe statiꝫ apprehendit formā in illo sub ratione vniuersal' primo ⁊ per se eadē apprehensione qua eā apprehendit anteꝙ fuit presentata in illo. ⁊ accidit intellectui angelico ꝙ eā apprehēdit in illo sic accidit essētie rei ꝙ sit in illo qō est inferius. primo ergo ⁊ per se cognoscit i singulari formā sub ratiōe vniuersalis .i. sub ratiōe indeterminata ⁊ cōfusa ⁊ indesignata. sed qꝛ ipsa eadem forma vt est in ipsa re determinata est ⁊ designa^a intellectus secūdario intelligit hanc designationē. ⁊ est eadē cognitio vniuersalis ⁊ singularis additio solo respectu ⁊ negatiōe qua intelligitur vt in hoc designata. nō eniz differunt ex parte rei cognite. neqꝫ ex parte actus cognoscēdi. sꝫ solūmodo in modo cognoscendi indesignate ⁊ designate quoꝝ vnuz super aliud nō apponit nisi ratiōꝫ negationis vt dictū est. ¶ Et ex hoc apparet quomō intellectus angelicus quasi ꝑm lineaz protensaz intelligit singulare. primo quidē essētia in habitu mouet nō sub ratione obiecti. sed sub ratiōe alicuius inherentis terminat autē actū cognoscēdi sꝫ ratione cogniti ⁊ nō alicuius inherētis. ⁊ ita ab obō in habitū nō est circūflexio proprie sed quasi linea protēsa a pūcto in punctū. deinde ab obō in vli cognito ꝓcedit intellect^o ad vle in supposito sub rōe vlis. ⁊ tandē ab eodē cognito i supposito sꝫ rōe vlis ad cognoscēdum idē sꝫ rōne singularis. ita ꝙ est quasi linea recta ab obiecto in habitū quasi a pmo puncto ad singulare quasi ad vltimum pūctum per duo puncta media. ¶ Et ex hoc etiā apparet 2^m quomō. s. potest angelū aliquē latē intellecto huius angeli de singulari. nā ꝑm istam positiōꝫ eadē apprehensione antiqua qua apprehēdebat prius quidditatē sibi oppositam in habitu absolute cōprehendit eā modo in quocūqꝫ fuerit siue existens siue reuelata. qꝛ in nullo potest eū latere. sed solū prius cōceptū modo cōcipit sꝫ nouo respectu ¶ Exemplū si in oībus essꝫ vn^o intellectus numero a cuiuscūqꝫ fantasmate abstraherꝫ vle postꝙ semel haberet abstractū illud. ⁊ i illo a quo abstraxit illud intellexerit si stante illo intelle

ctu in alio incipit illud intelligere non
nouo intellectu nouū vl'e perciperet. ſʒ
ſolū antiquū qȯ prius perceperat ſb' an
tiquo reſpectu modo perciperet ſub no
uo reſpectu vt in hoc fantaſmate. ſic eſt
de intellectu angelico ꝙ nō innouando
aliquid ſb' cōceptu vl'i: ſed renouādo cō
ceptū multotiēs cōcipiēdo vl'e in diuer
ſis particularib' cōcipit hoc ſingulare ⁊
illud. ⁊ qꝛ iſte videt ſingulare qȯ pri' nō
vidit ſine oī inouatione cōceptus. iō lʒ
alius videat in iſto formas vl'es que ſt
rōes cognoſcēdi particularia. per illas
tamē n̄ videt particularia que ille videt
ſiue exiſtētia ſiue reuelata. aut ſaltem ſi
exiſtentia poſſet videre per habitū ſuuʒ
⁊ per vl'ia relucētia in illo. nō tamen re-
uelata. nec etiā poſſet videre ꝙ ille videt
ſingularia illa. qꝛ videt ea ſine omi ino
uatiōe cōceptus. ¶ Breuiter igitur quātū
ad iſtū articulū ideo ponit' ſingulare in
telligi ab illo ⁊ latere aliū. qꝛ lʒ itellčio
huius ⁊ vl'e qȯ eſt ratio intelligendi hu
ic pateat illi. nō tamē pʒ eo cōceptus h'
vt eſt de illo ſingulari. qꝛ per hoc ꝙ iſte
vtitur forma vl'i ad cōcipiēdum ſingu-
lare nihil innouatur in intellectu iſtius
⁊ ſi ſingulare nō ſit exiſtens non poteſt
alius videre etiā ipſum cognitū per ha
bitū ſuum. nec per habitū alterius. ſi āt
ſit exiſtēs ⁊ poſſit illuʒ videre per habi-
tum ſuum propriū. nō tamē poteſt viō
re actus illius propter ſingl'are cognitū
vel nō cognitū. ⁊ ideo vel eſt neceſſaria
locutio propter ſingulare reuelatum n̄
exiſtēs. vel propter ipſuʒ actū cognoſcē
di latētem alium angelū. ⁊ hoc ſiue de
ſingulari reuelato ſiue naturalit' cogni-
to. ¶ De tertio dicitur ꝙ ſicut ſignata ſin
gularia a nobis cognita nos alteri loqn̄
do exprimere nō poſſumus. niſi expri-
mēdo ſingularia vaga cum quibus niſi
exprimēdo ſingularia vaga cū quibuſ-
cūqꝫ proprietatibus ⁊ accidētibus deſi-
gnatur. ſic nec pōt vn' angelus ſb' eadeʒ
ſignificatiōe ſb' qua ei reuelatū eſt alte-
ri loquēdo māifeſtare. ſed format alteri
cōceptū nouū realr' aliūm de ſingulari
vago. quē quidē cōceptū ali' intellectus
angelicus videt in intellectu ipius āgeli
q̄ſi legēs in li. q̊ imutat' intellect' angl'i vi
dētis ad percipiēdū illud. vt nō tm̄ vt ē
aliq̄d in ſe. ſed vt eſt aliq̄d latēs ſic eſt i
ſmone nr̄o. vn̄ ⁊ angl's format ſilem cō
ceptū vagū in ſuo intellectu de iº ptičla-
ri ſb' rōe vl'is. ⁊ per hoc iᶜ dr̄ audire. qꝛ i
angl'o dicē ⁊ audire nō dn̄t. ⁊ qꝛ ille 2ᵒ
cōcept' nō ordinat' niſi ad vidēdum ꝯce
ptū occultū mētis. iō nō dicit' proprie i
telligē ſed loqui. licet intelligere in ſe ſit
quoddā loqui. ¶ De 4º articulo dicitur
ꝙ poteſt quadrupl'r intelligi angl'um ſu
periorē illuminare inferiorē. vʒ lumē in
fundēdo vel luminoſū offerēdo. vl' ob-
ſtaculū āmouēdo vl' aliquid faciēdo q̄
facto cauſetur lumē in receptiuo. pmoº
ſol illuminat medium. 2º modo deferēs
candelam illuminat domū de nocte. 3º
modo aperiens feneſtrā de die. 4º mo-
do ſanās oculum qui prius infirmus n̄
erat capax lumīs. ⁊ modo eſt capax dr̄
illuminare oculum. ¶ Primo modo dr̄
ꝙ ſolus deus illuminat. ⁊ hoc ſiue cau-
ſando lumē nāle. ſiue imprimēdo lumē
ſupernāle creatū gratie vl' gl'ie. vl' increa
tū ſiue dicat rationē vidēdi ſiue obiectᵐ
viſum. ⁊ hoc vel tranſitorie ſicut in ra-
ptis vel permanēter ſicut in beatis. 2º
modo vn' angelus illuminat aliū ȯ ve
ro perfectiuo intellectus loquēdo ei mō
predicto. 3º modo etiā illuminat ſicut
probat' per augu. ſuper illud pſal'. Da
mihi intellectū. poteſt inquit angl's agē
aliquid in mētem hois vt ſit capax dei
queādmodū quiſqꝫ dicitur illuminare
domū qui feneſtrā aperit. ¶ 4º etiam
modo pōt angl'us illuminare. ⁊ probat'
per augu. ibidē. Deus inquit angelū ta
lem fecit vt operari tale aliquid poſſit.
vnde ad capiēdum lumē dei mens iuua
retur humana. Et hoc ēt probat' p rōeʒ
qꝛ oīa ſt ordinata ⁊ ad inuiceʒ cōnexa

fm phm. 12. metaphy. 7 diony. de diui. no. 7 attendit iste ordo nõ tm̃ fm eẽnti as: sed etiã fz opationes. ¶ Et ex h° arguitur: angelus iferior p nalem influentiã angeli supioris in ipm reducibilis est i statum sue vltimate pfectõis nãlis. vltima aũt pfectio eius ẽ opus vltimũ siue in opere vltimo. Vltimum autem 7 pfectissimũ opus angeli est intelligere aliquid vt opus diuinum supra cõem cursum itelligẽdi lumine intellectus nãlis: g per influentiam supioris angeli reducitur inferior de potentia ad actũ: g aliqd facit in eo vt quo ad actũ cognitõis illuminet. ¶ Cõtra ista: 7 pmo contra pmum articulũ: sicut vnũquodqz se hẽt ad esse sic ad cognitõnem. 2°. metha. sed singulare addit aliam entitatem supra entitatem vniuersalis ex di. 3°. hui' scõi q. de indiuiduatõne: g vle cognitum nõ est ratio perfecta cognoscẽdi singulare fm totam cognoscibilitatem singularis quod est contra opinantem. ¶ Preterea vbi pluralitas concludit maiorem perfectionem infinitas numeralis concludit infinitam perfectionem: sic aũt est i rationibus representatiuis: quia posse representare plura concludit maiorẽ pfectõem. cõcludit eni hanc vnam rõem includẽ pfectionẽ duaꝝ ꝓpaꝝ rõnũ repñtatiuaꝝ: posse igitur repñtare infinita distincta cõcludit rõem repñtantem esse infinite perfectam: vel esse infinite perfectõis. ¶ Preterea ratio representãs vniformis in se 7 in intellectu non repsentat difformiter aliquid: imo nec idee diuine: q2 sũt ratões naturaliter represẽtantes pñt representare intellectui diuino aliquã diuersitatẽ in obiectis nisi ipsam nãlit necessario repñtẽt sicut tactuz fuit di. 38. pmi. de futuris contingẽtib' g ista ratio vna q̃ ponitur vel repñtabit simul opposita ptinentia ad exñtias rerum: 7 hoc nãliter: 7 tunc semper repñtabit opposita: 7 ita angelus intelliget opposita: 7 ita nihil: vel repñtabit alterum istoꝝ determinate: 7 ita nunq̃ reliquum: si igitur qñqz habebit certam 7 determinatam cognitõnem de vno opposito quantũ ad existentiam nunq̃ p eãdẽ rõem hẽbit noticiã determinatam 7 certam de alio opposito. ¶ Preterea 4° arguitur spãlit q nõ põt angelus p istum habitũ cognoscere singulare reuelatũ. ponit enim q singulare non cognoscat p vle relucẽs in habitu nisi q̃a ipm vle ptcipatũ est ab ipo singulari: hoc supposito arguo sic: pus naturalit singulare est in reuelatõe q̃ habitus sit ratio cognoscendi illud: g prius nãliter singulare cognoscitur distincte q̃ habitus sit rõ cognoscẽdi illud: g habit' non est rõ pme cognitõnis distincte ipi' singularis: 7 ita ꝓpositũ. ꝓbatio añcedentis ex dictis coꝝ: q2 vniuersale relucens in habitu nõ est rõ cognoscẽdi singulare: nisi p hoc q vle est in singulari. vl' existente in se vel in reuelatõne. pus ergo naturaliter singulare hẽt esse tale vl' tale: 7 ita vle iu eo abstractuz ab eo q̃ habitus sit ratio cognoscẽdi illud singulare. ꝓbatio pme consequẽtie esse in reuelatõne non est nisi esse actu cognitum i eo cui fit reuelatio. non enim est esse in intellectu reuelantis: quia hoc ẽ eternuz 7 ppetuũ. nec est esse in aliqua existẽtia alia a cognitõne illius cui fit reuelatio: quia tũc per hoc q esset in tali esse fierz naturaliter cognitũ cuilibet alij. sic ponit ista opi. q ö quolibet exñti pt q̃lib3 p habitum suũ habẽ distinctam noticiam. ¶ Preterea ex ista positõe seqtur q qõlibet singulare exñs statim eẽt naturalit notũ cuilibet alteri angelo: 7 ita distantia local' nõ impediret intellectõez angeli quod a multis negatur. 7 videt esse contra aug. li. de cura pro mortuis agenda. ¶ Preterea rationes sue quib' ꝓbat nõ posse singulare intelligi ab angelo videntur procedere ex hoc q impfectionis est in intellectu cognoscere singulare sed hoc est falsum: quia tunc itel

¶ Contra henricum arguit scotus contra primum articulum

lectus diuinus non intelligeret singula re: ergo rationes non concludunt: nec conclusio est concedenda nisi rationes necessarie inducantur. probabile enim est quod sicut sensus communis aliquis potest sentire omne sensibile quod sic intellectus creatus aliquis potest intelligere omne per se intelligibile cuiusmodi est singulare. Contra 2m articulum arguitur sic: ipsemet improbat speciem in beatitudine per hoc quod vnus beatus videret eam naturaliter in intellectu alterius beati: et per consequens videret naturaliter obiectum illud quod representat illa species: ita arguitur in proposito. si habitus est ratio naturaliter cognoscendi singularia cum vnus angelus videat eum naturaliter in alio non poterit eum latere obiectum quod per istum habitum cognoscit ille angelus.

Preterea quando duo intelligibilia comparantur ad eundem intellectum non alligatum virtuti fantastice magis actuale et perfectius non excedens facultatem naturalem illius nature magis est intelligibile ab illo intellectu: sed per eum conceptus vagus formatus in intellectu angeli loquentis est intelligibilis ab angelo alio virtute naturali: ergo multo magis ille conceptus determinatus quem exprimit ille conceptus vagus: quia ille determinatus est perfectior et magis intelligibilis et intellectus cuiuscunque angeli habet conceptum causatum quemlibet pro intelligibili non excedere suam virtutem nec alligatus est virtuti fantastice vt patet ergo etc. Preterea 3o aut est vnus actus intelligendi omnium singularium aut alius et alius. si idem et ille est naturaliter omnium. ipse est enim eorum inquantum precedit actum voluntatis ipsius intelligentis: quia per actionem intelligendi precedentem omnem impatam intellectionem et volitionem: ergo non potest ille actus esse vnius singularis quin sit alterius singularis sicut nec aliqua causa naturalis potest quantum est de se esse vnius effectus ad quem ordinatur naturaliter et non alterius: etsi vna actio est omnium effectuum in vniuersali necessario est omnium simul. si ergo iste actus non potest esse simul omnium non potest inquantum naturalis esse vnius et idem omnium: quia tunc inquantum talis posset esse simul omnium. Si est alius et alius: ergo vnus videns istum et illum actum esse alium et alium in intellectu angeli potest distincte videre cuius obiecti est iste actus et cuius ille: et sic non latebit eum quod singulare considerat iste propter ideptitatem actus in isto non variati. esset enim alius et alius. Contra 3m articulum primo sequitur quod in intellectu angeli loquentis sunt conceptus duo de eodem vnus vagus signans: et alius signatus determinatus. tunc enim est determinatus quando est ratio gignendi illum vagum signatem

Preterea superfluum videtur ponere illum conceptum vagum. nos enim exprimimus singulare determinatum nobis notum per singulare vagum: quia scimus nos non posse causare conceptum in intellectu illius cui loquitur: et scimus ei notas esse conditiones vniuersales particularis vagi: sed si possemus facere conceptum distinctum de illo de quo loqueremur non exprimeremus singulare determinatum nobis notum per vagum particulare: ergo cum angelus possit immediate facere conceptum distinctum singularis sibi distincte noti in intellectu alterius vt patebit soluendo frustra ponit conceptum vagum indeterminatum.

Contra 4m articulum primo non videtur quod dispositio illa ad formam mere supernaturalem possit causari ab angelo: quia licet ad formam immediate producibilem a deo tamen cooperante communi cursu nature possit aliqua causa naturalis disponere sicut de corpore organico respectu anime intellectiue ad formam: tamen omnino supernaturalem. i. non cooperante communi cursu nature dispositionem immediatam agens naturale producere videtur inconueniens. Preterea ratio adducta ad illum articulum concludit quod angelus superior posset angelum inferiorem aliquid videre in verbo reuelatum. hec enim est perfectio vltimata intellectus intelligere verbum. multo magis quam intelligere aliquod verum reuelatum vltra communem cursum intellectionis naturalis. Preterea contra

totam illā opi. sunt duo difficilia: pmo q̄modo loquēs nō cuilibet loquit. si ei loqui ē precise expmē ɔceptum qui non in ipo videt sicut i li. ꝛ hꝰ expssum a q̄libet pōt videri eq̄liter: ḡ expmens illud cuilibet eq̄lr loqtur. ¶ Aliud ē q̄uo isto loqtur illi i q̄ nihil causat: sꝫ tm̄ i se nulla eni vī ratio q̄re alꝰ nūc magis intelligat q̄ pꝰ si nihil aliud fiat in eo. ꝛ spāliter vī absurdum hoc in illuminatōne nā cōstat primum angelū illuminari a deo imediato: ꝛ deus illuminans nihil facit i se. sꝫ pmū qđ facit est in intellectu vel in angelo illuminato: ergo ita verisimile ē in aliis illuminantibus inferioribꝰ q̄ illūinās n̄ cāt aliqđ i se p hꝰ q̄ ē illūinās sꝫ pᵐ cātū ē i illūinato. ¶ Ad q̄stionē istā de locutōe pmo rn̄deo q̄ angelꝰ loqtur angelo cāndo i eo ɔceptū imediate illꝰ obiecti de q̄ loqtur: ad qđ pono duas rōes. pma ē talis: omnis loquens intellectualr causarꝫ imediate in eo cui loqtur de eo de quo loqtur ɔceptum si posset. angelus aūt hoc potest respectu alterius angeli ḡ ꝛc. pbatō maioris: qđlibet agēs nāle statim inducēt si possꝫ illud qđ principaliter intendit: ꝛ loquēs pncipaliter intēdit expmere conceptū illi intellectui cui loqtur. ¶ Probatio minoris: illud quod sufficienter est in actu pmo respectu alicuius effectꝰ pt illū cāre in receptiuo pportōnato approxiato. angelꝰ aūt hn̄s noticiam habitualeꝫ alicuius obiecti qđ sit a ē sufficiēter in actu pmo ad cāndū intellectōem actualē illius a ḡ pōt illū effectū causare in q̄cūq̄ intellectu receptiuo illꝰ effectus. itellectus autē alterius angeli non cōcipientis a distincte receptiuus ē: ḡ in illo intellectu potest angelus talis causare talem cōceptum. pbatio maio. q̄ pma extrema ppositionis actiui ꝛ passiui sūt vlissima abstracta a quocunq̄ actiuo: ꝛ a quocunq̄ passiuo: ꝛ ista pportō inest pticularibus sb̄ vtroq̄ extremo per rationem cōem: ꝛ per cōsequens extremis.

¶ Respondet doctor ad questionē de locutione angelorum [propria] opinione

pbatio mi. angelus in se habet actum pmum cognoscendi a ꝛ spēm ꝛ quecunq̄ ponūtur necessaria ad cognitōeꝫ ꝛ pɔsequenꝫ per illud quod habet pōt facē intellectum suum in actu 2ᵒ cāndo i se intellectōem a sicut effectum. seq̄tur igitur q̄ in itellectu alterius passiuo q̄ est eiusdē rōnis cum intellectu suo pt hoc cāre. ¶ Instat cōtra ratōem: q̄ nō videt ɔcludē nisi de angelo: ꝛ angelo absolute sumptis: q̄ si distent abinuiceꝫ distātia erit impedimentum pter quod nō pōt vnus agē in alium. nō eni pt distās agere in distans nisi prius agat in medium. medium aūt non est locutōnis angeli receptiuū nec audiēm angeli loquētis ḡ ꝛc. Cōfirmatur istud per arist. 2ᵒ. de aīa vbi vult. q̄ si esset vacuum nihil videretur: q̄ spēs visibilꝰ nō possit pringere ad oculum. Item vult. 7ᵒ. phy. q̄ mouens ꝛ motum sint sil: ꝛ hoc loquēdo de moto immediato: qđ oꝫ pus moueri a mouente q̄ moueatur motū mediatū. ¶ Ad ista exhibenda pmo ostendo q̄ angelꝰ etiam distās pōt causare cōceptum in angelo distante: nam si nō esset prioritas nature actōis i mediuꝫ ad actiōem in termino actio in terminum nō depēdēt ab actōe in mediū. patet ex rōe pozitatis nālis: quia causa sufficiēs duoꝝ quoꝝ neutruꝫ ē pus naturaliter alio potest vtrūq̄ sine alio causare: sed in pposito nō est talis pozitas: ḡ pōt angeluꝫ agē in terminū distātem nihil agēdo in medium. pbatio mi. Actō in medium nō pcedit nāliter actōem i terminum nisi duplici de cā. aut q̄ ē eiusdeꝫ rōnis medium ꝛ terminꝰ: ꝛ tūc pus nāliter recipitur in medio sicut passū ppiquius nāliter prius patit q̄ passum remotius. aut si est alterius rōis agēs hēt duas formas actiuas quaꝝ vna est poz nāliter reliqua: ꝛ fm illam formā que ē poz actiua natum est agere in mediū: ꝛ fm aliam in terminum: exemplum primi est vt quando sol illuminat partes

medij. exemplum secundi vt quādo sol generat mineram in visceribus terre: vel vermē in terra ⁊ illuminat mediuȝ interpositum: ergo exclusa vtraqȝ harum causarum. s. ꝙ nec mediū sit receptiuū eiusdem actionis cum termino: nec agēs hȝ aliā formam actiuam realiter vel v̓tualiter per quā sit natū agē in mediū actōne alterius rōis ab actōne in terminum nullo mō p̄cedit actio i mediū actōem nālem in terminum: ⁊ ita est i ꝓposito mediū eni corporale qȯ est int̓ angelos distātes: neqȝ est natum recipe actōnem eiusdem rōis cum angelo distāte audiēte: nec aliam alterius rōis p̓orez illa: q̄a angelus loquēs nec hēt formaȝ v̓tualit̓ nec fōrliter actiuā actōis p̓oris ad illā q̄ est locutio. ¶ Confirmatur istud vltimū tripliciter: p̄mo ponendo vnum impossibile. s. ꝙ deus non eēt vbiqȝ ſm eēntiaȝ eēt tm̄ oipotēs ſm sup̓ dicta di. 37. primi li. ⁊ tunc posset immediate aliq̄d cāre alicubi vbi tn̄ non eēt pn̄s per eēntiā nec tamen ageret in mediū actione eiusdem ratōnis nec alterius: q2 causatum esset immediate ab eo. ¶ 2° si non admittat ista positio ipossibilis remota ipossibili rōe satis habebit ꝓpositū: q2 sol immediate cāt v̓mē vl̓ aliā ſbaȝ gnābilē ⁊ corruptibileȝ: ⁊ tn̄ actōe illi̓ rōis. s. gnātōis nō agit in medium: nec actōne alterius rōnis nisi q2 sol hȝ aliā formā actiuam. s. qualitatem per quā nat̓ est agere p̓us aliquo modo q̄ꝫ p suam formaȝ ſbalem sicut alteratio p̄cedit gnātōem. ¶ Preterea 3°. si hoc nō ꝯcedatur patȝ ꝙ omne corpus generans gnāt corpus nāle non tm̄ supficiem: ⁊ tamen non est imediate pn̄s nisi ſm supficiem: ⁊ in supficie ipsius geniti agit̓g generās vbi non est nec p eēntiam nec p contactum mathematicū pn̄s agit: est tn̄ ibi per contactum v̓tualem: ⁊ hoc sufficit ad agēduȝ sicut si esset pn̄s p essentiam vel mathematice: ⁊ ꝙ agat p̓us in medium int̓ ipsum ⁊ illud cui est sic pn̄s non requirit absolute ad hoc ꝙ agat in illud: sed h° est quia mediuȝ est capax actōis eiusdē rōnis cum termino. ¶ Post hec tria aptius exēplum ad ꝓpositum est de actu cognoscēdi: q2 cognitio intuitiua visus non est eiusdem rōnis in medio cū illa que est in organo: ⁊ si actio alterius rationis fiat i medio q̄ꝫ in organo visus accidit visioni inquantum est effectus visibilis per hoc ꝙ visibile est natum gignere ⁊ speciem ⁊ visionem sicut duos effectus ordinatos. hic igit̓ receptiuum remotum recipit aliquid cui nihil eiusdem rōnis recipitur in medio: sed receptum alterius rationis recipitur in medio: ⁊ hoc accidit quia receptum in medio non est causa recepti in termino: sȝ est sicut effectus prior illo comparando illa ad eandem causam. ¶ Per hoc patet ad instātiā 2°. de aīa ꝙ nō videret aliq̄d nisi esset medium. non ꝙ de p se ratōne coloris visibilis sit aliquid causare in medio ad hoc ꝙ videatur: sȝ q2 spēs visibilis ⁊ visio sunt effectus ordinati eiusdē obiecti vt coloris: ita ꝙ spēs pri̓ nata ē gigni q̄ꝫ visio sicut actus p̄mus q̄ꝫ act̓ scđs: ⁊ p̄m̓ ē spēs in medio vel organo ꝓpinquiori q̄ꝫ in medio vel organo distantiori: sicut ⁊ vl̓r forma eiusdeȝ rōis p̓us causat̓ in ꝓpiquiori q̄ꝫ i remotiori. ¶ Et p idem patet ad illud. 7°. phy. agēs eni est imediatum passo ꝓximo: ⁊ h° imediatōne corrn̄dēte tactui mathematico qn̄ medium est receptiuum actōis eiusdēm rōis vel alterius rōis respectu cui̓ agēs hȝ formā: vel imediatōe corrn̄dente tactui v̓tuali: q2 ita est agens pn̄s distāti mathematice ad effectū cāndūȝ in eo sicut si esset pn̄s sibi ſm eēntiam suam: ⁊ hoc modo esse pn̄s p potētiam suam est sic: non ꝙ potētia sua sit ibi: sȝ ꝙ potētia sua possit causare ibi effectuȝ ac si eēt ibi: lȝ nec ip̄m nec po^a sua sit ibi. ¶ Sȝ ꝯtra hoc obijcitur: quia tūc distātia localis non impediet locutioneȝ angeli. Si eni angel̓ distās imediate cāret

illuminationem in alio distante nihil
causando in medio illud mediũ erit in
actione sua sibi tanꝙ eēt indistans. par
enĩ est quãtum ad actionẽ eius ac si es
sẽt imediati. ergo ita est ꝙ localis distã
tia nõ impediet locutionẽ. ¶ Respõdeo
inter agens ⁊ patiẽs potest eẽ medium
mathematicũ tripliciter. ¶ Scdo princi
paliter ad solutionẽ arguo sic. Angelus
inferior cognoscit se intuitiue per eẽnti
am: vt patet supra di. 3. ergo ⁊ superior
cognoscit illũ inferiorẽ per eẽntiam suã
intuitiue. proba° cõsequẽtie. quia omne
obiectũ cognoscibile ab inferiori potest
eẽ cognoscibile a superiori eque perfcẽ
vel perfectius. nulla aũt cognitio abstra
ctiua alicuius obiecti perfectior ẽ cogni
tione intuitiua. qꝛ cognitio abstractiua
per speciẽ potest eẽ de re nõ existente in
se presẽtialiter. ⁊ ita nõ perfectissime co
gnoscit nec attingit. nõ autẽ oportet an
gelos eẽ imediatos sibi localiter ad hoc
vt superior intelligat inferiorẽ intuitiue
ergo dato ꝙ distent localiter superior i
tuitiue cognoscit inferiorẽ. sꝫ ista cogni
tio nõ est per aliquã speciẽ vel habitũ
qui possit eẽ re nõ existente. ergo a simi
li in angelo intuẽte illam cognitionẽ in
tuitiuã. ⁊ tamẽ illa existẽtia cognita ni
hil eiusdẽ ratiõis vel alterius ratiõis gi
gnit in medio. qꝛ mediũ nec est capax i
tellectionis nec speciei materie intelligi
bilis. ergo a simili si in illo angelo pona
tur aliquid actu intelligibile natum gi
gnere aliquaꝫ cognitionẽ licet nõ intui
tiuã in quolibet intellectu passiuo ⁊ re
ceptiuo potest illud actu intelligibile gi
gnere suaꝫ notitiaꝫ. sed intellectus ange
li distantis est receptiuus talis notitie.
ergo illud intelligibile actu in intellectu
angeli exñs põt causare in intellectu an
geli distãtis notitiã actualẽ sui.

Ad ulterioreꝫ autẽ

declarationẽ propositi restãt duo intel
ligẽda. primo quid gignat in intellectu
audiendꝭ ab angelo loquẽte. 2° qualiter
angelus põt loqui vni ⁊ nõ alteri si sint
eque pñtes. ¶ De primo dico ꝙ potest
cãre actũ tm̃ ita ꝙ nõ spẽm. ⁊ põt cãre
simul actũ ⁊ spẽm. ⁊ põt causare tm̃ spe
ciẽ. ¶ Probatio primi. locutio potest eẽ
de aliquo habitualiter noto audiẽti. qꝛ
sicut nos possumus perfecte loqui ꝺ eo
qꝺ perfecte sciremus cõicando cõcept⁹
nostros alijs lꝫ sciremus illos eosdẽ alꝭ
scire. ita possibile videt̃ ibi locutionẽ eẽ
de habitualr̃ noto vtriqꝫ. sed tunc non
gignitur spẽs ab angelo alia ab illa que
hꝫ. qꝛ tunc eẽnt due in eodẽ respectu ei⁹
dẽ obiecti. nec ẽt prehita illa intẽditur.
qꝛ ponamus ꝙ ꝑhabeatur ꝑfectissima
¶ Silr̃ locutiones vt plurimũ sꝫ de cõ
plexis pertinẽtibus ad actualẽ exñtiam
rerũ. tales ãt cõplexiones nõ sunt euidẽ
tes ex terminis. lꝫ g° aliquis habeat spẽs
extremoꝝ nõ propter hoc est intellect⁹
suus minus capax alicuius intellectõis
siue cognitionis cõplexe de illis extrẽis
que vꝫ ẽ determinate ꝺ altera parte cõ
tradictionis vt de existẽtia rei vel non
existẽtia. potest g° tũc causari aliquis ac
tus cognoscẽdi tale cõplexũ sine causa
tione alicuius spẽi. 2m probo. qꝛ si ange
lus audiẽs nõ habet speciẽ illius singu
laris de quo loquẽs loquit̃ intellect⁹ su⁹
ẽ receptiu⁹ tã spẽi ꝙ act⁹ ⁊ carẽs vtroqꝫ
⁊ intellect⁹ angeli loquẽtis est in actu p°
sufficiẽti ad gignitionẽ vtriusqꝫ: qꝺ pꝫ
de spẽ. qꝛ spẽs intelligibilis põt gignere
spẽꝫ itelligibilẽ eiusꝺ rõis. sicut spẽs rei
sensibilis in medio potest gignẽ specieꝫ
sensibilẽ eiusꝺ ratiõis. similiter de actu
pꝫ. qꝛ illa spẽs que est in loquẽte princi
piũ cognoscẽdi illud cuius est. põt etiã
eẽ ratio gignẽdi actualẽ intellectionẽ il
lius obiecti in intellectu alio capace. 3m
ꝓbo. qꝛ minor virtus actiua nõ potest
maiorẽ v̄tutẽ ipedire a sua actõe. g° si su
perior ꝯsideret aliqd in genẽ ꝓpo: puta a
inferior volẽs loqui sibi de. b. nõ pote
terit impedire suã intellectionẽ actualẽ

ergo tunc non causabit intellectõem actualem ipsius b: qr non pñt due inesse sibi & aliqd causabit quãtũ poterit: qr vult cceptũ suũ alij cõicare quantũ pt ğ causabit spẽm illi⁹ b si non pħabeatur in intellectu supioris. Ex eadem etiam maiore q pri⁹ & ista minore q .s. supior & inferior possunt sil' loqui eidem sequitur q superior faciet istũ actu intelligẽtem illud de quo vult loqui. iferior aũt non: sz tñ faciet aliquid cõpossibile cuz intellectõe sua .s. spẽm illius de q̃ vult loqui. In istis duobus casib⁹ ita potest loquens gignere spẽm qd nullu pôt gignere actũ: dato etiaz q nullum sit ipedimẽtum ex pte audiẽtis: qm vtrunqz possit & spẽm & actum recipe loquens exquo volũtarie causat sicut dicet postea pôt causare vnũ & nõ alterũ .s. prius non causãdo posterius exquo se non necessario cõcomitant: & in isto vltio mẽbro loquens loquit: & tamen audiẽs nõ audit pfecte: qr auditio non est aliqua intellectio actualis illius qd expmitur a loquẽte: & est simile sicut si homo loqueret homini distracto p studium in cuius aure accipetur spẽs soni: & tamẽ non audiret. i. non cõcipet illud distincte sb rõne signi nec haberet intellectionez de illo expsso. sz tñ ista spẽs soni gigneret in memoria vel fantasia aliam spẽz remanentẽ: & posset postea rediens a distractõne ɔsiderare illud cuius est signũ & ita locutio precedens eẽt sibi occasio illius intellectõis. etiã licz pus p eam nihil distincte audisset: sed in alijs duob⁹ pmis mẽbris in quibus intellectõ actualis expmitur a loquente qñ aliquis loquitur: tunc ille cui loquit audit q̃ auditio intellectio quedam est. Sed qualis actus intelligendi est iste actus q̃ dicit auditõ. Rñdeo quadrupliciter potest angelus itelligẽ a preter visionem ipius i verbo vz intuitiue in se. intuitiue i itellectu alterius angeli cognoscentis illud & abstractiue per speciẽ habitualẽ ɔcreatam vel acquisitam. & nulla istaᵛ itellectõnu est auditio: qr nulla est p se expressa ab intelligente inquantu intelligẽs est: imo accidit huic q obm̃ sit intelligens: eque eni mouẽt si non esset intelligens: & in omnibus istis si aliqs intellectus causet est intellectus ipsius intelligentis non alterius: & ipm obm̃ ɔcurrit ibi cũ intellectu vt causa partial' sic fuit dictũ di. 3ª. pmi li. 4° modo pt iste cognoscẽ a: ita q intellectio fiat in eo p intellectum aliũ expmentem & intellectus isti⁹ nullam habeat cãlitatem respectu act⁹ sz tñ sit passiu⁹. Ista aũt sola cognitio est auditio & est expssa ab intelligente inquantum intelligẽs est. Patet ergo dĩa auditionis ab illa triplici cognitione que cõiter potest dici visio: qr i auditõne intellectus audientis tñ ẽ passiu⁹: & quicquid est in eo: ita q si habz spẽm habitualẽ ipius auditi illa spẽs etiã nõ agit ad auditõem: quicquid etiã est ibi presens nihil agit ad eã. naz si intuitiue esset idẽ singulare sibi pñs qd est pñs loquenti illud vt pñs sibi non gignẽt i eo auditõem. sed solum gigneret in eo visionẽ solũmõ ğ intellectus loquẽtis vl' q̃ sũt i ipo vt in ipo: vel pñtia vt sibi sũt actiua respectu auditõis: & hoc nõ vt pximi effectus: nã prius cãnt ista pñtia loquẽti intellectõem actualem in loquente q causent illam auditõem i audiẽte. Ex h⁹ pz quomodo volũtas loquẽtis faciat ad ipam locutõem: qr sicut ipsa post pmam itellectõem facit ad copulationem memorie & intelligentie ad quẽcunqz actum scdm habẽdum i ipo angelo in quo est voluntas: ita potest facẽ ad actũ illũ posteriorem hñdum i angelo audiente. si enim effectus prior sine q̃ non causat posterior est in ptãte alicui⁹ si prior non sit nec posterior erit. Et ex hoc etiam apparet aliud quõ .s. actual' intellectio in ipso loquẽte non ẽ rõ agẽdi sibi inquãtum loquitur: sz aliqd ptinẽs ad memoriaz loquẽtis: qr i effectib⁹

ordinatis quasi eiusdem rõnis quorũ
vterqꝫ natus ẽ gigni a causa equoca nõ
oportet p̃orẽ eẽ cãm posterioris. ſ3 vtrũ
qꝫ cãri ab eadez causa equiuoca: ⁊ hoc
spẽaliter est in ꝓposito: qꝛ intellectio a‑
ctualis nõ ita habet rõnem parentis si
cut memoria: vnde pater in diuinis gi‑
gnit memoria non intelligẽtia. ¶ Patet
etiã tertio q̃s sit ordo auditõnis ad itel
lectõnẽ q̃ est visio: licet enim i michaele
visionem obiecti sine itellectõe ipi⁹ obi
posset sequi locutio gabrielis de eodem
tñ tunc non causat cognitõem alicuius
nõ p̃us noti: nec tunc ẽ locutio ita neces
saria sicut qñ p̃cedit vtranqꝫ visionem
illã. qñ eniz gabriel nouit aliq̃d in gene
re ꝓpo: vel reuelatũ quod nõ nouit mi
chael in ꝑticulari põt iste in intellectu
ipi⁹ causare ꝯceptũ qui ꝓp̃e dicitur au
ditio quo causato põt michael cõuertẽ
se ad intellectũ gabrielis videndum ⁊ i
eo videbitur illa intellectio quã gabriel
habet: ⁊ etiam in ista intellectione vide
bitur aliquo mõ obm̃ ipsius intellectio
nis: ⁊ si illud obm̃ non possit vlteri⁹ vi
deri nec i se nec in v̓bo vltima perfectio
quã põt michael de hoc cognito hr̃e est
vidẽ illud i intellectu gabriel: sic igitur i
quantum auditio ordinatur ad cogni‑
tionem habẽdam alicuius incogniti ip
sa p̃cedit omnem visionem taz rei in se
q̃ rei in intellectu alteri⁹ videntis q̃ etiã
rei per spẽm habitualez que triplex vi‑
sio dicta est distingui ab auditione. di‑
citur etiã auditio differre ab omni visi
one quãtũ ad certitudinẽ que differen‑
tia forte põt concludi ex ratõne effectu
um ordinatorum quorum posterior est
perfectior ⁊c̃.

De secundo princi

pali. s. quõ põt loqui vni ⁊ nõ alteri. di
co q̃ sicut in potestate angeli ẽ quãtum
ad primã intellectionẽ vti hac specie in
memoria: vel illa ad illam intellectionẽ
actualẽ istius vel illius: et si hr̃et p̃l'es i
telligẽtias ess3 in potestate ei⁹ q̃ notitia
gigneret in ista intellligẽtia vel in illa: ñ
eniz magis determinat passiuũ nãle ad
patiẽdum: q̃ actiuũ nãle ad agẽdum: si
cut g̊ illud actiuũ qd̃ de se sb̃est volũta
ti põt ex se agẽ ⁊ non agẽ ꝓpter eius im
periũ ita põt illud actiuuz determinari
ad agẽduz in hoc passiuũ ⁊ non i illud
⁊ sicut fieret det̃minatio ad intelligenti
as intrisecas ipsi angelo si essent plures
sic põt fieri det̃minatio ad intellectum
hunc vel illum extrinsecuz: qui quo ad
hoc sunt passiua eiusdem rõnis cum il‑
lo passiuo intrinseco i quod ageret acti
uum intrinsecum ꝑ imperium volũta
tis. ¶ Ex hoc seq̃tur correlariũ q̃ tot sũt
locutõnes quot audientes: qꝛ quãtũcũ
qꝫ sũt p̃ñtes vel vn⁹ ꝓpinquior ali⁹ remo
tior sicut memoria nõ gigneret in intel‑
ligẽtia michaelis nisi ex imperio volũ
tatis sue: ita non gignit in intellectu vni
us ⁊ non alterius nisi ex det̃minatione
ipius loquẽtis. ¶ Sed tunc est dubiuz q̊t
potest simul loqui: quia agens nãle nõ
potest quotcũqꝫ effectus adequatos si
mul habere: ⁊ ita vna gignitio nõ suffi‑
cit ad h° vt p̃l'es audiãt qꝛ vna gignitio
est vni⁹ itellectõis in vno quã ille solus
audit. Rñsionẽ quere.

Ad aliã questionez

de illuminatõne dico q̃ illuminatio in
angelo est quedam locutõ de vero per‑
fectiua in esse secundo. sic̃ enim nõ oĩs
intellectio est simplicit̃ perfectio angeli‑
ci intellectus: ſ3 visio v̓bi ⁊ nõ visio q̃d‑
ditatũ siue ꝑ spẽs habituales siue intui
tiue sic nec oĩs cognitio singulariũ alia
a visione v̓bi ⁊ a cognitõe q̃dditatũ eq̊
ꝑfecit intel^m angelicũ q̃si scd̃ario: sed vi
sio veri reuelati ꝑficit in esse scd̃o: nõ au
tem sic cognitio singularis in genere ꝓ
prio. dico tunc q̃ angelus superior cui
ſm cõem cursũ reuelatur p̃mo aliquod
particulare cãt in inferiori conceptum
quẽdam de illo reuelato qui dicitur au

ditio: ꝛ hoc causare qđ est quoddã spã
le loqui ẽ illuminare. ꝓbabile etiã vide
tur ꝙ angelus illuminans aliquid cau
set in illuminato ꝛ nõ in se: qꝛ ipse deus
illuminans pmum angelũ nihil causat
i seipo sed in angelo illuminato. ¶ Sꝫ ẽ
dubiũ vtꝝ supioꝛ illuminans possit fa
cere inferioꝛeꝫ aliqđ videre in verbo: ꝛ
an inferioꝛ possit illuminare superioꝛẽ
videt ꝙ sic si sibi sit reuelatum. ¶ Ad p
mum videtur ꝙ sicut cognitio vbi est
mere supnãlis ita ꝙ non sbest cãlitati a
licui⁹ cause causate: sic nec etiã visio ali
cui⁹ i verbo: tñ supioꝛ modo pdicto il
luminãdo inferioꝛẽ põt dispositiue agẽ
vt videat i vbo: nam illa auditio dispo
nit vt audiens ꝯuertat se ad intellectuꝫ
loquẽtis: ꝛ ibi videat illud de quo loqt
loquẽs: ꝛ ista visio ẽ aliq modo perfecti
oꝛ illa auditõne: ꝛ vlterius disponit ad
hoc vt angelus videns in angelo videat
idem verbo: quia si desideret illud qđ
ibi videt sicut in speculo imperfecto vide
re in speculo pfecto videbit gaudens: ꝛ
tunc perfecte illuminatur. pfectius qđẽ
a vbo: dispositiue aũt ab angelo supio
re. ¶ Ad 2ᵐ dubiũ dico ꝙ deus de potẽ
tia sua absoluta potest aliquid reuela
re angelo inferioꝛi: quod nõ eẽt reuela
tum vel notũ supioꝛi: ꝛ tunc ille iferioꝛ
posset loqui aliquo modo supioꝛi õ h⁹
qđ supioꝛ igraret: ꝛ illa locutio eẽt ali
quo modo illuminatio: tñ non pt habẽ
tantã efficaciã sup intelᵐ supioꝛis sicut
sup intelᵐ inferioꝛis: ꝛ ideo non posset
iste necessario facẽ supioꝛẽ audire sicut
ecõuerso: qꝛ si supioꝛ ꝯsideret aliquid i
gnẽ ꝓpo iste inferioꝛ non facẽt ipm au
dire simplr. simplr aũt supioꝛ põt facẽ
inferioꝛẽ audire: ꝛ põt impedire intelle
ctõnem eius de aliquo intelligibili: de
facto tamẽ verisimile ẽ ꝙ de⁹ oꝛdinate
distribuat suas illũinatõnes: sic distri
buit angelos in oꝛdinibus suis: pꝛimo
quidem superioꝛibus: deinde inferioꝛi
bus.

Ad argumenta pꝛime questionis.

¶ Ad pmũ dico ꝙ angel⁹
pt carẽ illã auditõeꝫ. i. visionẽ pfectiuã
in eẽ 2°: ꝛ cum dicit igit creabit: non se
quit sicut patebit in. q. de rõnibus semi
nantib⁹. creatio eni ẽ actio nõ ꝯcurrẽte
alia causa alicuius generis nisi tm pmo
efficiẽte ꝛ pmo fine ꝛ talis nulla ẽ actio
creature. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ visio ẽ pfecti
sima illuminatio: ꝛ ideo intellectus ha
bens illam dꝛ pfecte luminosus vel illu
minatus quãtũcũqꝫ non habeat illã co
gnitõem que respectu istius dꝛ se hꝛe ad
lumen sicut tenebꝛa: ꝛ iõ nec carẽtia cu
iuslibet alterius intellectõnis in habẽte
istam dꝛ facẽ intellectum tenebꝛosum.
potest tamen concedi ꝙ sicut i potentia
sũt ad aliqđ quod est lumen ita sunt in
potẽtia ad aliquid quod ẽ tenebꝛosum
¶ Ad 3ᵐ qđ accipitur de lumine coꝛpo
rali quãtũ ad aliqđ falsum ẽ. non enim
sol impedit alias stellas multiplicare ra
dios suos ad supficiem terre. qđ pꝫ: qꝛ
existẽs in ꝓfundo puteo in meridie vi
dẽt stellas. nõ enim ad oculos eius per
tingerẽt radij nisi pus attigerẽt ad sup
ficiem medij illuminati. ipe tñ sol lumi
naria minoꝛa impedit ab aliqua actio
ne. s. ab illa quam habẽnt in visum: qꝛ
nõ pñt videri in presentia solis: ꝛ rõ est
qꝛ excellẽs visibile pꝛius agit in visum
excellẽter: ita ꝙ actuat ipm fm totã ei⁹
capacitatem: ꝛ foꝛte aliquo modo imu
tat cũ doloꝛe fm alacẽ pmo pspectiue.
sꝫ ad h⁹ nõ est sile de lumie itelligibili re
spectu itellect⁹: sic pꝫ per arist. 3°. de aia
nã post excellẽtia intelligibilia nõ min⁹
intelligim⁹ alia sꝫ magis: sꝫ post excellẽ
tia sẽsibilia min⁹ sentim⁹ alia sẽsibilia:
qꝛ potẽtia vel oꝛganũ debilitatur.

Ad argumẽta secũde. q.

Ad pmum licet aliqui dicãt ꝙ an
gelus põt intellectõem suã p actum vo
luntatis sue occultare ꝛ non occultare:

⁊ istud nõ occultare est loqui. tamẽ non
videt quare aliquid actu intelligibile es
set presens intellectui passiuo. ⁊ ñ possꝫ
ipm imutare. nec videtur maioꝛ ratio
quare per voluntatẽ suã possit occulta
re magis intellectiõem suã ꝙ̃ essentiã. q̃
re ẽt alius angelus cui vl't occultare in
tellectiõem suã nõ potest videre illã vo
litionẽ si ponat illa occultari. g̊ per aliã
volitionẽ. ⁊ sic in infinitũ. At ideo si cõ
cedat ꝙ cognitio huius angeli est p̃sens
alij sicut essẽtia sua. tamẽ locutio potest
esse qua exprimit ista cognitio vel cogi
tatio nõ ꝓpter hoc ꝙ sine tali exp̃ssio
ne nõ posset videri. sed qꝛ sine exp̃ssiõe
nõ cognosceret cognitione illa que ẽ au
ditio. ⁊ ẽt frequẽter sine auditione pri^a
nõ essꝫ visio huius cognitionis. At si di
cas ꝙ tunc saltẽ potest frustra loqui ex
quo posset illud esse manifestũ de quo
vult loqui sine locutione. Dico ꝙ licet
angelus prius videret intellectionẽ alte
rius angeli ꝙ̃ haberet auditionẽ ab eo.
nõ tamẽ frustra essꝫ auditio. quia essꝫ ꝑ
se perfectio cõicata angelo ab alio ange
lo liberalit̃. ⁊ ad hoc potissime est locu^o
in intelligentibus vt liberaliter ⁊ libere
cõicent sibi inuicẽ cõceptus suos. si autẽ
cogita^o huius videret in hoc iste libera
liter nõ cõicat suum cõceptum alteri. se
eni hꝫ iste in ista visione sic angl's nõ in
telligens ⁊ nõ nolẽs. qꝛ ista cogitatio est
natural'r visibilis. naturalit̃ ãt actiuum
⁊ motiuũ ad sui visionẽ sili modo agẽt
si nõ essꝫ in intelligẽte ⁊ volẽte. Simil'r
ẽt auditio quãdo precedit excitat ad in
tellectionẽ visiõis angeli loquẽtis. ita ꝙ
licet illa visio posset eẽ sine excitatione:
nõ tamẽ est sine. Cõfirmatur istud ꝙ
nõ ponitur frustra locutio. qꝛ angeli cõ
cedũtur loqui deo. ⁊ tamen nõ possunt
aliquid sibi facere manifestius ꝙ̃ prius
nec ẽt aliud vel alio modo manifestũ ꝙ̃
prius. ⁊ tamẽ hec possũt esse in angelo.
sed tm̃ ex liberalitate velle hoc eẽ patẽs
deo appetunt oĩo quãtum possunt. ita
ꝙ si possent causare in eo cõceptuꝫ illuꝫ
cãrent. ⁊ hoc est loqui deo. magis ergo
necessaria est hic locutio. Ad 2^m arg^m
pꝫ ex dictis quomõ potest vnus angel^9
alij distãti angelo loqui nihil agendo i
mediũ. ⁊ quomõ vni ⁊ nõ alteri siue ꝓ
pinquioꝛi siue magis distanti. Ad 3^m
dico ꝙ ⁊si verũ sit deuꝫ cõicasse angelo
species oĩum quidditatũ. tamẽ si non es
sent ille species cõicate siue cõcreate nõ
essꝫ incõueniens angelũ acquirere illas.
qꝛ illud qd̊ est perfectionis inferioꝛi itel
lectu nõ est negãdum ab intellectu supe
rioris ⁊ perfectioꝛi. perfectiõis auteꝫ in
intellectu nostro est ꝙ habeat aliquid q̊
actiue possit acquirere species omnium
quidditatũ. ita ꝙ licet posse recipere ta
les species sit imperfectiõis. tamẽ actiue
posse eas acquirere perfectiõis ẽ supplẽ
tis imperfectionẽ. quales sunt cõiter ꝑ
fectiones creaturarũ. Similiter etiam
dato ꝙ deus cõicauerit species quiddi
tatũ ñ opoꝛtꝫ tamẽ dicere ꝙ cõicauerit
species oĩum singulariũ intelligibilium
ab angelo. nõ eniꝫ est verisimile ꝙ possi
bile essꝫ aliquid singulare fieri cuius nõ
possꝫ angelus habere disticta notitiaꝫ
⁊ tamẽ si mũdus duraret in infinituꝫ si
cut est possibile durare essẽt infinita sin
gularia quoꝝ quodlꝫ posset angelus di
sticte cognoscere. ⁊ tamẽ nõ hr̃et simul
infimitas species cõcreatas. ergo posset
speciẽ alicuius de nouo acquirere. Da
to etiã ꝙ tã species singulariũ ꝙ̃ quiddi
tatũ cõicauerit deus intellectui angeli.
adhuc tamẽ per illas nõ potest habere
oẽm cognitionẽ sibi possibilẽ. qꝛ nõ in
tuitiuã. ista eni nõ potest haberi per spe
ciẽ obiecti que mãere potest obiecto ab
sente. hoc ãt est cõtra rõnem cognitiõis
intuitiue ꝙ sit de re nõ actualiter existẽ
te ⁊ principaliter negat. ergo ꝓpositõ
illa assũpta. ꝙ nihil põt angelus cogno
scere nisi per spẽm inatam. At dato 4°
ꝙ essꝫ vera adhuc posset eẽ locutio de
cõplexis. quoꝝ incõplexoꝝ habꝫ spẽs

innatas. q2 iste spēs nō essent sufficiētes cā cognoscēdi cōplexionē vnionis cōtigentis de ipsis extremis. q2 talis cōtigēs nō cognoscitur eē vera extremis. ¶ Ad probationes illas que adducūtur q nō pñt habē spēs acquisitas. ¶ Respōdeo ad primā q hab3 itellectū agentē ⁊ possibilē. ⁊ cu3 hoc improbat de intellectu agēte. dico q obm̄ suum primū. i. adequatū nō est essētia sua. sed totū ens cōprehendens sub se species intelligibiles ⁊ sensibiles. lic3 autē essētia sua sit actu intelligibilis. nō tamē singulare sensibile loquēdo de intelligibili intellectione abstractiua tali quali cognoscitur vl'e. ¶ Cū etiā improbatur de intellectu possibili q nō est in potētia ad actū primū dico q si supficiens ess3 creata sub albedine nō minus ess3 de se receptiua albedinis. quia potētia receptiua ñ oportet q precedat duratiōe actum ad que3 est sed tātum natura ita intellectus angeli licet creatus ess3 sub omnibus specieb9 intelligibiliu3. ess3 tamē vere possibilis ⁊ vere in potētia ad actum primū. licet illu3 nūqua3 duratiōe precederet. nec in nobis etiā negaretur possibilis si creat9 fuisset sub speciebus intelligibilibus. q2 simultas duratiōis nō aufert rationem passiui. ¶ Modec3 etiā modo ex alia parte dato q angelus nō indigeret abstrahere aliquas species. sed haber3 omnes tales cōcreatas nō minus haberet potentiam abstrahendi. quia potētia actiua que est perfectiōis in natura inferiori ñ debet negari in natura superiori. licet causa superior preuenerit actiōem inferioris illius potētie actiue sicut nō negaretur in nobis intellectus agēs dato q agēs noster nō potest habere actum aliquē abstrahēdi nō ratiōe sui. sed quia p̄ueniret ab aliquo agente superiori producēre effectū qui posset per eu3 produci. ¶ Ad scōm si arguitur vniformiter cōcedo totu3. Angelus eni3 est sine corpore qō sit pars eius vel organū eius in operādo. ⁊ ita cōclude q nō dependet a corpore vel a parte vel organo ei9 mediāte quo operetur. sed nō sequitur q nō depēdeat a corpore vt obiecto. omīs enim intellectus passiuus qui nō potest in se habere totā perfectione3 obiecti dēpēdet ab obiecto circa qō operatur ⁊ pportiōabiliter scōm proportionē obiecti. Et cū dicitur de vniōe anime ad corpus dico q nō tātum vnitur vt operet circa corpus vt obiectum sed vnitur vt totū cōpositu3 sit cuius ipsa est pars ita q totū operās habet corpus nō tātum pro obiecto sed pro parte operatiōis. ñ sic autē angelus. ¶ Ad 3m dico q cōcluderet q deus nō posset intelligere singulare. quia nō posset habere obiectu3 in illo eē medio. s. imaginabili. ideo dico q mediū agēti inferiori alij agēti perfectiori nō est mediū sicut dictū est in. q. de motu angeli. licet sit possibilis successio in medio. nō tamē actualis successio nisi cōparādo ad virtutē limitatā cui illud mediū est qō est ex se mediū iter extrema. nec potest facere siml' mobile sb medio ⁊ termino. nec stati sub termino quasi nō ess3 mediū. secus autē de virtute infinita. simil'r oporteret calorē impfectū procedere per multos grad9 vsq3 ad gradū. a. oēs illi gradus calori perfecto nō essēt gradus medij. quia stati inciperet ab ipso. a. Ita dico q intellectus agēs perfectior potest stati3 ab obiecto sensibili causare spēm intelligibilē in q̄ res habeat eē vt actu intelligibile. virt9 autē imperfectior potest requirē eē imaginabile sicut dispositionē mediā ad eē intelligibile. ¶ Aliter posset responderi dicēdo q esse imaginabile nō est mediū in proposito. sed extremū. quia duo extrema sunt hic nō intelligibile in actu. ⁊ licet hoc extremū qō est nō intelligibile in actu posset habere multa extrema puta esse sensibile esse imaginabile ⁊c. accidit tamē in quo istorum sit illud extremum. quia omnia ista habent illud

extremum. ⁊ ab illo extremo vt in vno
istorũ potest aliqua virtuſ imediate age
re ad aliud extremũ: aliqua autem non
¶ Ad 4.m dico ꝙ illa congruẽtia de cor
poribus celestibus non concludit naꝫ si
qualitates ille nõ essẽt cõcreate corpori
celesti cum nihil sit datũ ei vnde posset
illas qualitates acquirere semper essꝫ ñ
perfectum compando ad se ⁊ ad omnẽ
causaꝫ naturalẽ. qꝛ nulla causa natura
lis potest illas qualitates producere in
corpore illo. vniuersaliter autẽ omnem
perfectionẽ quaꝫ nõ potest natura sup
plere supplet deus imediate. nõ sic autẽ
est in proposito. qꝛ angelus habet vnde
cum alijs causis naturalibus cooperan
tibus possit talẽ perfectioneꝫ acquirere
.s. oium rerũ cognitionẽ dato ꝙ sibi nõ
essẽt cõcreate specieſ. posset eniꝫ cuiuſcꝫ
obiecti ex naturali virtute intellectus ⁊
obiecti habere intellectiõem. nam acti
one intellectus ⁊ obiecti vt causaꝝ par
tialiũ potest habere spẽm quidditatis
cuiuſcũcꝫ obiecti. ⁊ postea vti illa specie
ad intellectionẽ abstractiuã. ¶ Et cuꝫ po
stea accipitur ꝙ tunc obiectum agẽt ad
intellectionẽ angeli. cõcedo ꝙ veruꝫ est
cũ intellectu angeli. ¶ Et cuꝫ accipitur ꝙ
duo diuersi generis nõ possunt esse cau
sa vnius effectus. dico ꝙ hoc est vniuer
saliter falsum. nã essẽtialis ordo nõ est i
diuiduoꝝ eiusdẽ speciei. patet per auic.
6. metaphy. indiuidua eniꝫ eiusdẽ spe
ciei nõ sunt ad inuicẽ ordinata: necꝫ or
do eẽntialis causarũ est diuersoꝝ spẽ.
talia eniꝫ sunt cõtraria vel media: que
nõ ordinãtur essẽtialiter ad causanduꝫ
idẽ. ergo oẽs cause efficientes diuerse
essẽtialiter ordiuate sunt diuerse genere
¶ Et cũ probatur vlteriuſ. qꝛ aut requirũ
tur inquãtum altera genere. aut inquã
tum eadẽ genere ⁊c̃. ¶ Dico ꝙ vtrũcꝫ
mẽbrum potest dari propter argumen
tũ qd̕ fit cõtra ipsuꝫ. si eniꝫ dicatur ꝙ re
quirantur inquãtum sunt altera generꝭ
nõ sequitur qui effectus sit homogene⁹
⁊ simplex effectus. effectus eni simplicissi
sim⁹ potest causari a causis essẽtialiter
ordiatis qui differũt genere. pꝫ hoc de
calore qui gignit a corpore celesti ⁊ igne
vel a sbstantia ⁊ qualitate quoꝝ prima
duo differunt genere phyco. alia auteꝫ
duo genere predicamẽtali. ⁊ tamen effe
ctus est simplex nõ cõpositus ex rebus
diuersis genere. si hoc est vl̕r falsum ꝙ
effectus ordinati ab aliqua causa requi
rant duas naturas i effectu quaꝝ vna
sit causata a superiori. ⁊ alia ab inferio
ri. tunc eniꝫ nõ essꝫ effectus ordinati re
spectu vnius nec respectu alterius. nam
hoc essꝫ imediate causatũ ab vna causa
⁊ hoc imediate ab alia. ¶ Si autẽ detur
aliud mẽbrũ ꝙ nõ requ rantur inquã.m
altera genere nõ sequitur ꝙ tunc tãtum
posset vnũ intẽdi ꝙ sufficeret ad agẽdũ
aliqua. n. perfectio causalitatis requiri
tur in duobus licet nõ oporteat esse di
uersa genere que perfectio nõ potest eẽ
in altero eoꝝ quãtũcũcꝫ intẽso: ita nec
effectus eoꝝ. ¶ Sed nõ curãdo de ꝯsequẽ
tijs que nõ valẽt ad veritatẽ dico ꝙ nõ
requirũtur per se inquãtum diuersa ge
nere diuersitate absoluta. bene enim re
quirũtur due causalitates ad intellectõ
nẽ quaruꝫ vna causalitas sit ex parte in
tellectus. ⁊ alia ex parte obiecti. sꝫ quã
docꝫ iste due causalitates pñt cõcurrere
in vna natura sicut quãdo intellectuſ in
telligit se. nã altera causalitaſ est cõis to
ti enti. illa. s. que est ex parte obiecti. reli
qua autẽ est determinata ad determiã
tam naturaꝫ. s. intellectualẽ. ⁊ sic in na
tura intellectuali ꝯcurrit ista causalitas
cõmunis cũ illa speciali. nõ ergo requi
runtur per se ad causandum inquãtum
differentes genere diuersitate absoluta
⁊ concedo nõ propter ar.m in se. quia sꝫ
veritatẽ in eodẽ potest ꝯcurrere vtracꝫ
causalitas. naꝫ vbi est illa entitas quam
cõsequitur causalitas obiecti. ⁊ illa enti
tas quã consequitur causalitas intelle
ctus ideꝫ potest esse totalis causa scd̕m

vtrançꝫ causalitatē respectu intellectionis. ¶ Sed adhuc obijcitur. quia licet diuersa genere possunt causare idē. nō tamē sic diuersa genere vt intelligibile ꝛ sensibile. aut saltē nō possunt ita causare quin vnū agat in virtute alterius. ꝛ ita vel obiectū ageret in virtute intellectus vel ecōuerso. ꝛ nō erunt due cause agentes ad effectum ex equo. ¶ Respondeo dico ꝙ si arguatur ex ratione diuersitatis generee. ꝛ applicetur ad itelligibile ꝛ sensibile quasi magis. hoc cōcludat in illis ꝙ̄ in alijs recedit̄ur a medio vnde arguitur. quia hic nō est maior diuersitas generis ꝙ̄ in alijs. magis enī sunt diuersa substantia ꝛ accidens que sunt diuersa genera generalissima: ꝙ̄ substantia sensibilis ꝛ intelligibilis ꝙ̄ sunt eiusdē generis generalissimi. possunt enim substantia ꝛ accidens eē cause agentes respectu eiusdē effectus etiā simplicis vt caloris. ꝛ in proposito etiā dico ꝙ ad actionē illā que consequitur omne ens necesse est sensibile operari sicut ꝛ intelligibile. sensibile enī est quoddā ens. Talis autē actio est imutare intellectū. ꝛ ideo accidit sensibili illa differentia generis quā habet ad intelligibile inquantū sensibili ꝯuenit imutare intellectū. qꝛ illud nō cōpetit sibi precise iquantū nō est intelligibile. sed competeret sibi si esset intelligibile. nec potest aliquid ita differre genere ab itelligibili ꝙ̄ si sit in genere desperato. quia quodcūꝫ ens quātūcunꝫ sensibile. est tamen intelligibile. quicquid enī potest virtus inferior per se ꝛ ñ primo hoc potest virtus superior per se ꝛ primo. quando ergo dicitur ꝙ ita diuersa genere sicut sūt intelligibile ꝛ sensibile nō possunt causare idem nec concurrere ad eandem actionē falsum est de illa actione in qua sensibile est quoddā intelligibile. ¶ Et cū addis ꝙ vnum agit in virtute alterius. ¶ Dico ꝙ. a. agere in virtute. b. potest intelligi dupliciter. vł ꝙ. a. ꝛcipiat ab ipso b. formam qua agat. vel ꝙ habita forma recipiat ab ipso ipsam actionē vel motum ad actionē. scd̄o modo causa efficiens non agit in virtute alterius. nā ignis habens formā actiuam qua agit nō accipit actionē calefaciendi a sole siue specialem motionem ad calefaciēdū. tantū igitur dicitur ibi inferius agere in virtute agentis superioris. quia formā illam aliquo modo accipit a superiori. sic agentia naturalia ordinata habent formas suas ordinate. ita ꝙ elemētum recipit formā suā aliquo modo a corpore celesti vt a superiori agente. in proposito autē nec actum primū nec secundū accipit vna causa partialis ab aª ꝛ ideo neutro modo in proposito dicit̄ vna causa agere in virtute alterius. nec etiā hoc est de ratiōe causarū ordinatarū agentiū. ꝙ. s. vna agat in virtute alterius. sed sufficit ꝙ vna pricipaliꝰ agat ꝙ̄ alia. ¶ Ad 5ᵐ ıı. super geñ. respōsū fuit di. 3ª primi li. ibi enī probat aug. ꝙ corpus nō potest eē totalis cā alicuiꝰ actiōis in spm̄: qd̄ cōcedo. potest tñ esse cā partialis. qꝛ patiēs potest excedē i nobilitate cām partialē agentē. Nā ista ꝑpositio. ıı. super geñ. vt als dictum fuit dependet ab ista cā vel agens prestantiꝰ est effectu. ꝛ effectus vt actus prestātior est receptiuo actus vt potētia. quarum prima nō est vera nisi de virtute agente totali. nec 2ª nisi de perfectiōe simplicit̄ ꝙ̄ nec ista que infert de actiuo comparato ad passiuū erit vera loquēdo de agēte partiali. ꝛ ita nō oportet ꝙ illud agē sit in virtute partialis agentis. ¶ Ad vltimū cū arguitur ꝙ simile cognoscit ꝑ suum simile in angelo nō cōcludit incōueniens. qꝛ angelus potest habē cognitionā tā abstractiuā ꝙ̄ ituitiuā de singulari scd̄m rationē propriā. nō enī negāda est perfectio ab illo intellectu ad quā negādam nō habetur ratio manifesta. perfectionis autē est in intellectu posse distincte cognoscē singulare: alias non

competẽt intellectui diuino. Sꝫ si arguatur de intellectu nostro ꝙ fantasma in nobis quod ē obiecti singularis gignit spēm intelligibilem: ergo reducit intellectū ad actum respectu singularis. ¶ Dico ꝙ in illatione est fallacia consequentis. nō enim similitudo concludit omneꝫ similitudinem. fantasma quidem gignit speciem sibi similem ⁊ presentatiuam obiecti similitudine naturali: sed non similitudine determinationis vel indeterminatōnis: nam ista similitudo potest auferri ratione intellectus agentis concreantis: qui potest tribuere effectui maiorem indeterminationem ꝙ̄ potuit hr̄e a solo fantasmate: ita ꝙ similitudo est nature repn̄tate siue fantasma sit causa totalis siue partialis. sed de similitudine determinatōnis vel indeterminationis nō est oio sil'e ꝯcurrēte agēte potēte tribuere maiorē indet̃minatōem.

Ad argumenta pro

ꝑma opi. recitata que posita fuerunt ꝓ primo articulo. Ad ꝑmum pꝫ ꝙ minor est falsa ⁊ improbata in. q. de idiuidua tione di. 3ᵃ hui⁹ scōi. ¶ Ad scōm dico ꝙ equocat de obiecto primo ⁊ ꝑ se. nā vno mō dr̄ obiectum ꝑmū illud quod hꝫ per se rōnem mouendi potentiam ⁊ per se illud quod non habet ꝙ moueat sꝫ tm̄ cū alio mouet: ⁊ hoc modo loquitur phs 2° de anima de sensibili primo quale est sensibile ꝓprium: ⁊ de sensibili ꝑ se q̄le est sensibile cōmune. Alio modo dr̄ quandoqꝫ obm̄ ꝑmum adequatum ⁊ hoc potentie vel actiui: ⁊ cōtētuꝫ sb̄ ꝑmo adequato potentie dicitur ꝑ se obiectum. inclusū aūt in ꝑmo adequato actui dr̄ per se obm̄ actus. licet igitur obm̄ ꝑ se nō ꝑmo eo modo quo loquitur de eo. arist. 2°. de aia non possit mouere nisi v̄tute ꝑmi obiecti vel cū ꝑmo obō. loquendo aūt de obō ꝑ se non adequato potētie: sꝫ contento sb̄ ꝑmo obō adequato illud pōt mouere potētiam sb̄ ꝓpa ratōne etiaꝫ inquantum addit aliq̄d supra ꝑmum obm̄. Cum aūt accipitur ꝙ vl'e est ꝑmum obm̄ intellect⁹ angelici. falsum est de ꝑmo obō. i. adequato loquendo de vl'i inquatum vl'e est qꝛ licet illud cui accidit vl'itas vt ens sit h° modo ꝑmū obm̄: tamē ip̄m eque saluatur in singulari sicut in vl'i: ⁊ ita ipsum sb̄ ratione qua vniuersale non est obm̄ adequatum: ita ꝙ vl'itas inclinatur in adequato. Sil'r vniuersale non ē ꝑmuꝫ illo alio modo quo loquit̃ phus 2° de aia. ⁊ singulare ꝑ se illo modo sicut sensibile cōmune respectu sensus: qꝛ eandē rōem motiuam includit singulare quā includit vl'e: ⁊ tamen non ꝓcederet arguendo sine equocatōne nisi glosando vel sumendo maiorem de h° mō ꝑmo. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ꝓportionalitas nō semper includit sil'itudinem: sed multotiēs dissimilitudinem magis. quatuor eniꝫ sunt duplū ad duo: ⁊ est sibi proportionale ſm proportionē ⁊ agens est ꝓportionale passiuo: qꝛ hoc actū ⁊ illō potētia: ⁊ mā est ꝓportionalis forme: ⁊ tn̄ in istis oib⁹ req̄rit̃ dissil'itudo magis ꝙ̄ sil'itudo: ita dico in proposito ꝙ potētiā oꝫ ꝓportionari obō: nō aūt assil'ari qꝛ nec si obm̄ est indeterminatū seu ifinitum oportet potētiā esse infinitaꝫ: qꝛ intellectus finitus cognoscit finite infinitum vt infinitū: neqꝫ oꝫ potētiam eē determinatam. i. finitā si obm̄ sit determinatū. nam intellectus infinitus infinite cognoscit finitū vt finitū: q̄n agitur accipitur potētiā esse det̃minatā: qꝛ obm̄ ē determinatū si intelligatur ꝙ oꝫ eaꝫ sic eē det̃minati obi: ⁊ in hoc ꝓportionari obō determinato veruꝫ est: ⁊ tunc cum in minore accipitur ꝙ intellectus āgeli non pōt esse det̃minatus hoc est non hꝫ ꝓportōem ad obm̄ ita determinatum. falsum ē: ⁊ cum q̄ris per quid est sic determinatus aut ex natura sua: aut ꝑ speciem: dico ꝙ vtroqꝫ modo: naꝫ sine specie pt̄ cognoscere singulare vt singulare

cognitione intuitiua. et per spēm potest cognoscere singulare vt singulare cognitōne abstractiua. Et cū concluditur contra primū membrū. qr tunc essz magis intellectus angeli determinatus q̄ intellectus noster. Et contra scdm qr tūc essz magis determinabilis q̄ sensus noster. dico q determinatio ista non est intrinseca potentie nec de se. nec per spēm sed est ad determinatū obiectū. et h° modo intellectus diuinus est ad determinatū singulare. et non est inconueniens intellectum perfectiorē eē determinatū et determinabilē respectu obiecti quomodo intellectus imperfectior non est determinatus vel indeterminabilis respectu eiusdē. Sed si cōcluditur igitur est limitatio: quasi ista determinatio inferat imperfectionē: nego cōsequētiam illaz. qr ista determinatio nō est limitatiōis. sz perfectionis. omnino eniz intellectus ē determinatus ad obiectū omnino determinatissime cognoscēdum. Et si obijcitur q magis passiuus eēt intellectus angelicus q̄ noster. qr a pluribus obiectis. Rñdeo quere. Ad 4m dico q habitus vel nō potest esse in intellectu angelico accipiendo habitū pro illa qualitate cōsequēte actus que distinguit contra primū actum per quē res est presēs sub ratione actui intelligibilis et hoc si ille intellectus de se esset sūme hilitatus vel si ille intellectus est capax et nō esset talis habitus cōcreatus sibi. tunc cōcedo q posset generare in se talē habitum ex actibus sicut dictū est di. 3a hui9 scdi ad simile argumētum de generatiōe habitus in intellectu angelico. Et cū adducitur de Aris. qui vult q nō sit alius habitus vniuersaliū q̄ singulariū. dico sicut dictū est in. q. vltima de indiuiduatione q singulare ñ habet proprias passiones que sunt de ipso scibiles. et iō nec de ipso est proprie sciētia. et ita nec habitus aliquis loquēdo de illo habitu quo scibilia sunt presentia intellectui q̄ apō phum dicuntur proprie scibilia. s. continētia passiones demōstratas de eis vt subiectis. tamē habitus qui est facilitas cōsiderādi derelicta ex actibus bene potest esse alius de singulari q̄ vniuersali. potest enī intellectus distincte cognitiu9 singularis hoc cōsiderare frequēter et ñ frequēter cōsiderare illā materiā in vniuersali. et in illo fieret qualitas hilitans ad actus cōsimiles cōsiderandi hoc. nō āt vniuersaliter inclinās ad cōsiderādū naturā in vli. et si ergo sit alius habitus sequēs actus singularis q̄ vniuersalis. qui. s. est qualitas hilitans ad cōsiderādū respectu obiecti. nō tamē ē alius habitus sciētialis eo modo quo phus loqtur ibi de habitu sciētiali.

Circa distinctionē decimā vbi querit magr de missiōe āgeloꝝ. quero vtꝝ omnes angeli mittātur: q nō Danielis. 7. c. Millia milliuz ministrabant ei. et decies centena millia assistebāt ei. ergo etc. Cōtra ad hebre. primo. Oēs sunt administratorij spiritus.

Respondeo absolute cōcedenda est auctoritas apostoli. sed distiguendū est de missione intra et extra. fm enī cōem processum et ordiem reuelātur maiora dei mysteria superioribus priusq̄ inferioribus. et ita superiores mittūtur ad inferiores loquēdo et illumināndo eos interius. et alij inferiores mittūtur exterius ad illa reuelata nunciāa hoibus vel explēda. et ita nō oēs cōiter mittūtur extra. et sic pñt exponi oēs auctoritates dicētes q oēs mittunt extra vel intra. Videt tamē q supmi vel aliquis de supremis mittātur quandoqz ad extra. nā icānatiōem nesciert multi angeli añ tēpus incarnatiōis vel passiōis xpi. sicut pz per illud Esa. 63. vbi queritur in persona inferiorū angeloꝝ. Quis est iste qui venit tictus etc. et

per illud psal. Quis est iste rex glorie. ⁊ respōdit. dn̄s fortis ⁊c̄. Apparet et̄ per apostolū ad ephe. 3°. Ut innotescat pri cipibus ⁊ potestatibus per ecclesiā ⁊c̄. vbi glo. hiero. angelicas potestates vel dignitates prefatū dicit mysteriū incar natiōis ad plenū nescisse donec comple ta ess; passio xp̄i ⁊ apostoloꝝ predica° fuisset gētibus dilatata. qd̄ tamen vsq; tūc nō latuit maiores ꝯm glo. Aug. ibi dē dicētis. Cōstat autē ꝙ angelū missuz ad beatā virginē ad hoc nūciādum nō latuit. ergo ille cui hoc patuit erat de su perioribus ⁊ nō de infimis quos latuit illud sacrū mysteriū. Per hoc patz ad illud Dan̄. 7. dicēdo. n. est ō cōit assistē tib⁹ ⁊ ō cōit mīstrātib⁹. Auctoritas āt apl̄i cōcedēda est ad lr̄am. sed indistīcte de missiōe ad intra ⁊ ad extra.

Circa distincti onē vndecimā. vbi magister tractat de custodia hoīuz ab angelis. Quero vtrū angelus custodiēs possit effectiue aliquid cāre in intellcū hoīs custoditi: qd̄ sic. q2 aliter frustra cu stodiret nisi posset ipsū dirigere in acti bus humanis ⁊ regere inquātum hō ꝗ̄ ad ea que sunt ipsius ꝗ̄tum ad intelle ctū ⁊ volūtatem. nec aliter posset aliqd̄ circa ipsū facere inquantū ratiōalis est ex quo nec circa volūtatem vel intelle ctū aliquid facit. Preterea angelus po test effectiue aliquid cāre in itellectu al terius angeli. sicut dictū est di. 9. ergo ⁊ ī intellectu homis. probatio cōseq̄tie q2 actīn qd̄ potest aliquid causare i pas siuo excellētio2 potest. ⁊ in passiuo mi nus excellēti. Tū q2 omne agens hn̄s actū primū potest causare actū scd̄m in quocūq; receptiuo. per hoc eni proba^m est propositū di. 9°. Angelus autē actu cognoscens est habēs actū primū. ⁊ in tellectus noster est in potētia ad actum 2^m. ꝗ ⁊c̄. Preterea sensibile potest ime diate aliquid agere in intellectū nostrū sicut pz de fātasmate. ergo ⁊ multoma gis illud qd̄ est actu intelligibile quale ē illud qd̄ est in intellectu angeli. Cōtra glo. ang. super illud mat. angeli eorum ⁊c̄. dicit hoīes nō sunt cōtemnēdi. q2 ad illoꝝ custodias mittuntur angeli.

Hic est opinio Auic. 6 natu raliū parte 6°. c. 6°. quere ibi. Cōtra opi. Auic. arguitur ꝙ tunt frustra aīa vniretur corpori. q2 propter nullā per fectiōem ipsius aīe vnite. nō eni propī perfectionē ipsius in se. q2 forma nō est propter materiā. sed ꝯ 2° phi. nec pro pter perfectionē ipsius in operādo. q2 n̄ vnita posset hr̄e spēm ab intelligētia sic vnita. Ista rō videtur peccare. q2 vi detur concludere ꝙ frustra vniret anīa beata corpori. q2 nō propter perfectiōz aliquā necessariā ad suā operatōem. q2 operationē habz in qua nihil recipit a corpore. Preterea ꝯm aliquos aīa itel ligit inquātū est supra corpus. ergo nō cōuenit sibi intelligere inquātum vnit corpori. ergo nec vnitur per se propter aliquā perfectionē. que st. q. necessaria propter operationē eius. vt propter itel ligere. Aliter improbatur dicta posi° pri° q2 oīs nostra cognitio orit a sensu p°poste. p° meta. ⁊ 2. phi. Cecus ei nat⁹ nō potest habere perfectā notitiā de co loribus: Hec aūt oīa essent falsa si spēs ille intelligibiles imprimerentur in aīa ab ipsa intelligentia. Preterea si nulla maneret notitia habitualis nō manēte actu intelligēdi sequeretur ꝙ semper es set intellectus eque in potētia essentiali ad intelligendū. licet. n. ex actib⁹ gn̄aret aliqua hīlitas ad facilr̄ cōuertēdū intel lectū ad intelligendū. q2 tam̄ nunꝙ ha beret forma qua posset intelligere que ē actus primus faciēs ipm̄ eē in po^a acci dētali. sed semp de nouo opt̄et recipere talē formā per quā posset operari semp in intellectu nō intelligente ess; potētia essentialis ad actū intelligendi. quia in

potētia ad forma illā que eēt principiū intellectionis. licet eni intellectus habēs illū habitū acquisitū sequentē act' posset facilius acquirere illā formā quā alius nō hñs eū. vnde licet vnū passiuū sit magis dispositū ad patiendū ꝙ aliud. vtrūqꝫ tamē est in potētia eēntiali antequā formā recipiat. sicut si lignū qñ nō calefaceret esset nō calidū. ⁊ vnum esset siccum ⁊ aliud humidum. quāuis siccū esset faciliter receptiuum caloris humidum autē difficilius. vtrunqꝫ tamē qñ nō calefaceret esset in potētia essentiali ad calefaciendum ita hic.

Ad questionē ergo

respōdeo primo quid nō possit angel' effectiue causare in intellectu homis custoditi. 2° quid possit. ¶ De primo dico ꝙ nullā intellectionē actualē nec spēm intelligibilē potest angelus causare in intellectu nostro vt totalis cā. rō autē nō est ex aliqua impotētia ex parte angeli. qꝛ sufficiēter est in actu primo. ⁊ potest cāre in alio angelo actū 2m. Sed ratio ē ex itellectu nostro qui pro statu isto est passiuū determinatū ad determinatuꝫ acti^m vt ad fantasma ⁊ intellectū agēteꝫ ⁊ iō impedit ne possit recipere imediate imutationē ab aliquo actu intelligibili sine fantasmate. qꝛ fantasmata se hñt ꝓ statu isto ad intellectū nostrū sicut sensibilia ad sensū quo ad hoc. s. vt sicut sensus nō remutat p° nisi a sensibili extra. sic nec intellectus noster prima imutatione imutatur nisi a fantasmate. vñ aūt hoc sit tactū est di. 3a primi. s. ex ordine potētiarū qui ordo nō est mere ex natura hois: vñ homo. qꝛ tunc nō eēt alius ordo in beatitudine. vel igitur ex culpa vel ex isto statu propter aliquid prinēs ad culpā cui° cā queratur. ¶ Ex hoc sequit qdā correlariū. s. ꝙ angelus non potest aliquē intellectū rapere ad intellectualē visionē. ⁊ ꝙ ois raptus factus virtute diaboli est precise ad aliquid intense imaginandū. qꝛ illa intensa imaginatio facit aīum ita distractuꝫ ab oi a° cognitione cuiuscūqꝫ actualis intellectionis ꝙ videtur ipm intellectualiter videre. Et cōcomitatur forte illā intēsam imaginationē alicuius rei inte°lli' imaginabilis. sed nulla est ibi inte° alicuius materie intelligibilis nō imaginabilis. Ita ēt ois raptus ad quē potest homo seipsum disponere in hac vita per consuetudinē non est ad aliquā visionē intellectualem sed imaginariam. ⁊ intellectionem cōcomitantē illaꝫ imaginariā. licet forte talis quietatio in hoīe ab oībus extrīsecis per talē visionē quādoqꝫ disponat vt deus aīum sic tranquilluꝫ rapiat ad visionē intellectualē.

De secundo manifestū

est ꝙ angelus potest docere hominē sicut homo facit sed perfectius. quia homo docet ꝓponēdo quedā signa nota audiēti. quibus propositis audiēs circa illa sola ꝙ plurimū occupatus est. ⁊ ita in se vnitus. qlis vnio nō est in adinueniente sciam. qꝛ inueniens sciam circa multa distrahitur. silr ex illis signis ordinate cōponit adinuicē cōcept° simplices sicut cōponit loquens ⁊ docēs ⁊ cōceptus complexos ordinate coniungens. sicut sunt signa ordinate cōiūctionis apud loquentē. ⁊ ex talib' signis pcipit vītatē cōplexoꝝ ex termis ⁊ hītudinē cōplexi ad cōplexū a quo habꝫ veritatē suā. ⁊ ita adiscit quā veritatem vel cōplexionē per se nō hēēt nec disceret sine oi docēte. licet hēēt spēs oium incōplexoꝝ nō eni habēs multoꝝ incōplexoꝝ conceptus nouit qualiter cōponat ea. ⁊ que cōplexa faciant incōplexa qualitercūqꝫ ordinata. si eni hoc facere posset cito ex terminis cōciperet veritates multaꝝ cōplexionū. ⁊ ex quibusdā cōplexionibus veritatē aliarū cōplexionū ⁊ sic adiscunt ingeniosi per se adinueniendo. sed tardioribus oportet ꝓponi ab

alio aliq̄ signa nota vt addiscāt per doctrinam: ⁊ hoc mō certum est angelum posse docē siue vtēdo signis ad placitū institutis: ⁊ hoc in corpore assumpto: vel modo alio formando talia signa: vł vtendo signis naturalibus scilicet ipsis rebus adhibendo eas presentes sensib' a quibus sensus ordinate immutantur ⁊ ex eis fantasmata ordinate generātur ⁊ sic vlterius ex eis species intelligibiles ordinate abstrahūtur. ¶ Dubium autē esse vtrum citius posset angelus vti signis naturalibus q̄ ipse vel homo posset vti signis ad placitū institutis. mirū enim videretur si citius posset imutare visū multis sensibilib' vel visibilib' a q̄bus abstraherētur species necessarie ad vnā magnā argumētatōnem hominis q̄ posset ipse vel homo vti signis ill' ad placitum institutis representantib' illa obā. ¶ Sed de aliis affirmatiuis. quid s. possit angel' circa v̄tutē fantasticam hominis agē vel cāre. Utrum possit nouum fantasma causare effectiue: vel offerendo nouum imaginabile: vel transportare siue trāsponere fantasmata iā habita. dubiū est: concedit tamen cōit q̄ fantasma nouum nō posset cāre sine cā naturali: puta obō nato causare tale fantasma. ¶ De translatione fantasmatis etiam de vno organo ad organū alteri' dubium esse videtur: vtrum spiritū vel humorē informatū fantasmate i organo sortis possit transferre ad organum platonis manēte eodem fantasmate. non eni pōt aliter fantasma transferre nisi transferat sbm. ¶ Et forte diceretur q̄ translato humore ab organo sortis non remaneret in eo fantasma: q2 n̄ esset in eadem ꝓportione ad suā cām a qua gignebatur. ¶ Sed ista ratio non cōcludit: quia sensus particularis respectu fantasmatis est tm̄ causa i fieri: ⁊ nō in facto esse. ¶ Si etiam talis translatio fieret a sorte informato fantasmate manente negaret ille ad cui' organū fieret trāslatō posse vti tali fantasmate: quia nullius fantasia nata est vti fantasmate nisi genito a sensibili presenti suo seruī. ¶ Sed nec ista ratio cogit: quia si deus imprimeret ceco nato fantasma de colore posset vti eo vigilans ad imaginādum colores: qd̄ enim non est cā forme in esse: s3 tm̄ in fieri non videtur esse necessaria causa forme quantum ad actū ei' scōm. ¶ Ad neutrum istoꝝ duorum videtur esse ratio necessaria ꝓ vna pte vel ꝓ alia. ¶ 3° modo de trāslatōne fantasmatū in eodem dicitur q̄ potest facē motū localē humoꝝ ⁊ spirituū ad quē motum sequitur trāspositio fātasmatū ⁊ ordinata immutatio intellect' possibilis ab eis: s3 hoc videtur difficile ad intelligendū. nō eni quodlibet fātasma hēt spiritū vel humorē ꝓ sbo: q2 tot posset simul fantasmata esse in virtute fantastica q̄ eis non possent assignari ꝓpria sbiecta. nec etiam mot' aliq̄s local' spiritus vł humoꝝ videtur facē aliquod fātasma mouere magis q̄ pri' nisi aliq̄d faciat circa illud fantasma per alterationem. ¶ Hoc tandem 4° concedit q̄ possit circa v̄tutem fantasticam āmouere ipedimentū: puta si ipedimētū ordiate immutatōis a fātasmatib' erat pturbatio spirituū vel humoꝝ angel' pōt illā sedare qua sedata occurrent ordinate. ¶ Posset etiam dici q̄ pret illā viā qua potest docē ꝓ signa sensibilia excellentius q̄ homo ⁊ pter quācunq3 viā circa v̄tutem fantasticam vbi nō est aliq̄ via multum certa nisi vltima de āmotōe ipedimenti aliq̄d poss3 operari circa intellectū possibilē non immediate causādo spēz intelligibilem vt total' cā: s3 vt cā partialis ꝓ intellectū suū agentem coagens intellectui agenti hominis: ita q̄ illi duo intellectus agētes angeli ⁊ hōis qui sunt eiusdē rōnis possent cū fantasmate efficacius operari q̄ solus intellectus agens hominis: ⁊ ita ꝓducē spēm intelligibilem perfectiorem: ⁊ distincti'

representantem quidditatem.

Ad argumenta ad primū dico: q non frustra custodit hominem: q2 pōt circa intellectum ei' docēdo per signa sensibilia efficaci' aliqd facere q hō: z forte aliquid operando circa fantasiam: z forte circa itellectum possibilē fm vltimū modū. Dato etiā q nullū istoꝝ possit esse adhuc non frustra essꝫ custodia eoꝝ: quia custodiunt nos a multis impugnatōnibus demonum: fm q dicit hieronym' in homel'. sup illud matth. 18°. Angeli eoꝝ semp vident zc. neqꝫ etiā tuta posset esse vita mortalium zc. quere eum ibi. ¶ Ad 2m pña non valet: q2 istud passū inferi' nō est capax pro statu isto ab illo agente: z h° q2 passiuū est ipeditum ꝓ statu isto ne aliquid tale recipiat: vnde ista ipotētia nō est ex defectu potentie actiue angeli vel ex impotētia vtutis passiue itellectus nostri absolute i recipiēdo: sꝫ ex ipedimēto ꝓ statu isto. ¶ Per h° patꝫ ad vtranqꝫ ꝓbationem ꝯsequētie. actiuuꝫ eni pōt agē in passiuum quādo non est impeditum a receptōe forme ad quam agit tale agēs: sꝫ dū est impeditū nō pt agere potētia ꝓpinqua: lꝫ possit agē potētia remota. ¶ Et si dicas tunc nō pōt deus ꝓ statu isto imediate agere in itellectum nrm sine fantasmate. ¶ Dico q cōsequentia non valet: quia illud ipedimentū ꝓ statu isto. s. ordo int potētias inferiores sbest causalitati dei. non aūt cālitati alicuius creature: z ideo cuilibꝫ creatur que ꝑsupponit istū ordinē est ipedimentū. non autē deo vel ad deum q est sup istū ordinē. ¶ Ad vltimū pꝫ q sensibilia possunt immutare itellectū ꝓ statu isto. non aūt mere intelligibilia. n q2 illa nō sunt actiua: nec q2 intellectus noster non est passiuus respectu eorum absolute sed quia ꝓ statu isto ipedit ne paciatur vel recipiat a talibus imediate ámoto autēꝫ tali impedimento tunc recipit sicut est in beatitudine: tunc loquetur angelus homini beato: z homo beatus alij homini beato: sicut dictum ē prius angelum loqui intellectualiter angelo: quia tūc fm ꝓmissū saluatoris i matheo erim' sicut angeli dei cui laus z gloria zc. ¶ Et ex h° pꝫ q̄re doctor nō pōt cāre sciam i discipulo: nō ꝓpt defectum vtutis actiue in scia docētis: se ꝓpter capacitatē intellect' discipuli ꝓ statu isto ꝓ quo hꝫ impedimētū ne sic immutet: q2 ꝓ statu isto determinatur ad fātasmata sic ad ipꝫ imutātia sic dcm ē

Circa distinctōnem. 12am in qua magister agit de creatura pure corporali q̄rūtur duo de principio materiali. ꝑmo vtꝝ in sba generabili z corruptibili sit aliqua entitas positiua realiter distīcta a forma. ¶ Secūdo vtrum per aliquaꝫ potentiam materia posset esse sine forma. ¶ Circa primuꝫ arguitur q nō phs 7°. metaphy. materia non est quid nec quale: z sic de alijs predicamentis: ergo non continetur sb aliquo illorum qb' ens diuiditur z distinguit: g non distinguit a forma. forma eni sbalis est sbstātia. Sed dices q non est ens actu sed tātū est ens in potentia. ¶ Contra. materia non est materia in potentia: q2 materia non ē in materia: nec est forma vt dictum est nec compositum: z sic de alijs: ergo nihil. ¶ Preterea. 5. physicorū quod mouet est: sed qd generatur non est: per hoc volens probare differētiam gnationis a motu: igitur oportet q itelligatur ibi eodem mō esse in 2° negatiue z in primo affirmatiue. Sed esse quod affirmatur de eo q mouet est esse in potentia: q2 motus ē actus entis in potentia fm q hmōi 3°. physicoꝝ: g esse negatur de eo q generatur est eē in potētia igitur materia que est sbiectum generatōnis non est ens in potētia: quia argumentū non ꝓcedit de termino gnātōis:

sed de s̄biecto: quia de motu non est ve
rum dicere ꝙ nō sit. ¶ Cum igit̄ materia
non sit ens actu: nec ens in potētia: ḡ est
nihil. ¶ Preterea p̄mo physicoꝝ: mate
ria non est scibilis nisi in annalogia ad
formam. sed si esset per se ens sine enti-
tate forme siue ens distinctum a forma
esset per se intelligibilis ḡ. ¶ Preterea si
materia esset aliquid esset aliquis actus
quia ens positiuū extra animam actus
quidam est. Sz non ē actus q̄ actus di
stinguit ⁊ diuidit: materia aūt nec diui
dit nec distinguit: quia in fundamento
nature nihil est distinctū. 7°. metaphy.
⁊c̄. ¶ Preterea si esset actus compositū
non esset per se vnum: quia ex duobus
entibus in actu non fit per se vnum: nec
pōt esse compositum: quia cōpositum
non ē p̄ncipium: sed p̄ncipiatū. Si autē
eēt actus eēt vel actus qui est forma: vł
actu ens ꝯpositum. Cum igitur non sit
nec hoc nec illud est nihil. vel nō est ali
qua entitas distincta a forma ¶ Contra
phs. 7°. physicoꝝ: ⁊. 5. metaphysi. ma
teria est ex qua fit res cum insit: ⁊ poni
tur cum insit ad differentiā termini op
positi ex quo fit res non tamē inest. for
ma aūt est terminus factionis: vel ꝑ hᵒ
qȯ est: ex quo patet ꝙ non est forma: q̄
illud ex quo fit cōpositum precedit for
mam ꝑ hoc ꝙ dicitur cum insit excludi
tur priuatio ḡ.

Hic dicit una opi

nio. rem gnābilem ⁊ corruptibilem ha
bere in se tm̄ vnam realitatē positiuā:
⁊ q̇dam dicūt illā eē materiam: ⁊ q̇dā
formā. Et differūt opi. iste solū in voce
⁊ non in re. Nā dicēres illā realitatē eē
materiā dicūt materiā ꝓficē in gradū
entitatis nō ꝑ aliq̇d extrīsecū: sz ꝑ suū i
trīsecū. exēplū de quātitate inꝰminata
q̄ terminat̄ non ꝑ aliquid extrinsecum.
sed ꝑ terminū intrinsecū. Sicut dicunt
forma non ē terminus extrinsecus: sz in
trīsecus māe: q̄ licet sit terminꝰ nō tm̄ est
aliud a mā: ⁊ ipā vt alit̄ ⁊ alit̄ terminat̄
dī aliud ⁊ aliud compositū: ⁊ tm̄ oēs il
li gradus sunt idem māe idēptice ¶ Po
sitio ista nō videt̄ rōnalis: nec vī eē ꝭm
intētōem phi. Arguo eni sic: in gnātio-
ne nāli ꝭm phm̄ p̄mo de gnātōe sēp ali
quid corrūpit̄ ⁊ aliq̇d gnātur. Sz tunc
accipit phs ꝙ in gnātione ex opposito
fit oppositū non ꝙ oppoᵐ maneat sz ali
qȯ cōe vtriq̄ termino: qȯ vult esse ma-
teriam q̄ non pōt esse idem cū aliq̇ op-
positoꝝ: q̄ vnum oppositoꝝ nō manz
cum alio ¶ Sed rn̄detur ꝙ agens natu
rale requirit aliquid in qȯ agat: ⁊ hoc ē
terminus corrūpendus. Tūc igitur qn̄
dicitur ꝙ hoc fit illud verū est: nō tamē
dī ꝙ aliquid maneat eius quod prefuit
qȯ sit cōe illis: sed ita fit ex opposito ꝙ
hᵒ totum sit hoc totū. ⁊ ista vī intentio
phi p̄mo de gnāti. vbi dicit ꝙ in hᵒ disti
guitur gnātio ab alteratōe: q̄ in genera
tōne totū cōuertitur in totū: nō sic in al
teratōe ꝓpter hᵒ ꝙ gnābilia ⁊ corrupti
bilia sunt ꝑ se entia simplicia ¶ Cōtra
nihil ꝓhibet effectū ꝓduci ab agente si
ne illo quo p̄n̄te v̓tus agentis magis de
bilitatur q̄ꝫ fortificetur: sed p̄n̄tia ꝯrij in
aere qȯ debet corrumpi ab igne magis
debilitat v̓tutē ignis ad ꝓducēdū ignē
q̄ꝫ fortificet: ḡ ignis agens qui prehabet
in v̓tute sua totū ignē generandū: quia
ignis generandus non ē nisi q̇d simplex
ꝭm illos non hn̄s ꝑtem ⁊ partē realiter
distinctas poterit ignem gnāre nullo cō
trario p̄supposito ¶ Et hoc idē arguit̄
aliter sic: agens nāle potens in aliquem
effectū totum de necessitate ꝓducit eum
si non ꝓhibetur: quia agēs naturale nō
impeditū de necessitate agit ī quodlibz
qȯ est in v̓tute eius actiua vt patz de for
ma quam ꝓducit ⁊ inducit necessario
agens nō impeditum nec ab aliquo agē
te nec ex parte passi. Si igit̄ agens natu
rale hz aliquem totalē effectum in v̓tu-
te sua actiua necessario ponet ipz si nō
fuerit impeditū: sz non impedit̄ nisi per

ꝯriũ corrũpẽdũ.ſi autẽ i corrũpẽdo nõ ſit aliquid nõ ꝯrium corrũpendum qḋ de ſe ſit pars cõpoſiti:ſꝫ totũ eſt contrarium agẽs non indiget oppoſito in ꝓducẽdo nec oportet ꝙ corrũpat qꝛ nõ corrũpit niſi vt aliquid quod ẽ i corrupto ſit ipſi⁹ geniti:qꝛ etiaꝫ ex eius pñtia magis impediretur ꝙ̃ ꝓmoueret in actõne ſua. iõ enim agens non põt ꝓducẽ niſi corrũpendo quia nõ hẽt totũ effectum in v̓tute ſua: ⁊ ideo oꝫ corrũpere aliq̇d vt qḋ fuit aliquid alterius ſcꝫ corrupti fit aliquid ipſius geniti ḡ ⁊c̃. ¶ Preterea 2° ſic: aliqua ſubſtantia eſt corruptibiliſ per aliquid intrinſecũ ſibi ẜm phm. 7°. metaphy.c.5. Sed nulla ſb̃ſtantia que eſt forma ſimplex eſt corruptibilis per aliquid ſibi intrinſecum: ḡ cum aliqua ſit corruptibilis hoc erit ꝑ aliq̇d intrinſecũ aliud a forma: h° nõ ẽ niſi materia vt dicit phs in eodem. 7° ꝙ mã eſt qua res põt eẽ ⁊ non eſſe. ¶ Dices ꝙ ideo eſt corruptibilis qꝛ habꝫ ꝯtrarium: ſed h° non valet: quia non eſt cõtrariuꝫ alicui ratione cuius ſit corruptibile niſi quia hẽt aliquid intrĩſecũ rõe cui⁹ habet poſſe nõ eſſe. qꝛ .ſ. per hoc põt recipe ſuũ cõtrariũ: ⁊ hoc inſinuat phs dicens ibi ꝙ mã eſt illud quo res poteſt eẽ ⁊ non eſſe ¶ Et ratio ẽ quia eſt capax alicu⁹ forme quam non habet que opponitur illi ſb̃ qua eſt. ¶ Preterea. ſi materia nõ eſt diſtincta a forma nõ eſt poſſibilis aliqua mutatio ſubſtantialis: probo per phm 5. phyſicoꝝ. mutatõ quedam eſt de nõ ſb̃iecto in ſb̃iectũ. alia a ſb̃o in nõ ſb̃m alia de ſb̃o in ſb̃m. de non ſb̃o autẽ in nõ ſb̃m eſt impoſſibilis. ſed oĩs mutatõ eſt aliť ſe habẽtis: tunc ſic: generatio eſt mutatio de non ſb̃o in ſb̃m. igitur ẽ ibi aliquid aliter ſe habens: ſed ſi non ẽ ibi mã q̇ poniť ſb̃m cõe: igiť gñatio non eſt a non ſb̃o in ſb̃m: nec corruptio a ſb̃o in non ſb̃iectum: hoc eſt non erit in corruptione mutatio a forma in priuatiõnẽ nec i gñatõe a ꝑuatõe ad form: ſꝫ ibi nõ ẽ ſb̃m mã: qꝛ ꝑuatio nõ ẽ niſi i apto nato. ¶ Etſi dicaſ ꝙ ignis q̇ gñatur vl corrũpiť aliť ſe hꝫ: nõ valet: qꝛ nihil ignis manꝫ: ḡ nec ignis aliť ſe hꝫ: qꝛ aliť ſe hr̃e eſt ꝯditio entis vt pꝫ. 10. metaphy. ¶ Etſi dicas q̃re nõ põt ꝯuerti totũ in totũ vt ex toto generetur totum. ¶ Dico ꝙ bene poteſt hoc fieri: ſed non generando: ſed magis trãſubſtãtiãdo ſicut panis ꝯuertiť in corpus xp̄i: ⁊ iſta conuerſio non ẽ mutatio: vt diciť in .4°. ¶ Et tunc rñdeo ad auctoritatem que eſt vocal' cum dř: Gñatio eſt mutatio toti⁹ in totũ. Sciẽdũ eſt eni ꝙ i alijs mutatõib⁹ extra ſb̃aꝫ ſic in alteratõe nõ ẽ mutatio toti⁹ i totũ qꝛ ibi nõ ẽ ꝓpe aliqḋ totũ: tñ eo modo quo eſt ibi totum quaſi per accidens ⁊ quadã aggregatõne eo modo ẽ ibi mutatio toti⁹ in totũ: vnde in. 7°. diciť phs ꝙ non gñatur albedo ſꝫ lignuꝫ albũ: tñ lignũ albũ non eſt vere totũ niſi ẜm q̇d ſic nec aceru⁹ lapidũ eſt ꝓprie totuꝫ: ſꝫ partes vel lapides: ſed lignũ ẽ quoddaꝫ ꝑ ſe totũ ⁊ gñatur totuꝫ ꝑ ſe: qḋ eſt ꝑ ſe vnuꝫ quotcũq; forme ſint in tali per ſe vno: qꝛ enim igniſ ẽ aliqḋ totũ ꝑ ſe vnũ ens qḋ eſt gñatũ: ⁊ aqua ſimiliť ẽ quoddam totũ hñs partes realiter diſtictas q̇ vere faciũt vnũ per ſe: ideo tota diciť corrũpi vel eſſe corrupta quãdo ex ea fit ignis: ⁊ hinc eſt ꝙ totũ diciť ꝯuerti i totũ: qꝛ totũ ꝑ ſe vnũ fit poſt corruptõnem alicuius totiuſ: qḋ vere fuit vnũ: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs v̓e totũ corruptũ quãuis ſubiectũ maneat cõe. In oĩ eni genere eſt reperire ꝑ ſe ordineꝫ ⁊ ſtatũ 2° metaphy. ſicut pꝫ in genere cãe efficientis. In genere igiť cãe mãlis erit ordo eſſentialis: ⁊ ſic in receptiuis materialibus erit dare primum receptiuum eſſentialiter. ſꝫ primum receptiuũ non eſt niſi ad primuꝫ actum: ſed primus actus eſt ſb̃ſtantialiſ Idem autẽ non recipit ſeipſum: ſꝫ oꝫ ꝙ realiter diſtinguať ab illo: ḡ ꝑmũ ꝯpoſitum erit compoſitum ex receptiuo: ⁊ actu primo realiter diſtincto ab illo.

¶ Preterea aliqd causatū est causatuz a quatuor causis. qr si nō sequitur q ali qua vltima causabit sine priori. vel erit dare q materia nō erit causa per se alicuius. probō. nullū causatuz est qui habeat formā. igitur si nō est ex oībus quatuor causis sequitur q vel nō habeat efficientē siue finez que sunt cause priores q sit forma vel si habet illas :sequit q materia nullius erit causa. tunc arguo sic. Si aliquod causatū est vere causatū vere est a quatuor causis. sed materia ñ est idē causato. ḡ tātum hz in se materiā ⁊ formā que sunt due cause. ¶ Preterea substātia per se exñs diuiditur in sbstātiā simplicē ⁊ cōpositā. Sed composita nō potest eē per se diuisa cōtra simplicē nisi habeat partes realiter differentes ⁊ realiter distinctas a forma. ergo ¶ Preterea Aug. li°. cōfes. Duo fecisti domine. vnū prope te ⁊ aliud ꝓpe nihil. qd vocat materiā. forma autē nō potest eē ꝓpe nihil. ¶ Preterea Augu. probat ibi materiā eē permutationē. quia oportet aliquid moueri sicut dicit phs propter quod dicit cōmen. q transmutatio fecit scire materiā. ¶ Ad rationes op. dico q si forma substātialis nō essz nisi gradus intrinsecus materie sequeretur tūc q per illos gradus generabilia nō distinguātur specie. qr isti gradus sunt essētialiter idē tertio. s. materie. nec est alterius rationis scdm illos gradus. ¶ Preterea certum est q anima intellectiua ñ potest eē gradus intrinsecus materie. qr ipsa est terminus creationis.

Est igitur uidendū quale ens est materia. Ad qd premitto quādam distinctionez d potentia. Aliquid eniz potest eē in potentia dupliciī. Uno modo vt terminus. alio modo vt subiectum qd est in potētia ad terminū ⁊ forte est eadē potētia. sed vt compara ta ad diuersa dicitur obiectiua vel sbiectiua ita q sbiectum existēs dicitur potētia sbiectiua ⁊ eadē vt respicit agēs dicitur obiectiua. possunt tñ separi vt in creabili vbi est po^a obiectiua ⁊ nō sbiectiua. qr ibi nō subijcitur aliquid. Dicunt ḡ aliqui q mā est in po^a obiectiua tātum. sicut albedo est in po^a obiectiua quādo nō est. que tamē scdm quid est. qr est in virtute cause vel cārum suarū. ¶ Contra hoc cōcludunt oēs rōes facte superius. Et iterū arguo sic. Qui hz totū ignē gnāndum in virtute sua actiua potest totū illū generare ex quo nō supponit aliquid per se ens in po^a sbiectiua ḡ ¶ Similiter ēt nec ignis nec qdcunqz gnātum vel generāduz erit realr ꝯpo^{tū} ex diuersis entibus. sed simplex qdā. Nō saluatur ēt mutatio sbalis fm hāc viā. qr nihil alr se hz in mutatōne sbali qd. n. alit se hz nunc q prius. opz manē et eē. ⁊ fm hāc viā mā nō est nisi in termino. vel terminus gnātionis vt videt. ¶ Similit pz q hec via negat compositionē. sicut. n. quādo albedo d po^a obiectiua redit ad actū nō propter hoc fit i albedine realis cōpositio. sic cū ex igne in po^a fiet ignis in actu nulla erit ibi cōpositio. ⁊ ideo ponēs māz solum in potētia obiectiua ⁊ non subiectiua negat omnē rōem philosophi de mā.

Dico igitur q mā est per se vnū pricipiū nature vt dicit phus. j. phyco. ⁊ 2°. q est per se causa. vt dicit 2° phy. ⁊ 5°. metaphyce. q est pars alicuius compositi. 7. meta. q est per se fundamentum formarū primo meta. q est per se subiectū mutationū sbalium. 5. phi. q ē per se causa compositi 2° phi. q est termin^9 creationis. igitur sequitur q est aliquid non in po^a obiectiua tātum. vt probāt oēs rōes supradicte. sed oz tunc q fit in po^a sbiectiua exñs in actu vel actus nō curo qdcunqz dicatur fm q oē illud dicitur eē actu vel actus qd est extra cām suā. cum. n. sit principium ⁊ causa entis oportet necessario q sit aliquod ens. qr

¶ nota hic de entitate mē pme

¶ De pō mē obiectiua et subiectiua

cum pncipatum ⁊ causatū dependeat a
cā 2ª. ⁊ a pncipio suo si eēt nihil vel nō
ens dependeret ens a nihilo vel non en
te: quod est impossibile. ¶ Preterea ma
net sb̄ terminis oppositis eadem ⁊ sub
potentijs numero diuersis que in ipsa
corrumpuntur. ⁊ est terminus creatōis
patet. ⁊ ꝼm hͦ est realitas distincta a for
ma ex eisdem causis: ⁊ est quid positm̄
quia receptiuū forme: tamen dicitur
ens in potentia: quia quanto aliq̄d hēt
min⁹ de actu tāto magis est in potentia
Et qꝛ materia est receptiua omniū for
marum sb̄stantialium ⁊ accidētaliū: iō
maxime est in potētia respectu earum:
⁊ iō diffinit̄ per esse in potētia ꝼm arist.
non eni hꝫ actuꝫ distinguētē vel diuidē
tem vel receptū vel informātem ⁊ dan
tem sibi esse specificum. ¶ Ex quo tamē ē
receptiuum istius actus ꝑ suppositū ⁊ ē
causa compositi non: pōt esse nihil: q̄a
nihil non est alicui⁹ receptiuum. ¶ Sed
contra hoc obijcitur ꝙ. s. mā non hēat
tale esse in actu. phus enim pmo de ge
nera. arguit cōtra illos q̄ ponebāt sb̄m
gnātōis siue materiam aliquod corpus
in actu: quia tunc gnātio ꝼm phm non
esset nisi alteratio: qꝛ omne qͦd aduenit
enti in actu est accidens: igitur eodē mō
hic si materia sit de se aliqua entitas in
actu vel actualiter distincta ꝯtra formā
⁊ solū diceretur ens in potētia: quia re
ceptiua actus ꝯpletiui spēi. q̄cquid igit̄
adueniret constitueret vnū ens ꝑ accn̄s
cum eo. tolleretur igit̄ oīs mutatio sub
stantialis per hunc moduꝫ. ¶ Preterea
potētiale in omnib⁹ alijs generib⁹ a sb̄a
non est actu illius generis. patet ī omni
genere accidētis. naꝫ susceptiuū coloris
nihil est in genere coloris: igit̄ in genere
sb̄e receptiuum istius generis: nihil erit
generis sb̄e: igitur susceptiuuꝫ forme sb̄
stantialis non est realit̄ distinctuꝫ a for
ma sb̄ali: quia illud receptiuuꝫ non po
nitur in aliquo genere nec reducitur ad
aliquod genus ꝙ ad sb̄stantiam. nō igi
tur realiter distiguitur a for. ¶ Preterea
ex duobus entib⁹ in actu non fit per se
vnum: igit̄ ex materia que ꝼm istuꝫ mo
dum est in actu non fieret per se vnum
cū forma: nec resultaret vnū ꝯpositum
quod esset ꝑ se vnum. ¶ Rn̄deo vt prius
ꝙ mā dicit entitatē aliquā positiuā ex
tra intellectū ⁊ cām suā ꝼm quā entita
tem ē capax forū sb̄aliū que sunt act⁹
simplicit̄: vn̄ oportet nihil ꝙ res gnābil̄
⁊ corruptibil̄ sit oīno simplex vt forma
vel componatur ex aliquo ⁊ nihilo: vl̄
sit ꝯpositum ex aliq̄ ⁊ aliquo. primum
est absurdum. s. ꝙ gnābile sit simplex ⁊
contra hoc sunt rationes superius facte
2m etiā est impossibile. s. ꝙ aliquid com
ponatur ex nihilo ⁊ aliquo: igit̄ seq̄tur
necessario 3m. s. ꝙ aliquid componitur
ex aliquo ⁊ aliquo sicut ex materia ⁊
forma. non est autem īconueniēs ꝙ ī cō
posito sit aliquid ⁊ aliquid sicut non ī
conueniens ꝙ aliquid sit compositum
¶ Et tunc ad argumētum 3m dico ꝙ sic
non repugnat per se vni ꝙ sit composi
tum ita non repugnat ei ꝙ sit ex aliq̄b⁹
actualibus entitatibus realiter distictis
¶ Sed dices ꝙ ita ex albo ⁊ ligno potest
fieri vnū ꝑ se: qꝛ quoddam compositū
¶ Rn̄deo in ente cōmuni vnitas vl̄ ē idē
qͦd ens: vel ē passio immediate ꝯn̄s ens
⁊ ideo non potest demonstrari de ente
quia si demonstraretur aut hoc essꝫ ex
diffinitōe sb̄i. s. entis vel vnius. Sꝫ ista
sunt trāscēdētia: ⁊ nō hn̄t diffinitōnem
⁊ ideo vnitas in cōi vel passio imedia
ta entis que est esse vnum non p̄t demō
strari de ente: vel si ē vnum sit passio
mediata. illud tamē per qͦd inest enti n̄
est nobis notum. Sic etiam dico in spā
li vnitas entis spālis vel est passio ime
diata eius: ⁊ ꝼm hoc cuilibet enti speci
ali imediate inest sua entitas: vl̄ si inest
ex natura alterius illud non est nobis
notum. ¶ Quando ḡ queritur q̄re hͦ cō
positum est ꝑ se vnum non est redden
da alia causa: nisi quia habet talem

materia ē entitas positiua et actual

unitas entis non est demonstrabilis de ente ut hic dicit doctor

formam qua est per se ens: ideo per se vnitur ⁊ ita de composito non est alia causa reddenda: ⁊ ideo sicut ens per se pōt esse simplex ⁊ compositum: sic nec repugnat per se passioni eius.s. sue vnitati esse simplex vel composita. ¶ Sed dices: tu bene assignas ratōnem vnitatis ex parte totius: quia.s. totum iō ē p se vnū: quia habet talem formam: ⁊ aliud est per accidens vnum propter talem formam. ¶ Sed quero de partibus compositi vnde habent ꝙ iste dant esse per se vnum ⁊ alie non. ¶ R̄ndeo phus 8°. metaphy. querit quare aliquid est vnum: ⁊ dicit ꝙ simplex est vnū: quia statim est id quod est. Sed in compositis est dare aliquam ratōnē ⁊ nesciuit phus aliam dare nisi quia hoc est act⁹ ⁊ illud potentia: ita ꝙ hoc ē potētia eēntialiter receptiua ƀm totum genus suū ⁊ illud act⁹ essētialiter perficiens aliud ⁊ ideo ex his fit vnum per se.s. ex materia ⁊ forma: non sic est de sbiecto ⁊ accidente: quia enim tam materia ꝙ̄ forma sunt cause intrinsece entitatis compositi: iō faciunt per se vnū. albedo vero ⁊ homo non sunt cause intrinsece: q̄a homo in vltima actualitate sua pōt esse sine albedine: ⁊ iō nec per se habet potentialitatem ad albedinē: ⁊ iō tm̄ faciūt vnum p accidens. Aliqua etiā cōstituunt vnū tm̄ aggregatōne: iō posset esse vnum aggregatōne. aliqua etiam sunt vnum vnitate ordinis. q2.s. ordināe͂tur ad vnum. ⁊ si fiat altercatio sic argutū est supra ꝙ ex actu ⁊ actu nō fit vnum p se: nec ex eē ⁊ esse. ¶ Dico ꝙ si accipias esse actu vt distinguit contra potentiā ƀm ꝙ actus ⁊ potētia diuidunt totum ens. sic dico ꝙ materia potest dici i actu ⁊ licet nō dicatur actus. q2 actus hȝ eā distinguere ⁊ denominare: posset tamē dici actus ƀm ꝙ arist. accipit actū. i 6°. ⁊ 8°. metaphy. Si aūt diuidatur cōtra illud qō recipit actum. sic mā non est actus: q2 est p̄mum receptiuū actus. tale aūt oportet eē denudatū ab omni actu q2 est distinguibile per omnē actum vt sic possit esse pars omnis entis. ¶ Aū igit dicis ꝙ ex duobus entibus nō fit vnū dico ꝙ falsum est quando vnū ē in potentia ad aliud: ⁊ siliter dicendū est de eē ⁊ eē. ¶ Ad aliud etiam qō dicis ꝙ generatio eēt alteratio vt probatur p antiquos. ¶ Dico ꝙ antiqui ponebant corpus hn̄s formam sƀalem eē materiam ⁊ sƀm generatōnis: vt ptȝ p̄mo de gnā. alij.s. terrā ⁊c̄. ¶ Et sequitur ꝙ faciebant omnem gnātionem alteratioēm. sed in ꝓposito non pono ꝙ materia sit actuata ⁊ distincta p aliquam formā sƀalē. ¶ Ad aliud de receptiuo in genere sƀstātie ⁊ accidentis dico ꝙ si albedo poneretur compositum ex partibus eēntialib⁹ ƀm ꝙ phus videtur ponere. i2. metaph. principia proporcionabilia in omni genere tunc est ad oppositum. ⁊ si hoc nō ponatur pono tunc in accidentibus receptiuū alicuius accidentis non eē eiusdem ratōnis cum recepto nec per se nec per reductōnem: ⁊ tunc etiam sequitur oppositum: quia potentiale ⁊ receptm̄ accidentis alicuius in vno genere alicuius generis p̄oris est actuale vt receptiuum i genere coloris: ⁊ vlr in genere q̄litatis est aliquod actuale de genere priori.s. de genere quātitatis: vt supficies respectu colorum: igitur potentiale ⁊ receptiuū in p̄mo genere nō pōt esse de aliquo alio p̄ori genere: iō oportet esse de eod̄ gnē.s. de genere sƀstātie ¶ Sequit 3° videre quomodo materia realiter distiguitur a forma: vbi dico ꝙ sit oio alterius rationis ⁊ p̄mo diuersa: quod probo sic: actus ⁊ potentia que sunt principia entis sunt primo diuersa: materia ⁊ forma sunt huiusmodi ꝩ. Si enim forma esset eiusdem ratōnis cum materia non competeret sibi dare esse. Et si materia esset eiusdem rationis cum forma non competeret sibi recipere esse. si etiam aliquid forme includeretur i ma

teria forma quantum ad hoc non esset apta nata recipi sz magis recipere: ꝛ sic forma non esset principium receptum: sed aliquid eius esset non receptum sed receptiuum. eodez modo si aliquid mere esset inclusum in forma ipsa non essz ꝑmo receptiua sed recepta quantum ad aliquid sui: sic igitur sunt omnino alterius rõnis: ꝛ primo diuersa inter se.

¶ Quomodo igitur ex quo sunt duo pn̄cipia distincta ꝛ primo diuersa possunt constituere aliquid vnum simpliciter.

¶ Dico ꝙ quanto aliqua sunt magis distincta ꝛ diuersa formaliter tanto sunt magis disposita ad faciendum p se vnū quia in illa constitutiõe non requiritur similitudo in natura: sed ꝓportio conueniēs: q̄ pōt eē int ꝑmo diuersa. ¶ Dico igitur ꝙ mihi ē contradictio ꝙ mā sit terminus creatōnis ꝛ pars compositi: ꝛ ꝙ non habeat aliquod esse cū tn̄ sit aliqua essentia. ꝙ eniz aliqua eēntia sit extra cām suā: ꝛ ꝙ non hēat aliqḋ eē quo sit eēntia est mihi contradictio ¶ Obij-

opinio alberti magni

citur etiā ab alijs ꝯtra dicta p ꝯmē. 8°. metaphy. vbi dicit ꝙ generans non fac aliud ꝙ̄ extrahat illud quod est ē potētia ad actum: vnde dicit ꝙ non largitur multitudinem sed perfectōnem. Sed si produceret aliquam actualitatem que ꝑus nō fuisset in mā iā largiretur multitudinem qḋ ē cōtra eum. ꝯ ḡ ꝙ sicut fuit tm̄ vnū in potentia: ita fit vnuz tm̄ in actu: ꝛ sic non erunt due entitates absolute in gnāto ¶ Rn̄deo in generatōib⁹ ꝛ corruptionibus communiter cōcurrūt potētia obiectiua ꝛ sbiectiua. ꝛ ex potētia obiectiua trahit agēs ad actuz illud qḋ est i tali potentia: puta totalē terminum generatōnis qui includit formam ꝛ materiaz dū ē in potētia obiectiua sic qn̄ ē in actu hz vtrūqz: ꝛ h°mō agēs nō largitur multitudinē sz pfectōem solū. sicut eni tot⁹ ignis est fact⁹ in actu: sic totus fuit in potētia: ꝛ hec est ꝑma extractio eius qḋ fuit in potētia obiectiua.

¶ 2ª extractio est fm ꝙ agens de potentia materie preexistentis ꝛ que in fine generatōnis est pars compositi educit formam q̄ est altera pars compositi q̄ pri⁹ non fuit in actu nec in re extra sicut materia ꝛ sic agens vel gnāns largitur multitudinem loquendo de multitudine in actu sic igitur generans largitur pfectionē, put accipit totū terminū gnātōis qḋ erat in potētia obiectiua. Alio aūt mō accipiendo potētiā sbiectiuam vt de q̄ extrahit formā. sic largitur aliquā multitudinē actualem.

Ad argumentū primum dico ꝙ illa ꝓpositio non facit ad ꝓpositū: qꝛ arist. non dicit eā ex intentione sed arguendo ad partē falsā ꝓ opi. antiquoꝝ: qḋ pz ꝑmo ex ꝓcessu littere qꝛ postq̄ dixit ꝙ nec est quid nec quale ꝛc. sbdit. Sic quidem intendentibus accidit materiam sbm eē. sed ipossibile. sz non est modus arist sbiungē. sz impossibile sue determinatōni ¶ Esto tamen ꝙ sit verum. auctoritas tamē soluit arg^m ponit enim illa quibus ēns determiat ꝛ distinguitur distinctio aūt vel determinatio fit ab actu actuante ꝛ distinguente qualis est forma ꝛ nihil hmōi est mā.

¶ Sed dices vltra ꝙ materia predicat̄ d̄ omnibus denominatiue. vnde. 7°. metaphy. dicit phs ꝙ archa non est lignuz sz lignea ḡ de nullo pdicat̄ eēntialiter: ḡ si nullum est eorum que sunt erit nihil.

¶ Dico ꝙ ex hoc ꝙ materia pdicatur denoiatiue d̄ aliq̄ pz qꝛ nō ē nihil sz aliqḋ qꝛ nihil nō dnōiat aliqḋ. dico igit ꝙ denoiatiua ꝓpe dicunt q̄ differūt cadētia ab alio. pz in pdicamētis. Casus aūt iste pōt esse vel sicut accn̄tis ad sbm: vel sic forme ad suppositū eiusdē nē: ꝛ fm h°ē duplex predicatio denoiatiua. vna accidentis denominantis sbm ¶ Alia forme non accepte in abstracto: nec fm rōem quidditatis absolute sed quasi in cōcreto per cadentiam forme ad suppo^m nē

proprie fm q dicimus. hō est aiatus. nō hō est aia. & isto modo oia superiora dicuntur de suis inferioribus. vt soz. ē hō homo est aial. nō homo est aialitas vel soz. est humanitas. & sic ēt in proposito dicitur q materia est informata. nō tñ q materia sit forma. ¶ Ad aliud. 5. phi. qd mouetur &c. Dico q licet entitas actualis nō sit mobilis rō recipiendi mo^{m} sed magis vt est ens in potētia. est tamē actus necessario requisitus ad h^{o} q mouentur. & sic loquitur phus dicēs q mouetur est. nō q hec sit conditio mobilis per se sed per accidens. requisita tamen necessario ad motū. per se āt cōdi^{o} mobilis est eē in potētia. bene tamē potest eē aliquid conueniēs alicui per accidēs & tamē necessario. per accidēs inq qz nō includitur in ratione forme illius. necessario tamē requisitū ad illud. quia sine illo illud nō esset. sicut priuatio est princicipiū per accidens nature p^{o} phi. Ad pbandū igitur q gnātio nō sit motꝰ sufficit Aristoteli q sbm gnātionis nō necessario est ens actu. sed est ens in potētia. Subō āt motus siue ei qd mouetur necessario coniūgitur q est ens actu lz per accidens: vt dictū est. ¶ Ad aliud d materia q nō est scibilis &c. Dico q phus indistincte & in vlī loquitur de motu vsq ad 5^{m} librū. & ideo cōsideratio eius d materia se extēdit ad sbm tam mutationis q motus. loquitur eni ibi de materia vt est sbm nō solū in generatiōe sed ēt in alteratione. & vt habet ordinē ad transmutationē.

¶ De mãe cognoscibilitate

sic nec sbm motus nec mutationis est scibile per se. nec scitur p se. sed in cōparatione ad illud. sed nō sequitur q nō sit alio modo scibile per se & fm se sicut ignis vt transmutatur localiter nō potest cognosci nisi per cōparationē ad locū. potest tamē cognosci alio modo & perfectiori q per cōparationē ad locū. Intētio āt phi est ibi q qūtūcunqz materia vel sbm cognoscatur & sit cogscibile in se & per se. est tamē cognoscibilis in cōparatione ad formā. ¶ Dico igitur q materia fm se in sua essētia est cognoscibilis. sed nō a nobis. primū pz. qz ois entitas absoluta in se est cognoscibilis. materia est hm^{o}. g hz eni ideā in deo. vel ex parte obiecti vel fm rōz ex parte essē fm aliā opi. ¶ 2^{m} pz. Nā forma est mag cognoscibilis a nobis q mā. sed forma nō cognoscit nisi ex operationibꝰ. igit nec mā. quāto. n. est aliquid magis remotū a sensibus. tanto minus est a nobis cognoscibile. cognoscimꝰ igitur māz vt dicit cōmē. per transmutationē. videmus. n. vnā formā nouā post aliā. qz videmꝰ nouā operationē que arguit nouā formā. igī sbm transmutatiōis cōe manet hoc est mā. Non igit sequitur est cognoscibilis in analogia ad formaz. igit alio modo vel in se vel fm se nō est cognoscibilis. ¶ Ad aliud de actu dico q si accipis actū pro actu informante materia nō est actus. Si autē accipias actū pro omni eo qd est extra causam suam sic materia potest dici ens actu vel actꝰ Sed secundum cōmunem modum loquendi esse actu attribuitur & appropriatur forme. ¶ Ad oppo^{m} pz quō maria est ens actu. & quomodo nō.

Secūdo quero

Secūdo quero vtrū per aliquā potētiam materia possit eē sine forma videtur q non. Quanto aliqua sunt magis vnū tantū. tanto sunt minus sepabilia sed materia est magis vnū cū forma q passio ppa cū sbo. & passio nō pōt separi a sbo. ergo nec materia a forma maior est manifesta. mi. pbo. qz mā facit vnū eēntialr cū forma & per se. Sz ppa passio nō sic facit vnū cū sbo. qz facit vnū 2° modo dicendi per se tātuz. ¶ Itē omni eo qd potest per se eē pōt aliqd fieri inferius. probo illud qd nō potest p se eē est inferius eo q potest per se esse. ergo deus potest facere. Sed nihil potest eē inferius materia. qz cū maria sit

ens in potentia illud inferius esset nihil ¶ Item priuationes sunt opposite sicut et forme quibus sunt opposite. Sed forme opposite nunquam sunt simul in materia. ergo nec priuationes opposite. Sed priuationes opposite non sunt simul nec possunt esse. quia forma opposita vni actui est in materia. Si igitur materia non habet aliquam formam sunt in ea opposita priuationes simul. quod est impossibile. ergo etc. ¶ Contra. non minus dependet accidens a substantia quam materia a forma. Sed accidens potest fieri sine subiecto. ergo et materia sine forma.

Responsio secundum

illos qui dicunt quod materia non est aliud a forma non est mirum si non potest esse sine forma. idem enim non potest fieri sine seipso. sed hoc est falsum. vt probatum est supra. quia omne generabile est compositum ex re et re. ¶ Alii dicunt materiam habere realitatem distinctam a forma. non tamen potest esse sine forma. quia non est actus nec habens actum. quia est tamen ens potentiale vel possibile. Cum enim diuidatur ens per actum et potentiam materia non cadit sub primo membro. sed sub secundo. Est enim potentia. nihil ergo habet actus vel actualitatis. sed tamen habet esse potentiale. quod tamen esse est aliqualis realitas distincta a forma. et per hoc saluant compositionem realem. Implicat autem contradictionem quod aliquid habeat esse tamen potentiale et sit actualiter. Si isti intelligant per realitatem materie aliquam entitatem vel realitatem extra causam suam non video quod sit contradictio si ponatur virtute diuina sine forma. ¶ Alii habent aliam imaginationem de materia. quia ponunt eam esse terminum creationis alium absolute a forma. tamen dicunt quod non potest esse sine forma. quod probant quia si fieret sine forme esset actus. Sed materia autem non est actus. ergo etc. ¶ Item secundum Boetium omne esse est a forma. ergo si materia sit sine forma erit sine esse. quod est contradictio. ¶ Preterea quod non habet ideam non potest fieri sine alio materia est huiusmodi. ergo etc. ¶ Preterea illud in quod deus non habet actionem non potest fieri per se. sed secundum doctores peritissimos deus non habet actionem in materia. ergo etc. ¶ Item que analogantur in aliquo primo illud est realiter in vno primo et in aliis non. nisi per attributionem ad illud. patet de sanitate que est realiter in animali et in vrina non nisi per attributionem ad illud aliud. sed esse est a forma. ergo materia non est nisi in analogia ad formam cui primo attribuitur.

Responsio ad questionem

tenendo vt in priori questione dictum est rem materialem esse compositam ex duobus que sunt partes rei composite. et quod semper aliquid generati preexistit generato sub forma corrumpendi. dico quod non est contradictio materiam esse sine forma quacunque substantiali et accidentali. Quod probatur absolutum distinctum et prius alio absoluto potest esse sine contradictione sine illo. materia est absolutum distinctum et prior forma quacunque substantiali. scilicet et accidentali. igitur potest esse sine alio absoluto siue sine forma substantiali vel accidentali absoluta. maior declaratur. nam ideo ponitur ibi absolutum ad excludendum correlatum. quia in his esset instantia. prius ponitur ibi ad excludendum simultatem originis que includit etiam simultatem correlatiuorum. minor etiam probata est supra in questione precedenti. Quod enim materia sit quid absolutum satis patet. quia facit compositionem realem et absolutam. quod autem sit prior forma saltem natura et origine patet. quia est receptiuum forme et fundamentum eius. Sed receptiuum et fundamentum forme est prius forma ¶ Hoc etiam confirmatur per Aug. qui. 12. confes. dicit quod prius ordine terminatur creatio ad materiam quam ad formam. licet secundum tempus cum primo fuerit creata cum forma. ¶ Item quicquid deus absolutum facit in creaturis mediante causa secunda potest facere sine illa causa secunda que non est de essentia causati. sed forma est causa secunda que non est de essentia materie quantum materia est siue que dat materie esse. ergo deus sine illa etc. Quod autem forma non sit de

essentia materie pz.qr adueniente alia & alia for^a eet alia & alia eentia mae.

¶ Ite qd deus imediate creat imediate pseruat vl pot pseruare.sz ma est terminus creatois etia fm alios.& sic imediate creat a deo.ut pbabo.g &c.quia ex quo ma e aliqd pmu in entib' no pot sbesse calitate alicui' creature.similr cu non possit pduci nisi p creatioem & nulla creatura potest creare ut pbatu est in pma.q.quarti sequit necessario q sol' deus eam creat.sed entitas absoluta que est a solo deo sine alia aliqua entitate absoluta posterior potest pseruari a deo.quia deus sine oi absoluto qd n est de essentia rei & est posterius ipsa re potest rem conseruare. Ite no est necesse deum velle aliquid aliud a se absolute & de necessitate.g si uult necessario forma esse ad hoc q velit materiam ee hoc non est simpliciter sed pter necessariam pnexionem materie ad forma.

¶ Sed non est talis necessitas absoluta pnexionis materie ad formam.pbo.qr si est necessitas absoluta materie ad formam ut tu dicis.igitur materia sibi determinat aliq formam de necessitate. probatio consequentie.quod dtermiat sibi aliquod genus determinat sibi aliqua spem in genere illo.& omne quod determinat sibi speciem de necessitate determinat sibi esse in aliquo vno indiuiduo istius speciei ut omne quod d necessitate est homo est hic homo vel ille.sed materia non determinat sibi d necessitate hanc formaz vel illam manifestum est.g nec totum genus forme.

¶ Confirmat quicqd ptinget se hz ad qlibz cuiuslibz generis absoluti hz se cotinget ad illo gen' absolutu.hoc pz. sz ma cotinget se hz ad qlibz formaz.g & cotinget se hz ad totu genus forme p bo etia.q si de necessitate absoluta determinat sibi genus forme q necessario d terminat sibi vnum solu illius generis. qr vnu eentialit vnu & singulare est impossibile dependere eentialit a plurib' eiusde generis.Si g ma necessario determinat sibi totum genus forme.hoc est qr necessario determinat sibi aliqd vnuz illius generis.quod falsum est.si igitur cotingent se hz ad totu gen' forme pot vtute diuina esse sine forma. ¶ Et si qras ubi eet illa materia sine forma.dico q sicut angelus qui non e quantus est in loco aliquo diffinitiue non circuscriptiue supposito q sit in vniuerso.si tn fieret extra vniuersum ubi locus no est no esset in loco diffinitiue.sic ma si fieret in vniuerso sine forma eet diffinitiue alicubi.si at fieret extra vniuersuz nusq esset localit uel diffinitiue. tame esset natura quedam absoluta. ¶ Si queras etia.an habeat partes. dico q partes substantiales habet.illas.n.non habet per quantitatem. ¶ Si dicas q est ens in potentia.g si conseruetur sine forma esse erit sibi accidens. ¶ Dico q falsum est.quia sicut homo essentia propriam habet extra omnem intellectum. sic & esse.& tunc etia haberet illud esse sicut & essentiam. ¶ Si etiam dicas materia sic existens sine forma habet saltem respectum ad deum conseruantem.igitur habet aliquam formaz ¶ Dico sicut dictum est supra di.pma illa res est idem realiter cum materia. nec e forma addita.quelibet.n.essentia creata non est aliud q dependentia sui ad deum.

Ad argumenta pncipalia.

Ad p^m qto aliq si magl.&c.dico q pcedit d vnitate idetitatis q aliq dicut vnu.qr ide realr.n d idetitate vnionis aliqz in 3°.sic ex ma & for^a fit vnu 3^m.S.ppo^m si itelligit p^o mo tuc maior pposito est va.si 2° e falsa.ul sic.si maior itelligat d vnione idetitatis aliqz int se.minor e falsa.si at itelligat maior d vnioe aliqzum in tertio sic maior est falsa:quia illo modo in maxime dependentibus potest ee ordo ad aliquod vnum.& i qbus est mima dependentia no pnt ordi

nari ad aliqd vnum. ¶ Ad aliud dico concedendo maiorem. qz non vido qn esse in alio ente sit inferius ꝙ eē in se ꝛ qn sit magis impfectōis dependere ꝙ n̄ depender̄. Et ideo dico ꝙ oē eē cuiuscū qz alterius generis a substātia .s. accidētis est impfectius quocūqz qd est pars sbe .s. materie. Et tunc ad augustinum qui cōiter hic allegat̄ duo fecisti domine vnū ꝓpe te. ꝛc. vt materiam. dico ꝙ loquitur de ordine entiū in genere sbē ꝛ ibi ē āgel' ēs sup^m ꝛ mā ens infimuz ¶ Sed dices nihil alterius generis pt eē superius āgelo. g. nihil alterius generis pōt esse inferius mā ꝓma. ¶ Dico ꝙ non est simile. Ideo .n. non est superius qz nullum genus est supius genere substantie: sed alia genera sunt inferiora. ¶ Utrum autem possz fieri in geneꝛ substantie aliquid inferius. de hoc est dubium. ¶ Ad tertium dico ꝙ nulle priuationes sūt opposite i eodē nisi sint priuatōnes formaꝝ oppositaꝝ immediataꝝ circa idē d necessitate seqntium. ꝛ si sic sit. tūc dico ꝙ ꝓuatōes sic sꝫ incompossibiles. ¶ Sic .n. se habent forme opposite ꝙ si susceptiuū hꝫ vnā caret alia ꝛ eº. al's eēt cōtradictō si ɔseqretur susceptiuū de necessitate ꝛ tn̄ posset eē sine eis. ¶ Sed circa mām nulle forme sic sunt simpliciter immediate. lꝫ alique sint imediate respcu agētis nālis. qd n̄ agit nisi in quanto. ꝛ per consequēs simplr ꝛ immediate non pōt attigere ad nudā eēntiā māe. nec etiā deus posset facer̄ materiā sine forma fꝫ Aristo. ¶ Sed hoc fuit ꝓ tanto. quia ipse posuit necessariam connexionem cāꝝ ita ꝙ impossibile est fm eū ꝓmas cās agere sine scdis. siue cām omnino ꝓmā sine secūda causa. ¶ Sed si hoc negasset habuisset ponere fm ea q̄ posuit d mā ꝙ potuisset eā de' fecisse sin̄ forma

Ad primam opinionem alterius dico ꝙ si accipiatur act' ꝓut distinguitur contra potentiam fꝫ que .s. actū ꝛ potentiam totuz ens diuiditur sic actus non conuertitur cū forma fm hoc .n. omne qd est extra causā suam est in actu. ꝛ fm hoc etiam ꝓuatitiones dicuntur eē actu unde cecitas dr esse actualiter in oculo carente visu. sic dicitur in. 4. ꝛ 7. metha. si āt loqrl de actu fꝫ qd loqt̄ phy. ꝛ meta .s. fm qd ē actus receptus ꝛ actuans ꝛ distinguēs. sic distinguitur contra receptiuuz. ꝛ materia est receptiuum illo modo ꝛ non ē act'. Ad auctoritatē boetij. oē eē ē a forma. veꝝ ē eē specificū ꝛ pfectū. Uel dr ꝙ loqt̄ d facto ꝛ nō possibili fieri p potētiā dei. ꝛ eē et formale lꝫ sit cōicatum māe a forma tn̄ ē cōicatū māe eē ꝓpꝛuz qd ē idē cū eius eēntia n̄ sibi cōicatū a forma sic nec eius eēntia. ¶ Ad aliud dico siue idea accipit̄ ꝓ obo cognito siue ꝓ rōe cognoscēdi falsū ē ꝙ mā nō hēat ideā imo quocūqz mō idea accipiat̄ dico ꝙ mā ipsa hꝫ ideam. sicut .n. mā est quid creabile distinctum a forma sic est quoddam ideale qd habet ideam distinctam siue etiam idea ponatur ratō imitandi essentiam diuinaz in tali gradu adhuc habet ideam. quia aliuz gradum imitand habet materia essentiam diuinam ꝙ forma uel aliud quodcūqz ¶ Ad aliud quod ipsi dicunt ꝙ deus non habet actionem in eā. dico ꝙ falsum ē. ꝛ si dicant hoc doctores periti n̄ tn̄ in hoc sūt piti. imo fm eos habꝫ eā ꝓ termino actōis sue. g pōt aliqd circa eam agere. ꝛ hoc concedūt alij ꝙ nllū agens nāle pōt attigere etntiā māe. de' tn̄ pōt vt illi dicūt in quarto sniarum ꝛ hoc nescio habēt dicere sui sequaces. ¶ Ad aliud d anologia ꝙ illā recipit tm̄ i vno realir. ꝛ in alijs p attributōnem Dico ꝙ hoc ē falsū. qz si ita ē in vno exemplo in centū est contrarium. nulla enim maior est anologia ꝙ sit creatur̄ ad deū in rōe eēndi. ꝛ tn̄ sic eē primo ꝛ principaliter conuenit deo ꝙ tn̄ realit̄

conuenit creature. simile est de bonita te et sapientia. et hi gradus sunt in pfec tionibus specierum et p attributonē se ha bent ad aliquam imperfectōnem et tamē nō est tota pfectō i vrina. nec etiā tota en titas in sb̃a. ita q accñs ñ sit ens nec ha beat formalem entitatem q̄uis p attri butionē se habeat ad sb̃am. nec etiā ex emplū multū valet. q2 nō est idē ꝯcept⁹ sanitatis qui dicitur de vrina et de aia li et de dieta. nam non est idem formal conceptus sanitat vt ē equalitas huoꝝ et ut ē quid cātiuū sanitatis. vel signifi catiuū sanitatis. lꝫ in vtroq3 materiali ter includatur formal ꝯceptus sanitatis et tunc dico q hi cōceptus sūt formalit̄ diuersi in illis de quib⁹ dicūt̄ nā cātiuū sanitatis est formalit̄ in dieta vl in tali potatōe vel herba. significatiuū in vri na ē, et hi conceptus formaliter diuersi ordinantur ad istū conceptū sanitatis qui est equalitas vel ꝓportio humoꝝ. vt sic formaliter ē solum in animali.

¶ Ad aliud rñdit vnus doctor q mā pōt intelligi habere triplex eē. pmo eē suuꝫ qō debetur sibi ꝑm q ē aliqua eēntia a quacūq3 alia. aliud eē qō cōicatur sibi a forma. 3ᵐ esse qō cōicatur sibi super naturaliter a deo. et illō eē cōmunicatū sibi a deo non habet quando ē in cōpo sito. q2 repugnarꝫ p se vnitati suppositi sed illud haberet si deus faceret ipsaꝫ si ne forma. Sed hoc est falsum. quia h⁹ ñ ē aliud dicer̄ q̄ materiā sine omni ad dito non posse eē sine forma ¶ Itē sicut accidēti postq̄ panis trāsb̃aur non cō municatur aliō eē q̄ habuit qñ fuit ac tu informās panē. sꝫ idē sibi cōsuatur si cut ꝓbatū fuit in 4°. li. g̃ similiter in ꝓ posito nō cōmunicaret māe aliud eē ab illo qō hꝫ dū ē sub forma. Et eedē ratō nes que ibi posite sunt de accñtib⁹ con cludūt de materia. Si vero itelligit sic q materie separate a forma et sine for ma cōicatur esse a deo non actus aliqs ad negatōeꝫ ipsi⁹ eē cōicatia forma. i. q mā sit p existens sine esse sibi communi cato a forma. ita q per se eē sit quedaꝫ negatio talis eē cōicati a forma. q2 ex is to eē p se non recipit eē a forma. si inq̄ sic intelligit potest concedi q materie se parate communicatur a deo hi⁹ esse vl per se eē negatiue vt dictum est. Et con sequenter etiam posset dici q tale esse ñ conuenit sibi in composito. et eadeꝫ ra tione sicut supra dictum est, quia com positum ꝑm hoc non esset vnum. o3. n ad vnitatem per se compositi māꝫ reci pere formam et subesse forme. non q tē materie detur aliqua actualitas noua quando non est sub forma. ¶ Posset enim fieri vna ratio contra conclusio nem principalem sic materia videt plus dependere a forma q̄ forma quecunq3 a materia. sed forme naturales alique non possunt separari a materia. g̃ nec mā a forma. mi. ꝓbo quia si essent sep ate essent spirituales. et sic intellectuales et per consequens immateriales. sed for mā talē eē intellectualem l formā mate rialem eē immaterialem videtur inclu dere contradictōnem. g̃ nec materia pt separari a forma ¶ Potest dici vnomō q licet entitas materie si minus pfecta q̄ forme non tñ plus est depēdens imo minus. et ideo pōt fieri sine forma et nō econuerso. ¶ Alio mō pōt dici q for ma ē magis ens nec tamen ē cā cōstitu ens eē māle sꝫ ē cā cōcurrens ad eē com positi cōstituēdi. et idō pōt separi a for mā sic ecōuerso. Et ad ꝓbatōeꝫ iste for me eēnt spūales. dico q ñ o3. q2 sicut q̄ titas ē forma eiusdē nature qñ sepatur et qñ ē in subiecto. sic eē iste forme eē in eiusdē nāe si separētur. sicut cum sunt cōiuncte. siue cū informāt mām nec es sent intellectuales. quia hoc repugnat eis ꝑm se.

Circa distinc tioneꝫ tredecimaꝫ quero

simul de luce et lumine. Et primo quero utrum lux gignat lumen tanquam propriam speciem sensibilem sui. quod non. Aug' 7° sup gen. ad litteram. aia mistrat corpa per lucem et aerem. etc. ¶ Preterea lumen gignit substantiam ut patet de igne. ergo est substantia. ¶ Preterea lumen frangitur et reflectitur. ergo est corpus. quia iste sunt passiones corporis. ¶ Preterea quod non sit species. quia denominat medium non sic species coloris. Excludit etiam oppositum. s. tenebram. non ita species. simul n. sunt species oppositorum ut simul sunt species albi et nigri in medio. 3°. quia habet effectum realem in medio et organo. s. uisum. corrumpere et gignere calorem effectus realis non conuenit speciei. etc. ¶ Contra lux est de se sensibilis secundo de anima. ergo habet aliquam speciem sensibilem non aliam a lumine. ergo etc.

Hic tria sunt uidenda. prima quid sit lux. secundo quid lumen. tertio qualiter lumen a luce gignatur. ¶ De primo dico quod lux non potest poni substantia. quia est per se sensibilis non sic substantia. ergo etc. lux etiam in aliquo est accidens. ergo in nullo est substantia. quod n. vere est nulli accidit ex primo phy. antecedens patet. quia si in igne esset lux forma substantialis uel esset ultima differentia specifica uel aliqua imperfectior que esset in potentia ad formam specificam. non primo modo. quia tunc quecunque haberent lucem essent eiusdem speciei. non secundo modo. quia tunc ista forma esset imperfectior forma specifica ignis. et ita non esset forma substantialis alicuius corporis celestis in quo nulla est forma substantialis imperfectior forma elementari. ¶ Tertio est probabile formam substantialem corporis celestis consequi aliquam formam actiuam. sicut formas substantiales generabilium et corruptibilium consequuntur qualitates actiue. non est autem alia qualitas consequens formam substantialem corporis celestis quam lux. ¶ Confirmatur per Dam. c. 8. querere. ¶ De secundo dico quod lumen non est substantia completa hoc est per se subsistens. quia nec spiritualis cum sit extensibilis. nec corporalis. quia tunc duo corpora essent simul. est. n. lux cum toto aere. nec oportet aerem moueri localiter adueniente lumine. et non moueri recedente uel non adueniente lumine. quia tunc in medio illuminato non esset respiratio aeris. si illud corpus esset localiter motum propter lumen. nec etiam lumen est forma substantialis quia illud cui aduenit manet perfectum in specie illo recedente. sicut apparet de aere quandoque illuminato quandoque tenebroso nec est materia patet. nec aliquid pertinens ad genus substantie. nec est verisimile quod ad aliquod aliud genus pertineat preter quam ad genus qualitatis. Cum autem quantum ad tertiam speciem distinguatur qualitas et que est species siue intentio qualitatis sensibilis notandum quod intentio non dicitur hic illud in quod intendit sensus. quia hoc modo ipsum obiectum esset intentio sed intentio hic dicitur illud per quod tanquam per principium formale in obiectum tendit sensus et sic quicquid est signum est res secundum Aug^m de doctrina christiana li. primo ca. 2°. et ideo in distinctione rei et signi res accipitur pro illa re que non est signum. licet illa que est signum sit etiam res ita in distinctione rei et intentionis. licet intentio sit res. et forte sensibilis res in quam possit sensus tendere. tamen illa dicitur intentio que non est tantum res in quam tendit sensus et est ratio tendendi in alterum cuius est propria similitudo. Hoc modo dico quod lumen propria est intentio siue species sensibilis ipsius lucis. quod probatur. tum quia si non esset intentio tunc positum supra sensum prohiberet sensum. quia quod est tantum sensibile et non ratio sentiendi si ponatur supra sensum impedit sensationem. quia sensibile supra sensum positum non sentitur. et ita lumen supra positum oculo impediret ipsum videre. hoc autem est falsum. et contra commentatorem super de sensu et sensato ubi vult quod necesse est lumen proprium in oculo esse

ad h° ut recipiat spēs coloꝝ ⁊ videat.
¶ Modus ponit iste ꝙ sicut lux ut vi
sibile est ꝑus nālit colore. ita ⁊ spēs eius
nālit ꝑor spē coloris. ⁊ ita tā in pficiēdo
mediū ita ꝙ mediū nō illuminatū nō
sit capax ad pcipiendū colores ꝙ̄ in p'
ficiendo visuʒ ita ꝙ organū nō illumi
natū ñ sit visiuū ꝓxie. ¶ At ꝗ̄tum ad
3m articulū q̄ declarat istū 2m notāduʒ
ꝙ ē dare triplicē radiū. vʒ radiū rectū
⁊ fractū ⁊ reflexū ꝫm ipm Alacen in p
spectiua sua. rect⁹ radi⁹ ē qui defundit
a luminoso in medio eiusdē diaphonei
tatis ꝗ̄tū durat v̓tus luminosi. radius
reflexus ē q̄ occurrēte opaco anteꝗ̄ ter
minet v̓tus actiua luminosi diffundit i
ptē oppositā ñ ex electōe. sʒ qꝛ nāle agēs
cuius virtus actiua non est totaliter ex
hausta i directo agit quātum potest. ⁊
quod ñ potest i directū agit i obliquū.
Radius fractus est qui occurrēte me'
dio alterius diaphoneitatis. ñ tamen
omnino opaco multiplicatur i illo me
dio. sed ñ secūdum lineam rectam. sed
ĩcidit ibi angulus. quādo autem occur
rit medium densius frāgitur radius ad
perpendicularem. quia exquo est per'
pendicularis est fortissimus i agendo.
vnde cum frangitur ad agendum i me'
dium densius requiritur situs propin'
quior perpendiculari radio. talis est si'
tus radij fracti ad perpendicularem.
quando autem occurrit medium rari'
us frangitur radius a perpendiculari
propter oppositam cām. ¶ Dico tunc
ꝙ lumen multiplicatum ꝫm istos tres
radios imediate gignitur ab ipa luce.
⁊ etiā imediate est species sensibilis ipi⁹
lucis. de recto pʒ. de reflexo probatur.
tum quia per illū radiū vr̄ res in se. nō
autem aliqua species ipressa speculo re
flectēte. tum qꝛ quere cōclusionem ꝺ h
que est. ¶ Eodem modo etiā p radiuʒ
fractum videtur ipa res multiplicans
se ⁊ non species aliqua ipius rei vise.
⁊ sic ista lumiaria ꝑmaria mltiplicatōe
diffusa sunt imediate species lucis gig'
nentis forte ita imediate gignitur ab ea
loquendo de imediatōe ad cām non ex
cludendo ordinē effectuū ordinatoruʒ
respectu eiusdem cāe. sed preter ista est
aliud lumē secūdarium. qꝺ dicit lumē
accidentale quale est vbi est umbra.
in hoc. n. distinguitur vmbra in actu a
tenebra. quia tenebra est ꝑuatio lumi'
nis tam ꝑmarij ꝙ̄ scōarij. vmbra est ꝑ
uatio luminis primarij. Istud aūt secū
dariuʒ lumē licet quādoqꝫ diffū datur
per reflectionem. nō tamē a corpore po
lito quia reflexio a tali corpore ē gigni
tio radij primarij. qꝛ ē imediata species
ipi⁹ lucis gignētis. nō aūt sic istud lum̄
scōarium. imo gignit ab ipo lumine ꝑ
mario. ita ꝙ si per ipossibile reflexio re
maneret in lumine radij iprimentis gi
gneret sperice uł emispice istud lumen
secūdarium. ñ sic aūt gigneretur lumē
reflexum a radio primario qualis est re
flexio a corpore polito. est g̊ omne lum̄
species. sed lumē ꝑmariū ē species lucis
gignentis. lumē scōariū species luminis
ꝑmarij. ¶ Et ex hoc pʒ ad argumenta
que possunt fieri ꝯtra istaʒ partē. quia
cum lumen videatur non erit spēs visi'
bilis. ¶ R° species aliqua intensa non
obstante ꝙ sit intentio ⁊ spēs alteri⁹ vi
sibilis. potest tam̄ in se esse visibilis. sic
dicit comē. sup de sensu ⁊ sensato. c. p°.
qꝛ quādo lumē reflectit ad virides plā
tas colorant parietes. similr̄ species nō
sunt visibiles nisi qñ termināt ad opa'
ca. ita ꝙ ñ ꝯtiguate opacis ñ pn̄t gignerꝫ
spēs sui q̄b⁹ videāt. sic spēs coloris dū
ē i medio ñ videt. sʒ qñ ꝯtiguat opaco
tunc videri pōt. sic pʒ de radio trāseun
te p vitrum coloratū apparʒ color i pa
riete ubi terminat radi⁹ ille. ⁊ videt co
lorat⁹ simlr̄ sic vitrū. ⁊ tn̄ i medio ñ erit
ille radi⁹ colorat⁹ visibilis. nec tn̄ ꝓpt
h° negat ille rubor eē spēs q̄ appet i pa
riete. quia oculus ibi existens cui si sup
poneretur ille rubor videret rubeuʒ vi

trũ vel rub orem vitri. ⁊ eodem modo lumen non terminatum ad opacum ñ videtur. qḋ patet. tũ quia radij solaes de nocte non apparent qui tñ interci piũtur inter nos ⁊ celum supra conũ pyramidis vmbre terre. tum quia exi stens in carcere opaco ⁊ tenebroso vbi p opposita foramina trãsiret radi⁹ sc- larie non videret. ita qḋ nusq̃ reflectẽ te se ad opacũ non videret illũ radium si corpuscula illa non frangãtur. ¶ Si militer si mediũ illumi natum est ĩfini tum ⁊ non terminatum ad corp⁹ opa cum sole existente super orizontem ni hil videretur. quia non eẽt t̃minans. eandem g̃ cõditõnem h3 lumẽ quã ha bent alie spẽs p̃ncipales colorum quan tum ad videri ⁊ nõ videri. ⁊ sicut p̃nci pales spẽs colorum que. s. radiose mł tiplicantur possunt generare alias secũ darias accidentales non radiose multi plicatas ⁊ per illas videre. ⁊ tñ nõ ne gatur illas p̃mas eẽ intentiones, p eo q̃ simpl'r sunt siltitudines illorũ primoru3 colorum gignentia m. ita in ꝓposito. vnde hec est falsa. illud qḋ est intentio obi visibilis non est visibile. s3 ista ẽ va omnis itentõ nõ tm̃ est visibil'. sed ẽ et rõ videndi. vnde forma illuminans lu nam lumen est ⁊ nõ lux. quia est corp⁹ terminatum in luna. ⁊ tamẽ est sensibil' ⁊ spẽs lucis. similiter per Ar'. in de sen su ⁊ sensato. fulgor emissus ab oculo moto in tenebris visibilis est. ⁊ tñ est spẽs lucis tm̃.

Ad argũmẽta.

Ad p̃mum dico q̃ august. accipit ibi lucem ꝑ corpore subtili. puta forte ꝑ igne q̃ est corpus subtilius in mixto. vel p ali quo corpore subtili multũ cõueniente cum igne in nã. sicut ⁊ scriptura dicit lucem factam fuisse prima die. non q̃ tunc fieret accidens sine subiecto. s3 tũc fiebat corpus luminosum cuius forma notior erat lux. ⁊ ideo describitur sub iectum ignotum p terminum notiorez. ¶ Ad scḋ3 dico q̃ alterans in fine altera tionis generat. non autem illa qualitas qua alterauit. ¶ Ad tertium dico q̃ ista sunt methaphorice dicta de lumine. sic patet per Auicen. 6. naturalium. nõ. n aliquid idem procedit recte quasi mo tu locali. ⁊ tam̃ quandoq3 obliquatur frangendo vel refrangendo. sed quãdo virtus actiua non est totaliter exhau sta. i. non tantum cãuit quantu3 potest causare. tunc vlterius si non potest secundum lineam rectam agere secun dum quam natura maxime agit. quia illa ẽ breuissima ⁊ efficacissima ad op andum agit secundum aliam lineã isti ꝓpinquiorem ⁊ hoc fractam vel refle xam. si nihil potest agere. vlterius rea gendo in idem passum in quod prius egit causando tamen ibi cum illo pri⁹ causato aliquid simpliciter imperfectius Et si obijcias q̃ cum perfectiori causa to priori non potest esse causatum im pfecti⁹ posteri⁹. ⁊ ita cũ toto medio il luiato radio ñ p̃mario p̃t eẽ lux nec eti am cum medio illuminato radio recto põt eẽ radius reflexus. ¶ Dico q̃ falsi tas cõclusionis apparet ad sensũ. p3. n. si radi⁹ sol' incidat i aquã ⁊ reflectat' in aliquẽ locũ tenebrosũ. vbi ñ ẽ radi⁹ re ctus sensus dicit reflexionẽ fieri vsq3 in locum illũ tenebrosũ. nõ aũt illic fier3 nisi prius esset radius reflexus i medio illuminato radio recto. eodem modo dicit sensus lumen secundariũ siue spe ciẽ luminis p̃marij diffundi a lumine primario cõtiguato alicui corpori opa co vsq3 ad oculũ. alioq̃n ñ videret illḋ lumẽ primariũ. ⁊ tñ p totũ illḋ mediũ ẽ lumẽ primarium. Tunc g̃ illa ꝓposi tõ ẽ negãda vbi est forma pfectior ibi ñ põt młtiplicari aliq̃ ipfectior siue speci es q̃ sit forma ipfectior. ¶ Ad alia q̃ sunt cõtra spẽm siue intentionem dico ad p̃ mũ q̃ oẽ accidẽs forte poss3 denõmia re sb3 suũ i quo est si eẽt denominans

vel nomen impositum quod significa-
ret denominationem conuenientem for
me respectu talis subiecti. ¶ Hoc modo
non est denominatiuum impositum a
speciebus colorum. quia denominatiua
imposita a coloribus denominant sub
iectum habens colores secundum esse reale. si
autem esset denominatiuum impositum
quod denominaret subiectum habere for
mam secundum esse intentionale non secundum es
se reale bene posset medium denominari a
tali nomine albi. et tale est impositum
a lumine. et forte magis hic quam in colori
bus propter maiorem perfectionem et eui
dentiam huius intentionis quam aliarum in-
tentionum visibilium. ¶ Quod additur 2°
de opposito dico quod lumen vnum non
excludit aliud lumen alterius rationis. si
cut lumen solis non excludit lumen lune
in eadem parte medii vel alterius stelle.
sicut nec species nigri excludit speciem albi:
vel econuerso in eadem parte medii. sed sic lu
men quodcunque excludit a medio tene
bram que est eius priuatio non contrarium
vel desperatum. ita species cuiuscunque
coloris excludit priuationem illius colo-
ris in medio. ¶ Ad 3m concedo quod res
est et effectum realem habere potest. non
tamen ita res quod possit non esse intentio.
quia cum ratione sua stat quod ipsa per se sit
ratio tendendi in obiectum et hoc sufficit ad ra
tionem intentionis. Quod autem totus radius
gignatur immediate ab ipsa luce. et non per
radii a parte probatur. quia si ponatur quod
lumen in aliqua parte medii gignat lu
men ex se quilibet punctus lucis multi
plicat se sperice. quia omne actiuum na-
turale agit in medium circunstans spe
rice si sit ex omni parte eque dispositum
et si habeat opacum obstans ex vna par
te sui saltem multiplicat se emisperice.
ergo eodem modo si lumen esset gignens
respectu alterius luminis ex quo non ha
bet opacum impediens ex aliqua parte
sui sperice se multiplicat. et ita sicut lu-
men principale gignit aliud lumen vlterius
secundarium indirectum. ita gigneretur ex
omni parte radii distantis. quod est con
tra sensum. ¶ Preterea aliquod lumi
nare potest agere in distans localiter. quia
si non posset agere nisi vbi est localiter
tantum posset illuminare aliquod indiuisi-
bile. quia si presens est in ratione agenti ali
cui distanti localiter. ergo et pari ratio
ne toti medio vsque ad tantam distanti-
am ad quantam sufficit virtus eius. et si
presens est illi toti et potest in toto cau-
sare lumen. ergo causat. quia ipsum lu
men genitum ab ipso dato quod posset cau
re aliud lumen. tamen luminare presens
est maioris virtutis quam lumen genitum. et
ita preuenit ipsum lumen in agendo in
partem remotam.

Circa distincti
onem 4am. quero primo
vtrum corpus celeste sit essentia simplex
Respondeo alia videtur responsio danda secundum
theologos. alia secundum philosophos. secundum intenti
onem philosophi cum omnis potentia passiua
materie sit potentia contradictionis ex 9°.
metha. et ibidem cum quodcunque sem
piternum sit necessarium. et ita nullo modo in
potentia contradictionis et celum secundum
ipsum sit sempiternum. sequitur secundum
ipsum quod nihil sit in ipso quod sit in potentia
contradictionis vel corruptionis. et per con-
sequens nec habens materiam. quia si
haberet materiam esset formaliter cor-
ruptibile. sicut ignis: dato enim quod non esset
aliquod agens extra quod posset ipsum
corrumpere. quia non haberet contrarium
hoc non tolleret quin intra haberet prin-
cipium corruptionis. scilicet materiam qua res
potest esse et non esse sicut ignis. et in hoc
videtur ille Auerro. in tractatu de substantia
orbis melius habere intentionem philosophi quam
alii ponentes in celo materiam. ¶ Ad oste
dendum tamen incorruptibilitatem celi ex
se que hic supponitur oportet procedere secundum
viam Aristo. primo ce. et mun. et in hoc
ostendere quod non sit alicuius nature elementaris

Nota quod species sensi bilis dicitur intentio

qua incorruptibilitate ostensa ostendetur carentia materie. nisi forma icorruptibilis posset necessario actuare materiam possibilem de se carere illa forma ita q habitudo non esset vtriusq necessaria. sz tm ex parte forme eo quatum est ex parte materie esset contingens: q re no est simile de necessaria inherētia alicuius accidentis subiecto vbi necessitas ē ex parte vtriusq extremi. ¶ Qd si dicat materiaz illā nō esse eiusdez rationis cum materijs receptiuis diuersarum formarum. 7 iō non posse qtum est ex se transmutari ab vna forma ad aliam ¶ Hoc videtur inconueniens. Et primo quidez quia tunc essent due materie prime alterius 7 alterius rationis. cōsequens est falsum. ergo 7 añs. pbatio falsitatis cōsequentis non sūt duo fines primi nec duo efficientes primi alterius 7 alterius rōnis. ergo nec similit due materie prime alterius 7 alteri rationis. ¶ Itez videtur difficile assignare vnde sit ista alteritas ratōnis in hac materia 7 in illa. ¶ 2° data hac alteritate saltem ista materia est in potentia ad hanc formam. 7 ad puationez hui formе. ita q ista mā de se est i potentia ad hanc formam. 7 ad puationem hui forme. ita q ista materia de se est in potentia ptradictōnis. lz non ponatur: i qua potentia forme est. nunc aūt nō est mā per se ratio corruptibilitatis inqtum ē in potentia ad formā aliam ab ea quā hz: sed inqtum est in potentia ad puationē forme quā hz. ¶ Silr phus non ponit materiam nisi pter potentialitatem ad mutatōnem. in celo non ē potentialitas mutationis nisi ad vbi.

¶ Si dicatur q materia in celo nō est i potentia ptradictionis. qr forma ei cōplet totū suū appetitū. ¶ Contra. nlla forma pplet totū appetituz mãe sue respectu alterius forme nisi det actū oppositū puationi illi forme. forma celi nō dat actum oppo priuatōni cuiuscūq forme alterius a se. puta forme ignis. q priuatio forme ignis ibi manet. pbatō mi. nulla forma dat actum oppositum puationi cuiuscūq forme nisi in se ptineat omnes formas saltez vtualiter. sz forma celi non sic ptinet omnes formas qr non aiam intellectiuā. ¶ Ex hoc sequitur vlterius q scōm phos celum nō posset esse animatū formaliter. qr tunc vel celum erit essentialr aīa tm. 7 hoc i tellectiua. qr ipi non posuerūt ibi aiam nisi intellectiuam. 7 ita solus inte erit qtus. qd non est intelligibile. qr celum vt pz est qtum formaliter. vl preter anima que ē de essentia celi erit aliqd aliō per se pfectibile per aiam. 7 ita erit ibi potentia passiua. 7 potentia ptradictionis. 7 ita celum non erit sempiternū et necessarium. vnde siue phs siue pmen. ponat celum aiatum formalit aia q sit per se de essentia celi videt statum recedere a prima positione prehabita.

¶ Quicquid sit de Auer. nō dicam Arl. recessisse a positione prima. nec verba eius cogūt hoc sibi imponere. quia vbicunq vocat aiam celi exponatur qtuz ad pditionem qua aia est motrix. nō q est forma. 7 illa anima est intelligentia ppria motiua huius orbis piuncta huic vt motrix ppria. talis nō est nisi vnica vnius. Ita pbaretur ab Auic. q plane distinguit int primam inteam pductam 7 aiam primi orbis. sz nulla est necessitas tāte plalitatis. ¶ Pro hoc ē phs .8. phy. qui motum ex se distinguit in duo. quorum unū est motum tm 7 reliquum mouens tm illud distinguibile ē ppom ex duobus vnitis. s. mouēte 7 mobili. 7 hoc vere mouet 7 illud vere mouetur. sz in nobis anima non mouet sz est ratio mouendi tm. iō mouetur p accidens. quia est forma moti. ibi aūt mouens nec per accns mouetur.

Secūdum theolo

gos ponenda est materia ibi. quia illud

chaos quod ponit ab eis attigisse vsqꝫ ad celum empireum erat materia oiũ corporalium ꝯtẽtorũ a celo empireo. ꝛ ẽt ponetur materia ſꝫm ſe ꝛ q̃tũ ẽ ex ſe eiuſdem rõnis in quocũqꝫ. ꝛ ita hñt ipſi diſcordare a pħo in hac ꝓpoſitiõe celum ẽ neceſſarium ꝛ icorruptibile: q̃tum.n.eſt ex nã ſua eſſet ſimplr corruptibile. qꝛ ſibi ieſſet illa potentia ad cõtrariũ. qꝛ tamẽ forma celi non hꝫ ꝯtrarium potens vincere iſtã formaꝫ. iõ nõ poteſt corrumpi ab agẽte nãli a quo recipit iſtaꝫ formã vel ẽt corrumpi i ignẽ vel aquam. ¶ Sꝫ tunc videt̃ q̃ ſaltem celũ poſſet corrumpere ꝛ ꝯuertere ignẽ i celum. qꝛ virtus actiua celi excedit formã ignis ꝛ eſt a forma celi. ẽ etiã capax forme celi. ğ poteſt trãſmutari ad eẽ tale ab agente tali. ¶ Forte celum nõ poteſt alterare elm ad qualitates ꝯuenientes tali corpi celeſti. ꝛ tamẽ forma illa i tm̃ dominat̃ illi materie vt non poſſit ab aliquo alterari recipiendo pegrinas ĩpreſſiones. ꝛ per ꝯſequens nec corrumpi. ¶ Quantũ ad aiationẽ videt̃ eẽ dubium. qꝛ Aug. in Ench.c.42.vel.43°. loquit̃ dubitatiue. nec illud certuꝫ hẽo. vtrũ ad ciuitatẽ ſupernaꝫ ꝑtineat ſol ꝛ lũa. ꝛ aiata ſidera q̃uis nõnulla corpa lucentia nõ tamẽ intelligẽtia videant̃. ¶ Silr 2° ſup Gen̄. ꝛ pmo retractatio nũ.c.18. quere vbi fac̃ mentiõem de eo qõ dicitur.c.5°. videt̃ dicere celum hr̃e aiam. quod.c.10. dicit nõ retractat tã q̃ falſuꝫ vbi dic̃ aial eſſe mundũ iſtuꝫ nec auctoritate nec ratõne indagare potui. nõ tamen ꝓpter hoc negat. vñ videtur manifeſte q̃ in nullo libro ſcripto añ libruꝫ retractatiõnũ aſſeruit qõ in libro retractationũ retractet. ğ illa auctas q̃ adducitur de li. Augu. de agnitione vẽ vite nihil valet. qui aũt dicit celoſ eẽ ratiõales ĩpi merito ſũt irrõales. oſtendit etiã illum librum non eſſe Augu. vel q̃ illũ fecerit poſt librũ retractationuꝫ. qꝛ nuſq̃ videt̃ Augu. aſſeruiſſe qõ in li. retractationũ eſt negatum. ¶ Sed alius grecuſ.ſ. Dam̄. aſſeruit celoſ non eẽ aiatos. ratõ ad hoc ponitur. qꝛ illa aia fruſtra vniret̃ tali corpori. exq̃ non hꝫ ſenſum. nec per cõſequens aliquã pfectõeꝫ ex corpore acquirit. ¶ Sed illud non videt̃ ꝯgrue dictum vt potẽtia vniatur materie vt pfectionẽ accipiat a materia ſed magis vt perfectionẽ cõicet mãe. imo pncipalius vt ex eis totũ compoſitũ ſit perfectuꝫ. ¶ Rñdeo. forma vnita mãe ab ea recipit aliquã perfectiõeꝫ alioqui aia beata fruſtra vniretur corpori. exquo ex corpore non acquireret pfectionẽ. ¶ Breuiter ſi celi non ſit aiati hoc eſt creditum ꝛ nõ rõne cõcluſuꝫ. qꝛ nulla eſt conditio i corpore illo ita perfecto manifeſte apparẽs repugnare aiationi corpis. hoc de iſto.

Secũdo quero

de motu celoꝝ vtrũ aliqõ ſit celũ mobile aliud a celo ſtellato. q̃ nõ. Gen̄.10. dicit̃ de ſtellis q̃ poſuit eas deꝰ in firmamẽto celi. ğ oẽs ſtelle ſũt i vno firmamẽto. ¶ Silr per rõem. ꝯtinuuꝫ eſt cuiꝰ motus eſt vnus ſꝫm pħm.5.metha. motus aũt cuiuſcunqꝫ celi inferioris vnus eſt in celo ſuperiori. qꝛ quodcunqꝫ celũ inferius ſi ponat̃ mouet̃ motu diurno: ꝛ ẽt alijs motibus ꝓprijs celi ſupiori ſi ponatur alij. ğ quodlibꝫ inferius ſi ponatur eſt cõtinuum cum toto celo ſuperiori. ¶ Item totuꝫ celum pꝛeter ſtellam a ſe: ꝛ ſꝫm ſe eſt vniforme ğ ꝓpter ipſum nõ eſſet ponere aliquem modũ. quia idẽ facit vna pars põs qõ alia. nõ eſt ğ neceſſarius motꝰ niſi motꝰ ſtelle: ſed motus ſtellarum ꝓpriĩ videntur poſſe ſaluari i vno celo. ſicut ꝛ multi motus ꝓprij poſſunt ſaluari in aqua vel aere. ğ ꝛc̃. ¶ Oppoſitum ſtelle diuerſimode mouẽtur. ergo habẽt diuerſos celos. qꝛ ſi ſtelle mouerẽtur ꝓprio motu ſuo ſiue motu orbis. ꝛ ita vl̃ eẽt in celo vacuuꝫ vel ſciſſio orbis. vl̃ duo

corpora simul.

Ad uidendū de nūero celorū

primo ostendēdum est illud i quo oēs astrologi ↄcordant. Cº videndū ē de illo in quo alij ab alijs discordant. ¶ Quātū ad pᵐ hoc supponēdū ꝙ nlla stella hꝫ ꝓpriū motū localē. i. ꝙ moueť motu alio ꝗ motu orbis in quo locať si. n. ipsa partem illam orbis in qua est relinqueret aliquādo. ⁊ ad aliquā aliā ꝑtem moueretur. vel sibi nihil succederet. ⁊ ita esse vacuū vl' aliquid aliud sibi succederet: ⁊ ita corpus celeste essꝫ rarefactibile ⁊ cōdensabile. vel posset scindi. ⁊ recedente corpore scindente rursū ꝯtinuari vel si nullū istorū ↄcedatur sequitur ꝙ stella mota semp sit simul cū alio corpore mouente. hec est intentio Aristo. 2º de ce. ⁊ mū. Si natura dedisset vтutem ꝓgressiuā ⁊c. ¶ Hoc supposito sequitur ꝙ quecunqꝫ stelle nō sunt inter se eque distātes non sunt in eodeꝫ celo. nam distantia alia ⁊ alia diuersis tpibus non potest esse per ꝓprium motū stelle. sꝫ tm̄ p motum celi in q̄ ipsa ē ⁊ si distet difformiter stella a stella. ġ celum huius difformiter mouetur a celo illius. ⁊ ita aliud est celum est huius et illius. mouenť autem. 7. stelle difformiter: ita ꝙ nō semper eque distant a stell' illis fixis. que ideo dicunť fixe. qꝛ semp iter se eque sunt distantes: ⁊ eundem situm ⁊ figuram seruantes. ⁊ ideo respectu oīum illarum fixarū non opꝫ ponere nisi vnum celum. nec ille septem iter se semp eque distant. Ista duo de ineq̄li distantia planetarum iter se ⁊ ad als que dicuntur fixe supponantur scđm cōsiderationem astronomorum. possibile est eniꝫ de locis planetarum certificari per instrumenta. de quorū vno. s. armularum tractat Ptholomeus in almag. di 5. c. 2º. ¶ Et si obijciatur ꝙ radius visualis frangitur ꝓpter diuersitatem mediorum. ⁊ ideo non certificatur de vero loco stelle saltem certificabit de loco visibili stelle. ⁊ si stelle secūdū locum visibileꝫ eorum equaliter distent. ergo ⁊ ꝫm locum verum. qꝛ loca visibilia nunc ⁊ tunc ꝓportionabiliter se habent ad loca eorum vera nunc ⁊ tunc. aut saltem non ita iproportiōabiliter vt posset esse tanta distantia locorum visibilium sine aliqua distantia locorum verorum. ⁊ ista distantia sufficit ad ꝓpositum. ¶ Ad minus ergo ꝑter celum quod ponitur oīum stellarū fixarū que semper vniformiter distāt ponuntur. 7. celi ꝓprij. 7. planetarum que difformiter mouentur ⁊ ab istis ⁊ inter se sunt. ergo. 8. celi. ¶ Ulterius ēt cōmuniter conceditur nouum celū superius celo stellato. quia vnius corpis celestis tantum est vnus motus proprius. motus autem diurnus non est motus ꝓprius celi stellati. cum illud celū moueatur alio motu: sicut probatū ē ex consideratōibus. nec enim quecūqꝫ stella fixa semper eque distat a polis imobilibus. nec etiam semper in temporibus equalibus eque distat a capitibꝰ arietis ⁊ libre. ergo iste motus diurnus est ꝓprius alicuius alterius corporis. ⁊ nō nisi superioris. quia hoc motu mouetur celum octauum. non autem mouetur aliquod celum motu proprio alterius nisi illud alterum sit superius. Erit ergo aliquod moble quod vniformiter mouetur motu diurno superiꝰ celo stellato. hoc dicit Auic. 9º. metha. ⁊ Ptholomeus i almag. quere.

De secundo i quo

non concordant omnes tractantes de ista materia dubiū est an sufficiat vnū celum vnicuiqꝫ planete. ⁊ sic sufficiat tantum ponere nouem celos. triplex quippe in motibus planetarum apparet differentia. vna in latitudine.

qz nõ semper planeta eque distat a polis immobilibus. alia iest lõgitudine. quia diuersi non equaliter percurrunt zodaicũ zª in eleuatione ꝛ depressione qz idem planeta quãdoqꝫ plus approꝑinquat ad centꝝ terre. qñqꝫ plus distat sicut ꝓbat Ptholomeꝰ in almag. qz circulus cuius diameter visualis in longitudine longiore in longitudie breuiore est tanta. apparet etiã de marte ꝙ qñ est in auge apparet notabiliter pue q̃titatis respectu illius quam hꝫ qñ est in opposito augis. ꝓbatur etiaꝫ de luna. qz ipa ꝛ sole existentibus eque prope caudã ꝛ caput draconis nõ semper eclypß eque durat. sed qñqꝫ diutiꝰ qñqꝫ minus. hoc est ĩpossibile nisi qz luna qñqꝫ plus qñqꝫ minus in vmbrã terre intrat. ita ꝙ vbi transit diameter lune diutius moratur vmbra ꝑ eo ꝙ est diamiter vmbre lõgior q̃ alibi iuxta conũ. si etiam vniuersaliter negaret ista eleuatõ ꝛ dẽpressio solis ꝛ lune. nec ex parte vnius nec ex parte alterius posset assignari diuersa quãtitas vmbre sẽper. n. vmbra eq̃ i altũ porrigeret. ꝛ ibi eẽt equalis quãtitas ꝛ semper luna qñ equalit̃ eẽt ꝓpe conũ eq̃ eẽt iuxta ꝛ prope vmbrã. Ex his ꝛ aliꝭ cõsideratõibꝰ ptholomei supponatur eleuatõ ꝛ depssio. ¶ Primas duas differẽtias. s. lõgitudinis ꝛ latitudinis possꝫ quis forte saluare attribuẽdo planete vnum celũ ꝑ exitũ poloꝝ illius celi. quomodo nisus est Alpetragius saluare in libello suo de qualitate motuum celestium qui ponens polos celi stellati exire polos noni celi. ꝛ per consequẽs circa illos polos immobiles describere puos circulos ponit celum octauuꝫ super suos polos. sed non cõtrario motu moueri motui celi noni. sed ad eandem ptem ꝛ ꝙ polus octaui celi minus efficaciter recipit influentiã q̃ ipsum celũ nonum ꝛ ideo ipse polus non cõplet circulum dum punctus aliquis in ceº 9º cõplꝫ circulũ. ꝛ ꝙ polus inferioris celi deficit a completione circuli vocat intercisionẽ primam quã ßꝫ eũ supplet motꝰ celi inferioris super illum polum. ꝛ in celo octauo perfecte supplet q̃tum ꝛ ad longitudinem. sed quãtũ ad latitudinẽ necessario est differentia. nam polus exit polum. nam motus factus super poluꝫ celi inferioris licet compleat m toum celi illius circa polum supiorem. quãtum ad longitudinem tamẽ non põt eẽ verꝰ circulus alicuius stelle mote in celo iferiore. sed spera quia non redit ad eũdẽ punctuꝫ a quo incepit motus ¶ Ita vniuersaliter ꝑ diuersitatẽ poloꝝ quorundã celoꝝ ab aliꝭ ꝛ per intercisioneꝫ ꝑmam ꝛ suppletionem eius. ꝛ spãliter i quibusdam stellis ꝑ hoc ꝙ nõ situant̃ in medio sui celi nititur dare fundamẽta ad saluandum differentias longitudinis ꝛ latitudinis in motibus planetarum ꝛ hoc nõ ponẽdo aliqͦ celũ inferius moueri cõtra motũ celi supioris. qz talis. sed ponendo celum supius moueri ad eandem ptem ad quã inferius sed tñ minus efficacit̃. qz nãle est ꝙ vtꝰ recepta in aliqbꝰ adinuicem ordinatis efficatiꝰ recipiat̃ in ꝓximioribus ¶ Ista traditio sat̃ videtur cõsonare cũ ꝑncipꝭs nãlibus si posset ꝑ eã saluari õnia apparẽtia ßm longitudinẽ ꝛ latitudinẽ forte enim ꝑ eam posset saluari stationes ꝛ retrogradationes. ꝛ ꝓcessiones planetaꝝ sicut ꝛ ipe nititur saluare i q̃busdã polis in li. suo. ¶ Sed tertiam differentiam vꝫ eleuatõnes ꝛ depressionis impossibile est saluare ponendo oẽs celos eẽ cõcentricos. qz tunc si planeta non exit celum suum. sed tantuꝫ ptẽ sui celi ꝛ illa ps celi sui q̃litercũqꝫ moueat̃ sꝑ eq̃ distat a cẽtro ꝑ eo ꝙ totũ istõ celũ circularit̃ rotatũ ẽ cõcẽtricum ĩdo vbicũqꝫ stella fuerit sꝑ eque eleuabitur ꝛ eque deprimetur ꝑ respectũ ad suũ celũ. ꝛ lꝫ nõ eẽt necessariũ ꝓpt̃ duas primas dr̃ias ponere concentricos.

ꝛ epiciclos ſm̄ Ptolomeū ꝛ alios aſtronomos. tamen propter tertiam differētiam eſt neceſſariū. Et hoc ſupponendo ad ꝓpoſitum cōcludit nulli planete ſufficere ad motum ſuum vnicum celum. ¶ Accipiat g̃ exēpli gratia celū ſaturni ſi ponat cōcentricū mūdo dū celū octauū ſit cōcentricū mūdo moueat celū saturni. ſuccedit g̃ aux iſtius celi augis oppoſito ſi aux iſti⁹ nō intrauit celū ſtellatū. q2 duo corpora eēnt ſimul. ſꝫ tm̄ attingebat oppoſitū augis. aut minus ē diſtās a cētro terre q̄ꝫ aux non attiget ſupficieꝫ cōcauaꝫ celi ſtellati. ꝛ ita erit ibi vacuū g̃ non pōt vitari inconueniens de inciſione vel ſimiltate corporū vel vacuo niſi attribuendo cuilꝫ planete ad min⁹ tres celos circundantes terram quorū duo extremi valet ſupior ꝛ inferior habeāt ſupficies ultimas ꝯcentricas. ꝛ vꝫ ſupi⁹ cōuexā ꝛ inferius ꝯcauā. hēant aūt ille due ſupficies alias duas. vꝫ ſupius ꝯcauam ꝛ inferius cōuexā ꝯcentricas mūdo. ꝛ inter illas duas ſupficies ſit terti⁹ orbis qui dicat deferens. ecentricus q̄dem terre. cōcentricus autē illis duab⁹ ſuperficieb⁹ deferētib⁹ ita q̄ꝫ illi duo reuoluētes ad quācūqꝫ ptē moueant nō ſequit vacuū. ſemp. n. ſpiſſior ps vni⁹ eſt cōtra ptē min⁹ ſpiſſaꝫ alteri⁹. ꝛ. ecō. ſilr qualrcūqꝫ moueat deferēs inť iſtos duos reuoluentes ſuperiorē ꝛ inferiorē ex motiōe ei⁹ ñ ſeq̄t vacuū nec ſciſſio. q2 ſupficies ſunt ambe cōcentrice illis ſupficieb⁹ inť quas ꝯtinet ꝛ mouetur. ꝛ ita ſtella fixa pte vna illi⁹ deferētis qñꝫ erit in auge quando. ſ. illa ps deferētꝭ i qua eſt ipa directe ſupponit ſpiſſiori ꝑti iferiorꝭ reuoluētis. ꝛ ſupponit minus ſpiſſe pti ſuperioris reuoluentis. q2 tūc maxie diſtabit a cētro terre. erit aūt ſtella in oppoſito augis quādo illa ps orbis deferentis ꝛ ubi ipa fixa eſt ſupponitur tenuiſſime pti inferioris reuoluētis. ꝛ ſupponet ſpiſſiſſime pti ſupioris reuoluētis. quia tūc mime diſtabit a cētro terre. Iſtius imaginatio pꝫ exp̄ſſius in figura. ¶ Ulterius cum mercurius hēat deferenſ cui⁹ cētrū mouet ꝛ ñ circa terrā. ſicut centrū lune ſed ex vna parte deſcribendo circulū puuꝫ. ſicut pꝫ in almageſtis ſequit q̄ꝫ orbis deferentis non ſit concentric⁹ reuoluētib⁹. ſupmo. ſ. ꝛ infimo. ꝛ iō neceſſe eſt ad minus ibi ponere quinqꝫ orbes quatuor reuoluētes ꝛ quintum deferentem. ¶ Preter iſtoſ autem neceſſe eſt ponere epiciclos qui non ſunt orbes circundantes terram. ſed parui orbes ſituati in determinata parte orbium circundantium terram. ꝛ hoc quia maior eſt eleuatō ſtelle quādoqꝫ q̄ꝫ alias. q̄ eleuatio non poſſet eē ex ſolo deferente. proceſſio etꝭ. ꝛ ſtatio ꝛ retrogradatio facilius ſaluantur per epiciclum. ſed quicquid ſit de epiciclis ſaltem celi mobiles circundantes terrā erunt. 25. ſ. 33. planetaruꝫ. ꝛ preter hos celum octauum ꝛ celum nonū. ¶ Ad argumentum ad primum dico q̄ꝫ ſcriptura accipit firmamentum pro toto celo inter empirreum ꝛ elementa. ¶ Ad ſecundum dico q̄ꝫ illa conformitas motuum non concludit continuitatem.

¶ Ad tertium dico q̄ꝫ non poteſt celum cedere ſtelle mote ſicut poteſt aqua vel aer corpori impoſito moto per ipſa. q2 corpus naturaliter incorruptibile eſt naturaliter indiuiſibile. ſi ſit incorruptibile tam ſecundum parteſ q̄ꝫ ſecundū totum quale ponit eſſe celum. ꝛ ita nō poteſt eſſe motus alicuius in celo non moto ꝑ aliq̄ō agēs naturale

Circa tertium ſ. vtꝝ ſtelle agāt i hec inferiora arguitur q̄ꝫ non ſecunduꝫ phꝫ 7°. phy. oportet mouens ꝛ motum eſſe ſimul vel imediate vel mediante medio. ſed ſtelle ꝛ hec inferiora non ſunt ſimꝉ pꝫ q2 mltū diſtant nec poſſunt eſſe q̄ꝫtū ad ageř mediāte medio. q2 illō mediuꝫ eſſet aliquis orbis uel aliqui orbes. hi⁹

aūt orbes nō recipiunt ipreſſiões tales quibuſ.ſ.hec iferiora alterant ⁊ generã tur ⁊ corrumpuntur.ğ. ¶ Preterea ſi ſtelle agerent i hec iferiora cum ipſe determinate agāt ⁊ nō ɔtingēter in iſtis iferioribus ꝗ̃tum ad motum ⁊ alterationem ſiue ꝗ̃tum ad generatõem ⁊ corruptõem iporum nō eſſet aliqua cõtingentia nec cõtingēter ibi aliquid eueniret. ¶ Preterea ſi agerent in hec iferiora hoc eēt per aliquem motum localez vel per aliquam formam ꝑmanētem. nō primo modo: quia mot⁹ localis nō eſt qualitas actiua nec prinᵐ agendi cū tm̄ ſit vbi fluens. ⁊ ſic non videtur dicē formam abſolutam ſbalem nec accñtalem. nec ēt ꝑ formam permanētez ſubſtãtialē vel accñtalem. qꝛ tunc ſtãte motu. ſ. ſi ſtarent poſſent agere. ⁊ per ɔñs ſtãte celo ⁊ ceſſante motu poſſent eē alterationes. ⁊ hi⁹ mutatiões ⁊ motus in iſtis iferioribus. quod eſt cõtra Ariſt. qui vult ꝙ primo motu ceſſante ipoſſibile ē eſſe aliquem alium inferiorem.

¶ Cõtra. Geñ. primo dicitur de ſtellis ꝙ poſite ſunt in firmamēto vt ſint in ſigna ⁊ tpa. ⁊ non ſolum aeris ⁊ terre vt exponit magiſter. ¶ Preterea 2° phy. dicit Ariſto. homo generat hoiez ⁊ ſol Et 2° de gene. dicit ꝙ motus ſolis i circulo obliquo eſt cã perpetue generationis ⁊ corruptionis in iſtis iferioribus.

¶ Preterea rõne ſic. ſi ſtelle non haberent aliquaz actõem in hec iferiora fruſtra poneret varius motus in orbibus nam orbis in ſe vniformis eſt. ⁊ motus orbis vniformis. ⁊ iõ oz varietatem effectuū reduci i varietatē nature ſtellaꝝ

Dico ad queſtionem

nem ꝙ ſtelle habent actõem in hec iferiora in elemñta. inmixta inaiata ⁊ aiata irrõalia. In elemēta habent actionē dupliciter. ⁊ quo ad alterationē ⁊ quo ad generatõnē.n. Accedente.n. ſole ⁊ aliȷs ſtellis calidis ad zanith alicuius regionis elemēta ſuperiora. ſ. ignis ⁊ aer augētur ⁊ inferiora. ſ. terra ⁊ aqua minuūtur ⁊ ɔuertuntur i ſupiora. ⁊ econuēſo recedente ſole ⁊ accedentibus ſtellis effectiue frigidis vt ſaturnus ⁊ mercuri⁹ accidit generatio elʼorum aque ⁊ terre. Et ſi dicat ꝙ tūc ſpera aque erit aliqñ minor aliqñ maior. ⁊ etiam videt eē vacuum ſi non tm̄ augmentatur vnum elemētum ꝗ̃tum aliud minuitur. Dico ꝙ ſicut accedēte planeta. puta ſole a zanith vnius regionis generatur ibi ꝑ ei⁹ acceſſuz plus de igne ⁊ minuitur de aq̄ ita per eiuſ receſſum ab alia regione generatur plus ꝓportionabiliter de elʼis frigidis ⁊ minuitur de calidis. ⁊ ſic gnãtur ibi equalitas quo ad totuz. ¶ Preterea 2° ſtelle habēt actiõem quo ad loci mutationē. ſuperior.n. pars aeris fertur circulariter ad motuz celi. quod pz quia impreſſiões ignite vt comete ⁊ hi⁹que i illis locis gnãntur videmus tranſferri circulariter. ⁊ multo magis ſpera ignis que eſt ꝓpinquior celo mouetur motu circulari ad motum corporis celeſtis. ¶ Preterea corpora celeſtia non ſolum cauſant motum in iſtis elʼis ſibi ꝓpinquis: ſed in remotioribuſ vt in aq̄ Nam luna cãt motum in mari qui vocat fluxus ⁊ reflux⁹: ⁊ ex hoc ſupponūt aſtrologi ꝑ experimentū ꝙ luna hz dominiū ſuꝑ humida: ſicut ſol ſuꝑ ſicca. Super quãcunqȝ.n. regionez eleuatur luna aqua maris aſcendit directe tanꝗ̃ v̈ſus cãm ſuam. ita ꝙ aq̄ maris in illo loco qui directe ſupponit centro lune ē altior ꝗ̃ in quocūqȝ alio loco. Iſte autē loc⁹ habet ꝑ lineã ductã a cētro. illa.n. linea neceſſario trãſibit ꝑ locū illum q̄ ē eminētior in aqua. ⁊ vocat tumor aq̄ Quō aūt iſta eleuatõ fiat effectiue a luna diuerſimode dī. Uno° ponit ꝙ luna hz virtutē quãdam ſibi ɔnaturalez ad attrahendū ad ſe aquas maris. ſicut magnes trahit ferruz. Alio modo dicit ꝙ hoc fit ꝓpter diuerſitatem angulorū

quos faciunt radij lune super aquas in principio ortus lune et in medio celi existentis. ponitur exemplum de pulmēto in olla super ignem. et de vapore resoluto a cibo faciente aial dormire: de hoc nihil ad pñs. ¶ Prima op. fuit Albumasar. 2. li. maioris itroductoriū i astronomia. sed sequēdo viam illam q̄ cōis ē vtriqꝫ. s. ꝙ tumor ille semp est indirecto lune vbicunqꝫ sit luna sequitur ꝙ ille tumor circuit totā terrā in tāto tēpe quāto luna circuit suum orbem p motum firmamenti. s. 25. fere horis. qꝛ lūa ab ortu eius vsqꝫ ad eius iteratum ortū ꝯsumit plus tpis ꝙ̄ sit dies nālis habēs 24. horas per spacium tēporis in q̄ oriuntur. 3. gradus equinoxiales: quia in vna reuolutione firmamēti tm̄ pertrāsit luna de spacio motu suo ꝑprio qui est ad oriētem cōtra motum firmamenti. sed eleuatio. 5. graduum equinoxalis facit vnam horam. ideo ferunt ꝙ luna percurrit orbem suum in. 25. horis minus duobus gradibus. et tumor aq̄ in totidē horis circuit totum oceanum regulariter. et si tamē irregularit accidat fluxus in maribus mediterraneis et fluuijs. rō est qꝛ iundatio aliorꝫ mariū venit ex isto tumore oceani in directo alicuius regionis et tumore oceani in directo motu lune. ps aūt aque eiusdēꝫ tumescent in oceano fluit ad locum et alueos hūiles vicinos ꝑpter nām grauitatis aque et fluunt tūc maria mediterranea. Recedente aūt luna ab illo aspectu vel situ recedit tumor ꝓdictus. et per pñs in loco oceani vbi ꝓus fuit aq̄ eminentior ꝙ̄ in mari et in flumib' mediterraneis iā p recessuꝫ illi' tumoris fit aq̄ ibidē humilior terra. et iō aque inundātes ad loca illorꝫ fluuiorꝫ ꝑpter loci humilitatē ex eadē lege nāe fluunt ad oceanū. et hec ē cā in generali flux' et refluxus maris. Sed mare mediterraneum magnum quod occurrit ab occidente i orientem diuidens Italiam ex Egypto et ex alijs regionibus ariphce et asie nō fluit ex illa cā ita sensibilr. quia ocean' ingreditur mare illud per angustum introitum ex parte orientis vsus hispaniaꝫ qui vocatur angustia maris. regulariter tn̄ non accidit in alijs maribus sic in oceano quia maria q̄to ꝓpinquiora sunt oceano tanto citius fluunt. sic maria septētrionaria precipue mare inter normandiā et scotiā: et int̄ hyberniaꝫ et hispaniam. maria autem distantia tardius. ¶ Sed quare bis in die fluit et refluit Albumasar vbi supra dicit ꝙ luna in quartis celi habet effectum consimilem in quartis terre oppositis: ita ꝙ sicut in quarta orientali inter orientem et meridiem dum luna est in ascendendo super emisperium tunc habet fluxū in hac quarta et descendente luna a pūcto meridiei ad occidentem continue icipit mare decrescere in illa quarta in qua prius creuit et fluit in alia quarta occidentali. et descendente luna ab occidente sub terram vsqꝫ ad angulum medie noctis fluit mare in quarta orientali super terram illi quarte opposite in qua tunc est luna. et ita iam bis in illa die fit fluxus in illa quarta. et ita d alijs ¶ Sed que sit causa huius ipse non dicit. Nam videtur ꝙ radij lune non possint penetrare terraꝫ. et ideo videtur ꝙ eundem effectum queꝫ causauit per radios incidentes duꝫ esset in quarta orientali sub terra eundem causaret. tunc per radios suos reflexos a firmamento dum est in quarta occidentali. ¶ 2° dico ꝙ planete et stelle habent actionem super mixta. nam mixta imperfecta vt impressiones quedam generantur ab illis. nam materia illarum impressionuꝫ que est vapor non eleuatur ad locum generationis illarum nisi per calorem incorporatum. vel virtute alicuius stelle. et hoc maxime patet in stellis comatis que non tantum mouentur ab oriente in occidens sequendo motum celi

Nō multa pro astrologis ...

sed ab aquilone in austruz sequendo.s. determinatũ motum alicuius planete a q̃ generãtur. ¶ Sed dices ex quo hñt talem qualitatem stelle ⁊ orbes super inferiora que quidẽ qualitas est determinata ⁊ necessaria quare nõ iudicant determinate astrologi de effectibus eorum. ¶ Dico q̃ cã huius est.q2 non sciũt perfecte qualitates ⁊ virtutes celorũ ⁊ stellarum concurrentium ad talem effectũ quas si cognoscerent possent de his iudicare.⁊ iõ credo q̃ angeli habent haꝝ ꝑfectam noticiam:ita q̃ pñt de his bñ iudicare ⁊ quo ad tp̃s qñ venturi sũt illi effectus.⁊ quo ad qualitatẽ eorum uł q̃ntitatem.⁊ ẽt si talis effectus sit ipedibilis p aliam stellam. poterunt.n.scire q̃ nõ eleuabitur nisi tm̃ de materia vł sic ⁊ possunt scire si erunt venti dissipãtes ⁊ in quo situ ⁊ vbi dissipabuntur ⁊ cadunt.hec vero oĩa quia non plene nouerũt astrologi.iõ nec plene nec perfcẽ nec secure de his possunt iudicare. tot eniz cãs oz ibi concurrere q̃ minis est difficile iudicare de talibus. ¶ 3° dico q̃ habent actionem in mixta perfecta inaiata vt sunt metalla que in quibusdã regionibus generãtur ex cõstellatõe habente respectum ad illam regionem.et non ad aliam.naz terra non est actiua huius diuersitatis. ¶ 4° dico q̃ habent actionẽ super aiata alterando.s.corpa mixta ad qualitatẽ ꝯuenientẽ vel discõuenientẽ a ie perficiẽti tale corpus ⁊ ita pñt agere ad gñationem ⁊ corruptõem ⁊ ita silr in sensitiuis.naz organa sensuuz que sunt corpora mixta pñt imutari ⁊ alterari ad aliquem gradum ꝯueniẽtem illis.vt nata sunt esse organa sensuuz ⁊ ẽt ad disconuenientem sensui.⁊ ita posset organum corrumpi ⁊ ledi.⁊ per ꝯñs pñt habere aliquam actiõem quo ad intellectiõez quodãmõ.quia si deordinatur sensus in actu suo:per cõseq̃ns deordinatur intellectus.vtputa in freneticis ⁊ lunaticis in quibus ẽ imaginatio cõfusa.⁊ etiã quo ad hoc potest esse causa deordinationis in volũtate. põt enim appetitum sensitiuuz alterare vt magis inclinetur ad hoc q̃ ad illud.⁊ q2 in viatore volũtas rõnalis inclinat ad ꝓsequendum quod efficaciter appetit ab appetitu sensitiuo.iõ hoc modo inclinãt volũtatem planete ⁊ alia corpora celestia .in nullo tamẽ necessitatur absolute voluntas ꝓpter hoc:sed ex sua libertate põt ꝯire ⁊ ꝓpter istam ꝓnitatẽ ad sequendũ appetitum sensitiuũ cõtra dictamen rõnis quã cãnt corpora celestia accidit freq̃ẽter astrologos vere ꝓnosticare de moribus hominũ.puta q̃ erunt luxuriosi vel huiusmõi per cõstellationes natiuitatis.non q̃ ita eueniat necessario.q̃ nõ posset aliter esse de his q̃ depẽdent a volũtate rõali si hõ vellet magis sequi p voluntatẽ legez rõnis q̃ sensus.sed cogitatões hominũ ꝓne sũt ad malum.Geñ.8.⁊ Eccł.i.puersi difficile corriguntur.⁊ stultoꝝ infinitus ẽ numerus.

Ad primũ argũmẽtum dico q̃ agens ⁊ patiens sint simul ꝫm ꝯtactuz mediãte aliquo medio. ¶ Et ad ꝓbatõem in oppositum dico q̃ non oz q̃ mediũ sit capax actõis ꝫm eandez rõem cum extremo i quo perfecte dicitur eẽ alteratio.s3 ꝫm aliam rõem huius actionis alterius rõnis. puta sub rõne luminis bñ est capax celum.oĩs.n.pars celi que potest eẽ sub.7.pyramidibus potest esse tenebrosa.p3 de luna ⁊ aliis que patiũntur tenebras. ⁊ huiusmodi Et p3 per exemplu3 cõe õ pisce q̃ per rete medium facit stuporem qui tamẽ stupor non est in rete. ¶ Ad 2m dico q̃ circunscripto omni li.ar.humano angelico ⁊ diuino oĩa euenirent de necessitate ⁊ nihil ꝯtingenter eueniret.⁊ nihil esset in entibus in potentia ad ꝯtradictoria. Si enim aliqua causa nata esset eleuare vaporem de necessitate generaret

pluuiam ¶ Si vero fortior cã in oppo positũ eueniret õ necessitate impediret ꝛ hoc notum est angelo. ꝛ ſm hoc quicquid ex talib' cãis euenit pro illo instã ti in quo euenit. ꝛ in sensu diuisionis ñ euenit contingenter. ita ꝙ possit nõ euenire. ¶ Sed quid de infirmitatibus agant ne ad hoc. dico ꝙ sic. hñt. n. aliquã actionem dispositiuã in remittendo qualitates. ꝛ hi'. ꝛ sic est conueniẽs ꝛ necessariũ ꝙ bonus medicus habeat sciẽtiam astro^c. possunt. n. ꝑpinare aliquo tempore medicinã que interficit ꝛ tñ alio tempore liberaret. ¶ Ad 3^m dico ꝙ non possunt tm̃ p motũ localez quia omnis forma absoluta ẽ pfectior respectiua. ḡ o3 ꝙ fit p formã absolutã sbãlem vel accñtalem. qđ cõcedo ¶ Tu dicis contra. q2 tunc si planeta vel corpus celeste staret concedo cãret ꝙ^m de se eẽt. nec ei' motus localis facit ad actõnem suã. latio. n. vel motus solis requiruntur ad hoc vt adducat agens patet 2° de gene. nec v3 illud cessante pmo motu. ꝛc. quod. n. est pmum sol ſm eminentia3 ꝛ ñ eẽntialiter respectu aliorum non oporteat ꝙ ipso destructo alia destruantur.

Circa distinc

tionem. 15^{am}. quero vtꝝ in mixto remaneãt elã ſ3 sbã3 in actu. ꝙ nõ uidet. nã animalia aliqua ꝑducebãtur siue gnãbantur ex aqua. patet h° geñ. ꝑ° ꝑducãt aque reptile ꝛ viuentia super terram. s3 gnãtio vnius est corruptõ alterius. ergo aqua corrumpitur cũ ex ea gnãtur piscis. ḡ ꝛ silr alia elemẽta corrũpuntur ꝛ non manent. ¶ Itẽ si aliqđ elemẽtu3 ſm sbãm manẽt in mixto eadẽ rõne ꝛ oẽ elm̃ maneret. ꝛ tunc cum inclinatio illoꝝ sit ad loca contraria mixtũ ex illi violenter mouetur ꝛ quiesceret in quo suo loco. ¶ Item omne habens in se cõtraria necessario corrũpitur a cã intrĩseca. sed non omne mixtum corrũpit a cã intrinseca. vt patet de lapidib' ꝛ metallis ut auro. ꝛ hi'. que ñ nutriũtur. ḡ nec corrũpuntur a cã intrinseca. oĩa n. inaiata que non recipiũt alimẽtum ñ marcescunt ex se nec corrũpuntur nisi ab extrinseco. ḡ non omne mixtum habet in se elementa ſm substantiam. ¶ Contra primo de generatõe. c. õ mixtione. mixtio ẽ alteratoꝝ vnio. ex h° duplr arguo. si est alteratoꝝ. ḡ non est corruptorum. ¶ Similiter si mixtio est vnio miscibiliu3. ꝛ vnio non est corruptoꝝ. s3 entiũ. ergo miscibilia manẽt ¶ Item qualitas eli nõ ẽ mixtio. sed q̃litas elemẽti apparet i mixto. ḡ ꝛc. ꝑbatio ma. 2° de aĩa dixit Arl. ꝙ corpora ñ pñt se tangere in aere vl' aqua nisi intercipiatur aer vl' aqua medius. qđ ꝑbat q2 humida sunt in superficiebus contĩgentibus. ꝛ humiditas aque noñ est sine aqua. ¶ Item primo celi ꝛ mũdi. mixtũ mouetur ſm nã3 eli predominãtis. sed si effectus est causa est. ḡ si graue mixtum mouetur deorsum in eo ẽ terra actualiter. ¶ Item Arl. li. õ morte ꝛ vita. In omnibus corruptibilib' duplex ẽ corruptio. mercedo est corruptõ interior. ꝛ extinctio que est corruptio exterior. sed non eẽt corruptio intrinseca nisi a contrarijs intra existentibus. ergo q̃ ad primã corruptionem necessario est dare aliquid intrisecum actiuũ quod agit ad corruptõne3. ꝛ aliqđ passiuũ corruptũ. vbi aũt in trãsmutatõe sbali ẽ dare actiuũ ꝛ passiuũ ẽ ibi saltẽ dare duas substãtias in actu vnã corrũpẽtem ꝛ aliã que corrũpitur. ḡ. ꝛc.

Hic ẽ una opinio

Auic. quam recitat commentator tertio ce. ꝛ mun. cõmẽto. 66. ꝛ primo õ generatõe. c. de mixtione. ꝙ elementa manẽt in mixto ſm substãtiã nõ remissa. s3 ſm q̃litates sunt remissa. ¶ Contra

illud arguit ɔmē. ꝙ si remittantur ſm qualitates ꝙ etiam remittantur ſm sb̄stantiam. primo quia idem ē iudicium de toto ⁊ de pte. ergo si qualitas potest remitti secundum partem manēte substantia elementi omnino non remissa eadem ratione potest elementum remanere ſm substantiam amissa tota qualitate. ⁊ posset eē ignis ⁊ ñ calidus. Iō ponit ipse substantiam elemēti remitti sicut ⁊ qlitatem. probat autē ꝙ elemētum aliqualiter manet. sed tamen ſʒ substantiam remissam. sic primo. Elementum est ex quo cōponitur res ⁊ in ea manet. 5. methaphy. ergo substātia elemēti manet licet remissa. ¶ 2° sic. si elementa non manerent in mixto sed omnino corrumperentur adueniente forma mixti sequeretur ꝙ materia prima imediate susciperet omnem formam sine ordine. ¶ Sed ipse arguit contra se tripliciter primo sic. qꝛ tē forma mixti adueniret ente in actu composito ex materia ⁊ forma elementari. ⁊ sic esset forma accidentalis. ¶ Item contra h̄ ꝙ dicit formam substantialem remitti arguit. quia nulli forme intendi conuenit ⁊ remitti nisi accidētali. ergo forma el'aris accidentalis esset. ¶ Item ꝙ nō maneat forma elementaris probat sic. quia oportet receptiuū denudari a natura recepti ergo oportet materiam carere omni forma substātiali ad hoc ꝙ possit aliā recipe ut formā mixti. Ad ulti^m rñ. ꝙ ñ opꝫ ipm denudari a toto gnē recepti. sꝫ oꝫ denudari a nā specifi^a ꝛcepti. Contra. tē materia sb̄ forma aque existēs possit recipere formā ignis. ¶ Sed ad hoc innuit responsionem i sine cōmēti. quia omnes forme elemētares sunt eiusdem ordinis i sb̄stātialitate. sic autē ñ sunt forme elemētares cum formis mixtorum ⁊ tūc maior debet intelligi ꝙ necesse est receptiuum denudari ab omni forma eiusdem ordis ad hoc ꝙ aliquam illarum recipiat si non oportet ꝙ denudetur ab omni forma alterius ordinis. vnde dicit ꝙ non oportet recipiens denudari a toto genere eius quod debet recipere. sed tātū ab eis que sunt eiusdem generis proximi non autē remoti. ⁊ ideo non potest materia manente forma vnius elementi quantūcunqꝫ remissi recipere aliam formam elementarem. quia tunc non esset mixtio. ⁊ ideo dicit ꝙ oportet materiam denudari ab omni forma eiusdem generis proximi ⁊ eiusdeꝫ ordinis si debeat aliquod eorum recipere. h'ꝰ sunt forme elementares inter se. non in comparatione ad mixtum. ¶ Ad aliā obiectionem respondet ꝙ forme elemētares sunt sicut medie inter formas substantiales ⁊ accidentales. ideo utriusqꝫ habent proprietates. ⁊ ideo possunt intendi ⁊ remitti. hoc non tractabitur modo. ¶ Qui autem necesse sit ipas intendi ad intentionem qualitatum ñ concludit ratio commē. Nam dicit eadem est ratio totius ⁊ partis qualitatis verum est inter se comparata. sed non oportet respectu tertiū. Nam quantum ad esse in subiecto necessario uel contingenter uel concomitare subiectum nō est eadem ratio totius caloris ⁊ partis caloris subiectum enim siue elementum habet talem qualitatem in qua latitudine. sed non precise sub tali vel tali gradu. vnde sicut non hoc corpus potest esse sine hoc loco ⁊ sine illo. ergo pari ratōne sine omni. sic in proposito non videtur valere ratio commenta.

Dico ergo ad questionē tenendo oppositum vtriusqꝫ ꝙ elementa non manent in mixta sc̄dm substantiam. siue remissaꝫ sicut dicit ɔmentator. siue nō remissam sicut ponit Auic. c° rō ē. qꝛ ñ ē ponēda plītas sine necītate. nihil āt cogit ponē plīatatē el'orū ul' forū sb̄aliū manē i mixto. qꝛ nō opatō. q̄ maxie ꝯcludit formā. ñ. n. opa

tio mixti ē eiusdē spēi cū aliq̄ opatōne
eli nec trāsmutaͦ nam forma eli mix
hn̄t sufficientem entitatem vt vna sit
t̄minus vnius generatōis ⁊ alia alteriꝰ
vel ut hec sit terminus a q̄ corruptōis
⁊ ille terminus ad quē gn̄atōis. ḡ sicut
nihil pōt eē sil' sub forma aeris ⁊ ignis.
sic nec sub istis ⁊ mixti. ¶ Item forma
elementaris nata est constituere suppo
situm p se subsistens in genere substan
tie. ḡ si sint plures forme elementares i
imixto q̄libet cōstituet suppositū. ⁊ sic
in oī mixto eēnt plura supposita. quia
ibi erit suppositum aque ⁊ suppositū
ignis. quoꝝ quodlibet natū ē p se sub
sistere. Item oēm substātiam corpora'
lē cōsequitur quātitas q̄ ē ṗpa passio
substātie corporee. sed forma elementi
q̄tuncūq; remissa cū mā constituit sub
stantiā cōpositam. ergo ipsā consequit
ṗpria q̄titas sicut passio ṗpria. sed ea
dē ṗpria passio non est pliū subōrū
ḡ in vno subiecto erunt plures quātita
tes vt alia quātitas mixti. ⁊ alia elemē
ti. vel quecunq; pars mixti nō erit mix
ta. ⁊ non erit mixtio nisi iuxtapositio
¶ Item mixtum gn̄atur ex elemento
vel elementis ⁊ corrūpitur in illa. ḡ tal'
īcōpossibilitas inter formam mixti ⁊
formā elementi qualis ē inter terminū
gn̄ationis a quo ⁊ terminū gn̄atōis ad
quē. ḡ non cōpatiunt se i eodem suscep
tiuo sil' forma mixti ⁊ forma elementi
vnde sicut impossibile ē q̄n ex aqua fit
ignis materiā perfici siml' forma aque
⁊ forma ignis. ita in ṗposito. ¶ Sed
tn̄ propter verba Ari. q̄ videtur dicere
q̄ elementa manēt in mixto oportet di
cere quō manent. dico ḡ q̄ in oī genere
ē inuenire medium eiusdē ratōnis cū ex
tremis. ut pꝫ ex. io. metha. ⁊ mediū dr̄
cōponi ex extremis vt rubor ex albo et
nigro. ⁊ ista compositio non est nisi cō
uenientia naturalis mediū cū extremis
que nō ē extremi ad extremū. nō ita q̄
media qualitas habeat extrema ptes
sui. immo est ita simplex sicut extremū
⁊ iō sicut qualitates extreme dicuntur
manere vel habere eē in medio. ⁊ non
dicitur q̄ extremum sit in extremo. ita
dico de forma mixti q̄ in mixto dicun
tur manere forme substantiales elemē
torum ṗpter naturalem conuenientiā
que est forme mixti cum elementis q̄ n̄
est vnius elementi ad aliō. ¶ Itē Ari.
vult q̄ forma generati siue mixti est ac
tualior ⁊ perfectior forma elementi.
ita q̄ forma elementi inferior ⁊ poten
tialior est ideo dicuntur elementa vir'
tualiter manere in mixto sicut impfec
ta ⁊ inferiora manēt in superioribus i
quibus nō manet nisi v̄tualiter. vnde
Ari. postq̄ dixit q̄ elementa manēt in
mixto subdit saluatur. n. virtus eorū
dico ḡ q̄ elemēta non manent i mixto
sꝫ substātiā. nec oꝫ dicere qō maneant
sꝫ q̄litates suas sicut nec q̄litates extre
me manēt in medio. manēt ḡ in mixto
sicut si diceretur qō sensitiua ⁊ vegeta
tiua manent in intellectiua. ¶ Sꝫ quō
generatur mixtū ex elemētis. dico q̄ n̄
oꝫ necessario quatuor elemēta cōcurre
re ad cōpositōnem mixti. aliquādo. n.
mixtū fuit factum ex vno elemento. pꝫ
p litterā gen̄. vbi supra. ṗducāt aque
reptilia. ⁊c. Qn̄ et ꝯcurrūt eā ad gn̄ati
onē n̄ gn̄atur mixtū per actionē illoꝝ
corrumpentium se mutuo. ¶ Quia
quero de instanti in quo generatur mi
xtum. vtrum in illo sint omnia corru
pta vel adhuc manent. si omnia sint cō
rupta ⁊ in illo instanti in quo inducit
forma substantialis mixti est vera ac'
tio ⁊ productio ⁊ generatio. ergo mix
tum generatur ex non ente si aliqō illo
rum maneat. ḡ non corrūpunt se mu'
tuo in generatione mixti ⁊ tunc etiam
nō generaretur mixtū nisi ex illo vni
co. ¶ Preterea cā equiuoca nobilior ē
suo cāto. sꝫ eā in instāti in q̄ corrūpūt
⁊ i q̄libꝫ istāti sūt ipfectōra ipo mixꝰ ḡ
n̄ cānt nec gn̄ant ipꝫ mixtū p actōē suā

¶ Dico q̄ quattuor elementa manent in vno mixto virtualiter habente for maz substãtialē ptinentē in virtute for mas elementorum. non tñ scōm sbam vt ptes sui. sed ppter predictã puenientiã et cõtinētiam virtualem. et p hoc videt esse phs qui dicit q̄ manent potentia et virtute. ¶ Ad pmū in oppositū dico q̄ alteratorum est preteritum passiuuz. et verum est q̄ mixtionē eorum que fuerunt al terata. sed qd dicitur q̄ est vnio dz sic i telligi. qr oīs mixtio est quedã generatō et per cõsequens corruptio alterius. In gnãtione autē illius forme mixti dicun tur elementa vniri fm vtutem nō scōm sbaz: ita q̄ aliqua forma pducatur ex il lis que cõtineant vnitiue qualitates il lorum in virtute et nō sbas in actu. ma nent ergo in mixto: sicut si diceret q̄ sē sitiua et vegetatiua manent in itellectia ¶ Ad aliud cū dicit qualitates elemē ti non sūt sine elemento dico q̄ in mix to sunt qualitates similes qualitatibus elementi nō eedem. ¶ Ad aliud dico q̄ predñiuz elementi in mixto attendit scōm cõuenientiam in qualitate nãli q̄ qualitas est principiū motus vt graui tas moueri deorsum non q̄ elm sit fm sbam. vñ fm diuersam mixtōem elorum cõcurrentiū in gnãtione illa aliqñ mix tū magis puenit in forma cuz vno elo q̄ cū alio: et sic in qualitate simili que ē qualitas mixti et nō elementi. et iō hēt silem modum pñtem et similem actōem.

¶ Ad aliud dico q̄ dubium ē vtrum ista corpora que nō nutriūtur nec fluit aliquid ex illis vt aurum et hūi inanimata habeant corruptionē intrinsecam que vocatur marcedo. sed oībus viuis ma nifestum est q̄ habent corruptiōem in trinsecam: qr nutriuntur ppter restau rationē deperditi. sed huiusmōi causa non est: qr habent in se contraria eta in actu. quia extrema vt sunt in medio nō agunt ad corruptionē sui sicut cum sūt in seipsis. non. n. rubor i quo dicuntur extrema manere corrūpit se magis q̄ al bedo vel aliud extremum. Sed quō tc ¶ Dico q̄ animalia habent ptes multas organicas et diuersas. et in istis partibus organicis diuersis nihil phibent esse q̄ litates ptrarie alterantes se inuicez. cor eni est calidum et cerebrum est frigiduz et epar etiaz. vnde calor in corde pōt al terare frigiditatē epatis siue cerebri. qñ aūt vltra debitaz pportionem auget q̄ litas actiua vnius organi supra qualita tem et virtute alterius accidit ifirmitas i animali si sit pars minus pncipalis et mors si sit principalis nisi ei apponatur medicina iuuans ptem debiliorem. nō soluz aūt sic accidit corruptio ab intri seco ppter pñetatem partiuz organica rum: verū etiam ppter corruptiōem q̄ potest accidere in eadem pte vt in digi to sunt diuerse qualitates. nam vna ps fluit et alia refluit que conuertitur i car nem p virtutem caloris nãlis que debi litatur in agendo cum sit actiuum nãle et caro 2° genita non est ita pura sicut p ma et ideo magis est disposita ad iterū fluendum et etiam tandē redditur ipro portionabilis anime. et sic ex ista actiōe cõtraria accidit corruptio intrinseca in omnibus illis que nutriuntur: lz nō ha berent ptes organicas diuersarum cō plexionū. ¶ Ad dictum pmentatoris de diffinitione elementi. dico q̄ diffini tio illa elementi posita in. 5. metha. cō uenit soli mãe prime generalit. naz illa manet in re q̄ pponit ex ea. ¶ Ad aliō cum dicit q̄ non eēt ordo formarum si elementum non maneret qr imediate q̄ libet perficeret mãm primaz. dico q̄ ni hil phiberet formam mixti eque īme diate pficere mãm pmam sicut formaz elementi. et hoc loquendo de imediatio ne pfectionis. s. q̄ perficiat mãz nō me diante alia forma sed nō perficit imedi ate imediatōe trãsmutationis. nã. n. ser uat ordinē in trãsmutando. qr vna for ma precedit aliam in mã q̄tum ad fieri

ꝛ transmutari. Nam prius est materia
sub forma seminis ꝙ sanguinis ꝛ sang
uinis ꝙ carnis ꝛ carnis ꝙ hominis ita
ꝙ obseruatur ordo formaꝝ in trāsmu
tando sed non in eēndo ꝛ pficiendo. et
sic dico de formis elementoꝝ respectu
forme mixti. forma.n. mixti nō pficit
materiā mediante forma elementi licȝ
sit ordo in trāsmutari quia pus mate
ria transmutatur in formam elementi
[redacted]

eēntia aīe que ē sbā simplex ꝛ indiuisi
bilis eēt melior ipā. Preterea aīa ē ima
terialis intrinsece ꝛ p eēntiam suam. ꝙ
p eēntiā ē intelligibilis ꝛ intellectualis
siue intelligens. ꝑm illā ꝓponem pculi
famosam: oē immāle ē supra se cōuersi
uū ꝛ sic intelligens ꝛ intellectum sunt
idem realiter in aīa. ꝙ potētia ñ differt
ab eēntia ꝛ sic erit de aliis quare nec i
ter se. Preterea Aug. l. 15. tri. c. 67. de p
[redacted]

Jaszenskij rogo describite mihi testes
testamenti dorothee Irszynska et
... nomine in hac cedula

¶ Dico q̄ quattuor elementa manent in vno mixto virtualiter habente formaȝ substātialē ꝯtinentē in virtute formas elementoꝝ. non tñ scdm sbam vt ptes sui. sed ꝓpter predictā ꝯuenientiā ꝛ cōtinētiam virtualem. ꝛ ꝑ hoc videt esse phs qui dicit q̄ manent potentia ꝛ virtute. ¶ Ad pmū in oppositū dico q̄ alteratoꝝ est preteritum passiuuȝ. ꝛ [redacted]

extrema manere corrūpit se magis q̄ albedo vel aliud extremum. Sed quō tc

¶ Dico q̄ animalia habent ptes multas organicas ꝛ diuersas. ꝛ in istis partib⁹ organicis diuersis nihil ꝓhibent esse q̄litates ꝯtrarie alterantes se inuiceȝ. cor eni est calidum ꝛ cerebrum est frigiduȝ ꝛ epar etiaȝ. vnde calor in corde pōt alterare frigiditatē epatis siue cerebri. qñ [redacted]

τ transmutari. Nam prius est materia sub forma seminis ꝙ sanguinis τ sanguinis ꝙ carnis τ carnis ꝙ hominis ita ꝙ obseruatur ordo formaꝝ in trāsmutando sed non in eēndo τ pficiendo. et sic dico de formis elementoꝝ respectu forme mixti. forma.n. mixti nō pficit materiā mediante forma elementi licꝫ sit ordo in trāsmutari quia ꝑus materia transmutatur in formam elementi ꝙ mixti itaqꝫ non inducit forma mixti nisi precesserit forma elementi.

De aiā et eius potētijs an te aliud sint

CIrca distinctionē. 16.

quero vtꝝ imago trinitatis cōsistat i tribus potentijs aie rōalis realiter distinctis. ꝙ sic videtur. qꝛ in trinitate ꝑsone sūt realiter distincte. sꝫ imago trinitatis ē in aia hōis. ğ aia hoīs hꝫ tria realiter distincta. sꝫ nō sunt actus. qꝛ imago est ꝑpetua cuiusmodi ñ sunt actꝰ. ğ sūt potentie. ¶ Item 2° de aia potentie distiguūtur per actus. sed actus illaꝝ potētiaꝝ in quibus ē imago trinitatis sunt realiter distincti. ğ τ potentie. ¶ Itē quorum est idemptitas realis coꝝ est ꝑdicatio vera predicando hoc eē hoc. si ğ intellectus τ voluntas eēnt idem realiter hec enim esset vera intellectus est voluntas quod est inconueniens. qđ si non habeatur pro incōuenienti.

¶ Contra si intellectus formaliter eēt volūtas quicquid formaliter cōueniret alicui per vnum illoꝝ conueniret sibi per alteꝝ. ğ sicut aliquis dicitur intelligere ꝑ intellectū ita dicet intelligere ꝑ volūtatē. τ per idē ꝓbatur cōclo principalis ꝙ. non sint idem realiter. quia tunc ꝙ realiter cō ueniret vni realiter cōueniret alteri. ¶ Contra Augu. 14. de tri. c. 16. in eo querenda est imago quo i aīa nr̄a nihil ē melius. sed eēntia aīme nihil ē meliꝰ. ğ potētie i quibꝰ ē imago ñ differūt ab eēntia realit. qꝛ si sic tūc eēntia aie que ē sibi simplex τ indiuisibilis eēt melior ipsꝭ. ¶ Preterea aia ē immaterialis intrinsece τ ꝑ eēntiam suam. ğ ꝑ eēntiā ē intelligibilis τ intellectualis siue intelligens. fm̄ illā ꝓpōnem ꝓculi famosam: oē immāle ē supra se cōuersiuū τ sic intelligens τ intellectum sunt idem realiter in aia. ğ potētia ñ differt ab eēntia τ sic erit de alijs quare nec inter se. ¶ Preterea Augu. 15. tri. c. 67. de ꝑuis dicit ꝙ memoria ꝑtinet ad imaginem. quia repñtat pūem τ intelligētia similiter. qꝛ repñtat filiū. cuius rōnem assignat qꝛ memoria perfecta est ꝑncipium sufficiens intellectōis tāꝙ actus ꝑmus. sꝫ actus primꝰ ē pricipium opatōis. ğ memoria τ intelligētia que sūt principium operatōis ñ differunt realiter. τ sic erit de volūtate.

HIc est vnus mo

dus dicēdi ꝙ itellectus τ volūtas sunt due potentie realiter distincte inter se τ ab essentia anime. de memoria modo non loquor. passiones enim anime sūt ille due potentie τ proprietates τ accñtia fluentia ab ipsa. accñs aūt realit differt a substātia. ¶ Alius modus dicendi est ꝙ iste potentie non sūt accñtia aime sꝫ ꝑtes eēntiales eius. primus modus tenetur a mltis. τ ꝓbatur sic ab vno antiquo doctore. potentia τ actus ꝑtinēt ad idē genus. sꝫ actus potētiaꝝ istarū s. intelligere τ velle sūt accñtia aie. ğ τ potentie anime. ¶ Preterea si anima fm̄ suam eēntiam sit immediate principium opatōis cum semper sit i actu. qꝛ est actus semp ageret τ opatur. igit hñs aiam sp intelligit sicut hñs aīmaꝫ vł eēntiā aie sp viuit. ¶ Unus doctor modernus addit talē rōem nullū simplex creatū pōt esse imediatū τ totale ꝑncipiū diuersarū operationū τ hꝰ ꝓbat in illo vbi magis videtur. Nam materia vna τ simplex nō potest fm̄ se eē ꝑncipiū receptiuū diuersarū formarum al

¶ opinio thome ꝑma ꝑte summe lxxvij q. arti culo ꝑmo

¶ Henricus quodli. q. x.

terius ratõnis nisi mediantibus ꝑfectõnibus ⁊ dispositõnibus quibusdaꝫ de terminãtibus ipaꝫ ad diuersas formas. alˀs.n. qõlibet posset fieri ex q̊lꝫ. patet primo.phy. ⁊ multo minus in potẽtijs actiuis igitur vna essentia simplex non potest esse principium imediatum diuersarum operationuꝫ cuiusmodi sũt intelligere ⁊ velle. ergo hoc erit per potentias realiter distinctas. ¶ Unus alius modernus ponit rationem talem. accidens variabile nõ inest substantie nisi mediante accidente inuariabili. intelligere ⁊ velle sunt etiã accidẽtia variabilia. ⁊ conueniunt anime mediante intellectu ⁊ voluntate. ergo maior ꝓbaẗ. qꝛ maior ð. vel dĩa nõ ꝓcedit ab vnitate nisi mediante aliqua ð. minori. Pr̃tea oppõiẗ rõ talis. agẽs per eẽntiaꝫ suã uel semꝑ agit uł semꝑ põt ageř. sꝫ aĩa cũ in operãdo maxĩe depẽdeat ab alio agẽte non põt sic semꝑ agere. igiẗ q̊ agit ñ est eẽntia. ¶ Preterea sic eẽ ad eẽntiã ita opari ad potẽtiã. igiẗ ꝑ cõmutatõeꝫ ꝓpor tõis sicut eẽ ad opari ita eẽntia ad potentiaꝫ. sed in omni creato esse realiter differt ab opari. ergo ⁊ essentia a potẽtia. ¶ Preterea hoc ostendiẗ ꝑ Augˡ. de spũ ⁊ anima. per Ar. in predicamentis. per simplicium super predicamẽta s. de qualitate. ⁊ per Dam̃. i logica sua que omnes ponunt potentias naturales in secunda specie qualitatis. igitur sunt accidentia. Preterea cõmẽ. primo ð anima dicit ꝙ anima diuiditur i has potentias sicut pomũ in colorem ⁊ saporem. talis est in accidentia. ergo.

¶ Preterea qõ recepit magis ⁊ minus nõ est sb̃a sed iste potẽtie recipiunt magis ⁊ minus. ergo. ⁊c̃. maior patet in predicamentis. minor videtur ponere Augᵒ 15. de. tri. c. 23ᵉ ¶ Preterea Ansel. de cãu dia. c. 8. dicit ꝙ potẽtie iste ⁊ si sunt sb̃e nõ sunt tamẽ nihil. ¶ Rationes iste ñ cogũt cũ pluritas ñ sit sine rõe cogente ponẽda. g̊. ¶ Ad ꝑmaꝫ dico ꝙ ibi ẽ equiuocaᵒ de poᵃ. nã potentia vnoᵒ ẽ pꝛĩcipiũ opandi ⁊ sic diuidiẗ i potẽtiaꝫ actiuã ⁊ passiuaꝫ. 5. ⁊. 9. methaᵉ. Alio mõ accipiẗ ut diuidiẗ ꝯ actũ. ⁊ hᵒ mõ poᵃ ⁊ actᵒ ñ sͭ tm̃ eiᵒdẽ spẽi sꝫ ẽt eiusdẽ nũeri. ut di. 9. metha. illõ. n. indiuiduũ qõ nũc ẽ in actu illud idẽ fuiť i poᵃ. poᵃ ãt ꝑmo mõ est ꝑnᵐ trãsmutãdi aliõ iq̃tũ aliõ uel alio inq̃tũ aliõ. Cũ g̊ di. ꝙ poᵃ ⁊ actᵒ sũt eiusdem generis falsum ẽ de potẽtia q̃ ẽ ꝑnᵐ trãsmutatõis. qꝛ accidens imediate recipiẗ in sb̃a. aliẗ eẽt ꝓcessus i infinitũ. g̊ poᵃ passiua uł actiua sic accepta non i eiusdẽ generis cũ suo actu hoc etiã ꝓbaẗ per Ar. 7. methaᵉ. in fi. q̊ dicit ꝙ sb̃a nõ ꝓduciẗ in eẽ nisi a sb̃a ꝑexñte in actu. sed q̃tũ vł q̃le ꝓduciẗ in esse nullo q̃to uł quali ꝑsupposito in actu sꝫ in potẽtia tm̃. g̊ ꝭm ipsum sb̃a poniẗ imediate eẽ effectia accñtis.

¶ Jtẽ iste ponit i aĩa v̊tutẽ actiuã rͤspectu istarũ potẽtiaꝝ. qꝛ fluere ab eẽntia attribuiẗ v̊tuti actiue eẽntie. ¶ Similiter doctoꝛ iste ponit i 3ᵒ. suo ꝙ eẽnᵃ aĩe est imediatũ pꝛĩcipiũ ⁊ ꝓximũ receptiuũ istaꝝ potentiaꝝ q̃tũcũqꝫ sit accñtia ꝭꝫ ipm. ⁊ tñ ꝭꝫ ipꝫ ñ sͭ in eodẽ genere cum eẽntia aĩe. g̊ receptiuũ nõ sẽp ẽ eiusdem generis cum recepto. vel receptiuũ actᵒ ⁊ ipe actᵒ. 2ᵃ rõ nõ valet. nõ. n. sequitur aĩa ꝭꝫ suã eẽntiã est actᵒ. igiẗ hñs ipam semꝑ opaẗ uel põt opari semꝑ. sed hñ siq̊t g̊ semꝑ est i actu. nec ẽ simile ð daẗ vitã ⁊ opari ꝙ. s. sic est pꝛĩcipiũ opandi per eẽntiam ita ẽ ꝑnᵐ viuendi per essentiam ⁊c̃. quia aĩa est principiũ formale quo viuũ est viuũ quia ipsa formaliẗ dat esse viuum. sed anima est principiũ opationis ꝭm ꝙ reducta ad genus cãe efficientis. ⁊ sic ars se habet ad effectũ. s. in genere principij effectiui. Est igitur ibi equiuocatio q̃tum ad imediationẽ vno. n. modo est sic ⁊ alio modo nõ sic Est enim anima imediatum ꝑncipium formale eẽndi ⁊ imediatũ ꝑnᵐ opandi. sꝫ nõ sic se habet ad cãm formaleꝫ ⁊ ad

effectiuam nõ. n. oportet ꝙ hñs formã sit semp in actu 2°. Tu dicis actus non est immediatum ꝑncipium recipiẽdi ac tum falsũ ẽ. ⁊ etiã contra te sicut contra me. quia eẽntia ⁊ sb̃a q̃ ẽ actus ẽ recep tiua actus alicui⁹ accñtal'. s. potẽtie q̃ ẽ forma quedam ⁊ actus in aĩma ƀʒ eos nec ẽ maius incõueniẽs ꝙ̃ de forma sb̃ stãtiali q̃ ẽ ꝓpria ratõ recipiendi ꝓpriã passionem sicut ꝓpria forma hoĩs est ratõ recipiendi risibilitatem. ¶ Prete rea. si actus non põt recipe actũ cũ oĩs potentia nãlis aĩe sit quidã actus nulla recipiet actũ. ¶ Sed dicunt ꝙ aĩa nõ recipit actũ p potẽtiã q̃ sit actus inq̃m hui⁹. sʒ p ratõem intellectiuã q̃ non est actus sed potentia pura vt dr̃. 3. de aĩa ꝙ intellectus añ suũ intelligere nihil ẽ de numero intelligibiliuʒ. sʒ ẽ sicut mã prima. hoc nihil est. q2 oẽs ponũt ꝙ in tellectus ẽ quidã act⁹. ¶ Preterea oẽs ponũt ꝙ accñs simplr̃ nõ recipitur nisi in entitate actuali q̃ est necessario sub iectum accñtis non in potẽtia pura ꝙ̃ ponis esse intellectum. ¶ Preterea si intellectus eẽt põ pura seqretur ꝙ tot eẽnt intellectus in hoĩe quot intellectio nes. q2 pura poᵃ est variabilis sicut ac tus sunt varij dicẽte Arl. 3. phy. ꝙ pos se sanari ⁊ posse egrotari differunt sic sanari ⁊ egrotari. ¶ Ad aliõ aũt phi. 3. de aĩa dico. ꝙ illa ꝓpõ est distinguen da ƀm amphiboloiam eo ꝙ li añ põt ꝯstrui cum li intelligere. ⁊ tũc ꝓpõ est ṽa sb̃ h° intellectu. Intellectus nihil in telligit añ intelligere l' intellcũs ñ ẽ po tẽs de ꝓpinq̊ seipsũ intelligere añ intel ligere alioꝝ intelligebilium. Si aũt cõ struitur cũ li posse l' cũ li possibil' sic est ꝓpõ falsa. q2 tũc eẽt sensus ꝙ ñ est pos sibile ꝙ hẽat itelligere. Qõ addit̃ õ mã dico ꝙ hoc nõ cõcludit nisi ꝙ intellect⁹ nõ ẽ primo intelligibilis a se. ¶ Ad 3m idẽ simplex nõ põt eẽ principiuʒ diuer saꝝ opatonũ falsũ est. tũc. n. sb̃e aĩe nõ possʒ eẽ imediatũ receptiuũ triũ potẽ tiarum. ¶ Dices ꝙ veꝝ ẽ eque primo sʒ q̊dã ordine sic ꝙ vna recipit median te alia vel prius nã alia. hoc ñ vʒ. quia vna forma in corpalib⁹ nõ ẽ principiũ recipiendi aliã. ut raritas nõ est princi piũ recipiendi calorẽ etiã si prius reci piatur nec calor. in igne vel in ligno est ratio leuitatis. q2 si sic nusꝙ̃ posset iue niri leuitas nisi eẽt ibi calor ex quo eẽt p se ratio recipiendi ipam. sic in ꝓposi to si vna prius alia recipiatur. tamen immediate intelligere ⁊ velle in eodem susceptiuo recipiuntur. s. in eẽntia ani me. ¶ Quod dicis de materia ꝙ nõ recipit diuersas formas nisi diuersimo de determinata. hoc posito habetur ꝓ positum. q2 saltez immediate recipit iᵃ absoluta. ¶ Et qõ dicis ꝙ mediantib⁹ illis recipit falsuʒ est. q2 qõ est p se rece ptiuum vel per se rõ recipiendi formã substantialem est de substania compo siti. igitur illud absolutum qõ determi nat materiam vel est forma substantia lis ⁊ tunc sunt plures forme in eodem. quod tu negas. quia prima faceret ens vnum p se cum materia. ⁊ sic secunda adueniret enti in actu ⁊ ita eẽt accñtal' si est simplr̃ accñs hoc est impossibile. q2 tũc de ratõe compositi qõ est in gñe sb̃e esset accidens. ¶ Ad aliõ q̃ro vtꝝ potẽtia sit variabilis uel nõ. si nõ cum anima sit ita inuariabilis sicut poten tia ipa poterit immediate recipere act⁹ variabiles sicut potentie. si autem po tentia est variabilis nõ potest per te re cipere variabile nisi mediante inuaria bili. cuiusmodi est essentia. g̊. ¶ Ad aliõ dico ꝙ agere per essentiam est duplici ter. vnomodo idem est quod in agẽdo non dependere ab alio ⁊ non habere es sentiam per perticipationem. ⁊ secun dum hoc maior est vera. sed minor fal sa. Alio° idẽ ẽ qõ ñ p accidẽs siue p ad ditũ lʒ depẽdeat. ⁊ ƀʒ h° maior ẽ falsa. ⁊ h° pʒ p Auic. 6. metha. c. 2. qui dicit ꝙ ṽtutes aliq̃ sunt agentes ñ pudditũ

¶ Ad aliud dico q maior ppo est falsa. sicut se hz esse ad essentiam: ita operari ad potētiam. qz esse est idem realr cū essentia nō pgrediens ab essentia. act⁹ aūt vel operari ē pgrediens a potentia nec est idem sibi realr. Sed si argueres sic. sicut essentia ad esse sic potentia ad posse. igr sicut essentia ē potentia sic eē est posse. pcederet argm. auctes soluent inferius: qz solutō eaz dependet a solutione. q. ¶ Alia opi. dicit q sunt sicut partes aie realiter distincte inter se quāuis nō ab eentia. Qd pfirmat per phm 3⁹ de aia. de parte inquit aie ⁊c. ¶ Preterea. p Boe. in li. diuisionū aia diuiditur in potētias sicut totū in ptes vtuales. ¶ Preterea. Aug. 15. de tri. c. 7. de tracto ēt corpore si sola aia cogitet aliquid eius est mens tanq caput ei⁹ vel oculus vel facies. Et sequitur nō igitur aia sz qd excellit in aia mens vocat. ¶ Preterea Ansel. de pcor. gre ⁊ li. arbi. c. 19. dicit q potentie sic sunt in aia sicut in corpore mēbra. g. ¶ Hoc videt ptra Aug. 9. de tri. c. 5. vbi dicit q quelibet istaz pplectitur totā essentiaz aie pars aūt nō pplectitur suuz totum. Et ibi ēt cōcludendo dicit vnius eiusdēqz essentie necesse est hec tria eē. nulla aūt ps est eiusdē essentie cum alia. vn si iste tres potentie sunt in vna eentia vna vita vt in plibus locis dicit sequitur q nō sunt ptes essentie. ¶ Preterea ps in eēnali precedit suū totū origine. sed intellectus vel quecūqz alia potentia sequit essentiā anime. g non est ps aie. ¶ Preterea. si sūt ptes aut integrales aut eentiales. si integrales igit oz dare aliqd 3m pter ista. qz semp ptes integrales faciūt aliqd totum aliud a qlibet partiū p aliquod formale pcurrens. vt pz. 7. metac de hac syllaba ab. cuius ptes sūt a. ⁊ b. ab aūt non est nec a. nec b. si sūt partes essentiales sbales. igitur una erit perfectibilis ab alia essentialr vt intellect⁹ a volūtate. igit anima nō posset informare corpus. pbo. qz potentia receptiua ⁊ pfectibilis ab alia potentia nō potest eē magis depēdēs q mā ignis vel alteri⁹ corporis: sz mā ignis vel ignis ipse non pōt inesse alicui ipm informando. igit sic nec aia potest esse forma vel actus pmus alicui⁹. qz sue pti essentiali. s. potētie illi repugnat informare. igitur tota aia non potest esse forma alicui⁹. Si āt dicatur q in idem redit. s. q vna nō perficit aliaz. sed oms perficiunt nām aie. tunc videt idem qd prius. s. q toti aie repugnat esse actum primū alicuius ⁊ informare primo. qz parti sue essentiali. s. sue mae repugnat informare. hō ēt nō esset vnū per se ⁊ primo. ¶ Aliq dicunt q potentie aie sunt idez eentie aie distincte tn inter se realiter relatiua. qz aia scdz se non dicit potentiā. qz. 9. metha. dicitur q potētia diffinitur p actū ⁊ ep⁹. aia aūt scdm se psiderata nō diffinit hic per actū. ergo nec sic ē potētia. sed essentia anime sub tali respectu dicitur potētia. scdm hoc igit q anima fz se compat ad diuersos actus sūt in aia diuersi respectus qui dicunt diuerse potentie. Aliter tn ⁊ aliter determinat his respectibus fm quosdā: nam ad potentiarū organicaz actus determinat aia per organa. ad intellectum aūt agētem ⁊ voluntatem que sunt potentie actiue determinatur aia ex comparatione ad obiectum siue determinetur ex se ex eo q huiusmodi potentie habēt determinatum agere sicut intellectus agens et voluntas siue per species receptas sicut intellectus possibilis. ¶ Hec opi. videt consona ratōni imaginis que est in aia nam sicut in diuinis est vna eentia ⁊ distinctio psonalis per tres relatiuas sic i imagine creata erit vna essentia cuz tribus potentijs re relatiua distinctis.

¶ Preterea. Aug. 9. de tri. c. 5. vnius & eiusdēqz essentie necesse est hec tria esse ergo nō sunt tria absoluta. ¶ Item pro hoc auctor de spiritu ⁊ aia. c. 2. ¶ Cōtra

¶ Bonēventure opīo 2o di 24 arti° 2 q. pma

Henri. quodli. 3 q xiiij

q2 nō querimus hic de potentia ꝓut dicit respectum ad actum. sʒ querimus d fundamento istius respectus quasi de potentia que est vel potest esse principiū operationis siue actus q̄tum ad potentiam actiuam vel pricipium receptiōis alicuius absoluti q̄tum ad passiuam. querimus igitur de ꝓximo fundamento relatōnis pricipij ad principiatum siue pricipio imediato actionis vel opationis. Istud aūt principium nō pōt eē absolutū cum relatione. ꝓbo. q2 ipossibile est absolutum cum rlone facere ꝑ se vnum. sed vnius opationis per se est vnū pricipium ꝑ se. ḡ ipossibile est ꝙ in rōe illius principij includatur per se relatio: sed intelligere est actus per se vn9 ꝛ similiter velle. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea. principium per se vnum prius est operatione ꝛ potest esse absq3 cōtradictione sine ipsa: sed relatio nec potest esse nec intelligi sine termino q̄ in ꝓposito est operatio. ḡ. ¶ Preterea respectus non est per se de ratione potētiarum receptiuaꝝ siue passiuarum. ḡ nec actiuarū. ꝯña pʒ. añs ꝓbatur. q2 recipiens cuiusmodi ē mā recipit formas ꝑ essentiā suam nō per relationem. Aliter ꝓbat. q2 quod est per se de rōne pricipij passi est per se pars compositi faciens per se vnum cum illo. respect9 aūt nō est ꝑ se ps alicu9 absoluti. nec facit ꝑ se vnū cū absoluto. ¶ Preterea. ſm ipʒ respect9 est idem eēntialr ꝛ realr cum fundamēto. ergo essentia aie non est nobilioꝛ respectu. nec ēt vna potentia erit nobiliō alia. que. n. vni ꝛ eidē fundamento reali sunt eadem realiter vnum nō est nobilius alio. quod est ꝯtra cum qui ponit voluntatem nobilioꝛem itellectu realiter. ¶ Preterea ipse ponit ꝙ itellectus ꝛ voluntas sunt duo distincta: ita ꝙ nō est talis distinctio in aliquo eorū per se. vt in voluntate per se vel in intellectu per se qualis est inter itellectum ꝛ voluntatem. sed posito ꝙ isti respectus sint idem fundamēto suo non videtur hoc verum. ¶ Preterea. si potētia includit respectum ꝛ distinguitur per respectum voluntas erit due potentie vel plures. ꝓbo. quia ante relationem ad actum vt ad velle non distinguitur vel non est distincta voluntas ꝯtra aliam potentiam. igitur scd̄m multiplicatōeʒ respectuum ad diuersa velle erit multiplicatio potentiarū volitiuaruʒ. ibi aūt sunt diuersa velle. s. respectu finis ꝛ respectu eoꝛum que sunt ad finem. ꝛ sic ēt erit de intellectu. ¶ Preterea. ꝯtra illō quod dicit de potentia oꝛganica ē phs ꝑmo de aia qui dicit ꝙ membꝛa cerui nō differunt a membꝛis leonis nisi q2 aia cerui differt ab aia leonis. foꝛma. n. determinat sibi membꝛa cōuenientia ꝛ distinguit. non aūt materia respectu talium actuum. mā. n. non distinguit formam: sʒ eᷓ°. ¶ Preterea. dicit ꝙ intellectus possibilis determinatur ad actū per spēm: ꝛ tamē negat spēs recipi i intellectu sed tm̄ ponit fantasmata. quō aūt determinetur intellectus vel distinguat per fantasmata nō video ¶ Preterea. si spēs determinat inteᵐ possibilē igitur spēs alterius rōnis ꝯstituet inteᵐ alterius rōis. Si eni determinātia aliq̄rum sunt alterius rōnis ꝛ determinata erūt similr. ¶ Ad primum. ꝓ opi. ista dico ꝙ necesse est imaginem creatam i aliquo deficere ab increata. Et illud in quo deficit est quia principiuʒ opandi ꝛ distinguendi nō potest esse relatio. Ad auc̄tes dico ꝙ loquūtur de relationibus potentiarum comparatā inter se non aūt vt compantur ad extra.

Dico igitur ꝙ potentie n̄ distinguūtur realiter iter se nec ab essentia. Illō eni est ponendum i natura quod meli9 est si sit possibile ex 2° de ge. nā. n. semꝑ desiderat quod melius est. sed paucitas sine multitudine est melioꝛ in natura si sit possibilis. pʒ ꝑmo phy. igitur si pn̄t

eē actus diuersi ab vna essentia simpli
ci aie sine distinctōe reali potentiarum
hoc est ponenduz. sed huiusmodi pau-
citas est possibilis. pz autem per predi-
cta ꝙ non est necesse ꝙ iste potentie sint
accn̄tia absoluta vl relatiua. nec partes
anime essentiales siue integrales. Hec
enim oia patent per rn̄sionem ad argª
opi. ¶ Qd autem ista paucitas sit nobi-
litas pz. qꝛ aliter non ꝯpeterz enti nobi
lissimo cui competit per vnicam essen
tiā suam opari diuersa. ¶ Preterea.
q̄to ordinatum ad finem imediati⁹ at-
tingit finem tanto maioris nobilitatis
ē. sed essentia ordinat ad finez. igitur q̄
to imediatiori mō attingit finez tanto
erit nobilior: sed hoc est si scipa imedia
te nō mediante aliquo accn̄te realr̄ dif
ferente ab ipa operet ⁊ agat. g̊. ¶ Et p̄
terea sequeret ꝙ aia nō esset btā nisi p
accn̄s. pbatio illa nō est perfectio ppa
alicui⁹ que non recipit in illo nisi recipi
atur prius in alio realr̄ differente ab il
lo in quo ēt recipetur si esset sepatuz ab
illo. vbi gr̄a. Color nō est ppria pfectio
sbe corporee. qꝛ nō recipitur in illa nisi
mediante supficie q̄ realiter distinguit
ab ea ⁊ reciperet in ipa si esset separata
ab ipa ⁊ maneret. iō sba est colorata p
accn̄s: sed visio vel intellectio dei nō re
cipit in aia nisi qꝛ recipit in intellectu q̄
sz te est potentia realis distincta ab aia.
⁊ reciperetur in ipo etiā si esset sepatus
igitur anima nō esset beata nisi per ac-
cidens ⁊ intellect⁹ per se. ¶ Preterea.
aliquis actus vel aliqua forma inferior
aia potest esse pnᵐ imediatum agendi.
pz de calore ⁊ qualitatib⁹ actiuis aliter
esset pcessus in infinitum. hoc ēt nobi
litatis aliter nō ꝯpeteret deo sic opari
.s. imediate per eēntiam suā. igitur mlt-
to magis oz hoc ꝯpetere aie intellectie
¶ Preterea. necesse est sbaz generari a
sba tā in gnātione vniuoca q̄ equiuo-
ca. pbo. qꝛ necesse ē ꝙ forma generanti
q̄ est principiū gnātionis sit nobilior vl

eque nobilis: sicut forma geniti. sz ipos
sibile est formam accn̄talem quācunqz
esse perfectiorē forma sbali. ergo nō po
test esse pricipium imediatū gnāndi.
Dices ꝙ non ē agens pncipale sz instru
mētale. ¶ Contra. qꝛ si sic habet ppoᵐ.
Instrumētale. n. agens non mouet nisi
qꝛ motum. igitur aliqua imediata effi
ciente dat supiori agenti. s. sbe. ¶ Pre
terea. pncipale agens vbi non potest ha
bere instrumentū quod attingat termi
num vel passum ibi imediate attingit
terminū: sz in gnātione sbali instrm̄ nō
pōt attingere passum. s. mām primam
g̊ tunc nō vtitur eo. igit saltē tunc attin
git imediato passum. s. mām pmam.
¶ Dico igitur ꝙ pōt sustineri ꝙ essentia
aie in distincta re ⁊ rōne est pncipium
pluriū actionum sine diuersitate reali
potentiaꝝ: ita ꝙ sint vel ptes aie vl ac-
cidentia eius vl respectus. naz nō est ne
cesse ꝙ pluralitas in effectu realis argu
at pluralitatē realez in cā. pluralitas. n.
ab vno illimitato pcedere potest ¶ Di-
ces ꝙ erit ibi saltē dria rōnis. ꝯcedo. sz
hoc nihil faciet ad pnᵐ opationis real
concipere. n. solem vt ē principiū vmis
vel rane iste ꝯceptus nihil facit ad hoc
ꝙ sol pducat realiter vmez vel ranaz.
Et tūc oz dicere ꝙ potentie vt distincte
includunt respectus: sz nō vt sunt prin-
cipiū operandi. Ista via sustineri possz
sicut sustinet de deo ꝙ oio idē re ⁊ rōne
reali est pncipium plurium realr̄ disti-
ctoꝝ. Sz qꝛ via hec non posset saluare
aliquas auctes que ponunt ꝙ potentie
exeunt ⁊ ꝙ fluunt ab essentia ⁊ hi⁹.

Ideo dico aliter sic̄ Dio

ny. 5. c. de di. no. ꝯtinētia vnitiua non
ē eoꝝ que oio sunt idem. quia illa non
vniuntur. nec est eorum que manent
distincta ista distinctione qua fuerunt
distincta ante vnionem. Sed que sunt
vnum realiter manent tamen distincta
formalr̄ siue q̄ sunt idē identitate reali

distincta tñ formaliter. Huiusmoi aũt ɔtenta sunt in duplici dria. quia quedã sunt de nã ɔtinentl vt quecũqꝫ sunt superiora ad cõtinens. vbi gratia. Ab eadem re accipitur rõ albedinis coloris q̃litatis sensibilis ꝛ qualitatis. ꝛ hec sũt supiora ad hanc albedinem. ꝛ ideo oia sunt de essentia eius. Alia sunt ɔtenta in aliquo vnitiue quasi inferiora. qꝛ q̃si passiones continentis nec sunt res alie ab ipo cõtinente. isto modo ens cõtinet multas passiones que non sunt res alie ab ipo ente. vt pbat Arist. in pnci. 4. metha. distinguunt tñ ab inuicẽ formaliter ꝛ quidditatiue. Et ẽt ab ente formalitate dico reali ꝛ quidditatiua aliter metha. ɔcludens tales passiones de ente ꝛ illas ɔsiderans non esset scia realis. sic ergo ens ɔtinet vnitiue rõem vnius veri ꝛ boni ꝛ alioꝝ: sic aia cõtinet potentias istas vnitiue q̃s formalit̃ sint distincte. ¶ Preterea. accipio hanc ppõnem positam in pn° primi sniaruꝫ. quecũqꝫ hñt aliquã distinctõeꝫ realẽ si essent separata realit̃ illã distinctõnem hñt scõm rõem vbi nõ sunt distincta realr: sꝫ ens ꝛ vnum si essent separa essent distincta distinctione q̃dditatiua reali. igit ꝛ nũc hñt illã formalẽ distinctionẽ fm rõem vel forma sic rõem q̃cunqꝫ habent aliquẽ ordinem inter se vbi sunt distincta realiter eundem ordinem hñt vbi sunt vnitiue cõtenta. vñ si eẽt vnum prius q̃ verꝫ si eẽnt distincta realr ẽt ꝛ in ente i q̃ vnitiue cõtinent ꝛ hñt distinctõnem rõis vnũ eẽt prius q̃ verꝫ. Si g̃ vnum verꝫ ꝛ bonum essent realr distincta ab ente eẽnt passiones entis sequit̃ etiaꝫ q̃ vnitiue cõtenta in ente habẽt eundẽ ordinẽ ad ens. s. q̃ sũt quasi passiões entl ¶ Sic g̃ possumus accipere de itellectu ꝛ voluntate q̃ non sunt ptes essentiales anime: sꝫ sunt vnitiue cõtenta in aia q̃si passiones eius ppter quas aia est opatiua non q̃ sint eẽntia eius formalr: sꝫ sũt formalr distincte. idẽ tñ idẽtice ꝛ vnitiue vt in pmo li. pbatũ est de attributis diuinis. imaginandũ est g̃ q̃ aia q̃si in pmo instanti nãe est nã talis. In 2° instanti est opatiua siue potens opari fm hanc opationem vel illã: ꝛ potentie q̃ sunt pnci° opationum cõtinent vnitie in essentia. Et scõm istam viam pñt saluari oẽs auctes ille que dicunt q̃ huiusmodi potentie egrediunt̃ ab essentie aie vt virtutes. Iteꝫ q̃ sunt medie inter formas sbales ꝛ accntales. qꝛ sunt q̃si passiones aie. ꝛ passio egreditur a sbo vel ebulit. sunt tñ idem eẽntie aie: vt dictũ ẽ. ꝛ pñt ẽt dici ptes fm q̃ nulla dicit totã perfectionem essentie ɔtinentis sed q̃si ptialem. Silr isto mõ facile ẽ concipe q̃ vna potentia nõ ɔtinet perfectiones oium nec totam pfectionẽ ipius aie: lꝫ sit eadẽ res ppter illam distinctõeꝫ formalem. vñ sic cõtenta non ɔtinẽt se mutuo. quia sunt distincta formaliter ꝛ inter se ꝛ a cõtinente pmo cui sũt idẽ realiter. vñ duo ɔtenta iter se distinguunt ꝛ respectu tertij sunt idem realr ¶ Ex hoc pꝫ q̃ relatio in diuinis ẽ idem essentie ꝛ cõtinet ab eẽntia. nõ tamẽ cõtinet aliquã rlonem nec eẽntiam formalr. sꝫ oẽs rlones cõtinent vnitiue ab eẽntia. vna tñ persona in diuinis habet intra se oẽs perfectões ppter illimitatõnem eẽntie. non sic aũt est in imagine creata vel in aia: qꝛ aia non ẽ illimitata ¶ Ex hoc pꝫ ad Aug. qui dic̃ q̃ mens meminit sui: qꝛ meminit eius qõ est idẽ sibi realr nõ tñ formalr. ¶ Silr ad illõ. 3. de aia de pte aũt aie. pꝫ. n. q̃ sunt perfectões ptiales. ¶ Silr ad Ansel. est dicẽdũ q̃ sic in corpe sunt diuersa membra que respondent diuersis potentijs. sic i anima sunt diuerse perfectiones formaliter distincte: propter quam formaleꝫ distinctionem currit similitudo.

Ex hoc dico ad formã. q. q̃ imago nõ ɔsistit i aliqb' trib'

potentijs realiter distinctis. sed consistit in aliquibus tribus realiter distinctis. puta in actibus. vbi sciendū ꝙ differt imago a vestigio ut dictum est in p° li. quia imago representat per modū totius p°. vestigiū autē p° repñtat partē licet arguitiue repñtat totum. ut pꝫ de pede in puluere. trinitas aūt in diuinis ē quasi quoddā totū nūerale. ⁊ iō qḋ repñtat ꝑtes dr̄ vestigiū. aīa aūt repñtat totā trinitatē igꝯtuꝫ.n. vna eēntia hñs intellectū ⁊ voluntatem repñtat diuinam eēntiam. non sic autem tres ꝑsonas. q2 eēntia ⁊ intellectus ⁊ voluntas sunt in qualibet persona. repñtat autē tres personas vt potentie sue sunt sub actibus suis q2 vnus actus est ab alio ꝑ modum originis sicut ꝑsone. inter se originant̄. sicut.n. a pr̄e verbū ⁊ ab vtroqꝫ.s.s. sic quodāmodo a memoria act⁹ ītellectus ⁊ velle ab vtroqꝫ originatur

Ad primum argu

mentū dico ꝙ imago trinitatis non est complete in aīa absolute considerata nisi in radice. sed vt est sub actib⁹ suis cū vnitate sue eēntie repñtat trinitatē. ⁊ sic consistit imago in tribus realiter distinctis non aūt ī potentijs q̄ realiter nō distinguuntur. imago.n. vt est ꝑpetua solū est v̄tualiter ī aīa ⁊ formaliter vt ē sub actibus. ¶ Ad aliud potentie distinguuntur per actus verum est nō tamen oportet ꝙ sit tanta distinctio in potentijs sicut in actibus licet sit aliq̄ vna.n. potentia visiua est plurium colorum. ¶ Ad aliō de predicatione vnius de alio. dico ꝙ quantūcunqꝫ iste perfectiones sint vnitiue in essentia exquo tamen non sunt quidditatiue idem essentie non sequitur in abstracto ꝙ hoc sit illud. sicut animal est de ratione q̄ddit atiua hominis. ⁊ tamen non sequitur ꝙ vnum abstractiue predicet̄ ḋ alio hec enim est falsa animalitas est humanitas. Accipiendo aūt ꝯcretie sic vnū predicat̄ de alio. ut homo ē aīal sic etiā pōt dici ꝙ intellectiuū est volitiuū.

¶ Ad auctoritates ꝓ opi. ponēte ꝙ sunt accidentia. dico ꝙ eque ꝓbabiles ⁊ apparentes auctoritates sunt ad opm̄ naꝫ Aug⁹. 5. ḋ tri. dicit ꝙ sunt vna essentia ⁊ vna substantia ⁊c̄. ¶ Item pħus. 7. methaᶜ ⁊. 2. de aīa. dicit ꝙ vnūquodqꝫ dicit̄ tale cum pōt in operationem sibi debitam. qḋ aūt nō pōt nō dr̄ tale nisi equiuoce. pꝫ de dolobra acutie remota ⁊ de oculo eruto. sꝫ ꝓpt̄ amissionē accidētis n̄ dr̄ tale equiuoce. g̊. ¶ Preterea Arl. 2. de aīa dicit ꝙ si oculus eēt aīal potentia visiua esset eius forma. g̊.

¶ Ad auctoritates in oppositum. Ad primam dico ꝙ potentia nālis absolute nō ē in 2ª spē qualitatis sed facilitas ad vtendum illa potētia. vnḋ posse leuar̄ festucā uel baculū nō est in 2ª spē. sꝫ facilitas leuandi. vn̄ hi⁹mōi agililitas dī hic poª nālis. ⁊ pꝫ h° ꝑ ei⁹ exª ḋ pugilatoī ⁊ cursoī. ⁊ iō ei⁹ poª currēdi absolute n̄ ē ī 2ª spē. sꝫ agilitas illi⁹ poᵉ siue in utēdo illa poª siue poª q̊ ad illā agilitatē. Ad illud ꝯmē. dico ꝙ silitudo ē ꝓ tāto q2 sicut color nō ē tota ꝑfectō pomi ut est q̄d sensibile. silr̄ nec sapor. sic vna poª nō ꝯtinet totā ꝑfecōē aīe.

¶ Ad illud Ansel. dico ꝙ n̄ dic̄ ꝙ n̄ sit sb̄e sꝫ supposito ꝙ n̄ eēnt sb̄e adhuc h̄ ſcēti tētū suū q2 n̄ sit nihil ⁊ h̄ sufficit sibi. ¶ Ad illō ḋ magꝭ ⁊ min⁹. dico ꝙ poª de 2ª spē q̄litatꝭ recipit magꝭ ⁊ min⁹. vnus n. dī magꝭ igenios⁹ altero. n̄ tñ illō qḋ ver̄ ē poª sꝫ habiliates ille. Ul' pōt alit̄ dici ꝙ ip̄e. io. de tri. dic̄ ꝙ sit vna mens vna vita. vñ ibi ponit eas eq̄les. Et tūc ꝙ i. 15. ponit eas ieq̄les ē itelligēduꝫ ut sūt sub actib⁹ suis. ⁊ nō aliter.

Circa distincti

onem. 17. in qua magr̄ agit ḋ origine anime Ade. ⁊ de loco in quo productus fuit. queruntur duo. Pmo vtrū aīa Ade fuit creata ī corpore

2° vtrum paradisus sit locus cōueniēs habitatōni humane. ¶ Circa pmū arguitur q̄ non. q2 eadem pductione pducit̄ ɔpositum ⁊ forma compositi. q2 forma non producitur nisi q2 ɔpositū pducitur. 7. metha. mā nō fit nec forᵃ s3 compositu3. sed Adam nō fuit pductus creatione: q2 fecit eū deus de limo terre. ḡ nec eius forma. s. aīa fuit creata ¶ Preterea sicut res se h3 ad esse ita ⁊ ad fieri. s3 aīa Ade cum sit ps sit eiᵘ non habuit esse nisi in mā. s. in corpore. ḡ ⁊ i corpore fuit fcā. minor pbatur: quia pars alicuius totius non h3 eē nisi esse totius. ergo aīa Ade que est pars compositi vt totius non hab3 esse nisi esse compositi. ⁊ per cōsequens nec fieri nisi fieri compositi. ¶ Contra magr̄ i littera. vbi exponit illud Geñ. formauit deus hominē ⁊ inspirauit in facie3 eius spiraculum vite dicit. i. aīam in corpore creauit.

Responsio Circa ista3 q̄stionem fuit vnus error q̄ aīa esset de sb̄a dei pducta. Et ad hoc accipit argᵐ ab Aug. 7. super Geñ. super isto verbo inspirauit vbi dicit q̄ flatus dicitur esse de sb̄a flātis. ⁊ hoc dicit glo. Aug. sup illud Jo. 20. Insufflauit ⁊ dixit accipite spm̄ sanctū. ¶ Hic error est nullus: q2 qui concipit sb̄am dei concipit ea3 vt indiuisibilē ⁊ ialterabilē que nullo mō potest aliter ⁊ aliter se habere. igitur si aīa est de sb̄a dei est tota sb̄a dei. ⁊ sic erit deus. ¶ Preterea. anima potest mutari ⁊ mutat̄ ab ignorantia ad scientiā a vitijs ⁊ virtutes ⁊ econuerso. deus aūt non sic mutabilis est.

Dimissa opinione ista videndu3 est. vtrum aīa sit ex mā. vbi dicit vna opi q̄ sic. ⁊ tñ creatur. q2 non ē ex materia p̄cedente vel p̄exñte. sicut videt̄ dicere Aug. 7. sup geñ. Sed retractat illud pmo retractationū. ⁊ iō q2 aīa ⁊ eius mā simul non de aliquo pducit̄. iō aīa creari dicitur. ¶ Quicqd sit de hoc dico q̄ possibile est aīam creari sine corpore. Forma. n. que pducit̄ in esse non nisi pductione totius non pducitur nisi per accñs: q2 non nisi pductione totius. nec etiam est nisi p accñs loquēdo de entitate per se. que compet it composito. p3. 7. metha. forma ḡ q̄ potest per se esse producit̄ pductione ppria vel potest sic pduci. aīa ade est hmᵒ ḡ. ¶ Sed quid est de facto: dico q̄ non potest demonstrari q̄ sit p se pducta. Non. n. pōt demonstrari q̄ sit imortal̄ vt visum ē in. 4°. igitur nec q̄ sit per se pducta ppria pductione. ¶ Supposito etiā q̄ sit imortalis ⁊ q̄ nō subsit alicui agenti nāli nec q̄tum ad esse nec q̄tum ad non esse adhuc phs non ponet eam creari. q2 dicerent phi q̄ sicut forᵃ non potest pduci nisi a solo deo ⁊ tam̄ non d3 creari q2 deus non alia pductione produxit formā celi q̄ totum celum ⁊ iō non prius nā fuit forma celi terminus creationis q̄ celum. ita dicerent q̄ passo exñte disposito crearet ⁊ produceret eius de necessitate aīam. non creatione que terminaretur ad formā s3 ad compositū. vnde non concederet aīam creari. non. n. est imaginatus sicut nos. s. q̄ actio dei in primo instanti nature vel tpis terminet̄ ad esse ipsius anime ⁊ postea in 2° instanti infundat̄ corpi: sed poneret actionem dei terminari ad esse totius in primo instāti nāe. ¶ S3 supposito q̄ fuerit creata fuit ne simul creata cū formatōe corporis. De hoc videt̄ sentire Aug. q̄ sic. 7. super geñ. s. q̄ fuerint create cum angelis ⁊ postea accessisse ad corpora. ¶ Sed contrariu3 hᵒ habetur ab Aug. de Eccl. doc. c. 17. vbi dicit sic. animas hominum non esse ab initio inter ceteras intellectuales naturas nec simul creatas sicut fingit Orig. vide litteram in dis. sequenti. ¶ Preterea ad hoc rō congruentie talis. Dei p'

fecta sunt opera in ps̄. quod etiam est rationabile si ꝓpheta taceret ꝙ opera dei sint perfecta. anima est pars iperfecta dum actu non informet. igitur non debuit sic creari. ¶ Preterea non fuisset rōnabile si fuisset creata añ corpus qn̄ habuisset aliquez actūm vel operationē ꝓpriam ante corpus. igitur similiter potuit mereri ꝛ demeri. qđ est contra apl'm Ro. 9. loquens eniꝫ ibi de Jacob ꝛ Esau dicit. cum nondū nati eēnt aut aliquid egissent vt s̄m electionez ꝓpositum dei maneret non ex operibus ꝛc̄. ¶ Ad primum argumētuꝫ dico ꝙ illud verum est de forma que nō ꝓducitur alia ꝓductione q̄ꝫ productione totius: qn̄ autem forma ꝓducitur ꝓductōne que saltem ordine nature p̄cedit vnionem sui cum materia non ē verum. ꝛ s̄m hoc possunt assignari hic due ꝓductiones passiue. vna ad aiaꝫ sicut ad vnum terminum ꝑtialem. alia ad totū. ¶ 2ᵐ etiam argᵐ currit de forma q̄ accipit esse q: compositum accipit esse. In hac enim ꝓductione fieri totius est via ꝛ ratio ad esse partis. illa etiā ꝓbatio đ parte non est vera de parte cui non repugnat per se esse si separet̄. vel v̄a est q̄ꝫtum ad esse totius in quo includitur eē partis.

Circa secundū.

Utrum. s. paradisus sit lo|cus cōueniens habitatōni humane. arguit ꝙ non. quia magr̄ dicit ꝙ paradisus p̄ altitudine loci attingebat ad globum lunarez. sꝫ spera ignis attingit ad illū globum lune. g̊ non ē cōueniens habitatio hominū. ¶ Preterea paradisus ē locus superior omni monte. q: aq̄ diluuij ascendentes sup cacumina mōtium. 15. cubitis non ascenderunt vsqꝫ ad ꝑadisum sed in aliquibus mōtibus non est ꝯueniens locus habitationi humane ꝓpter raritatem aeris. qđ pꝫ per ph̄os qui volentes inquirere de astris ascendebāt altissimos montes portātes secū spongias plenas aqua ad ꝯdensandum aerem siue ad hauriendūꝫ aerem grossum. vn̄ nec ros nec pluuia nec ventus ibi ascendunt. sicut dicit solinus de monte olimpi. ¶ Contra Geñ. 2°. tulit deus hominem ꝛ posuit eum in paradiso voluptatis ꝛc̄.

Dico ꝙ sic tam ꝓ statu nāe lapse q̄ꝫ innocentie. ꝓ statu nāe lapse pꝫ de Enoch Eccl'. 44. ꝛ Gene. 2. ꝛ de Helia. 4. Reg. c. 2. nec oꝫ r̄currere ad miraculum ex quo non est neccitas vt patebit ꝓ statu nāe recte patꝫ de Adam ꝛ Eua. ¶ De mō altitudis dicunt quidam ꝙ attingit vsqꝫ ad globū lunarem. sꝫ quo ad lōgitudinem dicūt ip̄m esse ad orientem. vn̄ alia trāslatio hꝫ paradisus quā plantauerat deus ad orientem ꝛc̄. Quātum ad latitudinem dicūt ip̄m esse sub equinoxiali. ꝛ dicūt vltra ꝙ locus equinoxialis ē maxime habitabilis. q: licꝫ habitātes ibi habeant solez bis in anno sup zenith capitū suorum: cito tn̄ redit ab eis ꝓpter motū quem hꝫ ibi velociorē. ꝛ iđ modicuꝫ calorem causabit ꝛ temperatū q: pauciores facit ibi reflexōes. ¶ Qđ aūt sit motus solis velocior pꝫ. q: circulus eq̄noxialis est maior circulus cum attingat alterutrum tropicoruꝫ. vna aūt die nāli sol currit totam terram motu firmamenti. igitur sub equinoxiali citiꝰ mouetur q̄ꝫ sub altero tropicoꝝ. patet per illam regulam. mobile in equali tempe magis transiens de spacio velociꝰ mouetur. Si ratō ista valeret videtur magis concludere oppositū. q: motus fac̄ calorez ꝛ per ꝯn̄s maior vel fortior motus maiorez calorem cābit. ¶ Rō etiā in se non valet sꝫ ē falsigrafica. ꝓpter qđ currendum est ad sniam Auicen. p̄mo cano. f. 3. doc. p̄ma. c. 8. quod intitulat̄ de accidentibus aeris ꝛ impressionibꝰ. ꝛ ad Ptholo. li. de dispositione spere. ¶ Quantū ad hoc ꝙ dicunt ꝙ est ad

orientem dico q in quocunque situ sit potest intelligi esse ad orientem. quilibet.n. punctus in terra potest intelligi esse ad orientem in comparatione ad celum vel respectu diuersorum situum terre preter q respectu duorum polorum qui sunt imobiles. vnde per esse ad orientem non habetur aliqua determinatio terre certa et precisa in qua.s.parte terre sit paradisus. ¶ Quod dicunt de altitudine q pertingit vsque ad globum lunarem vel sunt verba methaphorica vel falsa supposito q paradisus sit locus habitabilis: quia experimur ignem moueri super aerem ex motu.s.elementorum. et si enim paruus ignis non possit ascendere super aerem vsque ad speram ignis hoc est propter virtutem paruam ipsius non potentem resistere corrumpentibus ipsam igitur oportet locum ignis esse vsque ad locum lune. sed in igne non est habitatio conueniens humane nature nec nature mixtorum propter calorem nimium. Nec potest dici q sit in superiori parte aeris. quia illa inflammatur vehementer propter propinquitatem ignis. Nec etiam potest attingere vsque ad medium interstitium aeris: quia locus ille est frigidissimus perpetuo secundum philosophum. cuius causa positiua est frigiditas nubium in eisdem locis. causa priuatiua duplex.s. carentia caloris generati per reflexiones radiorum solis a terra et carentia caloris causati a sole directe. ¶ Cum igitur paradisus ponatur locus conueniens habitationi humane sequitur q non sit in loco aliquo predictorum nisi ponatur locus ille accidentaliter temperatus sicut sunt loca sub polo artico secundum Martianum in mundi descriptione et Plinium. 6°. naturalium et 2°. Nec valet argumentum de diluuio. quia aque diluuij inundauerunt miraculose sic ascendentes ad punitionem peccatorum. vbi igitur non inundauerunt non fuit factum miraculum ibi. in paradiso autem cum non essent ibi peccatores non debuerunt per miraculum inundari. ¶ Nec ratio istorum valet qui ponunt q fuit naturalis ascensus ille. quia.s. per congregationem stellarum humidarum in aliquo signo sicut alibi patere potest quia hoc satis per scripturam et sanctos patet oppositum. ¶ Quod dicit de equinoxiali q ibi est regio temperata non videtur verum. quia quando hyemps est nobis frigidissima non remouetur ab eis sol nisi per.24. gradus et tunc est in eis propinquior q sit nobis in maxima estate in qua distat a nobis per.25. gradus. quare plus habent de calore in fortissima hyeme nostra q nos in maxima estate nostra. Aliam rationem non posuit doctor iste. ¶ Dico igitur ad questionem q est locus conueniens habitationi humane. quia non oportet q sit in tanta altitudine nec sub equinoxiali sed est in regione temperata nec est necessarium q sit ad orientem et si ibi est tamen est eque temperata. per dicta patet ad argumenta.

Circa distinctionem.18.

Circa distinctionem.18. in qua magister agit de productione mulieris quantum ad corpus et animam principaliter et de rationibus seminalibus incidenter queritur vnum. vtrum.s. in materia sit ratio seminalis ad formam naturaliter educendam de ipsa. q sic. Quero enim aut aliquid forme precedit in materia et habetur propositum. aut nihil et tunc forma creatur. quia de nihilo producitur: et pari ratione per corruptionem annihilatur. a quo enim res incipit in idem resoluitur. ergo agens naturale potest annihilare et creare. ¶ Preterea. generatio est naturalis. igitur habet principium actiuum intrinsecum naturale. antecedens patet. consequentia probatur. quia.2. phy. natura est principium motus et quietis. forma est magis natura q materia. vt dicitur ibidem. ergo oportet q sit non tantum principium passiuum sed actiuum. illud autem principium non est forma inducenda: quia illa nondum est

igit oportet q sit inchoatiuū forme qd est rō seminalis. ¶ Preterea. 7. metha. dicit phus q ea que fiunt vel generant a casu generant a causa equiuoca ut a corpore celeste. igitur oportet q in eis pars forme sit principium intrinsecum sicut in generatiōe vniuoca extrinsecū mouet materiam. ¶ Contra. si est aut est eadem respectu contrariarum formarum aut sunt singule rationes seminales singularum formaruz specificaꝝ non eadem quia forme contrarie in aliquo differunt ꝛ non in illa ratiōe seminali vniuoca. quia illa est eadem rspectu earum secundum te. igitur ex quo conueniunt ꝛ differunt sunt composite qd est falsum. si sint singule singularuz igitur vel vna informauit materiam ꝛ nō alie. ꝛ tunc ille alie erunt subsistentes existentes partes formarum materialium nec informātes materiam. aut omnes informant ꝛ sunt distincte scđz speciem ꝛ tunc illa vna materia erit informata diuersis formis substantialibus specificis quod est impossibile. quia nō magis repugnat formas specie differētes intensas informare simul vnuz materiam q̄ remissas. Rn̄sio.

Hic uidendum est quid sit ratio seminalis ꝛ quomodo ꝛ ad quid ponatur in materia. Ubi sciēdum est secundum aliquos q in materia sunt tres. s. materia. potentia receptiua. ꝛ actus. Ratio seminalis non potest esse ipsa materia uel potentia passiua materie si non differunt realiter. qa Aug⁹. 10. super Geñ. dicit q Leui fuit in abraham. Et similiter christus secūdum apostolum ad Heb. 7. sed diuersi mode. nam secundū Augl. leui fuit in Abraham bm rationem seminalem. vñ ꝛ apostol⁹ ibiđ dicit cū fuisse in lūbis patnis. sed xp̄s ñ fuit i Abrahā bm rōez semialē sed tantā bm corpulētam substantiam. vtqꝫ tamen tā leui. q̄ christus fuit ibi bm materiam ul poam passiuam materie. igit materia ꝛ potentia passiua eius non est ratio semialis. ¶ Probatur etiaꝫ q ñ sit ratio seminalis potētia receptiua materie. quia secūdū Augl. 9. super Geñ. ꝛ ponitur i littera huius dis. deus multa producit i materia l ð materia ad que ñ fuit potentia seminalis i ea sed deus nihil potest cāre vel producere de materia ad qđ ipa nō sit i potētia receptiua. igitur potētia receptiua ñ est ratio semialis. Reliquit igit q sit actus ꝛ huiusmodi actus ponitur ab eis eiusdem ratiōis vel eētie cum forma per generatiōem inducēdo que imperfecta. pexistens est ratio seminalis. que licꝫ imperfecta est tamē nata coageř generanti extrīseco. ꝛ in hoc saluare volūt q ibi nō sit creatio. quia aliquid forme presupponitur. i hoc etiaꝫ saluāt q est generatio naturalis. si. n. pricipium actiuū eēt totaliter ab extrīseco nō videretur generatio naturalis. Hoc autem cōfirmāt p Arl. 2. phy. ubi dicit q artificialia differunt a naturalibus. qꝛ naturalia habēt in se pncipiū motus artificialia nō Sed illud pricipium nō ē pricipium passiuum. quia illđ habēt artificialia igit debet intelligi de pricipio actiuo. ¶ Pretera. 6. metha. dicit phus q pricipiū artificialiuz ē in cognoscēte ꝛ pricipm nāliū i moto. cū ğ accipiat ibi pricipiū equalit vl vniformit alit arm nō valeret. ꝛ pncipiū artificialium i cognoscēte sit actiuū oportet ꝛc. ¶ Preterea. 3. ethi. violentū ē cui pricipm ē extra ñ pferēte vi passo. igit p oppositū passum nāle qđ ñ mouet totalit ab extrinseco sꝫ ab intra cōfert aliquam vim. aliter si passium naturale totaliter moueretur ab extra eēt mot⁹ violentus. ¶ Contra pmum motiuuz de creatione arguitur sic. quero enim vtrū illa pars forme de nouo adueniēs p generatiōez prefuerit aut non. si non igit cum illa pars non sit a se nec aliqđ

¶ Albertus magnus de inchoatione formarum in materia

eius prefuerit ꝙ creatur. si prefuit ꝙ nihil noui p generationem acquiritur. igit nihil est totaliter nouū: sed omnia fuerūt simul creata ⁊ quodlibet erit i quolibȝ quod phs improbat pmo phy. ¶ Preterea illud pcedens ponit forma imperfectior forma iducēda p generationem. aliter añ generatōem esset in materia forma pfecta eiusdem ratōis cū forma inducēda per generationem. ¶ Et tūc vltra cum i his que sūt eiusdem rōnis minus pfectum nō agat nisi i virtute magis pfecti sequit ꝙ ratio seminalis vel illa forma perfecta pcedēs nō aget nisi in virtute forme inducēde que nōdum ē. ¶ Vl' formetur sic ratio. oportet ꝙ forma pcedēs ⁊ sbsequēs que ponitur pfectior sūt eiusdem rōis aliter illa forma esset ex diuersis rebus diuersarum rationuȝ. tūc sic. Agēs ꝙ in virtute sua actia habȝ formā perfectiorem hȝ etiā impfectiorē eiusdeȝ rōis. igitur sic perfectior ponit in esse p generans sic ⁊ impfectior. nō igit in materia pfuit ratio semialis ppetuo. ¶ Preterea ps forme que p generationē inducitur aut educit imediate de potētia materie. ⁊ tūc frustra ponit ratio semialis pcedere in mā. aut nō imediate de mā: sed de illa parte forme pexñte siue ð rōe seminali vel de mā vt est sb illa pte vel rōe seminali. ⁊ vtrobiqȝ sequit inconueniens scȝ ꝙ aliquid educeret ad actū de aliquo eiusdem rōis cum ipso. ¶ Ad ratōeȝ aūt que pbat creationem ibi esse ratōe noui acquisiti qnod nō prefuit. dicunt ꝙ aliquid noui fit ibi naturalit qȯ oportet ponere ppt causationē causaꝝ scðaꝝ ⁊ motū ⁊ mutationē earum que sūt ad illud nouum causandū. nō est ibi tamē creatio. quia creatio est pductio q̄ excludit oēȝ aliā causalitatem ⁊ cause mālis ⁊ formalis ⁊ efficientis creati. qȯlibet autem agēs creatuȝ requirit aliqd in agendo vt concausam efficientem vel saltem vt pncipium materiale. igit eius actio nō est creatio. patet igit ad ratōem de creatione. quia licet forma illa perfecta vel noua nō sit de aliquo vt dicit circumstantiam rei materialis ad creationem tamen requirit ꝙ nihil precesserit necessario requisitum ad esse suū. ⁊ per idem patet ad rationē de annihilatōne

¶ Arguit etiā ɔtra illud quod dicunt de naturalitate gnātionis vel de ratōne trāsmutationis naturalis. Naturalis. n. mutatō est quādo passū mutat sicut aptū natuȝ est mutari a quocunqȝ agente fiat. sicut dicitur. 2. ⁊. 8. phy. sed nūquā passum est sic aptum ppter pncipiū actiuum intrinsecum inexistens sibi: sȝ solum ppter principium passiuum.

¶ Preterea natura vt est principiū mot⁹ vel mutationis naturalis est pncipium intrinsecum. sed natura est hi⁹. rōe pncipij passiui. ⁊ nō quia est principiū actm̄ g. pbatur minor p Aristl. 2. phy. q̇ vult ꝙ accidit infirmo qui mouet ad sanitatem ꝙ sit medicus vel ꝙ habet illam artem qua est principium actiuū intrīsecū ¶ Tūc. n. si per se esset ꝙ hr̄et tale pncipiū saneret inq̄tū medicus. qȯ est falsū. ¶ Preterea illa vis actiua nō agit nisi agens extrinsecū agat pus. si. n. ageret añ per vnum dieȝ eadem rōne ⁊ per q̄tuor. ⁊ sic semper ascendendo ⁊ ita perpetuo illa rō egisset in mā. Agens igit extrinsecum pus agit ⁊ pus illam excitat. sed in illo instanti in quo prius agēs agit extrīsecum est actio naturalis aliter nūquaȝ esset naturalis. quia nō est transmutatō nisi causata ab illo. ¶ Rndet ad argumentū de artificialibus ⁊ naturalibus. Rndent distinguendo de natura ꝙ vno modo natura distinguit ɔ̄ agens a pposito. ⁊ sic distinguunt artificialia a nālibus ⁊ ex parte principij actiui. quia natura est principiū intrinsecū sic determinatum quo agens nāle agit sic ⁊ nō alit sed ars vel voluntas vel ppositū est pncipium quo habēs illud potest sic ⁊ alit agere sicut placet sibi. Alio modo distiguitur artificiale contra naturale ex pte

p̄ncipij passiui. quia naturalia habēt in
se p̄ncipium passiuum inclinans ⁊ ten-
dens in hoc ad hoc vt sic agant̄. artifici
alia aūt nō hn̄t hꝰ p̄ncipiū sic inclinati
uū vel inclinās ad talē incisionē vl̄ erec
tionē vt pȝ in edificijs. imo iclinat̄ ad ꝯ
riuȝ. vn̄ artificialia vel mouet̄ ad formā
talē ꝯ inclinationē nāl̄ē. ⁊ p ꝯn̄s violent̄
vl̄ diceret̄ ꝙ sūt in potentia neutra si ta
lis forma artificialis nō insit eis ꝯ inclia
tionem p̄ncipij receptiui. ¶ Ad hoc igitur
ꝙ motus sit naturalis sufficit ꝙ poten^a
passiua rei sit ad talem formā inclinata
nec requirit̄ ibi p̄ncipiū actm̄ intrīsecuȝ
sed a quocūqȝ agente agat̄ erit qꝺ acqui
ritur simpl̄r nāle solū ꝓpt̄ illā inclinati
onē ex pte p̄ncipij passiui. vn̄ graue posi
to ꝙ nō habeat in se p̄ncipiū actm̄ descē
sus deorsum a quocūqȝ tm̄ actiue descē-
dat mouet̄ nāliter. ¶ Ad illud de diffō
ne nāe: dico ꝙ nā vt est p̄n^m passiuū dr̄
nō solū de mā sed etiā ꝺ forma. motꝰ. n.
lapidis deorsū ē ex forma. s. ex grauitate
lapidis. nā p eandē formā p quā res est
hec per eandē est receptiua passionis ꝯn̄
tis nāliter nāȝ eiusdem rei. vt pȝ ꝺ risibi
litate respectu forme specifice hoīs. ideo
dico ꝙ natura vt est p̄ncipiū passiuum
motus dr̄ de forma. ¶ Ad aliud ꝺ dr̄ia
artificialiū ⁊ nāliū dictū est ꝙ differt̄
in p̄n^o passiuo. passiuū. n. rei artificialis
valde bn̄ recipit formā ꝯ inclinationeȝ
suā. vt dictū est. nō sic aūt passiuū rei nā
lis sed ꝟm inclinatōeȝ suā mouet̄ ¶ Ad
aliud. 6° metha^e. p̄n^m rei factibilis ē i co
gnoscēte veꝝ esse actm̄. p̄n^m aūt rei nālis
est in moto veꝝ est p̄n^m passiuū. vt dic-
tum est. s. ¶ Ad illud ꝺ violēto ꝙ ē ab
extra nō ꝯferente vim passo. Dico ꝙ dȝ
exponi nō ꝯferēte. i. nō p̄bente incliatio
nem ⁊ tendentiā. imo magis ꝯriā inclia
tionē. nō aūt dȝ exponi nō ꝯferēte. i. nō
coagenti agenti exteriori. vn̄ respectu nl̄
lius forme pōt eē gnātio violenta i ma-
teria. quia mā inclinatur nālr̄ ad quāli
bet formā inducendaȝ in ea quāuis per
compatonē ad qualitates que expellūt̄
⁊ corrumpunt̄ ⁊ ad formā etiā sb̄alem:
que corrumpunt̄ per accidēs posset dici
violenta. ¶ Patet igit̄ ꝙ ratio semialis
nō est materia nec potētia receptiua ma
terie nec actus ꝟm istos. pȝ etiā ꝙ nec ꝓp
ter vitandā creationē vel annihilatōem
nec ꝓpter nālitatem gnātionis seruādā
sūt necesse rationes semiales. ¶ Restat
igitur nūc videre de affirmatiua in quo
sit ratō semialis ⁊ ad q̄d ⁊ q̄liter. vbi sci-
endum ꝙ aliq̄ ꝓducunt sibi dissilia i spē
⁊ in forma. vt sol ꝓducens ranā. ⁊ agen
tia equoca. Alia sūt que ꝓducūt sibi si-
milia. ⁊ hoc dupl̄r. vel imediate vt ignis
ignē vel mediāte ꝓpagatōe. In p̄mis du
obus nō requirit rō semialis mediante
q̄ forma inducat̄. sed in vltimo sic. nihil
eni ē dicere ꝙ ignis in ꝓducēdo igneȝ de
aq̄ p̄mo causet sibi rationē semialē que
sibi coagat vel agēti vl̄i. qꝛ elemēta sunt
impfectissima entia in gnē sb̄e ꝟm ꝯmē.
3. ce. ⁊ mū. cōmento. 22. Semē aūt cuiu-
scunqȝ agentis est impfectius eo. non g̊
rō illa seminalis ageret ad formā pfectā
mixti. ¶ Preterea ratō seminalis agit
absente agente p̄ncipali. sed cessāte igne
a sua actione non ꝯtinuat̄ caliditas vel
actio caloris mediāte qua generat̄ ignis
sed redit aq̄ ad frigiditatem g̊. ¶ Pre-
terea semē ponit̄ vt sit mediū int̄ gnāns
⁊ genitū. sed hic est actio ignis imediata
sine semie. qꝛ ignis imediate gnāt ignē. g̊
¶ Preterea. Aristl̄. 7. metha^e. dicit: ꝙ
sicut in artificialibꝰ nō fit aliq̄d nisi ab
extra ita in nālibꝰ fit aliq̄d tm̄ ab extra
vt ignis ab igne. igit̄ nō p̄cessit in mate-
ria ratō semialis que est inchoatō forme
¶ Quid g̊ est semē ⁊ q̄d ratio semialis
dico ꝙ semen est corpus quoddaȝ cuius
forma nō est intēta ꝓpter se. sed ꝓpt̄ aliō
vt scȝ ex illo generet̄ aliquid simile agen
ti. ¶ Et vt hoc melius videat̄ potest di-
stingui in natura duplex ꝓcessus in for-
mis. vnus ascendendo vt a forma semi-
nis ad formam sanguinis. a forma san-

guinis ad formã aliã.s.embrionis vł al terius.g̃ ꝛ iste ꝓcessus est ab ipfecto ad ꝑfectum. Alius processus ẽ descẽdẽdo ecõuerso a ꝑfectis ad impfectiora resol uendo.s.in cadauer ꝛ in feces. ꝛ sic ꝓce dendo vsq̧ ad elemẽta vł mãꝫ ꝑmam. Illud aũt a quo icipit natura in ꝑmo ꝓ cessu est semen. ꝛ constat nãm in illo nõ sistere sed vlteriꝰ ꝓcedere ꝛ ascendẽ vsq̧ ad vltimã formã ꝑfectam. ꝛ ecõuerso ẽ in descẽdendo vel resoluẽdo ꝙ nã nõ si stit circa vltimã: ꝛ tota natura ẽ astricta huic ordini ꝛ ꝓcessui. Semẽ igit̃ ẽ quod dam corpꝰ impfectũ ꝓductũ a generãte vt sit via ascendẽdi ad vlteriores formas ꝑfectas. Quid est rõ semialis: dico ꝙ est aliq̃ forma seminis inq̃tum semen est. ꝛ illud vł est forma sbalis seis vł qualitas necessario ꝯsequẽs formã sbalem semis sicut forma tritici in tritico vel qualitas ꝯsequẽs formaꝫ sbalem eius. nec semen nec ratio seminis sũt coeq̃ materie. quia semen fit ex nutrimento in quo semine est ratio seminalis sicut i sbiecto. nec sp est semen i seminante cum fiat de super fluo alimẽti. Ad quid ẽ semẽ: est ne ꝓpt̃ generationẽ ita ꝙ sit ꝑncipiũ generatõis actiuuꝫ. dico ꝙ nõ. si est semẽ vniforme quod dico ꝓ semine maris quod agit i semine mulieris. Semen tamẽ vnifor me ex quo fit res. quod scꝫ decisuꝫ est a generãte siue sit patris siue matris exquo est vniforme respectu geniti vel generan tis que vniformitas ꝛ vnigeitas in semi ne poni debet nõ potest esse ꝑncipiuꝫ ac tiuum generatõnis ꝓpter duplicem ra tionem. ꝑmo quia quod nõ est non po test esse ꝑncipium ꝓductiuũ sbstantie. sed semen nõ est in instãti generatõis. er go tũc nõ est principiũ inductiuũ vel ꝓ ductiuũ generatõnis vel termini genẽa tionis. nec etiam dũ est: potest esse prin cipium actiuum tale. quia semen est ali quid de ꝓximo ꝯuertibile i illud quod debet generari. hoc aũt habet ratõnem passiui nõ actiui. ¶ Preterea imperfec tius nõ est causa sufficiens actiua perfec tioris. sed semen ẽ imperfectius ꝙ res ge nerãda etiam cũ omibus spiritibus suis igitur etiã si maneret nõ posset esse prin cipium actĩm generatõis. ¶ Respõdet. ꝙ semẽ mouet ꝛ agit in virtute decidẽn tis. ꝛ ideo sic põt agere ad ꝓductionem sbstantie ꝛ geniti. Et hoc patet ꝑ Galie num qui dicit i semie esse virtutẽ diuiaꝫ ¶ Cõtra. in virtute nõ entis eo modo quo est nõ ens nihil agit. Sed generans vel decidẽs semẽ in ꝓposito est non ens cũ nõ sit presens illi corpori in quod de bet agere semẽ vel ratio semialis. ꝛ põt ñ esse simplicit̃. ergo si hic agit hoc erit v̾ tute alicuius infra se contẽti. ¶ Prete rea. cause per se ꝛ essentialiter ordiate lꝫ simul ꝯcurrant ad vnũ effectum causã dum. sicut patet de sole ꝛ homine in ge rãdo hoiem. cause tamẽ accidẽtalit̃ ordi nate nõ requirũt se in causãdo. sed licet vna sit ab alia: exquo tamẽ ẽ habꝫ ꝛ ha bere potest ꝓpriã causalitatẽ respectu a licuius effectus nõ exñte causa a qua est sicut patet de Platone gnãto a Sor. ꝙ potest generare Cyceronẽ Sorte nõ exñ te nec causãte. vnaquaq̧ igit̃ causaꝝ ac cidẽtaliter ordiataꝝ agit ꝛ causat ꝓpria virtute. sed generãs vel seminãs ꝛ semẽ sũt accñtaliter ordinata sicut sor. ꝛ pla. igit̃ ad actionẽ introductiuam forme vl time nõ ꝯcurrit v̾tus generãtis.

Dico igitur ꝙ nul lum semen: nec aliquid in semie est ꝑnm actĩm generatiõis vel vltime forme. nec ẽ a patre. quia patre nõ exñte filius gene ratur. nec a forma celi quia multa viuẽ tia sũt ꝑfectiora forma celi. vł igr̃ ab ãge lo vł a deo ẽ aia dans vitã. vł oꝫ iterimẽ aliquã premissarum nõ ab angelo. quia angelus non agit nisi mediante motu ce li. ¶ Relinquitur ergo ꝙ a deo. sed est ne ꝑncipium alteratiuum preuium illud se mẽ: videtur ꝙ nõ. quia si ẽ vniforme nõ põt ꝑ aliquẽ gradũ entitatis sue vel per

qualitatem suam seipsum corrumpere: vel ꝓmouere ad vlteriorē gradū. sicut patet de igne ꝛ suo calore: ista etiā qualitas si esset ꝑncipiū alterādi si alteraret alteraret se. ¶ Preterea. ꝑncipiū vniforme nō est ꝑncipium actiuū deformitatis nisi passiuū sit difforme. ꝫ semē est vniforme ꝛ vnigeneū etiā si est actiuū. ꝛ silr materia. igit nō potest alterare ad tantā diuersitatē quāta apparꝫ in organis ipsius geniti. s. corporis organici. Quid ḡ ¶ Dico ꝙ recurrendū est hic ad virtutem diuinam sicut ꝛ Auerroys facit vt patꝫ in dissolutōe illaꝝ questionū difficiliū. 2. celi ꝛ mūdi. Et Galienus etiā virtutes seminū vocat diuinas. illa igiť virtus q̄ facit diuersitatē organoꝝ i corpore animalis oportet ꝙ sit agēs difforme. ꝛ huiusmodi est difformis actio caloris vel corporis celestis q̄ ꝯsona est virtuti diuine. ¶ Qualiter ḡ ponitur rō seminalis in alijs aialibus. dico ꝙ omnia mixta pñt habē rōnes seminales qꝛ a generāte recipiūt qualitates q̄ sūt vie ad formas vlteriores ꝛ pfectiores/ In cadauere eni bouis potest induci qualitas aliq̄ a corpore celesti que est via ad formā apis. et est similis illi que datur a generāte vniuoco ꝛ est rō seminalis. potest etiam rō seminalis esse in nō vere mixtis sicut in mixtis per iuxtapositionē. corpora eniꝫ celestia nō semp generant de vere mixtis sed de mixtis per iuxtapositionē. ꝛ tale mixtū pōt hre qualitateꝫ que est via ad formā perfectiorē. ¶ Iterū vnū elementū pōt esse per potentiā diuinā quasi rō seminalis respectu mixti. ita ꝙ ex vno elemento potest deus causare mixtū: sicut de aqua fecit pisces. Ge. i. Ex dictis pꝫ quō intelligendū est illud Aug. i3. ð tri. c. 9. ꝙ in elemētis mundi huius ponēde sunt rōnes seminales. qꝛ pñt sic contēperari vel per simplicē mixtionē vel p illā que est per iuxtapositōnem qð causabitur ex eis quedam qualitas vel forma q̄ erit via ad aliquid pfectius. ꝛ ex hoc pt Aug⁹. hre intentū suū. 3. de tri. vbi ostēdit quō magi pharaonis fecerūt ranas nam rōnes seminales istoruꝫ sunt in elementis contempatis ad inuicē que contempantia non est nisi quedā iuxtapositio elemēti cum elemento ꝺm ꝓportionatam quantitatē. Et quia malus angelus nouit illam quantitatē ꝛ ꝓportionē ꝛ corpora huius mundi talia obediunt ei ad nutum q̄tum ad motum localem ꝛ ideo potest cōiungere ꝛ potuit elemēta actiua passiuis ꝺm debitū contemperamentū: ꝛ apponere illa directe corporibus celestibus habētibus influere ꝺm huiusmodi contempamentū ꝛ sic generare ranas. Ex hoc patet ꝙ huiusmodi rationes seminales non sunt perpetuo cum ipsa materia prima.

Ad argumenta de creatione

ꝛ annihilatione solutū est iam ꝛ similiter ad alia. ¶ Ad illud in oppositū dico. ꝙ sūt singule rōnes singulaꝝ formarum. ꝛ ꝙ sunt ibi per informationē. nec hoc est incōueniens. quia plures forme similes sub gradu imperfecto non repugnant sicut repugnarēt sub esse perfecto patet de frigido calido in tepido. ¶ Ex his que dicta sunt pꝫ qð q̄ querit. vtruꝫ in costa Ade de q̄ formata fuit eua fuerit ratio semialis. Dico eni ꝙ nō. qꝛ ꝺm Aristo. 5. metha. c. 6. semē nō est potēᵃ quecūqꝫ remota sed potētia ꝓpinqua ð quo ꝓxime ꝛ per vnū ꝓcessū potest formari res. sed in costa Ade nō fuit aliq̄d hꝰ. qꝛ nō solū per vnā transmutationē sed nec per quācūqꝫ poterat sic cōuerti nāliter. Potest ḡ dici ꝙ duplici rōne nō poterat costa illa esse semen nec in ea rō seminalis. ꝑmo quia vt dictū est semen est ꝓpinquū ꝯuertendū in genitū cuiusmodi nō fuit costa illa. 2° qꝛ p quācūqꝫ transmutationē nō potuit transmutari costa in totū corpꝰ Eue qð fuit i pfecta quantitate formatū sine mãe additōne. nec etiā aliq̄d illꝰ corpis fieri potuit ex

ista costa naturalit nisi p mltas trãsmutatões. Adducit etiã mgr auctoritatem Aug. i vltimo. c. h⁹ di. q factura mulieris de costa Ade ñ habuit cãz nisi a deo sic dicẽs mulierẽ illam fieri. ₇c.

Solet queri.

₇c. Circa istaz di. 19. in qua magister agit de statu hoīs ẜm se ₇ absolute quem habuisset i vita sua ista. Querit vnũ. vtꝝ in statu innocentie habuissemus corpa immortalia. q nõ. quia corpus qd indiget alimento ₇ nutrit videt esse corruptibile tale fuisset corpus in illo statu. patet Gen. 3°. de omi ligno paradisi ꝯmedes ₇c. maior satis patet. quia oñe nutribile habz ptes fluentes que indigent restauratione: vt i etate debita ₇ restauratõe ₇ augmentatione vsq ad etatem debitam: que quidem restauratio nõ fit sine deperditõne vel debilitatõe humidi radicalis ₇ caloris naturalis. si igitur pars sit deperdibilis ₇ totum. ¶ Preterea. ẜm phm p̄mo celi ₇ mũdi. oẽ generabile necessario corrumpet. cum igitur ñ sit maioris virtutis posse rem corrumpere q posse rẽ generare si poterãt generari p ꝯsequẽs poterãt corrumpi. ¶ Preterea nullũ violẽtum ẽ ppetuũ. sed in corpe nãli mixto tali sũt elimẽta extra loca sua naturalia ergo violent detinẽtur. sũt etiã ibi qualitates ꝯtrarie simul quod videt violentum. ¶ Cõtra. Ad Ro. 2. p vnũ hoiem itrauit mors in omes. ₇ c. 8. corp⁹ ppter peccatũ mortuũ est.

Hic dicitur q hoc

corpus in statu inocẽtie fuisset immortale equipollet huic corpus i statu innocẽtie nõ potuit mori. Hoc tamẽ distiguit quia ly nõ potuit determinare vel addi ad hoc vbũ potuit in habitudie ad illõ infinitum mori. ₇ sic est falsa. ¶ 2° modo põt pcise determinare vel addi ad illud infinitum mori. dicẽdo sic. homo in statu inocẽtie potuit nõ mori. ₇ sic est vera exquo. n. nõ habet potentiã moriẽdi cũ per peccatũ nõ sit facta mutatio i natura ad hoc q dicta ꝑpositio sit vera negatio nõ debet addi ad posse vel ad potentiam quã semp habuit. sed ad terminuz illius potentie qui potuit nõ esse. ¶ Cõceditur etiã q in sensu composito: hec ẽ vera. homo in statu inocentie nõ potuit mori. quia ly nõ determinat potuit i habitudine ad mori stante statu innocentie: quo stante homo nõ potuit mori. In sensu diuisionis est falsa. ₇ hoc patet in hac album potest esse nigrũ. ¶ Ratio autem quare nõ potuit mori stante illo statu assignatur talis. pena non potest esse sine culpa mors aũt est pena peccati. Gen. 3 quacunq hora ꝯmederitis ₇c. stante autem statu innocẽtie nõ potuit esse peccatum. igit nec mors. ¶ Preterea in statu illo fuisset plenũ dominiũ anime super corpus. ₇ ideo nõ poterat fieri resolutio i corpe. qz vires inferiores obedisset aie ad nutum. ¶ Alia rõ assignatur scz. q fuisset hoc propter aliquam qualitatez supnaturalẽ traditam aie in statu illo q quidem ꝯseruasset corpus a corruptõe. ₇ hec dicit esse illa iusticia originalis nõ tñ video q illa qualitas posset facere q tale corpus nõ pateret a ꝯtrario. ₇ sic tãtum potuisset pati q fuisset mortuum. nec aliquid morti repugnãs necessario includebatur in innocẽtia. ¶ Cõcedo. q p̄mus parens habuit potentiã ad mori. sed cum dicũt q stante statu innocentie nõ potuit mori. nego ₇ dico q homo i statu seu stãte statu inocentie potuit mori. ista tamẽ potentia nõ fuisset reducta ad actum. ₇ sic nõ poterat mori. sicut si diceret de aliquo ₇ vere q põt esse epũa qui tñ nunq erit epus. vel cui⁹ possibilitas nunq reduceret ad actũ. ₇ hoc patz in ꝑposito p causas mortis post lapsuz que sũt duo in genere. s. vel ab intrīseco vel ab aliquo extrīseco. p̄ma est duplex. quia vel corrumpitur ab intrinseco per

rationē vel actionē mutuā ꝯtrariorum
inter se ⁊ infra corpus. vel ꝓpter actõez
intensaz vnius intrinseci in aliud. vł cor
rumpit ꝓpter defectum alterius ꝯtingē
tem sc; ex sbtractōne nutrimenti vł hu
iusmodi. primo modo accidit corruptō
naturalis inaīatis non ꝓpter actionem
elementi in elementum. vel ꝓpter aliq̄
qualitatem elementarem actiuam: vel
passiuam. quia nec elementa nec eorum
qualitates manēt in mixto. vt dictum ē
supra. in. q. de mixtione elementorum:
sed ꝓpter actionem vnius partis organi
ce in aliam ptem corrumpēdo ipam vt
corpus fiat indispositum ⁊ inhabile ad
animationē. ¶ Ista aūt actio ponit calo
ris naturalis in humidum radicale cor
rūpendo ⁊ cōsumendo humidū ad cu
ius corruptionē ⁊ ꝯsumptionē sequitur
corruptio ⁊ ꝯsumptio ꝓpria etiaz calo
ris ⁊ p ꝯsequēs animalis: vt patet ī igne
⁊ oleo: ⁊ hoc mō quia pars fm speciem
habet certā periodū ⁊ determinataz: in
qua pōt ꝯuertere in se ptem nutrimēti
oppositam ⁊ in qua nō. hoc aūt pōt q̄
diu pōt agere sufficienter in nutrimentū
⁊ quia oīe agens physicū agendo repa
titur ⁊ repatiēdo debilitatur ita tandez
q̄ non pōt amplius ꝯuertere nec resiste
re corrumpenti. ⁊ tūc huiusmodi ps fz
speciē incipit esse fm naturaz ⁊ fluere in
ptem fm materiā desinendo esse fm spe
ciem. hec g̊ ē causa corruptōnis. s. deper
ditio paulatina illaꝝ partium. ⁊ de ista
corruptione dicūt q̄ non fuisset homo
in statu innocentie corruptus. quia dep
ditio paulatiua fuisset restaurata p esū
fructus ligni vite. quod ꝓbat per illud
Gen. 2. ne forte sumat de fructu ligni vi
te ⁊ viuat in eternū. ¶ Sed ꝯtra q̄cq̄d
fuisset ꝑncipiuz actiuum in hoīe non
potuisset ꝯtinuare actionē qn aliquādo
debilitaret. quia oīe agēs physicum in
agendo debilitat. ¶ Esto ergo q̄ natura
esset debilitata ⁊ sumeret de fructu non
potuit sustentari p istum fructū nisi cō
uertendo ipm vt alimentū in sbstantiā
⁊ materiam suam. sed illud conuersum
nō potuit esse nobilius q̄ ꝯuertēs. simi
liter natura ꝯuertēs prius fuit debilita
ta ⁊ in ꝯuertendo etiam nutrimentum
illius fructus debilitat magis. sicut. n. i
vna actione ita ⁊ in alia. ⁊ ideo magis ⁊
magis debilitat q̄to magis ⁊ mag agit
in ꝯuertendo ergo semp debilitat. ⁊ ideo
q̄nq; deficiet. exemplū Ar. ď aq mixta
vino nam vinum pmo ꝯuertit aquā in
se. totiens aūt pōt apponi aqua q̄ defi
ciet vtus vini in ꝯuertendo. vnde 2ª vi
ce minus fortit opatur q̄ pma. ¶ Dico
tamē q̄ stante innocentia non accidisset
mors cuius causā assigno talem. quia q̄
libet fuisset translatus in padisum añq̄
fuisset alteratus alteratōe inproportōa
ta anime siue forme. ⁊ hec translatio nō
fuisset miraculosa sed iusta ⁊ regularis
quod sic ostendo. nam illi parentes: aut
semper ꝯtinue meruissent dum essent in
vita ista vel nō. si sic. ⁊ postea omnes sił
fuissent translati. primo natus fuissz ma
ioris meriti q̄ posterius natus. qd falsū
est. nam si mansisset status innocētie be
ata virgo ⁊ mlti posteriores fuissent be
atiores q̄ multi precedentes vel q̄ vllus
pcedentium. ¶ Si dicas q̄ in illo statu nō
semp meruissent. sed vsq; ad certum ter
minum vite. tunc si nō fuissent translati
ad gloriam illo termino adueniente de
fecisset eius iniusticiam differēdo dare p
mium postq̄ opa meritoria consūmas
sent que facturi erant. Ideo sequit q̄ in
statu innocentie vnus fuisset translatus
pus alio: ⁊ cuilibet fuisset redditū pmi
um suoꝝ meritorum anteq̄ virtus ali
cuius esset in tm debilitata q̄ necessario
adesset corruptio. ¶ Sed fuisset ne ibi cor
ruptio 2º modo ab intrinseco. s. per sub
tractionem alimenti possibilis stāte ino
centia. dico q̄ stante innocētia particula
ri in isto potuit esse corruptio ⁊ mors p
sbtractionem siue nō ministrationē nu
trimenti conuenientis. cu⁹ ratio est. naz

paruulus in statu innocētie n̄ habuisset vsum membrorum vt nūc supposito. et iō non potuisset sibi acquirere cibum per potentiam propriam. et per ɔ̄n̄s potuisset deficere stante innocentia in ipo. sed stante innocentia vniuersali in omnib' dico q̄ nō fuisset talis defectus. quia parentes puidissent filijs suis. aliter fuissēt nocētes. nec etiam adultus innocēs fuisset passus talem defectum illatū ab alio stante innocētia in omnibus alijs.

¶ Sed quid de causa extrinseca corruptiua. dico q̄ illa est duplex. vl' scilicet ppter dispositōnem ɔtrariā continētis: vel pp ter violentiā illatam ab aliquo extrīseco. pmo modo ɔtingit dupliciter. quia vno modo cōtinens directe corrumpit ɔtentū: vt ignis corpus quod ɔtinet. aliud est continēs quod nō directe corrumpit. sed phibet illud quod est necessariū ad vitam. cuiusmodi est aqua que phibet inspirationem et respirationem. et similiter terra. et ista sūt cito corrumpētia Est etiā ɔtinens corrumpēs sed non ita subito vt aer regionis intempate. A pma et 2ª corruptōne fuissēt immunes stante innocētia vniuersalit in omibus. q2 tūc non exposuissent se piculis aliter fuissēt nocentes. nec vnus alij intulisset violentiam cum vterq3 fuisset inocens nec etiā fuisset ibi corruptio ex cā 3ª. quia in paradiso fuissent: vbi est aer tempatissim'

¶ Quid de corruptione p violētiam. dico q̄ illa pōt fieri vel ab homie. vl' ab angelo malo. vel a bestia siue animali q̄cunq3. Dico igit q̄ a nullo animali recepissent nocumentū stante statu inocentie. quia omia aialia fuissent hoi mitia: et amicabilia. vel saltem nō inimica. nec ab angelo malo. quia deus ɔseruasset cū Nunquid potuisset corpus inocētis scindi et diuidi a malo angelo cui obediunt corpa inferiora. Job. Nō est potestas que ei valeat cōpare. et etiā ab alio malo homie si nō fuisset innocētia vniuersal'. sed deus innocentē conseruasset. ¶ Dico ergo q̄ solum habuit posse non mori p illatum ab his causis extrinsecis. ¶ Ad pmū arm dico q̄ habuit tūc et habuisset ptes fluxibiles et depdibiles. non tn̄ fuisset corruptus. quia fuisset translatus an̄ mortē vt dictū est. ¶ Alij aūt dicebant q̄ fiebat restauratō p esum ligni vite.

¶ Ad 2m patet. p dicta in corpe. q. s. q̄ poterant corrumpi. illa tamē potentia nō fuisset reducta ad actum. quia fuisset puenta p illam translationem. ¶ Ad aliud possit negari assumptum. quia non oz q̄ omne violentū aliqn̄ corrumpat nisi naturaliter loquendo. Vel pōt dici q̄ non sūt ibi violenter. nec est ibi actio vel passio violenta. nam si sit violent aq̄ vt aq̄ per se considerat calefieri ab igne. vel moueri sursum. nō tamē ɔsiderādo aquam vt est ps vniuersi. vnde et aqua ascendit ppter vacuū fugiendū et ignis mouetur circulariter ad motum spere cuius tamē motus ē rectus vt s'm se cōsideratur. Elementa etiā nō sunt in mixto formaliter sed solum virtualiter.

¶ Ad argm in oppositū dico q̄ verum est p tanto quia ppter peccatū fuit potentia illa reducta ad actum. si tamen non peccassent nihilominus habuissent huiusmodi potentiā moriendi. ¶ Ad argumētū opi. q̄ mors ē pena pcti. dico q̄ stāte illo statu si de' nō trāstulisset hoies mō q̄ dictū est si fuissēt mortui mors nō fuisset pl' pena i hoib' q̄ i brutis. et fuisset ɔditio vl' passio ɔsequēs talē nām sic per mixtionē ɔpositā sicut mō.

Post hoc videdū etc. Circa istā. 20. di. in q̄ magr agit de statu pmi hois s'm q̄ erat pn'm aliorum q̄rūt tria Primū ē vtrum filij pcreati i statu inocentie fuissēt stati ɔfirmati i iustiª. 2m. vtrum i statu illo fuissēt illi soli geniti: q̄ nūc sūt electi. 3m. vtrum filij creuissēt i corpe et scia sic mō. Circa pm vr: q̄ sic pbatō ans. cur de' hō. li. i. c. 18. dic si pmi pntes vixissent

primo tentati non peccassent. ita confirmati fuissent cū omni ꝓgenie sua vt vltra peccare nō possent. ¶ Item Greg⁹. 4. moralium. dicit ꝙ parētes non genuissent reprobos in statu innocentie. ergo nec potentes peccare. quia tūc potuissēt esse damnati: ꝛ per cōsequens reprobi. ergo in iusticia confirmati fuissent geniti. ¶ Item Diony. 4. c. de di. no. bonū est potentius malo. sed malum peccati originalis in primis parentibus est causa ꝙ filij nascuntur mali malicia peccati originalis. ergo si p̄mi parētes stetissēt in iusticia ꝛ rectitudine in qua cōfirmati fuissent genuissēt filios in illa iusticia confirmatos. ¶ Item si vnum oppositorum est alicuius oppositi causa ꝛ suum oppositum erit consimile causatiuū. sꝫ peccatum in homine est causa peccati in ꝓgenito. g̃ ꝛ iusticia fuissꝫ causa iusticie ¶ Oppositū. quia illi filij fuissent viatores. g̃ peccatores esse poterant. non ergo confirmati. ¶ Dico ad questionem ꝙ aliquis potest dici cōfirmatus in iusticia: vel quia nō potest peccare eo modo quo nō posse peccare potest creature cōpetere de quo dicet li. 4. ¶ Alio mō pōt dici cōfirmatus ꝙ nō peccat vel nō peccabit. sicut de multis viatoribus scificatis in vtero. ꝛ forte omēs peccauerūt venialiter. quia si dixerimus ꝙ peccatum nō habuerimus ꝛc. non posse p̄mo mō nō potest competere viatori. alioqui eēt contradictio. quia certitudo de beatitudine est maxima beatitudinis pars. nō posse autē peccare quod fuisset tunc scibile a quolibet sicut ꝛ modo posse peccare a nobis est certitudo infallibilis de beatitudine. hoc autē competē pōt comp̄hensori soli solū. viator aūt ꝛ comprehensor distinguunt sicut esse citra terminum ꝛ esse in termio. ¶ Itē q̃diu in obiecto voluntatis viatoris est defect⁹ boni potest volūtas viatoris deficere a rectitudine volendo illud nō ẜm debitaꝫ circunstantiā: sed dum est viator nō potest volūtas cōiungi tali obiecto in quo est ois boni rō. igit̃ q̃diu viator pōt deficere a rectitudine ꝛ p ꝯn̄s peccare. 2ᵒ accipiēdo esse cōfirmatū. dico ꝙ sic mē viator posset esse cōfirmat⁹ ꝛ fuissent filij in statu innocentie in iusticia sic cōfirmati. s. postꝙ primā tentationē vicissēt sicut pater p̄mus fuisset ꝯfirmatus si p̄me tētatōni restitissꝫ in ista iusticia quā tunc recepisset ꝓ filijs ẜm Ans. pro tanto: quia omēs illā habuissēt ꝛ in ipa cōfirmati fuissent qui p̄me tentatōni restitissent sic ꝛ p̄mus pr̄. ¶ Sed transfudisset ne Adam istā iusticiā. dico ꝙ nō cuꝫ sit donū supnaturale. sed ex mera libertate diuina esset datū proli sicut fuit datū parenti qui si ꝓprie tentationi restitisset cōfirmatus in illa iusticia fuisset. s. sic in quā cōfirmatus. quia nunꝙ illam amisissꝫ nec peccasset. ¶ Sed habuisset ne filius illā per patrē vel per merita p̄ris vel parentū. dico ꝙ nō. qđ eni cōgruit toti nature nō datur vni indiuiduo mediante alio. vel per meritū illius. sꝫ singulis indiuiduis singule fuissent apposite iusticie originales. ¶ Sed fuisset ne filius ꝯfirmatus in illa natus. dico ꝙ nō. qꝛ filius nō recepisset perfectiorē iusticiā q̃ pater sed pater potuit eā pdere ꝛ pdidit. ergo ꝛ filius. nec etiā illa iusticia necessitabat eos ad bene agendū. ¶ Potest etiaꝫ sic psuaderi. nam si nullū fuisset meritū in prole respectu iusticie sed in pente soluꝫ illud nō fuisset tm̄ sicut meritū christi q̄ fuit 2⁹ Adā. ꝛ tñ gr̃a que ꝯfert p meritū xp̄i in baptismo vel in alijs sacris ñ cōfirmat recipientē. multo minus sufficisset meritū cuiuscunqꝫ parentis vel ꝓlis ad confirmandum in iusticia.

Ad primū argumētum

dicit ꝙ Ans. hoc dicit opinādo. vł hoc dixit qꝛ mirabiliter fuissent adiuti filij ne peccassent tū ꝓpter iusticiā originalē. tū etiā ꝓpter sollicitā doctrinā parentū. q̄ filij si habuissēt victoriā de p̄ᵃ

tentatione sic fuissent cõfirmati sicut et primus parens si prime tentationi restitissz & victoriam habuisset. qui fuisset sic cõfirmatus quod nunquam postea peccasset: sed peccare potuisset occurrente inductiuo ad peccandũ. ¶ Ad argumentum dico quod bonũ est efficacius quam malũ. tamẽ malũ aliquod potest pluribus obesse quam bonũ aliquod prodesse. ¶ Aliter potest dici quod & si malum fuisset causa mali tamẽ nullus fuisset nec est obstinatus in malo. ergo similiter nec iusticia causa cõfirmatõnis iusticie fuisset in prole. ¶ Ad vltimũ dico quod si illa duo opposita essent a causa vniuoca. s. bonum iusticie originalis & maluz peccati argumentum concluderet.

VTruz in statu innocẽtie fuissent illi soli geniti qui nũc sũt electi. quod nõ. primo. quia aliqui nũc electi ex reprobis sunt nati. sed tũc nõ fuissent reprobi. ergo nec filij eorum. vel oportet dicere: quod vnus & idem filius electus posset ẽẽ a diuersis parẽtibus: ita quod iste electus qui nũc est de patre malo in statu innocentie fuisset de patre bono. quod est incõueniens. ¶ Item in illo statu fuissent tot vnius sexus sicut alterius. sz nõ probabile est quod nũc saluentur tot de vno sexu sicut de alio. ergo eedem persone electe nũc nõ fuissent. & tunc assumptum probatur: quia nulla persona fuisset cõiuncta cum alia in linea ascendẽte vel descẽdente. quia hec cõtra naturã fuisset. vñ Adam si nunc viueret nõ posset contrahere. quelibet tamẽ persona fuisset alie coniuncta per obligationẽ istius precepti. Crescite & multiplicamini &c. & vnus etiam non fuisset cõiunctus duabus. quia bigamia fuisset contra legem nature. ergo in linea laterali oportebat tot esse feminas quot viros. ¶ Oppositũ patet per Greg. 8. moraliũ in fine. si parentẽ primũ nulla peccati rubedo corrupissz nequaquam ex se filios gehenne generaret. sed illi qui nũc per redemptorem saluandi sunt soli ab illo electi nascerentur.

Dico quod soli nunc electi fuissent in statu innocẽtie nati. rõ huius est. quia omnis ordinate volens post volitionẽ finis imediate vult illud quod ẽ immediatius vel proximius fini. deus est volens ordiate. ergo primo vult seipsum vel bonitatẽ suã tanquam finem. 2° vult bonũ creature rõnalis vltimatuz quod est cõicatio creature. siue cõicatio beatifica sue bonitatis creature tali. & postea vult grãm que ordinatur ad beatitudinẽ huius. vel ad fruitionẽ eius. & posterius vult istũ btm vel beatificabilẽ ẽẽ nascituz a tali parente. si ergo vt dictũ est prius sũt beatitudi determinati quam quod nascantur a talibus parentibus per quoscũqz parentes nascantur ex quo hñt rõnem posterioris hi parẽtes non poterunt variare determiatos beatificandos a volũtate diuina qui idẽ in nũero nascantur. ¶ Sed dices cõtra quod tũcũqz medicus primo velit sanitatem sibi vel amico suo. quia tñ illã nõ potest dare sine potiõe amara tali. ideo vult talẽ potionẽ amaram. ergo similiter in proposito quamuis deus velit illum beatificare. quia tñ nõ potest generari iste nisi per illũ parentẽ: ideo sicut iste beaficandus est determinatus vnus & idez in nũero sic suus parẽs. lz posterius natura vt sic cõsideratur. ¶ Dico sicut dictũ est quod idez hõ in nũero nõ solũ quo ad aiam sed etiaz quo ad corpus organicũ potuit ẽẽ filius Ade & filius Abrahe. & ex quocũqz istorum duorum fuisset idẽ i nũero fuisset. quia si nihil substãtie filij sit de sba pris. sz totum de mẽstruo vt vult phus. 2. de ge. aialium. vel si ibi cõcurrat semẽ viri cũ isto semine mulieris. dico tñ quod eadẽ mãa ex qua iste generatur que fuit in statu nãe lapse sub forma elementi talis potuit ẽẽ in statu innocentie sub forma alia. puta pomi vel huius. ¶ Dices quod identitas nũeralis in effectu nõ solũ requirit identitatẽ numeralẽ mãe. sed etiã efficiẽtis. sic tangit primũ argumentum. ¶ Dico quod nõ oportet. ignis eniz

a quātitatis ⁊ virtutis tāte si ex tali mā ignē talē generaret. ignis b. eiusdē virtutis ⁊ q̄litatis pro eodē instanti si in istaꝫ materiā agēt eundē ordinē in nūero ꝓduceret. nō obstante ꝙ generās sit aliud ⁊ aliud numero. q2 generatū nō sequit̄ ꝑcise vnitatē vel pluralitatē ex generāte vnde corpus organicū ad hoc ꝙ sit ideꝫ nūero nō requirit agens idem numero. licet requirat̄ ibi materia eadem numero. ⁊ tūc materia exn̄te eadē induceret a diuersis generātibus eadē forma nūero si ponam⁹ ꝙ filios ꝓcreari de semine qđ est sup̄fluum alimēti idem alimētum in numero qđ etiaꝫ potuit eē in vtroqꝫ statu. vel materia nutrimēti que potuit eē hic sub vna forma ⁊ ibi sub alia idutū ⁊ induta forma seminis ab vno agente per actū virtutis generatiue posset trāsmutari ad eandē formā ab alio agente. ⁊ sic esset idem numero. ⁊ sic q̄ modo ē filius reprobi potuit fuisse filius electi. ⁊ ex hoc patet ad p̄m argm. ¶ Ad 2m dico ꝙ si volumus dicere ꝙ equalis est numerus saluandoꝝ viroꝝ sicut ⁊ mulierum solutū est arm. sed esto ꝙ nō sint eq̄les in nūero potest dici vt videt̄ ꝙ nō fuissent in numero equali in statu innocētie per hūc modum. ꝙ mari⁹ diu vixisset ⁊ accepisset aliā vxorē sua mortua. ⁊ sic fuissent in statu illo plures femine. vł si ecōuerso plures viri. sed quia 2e nuptie nō sunt mō multū laudabiles ⁊ multo minus tunc. Ideo dico ꝙ eadē persona potuit eē mas ⁊ femina. nam masculus ⁊ femia sūt differētie accidētales ita ꝙ hi⁹ sexus nō variāt spēm ꝫm Aristo. 10. metha. ⁊ sicut sexus muliebris non variat spēm hois. sic nec hic sexus hanc ꝑsonam. ⁊ tunc q̄ nūc est talis sexus potuit fuisse tūc alterius vel ecōuerso.

Utruꝫ filii in statu innocentie creuissent in corpore ⁊ in scia sicꝫ mō. Dico ꝙ fuissent p⁹ nescīt. et ꝙ nerui eoꝝ nō fuissent primo apti ad motum progressiuum. ideo ⁊c.

Circa distinctionē. 21. querit̄. vtꝝ peccatū hois p̄mū in statu innocētie potuit fuisse veniale. ꝙ sic ꝓbo. rectitudo inocētie magis repugnat pctō mortali q̄ veniali. sed nō obstāte sua rectitudie potuit peccare mortaliter. igit̄ multomagis potuit peccare venialr. etiā ip̄o remanēte in statu innocētie. alr nō videret̄ magis repugnare rectitudini innocētie pctm̄ mortale q̄ veniale. si vtrūqꝫ totalr corrumpet. Item ab extremo in extremū nō fuit transitus nisi per mediū. pctm̄ veniale mediū est iter iusticiā ⁊ pctm̄ mortale. ꝙ ⁊c. ¶ Oppom. pctm̄ omē est deordinatio aliq̄lis sed deordinatio q̄cunqꝫ q̄tūcūqꝫ modica non potuit stare cū sūma rectitudine possibili tūc hōi in statu innocentie in q̄ creatus fuit. ꝙ qđcūqꝫ peccatū corrupisset illā rectitudinē rōnis ⁊ volūtatis. n̄ ergo fuisset veniale. ¶ Itē omi pctō debet̄ aliqua pena. ꝙ si Adam peccasset q̄cūqꝫ modo sibi debebat pena. sed pena n̄ potuit sibi deberi ip̄o remanēte in statu innocētie. ergo omē peccatū fuit sibi mortale ⁊ nullū veniale. q2 nō patiebat̄ secū illam innocētie rectitudinē.

Dicitur ꝙ p̄mū peccatū n̄ potuit fuisse veniale. q2 pctm̄ pure veniale corrumpere nō h3 remanēs veniale summā rectitudinē quā habuisset hō in statu innocētie. peccatū aūt qđcunqꝫ tūc illā corrupisset q̄re nō potuit eē nisi mortale. Itē q̄diu vires superiores sūt ordinate ad deū in viribus inferioribus nulla pōt eē obliq̄tas. quia stante illo statu nō est deordinatio in viribus inferiorib⁹ nisi p⁹ sit in supiorib⁹. pctm̄ ꝙ p̄mū oportuit ꝙ hūet deordinationē viriū supioꝝ. sed ois talis deordinatio fuisset pctm̄ mortale. ꝙ ⁊c. ¶ Cōtra. q2 illud donū nō ꝯiungebat ꝑfecti

vltimo fini q̄ q̄cunq3 gr̄a gratū faciens cōiungit nūc viatorē. s3 cū gr̄a quacūq3 nūc p̄t stare veniale etiā in p̄fectissimis vn̄ Jo. in ca. sua. si dixerim⁹ q̄ pct̄m nō hēmus nosipos seducim⁹ ꝛc. Itē suppono q̄ aliq̄s actus ex genē p̄t eē pct̄m veniale puta verbū ociosū. s3 Adā potuit talē actū exercere: ociose. s. loquēdo. sed actus de se venialis nō fit mortalis nisi q̄tenus sup ip̄m cadit p̄ceptū. g̊ cū nullū p̄ceptū habuisset Adā de abstinēdo ex nec̄itate salutis a talib⁹ v̄bis. nimis eni3 ad difficile obligasset viatorē si eū i isto statu de nec̄itate salutis obligasset ad faciendū semp quod fuisset melius vel expedientius vel ad vitandum quodcūq3 retardatiuum ad melius.

Dico ergo q̄ potuit peccare venialiter in illo statu. Circa qd̄ sciendū q̄ pct̄m mortale nō distinguit a veniali in h° q̄ vnū ē respectu finis vt mortale. ꝛ aliud eorū que sūt ad finē vt veniale. s3 vtrūq3 pōt eē ꝛ circa ea que sūt ad finē ꝛ circa finē. Sed in h° distinguunt̄. q2 pct̄m mortale est deordinatio opposita ordinatōni sine qua finis nō pōt sequi aliquo mō. que q̄dem ordinatio habet p̄ceptū ɔtra qd̄ deordinatio fit. ꝛ iō oīs deordinatō cadēs sb̄ p̄cepto auertit a fine nec̄io S3 alia est ordinatio q̄ pōt eē respectu finis sequēdi que nō est nec̄ia sed vtilis q̄ nō est de p̄cepto: sed potius de ɔsilio. ꝛ deordinatio opposita huic est pct̄m veniale. nec facit cadere a fine nec̄io. l3 talis n̄ p̄cedat meliori mō quo pōt. Dico ergo q̄ Adā potuit nō t̄m exercere actū deordinatū ɔtra p̄ceptū. sed etiā ɔtra ɔsiliu3 t̄m. vt nō faciendo maxīe expediēda vel faciēdo aliqua retardatiua: l3 nō faceret directe cōtra p̄ceptū necessariū ad salutem. ¶ Ad p̄ᵐ p̄ opi. opposita dico q̄ mortale plus repugnat ꝛ q̄ ad intensionē ꝛ q̄ ad necessitatē illi rectitudini non solū habituali s3 etiā actuali q̄ venialis obliq̄tas. q2 illa potuit stare cū sūma recitudine habituali tunc possibili viatori. sic cū certitudine intellect⁹ de aliqua ɔclōne p̄t stare opi. de alia. q2 non repugnāt. ꝛ forte etiā nō repugnabat actuali. sic nūc actū maximū meritoriū ꝛ valde excellentē p̄t nūc sequi aliq̄ vana gloria q̄ est pct̄m veniale. nec veniale illud tolleret meritū istius act⁹ sic meritorij. Sed dices q̄ tūc posset eē sil̄r in btō veniale. dico q̄ si btūs dimitteret̄ sibi posset in illū actū. s3 nō eēt sibi venialis rō p̄cepti qd̄ h3 de sp eliciēdo illū actū beatificū. ꝛ p̄pter p̄ceptū de sp opando optima eēt sibi quecūq3 deordinatio talis mortale pct̄m. ¶ Ad 2ᵐ esto q̄ verū sit q̄ in inferiorib⁹ viribus nō potuerit fuisse deordinatio nisi p̄fuisset in supiorib⁹. t̄n dico q̄ nō oīs deordinatio i virtute superiori ē pct̄m mortale. na3 leuis mot⁹ per surreptōnē ō opi. aliq̄ circa articulos fidei est deordinatio in ɔortōne vel in virtute supiori. nā p̄t eē circa tale obiectū qd̄ nō p̄t ɔsiderari nisi p v̄tutes supiores. vt deū eē trinū ꝛ vnū. ꝛ t̄n nō oīs motus leuis est ibi peccatū mortale. lic3 in superiori virtute sit grauī⁹ pct̄m q̄ in inferiori. vt patebit di. 24.

Ad primum in oppositū per dicta p3 ¶ Ad 2ᵐ de pena dico. q̄ alia pena q̄ mors p̄t r̄ndere veniali puta displicētia aliq̄ vel aliq̄d h⁹. ¶ Uel p̄t dici q̄ pena sibi p̄prie nō corr̄ndet. sed cōmittēs veniale est debitor feruētioris actus voluntatis q̄ prius qui feruor cōsumeret peccatū veniale. de h° li. 4. di. 21. c. 2. nec obfuisset innocentie Ade habuisse penam debitam veniali p̄ter mortē.

Circa 2ᵐ queritur. vtrum peccatu3 Ade fuerit grauissimū. q̄ sic. per Aug̊ᵐ. in enchi. qui vult q̄ peccatū iō est malum. q2 adimit bonū. sed peccatum Ade adimit maximū bonū. q2 iusticiā originalē a se ꝛ ab oībus suis posteriorib⁹. g̊ ꝛc. ¶ Itē s̄m iusticiā diuinā pēa corr̄ndet

culpe. quia in apo. q̃tū glorificauit ꝛ in delitijs fuit ꝛc̃. ꝛ ibidem ſm mēſuraʒ delicti erit ꝛ plagaruʒ modus. ſed peccato Ade maxima pena fuit inflicta. q2 mors que eſt vltimū terribiliū ꝛ ſui ꝛ omniū poſterioꝝ ergo ꝛc̃. ¶ Item glo. Aug⁹. ſuper illud verbū pſ̃. que nō rapui tunc exſoluebā. dicit ꝙ Eua ꝛ Adam rapere voluerūt diuinitatē ꝛ ꝑdiderunt felicitatem. ſed appetere diuinitatē ſibi voluiſſe ineſſe fuit: vt dr̃ maximū malum in angelo malo. patet de hoc ſupra. adhuc aūt multomagis in homie. quia diuinitas multo magis ē improportōata hoi q̃ angelo. ergo magis peccauit Adam q̃ angelus. ꝛ ponit̃ iſta auctoritas in lr̃a.

¶ Oppoſitū Au. 12. ſuper Gen̄. c. vlt. ꝛ ponitur in lr̃a. c. i. in qua māifeſte dic̃ Auguſt. ꝙ Adam nō carnali ↄcupiſcentia victus ſed amicabili quadā compulſus beniuolētia qua plerunqꝫ fit vt offendat deus ne offendat amicus peccauit. Eua autem ſm eum multomagis peccauit: q2 appetiuit illā equalitatē diuinaʒ.

Hic ſunt tria uidēda.

Primo quale fuit ꝑmum peccatum Ade. ¶ 2° q̃ graue fuit eius peccatū. 3° de compatōne grauitatis peccati ad grauitatem peccati Eue. ¶ De ꝑmo dico: ꝙ in genere ſūt duo actus voluntatis velle ꝛ nolle. in nolle aūt nō pōt ꝑmo conſiſtere peccatū vt dictū eſt ſ̈. ſed in velle. eſt aūt velle duplex. aut eſt velle aliquid amore amicitie qui eſt ꝓpter ſe vl̃ ꝓpter amatū vl̃ amore ↄmodi qui ē ꝓpter aliud. ꝛ ita quod amat̃ amore amicitie magis amat̃ q̃ quod amat̃ amore ↄmodi. vt dicit Ariſt. ꝑmo poſterioꝝ. ꝓpt̃ qđ vnūquodqꝫ ꝛc̃. ꝑmū aūt peccatuʒ Ade non fuit ex imoderato amore ſui. ſic fuit ꝑmū peccatū angeli. angelus aūt ꝑ eſſentiā ſuam intelligit ſe ꝑmo. ꝛ hō prius intelligit alia q̃ ſe. ꝛ vtit̃ obiecto ſenſibili in ſui cognitiōne. ꝑmū ergo peccatū hois non potuit eſſe imoderat⁹ amor ſui. ſed ſm ꝙ dicit aug. vbi. ſ̈. imoderat⁹ amor amicitie vxoris. nam dicit Aug⁹ ꝙ noluit contriſtare eam quam credebat ſine ſuo ſolatio contabeſcere ꝛ a ſe alienataʒ omnino interire. vt hr̃ in lr̃a. ¶ Ex quo manifeſte patet ꝙ non fuit amor ꝺ concupiſcentia vel libidinis. quia ille non dū fuerat. Ex iſto aūt amore inordinato peccatū grauius ſequebat̃. ſ. voluntas explendi illud quod non licuit. puta preceptū de eſu pomi violare. qđ quidē nō fuit expꝛ̃ſſe preceptū ex natura rei vel de lege nature ſicut ſunt p̃cepta decalogi. eſus. n. illius pomi in ſe non fuit de gnē mali. ſed ſolū fuit malum quia ꝓhibitū ad expiendum eoꝝ obedientiam. ¶ Ex iſto patet ſcōm. ſ. de grauitate hui⁹ peccati. nam grauitas peccati vel concludit̃ ex hoc ꝙ opponit̃ magis intenſe bonitati. vel quia bonitas oppoſita ē magis neceſſaria. ſ. quia peccatū tale ē magis contra plura p̃cepta ꝛ magis ardua q̃ aliđ peccatum. neutro aūt modo fuit peccatuʒ Ade maximū. quia non ꝑuabat formaliter bonitatē maximam. non. n. fuit directe contra maximū bonū diuinum ſed formaliter circa bonū creatuʒ: q̃uis indirecte ꝑuaret bonuʒ maximum: nec etiā fuit illud peccatū directe contra arduiſſimum vel neceſſariū p̃ceptum. qđ eſt diliges dominū deum ꝛc̃: nec contra 2m magis neceſſariū poſt illud quod eſt de dilectione ꝓximi. exceſſus. n. de diligendo deum magis ē directe contra illđ q̃ odium ꝓximi idem exceſſus ꝛ de diligendo ꝓximū minus eſt contra dilectōnem q̃ ē odiuʒ dei ſi tn̄ deus pōt odiri. quia igit̃ eſus ligni vite non fuit peccatū niſi quia ꝓhibitum: ita. n. bene licuiſſet ſumpſiſſe de illo ligno ſicut de quolibet alio ſi non affuiſſet p̃ceptum. peccata aūt contra. x. p̃cepta decalogi ſunt peccata: que ſunt contra illud cuius ↄtrariū p̃cipit̃. ꝛ quod ē etiā tenendū ꝛ obſeruandū ex lege nature. ergo ſequit̃ ꝙ peccatū hominis ꝑmi n̄ fuit q̃tū ad h⁹ grauiſſimū

immo dico ꝙ multa peccata fiūt mō a multis que sūt grauiora. ita ꝙ si Adam debuisset fuisse dānatus ꝓ illo mlto minorē penā sustinuisset. ¶3° dico ꝙ peccatū Eue fuit grauius ꝙ̄ peccatū Ade pro eo ꝙ voluit sibi vsurpare equalitatē diuinitatis. vt dicit mgr̄ ⁊ Aug. p3 in lr̄a. vñ hn̄s auiditatē eq̄litatis dei ⁊ scie diuine fuit seducta. vir aūt ñ fuit seduct⁹. ut vult ap̄ls ad Thi. 2. c. ⁊ iō sic appetēdo ñ peccauit. s3 ex inordiato amore. vt dictū est. ⁊ iō pctm̄ mulieris fuit grauí⁹ ¶ Itē fuit peccati viri cā. ⁊ iō grauí⁹ addendo qd̄ p̄dictū est. ¶ Dico tn̄ ꝙ pctm̄ pōt aggrauari ex circunstantia accn̄tali vt pp excellentiā p̄sone ⁊ dignitatē que ex hoc magis d3 p̄cauere pctm̄. Ite3 pp fortitudinē ⁊ possibilitatē resistendi. iō dic̄ mgr̄ in lr̄a. ꝙ q2 Adā exteriori tētatōne pulsat⁹ cecidit tāto grauí⁹ plectendus erat ꝙ̄to leuiori ip̄ulsu erat ꝓstrat⁹. tentatio eni carnis difficilius vincit̄. q2 de nr̄o ꝯtra nos roborat̄. q2 igit̄ Adam fuit circumspectior ⁊ nobilior ⁊ fortior ad resistendū. iō per accn̄s suū peccatu3 fuit maius. tradita eni fuit Ade iusticia originalis tanꝙ̄ digniori ⁊ circūspectiori ⁊ fortiori. ita ꝙ si eam perderet pro se ⁊ tota sua posteritate perderet. ñ sic aūt fuit tradita mulieri. ideo Ade peccatu3 accidentaliter fuit grauius peccato Eue formalr̄ tn̄ per se mere ⁊ precise in se peccatum Eue fuit grauius.

Ad primū argumētū. illud est grauí⁹ qd̄ plus adimit ð bono: veꝝ est si adimit formalr̄. qd̄ ñ fecit pctm̄ Ade. vt visū ē. sed nec iusticiā originalē ademit formalr̄ s3 solū demeritorie. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ peccatū illud ē maius cui debet̄ maior pena dūmō illa pena sit formalr̄ punitio illius culpe. sic aūt peccato Ade nō debebat̄ maxia pena. imo si ip̄e damnat⁹ fuisset ꝓ illo peccato nō fuisset ita grauit̄ punit⁹ pro isto pctō sicut multi alij. Et cū dicis ꝙ mors infligebatur sibi ꝓ illo petō que ē maxima pena. dico ꝙ non dicebat̄ imortalis ante culpā ꝑ aliq̄ intrinseca que postea fuissent corrupta ꝑ pctm̄. sed ꝑ gratuita sibi collata. videm⁹ aūt aliq̄n ꝙ ex vna culpa subtrahunt̄ maxia bn̄ficia licet ꝓ illa nō infligat̄ maxima pena imo modica. Et pōt dici ꝙ mors que debet̄ peccato Ade l3 sit pena generalior ⁊ magis extensa ꝙ̄ alia qcunq3 pena hōi ꝓ q̄cūq3 peccato data. nō tn̄ est maior pena ꝙ̄ illa que debet̄ peccato mortali. nā l3 Adā ꝑ peccatū suū amiserit iusticiā originalem ꝓ eo ⁊ ꝓ tota sua posteritate nō seq̄tur ex hoc ꝙ mors ꝯsecuta ꝑ subtractionem illius iusticie sit grauior pena sicut nec deereditatio que sequit̄ deereditatū ⁊ posteritatē totā ē grauior pēa ꝙ̄ decapitatio vni⁹ hominis quā non sequit̄ decapitatio alicui⁹ de posteritate nec exulatio alicuius quā sequit̄ tota posteritas est maior pena ꝙ̄ illa decapitatio. ¶ Ad aliud dico ꝙ Adā nō appetebat equalitatē dei directe ⁊ formalr̄ sed tm̄ interp̄tatiue. ⁊ sic omis peccās ḃm ꝙ dicit Ans. de casu dyaboli vult rapere eq̄litatē dei. imo vult esse maior deo in eo ꝙ voluntatē suā vult preferri volūtati diuine nō obediendo voluntati eius. ⁊ hoc est solū interp̄tatiue ⁊ nō formalr̄ appetē eq̄litatē dei. ⁊ sic tm̄ interp̄tatiue ⁊ nō formaliter appetierūt ta3 hō ꝙ̄ angeli mali equalitatem dei.

Circa distinctionē. 22. querit̄. vtrū pctm̄ p̄mi hominis fuerit ex ignoran^a. ꝙ sic. Aug⁹. de ci. dei 2. ⁊ ēt sup Geñ. dic̄ ꝙ Adā credidit peccatū suū fuisse veniale. ¶ Itē oīs peccās vel peccat ex electōe vel ex passiōe vl̄ ex ignorantia. illud pctm̄ nō fuit ex passiōe q2 nulla inordiata passio potuit eē añ p̄mū peccatū. nec ex electōne. q2 electio sequit̄ ꝯsiliū. vñ electōis defect⁹ videt̄ prouenire ex rōe cui⁹ defect⁹ p̄supponit pctm̄

ceptum ad illū statū. ergo ex ignorātia pecca uit. ¶ Cōtra ad Cor. i. Adā nō ē seductus sed Eua. R. ppriē loquēdo pctm ex ignoran. ē triplex. vel vbi ignorātia est cā: et sic pcedit pctm: qr si sciret nō peccaret. et sic est quasi dispō ad pctm. 2o concomitatur pctm. sic eni dr peccare ignorās vel aliqs peccādo ignorare. 3o pōt ignorantia sequi ex peccato quasi pena eius. ¶ Item distinguit qr pōt accipi p simplici nesciētia vel p ignorātia erronea. ¶ 2o pōt esse ipius facti in se vl quo ad aliquas circūstātias. vl quo ad aliquid pñs. loquēdo ergo de ignorātia que ē error sic nō peccauit ex ignorātia. qr error nō pcessit. ita. s. qr crederet illud factū eē bonum. vel bonū ex hoc sequi. qr vt dicit Aug. 3. de li. ar: approbare vera p falsis est nature lapse nō institute. ¶ Cōtra si offerebatur sibi qn peccauit bonū verū in eliciendo nō peccauit si bonū apparens errauit. Dico qr aliqd simplex offerebatur sibi. et vt verū bonū potuit apprehendi s. diligere vxorē. tn nō est vsus sicut apprehēdit. vñ sciuit eē meli deo placere qr vxori. et volitio qua voluit vxori placē fuit pctm. et ante illā nō habuit errorem nisi impropriē vocādo errorē. et iō prius peccauit qr errauit. cui pbatio ē. quia si ante peccatū errauit bonū aliqd. ergo apparuit sibi qō nō erat bonū sed apparebat. et tūc circa pncipiū potuit eē error. qr illud est pnm qō apparet de se verum. ¶ Si aūt dicatur qr nō est pnm. ergo si apparuit falsū ex syllogismo falso in forma nō pcluditur sibi necessario. qr nō oz volūtatē adherē ppr syllogismū sophisticū. si ex syllogismo falso in mā. quero aut de se apparet falsū: et sic eēt opm pncipij veri qō neminē decipēt si ex alio appareret falsū tūc erit pcessus in infinitum. aut erit deuenire ad aliqō qō de se apparet verū. ideo dicendū qr nō peccauit ex errore. Silr ignorantia facti nō pcessit peccatū. sciuit eni hoc esse cōtra pceptū dei comedere de ligno. sed ignorātia circunstantiarum pseqentiū. vtpote vtrum tanta pena sequeretur bene potuit hre illā ignorantiā ante peccatū. Silr ignorantia potuit sequi peccatū pmū inquantū ex imoderato appetitu complacēdi vxori sue peccādo credidit oppositū. s. esse veniale qō erat mortale. ¶ Ad primam rōnem dicendum qr ista credulitas erronea vel concomitabatur vel sequebatur primū peccatū. ¶ Ad 2m dico qr peccauit ex electōne in eo qr elegit sic complacere vxori. nō tn intelligendo electionē put est conclusio syllogismi practici. potuit eni qō inordinate appetijt fuisse absolute apprehensum. apprehensione simplici absqz aliquo erroneo iudicio precedente. et hoc sufficit ad hoc qr illud inordinate appeteret.

Circa distinctionem. 23. quero vtrū deus possit facere voluntatē creature rōnalis impeccabilē per naturā. qō sic pbo. deus potest facē aliqō corp qō nō pōt deordinari a motu suo. ergo silr potest facere aliquē spiritū qui nō poterit deordinari a motu suo. ergo erit impeccabilis. ¶ Itē deus pōt facē voluntatē aliquā que necessario tendit in aliqō bonū puta in finē. ergo facere poterit qr necessario ista voluntas tendet in omne ordinatū ad illū finem. quare etc. añs patet per Aug. 3 de tri. qui dicit qr omēs volunt beatitudinē. pña pbatur. eadē eni necessitate qua aliqd tendit in finem: tendit et in ea que sunt ad finem. ¶ Preterea. Ans. dicit et ē supra dictū qr posse peccare nō est libertas: nec pars libertatis. sed qō nō est de essentia alicuius potest per potentiā dei saltē si est absolutū fieri sine illo. ergo liberū arbitrium esse sine potētia peccandi nō includit cōtradictionē. ¶ Itē deus potest facē creaturā impeccabilē per grām. ergo et per naturā. añs patet de angelis confirmatis. pña pbatur. quia deus potest facere in

creatura quicq̃d nõ repugnat limitatio ni creature. sed non repugnat nature li mitate ꝙ deus creet aliquã creaturã in qua vnitiue cõtineat̃ pfectio charitatis vel gratie. Charitas eni est q̃d finitũ sic ꝛ gratia. ꝛ ideo nõ possũt facere creatu ram infinitã: licet vnitiue contineant̃ in ea. ꝛ ita videt̃ cum deus possit omĩ crea tura data nobiliorẽ creare ꝙ possit cre are creaturam in tali gradu entitatis ꝙ vnitiue cõtineat pfectionẽ charitatis et gratie. vel ꝓba sic ꝯñam. quia qò non opponit̃ alicui creature potest cõcreari illi. ꝛ per ꝯñs potest esse cõnãle sibi. gra vl' charitas est hi' respectu rõnalis crea ture. g̃ ꝛc. ¶ Jtẽ aliqua volũtas pòt eẽ ꝛ est impeccabilis in pmo instanti crea tõnis. q2 in pmo instãti tali est mot' vo luntatis nãlis. ꝛ per ꝯñs rect' nãlr ꝛ ne cessario. g̃ ꝛ in q̃libet instãti sequẽti pòt volũtas illa tali ꝯtinuari. ꝯña p3. q2 ex quo manet forma eadẽ in instãtibus se quẽtibus sicut in pmo. si in pmo potest ꝛ necessario est impeccabilis. igitur ꝛ in alijs. ¶ Oppo^{m} Anſ. Cur deus homo li. 2 c. 10. in fi. rñdens discipulo querẽti ab eo: cur nõ potuit deus facere creatu ram rõnabile3 impeccabilẽ per naturã. dicit Anſ. q2 nõ potuit ipa3 facere deũ. g̃ nulla creatura pòt esse ipeccabilis nisi sit assũpta a supposito diuino. ¶ Jte3 hoc idem dicit Aug. ꝯtra Maxi^{m}. li. 3. c. 13. vnde dicit ibi ꝙ angeli peccauerunt ꝛ demones facti sunt. ꝛ cuicũq3 rõnali creature prestat̃ vt peccare nõ possit nõ est hoc nature ꝓprie s3 dei gratie. ¶ Jtẽ Diero'. in tractatu de filio ꝓdigo dicit ꝙ solus deus est in quẽ nõ pòt cadẽ pec catum. ꝛ ponitur di. 7. c. 2.

Alexander de hales 1a sententie.

Ad questionem dicitur. ꝙ deus nõ potest. qò p3 per aucto ritates dictas. Et per rõnes. pma talis ẽ omis volũtas que nõ est regula sue acti onis sed habet regulã supiorem aliã. s. a se potest ab ista sibi dimissa discrepa re: ꝛ per ꝯñs peccare. sed omis volũtas creata est hi' ꝛc. ¶ Preterea. voluntas creata sibi derelicta vel ẜm se considera ta nõ tñ h3 pro obiecto adequato pmũ bonũ ꝛ verũ qò est finis vltimus. s3 bo nũ quod cõuertit̃ cum ente. s. bonũ cõe ad bonũ verũ ꝛ ad bonũ apparens. sed nulla potẽtia esse pòt que nãliter nõ pos set tendere in totũ suũ obiectũ. g̃ omnis voluntas creata per naturã potest ten dere in bonũ apparens. ꝛ per ꝯñs pote rit deficere ꝛ deuitare. ¶ Jtẽ omis crea ta voluntas ex hoc ꝙ est de nihilo neces sario tendit in nihil. g̃ non potest de ni hilo creari quin possit deficere.

Dico ꝙ iste ratio nes nõ ꝯcludũt. Ad p^{am} nego assũptũ. nõ eni est nece ꝙ volũtas que nõ est sua regula in agẽdo possit ðficere. Sufficit eni ꝙ in agẽdo conformet̃ necio regule que nõ pt deuiare. Ex^{m} intellect' noster nõ est supra pncipia. q2 añ omne intelli gere ẽ sic tabula rasa in q̃ nihil depictu3 est. ꝛ tñ intellect' nr̃ circa p^{a} pn^{a} ñ pt er rare. 2. metha^{c}. cũ tñ nõ sit i itelligendo regula sua. eodẽ mõ de volũtate bti. nã in opando nõ pt errare. vñ omne illud qò necio ꝯformat̃ regule sue ꝛ si non sit ipa regula sua nõ pòt plus deficẽ ꝙ ipa regula sua. ¶ Cõtra 2^{am} rõem q̃cq̃d sit obiectũ volũtatis diuine volũtas dina extendit se ad omne id ad qò extẽdit se volũtas creata. sicut intellect' diuin' ex tendit se ad oia intelligibilia ad q̃ exten dit se intellectus creat'. igit̃ extẽdit se vo lũtas diuina ad bonũ apparẽs sic volũ tas creata. ꝛ tñ nõ pt deuiare. Et silr vo lũtas bti extẽdit se ad qòcunq3 obiectũ extẽdit se volũtas dãnati. ꝛ tamẽ nõ se quitur ꝙ possit peccare. ¶ Dico igitur ꝙ bonũ apparens potest eẽ obiectũ vo luntatis dei ꝛ bti nõ tñ ꝗtũ ad oẽ3 actũ voluntatis quẽ h3 circa illud viator vel damnatus. q2 duplex est actus volunta tis. s. velle ꝛ nolle. ideo bonũ apparens

potest esse obiectū dei voluntatis ꝛ bti: sed nō respectu cuiuscūq; act⁹ volūtatis
¶ Ad aliud. si ꝯcedat ꝙ volūtas sibi dimissa tēdat in nihil: tñ ex hoc nō sequit ꝙ possit peccare vl' errare. q2 pari ratōe cū intellectus sit ex nihilo pōt deficere ꝛ per ꝯñs ẜm tuā rationē posset errare circa p̄ma p̄ncipia quod falsū est. q2 circa p̄ma p̄ncipia nō pōt errare stāte nā sua. Similiter amare deū est actus volūtatis create de nihilo. ꝛ tñ stante actu ipossibile est ip̄m deficere a rectitudine: ita ꝙ posset esse nō rectus. si etiā esset bona cōcluderet ꝙ lapis poss3 peccare. q2 sibi dimissus tendit in nihil. ꝛ volūtas etiā beati. Dico igit ꝙ omis creatura pōt tendē in nihil. ꝛ in nō esse eo ꝙ de nihilo est. ꝛ sua actio simılit tendit in nō esse. ꝛ hı⁹. tendentia surgit necessario ex nā rei. sed ex hoc nō pōt poni defect⁹ culpabilis.

Dico igitur ad questionē ꝙ nō potest fieri talis natura siue voluntas q̄ sit impeccabilis per nā3 q2 auctoritates sanctoꝝ sūt exp̄sse ō h⁹.
¶ Ad qđ ꝓbabiliter declarādū suppo° hic. ꝙ ois voluntas pōt appetere ꝯmodū. quia hoc ꝯpetit appetitui sequenti. apphēsionē. ꝛ si ois appetit⁹ pōt appetē ꝯmodū pōt appetē ꝓpriū. tūc sic ꝓbabitur. ois volūtas in q̄ nō necessario ꝯiungit appetē ꝯmodū ꝛ recte appetē pōt appetere recte ꝛ nō recte. sed in nulla volūtate creata p̄nt ꝯiūgi illa necessario igit ꝛc̄. mioꝛ p3. q2 nulla volūtas pōt appetē recte ex hoc solo ꝙ appetit nisi volūtas p̄mi. maioꝛ est siliter plana. q2 exq̄ non necessario ꝯiūgit vnū pōt ab alio separi
¶ Dices: ꝙ volūtas pōt creari talis: q̄ ex hoc ꝙ appetit recte appetit. ꝛ pōt creari in tali natura: ꝙ nō possit appetere nisi ꝯfoꝛmiter regule sue. ꝛ p ꝯñs in appetēdo siue ex hoc ꝙ appetit nō poterit non recte appetē sicut nec regula. ¶ Contra ois volūtas sicut pōt sibi velle ꝯmodu3 sic vī ꝙ pōt velle eo modo quo esset sibi maius ꝯmodū si sic inesset sibi. q̄ quide3 modus nō est oꝛdinatus a deo vt supposito. ꝛ per ꝯñs volūtas appetēs ꝯmodū sb̄ tali modo quo esset sibi maius vl' sūmū ꝯmodū nō ꝯfoꝛmabit regule sue. Ex hoc pōt ꝯfoꝛmari rō vna soluta sic. ois volūtas q̄ nō est sua regla nec necessario est ꝯfoꝛmis regule sue pōt deficere in rectitudine. sed ois volūtas creata de relicta nāe sue est talis vt p3. ¶ Item 2° argu necessario omnis voluntas que ē in appetēdo: nō ē satiata nec q̄etata nec pōt sibi dimissa quietari nisi in obō infinito qđ nō habet p̄ns. ꝛ p ꝯñs nō tendit actualiter in illud talis inq̄ volūtas pōt appetē aliq̄d nō in oꝛdine ad illō vl' tenderein bonū apparēs exquo non ē imobilitata in isto infinito. sed ois volūtas creata naturalit sibi dimissa est hı⁹. q̄re ꝛc̄. Et ex hoc pōt ꝯfirmari ꝛ verificari 2ª ratio soluta q̄ dicebat obiectū voluntatis create bonū indifferens esse ad apparēs bonum ꝛ ad veru3 bonum. quia eni voluntas creata i puris naturalibus nō pōt necessario imobilitari in sūmo bono. ideo potest tendere in aliud non i oꝛdine ad illud. Et 3ª ratio etia3 soluta posset etiam ex hoc confirmari. ¶ Teneo igitur ꝓpter auctoꝛitates magis: ꝙ deus nō potest facere volūtatē rōnalem impeccabilē p nā; sed p donū sup̄nāle. Sed quomō dictum est li. 4. di. 49. in mā de beatitudine.

Ad primum veru3 est ꝙ deus potest facere coꝛpus quod nō potest deoꝛdinari in suo motu deoꝛdinatione culpabili. quia coꝛpus tale non potest esse susceptibile peccati vel culpe: sicut voluntas. tamen nō potest facere coꝛpus quod non posset moueri diffoꝛmiter: nec cui repugnet necessario ex p̄ncipio itriseco diffoꝛmit moueri si de⁹ velit illō sic mouē. Et p sile volūtas q̄ ex nā sua credat libera n̄ pōt creare q̄n nāe sue dimissa posset se mouē sic oꝛdinate.

vel aliter vel qn possit sic moueri & ꝯrio mō ꝙtū est de se nisi imaginet vnus angelus sicut fingit Ansel de casu diaboli. ꝙ pmo eēt quedā nā. & deinde daret sibi affectio ꝯmodi sine rōne. tunc ista volūtas nō esset capax peccati nisi daret sibi plus sicut & est in freneticis & in hñtibus vsuz rōnis ppetuo impeditū. talis. n. nō est capax peccati nec actus meritoꝝ cū illis circūstātijs. sꝫ qō intelligi debet de habēte volūtatē & sil' vsuz rōnis ¶ Ad aliud dico sicut dixi in pmo ꝙ volūtas creata nō necessario tendit in finem sibi ostensum nec in vlī nec in pticulari. Tenēdo tñ cōem viā pōt dici ꝙ non sequit tendit necessario in hoc bonū infinitū. ꝰ & in qōlibet qō est in illud ordinatum qꝛ in illis nō est pfecte rō boni. & si etiaꝫ tenderet in finē necessario nō sequit ꝙ tēderet in omne qō est ad finē mō debito Ad aliud de ansel. posse peccare non est libertas nec ps libertatis. dico ꝙ veꝝ est ꝙ posse precise in peccatū qō est carētia vel puatio debite circūstātie nō est libertas vel libertatis ps tñ posse in actū cui annexa est deformitas est bene ps libertatis non simpliciter sed create. vel dici potest & redit quasi in idē ꝙ potest loq de posse peccare ꝓut dicit ordinē ad actū talē qui quidē ordo est relatio q̄ nihil est sui fundamēti vel potētie que est pncipiū illius actus. & sic posse peccare non est libertas vel pars libertatis nec tñ sequit fundamentū & principiū illius actus posse esse sine tali respectu qꝛ quādo respectus de necessitate sequit fundamentū lꝫ nō sit ps vel aliqd fundamēti tñ non pōt esse fundamentū sine illo sic nec respectus iste sine fundamēto. Si āt accipiat posse peccare ꝓ fundamēto illi' respectus qō quid fundamentū & pncipiū actus cui annexa est deformitas pōt esse ps libertatis hui' nō dico libertatis absolute que abstrahit a creata & increata sed est ps libertatis create. vñ deformitas actus magis ꝯuenit libero arbitrio

inq̄ᵐ creatum ꝙ inq̄tuꝫ liberꝝ. ¶ Ad aliud an angeli beati vel hoīes sint impeccabiles per grām patebit in 4°. Et si ita sit nego tñ ꝯñam. qꝛ illud qō habet de rōne sua formali ꝙ sit pficiēs alteꝝ & alteꝝ susceptiuū illius & de rōne sua est ꝑfectibile ab illo hec inq̄ᵐ hi' sunt diuersa pmo in tm̄ ꝙ impossibile est ꝙ vnuꝫ ꝙtūcūqꝫ crescat i pfectiōe fo̾mali & eēntiali in suo genere sit alteꝝ eēntialit' vel cōtineat illud vnitiue. sicut pꝫ de mā & forma. fo̾a & accñte. nam stante limitatiōe fo̾i impossibile erit ipm includere pfectionē suā eēntialit' & vnitiue. puta si poᵃ mãe sit potētia receptiua forme ꝙtūcūꝫ crescat hi' poᵃ iperfectōe talis potentie nūꝙ ꝯtinebit vnitiue formā nec fo̾m siue fo̾a accñs. sed ꝙtūcūqꝫ cresceret hi' ꝑfectibilia tm̄ cresceret in capacitate & pō nisi poneret fo̾a creata formalit' infinita sicut deus. tunc. n. vnitie ꝯtineret suas ꝑfectōes & esset eadeꝫ eis sicut deus. qō est impossibile ipam. s. esse infinitā. ꝙtūcūꝫ igit' charitas sit pfectio finita vel grā cū nullus gradus entis siue fo̾e ꝙtūcūꝫ maxim' exq̄ tñ finit' est pōt esse in q̄ vnitie pfectio charitat' ꝯtineat. ꝙtū igit crescēt creatura rōalis in entitate & nōbilitate fo̾ali tñ crescet in potētia vel capacitate & non alit'. ꝙtūcūqꝫ etiā ꝯcrearet grā alicui creature semp tñ grā essꝫ grā nec eēt nālis ita ꝙ de nā sua vel ꝯñs nām necessario. ¶ Ad vltiᵐ dico ꝙ motus nālis vel inclinatio volūtatis in finē nō ē act' elicitus si tñ volūtas in pmo instāti habeat actū elicitū nō video qn possit tūc peccare nullus tñ actus elicit' volūtati est nālis nisi ꝓ tāto qꝛ est cōformis inclinatōi nāli q̄ nō est actus elicit'. sꝫ omnis actus volūtatis elicit' est mere liber. Alii aūt qui negarēt voluntatē angeli vel hoīs posse habere actū elicitū nisi rectū in pmo instāti. dicerēt ꝙ nō est sīle de pᵒ instāti & de alijs qꝛ dicerēt ꝙ totū qcqd est in pmo instāti creatōis vel ꝓductōis esse a ꝓducēte vel creante. & iō in primo

instanti nõ posset peccare nisi rẽdũdaret ⁊ in deũ. sed in sequẽtibus instãtib' aliȷs posset elicere actũ bonũ vel malũ: de actu tñ elicito angeli vtrũ in pmo instãti potuit esse malus dictũ est. s.

Circa distinc. 24. quero vtrũ portio supior sit põ distincta a portiõe inferiori. q sic. sm Aug. 12. de tri. c°. 4. imago est in supiori portõe sed in inferiori nõ est. sed hoc non esset si essent vna ⁊ eadẽ potentia. Itẽ potẽtie distinguũt p obiecta. 2. de aia. sed obm portõnis supioris est eternũ ⁊ inferioris tpale q̃ sũt obiecta valde disticta. g̃ ⁊c̃. Oppo^m p Aug. vbi. s. in pn. c. aiam in hec duo. s. portõem supiorẽ ⁊ inferiorẽ nõ nisi per officia geminamus.

Dico q potest esse vnus intellectus. q. vtrũ portio supior sit tm̃ vna potẽtia ⁊ portio inferior tm̃ vna alia distincta ab alia. ⁊ tunc dico q ille intellectus est falsus ⁊ impossibilis. quia neutra portio tm̃ est vna põ. nam sm Aug. vbi. s. portio supior est respectu eternoꝝ. sed respectu eternoꝝ potest esse ⁊ est memoria intelligẽtia ⁊ volũtas que sunt plures potentie disticte. igr̃ ⁊c̃. maior pꝫ p Aug. distinguẽdo supiorez portõem ab inferiori. mior pꝫ p eundez qui dicit q imago trinitatis non est nisi q̃tũ ad illas tres potẽtias in portõe supiori rõnis: g̃ sequit̃ q portio supior non est vnica potentia. Q etiã hi' potẽtie dicte sint respectu eternoꝝ pꝫ p potẽtias q̃ ponunt pncipia pductiõis in diuinis q̃ sunt necessario itellectus ⁊ volũtas hec eni principia siue potentie sunt respectu obiecti eterni. s. essẽtie diuine. nõ. n. pdicte potẽtie intelligẽdo ⁊ volẽdo obm tẽpale siue nõ eternũ pducũt filiũ ⁊ spm sanctũ. qꝛ tunc depẽderẽt psone iste a tẽpali. sed hi' principia vel potentie intelligẽdo ⁊ volẽdo essentiã diuinã que eterna est pncipiãt psonas igr̃ silr̃ erit de hi' potentȷs i creatura rõali. s. q memoria intelligẽtia ⁊ volũtas erũt respectu eternoꝝ portio. igr̃ supior q̃ ẽ respcũ eternoꝝ cũ non sit respectu coꝝ nisi rõne pdictarũ potentiaꝝ nõ erit vna põ tm̃. Codez mõ de portiõe inferiori in q̃. s. est illa eadẽ imago trinitatis que etiã ꝯsistit i illis tribus potentȷs qꝛ aia potest esse ⁊ est qñq3 in potẽtia accñtali respectu obiecti tpalis intelligibilis habẽs notitiã habitualẽ siue habitũ scie vel ꝯclõnis alicui' ⁊ hoc respic̃ memoriã. aliqñ est in actu 2° intelligendi illud. ⁊ h° respicit intelligentiã. Ex hoc aũt q in actu intelligit sequit̃ volitio que respic̃ volũtatẽ. qꝛ cuꝫ ista tria nõ possunt esse vna põ. portio etiã supior ⁊ iferior nõ possunt distigui p hoc q vna sit ꝯtemplatiua vel speclatiua ⁊ alia practica. imo tam speculatia q̃ practica ptinẽt sm Aug. ad portõez supiorẽ. quia ꝯtemplatio sm Aug. nõ est nisi actus respiciẽs eternum ⁊ praxis eiusdẽ portõis supioris est actus eius respiciẽs tpale respectu eterni siue in ordie ad eternũ. Est igr̃ alius intellectus. q. accipiẽdo aliquã potentiã in portiõe supiori ut itellectiuã ⁊ aliquã similẽ in inferiori. s. etiã intellectiuã ⁊ sic de volũtate ⁊ memoria vtrũ sint disticte po^c. Et dico q nõ. hoc pbo pmo ex actu ⁊ opatione. nã Aug. vbi. s. dic̃ q portio supior intẽdit regulis eternis ⁊ supiorib' ꝯtemplãdis. Inferior aũt intẽdit tpalib' agẽdis. arguo tũc sic. eadẽ põ cognoscit pncipia ⁊ ꝯclõem aliř nulla põ cognoscerꝫ pncipiũ qꝛ pncipiũ nõ cognoscit nisi sciat elici conclõ ꝯtenta in illo. Et Ari. etiã 2° de aia dicit q oꝫ esse sensũ vnũ q̃ cog° scat diuersa obã diuersoꝝ sensuũ ⁊ diuersitatẽ illoꝝ obiectoꝝ. sed portio inferior cognoscit ꝯclõez que est de hoc agibili tpale cuius pncipiũ ⁊ regulã eternã cognoscit portio supior. s. q pcepta dei ex charitate sunt implẽda ⁊ aliqd tale g̃ eadẽ erit põ intellectiua illius portõnis supioris cognoscẽtis pncipiũ ⁊ portõnis

inferioris cognoscētis concloem ¶2° ꝓ bat idē ex actu beatifico spēali. nā beatitudo nō ꝯsistit in plibus potētijs eiusdē rōnis. nā si sit in itellectu simul ꝛ voluntate nō tñ est in duab' intellectiuis potētijs vel in duabus volitiuis. ſꝫ tñ in vna intellectiua vł volitiua qꝛ beatitudo ꝭꝫ omes phos est optimū hois. iō in vna ṽtute ꝯsistit eiusdē rōnis. sed beatitudo est portōis supioris rōis hoc est manifestū ꝛ etiā portōis inferioris rōis. ꝓbo qꝛ oꝫ ꝙ beatitudo sit istius potētie que est ꝑncipiū meredi hi' est tota portio rōis inferioris si ḡ tota intellectiua ꝛ supioris ꝛ inferioris portōis est beatificabilis illa intellectiua vtriusqꝫ portōis erit vna pō 3° ex rōne habitus idē oñdit. idē habit' simplex nō ꝑficit duas potētias. sed eadē charitas ꝑficit voluntatē supioris portionis ꝛ inferioris. igr̄ nō sunt due po°. et silr̄ erit de intelligētia. ꝓ° maioris qꝛ distinctio in posteriori nō arguit distinctionē in ꝑori. maior vnitas sp dꝫ esse in ꝑori ꝙ̄ in posteriori. sed habitus est vnus igr̄ pō quā informat magis est vna. ꝓ° mioris qꝛ charitas est in volūtate portionis supioris qua deus diligit. ꝛ eadē i volūtate portōnis inferioris qua diligit ꝓximus qui est obm̄ tpale. vna. n. charitas extendit se ad oia diligibilia. igit nō est nisi vna voluntas. ꝛ silr̄ igit nisi vn' intellectus.

Ad primuꝫ dico ꝙ imago cōsistit in aia nō ꝭm ꝙ totaliter est vnū ens qꝛ essentia aie repn̄tat vnitatē ꝛ distinctōeꝫ. vnitatē respectu eēntie. distinctōem respectu pōꝝ: ut sue potētie sunt sub actibus qꝛ tūc cōsiderat ibi origo. q. vnius potētie ab alia ut dictuꝫ est di. 16. potētie aūt aie possūt ꝯpari vel respectu tēpaliū vel respectu eternoꝝ. Et ut respectu eternoꝝ habēt quandā spēalē silitudinē rōne qua est expressior imago in ipsis ut sic ꝙ̄ ut sub actibus respcū tpaliū. min'. n. repugnat mēoria intelligentia ꝛ volūtas create ut sunt respectu eternoꝝ patri. ꝛ filio ꝛ spūi sancto eternis. ꝙ̄ ut sunt respectu lapidis vel altius obiecti tpalis ꝛ qꝛ minus expsse repn̄tat imago in aia ꝓut huiusmōi potētie aie sunt sb̄ actibus respectu tpaliū ꝙ̄ qñ sūt sub actibus respectu eternoꝝ. hinc ē ꝙ Aug. dicit imaginē esse in portōe supiori que est respectu eternoꝝ nō in portōe iferiori que est respectu tpaliū: nō ꝙ ibi nō sit imago in eisdē potētijs ſꝫ min' expressa vt dictū est ¶Ad aliud cū dr̄ po° distinguūt per obiecta. dr̄ ꝙ duplex est obm̄ formale. s. ꝛ mäle. formale est adeqtū potentie. ut color visui. mäle quod ñ est adequatū ut albedo ¶Sed nō video qn̄ albedo sit obiectū visus ita formale sicut color. si. n. nullus esset intellect' abstrahens hoc vłe quod est color oculus bouis videꝛ albū ꝛ nigrū. imo color ut quid cōe abstractū nō videt sed h° albū ꝛ hoc nigrū quoꝝ neutrū est obiectum adequatū visui. qꝛ nulla pō habet obm̄ adequatū nō abstractū nisi diuinus itellectus qꝛ nulla res est in qua ꝯtineātur oia perceptibilia a potētia nisi essentia diuina. obiecta igit formalia in re possunt esse albū ꝛ nigrū. sed non est aliqō istoꝝ obiectū adequatū visiue potentie Dico ḡ ad argumentū ꝙ non ois distinctio obiectoꝝ formaliū facit distinctōeꝫ potentiaruꝫ. nam manifestū est ꝙ non oportet tot esse visus quot sunt colores nec tot esse auditus quot sunt soni. imo phus. 2° de aia. ex ratione talis mixtiōis in tali organo puta visus concludit illā potentiā puta visum esse istius obiecti ꝛ non alterius. ꝛ pro tanto sequitur ꝙ distinctio obiectoꝝ facit distinctionem potentiaꝝ. quia tale obiectum limitatū ꝛ distinctum non percipitur nisi a tali potentia ꝛ nunꝙ̄ ab alia que quidē potentia est limitata ad tale obiectum ratione talis mixtionis organi. ¶Sed aliud est de potentijs non organicis que sunt abstractissime ꝛ sunt totius entis.

vnde ibi non hʒ veritatē ꝓpō illa ꝙ distinctio obiectoꝝ facit distinctōem potētiaꝝ. sed solū est vera in organicis potētijs que nō sunt abstractiue. Si queras qđ est obm̄ adequatū potētie nō organice. Dico ꝙ si ens pōt habere ꝯceptū vel rōem cōem ad ens creatū ꝛ increatū est obm̄ adequatū intellect⁹. nō ꝙ ꝑ abstractōez illā sit obiectū intellectus sed ꝗa a quolibet intelligibili pōt abstrahi vna talis rō vel ꝯceptus ꝛ tūc nō distinguerētur portio supior ꝛ inferior nec etiā intellectus ꝛ volūtas formalr̄ ꝑ obiecta. si aūt ens nō posset habere talē cōceptum cōem si debeāt assignari potētie nō organice que se extēdit ad oē ens aliqđ obiectū adequatū ꝛ primū illud nō erit nisi essentia diuina in se ꝯtinēs oēs rōes alioꝝ entiū ꝛ ad quā oia alia entia hn̄t attributōem. sed hoc falsuʒ est ut ꝓbatū est in p° li. s. ꝙ essentia diuia nō pōt esse obm̄ primū ꝛ adequatū intellectus creati. sed solū intellectus dei cui est ꝓportiōnata. ꝛ respectu creati intellectus est imꝓportōata. Et si essentia diuina non ponat esse obm̄ primū intellectus creati cū ſm cōiter loquētes creato ꝛ increato nihil posset esse cōe vniuocū sequit̄ ꝙ potentia nō organica non hēbit vnū obm̄ vni⁹ rōis ꝛ adequatū. ꝛ hoc est ꝓbabile ꝑpter perfectōem potētie. a sensibilibus eni pticularib⁹ puta albo ꝛ nigro ꝛ ab alijs ad que se extendit potētia visiua q̄ ab illa limitata est abstrahē quoddā cōe vniuocū. ꝛ vltra ab hi⁹ sensibilib⁹ ꝛ alijs aliaꝝ pōꝝ quoddā cōe vniuocū ꝛ tādē pōt ꝓcedi sic abstrahēdo ꝙ vnū erit vniuocū obm̄ sensibile cōe oibus sensib⁹ sic etiā ꝛ obm̄ potētie diuine obm̄ dico opabile nō potest esse aliqđ adequatuʒ nisi tm̄ ens possibile qđ non est vnū i re sed aliquo mō est vnū hoc est tm̄ in itellectu qꝛ nō pōt esse aliqđ vniuocū reale oibus opabilib⁹ a pō diuina. sic et̄ ponit ꝑpter pfectōem intellect⁹ ꝙ ipse intellectus ad tot se extēdit ꝙ nullū vnū obm̄ hʒ sibi i adequatū ꝛ vni⁹ rōis. vel dic ad aliā rōem ꝙ ꝗtūcūqꝫ obā distinguūt p⁹ penes necessariū ꝛ ꝯtingēs vl̄ penes eternū vl̄ tpale si tn̄ vnū illoꝝ possit accipi ut pncipiū cognoscēdi alteꝝ talis distinctio obiectoꝝ n̄ reqrit distinctiōeʒ pōꝝ. Sic aūt est de obiectis portōis supioris rōis ꝛ inferioris. q̄re ꝛc.

Circa distinc. 25. quero vtrū aliqđ aliud a volūtate causet effectiue actū volendi in volūtate. qđ sic ꝓbo. 3°. de aia ponit Arl. ordinē mouētiū ꝛ motoꝝ sic. s. ꝙ appetibile est mouens non motū. Appetitus mouēs ꝛ motū ab ipso. s. obiecto appetibili. ꝛ 3°. motū non mouēs quod. s. mouet ꝑ actū ꝛ imperiū volūtatis vel appetitus ut corpus aialis non potest dici ꝙ appetibile mouet methaforice sicut finis mouet qꝛ tūc phus statim equocaret de mouēte in suo ꝓcessu cū dicit ꝙ primū puta appetibile mouet 2m. s. appetitū. ꝛ 2m. s. appetitus mouet 3m. quia 2m. s. appetitus mouet ꝓpe ꝛ in eēntialiter ordinatis vr̄ ꝙ eo genere motus quo mouet̄ vltimū a medio moueat̄ mediū a primo. Item volūtas nō est potētia actiua ģ effectiue nō cāt suaʒ volitōem. ꝛ oꝫ tūc ꝙ ab alio causet̄. ꝯn̄s patet. ꝓbo an̄s. qꝛ pō actiua est pncipiū trāsmutandi aliud inq̄m aliud 5. meth. ꝛ sic potētia actiua habet actū trāseūtē in aliud sed volūtas nō potest agere in obm̄ quia illud nō patit̄ a pō. magis igr̄ est dicendū ecōuerso. Item accn̄s ꝑ accidēs nō egredit̄ de ꝑ se pncipijs sui sbi. sed volitio est accn̄s per accn̄s qꝛ qn̄qꝫ inest qn̄qꝫ nō inest. ģ ꝛc. Itē qđ est de se indetermiatū ad vnū oppositoꝝ inq̄tū hi⁹ nō agit nisi ꝯcurrat agēs determians qꝛ ut indeterminatū nō plus se habꝫ ad esse effectus q̄ ad nō esse. volūtas auteʒ de se sic se habet ad actū suū q̄re oꝫ dare aliud agēs qđ nō vr̄ esse nisi obm̄. Ad oppositū ꝑ Aug. 12. de. ci. c. 6°. dicit ꝙ si

duo sint equalit̃ affecti aīo ⁊ corpore et postea tentant̃ eadem pulchritudine vel obiecto. vnde est ꝙ vnus cadit ⁊ alius non cadit. Et dicit ꝙ hoc solum est a voluntate. ¶ Item idem dicit Ansel. de concep. virgi. c. 9. ¶ Itē Aug. 2. de li. ar. ꝙ nisi ea que sunt volūtaria nobis essēt posita in ptāte nostra volūtas neqꝫ eēt laudanda neqꝫ vitupanda neqꝫ etiā eēt mouēda. Et qui dicit vl' sentit volunta tē non eē mouendā talis est exterminā dus ab hoim nūero. Arguo igr̃ sic. i po testate pacienti nō est ꝙ ipm patiat̃ inq̄ᵐ patiens. pᵒ quia patiēs nō patit̃ nisi q̄a agens agit. sꝫ pus nō est i ptāte posterio ris. igr̃ actio agentis nō est in ptāte pati entis inq̄ᵐ patiens. igr̃ nec passio eius. pᵒ qꝛ si agens agit patiēs necessario pa tit̃. ḡ volūtas si est solū receptiua ⁊ passi ua respectu sue volitōis nulla volitio ē in ptāte eius. ḡ ⁊c. ¶ Itē adducunt̃ auctes Ansel. volūtas mouet nos tanq̄ sua in strumēta. Et de cōcep. vgi. c. 4. volūtas est instrm̄ seipm mouens. Et Aug. 2. li. retrac. c. 28. vbi dicit ꝙ nihil est tā in po testate nr̄a q̄ ipsa volūtas. igr̃ ex hoc pt haberi ꝙ nulla actio in nobis ē ita a no bis sicut volitio volūtatis. ¶ Itē Aug. 83. q. 8. auctas etiā Ar. 9. metha. c. 8. vbi dicit ꝙ ptās rōnalis est ad opposita igit̃ cū sm ipm oporteat tale indetermi natū determiari ab alio. iō subdit Ar. hoc soluendo hoc autē dico appetitū ⁊ pheresim. i. electōem. igr̃ appetitus ē ef fectiuus sue nolitōis. Itē vna rō tal'. ob iectū volūtatis est finis ad quē terminat̃ eius volitio ⁊ ppter quē est volitio eius Sed finis nō mouet nisi methaphorice pmo de ge. igit̃ nō effectiue inq̄ᵐ finis qꝛ vere mouens effectiue mouet ppter finē sed finis inq̄tū finis nō mouet ppter fi nē. ḡ nullū obm̄ volūtatis ipam mouet ad volendū effectiue. ḡ a se mouetur. ¶ Item nobilissime potētie pn̄tes formaꝫ nobilissimā nō pn̄t esse tm̄ passiue. intel lectus ⁊ volūtas sunt nobilissime poten tie maxīe voluntas. ḡ ⁊c.

Dicitur hic ab vno doctore moderno ꝙ aliquid aliud a vo luntate est effectiua causa volitōis in ip sa ⁊ illud ponit esse fantasma. Ratō sua pncipalis est ista. oportet mouens ⁊ mo tū esse distincta sbo sed in pte aīe intelle ctiua nihil potest esse distinctū sbo a vo luntate. igr̃ ibi nihil est motiuū ipi'. igit̃ oꝫ esse aliquid aliud extra partē intelle ctiuā. ⁊ illud ponit̃ fantasma: pmā p batōeꝫ pbat sic. qꝛ idē est ponere mouēs ⁊ motū non esse distincta sbo ⁊ idē mo uere se quod est impossibile. pmo qꝛ iō tunc respectu eiusdē esse in actu ⁊ in po tentia. qꝛ 2ᵒ. phy. dr̃ ꝙ tale est mouēs in actu quale est mobile in potentia. Item dicit ꝙ illud. s. ꝙ idē non pōt seipm mo uere est pncipiū methaphysicū. iō tolleṙ illud est auferre pncipiū ingrendi veri tatē in methaphysica. 2ᵃ rō est talis. mā ⁊ efficiēs non coincidūt in idē nūero. 2. phy. ḡ nec agēs ⁊ patiens. Itē. 5. metha. mouens refert̃ ad mobile realiter. sꝫ eiꝰ dem ad seipm nō est relatio realis. pbᵒ qꝛ relatiua realit̃ sūt realit̃ oppoᵃ sꝫ op posita simul nō possunt cōpetere eidem ¶ Itē agens approximatū passo disposito agit necessario: iō dicit Ar. 2ᵒ de aia. ꝙ si sensus eēt actiuus semp ageret sicut ig nis semp ꝯbureret si haberet ꝯbustibile pn̄s. ḡ eodē mō volūtas semp vellet si es set causa actiua sua volitōis ¶ Dices ꝙ volūtas libera est iō non sequit̃ ꝙ semp agat sicut ignis qui nō est liber. ¶ Con tra saltē sequit̃ ꝙ semp pōt ager̃ cū vult ⁊ semp potest velle. Dices ꝙ obm̄ appre hensuꝫ requirit̃ sicut causa sine qua nō qꝛ sm Aug. Inuisa possumꝰ diligere in cognita nequaq̄. ¶ Contra. qꝛ sic posset sustinere ꝙ qōlibet agit in se. naꝫ si ligᵐ approximatū igni ꝯburat dicā codeᵒ ꝙ ignis nō ꝯburit sed lignū ꝯburit se ⁊ ig nis est cā sine qua nō. ⁊ sic dicā de oibus ¶ Item ad pncipale omne agens equocuꝫ

Godefredus de fontibus quodl. vi q. vii Et quodl. viii q. 2 et quodl. ix q. xix

est nobilius effectu suo sz volūtas si cāt volitiōem suā non cāt nisi sicut cā equiuoca. cū igit volūtas ut precise est causa actiua vel ṗncipiū ꝓductiuū volitōnis cū ex hoc ꝙ est ṗncipiū ꝓductiuū volitionis non sit hñs volitōez sequeret ꝙ eēt nobilior ꝙ̄ ut volens formaliter. ¶ Dicit ḡ illa opi. ꝙ intellectus agens nec mouet intellectū possibilē nec volūtatē sed fantasma irradiatū ab intellectu agēte mouet imediate intellectū possibilē. qꝛ ꝙ̄ꝙ vbi sit fantasma ibi sit intellectus. Intellectus tñ est alicubi vbi non est fātasma ꝛ sic saluat ꝙ mouēs ꝛ motū sunt distincta sb̃o. fantasma igit irradiatū imediate causat intellectōez ꝛ volitōem imediatōe cause sed non imediatōe effectus. qꝛ prius cāt intellectōem ꝙ̄ volitionē.

Alia est opi. docto.

antiquioris que ponit eandē concl'oem s. ꝙ volūtas mouet ab alio sz ponit illō aliud esse obm̄ cognitū vel intellectum Et hoc ꝯfirmat per auc̄tem Auer. 2. metha. qui dic̄ ꝙ balneū in re extra mouet vires sensitiuas quas. s. mouet effectiue sed balneū in aīa mouet volūtatē igitur obm̄ ut cognitū mouet effectiue appetitū. ¶ Itē appetit' sensitiu' effectie mouet ab appetibl'i sēsibl'i. igr̄ ꝛ ītellectiu' ab appetibili intelligibili. ¶ Si dicas ꝯtra hoc qꝺ non est non pōt esse cā alicuius entis sed obm̄ intelligibile pōt esse nō ens i se simplicit. ḡ non pōt esse cā volitōis. Rñ dent ꝙ obm̄ ut cognitū causat. ꝛ hoc est dicere ꝙ intellectus ꝑ intellectiōem suaz causat volitiōem. ꝛ sic nō oz ꝙ illud qꝺ cāt hoc sit nihil. cognitio. n. abstractiua nō est nihil in intellectu lz non sit in se vel in re extra. ¶ Iste due opi. concordāt in hoc ꝙ ponūt aliqͥd aliud a volūtate mouere ipsam sed discordāt in mouēte ut patet ¶ Cōtra concl'oem in se sunt rōnes ṗncipales ꝛ replico eas sic deducēdo agens nāle non pōt esse ꝑ se causa ꝯrioꝝ circa idē passuz ut excludat ꝑ hoc instā tia de dissolutōne glaciei ꝛ ꝯstrictōe luti sed in ꝑtāte voluntatis nr̄e est hr̄e nolle ꝛ velle que sunt ꝯria respectu vni' obiecti. ḡ illa non pñt fieri ab agēte nāliter. ḡ non ab obō qꝛ est agens nāle. Esto igr̄ ꝙ obm̄ esset cā ipsius velle oporteret tñ eē aliud qꝺ esset cā ipsius nolle. ¶ Sed illud aliud a volūtate nō posset esse nisi obm̄ malū sz malū cū sit qͩd priuatm̄ nō posset esse cā actus positiui cuiusmōi est nolle. ḡ oz ꝙ sit effectie a volūtate. ¶ Itē passio nō est in ꝑtāte paciētis spēalit̄ qñ est ab agēte nāli. sed si obm̄ est agens nālit̄ volitionē ꝛ non volūtas. igr̄ ꝛ volitio nō erit in ꝑtāte volūtatis. ꝛ si sic tūc nec aliqͥs actus alius impatus a voluntate erit in ꝑtāte volūtatis. ꝛ sic nec merebit nec demerebit ꝑ volitōem. ¶ Dr̄ ꝙ ꝓ tāto in ꝑtāte volūtatis est volitio ꝓ ꝙ̄to pōt determinare intellectū ad ꝯsideratōnem huius vel illius. vel auertere eū ab hoc vel ab alio ꝛ sic est in ꝑtāte volūtat volitio lz non ꝙ̄tū ad actū primū. ¶ Cōtra. accipio ṗmā actōez in volūtate cātā ab obiecto qꝺcūqꝫ sit illud. qꝺ oz ponere ꝫm te. illa actio est mere nālis. ḡ illa non est in ꝑtāte volūtatis nec. n. est in ꝑtāte nr̄a qñ visis tāgamur ꝫm Aug. ¶ Si igit post istū actū possuz mouere intellectuz ad ꝯsiderandū hoc vel illud. quero per quē actū: non ꝑ istū. qꝛ iste nō est in ꝑtāte volūtatis. ḡ oz ꝙ per aliū: de illo alio quero per quē actū nō per istū qꝛ iste ñ est in potestate volūtatis. ḡ oz ꝙ ꝑ aliuz de illo alio quero vnde est. vl' est ab ipsa volūtate. vel ab obiecto vel a fantasmate. si a volūtate habeo ꝓpositū qꝛ tunc est in eius ꝑtāte illa volitio ꝛ est effectie ab ipsa. ꝛ eadē rōne ṗma volitio aut ē ab alio. s. ab obō vel fantasmate. ꝛ si sic tunc erit actus naturalis. ꝛ ꝑ ꝯñs non plus erit in ꝑtāte volūtatis sic impare intellectui de ꝯsideratiōe hui' vel illius ꝙ̄ fuerit primus actus. ¶ Dices ꝙ in cōsiderando per intellectū potest cōcurrere impedimentū in illa circulatōne actuū. est

eni isti fantasmati ꝑmo mouenti coniū
ctū aliud ⁊ aliud vicinū sibi. ⁊ ideo for
tius mouet vel potest mouere intellectū
ad intellectōnem vel consideratōnez sui
⁊ per ꝯsequens voluntatē ad actum vo
litōnis ita ꝙ non erit necesse ꝙ obiectū
quod ꝑmo occurrit causet volitōez. Si
enim cogito aliquod delectabile mouēs
appetitū non est necesse moueri ad illō
quia potest occurrere per ꝯsideratiōem
intellectus ad obiectū magis mouēs vo
luntatē ita ꝙ distat voluntas a ꝑma sua
volitione ¶ Sed contra cōcedo ꝙ po
test occurrere impedimentū a casu sed il
lud non erit in potestate voluntatis nec
ad imperiū eius. eodē. n. modo est de ap
petitu bruti. nam bos videt herbaz que
mouet appetituz suū ⁊ ex illo appetitu
mouetur progressiue ad herbā sed i mo
tu illo occurrit obiectū magis delectabi
le fortius mouens appetitū ⁊ tunc sistit
a primo motu ⁊ tamen non libere quia
necessario mouet ab illo maiori delecta
bili occurrente q̄q̄ casualiter occurrat.
¶ Aliq̄ dicunt ad rōnem ꝙ obiectū intelle
ctus occurrit sub duplici ratione. s. sub
ratione illiciti ⁊ sub ratōne delectabilis
ut patet in obiecto fornicatiōis. ⁊ tūc in
potestate volūtatis est sistere intellectuz
in turpi dimittendo aliā partem ⁊ tunc
sequit mala electio. ¶ Cōtra quero vel
iste due rōnes equaliter mouēt vel non.
si equaliter ergo causabūt simul nolle ⁊
velle in volūtate respectu eiusdem obie
cti quod est impossibile. Si inequaliter
mouēt ergo alterꝫ mouet efficatius volūta
tē ⁊ mouet naturaliter ⁊ necessario. ⁊ ꝑ
ꝯñs non erit illa volitio in ptāte volū
tatis sed necessario ēt ſm illaz mouebit
intellectū. non igit poterit sistere euz in
alio. ¶ Contra illud de fantasmate. agēs
equiuocū totale est nobilius effectu. sed
fantasma per ipm est agēs equiuocū to
tale intellectōis ⁊ volitōis. ergo est nobilius
omni intellectōe ⁊ volitōe. igr fantasia
tio est nobilior felicitate phorꝫ quā po
nebant cōsistere in intellectōe ⁊ volitōe
nec potest solui ꝑ lumē intellectus agētis
q2 illud non est distinctū ſbo a volūtate
⁊ intellectu. ergo fantasma non pōt agere i
ipsam voluntatē ꝑ ipm vel ꝑ intellectuz
possibilē. nec etiā intellectus agens i fan
tasma cū non sit distinctum ſbo ab ipo
agens. n. ⁊ patiens oz esse distincta ſbo
ſm eū. Itē sequeret cū in aīa sepata vel
in angelo non sit fantasma ꝙ nō potue
rūt velle. vel oportet ꝙ deus immediate
causet malū velle in angelo vl' aliud ob
iectū extrinsecū. ⁊ tunc ꝑma volitio an
geli non fuisset culpabilis ex quo nō fu
isset in potestate sua nec causa actiua ei9
nec est ꝓbabile ꝙ anime sepate vel ange
li nullo mō possint se mouer̄ sz ꝙ starēt
imobiliter vbicunqꝫ ponerent ac si essēt
in carcere. Nec vz dicere ꝙ phi nō vide
rūt quomō esse poterat noua intellectō
in angelis q2 de angelis errauerūt. ⁊ vbi
falsa sunt principia non est mirum si se
quant false ꝯclōes. Si tamen ꝯuenissē t
nobiscū ꝙ angeli accepissent esse nouū
siue eē post nō esse bene admisissent no
uas intellectōes in angelis ¶ Ad primā
ratōem pro illa opi. cū dr̄ ꝙ mouens et
motū debēt esse ſbo distincta necessario
verꝫ est in corporalibus solū. credo etiā
ꝙ ibi nō necessario est verū saltem dico
ꝙ in spiritibus est simpliciter falsa quia
deus non possꝫ vnū angelū ita nudū in
nālibus creare qn ille suis nālibus relic
tus posset suam essentiam intelligere et
sic esset mouens ⁊ motū indistinctū ſbo
¶ Ad probationē suam ꝙ ista sunt eius
dem ratōis mouēs ⁊ motū esse indistin
cta subiecto. ⁊ idem mouere se patet ꝙ
alius doc. concederet voluntatē moueri
ab obō ut apprehenso ab intellectu ⁊ tn̄
obm̄ ut apprehensū ab itellectu vl' intel
lectus ondens tale obm̄ nō sunt disticta
ſbo a voluntate. ⁊ tn̄ non ꝯcederet mo
uens ⁊ motū ibi esse idez. Sed ego dico
ꝙ nō solū indistincta subiecto sed vnuz
⁊ idē simplex pōt esse mouens ⁊ motuz

¶ Cũ dicis quale est agens in actu tale est
passũ in potẽtia ⁊c. dico ꝙ si accipiatur
actus ⁊ potentia ut sunt due prime drie
entis sic diuidunt ens. vñ ⁊ hoc ens ⁊ iõ
numero diuidũt. ⁊ isto modo est ꝯtradi
ctio ꝙ idẽ sit in actu ⁊ in potentia simul
respectu eiusdẽ qꝛ potentia ut est differẽ
tia entis disticta ꝯtra actũ est necessario
includẽs oppõem vel negatõem eius re-
spectu cuius ponit potentia. vt albuz in
potentia nõ est albũ in actu ꝙdiu est in
potẽtia. ⁊ isto mõ est impossibile ꝙ ali-
quid sit existẽs in potẽtia faciat se i actu
nõ tñ est necce omne passũ vel motũ eẽ
sic in potentia ⁊ agens suũ in actu. ¶ Alio
eni mõ possunt ꝯsiderari actus ⁊ poten
tia. put. s. diuidũt põm vel pncipiũ acti
uũ ⁊ passiuũ ꝑ vniuocũ. In vniuoc. n.
agentibus veꝝ est ꝙ tale est passũ in po
tentia quale agens in actu: ⁊ iõ impossi
bile est ꝙ idez sit in actu formalit tale et
in potentia tale sil: tñ in actõe equiuoca
nũꝙ oz hoc esse veꝝ qꝛ ibi agẽs oz esse
nobilius ⁊ ṽtualiter tale. ¶ Et si dicas ꝙ
nihil idẽ potest esse simul idez in põ ad
aliud ⁊ actu habere illud eminent vel ṽ
tualiter. dico ꝙ hoc est falsuz qꝛ hoc nõ
est aliud dicer ꝙ ꝙ tale nõ sit capax sue
ꝑfectõis. ¶ Videm⁹ aũt ꝙ illi cui nã dedit
põm ut possit augmẽtari dedit ei poten
tiã augmẽtatiuã actiuã ⁊ effectiuã aug-
menti ⁊ nutritiuã ad hoc ꝙ possit ꝯser-
uari. ⁊ ideo absurdũ est ꝙ nobilissima
forma cuiusmõi est aĩa intellectiua non
habeat põs actiuas sue ꝑfectõis accñtal
⁊ receptiuas eiusdẽ. Et qꝛ nõ põt in tali
bus formis dari põ actiua ⁊ passiua que
sint distincte sbo cũ non sint potẽtie or-
ganice iõ nõ distiguũt sbo ⁊ iõ ibi erũt
vnitiue sine distinctõe rõe sbi nõ tñ sine
distinctõe formali. ¶ Item ꝯñsuz est i. 4.
li. ꝙ aĩa sepata hꝫ potentiã mouendi se
ipsaz ad aliud ⁊ aliud vbi nã sic moueri
ꝯpetit enti imꝑfectissimo. ꝑfectões. n. di
stincte in nã inferiori debent esse vnitiue
vel non negari esse in nã ꝑfectiori ⁊ ad

quã inferior ordinat. ¶ Cũ dr est pncipiũ
methaphysicũ. dico ꝙ nõ est veꝝ: qꝛ pn
cipia talia cognoscũt esse vera notis ter
minis ab oĩbus rõne vtẽtibus vel saltez
sapientibus. sed notis termis illius pnci
pij non patet ꝑ illud principiũ multis sa
pientibus esse veꝝ. ¶ vel potest dici ꝙ si i
telligat. potẽtia pro pncipio receptiuo ⁊
actus ꝓ forma qua agẽs agit tunc nihil
est aliud dicere ꝙ ꝙ nihil est receptiuuz
qd habet rõem actiui vel eminẽtioris.
sed hoc oz esse falsũ de sba respectu ꝓpe
passionis vel alterius accñtis respectu
cuius est actualior ⁊ cuius est receptiua.
¶ Si dicas ꝙ agens ṽtualiter tale nõ põt
facere se formaliter tale qꝛ habẽs aliqd
modo eminẽtiori faceret ꝙ haberet illõ
mõ minus eminẽti qd est impossibile. si
cut patz de sole qui est calidus virtualit
⁊ de deo in quo est virtualis potẽtia ꝓ
ducẽdi asinũ. vel in quo ṽtualit ꝑfectio
asini ꝯtinet ⁊ neutrũ potest esse formalr
tale. ¶ Rñdeo in talibus exẽplis com-
mittit nõ cã ut cã. qꝛ qñ in aliqua re sũt
plures ꝓprietates rõne quaꝝ ꝓprietatũ
possunt sibi aliqua plura inesse. ⁊ i vna
alia re est vna istaꝝ ꝓprietatũ rõne cui⁹
dicant illa plura debeṙ eidẽ inesse cõmit
tit non cã ut cã sic in ꝓposito. ¶ Et iõ di
co ꝙ vniuersaliter hec ꝓpositio ꝙ nihil
exñs virtualiter tale vel mõ eminẽtiori
exñs tale põt esse formalit tale est simpli
citer falsa ex terminis. Et si est vera non
est vera nisi rõne materie in qua est. ꝓ⁹
sicut in exẽplo tuo si precisa cã est ꝙ ali-
quid nõ põt recipe aliquã formã forma
liter sic qꝛ mõ eminẽtiori habet eã. tunc
oppositũ erit cã oppositi ꝙ. s. si non hꝫ
mõ eminentiori vel ṽtualiter eã ꝙ pote
rit recipe formaliter vel mõ minus emi
nẽti. Cũ igr saturnus nõ sit calidus ṽtu
aliter poterit fieri formalit calidus. qd ẽ
falsuz. Nõ igit quare sol virtualiter cali
dus nõ põt fieri formalit calidus nõ est
qꝛ est virtualiter calidus. Sed qꝛ calidi-
tas est qualitas sensibilis que nõ est na-

tā recipi nisi in corpe mixto. corpus. n. solis q2 non est corpus sic mixtū 7 cōpositū non pōt recipe formalit' calorē. idō sol virtualr calidus nō pōt esse formaliter calidus vel cāre in se caliditatē. sicut ignis qui si frigesceret substracto infrigidāte q2 est vtualiter calidus fieri posset a seipso formaliter calidus. sicut patet d aqua summe calefacta que sbtracto calefaciente reducit se ad frigiditatē. nō g rōne qua sol est calidus vtualiter non pōt esse calidus formaliter. Nec etiā exm de deo valet q2 nō ex eo q deus pfectōnes omniū virtualiter habet 7 mō eminētōri ideo non pōt eas habere formaliter. sed ex eo q est essentia simplicissima in qua nō potest esse ꝯpositio rei 7 rei. vel q2 pfectio dei est infinita ideo nō potest recipe aliā 7 aliā rem. ꝑpō igit vlr intellecta est falsa. vnde credo q vlr omne sbm virtualit' contin3 passionē suā 7 tn̄ formaliter recipit eā 7 hec vr sententia phi. 7. metha. vbi dicit q ad h° q generet q̄tū 7 quale nō o3 precedere nec pexistere nisi sbam. ¶ Ad aliā de mā 7 efficiēte que nō coincidūt dr q in volūtate possumus duo ꝯsiderare vel inq̄tu3 est appetitus vel inq̄tū est liber. inq̄tum liber efficit: inq̄tū appetitus recipit: ita q est ibi dr̄a intentōis in volūtate inq̄tu3 est appetitus 7 inq̄tu3 est libera. ¶ Hoc non bene capio q2 ꝑxima rō constituendi spēm cuiusmōi est dr̄a vltima est ꝑxima rō recipiendi ꝑpriā passionē. nō. n. recipit homo risibilitatē rōne aialis sed rōne qua rōnalis. Ratio aūt formalior volūtatis est magis libertas q rō appetitus quare est rō magis recipiēdi inq̄m libera. sicut ratio libertatis est magis rō ꝯstituēdi. p illā etiā rn̄sionē patet q ql3 spēs posset agere in se ita bene nō libera sicut libera. ita q rōne mālis siue generl posset recipe 7 rōe dr̄ie vel forme posset efficere. Manifestu3 etiā est q cū aqua calefacta redit ad propriā naturalitate3 7 frigiditatē q tota aq̄ agit 7 tota patit

Henricus quodlibeto 9 q. xi

forma. n. non agit in mā3 suā quā actu informat. ¶ Preterea iste doc. dicit alibi q genus 7 dr̄ia differūt penes intentōes 7 dicit q dr̄ia intentōis non arguit q sit res alia. igr ipse habet cōcedere q volūtas cū agit inq̄tum libera 7 patit inq̄tū appetitus rōe eiusd realitatis pmo agit 7 patit. Ideo cōcedo q p eandē realitatē pmo est volūtas receptiua actus 7 effectiua eiusdē. nec per illam rōne3 realē eligit 7 recipit nisi p aliā rōem causatā ab intellectu nostro. Qū igr dicit q mā 7 efficiens non coincidūt dico q Arl. 2° phy. vbi hoc scribit loquit ibi de mā q̄ est sbm transmutatōis realis que est a° q sit sbm receptm de quo nūc loqmur qd coincidit cum efficiēte. Preterea mā idest sbm nō coincidit in idē nūero cum efficiēte qd dr proprie efficiēs distinctū ꝯtra agens. sic. n. efficere transit in mām extrinsecā sicut 7 factio sed non sic transit actio agentis ꝑprie loquēdo de agente cui°. s. actio est tm̄ ad intra. ¶ Ad illd de relatōibus oppositis dico q relatōes reales sunt in triplici dr̄ia. quedā sunt relatiua que habēt dependentiam essentialē ut cause ad causatū. alie sūt reloes originis que tn̄ nō hn̄t depēdētiā int se vt paternitas 7 filiatio in diuinis. ¶ Alie habēt depēdētiā accn̄talē mutuo ut mouens 7 motū. motū. n. non depēdet eēntialit' a mouēts q2 non dependet nisi rōe illius. accn̄tis qd recipit. quicqd. n. est d eēntia moti psupponit motui. pme due relatōes repugnāt in eadē natura vel psona siue suppo° 2e repugnāt in eadem psona vel supposito q2 nullū suppositū ꝑducit se sed nō repugnāt ut in eadem nā si illa est illimitata. sicut p3 q in natā diuina est ꝑducēs 7 productū. S3 relatōnes 3°° dicte nō repugnant in eodē siue nā siue supposito q2 idē pōt acqrere sibi 7 efficere in se pfectōem sua3 accn̄talē et sic accn̄taliter depēdere a se. vn̄ dico q non repugnāt ex rōne relationū opposita3 ut opposite sunt. s. q non possunt

fundari in eodem sed quia habẽt depẽ-
dentiã eẽntialẽ. ¶ Ad ꝓbatiõez cũ dicit
relatiua realia esse opposita ⁊ opposita
non insunt simul. dico ꝙ relatiua realia
hi⁹ denoĩatiue accepta nõ sunt sic oppo
sita ꝙ. s. vnũ denoĩatiue sumptuz neget
suũ correlatiuũ. ut s ꝙ sequat̃ si est actm̃
ḡ non est passiuuz sicut inferunt ꝯria ut
s. si hoc est albũ ḡ nõ est nigrũ sed in ab-
stracto bene inferũt. ut si est actio. ḡ nõ
est passio. vel si est motio actiua ḡ nõ est
motio passiua tñ non repugnãt q̃n pos-
sint simul esse in eodẽ sicut repugnat al-
bedo ⁊ nigredo. ¶ Ad aliud sustinẽdo ꝙ
q̄ꝙ volũtas sit actiua tñ intellectio vel
obm̃ apprehensuz est illud sine quo nõ.
sicut ponũt alij ꝙ intellectio sine fantas-
mate non est in actu ⁊ hoc facit. nãlis or-
do potentiarꝫ cũ dicit̃ ꝙ tunc pari rõne
posset dici ꝙ lignũ agit in se ⁊ cõburit̃ a
se p̄n̄te igne. ⁊ ignis est sine quo nõ ⁊ sic
de alijs. dr̃ ꝙ nõ est si͛le q꞉ ignis approxi
matus huic cõbustibili ⁊ illi equalit̃ dis-
posito equaliter ꝯburit ⁊ vniformit̃ ipꝫ
lignũ duob⁹ aũt ostensis volũtati q̄uis
equaliter dispositis non semp equaliter
vult volũtas ⁊ ideo patet ꝙ illud ꝯburi
non põt esse actiue a ligno sicut volitio
a voluntate. ¶ Sed hec respõsio non suffi
cit q꞉ diceret aduersari⁹ ꝙ hoc est quia
lignũ naturaliter ꝯburit se presente igne
sicut causa sine qua non sed volũtas li-
bere. vel sic solue instantiã ꝺm aliã repe
titionẽ. Cũ arguit̃ ꝙ tunc sustineri possꝫ
ꝙ q̃libet ageret in se puta ꝙ lignũ ꝯbu
rit se p̄n̄te igne sicut causa sine qua non.
non sequit̃ q꞉ nos videmus ꝙ iste ignis
appositus alij ꝯbustibili q̄ꝙ ligno ꝯburit
illud ⁊ ideo scimus ꝙ cũ calefacit hoc li
gnũ non est actio sua. ¶ Sed hoc nõ suf-
ficit. nam ego semp dicã ꝙ cuiuscũqꝫ cõ
bustibili applicet̃ ignis si illud ꝯburatur
hoc erit ꝑ actõem suã ꝓpriã in seipm̃ ne
cessitate nãli. tñ non sine igne p̄n̄te sicut
causa sine qua non solũ. ¶ Dico igit̃ hic
p̄mo ꝙ debet in hac mã etiã ꝺm eos da

re aliq̃d prius quod tñ non sit cã effici-
ens sed sit cã sine qua non. ¶ Et hoc ꝓbo
per ipsuz qui hãc opi. ponit. nã ꝺm ipsũ
intellectus nõ est cã intellectõis nec volũ
tas volitõis sed solũ fantasma est causa
vtriusqꝫ. ⁊ tñ ꝺm eũ impossibile est fan-
tasma p̄us cãre volitõez nisi p̄us nã cãet
intellectõem. ⁊ ita ponit intellectõem eẽ
causã sine qua nõ est ipius volitõis. qđ
igit̃ voce negat dictis suis affirmat. s. cãꝫ
sine qua non. Intellectio. n. ꝺm eũ est pri
or nã volitõe. tñ in nullo genere cause se
habet respectu volitõis. q̃n. n. aliq̃s effe
ctus p̄cedit aliũ effectũ ordine nãe non
põt cã exire in actũ cãndi effectũ posteri
orẽ non prius cãto effectu p̄ori illa p̄ori-
tate. ¶ Exemplũ. sol non põt illũiare po-
steriorẽ partẽ medij nisi p̄us nã illumiet
ꝑtem ꝓpinquiorẽ ⁊ tñ ꝑs ꝓpinqua illu
minata nõ hꝫ aliquã rõem cãe respectu
illũiatiõis ꝑtis magis distãtis. q꞉ ⁊ ipsa
imediate illũiat̃ a sole imediatõne cause
vñ esto ꝙ fantasiatio vel obm̃ apprehẽ-
sum requirat̃ ad hoc ꝙ sit volitio non
tñ requirit̃ nisi sicut causa sine qua non
¶ 2° ad auctem Ari. 2° de aia. cũ dicit ꝙ
si sensus esset actiuus semp sentiret dico
ꝙ effectus p̄or nõ depẽdẽt ab effectu po
steriore. ⁊ si esset effectus simpl'r primus
non dependeret ab aliquo effectu sed so-
lũ a suis causis. p̄ma aũt põ inter poten
tias aie est sensus exterior. ideo eius effec
tus nõ depẽdꝫ ab aliquo effectu sed solũ
a suis cãis. Si igit̃ sensus exterior eẽt ac
tiuus ⁊ haberet in se p̄ncipiũ sufficiẽs ef
fectiuũ sensatõis ipse semp ageret. Sꝫ sic
non est de intellectu ⁊ volũtate q꞉ voli-
tio est effectus posterior intellectiõe nãlr
⁊ intellectio fantasmate vel fantasiatiõe
⁊ ꝑ illũ ordinẽ necessariũ nõ p̄t cãri vo-
litõ a volũtate nisi prius causet̃ ab intel
lectu intellectio. ⁊ si͛le est de intellectione
respectu fantasmatis vel fantasiatõnis
q̄ꝙ igit̃ sensus semp ageret vel sentiret
si esset actiuus nõ tñ oꝫ hoc dicere de vo
lũtate nec etiã de intellectu. ¶ Dico 3° ad

licet voluntas sit activa volitionis tamen intellectio vel obiectum apprehensum est illud sine quo non

XII

instantiā de ligno calefactiuo sui. cuz dr̃
si ita esset de volūtate ita posset dici de
quocūq3 alio. s. ꝙ lignū ꝯburit seip3 pre
sente igne qui est cā sine qua non. ꝯcedo
ꝙ exn̄s in actu ꝑmo mouēdi se seipo ac'
tiue ꝛ non alio exit in actū 2m. sicut hn̄s
sciam in actu ꝑmo nō indiget aliq̄ effec'
tiuo vel motiuo ducēte ipm ad actū cō
siderādi nisi hn̄s actū ꝑmū deficiat i ali
quo qꝺ necessario requirit̄ ad h° quod
possit exire ad actū 2m. sicut q̄uis ocul'
hois qui nō pōt imutare mediū haber3
actū primū videndi nō tn̄ posset videre
rē in tenebris. Sed rōale est ꝙ cū ta3 no
bilis ꝑfectio aīe cuiusmōi est volūtas q̄
aīa est in actu ꝑmo possit exire in actu3
2m quo aīa formaliter perficit̄ in actu 2°
nullo alio actiuo requisito. Sed ad hi'
passiones que sunt calefieri ꝛ hūectari
quibus corrūpit̄ nā ligni ꝛ nō ꝑficit̄ nō
pōt poni rōnabilit̄ ipm lignū hr̄e actu3
ꝑmū seu ꝑncipiū actiuū q̄ actiue pn̄te ig
ne sic cā sine qua nō solū reducat se ad
actū illū 2m q̄ nā ligni corrūpit̄ ¶ Si etiā
instes sic. effectus nō dependet a cāis ꝑo'
ribus q̄tū ad suū fieri nisi a mā ꝛ efficiē
te. Cū igr̄ obm̄ respectu act' volitiōis n̄
se habet nec ut mā nec ut efficiēs. igr̄ vo
litio nō depēdebit ab obō ꝛ sic esse pote
rit sine obō. ¶ Pꝫ satis ꝑ ꝑdicta hi' obie
ctōis solo. l3. n. effectus depēdeat solū a
cāis ꝑoribus q̄tū ad suū fieri ꝑ se ꝛ suū
esse ꝑ se mā. s. ꝛ efficiēte. pōt tn̄ depēdere
ex alio tanq̄ ex illo qꝺ est cōcomitās 2m
actū necessario ¶ Si dicas ēt ꝙ hn̄s actū
primū pōt eē rō sufficiēs actus scōi non
in se sed in alio. ¶ Cōtra si nos ponamus
ꝙ hec pō ꝑma est actiua puta calefactia
quero q̄d reducit ipm ad actū. vbi grā.
quid reducit potentiā calefactiuā ad ac'
tū pn̄te ligno certū est ꝙ nihil nisi ipsa
met pō actiua dicente Arl. 5°. metha. ꝙ
ad idē genus cause reducūt̄ ars ꝛ edifica
tor. sed ars nō reducit̄ ad actū nisi a se re
spectu artificiati. g° pō actiua est de se suf
ficiens ꝑncipiū eliciēdi actōem suā que ē

actio vera de genere actiōis cuius termi
nus est oꝑatio. forma igit̄ que non hab3
actū primū vel principiū actiuū nisi re'
spectu actus scōi imanentis seu oꝑatio'
nis que est terminus istius actōnis pote
rit habere huiusmodi actu3 scōm ima'
nentē a seipsa. sicut potentia actiua que
non est nata exire in actum 2m in alio re
ceptū vel in aliud transeuntem exit a se
ipsa presente obiecto in actum illum
¶ Ad aliud: cum dicitur causa equiuoca
totalis est nobilior suo effectu vl' produ
cens equiuocū est nobilius producto. ve
rum est q' est nobilius termino formali
productōnis ratione cuius productum
quod est composituz vnū per accidens
dicitur productū. vnde voluntas virtu
aliter est nobilior volitione. non tamen
oportet ꝙ sit nobilior voluntate sub vo
litione formaliter existēte imo nobilior
est voluntas volens actualiter ratōne
bone volitionis q̄' voluntas solum vo'
lens virtualiter. ponitur exemplū ꝙ nō
oportet producens esse nobilius produ'
cto simpliciter nisi scilicet ratione termi
ni formalis de accidente generato in ho
mine de nouo ab alio accidente. qꝺ qui'
dem accidens non generatur puta albe
do sed homo albus. ꝛ tamen non opor
tet ꝙ generans album sit nobilius ho'
mine albo. ¶ Ad aliud de balneo si su
stineatur ꝙ obiectū mouet effectiue licet
nō sit causa totalis. potest tamē sustine
ri ꝙ balneū intra mouet ut efficiens et
extra ut finis. Sustinendo tamen ꝙ sit
tantum causa sine qua non ꝛ nullo mo
do mouens effectiue tunc oportet glosa
re ꝙ non mouet effectiue per se sed ꝑ ac'
cidens. ¶ Dices causa per se est prior cau
sa per accidens. sed obiectum prius est
natura ꝛ origine volitione voluntatis
vel voluntate volente. ergo ꝛc̄. ¶ Dico
ꝙ causa per se est prior causa per acci'
dens vel natura vel perfectione. non au
tem simpliciter origine vel natura sicut
amotio vel fractio trabis que est causa

p accñs descẽsus grauis est ꝑoꝛ nã cã p se ipuis motuſ grauis. cã etiã p accñs reducit̃ ad cãm p se prioꝛẽ vel ad seipsam vt est cã p se respectu alterius effectuſ sicut fodiens fodiatõe est cã per accñs inuentõis thesauri. ⁊ est cã inuentõnis aq̃ p se. ⁊ ut p accñs reducit̃ ad seipam p se vel reducit̃ ad aliã p se ꝑoꝛẽ perfectõnez ut dictũ est. ¶ Ad aliud de appetitu sensitiuo qui mouet̃ ab appetibili dico ꝙ est ad oppositũ q2 ex hoc mouet̃ appetitus sensitiuus sic q2 nõ est liber sed alius est liber. vñ Dama. 42. c. dicit ꝙ sensus ducit̃ ⁊ non ducit. sed intellectiuꝰ ducit ⁊ ñ ducit̃. ¶ Dico g̃ ad. q. ꝙ nihil aliud a volũtate est cã totalis volitõis in volũtate vna rõ preter predictas est ista aliquid euenit in rebus ꝯtingenter. Et voco contingẽter euenire aliŭ si omnia ineuitabiliter euenirẽt nõ oporteret ꝯsiliari neqȝ negociari. ut dicit Arl. pͦ piarme. quero g̃ vtrũ illud quod ꝯtingent̃ euenit vnde vel a qua causa eueniat nõ a cã determinata q2 p isto instãti p quo est sic determinata effectus non põt euenire ꝯtingẽter. g̃ a cã determinata ad alteꝝ oppositoꝝ. aut g̃ illa cã põt seipsaȝ determiare ꝯtingẽter ad vnũ illoꝝ cũ non possit in vtrũqȝ simul. sicut dic̃ Arl. 6. metha. de põ rõali. vel non põt seipaȝ determiare sed aliud determiat ipam ad vnũ illoꝝ si põt seipam determiare ad vnũ illoꝝ ꝯtingenter vel nõ ineuitabilit̃ hr̃ ꝑpoᵐ. Si ab alio determinat̃ ad vnũ illoꝝ vel g̃ necessario vel ꝯtingenter. Si necessario effectus euenit ineuitabiliter. si determinãs ꝯtingent̃ ⁊ euitabiliter ad vnum illoꝝ determinat ita ꝙ possit determiare ad aliud tale determinãs non põt eẽ nisi volũtas. q2 omnis cã nãlis actiua ẽ determiata ad vnũ effectũ: vel si cã nãlis est indeterminata non põt seipsam nec aliã determiare. ¶ Dices ista indetermiatio est ex pte intellectus sic repñtant̃ ipȝ obm̃ voluntati. ut foꝛe vel non foꝛe. ¶ Contra. intellectus non põt determiare volũtatẽ indifferẽt̃ ad alteꝝ ꝯdictorioꝝ puta hoc foꝛe vel non foꝛe nisi de vno demõstrando ⁊ de altero paralogisãdo siue sophistice sylogisãdo ita ꝙ in cõcludendo decipiat̃. g̃ si illa ꝯtingẽtia q̃ hoc potest foꝛe vel non foꝛe sit ab intellectu dictante sic ꝑpter ꝯclones oppositas ſȝ hoc ã voluntate dei vel a deo nihil ꝯtingenter eueniret q2 ipse nõ paralogizat nec decipit̃. Sed hoc est falsũ ⁊ improbatũ di. 8. ꝑmi li. ¶ Item intellectꝰ agit modo maxime nãli. p Aug. 3ͦ tri. ⁊ in multis aliȷ̃s locis. iõ intellectũ põit ꝑncipiũ appropꝛiatũ respectu ꝑductõis filij in diuinis qui maxime nãlit̃ ꝑducit̃. g̃ intellectus minime est causa indetermiata alicꝰ effectus sed determinata. ¶ Dices phus diuidit nãm ꝯtra intellectũ ⁊ ꝯtra agẽs a ꝑposito. non igit̃ intelligit ꝙ intellectꝰ sit cã per modum nature. ¶ Dico intellectus põt accipi vel per se ſȝ ꝙ est quedã potentia opatiua tali opatiõe distincta cõtra opationẽ voluntatis ⁊ sic q̃tuȝ est de se naturaliter agit: vel ſm ꝙ est potẽtia practica respectu agibilis extra ⁊ sic p eodem phus habet artem. intellectuȝ ꝑpositũ intellectõem ⁊ appetitũ. ⁊ isto modo accipiẽdo intellectũ distinguit agens p intellectũ ꝯtra agens per naturã ⁊ illo 2ͦ modo frequẽter loquit̃ de intellectu fere p totũ libꝝ ethi. ⁊. 5ͦ. metha. ⁊. 3ͦ. de aia. ⁊. 2ͦ. phy. de potẽtia rõnali sed pꝛimo mõ paꝝ loquit̃ phus de intellectu. ¶ Item sine omni cõtradictione posset intelligi appetitus intellectiuꝰ nõ potens se determiare si appeteret p modum nature. sicut fingit Ans. de cãu diaboli. c. 12. ꝙ esset vnus angelus qui haberet intellectũ ⁊ appetitũ tãtũ respectu affectõis commodi ⁊ non data essȝ ei affectio iusti. iste angelus non posset appetere nisi tantũ intelligibilia ⁊ hoc p modũ nature. sicut appetitus sensitiuꝰ appetit conuenientia ſm sensuȝ. Sed si libertas in appetitu intellectiuo eẽt cãta nãlr ab intellectu nõ posset eẽ aliquo mõ ap

petitus intellectiu' ꝛ liber nec i itelligibi li. ¶ Ad primũ ꝑncipale qui diceret ꝙ obm̄ mouet volũtatē effectiue nõ tñ ut total' cā sed ut aliq̇d ibi faciēs tũc nõ eēt glosāda auctas que dic̄ ꝙ mouꝫ metha phorice ꝛ tũc auctoritas esset ꝓ me. vel sustinēdo ꝛ dicēdo ꝙ appetibile mouet appetitũ tm̄ methaphorice. tunc dꝫ itel ligi ꝙ sicut appetibile mouet appetituꝫ methaphorice: ita appetitus sic motus mouet effectiue mēbra ad exequendum ut acquirat̄ illud appetibile. Et cũ dr̄ eq̄ uocaret de mouēte hoc nihil valet qꝛ n̄ oꝫ ꝙ oia ordinata ſm rōeꝫ cāndi sint or dinata in vno genere cāe. causa. n. effici ens ordinat̄ ad finalē que est cā alterius generis que mouet methaphorice. vnō potest dici ꝙ Arl. assignat ibi ordinem cāꝝ qualitercũq; mouentiũ. Et non est mirandũ si glosat̄ auctoritas sic qñ auc toritas vna dignior ꝛ supior. s. scripture glosat̄ mirabilius vtpote ꝙ vna ps illi' auctoritatis refert̄ ad quēlꝫ sãctũ ꝛ alr̄a solũ ad xp̄m que tñ vr̄ apparentius loq̄ de vno ꝛ eodē sicut ista qui potuit trāsgredi ꝛ nõ est trāsgressus qui potuit trāsgredi ad quēlibet sanctũ refert̄ ꝛ non est transgressus ad solũ xp̄m. ¶ Ad aliud cõcedo ꝙ volũtas est potentia actiua.

¶ Et cũ dr̄ ꝙ potētia actiua est ꝑncipium transmutādi aliud inq̄ᵐ aliud. dr̄ ꝙ ibi dat̄ diffinitio potentie factiue. ꝛ cõcedo ꝙ idem non potest facere seipm̄. ¶ Sꝫ dico alr̄ ꝙ Arl. in. 5. vel. 9. metha. vbi h' dicit ponit exᵐ de medico qui sanat seipsuꝫ qui tñ non est aliud a seipso sed iq̄ᵐ medicus est sanans est aliud a seipso in q̄tũ sanat̄. Sanat̄. n. inq̄tũ infirmus n̄ inq̄tum medicus. si dico in ꝓposito ꝙ volũtas inq̄tuꝫ potentia actiua que põt elicere suā volitõnem est alia formal' rõ a potentia vel rõne recipiēdi suā volitõ nē ipsam pficientē. vnde ly inq̄tũ aliud reduplicat formalē rõnem aliā solũ qñ mouens ꝛ motũ sunt indistincta rē. sꝫ qñ sunt distincta rē reduplicat rē aliā ꝛ rõnem aliā. ¶ Ad aliud dico ꝙ accñs p accñs non nisi a ꝑncipiȷ̈s intrinsecis alicuius entis orit̄. cum. n. cāre tale accñs p accñs puta volitõem nullā pfectiõem tollat a cānte vel impfectõem ponat in recipiente qꝛ potius ipm̄ pficit. concedēdũ est ꝙ talis forma pfecta puta voluntas possit cāre in se volitõem que. s. ē tale accñs p accñs. ¶ Item oꝫ ponere ꝙ tale accñs p accñs cuiusmõi est volitio ab aliquo ꝓcedat. nec potest poni ut ꝓbatũ est supra ꝙ ꝓcedat nisi ab illo qō cõtingenter se habet ad illud. iō illud n̄ vꝫ

¶ Ad aliō ò põ ꝯdictõis qō ē i põ ꝯdcõis ad aliqua non se determiat ad vnũ illorũ. dico aliqua est forma in potentia cõtradictõis nt scia que est ꝯrioꝝ: ꝛ ista n̄ potest se determinare qꝛ est diminuta et impfecta q̄tuꝫ ad hoc ꝛ respicit vtrũq; ꝯrioꝝ. vnō Arl. vult ꝙ si ex se sine alio determināte ꝓcederet ad actũ simul ꝓduceret ꝯria. Alia est forma vel potētia indetermiata pfecta tñ ꝛ non diminuta obiecto sibi pn̄tato cuiusmõi est voluntas. ꝛ ista potest se determiare ꝛ etiā aᵒ ¶ vñ Arl. 9. metha. qꝛ dixerat ꝙ scia est ꝯrioꝝ ꝛ tñ ad nullũ illoꝝ potest se determinare ideo subdit determinatiuũ hoc autē dico appetitũ vel ꝓheresim. potētia igit̄ rõnalis pfecta cuius est volũtas q̄uis sit ꝯdictorioꝝ poterit determiare se obõ pn̄te ad vnũ illoꝝ.

Circa distinc. 26. quero de grã. Et primo vtrũ ista sit in essentia aie vel in potentia. ꝙ in essentia ꝓbo: quia essentia prius exit a deo q̄ potentia. igit̄ ꝑus reducit̄ in deũ. ꝯña ꝓbat̄. tum per Dyo. quia res reducunt̄ in deũ eo mõ q̄ exeunt a deo. tum qꝛ sicut quelibet creatura habet deũ pro proprio efficiēte ita ꝛ pro vltimo fine. Preterea essentia est indetermiatior q̄ potentia. igit̄ magis idiget determiari q̄ potentia. sed gratia ponit̄ tanq̄ formalit̄ determinās aiam

indeterminatā. ergo ꝛc. ¶ Preterea grā semper est in actu suo: potentia nō. ergo non est in potentia. prima ꝓbatur quia actus grē est gratificare. sed gratia semꝑ gratificat. ꝯña probať quia habitus nō potest semper in suo actu nisi illud cuiꝰ est sit in actu. ¶ Item acceptatio essentie sufficit ad acceptionem potentie ꝛ non ecōuerso. ergo gratia que est principiū acceptandi debet poni per se in essentia. probatio antecedentis. Gen̄. 4°. Respexit deus ad abel ꝛ ad munera eius. ¶ Preterea cū essentia sit prior essentialiter in esse ipsa potentia. igiť similiter in acceptatione. ¶ Preterea forma determinās ad agendum magis debet poni in principali agente ꝙ̄ in instrumento essentia est principale agens ꝛ potentia sicut instrumentale ſm Ansel. de concordia. c. 19. ergo ꝛc. ¶ Preterea correspondentia debet esse magis // create ad imaginem creatam. imago creata requirit vnitatē essentie ꝛ trinitatem potentiaꝝ. ergo et illud quod recreať requirit vnitatē grē perficientem essentiā ꝛ trinitatem virtualiter perficientem potentiam. ¶ Oppositū gratia est aliqua forma in anima ſꝫ ꝙ probať di. 17. primi li. sed non est passio vel potentia. ergo habitus ſm illam diuisionem phi. 2. ethi. omnis aūt habitus est in potentia qꝛ opus habentis bonū reddit. ꝫ ꝛc.

// vel

Hic dicitur ꝙ grā est primo in essentia. quod ꝓbatur per Augu. de laude charitatis quia ipsa est radix ꝛ vita oīm bonoꝝ. Ibidē etiam charitas est vita morientiū vita autē et mors pertinent ad essentiā. ergo ꝛc.

¶ Confirmať. quia si ibi ponať dať esse supernāle ꝛ primū. igiť pari rōne poterit dare agere supnaturale. non autē daret esse per se supernaturale si tantū esset in potentia cū tamen necesse sit omne ageř precedere esse. ꝛ esse naturale precedere agere naturale. ꝛ esse supnaturale agere supernaturale. ¶ Contra illā positiōem arguiť dupliciter. primo quia cū grā sit idem realiter cū gloria vel per se est dispositio ad eam sequiť ꝙ per se sit in eodē subiecto in quo est beatitudo. beatitudo autē non est per se in eēntia sed in potētia. ergo ꝛc. ¶ Respondeť ꝙ beatitudo ꝑncipaliter est in essētia ꝛ redundat mediante illa in potētias. ꝑmo modo aīa est deformis sicut carbo ignitus ex speciali illapsu dei. ¶ Contra. ꝫ circūscriptis potentijs posset aīa esse beata per se ꝛ ita esset beatitudo non in aliquo actu 2°. neqꝫ etiā in attingendo obiectū vltimū nam non attingiť obiectū ut obiectū nisi per actū 2ᵐ qui cōuenit aīe ut est pō. ¶ Preterea si beatitudo poneret in eēntia ꝛ eiusdē rōnis sit gratia in essētia in via ꝛ in patria. ergo nunc esset beata licꝫ minus ꝙ̄ in patria. ꝯñs est falsū. ergo ꝛ antecedens. ꝯña probať. quia nunc habet actū primū eiusdē rationis per te cū isto in quo est essentialiter beatitudo. ¶ Rñdeť ꝙ ita posset argui de grā in potētia quia eiusdē rationis est actus nūc ꝛ tūc nec valet instare de actu videndi ꝛ lumine glorie quia ista per se non ꝑtinent ad gliam. ergo. ꝛc. ¶ Dico ꝙ arguᵐ de actu ꝑmo concludit ꝙ nūc esset aīa beata licꝫ minus ꝙ̄ tunc. non autē si ponať beatitudo in actu 2° etiā diligēdi quia ille nō est eiusdē rationis in via ꝛ in patria. Si enim intellectio sit per se causa partialis respectu volitiōis sicut dicit. 3. opi. in. q. precedēte sequiť ꝙ visio ꝛ cognitio enigmatica que sunt intellectiōes alterius rōnis possint cōcurrere ad volitionē simpliciter alterius rōnis. ꝛ hec fuit vna rō tacta supius pro. 3ª opi. quia idē obiectū diuersimode cognitū potest diligi diuersis actibus etiā ſm spēm. ¶ Preterea 2° quando aliqua forma est indetermiata ſm virtutē actiuā ad plura illud qđ precise respicit vnā actiōnē determinatā non perficit eam inqꝫtū indetermiatā

sed inq̃tū est potentia determiata respe ctu illius actōis. Exemplū si aia est inde terminata ad plures actus cōuenientes si bi fm plures potētias sapia vel quicūq; habitus intellectualis alius non perfic aiam inq̃tū determinata sed precise in q̃tum intellectus. ¶ Et ratio ꝓpōnis est ista quia si perficeret eam inq̃tum inde terminata fm virtutē actiuā ꝰ eque pos set eam perficere in ordine ad quecunq; actū suū. Similiter si perficeret eā pre cise in ordine ad determinatū actū ita perficeret eam si tantū esset potētia actia determiata ad istū actū ⁊ nō indetermi nata ad plures. sed gr̃a tantum perficit aiam in ordine ad determinatū actū .s. meritoriū qui .s. est solius voluntatis fz Ansel. de concep. virgi. c. 4°. ⁊ alibi fre quēter. ꝰ perficit precise inq̃m est illa po tentia cuius est talis actus. h est volūtas ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄ ista rō quia si pos set perficere vel pficeret essentiā aie ut essentia posset redundare in actū p̄oris potentie .s. intellectus. ⁊ sic actus intellec tus ut precedit actū volūtatis posset eē gratificabilis ⁊ meritorius. imo si solus intellectus esset sine volūtate in essentia illa posset esse gratia ⁊ meritū. ¶ Cōcedi potest conclo istaꝝ rationū. q2 iste ha bitus qui ꝓbatus est esse supnālis. dis. 17. pmi. perficit potentiā aie ⁊ determia tā .s. voluntatē: q2 in ordine ad obiectū determinatū talis potētie ⁊ etiā actū nō aūt essentiā q2 ipa ut sic nullū respic ob iectū nec aliquē etiā actū. ¶ Confirmat̄ per Ansel. de cōcep. virg. c. 3. ois iusticia ⁊ iniusticia est formaliter in voluntate. gratia est quedam iusticia et rectitudo. ergo ⁊c.

Ad Argumenta in

oppositū dico q gratia determinat ad opatōeꝫ gratuitā sicut ptinet ad habitū determinare ⁊ hoc mō potentia est inde terminata indeterminatōe ꝓxima ⁊ nō essentia ¶ Ad aliō dico q ⁊ si gratificar̄ idest gratū reddere significet actiue non tn̄ est agere. sicut nec albedinē facer̄ pari etē albū est agere sed informare parietē. ¶ Ad 3m dico q acceptatio potentie suf cit ad acceptatōem essentie ⁊ nō ecōuer so. sicut .n. si homo posset videre actū alterius diligēdi ꝓpter illū actū accepta ret totū suppositū. ita deus pmo accep tat actū libere elicitū a potentia. nō qui dē acceptatiōe generali q̄ acceptat oēs creaturā. quia sic pmo essentia acceptat̄ sed acceptōe speciali qua ordinat accep tū ad beatitudinē. ¶ Acceptat āt sic pmo ⁊ pncipalir̄ potentiā que est pmo beatifi cabilis ⁊ per illā ipā essentiā. Et cū ob ijcit̄ de Abel ⁊ muneribꝰ eius. dico q ac tus exterior non acceptat̄ nisi q2 interior nec interior nisi quia potentia illa cuius est actus vel elicitus vel impatus. sz nō est vlterius resoluere illā acceptatōnem istius potentie in acceptatiōem alicuius prioris acceptati. q2 nihil est pus accep tabile acceptatōne spēali nisi mediante illa potentia. ¶ Ad aliud de instrumen to: posset cōcedi maior de instrumēto ex trinseco non aūt de intrinseco quod est idē opanti. sic ipsemet operans dicitur instrumentū inq̃tum habet rōnem de terminatā operatiuā quia illo modo ac cipiēdo instrumentū forma determinās actionem debet poni in instrumento nō autem in principali agente ut distinguit̄ ab instrumento debz poni nisi forma re cipiens actionem.

Circa distinc.

27. quero vtrum gratia sit virtus. q non. quia sic se habet lumen supnaturale respectu vir tutum gratuitarum sicut lumen natu rale respectu virtutum naturalium. sed lumen naturale non est virtus natural ergo nec gratia que est lumen superna turale est virtus supnaturalis. ¶ Cōtra gr̃a est habitus ex precedenti .q. ⁊ non

Henricus quodlibeto xix questione xiii.

viciū. ergo est habitus virtus.

Opinio fuit hic.

aliquādo q gratia est quoddā lumē supnaturale se habēs ad vtutes theologicas sicut lumē naturale ad vtutes acquisitas. sicut aīa ponit idē suis potētijs. vel gratia esset radix eaꝝ vel iste tres pficerēt in ordine ad lumē supnāle qd est gratia sic virtutes acquisite pficiunt in ordine ad lumē nāle. Sed ex hoc sequeret q fides nō posset manere informis qꝛ nō posset pficere nō manēte illo lumie in ordie ad qd perficit. sicut nec virtus acqsita pōt manere virtus nō manēte habitudie eius nāli ad illud quod respicit. Et si dicat q est assignare gradus in gratia et fm gradū inferiorē est fides: spes: et fm graduz supiorē meret nomē charitatis. et ita inferior pōt maner sine supiori et hoc mō fides et spes manent sine charitate. Contra hoc. eadē essentia nō pōt ita diuersimode pficere potētias aie. 2° etiam vr q iste tres virtutes theologice eēnt in pria manebit. n. tunc pfecta gratia et ita omnes virtutes fm illā opi.

Ideo alia ē opinio

que dicit q gratia formalit est virtus q est charitas et quecūqꝫ excellētie attribuunt gratie et charitati et ecōuerso. vtraqꝫ. n. formalit equalit diuidit inter filios regni et pditōis. 15. de ci. c. 18. vtraqꝫ est etiā forma virtutis et neutra pōt esse informis. vtraqꝫ etiā cōiūgit vltimo fini pfecta cōiunctōe qualis pōt esse in via. et si poneret distincta altera supflueret qꝛ reliqua sufficeret. Et fm hoc pōt teneri opi. mgri sicut tenebat. di. 17. p. q spūs sanctus nō p aliū habitū distinctū a charitate mouet volūtatē ad diligendū deū meritorie et distictū ab illo habitu quo aiaz inhabitat qui est gratia et ipsa est charitas. et eodē habitu quo spūs sanctus inhabitat aiaz inclinat volūtas in suū actū meritoriuz nō sic aūt eodē habitu quo spūs sanctus inhabitat credit oia et sperat sed aliis habitibus impfectis qꝛ actus istoꝝ habituū requirūt impfectōem. Sed ex hoc vr sequi distinctio inter grām et charitatez qꝛ charitas est pfectio simplr. alś eni nō formalit cōpeteret deo q fm Jo. est charitas. gratia aūt nō est pfectio simplr nec formalit ponit in deo. ergo et cetera. Rn. charitas dr qua habens eā habet deū caꝝ. ita q respicit deū nō in rōe diligētis sed i rōe diligibilis. gratia est qua deus hꝫ aliquem gratū. ita q ipsa respicit deū acceptātez siue diligentē nō autē dilectū. nō aūt dr gratia qdcūqꝫ ppter qd deus diligit q tūc essentia diuina in filio posset dici gratia qꝛ ppter eā diligit filiū. sed illud ppter qd deus acceptat hnīs ut dignū beatitudine dignitate que est incorrespōdētia meriti ad pmiū illud dr gratia. et ita aliquā impfectōem includit illud qd est gratia qꝛ talis dignitas aliquā pfectiōem ponit in digno quia nō est per se beatus. Sic ergo possumus cōcedere q licet idem absolutuz sit in anima per quod aia diligit deū ut obiectū et per qd acceptat spēali acceptione a deo et ordinat ad beatitudinez tn alia et alia ratio est in isto absoluto inqūtū sic et sic respicit deū et vna ratio pma s. principalis competit sibi inquantū est perfectio simpliciter. alia competit sibi ut est perfectō limitata. et ita appropriate fm primā est charitas: fm scdam dr gratia et ut sic omnis gratia est charitas licet non ecōuerso. sed nec tamen ista distinctio rationū vel non cōuertibilitas cōcludit q vbi cōcurrunt in eodem aia gratia et charitas q sint distincta fm formam sicut licet sapiētia sit perfectō simpliciter et sapiētia talis sit perfectio limitata: vbi tamē ccurrunt nō sequitur q hec ab illa sit forma distincta vel q sint distincta fm formam et tamē sunt distincta ab inuicē formaliter. idem. n. est qd est in intellectu meo scia et quod est acqsitum per doctrinā et tamē in deo est sapiētia et nō aliquis talis hitus limitat.

¶ Differunt etiam in ratõne connotati: quia illud absolutum potest considerari ut est habenti principium operandi. et sic non dicit imperfectionem. et potest esse in deo et dicitur charitas potest etiam cõsiderari ut obiectũ dei i me put deus habet me charum. et si determinat obiectuz et dicitur gratia. ¶ Ad argumentũ dicendũ q virtutes acquisite morales pficiunt in ordine ad quoddam lumen quod potest dici prudentia que nõ perficit in ordine ad aliud lumẽ nisi intellectus agentis. prudentia tamẽ ẽ virt⁹. sic in pposito vtutes supnãles pficiũt in ordine ad vtutẽ que ẽ charitas et illa vlterius in ordine ad finem supernaturalem.

Circa distinctõnẽ. 28.

quero de errore pelagij vtrũ liberũ arbitrium homis sine gratia posset cauere om̃e peccatum mortale. q sic apls ad Ro. ij. gentes que le. et c. ubi vi apls increpare iudeos in h q gentes sine lege data seruabant legem q cauebant ab omni peccato: et tamẽ videtur q nõ habuerũt grãm. ¶ Pre^a augus. 3. d li. arbi. nullus peccat i eo quod vitare nõ potest. ergo nullũ peccatuz est quod non possit vitari. ¶ Itẽ ansel. de li. arbi. Liberũ arbitriũ est potestas seruãdi rectitudinem pter se. ergo manẽte libero arbitrio manet ptãs eius. ¶ Cõtra hoc videt ẽe heresis pelagia^a q liberũ arbitriũ sufficiat sine grã. ¶ Itez hec heresis vi potissime increpata ab aug⁹. de rectitudine iusticie quere. ¶ Itẽ grego. in omelia. Peccatũ quod penitentia non deletur mox suo pondere ad aliud trahit.

Hic dicitur q pro

pter uerba aug. que adducit ↄtra pelagianos nõ põt caueri ab oĩ pctõ sine grã. Sz hoc diuersimode ponit. vno mõ q liberũ arbitriũ possit vitare singla peccata mortalia: ñ tñ oĩa. ex^m ponit d exñte i vase pforato qd lz possit qdlz singulo foraminũ obstruere nõ tñ oĩa. duz eni vnũ obstruit relinquit aliud patens ¶ Alio mõ di q liber arbitriũ põt ↄsiderari triplr. vno mõ añ deliberatiõem et tps deliberatõis. 2° mõ post utrunq. s. deliberatõem et ipm tps deliberatõnis. vel tertio mõ post tps deliberatiõis elapsum. nõ aũt post deliberatõem bitam pmo mõ ponit nõ posse peccare mortaliter sz venialiter. 2° mõ ponit posse vitare omne peccatũ mortale post deliberatõem habitam. 3° mõ dicitur nõ posse cauere si sit in peccato mortali pter defectũ intellectus ante tempus deliberãdi pter quod nõ recte deliberabit licet trãseat tempus in quo haberi potuit deliberatio. et ita tenebit: quia quãdo trãsit cõueniens tempus deliberatiõi. si nõ tunc deliberet est ↄsensus interptatiuus ¶ Cõtra h arguit et pmo ↄ pdcõem: qa pctm̃ mortale nõ est nisi in trãsgredien⁹ pceptũ dei. sz fm hiero. q dicit deũ pcepisse ipossibilia anathema sit. Rñdet q exñti in pctõ mortali possibile est seruare pceptũ nõ aũt ut manet in peccato. sz possibile est ipm ppare et disponẽ se ad grãm: qua data põt seruare preceptum. et ita si nõ pparet se illa ipparatio imputaret sibi in peccatuz sicut exemplificat ansel. ¶ Alia rñsio q licet manẽs i peccato mortali posset seruare pceptuz qñtum ad eius explicatõem: nõ tñ quãtuz ad intentõem mandãtis quia inten° sua est ut ↄsequeret finẽ per ipm. nõ autẽ p illo obseruatõem ↄsequitur aliquis finẽ nisi obseruet illa ex charitate. Cõtra si de⁹ pcipiens intendebat quelz obsuare ad suandũ pceptũ ex charitate. ergo quicunq faciẽs opus pcepti: et ñ ex charitate peccat mortaliter. et hoc tã de precepto negatiuo ad qd tenet sp et p semp et si teneat ad illud seruandũ ex charitate qñ illud suat non ex charitate peccat mortalr. Silr de pcepto affirmatio ad

qd tenet p aliqn si p tunc nō seruat ex charitate peccat mortalit. et ita quicunqz omisit pctm mortale si postea non occidit: qr deus pcepit nō occidere. si etiam nō furet: qr de' pcepit non furari peccat mortaliter. Similiter si seruat sabbatū etiam quia deus hoc pcepit peccat mortalit. Hoc dicere nō vī aliud q peruertere oēs qui semel cōmiserūt pctm mortale ut nullū bonū opus ex genere postea faciat ad qd tn̄ al's sunt astricti. cū tamē suadēdi sint et monēdi ad oppositum: ut s. faciāt bona opa ex genē: qr illa dispo nunt eos ad grām citius et facilius obtinendā. siliter existens in charitate pōt facere aliquod opus pcepti non tunc motus ex charitate sed ex pietate et mansuetudine naturali: uel ex aliquo alio non referendo tunc actualit ad finē vltimuz ita q ista impletio opis pcepti nō eēt sibi meritoria q si teneretur seruare preceptū fm intentōem mandantis: ut. s. p ipm possit finez ptingere tenet tunc ad meritū: et tunc peccaret mortalit faciens tale opus qd est bonū ex genere et ex precepto qd est absurdum. ¶ Per idez ar. ptra pmā rn̄sionē: quia ponamus q nō disponat se aliquis ad grām si tūc stat i culpa nō pōt se seruare a culpa. g p tunc est sibi impossibile seruare se a clpa: qd est falsū: qr ois culpa est volūtaria. si aut ē p tunc pōt se seruare a culpa qd saltē vi manifestū qntum ad genus opis pcepti redit arm pus factum: qr hoc sufficit ad excusandū eū a pctō mortali. ¶ Contra istas duas vias ar. in spāli. pmo cōtra pmaz. si in hoc tpe pōt cauere ab h° peccato mortali et illo: et dū cauet h° cauet omē. et silr de tēpe ɔsequēte: et sic de semp. g si pōt sp cauere hoc et illud simlr pōt cauere oia. assumptū q si pōt cauer hoc pctm mortale p nunc q pōt etiā cauere illud aliud. et ita omne p tē pz: qr uoluntas nō potest hīe distinctos ɔsensus qui requirunt ad pctm mortale. et ad resistendū peccato mortali. et ita dum distincte habet actū resistendi huic peccato mortali nullū velle hz tunc p qd aliud uelle p tūc peccet mortalr. maxime cū pseruādo se ab vno peccato mortali fit fortior ad resistendū alijs. g si nūc potest hoc pctm cauere de quo timet multomagis illud pōt al's cauē et sic de alijs. ¶ Contra scdam viā arguo sic: tpe illo q possit hrī deliberatio d hoc peccato a aut pōt deliberare de a. et sequit q duz deliberat nō peccat mortaliter. cōpleta etiā deliberatōe cauere: pōt p te ut non peccet actualit ipso peccato: nec aliquo alio tunc aut nō pōt deliberare de a. i illo tpe deliberatōis. et ita nō habebit vsū rōis. ¶ Et si dicas n̄ posse deliberar recte pter excecatōem intellectus. h° vīdet absurdū: quia vnū peccatū mortale nō facit aliq mō intpatū generali intēpantia: qr vna hirūdo nō facit ver. nec vnus act' vtuosus uel viciosus facit hominē vtuosū uel viciosū generalr. nec p ɔns excecatū generalr circa oia pncipia opabiliū. g pōt hīe rectā deliberatiōem de multis de quibus tentat nō obstante q sit in vno pctō mortali. ¶ Similr vicia nō sūt ɔnexa in tm̄ q vnū pctm excecet cir^a oia pn^o opabiliū ad bn̄ agenō qr nec etiā vnū pctm deprauat appetitū p se inclinando ad aliud. imo cū v° pctō pt stare vtus acqsita ɔria illi pctō: qr v^m pctm mortale nō corrūpit totū habituz vtutis. igi p istos habit' tam acquisitos circa idē agibile q acqsitos circa alia agibilia pōt iste recte iudicare et deliberare siue de eodē peccato siue de alio. et si posset recte deliberare nec peccet cōsensu interptatiuo pōt p te cauere oē pctm g simplr pōt.

Ad questionem po

test dici q pctm vno mō pōt accipi p ipso actū elicito deformi. loquēdo de peccato omissionis. Alio mō p macula q remanet post actū elicitū siue p reatu p manēte quousqz peccatū fuerit deletuz

p penitentiã. 2° mõ dico q liberuz arbitriũ nõ põt ex se cauere omne pctm mõtale p statu isto: qz aia sine grã aliq peccato maculatᷓ uel originali uel actuali a quo nõ liberatᷓ nisi p grãz. ¶ Sz si qratur vtrũ hoc sit ppter imediatã oppositõem culpe ⁊ grẽ. dico q nõ: qz ista non essent imediate opposita p statu innocẽtie. tunc. n. potuit aliqs esse in puris nãlibus tam sine gratia q culpa. g nllo mõ sunt imediate opposita. nec etiã p ꝯpationẽ ad põm facientis: quia qlem potuit deus facere volũtatẽ talẽ põt eã reparare postq peccauerit. sz hoc tm̃ est ex lege illa vli qua nullo mõ remittitᷓ inimicicia nisi fiat nõ tm̃ nõ inimicus: sz etiaz amicus sibi acceptus p grãm gratificantem ¶ Si obiciatᷓ quõ deᵘ posset remittere culpã nõ dãdo grãm. videretᷓ. n. esse mutatio in deo si nõ ponatᷓ in ipso iustificato. ¶ Rº. duplex. pmo mõ dᷓ q ⁊c. qre in henri. ¶ Et põt illa opi. ꝯfirmari per hoc q illud pceptũ: diliges do. de. ⁊c. est pmũ a quo tota lex pendet ⁊ pphete. i Math. Ad actũ igitur huius pcepti aliquando eliciendũ tenetᷓ uolũtas. ita q nõ põt esse semp omissio actus huius pcepti sine peccato mortali. qñqz autẽ uolũtas actũ huius pcepti exequitᷓ licz vniformiter ⁊ disponit se de cõgruo ad gratiam gratificantẽ cui oblate uel resistet et peccabit mortaliter uel cõsentiet ⁊ iustificabitᷓ. Hec igitur opi. non ponit partem negatiuam q. ppter impotentiaz liberi arbitriȷ̃ absolute: sed inquantuz ipsũ ꝯpatur ad deum liberalitᷓ grãm offerentẽ libero arbitrio aliqualiter tamen disposito.

Ad argumẽta. Ad

illud ad Ro. dici potest q si nõ erãt obligati ad legem moysi nisi filiȷ̃ israel aliȷ̃ gentiles potuerunt iuste viuere seruanᵒ legem nature. ⁊ tunc ipi facti sũt sibi ipsis lex. i. p legem nature scriptam in cordibus eorum interius dixerũt se recte viuendo: sicut iudei per legem scriptaz. sz isti non bene vixerunt sine omni gratia quia gratia potuit esse in eis supposita hypothesi absqz obseruatõne legis moysaice. ¶ Ad aliud concedi potest ista ppositõ Augᵒ. absolute fm istã opini. Et ad minorẽ põt dici q iste cui auferᷓt grã põt cauẽ ne resistat grẽ. sz non põt cauerᷓ a peccato. Si. n. nõ resistat grẽ iustificabitur. solũ igᷓ põt hoc caueri. sz non potest caueri stando in peccato pus cõmisso ¶ Ad 3ᵐ rñdit ansel. q quantũ ẽ ex pte liberi arbitriȷ̃ potest seruari iusticia lz qñ iusticia nõ hᷓ iusticia seruari non possit.

Circa distinctõ

nem. 29. quero vtrum iusticiã originalem in Adam necesse sit ponere aliquod donuz supernaturale. q non: quia si ponitᷓ ponitur ppᷓ rectitudinẽ excludentẽ omnẽ rebellionem potentiarũ: ⁊ ppter immortalitatẽ pro statu illo habitã. vtrunqz istoꝝ põt saluari ex puris naturalibus. quia vtrũqz istoꝝ est pena. pena aũt non est sine culpa. q mors sit pena patet: de rebellione etiã pbatᷓ: quia pugna potentiaꝝ iseriorũ ad supiores pena est. Preᵃ. uoluntas in puris naturalibᵘ suis est recta: qz non fuit facta a deo curua. ⁊ ita rectitudo ẽ ab origine g originaliter ꝯuenit homini ⁊ per ꝯñs iusticia: quia rectitudo uoluntatis est iusticia. ergo uoluntas in puri naturalibus habet iusticiam originalez ¶ P̃. si tm̃ eẽt donũ supnãle. g pctm̃ originale tm̃ eẽt carenᵃ istius doni supnãlᷓ g aliqs factᵘ in puris nãlibᵘ actu eẽt eqlᷓ illi q p pctm̃ amisisset iusticiã originalẽ ⁊ ita essent eqlitᷓ puniẽdi qõ vᷓ incõueniens. ¶ Cõtra. nãlia manẽt integra i pctõre fm Dyoni. iusticia originalis nõ manet pz p effectᵘ sibi assignatos g ⁊c.

Hic dicitur q pter

istã rectitudinẽ infusã si q fuerit oportet

Henricus quol. vi. q. v.

ponere in voluntate rectitudinē que est sicut qualitas in quantitate cui opponitur curuitas naturalis inflicta ipi volūtati quā ipa incurrit peccando. ⁊ ex ista curuitate sequitur inobedientia viciuȝ inferiorū: quia licet voluntas recta possit eis dominari non tamē voluntas sic incuruata. Exemplum ponitur de vīga recta: ⁊ postea icuruata cuius rectitudo est naturalis. non tamē ita ꝙ sit de essentia eius. declaratur istud: quia alias non videtur ꝙ possit saluari ꝙ peccatū vulneret in naturalibus. Si enim corrumperet tm̄ aliquod donum gratuitū spoliaret tm̄ in gratuitis. ergo ad hoc ꝙ vulneratio ponatur i naturalibus oportet ponere aliquam rectitudinē que puetur per peccatum. Si ergo ponat aliqḋ donum supernaturale preter illam rectitudinem oportet dicere: ꝙ iusticia originalis includat vtrunqȝ: quia si tm̄ attenditur fm illud donum equales essent iste qui est in puris naturalibus ⁊ peccator ⁊ sicut deduxit q̄ddam arm̄ in opponendo sequeretur ꝙ essent equaliter puniēdi. ¶ Contra istud obijcitur. quia fm istam positōem nō videt possibile uolūtatē peccare nisi habeat rectitudineȝ naturalem que posset corrumpi per pctm̄ fiat igitur sine isto addito in sola essentia sua ipa non poterit peccare: quod videt absurdum: quia ipsa potest iusticiam tenere. hoc est velle cōcorditer dictamini legis naturalis. ⁊ non est necesse ita velle quia libera est. ergo potest peccare. ḡ non oportet ponere talem qualitateȝ ut eius opposita curuitas inducatur p peccatum. ¶ Pre^a. non tm̄ ꝑpter illaȝ curuitatem videt esse rebellio potētiarum: quia uolūtas ex libertate sua naturali videt melius ⁊ magis dn̄ari virtutibus inferioribus q̄ ex illa qualitate accidentali: quia ipsa fm essentiam suā est supma potentia. igit nō erit ista qualitas tota rō dn̄andi. ita ꝙ si ipsa nō insit n̄ dominet uoluntas. ¶ Pre^a tunc possȝ cognosci p rōem naturalē hunc statuȝ nō esse naturalē: quia manifestū est nūc eē rebellionē in potentijs inferioribus. ⁊ pte nō pōt esse nisi corrumpat rectitudo uoluntatis. ꝯn̄s est incōueniēs: quia preclarissimi phi ad hoc pertingere nō potuerunt. ¶ Prete^a ista rectitudo corrupta est totaliter per peccatum mortale. igit cum scōm pctm̄ ita formalit sit peccatum sicut pmū oȝ ꝙ ita corrūpat ipsā scōm sicut pmū. Sed scōm nō pōt illaȝ rectitudinē corrumpere: quia iam n̄ manet. ergo nec pmū est pctm̄ ex hoc ꝙ corrumpit istā. ¶ Pre^a illa rebellio videt esse in hoīe exn̄te in puris nālibus. igit n̄ est ꝑpter aliquā curuitatē quā incurrit uoluntas p pctm̄. ꝓbatio an̄tis. nāle est vnicuiqȝ appetitui ferr̄ in suū appetibile. ⁊ si est appetitus non liber nāle est ei summe ferri quātū pōt: quia sicut talis appetitus fm Dam. 43. ducitur ⁊ non est in potestate sua eius act⁹: ita nō est in potestate eius intēsio act⁹ q̄n agat q̄tuȝ pōt. igitur cum appetitus sensitiu⁹ exn̄s in puris nālibus hēbat ꝓprium appetibile ⁊ delectabile summe hr̄et tender̄ in illud quantuȝ est ex se. ⁊ illud tendē ipediret actū rōis: qꝛ adhuc essent iste potētie in eadē eēntia sicut mō: ꝑpter quam vnitatē ipediūt se mutuo in actib⁹ suis i tensis: fm Auic. 6. nāliū. ḡ deberet conari rō ad ipediendū istā delectatōnem sūmā ptis sensitiue ⁊ nō posset inferiō pō cohiberi sine aliq̄ tristicia ⁊ difficultate in ipsa exn̄te: quia sicut ipsa sūme inclinat ad hoc: ita ex pte sui sūme renititur ad oppositū. igit ibi esset rebellio: quia iclinatio potentie inferioris ad delectandū ꝯ iudiciū rōis: ⁊ difficultas in refrenādo illum appetitum.

Potest dici ergo ꝙ si originalis iusticia habuit illuȝ effectum facere s. perfectam tranquillitatē in anima quantū ad omnes potentias: ita ꝙ natura inferior non inclinaretur

contra iudiciũ supiozis. aut si inclinare tur quantum est ex se. posset tñ regulari ꝛ ozdinari sine difficultate supiozis ꝛ sine tristicia inferiozis cuꝫ hoc nõ hũerit põ facta in puris naturalibus necesse ẽ ipsam ponere donum supnaturale quo sit ista tranquillitas perfecta in anima. ¶ Ex hoc põt fozmari scḋa rõ. uoluntas eni ꝯiuncta appetitui sensitiuo nata est condelectari sibi: sicut intellectus cõiunctus sensui natus est intelligere sensibilia. ꝛ si talis uolũtas multis appetitibus sensitiuis ꝯiungit̃ nata est condelectari illis oĩbus. ꝛ ita nõ tm̃ illum appetitũ nõ põt retrahere a suo delectabili: sine aliqua ꝯtraria inclinatiõe ex parte istius appetitus ꝛ difficultate. ¶ Sed nec etiam seipm̃ vĩ posse retrahere sine difficultate a condelectando illi appetitui ab hoc igĩ ut se delectabilit̃ retrahat oꝫ eam in aliud ferri sibi delectabilius q̃m sit illud delectabile appetitus inferiozis cui ꝯdelectaret̃ si hoc nõ esset. igĩ ad hoc ꝙ uolũtas possit se retrahere delectabilit̃ ab oĩ delectatõne inozdinata cũ aliq̃ vi inferiozi opoztuit aliq̇d ex se ipsi voluntati esse delectabilius ꝙ aliq̇ delcãbile alicuius vis inferioꝝ. ꝛ cũ nihil sit tale ex pte ipsius uolũtatis: oꝫ aliq̇d fuisse in uoluntate supnãle quo fieret sibi finis delectabilioz ꝙ aliq̇ delectabile alicuius appetitus sensitiui ꝑpter quam rõem delectabilius se retraheret a cõdelectando appetitui sensitiuo ꝙ recederet ab illo delectabili. s. fine. ¶ Si igĩ in pᵒ hõie fuit ille effectus. s. pfecta trãquillitas et erat effectus oziginalis iusticie illa iusticia fuit donũ supnãle: qꝛ fecit deuꝫ delectabilíozẽ uoluntati ꝙ aliq̇ appetibile sensibile: quod nõ potuit esse ex aliquo dono nãli ipsius uolũtatis. ¶ Sed nũquid ex hoc tollit̃ oĩs rebellio ut põ inferioz delectabilit̃ se retrahat a suo delectabili ꝓpzio. ¶ Rᵒ. si uolũtas abstinet delectabilit̃ a ꝯdelectãdo potẽtie inferiozi totᵘ hõ delectabilit̃ abstinet a delcã bili appetitᵘ sensitiui inferiozis. nõ ãt totus hõ cũ tristicia abstinet si vis illa iferioz abstinet cũ tristicia. h. n. ꝯuenit hõi simplr̃ q̇ ei ꝯuenit ſm põm supiozem nec ꝑpter h ab eo negat̃. ꝛ si nõ ꝯueniat ei ſm põm inferiozẽ. ¶ Q. si dicat̃ ꝙ ipsa põ inferioz ex pte sui delcãbilr̃ obediat rõi. tũc vĩ ꝙ opozteat aliq̇d ponere i põ inferiozi q̃ sic delcãbilr̃ ferat̃ in delcãbile uolũtatis. nõ. n. vĩ ꝙ ex nã illius poẽet delcãbilr̃ auelli a suo delcãbili. nec etiã erat ex nã sua inq̃ntũ est inferioz uolũtate delectabiliter auelli a suo delcãbili ab ipsa uolũtate qꝛ iste ozdo eẽntialis manet nunc: ꝛ tñ nũc nõ est talis dlectatio. opozteret. n. ponẽ in singul̃ potẽtijs appetitiuis inferiozibᵘ singula dona ita ꝙ q̇lꝫ ꝑ suũ donũ delcãbilit̃ moueretur a uolũtate. ꝛ ipsa uolũtas ꝑ donuꝫ suum delcãbilr̃ mouet se ad potẽtias inferiozes. ꝛ si eẽnt talia pl̃a dona: potissimũ tñ fuit iusticia oziginalis q̃ fuit i uolũtate. ꝑ illud. n. donũ uolũtas q̃sdam delcãtões appetitᵘ sensitiui ꝓueniebat ne vnq̃ ille inesset: puta adulterãdi cuꝫ pulchꝛa aliena: q̃sdã impasset ꝛ bene eis fuisset vsus hõ: puta cog̃scẽdi suã obediendo ꝑcepto diuino: illi. s. crescite ꝛ multiplicamini ꝛc̃. ita ꝙ istas delcãtões licitas q̃nqꜫ hñdas ꝑ tẽ q̃n infuissent nõ hũissꝫ volũtas ꝑ fine sꝫ ad finẽ debituꝫ retulisset. a q̇busdã etiã delcãbilibᵘ licit̃ q̃nqꜫ hñdis q̃nqꜫ auertisset. sic ab illa delcãtione q̃ nõ erat hñda nisi ꝑ tpe. ꝛ q̇dcũqꜫ istoꝝ siue ꝑuenire siue bñ vti habitis siue auertẽ ab hñdis delcãbilibᵘ. volũtas delcãbilr̃ faceret ꝑ donuꝫ illud supnãle q̃ delcãbilr̃ fuit sibi fini ultᵒ inherẽ. ꝛ oĩbus ozdinat̃ ad illũ ꝙ ab illo separi inherẽdo alicui delcãbili nõ ozdinato ad istũ finẽ ista oĩa ex puris nãlibᵘ suis nõ potuit hr̃e. ꝛ si ex se hr̃et aliq̇ donũ cui hec oĩa ꝯuenirẽt. nec ꝑpter h esset delectata lꝫ totᵘ hõ delcãret̃ cuius ista erat ꝑncipal̃ põ delectãdi. nec forte necesse ẽ ponẽ ꝙ nll̃s sensus appetitᵘ potuit tunc

Quilibet appetitus sensitiuus habet donum supernale

tristari. potuit. n. visus tunc videre tur pe visibile. ⁊ auditus audire turpe audi bile. ⁊ vtrunqꝫ potuit offendere appeti tū sensitiuū. sicut ⁊ ꝯueniēs sensibile de lectare. Sed uolūtas tūc bñ vsa fuisset istis tristicijs ⁊ delectabilit appetituum inferioꝝ. ita ꝙ ñ ꝯtristata fuisset imode rate ab appetitib' inferiorib' sicut bene vsa fuisset delectabilib' eoꝝ non imode rate ꝯdelectando. ¶ De alio effcū qui attribuit iusticie. s. imortalitate nō opō tet arguere: qꝛ ista imortalitas ut dictū fuit di. xix. nō fuit ipossibilitas morien di etiā stāte isto statu. sꝫ possibilitas nō moriēdi q̄ possibilitas ꝯseruata fuisset in actu nō moriēdi ꝑ multa adiutoria q̄ dicta sunt ibi: puta ꝑ esū ligni vite: ꝑ cu stodiā angeloꝝ: ꝑ ꝓtectōem diuinaꝫ: et bonū regimen intrinsecū. ⁊ cetera ibi dc̄a

Ad primum argm̄ dico ꝙ neutrū isto rū ex puris naturalib' pōt hñi. Cū ꝓbat qꝛ opposita istoꝝ sunt pene. dico ꝙ nō: sed conditōes nāles: sicut nō est pena bo ni mori sꝫ nāle. ⁊ ꝙ appctit' eius feratur in suū delectabile. ex quo. n. hō ꝯposit' est ex multis ꝑtib' organicis. ⁊ ita sūt in eo multi appetitus nāle est quelꝫ ferre i suū delectabile. ⁊ etiā ip̄m corp' ꝯsumi pōt nisi sint remedia q̄ suppleāt abūdāt ne ꝯsumptio ista vincat. ¶ Cōtra istud qꝛ ista fuissent passiōes inuolūtarie. ḡ et pene. ¶ R°. dico ꝙ lꝫ inuolūtarie uolū tate nāli nō tñ pene. nā ꝯ inclinatōeꝫ nā lem bonis est mori. ⁊ tñ illa non est sibi pena. Si aūt dicas inuolūtariū: qꝛ ꝯ a ctū uolūtatis. dico ꝙ nō fuisset pena in uolūtaria uolūtati exñti in puris natu ralib'. si. n. ipsa voluisset nām suaꝫ ha buisse ꝯditiōem supnālem: peccasset.

¶ Ad scd̄m dico ꝙ ista rectitudo nālis est libertas innata ipsi uolūtati in q̄ ne cessariū est uoluntatē fieri a deo. nec illa ꝑ pctm̄ corrumpit. ⁊ ita iusticia origina lis si ponat rectitudo naturalis uolunta tis ertt ipsa libertas eius. sꝫ ista nō hꝫ il

los effcūs q̄ attribuunt iusticie originali ꝙ si isti effcūs attribuant vni q̄litati me die inter nām ⁊ v̄tutē infusam illā q̄lita tē mediā non est necesse ponere: qꝛ que cunqꝫ apparēt incōueniētia de uolūtate saluabunt sine ea. ¶ Ad tertiū dico: ꝙ exñs in puris nālib' nō est equal' ei qui peccauit exñti in iusticia. nō qꝛ iste habe at aliquā curuitatē quā iste nō hꝫ. Sed qꝛ iste debitor est iusticie originalis quā accepit ille nō: ⁊ iō iste est reus ⁊ ille nō. ⁊ si neutri ꝯferat visio dei vni tñ est carē tia visiōis pena aliȷ̄ nō est. reus. n. ꝓuat ea ꝓpter reatū peccati. alter v̄o ꝓuat ea ex ꝯditōe nāe. ¶ Ad 4m dico ꝙ si fuerit aliqd̄ donū supnāle: nō tñ oꝫ ꝙ sit p̄nm meriti. Si. n. hꝫ ad grām q̄ est p̄nm me riti sicut excedēs ad excessū. excedēs q̄dē qꝛ fini vltimo ꝯiunxit firmius uolūtatē ꝙ gratia. ita. n. ꝯiunxit ꝑm aliquos ꝙ ñ patiebat secū aliqd̄ pctm̄ ueniale. chari tas aūt compatit. uel ꝑm p̄dicta saltem ita ꝯiunxit ꝙ facilius ⁊ delectabili' erat ei pati ab aliq̄ tristicia inferiori ꝙ alicui delectatōi inferiori acq̄escere recedendo a delectatōe finis. Istam facilitatē nō fa cit grā cū q̄ stat ꝓnitas ad malū ⁊ diffi cultas ad bonū. Sed excedi. grā in hoc qꝛ ipsa ꝯiungit fini ut bono supnāli. et ut supnāliter ꝑ meritū attigēdo tale bo nū. nō sic istud donū: sed tm̄ ꝯiungebat illi bono ut ꝯuenienti ⁊ delectabili. Ad aliud qd̄ tāgit in pōne de v̄ga nō est sile non. n. q̄ntitas corꝑalis pōt fieri in aliq̄ ut v̄r sine aliq̄ determinata q̄litate quarte spēi. sꝫ essenª ⁊ pō sp̄ualis p̄nt fieri sine habitu. ¶ Ad aliud qd̄ tāgit de vulne ratōibus in nālibus dicet. ȷ̄. di. 35. qñ di cet ꝙ pctm̄ est corruptio boni. ⁊ cui' bo ni. vtrū ipsius nāe in qua est. uel alteri' de h̄ etiā in fi. istius questionis.

Circa distinctō nem. 30. q̄ro vtrū q̄lꝫ ꝑm legeꝫ cōem ꝓpagatus ab adā ꝯhat pctm̄ originale ꝙ nō. Aug. de v̄a religio

ne. pctm̃ adeo uoluntariũ est ut si nõ est uoluntariũ pctm̃ nõ dr. sed nihil ẽ uolũtariũ in puulis q̃ nõ hñt vsũ rõis. ergo &c. ❡Item nullus peccat in eo qd̃ vitare nõ põt iij. de li. arbi. puulus qd̃ sibi a pceptiõe puenit vitare non põt. igr̃ defectus nãlis qui intrat ab origine nõ est defectus culpabilis sz penalis. ❡Item arm qd̃ ponitur in lr̃a nõ peccat q̃ creat: non peccat qui generat. p quas igr̃ rimas inter tot psidia innocẽtie intrat peccatum. ❡Item. iij. ethi. ceco nato nullus iproperabit sz magis miserebit. igr̃ defectus naturalis non est culpabilis: sed magis penalis. ❡Item adam non fuit nobilior tota natura humana. ergo se inficiendo non potuit totam naturaz humanã inficere. antecedẽs patz: quia natura humana habuit aliquod indiuiduum ita nobile sicut ipse uel habere potuit. pbatio pñtie: quia corruptio minoris boni nõ includit corruptõem maioris. ❡Cõtra ad Ro. p vnum hominẽ peccatum i mundũ intrauit in quo omnes peccauerunt. & ibidem sicut per inobedientiam vnius hominis peccatoris constituti sũt multi ita p vnius hominis obedientiaz iusti ptituimur multi. ❡Itẽ aug. d̃ fide ad Pe. firmissime tene &c. & pñt in lr̃a

Secundo quero Utrũ istud pctm̃ sit carentia originalis iusticie. q nõ. qr angelus caret ea: & tamen nõ habet aliquod peccatũ. ❡Preterea Adã caruit ea. amisit. n. iusticiam originalẽ peccando. & tam̃ nõ habuit pctm̃ originale sed actuale. ❡Preterea baptizatus paruulus caret iusticia originali: & tamen non habet peccatum originale. ❡Si dicatur q aliquo mõ per gratiam est dimissum: ideo aliquo mõ non habet illud. ❡Cõtra. baptizat' relapsus nõ hz grãm. g̃ nõ habet vnde remittitur sibi illud peccatũ & non habet iusticiam originalẽ. ergo peccatuz originale redit in eo. ❡Preterea. tunc ipsa carentia esset in volũtate sicut & iusticia cuius est puatio sm ans. de conce. virg. cõsequens est falsũ: quia voluntas est vis immãlissima. & per consequẽs maxime a carne separata. ergo non potest infici a carne ex quo a carne separatur. ❡Contra. peccatum originale non potest eẽ aliud q ista priuatio. non enim est concupiscẽtia: tũ qr illa est nãl ex di. 29. tũ q̃a ista ẽ in pte sensitiua ubi nõ ẽ pctm̃ sm ansel. tũ qr nõ est actual: qr tũc ista cõcupiscẽtia eẽt actual. nõ hitual qr hitus derelict' in aĩa ex pctõ mortali nõ ẽ pctm̃ mortale. manet. n. tal' hitus dimisso peccato p pniaz. nec ẽt igrantia est: qr puulus baptizatus ita igrat sicut nõ baptizatus ❡Preterea: deordinat totã aĩam. g̃ si ẽ aliq̃ vna culpa in illa põ est ad cui' deordiatõem tota aĩa deordinat. illa sola ẽ volũtas: qr sicut ipsa ordinata ordiat alias ita dordiata dordiat. ñ ẽ at aliõ positm̃ g̃ ẽ pua' iusticie alic' opposito huic clpe

Circa distinctõnem. 3i. quero vtrũ aĩa pþhat pctm̃ originale a carne infecta pcupiscibilit seminata. q nõ: qr mã nõ agit in formã. g̃ nec caro in aĩam. ❡Cõfirmat q sm aug. i2. sup geñ. agẽs pstantius ẽ patiẽte. & sm ipm ibidẽ nllm corpus ẽ pstãti' spũ. ex qbus pcludit q nullũ corp' agit in spm̃. ex q̃ hĩ ppom. ❡Itẽ si dicat q maior aug. vã est in bonis nõ in malis: qr defectus põt eẽ peior. Contra. cã nãlis mali culpe nõ põt eẽ sola pena: qr pena iusta est & ad iustũ pcise non sequit nãliter culpa. illud aũt qd̃ ẽ i carne ẽ pure pẽa. & si ẽ cã culpe: nõ ẽ nisi cã nãlis: qr nõ ẽ libera. g̃ &c. ❡Preterea. si a carne ifecta pþhit. g̃ pþhet a pxĩo pente: qr ab ipso seminat tal caro. pñs ẽ falsũ: qr tũc pctm̃ originale posset augeri in parentibus intermedijs. plura enim agentia eiusdem ratõnis pñt in effectũ perfectiorem & ita parens primus cũ parentib' intermedijs põt intendẽ pctm̃ originale ultra

illud qd esset in filio p immediate a p parēte genito. ¶ Cōtra mgr in lra adducit auctes scōz q aia a carne inficiat qr nisi eēt ita nō vr posse assignari aliq cā vn istud pccm causaret in aia. nō. n. causatur a se actu suo: qr tūc eēt pccm actuale nec a deo. pz nec ab ipo Adā: qr ponamus q fuerit annihilatus: vel modo si ē saltē modo nō hz aliquā culpaz: qa ponit btūs. g modo nō est sub rōe pccoris sub q rōne poni hēt cā huius pcci. ¶ R: ptraximus istud pccm inqtum fuimus in adā sm rōez seminalē sm aug. iiij. sup gen. hoc aūt fuit sm corpus nō sm animā. aia. n. nō ē ex traduce: sicut adducit magr auctem in lra.

Circa distinctionem. 32. quero vtrū i baptismo remittat pccm originale. q nō: qr culpa nō remittit nisi iusticia opposita restituat: sed iusticia originalis nō restituit in baptismo pz p effect eius. ¶ Cōtra ē magr in lra: ⁊ ecclesia tenet oppositū.

In illa mā de pcco originali tenendo ipm in esse sicut sonāt auctes que sunt pme qōnis: duo sunt mōi dicēdi circa hoc. vnus magri ⁊ alioz sequentiū ⁊ exponentiū ipsuz. ¶ Ad intellectū aūt istius vie qttuor sūt videnda. pmo qliter ab aia cōtrahit infectio in cane. 2° qualit seminat caro infecta. 3° qualit ab ipa inficit aia. 4° qlit aia ab infectōe illa liberat p baptismū. ¶ Ad pm dī q volūtas peccās in carne causauit quandā qualitatē morbidam pūtem curuitatē volūtatis. hec aūt qlitas morbida dī fomes. lex membrozuz tyrānus: ⁊ est sicut quoddā pondus in carne excitās mot sensuales ⁊ inclinās aiam ad pdelectandū carni: ⁊ ita retardans ⁊ reprimēs a delectatōibus supioribus siue supernālib: iuxta illud sap. ix. Corpus qd corrūpit aggrauat aiam pter istā qualitatē morbidā in ipa cāne sic aggrauāte. i. inclināte ad inferiora: ⁊ sm quendā ista qlitas nunq minuitur in eētia sua lz in effectu suo minuatur: hoc est q lz gra tāta possit esse q magis inclinet ad supiora q fomes ad inferiora: nō tn minuit fomitem qtum ad essentiā suā: qr nō ptrariat fomiti q est in carne: ⁊ gra est in aia. Et ponit exemplū d lapide appēso ⁊ ligato ad alas auis: qtuncūqz cresceret vis motiua in ala nunq decresceret pondus lapidis licet qtū ad effectū minus posset deprimere: qr vtus ptraria vinceret in effectu. ¶ De 2° dī q vel tota caro parentū fuit infecta hac qlitate morbida: ⁊ ita illa q seminat. vel si nō tota aut illa que seminatur nō fuit caro pris saltē ex feruore ⁊ libidine in seminatōe inficit ipa caro seminata. ⁊ huic 2° vr cōsentire Aug. p infectōem illā attribuit nō ppagationi sed libidini in ppagatōe: sicut pz dī. xx. hui scōi. ¶ De 3° arti. dicit q in instāti creatōis ⁊ infusionis aie ipa maculat a carne infecta: ita q lz infectio vel maculatio carnis nō fuerit culpa formaliter: sed sequela culpe: est tn occasio culpe in aia carni vnita: qr qn aia vnit infectio eius talis ē qualis nata ē esse in aia. tal est culpa. exēplificat de pomo dato mūdo ⁊ fedato a manu recipiētis. ¶ De 4° vel ponit q ista curuitas manet in volūtate quā incurrit peccando: vel si nō saltem manet fomes i carne. sz siue vtrūqz siue alterū manet non imputat aie post baptismū sicut an: qr totalit tollit reat manet aūt pcise vt pena pcci pcedentis ⁊ mā exercende vtutis. Scōm istā viaz patet qd est dicendū ad. q. motas. est. n. culpa originalis in qlibet sic ppagato: ⁊ hoc qtum ad pmā qōnem. ⁊ q ad terciam qōnem dicendū est carnē infectaz sic seminari ⁊ ab illa infecta aiam infici culpabilit q culpa q ad scōam qōem vl ē curuitas opposita rectitudini nāli voluntatis. vel pcupiscētia. i. pnitas ad cōcupiscenduz effrenate delectabilia. ⁊ re

mittitur q̄tum ad quartā qōem: nō in se sed q̄tum ad reatū. Cōtra istā viaȝ q̄tū ad singulos articulos sunt aliq̄ dubia. Quantū ad pᵐ dubiuȝ est quō voluntas habeat tm dominiū sup corpus vt possit imediate alterare totū corpus ad istā qualitatē morbidā: maxime cū nō habeat p obiecto pº corpus. potuit enim peccare pº pcco appetendo excellētiam dei: vel alio pcco spūali: ⁊ in isto nō erat corpus obm volūtatis: qō tam ponit alterari a voluntate. aut si saluet quō ista alteratio potuit fieri vī difficile quō eadē cā etiā cū maiori adiutorio extrinseco nō potuit corrūpere istā qualitatē. volūtas. n. q̄tuncūqȝ adiuta gr̄a nō pōt corrūpere fomitem ſm istos: et quecūqȝ cā totalis alicuiꝰ effectus illuȝ effectū vī posse corrumpere. maxime si augeat v̄tus eiꝰ actiua. 2ᵐ dubiū est ad qd ponit illa fomes in carne. si ponit vt pncipiū rebellionis nō oportet. nō. n. p se rebellat caro volūtati: sed appetitus sensitiuus: qꝛ ſm phm. j. Politi. voluntas dn̄atur corpi pncipatu disposito. ſȝ appetitui sensitiuo principatu politico ḡ fomes deberet pncipalit̄ poni in appetitu sensitiuo. vel si in corpe nō nisi in illo qō est organū appetitus sensitiui. ⁊ si hoc cū nulla talis caro transfundatur. ḡ nō transfundit caro infecta fomitē.

3ᵐ dubiū est: qꝛ in puris nālibus esset rebellio: sicut dictū est di. xxix. ḡ ppter eā nō oportet ponere aliquā qualitateȝ morbidā in carne. Si dicat ꝙ esset delectatio appetitꝰ sensitiui ppterea ⁊ in pposito delectabili etiā in puris nālibus nō tn̄ ipsa esset cū libidine. i. nō effrenata nec imoderata sicut ē modo: ⁊ hmōi libidinose delectatōis pnciᵐ fomes est. Cōtra: sicut in ptāte appetitꝰ sensitiui nō est delectari qꝛ nō ducit sed ducit: ita nec modus delectādi. ḡ summe q̄tū potest delectar in summo delectabili sensibili pn̄te quid addit ḡ libido supra hoc qō est summe delectari i delectabili sensibili pn̄te nō facile videt. Circa 2ᵐ articulū primū dubiū vī esse ꝙ semen nūq̄m fuit animatū aīa pn̄s. est. n. relictū aliquid qō nō est necessariū mēbro alēdo. illud autē qō assumit a mēbro cum quo erat eiusdem dispōnis nō erat aīatum. ḡ nunq̄ semen ɔtraxit infectiōem ab aīa qua nunq̄ pficiebat. Cōfirmat p Ansel. de pce. vgi. c. vj. ⁊. vij. ubi vult ꝙ nō magis ē semen effectū q̄ sputū uel sanguis. ⁊ si de istis formaret corpus organicum: nō videret qualit̄ ex eius infectione aīa inficeret. 2ᵐ dubiuȝ est: si semen fuit infectū cū transmutat per mltas formas ſbales anteq̄ de ipō fiat cōpus organicū ⁊ forᵃ ſbalis por que cōstituebat ſbm istius q̄litatis morbide n̄ manet. ḡ nec illa q̄litas morbida. Diceretur ꝙ de infecto generat infectū. Exᵐ de semine pn̄s leprosi gnātur corpus filij leprosum. Cōtra leo comedēs cadauer hōis mortui ɔheret ſm hoc fomitē pbō ɔn̄ie. illud. n. cadauer infectū ē fomite: ⁊ p te de infecto gnātur infectū. ḡ. pbō assumpti. resuscitet mortuus sicut fuit de Laȥaro: aīa reunita carni inueni et carnē rebellem spūi. ḡ tūc erit fomes in corpe illo. a quo ḡ. nō ab aīa: qꝛ ipsa fuit purgata a pcco originali: ponamꝰ p baptismū vel circūcisionem. nec opōtet fingē ꝙ a deo. remāsit igit fomes in cadauere mortuo. Ad ista dubia posset rn̄deri p hoc ꝙ v̄tus actiua seminis infecta gnāt de infecto infectū: ⁊ etiam de nō infecto infectum. Et iō ad primū de nutrimento nō infecto generat v̄tus actiua pn̄s infecta semē infectū ⁊ culpā originalē transfundit. Ad 2ᵐ virtꝰ illa infecta de infecto semine gnāt carnē infectam. ⁊ tūc nō valet tertia instātia de leone: qꝛ v̄tus eiꝰ actiua cōuersiua cadaueris in membꝛꝛ leonis nō est infecta.

Tertiū dubiū circa istud vī esse: qꝛ miraculose formatus de carne digiti mei ɔtraheret pccm originale: qō est cōtra Ansel. c. xix. vbi vult ꝙ due sunt rōnes

quare xps nō ɔtraxit pccm originale ⁊ quarū vna p se sufficeēt sine altera. vna: quia pura fuit caro ei⁹ in beata virgine 2ª q2 nō erat filius nālis ade: ⁊ iō nō ob ligabat in adam. ¶ Circa tertiū arti. est dubiū qualiṫ caro causet istā infectiōez anime. si. n. aia [illegible] cauit illā infectōem in carne ⁊ ex carne [illegible]eaṫ in aia vtraq3 cā ē equoca suo effectui ⁊ videṫ ꝙ totalis. ⁊ difficile etiā erit saluare illū modum q̄ volūtas que ē po⁹ mere immālis trans muteṫ immediate a corruptibili: ⁊ cum intellect⁹ nō ponatur immediate posse trāsmutari a fantasmate nisi virtute in tellectus agētis: sequitur ꝙ intellect⁹ sit immālior ꝙ̄ voluntas. Videṫ etiā sequi ꝙ istud pccm̄ pmo sit in eētia: q2 essen tia p⁹ pficit carnē. sed ɔ̄ns est falsum: q2 in eētia vt eētia nō vꝫ eē culpa forma liter. ¶ Cōtra oēs tres articulos est vnū dubiū cōe: q̄re. s. potuit pus hō actu sue voluntatis inficere carnē suā quin scōs ⁊ tertius post eū possit silr: ⁊ ita cū multi pēs intermedij peccauerūt mortaliter semp caro seminata ē magis ⁊ magꝭ in fecta. qd vꝫ absurdum: q2 nō omis mo do genitus ꝓnior est ad inordinate dele ctandū ꝙ quicunq3 antiqui pus geniti. tum etiā q2 videreṫ sequi ꝙ pccm̄ origi nale intendereṫ. ꝙuis. n. si ponaṫ pccm̄ originale ꝓuatio totalis nō recipiat ma gis ⁊ min⁹: tn̄ si ponaṫ curuitas vel ɔcu piscētia fm illā opi. illa pōt eē maior vl̄ minor. ¶ Cōtra 4m arti. est dubiū: quia pccm̄ nō dimittiṫ formalr̄ nisi illud qd est formale in pcco deleaṫ nō illud qd ē mālē. debitū autē iusticie originalis nō est formale in pcco originali. nō. n. fuit debitū in statu nnocētie. nisi quia hēns eam debuit eā. igitur nō videṫ formaliṫ remitti nisi tollaṫ illa deformitas vl̄ ca rentia aut in se aut saltē p habitum ali quem equalentē habitui hui⁹ ꝓuatōis.

Circa istam mām est alia via que vide tur Ansel. in toto. j. li. de ɔce. virgi. vbi tractat de pcco originali. ¶ Ad quā vide dam etiā q̄tuor sunt tangēda. pmo qd sit pccm̄ originale: ⁊ in hoc soluiṫ 2ª qō 2ᵒ an tale pccm̄ insit quo ad pmā q̄stio nem. 3ᵒ qualiṫ ɔtrahaṫ quo ad tiā que stionē. q̄rto qualr̄ remittaṫ p baptismū ⁊ hoc q̄ ad q̄rtā qōem. ¶ Quo ad pmū dicit Ansel. in li. j. de ɔce. virgi. c. xxvij. hoc pccm̄ qd originale dico aliud intel ligere nequeo in ipis infantib⁹ nisi factā p inobedientiā ade iusticie debite nudi tatem p quā oēs sunt filij ire. ista rō pec cati originalis ꝓbaṫ ex hoc: q2 peccatū formaliter est iniusticia igiṫ ⁊ tale pccm̄ talis iniusticia. iniusticia aūt fm eū ibi t. v. ⁊. xvj. de casu diaboli: nō est nisi ca rentia iusticie debite. Dico igiṫ ꝙ pccm̄ originale qd est carētia iusticie originaľ nō est nisi carētia iusticie debite. ¶ Et si obijciṫ ꝙ aliqui sancti videnṫ dicere cō cupiscentiā esse pccm̄ originale. ¶ R. ɔcu piscentia pōt accipi vel ꝓut ē actus vel habitus uel ꝓnitas in appetitu sensitio ⁊ nullū istoꝝ est formaliṫ peccatū: quia nō ē pccm̄ in pte sensitiua fm ipm. c. iij. ⁊. iiij. ibi. Uel pōt accipi ꝓut est ꝓnitas in appetitu rōnali i. in volūtate ad ɔcu piscendu3 delectabilia imoderate q̄ na ta est ɔdelectari appetitui sensitiuo cui ɔiungiṫ: ⁊ hoc mō cōcupiscentia est mā le pcc̄i originalis: q2 p carentia3 iusticie originalis que erit sicut frenū cohabēs ipam ab immoderata delectatōne ipsa nō positiue sed p priuatōem fit ꝓna ad ɔcupiscendū immoderate delectabilia: sicut exēplificat. ca. v. de naui fracto gu bernaculo: ⁊ de equo fracto freno q̄ di mittiṫ sibi. ⁊ ex hoc exequiṫ motu3 inor dinatū quē cohiberet illud frenu3. Sic ad ꝓpositū p hoc soluitur 2ª qō qua q̄ ritur quid sit pccm̄ originale. Est. n. for malis carentia iusticie originalis debite ⁊ nō qualitercūq3 debite: sed debite q̄a accepte in pmo parēte ⁊ in ipo amisse. ⁊ ideo Adam nō habuit pccm̄ origina le: q2 illud debitū nō fuit ad ipm tradu

ctum p aliquem pntem: sed ipe in se ac- cepit illam iusticiã ꝛ actu suo amisit. ¶ Quantũ ad 2m soluitur pª qõ tenendo ꝭm auctes scõꝝ ꝙ sit hoc pccm in omi- bus cõiter propagatis. hoc declarat ex ista rõne pcci originalis. hẽt. n. quilibet sic ꝓpagatus carentiã iusticie originalꝭ. patet ex defectibꝰ illiꝰ iusticie ꝑus dictis di. xxix. istius scõi: ꝛ ẽ debitor istiꝰ iusti cie qꝛ accepit eã in ꝑmo parẽte p cuius pntis actũ amisit eã. ğ ꝭm dictã descpti onem ꝗlibet sic ꝓpagatus hꝫ pccm ori- ginale. añs patet ibi p Ansel. c. xxvij. nã accusat spõtanea quã fecit iusticie deser tio nec psonas excusat recupandi i poª vt declarat. c. 2. qm̃ ipe sibi impotentiã fecit deserendo iusticiã in ꝑmis pntibus in quibus tota nã erat ꝛ semp debitrix est hẽre ptãtem quã ad obseruandã sem per iusticiã accepit. ¶ Ex istis dictis vide tur ꝯcludi debitũ in puulis ꝓpter hꝰ ꝙ adam accepit iusticiaꝫ p se ꝛ p tota nã que tũc erat in eo. ꝛ ideo iuste deꝰ exigit a tota natura in quocũꝗ est illam iusti ciaꝫ quam dedit nãe: ita ꝙ ꝭm ipam. c. vij. adam pcco personali nudauit nãm iusticia debita: ꝛ nudata nã a tali iustiª debita in quocũꝗ facit nãm nudam et talem debitricẽ. ¶ Cõtra hoc obijcitur: qꝛ hec nã numero que ẽ in peccato non fuit in adam: lꝫ ibi fuerit nã eiusdeꝫ spe ciei. ğ illa nã nõ accepit aliquã iusticiã. ergo nõ est debitrix. ¶ Et si dicas ꝙ ista natura fuit in adam causalit̃: ita etiam hec psona fuit in adã causalit̃. ğ idem ẽ loqui de psonis ꝓpagatis ꝛ de naturis ꝓpagatoꝝ ꝙ̃tum est ad ꝓpositũ. eodẽ enim mõ oportet ostendere ꝙ psona sit debitrix sicut hec nã p eo ꝙ fuit in adã causalit̃ qñ accepit iusticiã formalit̃. ꝗli ter igitur sufficit modus accipiẽdi iusti ciam ad debere iusticiã acceptã. si enim nõ fuit in ipo ꝭm voluntatẽ sed tm̃ ꝭm carnem: ꝛ nõ põt esse debitor iustiᶜ nisi ꝭm volũtatẽ ꝭm quam põt hẽre iusticiã nõ igitur qꝛ fuit in aliquo causaliter vt

in ꝑncipio ꝓpagatiuo: id est debitor iusticie. ¶ Rñdeo nõ faciẽdo mentioneꝫ de hac nã ꝛ hac psona: ondo ꝙ iste de- bitor ẽ iusticie qꝛ iusticiã accepit forma liter adam ꝛ ipse in eo. ꝛ hoc ꝓbat̃ sic: oẽ donum est debituꝫ quia dat̃ ab ipso deo dante volũtate añcedente. i. ꝙ̃tum ẽ ex parte dei sine speciali grã ꝛ merito lꝫ nõ voluntate ꝯsequentie. sed adã acci piente iusticiã filio eius data est iusticia volũtate dei añcedente. i. ꝙ̃tum erat ex parte dei qꝛ sine speciali dono cõferret̃ filio nisi adesset impedimentũ. ğ ex illa collatõe facto patri filius est debitor iu sticie sic date. maior ꝓbatur. accipiens enim voluntateꝫ ꝛ grãm lꝫ ei nõ datur opus meritoriũ in se sine voluntate ꝯse quente: datur tñ sibi gratia in qua ẽ vo luntate añcedente ꝛ v̾tualiter. et ꝓpter hoc accipiens grãm debitor est bonoꝝ operũ que v̾tualiter ꝯtinẽtur in gratia illa: ita ꝙ amittens grãm ꝛ frequenter peccãs nõ tm̃ punitur ꝓ amissione grẽ qꝛ tũc qui pluries ꝛ ꝗ paucius peccarẽt equalit̃ punirent̃. minor patꝫ ex lege di uina que statuit pñem nõ ponenteꝫ obi cem p pccm quasi nãliter iusticiã origi nalem dari ꝓpagatis. nõ quidem qꝛ pñ eam trãsfunderet eum sit donũ supna- turale. sed ꝙ deus ipe nature cooparet̃ regulariter dando iusticiã ꝓpagato: sic modo animã intellectiuã creat corpe p fecte organiçato. ¶ Instatur ꝯtra ꝓbati onem maioris: qꝛ si opa pfecta accepta formaliter in gratia sint debita hoc est ab eadem volũtate que accepit gratiaꝫ: quia in ipa virtualiter cõtinent̃ illa ope ra. sꝫ in ꝓposito ista volũtas filij nunꝙ accepit iusticiam: nec videt̃ ista iusticia posse v̾tualiter accipi in illa iusticia vo luntatis alterius: sicut opa accipiuntur virtualit̃ in ipa gratia data. ¶ Hanc in stantiam excludẽdo cõfirmatur rõ sic: ¶ Rõ debiti tam ex pte doni qd debet ꝙ̃ ex pte volũtatis ꝗ debet ẽ ipa datio da tis: ꝗ dat donũ receptuꝫ ꝛ dat volũtati

recipienti. ergo datio eiuſdem rationis ſufficit ad hoc ꝙ voluntas ſit debitrix qualiſ ſufficit ad hoc ꝙ donum ſit debitum. Sed ad hoc ꝙ donū ſit debitū ſufficit datō uolūtate añcedēte ſiue v̄tualr̄ dare licet nō in ſe formaliter. ğ ad h9 ꝙ uoluntas ſit debitrix ſufficit ſiml' datio facta illi uoluntati. Sed qñ facta eſt datio uoluntati ade fcā eſt tali mō ꝙ q. eadē datōe quantū erat ex ſe dabat ſimiliter omni uoluntati cuiuſcūq ſilij ſi nō poneret obex. ğ ex tali datōe ſit uolūtaſ cuiuſcūq filij debitrix. lz ergo nō ſit oīo ſiſe de opibus meritorijs datis v̄tualit̄ i gr̄a ⁊ in ꝓpoſito eſt tñ ſiſe q̄ntū ad ꝓpoᵐ qꝛ vtrobiq eſt ꝑciſe datio ex ꝑte dantꝪ .ſ. voluntate añte ⁊ nō ꝓñte. ⁊ ipſa ē ita rō uolūtati ut ſit debitrix ſicut dono ut ſit debitū. ¶ Cōfirmat hec: qꝛ ſi deus creaſſet oēs hoies ſil'r ⁊ dediſſet Ade iuſticiā originalē. ſi tūc ſolus adā peccaſſz nō vr̄ aliq lex iuſticie ꝙ alij qui acceꝑꝛt in ſe iuſticiā ſint debitores illius iuſticie ğ nec mō. qꝛ nō potuerunt plus mō obligari ꝑ adam ꝗ tunc. ſi de9 tunc ſtatuiſſet ꝙ adam nō peccāte dediſſz oib9 iuſticiam aſſumptū. ſ. ꝙ ipſi nō eſſent debitores. ꝓbat ꝑ hoc qꝛ ſi de9 dediſſet eis iuſticiam ⁊ imediate eos ṗuaſſet ea ſine actu ſuo nō reputarent debitores iuſticie ꝗ carerent. magis tñ ꝓñt accipe rōem debiti a deo dante: ꝗ ab hoc ꝙ pater eorū accepit iuſticiā formalit ⁊ ſuo actu amiſit: ⁊ ita filius erit debitor: ita ꝙ carenᵃ imputet ſibi ad culpā. ¶ Propt ſolonē argumētoꝝ eſt intelligendum: ꝙ dupl'r pōt eē iuſticia debita. Uno9 qꝛ in ſe accepta ⁊ actōe accipiētis omiſſa. Alio9 q̄a accepta in alio ⁊ actiōe alterius amiſſa. ꝓmo9 pctm̄ actuale ē iniuſticia ⁊ carenᵃ iuſticie. 2ᵒᵒ originale. vñ magis ꝓpatur pctō. q. deſcenti in aia poſt actū tranſeūtem ꝗ ꝓpat pctō actuali qō elicit ab ipa uolūtate peccante. ¶ Quantū ad t̄tiuz articulū ⁊ tertiā. q. dr̄ ꝭm iſtā viā ꝙ aia ꝯtrabit mediāte carne nō ita ꝙ caro. q. ꝑ qualitatē quandā cauſatā ī ea cauſet iſtud pctm̄ originale. ſed ex hoc ꝙ caro ꝯcupiſcibilit̄ ſemiat: ⁊ ex ipſa formatur corpus organicū cui infundit aia ꝯſtituens perſonā que eſt filius ade. iſta ğ pſona quia nālis filius ade: ideo debitrix ē iuſtici e originalis date a deo ipi ade ꝓ omnibus filijs ⁊ caret ea. ergo hꝫ peccatū originale. ꝯtrabit igit illud peccatuz in carne inquantū eſt nālis rō. ⁊ ex hoc debet iuſticiam qua ꝑ pctm̄ ade caret.

¶ Quantū ad q̄rtū artiᵐ ⁊ q̄rtā. q. dr̄: ꝙ illud qō ē formale i pctō deleri dēt in ſe ꝑ oppoᵐ formalr̄ vel v̄tualr̄ in remiſſione peccati. formale aūt in pctō nō eſt debitū iuſticie pꝫ: qꝛ in ſtatu innocentie fuit iuſticia debita: ſꝫ eſt carenᵃ iuſticie. iſta ğ dꝫ deleri uel ꝑ poſitiuū ꝓpriū oppoſitū: vel qua aliud v̄tualiter ꝯtinens illud oppoſitū. gratia aūt lꝫ nō ita perfecte ꝯiungat fini vltimo quantū ad aliq̄ ꝯditōem accidentalem ſicut iuſticia originalis: perfectiuſ tñ ꝯiungit ſicut dictū eſt diſt. xxix. ⁊ hoc quantū ad illud ꝭm quod diſiungit a fine vltimo peccatum originale. Simpliciter. n. perfectius ⁊ eminentius cōiungit gratia fini ſub rōne finis ꝗ iuſticia original' ⁊ ideo in baptiſmo cum redditur gratia ſimpl'r dimittitur illud peccatū eminentius ꝗ remitteret per ꝓprium poſitiuū. ⁊ licet remaneat carentia illius poſitiui non tamen eſt culpa: quia illud poſitiuū non eſt debitum ſoluitur eniꝫ debitum habendi iſtud donum ⁊ cōmittatur indebitū habendi aliud donū.

Ad argumenta queſtionum

ꝑ ordinez. Ad ꝓmū dico ꝙ voluntariū pōt accipi uel ꝓ eo quod eſt in uoluntate. vel ꝓut cōiter ſumit ⁊ magis ꝓprie ꝓ eo quod eſt in uoluntate ꝓtātis ut eſt actiua. ꝓmo modo iſtud peccatuz poſſet dici uoluntarium: qꝛ ipm ſicut qōlibet pctm̄ eſt in volūtate: vbi ſolū nata ē eē iniuſticia ꝭm iuſticiaꝫ ſibi oppoſitā ꝭm

Ansel. c. iiij. ꝛ. v. 2º mõ dico ꝙ peccatũ nõ oportet esse voluntariũ ipi bñti sed ei vl' aliȷ. s. a quo ꝯtrahit istud peccatũ. ꝛ vtrũqꝫ sufficit Aug. ꝯtra manicheos qui posuerũt peccatũ esse ab aĩa mala: ꝛ ita simplr esse necessariũ ꝑpter istam animã malã ꝛ inuoluntariũ cuicunqꝫ. ¶ Ad illud de li. arbi. dico ꝙ peccare pt esse vel elicere actũ peccãdi vel hẽre peccatuꝫ. pmo mõ põt concedi illa auctas quia puuli nõ eliciunt actũ peccãdi: qa illud peccatuꝫ nõ est eis actuale: sed tm̃ contractũ a pntibus. 2º mõ propõ ẽ falsa, nisi intelligat in gnãli. sic in eo quod nec ipe in se vitare põt nec in illo p quẽ cõtrahit peccatũ. ꝛ 2m falsum ẽ in ꝑpo sito. ꝛ ista propõ sic disiũctiue vera sufficit Aug. ꝯtra manicheos sicut prius. ¶ Ad tertiũ dico ꝙ ad istud pccm̃ ꝯcurrunt duo carentia iusticie. s. vt formale ꝛ debitũ hñdi eam vt mãle: sicut i aliȷs ꝑuationibus ꝯcurrit priuatio ꝛ aptitudo ad habitũ debitũ. istud est a deo statuente legem istã: Do iusticiã tibi Ade ꝛ oĩbus filiȷs tuis nãlibus do eadem datiõe q̃ntum ẽ ex pte mea: ꝛ iõ ex hac datione tenent oĩes eam hẽre: ꝛ ex pie ꝑpagante p cuius actiõem iste est filius nãlis ade. ğ hoc debitũ p nullas rimas ignotas intrat: sed p istas duas cãs positiuas. illa aũt carentia nõ hꝫ cãm nisi negatiue. s. nõ danteꝫ iusticiã originalẽ ¶ Cui' si querat vlterius cã nõ est nisi demeritoria: qꝛ. s. adam demeruit ne iusticia original' daret negatiua nõ dans deus est demeritoria. quare nõ dat adam peccans. ¶ Et si obȷcitur ꝙ qñ effectus actu efficit necesse ẽ ponere tũc causas eius in actu. si aũt adam esset annihilatus vel si mõ de facto in voluntate ade nullũ esset peccatũ vl' demeritũ: quõ in isto instãti ꝯtrahit iste puulus peccatuꝫ ab adam? ¶ Rñdeo: sicut demeritũ cum trãsit in se manet tñ in scia ꝛ acceptatione diuina: qꝛ ita pmiat p eo ac si esset p sens. ita cũ demerituꝫ transit q̃tum ad actuꝫ: manet tñ in scia diuina: qꝛ ita punit p eo ac si iã esset pñs. ita ğ hui' negationis nõ hĩe iusticiã originalẽ erũt vie p quas intrat deum nõ dare: ꝛ demeritum ade in scia dei ꝑpter quod nõ dat. ¶ Ad aliud de. iiȷ. ethic. dico ꝙ nullus ẽ defectus ꝯtractus ab origine increpabilis nisi iste: ꝛ iõ lꝫ oĩs defectus aliȷ sint pene nõ increpabiles: nõ ita iste ¶ Ad vltimum dicit ꝙ adam nõ corrumpit naturam hãc numero: sicut nec personaꝫ hãc numero: sed corrũpit se pcco personali: ꝛ in hoc demeritorie totã posteritatem suã ¶ Ad argumẽta scõe q̃onis. ¶ Ad pmũ de adam pꝫ ꝙ habuit carentiam hui' iusticie actu ꝑprio ꝛ iusticie debite qꝛ in se accepte. talis carẽtia nõ est peccatũ originale. Sed illa que hĩ actu alieno ꝛ iusticie debite ex acceptatõe alterius ¶ Et ad aliud de angelo pꝫ ꝙ vel nõ est capax iusticie originalis: vel si sic est habet eã. si enim nõ respicit p se nisi voluntatẽ ꝛ nõ appetituꝫ sensitiuũ: etsi respiciat finem sub rõe ꝯuenientis ꝛ delectabilis: nõ est incõueniens ponere aliquod tale donũ in angelo ¶ Ad tertiuꝫ dico ꝙ in baptismo soluit debitũ hñdi illud donũ in se ꝛ cõmutatur in debitũ hñdi donũ equiualens. s. grãm. ꝛ istud debitũ 2m semp extũc manet: nec pmuꝫ redit: ꝛ qui caret 2º dono debito grauius peccat ꝙ qui caret pmo. nec tñ est pccõr pcco originali: qꝛ nõ redit debitũ habẽdi illam iusticiã ¶ Ad q̃rtũ patꝫ ex solutione scõe q̃onis ¶ Ad quintũ ꝯcedo ꝙ nõ est nisi in volũtate ¶ Et cũ dicis volũtatẽ esse immaterialẽ ꝛ iõ nõ posse pati immediate a carne ¶ Dico ꝙ ista iusticia nõ est ibi q̃i in sbõ alterato a carne alterante: sed ẽ ibi qꝛ iusticia nõ inest que tñ debita est: qꝛ ista est voluntas filiȷ ade. ¶ Ad argumẽta in oppositũ cõtra cõcupiscentia. patꝫ: qꝛ nõ concludũt oppositum ꝫm intentiõem q̃onis ¶ Ad arª tertie questionis ¶ Ad primũ dico ꝙ nõ est a carne in animã agente. Et p idem ad

Aug. super Gen. tm̄ est eniꝫ a carne illa relatio in ꝓducto q₂ est filius naturalis ade: ⁊ hanc ꝯsequitur debitū ex lege diuina: ⁊ carētia est ibi ex negatiōe cause. Luꝫ arguit recitando illud arᵐ ꝙ pena non est cā culpe: verū est ꝓncipalis cā. si tm̄ ponat aliqua infectio in carne q̄ð nō est necariū ſm istā viā ipa pōt eē instrumētalis cā culpe: aut si nulla sit ibi infectio adhuc caro pōt esse cā instrumētalis inquantū in ipo semine est vis actiua ꝓducendi filiū ade qui p hoc ē debitor ¶ Ad aliud de ꝑrimo parente rn̄deo: q̄ cunq₃ accepisset iusticiā originalem i se formalit̄ vel volūtate ꝯsequente fuisset debitor ꝑ se ⁊ ꝑ tota sua posterioritate ꝑ quo accepisset v̄tualiter. ⁊ ita si Adā nō peccasset sed cayn: tm̄ filij cayn cōtraxissent originale nō ab adā sed a cayn. nunc aūt nullus accepit formaliter nisi adam. ⁊ iō oīs alij habuerūt eandem ratōem debiti hn̄di iusticiam: ⁊ eandeꝫ rōnem carētie ipius: q₂ ꝑ actū alterius ⁊ iō modo a nullo parente ꝑrimo contrahit. ita vt per ipm̄ posset intendi: sicut nec p ipm̄ posset p se causari. ¶ Ad arᵐ in oppositū patet: q₂ auctes q̄ dicūt ꝙ anima inficit a carne sunt intelligēde mō ꝑdicto: inquātū. s. anima est forma carnis ex quoruꝫ vnione resultat filius ade qui ē debitor hn̄di iusticiaꝫ qua caret. ¶ Sed h̄ facit dubium auctas aug. de fide ad Pe. quam adducit magr̄ di. hac que sonat ꝙ istā maculā non transfundit ꝓpagatio sed libido. ḡ vi ꝙ non ex hoc solo ꝙ iste ē filius nālis ade: ē sic tali pcc̄o obnoxius. sed ex hoc ꝙ est filius ade libidinose ꝓpagatus iste contrahit pcc̄m originale. ¶ Rn̄deo: si fuissꝫ ꝓpagatus in statu innocētie: nō fuissꝫ peccatum originale ꝯtractum: ⁊ tūc fuissꝫ oīno sine libidine: q₂ propagātes habuissent iusticiā originalem. nunc autē quecūq₃ ꝓpagatio cōis libidinosa est. ex illa igit̄ q₂ maculosa est maculat prolem: non aūt quia ꝓpagatio: q₂ ꝓpagatio nō est mediū inter parentē ⁊ filium p quod filius maculet̄ ſm illam absolutam rōnem ꝓpagationis que fuisset in statu innocētie: sed ex carētia iusticie originalis in ꝓpagantibus: quā carentiaꝫ ꝯsequitur libido: ita ꝙ illa auctas debꝫ exponi vt libido accipiat̄ ꝑ carentia iusticie originalis in ꝓpagantibꝰ que ē cā libidinis in actu ꝓpagandi. ¶ Ad argumentū. q. 4. patet ꝙ iusticia originalis restituit̄ in dono equiualēti: immo etiā ꝑeminenti. ¶ Sed h̄ dubitat̄. cum. n. iusticie originalˀ nō sit formaliter gr̄a. igit̄ nec eius oppositū. s. ꝑuatio formalit̄ est priuatio gr̄e. ḡ ista ꝑuatio iusticie originalis pōt stare cum gr̄a. ⁊ ita lꝫ gr̄a def̄manet tm̄ peccatū originale: nisi dicat̄ ꝙ ꝑcise soluitur debitū hn̄di iusticiā originalem. ⁊ hoc incidit cū alia respōsione. ¶ Rn̄deo. in statu innocētie erāt dona ordinata: ita ꝙ iustiᵃ originalis potuit eē sine gr̄a: nō ecōuerso. ⁊ tūc ꝑuatio prioris includebat v̄tualiter ꝑuationem posterioris cuiusq₃. igitur tūc restituta fuisset gr̄a sine iusticia originali: si hoc factum fuisset nō habuisset ipe ꝑfectū statum innocētie: sed ꝑ statu isto nō hn̄t talem ordinē. sed gr̄a pōt inesse sine tali iusticia: ⁊ ipa simplicit̄ est donū excellētius ꝙ talis iusticia. ipa igitur gr̄a inexistens simplicit̄ restituit hoīem in statu isto ad ꝑfectionē supernālem sibi possibilem: sed hoc sine iusticia licꝫ ḡ absolute nō ꝯtradicant. vn̄ nō repugnāt carentia iusticie originalis absolute loquēdo ⁊ gr̄a ꝑ statu isto: repugnant tm̄ inq̄tuꝫ illa carentia ē culpa auertens a fine vltimo: quia cōuersio opposita illi ꝑ statu isto nata est inesse filio ade ꝑ gr̄am sine isto dono.

Circa distinctionem. xxxiij. quero vtruꝫ pcc̄o originali debeat sola carentia visionis diuine ꝑ pena. ꝙ nō. Aug. enche. xxiij. Firmissi

me tene ꝛ nullatenus dubites: qui sine sacro baptismatis de hoc sclo transeūt eterni ignis supplicio puniēdos. ¶ Pre terea puuli habebūt corpa passibilia qꝛ nō gloriosa. igit poterūt pati ab actiuo eis pñte. ergo ab igne. aut si dicis ꝙ ꝓserua buntur ne ignis possit in ipos ager: sal tem vident posse pati pena interiori .s. famis ꝛ sitis: ꝛ ita pena sensus. ¶ P: fo mes erit in eis nō extinctus. ergo poterunt hre ꝯcupiscentias inordinatas ſm euꝫ. poterūt igit sibi inordinate appetere de lectabilia ꝑpter quoꝝ ablatoēm ꝛ sub tractioēm poterūt tristari: ꝛ ita pati pe na interiori. ¶ P: habebūt vsum rōis et cognoscēt nām suam. ergo poterūt cogno scere se ordinatos ad vitā eternā: ꝛ cuꝫ quilibet hñs inordinatū appetituꝫ ap petat illā ſm aug. xiij. trini. c. v. ergo ex cer titudine carētie illius desiderati poterit tristari ꝛ ita pati pena interiori. ¶ P: exi stens in puris nālib' hēt istud damnū ergo exñs deordinatus p culpaꝫ cū habeat maliciā quā iste nō hꝫ dꝫ hre penā quā iste nō hꝫ: alioquīn culpa eēt impunita ꝛ ita nō soluꝫ damnū erit pena istis sed aliqd aliud ¶ Oppo^m vult magr in lra ꝛ aug. enche. ꝙ mitissima pena ꝛc.

Hec videt magroꝝ esse sentētia: ꝙ damnati ꝑ solo pcco ori ginali nullaꝫ habebūt penā sensus exte rioris: puta ignis: qꝛ nullā delectatoēm inordinatā habuerūt cui delectatiōi rñ dent acerbitas ignis affligentis vt ꝓpa pena. nullam etiā habebūt penaꝫ interi orem vt tristiciaꝫ: qꝛ si tristarent de sta tu suo: ꝛ tristicia ſm aug. sit de his que nobis inuitis accidūt. ergo ipi inuolūtarie sustinerent statum suū ꝛ vellent oppo^m ꝛ ita murmurarēt ꝯtra dispōnem diui nam: ꝛ ita hēnt inordinatā dispōnem volūtatis qd videt absurdum. nā sentē tia diuina ē dispositū ꝙ vbicūqꝫ cecide rit lignū ibi erit in eccliastico. igit cum isti nullā inordinatā volitioneꝫ habue runt in isto statu: sequit ꝙ nullā tristici am interiorē habebūt. ¶ P: si tristarent ꝑ carētia beatitudinis ꝛ visionis diui ne cū desperent de ea quia nō habebūt spem. igit hēnt penā grauissimā inter penas omniū dānatoꝝ. s. tristiciā et de sperationeꝫ. vr etiā ꝙ silr maior erit pe na tristicia hōi vt distinguit ꝯ doloreꝫ ꝙ aliq pena alia sensus. qꝛ sicut voluntas est magis appetit' hominis ingtuꝫ hō ꝙ appetitus sensitiuus: ita quicqd agit vel patit ſm voluntateꝫ simplr: magis agit ꝛ patit inquantū hō ꝙ ſm aliqueꝫ actū appetitū: ꝛ ita simplr magis patit si tristat ꝙ si doleat. ꝛ ita nō vr ꝙ sit po nenda in eis aliq tristicia. ¶ Et si querat de eis ꝗtuꝫ ad cognitoēm sine assertiōe pōt ꝓcedi ꝙ cū nō habeāt intellectū im peditū corpe corruptibili intm quantū nr intellectus impedit in isto corpe nec etiā erit impeditū ꝑ tormenta sic habe bunt damnati: poterūt hre cognitoēm nāleꝫ rerū: ꝛ hoc de nouo acquisitā: qꝛ hoc nō repugnat immobilitati stat' eo rum: cū hoc etiā nō repugnat immobi litati status btoꝝ ꝙ de nouo intelligāt aliq facta ꝯtingentia. igit a sili nō repu gnat firmitati stat' eoꝝ q est in vidēdo verbū qd de nouo itelligat aliqd verū necessariū qd prius nō intellexerunt: et ex vno vero necario intelligē aliud ve rum necessariū. ꝛ ita pñt addiscere aliq vera necessaria de necessarijs in genere ꝓprio. ita igit ꝛ isti cum nō habeāt ita ꝑfectam cognitiōeꝫ vt nullā possunt re cipere: nec sit verisimile ponere i eis im pedimentū propr quod istā nō possunt acquirere vr ꝓbabile ꝓcedere ꝙ omniū nāliter cognoscibiliū pñt nāliter cogni tioneꝫ hre excellentius ꝙ aliqui phi ha buerunt ꝑ statu isto: ꝛ ita aliqualē bea titudinem nālem de deo cognito in vli poterūt attingē. ¶ Sed si querat de cog nitione beatitudinis in pticulari: vtrū illā habeāt vel de ea tristent. ¶ R° sicut dcm fuit in p^a. q. pmi: ista cognitio nō est possibilis homini nisi supnaturalit

eleuet. vl igitur nō dabit illis illa cogni tio supnaturalis in pticulari: qꝛ eēt eis ad tristiciam quā nō demeruerūt habe re sicut demeruit paganus ppter quod demeritū sibi cedit cognitio beatitudis in pticulari ad penam grauissimā vt. s. tristetur desperās se posse ad istā pueni re: vel si istā cognitiōem in pticulari ha buerint nō tristabunt: qꝛ erūt ɔtenti de statu suo scientes deuz de se ita disposu isse nec suo actu hoc aliqñ demeruisse.

¶ Ad primū arᵐ rñdet Boñ. dicens ꝙ aug. excessiue loquit de illis penis sicut frequent faciūt sancti: qꝛ aliqui dixerūt eos nullā habere culpā ꝛ ita nullam pe nam: qꝛ ſm phm sicut in moribꝰ via de ueniēdi ad mediū est aliqualiter ꝓcede re vltra mediū versus extremū. ij. ethi. ita frequent sancti extinguēdo cōtra se hereses pullulantes excessiue locuti sūt volentes declinare ad aliud extremū ꝛ ita multū ponderandū est contra q̄s he reticos sancti sunt locuti: sicut Augꝰ. cō tra Arriū videt quasi declinare ad Sa beliū ꝛ ecōuerso. siliter videt ɔtra pela gium declinare ad Arriū ꝛ ecōuerso.

¶ Alit posset dici ꝙ eterni ignis supplicio in sensu diuisiōis. i. in illo supplicio qd̄ est in eterno igne sunt cremādi. ¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ sicut damnatoꝝ corpa pati entur ab eterno igne sed nō dissoluētur ita isti carebunt perpetua visione dei su pernaturali sine omī tali passione exte riori. nullā etiā passionē interiorē patiē tur p quā possint ɔsumi: ita ꝙ ex dispo sitione diuina corpa illa erūt impassibi lia lꝫ nō ex dote impassibilitatis: ita ꝙ nec ab extra nec ab intra patient. ¶ Ad aliud de fomite dico ꝙ sicut fomes iste nullū motuꝫ inordinatū suscitauit eis in via ista: ita nec ibi aliquē suscitabit.

¶ Ad aliud dico ꝙ desideriū naturale nō causat tristiciaꝫ nisi sit electiuū. sed hoc nō videt ponere p se istū magis pu nitum ꝙ illum: qꝛ sicut nō est p se pmi um intellectui cognoscē creaturā sed de um: ita nō videt p se pena damni intel lectui nō cognoscet creaturā. sed per se pena est visione dei puari: ꝛ quo ad hꝰ sunt isti equales. ꝛ iō dici pōt sicut dc̄m est di. xxix. huius scōi ꝙ alter punitur: alter nō. aliter. n. debitoꝛ ē iusticie quaꝫ accepit iste ꝛ mō nō habet ꝛ alit ille cui nō datur: nō ppter aliquā culpam suā ꝛ reatū: sicut si duos pmo ex equo acce ptarem gratuite ad aliquē honorem ul ad aliquod donū accipiendū postea al ter offenderet p quod demeret illuꝫ ho norem ꝛ alter nō: tñ nō offendenti non datur nō ppter aliquod demeritū: sed qꝛ nō placeret mihi istū honorē sibi da re. isti vō essent inequales: qꝛ alter puat qꝛ reus ꝛ alter nō: tñ ō facto nunꝙ erit aliquis in puris nālibus: qꝛ deus nām rōnalem quam fecit semp ꝓducit ad fi nem: si nō fuerit ex pte illius impedimē tum vel defectus.

Circa distincti onem. 34. in qua magister agit de pcc̄o actuali quero de causa pcc̄i: vtrū. s. pcc̄m fit a bono sicut a cā. ꝙ nō: qꝛ matt. vij. dr̄ ꝙ nō pōt arboꝛ bona fructus malos facere. Et glo. ibi: Nihil dubiū quin cā boni sit bona ꝛ mali mala. ¶ Preterea: oē agēs assimilat sibi effectū. j. de gnāti one. in saltē remotissimis remotissima assimilatio est: puta in cōmissiuis. g̃ ad minus in pfectionibꝰ cōmissiuis assimi latur effectus cause. g̃ ꝛ in bonitate ꝛ p ɔñs a bono vt a cā nō pōt esse peccatū: sed a malo. ¶ Preterea: quicq̄d est a bo no vt ab efficiente est ad bonuꝫ vt ad fi nem. peccatū nō est ad bonū vt ad finē: quia deoꝛdinat a fine. ergo ꝛc̄. pbō ma ioris: phus. v. metaph. ꝛ. ij. phisi. Effici ens ꝛ finis sibi inuicē sunt cause. ¶ Pre terea: malū in natura nō ē in effectu ab efficiente sicut a causa. nunꝙ. n. ꝓducit effectꝰ monstruosus vel malus malicia nature nisi a causa impfecta. g̃ ita hic.

¶ Preterea aliqd est primũ malũ ut p babo. ğ ab ipso ē omne aliud malũ. ista ꝯñtia ꝓbaᵗ de bona dicto in alijs. ut pꝫ di. 2. primi libri. ꝛ probaᵗ a pho. 2°. metaphi. de hoc qḋ est maximũ tale a quo omnia alia sunt talia. ꝛ ulteriꝰ sicut ab illo primo malo non est aliqḋ bonuꝫ. ğ nec malũ quod est a primo malo est ab aliquo bono. ista ꝯsequētia ꝓbaᵗ. quia idē nō est a diuersis causis que sunt inordinate. ꝓbatio ṗme ꝓpositiōis. quia aut est aliqḋ sũmũ malũ ꝛ ita habebiᵗ ꝓpositũ ꝛ ħ est ṗmũ aut nō. ꝛ ita omni malo est accipe aliqḋ peius in infinitũ. sed est incōueniēs ꝓcedere in infinitũ in ꝑmanentibus. 2°. metaphi. ꝛ delaratũ ē prius di. 2. primi. ğ pōt esse vnũ malum intensiue infinitũ qḋ est ꝓpoᵐ. ¶ Cōtra est magr̄ in lr̄a ubi adducit Augu. 2. de nuptijs ꝛ cōcupiscentia.

Circa distinctionem. 35.

quero utrũ peccatũ sit p se corruptio boni. ꝙ nō. Augu. 25. cōtra Faustuꝫ. ꝛ habeᵗ in lr̄a peccatũ est dictũ uł factũ uel concupitũ contra legē dei. quodlibet istorũ est peccatum. ğ ꝛc̄. ¶ Item illud est p se de ratōne peccati ꝭm cuius distinctionē distinguiᵗ peccatũ. sed ipsa distinguunᵗ ex distinctione alicuius positiui. puta ex cōuersione ad tale bonum creatũ uel tale. igiᵗ ipsa cōuersio ad bonũ creatũ in cōi est ꝯuersio ad ipm pcc̄m in cōi. ¶ Preterea quero cuius boni sit corruptio. non illius in quo est. quia accidēs nō corrũpit subiectũ. qꝛ nāliter ꝑsupponit ipsuꝫ. qḋ aũt ꝑsupponit aliqd nāliter nō corrumpit illud nec etiã alteriꝰ boni. quia ꝭm beatũ Aug. 12. de ciui. c. 6. malũ illḋ bonũ corrũpit cui nocet. ſꝫ nō nocet nisi illi in quo est. igiᵗ ꝛc̄. ¶ Oppositũ vult Aug. sup illud Jo. ṗmo. Sine ipso fcm̄ est nihil. i. peccatũ nihil est. Et Anse. ḋ conce. virgi. ꝛ casu diaboli ex intentōne hoc ꝓbat. c. 16. vide cũ ibi diligenter.

Circa distinctionem. 36.

queriᵗ utrũ pctm̄ sit pena peccati. ꝙ non. August. ṗmo. retrac. c. 25. omnis penea iusta est omne iustũ a deo est. ğ omis pena a deo est. nulla aũt culpa a deo est. ğ nulla culpa est pena peccati. ¶ Itē omne peccatuꝫ est voluntariũ ꝭm Aug. de vera religione. pena est inuolũtaria ꝭm Anse. de cōcep. virgi. c. 4°. ğ ¶ Pretea pena nō excedit culpā. quia deuꝭ punit semp citra cōdignũ. sed qñqꝫ sequēs peccatũ maiꝰ est ṗcedente. Similiᵗ etiã cũ sit status i peccatis ultimũ nō puniᵗ per aliqḋ peccatũ ğ nō ita puniᵗ sicut aliqḋ ṗcedens. ꝛ tñ ultimũ pōt esse maius ṗcedente. igiᵗ aliqua pena minori puniᵗ. qḋ est incōueniens. ¶ Cōtra est magr̄ i lr̄a. ꝛ adducit auctoritates: ut ibi apparet.

Circa distinctionem. 37.

queriᵗ primo utruꝫ peccatũ possit esse a deo. 2°. vtrũ volũtas sit causa totalis suiꝰ actus. ¶ Circa primũ arguiᵗ ꝙ sic. cuiuscũqꝫ cã inferior pōt esse cã: ꝛ cã supior eiusdē erit cã. quicqd est etiã cã: cãe est cã cãti. volũtas creata que est cã inferior respectu dei. quia deus est eius cã est cã pcti. ğ ꝛ deus. ¶ Si dicaᵗ ꝙ non est cã peccati inquantũ est a deo sed inquantuꝫ est ex nihilo ¶ Contra. deus magis coegit cãe actiue create supiori ꝙ̄ inferiori nulla ē cã supior voluntate. sed deus ita coagit nature ꝙ nihil est nāle cui deus nō coagit in natura. igiᵗ ita coagit voluntati ꝙ nihil est volitũ cui deus nō coagat i volendo. ¶ Preterea ad principale. actꝰ substratus peccato in volũtate a deo est. igr̄ deus est cã peccati. ꝓbatio ãntis. tuꝫ qꝛ est aliqḋ ens ꝛ nō a se. ğ ab alio. ꝛ ita a deo. tũ qꝛ dare elemosynã. ṗdicaᵗ xp̄m facere miracula. generare filiũ sunt opa eiusdē rōnis inesse nature siue fiat bene moraliter siue male. ğ habēt cãm eiusdē

rationis quantū ad eē nature eorū. deus
aūt est cā istorū actuū quādo sunt boni
moraliter. ġ ⁊ qñ sunt mali moralit̄. pro
bat etiā illud añs p illud Isido. nūquid
gloriabit̄ securis. loquit̄ de senacherib.
vbi glo. sicut instr̄a p se nihil pñt. ita se
nacherib nihil p se potuit cōtra iudeos
erat igit̄ instr̄m dei ī isto actu. ⁊ tñ mor
taliter peccauit. sicut pꝫ in. c. 14. istū igit̄
actū sbstratum peccato mortali creauit
deus. pbatio cōsequētie. quia voluntas
creata nō ab alio est cā peccati. nisi quia
causat actū subtractū deformitati quia
ſm Diony. de di. no. c. 4. nullus ad ma
lū aspiciēs oīno opat̄. ¶ Preterea 3°. ad
pncipale. deus pōt subtrahere manute
nentiam suā a gr̄a. ⁊ tūc nō inerit. imo
qñcunqꝫ gr̄a nō inest annihilat̄. annihi
lare cōuenit soli deo. ġ p actionē dei pt
anima esse nō grata deo. ġ eodē mō pōt
esse causa peccati. qꝛ nō videt̄ magis eē
rō mali in pctō q̄ in puatōe gr̄e. ¶ Pre
terea deus est cā pene. ġ ⁊ peccati. pbatō
ꝯñtie. qꝛ pena ita ē p se malū sicut culpa
imo magis p se maluꝫ ut videt̄. qꝛ pena
oppōit̄ bono nāe. culpa opponit̄ bono
moris. bonū nāe est p prius bonuꝫ q̄ bo
nū moris. añs pꝫ p Aug. pmo retrac. c.
i. omis pena iusta ē ⁊c. In oppositū est
Aug. sup illud Jo. Sine ipo factū est ni
hil. p vbū nō est factū pctm̄. ¶ Preterea
q̄ nō possit eē cā actus substrati pctō. p
bat̄. qꝛ tūc faceret cōtra suā phibitionē
phibuit eni Ade comedere. nec aliq de
lectatio in actu est pctm̄. nisi quia prohi
bet̄. ġ si fecisset illū actū positiuū fecisset
imediate cōtra suā phibitōnē. qd̄ videt̄
eē duplicitatis. ¶ Preterea q̄cq̄d deus fa
cit ppter se facit. oīa. n. ppt̄ seipm opa
tus est altissim⁹. ⁊ ex charitate pfectissi
ma que ipse est facit. ġ eius actus est or
dinatissim⁹ tā ex fine q̄ ex pncipio opa
tiuo. si ġ ille est actus inordinatus a vo
luntate creata peccāte idē actus videt̄ or
dinatus ⁊ inordinatus. qd̄ videt̄ impos
sibile. ¶ Itē liberū arbitriū nō erat qñ in
agendo cōcordat sue regule. regula eius
in agendo est volūtas diuina. ġ si deus
vult q̄ liberū arbitriū peccans vult tūc
illō liberū arbitriū qñ peccat nō peccat.

Iste questiones licet scōm
magr̄m ptineāt ad diuersas distinctōes
tñ sūt cōnexe solutiones earū pptr̄ quā
cōnexionē pñt hoc mō simul queri. Et
iuter istas pmo soluēda est secūda. quia
eius solutio habet locū in alijs. ⁊ licꝫ ibi
possit pfigi q̄d dicat̄ p nomē peccati nō
pbando. qꝛ ante omnē qōnē de aliq oꝫ
istā pcognitionē hr̄e. q̄d. s. dicit̄ p nomē
tñ q̄ peccatum sit formalit̄ puatio boni
oñdit̄ p auct̄es adductas i oppositū. ⁊ p
rōnem talē. qꝛ agens inferi⁹ tenet̄ in agē
do cōformare se agēti supiori. quia si in
ptāte eius sit se cōformare illi ⁊ nō ꝯfor
mari. nō conformari illi est pctm̄. ideo
loquēdo de pctō siue cōtra legē diuinaꝫ
siue cōtra legē humanā aliq̄d oī pctm̄.
qꝛ peccans potuit ꝯcordari legi supiori
agētis ⁊ discordauit. iste igit̄ actus qui ē
in ptāte discordantis ⁊ p hoc volūtari⁹
nō est formalit̄ pctm̄. qꝛ si ille eēt ꝯcors
regule supiori nō eēt pctm̄. ġ in illo actu
pcisa rō peccati est puatio illi⁹ ꝯcordie.
¶ Ex hoc ulteri⁹ pōt iferri cui⁹ boni pec
catū est formalit̄ puatio. ponit̄ q̄ illius
boni in quo ē. qꝛ illi nocet. sicut argutū
est p Aug. 12. d ciui. c. 7. Alio. n. mō po
nit̄ q̄ boni supnālis. s. gr̄e peccatū est pri
uatio. 3°. mō ponit̄ q̄ est priuatio habi
tuū acquisitoꝝ. quib⁹ repugnat act⁹ vir
tualiter mali. sicut habit⁹ gñatus ex acti
bus formaliter malis repugnat formali
ter habitibus v̄tuosis. ¶ Cōtra pmū isto
rum modoꝝ. pmo quia cū illud bonuꝫ
in quo est peccatū sit finitū p ablatōem
alicuius finiti boni ab eo aliquotiēs fa
ctam totaliter posset cōsumi. ¶ Et si dicat̄
q̄ ista ablatio fiat ſm partes eiusdē pro
portionis. ġ fit pcessus in infinitū. ¶ Cō
tra secundū malū pōt esse equale. pmo
in malitia uel maius eo. ergo corrūpit

partem eiusdē quantitatis uel maiorez. igit̄ sic ꝑcedendo in peccatis equalibus uel maiorib⁹. sequit̄ ꝙ natura tandē totaliter consumet̄. 2°. quia natura intellectualis a solo deo est creabilis. ⁊ ex hoc simpliciter est incorruptibilis respectu creature. ita ꝙ nulla creatura potest eaz destruere. ergo peccās ꝑ actū suū nō pōt aliquid de natura sua destruere cū illud esset eiusdē rōnis cum tota natura quātum ad incorruptibilitatē. quia incorruptibile non cōponit̄ ex corruptibilibus.

¶ Preterea ꝙ repugnat effectui formaliter nō destruit causā nō necessariā isti⁹ effectus. peccatū dicit formaliter deformitatē ⁊ obliquitatez repugnantē rectitudini in actu. igit̄ non destruit causam nō necessariā istius rectitudinis. voluntas est causa hui⁹ rectitudinis non necessaria. tuz quia nō necessario causat actū suū sed cōtingēter. tum etiā quia si causat actum nō necessario causat eum rectum. probatio maioris istius. quia causa contingens respectu alicuius potest esse ⁊ non causare. ergo propter nō esse istius peccati causati non oportet causam destrui. patet per oppositū in simili. ideo enim precise alterans inducens aliquid repugnās qualitati corrumpit formā substantialē. quia ipsam necessario cōcomitat̄ qualitas talis. igit̄ qd̕ est ꝓcise corruptiuū alicuius ꝯtingenter cōcomitantis nō potest corrūpere illud qd̕ sic cōtingenter cōcomitat̄.

¶ Preterea tunc peccata non differrent specie. quia sunt ꝓuationes vni⁹ boni. quia ꝓuationes nō habēt distinctionē specificā. nisi ab habitib⁹.

¶ Eadē argumenta aliqua ꝓbant ꝙ peccatū nō est formaliter ꝓuatio seu corruptio gr̄e. licet hoc nō ꝓbet primū. quia ꝑ primū pctm̄ mortale gr̄a tollit̄ totaliter.

¶ Tn̄ aliud est h̕ speciale .s. ꝙ ſm pctm̄ nō erit pctm̄. q₂ nihil corrūperet. q₂ peccatū natū ē ꝑ se corrūpe. ⁊ gr̄a nō inest q̄ corrūpat̄. 2^m^ cōcludit h̕ quia gr̄a est a solo deo ꝑ creationē ⁊ ab eo solo cōseruat̄ ⁊ qn̄ destruit̄ annihilat̄ quia cui⁹ ꝑductio ē creatio: eius destructio est annihilatio. 3ª etiā rō h̕ ꝯcludit q₂ gr̄a est cā ꝯtingens respectu rectitudinis in actu. 4ª similit̄. q₂ pctā mortalia eēnt eiusdez rōnis. in formali rōne ꝓuationis.

¶ Eadē etiā argumēta cōcludūt cōtra iustitiā siue virtutē acquisitā. q₂ licz illud nō sēꝑ remaneat incorruptibile sicut nā nec ꝑ vnicuz pctm̄ mortale corrūpit̄ sicut gr̄a. nō tn̄ ē pctm̄ mortale ꝓuatio ei⁹. q₂ p̄t stare tā isto peccāte mortalit̄ q̄ꝫ i illo nō peccāte. puta si iste hūit iustitiā. 9. graduū ⁊ alter. io. graduū. ⁊ iste hñs iustitiā. io. graduuz peccat mortaliter. ponam⁹ ꝙ corrūpit̄ i eo gradus io. g̊ adhuc hꝫ iustitiā equalē illi q̄ non peccauit mortaliter. igit̄ si alter peccasset mortalit̄ s.l.i pctō. illud pctm̄ i eo nō repugnasset sue iustitie. ix. graduū. ⁊ ita nō corrūpisset eā. 3^m^ ar^m^ cōcludit h̕. q₂ quicunqꝫ talis habitus ē tm̄ cā ꝯtingēs respectu actus peccati.

¶ Cōcedo igit̄ iuxta solutionē qōnis ꝑmissam ꝙ pctm̄ est corruptio rectitudinis i actu 2°. nō aūt nālis nec cuiuscūqꝫ habitual̄. sed nō itelligo de corruptōe q̄ est mutatio. pōt enī pctm̄ manere ꝑter talē mutationē iustitie ab eē in nō esse. sꝫ intelligo corruptōnem formalit̄. sicut ꝓuatio dicit̄ formalit̄ corruptio sui habit⁹. hoc. n. mō peccatū est formaliter corruptio rectitudis in actu 2° q̄ opponit̄ illi rectitudini ut ꝓuatio hitui. nō quidē rectitudini q̄ iest quia tūc duo opposita simul inēēnt. nec que ꝓus infuit illi actui. q₂ actus nō manet ut possit alterari ab opposito in oppositū. sed que deberet iesse. volūtas. n. libera debitrix est ut omnē actū suū eliciat ꝯformiter regule superiori. s. ſm diuinū preceptū. ⁊ ideo qn̄ agit discordit̄ ab illa regula caret iustitia actuali debita. hec est iustitia q̄ deberet ineē actui ⁊ nō inest. ⁊ h̕ carētia inquantū est actus volūtatis deficientis sicut dicet̄ in alia solutione est formaliter peccatū actuale

¶ Illud patet p auctes. primo p Aug.
li. de. 2. aiabus. peccatū eſt volūtas ↄue
niendi uel retinēdi ꝙ iuſtitia vetat ⁊ a q̄
liberū eſt abſtinere. hoc eſt dictū breuit
peccatū eſt velle vetitū. ita ꝙ ipſa volū
tas eſt ibi mālis. ⁊ pro tanto totū impu
tat volūtati. quia totū eſt in ptāte eius.
vetitū aūt uel ꝓhibitū eſt ibi formale.
qȯ ſignificat diſcordiā a regula ſupiori.
¶ Similiter Ambroſi. in li. de paradiſo ⁊
ponit in lr̄a celeſtiū tranſgreſſio manda
torū ⁊c̄. Huic etiā ↄſonat qȯ dicit Aug.
de ciui. 12. c. 8. In eo inquit fit mala vo
luntas qȯ ſi nollet nō fieret. ⁊ ideo volū
tarios ↄ̄fectus iuſta ↄſequit pena. deficit
enim nō ad mala ſed male. i. nō ad ma
las naturas. ſed quia ideo cōtra ordinē
nāruz ab eo qȯ ſūme eſt ad illud qȯ mi
nus eſt ⁊c̄. quere eū ibi. quaſi diceret iſte
actus poſitiuus volēdi creaturā nō eſt
formaliter peccatū ſed carētia debiti or
dinis in actu illo q̄ illud debet amari ꝓ
pter ſūmū bonū a q̄ ordine deficit volū
tas quieſcens in bono creato. ⁊ iſte defe
ctus eſt formaliter peccatū. Cū iſtis au
ctoritatibus ↄſonat rō. quia omē pecca
tuz eſt iniuſtitia formalit ⁊ tale peccatū
talis iniuſtitia. ⁊ p ↄſequēs ꝑuatio talis
iuſtitie. g̊ peccatū actuale eſt formalit in
iuſtitia actual. g̊ ⁊ ꝑuatio iuſtitie actual
. ſ. iuſtitie que deberet eſſe in actu. ¶ Ex
iſta ſolutōe pz ſolutio ad illā. q. de pecca
to. primo utrū mag p ſe ſit de rōne pec
cati auerſio ꝙ ↄuerſio. 2°. quōl poſſent
peccata mortalia diſtingui ſpecie ſi for
malis rō eſt in auerſione. 3°. quō vnuz
pōt eſſe alio grauius ſi ſint auerſiones
ab eodem bono. nō eni videt ꝑuatio. pu
ta recipe magis ⁊ minus ſm Anſe. ḋ cō
cep. virgi. ca°. 24°. ¶ Ad primū dico ꝙ
auerſio a fine ultimo pōt intelligi dupli
citer. formaliter uel virtualiter. formali
ter cōtrarie uel negatiue. ſic ꝙ volūtas
nolit illuz finē ⁊ tale nolle eſt odire. uel
nō velit cū deberet velle: ⁊ tale nō velle
omittere illud preceptū. di. do. de. tuū.
virtualiter ſic ꝙ qn̄ aliq̄d eſt neceſſariū
ad cōſequendū finem ultimuz. volūtas
auerſa ab illo in hoc virtualiter a fine
auertit. ſicut intellectuſ negās ↄcluſionē
virtualiter auertit a ꝑncipio. ꝑma auer
ſio ſm ſe ē eiuſdē rōnis. nec includit for
maliter in quolibet pctō. eſt eni odium
dei ſpāle peccatū ⁊ omiſſio iſtius ꝑcepti
di. do. ⁊c̄. eſt aliud ſpāle pctm̄. 2°. auer
ſio eſt cōis omni pctō mortali. q2 i omi
tali peccato mortali volūtas inordinate
ſe habet reſpectu alicuiꝰ neceſſarij ad fi
nē. vnde aūt eſt illud neceſſariū. dico ꝙ
a volūtate diuina ꝑcipiēte illud obſua
ri ſi vis vitā ingredi. nō ab alio ſyllogiſ
mo practico. h. n. nō oportet q̄rere mo
ralem doctrinā phorū. ſed ꝑcepta dei in
ſcriptura. hmōi auerſio a deo ē eēntial
rō peccati cuiuſcūq3. ſicut. n. formal rō
rectitudinis eſt ꝓpria virtus i actu finis
circa ens ad finez. ſic ⁊ carētia rectitudi
nis talis eſt carētia ꝓprie virtutis a fine
q2 propria auerſio formalis ab eo qȯ ē
neceſſariū ad finē. ⁊ hoc modo nihil ali
ud eſt auerſio niſi inordinatio volūtatl
circa aliq̄d ordinatū ad finē ex precepto
diuino circa qȯ deberet ordinari. ¶ Ex
hoc pz 2^{m}. quia cū priuatōes diſtinguāt
ſpecie ex diſtinctōe habituuz ſpecifica. ⁊
numero ex diſtinctōe habituū numera
li. peccata que ſūt ꝑuatōeſ quedā. ſ. recti
tudinū que deberent ineſſe actibꝰ. diſtin
guunt formalit ex diſtinctione taliuz re
ctitudinū. ut qn̄ debēt haberi diuerſe re
ctitudines ſpē ſunt carētie diuerſe ſpecie
⁊ ita nō p cōuerſiones ad obiecta q̄ non
ſūt mala niſi mālit: nō diſtinguunt ipſa
peccata. ſed formal rō in eis diſtinguit i
compatione ad rectitudinē aliā ⁊ aliaz
ſpecie que deberet ineſſe. ita etiaz plura
peccata eiuſdē ſpeciei ineſſe que priuant
plures rectitudines que deberent ineſſe
in diuerſis actibus ſucceſſiuis. ¶ Ad 3^{m}
etiā patet. quia illud peccatū eſt grauiuſ
ex genere qȯ opponit rectitudini melio
ri. illa aūt ē melior q̄ eſt fini imediatior

ceteris paribus. hoc patet p simile in pn cipio et cõclusione. ille enim error ē maior qui magis redundat in pncipijs sine quo negat cõclusio verior et pncipio propinquior. loquẽdo aũt in eod gener pec cati mortalis illud est grauius in q voluntas maiori libidine peccat. quia quanto magis conat tanto pfectiorẽ actũ causaret. et tenet illi dare rectitudinẽ pporcionalem si est capax rectitudinis vel magis cauere se ab illo si nõ sit capax rectitudinis q ab alio actu minus repugnãte. et ita hoc cõmittendo magis peccat. hui exemplũ est si intellectus errans circa vnã conclusionẽ habeat obiectũ magis necessariũ q errãs circa aliã conclusionẽ. error iste peior est pro quãto act verus oppositus deberet esse pfectior. ¶ Ex isto etiã faciliter apparet q si peccata possent in infinitum continuari: nihil sequeret incõueniens. quia quodlibz in infinitũ bonũ corrumperet nõ corruptione que est transmutatio. sed formaliter corruptione que est puatio. et h nõ boni qd infuit sed qd deberet inesse. Infinita aũt bona hoc ē infiniti actus recti sũt debiti a volũtate si in infinitũ pserue tur. et ideo absq diminutõe voluntatis et cuiuscũqz actus primi in ea pñt infinita talia bona puari. ¶ Et si obijcit cõtra istã viã p alijs duabus que ponũt naturam corrũpi vel grãm. q nã. pbat per illud Luce. x°. plagis impositis etc. Glo. peccatũ vulnerat in naturalib. qd non esset verum si nihil auferret a pfectione nature. sed tm phiberet tales pfectõnes ab actu secũdo. q grã. probat. quia per peccatũ mortale destruit grã. qd nõ eẽt nisi peccatũ esset formalit corruptũ grẽ alis posset stare cũ eo qd est absurdum. ¶ Ad primũ respõdeo q qui vulnerat nullã partẽ sui dimittit. licet cõtinuitas soluat et per hoc reddat minus habilis ad opatõnes suas. imo priuet bono vsu sui. Natura eni integra manẽs ẽm Dionysi. de di. no. vulnerat qñ fit inhabilis ad vsuz rectũ. qd fit per crebrã carentiã rectitudinis actualis. ¶ Ad secundũ dico q peccatũ nõ potest effectiue corrumpere grãm sed tm demeritorie. ita q prius voluntas auertit se naturalit q deus cesset naturaliter cõseruare grãm. necesse est aũt omnẽ priuationẽ esse alicuius positiui formaliter cũ q impossibile est ipsam stare. non est igit peccatũ siue formaliter priuatio gratie q nõ ex incõpossibilitate destruit sed ut demeritũ.

Ad argumenta

Ad primũ dico q dictũ factũ cõcupitũ accipit tanq materiale. sed dictũ et factũ ut materiale remotũ. sed concupituz dicit materiale proximũ. contra legẽ dei dicit formale in peccato. ¶ Ad secundũ patz q distinguit modo priuationũ sicut priuationes possunt distingui. ¶ Ad tertiũ dico q est corruptio formaliter hoc est priuatio illius boni qd inesset actui nisi ipsa esset et priuatur per ipsam. ¶ Et ad Augu. dico q nocet illi in alio nõ in se ab eo auferẽdo aliquã pfectionẽ sibi cõuenientẽ. s. iustitiam actualẽ. ¶ Et si obijcit ista iustitia nõ infuit. g non põt corrũpi. patet rñsio ex dictis. Sequit enim q nõ corrũpitur corruptione que est mutatio ab esse ad nõ esse. sed corrũpit formaliter p hoc q eius priuatio inest et nõ ipsa. sicut peccatum originale corrũpit iustitiã originalem quã priuat. nõ tamẽ prius inexistentem. et ita illã formaliter corrũpit. ¶ Ad aliã qõnem qua pmo querebat de causa peccati. dico q peccatũ eo modo quo põt habere causam est a bono. qd pbat quia nullũ est primuz malũ. alioqn illd in se careret sũma pfectione sibi conueniente. sed nulli nata est cõuenire sũma pfectio nisi sũmo bono in natura. igitur summũ malũ esset summũ bonũ in natura. et ita deus. quia nihil aliud a deo est summuz bonuz in natura. et ad hanc heresim sequunt multa alia incõuenientia non tm contra fidẽ sed etiam contra

phiam. quia destruit seipsam et includit contradictionē. quia si ponat summū malum primū ex eq ad primū bonū oportet q illud sit necesse esse et oio independens et impartitū. et tn̄ ista nō cōueniunt enti nisi pfectissimo. itaq3 igit si malum habet cām non pōt habere nisi bonū loquendo de pmo malo creato. hoc patet per Aug. 12. de ci. c. 6. ipi sibi ipsis viden tur fecisse voluntatē malū etc. vbi videt velle q ppria volūtas sit causa cadendi īmoderate fruendo aliquo bono creato .i. aliq qd est in ptāte ipsius voluntatis ita q ipsa voluntas talis sicut ex se pōt frui et nō frui: ita imediate pōt frui et nō frui aliquo bono sibi cōueniente. et ita pt illud peccatū primū esse imediate et primo a sola volūtate. Sed ō modo ponē di diuersimode dicit. vno mō q bonuz est cā per accn̄s mali. Et hoc pōt intelligi dupliciter. uel q accidentalitas sit ex parte cause. sicut phs loquit de causa p accidens. 5. metaphi. et 2°. phi. d. q policletus est causa statue p accidēs. uel ex p te effectus sicut dicit. ubi. s. q cause per accidens sunt casus et fortuna. ubi nō est aliqd accidentaliter cōiunctū cause per se qd dicat causa per accn̄s. sed est aliqd accn̄taliter coniunctū effectui p se qd dicitur effectus p accidēs eiusdē cause cuius effectus per se est intentus. pmo mō dicitur q volūtas nō quidē vt volūtas. sed vnde defectibilis est causa peccati. et hoc ulterius reducit in hoc q volūtas ex nihilo est. Et hoc videt probari p Augu. vbi pri°. vbi dicere videt q si querat aliquis cur eam fecit inueniet malā voluntatem nō ex eo incipere q facta est: et eo q de nihilo facta est. Aliter ponit ponēdo accidētalitatē ex parte effectus. puta q voluntas per se intēdat positiuū in effectu cui per accidēs coniungit deformitas. et istā deformitatē nō per se intendit voluntas. sicut est in fortuitis. sicut patz per Dionysi. de di. no. c. 4°. Nemo agit ad malū aspiciens. et multa similia ibi.

Bonauentura libro 2° dis. xxxiiii articulo primo q. 2 et iii

Et similes auctoritates inueniunt apud philosophū. vnusquisq3 talia, eligit qualia sibi vident. 3° ethi. et ideo virtuosus bona eligit. et que sibi sunt bona: simpliciter sunt bona. Cōtra primā viam arguit sic. aut defectibilitas in volūtate est causa peccati per se aut per accidens. si per accidens. ergo frustra ponit. si per se et defectibilitas in volūtate est a deo ut a per se efficiēte. et quicqd est per se in causato inquantū causatū est per se a causa eius. igit peccatū esset per se a deo. probatio assūpti. s. q defectibilitas sit a deo efficienter. quia licet defectibilitas consequat naturaz creatā. quia est ex nihilo. nō tamē est effectiue ex nihilo. quia terminus a quo nō dat effectui pducto aliquā proprietatē sui. igit defectibilitatez h3 talis natura ab ipso deo sicut ab ipso efficiente. Si dicat q voluntas defectibilis ē causa p accidēs peccati, ppinquior q volūtas absolute. sicut scdm phm. 5. metaphi. c. de cā. ordo est in causis p accidens. ppinquior enim est policletus q albū respectu statue. Cōtra hoc primo quia volūtas creata videt esse conuertibiliter causa respectu peccati. licet cōtingens. defectibilitas aūt que cōuenit alicui inquantū est ex nihilo nō est cōuertibilis. ergo magis proprie causa respectu peccati est volūtas talis q volūtas defectibilis. Confirmat ratio. quia idē sub eadē ratione ppria est propriū subiectū priuationis et habitus. et etiā in causa libera que pōt in opposita idē sb eadē rōne, ppterea ē causa oppositorū. licet vnius per se et alterius cōtingenter et p accidēs uel amborū ptingent. sed volūtas ut voluntas est subiectū propriū et causa propria bone volitionis. ergo et male. Cōfirmat iterū ratio. quia si volūtas inquātum defectibilis peccat ita q defectibilitas sit per se ratio uel ppria ratio peccādi uel per accidēs ppria. sequit q inquātum defectibilis nō pōt bene velle. et ita si peccat nō peccat. quia nullus peccat in

eo qd oino vitare non pot. ¶ Preterea non pot poni defectus actualis esse causa per accidens. quia tuc ante primu defectum voluntatis esset defectus. igit tm potentialis. sed no alterius ronis ab illo actuali qui inerit. quia iste defectus potentialis no est pxima causa per accides respectu actualis defectus alterius rationis. igitur erit defectus ut potentialis respectu sue cause potetialis per accidens. Respondet q no est ide defectus potentialis. sed potentialitas ad deficiendu. et ista no sunt eade. sicut nec est idem albedo in potentia et potetialitas in supficie ad albedine. ¶ Contra. aut ista potentialitas in voluntate est activa aut passiva no passiva. quia volutas inquantu passiva no comparat ad malu ut causa. sed ut subiectu. si activa cum illa no sit nisi libertas ei cocreata. igit redit propositu q libertas talis propria volutati erit ca per accidens peccati. Sed tm valet dicere voluntate ista esse causam per accides peccati. sicut dicere libertate eius ee proximam ronem cause per accidens peccati. ¶ Cotra secunda viam arguit sic. quia tunc peccatu videret esse casuale. sed casuale no est peccatu. ¶ Preterea si tm p accides est volutas causa peccati. quia p se vult illud positivu ad qd sequit ista deformitas. et deus per se vult illud positivu ad quod sequit ista deformitas. igr no magis sequit q voluntas creata peccet q divina. tertio mo ponit q peccatu no habet causa efficiente sed deficiente. et sic habet voluntate pro causa deficiente no efficiente. qd cofirmat per Aug. 12. de ci. c. 7. nemo querit efficiente causam male voluntatis. no enim est efficiens. sed deficiens. quia nec effectio sed defectio. deficere nanq ab illo qd summe e ad id qd minus est. hoc est incipere habere mala voluntate. causas porro istarum defectionu cum deficientes no sint uelle inuenire tale est ac si velit quisq videre tenebras vel audire silentiu. et in fine. cum inquantu deficiut male faciut et quid faciut nisi vana que causas deficiētes habet. Et ide ibide. c. 9. in principio. nec tale volutate facit nisi defectio qua deserit deus cuius etia defectionis causa deficit. ¶ Cotra illud. quia tuc sequit q deus sit ca peccati sicut voluntas creata h eni deficere e no efficere. sicut phs dic 5. metaphi. q queadmod naute pntia e ca saluti navis. sic ei abntia e ca piclitatois illi. et utruq est in eode gne cae. ita igr no effice rectitudine q deberet effici e qsi care effective ul defective pctm. sed h ita uenit deo sic voluntati create. qd pbo dupl. p° q no necio cat uel dat rectitudine actui. q nihil aliud a se necio cat. et ita pt no dar. igr pt ee ca defectiva respectu pcti. i. no efficie positivu qd excludet pctm. 2° q pus nalit caret tota ista rcitudine si ieet q volutas creata. ca eni nalit poz pus nalit cat. igr qn no iest de p pus no cat q volutas creata n cat et ita volutas creata io deficit. q de deficit. i. no efficit aliqd cando ¶ Hec ro excludit quada rnsione q posset fieri ad p ma rone. q de n deficit cu n cat. nisi p demcreat volutas creata. istud no pbat nisi q no est p^a no catio ex pte dei. Et si dicat sm Ansel. d casu diaboli. c. 3. q l3 de dederit nec angelus no accepit. no tn q de no dedit. io angel no accepit. sed ecº. ita h. ¶ Cotra. accipio tps in q volutas peccat et divido i duas istatia nae. a et b. In a. pat de ad volutate ut ca poz In b. volutas pat ad se ut ca posterioz tuc gro aut i a. de cat rectitudine et sede volutas etia cat in b. illa. alioqn si volutas caret i b. pctm oppositu rectitudini eet sil in volutate. et p pns sil erut i volutate illd pctm et rcitudo sibi opp^a. igr oz dre q de no cat rcitudine. et p pns q volutas i b. no cat. h. n. pexigit nali deu in a. no care ¶ I. in causis pcisis si negatio est ca negatois et affirmatio affirmatois deu care rectitudine est pcisa ca eius q est voluntate creata care rectitudine3 in

suo ordine causandi. igit ibi negatio est causa negationis. maior patet pmo posteriorū de habere pulmonē ꝛ respirare ¶ Ex hijs tribus vijs si bene intelligant pōt colligi vna solutio de modo q̄ volūtas est causa peccati. tamē quia istud ꝛ solutio quarte qōnis. an. s. deus sit cā peccati dependet ex cognitōe actiuitatis volūtatis create respectu sui actus. iō circa secūdo quesitū quero sine argumētis utrū voluntas creata sit totalis causa ꝛ imediata sui velle ita ꝙ de⁹ respectu illius nō habeat aliquā efficiens imediatā sed tm̄ mediatā. Et pōt dici ꝙ voluntas est totalis causa respectu sue volitionis. qd̄ pbat per rōnes. primo quia alit ipsa non esset libera. secūdo quia etiā aliter nihil cōtingenter causare posset. tertio quia aliter nō posset peccare. quarto qꝛ aliter oīno nullā actionē habere posset. quinto ex compatōne eius ad alias causas creatas. ¶ Ex prima via arguit dupliciter. pmo sic. nulla potētia habet perfecte in potestate sua effectū qui nō potest causari ab ea imediate nec ab aliqua cā cuius causatio nō est in ptāte illius potētie. causatio aūt dei non est in potestate volūtatis create. pz sicut nec virtus agētis superioris est in potestate inferioris agentis. igit si deus necessario imediate cōcurrat ut causa imediata respectu volitionis create volūtas creata nō plene habet in sua potestate illā volitionem. pbatio ma. assūpte. patet. qꝛ qd̄ habz i potestate sua pfecte effectū uel pōt ex se. solo in illud uel causatio cuiuscūqꝫ concurrentis est in ptāte eius. s. ꝙ illud causat uel nō. Exemplū de intellectu qui si ꝯcurrat ad causanduz volitionē fm. 3⁹ opi. di. 25. huius li. nō tamē causat nisi voluntate causante. ita ꝙ eius causatio est in ptāte volūtatis. secūdo arguit sic. qd̄ ab alio determinat ad aliqd non hz pfecte illud in sua ptāte. volūtas creata determinat ex hypotesi a volūtate diuina. ad hoc ergo minor pbat. quia aut vna voluntas determinat aliā ꝛ nō nr̄a diuinā. patz. quia tpale nō est causa eterni. ergo ecōuerso. ꝛ habet ppositū. aut neutra aliā. ꝛ tunc neutra erit mouens mota. nec erit inter istas ordo essential. imo si voluntas diuina non determinat nr̄am sicut arguit secūda rō posset illa aliquid velle qd̄ nō fieret ppter volūtatem nr̄am nō cōcordantē. ¶ Preterea ex secunda via arguit sic. Illud nō ē cōtingēs ppter habitudinē sui ad aliquā causam ad cuius euentū cā supior ē determinata cu⁹ cause determinationē necessario sequit determinatio oīum causarum inferiorū. Exemplū si voluntas mea esset mō determinata ad vnā partē de scribendo cras ꝛ nō esset impedibilis nec mutabilis nō esset meū scribere cras contingens ad utrūlibet. ex habitudine sui ad manū. quia sicut voluntas est determinata modo ad alterā partē. ita in ipsa virtualiter sunt omēs cause inferiores ad idē. ꝛ similiter ex quo illud determinatū est ad cuius ꝺterminationē effectus determinatus erit euentus isti⁹ effectus nō est simpliciter indeterminatus ad utrūqꝫ. saltē nō est eius esse ꝯtingens ppter ptātem cause inferioris. sed si volūtas diuina sit causa imediata mee volitionis iam est aliqua causa determinata respectu eius. quia voluntas dei eternaliter est determinata ad alterū contradictorioꝝ. ꝛ determinationē hui⁹ cause necessario concomitat determinatio voluntatis mee respectu eiusdē. alioquin simul starēt deū velle hoc ꝛ hoc non fore igit illud velle nō est ꝯtingens ad utrūlibet ppter ptātem voluntatis mee. ¶ Ex tertia via arguit sic. si deus sit causa immediata volitionis ꝯstat ꝙ erit cā por voluntate. ergo prius natura influit ad effectū ꝙ volūtas creata. accipio ḡ illud signū nature in quo deus causat velle in quantū ē pri⁹ illo signo in quo volūtas agit ad illud velle. aut in illo signo deus causat imediate rectitudinē pfectam in

Voluntas ē causa totalis respectu sue volitionis

velle. et per consequens voluntas in secundo signo non peccat. quia non causat in effectu oppositum istius quod prima causa causat. aut in isto primo signo deus non causat rectitudinem perfectam immediate in velle. Et sequitur quod voluntas in secundo signo non peccat. quia non potest tunc in velle rectum. In nihil enim potest ipsa in secundo signo nisi in illud quod causa prior in primo signo producit. sed non habendo velle rectum. si non potest habere rectum non peccat. ergo etc. Ex quarta via arguitur sic. si deus sit causa istius volitionis erit totalis causa eius. quia volendo causabit eam. volendo autem est totalis causa perfectioris creature. puta angeli uel cuiuscunque creature de nihilo. ergo si volendo esset causa eius esset totaliter cause eius. sed cum totali causa alicuius nihil aliud potest causare cum illa in eodem genere cause. igitur voluntas nullam causalitatem haberet respectu volitionis sue. Ex quinta via arguitur sic. si aliqua est totalis causa creata respectu sui effectus hoc maxime concedendum est de voluntate. quia ipsa est suprema inter omnes causas actiuas. sed aliqua potest esse totalis causa respectu sui effectus. ergo etc. minor probatur dupliciter. primo quia hoc non repugnat creature. licet enim aliquid sit totalis causa coloris effectiua. hoc tamen non ponit in eo aliquam infinitatem nec perfectionem repugnantem creature. si enim sit causa vniuoca non oportet quod excellat effectum suum in perfectione. si autem equiuoca non oportet in infinitum excellere effectum. sed in aliquo gradu determinato. secundo probatur minor. quia illud est totalis causa alicuius quod si esset omni alio per impossibile circumscripto perfecte causaret illud. sed subiectum si esset omni alio circumscripto per impossibile adhuc causaret suam propriam passionem. ergo subiectum est totalis causa sue passionis. Ex hac mino. dupliciter probata infertur conclusio quod voluntas potest esse totalis causa respectu sue volitionis. Et vltra cum preter totalem causam nihil aliud causet in eodem genere cause. alioquin idem bis causaretur. uel causaretur ab aliquo sine quo nihil minus esset. et sic sequitur quod deus immediate non causabit istam volitionem. Per auctoritates probatur propositum. primo per illud Eccle. 15. deus ab initio creauit hominem et reliquit eum in manu consilii sui. et adiecit mandata et precepta ei. si volueris mandata seruare conseruabunt te. apposui enim ante te ignem et aquam ad quod volueris porrige manum. ante hominem bonum et malum vita et mors quod placuerit ei dabitur ei. Aug. etiam. 7. de ci. c. 30. Sic deus res quas condidit administrat ut eas agere proprios motus sinat. Ansel. etiam de concordia pre. et g. dicit deus facit omnes actiones et omnes motus. quia ipse facit res a quibus et in quibus et ex quibus fiunt. et nulla res habet vllam potestatem volendi aut faciendi nisi ipso dante. Ibidem etiam parte secunda: non ea deus que predestinat facit voluntate cognoscendo aut voluntati resistendo. sed in suo esse dimittendo. Ad hoc etiam commentator 9. metaphi. commento. 7. super illud. ergo possibile est ut aliquid habeat potentiam ubi dicit sic. moderni ponunt vnum agens omnia entia causare sine medio. scilicet deum et conuenit illis dicere ut nullum ens habet propriam actionem naturaliter. et cum entia non habuerunt actiones proprias non habebunt essentias proprias siue potentias. Actiones enim non distinguuntur nisi per essentias diuersas et ista opinio est valde extranea a natura hominis etc. Si hec via quinta esset vera posset secundum eam faciliter assignari quomodo deus non sit causa peccati. loquendo enim siue de materiali siue de formali in peccato totum esse causatum a voluntate sicut a totali causa. et ita nullo modo a deo nisi mediate. quia deus produxit voluntatem talem que posset sic et sic velle. Sed contra istam viam obiicitur. quia ista via non saluaret deum esse causam meriti cum meritum sit ita liberum sicut peccatum. Et similiter non saluaret ordinem essentialem causarum

quia ꝑm primā ꝓpositionē de cauſ. oīs
cā primaria ꝛc. ¶ Sed ꝑm iſtā viā cauſa
primaria non influeret in effectū. niſi qꝛ
produxit cauſam iſtā. ¶ Ad primū iſto
rum pōt dici ꝙ deus aliquo mō eſt cau-
ſa meriti. quō non eſt cā peccati. qꝛ ime-
diate cauſat in anima grām uel charita
tem que ꝑ modū nature inclinat ad me
rendū. Et qñcunq; forma actiua ꝑ mo
dum nature ē ab aliquo agēte etiā actio
forme illius eſt ab eo. Et ex hoc etiā pa
teret quō effectus aliarū cauſarū aliter
eſſent a deo ꝙ effectus volūtatis. qꝛ iſte
cauſe determinate acceperūt inclinatio-
nem a deo ꝛ neceſſitatē ad tales effectus
nō ſic voluntas. ¶ Ad ſecūdū diceretur.
quia licet ſit aliquādo ordo cauſarū ꝑn-
cipaliū ꝛ minus principaliū quarū neu
tra mouet aliā ſicut ſe habent obiecū ꝛ
potentia cognitiua reſpectu actus cogno
ſcendi. ex di. 3. primi li. aliquando ſit or-
do ita ꝙ ꝑncipale mouet minus ꝑncipa
le uel ad actū ſecundū uel ꝑmū. Ita tamē
ꝙ iſte due cauſe ſint partiales ꝛ integrēt
ꝑ ſe vnaz cauſā totalē ſicut manus ꝛ ba
culus reſpectu motus pile. uel ſicut ſol
ꝛ pater reſpectu filij. tamē in cauſis tota
libus reſpectu ſuorū effectuū imediato-
rum poteſt etiaz eſſe ordo eſſentialis ita
ꝙ cā ſecunda ſit cauſa totalis imediata
reſpectu ſui effectus. ſicut cā prima reſpe
ctu ſui effectus ꝛ tamē eſſentialiter ſit 2a
qꝛ ꝑm ſuā cauſationē ſicut ꝑm ſuū eſſe
eſſentialiter depēdet a ꝑma. nō tñ ita ꝙ
iſta depēdentia ſit imediata effectus ſui
ad ipſaz ꝛ ad cām priorē. Et cū dicit illa
ꝓpoſitio ꝙ cā ꝑma plus cāt. verū eſt qꝛ
cāt ſecundā. ¶ Exemplū huꝰ poni poſſet
in cauſis eētialiter ordinatis alioꝰ cau-
ſandi. Si eni ponamus plures mās or-
dinatas in cōpoſito reſpectu ultime for-
me nō quelibet iſtarū materia reſpectu
ultime forme ita ꝙ quelibet earū ꝑficia
tur ab ultima forma. ſed ſoluz ꝑma mā
quecunq; ſit ꝑficiat ab aliqua forma ꝑo
re que cōſtituit māle reſpectu poſteriori

¶ Contra iſtā opinionē arguit dupliciť.
primo quia ex ipſa ſequit ꝙ deus nō ſit
naturaliter preſcius futurorū. ſecūdo ꝙ
nō ſit omnipotēs. ꝓbatio prime ꝯſequē
tie. quia nō habet ſcientiā de futuris cō-
tingentibus niſi quia certitudinaliť no-
uit determinationē volūtatis ſue reſpe-
ctu eorū ad q̄ voluntas ſua eſt imutabił
ꝛ ipedibił. ſꝫ ſi voluntas creata ē totalis
cā reſpectu ſui velle ꝛ ipſa cōtingenter ſe
habet ad illud velle. ḡ quantūcūq; volū
tas diuina ponat determinata ad vnaz
partē eoꝝ que dependēt a volūtate crea
ta poterit volūtas creata aliter velle. ꝛ
ita nō ſequit certitudo ex cognitione de-
terminationis volūtatis diuine. ꝓbatio
ſecūde ꝯſequētie dupliciť. ꝑmo qꝛ q̄cq̄d
vult omnipotēs hoc fit. ſed ſi velit voli
tionē meā fore ꝛ iſta eſt in ꝑtāte volūta
tis mee ut totalis cauſe cōtingenter ſe ha
bentis ad illud. ḡ ipſa pōt determiari ex
ſe ad vnā partē uel ad aliā indifferenter
ꝛ ita pōt nō fieri illud aliud ad qō volū
tas diuina nō pōt impedire voluntatem
meā niſi violentādo eā. ſi eni ex ſe deter
minet ad vnā partē, ex quo determinata
eſt ad vnū nō pōt impediri niſi violenť.
ſed voluntatē violētari includit ꝯdictio
nem. igiť deus nō pōt volitū a volūtate
mea impedire. tertio quia volūtas omi
potenti ꝓducit volitū in eſſe pro tūc ꝑ
quādo vult illud eſſe. nō eni eſt aliꝰ actꝰ
voluntatis diuine reſpectu angeli uel ali
cuius alterius creati quo ꝓducit in eſſe
ſed ſi volūtas mea eſt totalis cauſa huꝰ
volitionis illa volūtas nullo mō ꝓdu-
cit iſtā volitionē in eſſe. ¶ Propter igiť
iſtas duas rōnes de omnipotētia ꝛ omi
ſcia dei nō tenēdo iſtā viā reſtat inquirē
q̄liter pctm̄ poſſit eſſe a volūtate creata
q̄ ad ꝑmā qōnē. ꝛ quō nō a deo q̄ ad qō
nem. 4. ¶ Quantū ad primū dico ꝙ ex
illis tribus vijs duabꝰ. ſ. q̄ ponūt cām ꝑ
accñs reſpectu mali. ꝛ tertia q̄ ponit re-
ſpectu eiꝰ cām deficientē pōt colligi vna
ſolo integralis talis. In peccato mortali

cõcurrunt duo actus.s.positiuus ut mã le ꝛ ꝓuatio iustitie debite ut formale.respectu hui⁹ ꝓuationis nulla est cã efficiens sed tm̃ deficiẽs ꝺm tertiã viã. voluntas eni que est debitrix dãdi rectitudinẽ suo actui ꝛ nõ dat deficiendo peccat.nã formaliter peccare est cãm hmõi liberã nõ dare debitã rectitudinẽ suo actui ꝙ tũc posset dare. Ex hoc apparet illa via de cã ꝑ accñs.licet eni ista cã non causet formaliter qꝺ est in pctõ efficiẽdo sed deficiẽdo.cãt tñ efficiendo aliqꝺ positiuũ cui annexus est iste defectus deficiendo cãtus.ꝛ ita stãt auctes Diony.de accñte ex parte effectus. Est etiã accidentalitas ex parte cãe nõ ꝓprie sicut albũ dicit ee cã edificandi accñtaliter.ꝛ vlr omne qꝺ accidit cause ꝑ se ita ꝙ facit vnũ ꝑ accñs cũ ea. Sed extendendo accñs ad qꝺlibet qꝺ est extra ꝑ se rõnem alicui⁹.quõ drĩa dicit accidere generi.hoc eni mõ illud q̃ volũtas nr̃a specifice est hec volũtas accidit volũtati in cõi.quia volũtas i cõi est pfectio simplicit ꝓpter qꝺ ponit formaliter in deo.ꝛ volũtas sub ista rõne nõ est proxima cã etiã cõtingẽs respectu peccati.qꝛ tunc qꝺlibet inferius sub ipa haberet talẽ rõnem cãlitatis.ꝛ ita volũtas diuina. Sed volũtas ꝯtracta ꝑ differentiã aliquã ad voluntatẽ creatã quã circũloquimur ꝑ qꝺ est limitatũ est proxima cã defectiua ꝛ ꝑ h̄ accñs respectu peccati.ꝛ iõ accñtaliter etiã ex parte cãe accipiendo voluntatẽ in cõi ꝑ causa.qꝛ ꝑ quanto intelligit ista drĩa supaddi accidit sibi ꝑ accñs esse cause respectu peccati.sicut si diceret ꝙ animal nõ est ꝑ se cã intelligẽdi sed ꝑ accidẽs.quia animal pfectissimũ intelligit nõ ꝙ animal perfectissimuꝫ sit ꝓpria ratio intelligendi.qꝛ animali simpliciter accidit si rationale qꝺ animali accidit ut differẽtia generi. qꝺ ratõnale circũloquimur per hoc qꝺ est pfectissimũ.ita in proposito illã differentiã specificã q̃ volũtas in cõi ꝯhit ad volũtatẽ creatã q̃ ꝯctio ul' drĩa nos mõ latet circũloqmur ꝑ h̄ qꝺ est ee limitatũ ul' defectibile uel ex nihilo.ꝛ isti toti attribuũt act⁹ isti tãq̃ cãe mag' ꝓpe ꝙ volũtati de se qꝺ verũ ẽ si itelligat de h̄ cõtracto.s.de ista volũtate i spẽ.ci eni ꝯuenit nõ tm̃ ꝑ accñs sic volũtati i cõi.sꝫ q̃si cãe ꝓpinq.ita qꝺ cuilꝫ tali volũtati põt ꝯuenire ꝛ nulli aliq̃.ꝛ h̄ mõ dꝫ itelligi ꝑͣ opi.õ defectibilitate volũtas. Sꝫ tũc restat videre quõ volũtas defectibil' sit cã deficiẽs respectu pctĩ aliꝰ ꝙ diua volũtas imo ꝙ ipsa sit cã ꝛ diua volũtas non sit cã.ꝛ h̄ quantũ ad solutionẽ q̃rte q̃õnis ubi dr̃ ꝛ tenet cõiter ꝙ volũtas diua nõ p̃t ee cã pctĩ ad qꝺ p̄nt poni.3.rõnes istorũ. Prima tal'. Aug.83.q.q.3.nullo homine sapiente auctore fit hõ deterior.tãta enim est in hoie culpa ut in hoie sapiente nõ ca dat. Est aũt deus omi homie sapiẽte p̃stantior.nõ igit deo auctõe fit homo deterior.ut vult ibidẽ Aug.q.4. Item in eodẽ li.q.21.qui causa est oi enti ut sit nõ est cã nõ essendi ut non sit. quia illud qꝺ est ab eo inquantũ est bonũ.est aũt deus cã oĩs boni.non est ergo deus cã nõ essendi alicui.g̃ nec causa peccati alicui qꝺ formalit' est nõ esse.tertia rõ est Ansel.de li.arbi.c.8.cũ deus omnẽ ꝟbam ꝛc̃.q̃re ibi. Cõtra istas rationes instat ꝑmo ꝯ ꝑmã.qꝛ hõ sapiens tenet ad seruandũ p̃ceptũ dei.ꝛ iõ nõ põt eo auctore alius ee deterior nisi ipse peccet.ꝛ ita fiat nõ sapiẽs. Nõ enim in ptãte eius est libere coopari.aliq̃ ad bñ agẽdũ ul' nõ coopari.qꝺ si eẽt posset nõ coopari manẽs sapiẽs.ꝛ iõ eo auctore eẽt ali⁹ deterior.i.eo nõ efficiẽte bonitatẽ i actu alteri⁹ ali⁹ nõ bñ agẽt. In ptãte aũt dei est libẽ coopari voluntati create ad bñ agendũ uel non coopari.g̃ ipsa recte manente põt nõ coopari volũtati create ꝛ ita ipsa peccabit. Cõfirmat ista rõ quia sicut de⁹ prius nãliter agit ad actõnem rectã ꝙ volũtas creata.ita videret ꝙ deus prius nõ ageret ꝙ volũtas creata nõ agat quãdo actio esset non recta.

¶ Contra secundã rationẽ arguit. quia causa necessaria siue naturalis respectu entitatis tantũ non est causa nõ essendi. quia talis agit scõm ultimũ potẽtie sue. ⁊ ita nõ potest nõ agere illud qd natum est agere. sed deus nõ est talis causa eẽndi creaturarũ siue cuiuscunqȝ esse respectu cuius potest esse principiũ agẽdi cuius ulterioris esse carẽtia est malũ. ergo deus põt esse deficiendo causa mali.

¶ Preterea quare potest deus magis esse causa pene qȝ culpe cum pena sit formaliter malũ sicut culpa. ita enim est simpliciter malũ nõ frui deo ⁊ p comparationem ad bonũ qd priuat ⁊ per comparationẽ ad naturã cui nocet. sicut nõ diligere deũ actu meritorio in via. ⁊ tamen ista pena concedit esse a deo ſm Augu. pmo retracta. 25. ¶ Preterea tantũ malum est priuatio gratie in se ⁊ in natura illa a qua priuat sicut est priuatio rectitudinis iustitie. sed deus põt esse imediata causa priuatõis. imo est causa huius quãdocunqȝ gratia annihilat. quia ipse solus potest aliqd annihilare ⁊ maxime illud qd ipse imediate cõseruat sicut igr deficiendo ab actione. i. nõ conseruãdo gratiã potest esse causa nõ essendi grãm ita nõ agendo põt esse causa carentie rectitudinis in actu elicito. ¶ Contra 3am rõnem arguit. quia videt concludere qȝ homo nõ possit peccare. qd ɔsequẽs est falsũ. igit ratio nõ cõcludit. qȝ aũt illud cõsequens sequeret ex illa rõne. probo. possum peccare in a. ergo deus põt non velle me esse rectũ in a. ¶ Sequit eniȝ in illis de inesse si pecco in a. ergo nõ vult me esse rectũ in a. quia ex opposito seqtur oppositũȝ si vult me esse rectũ in a. sum rectus in a. ⁊ ita nõ pecco. sed si nõ vult me esse rectũ in a. nõ vult me velle illud in a. quod vult me velle in a. hoc enim est esse rectuȝ scilicet scõm rõnem eius velle quod deus vult me velle. ergo deus potest nõ velle me velle in a. quod ipse vult me velle in a. quod est impossibile. Qd si dicat rationem cõcludere qȝ deus non possit de potẽtia ordinata auferre rectitudinẽ volũtatis sine actu voluntatis. ¶ Contra. ratio illa absolute ostendit qȝ sequat ex ratione illa absolute voluntatẽ meã non posse peccare. Similiter si cõcluderet hoc sine actu volũtatis mee cõcluderet de deo scõm potentiam absolutam. Intendit enim inferre cõtradictoria. sed cõtradictoria nõ consequunt. nec est hoc possibile etiã potentia dei absolute qȝ licet eni aliud a se de contingenter vult ⁊ cõtingenter conseruat. quia põt nõ cõseruare.

Ad solutioneȝ istorum

Ad solutioneȝ istorum obiectoum ⁊ solutionem principalem istius questionis. dico qȝ quãdo due cause partiales cõcurrũt ad effectum cõmunẽ ambarũ põt esse defectus in ꝓductione effectus ex defectu utriusqȝ cause cõcurrentis. Exemplũ ad velle ſm opi. 3. di. 25. huius cõcurrit intellectus ⁊ voluntas libera. põt igitur esse defectus in actu isto ex defectu voluntatis. licet nõ precedat defectus in cognitione. Ita igr si ad velle voluntatis create cõcurrunt due voluntates scilicet voluntas creata ⁊ diuina potest esse defectus in ipso velle ex defectu alterius cause. ⁊ hoc quia ista causa posset rectitudinẽ dare actui quam tenet dare ⁊ tamen non dat. alia autẽ licet non teneatur eam dare. tamẽ quantũ est ex se daret si volũtas creata cooperaret. vniuersalit enim quicquid deus dat antecedenter: daret illud cõsequenter quantum est ex se nisi esset impedimentũ. dando autẽ voluntatẽ liberam: dedit antecedẽter opera recta que sunt in potestate volũtatis. ⁊ ideo quantum est ex parte sui dedit rectitudinem omni actui volũtatis. ⁊ volũtati ex consequenti daret si ipsa voluntas quemcunqȝ actum elicitum ageret ex parte sui. Est igitur defectus in effectu duarũ

causarũ nõ propter defectũ cause supio ris sed inferioris. nõ quia cã supior cau set rectitudinẽ in effectu ⁊ inferior obliquitatẽ. sed quia cã supior quantũ ẽ de se causaret si cã inferior ẽm suã cãlitatẽ causaret. ⁊ ideo rectitudinẽ nõ causari ẽ ꝓpter h̃. quia cã secũda quantũ ad se ptinet nõ causat. ¶ At si obijcit̃ õ illis duobus instantib' nãe sicut obm̃ est ꝙ deus in pmo daret rectitudinẽ actui. Rñdeo dico ꝙ poritas q̃ includit posse esse siue inuicẽ absq; ꝯdictione nõ est ordo i causis ut cãnt effectũ cõem sed simul causãt sicut. n. loquendo de diuersis generibus cãruz nõ pus nã mã materiat ꝙ efficiẽs efficiat q nasi sine ꝯdictõe possit eẽ mãtũ ⁊ nõ effectũ uel eꝯ. sed tm̃ pus nã h̃ ẽ pfectius vna cã cãt ꝙ alia. ita in eodẽ gñe cãe diuerse cãe ordinate licet hẽant ordinem ẽm pfectius ⁊ impfectius causare nõ hñt poritatẽ nãe q̃ dicat posse eẽ siue inuicẽ respectu tertij. imo sicut in vno istanti nãe mã materiat ⁊ efficiẽs efficit. ita due cause efficiẽtes ordinate in vno instanti nãe causant effectũ cõem. ita ꝙ neutra tũc causat sine altera. sed ꝙ effectus nõ rectus causet. hoc nõ est tũc ꝓpter cãm priorẽ que quantũ est ex se recte causaret si secũda causaret. sed ppt defectũ cause secũde que in ptãte sua hꝫ cõcausare cause pme uel nõ cõcausare. ⁊ si nõ ꝯcausat illi ut tenet̃ non est rectitudo in effectu cõi amboꝝ. ¶ Ex isto rñdet ad obiectões. ¶ Ad pmã ꝙ sapiens nõ tm̃ quia tenet ex ꝑcepto nõ subuertere ꝓximũ. ideo nõ pt eẽ auctor q̃ ꝓximus ẽ deterior. sed ex pfectõe sapientis est ꝙ manens sapiẽs nõ pt eẽ pma rõ deficiendi. ⁊ q̃ ad hoc bñ tenet rõ Aug. est. n. omni efficiẽti pstantior. i. volũtas eı' ẽ simplr pfectior. qꝛ ipa nõ ẽ pma rõ deficiẽdi alicui cui ipsa pt coagẽ. ¶ Ad 2m dicit̃ ꝙ ⁊ si nõ necessario causet entitatẽ cõpetentẽ huic actui. tñ ita disponit ꝙ q̃cq̃d dedit antecedentẽ det quantũ est ex pte sui consequenter. ¶ Sꝫ tũc ẽ dubiũ quantũ ad principalẽ q̃õnem. licet eñi saluet̃ ꝙ peccatũ non asscribat̃ deo sicut cause sꝫ volũtati create. non tñ oñdit̃ ꝙ deus ñ possit esse cã pma deficiẽdi. ex q̃ enim libere causat rectitudinẽ ⁊ p pus ꝙ voluntas creata videt̃ semp stare ꝙ pus possit nõ cãre rectitudinẽ quã volũtas creata nõ causet. ⁊ ita pt eẽ rõ deficiendi. licet nõ sit ꝓpter illã legẽ suã quã dedit. quicq̃d deus antecedentẽ dedit ⁊c. ¶ R°. ꝙ de' in se peccare nõ possit. ptꝫ p hoc ꝙ nõ pt a se auerti nec formalit̃. qꝛ non pt se non diligere sũme ⁊ ordinate ⁊ cũ oĩbus circũstantijs requisitis. alioq̃n uel nõ posset se ordinate diligere uel posset mutari quoꝝ utrũq; est impossibile. nec etiã virtualiter pt a se auerti. qꝛ nihil aliud a se est necessariũ sibi ad volendũ se. q̃d cunq; eñi aliud a se est. quia ab eo volitum. ⁊ hoc mõ volitũ ⁊ ꝓ nũc. ⁊ ex hoc est sic ordinate volendũ. ¶ Sꝫ q̃re volũtas increata nõ pt esse pma rõ deficiẽdi R°. si deus nõ causat libere rectitudinẽ que deberet esse in actu uolũtatis create ⁊ hoc ꝓpter libertatẽ volũtatis sue. nõ aũt ꝓpter defectũ volũtatis create non volũtarie coopantis. non est tũc cã peccati in volũtate creata. qꝛ nõ est ibi carẽtia iustitie debite. non eñi est iustitia debita a volũtate creata nisi inquantũ in ptãte eius est recte agere. ita ꝙ nulla intelligitur subtractio cause poris ꝓpt cuius defectũ nõ possit volũtas recte ager̃ si igit̃ deus esset pma cã non agens rectitudinẽ actus non rectus non esset peccatũ. ¶ Ad aliã obiectionẽ de pena patebit in q̃õne. 3. istaꝝ. 4. q̃õnũ. ¶ Ad aliud de grã pꝫ ex dictis. qꝛ si deus imediate subtrahẽdo manutenentiaꝫ suã annihilaret gratiam sine defectu voluntatis inopando. ista carẽtia non eẽt peccatũ. qꝛ non esset carẽtia iustitie debite. volũtas eñim non ẽ debitrix isti' iustitie nisi in quantũ in ptãte eius ẽ cõseruare eã ne. s. demeritorie corrũpat eã. licet igit̃ mai' malum sit ꝑuatio grẽ ꝙ ꝑuatio iustitie

¶ q̃ uolũtas dei nõ pt eẽ cã deficiendi prima

actual'. tñ ista pt eẽ a deo nõ agẽte. i. nõ ꝯseruãte. ſꝫ nõ pᵒ nõ agẽte. ſꝫ iõ nõ agẽte q2 voluntas demeruit illõ ꝓpt̃ qõ deus ſb̃trahit ꝯseruatõis ſue manutenẽtiã a gr̃a. ſꝫ respectu illi' rectitudis actual' ſi ẽ ꝑmũ pctm̃ nõ ẽ aliqõ pctm̃ ꝑcedens uel demeritũ ꝓpt̃ qõ de' poſſet ſe ſb̃trahe-ret illa rectitudo nõ inſit quãtũ ẽ ex pte dei. igit̃ nec ꝑuatio gr̃e ẽ pctm̃ niſi inquã tũ ẽ iuſtitie d̃bite q̃ volũtas d̃meritorie ſe ꝑuauit. lꝫ a deo nõ cãnte ſit iſta ãnihi latio. gr̃e. ſꝫ ſi iſta ãnihilatio eẽt nõ ꝓpt̃ aliquã obliquitatẽ i volũtate ꝑorẽ. iſta nõ eẽt pctm̃. ¶ Ad illõ ꝯ rõnẽ Anſel. põt dici ꝙ nõ ꝯcludit ꝯdictõꝫ. q2 equocat õ velle. nã rectũ eẽ includit volũtatẽ velle qõ de' vult eã velle. vult itaqꝫ volũtate ſigni ⁊ ãñte ñ volũtate bñplaciti ⁊ ꝯñte nã ꝓ inſtãti ꝓ q̃ volũtas creata peccat de' nõ vult eã velle h̃ volũtate ꝯñte: uel volũtate bñplaciti qñ igit̃ iſert̃ ꝙ de' nõ vult me velle qõ vult me velle. nõ ẽ ꝯdi tio. q2 negat̃ volũtas bñplaciti ⁊ ꝯñs. ⁊ ⁊ affirmat̃ volũtaſ ſigni ⁊ ãñſ. alioqñ. n ut argutũ ẽ videret̃ abſolute ꝙ volũtas creata nõ poſſꝫ peccar̃ qõ falſũ ẽ. ⁊ ꝙ de us de põ abſoluta nõ poſſet facere recti tudinẽ i volũtate creata ul' i actu ei' abſ qꝫ merito volũtat' create. q̃ruꝫ utrũqꝫ ẽ alſũ. ¶ Tñ exponẽdo rõnẽ ſuã ibi pt di ci ꝙ ſua rõ ꝓbat ꝙ de' actu poſitiuo nõ ꝑt auferre rectitudinẽ volũtat'. q2 tunc volẽs auferret. ⁊ ita volẽs volũtate bñ placiti. ⁊ ꝑ ꝯñſ volũtate bñplaciti vellet me nõ velle qõ vult voluntate ãñte me velle. Sꝫ h̃ ꝯñs lꝫ nõ includat ꝯdictõem ẽ tñ falſũ. q2 q̃cq̃d vult volũtate ãñte h̃ vult volũtate bñplaciti ⁊ ꝯñte q̃tũ ẽ de ſe ⁊ eꝯᵒ. ſi nõ ponat̃ ipedimẽtũ i volũta-te creata. Sꝫ ſi aufert̃ ſine actu meo: ego nõ pono impedimẽtũ. igit̃ hoc caſu po-ſito ip̃m deũ velle volũtate beneplaciti me nõ velle qõ vult volũtate ãñcedente me velle eſt falſũ. licꝫ nõ includat ꝯtradi ctionẽ. ⁊ tũc non probat plus iſta ratio niſi ꝙ ſine demerito volũtat' create nõ põt de' de potẽtia ordinata auferre vo-lũtati rectitudinẽ. ſꝫ nõ ꝓbat hoc de po tentia abſoluta. nec etiã ꝓbat ꝙ de' nõ poſſet negatiue auferre. ⁊ hoc ꝓpter de meritum volũtatis create.

Ad argumẽta prin

cipalia ꝑme q̃õnis. Saluator intelligit ꝑ arborẽ actũ interiorẽ. ⁊ ꝑ fructũ actuꝫ exteriorẽ. ⁊ increpat hypocritas. i. pha riſeos mouẽs eos ut cõformẽt actus ex-teriores interiorib' ⁊ ecõuerſo. ut. ſ. ap-pareãt quales ſũt ⁊ ecõuerſo. ¶ Ad 2m qñ eſt cauſa efficiẽs ſimilitudo eſt inter cãm ⁊ cãtum licet remota in cãis equo-cis. hic aũt nõ eſt cã efficiẽs ſed deficiẽs reſpectu peccati. ¶ Ad aliud dico ꝙ nul-lum malũ eſt a malo. cum ꝓbat̃. dico ꝙ vno mõ põt malũ intelligi ꝑ ꝑuationeꝫ partiũ eiuſdẽ nãe. ¶ Alio mõ ꝑ ꝑuatõeꝫ ꝑfectionũ ꝯuenientiũ tali nãe. ꝑmo mõ eſt ꝓceſſus in infinitũ ẜm ptes eiuſdẽ ꝓ portionis ẜm ꝙ finituꝫ diuidit̃ in infini-tum ẜm ꝓportionẽ uel ẜm quantitatẽ. ita. n. poſſet ab alia nã auferri pars ⁊ pſ ⁊ ſic ẜm ptes eiuſdẽ ꝓportõis. ⁊ ſic in in finitũ. Scõm aũt ptes eiuſdẽ quãtitat' ſtatus ẽ nõ ad malũ ſed ad nihil. quõ ẽ ſtatus i diuiſione ꝯtinui ad nihil ſi par-tes diuiſe deſtruerent. 2ᵒ mõ dico ꝙ illõ qõ ẽ bonũ alicui cuius carẽtia ẽ malũ ei poſſet auferri ab eo iſta nã ſb̃tracta du-pliciter ꝑ modũ ꝑdictũ. ſ. ẜm ptes eiuſd ꝓportõis. ⁊ ſic ꝓcedit̃ i infinitũ uel eiuſ dẽ quãtitatis. ⁊ ſic ſtat ad nihil. alius tñ ꝓceſſuſ eſt ibi ẜm quẽ natura ꝑfectibiliſ eſt melior ⁊ ꝑfectio ſibi correſpondẽs ẽ melior qua tñ caret. ⁊ hoc mõ eſt ſtatus in malo. ſ. ad vnũ bonũ creatũ carẽs ſũ ma ꝑfectõe ſibi ꝯueniente. ⁊ hoc mõ ſu-premus dyabolus ul' aliqua creatura fa ctibilis nobiliſſima que caret ꝑfectione ſibi ꝓportionata diceret̃ ſũmuꝫ malũ. ſꝫ a tali malo ſũmo nõ ſũt talia mala poſi tiue nec a poſitiuo. neqꝫ ꝑuatõ a ꝑuatõe ¶ Ad aliud dico ꝙ illõ qõ ẽ ab efficiẽte ñ

efficiēdo s3 deficiēdo nō ē ad finē obitū.

Ad argumenta quarte qōnis dicit q̄ ⁊ si peccatū3 sit a voluntate creata. nō tamē est a deo. quia deus non pmo deficit sed quantū est ex pte sui dio nō deficit. sed tm̄ est defectus in actōe ꝑpter deficere cause secūde in agendo. nec etiā pōt deus pus deficere ita q̄ defectus in effectu sit pctm̄. q2 si ipse pmo nō ageret carētia rectitudinis actu nō esset debita. ¶ Cū ꝑbat de cā supiori ⁊ inferiori. Rn̄deo hoc est verū de cā efficiēte. nō deficiēte. ¶ Cū cōfirmat de aliis ut de causis nālibus. dico q̄ iste nō pn̄t causare nisi fm illā inclinatione3 quā accepe rūt a cā supiori ⁊ ꝯformant illi. voluntas aūt accepit libertatē nt possit agere cōformiter cause supiori uel difformit. hoc est q̄ quātū est ex se causaret qō cā supior cāt. ⁊ hoc sibi ꝯformit uel difformiter. ¶ Ad 2m cōcedo añs ⁊ nego ꝯn̄tiā ¶ Et ad ꝑbationē ꝯn̄tie dicit q̄ nō ꝑpter hoc solū imputaret pctm̄ volūtati create. q2 ipsa p accn̄s cāt defectū. sed q2 ipa tenet agere recte inquantū effectus ē sub ptāte sua ⁊ nō agit recte. nō sic aūt tenet volūtas diuina. ⁊ ex hoc ipa in se peccare nō pōt. neq3 etiā ipsa pōt nō causādo pmo deficere respectu rectitudinis debite in actu ita q̄ tūc fiat debita quādo nō est ex defectu volūtatis create. ¶ Ad argumēta in oppositū q̄ ꝑbant q̄ act' substratus pctō nō sit a deo ¶ Rn̄deo. ad pmū dico q̄ multa vult deus voluntate bn̄placiti q̄ ꝑhibuit volūtati signi. ⁊ voluit oīa fieri q̄ pcepit. sicut noluit Isaac imolari qō tn̄ precepit. eius aūt qō vult deus volūtate bn̄placiti oppositū nūq̄ pcepit. ⁊ hoc est signū volūtatis duplicī ⁊ duplicitas est qn̄ aliqs est pcepti finis cōsonus recte rōni. sicut ibi fuit manifestatio pcepti Abrahe sicut p3. Tēptauit deus Abrahā ¶ Ad aliud dico q̄ illud qō est formalit actus voluntatis mee q̄ .s. volūtas mea vult nō est act' volūtatī diuine s3 effectus ei'. q2 volūtas diuina semp ē ordinata ⁊ actus eius rect'. ⁊ iste actus volūtatis mee est inordinatus. q2 caret rectitudine debita. iste aūt actus a deo cānte ē ordinate volitus sicut mãle respectu cāntis. quēadmoḋ i nobis act' nr̄ mālit ē bon'. q2 pt eē ex charitate elicitus. sequit igr̄ q̄ velle diuinū sit simplr̄ pfcm̄. q2 ex charitate elicitū ⁊ hab3 finē optimū. ⁊ ita op' exteri' isti' velle qō ē meū velle ē ordinatū mālit siue fm q̄d. inordinatū aūt simplr̄ inquātū ē act' q̄ formalit volūtas mea vult. ¶ Ad ultim. dico q̄ volūtas diua nō ē regula voluntatis mee uel volūtatī create quātu3 ad rectitudinē q̄ ad ipm volitu3. ut. s. volūtas creata corrn̄s volūtati illi in volito sit recta. s3 ē regula inqātū ē volēs volūtatē creatā sic uel sic velle. ⁊ h volēdo volūtate signi ⁊ añte. nō autē semp volūtate beneplaciti ⁊ cōsequēte.

Ad questionē 3am in ordine dico q̄ oē pctm̄ ē pena ⁊ vnū pctm̄ pt eē pēa alteri'. pm ꝑbo. q2 pena formalr̄ ē carētia boni ꝯuenientī voūtati ⁊ volēti. ita q̄ si distiguam' i volūtate affectō3 boni iustē ⁊ boni ꝯmodi. p3 q̄ abla° boni cōmodi pena ē. s3 bonū iustitie ē magī ꝯueniens volūtati q̄ bonū ꝯmodi. igr̄ ei' abla° p se ē pena. ꝑbō mi. q̄to pfectibile ē pfectius. ⁊ p ꝯn̄s pfectio corrn̄s tāto eo3 maior ē ꝯueniētia ⁊ melior ⁊ ꝑuatio peior. s3 volūtas iquātū h3 affectōe3 iustitie. i. inquātū libera ē loquēdo ḋ iustitia inata ē simplr̄ nobilior seipa inquātū h3 affectō3 ꝯmodi. ⁊ h ꝯuenit sibi simplr̄. igr̄ maior ⁊ est melior ꝯueniētia iustitie ad volūtatē absolute q̄ boni ꝯmodi ad volūtatē. igr̄ abla° isti' ē simplr̄ pena ⁊ maior pena q̄ abla° c'ūq3 ꝯmodi alteri' a iusti°. ⁊ i h bn̄ vificat illō Aug. 3. ḋ li. arbi. Iussisti dn̄e ⁊ ita ē ut oīs inordinat' aīmus pena sit sibi. neq3. n. ad momētu3 ē dedec' culpe sine dedecore iustitie. ut. s. ipa voluntas seipsam ꝑuans iustitia in

hoc se priuat maximo bono sibi coueni ente. cuius carētia ē sibi formalit̄ maior pena ꝙ carētia alicui' boni cōmodi que infert ꝑpter talē culpā ⁊ inde ē ꝙ pena dicit̄ ordinare culpā: qꝛ ex quo deus nō vult culpā auferre nō pōt melius siue or dinatius aīa culpabilis esse ꝙ sit i pena que nō est tm̄ malū formaliter quantū est culpa. qꝛ naturā manentē sub culpa ordinat. ¶ At si obijcit̄ quō pōt eadē ca rentia iustitie esse formaliter culpa ⁊ pe na formaliter. Rn̄dit magister distiguē do carentiā inquantum est ꝓuatio boni actiue uel passiue. primo mō est culpa. 2° mō est pena. hoc pōt sic exponi ꝙ ipa culpa est a volūtate ut a cā actiua sed tm̄ deficiente. ⁊ ipsa culpa est in voluntate sicut in sbō qō p culpā ꝓuat bono cōue niente. qō quiō bonū debitū erat inquā tum volūtas fm primā rōnem. s. inquā tum potuit agere ad rectitudinē sibi de bitā ⁊ nō egit. ⁊ ideo primo mō ē culpa. ⁊ sic volūtaria. quia in ptāte volūtatis ut causa actiua. sicut pn̄tia dicit̄ in ptāte naute p quā posset saluare nauē si pn̄s diligenter laboraret. 2° mō formaliter ē pena. quia corruptio siue priuatio boni debiti in volūtate ⁊ maxime sibi cōueni entis. ⁊ ut sic nō est formalit̄ volūtaria. quia volūtas inquantū subiectū nō hꝫ formā sibi inherentē in sua ptāte. ⁊ ita ꝓ uatio iustitie debite inherens voluntati est cōtra inclinationē nālem voluntatis magis ꝙ quecūqꝫ carētia boni cōmodi nō iusti uel pn̄tia incōmodi. secundū ꝓ bo. qꝛ sicut ablatio gr̄e est pena peccati. ꝓ eo ꝙ existēte ꝑmo defectu in volunta te nō agēte ad rectitudinē debitaꝫ de' ex demerito huius defectus subtrahit ma nutenentiā suā ne gr̄a cōseruet̄. ita ex de merito hui' defectus volūtatis deus ꝑt se subtraheī a volūtate ne agat ad recti tudinē in secūdo actu sicut ageret si nul luꝫ ꝓcessisset demeritū. ⁊ ita ex hac sub tractione est carētia rectitudinis in secū do actu. ⁊ ista rectitudo erat debita. qꝛ licet nō esset in ptāte volūtatis nūc daī rectitudinē. fuit tm̄ in ptāte eius pri' an̄ .s. primū peccatum dare. quia ꝓuauit se illa assistentia diuina qua deus paratus erat coopari sibi ad rectitudinē. ⁊ ideo imputat̄ sibi ad peccatū. sicut etiā impu tat̄ ꝙ nō gratuite agit in secūdo actu p' gr̄am corruptā. qꝛ licet tūc nō hꝫ gr̄am nec possit ex se habere in hanc tm̄ impo tentiā ex se incidit. potuit enim custodis se eā ⁊ dabat̄ sibi ad hoc posse ut custo diret eam. Sed iste modus ut videt̄ est valde difficilis. ꝙ. s. in aliquo actū elici to carentia rectitudinis possit esse ex ꝑ te dei nō cāntis ꝑpter demeritū alicuius peccati. tunc eni licet volūtas prius po tuerit nō demereri. ⁊ tūc deus sibi assuis set ⁊ quantū est ex parte dei in secundo actu egisset ad rectitudinē nisi in primo actu deuiasset. tunc ex q̄ semel peccauit si deus in secūdo actu nō assistat ad cau sandū rectitudinē in eo videt̄ ꝙ illō pec catū ex tūc nō sit in ptāte voluntatis. ita ꝙ ipsa tūc nō possit nō deficer̄. qō videt̄ incōueniens. ¶ Ideo posset dici aliter ꝙ licet deus in actu secūdo quantuꝫ ē ex se assistat volūtati sicut ⁊ in ꝑmo. ⁊ i quo libet actu ꝑma cā deficiēs hoc ē nō iuste uel recte agens ē volūtas creata. tm̄ defe ctus secūdus ē pena pcti ꝑmi ꝓ quanto ꝓuat se bono maxime sibi ꝯueniēte. nec est simile de ꝓuatōe gr̄e ⁊ rectitudinis in actu secūdo. puta ꝙ deus sicut ꝑpter de meritū nō assistit ad cāndum graꝫ i aīa ita nec ad cāndum rectitudinē in volun tate. qꝛ ipse nō dedit gr̄am an̄cedent sic dedit rectitudinē. ⁊ ideo pōt eā nō dare ꝯsequenter. ¶ Carētia etiā gr̄e est vna in iustitia habitualis in aīa. nō ꝑpi aliud ⁊ aliud peccatū. sed in actib' malis suc cedentibus sibi est semp nouū malū. ⁊ ideo oportet illi quēlibet eē in ptāte vo lūtatis create. nō sic aūt carētia gr̄e post instans annihilatōis oportet eē in ptāte volūtatis. quia nō est noua iniustitia. sꝫ tm̄ vna habitualis malicia q̄escēs i aīa.

Bonave. li. 2° dis. xxxvi ar. vnico q. 1

¶ Sed primū arm ad qōnem hȝ difficultatem quō peccatū sit pena. cū oīs pena sit a deo. Ad qđ dicit ꝙ ꝛ si non semper illud quod est pena sit a deo tñ inq̄tum est ordinatiuum culpe sic est a deo quia ipse ordo est a deo. ¶ Contra si pena nō est aliquod ens quod possit eē a dō nec ēt culpa potest esse deo. ḡ nec relatio fūdata in altero extremorū. ꝛ ita nullus ē ordo qui possit eē a deo. ¶ Preterea pari ratiōe culpa possit esse a deo ꝛ effectꝰ dei. culpa. n. ordiatur per penā sicut pena ordinat culpam. tñ nullꝰs concedit ꝙ pēa sit nihil. ¶ Jō potest aliter dici ꝙ pena aliqua est solum carentia boni conuenientis nature intellectuali. sicut ē carentia visionis ꝛ fruitiōis dei. Alio mō pōt dici pena aliquod positiuū ꝛ tñ disconueniens tali nature. sicut calor excellens est aliquod positiuum discōueniēs carni. oēs pene scdo mō dicte possūt poni a deo. q2 sunt aliqua positiua. ꝛ ō istꝰ debet intelligi illud primi retrac. c. 25. ait. n. in bonis opibus dei bona opa sūt ista punitiua licet sint mala istis punitis q2 disconueniunt eis. sed pene pmoº nō sunt a deo efficiente. q2 non sunt effectibilia nec deficiente pmo. sed tñ pꝑter demeritum voluntatis in actu peccati nō coagendo voluntati nūc ad illud bonū habēdum ad quod operatus fuisset q̄tum est ex se. talis ḡ pena est a deo non infligente vel efficiente nec deficiente pmo sed deserente. i. naturam que deficit relinquente in suo defectu ꝛ in oībus defectibus ꝯñtibus ad illum defectū. vbi icluduntur multe carentie perfectōum conuenientium tali nature. sic ḡ pena que ē peccatum nō est deo efficiente vel deficiente pmo. sed tñ est a deo deserente voluntatem rōne pmi demeriti. q2 deserta a deo cadit in 2m demeritū. ¶ Ad 2m arm patet per idem q2 si eēt pena iflicta a dō non eēt maius malū sed minꝰ. ita ꝙ 2m peccatū est pena inflicta a volūtate peccante ꝛ a deo tñ vt deserente.

Circa distinctionem. 38. querit vtrū itentio sit actus solius voluntatis. ꝙ non. omne p se agēs agit pꝑter finem ex scdo phy. ex itentiōe. ¶ Preterea. non est distincta visio sine intentōne copulante. fm Aug. 2. de tri. c. 2. sed pōt esse distincta visio p̄cedens actū intellectus ꝛ per ꝯñs omnē actum voluntatis ḡ intentio non erit actus solius volūtatis. ¶ Preterea Math. 5. si ocꝰls tuus fuerit simplex totum corpus tuum erit lucidum. Et ibidem. vide ḡ ne lumen qđ i te est tenebre sint. glo. exponit oculum ꝛ lumen de intentōe. sed oculus ꝛ lumen ptinent ad intellectū. ḡ ꝛc. ¶ Preterea intētio includit relationem vnius ad alterū sed referre sicut ꝛ ꝯferre est solius intellectus. ¶ Contra magr in lr̄a. Et p̄terea Aug. 12. de tri.

Respondeo pmo videndum est qđ dr̄ per hoc nomen intendere. Intēdere. n. dicit in aliud tendere. hoc pōt accipi generaliter. siue ab alio hēat ꝙ in illud tendat. siue a se mouente se in illud pōt ēt tendere in aliquid sicut in obm̄ p̄sens vl̄ vt in terminū distantem vel absentē pmo mō conuenit oīni potentie respectu sui obiecti. 2º mō magis ꝓprie sumit p illo. s. qđ tendit in aliud ꝛ non ducit in illud sed ducit se in illud. ꝛ hoc mō n̄ potest esse alicuꝰ potentie naturalis sed tñ libere. q2 fm Damasce. c. 33. appetitꝰ non liber ducitur ꝛ non ducit. ꝛ ista est de oīpotentia naturali. hoc ḡ mō ꝓpe accipiendo intendere ꝓut. s. dicit in aliud tendere ex se est p̄ncipaliter potentie libere. sed cū libere velle sit totius li. ar. quod includit intellectum ꝛ voluntateȝ fm illam opi. 3. di. 31. huius totiꝰ erit itendere. ꝛ hoc si ꝓprij̄ssime sumatur ꝛ non erit alicuꝰ potentie respectu sui obiecti sed respectu finis. Et cum in omni volitione scdm Ansel. sit accipere quid

ꝛ cur. intendere respicit q̄d. sed cur ꝓut .s. dicit tendentiam in aliq̄d vt distans p aliq̄d tanq̄ per aliqd mediū. erit igit intentio actus liberi ar. rōne volūtatis ꝛ erit actus ei⁹ respectu ei⁹ q vult. q si ꝛ politi ꝛ ei⁹ ꝓpter qd est volitū sit idem actus volendi idem actus erit visus ꝛ intentio. si aūt alius intentio dicat forma liť actum istū quo tendit volūtas i finē ꝛ māliter actū vtendi quo refert aliud i istum finem.

Ad primum

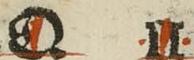
arm pꝫ q ꝓcedit de intēdere ꝓut dicit tendentiā alicuius determinati ꝛ terminati ab alio. ¶ Ad 2m dico q ꝑmā visionem nō cāt intentio voluntatis copulans. sed totū pōt copulare ꝛ ꝓcedo q in eodē istanti tpis. ꝛ ita firmādo illam visionē. sed posita prima intellectōe voluntas pōt se ꝯuertere ꝛ auertere respectu aliarū opatōum ad copulandū vel non copulandū. neganda est ista maior q nulla visio distincta possit hr̄i sine intentōe copulante nisi itelligat ista copulatio non eē actus ꝯcomitans. ꝛ hoc mō neganda est ista q visio distincta precedit tpe oēm intellectōem siue intentōem lꝫ ista nā ꝑcedat vl si illa visio que est sine intellectōe ꝛ intentōe ꝯcomitātibus pōt esse sine intentōe volūtatis copulante sicut ista cū qua ꝯcomitat intentio ꝛ volitio tūc neganda est ista propositio absolute q visio distincta ñ pōt esse sine intentōe copulante. nec istaꝫ negare est ꝯ Aug. vult. n. q ipsa voluntas pōt aciem ꝯuertere ad obm̄ ꝛ tendere in obm̄. Sed nō vult q nulla visio possit fieri nisi intentio sic teneat ꝛ conuertat. ¶ Ad vltimū dico q conferre p moduꝫ iudicij est solius intellect⁹ sicut ꝛ intelligē vtendo aūt siue ordinando referre vnū amabile ad aliud est voluntatis. sic. n. voluntas est reflexiua. qꝛ immālis ita ꝛ collatiua vel potens cōferre suo modo vel referre.

Circa distincti

onē. 39. querit ꝑmo vtrum sinderesis sit in voluntate. q sic. semp. n. remurmurat malo. ſ᷑m murmurare est voluntatis. ¶ Preterea volūtas nēcio vult commoda ſ᷑m Ansel. de concordia. 44. cōmoda non velle nec̄t ḡ eque nēcio vult iusticiam. qꝛ iusticia ē ꝑfectio eque ꝯueniēs sibi sicut cōmodū sed illud quo hō necessario inclinat i iusticiam ponit sinderesis. ḡ aliq̄d ē in voluntate qd pōt poni sinderesis. ¶ Preterea volūtas nālis necessario vult illud i qd tendit. qd pꝫ ex. 13. de tri. c. 5. vbi vlt Aug. q certū oēs velle beatitudinē ꝓpter inclinatōem nālem ad illā. qd nō eēt certū si voluntas non nēcio vellet ea. ḡ nāliter volitum est nēcio volitū. sed iusticia est nāliter volita a voluntate. qꝛ ē perfectio ita nālis voluntati sicut commodū. ḡ est necessario volita: debet ḡ illud poni in voluntate qd ponit necessario principiū inclinandi volūtatē ad iusticiā. hoc est sinderesis. ḡ ꝛc̄. ¶ Preterea nā inferior puta irrōalis hꝫ principium tendendi in illud qd sibi ꝯuenit recte ſ᷑m nām suam. ḡ ꝛ voluntas hēbit necessario principiū tendendi in iusticiā q̄ sibi ꝯuenit ex nā sua. ¶ Oppom vult magr̄ i lr̄a adducens hiero. sup Ezech. q superior portio rōnis est sinderesis. ḡ est i superiori portōe rōnis. ḡ in intellectu q̄ intendit contemplationi.

Secundo que

ro. Vtrū ꝯscia sit in volūtate. q sic. voluntas bona ꝛc̄. ad heb. bonitas ptinꝫ ad voluntatē igr̄ ꝛ ꝯscia. ¶ Preterea si eēt in intellectu tunc pl⁹ sciens de agibilibus eēt pl⁹ ꝯscientiatus. ꝯn̄s falsum est. ḡ ꝛ an̄s. ¶ Ad oppom ecclastes. v. Scit. n. ꝯscia tua q maledixisti ei ꝛc̄. hoc etiā pꝫ de actibus ꝯscie. qui sunt testificare accusare iudicare ꝛc̄. que oīa ptinent ad rationē ꝛ in

tellectum. g rc.

Hic dicitur q lex nãe pri cipia nãlia agendorũ ptinet. quere Hen. p qõli. q. 18 Contra istud arguit pmo de sinderesi. qr si ipsa hẽat actũ elicitũ necessario tẽdentem in bonũ r resistentẽ malo r nihil tale est in voluntate. g ipsa non ẽ in voluntate. p° assumpti. qr di. i. pmi li. oñsum est q volũtas non necessario fruit sine oñso: nec aliqua vis vel hitus in ea põt esse principiũ necessario fruẽdi. igit nec pncipiũ necessarium pcordit volendi pncipijs practicis que sumunt a fine. Preterea si eẽt aliqua talis potẽtia vel vis vl portio in voluntate que actu elicito necessario tenderet in bonũ r resisteret in malo ipsa esset suprema in tota voluntate. ipa qr respicẽt finẽ vltimũ a q sumunt pma principia practica. igit i ptãte eius eẽt ipsa voluntas fm quanlibet vim r portõem ei' inferiorẽ. ita q ipsa mouente portio vel vis inferior obediret sibi r cõformit moueret. igr ipsa ipediret oẽ peccatum in volũtate. qr sic ipsa necessario moueret. ita tota voluntas necessario moueret ad eius motum r ab ea. r si tota voluntas esset recta nl lum esset peccatũ in voluntate. Cõtra aliud de pscia arguit pmo. qr habit' appetitiuus non generat ex vno actu. sz ex vno syllogismo practico deducendo euidenť aliquid pclusiuum ex pmis principijs practicis fit conscia. igit non est hit' appetitiuus acquisitus. pz etiam q nõ est inatus neqz portio nec vis. Preterea qõ natum est cãri ab aliqua causa non potest causari ab alia nisi virtualiter cõtineat pfectõem illius cause habitus voluntatis natus est cãri ab actu voluntatis sicut a ppria cã. igit non potest causari ab alio actu nisi iste actus cõtineat i se vtualr actum voluntatis. sed actus intellectus non põt ptinere in se virtualit actum volũtatis pz istũ. qr actus voluntatis est pfectior. igr non põt intellectus p actum suũ causare in volũtate tale pondus qõ sit quasi habitus volũtatis. Preterea aut põt voluntas istõ põdus nõ recipe r tũc itellectus nõ erit cã eius sufficiens. cã. n. sufficiente agente sequitur effectus qñ passiuum est debite approximatũ. aut non põt nõ recipere. r tunc stante illa consideratõe actuali in rõne non põt voluntas istud pondus deponere. qr non minorẽ necessitatem habet rõ in conseruando pondus creatum q i causando. Preterea aut necesse est voluntatem agere fm illud pond' datũ aut non. si sic. igr non est libera. qr agens huius ponderis est nãlis cã. igr r effectus eius erit forma nãlis. igit necessario agens fm illud pondus non liberẽ agit. qr nõ est in ptãte eius sic vel aliter agere. si non necesse est agere fm istõ põdus qõ ẽt videt velle apls ad Ro. scõm illam glo. quicqd est ptra consciam rc. ex quo pz q peccatum aliqõ põt cõmitti p psciam. r tũc sequit q stãte pscia pfecta põt volũtas velle opm eius qõ dictat fm illã. r ita nunq p actum volũtatis corrũpet iste hitus: qõ videt absurdõ ponendo q sit habitus voluntatis.

Ad questiones istas si sinderesis ponatur aliquid habens actũ elicitum semp necio tendentẽ in actũ iustũ r resistentẽ peccato. cũ nihil tale ponat in voluntate non potest ibi poni: igr est i intellectu. r si sic nõ potest aliud poni q habitus pricipiorũ qui semp ẽ rect'. qr ex ratione terminorum virtute luminis inte' naturalis statim intellectus acquiescit illis. r quãtum est tunc ex parte intellectus li. arbi. natũ est concorditer velle istis pncipijs. lz put deficit reliqua causa partialis libere non velit. qr non est ibi aliqua necessitas fm hoc etiã conscientia põt poni habitus pprius cõclusionis practice scõm cuius actu nata est cõformari electio recta in agibilibus r ita dicit stimulare ad bonũ inquantũ

li. ar. totam h3 vnā cām ptialem recte dispositam. 7 sequeret recta 7 bona volitio nisi eēt alteri' cāe ptialis concurrē'tis. s. voluntatis.

Ad primum arm dico q̄ r̄murmurat ostensiue q2 oñdit bonum eē volendu3 7 in hoc ē occasio remurmurādi ꝯ malum. ¶ Ad aliud dico q̄ voluntas que ē potentia libere agens nō necessario vlt cōmodum sicut nec necessario vult iustum actu elicito. tñ si ista vna potentia consideratur vt habet affectionem commodi tñ 7 non vt hab3 affectionē iusticie. i. qñ appetitus nō liber non esset in ei' potestate sic non velle commodo. q2 sic precise eēt appetitus naturalis nature intellectualis non liber sicut appetit' bruti est appeitus naturalis nature sensitiue. Dico igit' q̄ illa ꝑpositio Ansel. cōmoda non velle neq̄t. debet intelligi non de tota potentia que mō libere pōt non velle nō tñ commoda sed etia3 iusta. quia libere potest hec 7 illa velle 7 ñ velle. sed debet intelligi de illa inquātū precise affecta affectōe commodi. hoc ē vt cnsiderata sub rōne talis appetitus ñ tñ includendo in appetitu tali libertatē sed hoc mō nullū actum elicit in nobis. iō dixi in soluendo q̄ si sinderesis est aliquid habens actū elicitum. ¶ Per idem ad 3m q̄ voluntas naturalis vt necessario tendit in volitum nō h3 actū elicitū circa illud sed ipsa est tñ inclinatio quedam in tali natura ad pfectōe3 sibi maxime conuenientē 7 ista inclinatio necessario est in nā licet actus cōformis huic inclinationi 7 nāe nō necessario eliciat. actus. n. nō elicit' siue conformis qui dicatur naturalis siue diformis qui dicatur ꝯ nām nisi a volūtate libera q̄ q̄tūcunq3 velit oppm ei' ad qd ē inclinatio nihil min' ē necīa illa incliatio ad illud ad qd inclinat q2 stat stante nā. ¶ Ad vltimū dico q̄ hec sola nā est libera. 7 habēs modū agēdi supiorem oi aa nā crea

Ad argumenta 2e. q. dico q̄ huius itellectus practici dicunt boni vel mali ꝑpter ꝯuenientiā eo2 ad volūtatē. sic eꝯ. volūtas pōt dici recta l' curua pp ꝯuenientiā ei' ad actu3 vl' ñ rectū rectū speculatiuū qui est formal'r i itellectu. tñ bonitas est volūtatis sicut rectitudo inte' sed bonitas magis trāsumit ad intem practicū q̄ speculatiuu3. ¶ Ad aliud rñderi pōt per illud phi. 7. ethic. c. 3. q̄ in passionibus exñtes quida3 dicunt verba enip. sciunt autē nequaq̄. 7 ita posset cōcedi q̄ simpl'r sciēs scia practica nō tñ sciens dicere vba est ꝯsciat' 7 magis sciens magis ꝯsciatus. 7 ho maxime videt' debere dici ab illo cui' opi. est iā improbata. q2 scdm eū in eodē instanti tpis in quo est volūtas mala rō excecat'. vt sic nullus hēat min' de ꝯscia etiam si ptineat ad voluntatē. est igitur arm ꝯñe sibi sicut alīj parti. 7 solui pōtsi cut mō predicto.

Circa distictionem. 40. quero vtrū oīs actus sit bonus ex fine. q̄ sic Aug. c. i3. in lr̄a bonū opus intentio facit. ¶ Preterea actus intelligēdi est verus ex pncipio. sed finis est hic sic ibi pncipium. g̃ 7c̄. ¶ Preterea bonitas est ab aliqua vna cā. nulla alia pōt dari nisi finis. ¶ Cōtra Aug. ꝯ mendaciū v. 7 ponit in lr̄a dicit q̄ multi act' non pñt eē boni ēt si ꝑpter finē bonū fiāt.

Respondeo pmo dicendu3 ē de bonitate nāli. 2o de bonitate morali. ¶ De pmo dico q̄ sicut in corpore pulchritudo est ex aggregatione oīum ꝯuenientium illi corpori 7 iter se puta quantitatis coloris 7 figure. sicut vult Aug. 2. d tri. 4. bona facies 7c̄. ita bonitus nālis non est illa que ꝯuertit' cum ente. l3 ista que habet oppom malum ē pfectio 2a alicuius rei integrata ex oibus ꝯuenientibus

sibi ꝛ sibi inuicem. ꝛ omnibus illis concurrentibus est perfecta bonitas. iuxta illud Dionys. bonum ē ex pfecta ꝛ cā integra oib⁹ aūt istis deficientib⁹ ꝛ nā stāte que deberet pfici illis est pfecte mala quibusdā subtractis est mala sed nō pfecte sicut de pulchritudine ꝛ turpitudie in corpore. Actus aūt nālr natus est cōueire cāe sue efficienti obō fini ꝛ forme tunc igit̄ bonus est naturalr quādo hꝫ omnia conuenientia q̄tum ad ista que nata sunt ꝯuenire sibi nāliter ꝛ concurrere ad esse eius naturale. ¶ De 2° dico ꝙ bonitas actus moralis est ex aggregatione oīum ꝯueniētiuꝫ actui. non absolute ex natura actus. sed qui cōueniunt ei ꝑm rectā rōnem. quia ign̄ᵒ actui ratō recta dictat determinatū obiectū ꝯueīr ꝛ determinatū modum. ꝛ alias circunstātias non est cōpleta bonitas ex solo fine. sed pᵃ rō bonitatis eius est ex conuenientia actus ad efficiens. a q̄ act⁹ dicitur moralis qꝛ libere elicitus. ꝛ hoc ē cōmune actui bono ꝛ malo. neqꝫ. n. actus est laudabil' nec vitupabilis nisi sit a voluntate. ¶ 2ᵃ ꝯditio est ex obiecto. quod si sit ꝯueniens tūc est actus bon⁹ ex gnē. qꝛ est indifferens ad bonitates vlterius que sumunt̄ ex circūstātijs specialibus. sicut genus est indifferens ad mltas differentias. post istud. ꝑma circūstātia ē ꝓpius finis nec ista sufficit sine alijs circūstātijs. sicut est circūstantia forme. puta ꝙ debito mō fiat. qō ptinet ad q̄rtā circūstantiā ꝛ sequunt̄ circūstantie magis extrinsece. s. qñ ꝛ vbi ꝛ hi⁹. pꝫ igit̄ ꝙ sola bonitas finis etiā cum intendit̄ ꝑm rectā rōem nō sufficit ad bonitatē actus. sed requirunt̄ alie circūstantie ꝑm ordinē ꝓdictū ad hoc ꝙ bonitas sit. ¶ Ad auctoritatē Aug. pꝫ ꝙ ē ad oppoᵐ. qꝛ ꝛ si finis sit ꝯditio ꝑncipalior ptinēs ad bonitateꝫ actus non tñ est sufficiēs simpliciter. loquēdo ēt ō bonitate meriti que addit sup bonitatē moralem illa est pricipalr ex fine. qꝛ supposita ꝯpleta ex bonitate morali supaddit̄ bonitas meritoria ex relatōe debita istius act⁹ in finem q̄ relatio debita fit inq̄tum elicit̄ a charitate. ꝛ q̄ ad hoc pn̄t auctes de fine exponi ꝙ. s. bonitas meritoria est ex fine. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ cā efficiēs actus itelligēdi illa que ē ex pte intellect⁹ vel hit⁹ itellectus nālr agit. nec pōt difformit̄ agere ipsi obiecto. ꝛ iō sp recte agit. non sic volūtas sp conformit̄ agit suo obiecto. qꝛ est cā libera non nālis. qñ igit̄ est rectitudo ex pte ꝑncipij mouētis tot⁹ actus est rect⁹ nō sic hic ex pte finis. Ad 3ᵐ dico ꝙ illa vna bonitas integrat in se pfectiones omnes cōuenientes actui ꝛ non est aliqua vna sola. sicut pulchritudo i corpore.

Circa distinctionem. 41.

Circa distinctioneꝫ. 41. querit̄ vtrū aliqs actus possit eē indifferens ꝙ non. qꝛ inter habitū ꝛ priuatōem nō est mediuꝫ. bonū ꝛ malū sunt ꝑuatiue opposita. g̃ ꝛc̄. maior pꝫ qꝛ. 10. meth. opposita ꝑuatiue sunt ꝯtradictorie opposita circa aptum natū int̄ ꝯtradictoria n̄ mediū. 4. meth. g̃ ꝛc̄. ¶ Preterea ex actib⁹ generat̄ habit⁹. g̃ si iter actū bonū ꝛ malum esset aliquod mediū aliqs eēt habitus q̄ nec eēt bonus nec malus. ¶ Cōtra Ambro. in l'ra affectus tu⁹ opi nomen iponit. sed si nullus act⁹ ex se cāet indifferens non posset ex vno esse bon⁹ ꝑ se ꝛ ex alio malus.

Hic dicitur ꝙ nullus singularis actus est indifferens act⁹ tñ in hoc est differēs querere Boñ. ¶ Aliter posset dici esse de bonitate ꝛ malicia morali ꝛ de bonitate meritoria ꝛ malicia demeritoria. In ꝑma bonitate ꝛ malicia compando ad actū nālem videt̄ posse inuenire act⁹ indifferēs. qui. s. hēat determinatā spēm i gnē nāe per cōpatōem ad omnes causas suas: ꝛ possit tñ hr̄e indifferēter bōitatē moralem ꝛ maliciā. qō ꝓbat̄ pᵒ qꝛ scōꝫ

¶ Contra thōs ꝑma 2ᵉ questioe xviij̄ de malo notādum q̄ doctor dicit veritatem in bonā-tura ꝙ sint iusti opinionis in hoc et ponit eā in ꝑm⁹ dis. ar. 1. q. iij. Et ponit eā ꝑmā in⁹ pres opiniones.

ꝯm phm.2°.ethi.habit⁹ iusticie gnāt ex
opibus iustis non tn̄ iuste factis.iste act⁹
non est bon⁹ moralr qꝛ non ex virtute.
Similiter de actibus elicitis post virtu
tem.qꝛ non videt necessitas ꝙ volūtas
hn̄s virtutē sp vtat ea necessario.ſʒ tm̄
qn̄ occurrit passio ita vehemens q̄ sub
uerteret rōnem nisi vtat v̄tute. ¶2° etiā
modo loquēdo de bono ⁊ malo videt
eē medium inter actū bonū ⁊ malū.sup
posita.n.bonitate morali vt dictū est in
.q.precedēti.meritum videt esse ex rela
tōe ad finē debitū que relatio est ex cha
ritate i exn̄te.pōt āt act⁹ referri ex chari
tate in finem vltimum triplr. Uno mō
actualiter sicut cogitans actualr de fine
diligit illū ⁊ vult aliquid ꝑpter istum.
Alio mō v̄tualit.sicut ex cognitione ⁊
dilectōe finis deuentū est ad volitiōem
hui⁹ entis ad finem.puta ex cognitione
⁊ dilectione dei pertinente ad portionez
superiorem portio inferior considerat
talem actum puta pn̄ie esse assumendū
⁊ postea illum exeqt volendo nō tamē
tūc referendo in finē.quia nec tūc actua
liter cognoscit nec diligit.3° modo ha
bitualit puta si omnis actus referibilis
in finem manēs cum charitate que ē pn
cipium referēdi dicat referri habituali
ter. Triplici aūt modo potest dici actus
non referri. Uno modo negatiue abso
lute.qa non refert actualiter nec virtu
aliter. Alio mō priuatiue. quia nō ē na
tus referri sicut peccatum veniale.quia
licet stet cum charitate.non est tamē na
tum cum charitate referri in finem. ¶3°
modo contrarie.s. corrumpit principi
um referēdi.s.charitatem.vt pctm̄ mor
tale.de illis duobus mēbris vltimis cer
tum est ꝙ illi actus sint mali.s.peccatuz
veniale ⁊ peccatum mortale.de duob⁹
primis certū est ꝙ primus actus est me
ritorius.⁊ satis ꝓbabile est de scdo.de
duobus mediis.s.de actu qui tm̄ refert
habitualiter ⁊ negatiue.i.qui non refer
tur.nec actualit nec virtualit dubiuz est
vtrum talis actus sit meritorius vl' pec
catū veniale.quia mortale peccatum.n̄
potest eē aut sicut talis actus indifferēs
si ponat alterū duorum primorū mem
brorum videt ꝙ hō existens cōtinue in
gratia vel mereat cōtinue vl' peccet mor
taliter vel saltē venialit.qꝛ multos tales
actus elicit cōtinue qui nec referunt ac
tualiter nec virtualiter scdm dictū mo
dum. Ideo ꝓbabile videt tales actus in
differentes ponere.quia non habēt suf
ficientem rationem malicie pertinentez
ad peccatū vēiale. quia possibile est nul
lam deordinationem esse in eis que suf
ficiat ad rationem peccati.non eim tene
tur hō nec tentione necessitatis contra
quam sit peccatū mortale.non tentione
minori ꝯtra quā sit peccatū veniale re
ferre sēper actū suū in deum actualit vl'
virtualit.quia deus non obligauit nos
ad hoc.neqꝫ videt esse in istis actib⁹ suf
ficiens ratio bonitatis vt sint meritorij
qꝛ non videt minor relatio sufficere ad
meritum q̄ relatio virtualis qualis nō
est hic. Sūt ergo multi actus indifferen
tes non tm̄ scdm eē qd hn̄t in spē nāe.ſʒ
ēt scdm esse quod hn̄t in eē morali.⁊ sit
etiā indifferētes ad bonum meritorium
⁊ malū demeritoriū.quia vnū indiui
duū potest esse tale ⁊ aliud tale.mlti eti
am singulares actus eliciti sūt indifferē
tes qui nec sūt tales neqꝫ tales.⁊ non so
lum actus nō humani de quib⁹ non est
sermo sicut mouē barbā.leuare festucā
causa.⁊ hi⁹.que ꝓcedunt ex sola ima
ginatiōe non ex libero arbitrio impellē
te sed etiā d̄ actibus libere elicitis. ¶Ad
argumenta. Ad p̄mū dico ꝙ non sunt
priuatiue opposita circa actum loquen
do de bonitate ⁊ malicia morali.vel eti
am loquendo d̄ bonitate ⁊ malicia me
ritoria ⁊ demeritoria.non enī est actus
malus ex hoc solo ꝙ caret bonitate tali
vel tali.sed quia caret bonitate quā de
bet habere.non aūt omnis actus debet
habere talē bonitatem. ¶Ad aliud cōce

do ꝙ ex similibus actibus generat similis habitus. ⁊ ita ex multis actibus idifferētibus potest generari consimilis habit' ad cōsimiles actus in genere imobiliter inclinās. non tam̄ incliat ad eos vt bonos nec vt malos. sicut etiaꝫ ipse i se neqꝫ etiā bonus neqꝫ malus. sicut nec etiā generat ex actibus bonis vel malis ⁊ ita incōueniens ad quod deducit ratio non est inconueniens. sed tanq̄ verū cōcedendū est.

Q Uam autem

volūtas. Circa istā. 42. di. in qua magister recitat dictum Hiero. in quo innuit ꝙ peccatum consistit in cogitatōe. sermone. ⁊ opere querunt quiqꝫ. primo vtꝝ peccatū possit esse in cogitatōe. 2° vtrū in sermōe. 3° vtrū consistat in opere. 4° vtrū diuisio Hiero. de peccato sit sufficiēs. 5° posset q̄ri de di. 7. pctōꝝ capitaliū.

C Irca primum

arguit ꝙ non. quia scđꝫ Aug. de duabus aiabus peccatū nusq̄ est nisi in volūtate. ¶ Itē de vera religione peccatū adeo voluntariū est ⁊c̄. sed non est volūtarium nisi q2 in volūtate vel i potestate voluntatis. cogitatio aūt non est in potestate volūtatis dicēte Aug. 3. de li. ar. c. 15. nō est i potestate nostra quin visis tāgamur. g̊ nō est in cogitatōe peccatū. ¶ Preterea nihil ē pctm̄ nisi sit cognitū. q2 nō est pctm̄ nisi volitū. ⁊ nihil est volitū nisi cognitū. sed cogitatio nō est cognita vel intellecta. q2 si sic aut igr̄ q̄n est quod nō ꝯtingit. quia tūc duo actus essēt simul i intellectu quod nō ē necesse ad hoc ꝙ aliquis peccet. nec anteq̄ insit. q2 tūc ď ista itellectōe quererē vtꝝ eēt intellecta vel nō. ⁊ si sic iterū quererē de illa. ⁊ sic in īfinitū. nec etiā postq̄ i fuit. quia tūc in illa nō esset pctm̄ actualis: quod est ꝓpositū. ¶ Preterea in cogitatōe nō est malū. g̊ nō est pctm̄. ꝓbatio añtis. q2 si hoc esset verū nō eēt nisi . q2 tal' cogitatio est alicui' mali. sed ite° mali nō est mala. hꝫ. n. de' cogitatōem mali i quo tñ nō est maluꝫ vel pctm̄. Scia ēt est eadē respectu oppositoꝝ ⁊ respectu vni' oppositi est bona. igit ⁊ respectu alterius. ¶ Cōtra est Hiero. i lr̄a. ⁊ sup Ezech. In omēm aūt ⁊c̄. idem etiā dicit Aug. 12. de tri. c. 5.

C Irca secun

dā. vtrū pctm̄ posit eē i ꝑmōe arguit ꝙ nō. vtēs i istīo ad finē i^m ad quē ē ordiatū ñ peccat sic vtendo sed sermo iuent' ē ad exꝑmēdū mutue volūtatis indicia ꝑm Platonē in ethimeo. ¶ Preterea si eēt peccatū in sermōe hoc eēt vel inq̄tū ē vox vel iq̄tū significatiua. nō inq̄tū vox q2 tūc i brutis eēt pctm̄. nec vt significatiua q2 ad significādū est iposita. ⁊ eius ipositō nō est pctm̄. tū ēt q2 ex hoc ꝙ est significatiua nō imꝑmit sibi aliq̄ qualitas. g̊. ¶ Cōtra. Math. v. q̄ dixerit fratri suo racha re' erit iudicio. q. d. fa. ⁊c̄. ¶ Preterea Jac. 3. si q̄s v̄bo nō offēdit. ¶ Itez ibidē lingua ignis est.

C Irca tertium

Utrū pctm̄ cōsistat in opere arguit ꝙ nō. q2 qđ nō est volūtariū nō est pctm̄. op' nō est voluntariū. ad Ro. 8. ñ qđ volo bonū hoc facio g̊. ¶ Preterea i eo qđ ē cōe brutis ⁊ hoibus nō pōt eē pctm̄. ꝑ illō. n. cōe ñ possum' nos cōuertē ad finē nec auerti a fine. sed i multis opibus in q̄b' debēt esse pctm̄ cōicam' cū brutis. g̊ ⁊c̄. Cōtra in ps. reddet vnicuiqꝫ iuxta opa sua. ⁊ Apoc. opa ei illoꝝ sequunt eos.

C Irca quartum

Utrū diuisio Hiero. de pctō sit sufficiēs ꝓcedit sine argumētis.

Ad questiones

istas p̄mitto quoddā generale scilicet ꝙ malicia p°⁊

formaliter nõ ē nisi in aliq̄ actu volũta tis. p⁹ q2 iusticia habitualis vt distigui tur ꝯ pctm̃ originale ⁊ actualis iusticia vt distinguit ꝯ pctm̃ actuale ē in volun tate. g̃ pctm̃ originale ⁊ actuale ē in vo luntate. hoc satis patz p Ansel. de pctō originali. c. 4. ¶ Itē Aug. 3. de li. ar. cã pmo peccandi est voluntas. nihil. n. est pctm̃ nisi qđ ē i ptãte facientis. ⁊ nihil ē in ptãte facientis nisi qđ est in ptãte vo luntatis eius. q2 nihil preter hoc est ipu tabile. ⁊ iō dicit. 12. de ci. c. 8. ꝙ defectus volũtarios sequit̃ ðbita pena. Ex q̄ seq̄t̃ ꝙ in solo velle est pctm̃ primo ⁊ in alijs non nisi mediante velle. ¶ Preterea oīs cã actiua in vniuerso pter voluntatem est nãlr actiua. g̃ nulla pret voluntatē est vituperabilis ppter suam actõem. hoc. n. pz p Aug. 3. de li. ar. cã. n. nãlis ſm eum non agit nisi ſm ꝙ accipit vt agat ab a° ⁊ iō in nulla sua ꝓpria actõe est vitupa bilis. ⁊ iō in nulla actõe sua est peccatũ. Ex q̄ sequit̃ ꝙ in cogitatiõe. sermone. ⁊ ope. non est pctm̃ formalr ⁊ pmo: sz h° est in solo actu voluntatis. ¶ 2° dico ꝙ li cet pctm̃ non possit eē formalr nisi i vo luntate vel in actu eius. mãliter tñ pōt esse in istis actibus dictis. s. cogitatõe. s̃ mone. ⁊ ope. q2 ſm Ansel. vbi. s̃. volun tas est motor in toto regno aīe ⁊ omia obediunt sibi. sicut g̃ voluntas tenet̃ ha bere in actu suo rectitudinē. sic tenetur hr̃e illam in alijs actibus exterioribus ad quos coopat̃ vt motor. sicut igĩ mouen do recte potentias inferiores actus earũ sunt recti rectitudine participata ¶ Ita etiã mouendo non recte sunt recti. quã rectitudinem debet voluntas illis dare ⁊ ita mouendo eas non recte priuat eas illa rectitudine: ⁊ hoc habet̃ expresse ab Ansel. vbi supra. c. 4. vbi loquens i for ma aliarum potentiaꝝ dicit. dedisti no bis dominum cui non obedire non pos sumus ⁊c. ⁊ dicit ꝙ mouet alias poten tias in nobis sicut instrumenta. Ex quo etiam sequitur ꝙ nullus actus possit eē malus etiaʒ materialiter nisi qui potest imperari ab actu volũtatis formaliter malo.

Ex istis Rn̄deo ad primaʒ. q. vbi primo videnduʒ est si cogitatio sit in ptãte voluntatis ⁊ quõ. scđo quomodo potest esse mala. p mum enim est necessariũ ad scđm. cum . n. i cogitatiõe non sit formaliter mali cia vel peccatum ad hoc ꝙ sit aliquali ter mala. oportet ꝙ subsit imperio vo luntatis ex qua subiectione contrahat maliciam a malicia voluntatis. ¶ Quã tum ad pmuʒ non videtur ꝙ subsit im perio voluntatis. q2 omnis volitio req̄ rit necessario intellectõem nãliter prio rem lʒ simul duratõe. quero igĩt quam cogitatõem pōt imperare non illam po rem pz. nec aliam scđaʒ q2 ad nihil mo uet voluntas simul duratione nisi ad il lud quod fuit precognitum. igĩt si mo net ad cogitatiõem scđam illa erat iam cognita. ⁊ sic posset procedi in infinituʒ ¶ Aliter deducit̃ arm̃ sic. si voluntas po test imperari intellectui cogitatiõem ali cuius obiecti tunc aut illam a qua auer tit intellectum aut illam ad quam con uertit ipsum. non primum q2 tunc non auerteret ab ea. nec scđm q2 vt dictũ est volitio requirit in intellectu actualem cognitionem simul duratione ⁊ prioreʒ natura. cogitatio vero ad quaʒ ꝯuertit est posterior natura volitione per quaʒ intellectus conuertit̃ ad illam. igitur nõ videtur ꝙ voluntas possit imperare co gitationem aliquam intellectui nec ipʒ auertere a ꝯsideratõe alicui⁹ obiecti ⁊ ꝯ uertere ad aliud. ¶ Preterea i p se cãis eiusdem speciei non potest esse circulus ex primo posteriorũ. tũc. n. idem eēt eēn tialiter pus ⁊ posterius. sed cogitatio in intellectu ē per se causa requisita ad vo litionem cuʒ voluntas non pōt velle ni si precedente cogitatione in intellectu. g̃ non erit eꝯ⁹ voluntas causa cogitatiõis in intellectu. ⁊ per ꝯñs nec impabit illã

¶ Dices q cogitatio in intellectu non est per se causa volitionis in voluntate sed tm cā sine qua non. ¶ Contra. cā prior non solum non hz esse a cā posteriori sz nec ad actum suum presupponit actum cāe posterioris. sed si voluntas imperat cogitatōem in intellectu oz eam eē cām priorem intellectu ğ non psupponit actū intellectus vt cām sine qua. ¶ Preterea qlz effectus hñs cām sufficientem potest cari ab ea. sed quelibet intellectio hz cāz sufficientem. s. memoriam perfectaz ad cuius rōem non concurrit voluntas vt pz in diuinis vbi ad actum memorie pfecte non concurrit voluntas concausāš qz voluntas non concurrit ad pductionem filij ex di. 6. primi libri. ğ nō potest impare nec intellectum mouere ad actū intelligēdi. ¶ Preterea cā efficiens itellectionis mee videt esse obiectū intellectuale cum intellectu agente. ex quo sequit q voluntas non haber cālitatem super illam. qz cāe nāles hñtes causalitatez super effectum cōem cāntem illum totalr ¶ Rndeo τ dico q oz actum intellectus eē in potestate voluntatis ita q possit intellectum auertere ab vno intelligibili ad aliud intelligibile conuertendo. aliaš inteˀ staret semp in cognitōne obiecti pfectissimi habitualiter sibi noti. pº agēš perfectius circa idem passum fortiˀ agit τ impedit minus perfectū. pz de igne τ τ aqua que si agant circa. idez ignis formaliter impediet aquam in sua actōne ita q non habebit effectum suum. Sed obiecta intelligibilia respectu intellectōnis sunt cāe nāles actiue τ inteˀ agens τ possibilis si ponant agere ad intellectionem. igit minus perfectum intelligibile pñte magis pfecto intelligibili mouēte. nunq moueret neqz auerteret inteˀ ab illo magis pfecto τ efficacissimo intelligibili. ¶ Preterea Aug. ij. tri. c. 3. τ. 5. c. dicit q voluntas vult τ copulat intelligentiam plꝫ. verū est tñ q in 2º loqt de sensu sed in. 15. de intellectu. Preterea 2º de aīa intelligimus cū volumˀ. s. qrū noticiā habitualem hēmus. ¶ Preterea habitus est quo qs pōt vti cū voluerit pº ethi. ğ. Dico igitur q aliq intellectio vel cogitatio est a voluntate impata. τ cū possit distingui cogitatio gnālr i primā τ scōam. de pª pbo q non pōt esse in ptāte voluntatis. qz aliqua cogitatō pcedit necessario oē velle saltē nā. sz qō pcedit oē velle τ est prius. nā saltē nō ē in ptāte nr̄a hoc ēt dicit Aug. 3. de libe. ar. c. i. non est in ptāte nr̄a qn visis tan gamur. ¶ Sed de scōa cogitatōe vr̄ difficile q sit in ptāte nr̄a cum ad nihil videat mouere voluntas nisi ad cognitum. ¶ Et dr̄ hic multiplr̄. Uno mō q sufficit ad hoc q voluntas moueat ad cogitationem alicuius q illud sit cognitum soˡᵐ habitualiter non actualiter. ¶ Alio modo dr̄ q sufficit cognitio vel cogitatio alicuius obiecta in vniuersali vel in aliquo simili vel in cōtrario. ¶ Alio modo dicit q sufficit cognitio illius obiecti remissa. vel q voluntas remittat intellectum ad cogitatōem illam inexñtez sibi τ tunc illa cogitatione remissa occurrit aliud cogitabile. ¶ Alij dicūt q intellectˀ hz actum collatiuum ita q inquātū cognoscit vnum correlatiuuz comparando ipsum ad aliud voluntas mouet ad standuz in cognitione illius. ¶ Alij dicūt q in potestate voluntatis non est cognitio simplex sed discursiua sed ex simplici mouet ad discursiuam: ita q intellectui apprehendenti cognitione simplici aliqua duo obiecta voluntas imperat collatōem vnius ad alterum. ¶ Cōtra primum modum. impossibile enim est voluntatem velle actu nisi sit actualis intellectio in intellectu. si eim sufficerz habitualis tunc dormiens vel quantum cunqz distractus posset velle aliqō notum in habitu. ¶ Nec secundus modˀ valet. quia tunc cum in lapide intelligatur substantia corporea intellectio lapidis sufficeret ad volendum auē vl̄ bouē

q̄ꝛ hec itelligant̄ in sb̃a corporea vt in
vl̄i. ¶ Jtē illa intellectio in vl̄i vel est idē
cū intellectōe i p̄ticulari vel nō pōt esse
alia: q̄ꝛ sicut vl̄e in singulari nō est aliō
ꝙ̄ singulare sic nec inte° vl̄is in p̄ticula
ri est alia a p̄ticulari. ḡ est idē in particu
lari. sed p̄ hanc nō intell'r nisi aliq̄d deter
minatū. ḡ. ¶ Preterea itelligēdo vl̄e pos
sū vl̄e q̄ōlꝫ contentū sub vl̄i q̄ō est voli
bile vel appetibile. puta intelligēdo aial
possum velle ouē vel bouē hoc t̄n̄ non
possū sine spē ꝓpria ouis vl' bouis quā
spēm nō cāt illa itellectio vl̄is. nec ēt vo
luntas sed obiectū singulare ⁊ inte° agēs
igr̄ inte° vniuersalis nō sufficit. ¶ 3° etiaꝫ
modus nō est ꝯueniēs. bn̄. n. concedo ꝙ
volūtas pōt remittere cogitatōem i exn̄
tē sed tūc a casu accidit ꝙ occurrit aliō
intelligibile vel cogitatio alterius intel
ligibilis vel eiusdē al'r ꝙ̄ p̄us. q̄ō quideꝫ
intelligibile moueat intellectū ⁊ volun
tatē. ⁊ sic solū casualiter ⁊ nō p̄ se eēt co
gitatio in p̄tāte voluntatis. ¶ Preterea
non saluat ꝓpositū q̄ꝛ quantuncūq̄ꝫ vo
luntas moueat ad aliud remittendo p̄o
rem cogitatōem hoc t̄n̄ nō est p̄ se ad ali
q̄ō determinatum. q̄ꝛ hoc solū est ad fā
tasma fortius quod fortius mouꝫ. ⁊ h°
per accn̄s inq̄ꝛtum. s. remittit illam cogi
tatōem. ¶ 4° etiam modus non sufficit
non. n. semp̄ ad hoc ꝙ volūtas auertat
intellectum ab vno ⁊ conuertat ad aliō
oportet ꝙ cognitio vel cogitatō sit com
paratiua. quia vnum obiectū potest co
gnosci p̄ se sine comparatione ad aliud
⁊ ab intellectione illius potest voluntas
auertere intellectū. ¶ Ultimus etiā mo
dus non valet. quia si non est in p̄tāte il
lud sine quo nō pōt h̄ri nec ēt ip̄e discur
sus erit in p̄tāte nostra. discursus auteꝫ
necessario presupponit cognitōem app̄
hensiuaꝫ obiecti. ⁊ illa simplex inte° ob
iecti ad quā debet intellectus discurrere
non est in p̄tāte voluntatis vt ꝓbatum
est supra. ḡ nec discursus. ¶ Jtē ꝯtra oēs
modos simul. q̄ꝛ nullus pōt assignare
aliquē actum in intellectu in eodē instā
ti cū volitōe q̄ ad hoc sufficiat. n̄ p̄mus
q̄ꝛ ille nullū actum ponit sed solū cogni
tōem h̄itualem. nec 2° q̄ꝛ volitio est i se
disticta sed actus vel cognitio in vl̄i ē in
disticta: nec 3° q̄ꝛ remissio intellectionis
vni° obi nō ponit aliquā intellectōeꝫ al
terius obi nisi a casu. nec 4° q̄ꝛ qn̄ intel
ligo lapidē absolute nō h̄eo cōpatōnem
p̄uiā nec absoluta inte° suffic̄ ad hoc ꝙ
velit compatiuā. nec 5°. q̄ꝛ instās i q̄ vo
luntas ꝯuertit nō intelligit extremuꝫ a
quo discurrit q̄ꝛ ab intellectōe illi° auer
tit. nec extremū ad quod discurrit. q̄ꝛ il
lius intellectio ē nāliter posterior voliti
oñe. Stat ḡ difficultas p̄dicta.

Respondeo ḡ p̄mittēdo tres ꝓpōes
p̄ma ꝙ vna itellectiōe p̄fecta ⁊ distincta
exn̄te in intellectu multe intellectōes idi
stincte ⁊ imp̄fecte p̄n̄t ineē. pꝫ in exē° i vi
su q̄ in pyramide ⁊ infra basiꝫ videt v^m
punctum in cono distincte ⁊ t̄n̄ in eadeꝫ
pyramide ⁊ infra eandē basim videt ml't
ta imp̄fecte ⁊ indistincte si hoc est pos
sibile in sensu multomagis in intellectu
¶ 2ª ꝓpō est ꝙ intellectōe in exn̄te lꝫ non
cognita vt obm̄ potest voluntas velle ⁊
cōplacere sibi in obō illius itellectionis
⁊ in illa intellectōe ⁊ non cōplacere sibi
al'r enim voluntas nō posset copulare
parentem cum ꝓle. q̄ō est ꝯtra Augu.
q̄si vbiq̄ꝫ in li. de tri. 3ª ꝓpō est ꝙ volū
tate cōplacente intellectōi intellectio fir
mat̄ ⁊ intēditur. ipsa aūt nō placēte vel
nolēte infirmat̄ ⁊ remittit̄. ⁊ hoc ꝯ̄clara
tur sic. agēs quod est diuersarum op̄ati
onū ⁊ actionū si circa vnū ⁊ idem agit
fortius agit ⁊ p̄fectius ꝙ̄ si simul agat cir
ca desperata. virtus. n. vnita fortior est
⁊ perfectior. igitur si anima scōm oēs
suas potentias agit circa idem fortius ⁊
perfectius agit ꝙ̄ si circa diuersa secūdū
diuersas potentias ageret. ⁊ ideo si vo
luntas operatur circa idem circa quod
intellectus confirmatur inte° in actione

146

sua. ꝛ hoc est ratio ꝓpter quid. ꝙ vero ita sit patet per experientiā certam sicut quilibꝫ pōt expiri in se. ¶ Preterea agēs inferius pfectiuꝰ agit ꝯcurrente agēte superiori lꝫ non necessario requisito. sed volūtas est agens supius respectu inteᵒ lꝫ non necessario reqrat ad actōem iteᵒ. g̃ ꝛc. Dico igr̃ ꝙ vna intellectōe intellectus exn̄te pfecta pn̄t ibi esse multe ꝯfuse ꝛ impfecte. nisi illa inteᵒ essꝫ ita pfecta ꝛ actualis ꝙ non pateret secū aliā. illis g̃ ꝯfusis ꝛ impfectis ibi exn̄tibꝰ pōt volūtas ſm ꝓpōem scdam cōplacere in qlꝫ eaꝝ ēt si illa intellctio nō fuerit cognita vt obiectum actualr̃. ꝛ ex tertia volūtate complacente in aliqua itellectōe cōfirmat illam ꝛ intendit. illa igr̃ que fuit remissa ꝛ imperfecta fit p istā complacentiam pfecta ꝛ intēsa. ꝛ sic pōt impari cogitationi ꝛ conuertere intellectū ad illā voluntate aūt nolente aliā intellectōem ꝛ non cōplacente in ea illa remittit vl̄ ō sinit esse: ꝛ sic dicit voluntas auertere inteᵐ ab intellectōe illius. Et est sil'e vt dictum est de oculo q̇ stans in compatiōe eadē ad aliquod corpus visum sine motu aliquo ꝛ manifeste eadem pyramide pōt virtꝰ visiua in aliud punctū qḋ prius videbat licet imperfecte nisi forte visio illa esset ita perfecta ꝙ non permitteret secum aliam.

Ad argumēta Ad primuꝫ dico ꝙ volitio reqrit intellectōem priorez nā sed sufficit ꝙ illa inteᵒ sit impfecta ad hoc ꝙ voluntas illi complaceat vt dc̄m est. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nō est incōueniēs eē circulū vbi cā supior non est simplr̃ necessaria sed ꝯtingent ꝯcurrit cū inferiori ꝛ pōt effectꝰ inferioris eē sine illa. sic aūt est in ꝓposito. voluntas. n. nō est cā necessaria intellectōis. In cāis aūt nālibus ꝛ necessarijs ordinatis simplr̃ illa ꝓpō est vera. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ intellectōes habent cām sufficientem memoriam quo ad pfectōem quam illa pōt cāre. ipsa tn̄ eadem cā ꝯcurrente cū supiori vel hn̄te ordinē eēntialeꝫ circa illud circa qḋagit ipsa ꝓpter quē ordinē nate sunt iste potentie se inuicem ipedire cuꝫ circa diuersa operant. ideo circa idem se intēdūt. ꝛ tunc sequit opatio itētior ꝛ pfectior. vn̄ qn̄ inteᵒ intelligit aliquid si eēt opaᵒ voluntatis circa idem ꝛ imagiatio circa idē imaginabile. ꝛ sensus circa idē pticular̃ puta ꝙ esset pn̄s perfectior esset intellectio. qꝛ potētie distincte circa diuersa remittuntur in actionibus suis. ¶ Aliter posset dici ꝙ voluntas habeat immediatam actionem super intellectū sꝫ hoc ē difficilius.

Sequitur scdm quō. s. pōt eē peccatū in cogitatione. Ad qḋ dico ꝙ ipsius volūtatꝭ sūt duo actus. s. cōplacentie ꝛ ꝯcupiscentie ꝛ actus ꝯplacētie prior ē qꝛ prius cōplacet voluntati ex dilectiōe in illo cui ꝯcupiscit ꝙ ꝯcupiscat aliquid sibi. volūtas igr̃ pōt aliquid sibi inordinate ꝯcupiscere ꝛ complacere in illo. ꝛ etiā potentijs inferioribus potest aliquod inordinatū ꝯcupiscibile ꝯcupiscer̃ ꝛ in hoc complacere i illo. ꝛ eodē mō potest quo ad actuꝫ inteᵒ. qn̄ igit voluntas imperat cogitationem alicuius illiciti qua vult ꝙ obm̄ sit sibi presens ad continuandum delectationem ꝛ complacētiam in illo si illḋ cogitatum sit illicitum in complacētia plena illo modo predicto est peccatum mortale. ꝛ hoc non solum de carnalibꝰ vt cogitare luxuriam sed etiam in actibus intellectus respectu aliorum obiectorum vt imaginari ꝛ morari cum delectatione in cogitatione mortis inimicorum. ꝛ sic patet ꝙ cogitatio de obiecto illicito ꝓcedens ex complacentia voluntatis in illo post deliberationem est peccatum mortale. sicut. n. est peccatuꝫ mortale voluntati cōcupiscere sibi delectationem de obō illicito ꝛ illam etiam vel aliam concupiscere potentie inferiori sic etiā pctm̄ ad hoc velle cogitatōem

de isto obiecto. Hec est snia Aug. 12. de ci. c. 12. et magi. allegat di. 24. c. p°. Itaqz vt breuiter summã pstringam etc. Et qꝫ Aug. ibi intelligat qꝫ delectatio sine consensu in opus sit peccatum mortale. patet per illud quod dicit si sola mulier cogitat de re illicita totus homo dãnabit nisi mediatoris gratia interueniẽte liberet. qꝫ si esset veiale posset sine gratia opposita liberari. ex quo in eadem cogitatõe põt esse peccatum et nõ esse. qz quãtuncunqz cogitatio sit delectabilis cum tñ obm̃ sit delectabile non est peccatum vnde vir sãctus põt delectari in cogitatione alicuius peccati quod detestat. delectari tñ in cogitatõe alicuius peccati q̃tenus obiectũ sit sibi pñs vt delectet i illo vt i obiecto est peccatum. et hoc patz p Aug. 9. tri. c. 10. diffinire intẽperantiam verbũqz eius dicere ptinet ad artez moralem. esse aũt intẽpatum pertinet ad illud qđ in illa arte culpat. sicut noscẽ et diffinire quid sit soloecismus ptinz ad artem loquẽdi. facere aũt illud viciũ est quod in eadem arte reprehendit. sic ergo si cogitatio placet et continuatur ñ ꝓpter cogitatum sed vt p eã q̃s ad finez debitum deducat non est peccatum: sed si ꝓpter obiectum illicitũ vt in ipso delectet sic est pctm̃. et isto mõ sancti viri detestant cogitatões illicitas.

Ad primum pz per predicta. concedo enim qꝫ peccatum formaliter non est nisi in voluntate. sed mãliter posset esse i alijs actibus. non tñ nisi vt impent a voluntate. vñ pma cogitatio vt pz. s. non inducit peccatum. sed totiens habet hõ pmas cogitationes quotiens sibi occurrunt diuersa obiecta et quotiens surgit a somno. Ad 2m concedo qꝫ pma cogitatio non est in potestate voluntatis. sz sic complacere cogitationi et sic acceptare et tenere intellectum ibi bñ est in potestate voluntatis. Ad 3m dico qꝫ nõ seq̃tur cogitatio non est prius cognita. ergo nec volita. nam sufficit qꝫ actus cogitationis sit pñs in rõne actus non in rõe obiecti considerati nec recte nec reflexe ad hoc qꝫ voluntas velit illam et cõplaceat sibi in illa. vnõ ad hoc qꝫ aliquid sit volitum sufficit eius cogitatiõez actualiter intellectui inherere. Ad vltimum patet ex alio articulo q̃nis quomõ. s. peccatum est in cogitatione.

Ad questionem scõaz soluẽdã p° videndum est quomõ sermo sit in ptãte voluntatis. 2° quõ in ea est malicia. Quãtum ad pmũ dico qꝫ potẽtia motiua i hoĩe est in obediẽtia seruili respectu voluntatis que pmo politice vocat disposita. vnde in tm̃ sibi obedit qꝫ nullum membrum habile ad motuz nisi sit aridum resistit imperio volũtatis sed formare voces articulatas est actus potentie motiue licz non possit elici nisi pcedente actu imaginationis vel inte°. g° sermo est in ptãte voluntatis si ligua non sit impedita. sed disposita ad motũ. Quãtũ ad 2m dico qꝫ malicia vel peccatum ẽ in sermone materialr: formaliter vero in voluntate. naz recta rõ iudicat oẽs actus humãos debẽ eẽ recte circũstantionatos rectitudine sibi debita. s. pticipata loquendo de actibꝰ potẽtiarũ inferiorũ sed actus potentie motiue subest voluntati. g° debet esse circũstãtõnatus et rectus rectitudine sibi debita. vt qꝫ transeat super materiam debitam vt ordinetur ad debitum finem. vt scilicet edificet proximum: et qꝫ notificz illõ qđ est in conceptu mentis. aliter eim esset mendaciũ. ex defectu igr̃ alicuius circũstãtie quã debet impare voluntas est pctm̃. et malicia formaliter in voluntate et materialiter in sermone.

Ad primum argumentum dico qꝫ vsus instrumenti ad finẽ suũ lz in se non sit formaliter malus põt tñ esse malus mãlr inq̃tum impat

in volūtate in qua est malicia formalit vt cum intendit malum finem. Si aūt talis vsus sit ꝑm dictamen recte rōnis ñ est in eo malicia aliquo mō: Ad 2m di co ꝙ illa malicia est in voce materalr ꝑ ut est significatiua. Et cum dicis ꝙ ipo° ad significandum nullam qualitatē vo ci tribuit concedo nec aliquam intētio nem nec aliquem conceptū. vnde nihil valet ꝙ dicunt aliqui ꝙ vox significati ua continet in se cōceptum rei quē cau sat in aio audientis. Si.n.hoc esset verꝫ tunc vox significatiua audita mouere posset intellectum audientis scōꝫ illam intentōem inquātum.s.est sic significati ua ꝛ tūc vox latina significatiua moue ret intellectum greci audientis eaꝫ ad ꝯ ceptuꝫ quē exprimit. quod falsū est. vñ per hoc ꝙ est significatiua nlla qualitas sibi imprimit nec aliquē conceptum i se cōtinet. sicut nec in circulo causat quali tas aliqua de nouo p hoc quod impōi tur ad significandū vinuꝫ. Ideo dico ꝙ vox significatiua solū est signum reme moratiuū ad placitum. vñ vox tantū i mutat sensum auditus nec hꝫ cāre i sen su vel infantasia vel i intellectu nisi con ceptum vocis ex se. auditu tñ imutato a voce significatiua imutat fantasia ꝛ memoria. ꝛ rememorat rei cui tale no men fuit impositū. ꝛ sic excicat itellectū ad ꝯsideratōem illius rei cuius ꝑus ha buit noticiaꝫ. alit eni nihil mouerꝫ nisi res cui imponit prius fuerit sibi nota ꝛ ꝙ ad rem illaꝫ significandam iponebat ꝛ sic reducit intellectum ad actualem in tellectōem rei pri⁹ note habitualr. ꝛ isto mō pōt eē mālr malicia in voce vt est in strm voluntatis.

Ad questionem tertiā soluē dam: videnduꝫ est primo vt prius quō opatōes aliarū potentiarū sūt in ptāte volūtatis 2° quō i eis ē malicia. Quā tum ad pri^m dico ꝙ opus accipit in pro posito ꝑ operatōe potentiaꝝ inferiorū aliarū a potentia motiua lingue: lꝫ.n. ꝓ mo sit quoddam opus distinguit tñ cō tra alia opa. q2 scōm illud opus sermo nis maxime se hꝫ hō ciuilr ꝛ politice.

Dico ḡ ꝙ po^a motia ē in ptāte volūta tis vt supra visum ē. ꝛ similr potētie sē sitiue. ꝛ etiā vegetatiue q̄tenus depēdēt a motiua sicut potentia vegetatiua quā tum ad nutritiuā requirit appositionē nutritibilis ꝛ similit approximatōnem actiui ad passiuū. ꝛ scōm hoc potentia generatiua est in ptāte nr̄a ꝛ in ea pōt eē pctm̄ mālr inquantū ad actū inordina tū ꝑcedit potentia motiua que est ptāte volūtatis. silr. ēt quantū ad potētias sē sitiuas q̄tenus opatiōes earū depēdēt a potentia motiua. vñ Aug. 2. de tri. c. 8. dicit ꝙ q2 opatio palpebrarū necio req rit ad visionem ꝛ mot⁹ localis palpebra rū obedit aie eatenus visio est in ptāte volūtatis. Sed sūt ne hi⁹ potentie alit in ptāte voluntatis q̄ꝫ p ꝑncipiū motu^m

Dico ꝙ sic. inquantū.s. ꝑfectius pn̄t i actum suū ex hoc ꝙ voluntas hꝫ actuꝫ suum circa idē obm̄. pꝫ in visu. nā stan te eadem dispōne obi ꝛ oculi pōt visus impari a volūtate vt absqꝫ motu loca li intueat nunc aliquē punctū ꝑfecti⁹ q̄ꝫ prius ꝛ hoc in eadē pyramiđ ꝛ infra eā dem baxem ꝓpter copulatōem volūta tis. De 2° dico ꝙ malicia est in eis mā liter eodē mō sicut in aliꝫs.s. sermone ꝛ cogitatōe. s. qñ non sunt cuꝫ debitis cir cunstātijs elicite ꝛ carent rectitudie par ticipata quā debent hr̄e. Ad primū ḋ aplo dico ꝙ illud debet intelligi q̄ ad ꝑ mos motus de q̄bus non video ꝙ sint peccatū q2 ꝑcedunt oēm actū volūtatis ꝛ nulla rō culpe est in aliq̄ ꝑcedēte actū voluntatis. delectatōes vero que sunt i voluntate tanq̄ꝫ ꝑmi motus sunt pctm̄ qñ sunt de obiecto illicito vt qñ volun tas delectat appetiui sensitiuo. q2 ille nō sunt sine actu rōnis ꝛ volūtatis ꝑceden te. Si dicas ꝙ ꝑmi mot⁹ sunt pctā ex eo ꝙ voluntas non ꝑuenit, tūc non ē pctm̄

cōmissiōis sȝ omissionis. ⁊ sic illa opera q̄ sī pctā formalr̄ sūt illa opa interiora ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ appetitus nr̄ in quo cōuenimus cū brutis est liber ⁊ rōnalis p pticipatōem non aūt p actum suū sȝ p actum altius potentie. s. voluntatis cui sub est. ⁊ iō pōt cōuerti ad bonū ⁊ auerti a bono. In brutis aūt licet sit appetitus sensitiuus non tñ est pticeps rōis in eis sicut in nobis.

Ad questionem 4. dicēdū ꝙ Hiero. non diuidit hic pctm̄ mortaliter nec s̄bm peccati formalis. q2 hoc est actus volūtatis ⁊ nō cogitatio nec s̄mo nec opus exterius. nec ēt origiale peccatū q2 illud est solum in aīa. sed distiguit h tm̄ s̄bm materiale peccati. ⁊ posset cōtieri illa diuisio peccati sub duplici mēbro. s. ꝙ quoddam ē peccatū in actu iteriori qōdam ꝯsistit in actu exteriori. p̄ᵒ mō est pctm̄ cogitatōis. 2ᵒ mō subdiuidiuitur q2 sic continet locutōem ⁊ opationem. q2 locutio maxime cōuenit hoi vt est rōnalis ⁊ vt est hō. q2 vt sic est cōicatiuus ⁊ sic circūloquimur actum exteriorē per duo membra. ⁊ debet itelligi diuisio positiue quo ad pctm̄ cōmissionis negatiue q̄ ad pctm̄ omissionis in cogitatōe locutione ⁊ ope.

Circa quintum . s. de distinctōe peccatorȝ capitaliū est sciendū ꝙ eius solutio pȝ di. .6. hui⁹. vbi quesitū fuit de peccato āgeli. voluntas. n. ꝯiuncta appetitui sensitiuo nata est tendere in delectabilia talis appetitus. ⁊ maxime i maxima delectabilia ⁊ appetibilia appetitui sēsitiuo excellentiori sicut intellectus ꝯiunctus nat⁹ est itelligere sensibilia ⁊ p̄us ea que sī prius sensibilia. voluntas igr̄ nr̄a ꝑpter ꝯiūctionē sui cum appetitu sensitiuo nata est tendere in delectabilia tali appetitui. ⁊ s̄m ista delectabilia posset assignari peccata capitalia carnalia. spualia āt s̄m illud qd̄ est delectabile volūtati i se non ꝑpter appetitū sensitiuū. peccatū aūt auaritie nō videt̄ eē nisi circa appetibile vtile qd̄ ordinat̄ ad appetibile s̄m se altero dictorū modorū. s. ad voluptatem vel honorē. Scdm̄ tñ formalē rōez pctōrum ista diuisio septimēbris non ē sufficiens imo eēt per se accipiēda distictio pctōꝝ vel ex carentia vel ex obliqtate p̄ceptoꝝ ita ꝙ sicut sunt. 10. p̄cepta ita sunt. 10. pctā capitalia. ⁊ ex oppone ad vtutes ⁊ de hoc dictū ē p̄dicta di. 6.

Est preterea qdā genus pcti. Circa istā 43. di. in qua magr̄ agit d̄ pctō in spm scm̄ querunt duo. p̄ᵒ vtrū voluntas possit peccare in spm sanctuȝ 2ᵒ vtrū volūtas creata possit peccare ex malicia volendo aliqd non ōnsum sibi s̄b rōne boni veri. i. boni simplr̄ vel bōi apparentis ⁊ s̄m quid. ¶ Circa p̄ᵐ arguitur ꝙ non. q2 q̄ odit me odit ⁊ patrem meum. Jo. vbi dicit glo. ꝙ qui peccat in vnā p̄sonam peccat ⁊ in aliaȝ. Et Jo. 15. qui diligit me diligit ⁊ patrē meuȝ. Itē si pōt eē pctm̄ in. s. s. hoc erit peccatū qd̄ opponit̄ charitati. q2 sȝ magiȝ di. 17. p̄mi li. charitas ē. s. s. ⁊ pȝ p̄ᵃ Jo. 5. Deus charitas ē. sed charitati oppōitur odiū. sed voluntas non pōt odire d̄um. q2 in eo nulla rō mali est. ¶ Pretea si est aliqd̄ pctm̄ in. s. s. illud est irremissibile s̄m sniam saluatoris Math. 12. sed nullū pctm̄ est irremissibile scdm̄ Aug. p̄mo retrac. g̃ nllm̄ pctm̄ est i. s. s. Contra ē magr̄ in lr̄a.

Respondeo hic p̄mo videndū est q̄ mō pōt esse peccatū aliqd̄ precise in. s. s. vbi sciendum est ꝙ peccatuȝ est auersio a deo ⁊ conuersio ad creaturam inquātum aūt peccatum formalr̄ vel virtualiter auertit a deo ⁊ inquantum cedit i irreuerentiam alicuius persone sic non potest auertere ab vna p̄sona q̄n auer

tat ab alia virtualr nec vt sic pot qs pec care in vnam personam quin peccet in aliam. Sed si intelligat questio de auersione actuali posset videri eadem ratione q nec auersio actualis posset fieri ab vna persona nisi actualiter fieret ab oibus. ¶ Videtur tamen mihi contrariuz .s. q possz fieri auersio actualis ab vna persona nō ab alia. quod pbatur pmo sic. cū. n. sint tres articuli respicientes distincte tres psonas possibile est aliquem errare i vno articulo 7 nō in alio. 7 per pñs peccare actualit in vnā personaz 7 non in aliā. q2 habita actuali consideratione de vna non oportet q habeat de alia. In qualz aūt persona inuenit ratō vltimi finis. q2 ratō omnis boni. igitur illi vt sic pōt fieri reuerentia 7 irreuerētia non habita psideratōe ad alias personas. 7 hoc videt facere ecclesia vt patz in collectis in quibus includit in fine p dñm nostrū Jesum christū 7c. pº. n. premittit pr ad quē orō cōiter porrigit 7 i fine subnectitur mediator in cuius noie petit 7 orat ecclesia. vnde si quis orādo p. d. n. J. x. 7c. intenderet petere in noie trinitatis nihil peteret. q2 petit in noie mediatoris qui christus est. videt g̃ ecclesia in orando orare vnā personam 7 nō aliam actualr hoc etiam patz in lº hymno. Ueni creator spiritus. vbi multa ponuntur que non conueniunt nisi spūi sācto. vt puta q sit donū 7 talia. ¶ Preterea magis distiguit psona a persona q̄ essentia a psona: q2 inter psonas ē oppositio relatiā nō sic aūt inter eētiā 7 psonam. Sed possibile ē aliquē stare i actuali psideratōe eētie dīne nihil cogitando de psona vt p3 in phis. 7 sic psiderare eētiam nō psiderādo psonā iueniet in ea rōem finis 7 omnis boni: 7 p pñs eētie vt eētia est pōt facere irreuerentiam vel irreuerētiā non faciēdo alicui psone. g̃ pōt facere vni psone nō faciēdo alteri. ¶ Dices q non est simile de psōis 7 de persona 7 essentia. q2 persone sunt correlatiue 7 intellect' non habere actū circa vnum correlatiuuz q̄n habeat circa aliud. 7 sic non pōt fieri irreuerentia vni persone quin fiat oībus. ¶ Sz hoc nō valet q2 quātuncūq3 sint correlatia tñ circa extrema sunt duo actus intellectus. sicut p3 de accñte 7 sbo. qui. n. itelligit accñs non ppter hoc itelligit sbm eadem intellectione l3 actus compandi sit vnus. ¶ Preterea pater sub rōne pñis non dr correlatiue ad spūm sctm. igi patri pōt fieri reuerentia actualiter. l3 actualiter nō fiat. s. s. 7 sic possibile est q actualiter quis peccet in vnā personā non peccando in aliam actualiter. sed tñ virtualiter necesse est ipm cogitare de omni cum facit reuerentiā 7 irreuerentiaz vni 7 ita virtualiter facere idem omni. 7 si eliciat aliquā opini. erroneam circa vnam personam virtualiter elicit circa omnes. q2 earum est vna bonitas 7 vna sapientia. non tñ est necesse si actualiter peccet in vnam q peccet actualit in aliā ¶ Sed isto modo non accipit peccatum in spiritū sanctū. vt. s. aliquis peccet in ipm 7 non in aliam personā sed dr peccatū in spūm sctm non pprie sed appropriate. vt q2 peccatū aliquod ē ptra appropriatum. s. s. fm q dicimus q bonitas est appropriata. s. s. ideo peccatuz ex certa malicia dr esse pctm̄ i. s. s. patri āt appropriatur potentia ideo peccatū ex infirmitate di appropriate ptra patrez sapia aūt appropriat filio ideo peccatū ex ignorātia dr esse ptra filium. ¶ Dico tñ breuit q omne peccatū qđ est i volūtate non p̄cedente pturbatione vel passione nec ex ignorantia in rōne est pctm̄ ex certa malicia. 7 sic forte peccauit Adam. quia in eo nō fuit perturbatio ex passione p̄cedente. nec ignorātia sed tñ non est peccatum sic ex malicia vt sine pturbatōe voluntatis 7 ignorātia rōis est pctm̄ in. s. s. q2 sic peccatu in. s. s. non esset peccatum grauissimū. peccatuz. n. ex certa mali cia pōt esse ptra p̄cepta 2

esset peccatū grauissimum. peccatuȝ .n. ex certa malicia pōt esse cōtra precepta scđe tabule que nō sunt grauissima. q̄a tm̄ v̄tualr̄ auertunt a fine. oȝ igr̄ vt sit ꝯ preceptum p̄me tabule. q2 tūc actualr̄ ⁊ formalr̄ auertit ab obō illo perfectissio ⁊ vltimo fin̄. nec adhuc om̄ia precepta p̄me tabule sunt in. s. s. q2 oȝ ad hoc ꝙ sit peccatum grauissimū ꝙ opponat ac tui perfectissimo conuersiuo ad deum. ⁊ sic quia actus charitatis vt dilectō dī est actus perfectissimus conuersiuus ad deum si haberet oppositum. s. odiū dei hoc esset maximum peccatū. Sȝ nō credo ꝙ talis actus charitatis habeat oppositum actum contrariū. q2 deus non potest odiri ab aliqua voluntate vt dixi in. 4°. g̊ peccatum in. s. s. non est odiū dei. q2 formalir̄ non potest deus odiri. cum igit post dilectōem dei actus perfectissimus q̊ volūtas tendit in deū sit actus spei opm̄ eius erit peccatū grauissim̄ ⁊ hoc est peccatum desperatōis siue obstinationis in malo cū despatōe ⁊ ꝓposito non penitendi. ⁊ hoc est peccatum i s. s. Et scđm hoc ad peccatum in. s. s. requirunt̄ tria. s. ꝙ sit ex certa malicia. ꝙ sit ꝯtra preceptū prime table. ⁊ ꝙ sit actus oppositus ꝑfectissimo actui conuersiuo. ⁊ hoc mō est peccatum in. s. s. ⁊ est finalis impn̄ia non q2 homo decedit sine pn̄ia sed quia hȝ ꝓpositum d̾ nunꝙ̄ penitendo. ⁊ orit̄ ex desperatōe. ⁊ sic dicit Augu. de fi. ad Pe. ꝙ pessimi hoīes incidunt in hoc peccatū. vt patet de Cayn. qui dixit Gene. 4°. maior est iniq̄tas mea q̄ꝫ vt veniam merear. credidit .n. misericordiā dei esse minorem suo d̾licto. ⁊ mīa dei est bonitas que approp̄at̄. s. s. ⁊ ideo dr̄ peccatū in. s. s. vt patet i lr̄a. Eodem mō Judas Math. 26. ⁊ ponit̄ in lr̄a. c. Est autem peccati huius assignatio. de quo dicit Augu. li. i. de ser. domini in monte ꝙ Judas desperans facilius cucurrit ad laqueum q̄ꝫ humiliate veniam peteret: ⁊ de numero isto fuit Achitophel ille. ¶ Dr̄ autem peccatū hoc irremissibile non simplr̄. vnde scđȝ magr̄m in lr̄a hoc peccatū non remittet̄ hic nec in futuro quādo non hȝ pn̄iam comitem sed hoc cōuenit cuilȝ pctō mōtali. Uerū tn̄ hoc peccatuȝ dr̄ irremissibile eo mō quo nullum aliud peccatuȝ dr̄ irremissibile dupliciť. ¶ Primo modo q2 nullum peccatū aliud opponitur directe p̄ncipio remissionis in remittente nisi istud. q2 hoc solum directe aufert a deo miam que est p̄ncipiū remittendi pctā ⁊ non dat sibi nisi iusticiam ⁊ hoc hȝ inquātum est cū desperatōe. talis .n. desidit ⁊ desperat de mia dei. ¶ 2° quia corrumpit dispōem ad remissionē in eo cui dȝ remitti. q2 sic dictum est in. 4. p̄ncipiū dispositiuum ad remissioneȝ pcti in pctōre est aliqualis displicentia d̾ peccato cū ꝯuersione ad deum. hoc aūt peccatū inq̄tum hȝ ꝓpositum de non penitendo in tali obstinato tollit oē tale dispositiuum. ¶ Ad p̄muȝ pȝ per p̄dicta ꝙ non pōt quis diligere nec odire vnā psonam nisi virtualr̄ diligat vel odiat aliā pōt tn̄ actualr̄ diligere vnā non diligendo actualiter aliam. ¶ Ad 2m pȝ quia illud peccatuȝ est principalr̄ ꝯtra spem ⁊ pōt sic dici et si teneat̄ opi. magr̄i d̾ charitate. ¶ Ad tertium patet quomō est irremissibile.

Utrū voluntas creāta possit peccare ex malicia volendo aliquid non ostensum sibi sub ratione boni veri. i. boni simplr̄ vel boni apparentis ⁊ scđm quid. Et hic dr̄ ꝙ non f̄m auctem Diony. 4. de di. no. nllus operat̄ ad malum aspiciens. ¶ Sed contra hoc q2 tunc videt̄ ꝙ volūtas creata non posset tendere i obm̄ sb̄ aliqua rōne sub qua non posset tendere volūtas diuina. voluntas .n. diuina potest tendere in oē bonum sb̄stratū illi deformitati lȝ non in illam rōem malicie cōcomitantem. Et si dicat̄ ꝙ om̄e volibile

ab vna volũtate sit volibile ab alia. qꝛ oīs voluntas habet obm̃ eque cõe non tm̃ illud quod est ordinate volitum ab vna voluntate est ordinate volitum ab alia. qꝛ ordinatum velle non est ex solo obō sed ex conueniētia actus ⁊ obi circa illā pōm. pōt. n. ꝯueire vni volũtati aliquis actus circa aliquod obm̃ qui ñ conuenit alteri. ¶ Aliter arguitur contra illam opini. qꝛ apprehendatur odium dei ab aliqua potentia intellectiua creata non errante nec per consequēs ostendente illud sub ratione boni sꝫ tm̃ mali. si voluntas pōt istud velle pꝫ propositum. qꝛ nulla est bonitas in isto actu prior ipso actu volendi. Si. n. assignatur aliqua bonitas propter actũ volendi hoc non ē in obō ut pcedit actuꝫ sed ē in ipō ut sequitur actũ volēdi.

¶ Si aũt nō pōt in illud malũ oñsum nisi sb̄ aliqua ratione boni ⁊ nō mali. ergo vel simplr non pōt in illud vł oꝫ rōnem esse excecataꝫ prius naturaliter. qō vr̃ inconueniens ⁊ contra argumentũ illud. ⁊. etbi. stāte rōne vniuersali ⁊ pticulari ⁊c̃. ¶ Si tenetur in ista. q. ꝙ sic facile est distinguere peccatũ in. s. s. ab alijs peccatis. volũtas. n. qꝛ cōiuncta est appetitui sensitiuo nata ē cōdelectare sibi. ⁊ ideo peccans occasionaliter ex inclinatione appetitus sensitiui ad suum delectabile peccat ex passione. ꝙ dr̃ peccatũ ex infirmitate siue ex impotētia. ⁊ ē appropriare in prēm cui attribuitur potentia. ipsa igitur agit p cognitionem intellectualeꝫ. ⁊ ideo ratione errante ipsa recte nō vult. ⁊ peccatum eius ex errore rōnis dicitur peccatum ex ignorantia: ⁊ est contra filiuꝫ cui ƀm se ex libertate sua. ñ ex cōdelectādo appetitui sensitiuo neqꝫ ex errore rōis. et istud ē ex malicia ⁊ appropriate ꝯ spꝫ scm̄ cui appropriatꝰ bonitas. si tamē nō pōt voluntas creata posse velle malũ sub rōe mali adhuc pōt assignari pccꝫ ex certa malitia qñ volũtas ex libertate sua absqꝫ passione in appetitu sensitiuo ⁊ errore in rōe peccat. ibi. n. ē plenissima rō peccati qꝛ nihil aliud ē a volũtate alliciens eam ad malum. sꝫ ex pura libertate sine alia occasione extrinseca eligit sibi malũ velle. nō tamē ex malitia ita ꝙ volũtas sic peccans tēdat in malũ inqtum malum.

Utrum potentia peccādi sit a deo. vr̃ ꝙ nō ƀm Ansel. de li. arbi. posse peccare nō est libertas nec ps libertatis. g̃ ex hꝰ ꝙ li. ar. ē a deo nō ē ptās ab eo peccādi. sꝫ nō ē a deo p hꝰ ꝙ aliqd aliō a libero arbi. ē a deo. ergo nullomō ē a deo. Contra magister adducit in littera ꝙ lꝫ posse peccare. ¶ Respōdeo aut pō peccādi dicit immediatũ ordinē ad actum peccādi. aut dicit ipm fundametũ hꝰ ordis. rōe cꝰ hñs illud dicitur potens peccaꝛ. Si pmo mō aut ordo est ad actuꝫ substratũ deformitati aut ad illā difformitatē q̄ est in actu. Si primo ille ordo ē a deo sicut ⁊ vtrũqꝫ extremũ ordinis. ⁊ ad illud etiā substratũ deus hꝫ potētiam qꝛ ipse illud creat ⁊ nō tm̃ voluntas creata ƀꝫ vnā opi. Secũdo mō iste ordo ad peccare nihil est sicut ⁊ iminꝰ s. peccare nihil est. ⁊ ideo non est a deo si autem loquimur de fundamēto hꝰ ordis dꝰ qꝛ aliquid positiuũ ē fundamtũ illius ordinis vtroqꝫ mō sũpti. sicut. n. ē in potētijs passiuis idē ē pxim̃ sb̄iectũ hitus ⁊ priuationis. ⁊ ita pō actiua libera defectibilis ē immediatũ sb̄iectũ agendo ⁊ deficiēdo oppositoruꝫ. agēdo q̄dē rectitudis. deficiēdo aũt peccati. ⁊ istud absolutũ ē propria potentia respectu vtriusqꝫ eo mō quo potentia pōt eē respectu eoꝝ. s. effectiue ⁊ defectiue. hoc mō poª peccādi ē a deo hꝰ est illa natura qua habēs est potēs peccare. potens quidē nō efficiendo sꝫ deficiendo cuius tamen deficere istud positiuũ ē pxima rō. ¶ Et si obijcitur qō

voluntas semp deficit ingꝛtū est ex ni/
hilo nō p aliquid positiuū in ea. R͞ꝫ esse
defectibile.i.esse vertibile in nihil con/
sequitur om̄ez creaturaꝫ quia ex nihilo
sed esse sic defectibile.s.peccando ē pro/
prium huic nature ꝛ cōsequit̄ eam rōe
qua hec natura specifica que potest esse
principium oppositoꝝ agēdo.s. ꝛ defi/
ciendo. ¶ Ad Ansel. dico ꝙ libertas
absolute est perfectio simpliciter. vnde
formaliter ponit̄ in deo ꝫm eundem.li
bertas i nobis est limitata. pōt tn̄ consi
derari ꝫm ratōem eius formalem sine
illa limitatōe ꝛ tunc nō ē pfectio limita
ta sed perfectō simpliciter ¶ Exemplum
sapientia est pfctō simpl'r ꝛ illi⁹ ꝛ rō ab
solute est in nobis.nō tn̄ sic sed cū limi/
tatōe ita ꝙ sapientia nr̄a includit duo
quoꝝ alterū ē perfectio simpliciter alte
rū non.ita dico ꝙ h̄ voluntas hui⁹ spēi
q̄ ē in nobis icludit libertatē q̄ ē pfectio
simpl'r sed non eā solā sed cū limitatiōe
que limitatio nō ē pfectio simpl'r.rōe ꝓ
mi non cōuenit sibi peccare posse. nec ē
fundamentū ꝓximū huius ordinis ad
deficē actualiter sed rōe scōi. ¶ Ita igit
exponēda est auctoritas Anse.qꝛ posse
peccare nihil est libertatis vt libertas
ē pfectio simpliciter.nec aliud ꝓbat rō
sua per hoc ꝙ nō ē in deo. Si aūt accipi
at ista libertas cāta ꝫm ordinem suum
adhuc non est aliquid eius. sꝫ vt dicit
fundamētū ꝓximū hui⁹ ordinis ē aliq̄d
ipius. Sicut aūt ista ptās est aliqđ ens
positiuū ita ē a deo qm̄ ex ipo ꝛ i ipo ꝛ
per ipꝫ sunt oia. ipi honor ꝛ gloria i se
cula seculoꝝ Amen.

Explicit scriptū sup 2° sniaꝝ sb̄tilissimi
doctori ioannis schoti fris ordis mioꝝ
a fr̄e thoma penket āglico sacre theolo
gie pfessore clarissiō emēdatū. Impssū
venetiis ope ac ipēsa Joānis de Colōia
Nicolai Jenzon: socioꝝq̄ꝫ. Curā habu
it i his magr̄ Joānes herbort aleman⁹
merito laudādus.
Anno salutis. 1481.22. die Nouēbris.

Finis tabule.

¶ Nota pro intellectu huius tabule q primus numerus cotat cartā seu folium secundus vero numerus cotat columnam. Littera autem.a.cotat pmū columne. Littera vero.b.cotat mediū ꝛ littera.c.cotat finem. Item notandū q prima charta non numeratur. sed illa computatur pro prima ubi incipit liber non autem cartha vacua. Et ista tabula iuuat ad inueniendum oīa notabilia que continētur in hoc scdo doctoris subtilis.

Y

Finis laus deo.

Acutissimas phorum ppones doctor subtilis in hunc 2m inia ru decidens. multaqz o astrologoru sententijs inducens. quaplima ex Euclide seu ex perspciua declarat. que profecto ante subtilissimaz impssionis artez pper textuu incorrectione. tum in questionibus. tu in distinctionibus ordinandis. aut in lra sparsim habita copulada admodu castigatone digna erat. Quare diligentia eximij theologie professoris magri thome penlxer clara castigatione datu est opus. Postremo cura puidoru viroz Joannis de colonia: Nicolai Jenson: sociorucqz. iteru impressum hominibus donatu fuit. visu per clarissimu theologie doctore magistrum Bartholomeu bellatuz feltrensez. qui ad maiore operis declaratoez ac littere explanatione breui quidem opusculo conclusiones oes doctoris subtilis huic libro ptinentes: cu alioru doctoru et phoru pclusionibus inscribendo necessario scribenda. quotado insuper Auerois cometa. excludedo a textu que excludi debuerat accuratissime data adiuxit.

In pma igit di. doctor mouet sex qones i quib agitur de creatura in generali. aut pparando ad principia extrinseca aut intrinseca. et de natura angelica in spali. Unde in pma. q. huius di. querit de principio quo et quod. et hoc fit ad videndaz differentia inter hereticos et fideles. quoru hereticoru male de creatione sentientiu 12. fuerunt secte. s. simoniani. menadriani. apelite. ancohoniam. martioniste. alogij. manichei. boetiani. hermogeniani. arriani. sabeliani. tritoite. Titul vo talis est. Utrum primaria causalitas respectu omniu cabiliu o necitate sit i tribus personis. ad qua soluenda post argumenta ad partes itroducit opinione dni henrici quolibeto. 6. q. 2 que in forma talis est. ¶ Ad cuius intellectu sciendu q deus est causa pductionis creaturaru per eentiaz qua ipas cognoscit et amorem quo eas diligit. no tm per sapiam et amore quocuqz modo se hntes quia no p ipos vt sunt simplicis intelligentie et voluntatis. sed p sapientiaz vt est intellectus disponentis operanda. et per amore ut est voluntatis opus affectantis. quantumcuqz enim intellectus cognosceret operanda si non de eisdez operandis disponeret. quantucuqz voluntas operanda diligeret si pductionez eoru no affectaret nunq per intellectu et uolutate. siue per sapietia et amorem illa produceret. qr sapietia et amor huius ad puram speculatione ptinent. Sz tuc pmo opus producit cu sapietia disponitur et volutate affectat. qr sapientia et amor huius ad praxim ptinet. Queadmodu eni forma nalis non est pn actois fz q e perfectio eius i quo e sz solumo fm q habet respectuz ad effectum. Similiter sapientia aut amor fz q e forma intellectus aut volutatis no est actionis pn: sz solumodo fm q hz respectu ad effectu. Sapietia aut disponens et amor affectans qui respiciut actu non sunt nisi sapientia et amor procedes. quod patet per exemplu in artifice pmo ex parte intellectus. Artifex eni in sapientia artis duplice hz notitiaz o artificiato. vna simplicis noticie in arte pticulari concepta de arte vli qua intuet opanda pure speculatiue. et alia notitie dispositiue ad opus que i arte vniuersali intuet ordine pductois sue et e cognitio practica sine qua artificem ipossibile est in opus procedere. ¶ Simil et ex parte voluntatis artifex pmo habet duplice amorem artificiati. vnuz simplice q placet ei formaliter artificiatu qui no ordinat ad opus. amore vero affectiuu q opus fieri desiderat. et est primus aor bnplaciti. 2 vero cocupie. pmo. n. placz bonu. 2o vero bono quod placet vlr bonum. et pcedit iste amor 2 in voluntate de pmo. qr enim placet mihi bonum ideo mihi bonum desidero. ¶ Consilr

autez ē expar te dei in simplici eni noti tia ei' eēntialis ē quā agit i intellectū for ma intellecta ⁊ ē ipse actus intelligendi nouit sigula simplicier ⁊ absolute tāq̄ in manufactione quadā habita de re in tellecta. In notitia vero producta de ea per actū dicendi nouit eadē vt in decla ratiuo ⁊ manifestatiuo quodam. ⁊ hoc siue pertineat ad suā essentiā siue sint o peranda extra. ¶ Sed specialier nouit i ea operanda tanq̄ in quodā dispositi uo ⁊ ordinatiuo eorū ad opus. ita q̄ lȝ iste due noticie sint vna ⁊ eadeȝ re sicut omnia que sūt in deo. vna est vt mani festatiuū ⁊ dispositiuū. altera vero ē so lūmodo vt manifestatio quedā. Et est vna procedens de altera equalis ei per omnia. Et sicut est de duplici noticia ex parte intellectus. ita suo modo ō dupli ci amore ex parte voluntatis. ita q̄ no titia ⁊ amor secūdū q̄ sunt procedentes sunt rationes s̄m quas creature produ cūtur in esse ita q̄ productio creaturaꝝ p̄supponit cāliter productionē persona rū. Non quia a tota trinitate. ⁊ ita ab ipsis personis productis ꝑducūtur cre ature secunduȝ genus cause efficientis. sed quia sapiētia et amor ꝑductiui sūt rationes i intellectu essentiali ⁊ volun tate trinitatis dispositiue ⁊ ordinatiue ad creaturarū productionē secundum genus cause formalis sine quibus intel lectus ⁊ voluntas essentiales cum sapia ⁊ amore essentiali non sufficienter dis ponerent. intelligentes ⁊ volentes ad ip sas creaturas producēdas. Sapia.n. vt essentialis est in essētia nō est nisi specu latiua. ⁊ ideo vt sunt in tali sapiētia nō sunt nisi rationes cognoscendi. Sapien tia vero ut ē personalis siue genita in v̄ bo nō tātū est speculatiua ad cognoscen dū ea que sunt in deo ⁊ extra ip̄m ha bendo rationes ideales vt sūt solum p̄n cipia cognoscendi. sed etiaȝ est practica respectu compandorū. cōtinēs in se ide as vt sunt principia operandi. propter quod dicit apostolus Cor. 2. Predica mus cristum dei virtutem ⁊ dei sapien tiam. virtutem in quantum habet ra tioneȝ sapientie practice. ꝑut etiā verū de operatiua. Sapientia inquantuȝ hȝ rationem sapientie speculatiue nō que sapit sapientia ingenita sed in que sapit ⁊c̄. ¶ Qua opi. posita ⁊ iprobata po nit conclusionem suaȝ in. 3. articulo ad titulū questionis responsiuā ⁊ est talis. q̄ de facto cālitas ad extra in quocūq̄ esset presupponit productiōes ad intra sed non de ratione formali terminoꝝ est ordo inter illa.

In. 2. q. eiusdeȝ di. doc. subtilis ponit diffinitionem creationis ⁊ distinguit illam particulaȝ ō nihilo. Qua distinctione posita ponit opi. Auicen. ⁊ tenet eam. Que talis est. ⁊ est expresse capituluȝ tertiuȝ. s. Ex agē tibus autē est quod aliquando non est agens nec eius patiens non est patiens. sed cum suum patiens non est patiens cōtingit agenti occasiones propter quas fit agens. Et tūc ab eo est esse postq̄ nō fuit ergo illi rei ⁊ est esse ⁊ est q̄ ei non fuit non esse. Sed ab agente nō est hoc q̄ nō fuerit nec hoc q̄ postq̄ nō fuerit. sed ab agente habet tm̄ q̄ est. ¶ Postq̄ aūt res ex seipa habet nō esse sequitur vt esse eius sit post nō esse. et fiat postq̄ non fuerat. igitur q̄ illi essentialiter ab agēte hoc ē. s. esse. hoc v̄o nō esse nō est ei nisi quo illi rei ꝯcurrunt oīa. ex quo rū cōcursu debet vt preter eē qd̄ hȝ essē tialit̄ hēat aliud esse. Sed hoc q̄ nō ha buit eē non est ei ex cā agente. hoc autē q̄ nō hūit esse iam referunt quidā ad a liquā cāȝ que est priuatio sue essentie. Quū eni eē potest nō eē ē q̄dā qd̄ non ē factū p cāȝ. Nō est aūt possibile vno mō vt sit ei nisi post nō eē. Qd̄ aūt nō ē possibile nō hȝ cāȝ. veꝝ ē aūt ut suuȝ eē pōt eē ⁊ nō eē. sui eē cā ē. sed suū non eē aliqñ erit. igit̄ pōt eē vt sui non eē sit cā ⁊ sui eē postq̄ non fuit eē. Immo ad

dit illi opi. qd addi oz sz mentē fidei sz ꝙ de nihilo deus pōt ꝑducere. vt ly nihil negat eē eēntie ꝛ exn̄tie tā via natur̄ quā durationis nō eē ꝑcedēte eē rei.

In .3. q. eiusdē di. doctor ponit duas opi. ꝯdictorias. Prima ē beati Tho. qui tenet ꝙ nō implicat cōtradictōez creaturas fuisse ab eterno. 2ª opi. ē Henrici qui tenet equalē eē ꝯdictōez de vna entitate specifica ꝛ de oibus vt sint ab eterno. certuz ē aūt apud ipm ꝙ si ab eterno asin⁹ fuisset et potēs generare gnātio ab eo fuisset. ꝛ ꝑ ꝯn̄s vsqꝫ ad hanc diē īfiniti asini fuissēt Quarꝫ vtrāqꝫ doctor asserit eē probabilē saltē in quibusdam entium spēbus ſꝫ non in omnibus.

In .4ª. q. eiusdē di. doc. mouet difficultatē de relatione angeli ad deuz que dr̄ creatio passiua ꝛ silr̄ ō quacūqꝫ relatiōe creature ad deuz. vtrū relō illa sit idem realit̄ angelo. ꝛ quia hec dependet ab vna alia ideo q̄rit ꝑus i gnāli. vtrꝫ oīs relatio sit idē formalit̄ fundamēto. Et ꝑus soluit quītā .q. q̄ꝫ quartā cū decisio 4ᵉ dependeat a decisione 5ᵉ. In solutione igit̄ 5ᵉ. ponit̄ opi. Henrici hanc conclusionē tenentis ꝙ oīs relatō est idē realiter fundamēto. quā opi. Scho. improbat ꝛ tenet ꝙ oīs relō ꝑdicamētalis realiter distinguitur a fundamento.

In solutōe vō .4. q. que solutio incipit. Doc ḡ viso ō relatōib⁹ ꝛc. ponūt due rn̄siones oio opposite. Prima est Henrici qui dicit ꝙ creatio passiua angeli nō distinguitur realit̄ ab angelo. 2ª vō rn̄sio ē Henrici iterū dicētis oppositū. ꝙ relatio angeli ad deū distinguit̄ realr̄. quib⁹ duabus rn̄sionib⁹ improbatis doc. ponit suā q̄ ē ꝙ relatio creature ad deū ē idez realr̄ fūdamēto. q̄uis nō sit idē formaliter. quia tn̄ difficultas ē quō creatio passiua possit eē idē realr̄ creature cū ita sit ꝙ creatio passiua dicit non eē añ eē. ideo doc. facit .3. mēbra de h̄ t̄mino creatio.

In .6. q. eiusdē di. ponit doc. duas opi. que tenent eandē cōclusionē. ꝙ āgel⁹ ꝛ aīa differāt spē. sꝫ rō per quaꝫ distinguant̄ spē diuersa a diuers̄ ponit̄. Primo recitat a Scho. opi. dn̄i Bona. q̄ tenuit ꝙ rō ꝑ quā aīa ꝛ angelus differunt ē ista. s. quia aīa ē vnibilis corpori. angl̄s nō. quaꝫ doc. improbat. 2° ponit̄ rn̄sio dn̄i Alex. de ales dicētis. ꝙ aīa differt spē ab āgelo. quia hꝫ aliū gradū intelligendi q̄ꝫ habeat angelus. ꝛ hanc doc. improbat. Tunc ponit suā cōclusionē. ꝙ angelus ꝛ aīa differunt spē nō sicut spēs ꝛ spēs sꝫ sic spēs ꝛ pars spēi. rō est a priori. s. per suas rationes formales. quibus quidditatiue sunt tales.

In 2. di. Scho. facit duodecim .q. quatuor ꝑmas ꝑ mā de qn̄ angelorū. Octo ꝑ mā de loco. In ꝑma autez .q. vbi queritur an illud quod mensurat exn̄tiam angelorūz sit aliqua ētitas successiua. an sit aliquod indiuisibile. Pro rn̄sione ponit primo opi. domi Bona. qui dicit ꝙ ētitas mēsurans existentiā angeli est entitas successiua. 2° ponit̄ opposita opi. que ē domini Henrici. ꝙ mensura angelorꝫ est solū absolutū indiuisibile. Et in illa. q. doctor docet improbare vtranqꝫ. ꝛ cōclusio sua scho. in illa. q. quaꝫ tamē nō ꝓbat ibi. est illa. ꝙ nō ē nece ponere nec vno modo nec alio mō aliquid mensurans distinctū realr̄ ab angeli existētia.

Ad notandū ꝙ aliqui textus in illa. q. imediate ante illam lineaꝫ hāc ꝯclusionē negatiuam tenendo non habent auctoritatem Aug. de ci. dei. li. cap°. que auctoritas adducitur contra dominū Bona. et debent habere ꝛ est talis. Que cū ita sint nullo quidem modo secundum aliquod tēporis spaciuꝫ prius erant spiritus illi tenebre quos angelos dicimus. sed illi simul vt facti sunt lux facti sunt. non

tamē ita tm̄ creati vt quoquo mō essēt ⁊ quoquo mō viuerent. sed etiā illuminati vt sapiēter beateqꝫ viuerēt. ab hac illuīatiōe auersi quidā angeli non obtinuerunt excellētiā sapientis beateqꝫ vite. que proculdubio nō nisi eterna est et nitatisqꝫ sue certa atqꝫ secura. sed rōnalē vitā lꝫ insipientē sic hn̄t vt eā nō possint amittere nec si velit. ¶ Quatenus āt anteꝗ̄ peccassent illi⁹ sapientie fuerint pticipes definire quis pōt. in eius tamen participatōe equales fuisse istos illis ꝗ̄ ꝓpterea vē pleneqꝫ beati sit ꝙ nequaꝗ̄ de sue beatitudinis eternitate fallūtur. ¶ Quō dicturi sumus quādoquidē si equales in ea fuissent, et isti in ei⁹ eternitate māsissent pariť beati. qꝛ pariť certi. Neqꝫ .n. sic vita ꝗ̄diucūqꝫ fuerit ita eťna vita veraciť dici poterit. si finē habitura sit. siquidēꝫ vita tm̄mō viuendo. eterna vero finē nō habēdo nominata est. quapꝛopter ꝗ̄uis nō quicquid eternū ꝯtinuo beatū sit. diciť .n. penal' ignis eternus. tamē si vere pfcēqꝫ beata vita nō nisi eterna ē nō erat tal' istoꝝ qn̄qꝫ desitura. ⁊ ꝓpterea non eterna. siue id scirent siue nesciētes aliqͦ̄d putarent. qꝛ scientes timoꝛ nesciētes erroꝛ beatos eē vtiqꝫ non sinebat. ¶ Si aūt hec ita nesciebāt vt fals' icertis sue nō fiderēt. lꝫ vtꝝ sempiternū an qn̄qꝫ finē habiturū eēt bonū suū i neutrā partē firma assertōe ferrēt. ipa de tante felicitate cūctatio eā beate vite plenitudinē quā in sanctis angelis eē credimus nō habebat. neqꝫ eniꝫ beate vite vocabulū ita cōtrahimus ad quasdam significatōis angustias. vt solum deum dicamus beatum. qui tamē ita vere beatus est vt maioꝛ beatitudo eē non possit. In cuius cōpatione ꝙ angeli beati sunt sua quadam summa beatitudine quāta esse in angelis potest ꝗ̄d aut quantum est. ¶ Posita autem illa auctoꝛitate debet poni in textu opi. Hērici ⁊ debet poni triplex differētia inter eternitatem. euum. ⁊ tempus. que oꝛia

talis est. quolibeto. 5. q. iꝫ. pmo qꝛ eternitas mēsurat reꝫ nō mutatiōi ſbiectaꝫ nec ad mutationē habētē potētiā. ¶ Euū vero ⁊ tempus opposito modo. 2° eternitas indeficiens ⁊ indefectibilis. Euuꝫ defectibile lꝫ nō deficiat. Tempus vero defectibile ⁊ deficiens. ¶ 3° eternitas est pmanēs. ⁊ similiť euum ¶ Tempus vō successiuuꝫ tanꝗ̄ mensura motus. secūdum prius ⁊ posterius in partib⁹ mobilis. ex. 4. physicoꝝ.

In. 2. q. 2° di. doc. vult inuestigare veritatē illius ꝯclusionis quā in alia. q. posuit. s. ꝙ non est necesse ponere in angelo aliquā entitateꝫ realiter distinctā a sua exn̄tia mēsurantē exn̄tiam talē. ⁊ anteꝗ̄ probet illam replicat opiniones recitatas in alia. q. s. domini Bona. ⁊ dn̄i Henrici. quibus epilogatis pꝛobat suam conclusionem ⁊ pꝛobādo impꝛobat ꝯclusiones illoꝝ vnde decisa q̄one ⁊ ꝓbata sua cōclusione inducit difficultatem cōeꝫ vtrū ideꝫ nunc maneat in toto tpe vl' non.

Preterea in. 3. q. eiusdeꝫ di. doc. recitat opi. Henrici ⁊ ea recitata ponit. 3. mēbꝛa de euo. ⁊ tertiuꝫ mēbꝛū diuidit in alia. 3. membꝛa. Concludit tn̄ ꝙ pōt ꝯcedi ꝙ oīum euiťnoꝝ ē vnū euū oīꝫ. euiťnoꝝ sꝫ pl'a eualiter ⁊ aliť ꝯsiderādo exn̄tias euiťnoꝝ.

In. 4. vero. q. doc. subtilis poīt opi. Henrici. qui dixit ꝙ opera angeli mensurātur ꝗ̄titate discreta. quā opi. impꝛobat ⁊ ponit suam tenendo hanc conclusionem. s. ꝙ intellectōnes āgeloꝝ mensurāt euo.

Finita pꝛima parte secunde di. q̄ est de quando angeloꝝ. nūc in hac secunda pte mouentur. 8. q. de loco ⁊ motu. ⁊ mouet Scho. duas. q. simul de loco. s. 5. ⁊ 6. quintā mou̅ cū argumentis 6am sn̄ argumt' ad ptes. Et i soluendo quintā itroducit opio. beati Tho. dicentis ꝙ angelus est pꝛecise i loco per operationem. Quam impꝛobat ꝑ

cipue per articulum parisiensem pro/mulgatum a dño epo ꝛ ꝯdēpnatum auctoritate romani pontificis. in cuius virtute condemnantur minus bene sē tientes de scriptura vt patet per. c. extra de here. ad abolendā. 2° poit doc. opi. Gof. dicētis ꝙ angelus erat i loco per applicationem eius ad locum. Et isti timentes verbum suspectum etiaꝫ improbantur a doc. Doc. autem poit suam conclusionem. ꝙ angelus nō necessario est in loco actu. tamē est aptus natus esse in loco actu. sed aduertendō ꝙ ibi allegatur Euclides.

Ad secundā. q. rñdet doctor ibi de isto articulo videtur ꝯcludēdū ꝛ tenet hanc cōclusioneꝫ ꝙ angelus habet locum determinatuꝫ indeterminate tamen.

Sciendum insuper ꝙ multi textus antiqui non habent istam 7. q. s. vtrum vnus angelus possit simul eē in duobus locis. sed ꝓ septima. q. habent qōnē ꝓrimam. scꝫ vtrū duo angeli possint simul eē in eodem loco. ꝛ sic nō ponūt nisi vndecim q. in tota ista. di. Tamen dꝫ eē ista qō in textu. ꝛ in ea doctor tenet. 3. ꝯclusiones. pma ꝙ de facto nullus angelus ō se est in duobus locis. 2ª nullus angelus de se naturaliter pōt eē in duobus locis 3ª quilibet angelus est in potentia obedientiali vt sit in duobus locis. ꝛ fūdat se super verbis Dam. Et aduēte ꝙ ibi in rñsione ad 3m doctor dicit rñsionē quere. ꝛ ē ista ꝙ non est verum. ꝛ ubi esse cōtraria nisi per accidēs. i. ratōne qualitatum ꝛ virtutum que sunt in illis vbi. ꝛ ponitur in. 4. i mā de eucha.

In. 8. q. eiusdem di. doc. ponit 3. conclusiones similes istis iā dictis in alia q. immo remittit istam. q. ad precedentem.

Preterea in. 9. q. doc. qrit magnam difficultatem. s. vtruꝫ angelus possit moueri de loco ad locum in qua q. adducit magna argumenta phūs ꝛ multas rōnes phi ꝛ ꝯmētatoris. tñ qꝛ nō allegat ꝯmētatorē in qbus ꝯmētis adducat volui ad maiorē facilitatem eoꝝ quoꝝ ꝑcibus ductus sum apire. ꝛ quotare ꝯmēta. sciēm ꝙ ꝙ in 2ª via q̄ fundatur sup ꝯpōe ex mimis adduc rōes phi. in p° phy. ꝛ ille tāgūtur a cōmētatore ꝯmto. 36. 37. 38.

Aduertēdū silr in illa linea. añ cedēs istō de ꝑmitate ꝛc. parū post doc. dicit. ubi habꝫ ꝯmētator sbito ꝛ exponit. ꝛ illa expositō ē in cōmento. 23. qō ꝯmētū ē magne digressionis. silr in illa linea. 4. ꝙ nō possit cōtinue moueri localiter allegatur ꝯmētator ꝛ ē in ꝯmēto. 71. ꝛ. 72.

Post oēs istas rōnes adductas ponit doc. ꝯclōnē suā. ꝙ nō repugnat angelo moueri ō loco ad locū diffinitie tñ. demū rñdet ad motia Arist. ꝯ ꝯclōnē in pn. q. ꝛ in soluēdo istā rōeꝫ de mimis nā ibus iducit rñsionē dñi egidꝫ de roma qui distinguit de mimo secūdum formā ꝛ de mimo ꝑm mām. In solutōne etiā argumentoꝝ ꝑncipaliū adduc solutōem pᵉ secūdi argumēti. ꝛ ibi iducit Rogerium Bachonis rñdētem de diuisibilitate q̄ti in infinituꝫ. que rñºhabetur in illo li. quē scripsit ad dñꝫ Clementem 4m. Tñ sciēdū ꝙ in i. la linea Obmittēdo igit istū 3m in toto allegat ꝯmtator. ꝛ ē in ꝯmto. 61.

Notandum qō in. 10. q. doctor ponit opi. Gof. volentis rñdere non ad questitum sed ad difficultatem quā impertinent adduc. s. de graui et leui quō mouentur. qua opi. improbata ponit ꝯclōnē affirmatiuā de angelo. s. qō angelus pōt se moueꝛ

In. 11. q. eiusdem di. in qua q̄ritur vtrum angelus possit moueri in instanti doc. sic procedit. p° facit duo argumenta. vnū pro ꝛ al iud contra. et nō debent esse plura immo mali sunt textus qui habent plu

ra argumēᵃ. ſecūdo poīt opīonez bea
ti Tho. qui tenet hanc concluſionem
ꝙ angelus pōt moueri in inſtanti tp̄is
diſcreti nō ꝯtinui. ⁊ nō dʒ eē in textu
illō. ſ. quere in Tho. ſʒ imediate poſt
v̄bū. ſʒ illō diſcreti dʒ eē. Aliᵘ doc. dicit
⁊ ille alius doctoꝛ eſt henricus. ⁊ i tex
tu non dʒ eē aliud niſi alius doc dicit
de iſto tempoꝛe ⁊c̄. Non āplius dʒ eſſe
in textu ⁊ poſt illa verba dʒ ſequi con
tra primam pōnē. Concluſio aūt hen
rici eſt. qȯ angelus pōt moueri ⁊ in in
ſtanti tempoꝛis cōtinui ⁊ tp̄is diſcreti
Poſtremo doctoꝛ ponit ſuā cōcluſio
nem qȯ angelo non repugnat ⁊ in tp̄e
⁊ inſtanti moueri.

IN. 12. q. doctoꝛ p̄ᵒ ponit opi
nionē dn̄i Bona. 2ᵒ ponit ſuā
negatiuā qȯ nō eſt poſſibile ā
gelo pertranſire de extremo in extreᵐ
quin pertranſeat ſpacium.

TErtia di. huius libri tractat ḋ
perſonali diſtinctōe angelorū
et de mō cognoſcendi illoꝛum
Que di. diuiditur in. 11. q. ſeptem per
tinent ad materiam de indiuiduatōe
quatuoꝛ ad materiam de ꝯgnitōe an
geloꝛum. ¶ p̄ᵃ igitur. q. de indiuidua
tione eſt. Utrū ſubſtantia materialis
de ſe ſit hec ſeu ſingularis. pꝛo cᵘ ſolu
tione ponit mentem egregij magiſtri
dn̄i frīs ade anglici. q̄ frater adā tenet
qȯ ſbā materialis ſeipſa eſt ſinglaris
ſicut ex ſe ē nā. quā doct. impꝛobat et
ponit ſuaʒ concluſionem ꝙ ſb̄a mate
rialis non eſt ſingularis ex ſe nec de ſe
ē hec. et nota ꝙ ibi ponuntur rōes ꝓ
bātes q̄dditates vniuerſales ex nā rei.

SEcunda. q. incipit. vtrū ſubā
mālis ꝑ aliqȯ poſitiuū ſit hec
ad ſolutōeʒ. q. inducit opi. do
mini Henrici. q̄ tʒ ꝯclōnē negatiuā ꝙ
ſb̄a mālis nō indiuiduat̄ ꝑ aliqȯ poſi
tiuū ⁊ illā impꝛobat. demū ponit ſuā
ꝯclōnē affirmatiuā qȯ nec̄e ē ꝑ aliqȯ
poſitiuū intrinſecum huic lapidi tāꝙ
ꝑ rōem ꝓpꝛiā repugnare ſibi diuidi i
partes ſb̄inas.

IN. 3. q. mouet̄ titulᵘ. vtꝝ ſubā
mālis per actualē exiſtētiā ſit
hec. ⁊ mouet̄ iſta. q. ſine argu
mētis ad ꝑtes. ſʒ in p̄n. q. poīt vna op.
⁊ ponitur ſuū motiuū. q̄ q̄dē opi. fuit
Sof. et illā ſequitur dn̄s magr̄ Nico
laus Boneti. in ſua ſū. methaᶜ. quam
opi. doctoꝛ impꝛobat. ⁊ tʒ iplicite ꝯclō
nē negᵃᵐ ꝙ idiuiduatō n̄ ſit ꝑ exn̄tiam

QUarto queritur a doctoꝛe ꝓp
ter dn̄m Egidiū. Utrum ſb̄a
mālis ſit indiuidua per quāti
tatē ⁊ in ſoluēdo qōnem poīt opi. 2. do
mini Sof. qui tenet qȯ indiuiduatio
ſit ꝑ quātitatē. ⁊ adducūtur ibi q̄tuoꝛ
vie per quas ſcho. impꝛobat illā opi.
⁊ antequā doctoꝛ ponat quartā viā. ꝯ
Sof. inducit opi. dn̄i egidij de roma q̄
coꝛrectius voluit loqui dicēdo qȯ ſig
natio ſubſtantie materialis ſit per quā
titatē non ſolum habentem pꝛioꝛitatē
ad coꝛrūpēdū ſed etiā ad foꝛmā gene
randi ⁊ illa ſignatio nō eſt aliud ab ip
ſa ſb̄a ſed tm̄ modus. ¶ Hac opi. eti
am doc. impꝛobat. ⁊ poſt dictas qua
tuoꝛ vias ponit doc. vnam quintā ad
quam habendam remittit nos ad pꝛi
mā. q. huius tertie di. Poſt iꝑꝛobatō
nem vero concluſionum illaꝝ duarū
opi. doc. impꝛobat rationes illarum
opi. ſuper quibus fundabantur. ⁊ ſcā
impꝛobatōe rōnū ponit ſcho. ſuā con
cluſionē negatiuā qȯ impoſſibile eſt ꝑ
aliquod accidēs ſbaʒ eē indiuiduam.

QUinta. q. mouetur a doc. nr̄o
ſubtili ꝓpter beatū Tho. ⁊ eſt
talis titulus. vtrū ſb̄a māl' ſit
hec ⁊ indiuidua ꝑ materiā. Ad quā
ſoluendā inducitur mens beati Tho.
cū ſuis rōnibus. ⁊ poſtremo impꝛoba
tur. ponitqʒ ſcho. opi. ſuā implicite. ⁊
tenet qȯ indiuiduatio non ſit ꝑ mām
partis. ⁊ quia auctoꝛitates quas addu
xerat beatus Tho. requirebant aliq̄lē

declaratoꝝ. ideo imediate mouet. 6ª. q.

Q Uerebat igit a doc. in opere an glicano 6° loco. vtꝝ sb̄a mālis sit hec per aliquā entitatē posi tiuā per se determinatē naturā ad sin gularitatē. Et ad soluēdū īducitur opi. dn̄i Henrici ꝙ nō. qua posita ⁊ impro bata ponit suā conclusionē doc. ꝙ sb̄a material' ē hec entitatē dētminātē natu rā ad singularitatē que cōi noīe dicitur hecheitas.

S Eptima. q. ⁊ vltima circa p̄maꝫ partē hui⁹ tertie di. est. Utꝝ sit possibile plures āgelos eē in ea deꝫ specie. Ad quā soluēdā inducūtur dn̄s Egidius ⁊ btūs Tho. qui tenet cō clusionem negatiuam. scilꝫ ꝙ nō ē pos sibile esse plures angelos in eadē spē. Immediate aūt doc. subiūgit suā cōclu sionē affirmatiuā. s. ꝙ ē possibile i eadē spē eē plures angelos.

O Ctaua. q. est p̄ma circa māꝫ de cognitione angeloꝝ que ē. vtrū angelus possit se cognoscere p eēntiā suā. Ad cui⁹ solutōēꝫ ponit p̄mo opi. beati Tho. qui dicit ꝙ anglus cog noscit se p eēntiā suā taꝙ̄ p obm̄ qd in actione imanēte ē vnitū potētie ꝯgnos centi. Et improbat doc. hanc opi. nō in cōclōne ſꝫ i fūdamēto ꝯclonis. postmo dū accedit ad soluēduꝫ argumēta p̄nci palia. ⁊ in solutōe scd̄i argumēti ibi. Ad 2ᵐ vn⁹ doc. dicit. sciēdū ꝙ ille doc. fuit beat⁹ Tho. qui ad difficultatē tac tam in 2° argumento intendit r̄ndere. Querebat eni. vtꝝ singulare sit itelligi bile ab angelo. ⁊ dicit ꝙ singulare māle nō ē intelligibile p se. nō quidē rōne sin gularitatis sed rone mālitatis. Inducit etiā imediate post ali⁹ doc. s. Henricus de gandauo qui tenet ꝙ angel⁹ nō pōt intellig̃e singulare nec māle nec imāle nec se vt singularis est. Quoruꝫ conclu sionib⁹ positis imediate doc. suā ꝯclusi onē ⁊ r̄nsiōeꝫ ad illō argumēᵐ sbiūgit

tenendo ꝙ vterꝗ̄ illorum dicit falsum

N Ono querit et ē 2ª. q. circa ma teriā de cognitōe angeloꝝ. vtꝝ āgelus disticte cognoscat eēntiā diuinā nāliter. In solutōe h⁹. q. concor dant dn̄s Henricus ⁊ Thomas ð aqui no tenendo conclusionē negatiuaꝫ. s. ꝙ nec in se nec p spēꝫ nec per creaturas po test haberi determinata cognitio eēntie diuie. Tamē doctori nō placet illa con clusio totalit' in se. qꝛ videt dicere ꝙ an gelus nāl'r non pōt nec intuitiue nec ab stractiue cognoscere deitatem. Quare Sco. posita diuine noticie. s. in abstra ctiuā ⁊ intuitiuā imediate subiūgit hāc cōclusionē affirmatiuā r̄nsaleꝫ ad quesi tū. ꝙ q̄uis intuitiue angelus non possit deū distincte cognoscē nāliter tn̄ bn̄ pōt hr̄e notitiā abstractiuā disticte de eēnª diuina. Et posita sua cōclōne ac proba ta respondet ad rationes negātes spēꝫ i intelligibilem de diuina essentia.

T Ertio queritur circa materiam de angeloꝝ cognitione. vtrum angelus ad cognoscendum alia a se. s. inferiora requirat distinctas spēs representantes illa. Ad soluenduꝫ hoc recitatur mens domini Henrici qui di cit ꝙ per vnum habitum seminalem ā gel⁹ ꝯgnoscit quidditates creatas. quaꝫ opinionem doc. munit quiꝗ̄ rōnibus ⁊ illis quiꝗ̄ rōib⁹ positis statiꝫ induci tur alius doc. r̄ndens. s. beatus Tho. q̄ dicit ꝙ nō oꝫ ponere pluralitatē repre sentantiū ad intelligendū creatas q̄ddi tates. Subiūgit aūt doc. post improba tionē beati Tho. ꝯclusionē suā ꝙ nēce est ponere diuersas spēs in intellectu an geli distincte r̄pn̄tātes creaturas.

U Ndecima. q. tertie di. i multis textib⁹ nō habet. tn̄ parisius le gitur et est vtruꝫ angeli possint ꝑficere accipiēdo cognitioneꝫ a rebus. Ad quā soluendā inducit opi. domini Gof. de fontibus. quā sequit Rogerius

Aachonis in solutione cuiusdam argumenti in suo 2°. q angeli nō accipiūt cognitionem a rebus nec perficiūt accipiendo aliquid ab eis. quaȝ iprobat Scho. & illa improbata subiungit doc. opi. domini Henrici qui per habitum cōcreatū volebat āgelū omnia itelligere. quā etiā improbat. Postremo ponit suā cōclusionē affirmatiuā q angelus pōt pficere in reruȝ cognitione. & hoc accipiē do aliquid ab ipsis rebus.

Finita tertia distinctione ponit doctor simul quartā & quintā. Pro quarta soluȝ mouet vnaȝ questionē que talis est. vtrū inter creationē angeli & suaȝ beatitudinē fuerit aliqua mora. Titulus vero questionis 5e distinctionis ē. vtrū angeli prius meruerint beatitudinē q̄ eā acceperit. Et prius soluit quitā q̄ quartā distinctionē. In cuius quinte solutione ponit opi. mgri sententiarum. quam improbat. Secundo ponit suaȝ cōclusionē hn̄tē duas partes. pmā probat tā pro se q̄ p beato Tho. Secundā ptē probat per mediuȝ beati Tho. quod mediū nō acceptat. ideo ponit aliā rōeȝ ad probandū illā secundā ptē. Conclusio sua ē talis. q angeli meruerūt beatitudinē priusq̄ eā acceperit.

Post huius distinctionis solutionē doctor rñ̄spondet ad quartā distinctionem. Et ad illam soluendam ponit duos articulos. primo. scilicet. quot more. 2°. que more. Rn̄den do ad pm articulū adducit mēteȝ beati Tho. q due more fueruut. vna in via altera i termino. Qua opi. adducta sbmittit conclusionem suam. q tres more fuerunt. & hoc potest esse multipliciter Aut secundum mentem magistri sentētiarum. aut secūdum mentem domini Alex. de ales. aut secundnm mentē domini Bona. aut secundnm suā vbi pōt cōcludi quique moras fuisse. Ad quod clare intelligendū adducit sex ppositiones solemnes. Post primi articuli dclarationem respondet secūdo articulo. q ille more & possunt dici nec eui. aut possunt dici instantia coexistentia tempori nostro uel instantibus tpis nostri.

Aduertenduȝ q ante sextam di. non ponitur in multis libris alia questio. in multis ponit & debet esse. s. vtrū angeli boni in primo instanti sue creationis fuerint beati. & vtrū mali fuerint miseri. Respondēdo huic quesito dicit Scho. q potuerunt boni esse beati in primo instanti. Et inducit ibi Henricus .

Sexta distinctio continet duas questiones. prima est. vtrū angelus malus potuerit appetere equalitatem dei. Ad cuius solutionem adducitur mens domini beati Thome dicentis q non. Quam conclusionem probat quatuor rationibus. Cui opinioni subiungit aliam opinionem. s. domini Guilhelmi Varronis. Doctor vero supposita vna distinctione de volitione efficaci & simplici ponit vnam conclusionem habentem duas partes. s. q volitōne efficaci āgelus nō potuit appetere equalitatem. potuit tamen appetere volitione simplici. Qua conclusione posita respondet ad argumenta aliarū viarum.

Secunda. q. est vtrum primum peccatum angeli fuerit formaliter superbia. In qua. q. soluenda adducitur mens domini Bona. q pmuȝ peccatum angeli fuit superbia. Doc. vero sbtilis tenet q secundum varietatem principiorum aut modorum operandi in voluntate potest teneri q primuȝ peccatum fuit odium dei. secūdum vero alium modū voluntatis potest dici q fuit luxuria. fm aliū moduȝ

dicendum q fuit ira vel inuidia. vel q pmū peccatum fuit superbia extenden do nomen superbie.

IN. 7. di. queritur. vtrū mal' angelus velit necio male. Ad cuius solutionē inducitur p° opi. beati Tho. qui dicit q immobiliter angelus vult ideo male necio vult ꝛ etiā colligitur hec conclusio ex solutionibus dñi Alex. de ales. in sū. scda collatione de sbā angeli ar. 5. q. vnica. ꝛ in 4. suo sb iungitur alia opi. respondens quesito. que est domini Henrici. cuius cōclusio ē. q angelus malus necio vult male. q̄s duas opi. doc. improbat. Tandem descendit ad solutōnem. q. faciendo duos articulos. In primo disputat de bonitate multiplici ꝛ malitia opposita. In 2° articulo ponit conclusiones cōformes membris diuisionū factarum in pmo articulo. Sed in corpe scdi articuli vlt videre vtrū possint hre mali angeli bonitatē moralem. Et ad soluēdū istā difficultatem ponitur opi. dñi Bona. qui tenet in suo 2° q non. doctor tñ improbat illam opi. ꝛ ponit suā cōclusionem ibi quantum ad istum articulū. que cōclusio talis est q mali angeli pñt hrē actū moralē q̄uis sint obstinati. quib' pactis accedit doctor ad argumētorū solutionem. ꝛ in soluendo primū inducit opi. dñi Bona. q q̄uis angelus malus credat. tamen ille actus credēdi est malus in eis. Quā rñsionē improbat Scotus ꝛ aliter rñdet.

OCtaua di. vnica. q. ꝯprehendit ꝛ est talis titulus. vtrū angls possit assumere corpus in quo exerceat opera vite. In qua. q. nullā opinionem adducit. sed per. 3. articulos decidit quorum primus continet istam cōclusionem. q assumere corpus non est aliud nisi angelum applicari corpori tanquam motor mobili p quod corp' exerceat opera vite. Secūd' articulus cōtinet istā cōclusionē. q āgel' ñ pōt assumere quodcunq corpus. Terti' articulus continet istam conclusionem. q angelus in corpore assumpto potest causare motum localem.

IN nona distinctione queritur. vtrum angelus superior possit illuminare inferiorem. Et huic q. apponit vnam aliam. s. vtrum vnus angelus possit intellectualiter loqui alteri angelo. In quarum qōnū rñsionē sic procedit. Prius respōdet ad secūdā questionem. postea ad primam. Et in soluendo secundam talem modū obseruat. ponit primo quatuor articulos ꝛ ad vnumquenq respondet secundum mentem Henrici. vbi postq soluit scdm dictam opi. illos quatuor articulos postea improbat Henricum in singulis articulis. factaq improbatione ponit conclusiones suas Scho. p quas rñdet ad dictā secūdā. q. tenēdo hanc ꝯclonē q angelus loquit alteri angelo causando in eo conceptū imediate illi' obiecti de quo loquit. ꝛ hoc non solū verū est de angelo proximo sed etiam de distante. Et nota ad maiorem declarationem doctor inducit nouam difficultatē. s. qd cāet in āgelo audiēte ab āgelo loquēte. Et rñdet q tā actū q spēz tā diuisiz q coniunctim. Tunc ad secūdū articulum respondet. Qua resolutōne facta respondet ad primam questionem. s. de illuminatione. ꝛ tenet conclusionē affirmatiuā. q angelus superior pōt illuminare inferiorem angelum.

SCiendū q multi textus nō habent decimam distinctionē nec debet poni in opere anglicano. Tamē si aliqui textus habeant sic deducitur. Primo arguit ad partes solum per duas auctoritates. ꝛ imediate tenet cōclusionem. q angeli mittantur tam de ordine superiori q inferiore.

CIrca. ii. di. de āgelo custodiente querit vtrū angelus custodiens possit aliquid effectiue causare.

in intellectu hominis custoditi. Respō dendo inducitur mens domini Auic. Et nota qḋ nō bñ stant libri qui quo'tāt aliquē preter Arist. nec dʒ poni in textu quere eū ibi. Tamē mēs ⁊ verba Auic. 6. nāliū pte. 6. c. 6. erant ista. ꝙ illa intelligentia datrix formarum erat cā eēndi hoi ⁊ erat cā cognoscendi qñ hō cōuertebatur ad ipsam. ita qḋ ali'qd cābit in intellectu hominis. hanc opi. vult beatus Tho. impugnare. ⁊ male. ideo doctor adducit suā impug'natōem contra Auicen. vt possit ipugnare falso impugnantem. Postmoduʒ scho. soluit p duos articulos pmo q̄rēdo quia nō pōt angelus cāre in intellectu hois. rñdet ꝙ nec actū nec spēm vt totalis cā. 2° vero articulo declarat qd pōt cāre angelus. dicit ꝙ pōt hominez docere perfectius quā doctor. Sine tñ nouitate obiecti nullo mō pōt cāre nec immutare fantasma.

Duodecima di. ptinet vnam. q. tm̄. quis fm aliquos text' ponantur due. q. pma vtrū i sb̄a generabili sit a'iqua entitas realiter distincta a forma. Ad quā soluēdā inducitur mens domini Rid. de media vi la. ꝙ est ens in pura potētia. ⁊ inducit opi. Alberti magni. Post oīa illa doctor ponit mentem suā ⁊ tʒ hāc ɔclōnē ꝙ mā ē ens realiter distincta a forma. ⁊ ad hanc declarādā premittit vnā distinctōnem de ente in potentia.

Similr̄ in. 2. q. si ponatur in textu dʒ sic exponi ɔclō doc. ꝙ nō repugnat entitatē potētialem. q̄ ē pncipiū ɔpoiti gnābilis eē sine forma tā sb̄ali ꝙ accñtali.

Sciendū ꝙ in multis textibus ñ poit 13ᵃ di. sed si ponatur in tli titulo. vtrū lux gignat lumen tāꝙ ppā spēm sensibilē sui. Ad quam soluēdā facit doc. 3. articulos. Respondendo ad pmū tenet hanc ɔclusionem ꝙ lux nō est sb̄a. Respōdendo ad 2ᵐ tʒ istā. ꝙ lumen nō est sb̄a. Et in. 3. articulo tʒ istā. qḋ lumē multiplicatū p istos tres radios imediate gignitur ab ipa luce. ⁊ etiā imediate ē spēs sensibilis ipsius lucis. Ad quā tertiā ɔclōnē declarādā pmittit vnā distinctōnē de radijs. Et nota qḋ post illa v̄ba textus. Lumē scōariū spēs luminis primarii. aliq̄ textus habent. ⁊ ex hoc patet ad argum̄ta. ⁊ durat p colūnā. nec dʒ eē q2 addi'tio. sed imediate dʒ poni post dicta verba. Ad argumenta principalia.

In. 14. di. ponūtur due q̄ones. pᵃ vtrum corpus celeste sit sb̄a simplex. Et sine argument soluit. In soluēdo tʒ hūc ordinē. pmittit vnū suppositum ꝙ aliud ē loqui fm phos aliter fʒ theologos. Post hᵒ suppositum adducit fundamenta Goth. ⁊ domini henrici. quotlibeto. 4. q. 16 tenentiū ꝙ in celo ē mā. Quibus im'probatis ponit cōclusionē negatiuā fʒ phōs tamen fm theologos ponit doc. mām in celo. ⁊ respondet ad dubium an celū sit aiatū. inducēdo etiaʒ respōsionē beati Thome.

In secūda. q. huius distinctōis sic proceditur. Primo arguit ad partes. 2° articulat. q. i duobus articulis. In pmo vl't videre quō ɔueniūt astrologi in numero celorum 2' articulus est videre i quo discordāt astrologi. cōclusio scho. ē. ꝙ fʒ Ptholomeū ⁊ Auic. ponendi sunt nouē ce'li. In secūdo articulo tenet qḋ nō sufficit vni planete vnicum celum ad hoc vt moueatur. q2 imediate sequeretur qḋ daretur vacuum.

Circa hāc. 14. d i. mouent aliq̄ vnā tertiā questionem que nō ē de textu fʒ ptinet ad reportationes parisienses. ⁊ ē vtrū stelle agant i hec inferiora. Cuius solutio stat in q̄n ꝙ cōclusionibus nō inducendo nouaʒ opinionem. Prima cōclusio est hec. stelle agunt in elementa quo ad gene'

ratione. ¶ 2ª conclusio. stelle agunt i ele menta quo ad loci mutationem ¶ 3ª cõclusio stelle agunt in mixta imperfecta ¶ 4ª stelle agunt in mixta perfecta inanimata. ¶ 5ª stelle agunt in hec inferiora animata tam anima vegetatiua q̃ aia sensitiua. tamen directe in voluntatez agere non possunt q̃uis indirecte.

Undecima di. cõtinet duas. q pª. Utrũ elementa maneãt formaliter in mixto. sed antequã deueniamus ad decisionẽ ẽ sciendũ q̃ opus anglicanũ nõ hз decimãquintã di. nec alias di. vsq̃ ad. 27. ⁊ ideo ea que sunt hic capiunt de reportatõnibus parisiensib⁹. Decidit ĝ qõ sic. pº ponitur opi. Auicẽ. q̃tata a cõmẽtatore. 3. ce. ⁊ mun. ⁊ 2º ponit opi. Auer. cõ quã arguit ex ꝓprijs rõibus Auerois ⁊ soluit. 3º ponit cõclusionẽ suã tenendo mentem vtriusq̃. s. q̃ elemẽta nõ manent in mixto ẜm sb̃am bene tamẽ virtualiter.

Secunda. q. huius di. ẽ vtrum imago trinitatis cõsistat in tribus potẽtijs aie realit. Ad cu⁹ solutõez pº poit mens dni bti Tho. q̃ itellcũs ⁊ volũtas distiguit realr. ⁊ ponit rõez bti Tho. ⁊ illa posita sb̃iũgit aliã rõem ad eãdẽ ɔclõnẽ. que rõ ẽ domini Henrici natalis. ⁊ addit vnã aliam rõez tertiã ad eãdẽ ɔclõnẽ. que rõ est dñi Egidij. ⁊ ponit in textu. ibi. Itẽ arist. sic arguit. Accñs variabile. scdo loco ponitur mẽs Bona. ⁊ improbat oẽs vias iã dictas ¶ 3º ponit tertiã op. q̃ ẽ Henrici. ⁊ iprobat ¶ 4º loco ponit suam conclusionem. q̃ intellcũs ⁊ volũtas nõ distinguũt realr ab aia nec inter se. tamẽ distinguuntur formaliter.

Circa. 16. dist. querit. Utrũ aia ade fuerit creata i corpore. in q̃ q. sic procedit. pmo ponit opi. hereticã. ⁊ improbat. scdo ponit opi. Bona. tenentis q̃ anima ẽ ɔposita ex mã ⁊ forma. tertio loco doc. ponit suã cõclusionẽ habentem duas partes. scз q̃ anima fuit producta in corpore et cum hoc fuit creata.

Circa di. 17. Utrum paradisus sit loc⁹ cõueniẽs habitatõi hominũ. In soluẽdo facit. 3. articulos. vnũ de longitudine. scõm de latitudine. tertiũ de altitudine. ⁊ loquendo de longitudine inducit auic. vbi cõmuniter text⁹ sũt falsi. ⁊ dз sic eẽ. propter qõ recurrẽdũ ẽ ad sniam Auic. pº cano. siue 2ª doctrinaꝝ. c. 8. qõ intitulatur de accñtibus aeris ⁊ impressionibus. Qñ vero loquit de latitudine inducuntur opi. dni Alex. de ales. dni alberti magni in sua summa. etiã domini Nicolai Boneti. qñ loquit de altitudine etiã sũt illi idẽ doc. ꝑnoiati. ⁊ q̃tatur plinius. cui⁹ quotatio dз sic eẽ. s. Et tenẽdo istos ptз padisũ trestrẽ ñ esse ɔuenientẽ locũ habitationi hominum

Distinctio. 18. vna tm̃ questõne decidit. s. vtꝝ i mã nãli sit rõ seialis ad formã ad quã soluẽdã poit opi. dñi Alberti magni qui dicit q̃ i mã põt ɔsiderari rõ passiui. rõ receptiui. ⁊ actus. Tenз ĝ ɔclusionẽ. q̃ i mã ẽ rõ seialis ad formã generãdam Hãc improbat doc. ⁊ i solutõe sua doctor. pmo diffinit q̃d ẽ semẽ. 2º q̃d rõ seminalis. tertio dicit ɔclusionẽ negatiuã qõ i mã nec semen nec aliq̃d seminis ẽ pnᵐ actiuũ gñatõnis forme.

Circa di. 19. Utrum homines in statu innocentie habuissent corpora corruptibilia. solutõ sic procedit. primo ponitur opi. Bonauen. ⁊ distinguit de immortali. aut ly in negat mori. aut negat posse. si pmũ vera. si secundum falsa. scbo. vero sic se resoluit. quia homo in statu innocẽtie habuisset corp⁹ possibile nõ mori.

In. 20. di. mouentur due questiones tm̃. Prima. vtrum filij ꝓcreati in statu innocentie fuissent statim confirmati in iustitia. Ad quam soluẽdam nullam opi. de nouo inducit. sз stati ꝑ quandã diuisionẽ de

ꝯfirmatōe decidit qōnē. Si capiat con firmatio primo mō nūq̄ fuisset ꝯfirmati q2 r̄pugnat creature. Si capiat 2ᵒᵒ sic dicit Scho. ꝙ victa prima tentatōe statim fuisset filij sicut ⁊ pater cōfirmatus in iustitia.

SEcundo querit in hac di. vtruʒ in statu inocētie fuissent illi filij geniti qui mō sunt electi. Sine inductione alicꝰ opi. doc. soluit ⁊ tenet hāc ꝯclōnez. ꝙ soli nūc electi fuissent in statu innocentie.

IN di. 21. due. q. mouēt. pᵃ vtrū pᵐ peccatum pmi hois in statu inocentie potuerit esse veniale. que soluit sic. pᵒ adducit opi. dn̄i alex. de ales. ꝙ non potuit eē veniale peccatum pmi hois. que iprobatur. Scho. postmodum ponit suam conclusionem ꝙ sic.

SEcunda questio huius di. sin̄ adductione alterius opinionis sol uitur per tres articulos. pmo quale fuit peccatuʒ ade. secundo ꝙ graue. 3ᵒ qō grauiꝰ pctm̄ an peccatū eue an ade. Rn̄ det demū q̄sito ꝙ pctm̄ ade fuit grauissimū ⁊ grauiꝰ peccato eue extensiue ⁊ ex circumstantia. peccatuʒ vero eue grauius intensiue.

CIrca. 22. vtꝝ primum peccatum fuerit ex ignorātia. sine iprobatione alioꝝ soluit Scho. ⁊ tʒ hāc ꝯclonē. Q peccatū ade nō fuit ex ignorātia facti aut iuris. bene tamen ex ignorantia circunstantiarum.

IN. 23. di. doc. mouet vnā. q. tm̄ que est de natura ipeccabili. Et soluēdo adducit opi. dn̄i Alex. de ales qui tenet ꝙ nō. ⁊ iprobatur nō in ꝯclusione. sed i ratōibꝰ. cōclusio tn̄ Scho. est silis. ꝙ deus non potest facere volūtatē creatam ipeccabileʒ.

DIstinctio. 24. vnica. q. deciditur Utrū portō supior distinguitur a portōne inferiore. Ad soluēdū adducit tres intellectus q̄bꝰ pōt intelligi titulus. q. ⁊ cōcedit ꝙ nō propter actus nec propter potētias distinguitur portio superior ⁊ inferior. sed ppt obā secundaria potentiarum.

UIgesimaquita di. vnica. q. ꝯtinetur. Utrum aliquid aliud a volūtate cāet effciue actuʒ volēdi. Ad quā soluendā inducitur mens dn̄i Goff. ibi. Dicitur hic ab vno doctore Et infra ibi. Dicunt alij ad rōnez. Ponitur opinio Henrici. Et no. ꝙ qn̄ docto. respondet rationibus gof. ad primā introducit rationem domini Henrici: Similiter ad 2ᵐ argumentum ipsius Gof. introducitur opinio domini Hērici. qui distinguit de voluntate vel vt appetitus vł ut libera. Tunc post istas solutiones soluit ipse. ⁊ postremo ponit suam conclusionem. scilicet ꝙ nihil aliud a voluntate est causa totalis volitionis.

ADuertendū ꝙ ista. 26. di. est vltima que extracta est de reportatōnibus ⁊ posita in opere āglicano. ⁊ cōtinet vnā. q. Utrū grā sit in pō vel i essentia anime. Et ad soluēdū ponit opi. Tho. ⁊ improbatur. qui tenuit ꝙ grā erat in eēntia anime. Illa auteʒ improbata poitur propria opi. q̄ tenet ꝙ gratia non est in eēntia aie sed in potētia.

IN. 27. dist. poit vnica. q. s. vtrū grā sit virtꝰ. Et ad soluendum recitatur opinio Henrici qui dixit ꝙ grā ē sicut v̓tus aliarū v̓tutū theologiacarū ⁊ improbatur. Ponit tandē opi. suā que ē ꝙ grā fūdamētalit est v̓tus. sʒ grā formalit nō ē v̓tus.

SCiendū ꝙ. 28. di. cōtinetur vnica. q. s. vtrū p liberum arbitriuʒ homo possit se cauere ab omni peccato sine gratia. Ad quā soluendaʒ inducitur respōsio dn̄i henrici. 2ᵒ ponitur opi. dn̄i Bona. ibi. Alia rn̄sio dat ⁊ improbātur ābo. 3ᵒ ponit suā cōclusioni. ꝙ homo in statu isto nō pōt cauere omne peccatuʒ sine gratia.

D Istinctio.29. vnica.q. continet. Utrū sit concedendū iusticiam originaliter esse donum superna turale. Ad quam soluendam inducitur opi. Henrici. et improbat. 2° ponit suam conclusionem quod nece est dicere iusticiam originalem esse donum supernaturale si ponatur ipam debuisse ponere tranqllitatem in omnibus potentiis.

In.30. di. ponuntur due. q. et fiunt argumenta pro et contra. in vtraque. Prima est hec. Utrū quilibet scdm legem cōmunem propagatus ab Adam contrahat originale peccatum. Secunda est. vtrum peccatum originale sit carentia originalis iusticie. Post quarum questionum argumenta: ad partes immediate introducitur illa distinctio. anteque soluat illas duas questiones. 31ª. vnica etiam questione continetur. s. utrum anima contrahat originale peccatum a carne infecta Et similiter arguit ad partes. et postque arguit introducit etiam 32am, anteque soluat alias. Et etiam vnica questione cōtinetur. scilicet vtrum in baptismo tollatur originale peccatum. Et in solutione.32. di. soluet omnes alias precedentes. Ideo ad soluendam istam materiam format quatuor articulos. et vnum quemque soluit. sm mentem Henrici. quolibeto.5. et quolibeto.6. quibus quatuor articulis expeditis soluit postmodū sm mentem propriam quatuor articulos nouos inducendo. per quorum solutionem patet solutio ad oēs.q. precedētes per pmū articulum.s. quid sit originale peccatū soluitur.2.q.30. di. et tenet hanc cōclusionē quod originale nō est aliud nisi priuatio iustitie originalis debite in esse. Et sic patet solutio ad.2.q. per 2m artim patet responsio ad primam.30. di. quod peccatum originale cōmuniter est in omnibus propagatis ab adā. per tertiū articulum soluitur.q.3.6. quod a carne trahit anima peccatum. per quartū articulum patet ad.32. dist. responsio. quod per baptismum tollitur originale.

C Irca.33. di. queritur. vtrum pena debita originali sit sola carētia visionis diuine. Ad quam soluendam tenet hāc viam. quod peccato originali non debetur pena sensus. nec pena damni. sed priuatio et pena de nō habendo visionem diuinā.

S Imiliter doc. simul mouet.5. qōnes. pmā. p.34ª. scdam pro 37ª tertiā p.36ª. quartā et quintam pro 35ª. distinctioibus. Questio faciēs pro 34ª. est vtrum peccatū sit a bono sicut a causa. Questio faciens p 35ª est. utrum peccatum sit per se corruptio boni. Qō faciens pro 36ª est. utrum peccatum sit pena peccati. Questio faciens pro 37ª pncipaliter est. vtrum peccatum possit esse a deo. Ad quas soluendas primo soluit.2. et dicit quod peccatū est formaliter corruptio boni. vel quod peccatū est boni supnaturalis priuatio. vel quod peccatū ē corruptio rectitudis debite inesse actui Ad alias questiones simul patet quō bonum potest dici causa peccati. et quō peccatum est causa peccati.

D Istictio.38. vnica.q. concluditur vtrum intentio sit actus voluntatis. Rūdet sco. quod intendere in proprie qd ē duci in obiectū nō ē actus voluntatis. si capitur proprie. sic est actus volūtatis.

C Irca.39. vtrū sinderisis sit i volūtate. 2ª. q. vtrū conscia sit in volūtate. Ad pmā soluendā ponitur. opi. Hērici qui rūdet ad utramque.q. quod tā sinderisis que conscia sunt in voluntate. Et improbatur. adde. Sco. tādē ponit quod sinderisis est in itellcū. et silr conscia

Q Uadragesima distinctio vnica .q. terminat. s. vtrum oīs actus sit bonus a fine. Rndet sco. quod oīs actus est bonus a fine partialiter. sed formaliter et totaliter est bonum ex aggregatione oīm circunstātiarum iuxta

Illud bonum est ex causa integra

IN.41.di. mouet questio vtruz aliquis actus noster possit esse indifferēs. Ad quā soluendam ponit mēs beati Thome pᵃ.2ᵉ. Scho. tamen finaliter ponit conclusionē suaz ꝙ possūt esse in nobis actꝰ idifferentes. nō solū indifferētes i genere nature. sed etiam in genere moris.

QUātū ad.42.di.mouet questio sine argumentis. sed soluz querit distinctio peccatoꝛuz. Et Scotus remittit se ad di.6.hꝰ doc.tn̄ tenet hanc opi.hic ꝙ distictio peccatoꝛuz pōt sumi vl' ex obliquitate pꝛeceptoꝛuz vel ex cōpatione ad virtutes.

CIrca.43.vtrū voluntas possit peccare ex malitia.7 facta distictioue de peccato ex infirmitate ex ignoꝛantia.7 ex malitia.tenet cōclusionē affirmatiuā ꝙ sic.

CIrca.44.di.de inmoꝛtali duce resoluendā q̄rit vnica diffinita) vtrū potētia peccādi sit a deo. Et rn̄det Scotus ꝙ potentia aut capit ꝑ fūdamēto aut ꝑ respectu. Si pꝛo fundamento sic tenenda est hec conclusio. ꝙ potentia vero peccandi est a deo. Si vero capiatur pꝛo respectu 7 hoc dupliciter. aut ꝑ r̄spectu ad actū peccati. aut pꝛo respectu ad diffoꝛmitatē. Si pꝛo respectu ad actū sb̄stratū diffoꝛmitati sic est a deo. quia est quid positiuū. cū etiā fundamentū 7 terminus sint positiua. Si capitur pꝛo respectu siue pꝛo oꝛdine ad diffoꝛmitatem sic nō est a deo. q2 est mere negatiuuz sicut 7 diffoꝛmitas que foꝛmaliter ē peccatū. cū peccatū foꝛmaliter nihil sit ex sententia Jo. p̄mo.

Debet i fine oīz harū ꝯclusionū Schoti poni illud extra quod ē pꝛo 6ᵃ distictione āgeloꝝ. 7 quoꝝ pꝛicipi deo sit laus 7 gloꝛia per eterna secula. Amen.

a
pmum vacat
Circa creationem
completa
sub ratione
b
deliũ sz magis
sufficienter
Ad primum
pñs relo
c
r^m mãe
posset
interruptum
nouatio
d
aliquid
tum. igitur
nr̃e mensurentur
primum in esse
e
2ª quia
in quanta
centro
tur ex partibus
f
ꝛ iste punctus
nec etiam
est sursum
ad aliqd
g
naturaliter
alicui enti
Hic dicitur
coordinatõne
h
duplr. vel
te que dicitur
resurgere
in infinitis
i
dico ꝙ hic
est naturaliter
in ipso ꝙ
qd ad qd

k
omnẽ natu
riti ꝛ demeriti
trãslatio
ante actum
l
cauerunt
volũtatem
ab istis
Contra
m
cogi ad as
ꝑtio nec anima
qꝫ vnitur
ctu in alio
n
innatas
vtranqꝫ cau
cognitione
potentia
o
ens in potẽtia
nari ad aliquod
simul de luce
trũ vel ruborez
p
pluuiam
tio mixti
et transmutari
effectiuam
q
eius prefuerit
guinis ad
ista costa
paruulus
r
vel aliter
inferioris
duo sint
enim isti
s
differunt
per penitẽtiam
contra iudi
ne peccatum

t
preterea
partem eius
ceteris pari
eo ꝙ omnino
v
Sed primum
tellectum
sibi ꝛ sibi
do ꝙ ex simi
x
ab vna
u dua
Nota
ibi lis
y
Pars
Relatio
Acutissimas
dit illi
cipue per

Finis

Nondũ ꝙ põ capitl̃ duplicit vno° ꝙ põ ab[illegible] quod [illegible] [illegible] quod nõ est sed [illegible] ut [illegible]

¶ Incipit scriptũ sup 3°. sentẽtiaꝝ edi tũ a fratre Joanne duns ordinis fratꝝ minoꝝ doctore subtilissimo ⁊ oim the ologoꝝ principe.

Um ũẽ nit igĩ plenitudo tẽpo ris ⁊c̃. ¶ Postq̃ mgr̃ in pmo lib° determiauit de deo q̃tũ ad rõem sue natural' pfectiõis ⁊ in 2° li° determiauit de ipo inq̃tũ ei⁹ pfectio relucet in opib⁹ creatõis. Jn hoc 3° detrrmiat de deo inq̃tũ ei⁹ pfectio re lucet in opib⁹ restauratõis. ¶ Et circa p̃. di. huius tertij querũt q̃nq₃. Prio vtꝝ possibile fuit nãm hũanã vniri v̄bo in vnitate suppositi ¶ 2° vtrũ tres psone possint assumẽ eandẽ nãm nũero ¶ 3° vtrũ vna psona possit assumer̃ ples na turas. ¶ 4° vtꝝ suppositũ creatũ possit sustẽtificare ypostatice aliã nãm creatã ¶ 5° vtrũ formalis rõ terminãdi istã vni tatẽ sit proprietas relatiua.

Irca primum arguit̃ q̃ nõ. q2 actus purus ⁊ infinitus nõ est alicui ꝯpo nibilis. ut pbatũ est di 8 p̃. li. verbũ est talis act⁹ g̃ ⁊c̃. ¶ Preterea inter vnibilia est aliq̃ pportio. finiti ad infinitũ nulla est pportio. v̄bũ est infinitũ nã hũana ẽ finita. g̃ non sunt vnibilia ¶ Preterea. ꝯtraria nõ pñt simul esse ppter eoꝝ re pugnantiã. nã creata ⁊ increata plus re pugnãt sibi iuicẽ q̃ ꝯtraria. q2 ꝯtraria sunt i eodẽ genere. nõ sic creata ⁊ incre ata nã p3. g̃ ⁊c̃. pma pbat̃ p phm. 4. me tha. vbi arguit q̃ si ꝯtraria essent siml' in eodẽ. ⁊ ꝯtradictoria essent siml' vera

¶ Preterea incarnare est agẽ. g̃ incarnari est pati. verbũ diuinũ nõ patit̃ g̃ nõ in carnat̃. pbatio ꝯñtie. q2 oĩ actõi corrñ det aliqua propria passio. ⁊ si negetur hoc ppter instantiam de amare ⁊ ama ri. g̃ eodẽ mõ de vnire ⁊ vniri nõ valet instantia. q2 illa est actio imanẽs cui ñ corrñdet passio aliq̃ in obiecto. s3 incar nare est actõ trãsiẽs in obiectũ extra. igĩ sibi corrñdebit passio aliq̃ ¶ Preterea p aliq̃s ratiões spẽales ar̃. ⁊ pmo ex pte nãe assũpte. q2 eadẽ nã hũana est hec p se exñs. ⁊ psona psonalitate creata. sed nã nõ põt assumi nisi sit h̃ p se exñs. igĩ non põt assumi nisi psonã psonalitate ppria. sed si sit sic psonata. non põt as sumi a psona increata. igit̃ est inassum ptibilis. igit̃ ⁊c̃ pbatio pme propõis. q2 per se existens in natura intellectuali ẽ persona. pbatio scđe ppõnis. quia nõ potest assumi nisi actu existẽs. ⁊ hoc exi istẽtia sibi ppria. s3 exñtia ppa nãe que est sb̃a. est p se exñtia. ¶ pbat̃ ẽt eadẽ p põ. q2 sicut nã creata se h3 ad singl'arita tẽ: ita nã intellectualis saltẽ singl'is vr̃ se hr̃e ad psonalitatẽ. s3 nã creata ita ẽ sin gl'aris q̃ non põt manẽ eadẽ sine sua sin gularitate. igĩ nec nã intellectual' singl'is põt manẽ eadẽ sine sua psonalitate ¶ 2° arguit̃ ex pte assumẽtis. q̃a q̃ sola rõne differũt vnũ nõ põt esse rõ vnionis real' ⁊ nõ alteꝝ. psona ⁊ eẽntia sola rõe diffe rũt. al's videret̃ eẽ cõpõ in diuis. igĩ ⁊c̃. maior pbat̃. q2 cũ vnio real' sit ad aliq̃ rẽ fm q̃ h3 esse reale nihil termiat ista3 vnionẽ precise fm q̃ habet esse ratõnis precise causatũ per actũ intellectus. igit̃ si vnio est realis ⁊ illa realiter sunt tãtũ vnũ totũ quod est ibi terminat istam vnitatem realem. ¶ Preterea omis de pendẽtia est ad indepẽdens ⁊ ad absolu tũ ut vr̃. psona diuina inq̃tum talis nõ est absoluta. igit̃ natura nõ depẽdet ad psonã inq̃tu3 persona. sed non vnitur persone nisi dependeat a persona inq̃ tum persona. igitur non vnitur psone.

Tertio arguit ex pte vnionis. qr ois dependentia alicuius ad alterz vel est cati ad cam. vel cati posterioris ad catu p9 hoc vr manifestu in oibus dependetijs. na humana no dependet ad verbuz ut catum posterius ad catu prius. qr i pncipio erat verbu p qd creata sunt oia nec dependet ad ipm precise ut catum ad cam. qr si depedet ad ipm ut ad caz terminus istius dependentie est cois trib9 psonis igr. rc. ¶ Oppositu Jo. i. vbum caro factu est. vbi caro pro homine sumitur fm Aug9.

Supponendo. partem affirmatiuam tanq articulu fidei pncipalem inter illa q respiciut tepalia: ad intelligedu ista possibilitate tria sunt videda pmo qd debeat intelligi p vnionez psonale. ¶ 2o qualit ipsa sit possibilis ex pte psone q assumit. ita q ex pte ei9 no inueniat repugnatia ¶ 3o qualiter sit possibilis ex pte nae que assumit. ita q ex pte eius no inueniat repugnatia ¶ De pmo dico q ista vnio no dicit p se aliqd absolutu. qr quocuqz absoluto intellecto in altero extremo. no intelligit pfecta ro vnionis. qr vnio n intelligit ad se siue igr comittet absolutu in vno extremo siue in duob9 cu no sit nihil. saltez dicit relatoem no aut coem que sit eiusde rois in vtroqz extreo. qlis est silitudo. qr no est habitudo eiusde ronis in na assumpta z psona assumete. psona aut assumes nulla habet relatioez realem ad nam creata. ex di. 30. p. li. ex9 aut nisi natura assumpta aliquaz haberet relatone ad assumete. nihil intelligeret p se p ista vnione. nec illa relatio in natura assupta est tm res rois qr tunc ipsa vnio no eet real. ¶ Est igit ista vnio relatio disquiperantie realis in vno extremo: cui in altero nulla relatio corrndet. vel saltez nulla realis. z ita relatio ista est ordinis in vno extremo relato no est aut ordinis cati ad caz. qr illa est cois ad tota trinitate. necqz cati posterioris ad catuz pus. qr verbu no est aliqd catuz. Est igit relatio ordinis siue dependentie alterius rois ab omni depedetia z ordie causati ad caz. z cati posterioris ad causatu pus. ¶ Et licet difficile sit videre aliqua dependetia esse tale. tn ista pot patere aliqlit in subiecto z accnte. Accns.n. ad substatia siue ad subiectu suu duplice hz habitudine. s. informantis ad informatu. z ista necessario includit ipfectonez in subiecto informato eo s. q potetialitatez hz respectu actus fm qd. s. accntalis. aliam hz ut posterioris naliter ad pus a quo depedet. no ut ab aliqua ca. qr si hz subiectuz p aliq ca hz ipm pro ca mali. z hoc est inqtu informat ipsum. si igit iste due hitudines accntis ad subiectu abinuice distinguatur: altra necessario est ad subiectu sub roe ipfectois in ipso subiecto. s. potetialitatis. altera nulla iperfectoem necessario ponit in eo. sz tm poritate nalem z sustentatioem respectu accntis. huic similia est ista habitudo que est depedetia nae huane ad psona diuina q est extra oem dependetia cati ad cam. h etia non habet p termio pmo naturaz: sed persona inqtuz psona. ita q sicut entitas nae est alteri9 ronis ab entitate propria psone ut psona. ita dependetia ad tale ens z tale e alti9 z alteri9 ronis.

De secundo dico q si repugnaret psone diuine sic assumere aut terminare dependetia nae huane aut h eet inqtu e psona diuina: aut inqtu est h psona no pmo9. qr ista depedetia no infert aliqd repugnas psone diuine qr nec ppone. nec politate. nec limitatonez. Ro.n. oz nisi q terminas ista depedetia sit in se aliqd indepedes hns entitate tale ql reqrit ad terminadu ista dpedetia nec sequit aliq ppo nec politas. pz nec dpedetia in psona diuina. qr no oz ea realr referri. sz tm termiare depedetiaz nate

hũane assũpte relate ad eã. ¶ Nec 2° est aliq̃ repugnãtia ex pte diuinẽ psone inq̃ tũ h. puta q̃ hec psona vna sumit ⁊ nõ alia. q̃z lz respectus ꝯñs nãm vel termia re talẽ respectũ sit cõe tribus ⁊ iõ oĩs cã litas respectu creature ꝯueniat trib⁹ nõ tñ oz q̃ iste respect⁹ q̃ nõ ꝯseq̃t entitatẽ q̃dditatiuã. sed psonalẽ sit cõis trib⁹. nã oĩs entitas psonal̃ idepẽdẽs põt sufficiẽ ter termiare istã depẽdentiã. talis est en titas ꝓpa cuiuscũq̃z psone. et ut distigui tur ab alia. igr̃ ⁊c. ¶ Sz istõ ꝓbat̃ aliter q̃z psona diuia ꝯtinet ⁊ includit in se v̾ tualiter pfectõez cuiuslibz psone create respcũ nãe create supplẽ põt vicẽ psõe create ad terminãdũ istã depẽdẽtiã nãe create. ¶ Istud argumẽtũ duplr̃ deficit ꝑmo ƒm eos q̃ sic arguũt. q̃z ponũt rea litatẽ psonalẽ non esse pfectõem simplr̃ illud aũt qõ est rõ ꝯtinedi mltas pfectõ nes v̾tualit̃ ⁊ q̃tũ est de se infinitas oz q̃ sit pfectio simplr̃. psona ãt diuina si ꝯti neret realitatẽ vni⁹ psone create p idez ⁊ infinitas. ⁊ ita entitas psonalis ei⁹ eẽt pfectio simplr̃. qõ ipsi negant. Preterea ita pfecta ꝯtinẽtia est i eẽntia diuina re spectu nate create sic in psona diuia re spectu psone create. imo q̃ ad aliq̃d ma gis. q̃z eẽntia est absolute infinita nõ sic entitas psonalis. sed ista eẽntia ex pfecti one sua nõ põt esse formalit̃ eẽntia alic⁹ psone create ut suppleat formalit̃ vicez nãe create quã tñ ꝯtinet v̾tualit̃. igit̃ nec multomagis psona illa põt supplẽ vicẽ illã respectu psonalitatis create. Jõ nõ arguẽdo ex pfectõe ẽtitatis psonalis .q. ipsa ꝯtineat v̾tualit̃ aliquã psonalitatẽ creatã: sed ex hoc q̃ illa entitas psonal̃ est independẽs. ⁊ independẽs inq̃tũ tale põt terminare depẽdentiã alteri⁹ ad ipz qõ natũ est hr̃e terminũ talẽ. Jsta ãt de pendẽtia nata est hr̃e psonã ꝓ termio ⁊ non nãm. igit̃ psona diuina indepẽdẽs potest sufficiẽter terminare talẽ depẽdẽ tiam nature create ad ipsam.

Tertius articulus

est difficilior q̃z ibi oporteret oñdere di stinctõem singl̃aritat̃ nãe create a psõa litate creata. ꝓbat̃ tñ ꝓpositũ triplr̃. p° q̃z singularitas ꝓcedit nãliter psonalita tẽ. deus igr̃ põt influere ad singl̃aritatẽ sicut ad ꝑus nãliter nõ influẽdo ad pso nalitatẽ. ⁊ ita põt ꝑuenire in illo instãti in quo nã singl̃aris dz psonari in se: ne ipa psonet̃ in se sed in alio. 2° q̃z illud qõ est vni⁹ generis põt hr̃e modũ alteri⁹ ge neris. ut pz de accñte p se exñte i eucha ristia. igr̃ sicut accñs põt hr̃e modũ sub stãtie ut ibi apparz: ita substãtia põt ha bere modũ accñtis ei⁹. s. dependẽ. sz h⁹ posito ex pte nãe hũane que est sbã: sal uat̃ dependentia ⁊ vnio illa q̃ dicta est. ¶ 3° arguit̃ q̃z q̃to aliq̃ sunt magis diuer sa: tãto magis sunt adinuicẽ vnibilia. h⁹ ꝓbat̃ inductiẽ. q̃z indiuidua eiusdẽ spẽi sunt minime vnibilia. res diuersoꝝ ge nez sunt magis vnibiles: q̃ aliq̃ eiusdez generis. ut pz õ subiecto ⁊ accñte. igitur cũ maxie diuersa sint creatũ ⁊ increatũ q̃z nõ vni⁹ generis sequit̃ q̃ ipa erũt ma xie vnibilia. q̃z vnuz potẽtiale respectu alterius. ¶ Jste rõnes nõ oñdunt ꝓposi tũ. p° nõ. q̃z si ipa valeret ꝓbaret q̃ de⁹ posset facere nãm simul manẽ ⁊ nõ sin gularẽ. vel si singularẽ p° hac singulari tate posset eã etiã manẽtẽ postea facere singularez alia singularitate. ꝓcedit. n. singularit̃ natura ut nã seipaz ut singu larẽ. q̃ si neget̃ nãm posse fieri nõ singu larẽ hac determiata singl̃aritate ⁊ ipaz posse manẽ nisi sub eadem singl̃aritate mltomagis sequit̃ h⁹ de nã singulari et ei⁹ psonalitate q̃z hec ẽ vltia actualitas ei⁹. ¶ 2ª rõ v̾r peccare q̃z mod⁹ ille q̃ ve ẽ ꝓpus vni⁹ generis: nõ ꝯuenit alicui alte ri⁹ generis. sicut. n. est isti ꝓpus. ita ẽ cui cũq̃z aliĩ incopossibil̃. nec qõ adducit̃ õ accñte sepato ꝯcludit ꝓpositũ. q̃z nõ hz illũ modũ qui est ꝓpus sbe. modus. n. sbe est p se esse nãlit̃. h⁹ est in eẽndo non

inclinari nāli aptitudine ad aliud. nō sic
autē accñs sepatū. ¶ Et si adducat̄ illud
v°. metha. φ dr̄a sb̄alis hȝ modū quali
tatis. Rn̄°. φ non intelligit ibi phus de
mō ꝓpo qualitatis ut generis: sed intē
dit ibi ponere multiplicitatē hui⁹ voca
buli qualis. ⁊ vnus modus eius est fm
φ dr̄a sb̄alis dr̄ qualitas. Iste modus
hui⁹ nois quale non cōuenit alicui spēi
q̄litatis ut est genus. nec iste modus ē mo
dus ꝓprius generis q̄litatis: sed tm̄ est
modus istius qd̄ dr̄ quale in cōi. igit̄ in
ꝓposito oportet oñdere distinctōez nāe
create a psonalitate creata p aliud φ p
illud. ¶ 3ª rō non vr̄ ꝯcludere qꝛ rō vni
onis non req̄rit distantiā vnibiliū nisi
ꝓpter pōlitatē in vno extremo: ⁊ actua
litatē in altero extremo: sicut pȝ de sub
iecto ⁊ accidēte que se habēt ad inuicē
sicut potētia ⁊ actus. Ista rō non cōclu
dit de istis maxie distātibus. s. verbo et
nā creata qꝛ neqȝ verbū est formalit̄ ac
tus nāe create neqȝ nā creata est forma
liter potētia respectu v̄bi neqȝ ecōuerso
qꝛ tūc ex eis nāliter natū esset fieri vnū.

Ideo propter istū tertiū articulum
oȝ videre quō se hēat illud a quo nā in
tellectualis dr̄ psona ad illud a quo nā
talis est singularis ⁊ indiuidua. ⁊ pȝ φ
non eodē formaliter ⁊ vltiate est indiui
dua ⁊ psonata hac psonalitate creata:
qꝛ fm Damas. li°. 3°. c. xi. verbū assū
psit nāȝ in athamo nō tm̄ personatam.
Due sunt opiniones probabiles de psona per quod constituitur natura ut psonetur.
¶ Quid aūt sit illud ꝓpum q̄ natura est
psonata due vident̄ vie ꝓbabiles. vna
φ psona sit psona p aliquid positiuū i
nā vltra illud q̄ nā est indiuidua ⁊ hoc
siue illud positiuū sit absolutū siue re
spectus. ¶ Alia via φ p negatōem addi
tā nature sit psona. Primū posset poni
aliquo mō ꝓportōaliter ei qd̄ dictū est
in 2° li°. de indiuiduatōe. di. 3. φ sicut est
aliq̄ realitas ꝓpria qua nā est hec vltra
illā q̄ nā est natura: ⁊ hec nō est forma
lit̄ illa: ita vltra vtrāqȝ istaꝝ esset reali
tas aliqua qua esset psona ⁊ illa neutri
istaꝝ esset formalit̄ eadē. ¶ 2ª via negat
omnē realitatē positiuā ꝯstituē psonaȝ
⁊ ponit illā realitatē qua nā est hec: esse
vltimā entitatē positiuā ⁊ vltra hāc nō
esse nisi negatōem aliquā q̄ dicat̄ subsi
stēs in nā intellectuali ⁊ psona. ¶ Cōtra
primā viā arguo q̄drupl̄r. pmo qꝛ tunc
esset aliqua entitas positiua in nā hūa
na que esset inassūptibilis a v̄bo. ꝓba°
ꝯn̄e. Isti. n. vltie entitati quā addit pso
na vltra singulare repugnaret ꝯdictorie
cōicari sicut nā cōicat̄ supposito pȝ qꝛ p
sona est incōicabilis exn̄tia ⁊ ita repug
nareȝ sibi ꝯdictorie assumi: ꝯn̄s vr̄ incō
ueniens. tū qꝛ fm Damas. lii. qd̄ est in
assūptibile est incurabile. tū qꝛ ois enti
tas positiua creature eque est in poten°
obediētiali respectu psone diuine. 2° qꝛ
sequit̄ φ nā que iaȝ assūpta est a v̄bo ca
reret illa entitate positiua que tū ponit̄
vltima ⁊ quasi actualissima ⁊ determi
natissima in nā tali. Et si n̄ videat̄ incō
ueniēs ꝯcedere nāȝ istā carere ea: arguo
φ ista nā nō posset dimitti sibi q̄n opor
teret dari sibi aliaȝ realitatē ab ea quā
non hȝ. s. psonalitatē: vel remanēt non
psona qꝛ tunc nō esset psona sine illa re
alitate ⁊ illā nunc nō habet ergo oȝ istā
d̄ nouo illi nature dimisse dari. Immo
seq̄t̄ 3° φ ista nā n̄ posset dimitti vl̄ eē p
sonā qꝛ tal̄ realitas n̄ pt̄ eē realitas nāe
sicōsū ē in. q. nec pōt ꝯtieri p idētitatē
in aliq̄ natura que nō est eadē sibi. q̄cq̄d
eni non ꝯtinet aliquā realitatē p idētita
tē manens idē non pōt eā ꝯtinere p idē
titatē. ¶ 4° sequeret̄ φ nā intellectualis
posset fieri actu exn̄s ⁊ in nulla psona.
pus. n. nāliter posset fieri ⁊ nō sub ista
realitate: qꝛ ex quo ista realitas non po
nit̄ realiter nec formaliter eadeȝ nature
⁊ nā ut natura est nāliter p̄or seipā ut ē
sub ista realitate posset fieri nō sub ista
realitate ⁊ in 2° instanti nature q̄ assūit
a v̄bo non esset necesse v̄bū tūc eā assu
mere: posset ḡ tunc illā nō assumē ⁊ ita

relinqueret sibi ⁊ tūc non esset psonata aliq̄ personalitate creata nec increata.

¶ Cōtra 2^am viā videntᷣ esse multa: pmo q2 ista negatio nō posset poni nisi inde pēdentia ad psonā extrinsecā. sed si ista sufficeret ad psonalitatē ppam tūc aīa sepata esset psona qd̄ est falsū fm Ric. x°. de tri. c.23°. ¶ 2° q2 eadē argumēta vi dentᷣ esse ꝯ istud que sūt ꝯ illō ꝙ ingeniū sit ppetas ꝯstitutia pris p° li°. di.28. nulla.n. negatō potest esse de se incōica bilis sed tm̄ p affirmatiōem: ⁊ ita cū de rōe psone sit incōicabilitas nulla psōa pōt esse formalitᷣ psona p negatōez. ¶ Si militᷣ ut argutū est ibi nulla negatō pōt inesse alicui subiecto p° ſ3 tm̄ p affirma tōez q2 negatō absoluta ⁊ libera est cōis enti ⁊ nō enti ergo negatio ista q̄ psona est psona nō est ppa isti psōe nisi ponatᷣ aliq̄ affirmatō ppa isti psone. ⁊ ita pus est psona p affirmatōem ꝙ p negatōem

¶ 4° q2 sicut argutū est in.q. de indiuidu atōe diuidi est ipfectōis ǵ necesse ē illud q̄ repugnat alicui diuidi eē entitatē po sitiuā ⁊ ex hoc ꝯclusa ē entitas positiua q̄ nā est indiuidua ⁊ indiuisa. ¶ A sili ar guo in pposito: dependē ad psonā extri secā est ipfectōis. igr̄ nō dependē siue re pugnare talitᷣ dependē non pōt esse nisi p aliquā entitatē positiuam.

Non asserendo potest media ri inter istas vias nec ꝯcedēdo cu3 pma via aliquā entitatē positiuā esse in nā i tellectuali creata cui repugnet ꝯdictoꝛie cōicari cōicatiōe aliq̄ repugnāte psone: q2 nulla vr̄ entitas positia in nā creata q̄ nō sit possibil' depēdē ad vbū ⁊ ita cōi cabilis eo mō quo dr̄ nā cōicari suppo sito ut q̄ suppositū dr̄ ens i nā. puta hu manitate dr̄ hō ⁊ hac hūanitate ħ hō.

¶ Nec cū 2^a ꝯcedēdū est ꝙ sola negatio d pēdētie ad psonā extrisecā est ꝯpletiuū formale i rōe psone create q2 sicut argu tū est tūc aīa sepata esset psona. ¶ S3 di stinguēdū est intᷣ depēdētiā actualē pōlē ⁊ aptitudinalē ⁊ h° vocādo aptitudin lē q̄ sp ꝙtum est de se esset in actu q̄ mō graue aptū natū est esse in cētro vbi sp esset ꝙtum est de se nisi esset impeditu3 ⁊ pōlem voco absolute illā vbi nulla ē ipossibilitas ex repugnātia vel incōpos sibilitate terminoꝝ ⁊ ista possibilitas potest esse q̄nq3 respectu potētie actie su pnālis ⁊ nō tm̄ nālis. l3 igr̄ sola negatio depēdentie actualis non sufficiat ad ra tionē psone neq3 indepēdētia 2^a posset poni in natura creata ad vbū. nulla.n. est nata vel entitas creata cui repugnet ꝯdictoꝛie depēdere ad verbū tm̄ negatio dependētie aptitudinalis pōt cōcedi in nā creata psonata i se ad verbū: alioq̄n nā creata psonata i se ad verbū: alioq̄n violenter quiescēt in psona creata sic la pis violēter descit sursū ⁊ ita ista nega° nō dependētia non quidē actual' sed ap titudinal' talis cōplet rōem psone in nā intellectuali ⁊ suppositi i alia nā creata nec tm̄ hec indepēdētia aptitudialis po nit repugnātiā ad depēdētiā actualē q2 l3 nō sit aptitudo tal' nāe ad depēdēdū est tm̄ aptitudo obediētie q2 nā illa est i pfecta obia ad dependēdū p actōez agē tis supnālis. ⁊ q̄n datᷣ sibi talis depēdē tia psonatᷣ psonalitate illa ad quā depē det q̄n aūt nō datᷣ psonatᷣ in se ista nega tōe formalitᷣ ⁊ nō aliq̄ positio addito vl tra illā entitatē positiuā q̄ est hec nā.

Per hoc ad argumēta ꝯ il lā viā de negatiōe pat3 ad primū. ¶ Ad aliud q̄n arguitᷣ ꝙ negatio de se nō est incōicabil'. ¶ Rn̄°. sic dictū fuit. di. 2. p° li. ⁊. 23. incōicabile qd̄ ptiet ad rōe3 psone excludit duplicē cōi cabilitatē. v3 cōicabil' ut qd̄: ⁊ ut q̄. nata creata est incōicabil' pmo° q2 singlare. ¶ Singulare.n. non est cōicabile ut quod nisi sit illimitatū ut essentia diuina. sed natura creata non est incōicabil' ut quo nisi intelligēdo per incōicabile negatiō nē cōicationis simpliciter. s. negatione3 cōicatōis actual' ⁊ aptitudinal'. n̄ āt itel ligēdo repugnātiā forлē vtriq3 cōicatē i

Nota qr conceptus incoicabilis e vniuocus deo et creature.

Contra tūc non vr̄ psona esse vniuoce in diuinis ꝛ in creaturis q: ibi est aliqd formaliter incōicabile: ut cui repugnat vtroqꝫ mō cōicari. hic nō. immo non vr̄ esse psona q: nō hꝫ diffinitōēꝫ psone Rn̄o iste ꝯceptus incōicabil' q̄ negat cōicatiōēꝫ actualē ꝛ aptitudinalē: vniuoc' est deo ꝛ creature. psone diuine ꝛ create negatio. n. est vniuoca multis: qn̄ idē affirmatū a plibus negat'. sꝫ negatō cōicabilitatis que includit repugnātiā ad cōicari: nō est vniuoca. q: nō ꝯuenit creat' ꝛ hoc mō ꝯcedo nō esse psonā in creat' vn̄ si incōicabile put ptinet ad rōem psone pfecte dicit nō tm̄ negatōēꝫ cōicationis vtroqꝫ mō sꝫ ēt repugnātiā ad cōicari nulla erit pfecte psona nisi diuina. Jlla. n. includit aliqd absolute q̄ ꝯdictorie repugnat sibi cōicari quocūqꝫ mō ꝛ vt qd. ꝛ ut quo. psona. n. diuina nō tm̄ hꝫ negatōem cōicatōis actual' ꝛ aptitudinalis: sed ēt hꝫ repugnātiā ad cōicatōnē. ꝛ ut qd ꝛ ut quo. ꝛ repugnātia talis nūq̄ pōt eē nisi p entitatē positiuā. ꝛ iō sequit' psonā istā nūq̄ esse sine tali entitate. sed psona creata nō est sic incōicabil'. ꝛ iō nō oꝫ sibi tribuere talē entitatē psonalē. Et ex ho pꝫ qualit' ista rō pus icludit ꝓpositū de ingenito. nō aūt hic.

¶ Istud dictū facilit' videri pōt. si videamus drīaꝫ inter negatōēꝫ nudā actus ꝛ negatōem aptitudinis: ꝛ negatiōēꝫ que reqrit repugnantiā. ¶ Prima est in graui exn̄te sursū respectu vbi in cētro. 2a ē in supficie nigra respectu albedis si ē in potētia neutra ad ipaꝫ. 3a est in hoie respectu irrōnalis. ꝛ lꝫ negatio sit vnius rōnis in se tn̄ distinguit' ꝯpando ad illud cui iest respectu tertij. ita hic negatō potētie dependēdi nulli creato ꝯuenit. negatō aptitudinis inest cuilibet nature psonabili in se ēt qn̄ actu depēdꝫ. q: actū supnaturalē nō ꝯcomitat' aptitudo in nā: cū sit tm̄ in poten tia obediētiali ad ipm. negatio actus inest aie sepate. nec 2a negatio sola. nec 3a negatio sola suffi cit ad psonari in se sed ambo sil' cū pma non pōt hri. ¶ Ad 3m dico q̄ negatō potest dici ꝓpa q: non est cōicabilis mltis vt qd. ꝛ ista negatio in creaturis est ꝓpa p istā entitatē positiuā q̄ nā est hec. cui repugnat cōicari mltis ut qd. vl' pōt intelligi ꝓpa. i. nō cōicabilis alij ut q. ꝛ sic nō est in creaturis. ¶ Ad 4m ꝯcedo q̄ si depēdere repugnaret alicui creature: repugnaret ei necessario p aliqd positm̄ sed nulli pōt repugnare q: ois entitas creata non solū depēdet ad increatū ut ad cām: sed etiam potest dependere hac speciali dependentia.

Sed contra istū articulum 3m est aliq̄ dubitatio an sit aliq̄ ētitas absoluta noua que sit ꝓpriū fundamētū hui' relatōis noue. s. depēdētie ꝛ vnionis ad vbū. ita q̄ ipa posita nō possꝫ eā nō ꝯseq relatō ei' ad verbū. vr̄ q̄ sic. q: al's mutatō eēt pmo ad relatōem ꝛ a relatōe. q: si vbū dimittēt illā nāꝫ absolutā assūptā. relatio vnionis nō eēt. ꝛ p te nullū absolutū nouū eēt. g̊ muta° pmo esset a relatōne. silit' si assumeret nām mō psonatā in petro: si nō oportēt aliqd nouū absolutū aduēire ad ho ut psonaret' a vbo: pmus termin' hui' mutatōis eēt relatio noua. sed ꝯn̄s istud eēt ꝯ phm 5°. phy. q: in adaliqd nō est motus nec mutatō Contra ēt rōem. q: relatio nō vr̄ eē noua nisi aliqd absolutū sit nouū in altero extremo. si. n. aliqd oio eodē mō se hꝫ i se. g̊ ad qdlibet alteꝝ: nihil est nouū in vbo in se nec in nā assūpta nisi sit aliqd absolutū nouū. ergo tale absolutūꝫ non oportet ponere.

Sed oppositū vr̄ pbabilius. quia illud absolutū eēt necessario vnitū vbo ita q̄ sicut incōpossibile est illā vnionē esse ꝛ nō esse ad vbū ut ad terminū: ita incōpossibile essꝫ illud absolutū qd est necessariū fūdamētū vnionis eē nō vnitū vbo. nulla vr̄ talis entitas absoluta

in creatura. ¶ Preterea. tal' entitas abso
luta q̄ eēt ꝓpriū fundamētū vniōis ad
verbū: aut esset accn̄talis aut ſbalis. nō
accn̄talis. qꝛ nā ſbalis vr̄ ꝑsonabilis i se
loquēdo de natura intellectuali inq̄tū
sc3 est p̄oꝛ oī accn̄te. igr̄ sic qn̄ ꝑsonat̄ in
alio vr̄ ꝑsonari ut prioꝛ oī accn̄te. ⁊ ita
nullū accn̄s est ꝓp̄a rō ꝑsonatōis illius
⁊ ꝑ ꝯn̄s nec istius vniōis. ¶ Si ſbalis nō
pōt dici ꝙ illa sit aliq̄ res alia ab illa q̄
pōt esse in ꝑsona creata. qꝛ tūc aut mā
aut forma aut ſb̄a ꝯposita esset in chri
sto ſm hūanitatē q̄lis nulla eiusdē rōis
esset in alio hoīe. esset igr̄ entitas ſbal'
eadē tn̄ māe vel forme vel ſb̄e ꝯposite.
Sed q̄cquid ē idē alicui ſb̄e manet ma
nēte illa ſb̄a: igr̄ nā assūpta nō poss3 di
mitti a v̄bo nisi mañte iª ētitate absoª.

Ad illud in oppositū de p̄ho 5° phi. pōt dici ꝙ re
latio pōt tripl'r se hr̄e ad fundamētum
vno° ꝙ fundamētū nō pōt poni sine re
latōe illa absq3 ꝯdictōe. qꝛ fundamētu3
non pōt sine ꝯdictōe esse sine termio il
li' relatōis. nec ēt sine relatōe ad termiᵐ
qꝛ ista nā necessario req̄rit talē termiᵐ
ad sui esse. tales sūt relatōes creature in
q̄tū creata ad deū inq̄tū creatoꝛ. hi' re
latio est idē realit̄ fundamēto. sicut pat3
ex. di. i. 2. li. Alio° fundamētū pōt esse si
ne relatōne: qꝛ potest esse sine termio. tn̄
fundamēto ⁊ termio positis necessario
ꝯsequit̄ ista relatio: ita ꝙ ista duo sil' po
sita sint necessaria cā relatōis: siue in v
troq3 extremo siue in alt̄o. Exᵐ de sili
tudine in albo ⁊ albo. 3° mō relatō pōt
non necessario ꝯseq̄ fundamētū: qꝛ nō
necessario coexigit terminū: nec hitudi
nē illā ad terminū. neq3 ēt fundamēto ⁊
termio positis necessario ꝯsequit̄ relatō
ambo extrema vel vnū. sed ꝯtingent̄ dr̄
aduenire extremo ēt postq̄ q̄ōlibet ab
solutū in ip̄o ⁊ in terio fuerit positū in
esse. hoc mō se hn̄t m'lte relatiōes: puta
cōiter vniōes absoluti ad absolutū. Si
eni forma ꝑ se esset ⁊ mā ꝑ se eēt ut coꝛ
pus organicū ⁊ aīa. vel si subiectu3 ꝑ se
esset ⁊ accn̄s ꝑ se: ut panis ⁊ q̄titas si ō
nouo vniant̄: nullū absolutū nouū ē in
altero extremo. sed ista relatio ꝯtingent̄
se h3 ut possit inesse ⁊ nō inesse etiā ex
tremis positis. Tūc ad p̄hm ꝯcedo ꝙ n̄
est motus nec mutatio ad relatōem p̄°
vel 2°° se habentē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec vniuersa
lit̄ ad relatōe3 ō genē relatōis. ut ip̄e ibi
loquit̄ de relatōe p̄dicamētali: qꝛ ista n̄
aduenit nisi ꝓpter nouitatē alicui' ab
soluti in altero extremo. ⁊ sēp est sub p̄°
⁊ 2° mō relationū dictaꝝ. sed ad relatō
nē 3° mō se habētē: qꝛ illa est extrīsecus
aduenīēs. i. nō necessario ꝯn̄s fundamē
tū intrinsecū: puta q̄litatē vl' q̄titatē vl'
ſbam. sed absq3 nouitate alicuius abso
luti in illo in quo est vel in termio ꝯtin
gent̄ ꝯsequit̄: bn̄ potest eē mutatio. ⁊ ali
que tales relatōes forte ꝑtinēt ad illa sex
p̄ncipia q̄ dicunt̄ extrīsecus aduenīētia:
vn̄ ⁊ ſ3 eū in. 5°. phy. motus est ad vbi
⁊ tn̄ vbi nullā formā absolutā dic̄. sed
tm̄ respectū in coꝛpe circūscripto ad lo
cū circumscribentē. ⁊ iste respectus ꝑti
net ad modū predictum.

Ad argumenta. ad primū dico ꝙ infinitū non est ꝯpōibile ut ps: qꝛ
ꝑte totū est ꝑfecti'. infinito nihil est ꝑfe
ctius. Infinitū tn̄ est vnibile. i. pōt ter
miare dependētiā alterius ad ip̄m. Et
cū addit̄ ibi ꝙ infinito non pōt fieri ad
ditio igr̄ nec vnio. Rn̄°. infinitū non h3
in se q̄ōcūq3 ens formalit̄ s3 v̄tualiter vl'
eminenter. ⁊ ita v̄bū eo mō quo nō h3
in se nām hūanā: illa pōt sibi addi. h° ē
ꝙ formalit̄ talis nā depēdeat ad v̄bū: ut
aūt est in v̄bo eminent̄ vel v̄tualiter nō
depēdet sic ad verbū: qꝛ sic non h3 enti
tatē depēdentē. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedit̄ ꝓpoꝛtio
idest determiata hitudo nō q̄titatiā q̄l'
dr̄ eē dupli ad dimidiū: nec q̄ti ad q̄tū
s3 q̄lis dr̄ esse generalit̄ passiui ad actm̄
⁊ ecōuerso actiui ad passiuū vel actus
ad potentiā. Nā aūt hūana possibil' est

dependere respecũ ꝑsone diuine depẽdẽ tia aliqua ſpẽali: ⁊ iſta depẽdentia ẽ ſufficiẽs ꝓportio ad talẽ vnionẽ ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ꝯ̄ria nõ q2 diuerſa .i. in nullo cõuenĩẽtia iõ ſunt icõpoſſibilia. nã h° mõ diuerſa genere ſunt magis diuerſa ꝙ̄ ꝯ̄ria. ſed q2 in illis eſt repugnãtia lz in mľtis ꝯueniãt q̄lis repugnãtia nõ ẽ in illis que in nullo vel in paucis ꝯueniũt. nã igr̃ diuina ⁊ hũana licz ſint magl diuerſa ꝙ̄ ꝯ̄ria non tñ magl repugnãtia. exᵐ ſupficies ⁊ albedo magis ſũt diuerſa ꝙ̄ albũ ⁊ nigrũ ⁊ tñ ſupficies põt eſſe alba non tñ albũ põt eſſe nigrũ formalit̃. vľ ecõuerſo ꝓpt̃ eoꝝ repugnãtiã formalẽ. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ incarnatiõi actõi corrñdet aliq̃ paſſio ex q̊ eſt actio trãſiẽs. ſed iſta paſſio nõ ſignificat̃ ꝑ hoc qȯ eſt incarnari ꝓꝑe loquẽdo. ſz ꝑ h° qȯ eſt vniri vel aſſumi. nã iſta actio ut trãſit i obiectũ trãſit in nãm hũanã non in v̄bũ. ⁊ iõ illȯ qȯ corrñdz ſibi ex ꝑte nãe hũane eſt paſſio. lz igr̃ vocalit̃ ⁊ grãmatice icarnari videat̃ ſignificare paſſionẽ h' actõis incarnare. tñ realit̃ ſignificat̃ per hoc ꝙ eſt vniri vel aſſumi. ⁊ cõcedo ꝙ nã aſſũpta patit̃ ⁊ eſt in põ ¶ Ad illud ſpẽale ex ꝑte nãe aſſũpte. dico ꝙ nõ eoȯ ꝯpletiue eſt nã hũana ꝑ ſe exñs: ⁊ ꝑſõa ꝑſonalitate creata: q2 dictũ fuit in 3° articulo ꝙ non eſt ꝑſona vltiate aliq̊ poſitiuo ꝑ ſe aũt exiſtit exiſtẽtia poſitia creata: loquẽdo de ꝓꝑa exiſtẽtia nãe ¶ Ad ꝑ̇mã ꝓbatõem iſti' aſſũpti cũ dr̃ ꝙ illi' exñtia eſt ꝑ ſe exñtia. cõcedo ẜm ꝙ ꝑ ſe exiſtẽ diſtinguit̃ ꝯ̄ ineſſe qȯ ꝯueniat accidẽti cũ aſſumit̃ ꝙ ꝑ ſe exñtia in nã intellectuali eſt ꝑſonalitas: nego vniuerſalit̃ accipiẽdo ꝑ ſe ut ꝑ̇us. ut .ſ. diſtinguit̃ ꝯ̄ ineẽ aliũ: q2 ad ꝑſonalitatẽ requirit̃ vltia ſolitudo ſiue negatio depẽdentie actuaľ ⁊ aptitudinaľ ad ꝑſonã alteri' nãe nõ aũt om̃e qȯ ꝑ ſe exiſtit ꝑ̇mo° ut diſtinguit̃ ꝯ̄ accñs opz ꝑ ſe exiſtere 2°° ¶ Ad ſecundã pz ꝙ nã creata eſt h̄ aliq̊ poſitiuo nõ eodẽ formalit̃ entitati nãe: q2 repugnãtia ad diuidi ñ ꝯpetit nãe create niſi ꝑ aliquã entitatẽ poſitiuã: nõ ſic ãt vltra entitatẽ illã poſitiuã ſingularitatl oz ponere aliquã aliã poſitiuã ꝑſonalitatis. ¶ Ad aliud q̇ diceret ꝑſonã tm̃ differre rõne ab eẽntia: hr̃et ꝯ̄ ſe illud argumentũ. ſed aliq̃ diſtictio poſita eſt nãe et ꝓꝑetatl ut pz. di. 2. ꝑ̇. ſi tñ poneret̃ ꝑ̇mũ adhuc poſſet rñderi ad argumẽtũ illud ꝑ fallaciã amphi°. q̄re in di. 26. ꝑ̇. li. de ꝑſonis abſolutis ¶ Ad aliud de ꝑ̇° mẽbro ꝙ reſpectus nõ termiat depẽdẽtiam nãe abſolute: dr̃ ꝙ ꝑſona diuia inq̄tuz relatia eſt: termiat depẽdẽtiã nãe create ad ipaz. ⁊ hoc in duplici genere cãe. ſ. efficiẽtie ⁊ formaľ. ꝑ̇mũ declarat̃ ſic: q2 v̄bũ aſſumit. i. ad ſe ſumit nõ ſic alie ꝑſone. ⁊ etiã q2 incarnari eſt ſpẽalit̃ illabi. ⁊ illabi ꝑtinet ad cãm efficiẽtẽ. ⁊ q2 v̄bũ ẽ potẽtia opatia pr̃is iõ põt hr̃e opatõez ꝓꝑiã ꝑter illã que eſt cõis toti trinitati. 2ᵐ declarat̃ ſic: q2 ẜm h° eſt cã formaľ ẜm ꝙ formalit̃ termiat. termiat aũt inq̄tũ ꝑſona relatia: ita ꝙ ꝓꝑetas relatia eſt rõ terminandi: g̊ nõ dz intelligi cã formalis q̄ ſit altera ꝑs ꝯpoſiti neqꝫ cã formalis ſupueniẽs ꝯpõi neqꝫ forma exemplaris: q2 h̄ eſt cõis toti t̄nitati. ſz cã formalis q2 formalit̃ terminãs. h° eſt dans formã ſpãlit̃ interuallo illi qȯ eſt inter nãm vnitã ⁊ ipm ut terminũ.

Contra hoc quod dr̃ de ꝓꝑa efficiẽtia v̄bi que nõ ſit cõis toti trinitati ſunt auctoritates q̄s adducit mgr̃ in lr̃a. ꝙ tota trinitas eq̄lit̃ eſt opata incarnatiõez. Et ſi dicas ꝙ aliq̇s modus agẽdi ſpẽalis ẽ v̄bi ꝓpter quẽ dr̃ ſuſtentare nãm mõ q̊ pater ⁊ ſpũs ſanct' nõ dñr ſuſtẽtare eã. ¶ Contra in actõe ad extra nõ eſt diſtictõ triũ ꝑſonaꝝ in agẽdo niſi ꝯñs originẽ: puta. q2 vna ꝑſona agit a ſe alia nõ a ſe ſed ab alio. ſed iſta diſtinctio non eſt rõ quar̃ vna ꝑſona dicat̃ aſſnmere nãz humanã vel ꝑſonare nãm ⁊ alia non: q2 ſi pater incarnaret̃ ⁊ trinitas iſtã incarna

tõem efficet esset ista distictio in opãdo q2 pater ageret a se. filius non a se sicut mõ. Preterea respectus psonalis non põt esse ppa rõ agẽdi ad extra. p. li. di. 5. 7. 16. de dono Preterea suppositu3 creatũ nõ agit respectu nãe cu9 est: quia s3 eos natura pcedit nãliter suppositũ non sic aũt agẽs. ergo nec illud qd supplet vicẽ suppositi creati inq̃tũ tale est agens respectu nature Quod 2° dr ð forma: videt abusiua locutio siue ipropria de forma siue cã formali. q2 sm h° pater etern9 inq̃tũ pater esset cã formalis filij: q2 inq̃tũ pater termiat relatõe3 filij ad patrẽ Quod etiã adducit ibi ð supposito q habet rõe3 toti9 igr 7 rõe3 forme: sicut totũ ẽ forma ex 5° metha. 7 ans est falsu3 7 pñtia nulla. pmũ p3 ex dictis q2 psona nullã addit entitate3 absolutã vltra nãm singularẽ: 7 ita nec suppositũ in cõi sicut nec psona in nã itellectuali: 7 p pñs non est totũ respectu nature singularis 2m pbat ideo. n. totũ est forma quia qlibet ps est quasi potẽtialis respectu pfectõis totius. In pposito aũt vbũ non est potẽtiale respcũ psone quasi pposite si etiã deberet eẽ h° totũ put Damasc. dicit 7 pcedit psonã ppositã esse verbũ. hoc non est de psõa absolute accepta sm entitatẽ psonalem pparatã ad naturã. sed de psona in nã ad nãm ppata ita igr deberet pcludi q verbũ incarnatũ esset ut forma: nõ autẽ sicut mã. Si. n. absolute psideraret entitis ppria suppositi 7 nature respcũ entatatis totius creati: entitas ppria suppositi non est formalis respectu nature sed magis materialis. Qð autẽ adducitur p isto dicto assumere est ad se sumẽ Rñ°. sumere ut notat absolute actõem est eqliter totius trinitatis absq oi distinctõe pter illã que psequit origine3 s3 ad se ut notat terminũ actõis est verbi ut terminat dependentiã assũpte nãe Similiter quod dr de illabi. Rñ° si accipiat illapsus pro aliqua conditiõe efficientis siue producentis siue conseruantis tota trinitas eodẽ modo illabitur illi nature. sed si accipiat pro intimitate aliqua qualis est suppositi ad naturam que dependet ad ipm hoc modo solu3 verbum illabitur quia solũ termiat dependentiã illius nãe sed istud illabi nõ est aliqua effi^a sed omnino pozitas alterius ratõnis. Qð etiã additur q verbum est potentia operatiua patris: verũ est quia agit aliter q pater. q̃tum ad distinctiõem que consequit originẽ. s. a se 7 non a se sed ab alio propter quã dicit pater creare per verbũ 7 non ecõuerso sed propter istã distinctõnem non est q vna persona h° modo agat ut incarnata 7 alia non sic agat ut non incarnata.

Ad argumentũ igr principale dico q si psona diuina est absoluta absolutũ terminat dependentiam illius nature Si autem est relatiua dico q etsi relatiuu3 inq̃tum tale non possit terminare depẽdentia3 causati ad causam potest tamẽ terminare dependentiã que est alterius rationis illam. s. que est nature ad suppositũ inq̃tũ suppositũ ad terminãdu3 eni illã dependentiã sufficit quecũq3 entitas que potest esse ppria ratio suppositi 7 talis ponitur hic entitas relatiua. Ad vltimu3 dico q ista propõ est falsa s. q omnis depẽdentia est causati ad cã3 vel ad causatũ prius. est eni3 aliqua dependentia alterius rõis ab illa que non est ad aliquid inq̃tum habet quidditatem: sed inq̃tu3 quid vel ens subsistens vel suppositu3 talis est ista dependẽtia.

Circa sm argũ q sic. hec nã anq assũat ab aliq psona ẽ assũptibil a qua cũq3 diuisi3 agãt igr oẽs simul in eodẽ instanti ad assumptõem eius. aut igr assumet ab omnibus 7 habebit ppositũ aut a nulla: qð est incõueniens si agant ad assumptõem eius inq̃tũ possunt qa est iperfecta obia ea2 aut ab aliq vna sola psona. qð est incõueniẽs q2 non est

maior rõ q̃re ab hac magis sumit̃ q̄ ab ista. cũ eq̃liter quelibet agat ad h. ¶ Preterea añ assũptoem hui⁹ nãe a filio ipsa fuit assũptibil' a pr̃e igr̃ ⁊ mõ. pba⁹ cõsequẽtie. q2 pus fuit assũptibil' p h⁹ qd fuit in potẽtia obediẽtiali ad psonã patris: sed illã nõ euacuat assũptõ ad psonã filij: q2 psonalitas filij nõ est eiusdez rõis cũ psonalitate pr̃is. aut si fuit eiusdẽ rõis nõ tñ esset eadẽ potẽtia obediẽtialis ad psonalitatẽ pr̃is ⁊ filij: sicut nec psonalitates ad quas sũt iste potẽtie: igr̃ p hoc q̄ vna reducit ad actũ nõ reducit̃ alia. ¶ Preterea. nã exñs in v̄bo h3 inclinatõem ad ppu3 suppositũ: q2 illa inclinatio sibi est nãlis. ğ h3 inclinatõne3 ad quodcũq3 potẽs supplẽ vicẽ ppriũ suppositi. tale est psona pr̃is. igr̃ cũ hoc q̄ psonat̃ a filio stat potẽtialitas ei⁹ ut psonet̃ a pr̃e. ¶ Preterea. idẽ accñs põt eẽ in duob⁹ subiectis. ğ eadẽ nã in duob⁹ suppositis. ꝯña pbat̃. q2 habitudo accñtis ad subiectũ est simillia isti depẽdẽtie: vt dictũ est in. q. pcedente. pbatõ añtis: sil' possũt esse corpus gloriosũ ⁊ nõ gloriosũ igr̃ hñt idẽ vbi: qd vbi est accñs locati. q̄ aũt sit idẽ vbi pbat̃. q2 est idẽ loc⁹ idẽ locus h3 vnã circũscriptiõe3 actiuã. igit̃ sibi corñdet vna circũscriptio passiua que est vbi. ¶ Cõtra Ansel. de incarnatõe v̄bi. ⁊ 2⁹ cur deus hõ. c. 9⁹: plures psone eundẽ hoiez assumere oio neq̃ũt Preterea m̃ltiplicato supposito creato m̃ltiplicat̃ nã. ergo silr ⁊ increato. ꝯñtia pbat̃. q2 increatũ supplet vicẽ suppositi creati. igr̃ ita distinguit sicut creatũ distigueret. ¶ Preterea. qd ꝯuenit alicui ut distinguit̃ ab alio nõ põt inesse alij. Incarnatio ꝯpetit filio ut distinguit̃ a pr̃e ğ non põt ꝯpetẽ patri. mior p3: q2 ꝯuẽit sibi scdm proprietatẽ eius scdm quam distinguitur.

Hic dicitur q̄ sicut prius põt esse sine posteriore absq3 ꝯdictõne: ita potest manẽ idẽ plurificato posteriore. por aũt est rõ singularitatis siue indiuiduatõis in nã creata q̄ rõ psone. qd apparet. q2 v̄bũ assũpsit nã3 atomã. non tñ psonatã igr̃ põt manere eadẽ indiuidua nã: lic3 plurificent̃ psonalitates extrinsice respectu illius nãe. ¶ Preterea distinctio relatõnis nõ est cã sufficiens distinguẽdi absoluta. sicut patet inductiue. igr̃ cum distinctio psonaꝝ diuinaꝝ sit relatiua. non oportet propter eã naturã absolutã distingui põt igit̃ assumi a tribus sine distinctõe sui. ¶ Dicit̃ igr̃ q̄ sicut aia eadẽ potest esse in diuersis ptibus corporis ⁊ idẽ corpus miraculose in diuersis locis ita põt vna nã simul esse in duob⁹ suppositis. qñ ista supposita sunt extriseca ⁊ nõ eadẽ illi nature. ¶ Contra h⁹ obijcit̃ sic. quia essentia diuina ꝯcludit̃ esse infinita. ex hoc q̄ ipsa eade3 põt esse in tribus psonis. igit̃ ista natura esset infinita si posset esse in pluribus psonis. pbat̃ ꝯña. quia qua rõe posset esse in duabus psonis pari ratõne ⁊ in infinitis. Si etiã simul posset aliqua habeṙ plures psonalitates pfectas increatas. igit̃ posset habere psonalitatẽ creatã ⁊ increatã vel plures creatas: quia non magis repugnant simul esse psonalitas creata ⁊ increata in natura vna: q̄ due psonalitates increate quaru3 vtraq3 perfecte supplet vicẽ psonalitatis create. ¶ Ad primã istaꝝ rationũ dicit̃ q̄ essentia diuina est idẽ illis tribus psonis ⁊ ex ista idẽtitate sequit̃ q̄ sit infinita. non autez ex hoc q̄ absolute est in illis tribus simul. Illa autem natura assumpta non esset eadẽ illis tribus psonis sed aduentitia: licet simul esset in eis. Similit̃ natura diuina fundat tres relatões ⁊ tres psonalitates increatas. ⁊ ex hoc sequit̃ eius infinitas: illa autẽ natura aduentitia non fundaret eas. ¶ Contra istud obijcitur sic. quia sicut forma substantialis: que substantialiter perficeret plura supposita esset actualiter illimitata: ita accidens consequens quod

Guilhelmus varro in q. 3. [illegible]

accidentalit̄ pficeret eadē supposita eēt illimitatū exemplū. sicut aīa est illimitata ad pficiendū plures ptes corpis substātiales. ita scia est accn̄s illimitatū respectu ptiū corpis. igr̄ sic essentia diuia q2 est eēntialit̄ nā triū suppositoꝝ ē infinita. q. natura eēntialis coꝝ. ita nāa humana eēt infinita. lz. q. nā aduētitia pluribus suppositis ¶ Cōfirmat̄ istud q2 ita ipossibile vr̄ vnū accn̄s eē i duobus subiectis: sicut vnā formā substātialē esse in duabus materijs. igr̄ si necessario sequit̄ infinitas ex hoc ꝙ vna forma sb̄alis est i plr̄ibus materijs: necessario sequit̄ infinitas ex hoc ꝙ vnū accn̄s est in multis ¶ 2ª rō peccat. pz de voluntate que pōt fundare relatiōes diuersas ꝛ alterius rōis ꝛ tn̄ est finita. silr̄ idē a3^m multas silitudines. ꝛ idē pater multas paternitates sine infinitate. ꝛ eadem nā multas psonalitates creatas. imo infinitas. q2 n̄ magl repugnāt ifinite ꝙ due.

Ad questionem. igit̄ dici pōt distinguo. q2 aut pōt intelligi pm^9 termin^9 isti^9 vniōis eē psona aut eēntia subsistens cōis trib^9. pmo^o nō vr̄ ꝙ vna nā possit simul assumi a tribus psonis q2 in oī dependētia eēntiali vnū dependens non depēdet pcise nisi ad vnū qd̄ totaliter terminat eius dependentiam ¶ In ista vnione est dependētia eēntialis vni^9 nature. ꝛ vna psona termiat totalit̄ eam. igr̄ non pōt idē depēdere h̄ mō ad plures tales psonas. maior pbat̄ in oī dependētia cāti ad cām. q2 ipossibile est idē cātū3 h̄re plures causas totales in eodē genere cāndi a quib^9 depēdeat sequeret̄. n. ꝙ eēntialit̄ depēderet ab illo vt a cā quo nō existēte nihilomi^9 ess3. si eni h̄eat. a. p totalicā efficiēte. ꝛ cū hoc b. similit̄. a. sufficiēter efficeret ipm quocūq3 alio circūscripto. al's nō esset ei^9 totalis cā. igit̄ effectus esset ab. a. b. nō existēte. ꝛ ita nō depēdet a. b. ꝯsimilit̄ argi ecōuerso ō. a. si. b. pōit̄ cā ei^9 total'. igr̄ si a. sit cā totalis. ꝛ. b. similit̄: vtrūq3 erit cā totalis ꝛ neutrū. ita vr̄ i oībus depēdētijs. etiā que nō sunt cātoꝝ ad cās. ꝙ cū depēdētia alicui^9 fuerit totaliter terminata ad aliqd. ipm nō pōt dependētia eiusdē rōis dependē ad aliud ¶ Confirmat̄ hoc de accn̄te respectu pluriū subiectoꝝ pmoꝝ. mior pbat̄. q2 psōalitas creata totaliter terminaret ipam. ꝛ illa stāte: non posset simul esse in alia psōa creata vel increata. Nō minus. n. terminat nā3 ꝛ dependētiā eiusdē psonalitas q̄cūq3 psone diuine ꝙ terminaret̄ in se. igr̄ ꝛc. ¶ Obijcit̄ ꝯtra ista q2 non vr̄ inꝯueniens plures relatōes eiusdē rōis eē in eodē subiecto. sicut si idē a3^m plurib^9 albis sit simile. igr̄ similit̄ in ꝑposito n̄ erit incōueniēs pluribus dependentijs eiusdē rōis idē absolutū depēdē ad plures psonas. ꝙ si ponant̄ dependētie ille alterius rōis magis habebit̄ ꝑpositu3. ¶ R̄n̄^o sicut non oīs relatio vn̄ relatō est eadē fundamēto: lz aliq̄ sit talis que. s. ē pma in fundamēto ad terminū sine q^o impossibile est fundamētū eē aliq^o mō sicut dictū est di. i. 2. de relatiōibus creature ad deū. Ita nec vn̄ r̄latio repugnat sibi ꝙ plures eiusdē rōis sint in eodem. sed aliqbus spēalibus relatiōib^9 repugnat puta dependētijs essentialib^9 ¶ talis eni si ē vna ad terminū totalit̄ termināte non relinqd fundamentū depēdens depēdētia simili ad qd̄cūq3 aliud. quia tunc non esset depēdentia determiata. ¶ Si intelligat̄ 2° ꝙ pmus termi^9 vniōis sit ipsa nā in tribus p se subsistēs. videt̄ possibile ꝙ vna natura assumat̄ a trib^9 q. mediāte vna eēntia exn̄te in tribus sicut vna albedo pōt esse in trib^9 corpib^9 si vna supficies in qua est esset in eis. ¶ Q2 aūt ipsa essentia p se exn̄s posset esse termin^9 pxim^9 illius vnionis. vr̄ q2 ipa nullū esse habet a psona: sed est pus nāliter ꝙ sit in psona ꝛ dat esse psone. est eni natura de se h̄ ꝛ p se subsistēs lz non incōicabilit̄: vr̄ aūt ꝙ incōicabilitas nō

ꝙ essentia diuina pt eē termin^9 vnionis nature assumpte.

sit necessario rō ꝑpria terminādi istam dependentiā. sed subsistētia singularis.

Ad argumenta principalia

Ad primū dico ꝙ si oēs tres agerēt ƀz vltimum potentie sue ad assumptiōem illius nature nō possent agē ad assumptiōem eius a trib' sed ad assūptiōem ei' ab aliqua vna q̄ termiet. ita ꝙ licz tres agāt: vna tñ terminat eā. ⁊ cū queris: a qua igit̃ sumet̃: dico ꝙ ab illa ad quaz tres vniūt eā actiue ¶ Et si dicas ꝙ pñt simul agē q̄libet psona ad vniendū eaz sibi. nego: qꝛ impossibile est ut simł vniat̃ plurib' qꝛ impossibile est totalit̃ dependē dependētia eiusdē rōis ad plēs psonas cū sit nata teriari ad vnaz psonā ⁊ ad incōpossibilia nō pñt psone simul agē ¶ Ad 2m ⁊ 3m simul dico ꝙ si vna potētia obedientialis est in nā qua pōt vniri tribus. hoc est cuicūqꝫ triū disiūctiz illa vna reducta est ad actū p hoc ꝙ verbū eā substētat. si aūt sint tres potēc ꝯcedo ꝙ p hoc ꝙ vna reducta ē ad actū nō reducit̃ alia. ⁊ pōt reduci illa alia. ſz nō cū actu alteri' potētie ꝑpt incōpossibilitatē actuū. sicut pō ad albedinē ñ pōt reduci ad actū cū nigredie. ⁊ ita nā nunc psonata a v̄bo si dimitteret̃ ab eo posset assumi a p̄re. sed stāte actuali assūptōe a v̄bo licet sit in potētia assūptōnis a p̄re: non pōt tñ reduci ista pō ad actū ꝑpter incōpossibilitatē illi' actus ad istū ¶ Ad 4m nego assūptū de accñte ⁊ subiectis ¶ Ad ꝓbatōeȝ dico ꝙ sūt duo vbi: ⁊ tñ ab vno loco circūscribēte Et cū dicit ꝙ vni' locati erit vna circūscriptio actiua. dico ꝙ si locus sit aliq̄d absolutū formalit̃. in q̄ fundat̃ nō actio sed relatō illa q̄ significat̃ p modū actōnis ut circūscriptō actio: due circūscriptōnes pñt fundari in eodē absoluto ad duo corpa circūscripta. Si aūt locus dicat formaliter respectū ad locatū. ⁊ māliter fundamētū in q̄ fundat̃ iste respectus. tūc est vn' locus ꝑpter vnitatē mālē. sed due locatiōes formalit̃. ⁊ vtroqꝫ modo cōmultiplicatur circūscriptio actiua ⁊ passiua.

Ad primū

in oppositū potest dici ꝙ Ansel. loquit̃ si ꝑmus termi' vniōis sit psona quo mō nunc nā est assumpta. qꝛ sic tres psone nō possūt eandē nāȝ assumē Ad aliud hoc includit qñ suppositū increatū est ꝑm' ⁊ ꝓxim' termin' vniōis nō aūt qñ mediat'. qꝛ tūc nā assumpta vna pōt esse in mult ꝑpter vnitatē nāe illius cui ꝑmo vnit̃ nec nāe assūpte de se ⁊ imediate ꝯuenit esse in trib'. sed tm̄ p illā nāȝ infinitam cui ꝑmo vnit̃ ¶ Et si hic arguit̃ sicut arguit̃ ꝯ ꝑmā opinionē ꝙ accñs exñs in plībus est illimitatū. sic sba exñs in plibus est illimitata. dici potest ꝙ hoc verꝫ est. qñ accñs dat aliqueȝ actū formalē illis quoꝝ est accñs. ¶ Ista aūt nā assūpta si ꝑmo vniat̃ eēntie nullū actū dat psonis: sed tñ depēdet ad essētiā ut ad vnū terminū ꝑmū. cui vt sic accidit esse in tribus. sicut mō oēs creature dependēt dependētia cāti ad cām ad tres psonas ut sunt vnū in nā. nec ꝓpter illā depēdentiā cāti ad tres psonas ponit̃ cātū illimitatū. vñ nec illa rō mł tū valet cōtra ꝑmā opi ¶ Ad 3m dico ꝙ tunc non ꝯueniret filio sustētificare nāȝ inq̄ꝰ distinguit̃ a patre. sed inq̄tuȝ hic deus existens.

Ad argumenta pro ꝑma opinione.

licet indiuiduatō posset eē sine personatōne: non tamē sequitur ꝙ indiuiduatio posset esse eadeȝ ⁊ vna cū pluribus psonalitatibus. tunc enim posset hoc concludi de psonalitatibus creatis respectu quarum indiuiduatō est prior naturaliter. vnde non quodcūqꝫ prius potest manere indistinctum cum distinctione cuiuscunqꝫ posterioris maxime quādo distinctio posterioris ꝯcludit in ꝑore aliquid sibi repugnās si sit idem.

¶ Ad aliud dico q distictio relatiua si nõ cēt distictionē3 absoluti fundātis rōnē pōt tñ cāre distinctōe3 absoluti sequētis nāliter rōnē & depēdētis ab ea q2 distinctō poris sufficit ad cāndū distinctionē3 posterioris. ista aūt nā absoluta assūpta nō pcederet relatōnes: sed seqret. & iō fm eas distiguerer. ¶ Exēpla aūt de aīa in diuersis ptib' corpis & vno corpe in diuers' locis: nō sunt ad pposituū. q2 non includit ibi aliqd incompossibile aīe informāti vel corpi locato sicut h icludit.

Sed contra 2m membrum solutōnis argr. querit. n. ad quā vnitatē esset assūptio in illo mēbro: nō ad vnitatē nāe. q2 tūc eēt eadē nā assūpta cū assumēte: nec ad vnitatē psone: q2 psona non est termin' illius vnionis p positu3. sed eētia. igit ad nullā vnitate3 esset assūptio ¶ Rñ° dico q esset ad vnitatē non idēptitatis vel ɔpōnis sed vnionis nature hui' ad illā. & ista vnio esset spēalis dependētia nature ad naturā silis illi q nūc est nāe ad personā. qñ igr dicis si esset ad vnitatē nature. igr ess3 vna nā assumens & assumpta. dico q nō est concedendū q sit ad vnitatem nāe. sed tñ est ibi vnio ad naturā. vel ad vnitatē vnionis nāe cu3 natura. q2 cū dr vnitas nāe: accipit ibi vnitas nāe ex vi ɔstructiōnis p vnitate idēptitatis vel ɔpōnis. neutra est ibi. nō sic autē accipr vnitas cū dr aliqd assūi i vnitate psone. q2 ibi ex vi ɔstructōnis accipit vnitas p vnitate vnionis ¶ Cōtra sicut seqr psona est pmus terminus vnionis. g assumptū vnit in vnitate psone. ita vr sequi hic. nā ē prim' terminus vnionis. igr assumptu3 vnit in vnitate nature. ¶ Rñ. lic3 pma ɔñtia teneat q2 iō significat ɔñs qō āñs ex vi cōstructōis vnitatis cū ly persone. tñ 2a ɔñtia non tenet. q2 āñs significat nām esse terminū vnionis. s3 ɔñs significat vnitatē idēptitatis nāe ad nām vel ɔpōnem ex natura & natura. vñ ppō tacita in pmo enthimemate va est h v3 quod vnit psone vnit ad vnitate3 vel in vnitate psone. ppō aūt tacita in 2a ɔñtia falsa est hec. s. qō vnit nature vnit ad vnitatem vel in vnitate nature. nec est h difficultas realis: sed tm grāmaticalis. in re. n. vnitas psone non cōicat formalit nate assumpte. sed tm ut termin' dependētie sicut nec vnitas nature cōicat formalit nature assūpte si nā eēt termi' vnionis neq3 ēt ex psona assumēte & nā assūpta fit 3m cōpom sicut nec ex natura & nata. sed tm modus loquendi est al' dicēdo vnitatē nature & vnitatem psone. q2 in pmo mō loquendi notat vnitas idēptitatis vel ɔpōnis. in 2° nō notat nisi vnionē ad psonam vt ad terminum.

Circa tertium arguit q nō. q2 aut esset vn' hō aut plures. nō vnus hō q2 non vna natura tm. nō plures. q2 non plura supposita. prima ɔña pbat p oppositū. q2 tres psone sunt vnus deus. 2a pbat p hoc q hñs plures scias ppter vnitate3 suppositi est vnus sciens ¶ Preterea. nā habet nūeratōnem & vnitatē a supposito. q2 nata ut abstracta ab indiuiduis nō nūerat. igit si vnū suppositu3 & vna natura ¶ Cōtra alia natura potuit assumi ista non assūpta. igr & mō pōt. pbatio ɔñtie q2 nec pō alterius nature est reducta ad actu3 p hoc q hec est assūpta. nec relatio ex pte verbi assumentis habet istā nām adequatā sibi in rōe termiāti dependentis ad termināstory inde pēdens. q2 & si vnū causatū non posset dependere totalr ad plures cās totales tñ bene pōt vna cā totalit terminare depēdentias multorū causatorū igr &c.

Respondeo cum aliq nata posset habere depēdentiā eiusdē rōis cum ista & ēt simul cū ista. q2 nō est repugnantia respectu naturaꝝ. actualis. n. dependentia vnius nature non repugnat depen-

pentie alterius nãe nec est repugnantia ex pte verbi. qꝛ per hoc nõ ponent̃ i eo nisi plures relatiões rõis. vel nulla relatio rõis. sed tm̃ ꝙ ipm terminet plꝛes relatões reales ad ipm. hoc aũt nõ est impossibile. sic tota trinitas termiat oms relatões reales creaturaꝝ. nulla est igit̃ causa impossibilitatis vel incõpossibilitatis assumptiõis alterius nature etiã ista natura manente vnita.

Ad primũ argumentuꝫ dr̃ ꝙ nec esset vnus hõ nec plures. Sed ꝯtra vnũ ⁊ multa sunt opposita imediate diuidẽtia ens. igr̃ a simili circa hoc ens qd̓ est hõ vnuꝫ vel alteꝝ est imediate veꝝ. ut si est hõ necesse est ꝙ sit vnus hõ vel plures aliter non esset hõ. ꝓbat̃ etiã hoc p vnuꝫ ⁊ non vnuꝫ. que circa quodcũqꝫ includunt cõdictiõem. ⁊ non vnũ in ente est mlt̃a necessario ¶ Alit̃ dicit̃ ꝙ esset vnꝰ hõ ab vnitate suppositi sicut vnus sciens licet sciret plures scias ¶ Sed ꝯtra hoc est qꝛ tunc ꝓpter plurificationem suppositoꝝ debet plurificari tale cõcretũ ⁊ natura. ⁊ ita plures ꝑsone diuine essẽt plures dij ¶ Ideo dico 3° modo sicut dictũ est di. 12. p̃. li. ꝙ pater ⁊ filius sunt vnꝰ spiratoꝛ. non tñ vnus spirãs sed duo spirãtes: q̃re ibi. ¶ Ad aliud dico ꝙ sicut singularitas p̃cedit rõnem suppositi: ita põt plꝛalitas nãꝝ stare in eodem supposito.

Circa quartuꝫ arguit̃ ꝙ sic. qꝛ maioꝛ ẽ proportio illiꝰ nature create ad suppositũ creatũ q̃ ad suppositũ icreatũ. tũ qꝛ h̃ vtrũqꝫ finitũ. ibi alteꝝ infinitũ alterũ finitũ. tũ qꝛ hic ꝑsona absoluta ⁊ ita similis illi ꝑsone que nata esset esse huiꝰ nature ꝑsona diuina est relatiua. igit̃ si ꝑsona relatiua põt sustẽtare aliaꝫ nãm q̃ suã vel multas naturas creatas. ita multomagis hic. ¶ Preterea oẽm ꝑfectõneꝫ limitatã põt deus dare creature que nõ repugnat sibi. sꝫ suppositũ vniꝰ nature posse sustentare aliã nãm creataꝫ non ponit infinitatẽ in eo. igr̃ nec repugnantiã. mioꝛ ꝓbat̃. qꝛ illud suppositũ ⁊ illa natura sunt finita. ⁊ finitum additũ finito non facit infinitũ. ¶ Preterea supꝰius cõtinet inferius in natura finita igit̃ ꝑfectio supꝰioris cõtinet ꝑfectionẽ nãe inferioꝛis. igr̃ põt suppler̃ vicẽ suppositi inferioꝛis. ¶ Cõtra nã creata ⁊ suppositũ creatũ sunt adequate ꝓportõnabilia. igit̃ neutrũ excedit alteꝝ igit̃ sicut natura non põt esse eadeꝫ pluriũ suppositoꝝ. sic nec econuerso.

Respondeo. sustentare nãꝫ potest accipi duplr̃. effectiue ⁊ formaliter siue terminatiue. p̃mo° trinitas sustentificat naturã humanã in chꝛisto. i. facit eam sustentificatã. 2° mõ soluꝫ verbũ sustẽtificat vnionẽ nature create ad ipꝫ. p̃mo mõ dico ꝙ suppositũ creatũ ñ põt sustẽtificare aliquã aliã naturã a sua. qꝛ natura alia ad talẽ vnionẽ cuꝫ ipo non est in potentia nisi tm̃ obediẽtiali qꝛ aliter esset violẽter sub ꝓpꝛio supposito sicut graue sursuꝫ. potẽtia obediẽtialis i creatura respicit efficientiaꝫ p̃mi efficiẽtis non aliã potentiã actiuã. ¶ 2° modo dr̃ ꝙ non põt sustẽtificare. qꝛ nõ est illimitatũ suppositũ. ⁊ iõ nõ cõtinet in se ꝑfectiõem alterius suppositi creati. ꝯtinet̃ eni eminenter totã ꝑfectiõem suppositi creati: non cõuenit nisi infinito: qꝛ licet finituꝫ vnũ sit eminẽtius altero: non tñ vnũ ꝯtinet totã ꝑfectõnem alteriꝰ. quia entia oꝛdinata essentialit̃ tm̃ distingui viderent̃ p negatõnem qꝛ inferiꝰ deficẽt a supꝰioꝛi. ¶ Sed ista rõ non vr̃ cõcludere qꝛ verbũ non est infinitũ s̃m rõneꝫ ꝑsonalitatis sue s̃m quã sustẽtat naturam assũptã igit̃ non requirit̃ illimitatõ vel infinitas in illo supposito quod sic sustẽtificat. assumptũ pꝫ. qꝛ tunc aliqua ꝑfectio infinita formalit̃ deesset patri que est in filio. ¶ Alia rõ apponit̃ ꝙ solꝰ

deus pōt illabi creature illapsu genera' li ꝫ ⁊ isto illapsu spēali. Sed ista rō nō ↄcludit qꝛ illapsus generał includit in se ꝑmitatē cause efficiētis in illabēte nō sic aūt ista sustētatio nāe a supposito. pꝫ in exēplo cui est hec sustētatio maxie silis accn̄tis vꝫ a subiecto qꝛ ⁊ si sc̄dm sustētet ꝓpriū accn̄s: nō tn̄ hꝫ ꝑmitatē effectiue respectu eius nec aliquā cālitatē in q̄tū ꝓcise sustētificat illud.

Potest ergo dici ꝙ nāe create nō sunt vnibiles in eo dē supposito nisi altera sit act' ⁊ altera potētia ⁊ tūc nō remanet vtraqꝫ nā i se icōfusa cū reliq̄ qō tn̄ ptinet ad istā vni onē. s. ꝙ nā ꝓpriū suppositi assumentis ita remaneat in se nō ↄfusa alteri sicut si nature extranee nō essꝫ vnita. vel dici pōt ꝙ oꝫ ꝙ suppōitū cui sit ista vnio sit simplr independēs qꝛ ista depēdētia nō terminat ad vnū suppositū mediāte al' tero: nō est. n. ordo eēntialis in ista depē dētia q̄lis est in ordie cāti ad cāꝫ. vel po test dici 3° ꝙ oēs nāe sb̄ales create di' recte ō ꝑdicamēto sb̄e sunt simplr incō possibiles in eodē supposito ita ꝙ alia istaꝝ sit nāł illi supposito qꝛ tūc p se cō ueniret illi: ⁊ p ↄn̄s nec p se nec p accn̄s ei posit reliq̄ icē n̄ sic āt si icōpossibiles due nāe create si ↄpenꝭ ad suppositū di uinū cui ābe sunt accn̄tales ⁊ aduēticie qꝛ neutra ↄuenit ei p se. Sꝫ primū isto rū. s. ꝙ nulle due nāe possūt vniri in 3° difficile est ꝓbare. 2m. s. ꝙ termināș de pēdentiā istā oportcat esse indepēdens: nō vꝛ veꝝ: qꝛ dependētiā aliquā termi' nat aliqd ut sc̄dm depēdētiā accn̄tis qō tn̄ nō est oio independēs. 3m non vꝛ ꝓ babile qꝛ si sit formał repugnātia nāꝝ creataꝝ in eodē supposito ita n̄ vꝛ pos' se eidē ↄpetere sił per accn̄s. sicut nec sił p se. sicut. n. non pōt idē p se esse albū ⁊ p se nigrū ita nec p accn̄s albū ⁊ p acci dēs nigrū. Sicut. n. nullus idē color pōt esse albedo ⁊ nigredo sił: sic nec idē cor' pus pōt esse albū ⁊ nigrū sił qꝛ que for malit ex se esse simul repugnāt in q̄libꝫ repugnabūt simul esse. si igr nulla inue niaꝭ rō īpossibilitatꝭ q̄re suppositū crea tū nō possit sustētare nāꝫ sibi extraneā deo tn̄ efficiēte illā depēdentiā in nā sic vnita ⁊ sustētata ⁊ in supposito alteri' nature non videꝭ ponendū hoc esse im' possibile absqꝫ omni ratōne.

Si tenetur pars negatiā Ad pmū arm dico ꝙ ꝓportio ↄuēientie n̄ regrit ad istā vnio nē sed ꝓportio nature depēdentis ⁊ sup positi indepēdētis q̄lis forte nō est in nā creata ad suppom creatū alteri' nāe sed solū ad suppositū increatū. Et ad cōfir matōēꝫ illā de absoluto: dico ꝙ absolu' tio nō facit sustētificatōēꝫ sed tm̄ ꝙ ipsa ꝑsona sit independēs nō nata esse actus vel potētia respectu alterius vnibilis. Ad aliō dico ꝙ ⁊ si vtrūqꝫ oppositoꝝ sit limitatū tn̄ non possūt sił ambo esse in eodē: qꝛ licꝫ ho nō ↄcludat in eis for malit illimitatōēꝫ ponit tn̄ incōpossibi litatē: ita in ꝓposito vna nā exn̄te i sup posito p se repugnat aliꝫ esse in eodē p accn̄s ꝓpter incōpossibilitatē eaꝝ in eo dē. Ad 3m dico ꝙ nō omne supius cō tinet totā ꝑfectiōem inferioris.

Si tamen teneaꝭ alia ps. Ad arm in oppositū po test dici ꝙ nō est ibi ita ꝓcisa ꝓportō q̄n suppositū creatū possit termiare depen dentiā alteri' nāe non tn̄ nā pōt sił depē dere ad plura supposita terminātia q̄a vniuersalit in depēdētijs cāe ⁊ cāti licet vna cā possit termiare depēdentias plu riū cātoꝝ: non tn̄ pl'es cāe in eodē generꝭ ⁊ ordine cāe possūt termiare depēdētiā vnius cāti qꝛ pl'alitas ꝓoꝝ arguit pl'ali' tatē posterioꝝ non econuerso.

Circa quintum qō ꝑsupponit possibilitatē in carnatōis ⁊ q̄rit de facto. s. ō termio for mali incarnatōnis. vtꝝ. s. formał ratio termināđi vnionē nāte hūane ad vbuꝫ

sit ꝓprietas eius relatiua. arguit̃ ꝙ non dupl'r. ꝑmo ꝙ nulla ꝓprietas ꝑsonalis sed essentia terminat q2 ꝑ illaȝ rõeȝ conuenit v̓bo terminare vnionẽ ꝑ quã ↄuenit sibi ↄtinere ꝑfectõem suppositi creati ⁊ per quã nã creata est in potẽtia obediẽtiali ad verbuȝ. Iste .n. assignant̃ esse rões possibilitatis incarnatõis ex ꝑte assumẽtis ⁊ nature assũpte. sed ista ↄueniunt verbo ꝑ essentiã non ꝑ aliquã rõeȝ ꝑsonalẽ que nõ est formaliter infinita. ⁊ iõ non ↄtinet formaliter ꝑfectõeȝ oĩs suppositi. Siĺr potẽtia obediential' i creatura respicit omnipotẽtiaȝ faciẽtis q̃ ñ est ꝓꝑetas ꝑsonalis sed essentialis. Preterea assumens cõicat esse nãe assũpte sed esse in diuinis est essentiale. igr̃ aliqđ essentiale quod ꝑcise est rõ essendi ẽ rõ terminãdi. ¶ Preterea ꝙ non ꝓꝑetas v̓bi relatiua q2 eo v̓bũ termĩat formalit̃ vnionẽ si ꝑsona est ꝑmus terminus vnionis quo verbũ formalit̃ est hec ꝑsona sed non ꝓꝑetate relatiua est hec ꝑsona. ꝓbo ꝑ illas rões que adducte sunt di. xxvi. ꝑmi li. pro illa opi. quere ibi. ¶ Cõtra ꝑsona vna assumit ⁊ non alia. igr̃ ꝑ illud quo est hec ꝑsona distĩcta ⁊ determinata. sed hoc tm̃ est ꝓꝑetas relatiua ẜm Ansel. de ꝓcessione spũs sancti. vbi volens oñdere spm̃ sanctũ esse de filio arguit: ꝑ diuisionẽ aũt .n. spũs sanctus ẽ de pr̃e q2 de deo: vel ecõuerso .i. vel est ꝺ patre rõe eẽntie qua est deus vel ratõne relatõis qua est pater. si ista est diuisio ĩmediata hr̃ ꝓpositũ q2 nihil hr̃ in ꝑsona diuina nisi ꝓꝑetas suppositi ⁊ cõis eẽntia. si diuisio est mediata tunc ad destructiõem vnius mẽbri inferẽdo aliud facit fallaciã ↄñtis. Si dicat̃ ꝙ sicut per vnũ mẽbꝝ .s. ꝑ hoc ꝙ est esse de deo intelligit aliqđ cõe tribus ꝑsonis ita ꝑ aliud .s. ꝑ relatõem intelligit ipse q̃cqđ est ꝓpriũ ꝑsone patris siue sit relatm̃ siue absolutũ. ⁊ ita si ponat̃ ꝓꝑetas absoluta non intelligit̃ ꝑ illud mẽbꝝ de essẽtia pr̃is spm̃ sanctũ spirari de absoluto ꝓprio patris sicut nec de ꝓꝑetate pr̃is. ¶ Contra: Aug. vii. tri. c. ix. sub essentia ponit q̃cquid est ad se siue sit essentiale cõe tribus. siue ꝑsõale. pȝ .n. ibi ꝙ eodẽ° dr̃ aliquid ꝑsona ⁊ deus lȝ ꝑsona accipiat̃ ꝓ ꝑma sb̃a. non aũt eo est deus q̃ pr̃ ẜm eũ. sed alio est deus ⁊ pater. igr̃ non intelligr̃ ꝑsonale si sit absolutũ sub relatõe ꝑsone sed magis sub ipso cõi qđ est ad se. ¶ Preterea si aliq̃ absoluto ↄstituat̃ ꝑsona v̓bi. ergo rõ arrĳ est demõstratio. cũ .n. arguit ꝙ ingenitũ esse est vnũ ⁊ genitũ esse est aliud. si vtrũqȝ dr̃ scdm̃ sb̃am igr̃ ꝑsona ꝑma est alia ẜm sb̃aȝ a 2ª. ¶ Conclusio necessario sequit̃ si ꝑsona ponat̃ esse absoluta. illa .n. ↄstituit sb̃aȝ ⁊ non relatõem vel respectũ ⁊ ita illud quod est aliud ẜm istã ꝓꝑetatẽ est aliđ ẜm sb̃am. ingenitũ aũt est aliud ẜm ꝓꝑetatẽ igr̃ ⁊ ẜm sb̃am. Si dicat̃ ꝙ rõ arrĳ est sophistica dupl'r. tũ q2 ↄmutatur ad aliqđ in qđ arguendo ingenitũ esse ẽ aliud a genito vel hoc est aliud ingn̄tuȝ ingenitũ. g̊ est aliud ẜm sb̃am. cõmutat̃ eñi ad aliqđ in quid. qđ oñdit Aug. q2 ingenitũ dicit formalit̃ ad aliqđ licȝ negatiue. tũ q2 si nõ accipiat̃ ingenitũ pro ipsa ꝓꝑetate quã significat sed ꝑ ista ꝓꝑetate absoluta que substernit̃ si ponat̃ dicat̃ .a. ⁊ arguit̃ ingenitũ est aliud a genito ꝑsonaliter igit̃ est aliud ab eo ẜm sb̃am. est figura dictõnis ↄmutãdo hoc aliquid in qđ. in ꝑmissa .n. intelligr̃ sb̃a ꝓ sb̃a ꝑma in ↄñte infert̃ ꝓ sb̃a 2ª siue ꝓ q̃dditate q2 ita intellexit arrius. dixit eñi ipse ꝙ filius dei est creatura pura et habet aliã sb̃am ⁊ aliã nãm a pr̃e. ⁊ ibi obuiat sibi Aug. 5. tri. c. vi. ꝙ si est aliđ ẜm sb̃am non intelligr̃ nisi de sb̃a 2ª q̃ est q̃dditas. ⁊ hoc mõ tam Aug. q̃ alĳ heretici ↄ quos loquit̃ accipiũt sb̃am. ⁊ ideo ex alietate suppositi qđ est sb̃a ꝑª inferre qđ est aliud ẜm sb̃am sicut ipsi loquũt̃ est ↄmutare h° aliquid in quid. Si altero istoꝝ mõꝝ rñdeat̃ ad rõnem arrĳ ꝙ sit sophistica. ¶ Cõtra. sb̃a ꝑma

est maxie sba igit si psona ꝯstituat̃ p ab solutū. p illud erit maxime sba. ꝛ ita si ꝑm hoc sit aliud erit maxie aliud ꝑm sb stantiā. ¶ Preterea ad istā ꝯclōnē sūt alique rōes tacte. di. xxvi. pri. li. p parte ista ꝙ relationes constituūt psonas.

In ista questione.

sunt duo articuli. pmus que sit ꝓpetas ꝯstituēs psonā. 2ᵒ an ista sit rō terminā di istā vnionē ¶ De pmo tactū est in pᵒ liᵒ. di. predicta ¶ Quantū ad aliū arti culū pncipalē questionis. s. ō rōe forma li terminādi istā vnionē qui diceret istā esse propter ꝯtinētiā pfectōis realitatis suppositi creati in ipso assumēte ꝛ ꝓpt potentiā obediētialē in nā assūpta hr̄et dicere ꝙ essentia esset ꝓpria ratio termi nādi istā vnionē: sicut argutum fuit di. ista. q. pᵒ. sed illud suppositū vr̄ esse fal sū: qꝛ ista dependētia est alterius rōnis ab omni dependētia cāti ad cām. ꝯtinē tia aūt vtualis que est in termio ꝛ potē tia obediētialis in depēdente vel ꝯtento ptinet ad dependentiā cāti ad cām. ¶ Vn̄ ꝓpter istas rōnes non posui in pma. q. vbū posse termiare illā dependētiā sed ꝓpter subsistentiā independentē. ¶ Dico ē ꝙ essentia nō est formal' rō terminādi istā vnionē. sed ꝓpetas psonalis qȝ ꝓ bo sic. In quocūqȝ supposito ē ratō for malis terminādi istā vnionē ipm termi nat eā. pr̄. in quo est essentia diuina nō termiat eā igr̄ ꝛc̄. ꝓbaᵒ maioris suppo situ nō terminat nisi qꝛ habȝ rōem for malē terminādi sicut non creat nisi qa ꝯuenit ei formalit̄ rō creādi ꝛ ꝓpter hᵒ in quocūqȝ est rō formalis creandi ꝓxi ma creat. vnde necesse est tres psonas si mul creare. ¶ Dicet̃ forte ꝙ ꝓpetas est rō terminādi ut sine qua non. ¶ Contra hᵒ in quocūqȝ ē formal' rō agēdi ꝛ ꝑus nā ꝙ̄ actio eius sit elicita actu vel terminᵘ ꝓductus: illud est ei rō ꝛ pncipiū agēdi sicut frequēter declaratū est in p. li. q̄uo pater ꝛ filius spirēt. s. s. qꝛ habēt viȝ spi ratiuā ꝛ vterqȝ ꝑus originē ꝙ̄. s. s. spiret ꝛ ꝓpter hoc etiaȝ tres psone creant. ita ꝙ potentia creandi est cuilibet rō crean di qꝛ quilibet habet eā ꝑus naturaliter ꝙ̄ creatura ꝓducat̃ igr̄ a silii: illud qȝ ē rō terminādi istā vnionē erit habēti pri us rō terminādi. si ꝑus nāli' habeat ꝙ̄ ipsa vnio terminet̃ sed certū est ꝙ ipsa nā habet̃ a tribᵘ nāliter ꝑus ꝙ̄ ista vnio facta sit igr̄ ꝛc̄. ¶ Alit̄ potest rn̄deri ad rōnem ꝙ tres psone alio ꝛ alio mō hn̄t essentiā ꝛ ꝓpter istū aliū modū haben di eā vna pōt terminare ita ꝙ essentia sit sibi ratio terminādi ꝛ nō alij. ¶ Con tra hoc dupl'r pōt argui primo sic. qꝛ si ista vnio sit realis habet terminū realē ꝛ sub rōe reali igit̄ relatio rōnis non est formalis rō terminādi vnionē: iste autē modus habendi essentiā est tm̄ ralatio rōis in ipa essentia qꝛ alias essentia rea liter referet̃ ad se vel ad psonā igr̄ eēntia ut sic habita non est formalis rō termi nandi eā ita ꝙ sic haberi sit prima raᵒ terminādi eā. ¶ 2ᵒ qꝛ non est distinctō in modo habendi essentiā nisi ptinens ad originē: sed propter istaȝ non terminat vnionem vna psona ꝛ non alia qꝛ ista distinctō esset eadē si pater fuisset incar natus ꝛ nō filius ꝛ tm̄ tunc non termias set filius sicut modo. igit̄ propter illam distinctōem que necessaria est non ē es sentia ratio terminandi vni ꝛ non alij quod terminare est contingens.

Ad argumēta

Ad primuȝ patet ꝙ illa maior est falsa. nec ille sunt ratōnes ad probandum possibilitateȝ incarnatiōis Ad aliud dico ꝙ cōmunicare sic eē nō est ideȝ ꝙ esse diuinū informare forma liter naturam humanam nec etiam effe ctiue communicare ꝙ scilicet persona assumēs effectiue det aliquod esse natu re assumpte ex hoc ꝙ assumens est: sed istud communicare est terminare de pendentiam existentie actualis nature assumpte. ꝛ tunc hoc non ꝙ existentia

ꝙ existẽtia realis nature assumptis sit rõ terminãdi sed subsistẽtia. i. incõicabilis exñtia. ❡ Ad formã. tũc ꝯcedo ꝙ cõicat eẽ hᵒ ẽ exñtia sua incõicabil' ut exñtia icõicabil' nõ ex alio puta ex nã est rõ terminãdi dependentiã nature assumpte. ❡ Ad aliud. ꝯcedo maiorem: ꝛ minor negat̃ ſm cõem opinionẽ tenẽdo psonas esse relatiuas ꝛ ad probationes illas dictũ est di. xxvi. pri. li.

Et quia in homine tota nã ❡ Circa distinctionẽ istã secundã in qua mgr̃ agit õ mõ assumẽdi nãȝ querunt̃ tria. pmo vtrꝫ nãm humanã vniri deo ypostatice ꝛ tñ non frui includat ꝯdictõem. ❡ 2ᵒ vtrum fuerit ibi aliqd mediũ cõgruitatis. ꝛ ut includã vtrũqꝫ mediũ. s. intrinsecũ ut aiam ꝛ extrinsecũ ut grãm: quero vtrũ verbũ pmo ꝛ imediate assũpserit totaȝ nãm humanã. ❡ 3ᵒ vtrũ incarnatõnem pcesserit corporis organiçatio.

Circa primum arguit̃ ꝙ sic. qꝛ aut illa nã nata est frui aut non. pᵒ mõ non põt non frui. pbatio. tũ qꝛ illa vnio maior ẽ ista vnione que est per habitũ glorie qꝛ ſm Aug. xiii. de tri. c. xix. In rebus p tp̃us ortis sũma gr̃a ꝛc̃. Sed ꝯdictõ est nãm vnitã per habitũ gl'e nõ frui. g̃ m'ltomagis de ista. ❡ Cõfirmat̃ per Aug. xiii. de tri. c. ix. vbi arguit p locũ a minori. si filius dei nãlis factus est filius hoĩs: igr̃ magis credibile est ꝙ filius hoĩs nãlis sit gr̃a filius dei si autẽ ꝯñtia tenet vniuersaliter a minori igit̃ in christo posito añte necessario ponit̃ ꝯñs. ꝛ per ꝯñs ꝙ necessario fruat̃. tũ qꝛ si talis nã non necessario frueret̃ posset peccare: ꝛ ita deᵘ diceret̃ peccare ꝛ dãnari p ꝯñs ❡ Cõfirmat ista pbatio p Ansel. ii. cur deᵘ hõ. c. x. pmus hõ erat peccabil' qꝛ non erat deus igr̃ ex ista vnione secũdus hõ ex q̃ erat deus erat inpeccabilis. sed nõ erat inpeccabilis nisi qꝛ beatus. igr̃ ꝛc̃. ❡ 2ᵐ mẽbꝝ diuisionis includit ꝯdictiõem. s. ꝙ aliqua nã non nata frui possit ei vniri ypostatice. tũ qꝛ tunc nã non psonabilis psonaret̃. Natura. n. que vnit̃ psone in vnitate suppositi psonat̃ nã nõ nata frui non est psonabilis. tũ 2ᵒ qꝛ tũc esset cõicatio idiomatũ. ꝛ sic deus diceret̃ esse lapis vel ignis. imo vr̃ esse pfectior cõicatio idiomatũ tũc ꝙ mõ: cũ quelibet ps lapidis sit lapis. ꝛ qcquid est dei est deus. non ita est de hoĩe igr̃ ꝛc̃. Contra. inter duo imediate vniebat̃ caro ꝛ vbo ꝛ tñ non fruebat̃. qcquid aũt verbũ potuit ꝯseruare sibi vnitũ imediate: potuit immediate assumere.

In ista questione. sunt duo articuli. pmus de nã nata frui an ista posset non frui. ꝛ 2ᵒ an nã nõ nata frui possit assumi. Et dr̃ ad vtrũqꝫ ꝙ non. ❡ Ratio ad pmũ articulũ ponit̃ talis. fruitio ꝯplet̃ in hᵒ ꝙ obiectũ fruibile pñs imutat intellectũ ad actũ videndi ꝛ p hᵒ erit pñs volũtati alliciẽs illaȝ ut necessario fruat̃ fine pñte. Sed p istã vnionẽ est necessario ista imutatio intellectus. igr̃ ꝛ ipsa fruitio volũtatis est necessario ꝯñs istã imutatõem. pbatõ minoris. Si oculus possꝫ videre lucẽ inexistẽtẽ sibi ad pñtiã lucis in se necessario sequeret̃ ꝙ ipsa esset pñs ꝛ imutãs oculũ ad videndũ. Intellectus aũt põt videre aliqd pñs in se igr̃ cũ p vnionẽ istã lux increata sit pñs intellectui in se erit necessario pñs vt imutãs intellectũ ad intelligendũ. ❡ Confirmat̃ p aug. vbi. s. vbi arguit p locũ a minori de duplici vnione. ❡ Preterea potẽtie fundant̃ i essentia aĩe nõ ecõuerso igr̃ essentialior ẽ ordo vt illud qd est in eẽntia redũdet in potẽtias ꝙ ecõuerso. sed beatitudo non põt esse in potẽtijs nisi necessario redũdet in essentiã. igr̃ nõ põt esse in eẽntia nisi redũdet in potẽtias. sed p istũ illapsũ spẽalem essentia aĩe beatificat̃ q̃tũ ẽ

beatificabil'. qꝛ fit vnũ aliqd cũ deo igit ꝛc. ¶ Confirmat qꝛ beatitudo ꝑus est in eẽntia ꝙ in potẽtijs. Est. n. p' i sũpmo nãe beatificabil: eẽn° ãt magis hꝫ rõeꝫ sũpmi respectu potẽtiaꝝ ꝙ ecõuerso sꝫ in essentia nõ põt poni beatitudo nisi q̃dã illapsus spẽalis obiecti fruibilis. iste aũt illapsus qui est in vnione est sũpm' ꝛ iõ p hunc nã sũme eleuat ¶ Mod' declarãs primã rõnẽ est talis qꝛ habit' intellectualis aliqñ est necessarius ut repsentet obiectũ sicut in angelis. aliqñ aũt est facilitãs ipaꝫ põm vt facilius possit in ipsũ sicut in nobis habit' glie nõ ponit in ista vnione ꝓpter ꝑmũ qꝛ p nihil formal'r informãs nãꝫ est deus sibi pñs ut obiectũ fruibile. sed tñ se repñtat volũtarie potẽtie potenti frui imediate ut obiectũ fruibile. silr si habit' ille reqrit ꝓpter facilitatẽ vel ꝓpter aliquã eleuatõem potẽtie ut ipsa possit faciliter imutari a tali obiecto etiaꝫ sine tali habitu põ nature assũpte est sũme inclinata et eleuata ꝛ ꝓportionata obiecto fruibili naꝫ huiusmõi põ nãe assũpte p vnionẽ eleuata est ad esse supnãle ideo ipsa potẽtia est sufficiẽter eleuata ad opatiõem supnãlẽ. supplet igr ista vnio ad verbũ ꝙtum ad fruitõeꝫ quicqd habitus glorie posset facere in alijs.

Contra istam opi.

ꝛ ꝑmo ꝯ concl'õnẽ in se arguo sic. prius ex rõne ꝑoris potest esse sine posteriori absqꝫ ꝯdictõe ꝛ hoc qñ nulla est necessaria ꝯnexio eoꝝ aliter non saluaret ꝑoritas vnius ad aliud. pꝫ ex diffinitõe eius 5. metha. sed natura psonabilis ꝑus nãliter psonat ꝙ opet: ꝛ hoc qñ psonat in se qꝛ opatio est suppositi ꝑexistẽtis ꝛ in natura intellectuali est psone igit qñ psonat in alio ꝑus nãlir psonat in eo ꝙ operet ¶ Ista ꝯñtia vltia ꝓbat qꝛ nã in eo dẽ instãti nature in quo psonaret in se si sibi dimitteret: in eodẽ psonat in psona assumẽte ergo nõ est ꝯdictio nãm istaꝫ psonari psona diuina: ꝛ tñ non opari i fruẽdo ¶ Preterea rõem positõis duco ad oppositũ ꝑmo qꝛ natura nulla necessario fruit obiecto nisi que necessario i' mutat ab eo ut pñte sꝫ ista aĩa nõ nccio imutat ab eo tñ qꝛ nec ad actũ intelligẽdi qꝛ obiectũ istõ nõ necessario imutat aliquẽ intellectũ nisi diuinũ. nihil. n. extra causat nisi volũtarie ꝛ ꝯtingent. tuꝫ qꝛ nec ad actũ fruẽdi qꝛ volũtas ex puris naturalibus nõ necessario fruit fine sicut ostensuꝫ est di. i. pri. igr ipsa nõ necessario fruet fine nisi aliqd addat sue nature p qõ sit necessitas ad fruendũ. sꝫ nihil hic ponit supadditũ formalit i volũtate p istã vnionẽ sꝫ tñ ponit quedaꝫ dependẽtia ad verbũ igr ꝛc. ¶ Preterea ꝙ h neget necessitas habitus iprobatur qꝛ sicut tactũ est di. xvii. ꝓ. potissia ratõ ponẽdi charitatẽ creatã est ut actus diligẽdi deũ sit in potestate volũtatl. nullũ n. agens hꝫ in potestate sua actũ nisi in potestate ei' sit totũ illud qõ necessario requirit ex pte ei' ad talẽ actũ. volũtas aũt creata ex puris nãlibus non hꝫ i potestate sua actũ diligẽdi bonũ increatuꝫ meritorie ut actus eius sit acceptus deo ꝛ ideo necesse est ipaꝫ habere illud aliõ qõ requirit ad agendũ ut possit deũ p illud meritorie diligere. fruitio aũt mlto magis excedit nãm volũtatis hũane ꝙ act' meritori' qꝛ fruitio est actus vl' forma supnãlis nõ sic actus meritori'. igit fruitõ nõ erit in ptãte volũtatis hũane nisi ipsa habeat aliq̃ formã supnãleꝫ q̃ possit vti ad istũ actũ eliciẽdũ. volũtas aũt hũana assumpta a vbo est volũtas nãe hũane vniuoce cũ nr̃a. igr ipsa non põt frui sine charitate ¶ Et si obijciat ꝙ q̃cquid deus põt per cãm efficientem mediã põt p se. habitus aũt iste q̃ ponit respectu fruitiõis tñ est cã efficiẽs quia nulla alia causa patet discurrẽdo p cãs igit deus põt per se sine quacũqꝫ alia cã media cãre fruitõeꝫ in aĩa ¶ Cõcedo cõclusionẽ sicut dicet di. xiii. hui'. s. ꝙ frui

ti q̄ pōt imediate cāri a deo in aia. ſʒ tūc reſpectu fruitōis volūtas nō habʒ rōeʒ cāe actiue, qꝛ nō hʒ ex ſe quo agat ⁊ ita non diceret illa aia frui formaliter vel elicitiue ſicut alie aie dicunt frui. qḋ vr̄ incōueniēs. ¶ Similit̄ iſtud dictū nō arguit neceſſitatē fruitōis qꝛ ſm hᵒ volūtas ſe haberet tm̄ paſſiue reſpectu fruitionis. ⁊ hᵒ ex potētia ↄ̄dictōis ad ipſam neceſſitas aūt nō accipit ex pte illiꝰ qḋ eſt in potētia ↄ̄dictōnis ad aliq̄d ḡ opoꝛteret neceſſitatē huiꝰ fruitōis attribuere deo. ſed ipſe nō neceſſario cāt eā ſic nec aliq̄d extra ſe. igr̄. ¶ Et ſi dicas ꝙ imo qꝛ p̄ſuppoſita imutatōe intellectꝰ neceſſario cāt iſtud ut ↄcomitās hᵒ i ppꝛiatū ē di. i. p̄. qꝛ cū inteᵒ vel viſio ⁊ fruitio ſūt duo abſoluta nō eſt ↄ̄dictio pus cāri ſine poſteriori. ¶ Preterea ſi ↄcederet aiaʒ chꝛiſti poſſe ſic ſe hr̄e ad fruitōnem ſine habitu ſicut aliā aiaʒ cū habitu vr̄ oio ſupfluū in chꝛiſto ponere habitꝰ ifuſos qui tn̄ ab oibus ponunt. di. xiii. ⁊. xiiii. qḋ eſt incōueniēs. ¶ Preterea ex vi vnionis ſolū verbū eſt pn̄s aie aſſūpte. ⁊ hᵒ ſm eſſe pſonale igr̄ ſi ex tali vnione ſit idē pn̄s in rōne obiecti imutās nō plus habet niſi ꝙ ex vi vnionis ſolū v̄bū immutet intellectū creatū ⁊ nō tota trinitas qḋ eſt falſū qꝛ opa trinitatis ſunt indiuiſa in ↄpatōe ad extra. ¶ Si dicas ꝙ eadē eſt rō videndi tres pſonas ⁊ vnaʒ qꝛ qui videt vnā neceſſario videt oēs oñſuʒ ē. di. i. p̄. ꝙ hᵒ non eſt neceſſariū.

Ad ſcōm articuluʒ pncipaleʒ dr̄ ꝙ nō. ppter iſtā rōeʒ. qꝛ ſicut deꝰ ſe habet ad omeʒ creaturā in illapſu generali q̄tuʒ ad eſſe ⁊ opari ita vr̄ ſe hr̄e ad hāc nām in illapſu ſpēali q̄tum ad hanc opatōem ⁊ hoc eſſe. ſed pmoᵒ nulli pōt illabi ad eē niſi cui illabit ad opatōem ſʒ phm. 4ᵒ. methau. in fine. quia vnūquodq̄ʒ eſt tale cū pōt agē. cū aūt n̄ pōt agere non eſt tale. igr̄ nō pōt illabi iſti nāe illapſu ſpēali q̄tū ad eē niſi poſſit ei illabi q̄tū ad opatōem ſpēalē. opatio ſpēalis reſpiciēs obiectū ſupnāle eſt opatio videndi ⁊ fruēdi que nullo mō ↄpetūt nature nō nate frui ut nāe irrōnali. igr̄ ⁊c̄. ¶ Cōtra iſtud. nā intellectualis eſt aſſūptibilis qꝛ non hʒ in ſe entitateʒ poſitiuā repugnantē depēdētie iſti ſpēali ad verbū ſiue cōicatōi eius v̄bo ut nā cōicat ſuppoſito. q̄cquid aūt eſt cōicabile ſic eſt aſſūptibile ⁊ qḋ nō hʒ vn̄ repugnet ſibi talis cōmunicatio non habet repugnet ſibi ḋpēdē ⁊ aſſūi a v̄bo: ſʒ nā nō intellectual' nō hʒ pfectiorē rōeʒ ſuppoſiti ꝙ nā intellectualis igr̄ ⁊ nā nō intellectualis non hʒ aliquā entitatē poſitiuā p quā repugnet ſibi dependē depēdentia illa p̄dicta. igr̄ ⁊ ipſa ex pte ſui ē aſſūptibilis: ⁊ verbū vr̄ ex pte ſua poſſe iſtā dependētiā termiare cū ſit independens in rōe ſuppoſiti ⁊ ita pōt termiare depēdentiā ypoſtaticā. ¶ Hic diceret ꝙ lʒ nā lapidis poſſit dependē ypoſtatice nō tn̄ ad pſonā uel ad terminū qꝛ pſona n̄ termiat depēdentiā nāe niſi pſonabilis. ¶ Hoc excludēdo dico ꝙ lʒ nāe depēdētes ſint alterius rōis: ⁊ ita depēdētie eaꝝ in q̄tū a fundamēto pn̄t hr̄e diſtinctōem ſunt aliquoᵒ alterius rōis tn̄ idē termiꝰ ⁊ ſʒ eandē rōeʒ ex pte eius pōt eſſe oim̄ iſtaꝝ depēdentiaꝝ: ſilr̄ ſi nā angelica aſſumeret ipſa eſſet alteriꝰ rōis a nā hūaᵃ ⁊ ſic eſſet alia ⁊ alia dependētia huiꝰ nature ⁊ illiꝰ ⁊ tn̄ vtraq̄ʒ poſſet dependere ad eundē terminū ut ad pſonā v̄bi. ¶ Sʒ diceret ꝙ vtraq̄ʒ eſt pſonabilis lʒ hēant entitatē vel depēdentiā alteriꝰ rōis ⁊ iō vtraq̄ʒ pōt vniri pſone nō ſic nā nō pſonabilis. ¶ Cōtra iſtu d. ſi v̄bū eēt ypoſtaſ independēs ⁊ nō pſona poſſet terminar̄ dependētiā nature non pſonabilis. igit cū nihil tollat ab ipo qḋ p ſe faciat ad rōem terminādi dependētiā alteriꝰ per hoc qḋ eſt pſona adhuc poterit termiare. Nec tn̄ ſequit ꝙ nā aſſumpta lapidiſ pſonaret qꝛ pſonari non tm̄ dicit vniri ſed ſic vniri ita ꝙ ille modus reſpicit fūdamentū vnitū ſiue aſſumptū. ſiue iſte

modus sit intrisecus illi vnioni siue mã liter se habeat ad illã. posset.n.bñ poni ꝙ relatõ haberet aliquẽ modũ intrinse cũ causatuȝ tamẽ a fundamẽto ꝙ si iste modus supadditus p hoc ꝙ est esse psonabile non sit intrinsecus relatõni tñ ut vnio significat per hoc nomẽ psonatio necessario cõnotat ille modus. est autem modus iste ꝙ fundamentũ natũ essȝ in se personari si non sumeret ab alio. ⁊ si ergo natura humana ⁊ lapidis ꝯueniãt in ratõe dependẽtie ad ypostasim tamẽ quia non ꝯueniũt in rõe talis modi dependẽtie ideo non possunt ambe psonari. ¶ Aliq̄ tñ dicũt ꝙ hoc est ꝑpter distictionẽ ypostasis ⁊ psone in vbo qȯ sibi potest aliq̄d vniri in ratione ypostasis vt lapis ⁊ tñ non in rõne psone. Cõtra sicut dictũ est di. 8. pri. li. in deo non est ordo aliquaꝝ realitatũ quaꝝ vna ꝯtrahat aliã q: tunc non essȝ pfecte simplex ⁊ ista est ratio quare deus non est in genere. igr̃ non est i eo aliq̄ realitas a qua sit ypostasis determiabilis a realitate a qua est psona. imo nulla oio alia ⁊ alia est realitas ẜm distinctõem ex parte rei a qua sit ypostasis ⁊ psona. Omnis aũt vnio realis est ad terminũ realẽ ⁊ ẜ ꝙ realis. non igr̃ potest esse vnio realis ad ypostasim ⁊ non ad psonã cũ nulla sit ibi distinctio realis. ⁊ ideo non dico naturã illaȝ irratõalẽ non personari ⁊ naturã nr̃am personari ꝑpter aliquaȝ distinctionẽ realeȝ ypostasis ⁊ persone in termino depẽdentie. sed ꝑpter distinctõnem realem relationũ per modos quos hñt a fũdamẽtis l saltẽ q̄s cãnt fũdamẽta.

Ad questionem

igitur q̄tum ad primũ articulũ cõcedo ꝙ non includit contradictõnem naturã natam frui vniri verbo ypostatice ⁊ non frui eo et hoc si ponat̃ posse assũi sine habitu creato sicut ponit opi. improbata. si autem poneret ꝙ necessario ad hoc ꝙ assumeret oporteret ꝙ haberet habituȝ glorie huiusmõi necessitatẽ non video ꝑpter rõem positaȝ ꝯtra opi. predictã. ¶ Quã tũ etiã ad 2^m articulũ ꝯcedo rõem factã ꝯtra opi. q: natura creata põt dependẽ nõ tantũ depẽdentia cãti ad cãm sed dependẽtia ypostasibilis ad ypostasiȝ q: ñ hȝ aliq̄d in se p quod repugnet sibi sic dependẽ. ⁊ verbũ põt termiare istã dependentiã q: ⁊ si non sit in eo distincta ratio ypostasis ⁊ psone, tñ ita pfecte habet q̄cquid req̄rit̃ ad psonã ⁊ ypostasiȝ ut terminet sicut si non esset persona.

Ad argumenta principalia.

Ad primũ cũ arguit̃ q̄tũ ad primũ mẽbrũ diuisionis de ꝯpatõe duaꝝ vnionũ. Rñ° ⁊ dico ꝙ ista est maior q̄tũ ad actũ primũ q: p hãc cõicat̃ esse psone assumtis nature assũpte ⁊ etiã mȯ ȯ facto ista includit aliã vnionẽ que est ad actũ 2^m ⁊ opari sed de possibili si separet̃ illa eẽt maior q̄tũ ad opatõem. ¶ Vel magis ꝓprie loquẽdo põt dici ꝙ neutra ẽ maior alia quia sunt alterius rõnis ⁊ cum neutra necessario includat aliaȝ potest vna esse sine altera. ¶ Ad Aug. concedit̃ ꝙ est summa gratia in ista vniõe quia sũma gratuita condescensio volũtatis diuine que fuit ꝑncipiũ assumptiõis. non est autẽ summa gratia habitualis ex vi vnionis in ista vnione licet de facto ista concomitet̃ istam vnionem vnde auctoritas Aug. potest exponi de facto quia loquit̃ de rebus post tempus ortis ꝙ inter illas summa gratia est in vnione nature nostre ad verbum diuinum. ¶ Per idem potest dici ad illam auctoritatem Aug. xiii. de tri. ibideȝ. c. ix. vbi arguit per locum a minori. verum est quidem ꝙ minus videtur esse possibile filiũ dei esse realiter filium hominis q̄ filiuȝ hominis per gratiam, posse esse filium dei. ⁊ ideo si hoc est possibile multomagis ⁊ istud. non tamen necesse est ꝙ si filius dei est filius hominis ꝙ ille idem filius hominis sit filius dei per gratiam.

forte.n.negaret ꝺ eodẽ determiate. imo nec ꝯcedit ꝙ christus sit filius dei adoptiuus sed sequit ꝙ aliqs alius posset eẽ filius dei p grãm qꝛ ad aliquez indeterminate fiebat illa ꝯpatio nõ ad istũ vel illũ determiate. ¶ Ad rõnem probantẽ christũ inpeccabilẽ vel nãm assumptã quãcũqꝫ aliter deus diceret peccabilis ꝛ dãnabilis ꝛ diabolus ꝛc̃. que videt̃ horrenda. dico ꝙ sicut habens lumẽ glie ꝛ charitatẽ ꝯsumatã non põt peccare: nõ qꝛ ista formalit̃ repugnẽt peccato sicut nec actus ꝑmus repugnat oppõito act⁹ scõi cõtingẽter cãbilis: ſʒ qꝛ de potentia ordinata deus non põt non coagere ad actus scõos ꝑpetue visiõis ꝛ fruitiõis q̃ act⁹ repugnãt peccato sic deus nãe vnite sibi ꝑsonalit̃ nõ põt de potẽtia ordiata nõ dare sũmã charitatẽ ꝛ vlteri⁹ summã fruitionẽ que excludit peccatũ. ꝛ sic ex hac vnione est inpeccabil' nõ formaliter sed v̄tualit̃ dispositiẽ dispõe remota lʒ necessario respectu dei agẽtis sicut necessariũ ẽ aliquẽ beatũ nõ peccare. ¶ Ad scõam ꝓbatoem. Ad Ansel. dico ꝙ secundus hõ qꝛ deus de ꝯgruo replebat sũma grã p quã esset ĩpeccabilis: ꝛ hoc nõ decebat primũ hoiez qꝛ nõ erat deus s. repleri tãta grã. nõ igr̃ ex vi istius vnionis ponit Ansel. istã ĩpeccabilitatẽ nisi de ꝯgruo qꝛ illã ꝯcomitat̃ pleĩtudo grẽ.

Cum arguitur ꝯ aliud mẽbrum de nã non ĩtellectuali pʒ rn̄sio ad ꝑmuz q̃lit̃ diceret̃ ypostasiari vel substẽtari n̄ tñ ꝑsonari ꝓpter drĩam illius depẽdentie que dr̃ ypostasiatio vel sb̄stẽtatio ad illã depẽdentiã q̃ dr̃ ꝑsonatõ. ¶ Ad aliã que est de cõicatõe idiomatũ aliq negãt ꝯñtiã. sed cũ rõ hui⁹ cõicatõis sit ꝙ suppositũ recipit p̄dicatõem in ꝯcreto illi⁹ nature in q̃ subsistit ꝛ si subsistẽt in nã lapidis nõ vr̃ rõ quare lapis nõ p̄dicaret de eo dicẽdo deus est lapis sicut mõ dr̃ ꝙ deus est hõ ꝛ equaliter vtraqꝫ est vera. Sed cũ vlteri⁹ infert illa esset ꝑfectior cõicatio qꝛ quelibet ps lapidis est lapis ꝛc̃. dico ꝙ ps lapidis ꝛ si recipiat p̄dicatõem lapidis in cõi sicut ps hõgenia vel subiectiua in suo toto nõ tñ recipit p̄dicatõem illi⁹ cuius est ps integral' sicut nec totũ integrale p̄dicat̃ de pte integrali. ut nõ dicim⁹ ꝙ paries est dom⁹ tunc.n. verbũ esset lapis nõ in vniuersali sed hic lapis aliqs totus ꝛ qꝛ nulla ps lapidis esset ille hic lapis iõ nulla ps lapidis p̄dicaretur de eo.

Ad argumenta ꝓ opi. ad pri^m^ qõ multiplr̃ deficit qꝛ istud obiectũ nõ necessario ĩmutat intellectũ creatũ ꝛ ꝑ ꝯñs volũtas nõ necessario fruet̃ ꝛ maxime si volũtas nõ necessario habet habitũ supnãlez quo fruat̃. ¶ Ad aliud de essentia ꝛ potẽtijs dico ꝙ creatura nõ potest beatificari in se qꝛ nõ est bonũ infinitũ. in bono aũt infinito beatificat̃ ut ĩ obiecto qõ attingit̃ p opatões potẽtiaꝝ non ut tale bonũ est ꝑficiens essentiã ei⁹ q̃tũ ad actũ primũ. Jõ ergo beatitudo potẽtie redũdat in eẽntiã qꝛ qñ est ĩ potẽtia est in eẽntia sicut nata ẽ esse ibi qꝛ mediante potẽtia nec formalit̃ est ibi redũdãtia q̃si realit̃ sit ibi alia beatitudo ab illa que est in potẽtijs. ꝯcedo igr̃ ꝙ essentia nõ potest beatificari ut distinguit̃ a potẽtijs. ¶ Et cũ ꝯfirmat̃ rõ ꝙ bꝫitu° est in eẽntia. ꝑ° oppositũ hui⁹ est ꝓbatũ di. xxvi. scõi li. ꝛ cũ ꝓbas ꝙ ipa est sup̄mũ in aĩa. dico ꝙ si sit oĩo idẽ potentijs ipis tunc nõ est ordo excedẽtie in re. ¶ Si aũt est aliquomõ fundamẽtũ poꝝ tunc lʒ sit supmũ rõe actus ꝑmi tñ non ẽ nata hr̃e actũ scõm supmũ: nec p ꝯñs attiger̃ bonũ supremũ extrinsecũ nisi mediante põ: qꝛ illud nullo° attingit nisi per opatõez potẽtie. est igr̃ beatitudo in sup̄mo veꝝ est sicut nata est esse in eo non est aũt nata esse in eẽntia nisi mediante potentia. ¶ Et si iarguas ꝙ illabitur essentie igr̃ potentijs. ꝛ ꝑ ꝯñs est in potentijs mediãte essentia. Rñ° . dico ꝙ veꝝ

est q̄tū ad actū p̄imū ad dandū eis eē q̄cquid.n.est in nā hūana aliquo° depē det ad esse verbi sed nō oportet q̄ illa/ bat ad dandū opatiōem supnālē illi po tētie mediāte essentia. ¶Per hoc p3 ad arm adductū p̄ opi. q̄tū ad 2m articulū q̄ sicut vere illapsus spēalis est ad eē q̄ s.nāe create cōicat esse vbi ita necessario est illapsus spēalis ad opari.quo.s.vbū possit opari opatōes illius nature ut sic verbū diceret esse ignis si assūpsisset na turā ignis ita diceret calefacere calefacti one ignis:sed nō o3 illapsu3 esse ad opa tōes repugnātes tali nāe sicut sunt opa/ tōes beatifice ut intelligere ⁊ velle sicut in illapsu generali deus illabit cuilibet creature ad esse ⁊ opatōem sibi ꝯueniē/ tē:nō tñ ad aliquā opatōem sibi discō/ uenientē vel excedentē nām ¶Ex ista.q. apparet q̄ nō est aliqd mediū necessita/ tis i assūptōe nature hūane ad vbū.pu ta neq3 aia nata frui,mediat inter carnē ⁊ verbū q2 ex 2° articulo nā non intelle ctualis posset imediate assumi nec gr̄a est imediate mediās inter ista vbu3.s.et nām natā frui q2 posset nā assumi sine h° q̄ haberet habitū gr̄e.

Circa secunduz

arguit q̄ non.q2 vbū assūpsit carnē mediante aia s̄m Damas.li.iii.c. vi.⁊ Aug.de agone christiano.c.vi.⁊ ē in littera.c.ii.¶Itē pars est p̄or toto via generatōnis sicut incōpletū ꝯpleto s̄m Cōmenta.p° phy. g̃ silr in assūptōne q2 eo ordine assumebant quo nate erāt as sumi.¶Preterea.p̄us est a quo nō ꝯuer tit subsistēdi ꝯñtia sed sequit assūpsit to tū g̃ assūpsit ptē non ecōuerso. g̃ ¶Ite3 si assūpsisset p° totu3 g̃ aliqñ dimisisset qd semel assumpsit ut in morte.ꝯñs vr̄ falsu3.⁊ ꝯ Damas.c.lxxiii.vel.lii°.¶Itē de medio extrinseco arguo sic.nā hūaa nō pōt vniri vbo vnione beatifica sine habitu gr̄e ⁊ h° q2 tam ipsa vnio q̄ ter/ min° vnionis excedit facultatē nāe crea te:g̃ cū ista magis excedat q2 ista est sum ma gr̄a s̄m Aug.xiii.tri.c.ix. sequit q̄ ista non poterit fieri sine gr̄a. Contra. si hec vnio p̄mo fieret p̄ ptem vel ptes nō est vnica assūptio ¶Itē tūc p̄us fuiss3 aial q̄ hō.¶Item q̄tu3 ad 2m arguit sic q2 illapsus generalis est cuicūq3 nāe s̄m esse eius p̄mū nō per aliquē habitū me diū in illa nā igr̄ simlr illapsus iste spēa lis est p̄mo huic nature.

In ista questione.

p3 q̄ sunt duo articuli.vnus de medio i trinseco.s.an pars aliq̄ fuerit media in ter verbū ⁊ ptē aliā vel ptes.vel an p̄s vel ptes fuerint mediū inter verbū ⁊ to tū. ¶Secūdus articulus est de medio extrinseco.i.an gr̄a mediet inter naturā istā vnitā ⁊ terminū vnionis. ¶Quā tū ad p̄mū articulū dr̄ q̄ assūpsit corp° mediāte aia ⁊ h° sic exponit q̄ p° aia est assūpta a vbo ⁊ in 2° instāti nāe vnitur corpi ⁊ p̄ hoc in eodē 2° instāti verbum vniuit sibi corpus p̄sonalr̄ mediāte aia quā p° sibi vniuit.silr de ptibus ꝯpatis ad totū dr̄ q̄ p̄us sunt assūpte ordie ex ecutōis.sed totū p̄mo assūpsit ordie in/ tentōis sicut totū sic est p̄us ptibus suis ⁊ assūptio eius sicut ⁊ creatio p̄us inten debat.¶Contra p̄mū istoꝝ.s. de aia re/ spectu corpis.arguo q2 vr̄ seq̄ q̄ christ° nō sit p̄mo hō.sic.n.arguit ꝯ opi.mgr̄i sentētiaꝝ q̄ christus nō fuerit hō in tri duo q2 assumēs nō est hō nisi q2 assūp/ tū est hō.qd exponi pōt si bñ intelligat q2 assūptū est nā hūana.igr̄ si p° assūp/ tū nō est nā hūana sed p̄s nāe hūane as sumēs nō erit p̄mo hō.⁊ sicut in instāti assūptōis se habuit ad totū ⁊ ptes ita ⁊ mō.igr̄ ⁊ mō nō est p̄mo hō.sicut sor.ē p̄mo hō qd vr̄ incōueniēs cū nō sit aliq̄ rō a pte p̄dicati alia hic ⁊ ibi.l3 sit alius modus p̄dicādi sicut tāget di.vii.¶Im mo 2° vr̄ seq̄ q̄ christus nō sit hō.p̄bo: si accñs esset ꝯpositū ex ptib° eētialib° p̄oli.a.⁊ actuali.b.subiectū nō denois/

ret ab accñte. q2 denoiaret a solo. b. naȝ si sic. a. esset subiectū respectu accñtis cō positi ex. a. ⁊. b. q2. a. actualit̃ denoiaret a. b. igit̃ a simili nā humana ꝯposita ex aīa ⁊ corpe non dr̃ de v̄bo denoiatie ꝓpter solā vnionē aīe ad ipm verbuȝ q2 vnio debet esse ratio talis denomiatōis Itē de rōne ꝑsone est incōicabilitas ⁊ hᵒ in ratōe quo sicut frequēter expositū est hoc magis ꝯuenit mãe ꝙ forme q2 i toto forma cōicat mãe ut dans esse igit̃ sic in natura in se ꝑsonata magis appropatur icōicabilitas ista corpi ꝙ aīe: ita qñ ꝑsonat in altero ꝑ ꝑ̇us vr̃ si sit ibi aliq̇s ordo termiari ipa depēdētia corpis ut sit s̄bsistens ꝙ ipa dependētia aīe ❡ Preterea 3ᵒ. corpus natū est in se s̄bsistere ⁊ non p̄cise ex hᵒ ꝙ aīa informās ipm s̄bsistit in se ergo non supplet istud in corpore nisi ipsuȝ imediate assumat. est. n. corpus capax talis assūptōis sicut ⁊ subsistētie in se. stāte igit̃ ista vnione aīe ad verbū cū per eā corpus nō sit imediate assūptuȝ: stat pō in corpe ut assumat a patre: ⁊ ita idē hō assumet a duabus ꝑsonis qȯ vr̃ esse incōueniens q2 sic nulla ꝑsona esset hō ⁊ tñ ex illis ꝑtibus est hō qñ vniunt igr̃ esset hō ⁊ nō ꝑsona nisi sit ꝑsona in se qȯ est incōueniēs: q2 tunc ꝑtes duplr̃ ypostasiarent. s. intrinsice ⁊ extrinsice ❡ Preterea tūc in morte fuisset noua assumptio q2 tunc corpus fuit imediate vnitū verbo ⁊ non per aīam.

❡ Preterea ꝓpter illas duas vniones nō fuit hō sicut ostēsuȝ est in 2ª rōe ergo requirit̃ 3ª que sit totius ꝑ̇ᵒ ꝓpter quā 3ᵃᵐ v̄bū sit hō. sed illa sufficit sola sine aliis duabus igr̃ ille due supfluūt.

Ideo quantum ad istū articulū pōt distingui de medio. Sicut. n. int̃ agens ⁊ actū vel effectū aliq̇d pōt poni mediū vel vt qȯ sicut agens ꝓximū int̃ agēs remotū ⁊ effectū. vel ut quo sicut forma agētis. Ita inter recipiēs ⁊ receptū pōt poni duplex mediū. s. qȯ ⁊ quo. sicut. n. aliq̇d pōt esse alicui rō agēdi ita aliq̇d pōt esse alicui rō recipiēdi. ⁊ illud respectu receptōis accñtis pōt esse qñq3 ꝓpria forma recipiētis. sicut subiectū ꝑ ꝓpriā formā ut ꝑ rōem ꝓpriā recipiendi recipit ꝑ̇mo ꝓpriā passionē ❡ Ad ꝓpositū pōt dici ꝙ in ista passiua assūptione nature hūane ad verbū nulluȝ fuit mediū qȯ inter v̄bū ⁊ ipaȝ nām s3 tota nā fuit sic imediate assūpta. qȯ ꝓbat sic Quia qȯ est in se ꝑ̇mo ꝑsonabile si sibi dimitteret hoc in alio ꝑ̇mo ꝑsonat qñ assumit q2 ꝑsonalitas diuina supplet ꝑsonalitatē ꝓpriā. tota nā est ꝑ̇mo ⁊ inmediate hoc mō ꝑsonabilis in se si sibi dimittat ⁊ nō ꝑs vel ꝑtes igr̃ ⁊c. ꝓbatō maioris q2 in eodē instāti nature i quo in se ꝑsonaret si sibi dimitteret: ꝑsonat in alio vel ab alio q2 nec añ illud instās est natū assumi q2 nō ꝑ̇us fuit nā singlaris nec post illud instās assumit q2 tunc esset ꝑsona in se. mior ꝓbat q2 in eodeȝ instāti nature in quo mā p̄cedit totū vl forma neutrū natū est esse ꝑsona. s3 tūc ꝑ̇ᵒ qñ ex istis vnitis est tota nā tūc ipsa tota est ꝑsona in se si non impediat ab assumēte ❡ 2ᵒ mō loquēdo de medio. s. quo pōt ꝯcedi ꝙ aīa est mediū in ista assūptōe ⁊ hᵒ respectu totius q2 est formalis rō huius nãe qua hec nā est vnibilis sicut ipsa est qua formalit̃ hō est risibil̃ non tm̄ ut ꝑ̇ncipiū effectiuū sed ut subiectū ꝓximū ⁊ sicut est forma ipius subiecti ita pōt esse forma ꝯstituēs hanc nãȝ ⁊ tñ ē toti nãe rō ꝓ̇pa recipiēdi istā vnionē q2 ē rō ꝓ̇pa ꝯstituēs ipsū totū receptiuū huius vnionis nec ꝓpter hᵒ opȝ aīam ꝑ̇mo assūi ut qȯ sicut nec ipsa est risibilis ut qȯ licet ipa sit quo hō est risibilis. Et ꝓpter istā rōem mediādi v̄e pōt dici assumi tota nā ꝑ aīam ita ꝙ ly per. licet respectu p̄dicati dicat circūstātiā cause q̄si mãlis. tñ respectu eius qȯ determinat ꝑ ipm dicit cām formalē sicut ⁊ hic. hō ꝑ aīam rōnalē est risibilis nōtur forma subiecti esse q̄si mãlē respe

ctu pdicati hoc etiã modo pōt concedi ꝙ aīa mediat int carnē ⁊ verbū q2 aīa est forma nāe totalis pͦ assūpte cuiꝰ nature caro est pars ⁊ iō illud quo tota nā est assūptibilis ⁊ assūpta est q̄ caro suo modo est assumptibilis ⁊ assumpta.

Sed hic est vnū dubiū ꝙtum ad primū membꝛ diſtinctōis q̄d sit ista nā que pmo dr̄ assumi. an .s. sit aliquod ens aliud a ptibus Cōmētatoꝛ pͦ phy. ꝯmēto. xvii. vr̄ dicē ꝙ totū l3 sit aliud a ptibus siue a q̄libet pte seoꝛsu3 nō tñ ab oībus ptibus siml' ⁊ si ita esset cū ista assumptō realis non sit nisi rei: nihil aliud esset totū assumi ꝙ omēs ptes assumi. Si ēt sit aliud ens ab eis: dubiū est an sit aliud alia entitate positia absoluta vel relatia ⁊ 3ͦ an sit aliq̄ forma alia a forma que est ps totiꝰ ¶ Quantū ad pmū oñdo ꝙ totū sit ens aliud ab oībus ptibus ꝯiunctī3 ⁊ diuisī pbo q2 al's non esset dr̄ia totiꝰ qō est p se vnū ad totū qō est vnū aggregatōne vt cumulus vel aceruus q2 istud totum 2m est sue ptes. 8. metha. ꝯñs vr̄ incōueniens. tū ex eodē. 8. tū q2 etiā vnū p accidēs est magis vnū ꝙ illud aggregatōe vnū ⁊ minus vnū ꝙ totū vnū p se q2 f3 phm 7ͦ metha. c. de vnitate diffinitōnis In hoc hō albus est vnū aliq̄d q2 albedo inest hōi non aūt esset tale totū si nō informaret ¶ Preterea p se terminꝰ ad quē generatōis est aliq̄d habēs entitatē ꝓpriā q2 generatio est ad esse ꝓprū termini. sed totū est pmus terminꝰ ad quē generatōis nō altera ps immo si vtraq3 ps preexistat ⁊ de nouo vnirent nil minus esset generatio vel ꝓductio ipius cōpositi. sicut in resurrectiōe dato ꝙ ta3 aīa ꝙ corpus ꝑexisteret f̄m suas entitates adhuc fieret resuscitatio ad esse totiꝰ compositi non aūt ad esse corporis vel anime nec ad ambo ista igr̄ ad aliqō 3m ab istis ¶ 3ͦ potest argui a simili de corruptione f̄m argum phi. 7ͦ metha. in fine. q2 manet. a. ⁊ b. ⁊ non manet. ab. ⁊ idē realiter non potest manere ⁊ nō manere. ergo ab. est aliō realiter ab. a. ⁊ b. igiṫ cū sic in omnibꝰ ꝯpositis per se rationi partiū non repugnet ut ille maneāt ⁊ totū non maneat aliq̄ erit entitas propria ipius totius alia ab entitatibꝰ partium ¶ Item 4ͦ al'. nihil esset per se causatum a causis intrinsecis materia .s. et forma. quia iste cause causant hoc compositu3 quia sunt partes causati. sed iste non sunt partes neq3 alterius eaꝝ neq3 ambarum quia neutra est causata nec ambe q2 sunt prime cause ⁊ prima principia rei igiṫ ⁊c̄ ¶ Item sequeretur 5ͦ ꝙ nullum ens esset cui per se inesset ꝓpria passio vel propria operatio vel quodcunq3 accidens proprium illius speciei quia hec non sunt materie nec forme

De secūdo dico ꝙ ēt ē aliō ens ⁊ aͣ ētitate absoluta q2 solus respectus non sufficeret ad hoc ꝙ totu3 diceretur per se vnū quia in toto vno per accidens est per se respectus ⁊ essentialis partis ad parte3 ut patet de dependentia accidentis ad subiectu3 ¶ Similiter quidditates omnium absolutoꝛum ut includentes materiam ⁊ forma3. ⁊ ut diffinibiles quia ut sic sunt species generis absoluti non sunt tantu3 formaliter entia respectiua quod tamen oporteret si entitas propria totius esset respectus. ¶ Hoc etia3 concludunt rationes facte ad primum articulum quia neq3 generatio aliqua est per se ad respectum ut ad terminu3 ad quem. nec etiam corruptio est a solo respectu ut termino a quo. neq3 cause absolute sunt solius respectus cause. neq3 propria passio consequitur totum precise inquantum respectiuum. neq3 propria operatio vel aliud accidens absolutum. nec tande3 videtur possibile posse assignare differentiam specifica3 omniū quidditatū quia non videtur possibile tantā ponere differētiā respectuū inter ptes vnitas ꝙtū etiam ad ꝓpositu3

nō vr̄ q̄ respectus sit ꝓpa ratio fundandi relatōēꝫ vnionis ad vbū̄ qd̄ tn̄ oporteret ponēdo totū̄ pmo assumi ſm p̄dicta si entitas totius ut distincta a ptib' non poneret esse absoluta.

Quātum ad tertiū̄ articulū̄. dico q̄ si intelligat in toto p̄t formā ptis cuiusmōi est in hoie aīa itellectiua esse aliā formā q̄si supuenienteꝫ illi que sit etiā aliq̄d ipsius totius ꝛ tn̄ dr̄ forma totius distiguēdo eā ꝯ formā ptis qꝛ ꝯpletius ꝯstituit totū̄ q̄ illa alia forma: iste intellectus est falsus qꝛ tunc esset in hoie aliq̄ forma ꝯstituēs hoiem pfectoꝛ aīa intellectia qd̄ est incōueniēs Silr̄ si innitat rōni accepte ex vnitate toti' puta qꝛ ex mā ꝛ forma que est ps nō fieret vnū̄ nisi p aliquā formā vniētē illas ptes que sit forma totius. ista rō ꝯcluderet ꝓcessuꝫ in infinitū̄ qꝛ etiā de ipsa q̄ro quō facit vnū̄ cū̄ mā ꝛ forma ptis si ex se: ita pōt ꝯcedi de forma ptis q̄ ex se sit nata facere vnū̄ cū̄ mā: si per aliud ꝓcessus i infinitū̄. ¶ Ideo dico q̄ vltra formā que pficit māꝫ vltimate ꝛ dr̄ forma ptis non est necesse ponē aliq̄ formā q̄si pficientē tam māꝫ q̄ formaꝫ. qꝛ mā ꝛ forma in toto nō sunt ptes eiusdē rōnis siue elemēta pfectibilia ab aliq̄ actu 3° sed vnū̄ est ꝓpriū̄ p̄fectibile ꝛ aliud ꝓprius actus ꝛ hec est p̄cisa rō quar̄ faciūt vnū̄ p se ex. 8. metha. ¶ Si tn̄ itelligat forma totius nō aliq̄d ꝯstituēs totū̄ sed ipsa nā tota ut quidditas: h' mō ꝯcedi bn̄ pōt q̄ forma toti' sit alia a forma ptis ꝛ q̄ nā vel q̄dditas posset dici forma: pꝫ ex p̄ho. 5. metha. c. de cā. q̄ āt sit alia a forma ptis pꝫ ex p°arti. h tacto ¶ Sed respectu cui' est forma. ¶ Rn̄° ꝛ dico q̄ respectu toti' ꝯpositi nō quidē forma informās sꝫ forma qua ꝯpositū̄ est ens q̄dditatiue. ꝛ h° mō totū̄ ē ens formalir̄ forma totius. sicut albū̄ dr̄ albū̄ albedine: nō quidē q̄ forma totius sit quasi cā ipsius toti' cū̄ mā ꝛ forma ptiali causāſ quasi totū̄ sed est ipsuꝫ totū̄ p̄cise ꝯsideratū̄ ſm illū̄ modū̄ quo loquit̄ Auicē. 5° metha. eq̄nitas est tm̄ eq̄nitas. ¶ Et si q̄ras causas istius entitatis. dico q̄ ipsa est 3a a suis cāis ꝛ cāliter est ab eis ꝛ nō ab alijs. ꝛ quar̄ tales cē causent ꝛ ꝯstituant entitatē tertiā aliā a se que sit per se vna ꝛ alie nō cōstituūt. nō est rō nisi q̄a iste entitates cāꝫ sunt tales: ꝛ alie sūt alterius rōnis. qd̄ p̄hus innuit. 8. metha. vbi rn̄dēs ad. q. de vnitate ꝯpositi quō fiat vnū̄ ex se ex mā ꝛ forma: assignat ꝓ cā qꝛ hoc p se est actus: illud p se potentia: ꝛ sicut h° est actus p se: illud pō per se. ita hoc totū̄ est vnū̄ p se: ꝛ sicut h° ē actus per accn̄s ꝛ illud pō per accn̄s. ita hoc totū̄ ꝯstitutū̄ est vnū̄ per accn̄s quare aūt ista entitas est p se actus respectu vni': ꝛ alia tm̄ p accn̄s respectu alteri' nō est rō nisi qꝛ hec entitas est hec entitas qꝛ sicut inter calidū̄ ꝛ calefacere nō est mediū̄ in genere cāe efficiētis: ita nec inter istaꝫ formā. ꝛ sic informare est aliqd̄ mediū̄ in gener̄ cāe formalis. ¶ Sicut eni calidū̄ qꝛ calidū̄ calefacit ꝛ non ꝓpt aliq̄d aliud: ita aīa inq̄tū̄ aīa sic pficit ꝛ sic constituit. ¶ Sic g̊ patꝫ q̄tū̄ ad istū̄ articulū̄ quid sit mediū̄ ꝯgruitatis vniōis nāe hūane ad verbū̄: qꝛ nā tota ex ptib' qd̄ est quoddā ens absolutū̄ 3m aliud a partibus vtrisq̄ ꝛ ambabus coniūctiꝫ ꝛ diuisim. ¶ Et ideo illud cōmentatoris fallit in ista materia sicut in alijs quia non distinguitur inter illud quod est p se ꝛ illud quod necessario concurrit. ad esse quidem totius necessario preexigit vnio partium: nec tamen illa vnio est illud esse quia vnio est respectus ꝛ esse illud est absolutum. sicut ad causationeꝫ alicuius effectus necessario preexigitur ordo causaruꝫ efficientiū̄ quando sunt multe ordinate ꝛ approximatio earum ꝛ tamen ille ordo vel illa approximatō non est esse ipsius effectus quia ista sunt respectus tm̄. hoc autem est absolutuꝫ.

¶Nec est incōueniēs aliqđ absolutū depē dere vel ꝑexigere vel saltē coexigē aliq° aliquē respectū vl'r. n. absolutū cātum a plibus cāis necessario ꝑexigit vnionē ꝛ approximatōem illaꝝ cāꝝ in causan do. ꝛ ita pōt hic eē ꝙ tota entitas toti⁹ sit absoluta licet necessario ꝑexigat vel coexigat vnionē ptiū absolutaꝝ.

Bonaventura li° iii dist. q.2.q. ... Quātū ad secundū articulū ꝑncipaleꝫ de medio extrinseco ponit ꝙ gr̃a in ista vnione fuerit mediū ꝯgruitatis ¶Contra h° arguo ꝑmo qꝛ in illo instāti nāe in quo nā ꝑsonaret in se si nō assumeret in eodē instāti ꝑsona tur in alio qñ assumit. hoc fuit declara tū in ꝑmo articulo sed ꝑus nālit ꝑsona ret in se ꝙ hr̄et habitū gr̄e qꝛ habit⁹ est ꝑncipiū opandi ꝛ p ꝯñs ꝑfectio ei⁹ cui ꝯpetit opari. opari aūt est suppositi igr̄ ꝑus nāliter in se hr̄et rōem suppositi ꝙ gr̄am vel habitū aliquē q̄ tñ est princi piū opandi igr̄ ꝛ qñ assumit ꝑus nālit ꝙ gr̄a ista det igr̄ non est media ¶Et cō firmat etiaꝫ: qꝛ illud qđ est alicuius i se ꝑus est eius ꝙ qđ est eius p accñs. sed si nā sibi fuisset dimissa fuisset ꝑsonata in se ex seipa. igr̄ ꝑsonari ꝑus nāliter ꝯpe teret sibi ꝙ habitus ille accñtalis ¶Iteꝫ Jo. i. vidimus gl'am eius q̄si vnigeniti a pr̄e. vbi vr̄ dicere ꝙ christū esse vnigeni tū pr̄is sit ꝓxia rō ꝯgruētie q̄re ip̄e hēat plenitudinē gr̄e igit prius erat nā subsi stēs in vbo ꝙ tāta gr̄a sibi ꝯferebat al's videret ꝙ in aliquo instāti in quo nata non erat vnita vbo ꝯferreret plenitudo gratie. ¶Preterea illa gr̄a nō vniret for malit pꝫ: igr̄ tñ se hr̄et in rōe dispōnis in altero extremo. sed h° est falsū: qꝛ ip̄a nā in qua est gr̄a ꝑsonat: ꝛ p hoc omne accidens eius accñtalit ꝛ mediate vni tur ꝑsone igr̄ in ista vnione nullū accñs potuit esse mediū sicut nec albedo ē me diū in vnione superficiei ad corpus.

Ad argumenta principalia.

¶Ad p^m patet r̄nsio ꝙ intelligende sunt auctes de medio quo: ꝛ nō qđ ¶Ad 2^m dico ꝙ aliq̄d pōt esse in se ꝑus alio non ꝯpando illa ad 3^m. sicut ptes nāe mee sⁱ ꝑores nā mea tota quo ad ordinē gene ratōis vel executōis: nō tñ in ꝯpatōe ad ꝑsonatōeꝫ: qꝛ ptes mee non ꝑus ꝑsonāt ꝙ tota nā mea ꝛ ita etiā est ō ꝑsonatiōe ni ꝑsona extranea. ꝛ rō est qꝛ in illo in stāti nāe in q̄ totū ē totū ip̄ꝫ ē ꝑsōabile i se vl' in alio. ꝛ iō q̄cq̄d ꝑcedit ip̄ꝫ nālr ñ ꝑcedit ip̄ꝫ i ꝑsōabilitate qꝛ ut ꝑus ñ ē ꝑsonabile ¶Ad aliud dico ꝙ nō sequit ꝑus ꝑꝫ ꝯñtiā est ꝑus nāliter ḡ est ꝑus cā lit. vl' sic aliq̄d dr̄ ꝑus executōe ꝑoritate cē mālis. vl' ꝑus intentōe ꝑoritate cause formal. silr ꝑm pħm in ꝑdicamētis. ꝑus cālitate pōt esse siml' ꝑm ꝯñtiā. eē nācꝫ hoīeꝫ ꝑm ꝯñtiā ꝯuertit ad verā rei orō nē ꝛ ecōuerso ꝛ tñ esse rei est ꝑus cāliter ¶In eo. n. ꝙ res est vel non est: est orō va vel falsa. ita h̄ ꝑoritas in ꝯñdo pōt star̄ cū nō ꝑoritate in cāndo: sicut vniuersa liter est in accñte ꝯñte multa necessario sicut calidū ꝯsequit ignē ꝛ aerē iō sequi tur vtrūcꝫ illoꝝ ꝑm ꝯñtiā ꝛ tñ vtrocꝫ illoꝝ est posterius ꝑm cālitatē. ita in ꝓ posito ptes assumi ꝛ si sequat ad totuꝫ assumi ꝛ nō ecōuerso nō tñ erit ꝑus in cālitate ¶Posset tñ dici ꝙ eo mō quo ptes assumūt ꝯuertibilia sunt ptes assu mi ꝛ totū assumi. ¶Ad aliō dico ꝙ chri stus vere qñ fuit mortu⁹ aliquā entitatē nō habuit quā habuit viuus: nec tñ de posuit nām quā assūpsit q̄tuꝫ ad ptes essentiales illius nāe: ꝛ ita intelligit Da mas. pꝫ ibi. c. lxxiii. vbi vult ꝙ aīa ꝛ cor pus in morte non erāt in ꝓpa ypostasi sed in ypostasi vbi. ¶Sed restat vnū du biū qꝛ vr̄ ꝙ in morte fuerit noua assūp tis in se que ꝑus fuit vnita ¶Ad vlti^m dico ꝙ si accipiat gr̄a p gratuita dei vo luntate deus dr̄ ex gr̄a opari omne illō quod nō includit in nā rei sed magis ex cedit facultatē eius. ꝛ hoc mō qꝛ faculta tē nature hūane excedit subsistēr i vbo

ideo gratuite deus hoc opaf ꝛ ex gratia sūma q₂ sūma gratuita cōdescēsione cōfert nature illud ad qđ minime pōt ex se attingere ꝛ quod maxime illā excedit ¶ Sed si intelligat grā ꝑ habitu creato iformāte licet illa cōcomitet nām vnitā nō est tñ necessaria ad vnionē ¶ Et tūc cū arguit q̄si a miori ꝙ ipsa est necessaria ad vnionē beatifica. ğ ad istā dico ꝙ nō sequit q₂ vnio beatifica est ꝑ opatione ꝛ actū 2m in quē non pōt aīa nisi habeat formā. Ista vnio est ad esse ꝑmuz ad qđ non ꝑsupponit aliqđ accñs in natura vnita sicut etiā ad esse ꝑmū supnāle qđ habet ꝑ habitū grē nō requiritur aliquod eleuās naturā. sic. n. essꝫ ꝓcedere in infinitū ut semp vnū supnaturale disponeret ad aliud ꝛ sicut illud qđ ibi dat actū primū posset imediate pficere naturā ita hº esse a vbo cōicatū pōt esse imediatū principiū vnionis.

Circa tertium.

arguit ꝙ sic: q₂ corpus christi erat generatū ex purissimis sanguinibꝰ beate virginis fm Damas. li. iiii. c. iiº corpus generatū est dēsius sanguinibus ex quibus generat fm Damas. c. iii. ğ miorē locū occupat ꝛ ꝑ ꝯñs formatōem vel conceptōem vel generatōem necessario concomitat motus localis ille: non est i instanti igit nec cū incarnatōe que fuit i instāti nō post igit ante ¶ Preterea corpus organiçatuꝫ erat alterius figure q̄ sāguis ex quo generabat igit occupauit aliū locū. igit illa formatio requirebat motū localē igit in tēpe ¶ Preterea ois substātia generabilis ꝛ corruptibilis q̄ non creatur ꝓducit ꝑ mutatiōem. tota natura assūpta a vbo est generabilis et corruptibilis ꝛ non imediate creabat. q₂ fuit ex sanguinibus igr ꝓducebat ꝑ mutatōem ꝛ per ꝯñs pars potētialis illius totius mutabat ad formā eiusdem totius. igr ꝑus fuit sub ꝑuatōe opposita illi forme ꝛ hoc ꝑus tpe q₂ opposita priuatiue non possūt simul tpe esse in eodē ꝑus igr tempe erat corpus non aīatum q̄ aīatum ¶ Contra magister in lrā di. iii. ꝛ Damas. xlviii. in fine.

Dico ꝙ questio pōt intelligi de ꝑoritate tpis vel nāe. ꝑmoº habet duos articulos. primū de ordine aīatōis ad incarnatōem. 2m de ordie organiçatōis ad aīatōem. ¶ Quantū ad ꝑmū dico ꝙ non ꝑcessit tpe aīatio incarnatōem. q₂ tūc nā ista fuisset aliqñ in se ꝑsonata ꝛ non in vbo qñ. s. fuisset caro aīata. ꝓbaº ꝯñtie. corpus. n. aīatuꝫ si in aliquo tpe est in se subsistēs est persona ꝯñs est falsuꝫ: q₂ tunc beata virgo nō fuisset vera mater dei. non. n. genuisset deum. sed istū hoīeꝫ puꝝ cuiꝰ natura fuisset pº vnita deo. ꝯñs istud est ꝯ Damas. lviii. c. vbi ꝯ: nestoriū ōtermiat ꝙ beata virgo fuit vera mater dei ꝛ non alicuiꝰ puri hoīs tm̄. ꝯñtia patet q₂ terminata fuisset tota ratio maternitatꝭ. marie in ꝓductōe illius nature.

Quantum ad scđm.

dico ꝙ organiçatio potest intelligi vel vltima inductio forme disponētis imediate ad aīam intellectiuā fm vnā opi. siue inductio aīe intellectie fm aliā opi. que ponit ꝙ aīa est qua formaliter corpus est organicū. vel pōt intelligi transmutatio precedēs istā vltimā inductionē forme organice disponētis ad formā intellectiuā. ꝑcedūt aūt due transmutatōes: videlꝫ motus localis quo mā defert ad locū ꝯueniētē generatōi. ꝛ alteratio qua materia i loco debito alterat ꝛ disponit ad formā corpis organici inducendā. ꝛ in isto 2º mō fm vnā opi. q̄ ponit ptes euthrogeneas corpis organici differre spē: possunt poni multe generatōes ꝛ multe trāsmutatōes. sicut. n. ptes ille habent formas sbales quidditatiuas alias ꝛ alias. ita cuiuslibet ē generatio altera ꝛ altera. ꝛ ad quālibet generatōeꝫ est ꝑuia alteratio. Et ēt vlteriꝰ

potest poni q non omnes iste generatõ nes sunt simul. sed alia pcedit aliã tẽpe ⁊ ita vna alteratio disponẽs ad aliã generatiõez est pos altera naturaliter. Sz qlitercūqz sit de istis põt dici q organizatio pmo° dicta. s. a qua corpus dr organizatū que imediate dispõit ad aiam intellectiuã non precedit tpe aiatõem ẽt in nobis qz tunc pater nullo mõ generaret hoiem. ɔpleta. n. esset eius tota actõ pus duratõe q esset aia. ille aūt non generat hoiem cuius actio tota ɔpleta est pus tpe q sit homo. ¶ Si aūt fiat sermo de organizatõe 2° modo tenendū est q omnes inductiões formaꝝ sbaliū ptialiū ẽt si multe essent in eodẽ instãti erãt qz nulla ps por tpe alia. qz pars q assumebaf a verbo nūq pfuit in supposito quod ɔtigisset si fuisset prior tpe. ¶ Sz de transmutatõe mãe ad locū ɔuenientẽ generatõi. ⁊ de alteratõe precedẽte generatõez totius vel generatões partiū: dubiū est si iste pcesserūt tpe: vel si fuerunt in eodẽ instanti cū incarnatõe: qz si ponanf fuisse in tpe magis vr posse saluari Mariã coopatã fuisse ad illos mot' de hoc in. 4. di ¶ Si aūt totū ponaf fuisse in instãti ita ut nullus ibi fuerit motus localis neqz mutatio cū successione magis saluaf q in vltio instãti ɔsensus virginis expressi: fuit in vtero virginis verbū homo. ⁊ ante illud instãs nõ vr fuisse aliq opatio spẽalis ad incarnationẽ ⁊ in isto vr tota fuisse ɔpleta. ¶ De pozitate nature vr esse dicendū q fundamentū relatõis nãliter pcedit relatõem qz sm phm ⁊ Aug. de tri. vii. qð nihil est in se nihil est ad aliud ⁊ totalis nã ẽ fundamentū illius vnionis ex. q. pcedẽti. ergo entitas totalis nãe nãliter precedit incarnatõem. ⁊ ita aiatõnem pcedit nãliter totius organizatio sm vnã opi. de formis. vl saltẽ est simil sm aliã opi.

Ad rationes principales. Ad primum argu^m dico q si ɔcederef alterationẽ pcedere tpe incarnatõez posset dici q cuz illa alteratõe fuit occupatio mioris loci sicut vniuersaliter est circa quãcūqz cõdensatõem. ⁊ ita poneref ibi vnus mot' localis p se quo deportabaf mã ad locū ɔuenientẽ generatõi. ⁊ alius p accñs cõcomitãs generatõez corpis densioris q occuparef minor locus: ⁊ in vltio instãti ɔdẽsatõis inducerenf omnes forme ptiales. ⁊ forma totalis corpis organizati ⁊ in illo instãti totū assumeref. ¶ Si ãt ponaf alteratiõem non pcessisse tpe tūc potest dici q occupatõ mioris loci erat subita ⁊ hoc per potentiã diuinaz. si tñ ad hoc non posset cooperari virtus creata. de quo di. 4. ¶ Per istud idem dicẽdum est ad 2^m de figuratione. ¶ Ad 3^m dico q mutatio proprie dicta est inter priuationem ⁊ formaz. sicut patet in. 5. phy. non autem inter negationem ⁊ formam. priuatio autem est negatio in apto nato. ⁊ ideo quando forma producitur simul cum susceptiuo non est prope mutatio ad illam formam quia susceptiuū non prius fuit sub priuatiõe q forma. nec prius fuit aptum natum haberẽ formaz q habeat eam. sed tantū est mutatio ad susceptiuū eius. cum igitur anima intellectiua inducatur simul cuz esse corporis etiam in nobis ad animam proprie non est mutatio sed tantum ad esse corporis organici ⁊ illius mutationis subiectum est materia que fuit sub forma sanguinis: ⁊ cum additur in maiore q omnis forma generabilis ⁊ corruptibilis si non immediate creatur accipit esse per mutationem sui subiecti. neganda est ista propositio si intelligaf per mutationem cuius ipsa sit primo terminus. ⁊ de mutatõne proprie dicta potest tamen concedi de mutatõne cui' aliquid eius sit terminus. ⁊ de mutatione cõmuniter dicta. ⁊ huius mutatiõis proprie dicte terminus est corpus organicum quod est aliquid corporis animati.

Nunc etiam de carne ubi. Circa istā di. 3. i qua mgr̄ agit de q̄litate nāe assūpte: q̄rūtur duo. vnū de matre ꝛ aliud de ꝓle. Pri' mū est vtrū beata v̄go fuerit ꝯcepta in originali peccato. 2^m est de sanctificatōe corpis christi: quare. s. ꝛ quomō non cō traxerit originale peccatum.

Circa primum. arguit̄ ꝙ sic. In Adā omnes peccauerūt ro. 5° non nisi q2 fuerūt i eo fm rōnem seminalē ita fuit in eo beata virgo igr̄ ꝛc̄. ¶ Itē Damas. c. x°. ꝛ. xlviii spūs sanctus purgauit eā: purgatō non est nisi a peccato igr̄ habuit peccatū: nō actuale igr̄ ꝛc̄. ¶ Itē aug'. de fide ad Pe' trū firmissime tene ꝛ nullaten' dubites omnē hoiem qui p cōcubitū viri ꝛ mu lieris ꝯcipit̄ cū peccato originali nasci. ¶ Itē idem sup illud Jo. Ecce agnus dei. ꝛc̄. solus innocēs q2 non sic venit. s. fm cōem ꝓpagatōem ¶ Itē Leo papa i ser' mone de natiuitate dn̄i. sic a reatu nul' lū liberū reperit ita liberādis oībus vēit igr̄ ꝛc̄. ¶ Item Hyero. sup illud ps̄. ꝛ de manu canis vnicā meā. vr̄ idem dicē. Item de ꝯse. di. iiii. c. i. ibi. Natiuitas in glō. ¶ Itē Ber. de ꝯceptu eius dicit ꝙ fu it in peccato originali ꝯcepta ¶ Itē An sel. 3. Cur deus hō. c. xvi. ¶ Item h° idē vult Ber. in quadā epl'a: ꝛ ꝓbat q2 non fuit sanctificata an̄ ꝯceptū p3. nec in ꝯce ptu q2 ibi fuit libido ¶ Contra Aug' ð nā ꝛ gr̄a circa mediū ꝛ ponit̄ i lr̄a. c. iii. Cū de peccatis agit̄ de Maria nullā ꝓr sus volo hr̄e questionē3 ¶ Et Ansel. de ꝯceptu v̄ginali. c. xviii. Decuit ut ea pu ritate v̄go niter3 qua maior sub deo ne quit intelligi. posset autē intelligi pura innocētia sub deo qualis fuit in christo igitur ꝛc̄.

Dicitur cōmuniter ꝙ sic. ꝓpter auc̄tes adductas ꝛ ꝑꝑ rōes assūptas ex duobus mediis quoꝝ vnū est excellentia filii sui. ipē. n. ut redēptor vniuersalis oibus ianuā aperuit. sed si beata virgo non ꝯxisset originale non indiguisset redēptore nec ipē sibi ianuā aperuisset q2 non fuisset sibi clausa. nō eni claudit̄ nisi ꝓpter peccatu3 ꝛ maxie originale ¶ 2^m mediū est ex his que ap' parent in beata v̄gine. ipsa. n. fuit ꝓpa' gata cōi lege ꝛ per ꝯñs corpus eius pro pagatū ꝛ formatū de semine infecto et ita cadē rō infectōis in corpe eius q̄ erat in corpe alterius sic ꝓpagati. ꝛ cū ex cor pore infecto inficiat̄ aīa: eadē rō infectō nis erat in aīa eius que ꝛ i aiabus alioꝝ cōiter ꝓpagatoꝝ ¶ Simılit̄ habuit pe' nas cōes nature hūane ut sitim famē ꝛ huiusmōi. que infligunt̄ nobis ꝓpt̄ pec catū originale. ꝛ ille nō erant volūtarie assūpte q2 non erat redēptrix vel repa' ratrix nr̄a. q2 tunc filius eius non fuiss3 redēptor oīm generaliter igr̄ erāt sibi in flicte a deo ꝛ non iniuste ergo ꝓpter pec catū ꝛ ita ipa non erat innocens ¶ Con tra primā rōnem argr̄ ex excellētia filii sui inq̄tū redēptor recōciliator ꝛ medi' ator ꝙ ipsa non ꝯxit peccatū originale. ꝑfectissim'. n. mediator h3 ꝑfectissimū actū mediādi respectu alicui' ꝑsone. p qua mediat: sed christus est ꝑfectissim' mediator igr̄ christus habuit ꝑfectissi^m gradū mediādi possibilē respectu alicu ius creature siue ꝑsōe respectu cui' erat mediator. respectu nulli' ꝑsone habuit excellētiorē gradū ꝙ respectu marie igr̄ ꝛc̄. sed hoc nō esset nisi meruisset eā pre seruari a peccato originali. qð ꝓbo tri' plr̄. ꝑmo per ꝯpatōem ad deū cui recon ciliat. 2° per ꝯpatōem ad malū a q̄ libe' rat. 3° p ꝯpatōem ad obligatōem ꝑsone quā recōciliat ¶ Ad videndū pmā ꝓba tōem pono ex^m ꝑsonū exemplo Ansel. cur deus hō. li°. 2°. c. xvi. aliq̄s offendēs regē demeret̄ intantū ut oi filio nāli ei' rex offendat̄: ꝛ offendēs exheredet eum ista offensa statuit̄ nō remittēda nisi of'

ferat regi ab aliquo innocēte aliqđ ob-
sequiū magis placās ⁊ gratū ꝙ peccatū
fuerit offensiuū aliquis offert obsequiū
ita gratū ꝙ recōciliet filios ut non exhe
redent tn̄ cuilibet nato rex offendit licet
postea remittat offensam ꝓpter merita
mediatoris. sed si ille mediator possꝫ ita
pfecte placare regeꝫ ut preueniret respe-
ctu alicuius filiꝫ ire ne ei offenderet: h°
magis esset ꝙ si rex offensaꝫ habitā ꝯ ta-
lē remitteret sed h° non est impossibile
cū hec offensa non est ex culpa ꝓpria ſꝫ
ex alia ꝯcta. ¶ Ex illo arguit sic. null' sū
me vel pfectissime placat aliquē ꝓ offē-
sa alicui' ꝯhenda nisi posset puenire ne
illi offendat. nam si iam offensuꝫ placat
ut remittat non pfectissime placat. ſꝫ in
ꝓposito deus non offendit aie p motū
interiorē in ipso sed tm̄ ꝓpter culpā in
ipsa aia. igr̄ christus nō pfectissime pla-
cat trinitatē ꝓ culpa ꝯhēda a filiꝫs ade
si non pueniat ut alicui trinitas non of-
fendat ⁊ p ꝯn̄s ꝙ aia alicui' filiꝫ ade nō
habeat culpā talē. ¶ Ex 2ª via arguit du
plr̄. pmo qꝛ pfectissim' mediator meret
āmotōem oīs pene ab eo quē recōciliat
sed culpa original' est maior pena ꝙ ip-
sa carētia visionis diuine sicut declara-
tū fuit di. xxxvi. scđi li. qꝛ peccatū ē ma
xima pena nature intellectual' int̄ omēs
penas eius. igr̄ si christus pfectissime re
cōciliauit istā penā grauissimā meruit
ab aliquo auferri non nisi a matre. igit
⁊c. ¶ Confirmat istud p exemplū. qꝛ si
filio ade essꝫ maxia pena regē ꝯ eū offē-
di nullus eum pfectissime recōciliaret:
nisi aufferret ab eo non tm̄ exheredatō
nē sed etiā esse inimicū regis. igr̄ ⁊c. ¶ Ex
caꝺ via arguit 2° sic. christus imediati'
vr̄ fuisse repator ⁊ recōciliator noster a
peccato origiali ꝙ ab actuali qꝛ necessi-
tas incarnatōis passiōis ⁊c. assignat cōi
ter ex pcō originali. ¶ Sed supponit cōi
ter ꝙ ipe fuit ita pfectus mediator respe
ctu alicuius psone puta Marie ꝙ eam
preseruauit ab oī peccato actuali: igit si
milit a peccato originali. ¶ Ex 3ª via ar

guo sic. psona recōciliata non sūme ob-
ligat mediatori nisi ab ipo sūmū bonū
habeat quod pōt p mediatorē haberi.
sed innocentia illa. s. preseruatō a culpa
ꝯcta vel ꝯhenda pōt haberi p mediato
rē. ğ nulla psōa sūme tenebit christo vt
mediatori si nullā pseruauit a peccato
originali. ¶ Et si dicas ꝙ nō eqliter tene
tur psona cui remittit peccatū ⁊ psona
que pseruat a peccato ꝓpter illud Luc.
vii. Cui magis dimittit magis diligit. q
re ibi rn̄sionē Aug. ꝙ oīa possibilia cō
mitti si dimissa ac si essent ꝯmissa imo
excellētius beneficiū est pseruare a ma-
lo ꝙ pmittere incidere in malū ⁊ ab eo
postea liberare. ¶ Videt etiā ꝙ cū christ'
multis aiabus meruerit grām ⁊ gl'iaꝫ ⁊
ꝓ his sint christo debitores ut mediato
ri quare nulla aia erit ei debitrix ꝓ ino
centia. ⁊ quare etiā omnes angeli beati
sint innocētes ⁊ nulla hūana aia erit in
nocēs in patria nisi sola aia christi. ¶ 2ª
rō que accepta fuit ex his que apparent
in Maria non vr̄ ꝯcludere. ꝙ. n. argui
tur pmo de infectōne carnis ꝓpter semi
natōem nō arguit sm̄ viā Ansel. de pec
cato origiali que tacta sint di. xxxii. aut
dato ꝙ sic ꝯhit peccatū originale cōiter
tn̄ infectio carnis manens post baptis-
mū non est necessaria cā quare maneat
peccatū originale in aia sed ipsa manen
te peccatū originale delet p grām colla-
tā. ita posset deus in pmo instāti ꝯcepti
onis vginis dando tūc grām delē ne eēt
causa necessaria infectōnis in aia si grā
tolleret culpā in aia. ¶ Aliud de passiōi
bus Marie non ꝯcludit. pōt. n. media-
tor recōciliare aliquē ut auferant ab eo
pene sibi inutiles. ⁊ relinquat in penis si
bi vtilibus. originalis culpa non fuisset
vtilis marie. pene tpales tamē fuerunt
vtiles qꝛ in eis meruit. igr̄ ⁊c.

Ad questionē igit dico ꝙ deus potu
it facere ꝙ ipsa nunꝙ fuisset in peccato
originali. Potuit etiā fecisse ut tm̄ i. vno
stanti' n esset in peccato: potuit etiā fac

ut per temp⁹ aliq̃ eſſet in peccato ⁊ in vltimo inſtanti illius tp̃is purgaret̃.

¶ Primũ declaro qꝛ grã equalet iuſticie originali q̃tum ad acceptatõez diuinaz ut ꝑpter hanc aie habenti grãm nõ inſit pctm̃ originale. potuit.n. deus in p̃° inſtãti illius aie infundẽ ſibi grãm tãtã q̃tam alij aie in circũciſione vel baptiſmo. igit̃ in illo inſtãti aia non habuiſſz pctm̃ originale. ſicut nec habuiſſz ſi pri⁹ fuiſſet baptiȥata. ⁊ ſi etiã infectio carniſ fuit ibi in p̃mo inſtãti nõ fuit tñ neceſſaria cã infectõis aie. ſicut nec poſt baptiſmũ q̃n manet ſm multos. ⁊ infectio aie non manet. aut potuit caro mũdari añ infuſionẽ aie ut in illo inſtãti nõ eſſet infecta. ¶ 2ᵐ patet qꝛ ſi agens nãle põt incipere agẽ in inſtãti ita q̃ in illo inſtãti fuerit in eſſe quieto ſub vno ꝯrio. ⁊ i tpe habito eſt ſub forma ꝯria in fieri ⁊ q̃ncũqꝫ agens nãle põt agere. deus põt agẽ igit̃ põt ⁊ in tpe habito alicui inſtãti cãre grãm. ¶ Hoc ẽt ꝯfirmat̃. qꝛ q̃ñ aia eſt in peccato põt per potẽtiã diuinã eſſe in grã. ſed in tpe illo quo fuit ꝯcepta potuit eſſe in peccato ⁊ p te fuit igĩ ſilr̃ potuit eſſe in grã. nec neceſſe fuit tunc q̃ fuiſſet in grã in p̃mo inſtãti illius tp̃is ſicut nec de mutatõe ⁊ motu. ¶ Preterea in p̃mo inſtanti potuit creaſſe grãm in illa aia. ergo ⁊c. 3ᵐ eſt manifeſtũ. ¶ Q̃d aũt hoꝝ triũ que oſtẽſa ſunt eſſe poſſibilia factũ ſit: deus nouit. ſi auc̃te eccleſie. vel auc̃ti ſcripture non repugnet vr̃ ꝓbabile q̃d excellentius eſt attribuere marie.

Contra ſecundum

iſtoꝝ membroꝝ inſtat̃ duplr̃. primo ſic Quicq̃d deus imediate agit circa creaturã agit poſt inſtãs culpe igĩ nõ poteſt in inſtãti iuſtificare aiam in tpe habito Preterea aut illa iuſtificatio eſſet mot⁹ aut mutatio. nõ mutatio qꝛ non eẽt niſi in inſtãti. non motus qꝛ non eſſet ſucceſſio ſm ptes mobilis. ſ. aie qꝛ ipſa eſt idiuiſibilis. neqꝫ ſm ptes forme. ſ. gratie. neqꝫ ſm media inter extrema. nõ. n. eſt mediũ inter ꝑuatiue oppoſita circa aptũ natũ. ſicut nec eſt abſolute mediũ int̃ ꝯdictoria nec alteꝝ illoꝝ ſm ptes acq̃rebat̃ vel amittebat̃. neqꝫ ſubiectũ eſt diuiſibile. igĩ ¶ Ad p̃mã inſtantiã dico q̃ ſi deus volũtarie non agit in inſtãti non neceſſario ꝑpter h° opoꝛtz eũ expectare tp̃us ut in inſtãti determiato illius tp̃is agat. ſed põt agẽ in tpe in cuius p̃mo inſtãti non egit. veꝝ eſt igĩ q̃ deus poteſt agere in inſtãti q̃cq̃d imediate agit. ſed non eſt neceſſe ipſuz agere in inſtanti.

¶ Ad 2ᵐ dico q̃ ſtricte loquẽdo ſicut phs loquit̃ de motu ⁊ mutatiõe. iſta paſſio nec eſt motus nec mutatio ſed aliq̃d habens de vtroqꝫ h° habens de mutatiõe q̃ ut forma ſimplex ⁊ indiuiſibilis ineſt ſbiecto: h° de motu qꝛ in nulla mẽſura indiuiſibili ineſt ſed in tpe ⁊ in hoc deficiet a mutatõe: deficit aũt a motu qꝛ ñ eſt fluxus ſm ptes forme vel mobilis. vel ſm media inter extrema qꝛ hic nulla ſunt media ſicut ꝓbatũ eſt. ¶ Exẽplũ eſt. mobile tranſit a forma ſub qua fuit in vltimo inſtãti q̃etis ita q̃ poſt illud inſtans eſt ꝯtinua deꝑditõ illius forme ſm ptes eius. ⁊ cõtinua acq̃ſitio forme oppoſite. ſi in toto tpe ineſſet forma oppoſita ⁊ tñ non ſucceſſiue acq̃reret̃ ptes eius eſſet ſil̃e ꝓpoſito. qꝛ tunc illius forme acq̃ſitio non eſſet motus nec mutat° ſicut nec mõ trãſitus a mutatõe ad motũ vel ecõuerſo eſt mutatio vel motus.

¶ Sed quare paſſio cãta ab agẽte naturali eſt mutatio vel motus ⁊ nõ iſta. Rñ°. qꝛ agẽs nãle ſi põt ſubito inducẽ formã inducit p mutationẽ: ⁊ ſi nõ põt neceſſe eſt ut agat in tpe ⁊ ita p motũ. deus aũt ⁊ ſi poſſet inducere formã in inſtanti tñ ſi nõ inducẽt in inſtãti põt inducẽ totaz in tẽpe ita q̃ nõ ptes ante ptes. poſſe. n. agere in tpe non eſt imꝑfectõis in agẽte. licet neceſſitas agendi in tempoꝛe ſit imperfectio.

Si autem teneatur pars negatiua questionis ad omnes au ctoritates in ɔtrariā ptē rn̄det ꝙ q̄libet filius ade nāliter est debitor iusticie ori ginalis ꝛ ex demerito ade caret ea ꝛ iōo ois talis habet vn̄ ɔhat peccatū origia le. sed si alicui in pmo instāti creatōnis aie det gratia. ille licet careat iusticia ori ginali nūq̄ tn̄ est debitor ei'. q2 merito alterius pueniētis peccatuȝ dat sibi gr̄a que equalet illi iusticie q̄tū ad accepta tionē diuinā imo excedit ḡ q̄tum est ex se quilibet haberet peccatū originale: ni si alius pueniret merēdo. ꝛ ita exponen de sunt auctes ꝙ omēs nāliter ppagati ab adam sunt peccatores: hoc est ex mō quo habent nām ab adam habent vn̄ careant iusticia debita. nisi eis aliūd cō ferat. sed sicut posset post pmū instans conferre ei grām ita posset ꝛ in pmo in stanti. ¶ Per illud patet ad rōes factas p pma opi. q2 maria maxie indiguisset christo ut redēptore. ipsa. n. ɔxisset ori ginale peccatū ex rōe ppagatōnis cōis nisi fuisset puenta p grām mediatoris. ꝛ sicut alij indiguerūt christo ut p eius meritū remitteret eis peccatū iā ɔctum ita illa magis indiguit mediator pueni ente peccatū ne esset ab ipsa aliq̄n ɔhen dum ꝛ ne ipa ɔheret. ¶ Et si arguas ɔtra hoc q2 pus nāliter fuit filia ade q2 pus fuit psona q̄ habens grām. in illo igr̄ p ori tenebat ad iusticiā originalē q2 nālr̄ filia ade ꝛ non habuit eā. ḡ in illo pori ɔtraxit originale. ¶ Rn̄°. dico ꝙ q̄n oppo sita compant ad idē ƀm ordinē nāe non simul ambo insunt sed tm̄ alterū inest. reliquū aūt qō dr̄ pus nā non inest q2 i eodē instāti oppositū inest. sed dr̄ prius nā q2 tūc inesset q̄tū est ex pte subiecti nisi aliq̄d extrinsecū impediret. ¶ Exēplū si mā ɔpatur ad formā ꝛ ad puatiōeȝ. p us nāliter est mā non habens formā q̄ habēs non ꝙ in illo instāti in quo habȝ formā realiter non habeat eā q2 tūc ɔdi ctoria essent simul. sed q2 tunc mā q̄tuȝ ex se dimissa sibi non haberet formaȝ si aliud habens non daret. ¶ Silr̄ subiectuȝ est prius naturaliter vtroqȝ opposito. quia pus naturalr̄ est vnūquodqȝ illud quod est in se q̄ sit vel nō sit aliquid qō est sub aliquo: ꝛ ita licet mā pus nāliter sit priuata q̄ formata non tn̄ sequit̄ ꝙ ipsa aliq̄n sit nō sub forma. similr̄ licet pus natura sit aliq̄d in se q̄ priuata vel formata: non tn̄ sequit̄ ꝙ ipsa aliq̄n sit i se ita ꝙ nec sub puatiōe nec sub forma. q2 hoc mō nō est pus nisi ꝙ ƀm ppriaȝ rōnem eius qua dr̄ prius neutrū illorū includit. ¶ Ita in pposito dico ꝙ natura aie precedit nāliter iusticiā originalē si ue grām equiualentē ꝛ carentiā iusticie debite ꝛ etiā in illa nā precedit naturali ter carentia illa iusticie originalis illā iu sticiā. quia q̄tum est ex subiecto qō est prius naturaliter vtroqȝ opposito pri' naturaliter puatio inesset tamē nō opȝ aiam eē aliq̄n sub neutro extremo neqȝ prius esse sub priuatōe q̄ sub opposito. ¶ Quando igit̄ arguit̄ ꝙ prius naturalr̄ fuit filia ade q̄ iustificata concedo: quia illam naturam in primo instanti natu re sic conceptam consequebat̄ esse filiaȝ ade ꝛ non habere gratiam in illo instan ti nature. sed non sequit̄ ergo in illo in stanti nature fuit priuata loquendo de oino primo instanti quia ƀm illam pri mitatem natura anime ita naturaliter precessit priuationeȝ iusticie sicut ipsam iusticiam. sed tantum potest hoc inferri ꝙ de ratione nature que est fundamen tum filiationis Ade nec includitur iu sticia nec eius carentia quod concedo. ¶ Sed si obijcias de alio modo priorita tis nature ꝙ ipsa est naturaliter prius carens iusticia q̄ habens eam cum hoc inest sibi a causa intrinseca. dico ꝙ hoc prius natura nunquā inest sibi sed tan tum inesset si causa extrinseca non im pediret ꝛ poneret oppositum eius in esse. sicut etiam si in primo instanti

nature mā informaret priuatō que pus nāliter inest materie nūq̄ ei inesset. Si dicas qūo est pus natura illud qd nō ē pus in essendo ¶ Dico q̄ qn̄ ordo nāe est inter positiua sicut iter subiectū ⁊ accidēs mām ⁊ formā qd est prius natura pōt esse pus in essendo. sed qn̄ est tm̄ int̄ opposita puatiue poritas p ꝯpatiōez ad 3^m non est nisi q2 hoc inesset si aliud nō impediret. vl' est poritas in intellectu. q2 s. istud pus intelligit̄ vt priuatū ¶ Et si arguat̄ non est iusta in pmo instāti nāe ergo in illo instāti est iniusta vel non iusta ex 2° pyermenias. Dico q̄ ꝯn̄tia non valet in pdicatis ꝯpositis. non est albuz lignū. ergo est nō albū lignū. ita h. non est iusta in p° instāti. i. rōe sui. g est non iusta. nō sequit̄ q2 neutꝝ illoꝝ eētialr̄ includit ¶ Et si arguas in pmo instanti nature vere intelligr̄ non iusta. dico q̄ nō. sed vere nō intelligit̄ iusta q2 abstrahentiū nō est mendaciū 2°. phy. non. n. ois intellectus nō intelligēs h°: intelligit non hoc. ut non intelligēs hoiez eē aial non intelligit ipm non aial q2 tūc non posset esse abstractio sine mēdatio auferēdo ab aliquo qd sibi essentialiter inē. Ad aliud de aptōne ianue. pz q̄ ianua fuit sibi apta p meritū passionis christi preuise ⁊ accepte spēaliter in ordine ad hanc psonā ut ppter illā passionē nūq̄ huic psone inesset peccatū. ⁊ ita nec aliquid ppter qd ianua clauderet̄ cū tn̄ sibi ex origine ꝯpeteret vn̄ ianua clauderet̄ sicut aliis ¶ Si querat̄ vtꝝ si fuisset mortua ante passionē filij fuisset beata ¶ Dici potest q̄ sancti pr̄es in limbo purgati fuerūt a peccato origiali. ⁊ tn̄ clausa fuit ianua vsq3 ad solutiōem pene debite. ita. n. determiauerat deus q̄ licz acceptaret passionē christi puisā ad remittendū culpam origialē oi credēti ⁊ credituro illā passionē non tn̄ remittebat penā illi peccato debitā. s. carentiā visionis diuine ppter passionē puisaz sed ppter ipsaz exhibitā. ⁊ ideo sicut illis patribus nō patuit ianua quousq3 passio christi fuit exhibita ita pbabile ē q̄ nec beate virgini ¶ Ad arg^m Ber. pōt rn̄deri q̄ in instāti ꝯceptōis nature fuisset sāctificatō non a culpa que tunc infuit q2 nulla fuit sed a culpa que tunc infuisset nisi tunc gr̄a illi aie fuisset infusa ¶ Et si arguat̄ q̄ ibi fuit libido. falsuz est de cōceptōe nāꝝ licet posset ꝯcedi fuisse in cōceptōe ⁊ ꝯmixtione seminū ¶ Et dato q̄ in ꝯceptōe seminū fuisset creatio aie nō fuisset aliqd incōueniēs gr̄am tunc fuisse infusam aie: ppter quā aia nō ꝯtrxisset aliquā infectionē a carne cū libidine seminata. sicut. n. post primū instans baptismi potuit manere infectō corpis cōtracta p ppagatōem cuz gr̄a in aia mūdata ita pōt esse in pmo instāti si de' tūc creauit gr̄am in aia Marie.

Ad secundum.

dicit̄ fm mgr̄m q̄ aliqua portio erat ni Adam de qua omes filij eius ppagati sunt. ⁊ aliq ponūt q̄ aliqd illius portōis non fuerit infectū in Adā sz seruatū munduz vsq3 ad generatōnem christi ¶ Sed ꝯ primū. q̄tū finitū p ablatōez finitā ab eo aliquotiēs factā posset ꝯsumi ⁊ maxime ita modicū q̄tū sicut esset discindendū ab adā in pcreatione filioꝝ iam videret̄ totalit̄ esse cōsūptū ¶ Et si dicas illud i se multiplicari sicut dicit mgr̄ h° non vr̄ posse fieri sine miraculo. sicut de panibus euāgelicis d quibus exēplificat. ⁊ ita nō erat possibile patrē generare q̄tū est ex pte formationis corporis sine miraculo quod non videtur probabile.

Qui non tenent.

hic magistrū fm diuersū modū ponēdi de peccato originali diuersimōe hic rn̄dent. dicētes. n. q̄ peccatū originale ꝯhit̄ propter carnē infectā concupiscibilit̄ seminataz dicūt carnē totā marie fuisse sanctificatā ⁊ ita illō quod assumebat̄ ad forma-

tōem corpis christi pus q̄ assumebatur fuit sanctificatū ut non esset ibi infectō aliq̄ in instāti infusiōis aie ¶ Sed ꝯ hᵒ arguit. qꝛ si sanguies beate v̄ginis erant de quibus formabat̄ corpus christi ſm Damas. xlviii. cū nūq̄ fuerūt aiati aia alicuiꝰ hois p ꝯñs nūq̄ ab aia peccatrice ꝯxerūt maculā. nec p ꝯñs ex pte corꝫ pōt assignari rō macule vel sanctificatō corpis generati ex eis. ¶ Q̄ si dicat̄ q̄ virtus actiua formās corpus ex eis fuit infecta. ⁊ ideo corpus genitū infectū. hᵒ nō vr̄ verꝫ si sp̄us sanctus imediate formauit illud corpus de illis sanguinibꝰ. Preterea nō vr̄ ꝓbabile corruptiōeꝫ eē sine generatōe in quocūq; genere. sꝫ ista sanctificatio siue mundatio carnis esset corruptio illius morbide q̄litatis positiue ⁊ tñ nullius alterius q̄litatis positie esset generatio. ḡre non. quia non est capax sanctitatis.

Aliter ſm viaꝫ Ansel. qui ponit peccatū originale esse carentiā iusticie debite sicut tactū est di. xxxii pꝫ qualiter christus non ꝯxit originale qꝛ non fuit filius nālis ade ⁊ ideo nō erat debitor iusticie originalis. acceperāt n. illi soli iusticiā in adā qui ab eo erāt descēsuri p rōnē seminalē hoc est respectu quorꝫ adā habuit rōnē p̄ris nālis ſꝫ cōem ꝓpagatōem. vñ sicut illis solū potuit seruare iusticiā ita illis solū potuit pdere illā. ⁊ iō si christus fuisset purꝰ hō ⁊ non deus miraculose tñ natus de v̄gine ſm eū nō ꝯxisset originale ¶ Ista sentētia pꝫ p eū de ꝯceptu v̄ginali. c. x. ⁊ deinceps exp̄sse. c. xiiii. vbi vult q̄ innocētie christi pōt poni duplex rō. s. sanctificatio virginis matris. ⁊ miraculosa formatio corpis non p ꝓpagatiōem cōem ⁊ vtraq; per se sufficit ut christus innocens nasceretur.

Iam vero icarnatio ¶ Circa istam distinctōnē quartā in qua mḡr agit de ꝯceptōne christi p ꝓpatōem ad v̄ginē ꝯcipientem ¶ Quero vtrū beatissima v̄go maria fuerit vere mater dei ⁊ hois. q̄ ñ. qꝛ opposita ꝯria non possunt inesse eidē simul etiaꝫ p potentiā diuinā qꝛ tūc deus facē posset ꝯdictoria simul. ꝯñtia patet per phm. 4ᵒ metha. vbi ꝓbat̄ q̄ si ꝯria eēnt in eodē q̄ etiā ꝯdictoria essent simul de eodē vera. Sed v̄ginitas ⁊ maternitas sunt opposita ꝯtraria. igr̄ ⁊c̄. ¶ Preterea Damas. c. lviii. genitricē christi neq̄q̄ dicimus beatā virginē ¶ Preterea mater se habet actiue in generatōe. plis quia. si tm̄ passiue adā esset mater eue ⁊ limus essꝫ mater ade. sed beata v̄go non se habuit actiue in generatōe ista qꝛ hec generatio fuit in instāti v̄tus creata non opat̄ in instāti ad illud qd̄ natū est fieri in tpe ¶ Preterea actiuū ⁊ passiuū sūt correlatia mutua ex 5ᵒ. metha. mater se hꝫ ad patrem sicut passiuū ad actiuuꝫ ſm phm. xv. de aialibus. igr̄ mutuo sūt correlatiua pater ⁊ mater. sed nullus ē pat̄ christi hois. igr̄ nulla mater ¶ Preterea oi generatōe generat̄ aliqd̄ suppoᵐ. vii. metha. non sic ista qꝛ hic non fuit suppositū nisi increatū. illud nō generabat̄ in tpe. Q̄ si dicat̄ q̄ generabat̄ in nā create. ꝯ. p̄mus terminꝰ generatōis est p se ens. verbū hō non est p se ens. qꝛ nec p se vnuꝫ. igr̄ ⁊c̄. Quod si dicas q̄ est ibi vnitas vnionis ¶ Cōtra. relatio non est formalis rō terminādi generatōneꝫ. ista vnio est relatio. igr̄ ⁊c̄. ¶ Preterea. si generauit deū hoieꝫ hoc nō fuit nisi rōne nāe hūane terminātis generatiōem in q̄ nā v̄bū sb̄sistebat. sed hoc nō vr̄ ponendū qꝛ tūc illud esset hic non p̄mꝰ terminus sed q̄si formalis acq̄sitio pᵒ termio in aliīs aūt est p̄mus terminꝰ nec pōt poni d̄ria q̄ in aliīs illa nā est p̄sona h̄ nō. qꝛ hoc tm̄ est in aliīs ꝓpter negatōeꝫ duplicis depēdentie. negatio non est rō terminandi generatiōnē ¶ Contra. Luc. pᵒ Concipies in vtero ⁊ paries filium. ⁊ Mathei primo.

In ista questione. ꝯclusio ē certa. sicut pȝ ꝑ Dama. c. lviii. Dei genitricē vere sanctā mariā predicamus. sicut. n. vere deus ex ipsa genit⁹ est ita ipsa vere dei genitrix dr̄. deū. n. aim⁹ ex ipsa genitū esse non ut deitate vbi ꝑncipiū essendi accipiēte ex ipa sed dei verbo ex ipsa incarnato ⁊ genito. nō. n. hominē nudū genuit beata vgo sȝ deū verū non nudū sed incarnatū: vbi vr̄ dicē ꝙ genuit suppositū sicut ipse determiat infra. c. lxxxii. sed genuit illud supposi^m non ſm nām diuinā sed hūanā ¶ Cōtra qd̄ videnť esse duo argumenta facta ad ꝑmā ptē. silr̄ de eo ꝓpter qd̄ aliq̄ dr̄ mater quo posset saluari in ꝓposito dubiū est ¶ Opi. est ꝙ solus pater hȝ rōnē actiui ⁊ mater rōem passiui ita ꝙ ipsa tātū ministrat māȝ ꝓlis ⁊ in solo semine patris est vis actiua informatia ꝓlis. hec vr̄ opi. phi. xv. de aialibus ꝯpantis vtutē i semie patris artifici ⁊ māȝ ministratā a matre ligno ō quo artifex facit scānū ¶ Pro hoc etiā ad propositū vr̄ esse Aug. x°. sup Gen̄. c. v. vbi dicit christū nō descēdisse ex parētibus ſm rōnem seminalē. sed si beata vgo fuisset actiua respectu formatōis corpis filij sui videreť corpus illud formatū fuisse ſm rōnē seminalē. ¶ Sed ꝯ istud arguiť ꝑmo de alijs matribus. qꝛ formas eiusdē spēi cōsequūť potētie nāles eiusdē spēi. mas et femia sunt eiusdē spēi. x°. metha. ġ formas eoꝝ ꝯsequiť pō eiusdē rōnis igiť si formā vnius ꝯsequiť nāliter vegetatiua actiua similiter ⁊ alterius. ¶ Confirmať rō. qꝛ al' vegetatia hu⁹ ⁊ illius differrēt sicut actiua ⁊ passiua ⁊ ita essent potentie oio alteri⁹ rōis. ¶ Preterea pater naturalr̄ plus diligit filium suū sicut vnusquisqȝ nāliter diligit suū opus ꝙ ecōuerso. ex. viii. ethi. ⁊. ix. ⁊ ꝑ hoc assignatur rō ꝙ benefaciēs plus afficiť beneficiato ꝙ ecōuerso. sed mater plus diligit filiuȝ suū ꝙ pater. sicut pȝ ꝑ eū. ix. ethi. ġ vr̄ ꝙ aliquo mō filius eius sit opus ei⁹. ¶ Preterea filius qn̄qȝ assimilať magis matri ꝙ patri. ġ in matre est aliq̄ virtus actia ꝯn̄tia ꝓbať qꝛ agēs intendit assilare sibi effectū ita ꝙ effectus nulli assilať nisi ꝓpter aliquā actōem eius ¶ Dr̄ ꝙ semē patris ꝑncipalr̄ intēdit assimilare ꝓleȝ patri sed' ꝓpter inobediētiā materie deficit ab eo qd̄ intēdit ⁊ facit qd̄ potest: ⁊ ita cū transmutatio nō fiat in qd̄libȝ sȝ in oppositū assimilatur opposito ⁊ ita matri ¶ Contra. igr̄ calidū impeditū et ꝓpter impedimentū non potēs ꝑfecte sibi assimilare effectū assimilabit euȝ frigido qd̄ est impossibile qꝛ ipm̄ impeditū tm̄ non assimilabit eū frigido. ⁊ si assimilať frigido hoc est ab alio agēte nō tm̄ a calido impedito. sic in ꝓposito ex impedimēto resistēte vtuti actiue patris tm̄ habereť ista negatio ꝙ ꝓles nō assimilať patri. tn̄ non assimilať alij nisi ex alia cā actiua ⁊ si deť ista in ꝓposito ex pte matris habeť ꝓpositu ȝ ¶ Preterea matrē tm̄ esse quasi vas in quo sicut in loco ꝯueniēte generať ꝓles ⁊ de aliquo eius ut de mā nō vr̄ plus dare matri ꝙ terre in generatōe minere si de aliq̄ eius generať minera ⁊ sic ipsa terra cōtinēs illud aliquid sicut locus ꝯueniēs generationi talis corpis erit mater eius imo n̄ videť dare plus ꝙ hōi respectu generationis vermis ex eo qui generať ex aliq° hūore putrefacto ⁊ hoc in loco ꝯueniēte generatōi sue ⁊ ita nihil deficeret qn̄ esset mater illius vmis nisi ꝙ vermis nō est eiusdē spēi sed hoc forte non tollit si equus dicať pater mule ⁊ asina mater. Preterea istud in ꝓposito ō hac matre improbať ꝑ illud Damas. xcviii. vtuteȝ tribuēs susceptiuā simul autē ⁊ generatiuā sed si ipa tm̄ esset ꝑncipiū passiuū nō videreť q̄re copularet vtuti susceptiue vtutē generatiuā ¶ Si auteȝ teneať alia opi. ꝙ mater quecūqȝ cū patre est causa actiua respectu formatōnis corpis ꝓlis tn̄ minus ꝑncipalis ⁊ secūdaria ⁊ cū pa

tre integrãs vnã cãm totalẽ. tũc vr̃ diffi cilius saluare quõ maria fuit mater ꝙ ponẽdo aliã opi. patet.n. ꝙ ipa ministra uit mãm totã corpi christi. sed non ita patet quõ potuit coopari spũi sãcto ad formatõnem istius corpis. ¶ Ad hoc dr̃ sic ꝙ ipa ministrauit mãm in qua erat vis actiua sed illa vis non habuit actio nẽ aliquã qꝛ actõnem eius ꝑuenit spũs sanctus subito formãs corpus illud de mã sibi ministrata. erat igr̃ vgo mater tenẽdo opi. de actõe matris ꝓ eo ꝙ pre buit mãm in qua qñtũ est ex pte sui erat vnde ageret nisi aliud agẽs fortius ꝑue nisset illud in agẽdo. ¶ Exẽplificat̃ virge Aaron data est fecũditas ꝑ quã posset actiue ꝓducer̃ successiue flores ⁊ fruct⁹ sed nõ ꝓduxit qꝛ illã fecũditatẽ ꝑuenit virtus diuina subito ꝓducẽs illa ¶ Cõtra. si ignis esset pfectissime actiuus et haberet passũ ut lignũ approximatũ tñ ꝑueniret̃ ab aliquo agẽte fortiore ca lefaciẽte lignũ: nullo mõ ignis eẽt causa agẽs respectu illius caloris. ⁊ si ignẽ gig nere calorẽ esset ignẽ esse patrẽ caloris nullo mõ ignis ille esset pater illius ca loris. igr̃ silr̃ in ꝓposito ꝓpter solã vir tutẽ actiuã si erat ꝑuenta ut non ageret nõ diceret̃ mater si mater est cã agens. Confirmat̃ hoc in exẽplo illorũ. si.n. ar bor diceret̃ pater vel mater illius fruct⁹ quẽ ꝓducit. illa tñ virga licet fecũdata fuisset ita potẽs ꝓducere fructũ ⁊ nõ ꝓ duxit qꝛ ꝑuẽta nõ fuisset pater vel mat̃ illius fructus. ¶ Hoc ẽt ꝓbat̃ in ꝓposito nullus.n. hõ fuit pater illius filij ⁊ si ali quis habuit vtutẽ actiuã ſm quã potu it egisse ad formatõnem hui⁹ corpis ut pater ⁊ nõ egit spũs sanctus ꝑueniente ¶ Alij dr̃ ꝙ collata sibi fuit vis supnãlis ſm quã potuit coopari spũi sancto i in stanti ¶ Contra. Ista via supnãlis esset accñs etiã ꝑ accñs hui⁹ nãe. sed si mater illa solo illo accñte egit ad formatiõem corpis christi igr̃ non ita ꝑ se ⁊ vere egit ad formatõem hui⁹ corpis sicut alie ma

tres que ex natura sua agũt ad formatõ nẽ corpis sue ꝓlis. nõ.n. ita vere ꝯuenit lapidi disgregar̃ qd̃ ꝯuenit ei ꝑ albedinẽ que ẽ ei accñs ꝑ accñs sicut ꝯuenit ei de scẽdere deorsũ qd̃ ꝯuenit ei ꝑ nãm suã vel ꝯueit ei ꝑ accñs nãle ¶ Silr̃ in quo subiecto erit istud accidẽs supnãle si in intellectu vel volũtate nõ vr̃ esse rõ agẽ di ad generatõẽ filij q̃ actõ ꝑncipaliter ꝯuenit virtuti vegetatiue. Si aũt ponat̃ in virtute vegetatiua mirũ vr̃ quõ illa vis sit capax accñtis supnãlis ¶ Preterea 3° quõ poterit illa vis ex quo est creata coopari vel esse rõ coopandi i instanti spũi sancto. si tñ hoc nõ potest aliquid qd̃ est in nã matris ¶ Preterea quõ ac cidẽs erit rõ formalis ꝓducẽdi sbam q̃ sit termin⁹ generatõis ꝙ si dicat̃ virtutẽ istã supnãlem esse tanꝙ pfectiõem intri secã collatã vtuti vegetatiue matris. hoc videtur mirabile quõ ista vis facta fue rit intensior ꝙ si nãlr̃ genuisset qꝛ tunc esset plus ꝙ mater ¶ Silr̃ quõ illa inten sa poterit agere in instãti ⁊ tñ illa remis sa non põt tũc agẽ. forme.n. eiusdẽ rõis licet vna sit pfectior alia videnẽ̃ simlr̃ se habere ad agere in instãti vel in tempe licet vna aliqd pfectius ꝓducat ꝙ alia sicut patet de luce pfectiore ⁊ ipfectiore quarũ vtraqꝫ eque instantanee illuminat lꝫ vna illuminet pfectius.

Potest dici ꝙ si ad ma trem ptinet a gere sicut ad cãm minus ꝑncipalẽ ma rie vere fuit mater qꝛ tota illa actio sibi ꝯpetebat que matri debetur ¶ Ad quod intelligendũ sciendũ est ꝙ in formatõne corpis nr̃i ꝑcedit motus localis de loco ipsius corpis corrũpẽdi ad locũ ꝯueniẽ tẽ generatõi ipsius corpis organici ex eo hũc motũ localem sequit̃ figuratio illi⁹ corporis que figuratio non est sine mo tu locali. 3° sequitur condensatio illius corporis corrumpendi que est quedã al teratio precedens generationẽ corporis densioris ex isto corpore rariori. ⁊ ista

alteratio non eſt ſine loci mutatõe non
q̄ acquirit̄ nouus locus ſed quo occupa
tur minoꝛ in vltio inſtãti iſtius alterati
onis inducit̄ foꝛma q̄ coꝛpus eſt cõplete
oꝛganicũ ſiue illa ſm aliq̄s ſit aĩa intelle
ctiua ſiue ſʒ alios ſit foꝛma alia ꝑcedẽs
illã: ⁊ hoc ſm iſtos ſecũdos ſiue ipſa ſit
vna toti⁹ coꝛpis oꝛganici ⁊ ꝑtiũ ethero
geniaꝝ ſiue 3° mõ ſit foꝛma toti⁹ coꝛpis
oꝛganici alia a foꝛmis ꝑticularib⁹ ꝑtiũ
etherogeniaꝝ. ⁊ ſm h° 3m mẽbꝝ coꝛp⁹
eſſe ꝯplete oꝛganicũ eẽt omnes foꝛmas
ꝑtiales eſſe ꝯplete inductas. ❧ Et lʒ ſm 2m
mẽbꝝ ⁊ 3m iſtoꝝ poſſet poni nõ om̄es
ꝑtialitates ſimul induci ſed vnã ꝓus ad
quã ſufficeret alteratio bꝛeuioꝛ. ⁊ aliaʒ
poſterius ad quã req̄rit̄ alteratio ꝓlixi
oꝛ. tñ ſm oĩa tria mẽbra aliq̄d eſt in vl-
timo inſtãti qd̄ nõ ꝑfuit ⁊ ſine quo non
eſt coꝛpus ꝯplete oꝛganicũ. ❧ Ad ꝓpoſi-
tũ applicãdo dubiũ vr̄ vtrũ tribus mo
tibus ꝑdictis coꝛreſpõdebãt in ꝓpoſito
in maria tres motus bꝛeuioꝛes. ⁊ ſi in il
lis tribus motibus egerit beata maria
ſicut cã 2a ⁊ ſpũs ſanct⁹ ut ꝓncipal'. ❧ Si
eñi hoc ponat̄ nõ ponat̄ aliq̄d poſtea aſ
ſumptũ a v̄bo aliq̄ñ ꝑfuiſſe in ſuppoito
creato: ſed tñ illud qd̄ coꝛrũperet̄ in ali
quid aſſumendũ a v̄bo. neq̨ ponit̄ in il
lis que alibi req̄runt ſucceſſionẽ ſicut ſt̄
illi tres motus nõ aũt vltia foꝛme ſb̄al'
coꝛpis oꝛganici inductio mariã in inſtã
ti fuiſſe coopatã ſpũi ſancto. ❧ Si aũt ne
gent̄ ibi fuiſſe illi tres motus ſed ꝙ totũ
fuerit in inſtanti vno puta ꝙ in aliquo
toto tpe fuerit ſanguines diſperſi in coꝛ
ꝑe marie ⁊ nũꝙ in tpe moti ad matricẽ
nec ſic figurati ⁊ ꝯdenſati. ſed in vltimo
inſtãti illius tpis erat in loco iſto coꝛp⁹
figuratũ ⁊ denſuʒ ſicut eſſet in termino
triũ motuũ ſi fuiſſent tres ꝑcedẽtes ad
huc dico ꝙ beata virgo potuit coopari
ſpũi ſancto in iſta actõe inſtãtanea. ⁊ ꝙ̄
tũ ad foꝛmã ſb̄alẽ iſti⁹ termi. ⁊ ꝙ̄tũ ad
vbi ad figurã ⁊ denſitatẽ lʒ ſubito indu
ctas q2 ſi nõ potuiſſet coopari hoc fuiſ

ſet ex vna triũ cãꝝ vʒ aut q2 nõ habuit
cãlitatẽ actiuã minus ꝓncipalẽ reſpectu
termini inducti vel reſpectu termioꝝ i
ductoꝝ. aut q2 non potuit ſm illã vim
actiuã agẽ ad termios hoc mõ iductos
aut 3°° q2 ⁊ ſi potuit tñ ꝑuenta fuit a vir
tute maioꝛe totũ ⁊ totalit̄ opante. ❧ Pri-
mũ iꝓbat̄ q2 ipſa habuit v̄tutẽ actiuã
ſicut alie matres ergo ad eoſdẽ termioſ
ad quos ⁊ alie. ſed alie matres hñt vim
actiuã min⁹ ꝓncipalẽ reſpectu vbi figur̄
ꝯdenſatõis ⁊ foꝛme ſb̄alis. ❧ Et ſi dicas
ſm 3m triũ mẽbꝛoꝝ ꝙ in toto ſũt mlte
foꝛme ſb̄ales ſpẽ differẽtes ꝑtiũ ethero-
geniaꝝ ad q̄s ſimul inducẽdas nõ habʒ
aliq̄ mater vim actiuã ſufficientẽ ſed oʒ
vnã ꝓus tpe induci ꝙ aliã. ⁊ ita hic. ❧ Cõ
tra actiuũ nõ hñs terminũ adeq̄tũ põt
ſimul agere reſpectu alterius. ideo. n. tm̄
in vnũ põt ſimul quia illud eſt termin⁹
adeq̄tus virtuti eius ⁊ maxie põt ſimul
in plura inadequata ſi illa includant̄ i
ꝓmo adeq̄to ſibi ſed nulla foꝛma ꝑtialiſ
eſt termin⁹ adeq̄tus huic potentie actie
ſed foꝛma totius coꝛpis oꝛganici al' non
poſſet in foꝛmã totius igit̄ cũ om̄es ille
foꝛme ꝑtialeſ includant̄ in toto qd̄ ē ter
min⁹ adeq̄tus in om̄es illas ſimul põt.
❧ Secũda cã tollit̄ q2 aliq̄ media ſunt ne-
ceſſario media v̄tuti impfectioꝛi q̄ non
ſunt neceſſario media virtuti ꝑfectioꝛi.
agens. n. naturale neceſſe eſt ꝓcedere ꝑ
media determiata q2 ſubeſt illi oꝛdini.
nã ille ꝑfixus eſt ab agẽte ſuperioꝛe. ſed
agens ſupꝛemũ qd̄ nõ ſubeſt iſti oꝛdini
in agẽdo q2 iſtũ ꝑfixit volũtarie non eſt
neceſſe ꝓcedere in agẽdo per iſta media
❧ Ex hoc arguo ſpũs ſanctuſ ⁊ maria ſũt
agens ꝑfectius ꝙ pater creatus ⁊ ipa fu
iſſent. g° iſta media ꝑ que neceſſe fuit ac
tõem p̄ris nãlis ⁊ Marie ꝓceſſiſſe ſi cõ
cepiſſet ex viro nõ fuerũt neceſſaria in
illa actõe ſpũs ſancti ⁊ marie. ❧ Q2 ſi di
cas ꝙ iſta nõ neceſſitas medioꝝ tm̄ ē ꝓ
pter infinitatẽ v̄tutis ſpũs ſancti lʒ ſẽp
remanet eq̄lis neceſſitas medioꝝ reſpe-

ctu virtutis create ut ipsa nō posset agē respectu termini nisi ꝓcederet p media sibi necessaria ¶ Cōtra hoc si p media ista deuentū fuisset ad terminū agēs nō ꝓduceret terminū rōne medioꝝ q2 media tūc non sunt igr̄ pcise tūc ꝓduceret q2 tūc hꝫ vtutē actiuā respectu istius termini igr̄ si aliq̄ virtus facit ꝙ nō ꝓcedat p media sed ꝙ subito agēs se habeat ad terminū sicut se habent in termino si ꝓcessisset p media eodē mō pōt idē agens agere ꝙ nō transiuit p media sicut si trāsisset. sed spūs sanct⁹ potuit facere ꝙ hic nō esset transit⁹ p ista media sicut ꝓbat rō predicta ⁊ cū hoc stare pōt ꝙ vtus actiua mr̄is eadē sit que fuisset in termio talis trāsitus igr̄ p illā vtutē actiuā pōt eque agē in termio ptermissis medijs: sicut si añ actōem in terminū trāsisset p media ¶ 3ª cā tollit̄ q2 spūs sanctus libē agit. g̊ nō necessario agit ꝑm vltimū sue potētie. igit̄ pōt ad aliq̄d se extendere cā litate cāe 2ᵉ coopante secū ⁊ ita pōt supplere vicē pr̄is naturalis vl̄ etiā efficati⁹ opari ꝙ pater si essꝫ ⁊ poterit maria co opari ꝑm cālitatē suā q2 nihil ab ea aufert̄ p hoc ꝙ spūs sanct⁹ pueniendo cālitatē alterius cāe cū qua maria posset agere supplet vicē ei⁹. s. pr̄is ¶ Ex istis tribus mēbris iꝓbatis pōt formari ratō talis. oīs cā actiua hn̄s virtutē respectu alicuius effectus ⁊ nō pueнta ab alio totalit̄ cānte illū effectū in eo instanti in q̄ ꝓducit̄ pōt agere ad ꝓductōem ei⁹ maria fuit talis. si oēs alie matres sunt tales. ⁊ hoc ut cā actiua nō pncipalis. igr̄ ⁊c̄ ¶ Istud declarat̄ p auctem Damas. ꝯ. lviii. vbi dicit ꝙ spūs sanctus dedit ei potētiā susceptiuā simul aūt ⁊ generatiuā nō ꝙ miraculose dedit ei illā fecūditatē quā coopabat̄ sed illā habuit nālit̄ q2 nō fuit sterilis ⁊ ꝑm eā potuisset nāl̄r coopari si pr̄ nālis genuisset sed potētia actiua cause inferioris est remota qñ cā supior nō agit ita ꝙ nūq̄ est cā inferior in pō ꝓpinqua ad effectū nisi cā supior agēte q2 illa supior pmo determinat̄. et ipsa determiata inferior necessario coopat̄ si inferior sit cā nālis. ꝑm aūt cōem ordinē vis actiua matris nata est subordinari vi actiue pr̄is ⁊ ita a pr̄e cōferri pō ꝓpinqua ad generandū nō aūt illa remota matris q̄ est actus eius pmus q̄ ipsa dr̄ fecūda. hec pō ꝓpiqua ꝯferebat̄ marie imediate a spū sācto habēte vim pncipalis cāe. ⁊ iō spūs sanctus dedit ei vim generatiuā hoc est pōm generandi ꝓpinquā ꝑm illā vim nālēꝫ q̄ ipsa erat nāliter fecūda. sed susceptiuā dedit ei in q̄tuꝫ erat generatiua vbi. sicut. n. nā ad quā ut ad formalē terminū erat ista generatio tm̄ erat in potētia obedientiali vt vniret̄ vbo ita illa mater tm̄ habuit pōm obedientialē ut esset mater vbi. p hoc. n. erat mater verbi q2 verbū subsistebat in nā illa sibi vnita.

Sed hic est unūm dubiū. q2 ꝑm dicta in questionib⁹ de rōibus semialibus. Rō semialis nō est pncipiū agendi in generatōe q2 tūc nō manet sicut nec sb̄a quā ꝯsequit̄ sed tm̄ est rō agendi in alteratōe pcedēte generatōnē. ⁊ hic nulla alteratio pcessit generationē. g̊ ꝑm hoc ex pte matris nulla fuit actio p rōeꝫ seminalē ⁊ ita nec p aliquā vim in mā ministrata / hoc ꝯcedenduꝫ esset ꝑm illa sed tm̄ ipsa mater potuit imediate opari in instāti generatiōis q̄a ipsa imediate fuit pn̄s ⁊ habuit vim actiuā generatiuā respectu termi actōis. ⁊ ita forte est in alijs matribus ꝙ non tm̄ p vim actiuā in mā mistrata agūt sed et̄ corrupta illa vi actiua in semie in instāti generatōis sicut sb̄a in qua est ipe imediate agūt ad terminū generatōnis ꝓducendū quod videt̄ ꝓbabile q2 posito illo corpe sic alterato in illo instanti p potentiā diuinā extra matricē non fieret generatio ⁊ tm̄ idem passū esset ⁊ eadē agentia essent approximata ut vr̄ nisi de sola matre ⁊ tunc si ponat̄ semen

patris corrūpi in illo instāti. puta qꝛ est ps prolis. verius mater agit ꝙ pater qꝛ ipa imediate in instāti generatōis pater non. sed tm̄ in altercatiōe p̄uia per illaȝ vim actiuā que fuit in semie patris. vel si ponat̄ semē patris manere in instanti generatiōis ⁊ vim actiuā manē in eo. et semen non ꝯuerti in corpus prolis. sed post formationē corpis resolui in aliud adhuc in instāti generatōis mater ⁊ pater poterunt agere per illā vim dimissā manentē in semine. Nec vr̄ istud multū incōueniēs attribuē tantā actōeȝ mr̄i qꝛ facta decisione semis pr̄is tota sequens formatio vsqꝫ ad ptū vr̄ p̄ncipalit̄ sequi ꝯditiones matris. ut si h̄eat matricē calidā ⁊ bn̄ dispositā ⁊c̄. ¶ Sed est ne cōcedendū ꝙ maria fuerit mater naturalis christi vel ꝙ miraculose generauit christū. R̄n̄º. Ansel. de ꝯceptu v̄ginali. c. xiº dicit hanc generatōem fuisse miraculosam. ⁊ hoc quidē verꝫ est ꝗtū ad modū reducēdi pōm n̄alem actiuam marie ad actū que n̄aliter non reducit̄ ad actū nisi a causa actiua determinata n̄ali. s. vi actiua patris n̄alis. fuit etiā miraculosa ꝗtuȝ ad modū ꝓcedendi in illa generatione. qꝛ vel erat oīo subito qualis non est ꝓcessus n̄alis in generatōe hois. vl̄ si successiua illi motus q̄ p̄cesserūt generationē in ita breui tpe fuerūt in ꝗto non sunt nati fieri naturalit̄. sed ex pte ipius potētie actiue marie erat naturalitas qꝛ ista pō ei erat n̄alis f̄m quā erat n̄aliter fecūda ⁊ potuisset ꝯcepisse a pr̄e n̄ali et n̄aliter egisse ad ꝓductōem ꝓlis: ⁊ ꝓpt̄ ista pōm actiuā n̄alem qua opabat̄ pōt dici n̄alis mater christi. ⁊ tn̄ ꝓpter modū exequēdi actū huiꝰ potentie duplicē non n̄alem: potest dici non naturaliter sed miraculose genuisse.

Ad argumenta

Ad primū dico ꝙ virgo ⁊ mater non opponunt̄ aliq̄ oppositiōe formali nec ut p̄uatā nec ut ꝯria. virginitas. n. p̄uat tm̄ actiōem cāe supioris n̄alis. non aūt virtutē actiuam matr[is]. maternitas aūt nō necessario ponit actōem illius cāe supioris. sed tm̄ illā cōiter ꝯcōicat̄ illa actio. sed si aliꝰ suppleat actōem illā cāe n̄alis pōt esse maternitas f̄m suā rōem. ⁊ tn̄ cū p̄uatōe actōnis cāe n̄alis supioris ⁊ ita cū v̄ginitate ⁊ ita fuit hic. ¶ Exemplū obiectū creatū natū est ꝯcausare cū intellectu meo itellectōeȝ. intellectū igr̄ ꝯcipere noticiā cōiter req̄rit obiectū creatō mouere intellectū sed nō req̄rit hꝰ ex p se rōe sua. si. n. deus suppleat actōem obiecti mouēdo intellectū pōt intellectus eandē notitiaȝ ꝯcipe quā cōcipet obiecto mouēte ⁊ ita si in itellectu ꝯcipiēte nō moueri ab obiecto creato designaret̄ per nomē v̄ginitatis vel incorruptibilitatis vel impassibilitatis nō repugnaret aliquo mō formaliter intellectū ꝯcipe ⁊ v̄ginē esse ita est hic. ¶ Si obijcias de parere qꝛ clausa nō pōt parere. R̄n̄º. ibi fuit miraculū ꝙ corpus simul fuerit cū alio corpore ⁊ forte nouū miraculū aliud ab illo q̄ v̄go ꝯcepit sine actōe cause n̄alis supioris sed de partu satis cōiter ꝯcedit̄ tanꝙ nō difficile ꝙ ibi opabat̄ q̄cq̄d alie matres sicut ⁊ in vouēdo ꝯseruādo ⁊ nutriēdo fetū in vtero. ¶ Et tn̄ ibi forte posset fieri difficultas sp̄alis ꝙ nulla essꝫ vis actia in matre potens mouere corpus ꝓlis localiter ad exeūdū ⁊ marie ad essendū simul cū alio corpe qꝛ nulla virtuꝭ creata potest mouere localit̄ corpus ad aliq̄ō vbi nisi expellat aliud corpus saltem loquēdo de corpe nō glorioso. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ Damas. nō negat eā absolute esse matrē christi. sed ꝯtra Nestoriū q̄ sub illo vocabulo voluit eā negare esse matrē dei ponēdo ꝙ peperit purꝫ hominē. Vn̄ post illā auctem subdit in destructione theotecos. i. dei genitricis voc[e] neꝙ Nestorius solius nature honorate sup omnē creaturā dei genitricis. ⁊ si ipse rescindat̄ cū impio sathano adinuenit: nō

igit negauit illud sed noluit cōicare i sermone cū heretico illo qui sb vocabulo illo occultabat venenū suū. ¶ Ad aliud dico q actiuū et passiuū i cōi necessario ad inuicē referunt nō necesse est ita esse d hoc actiuo et hoc passiuo q aliud actiuū vicē hui actiui supplere pōt. ita in pposito pater dicit tale actiuū spēale et eius actio supplebat hic ab alio agēte.

¶ Ad vltimū pcedit q si alie matres agāt et iste egit ad hāc generatōem. Cuz argr de instāti pz Rn°. ex solutiōe questionis q si in toto tpe pcedēte coopata fuisset bene pcederet in vltimo instāti potuisse coopari ad formā inducibilē in illo instāti sed nō fuisset tunc coopata in instāti p operatōem istā factā q illa tūc non fuisset. igr tm̄ p virtutē actiuā quā tunc habuisset eandem quam prius licet nō egerit ad illa intermedia que in tempore causarentur.

Ad argumenta p opi. prima.

Ad pl̄m exponit q mater nō est cā pncipalis agēs et ipsa etiā pncipalius ministrat mām: quia corpus plis magis format de mā ministrata a matre q de mā ministrata a patre. si autē alr intelligat phs negat. q Gal. sentit oppom sic recitat Auic. et i istis mag credēdū est expti.

¶ Ad Augu. dico q solus ille effectus producit sm rōnē seminalē ad cuius pductionē vis actiua creata pcurrit ut totalis causa. nec sic erat in pposito. q et si materia per vim naturalē egerit non tamen totalis causa erat causa naturalis sz pncipalior erat spūs sanctus.

P Reterea etiā

queri oportet. Circa istam distinctōem quintā. in qua mgr agit de extremis assumptōis qrunt duo. Primo vtrū nā diuina assumpsit vel assumere potuerit naturā humanā. Scdo vtrū persona creata fuerit assumpta vel potuerit assumi.

C Irca primum.

Arguit q sic. psona diuina assumpsit nām hūanā g et natura diuina pñtia pbat quia que sunt eadē realit respectu cuiuscūqz actiōis realis sunt eadē siue se habeāt ad illaz ut principiū siue ut terminus q actio realis est a principio reali ut res et non ut intentio tm̄ et ad terminū realez. ¶ Preterea q potuit pbo. q natura diuina cū sit infinita includit in se rōnem ois suppositi. igr pōt supplere vicē cuiuslibet suppositi creati et ita psonare nām creatā. ¶ Cōtra si nā assūpsit cū ista sit eadē i tribus sequeret q tres psone assūpsissent. Itē q non potuit pbo. q quero ad quā vnitatē. non psone. q nā ut nā non est psona. nō nature. q tunc vel esset eadē nā hec et illa. vel fieret vna ex eis. vtrūqz est impossibile. igitur in neutram vnitatez potuit assumere.

C Irca secunduz

Arguit q sic. natura fuit assūpta igitur et persona. psequentia probatur per illam maiorem que posita fuit ad precedentem questionē et hanc minorem: persona creata est idem nature q si aliud: aut substantia: aut accidens. nō accidens: quia nullū accidens est rō subsistendi alicui in se. si substantia: aut materia: aut forma: aut compositū: et siue sic: siue sic: sequitur q in persona creata sint plures substantie cōposite vel plures materie vel plures forme. ¶ Itē omne pertinens ad dignitatem in creatura est aliquid positiuū. persona dicit aliqd pertinens ad dignitatem in creatura. ergo dicit aliquid positiuū. sed omne positiuum potest assumi. igitur etc. ¶ Contra. si persona creata fuerit assumpta. igitur due persone essent vna persona.

Ad primam q. p3 ex pma q. ⁊ vltia prie di. nam in illa. q. vlti. dictū est φ eētia nō est formal' rō terminādi istā vnionē lȝ sit rō efficiēdi eā potuit tñ ipa esse formalis rō terminādi. sicut dictuȝ fuit. q. 2ª pme di. sic igit si fiat sermo de rōne faciēdi assūptōem. p3 φ nā diuina est raº faciēdi istā assūptōem. nō est aūt rō terminādi de facto. tñ possȝ forte esse ratō terminādi. si. n. in assumte. i. terminãte vnionē sufficiat singularis per se exñtia absqȝ incōicabilitate: cū hec p se ꝯueniat nāe diuine ipsa poterit assumere. Si aūt de rōe assumētis sit φ hēat sbaȝ incōicabile ⁊ essentia ꝭm se nō hēat incōicabilitatē ipa ñ pōt eē assumēs ut tm'.

Ad argumenta Ad primuȝ vr difficile eis qui dicūt ꝓpetatē vel psonā tm rōe differre a nā. Aliť dictū est di. 2ª p. φ entitas incōicabilis ex nā rei nō est formaliť entitas cōicabilis ⁊ iō ex nā rei añ omēȝ opatiōem intellectus pater cōicat filio entitatē cōicabilē nō autē incōicabilē. ⁊ ꝭm hoc ad qðcūqȝ 3ᵐ ꝯpeť qð ꝯuenit vni ꝭm formalē rōem eius ñ opȝ illud ꝯpetere alteri qð nō est formaliť idē isti. tale est assumere ꝭm istā viaȝ qꝛ ꝯpetit incōicabiliť subsistēti inq̃tū tale ut termīo. Ad aliud dico φ ista infinitas nō est rō terminādi istā vnionē ſȝ psonalitas independēs ex pº. q. hui' tertū. sed si dicas φ infinitas pōt esse alicui rō terminādi qꝛ pōt supplere vicē cuiuslibet suppositi creati. hoc pōt negari si in termīo reqrať incōicabilitas. non. n. est idē formaliť infinitū ⁊ incōicabile qꝛ ōme infinitū est formaliť cōicabile.

Ad aliam questionē patȝ ꝑȝ dicta in pº. q. pme di. φ psonalitas creata dicit negatiōem dependētie actualis ad aliud. ut ad suppositū illius nāe ⁊ ēt aptitudialis q̃ pᵐ est ex pte ipius aptitudinis semp essȝ in actu sicut aīa sepata semp depēdēt a corpore q̃tū eēt ex aptitudie nāli eius. cum igr ꝯdictio sit nām actualiť dependē ad psonā extrinsecā ⁊ nō dependē: nāȝ aūt aliquā assumi est ipsaȝ actualiť depēdē hac dependētia spēali. ꝯdictio est ipam assumi ⁊ simul habere psonalitatē ꝓpā sed q̃ poneret psonalitatē creatā dicē aliquā nāȝ vel entitatē positiuā vltra nāȝ singularē ꝓpter quā repugnet sibi assūi non tñ nāe singulari eos oporteret aliā cām querere quare psona nō pōt assūi sed istud suppositū est iprobatū. q. i. ⁊ ꝯ istud bñ vadit rō illa que tacta ē de diuisione sbe ⁊ accñtis. ⁊ sbe triplicis.

Ad argumenta secūde q. Ad pmū dico φ si accipiať illud qð positm est in psona. qꝛ psonalitas nullā entitatē positiuā addit vltra hāc nām psona creata idē est huic nāe. sed si accipiatur ꝯplete psonalitas ꝭm φ importat incōicabilitatē nō oio idē est psona ⁊ hec nā sicut aliq̃ entitas indifferēs ad aliquam affirmatōem ⁊ negatōeȝ: nō est oio ideȝ illi negatōi siue sibi ipsi cū illa negatōne ita est hic. ⁊ iō hec nā habet sufficienteȝ distinctōneȝ ab hac nā nō dependēte ut ista nā possit dependē. hec tñ nā non dependēs vel psonata nō posset depēdere in sensu ꝯpōis. ꝓbatio adducta p idētitatē nō concludit nisi φ psona creata ñ addit entitatē positiuā sup hanc nām qð concedo. Ad 2ᵐ dico φ psona i creaturis nō dicit dignitatē nisi māliter. s. rōne intellectualis nāe quā ꝯnotat. non aūt formalr rōne incōicabilitatꝭ quā sup addit. Q̃uo aūt negatō aliq̃ dicať esse dignitatꝭ dcm̄ fuit di. 28. p. li. ð igenito.

Ex premissis. aūt emergit. q. Circa istaȝ di. vi. in q̃ mgr agit de icarnatōe ꝯsiderata ut in facto esse. q̃rūtur tria. pº vtꝝ in christo sit aliō eē vbi ab esse creato. 2º vtꝝ xps sit aliq̃ duo. 3º. q̃ illaꝝ triū opi. q̃s recitat mgr sit teneda.

Circa primum arguit̃ ꝙ nõ. q₂ eẽ ꝯstituit ens ⁊ ita si christus haberꝫ duo esse christ⁹ eẽt duo entia aut si esset vnũ ens nõ eẽt nisi vnũ p accñs. sed hoc est incõueniẽs ẜm Ber. ad Eugeniũ papã. Hec est maxima inquit vnitas post illã que est i trinitate. vnitas p accñs non põt esse maxima inter vnitates creatas. igr̃ ⁊c. ¶ Preterea nã hũana nõ vnit̃ v̾bo ut forma materie siue ut actus potẽtie sed magis ecõuerso. ẜ nõ vnit̃ ut dans esse sed magis ut recipiẽs eẽ igr̃ ⁊c. ¶ Preterea infinitũ non põt recipe esse a creatura. ẜ nõ habet aliq̃ꝺ esse creatũ a nã assumpta.

¶ Contra. vii. de tri. c. iiii. ⁊ v. sicut ab eo q̃ꝺ sape est sapiẽtia ita ab eo q̃ꝺ est esse dicta est essentia. sed nõ possũt esse plꝛes sapie q̃n sint plura sape. igr̃ ⁊c. ¶ Item Ansel. monolo. c. vi. sicut se habẽt ista tria lux: lucens: lucere: sic eẽntia ens ⁊ esse: non possunt aũt esse in aliquo plꝛes luces q̃n sint plura lucere: q₂ multiplicato pori essentialit̃ necessario multiplicatur suũ posterius. ẜ ⁊c.

Respondeo ꝙ in ista. q. certũ est ꝺ eẽ essentie q̃ꝺ tm̃ differt ab essentia in mõ ꝯcipiẽdi ꝙ sunt in christo tot talia esse: quot essentie. certũ est etiaꝫ de esse subsistentie. q̃ꝺ. s. est esse actualis exñtie in se ipso nõ depẽdẽtis in subsistẽdo ad aliud ut ad suppositũ ꝙ nõ est nisi vnicũ tale esse in christo sicut nec nisi vnicũ suppositũ. de esse etiã q̃ꝺ significat ꝯpõem intellectus vniẽtis p̃dicatũ cũ s̾biecto q̃ꝺ est sinchategorema. de quo dicit phs. 5° metha. ꝙ esse significat veꝝ nõ esse falsuꝫ. pꝫ ꝙ tot sunt ibi talia esse quot possunt p̃dicari de subiecto ¶ Sed de eẽ reali actualis exñtie ꝓut distiguit̃ ab esse essentie ⁊ esse subsistẽtie ẽ dubitatõ vtꝝ sit aliq̃ꝺ esse tale in christo aliud ab esse increato ¶ Et dr̃ ꝙ nõ q₂ si hec nã essꝫ in supposito ꝓpo idẽ esset esse nãe ⁊ psõe ẜ ⁊ nũc q₂ hec psona supplet psonalitatẽ ꝓpriã q̃tum ad esse psone. ẜ q̃tuꝫ ad esse nãe. Rñ°. ꝙ supplet eã terminando depẽdẽtiã nãe ad suppositũ sed nõ supplet põñdo istã idẽtitatẽ que est int̃ ista sir̃ idẽ est esse nãe ⁊ psone q̃ñ est in supposito ꝓprio q₂ psona nõ dicit nisi duplicẽ negatõem vltra esse nature. ẜ q̃tũ cũq₃ psona tollat̃ eẽ nãe nõ tollet ¶ Preterea si pars adueniret de nouo toti habẽti esse pfectũ totuꝫ nõ haberet aliq̃ꝺ esse ab illa pte sed tm̃ haberet nouuꝫ respectũ ad illã ptẽ. ⁊ ps essꝫ per esse toti⁹ sicut esset de manu cõicata ꝺ nouo supposito p̃exñti ¶ Sed nã hũana aduenit christo quasi inserta supposito p̃exñti. ẜ nõ dat sibi aliq̃ꝺ esse sed tm̃ recipit eẽ eius supposito illo hñte tm̃ nouũ respectũ ad eã ¶ Preterea accñs non dat aliq̃ꝺ esse subiecto q₂ tũc tot essent esse i petro quot accidẽtia. nã hũana quasi accidẽtalit̃ aduenit v̾bo q₂ p̃exñti in se actu ẜ ⁊c. ¶ Ista põ aliter declarat̃ q₂ sic q̃titas cõpat̃ ad qualitatẽ ⁊ s̾bam. ⁊ eadeꝫ q̃titate vtraq₃ est quãta. s̾ba quidẽ formalit̃ q₂ recipit. ⁊ qualitas q̃si p accñs q₂ recipit̃ in q̃to ita eadẽ exñtia est formalit̃ suppositi q̃si dans esse sibi ⁊ nãe vnite supposito exñti quã exñtiã pticipat nã assũpta. ⁊ ita nõ opoꝛtet ibi ponere plures existentias.

Contra cõclusionẽ huius opi. arguit̃ multiplr̃. ꝑmo sic. Generatõis termin⁹ est esse exñtie vl̃ aliq̃d hñs tale esse. 5. phy. termin⁹ p se generatõis habet esse acq̃sitũ p generatõeꝫ. filius dei vere generabat̃ ex matre tpaliter ẜm Damas. li. iii. c. ⁊ illius generatõis terminus est aliq̃d inq̃tuꝫ hñs esse exñtie nõ aũt increatũ q₂ illud esse nõ fuit esse p generatõem tpaleꝫ. ergo aliud effectũ ¶ Preterea. 2°. de aia. viuere viuẽtibus ẽ esse. sed in christo fuit alia vita ab increata. alioq̃n nõ fuisset vere moꝛtuus. q₂ moꝛs ẽ ꝓuatio vere vite. vita ãt icreata

¶ Godefredus de fontibus eandem sententiam tenet aliter probans quodlibeto viii questione prima.

henricus quodli. ẜ q. 2a

priuari non potuit ⁊ ita fuit in eo aliud viuere ⁊ per ꝯñs aliud esse ¶ Preterea aia creabat᷑. creatio termiat᷑ ad nãlr̃ existẽs ꝰ fuit aliqua exñtia actualis aie in q̃tũ termiauit istã actiõez nõ increata. ꝰ creata ¶ Itẽ illã nãz quã vbũ psonauit tota trinitas ꝑduxit in rõne cause efficientis ⁊ ꝯseruauit cãlitas cãe efficiẽtis et ꝯseruantis non termiabat᷑ nisi ad aliqd̃ existere nõ increatũ qꝛ nihil effic̃ se. igiᷓ ⁊c̃ ¶ Preterea si ista nã dimitteret᷑ a vbo non opoteret sibi acq̃ri nouuz esse p generatõem nec p creatõnem ⁊ tñ ipsa dimissa ex hoc ꝙ dimissa nõ esset anihilata nec eẽt ens in põ ut aia antichristi añ creatõem. ꝰ hr̃et aliqd̃ esse in actu ⁊ nõ nouũ qꝛ p nullã mutationẽ positiuaz. ꝰ idẽ qd̃ modo habet. igr̃ ⁊c̃ ¶ Preterea nã angeli posset assumi a vbo ⁊ illa nõ põt manere eadẽ nisi maneat sua exñtia eadẽ fm istos. ꝰ nec nã hũana mõ possꝫ manere eadẽ in christo nisi maneret sua exñtia. ꝯña est manifesta qꝛ ita intrinseca est exñtia sua vni sicut alteri. ꝰ ⁊c̃.

¶ Preterea fundamentũ relatõis nãliter p̄cedit relatõez ⁊ fm esse actuale p̄cedit rõem relatõis actualis vnio ista fuit relatio actualis ꝰ eius fundamẽtũ p̄cessit nãliter fm esse actuale: fundamẽtũ illd̃ erat ipsa nã totalis. igr̃ ⁊c̃. Cõfirmat᷑ qꝛ p̄us nãlr̃ aia pficit corpus ꝙ tota nã eẽt nata assumi. in illa p̄ori forma fuit act᷒ materie ⁊ p ꝯñs dabat esse sibi qd̃ non corrũpebat᷑ p assũptõem. Cõtra rõnes istius opi. ꝯ primã arguo sic. Si verbũ tñ habeat respectũ nouũ ad nãm ⁊ ille erit respectus rõnis tñ cũ p respectũ rõnis nõ dicat᷑ subiectũ formalr̃ eẽ aliqd ꝰ verbũ inq̃ᵐ hõ nõ erit formalr̃ aliqd ꝯñs est ꝯ illud extra de hereticis: cũ christus. ꝰ ⁊c̃. Preterea ps adueniens toti non dat esse toti sed recipit qꝛ perficit᷑ a forma totius qꝛ si remaneret disticta sicut p̄us nõ recipet esse totius sed vel haberet ꝓpriũ esse vl̃ nullũ. sed nã hũana vnita vbo nõ informat᷑ a vbo sꝫ manet simplr̃ disticta vel igr̃ nullũ eẽ habet vl̃ aliqd̃ esse ꝓpriũ ¶ Cõtra aliud argᵐ de accñte arguo sic. accñs habet ꝓpriũ esse actualis exñtie qꝛ põt p se existẽ. igr̃ ⁊c̃. Item generatõez termiat fm qd: sꝫ nullius generatõis termin᷒ caret eẽ actual̃ exñtie. igr̃ ⁊c̃ ¶ Preterea fcã transb̃atione panis in corpus q̃titas est ibi actualiter exñs ⁊ nullũ esse acquirit sibi p trãsb̃atiatõez sb̃i: qꝛ p nullã transmutationẽ positiuã puta generatõem vel creatõnem ꝰ p̄us in sb̃o hẽbat actualẽ exñtiaz ⁊ eandẽ quã p̄us igr̃ ⁊c̃ ¶ Cõtra 3ᵃᵐ persuasionẽ de q̃titate illa si valeret: ꝯcluderet: ꝙ nã hũana essꝫ formalr̃ exñs forma increata qꝛ qualitas est formaliter q̃ta eadẽ q̃titate qua sb̃a ⁊ tunc nã illa esset formalr̃ bona bonitate increata. ⁊ ita in infinitum diligibilis. ⁊ sic de veritate ⁊ de aliꝭs.

Concedo cõclusiones primaꝝ rõnũ. ꝙ nã ista exq̃ non est tñ in intellectu neqꝫ in causa sed extra cãm suã necessario hꝫ suã ꝓpriã exñtiã actualẽ sicut suũ ꝓpriũ esse q̃dditatiuũ sꝫ nõ hꝫ ꝓpriã sb̃sistẽtiã qꝛ sb̃sistẽtia vltra exñtiã nihil addit nisi negatiõez duplicis depẽdẽtie sicut dictũ est de psonalitate. di. i. q. i. ista aũt exñtia nõ est independẽs sicut nec nã cuius est sꝫ talis exñtia ẽ ibi tñ exñtia vbi. iõ hic est tñ vna sb̃sistẽtia ¶ Dico etiã vlterius ꝙ est alia exñtia ab increata que sit ꝓpria exñtia huius suppositi. Et simplr̃ ¶ Primũ declaro per oppositũ. Iõ. n. exñtia pedis mei nõ est exñtia mei lꝫ sit in me qꝛ ego nõ suꝫ pes neqꝫ subsistẽs respectu pedis sicut suppositũ respectu nãe sꝫ ecõuerso magis pes existit p exñtiaz mei ⁊ iõ existẽtia pedis nõ est alia ab illa q̃ existo sꝫ tñ est aliq̃ exñtia ptialis in illa q̃ existo sed oppositũ est hic. verbũ. n. subsistit i nã humana sicut suppositũ in nã ꝓpter qd̃ ꝓprie dr̃ hõ ⁊ iõ ꝓpe est exñs exñtia hui᷒ nãe. ¶ 2° dico et ꝙ simplr̃ existit ista

exñtia. lz.n.for. formalit̃ existat exñtia albi q2 formalit̃ est albus nõ tñ simplr sz ħm q̃d existit illa exñtia q2 illa exñtia est ħm quid ⁊ maxie respectu exñtie sortis que est in se exñtia simplr sed in ꝓposito exñtia nãe hũane est i se exñtia simplicit̃ ꝓut ens diuidit in ens simplr ⁊ in ens ħm q̃d. ꝟens simplr est ſ̃ba ens ħm quid est accñs. exñtia aũt nãe hũane est exñtia ſ̃be. igr̃ cũ verbũ diuinũ simplr sit hõ simplr existit illa exñtia ¶ Et si dicas ꝙ vez̃ ẽ ꝙ ei⁹ exñtia in se est exñtia simplr non tñ in v̇bo ¶ Cõtra q̃lis est existẽtia in se tale existẽ dat cuicũqꝫ existẽti p ipam. verbũ existit exñtia ista .s. p nãz hũanaz. igr̃ ⁊c̃ ¶ Et istud vltimuz forte erat rõ inductiua alioꝝ de ista opi. q̃a ista exñtia nãe hũane non erat ṗma existentia hui⁹ suppositi. sed adueniẽs ei iã habenti esse pfectũ. iõ videbat̃ eẽ exñtia suppositi ħm q̃d ut sic lz in christo deberent ꝯcedi esse ples exñtias nõ tñ plures exñtias christi q2 tm̃ vna ut ṗma esset eius simplr alie aũt essent eius ħz quid. ¶ Sed istud nõ cõcludit q2 nõ ois exñtia alicu⁹ nõ ṗma est eius ħz q̃d si illud nõ est natũ dare exñtiã ħm q̃d q̃lis est ois nã ſ̃balis q̃litercũqꝫ se hẽat ad illud cui dat esse ¶ Nõ si oio fiat altercatio ꝑ eo dẽ accipi esse nõ ṗm suppositi ⁊ non simplr tunc nõ est ꝯtentio nisi in v̇bo neqꝫ opi. que videt̃ opposite ꝯdicũt. Sed q̃n res cõstat nõ est vis faciẽda in noie ħm Aug. ṗ° retrac. ¶ Hec opi. 2ª q̃tũ ad illud qd̃ tenet de duplici exñtia actuali ꝯfirmat̃ p Damas. c.lx. vbi vult ꝙ q2 in christo sunt due volũtates ⁊ duo velle sed esse imediatius se habet ad essentiã q̃ velle ad volũtatẽ. g̃ magis necesse est ipa plurificari ħm plalitatẽ naturaꝝ.

Ad argumenta Ad primuz dico ꝙ si in christo sint due volũtates nõ tñ duo volẽtes q2 cõcretũ nõ nũeratur absqꝫ nũeratõe suppositi sicut pꝫ de habẽte duas sciẽtias q̃ nõ dr̃ duo scientes. ita in proposito si sint plura esse quoꝝ vtrũqꝫ erit esse simplr suppositi nõ seq̇t̃ suppositũ eẽ duo entia ¶ Et etiã i forma arguẽdi cũ dr̃ eẽ ꝯstituit ens. g̃ plura eẽ plura entia est fallacia ꝯñtis a destructione añcedẽtis. diuisio. n. añtis ⁊ ꝯñtis includit aliq̃ negatiõem circa vtrũqꝫ ¶ Et ad ꝯfirmatõem positõis cũ dr̃ ꝙ tũc esset christus ens p accñs. dico ꝙ si accipiat̃ ibi ꝓprie p accñs ut aggregat duo genera vel res duoꝝ generũ nõ est ibi ens per accñs q2 nã diuina in nullo genẽ est nã etiã humana nulli accidit q2 vere est si tñ dicat̃ vnũ p accñs i ꝓprie qd̃cũqꝫ includẽs duo quoꝝ vnũ aduẽit alteri habẽti esse ꝯpletũ ⁊ nõ est forma p se informãs illud ꝯstituẽs .3m posset ꝯcedi lz in ꝓposito nõ bene sonet ¶ Ad aliõ Ber. dico ꝙ vnitas põt dici maxia vel ex priuatõe distictõis vel ex pfectõe illoꝝ vnitoꝝ in ipsa vnitate. ṗmo mõ nõ est hic maxima vnitas quia maxia est hic distinctio nãꝝ. 2° mõ põt ꝯcedi maxia vnitas post vnitatẽ trinitatis q2 ipsa vnita sunt pfectissima q2 vnũ est infinitũ ⁊ alteꝝ est ſ̃ba pfecta in se. ⁊ ex vnione eius ad reliquũ est pfectissimũ p cõicatiõem idiomatũ q2 est deus ¶ Ad aliud ꝯcedo ꝙ nã hũana est possibilis sicut effectus est possibilis respectu cause sed nõ sicut pfectibile ab ipso verbo q2 verbũ nulli⁹ põt esse forma ⁊ ecõuerso etiã nã nõ est forma verbi iõ nõ dat esse p informatõnẽ sed p vnionẽ. sicut. n. ex ista vnione verbũ hac nã est hõ ita hac nã est exñs exñtia hui⁹ nãe ¶ Ad aliud patet p idẽ q2 infinitũ nullã perfectõem recipit que informet ipsum tñ sicut ista nã vnit̃ sibi sine receptione passiua alicui⁹ pfectiõis in verbo ita verbũ ex tali vnione est existens existentia huius nãe ¶ Ad argumẽta ꝑ opi. patet de pte ⁊ accñte ⁊ q̃titate q2 ĩpbata sunt arguendo contra eam. nec enim ipsa natura ẽ pars alicuius totius. nec i se accidens nec formaliter existens existentia increata.

Secūdo quero. vtrū christus sit aliq̄ duo. q̄ sic q2 christus fm q̄ hō est aliqd. fm illud extra de hereticis. Cū christus. ꝛ fm q̄ deus est aliquid ġ fȝ q̄ hō est idē aliqd qȯ est deus vel aliqd aliud. sed fm q̄ deus nō est idē aliquid qȯ homo. ġ aliud ꝛ aliud. ġ duo. ¶ Preterea Dama. liii. c. non totū autē deus. non solū. n. ē de' si non est tm̄ deus ġ est deus ꝛ aliqd aliud q̄ deus ꝛ ita duo. ꝯña pȝ ex sili. q2 si hō currit ꝛ non tm̄ hō currit. ġ aliō ab hoie currit. ġ silr a pte predicati ¶ Preterea fm phm 5°. metha. c. de vno. dr̄ia spē infert dr̄iam nūero. sicut dr̄ia generis infert dr̄iam spē. sed hic est dr̄ia q̄si specifica naꝝ. ġ numeralis. ꝛ ita duo ¶ Preterea sicut masculinū ptinet ad supposituꝫ: ita neutꝝ ad nām. ꝛ ecōuerso fȝ Damas. li. iii. liii. c. ġ cuȝ ibi sint due nature pōt dici duo neutralir. sicut propi vnitatē suppositi dr̄ vnus masculine ¶ Confirmat rō quia tres persone diuine sicut dicunt tres masculine ppter trinitatem suppositoꝝ. ita dicunt vnū neutralir ppter vnitatē nature. ġ per oppositū hic. ¶ Contra christus non est nisi deus ꝛ hō ꝛ hee non sunt duo q2 deus est hō. ergo non est aliqua duo ¶ Preterea Athanasius in symbolo. non duo tñ sed vn' est christus ¶ Item Hilar. ix. de tri. vide illud ꝛ alias auctes bonas pro ꝛ ꝯtra. q̄re. di. vii. in. ii. opi.

Ad questionem dico q̄ cōclusio est manifesta q̄ non est duo masculine q2 non due psone q2 tunc nō eēt vnio in psona nec duo neutralir q2 non est natura hūana licet habeat in se duo neutraliter. i. duas naturas. ġ nullo°.

Ad primum argm̄ in oppositū dico q̄ etsi inquantū deus sit aliqd ꝛ inq̄tū hō sit aliquid non tñ sequit q̄ inq̄tū hō sit idē aliqd qȯ est deus nec aliud aliqd q2 ppzie accipiēdo inq̄tū ut. s. notat illud qȯ sequit esse rōnem inherētie p̄dicati ē fallacia ꝯñtis. arguēdo ab inherētia p̄dicati supioris ad inherentiā p̄dicati inferioris cū inq̄tū. vnde non oportȝ illō quod est rō inherētie supioris esse rōnē inherētie inferioris. nūc aūt esse idē aliqd quod est hō est inferius ad eē aliqd dictū de vbo. ꝛ silr esse idē aliqd qȯ est deus est inferius ad esse aliqd dictuȝ de hoie. ꝛ ideo lȝ inq̄tū sit hō aliqd nō tñ sequit ġ inq̄tū hō est idē aliquid qȯ est deus. Silr ex alia pte lȝ inq̄tū deus sit aliquid non tñ inq̄tū deus est idē aliqd qȯ est hō ¶ Et si arguas. ġ est aliud aliquid q2 idē ꝛ diuersuȝ sunt p se dr̄ie ētis diuidētes omne ens. x°. metha ¶ Rñ°. nō sequit q2 neutꝝ oppositoꝝ oȝ inesse cū inq̄tū. neqȝ. n. deitas est rō essendi ideȝ hōi quia tūc in pre esset rō eēndi idem hōi. neqȝ est rō eēndi aliud ab hoie q̄a tūc repugnaret ei istud qȯ est esse hoieȝ qȯ est falsuȝ q2 deus est homo. silr hūanitas non est rō essendi idē deo. q2 tunc in quolibet hoie esset rō essendi idē deo ꝛ tunc ois hō esset deus. nec est rō eēndi aliud a deo q2 tunc repugnaret cuilibet hōi esse idem deo ¶ Si tñ ly inq̄tū. non acciperet stricte put dicit inherentiā p̄dicati sed tm̄ put dicit rōnē illā fȝ quā subiectū accipit in se possȝ ꝯcedi q̄ inq̄tū hō est idē aliquid qȯ est deus. sȝ tunc non sequit q̄ hūanitate esset deus q2 h° non ptinet ad istū intellectū de ly inq̄tm̄ sed ad pmū ¶ Ad aliud dico q̄ lȝ cōiter non sit tradita logica ō exclusione addita p̄dicato. forte q2 importat negatōem q̄ non determīat in ꝯpatiōe ad p̄cedens ꝛ sincathegorema natuȝ est determiare vnū extremū in ꝯpatiōe ad aliud extremū. tñ q2 rei est sermo subiectus ꝛ non ecōuerso potest dici q̄ dictio exclusiua alio mō excludit addita subiecto alio° addita predicato q2 addita sbiecto precise excludit respectu p̄dicati omne illō de quo vere non dr̄ subiectuȝ. neqȝ p se

neqȝ per accñs. puta solũ albuȝ currit. sorte currere vel musicũ currere nõ ex/cludit sed nigrũ currere. lȝ sor. vel musi cus non dicat de albo nisi per accñs. sȝ ex pte pdicati excludit respectu subiecti quicqd non formalit vel essentialit dr de predicato nec ecõuerso ꝛ maxie eius dẽ generis. puta hº est solũmodo albuȝ põt excludi ꝙ huic subiecto nulla q̃litas inhereat nisi albedo. ꝛ hoc mõ accipit in diuinis cũ negat ista. christus est solꝰ hõ vel solus deus. hec. n. falsa est. nõ qꝛ aliqd dicat de christo de quo non dicat deus. sed qꝛ non om̃e dictũ de christo ẽ formalit vel essentialit deus qꝛ hõ dr õ christo. ꝛ tñ non est formaliter deus vl dictũ de deo. ⁋ Ꝯcedit ḡ ista cõiter christꝰ non est tm̃ homo nec tm̃ deus. sed nõ se quit ex hoc ḡ est aliud ꝙ hõ vel aliõ ꝙ deus. sed est fallacia ꝯñtis arguẽdo ab aliquo habente plures cãs veritatis ad vnã illaꝝ. in ꝓposito. n. verificat añs ꝑ isto intellectu. christus non est solũmõ illud quod est formalit vel essentialiter deus vel nõ habens solã deitatẽ. q̃si illa exclusio ponat circa abstractũ itellectuȝ in concreto. qõ exponit ꝑ habens taleȝ formã ẜm Damas. c. cccccl xxviii. Deus eni est habẽs nãȝ diuinã ꝛ hõ humanã ꝛ ita põt negari ista ꝓpõ. christus ẽ tm̃ hõ. vel qõ exclusio excludat a pdicato formalit accepto. vel ꝙ excludat a for ma importata ꝑ predicatũ. non autẽ a supposito habẽte formã. ꝛ rõ istius ac/ceptõis exclusiõis in predicato nõ i sub iecto posset assignari qꝛ licet subiectum supponat ꝑ supposito. pdicatuȝ tñ pre dicat formã importatã ꝑ ipm ꝛ nõ sup positũ. ⁋ Ad dictũ Damas. cũ dicit. nõ totũ est deus põt exponi sincathegeromã tice sic. i. non vtraqȝ nã est deus. vel nõ totũ formaliter. i. non vtrũqȝ qõ est in eo est deus. ⁋ Ad aliud de 5º. methã. cõ cedo ꝙ in christo sunt due nãe nũero. sȝ non sequit ꝙ christus sit duo nũero qꝛ christus non est altera illaꝝ duaꝝ nãꝝ

Ad vltimũ patet ꝑ idẽ qꝛ due eẽntie di/cunt duo neutralit. sed nõ propter hoc christus est duo neutraliter qꝛ nõ est ille due nature. vñ ad ꝯcludendũ hº pdica/tũ esse duo de christo si nature sumant ꝑ medio. vel maior erit falsa. ꝛ hº si na ture significent in ꝯcreto. vel mior si in abstracto. vl si in maiori sumant in ab stracto ꝛ in miori in ꝯcreto erũt quatu/or termini ꝛ sic nihil sequit. ⁋ Per hº pȝ ad sile de psonis. tres. n. psone sunt vnũ qꝛ illud vnũ qõ est nã pdicat õ eis siml ꝛ de q̃libet eaꝝ. si ãt haberet aliqd vnũ qõ non pdicat de eis. puta si tres hoies haberẽt vnã aiam intellectiuã non dice rent aliqd vnũ sed habẽtes vnũ. ⁋ Ita in ꝓposito christus nõ dr duo lȝ hẽat in se duo vel duas nãs hũanã. s. ꝛ diuinã. sic nec ꝯpositũ per se dr duo. lȝ habeat i se duo. materiã ꝛ formã.

Ultimo querit sine ar/gumẽtis que il/laꝝ triũ opi. quas recitat mgr sit tenẽda. Rñº. ꝙ pma nõ tenet cõiter. qꝛ assumẽs nõ est illud qõ assumit. vbũ aũt est ille hõ. ⁋ Utruȝ aũt ille hõ possit stare ꝑ aliquo singlari nãe hũane pcise ꝛ nõ ꝑ supposito vbi: sic albũ põt stare ꝑ hº albo qõ ẽ singlar albi i ꝯcreto qũo hec est vera coloratũ est albũ ꝛ non pro subiecto vel supposito subsistẽte. tanget di. xi. q. iii. vtꝝ christus incepit esse. ⁋ 3ª opi. tẽpe mgri non fuit heretica. sed po stea tpe Alexãdri est ꝯdẽnata. sicut patȝ extra de hereticis. cũ christus. ꝛ auctes que adducũt ꝑ ea q̃ vident sonare chri stũ assũpsisse nãm hũanã ut habitũ: ex ponẽde sunt ꝓpter quãdã silitudinẽ hº nãe ad habitũ. sicut. n. habẽs habitũ ñ mutat sed magis mutat habitus ꝛ ille sub habitu occultat. ita psona diuia nõ mutabat in ista vnione sed nã hũana q̃ quasi occultauit psonã verbi. ⁋ 2ª ḡ op. est tenẽda ꝙ psona vbi subsistit in dua bus naturis. in vna a qua habet primũ esse. in alia quasi aduẽticia ꝛ ita hȝ duo

nota doctorem de tribus opinionibus quas recitat mgr in textu

2a ē tenẽda pma et tertia heretica

esse sicut aliquo mō si soz. diceret̄ subsi/stere in hūanitate ⁊ albedie. Sȝ illa op. in hoc ꝙ dicit psonā xp̄i esse ꝯpositā nō tenet̄ cōiter. ꝓprie loquēdo de ꝯpositōe s. ex actu ⁊ pō sicut ex mā ⁊ forma. vel ex duob' pōlibus qualia sunt ista que apud phm dicunt̄ elemēta ⁊ integrātia mām totalē. ¶ Auctoritates ḡ Damas. que sonāt illā psonā esse ꝯpositā debēt exponi ꝙ ita vere est ibi ista nā tā diuia ꝙ̄ hūana ac si ꝯponerēt psonā sed non ꝯponūt nec aliqō 3m fit ex eis. sed distic te ⁊ inconfuse manēt. ⁊ hº idē dicit ipse met Dama. c. xlix. si ꝭm hereticos vni' nāe ꝯposite xp̄s extitit ex simplici nata visus est in cōpositā. ⁊ neqꝫ deus vocat̄ neqꝫ hō queādmodū ex aīa ⁊ corpe ho/minē esse aim'. vel ex quatuoz elemētis corpus ⁊ neutꝝ ꝯponentiū est. debet ḡ exponi ⁊ dici psonā ꝯpositā ꝓpter vni/onē duaꝝ nāꝝ in quibus subsistit. sed verius negari pōt ꝯpositio. qꝛ vna non pficit aliaȝ: nec ex eis est aliqua natura tertia.

Secunduȝ primā vero ⁊c. Circa istam di. 7. in qua mgr̄ explanat tres opi. supra positas circa incarnatio nē christi i facto esse. querunt̄ tria. duo de locutōnibus exp̄mentibus vnionē. ⁊ vnū exp̄mens vnionis p̄destinatōem. p̄/mū est vtꝝ ista sit vera deus est homo. 2m vtꝝ ista sit vera deus factus est hō. 3m est vtꝝ xp̄us sit p̄destinat' eē fili' dei.

Circa primum arguit̄ ꝙ nō. qꝛ in diuidētibus ordinatis p̄ma diuidētia sunt magis di uersa. sed ens p̄ma diuisione diuidit̄ per finitū ⁊ infinitū. ḡ sunt maxie diuersa. ḡ si aliq̄ alia diuidētia sint ita incōpossi bilia vt vnū non possit p̄dicari de alio hoc maxie erit in ꝓposito. ḡ ⁊c. ¶ Itē iō nō predicat̄ ō eodē in abstracto ⁊ deno miatiue ꝭm phm pº thopi. vbi destruit problema de accidēte. si illud inq̄t qō as signat̄ esse accn̄s insit ⁊c. sed deus ē hūa natus ꝭm Damas. c. li. ⁊. xlvii. ⁊ cassidi oꝝ sup illud Ro. pº. Factus est ei ⁊c. ḡ n̄ est hō. ¶ Preterea si est hō. aut hō p̄di cat relatōem: aut aliq̄d ad se. non relati onē: qꝛ non dr̄ ad aliqō corre^m. non. n. est alicui' hō si p̄dicat aliq̄d ad se. ḡ dr̄ de tribus ꝭm Aug. v. de tri. c. x. ḡ tres psone erunt hō. ¶ Preterea si deus ē hō quero ꝭꝫ cuius p̄dicati rōnē p̄dicat̄ hō de deo. nulli vr̄ posse assimilari: non ge neri: non spēi: non dr̄e: qꝛ deus non est in genere: non diffinitōi: qꝛ p̄dicatū nō est de eēntia subiecti. non ꝓprio: qꝛ tūc deus caderet in diffinitōe hoīs: nec p̄di/cato accn̄tis: qꝛ nihil tale dr̄ de deo. ¶ Contra. Jo. pº. verbū caro factū est. vbi ꝭm Aug. caro ibi ponit̄ ꝓ homie.

Circa istam questionē p̄mo videndū est que sit cā veritat̄ quare ista sit vera deus est hō cū ipa nō sit p̄mo vera. qn̄cūqꝫ. n. p̄dicatū nō cō/uenit hōi nisi ꝓ aliquo supposito: non ꝯuenit ei p̄mo nec vere nisi qꝛ dr̄ de ali/quo inferiozi. ⁊ ita oꝫ aliquā cām eē ve/rificantē illā ꝓpōem deus est hō. hec āt cā est. qꝛ hec est vera: vbū est hō. ¶ 2º oꝫ videre de veritate huius cāe. vbi sciēdū est ꝙ ista ꝓpō non pōt ostendi neqꝫ co/gnosci nālr̄ esse vera. aut. n. possumus hr̄e ꝯceptū ꝓpriū ⁊ determiatū de vbo ⁊ tūc ꝓpō hec est vera ꝯtingens sed ime diata ⁊ non nō ex terminis. qꝛ tūc opoz teret termios habere necessariaȝ hitudi nē. ita ꝙ rō terminoꝝ includēt necessa/rio vnionē eoꝝ ꝙ̄ exp̄mit ꝓpō. aut nō habemus ꝯceptū de vbo ꝓpriū sed tm̄ ꝯfusuȝ. sicut dictū ē di. iii. p. li. ⁊ tūc ista ꝓpō verbū est hō q̄tū ad ꝯceptū quem habem' de termis est mediata ꝯtingēs talis autē non est nata cognosci ex aliq̄ imediata cōtingēte ex q̄ sequat̄. sed illa ut predictū est non pōt cognosci ex ter/

minis q꞉ ꝯtingēs. nec aliquo mō potest cognosci nāliter esse vera. q꞉ ꝯtingēs im mediata non cognoscit̄ nisi ex cognitōe intuitiua extremoꝝ ⁊ vnione eoꝝ qlē non possumus hr̄e de extremis illi⁹ im mediate an̄cedētis ad istā. ¶ Est ḡ vitas istius tm̄ credita imediate aut ex aliquo credito ostēdēda. ⁊ ſm hoc sic oñdit̄ eē vera. suppositū. n. subsistēs i aliqua nā ut suppositū nāe dr̄ tale formalit̄ ſm il lā nām. creditū est aūt talē esse istā vni onē ꝙ p eā verbū ſbsistit i nā hūana ut suppositū in nā. ḡ per eā verbū formali ter est hō. maior huius ꝓbat̄ p Dama. li. iii. c. xi. Deus aūt ⁊ cōe nāe significat ⁊ in vnaquaqꝫ ypostaseon. i. ꝑsona or dinat̄ denoiatiue quēadmodū ⁊ hō. de us. n. est q̇ habet nām diuinā ⁊ hō qui humanā. mioꝛ ꝓbat̄ p Aug. ꝑ° de tri. c. xvi. talis fuit ista assūptio ut deū ho minē faceret ⁊ hoiem deū. ¶ 3° videndū est qliter accipit̄ hoc ꝑdicatū hō ⁊ dr̄ ꝙ accipit̄ ꝓ supposito ut sit ꝑdicatio per idētitatē innuēdo talē implicatiōeꝫ v̄bū est suppositū qȯ est hō. ¶ Contra hoc. q꞉ tunc esset ꝓcessus in infinitū. ista. n. implicatio ē ex ꝑte ꝑdicati ⁊ ꝑdicat ho minē de aliquo qȯ importat̄ p subiectū Et tunc quero vtruꝫ predicatū accipia tur formaliter aut pro supposito cum dicit̄ verbum est suppositū quod est hō si predicatū accipiatur formaliter habe tur propositum ꝙ est predicatio forma lis ⁊ non tm̄ per idētitatē. Si aūt tantū pro supposito implicito erit ꝓcessus in infinitū. ¶ Preterea. nat̄e de supposito est predicatio formalis non tm̄ per idē titatē. ¶ 4° videndū est quale predicatū est istȯ respectu subiecti. vr̄ ꝙ possit po ni esse ſpēs. vniuoce. n. hō dr̄ de xp̄o et de petro. dicitur etiam in quid: ⁊ de plu ribus differentibus ⁊ non nisi nūero. ḡ ⁊c. ꝙ in qd. patet per illud extra de here ticis cum christus. ¶ Rn̄°. sicut aliud ē vniuocū predicatū: aliud est vniuoce ꝑ dicari stricte loquendo. vniuocū. n. pre dicatū dicit̄ cuius ꝯceptus est in se vnus ⁊ hoc mō albū dictū de ligno ⁊ de lapi de est predicatū vniuocū. vniuoce autē predicatur illud cuius ratio est ita vna vt predicat̄ ꝙ rō eius includit̄ in rōne subiecti. ⁊ hoc mō denoiatiuū non predi cat̄ vniuoce. q̄uō loquit̄ ph̄us in ꝑdica mētis. ita aliud est predicatū esse quid ⁊ aliud in quid predicari. Jn oi. n. genere est inuenire quid. ex ꝑ° thopi. nec tm̄ qȯ libꝫ cuiuscūqꝫ generis predicat̄ in quid ⁊ de quocūqꝫ. sed tm̄ de suo inferiori in cuius rōne essentiali includitur ita ergo posset concedi ꝙ cuꝫ nulla vnio sit silis isti ꝓpter quā predicatō dicat̄ vera. nul lū est predicatū dictū de subiecto quod se habet ad aliud. sicut in ꝓposito. q̄tū eni est ex ꝑte eius quod ꝑdicat̄ est ſpēs tm̄. q꞉ non est natū esse genus nec dr̄ia nec ꝓpriū nec accidens. sed q̄tum est ex ꝑte modi se habēdi respectu subiecti. q꞉ non est de rōne subiecti. ⁊ aduenit subie cto ex̄nti in actu ꝯpleto ita ut possit ab eo abesse: videt̄ similē habitudineꝫ hr̄e respectu subiecti qlem habet illud ꝑdi catū quod dicit̄ accn̄s. ¶ Et si obijcit̄ ꝙ habitudo illius vniuersalis. qȯ est acci dens non fundatur nisi in accidēte reali. ¶ Rn̄°. veꝝ est de facto ꝙ hec intentio 2ª que est accn̄s de qua loquit̄ logicus nō fundat̄ nisi in accn̄te quod dicit intentō nē primā ut dicit methaphysic⁹ tm̄ non est de ratōne huius intentōis ſcōe ꝙ tm̄ sit in illa intentōe ꝑma. sicut nec de rōe intentōnis generis vel ſpēi est ꝙ tm̄ fun detur in re substantie. ⁊ forte hic album est lignum. predicatum predicat intenti onem primam accidentis logice loquē do. vel si non ibi: saltem si esse lignum posset aduenire albo existenti in ac tu ita ꝙ non esset predicatum de essen tia subiecti: nec conuertibile cum subie cto videretur esse perfecte accidens lo gice loquendo. ¶ Quinto videndum est qualis est ista predicatio: vtrum per se vel per accidens. videtur ꝙ non:

per se pmo mō. qz predicatū non cadit i diffinitōe subiecti. nec 2° mō qz non ecō uerso. neqz generalit aliquo mō p se qz in eis non vr necessaria habitudo. Sed hoc non ɔcludit qz aliq ppōnes ɔtingētes possunt esse p se sicut ꝛ immediate si in subiectis includat pxima rō inherentie pdicatoꝝ licet non necessaria inherētia qualis forte est ista volūtas vult. vel calidū calefacit sed nec iste modus vr in pposito pz in pmo articulo ¶ Rñ°. si fiat sermo de per accñs sicut loquit de eo metha. s. vel qz vnum accidit alteri: vel ambo. 3°. sicut pz. 5°. metha. c. de ente ꝛ vno. sic non est ista p accñs qz qd vere ē nulli accidit ex p°. phy. vñ nec ipsa vnio ɔcedit esse accñtalis quia neutrū extremū est accidēs. sz hoc non ɔcludit ppōnē esse p se loquēdo de p se logice sic nec ista rōale est aial est p se logice loquēdo possz ergo ɔcedi logice loquēdo q quia pdicatū est extra p se intellectū subiecti ppō non est p se vera sed per accñs licet neutrū extremū realiter p accñs insit alteri. vnde ista vnio extremoꝝ nec ɔceditur esse essentialis nec accñtalis sed sbalis. Damas. xlix. c. sbalem .n. inqu̇it vnionē. s. verā ꝛ non fm fantasiā. sbalem āt non ut duabus naturis pficiētibus vnā ɔpositā nāꝫ. ꝛ ita fm diuersitatē huius vnionis ab oi alia pōt poni diuersa rō huius inherentie ab oibus alijs ¶ Sed de ista christus est hō dubiū est an sit p se qz hoc subiectū vr includere pdicatū qz fm Damas. xlix. christus ē nomē ypostasis duaꝝ nāꝝ existens significatiuū. christus g̊ significat exñs in nā hūana. ꝛ ita includit hoc pdicatū qd est hō sicut petrus. Dr q hec est p accñs pter iplicatōem in subiecto que est p accñs. christus .n. implicat vbū esse hoiem qz christus est verbū hō siue verbuz qd est hō qz inter exigēs ꝛ exactū cadit q̄ ē mediū fm Priscianū 2°. ɔstructionū ¶ Sz istō dictū Prisciani non est ad ppositū qa sbstantiuū non exigit adiectiuū nec ecōuerso per implicatōem mediā sed simul intrāsitiue ɔstruūtur. ꝛ iō licet hic capa soz. cadat iplicatio media nō tñ hic. hō albus. alioqn esset impossibile determinare aliqd extremū per aliqd adiectiuū sibi additū. ꝛ esset pcessus in infinituꝫ. Ideo posset dici q talis implicatio non importat in hoc noie christus. nec pter hoc oportet ponē q ppō sit vera p accidēs. tñ qz fm phm 5°. metha. rō in se falsa de nullo est vera. g̊ a sili ɔceptus q̄ non est in se vnus p se: de nullo vno p se enūciat nec aliqd sic vnū de eo. pōt igr dici q hec non est oio p accñs qz subiectū includit pdicatū. nec oio p se qz subiectū non habz oino per se vnū conceptū in se. ꝛ similiter diceret de ista homo albus est coloratus.

Ad argumenta

Ad primuz rñ deo. ɔcedo maiorē diuersitatē sed nō repugnantiā maiorē. magis .n. diuersa dicunt que minus in eodē sunt ɔueniētia sed nō propter hoc magis repugnāt sic albū ꝛ nigrū in plibus ɔueniūt q̄ albū ꝛ hō. ꝛ tñ magis repugnāt albū ꝛ nigꝝ q̄ albū ꝛ hō. ꝛ h° mō maioꝛ diuersitas extremoꝝ non est causa falsitatis eoꝝ sed repugnātia vel incōpossibilitas extremoꝝ habētiū aliquā illaꝝ quatuoꝛ opi. formalit. ¶ Ad 2m dico q hūanari non est ppriū denoiatiuū hu° qd est eē hoiem sed hoiem fieri. ꝛ vlt tale denominatiuū qd significat formā in fieri dr de eo de quo dr ipsa forma ꝛ sili denoiatōe idē. n. est albū ꝛ fit albū. ita idem est hō: ꝛ fit hō. sed ppriū denoiatiuū hois est hoc quod est humanū. ꝛ hoc nō dr de deo. ꝛ hoc debet intelligi eo mō quo a sbstantijs denoiantib° supposita pñt accipi vlterioꝛa denoiatiua qd non est pter informatiōem. sicut accñtia ɔcreta denoiant sed pter possessionem vel habitudinē aliaꝫ alicuius intrinseci ad talē sbam. ¶ Ad 3m dico q Aug°. nō intelligit nisi de dictis ad se que pdicant

tm̄ intrinsecū. ¶Aliter tm̄ posset dici ꝙ hoc predicatū licet non predicet relationē implicat tm̄ relationē ad creaturā ꝑpter vnionē hūane nāe ad verbuz que vnio est relatio qua p̄dicat hoc predicatū de eo. ¶Ad aliud pꝫ ꝙ aliq̄d ꝑticipat hoc predicatū de rōne sp̄ei: aliq̄d de rōe accn̄tis in habitudine ad subiectū. quia ista natura tēporaliter aduenit v̄bo ꝑfecte in se eternaliter exn̄ti.

Secundo queritur: vtrū ista sit vera deus factus sit hō. ⁊ arguit̄ ꝙ non. qꝛ tunc esset factus ꝯn̄s falsuz. ḡ an̄s. ꝓbaᵒ ꝯn̄tie. seq̄t for. est factus hō ḡ est factus. igr̄ hō nō distrahit hoc p̄dicatū qd̄ est esse factuz. ergo vbiq̄ infert. ¶Preterea si deus est factus hō. ḡ mutatus est ad hūanitatez ꝯn̄a patet vniuersalit̄ in oibus. factus ē albus ḡ mutatus ad albedinez. ⁊ ita de alijs. ¶Preterea si deus est factus hō. ḡ deus est factus deus. ꝯn̄a ꝓbat̄ qꝛ ꝓpter vnionē nāꝝ est cōicatio idiomatū. ⁊ ita sicut occidēs hoiem occidit deū. ita si factus est hō factus est deus ¶Contra. in symbolo Niceno. hō factus est. Itē etiā in euāgelio. Jo. pᵒ. verbū caro factū est caro ponit̄ ibi ꝓ hoie. Itē pᵒ ð tri. c. xvi. talis fuit illa vnio que deuz faceret hominē ⁊ hominē deum.

Bonauētura eadem dis. artic. primo questione 2a

Ista propositio deus factus est homo distinguit̄ ꝙ factio pōt referri vel ad ꝓpōem vel ad alteꝝ extremoꝝ. ⁊ hoc duplr̄. s. vel in se vel in ordine ad alteꝝ extremū. ⁊ ꝯtractant̄ mēbra diffuse siue in vno sensu siue in alio ¶Sꝫ tātā ꝑlixitatē vitādo pōt dici ꝙ ꝓpō est simplicit̄ vera quod declarat̄ sic. factio qn̄ predicat 2ᵐ adiacens dicit factōnem simpl'r. qn̄ aūt predicat 3ᵐ dicit factiōez fm̄ illud quod specificat̄ ꝑ 3ᵐ sic etiā de esse qn̄ predicat 2ᵐ ⁊ 3ᵐ. sicut ḡ vere de eo enunciat̄ fieri qd̄ ab aliquo faciēte pᵒ non esse simplr̄ accipit esse simplr̄ ita ð eo vere enūtiat̄ fieri. a. qd̄ ꝑ actiōem alicuius agētis ē. a. postꝙ non fuit. a. ¶Et istud ꝓbat̄ qꝛ factio passiua non includit formalit̄ nisi habitudinē facti ad faciēs ⁊ ordinē ipsius facti ad nō esse p̄cedens ⁊ in creaturis ꝯcōitant̄ se. his ḡ duobus ꝯcurrētibus saluat̄ rō factōis siue simplicit̄ siue talis. sed deus ꝑ actōnem alicuiᵒ faciētis est hō ⁊ nō fuit semꝑ hō ḡ factus est semꝑ hō. mior ꝓbat̄ qꝛ patꝫ ꝙ est hō ex p̄cedēti. q. ⁊ n̄ fuit semꝑ hō qꝛ non sꝑ subsistebat in natura hūana ut suppositū in natura ¶Et ꝙ sit hō ꝑ actiōem alicuiᵒ faciētis ꝓbat̄ qꝛ qn̄ aliq̄ necessario ꝯcomitant̄ se si vnū est ꝑ factionē alicuiᵒ ⁊ reliquū. nām hūanā v̄bo vniri ꝑsonaliter ⁊ verbū eē hoiem necessario ꝯcomitat̄ se. nā aūt hūana ē sic vnita verbo ꝑ factōem trinitatis. qꝛ trinitas fuit agens respectu illius vnionis ⁊ pꝫ ꝙ fuit faciens qꝛ creauit effectū in creatura. igr̄ fecit verbū esse hoiem. ¶Et si obijciat̄ ꝙ factio req̄rit mutatiōem et hoc eius in quo est ⁊ de quo dr̄ nō autē termini. ¶Rn̄ᵒ. faciēs nāle p̄supponit passuz effectū qd̄ transmutat qd̄ quidē est ī potētia ad terminū ⁊ ꝑ actōem eius fit actu tale qd̄ aūt transit de pō ad actum mutat̄. sed agens supnāle in ista vnione non presupponebat verbū tāꝙ pōle ad istuz terminū neq̄ terminū induxit sic actū vel formā v̄bi ꝑ inherentiā. sed tm̄ vniuit illū v̄bo sine inherētia. ḡ ibi nullus fuit transitus a pō ad actū. equalit̄ aūt saluat̄ ratio factionis vtrobiq̄. q̄a vtrobiq̄ ꝑ actiōem faciētis aliq̄d est tāle quale p̄us non fuit. ⁊ ita fit tale. accidit ḡ ꝙ illud qd̄ fit tale mutet̄. nisi qn̄ illud quo dr̄ tale est forma eius quod fit tale ad quā illud fuit in pō. ⁊ ita cōit̄ accidit ī factōibᵒ passiuis vbi agētia nālia agūt que faciūt aliq̄ esse talia ī actu q̄lia p̄us fuerūt in pō. ¶Sꝫ si obijcit̄ vlterius ꝙ saltē hic fuit aliq̄ passio pōtꝙ fuit factio actio. qꝛ cuilibet actiōi trāseunti corrn̄det ꝓpa passio. ḡ illa passio erat in aliq̄

non aũt i natura hũana que ut vr̃ erat termin⁹ factõis passiue. ğ in v̈bo qđ vr̃ incõueniens. ¶ Rñ°. ꝙ hic fuit vna factõ realis actiua totius trinitatis cui corñ debat factio passiua realis. q̃.s. hõ fact⁹ est deus que fuit vnio passiua nãe hũa ne ad verbũ. ⁊ hec passio fuit in nã hu mana ⁊ termin⁹ eius erat verbũ. alia fu it factio passiua ßm dici ꝯcomitãs istã factionẽ realẽ actiuã. q̃.s. verbũ factũ ẽ hõ ⁊ termin⁹ huius vr̃ fuisse nã hũana non tñ erat alius termin⁹ huius ⁊ illius realis. qꝛ non erat alia factio passiua re alis. eadẽ.n. factõne tã actiua ꝙ passiua verbũ sic vniebat. ¶ Dico ğ ꝙ passio cor respõdẽs isti actõi fuit in nã hũana vni ta que nõ fuit termin⁹ illius factõis pas siue sed subiectũ. lꝫ significet ut termin⁹ in ista ꝓpõne verbũ factuꝫ est hõ. ⁊ ita posset dici ad precedentẽ obiectiõem de mutatõe. ꝙ.s. mutatio que fuit ħ fuit in natura hũana non in v̈bo ita ꝙ nõ fuit hic factio sine oĩ mutatõe. nec tñ oꝫ mu tatõem fuisse in quolibet qđ dr̃ factũ ta le. sed tm̃ in illo ꝓpter cuius passionem aliqđ dr̃ factũ tale. ⁊ illud fuit hic tãtuꝫ nã humana ¶ Ex his patet ꝙ ista ꝓpõ est simpl'r vera hõ factus est deus. qꝛ hõ p actõem faciẽtis est deus ⁊ non fuit ꝑus deus ¶ Et ꝙ aliqui dicũt ꝙ fieri denotat mutatõem illius de quo dr̃ ⁊ ꝑcessionez respectu termini factõnis. pꝫ ex dictis ꝙ primũ non est necessariũ nec 2m. qꝛ hoc non esset nisi inq̃tũ fieri iplicat quodã modo inceptõem sed ipsa inceptio qñ ꝑ dicat 3m adiacens nõ notat ꝑcessionem subiecti ad predicatũ. Naꝫ veꝝ est dicẽ de aĩa nũc creata ꝙ nunc incipiet aĩare corpus. nec tñ ꝑus fuit ꝙ aĩaret corpus. ita etiã qñ predicat 2m adiacens veꝝ est dicere ꝙ incipit esse. ⁊ sil'r incipit esse di es hoc est tꝑus incipit esse dies. nec tñ il lud tꝑs ꝑus fuit ⁊ postea incepit eẽ dies ita etiã nec oꝫ hoiem precessisse ad h° ꝙ ista ꝑpõ sit vera hõ est factus deus sicut nec ad veritatẽ hui⁹ ꝓpõnis nã hũana vnita est verbo que implicat istã. nã hu mana facta est subsistẽs in ꝑsona v̈bi ne cesse est nãm humanã ꝑfuisse in v̈bo vl' in se añq̃ subsistẽt in v̈bo. Sed si q̃ras q̃ istaꝝ sit magis ꝓpia. hõ factus est deus vel deus fact⁹ est hõ. ⁊ arguas ꝙ ista hõ factus est deus. qꝛ veritas oĩm istaꝝ fũ dat in hoc ꝙ nã hũana vnita est v̈bo qꝛ passio realis que fuit ibi fuit in nã hũa ⁊ termin⁹ fuit verbũ. huic aũt ꝓpinquior vr̃ esse ista. hõ factus est deus. qꝛ imedia tius exꝑmens factõem passiuã. ¶ Rñ° et dico ꝙ hec est ꝑma in ista mã nã hũana vnita ẽ ꝑsonalit' v̈bo. ⁊ ex hac imediate sequit' ꝙ verbũ fit hõ. rõ huius est qꝛ v̈ tute vnionis est subsistẽs in nã hũana: ⁊ ex hac sequit' ꝙ hõ sit deus p ꝯuersionẽ ⁊ eodẽ mõ est in fieri. ğ ista deus factus est hõ non est mediatior ista hõ factus ẽ deus. immo imediatior illi ꝓpter quaꝫ ambe sunt vere. vtraqꝫ tñ ꝓpria.

Ad argumẽta

Ad ꝑmuꝫ dico ꝙ nec sequit' de sorte factus est hõ ğ factus est. gr̃a forme sicut nec in proposito. tñ gr̃a materie sequit' de sorte. qꝛ sortẽ esse ho minẽ dicit ꝑmũ esse sortis. nõ sic in ꝓpo sito ¶ Ad 2m patet ex solutõe questionis ꝙ non oꝫ omne qđ fit mutari ut sit tale sed tm̃ accidit hoc in illis que ꝑus fuerũt in potẽtia ad illud qđ fiũt in actu p in formatõeꝫ quõ non fit verbũ hõ. sꝫ tm̃ per vnionẽ ꝑsonalẽ. Si tñ quereret aliq̃ mutatio illa posset poni in nã hũana ex cepto ꝙ illa nõ ꝑexistebat anteq̃ vniret' mutatio aũt non est nisi inter terminos oppositos quoꝝ vnus duratõne ꝑcedit alteꝝ. ¶ Ad 3m dico ꝙ ab illa regula de cõicatõe idiomatũ excipiunt' illa q̃ expri mũt vnionẽ nãe ad ꝑsonã. ⁊ rõ huius ẽ qꝛ illa cõicatio in predicatõibus fit ꝓpt' vnionẽ ⁊ ita presupponit vnionẽ. nõ ğ fit ßm illa que exprimũt vnionẽ. ⁊ ideo non est factus deus lꝫ sit factus hõ sicut hic. nã diuina assumpsit naturã huma

¶ Bonaventura ubi supra eadem dist.

nã. igit natura diuina assumpsit naturã diuinã non sequit.

Tertio queritur vtrũ xpus predestinatus fuerit esse filius dei. ⁊ arguit ꝙ non: qꝛ non ẽ ꝙ filius dei ꝑdestinatus est esse filius dei qꝛ non precessit ipsuꝫ esse filiũ dei. predestinatio ut predestinatio dicit ꝑcessionẽ ad illud qđ predestinat neqꝫ ẽm ꝙ hõ. quia ẽm ꝙ aliqđ predestinat esse aliqle secundũ hoc est tale. g̃ si ẽm ꝙ homo ꝑdestinatus est esse filius dei: sequit ꝙ hõ est filius dei. qđ falsum est. ¶ Cõtra ro. ꝑ°. Factus est ex semie dauid ẽm carneꝫ qui predestinatus est esse filius dei in virtute.

Respondeo Cum predestinatio sit ꝑordinatõ alicuius ad gl̃am ꝑncipalit̃ ⁊ ad alia in ordine ad gloriam ⁊ huic nature humane in christo ꝑordinata sit gloria ⁊ vnio ista in verbo in ordine ad gloriã qꝛ non tãta gloria fuisset sibi ꝯferẽda si non esset vnita sicut mõ collata est quẽadmodũ g̃ merita cadũt sub ꝑdestinatõne sine quibus non ordinaret de ꝯgruo quis ad tantã gl̃iam sine eis sicut cũ eis ita vr̃ ista vnio ordinari ad tantã gl̃iaꝫ de ꝯgruo licet non cadat sub ꝑdestinatõne tanꝙ meritũ. ⁊ ita sicut predestinatũ est hanc nãm vniri verbo. ita ꝑdestinatũ est verbũ esse hoiem: ⁊ hunc hoiẽ eẽ verbũ. ꝯũtie ꝓbant̃ ꝑ sil'e sicut dictũ est de factõe passiua. ¶ Et si dicas predestinatio primo respicit personã ⁊ ita oportet hic primo inuenire aliquaꝫ personã cui deus primo predestinauit gloriaꝫ ⁊ istã vnionẽ in ordine ad gloriã. nulli autem persone predestinauit illã vnioneꝫ: non persone verbi vt verbi. pꝫ: nec illi ꝑsoni ut subsistenti in natura humana quia sic includit̃ ista vnio ¶ R̃n°. ꝙ põt negari ista propõ ꝙ predestinatio respicit solã ꝑsonã. sicut. n. deus põt oĩe bonũ aliud a se diligere non tantũ suppositum sed nãm. ita etiã potest aliĩ a se preordiare vel preoptare bonũ illi conueniens. ⁊ ita potest nature huic ꝑoptare bonũ illi ꝯueniẽs. ⁊ ita põt illi preoptare vnionẽ istam in ordine ad gloriã ⁊ non persone. verũ est tamen ꝙ in omnibus aliĩs ab isto predestinatio respicit personam quia in nullo alio ꝑordinauit deus bonũ nature nisi preordinãdo bonũ persone. ⁊ ratio huius est quia nulla natura predestinabilis est non personata personalitate creata nisi ista. ⁊ ideo nec sic potest preordinari sibi bonũ nisi isti.

Sed hic sunt duo dubia. ꝑmũ vtrũ ista predestinatio ꝑexigat necessario lapsũ nãe humane. qđ vident̃ sonare mlte auctes que sonãt filiũ dei nunꝙ fuisse incarnatũ si hõ non cecidisset ¶ Sine preiuditio dici põt ꝙ cũ predestinatio cuiuscũqꝫ ad gl̃iam precedat ex ꝑte obiecti nãliter presciãꝫ peccati vel dãnatõnis cuiuscũqꝫ ẽm opi. vltimã dictã. di. xli. ꝑ. li. mlto magis est verũ de predestinatõe illius aĩe que predestinabatur ad sũmam gloriaꝫ. vniuersaliter autem ordinate volens prius videtur velle hoc quod est fini propinquius ⁊ ita sicut prius vult gloriam alicui ꝙ̃ gratiam ita etiã inter predestinatos quibus vult gloriaꝫ ordinate prius videtur velle gloriam illi quem vult esse proximum fini ⁊ ita huic anime. ¶ Omnes autem auctoritates possunt exponi sic: scilicet ꝙ christus non venisset ut redemptor nisi hõ cecidisset. neqꝫ forte ut passibilis. quia non fuit aliqua necessitas ut illa anima a principio gloriosa cui deus preoptauit non tantum summam gloriam sed etiam coeuaꝫ illi anime: ꝙ vnita fuissꝫ corpori passibili nisi redemptõ fuisset facienda. sed non propter solam istã causã videtur deus predestinauisse

illā aiam ad tantā glām. cū illa redēptō siue gloria aie redimēde nō sit tantū bonū q̄tū est illa gloria aie xp̄i. nec est verisile taꝫ summū bonū in entibus esse tm̄ occasionatū. s. ꝓpter minus bonū nec ē verisile deū ꝑus ꝑordinasse adam ad tātū bonū q̄ xp̄m qḋ tamē sequeret. imo vlterius sequeret absurdius. s. ꝙ deus ꝑdestinādo adā ad gliam prius ꝑuidisset ipm casuꝝ in pctm̄ q̄ ꝑdestinasset xp̄ꝫ ad gliam si predestinatio illius aie tm̄ esset ꝓ redēptione alioꝝ. ¶ Pōt igit dici ꝙ ꝑus nā q̄ aliqd ꝑuidebat circa peccatorē siue de peccato siue de pena: deus ꝑeligit ad illā curiā celestē oēs quos voluit habere: angelos ⁊ hoīes in certis et determiatis gradibus. ⁊ nullus est ꝑdestinatus tm̄. qꝛ alius ꝑuisus est casurus ut sic nulluꝫ oporteat gaudere de lapsu alterius.

Secundum dubium est an prius ꝑuidebat huic nāe vnio ei⁹ ad verbū vel ordo ad gliam. ¶ Potest dici ꝙ cū in actōe artificis sit ꝑrius ꝓcessus in exequēdo ei qui est in intēdēdo. ⁊ deus ꝑus ordine executōis vniuit sibi nāꝫ humanā q̄ ꝯtulerit sibi summā grām vel glaꝫ ecōuerso potest poni in intēdēdo. ut sic deus p⁹ voluit aliquā nāꝫ non sūmā hr̄e summā gloriā. ostendēs ꝙ non oportēt ꝯferre gliaꝫ ꝭm ordinē nāꝝ ⁊ ꝙ 2° voluit illā nāꝫ eē in ꝑsona vbi. ut sic angelus non subesſꝫ puro homini.

Ad argumētum ꝑmuꝫ potest ꝯcedi ꝙ ꝭm ꝙ homo ꝑdestinatus est eē filius dei. potest. n. ibi ꝭm ꝙ determiare actū predestinādi. vel terminū predestiatōis ꝑmo⁹ maior est falsa ⁊ minor vera 2° mior est falsa ⁊ maior est vera. ¶ Alio mō pōt distingui ꝑut ly ꝭm ꝙ. dicit formalē rōem ꝭm quā extremū determiate accipit in se. formalr. n. ille hō est de⁹ ⁊ ꝭm hoīeꝫ ⁊ ꝑsonā ut exñtem in nā humana precessit predestinatio ut cēt deus sicut ille homo deus factus est. non. n. ꝭm ꝙ accipit ꝓprie ut nota reduplicatōnis. ita. s. ꝙ dicat cāꝫ inherētie predicati ipsi subiecto. hoc mō non ꝭm ꝙ hō est deus qꝛ nō hūanitate est deus. ¶ 3° mō potest dici ⁊ forte realius ꝙ neqꝫ ꝭm ꝙ homo neqꝫ ꝭm ꝙ deus predestinatus ē esse filius dei: qꝛ hoc qḋ est predestinari esse filius dei includit duo. quoꝝ alterū puta ꝑdestinari reqrit in termio aliqd tpale. alteꝝ puta esse filiū dei reqrit idē esse eternū. nunc aūt nihil idē est rō istorū amboꝝ in termio. lꝫ. n. in termio cōcurrant duo. vnū tempale quod potest esse termin⁹ ꝑdestinatōis. alteꝝ eternuꝫ ꝓpter qḋ ꝯueniat sibi esse filiū dei: tñ ñ ꝓpter aliquā vnā nām ꝯueniūt sibi ambo ista. Si aūt ꝯcederet tunc ſꝫ ꝙ respectu totius predicati notaretur esse cā respectu amboꝝ in predicato. ⁊ iō ꝓpe logice loquēdo neqꝫ ꝭm ꝙ hō neqꝫ ꝭm ꝙ deus predestinatus est esse filius dei.

Post predictā inquiri oportet. Circa istā di. 8. in qua mgr̄ agit de incarnatōe q̄tū ad idiomatū cōicatiōem querit vtrū in xp̄o sint due filiatiōes ꝙ non. filiatio ꝯstituit filiū. g̃ due filiatōes duos filios. Sed xp̄s non est duo filij. g̃ nec in eo sunt due filiatōes reales. Preterea ꝭm Ansel. filius est incarnatus nō alia ꝑsona ne fieret ꝯfusio in ꝓpetatib⁹ g̃ mō non est illa ꝯfusio que esset si pat̄ esset incarnatus. g̃ ⁊ mō filius non est filius aliq̄ alia filiatōe q̄ eterna. alioquin non minus esset ꝯfusio ꝓpetatū ꝓpter incarnatōem filij q̄ ꝓpter incarnatōem pr̄is qꝛ non magis vnica. ¶ Preterea nō est filiatio realis ad matrē nisi ꝓpter relatōem realē quā habuit ad matrē. istā relatōem non habuit in morte qꝛ soluta fuit tunc illa vnio. s. aie ad corpus ex quibus vniti est natura. g̃ tunc non habuit illā filiatōeꝫ. aut ergo in resurrectōne illā habuit. ⁊ hoc vr̄ incōueniēs qꝛ re

surrectio fuit alia acceptio illius esse ꝙ generatio. ⁊ ita aliud esse acceptū. aut n̄ habuit eā in resurrectiōe ⁊ tunc non eēt mō filius marie sicut ante mortē. ¶ Preterea non oꝫ ponē in xpo aliꝙ relatiōeꝫ realē ad matrē nisi saluādo ipm eē verꝫ filiū eius. sed hoc saluat non ponendo in eo aliquā relatōem realē ad eā. sicut deus est dn̄s realiter creature ⁊ tn̄ relatō dn̄ij non est in eo relatio realis. ¶ Preterea deus ꝓduxit creaturas inqn̄tū artifex hoc tn̄ solū est inqn̄tū habet relatōeꝫ ratōis. qꝛ scia sua est ars inqntum causat i se ideas p actū rōis. ḡ ipm esse artificem ⁊ potentē creare: dicit in eo tm̄ relatōeꝫ rōnis. ḡ multo magis xpm esse filiū marie dicit tm̄ in eo relatōem rōis qꝛ videt magis necessariū ꝙ illa hitudo que presupponit alicui rei sit realis ꝙ ista q̄ cōsequit rem ¶ Preterea si eius ad matrē esset relatō realis tunc esset realit equal matri ſm nām humanā. ꝯñs est falsum qꝛ equalitas fundat super vnitatē vnionis non est aūt ibi realis vnitas vniōis ad matrē sicut patet discurrēdo p oēs vniones reales. igr̄ ⁊c. ¶ Contra si pat fuisset incarnatus fuisset filius: non filiatōe eterna ḡ tpali. sed ꝓpetas eterna filij ita abstrahit ab oī creatura ut termino sicut ꝓprietas patris. ḡ filius marie filiatōne eterna non habet respectū ad matrē ut ꝓpterea dicat eius filius. ḡ ſm aliā. ¶ Preterea phus. 5. metha. c. de ad aliqd. infert p incōueniēti ꝙ idē bis dicat. sed si est incōueniēs hoc maxie erit de eodē fundamēto ⁊ supposito ⁊ relatione eadē. ḡ xpus eadē relatōne non pōt dici relatie ad matrē ⁊ patrem.

Bonauentura prīa dis. articulo 2° questiōe 2 Et henricus quodlibet viij. q. iiij

Hic dicitur ꝙ non sunt in christo due filiatōes reales. ⁊ hoc ꝓpter duas ratōes. vna est qꝛ filiatio est p se suppositi non nature. h aūt non est nisi vnū suppositū ḡ nec nisi vna filiatio. ¶ Contra istam relatōem. si filiatio tm̄ est psone sic ꝙ non possit plurificari lꝫ fundamentū plurificet. aut ergo hº ꝯuenit sibi vn̄ relatō absolute. aut vn̄ relatio talis originis. non pmo mō qꝛ tunc si xps fuisset albus non fuisset realiter similis alij albo. nec fuisset realiter equalis alij habēte tantā qn̄titatē qn̄tā ipse habuit. tunc etiā in suppositis creatis relatōes non possent plurificari plurificatis fundamētis. ¶ Si 2° mō hoc falsuꝫ est qꝛ non magis repugnat relatiōeꝫ originis plurificari in supposito ꝙ ipsaꝫ originatōnem que pcedit istā relatōem origis ut ꝓxima rō fundādi eaꝫ sed origines plurificant in eodē supposito ſm Damas. xxxv. duas generatōnes christi veneramur. ¶ Preterea pater eternus ⁊ si sit vnū suppositū tn̄ habet duas relatōes originis ad filiū ⁊ spm̄ sctm̄ ⁊ ita sup idē suppositū ⁊ idē fundamentū fundant due relatiōes originis actiue ḡ multo magis sup duo fundamēta diuersa possunt fundari due relatōes originis passiue. ¶ Item ſm Damas. c. liij. xpus habet duas opatōes. relatio autē non magis respicit suppositū ꝙ opatio qꝛ suppositi est opari pº metha. igr̄ ⁊c. ¶ Ex hoc etiā de opatōe potest argui ad ꝓpositū. qꝛ sicut christus opabat nālit qbusdā opatōibus nāe hūane qꝛ comedit ⁊ bibit. ita si genuisset duos filios realiter habuisset duas paternitates ad illos ꝓpter duas generatōes actiuas. ergo mō ꝓpter duas generatōes passiuas hꝫ duas filiatōes. ¶ Itē qō ꝯpetit christo pcise ſm rōneꝫ psonalitatis eterne nō dr̄ de eo inqm̄ hō. vn̄ hec est falsa. christus inqn̄tū hō est psona. igr̄ ⁊ hec. xps inqtū homo est filius. si filiatio tm̄mō diceret de eo ſm rōnē personalitatis eterne. ¶ Alia rō que ponit p pª opi est qꝛ due dispōes eiusdē spēi non pn̄t poni in eoō ḡ nec due filiatōes. aās declarat ab alīq sic. tū qꝛ pō est p se ad formā. non aūt p se ad hāc formā. qꝛ est hec p hoc ꝙ recipit in isto. ḡ si posset esse in actu ſm vnā formā ⁊ in pō ſm aliā. idē ſm idē puta hꝫ formā cui ut sic accidit esse hāc vl illā.

Dns thomas in p̄te tertia q. xxxv. articulo quinto. henricus quodlibet quinto questiōe ix

esset pmo in potentia ⁊ in actu. tū quia omnis distinctio aut est per nām diuisionis aut per nām oppōis. p naturā oppōnis non pōt esse distinctō in eadē spē nec p nāz diuisionis: vbi est idē subiectū qꝛ accn̄tia non hn̄t distinctōez nūeralez nisi a subiectis sicut nec entitatē. Et cōfirmat. qꝛ non pn̄t esse plures ꝓpetates absolute eiusdē rōis in diuinis. qꝛ ille n̄ distinguerent nec per oppōem necꝫ p diuisionē nisi eēntia diuina in q̄ sunt diuideret: qḋ est incōueniēs. g̊ ⁊c. ꝯn̄tia declarat qꝛ ois generās pmo actu generandi acq̄rit paternitatē ad pmū filiū. 2° actu generādi nullā paternitatē nouā acq̄rit sed p eandē pn̄itatē se habꝫ ad filiū 2^m sicut igr̄ ibi non pn̄t eē plures pn̄itates qꝛ forme eiusdē spēi. ita nec hic plures filiatōes ꝓpter eandē rōnem ¶ Contra istā rōem scđam maior vr̄ falsa ⁊ mīor silr̄. ꝙ maior ꝓbat. qꝛ in oī ordine eēntiali cū vnitate ꝓoris eēntialiter pōt stare pluralitas posterioris nāliter non p se nec adequate inherētis ꝓori. subiectū est ꝓus eēntialiter illa dispōe que ponit sibi inherēs. nec p se ei inherꝫ: nec adequate. g̊ ⁊c. maior ꝓbat p sile in cā ⁊ effectu qꝛ vna cā pōt esse respectu pluriū effectuū ⁊ licet ibi effectus non insint cāe: non tn̄ estꝫ maior repugnātia in ill' posterioribꝫ que inherēt. si tn̄ non p se inhereāt ꝙ in aliꝭs que p se existūt: qꝛ tunc vnū nō est cā intrinseca alterius ita ꝙ ad vnitatem eius sequat vnitas alterius ⁊ maxie si n̄ sunt adeq̄ta ita vnū istoꝝ in actualitate cōicata termiet pōlitatē receptiui. nō est g̊ ꝯdictio plura absoluta eiusdē rōis p accn̄s inesse eidē cui nullū eoꝝ adeq̄t. ¶ Illud etiā ꝓbat de facto. qꝛ pl'es spēs fātastice sunt in eodē organo fantasie alioquin deleta spē vnius imaginabil' non posset aliq̄s pfecte imaginari aliqḋ imaginabile. ⁊ patet ꝙ iste spēs sunt eiusdez spēi sicut ⁊ obiecta a quibus generāt et sunt in eadē pte organi qꝛ organuz non posset in tot ptes minimas diuidi q̄ possent p se informari tot spēbus imaginabilibus sepatim exn̄tibus quot possunt simul esse in toto organo. g̊ oꝫ ꝙ eis nō correspōdeant distincte ptes organi. Et si obiꝭciat. quare g̊ non potest p opatōez nature eadē q̄titas alterari ad pl'es qualitates simul habēdas que sunt eiusdez rōnis. ¶ Rn̄° ꝙ cū in subiecto sint plures potētie ad plures formas eiusdē spēi si non inducat aliq̄s actus ꝯtinēs oēs actus qui pn̄t illi pfectibili inesse: nō terminat tota pō ipsius susceptiui. ⁊ iō non ē ꝯdictō ꝙ aliq̄ alia forma similis insit tn̄ de facto non inducit alia p agens natale qꝛ ipm intendit formā preexn̄tē ipfectā pficere. inducit. n. aliquā realitatē q̄ nata est esse ps cū realitate pexistēte ⁊ vnit eā realitati preexn̄ti ut ptes pti. ⁊ ita nō inducit formā oio aliā. nō esset tn̄ repugnātia ꝙ ipsa esset alia subiecto non ꝓpt h° diuersificato qꝛ hn̄s sbm pōlitatē ad pl'es formas eiusdē spēi ē illimitatū ad illas ⁊ illimitatū ad aliq̄ non oꝫ ꝯmultiplicari illis. ¶ Hec rō dicta ꝓcedit de pl'ibus absolutis in eodē pfectibili ⁊ lꝫ ipa non ꝯcluderet ꝓpositū de relatōibꝫ eiusdē spēi: iō illud facilius ꝓbat. pmo qꝛ sicut paternitas fundat sup genuisse. ita hec paternitas sup hoc genuisse. ⁊ hec filiatio sup h° genitū esse. pater g̊ hac pat'nitate pmo respicit filiū hac filiatōe.

¶ Preterea correlatiua sunt simul nā ita ꝙ destructo vno destruit ⁊ reliquū. g̊ ꝺstructa hac filiatōe in hoc filio destruit hec paternitas in hoc patre. ¶ Cuꝫ g̊ maneat pater respectu secundi filiꝭ mortuo pmo sequit ꝙ alia paternitas fuit ad 2^m filiū ab illa que fuit ad primū nā nulla noua relatio aduenit p hoc ꝙ pmus filius corrūpit sicut nec noua generatō aduenit ponēdo ꝙ scđus filius fuisset genitus viuēte pmo filio ¶ Preterea qn̄ aliquid est aliquo vltimate tale non pōt illud manere in ipso nisi ipsuꝫ hn̄s illud sit ipso tale. sicut non pōt albedo manē in supficie nisi ipsa supficies sit alba. et

maxie si supficies sit vltimate alba albe
dine. sed relatio est qua habēs est vltia/
te ad aliud. igr̄ non pōt manere eadē in
eo nisi illud in quo manet sit illa ad ali/
ud. igr̄ non manet eadē p̄rnitas destruc
to illo termino ad quē habēs dr̄ forma
lir̄ tale relatōe illa ¶ Preterea paṫ aliq°
mō aliter respicit hūc filiū ⁊ illū si alia
relatōe hr̄ ppositū si nō alia relatōe sed
alio respectu eiusdē relatōis itez habet
ppositū q2 illi respectus erūt eiusdē rō
nis. sil'r hoc est falsū q2 respectus nō sēp
fundaṫ in relatōne ut aliud ab ea q2 po
nere talia duo est supfluū ꝙ si respectus
sit idē relatōi in qua fundaṫ. ḡ idē est di
cere respectū plurificari ⁊ relatōem plu
rificari. ḡ hr̄ ppositū. ¶ Preterea distin
ctio pōris nāliter ꝯcludat distinctōnem
posterioris sed non tm̄ suppositū relatū
precedit relatōem sed etiā fundamentū
ḡ multiplicato fundamento multiplica
tur relatio. ⁊ ita in pposito cū sint duo
fundamēta due erunt relatōes ¶ Preter
ea minor illius rōnis est falsa. q2 filiatio
eterna ⁊ filiatio tpalis non sunt eiusdez
rōis. qd maxie vez est ꝯm eos q2 ipsi ne
gant aliquid eiusdē ratōis posse dici de
eterno ⁊ tpali.

Ad questionem er
go dico ꝙ alia est filiatio in xpo ad pa
trē ⁊ alia ad matrē. ⁊ vtraq3 est realis.
pmū pbo q2 filiatio est habitudo pdu
cti nāliter silis pducēti in nā intellectua
li. Iste pticule patēt: q2 sicut paternitas
est habitudo pducētis ita filiatio pdu/
cti nāliter etiā. nā ppter defectū hui° p/
ticule spūs sanctus non est filius silis p
ducēti. ⁊ ppter hoc vermis non est fili°
solis in nā intellectuali. iō ignis non ē fi/
lius ignis nec planta plante. nec pprie
bos bouis ¶ Qd si oio ꝯtendas brutuz
esse filiū bruti. ut vitulū esse filiū bouis
tunc filiatio est habitudo pducti nāliṫ
similis pducēti in nā intellectuali vl' sē
sitiua. In ista descriptōe nihil p se ⁊ p°

respicit suppositū nisi rōe pductōis pa
siue. q2 oia alia addita respiciūt nām vel
in pducēte vel in pducto vel in vtroq3
filiatio ḡ rōne nullius magis determiat
sibi ut sit suppositi ꝙ̄ generatō passiua
sed generatio passiua plurificat ad plu/
rificatōem ipsaꝝ nāꝝ actualiṫ exn̄tiū ac
ceptaꝝ p ipas generatōes sicut patz per
Damas. li.iii. ꝙ christi sunt due generatō
nes ḡ ⁊ ipsa filiatio plurificat ad plurifi
catōnem earūdē ¶ Idē qd argutū est ex
fundamētis pbaṫ ex termis: q2 ad duos
termios non pōt esse eadē relatō q2 tūc
eadē simul eēt ⁊ non esset ¶ Preterea ꝙ̄
cūq3 ppetas psonal' diuina eq non respi
cit aliqd creatū p termio. ḡ sicut pater/
nitas eterna non pōt esse relatio ꝙ̄ paṫ
diceret filius tpaliter ita nec filiatō eter/
na qua filius diceret filius tpaliter ¶ 2m
vz ꝙ vtraq3 sit realis. pz de eterna. q2 re
aliṫ est fili° etern°. pbo de tpali: q2 illa re
latio est real' ꝙ̄ ꝯsequiṫ extrema ex nā ex
tremoꝝ sine actu intellect°. posita autez
mr̄e generāte ⁊ iā supposito hn̄te nāz p
generatōem ex nā extremoꝝ sine actu i/
tellectus seqṫ hic filiatio sic ibi mr̄nitas
¶ Qd si qs fingat ibi intellectuz opari ad
cāndū relatōem. h° iprobaṫ. q2 si maria
genuisset puꝝ hoiez fuisset vere mater
⁊ ille filius relatōe reali sed nō mi° egit
mō ꝙ̄ tunc egisset. nec xpus ut hō mi°
realiṫ accepit nām ab ipsa ꝙ̄ pur° hō ac
cepisset. ḡ ita ex nā extremoꝝ est mō fili
us sicut tunc fuissz. ⁊ ita eque realis re/
latio mō sicut tūc ¶ Sed est vnū dubiū
vtꝝ ista filiatio real' sit eadez fūdamēto
s. nāe accepte p generatōez. ⁊ vr̄ ꝙ sic q2
respectus creature ad deū ut ad cām effi
cientē est idē fundamēto ex di. p. 2. li. ḡ ⁊
respectus ad pximū efficiēs est idē effec
tui. ꝯn̄tia pbaṫ. q2 oms cē efficiētes ordi
nate hn̄t rōem vnius cāe totalis. vna et
eadē relatio non est eidē ꝯsubstātialis ⁊
nō ꝯsbalis. igr̄ ⁊c ¶ Rn̄° ꝙ ista relatō
nō est eadē fundamēto. q2 sicut ꝯdictio
est aliqd manē idē in re nō manēte illo

quod est sibi idē realit̄. ita ꝯdictio est aliquid eē realit̄ idē alicui sine quo manēte potest illud manē idē. ğ sicut relatō ꝑma alicuius ad deū sine qua ipsuz non pōt esse est idē relatio. ita relatio ad qđ cūqꝫ sine q̄ relatū pōt esse est non eadez relato. sed ista nā posset esse eadē nūero sine habitudine ista ad matrē ꝛ sine matre ut termino. qꝛ posset eadez nā fuisse creata imediate a deo: qꝛ qcq̄d mediāte cā 2ª potest: imediate ꝑ se posset. etiā eadē nā posset fuisse habita ꝑ generatiōez tꝑalē alterius matris. sicut tactū fuit 2° li°. vbi dictū est ꝙ idē qui est filius vni⁹ patris potuit fuisse filius alterius patris ergo ꝛc. ¶ Si obijcias: qꝛ lꝫ nā potuissꝫ ꝑduci in esse ita ꝙ nō fundaret̄ i ea illa filiatio: tñ exquo ipsa filiatio fundata ē non vr̄ nā posse manere sine hac filiatōne imo vr̄ ꝙ sit ꝯdictio qꝛ habentē hāc nām esse filiū: est ipsuz esse genitum ab hac matre. sed qui genit⁹ est ab hac matre in hac natura non pōt esse nō genit⁹ ab hac matre in hac nā. qđcūqꝫ. n. ꝑteritū non fuisse includit ꝯdictōem. ğ hñtez hanc nām a generante acceptā non esse nūc filiū hac filiatōe includit ꝯdictōem qđ non esset si filiatio accidēt huic nāe. ¶ R°. aut filiatio est ꝑcise relatio fundata sup generatōem passiuā que iā preterijt ut siue in re siue in intellectu dicat̄ aliqs esse filius qꝛ aliqñ fuit genitus ita ꝙ esse filiū non predicet aliq̄d de pñti realiter licet vocalit̄ sed tm̄ aliq̄d de preterito: sicut sortē esse cursuꝝ. licꝫ ꝓpositō videat̄ esse de pñti tñ realiter nō predicat̄ aliq̄d nisi ꝑ futuro. qꝛ equalet isti sor. curret. ita hic sor. est genitus. equalet isti sor. fuit genitus. ꝛ ꝺm istū intellectum equalet isti sor. est filius. ꝛ hoc mō filius dicit relatōez realē sed non ꝺm esse simplr̄. s. actualis exñtie: sed ꝺm esse preteritū qđ ē esse reale ꝺm q̄d. sicut sor. esse futuꝝ vel magis quēadmodū pō añ actū in nā potētiali dicit relatōem realē vno mō. sed ꝺm diminutā entitatē rei. ꝺm hūc modū

vr̄ obiectio illa ꝑcedere. qꝛ ꝺm istā viaꝫ q̄cunqꝫ fuit aliqñ filius nunq̄ potest nō esse filius. sicut qđ fuit nō pōt nō fuisse quēadmodū ēt qđ qñqꝫ est possibile nō pōt non esse possibile q̄uis non sit actu pñs. ꝺm istā viā oporteret dicē ꝙ Jo. si esset annihilatus adhuc esset filius zebedei. nec deus posset destruere istā relatōnē q̄tūcunqꝫ fundamentū annihilaret̄ ꝺm exñtiā actualē: nec plus realitatis diceret filiatio de filio exñte q̄ non exñte. ¶ Alio° posset dici ꝙ filiatō dicit relatōez ꝑducti passiue ꝯpletā manēte exñtia actuali nature accepte ꝑ generatiōem sine interruptōe. ꝛ hoc mō xp̄s vsqꝫ ad mortē fuisset filius marie. sed post resurrectionē non: qꝛ exñtia actualis nāe hūane accepte ꝑ generatiōem marie fuit interrupta ꝑ mortē. ꝛ ipam exñtiā ut 2° acceptā ꝑ resurrectōem ꝯsequebat̄ alia relō ad deū resuscitantē. ꝺm h° ēt esset nullus filius alicui⁹ post resurrectiōez generalē ꝛ hec opi. vr̄ absurda. ¶ 3° ğ mō vr̄ mediandū inter istas duas vias extremas. vꝫ ꝙ filiatio dicat habitudinē geniti ad generans fundatā sup exñtiaꝫ actualē nāe accepte per generatōem. vel sup ipaꝫ naturā acceptā sic actualiter exñtem. ꝛ h° siue continue habitā post acceptiōez siñ interruptōe siue eandē habitā cū interruptiōe. ita ꝙ vtrūqꝫ accidat sibi. ¶ Et hoc mō potest rñderi ad argm̄. ꝛ pōt dici ꝙ lꝫ ista nā accepta per hanc generatōnem non possit habere idē esse numero qđ accepit non fundādo istā eandē relationē numero. non tñ ipsa relatio est sibi ꝯsb̄alis. qꝛ posset absolute eađ exñtia fuisse nūero habita sine ista relatōe. puta si accepta fuisset imediate a creāte vł ab alio generante. ¶ Ad argm̄ tactū ad istud dubiū. dico ꝙ relato nature ad ꝑmū efficiens est ei cōsubstantialis. quia non posset eadem natura esse nisi haberet relatōem ad primū efficiēs. sed ad 2m̄ efficiēs est relatio tm̄ accñtalis. qꝛ posset nā manē eadē sine habitudīe ad qđcūꝫ

efficiēs 2m. ⁊ de ista mā dictū est diffuse p̄.di.2.li.q̄uo relatio creature ad deum efficientē est eadē creature ⁊ q̄uo nō est eadē. q̄ eadē vere ⁊ realit̄ non eadē formalit̄. neq̄ multomag̃ sic sunt eaō s̄ba ⁊ ipsa ratitudo vel firmitas fundamēti Nec ista ↄtradicūt. l̄ʒ.n.entitati absolute sit idē realit̄ veritas ⁊ bonitas ⁊ huic entitati hec veritas ⁊ hec bonitas nō tñ formalr ⁊ q̄dditatie. q̄ v̄itas ⁊ bonitas sunt quasi passiōes entis. 4. metha. ita etiā est de realitate a qua accipit̄ genus ⁊ a qua accipit̄ dr̄ia. ⁊ silr de q̄dditate ⁊ entitate indiuiduali. ⁊ de alijs mult̄ de quibus frequēter tactū est ō ista dr̄ia ex pte rei q̄ hec realitas nō est formalit̄ illa l̄ʒ sit idēptice illa. ¶ Nec etiā est ↄ̄dictō f̄ʒ dicentē respectū vestigialē esse ratitudinē fundamēti aliq̄d esse idē fundamēto qō ↄcessuʒ est in 2°. li. de relatiōe creature ad deū ⁊ tñ ñ sic idē q̄ sit ratitudo fundamēti. qō negatū est li. p̄°. di. iii. q. de vestigio. q̄ ipse ponit om̄eʒ relatōem esse eandē fundamēto. nec tñ omnē ratitudinē fundamēti. sed distinguit respectū vestigialē ab alijs in hoc.

Ad argumenta. Ad p̄mum dico q̄ filius filiatiōe est filius sicut pat̄ paternitate est pater. sed ꝓpter hoc non sequit̄ ad plurificatōem filiationū plurificatio filioꝝ. q̄ ↄcreta nō plurificant̄ nisi plurificent̄ tam forma q̄ suppositū sola.n. plurificatio forme nō sufficit maxime vbi plures forme siue eiusdē rōnis siue eodē no e exp̄sse ut h̄ possunt esse i eodē. queadmodū christus nō est plures volētes licʒ habeat plures volitiōes f̄m Damas. vñ in forma arguēdi filiatiōe ē filius. g̃ alia filiatōe est alius filius ē fallacia ↄ̄ntis a destructōne an̄tis. ¶ Ad 2m dico q̄ si pater fuisset incarnatus fuisset confusio q̄ filiatio t̄palis diceret̄ de eaō p̄sona in qua esset paternitas eterna. et ita ↄfu e posset illa p̄sona nūc dici pat̄: nunc filius. mō non est talis ↄfusio q̄ p̄cise eadē p̄sona dicit̄ filius vtraq̄ filiatione. cū ergo nūc absolute dr̄ filius distincte intelligr̄ de eaō p̄sona de quacūq̄ filiatōe fuerit sermo. sed tūc cū diceret̄ filius non distincte intelligeret̄ vnica p̄sona sed nūc vna nunc alia indistincte f̄m q̄ sermo fieret de filiatōne hac vel illa. Similit̄ argm est ad oppom. q̄ non esset tūc ↄfusio que nō ē nūc nisi q̄ pater tūc aliq̄ filiatōe ⁊ nō relatōe sua eterna diceret̄ filius matris g̃ ⁊ mō filius dr̄ filius filiatōe alia q̄ filiatōne eterna ¶ Ad 3m ex dictis in solutōe dubij. q̄ christus p᷒ resurrectōeʒ est filius marie eadē filiatione qua p̄us q̄ filiatio fundat̄ sup exn̄tia nāe accepte p generatiōem absolute cui accidit interruptio dūmō exn̄tia sit eadē ⁊ iō q̄ncūq̄ illa exn̄tia ē eadē ⁊ aliud extremū idē ⁊ filiatio est eadē. ⁊ eaō actōe qua fundamentū redit idē ⁊ rela° redit eadē ¶ Et cū arguit̄ q̄ alia ꝓductione accepit esse in resurrectōe. dico q̄ illa non tollit filiatōem que fundat̄ super illud esse acceptū p̄mo p generatōeʒ. s̄ʒ tm̄ sunt due relatōes ↄ̄sequētes duas ꝓductōes passiuas que fuerūt ad idē esse ⁊ vna fuit interrupta sicut ⁊ esse fundamenti. altera tunc p̄mo est noua ¶ Ad aliud dico q̄ non tm̄ realiter ⁊ vere dr̄ sic filius marie sicut deus realiter ⁊ ver̄ dr̄ deus creature. sed reali generatōe passiua accepit illā naturā actualit̄ exn̄tem ꝓpter qō sequit̄ ipsum reali filiatōe esse filiū ¶ Ad aliud etiā dico qō ⁊ si de᷒ dicat̄ formaliter creator relatōe rōnis vel etiā nulla ratōe sed denoiatōne inducta ad genus relatōis inq̄tū .s. termiat relatōnē in creatura sicut dictū erat di. xxx. p̄. tñ non est creatiuus p relatōem rōnis ⁊ hoc intelligēdo non de eo. qō formalr iportat̄ p hoc nomē creatiuus sed de fūdamēto. sicut aliq̄d dr̄ calefactiuū calore ut fundamēto potētie calefactie ⁊ nō relatōe fundata in calore. ⁊ rō ad h᷒ posset tāgi q̄ nulla relatio rōis pōt esse formalis rō qua aliq̄d pōt ꝓducere ens re

ale. qꝛ ens rõis non est in aliquo nisi ut tm̃ habet esse in intellectu sicut cognitũ in cognoscẽte. hͦ aũt esse est diminutũ respectu esse exñtie realis. ⁊ iõ ꝫm istud eẽ non põt esse cã alicuiꝰ ꝫm aliqͦ eẽ realis exñtie qͦ est esse ꝑfectius neqꝫ ꝓducti nãliter neqꝫ artificialiť ¶ Et cũ ꝓbat i ꝓposito ꝙ deus non est potens creare nisi ut artifex ¶ Rñͦ. ꝙ scia dei que est i deo quedã perfectio absoluta est in eo ex nã rei sed ipsa non dř ars nisi ex respectu ad alia obiecta vel aliquoꝝ obiectoꝝ ad ipsaꝫ. licet ͦg deus ꝓducat creaturas ut artifex hoc tñ nõ est ut in scia fundat respectus rõis que sit rõ qua põt ꝓducere sed tm̃ ut ille habitus absolutus qͥ dř esse ars inest ipsi deo ita ꝙ in forma arguẽdi est fallacia accñtis. deus ut artifex est ꝓductiuus. per relatõem rõis est artifex ergo ꝑ relatõem rõis est ꝓductiuus. maioꝛ. n. est vera ꝓut mediũ nõ accipiť ꝓ ipsa relatiõe quã iportat artifex sed ꝓ fundamẽto ipius relatõis. ⁊ mioꝛ est vera tm̃ pꝛo ipsa relatõe formaliter. Exemplũ põ calefactiua est calefactiuũ põ calefactiua est relatio. ͦg relatõe est calefactiuũ. maioꝛ est vera de põ sũpta ꝓ eo qͦ dř potentia calefactiua siue ꝓ fũdamẽto istius relatõnis non aũt ꝓ ipsa relatõe põlitatis. ⁊ mioꝛ est vera solum pꝛo ipsa põlitate ⁊ relatõeꝰ i se iportata ꝑ ipsam. ⁊ non ꝓ ipso absoluto in quo fundať ¶ Qualiter aũt scia dei absoluta ⁊ ut absoluta possit sufficiẽter hr̃e totã rõnẽ artis inqͣtũ ipsa termiat relationes oĩum creaturaꝝ ut artificiatoꝝ ad artificẽ. dictũ est di. xxxv. ⁊. di. xxxvi. ꝑ. li. in mã de ideis. ¶ Ad vltimũ ꝯcedo ꝙ filius est realiter equalis matri ꝫm nãꝫ humanã vel excellẽtioꝛ. ⁊ cuꝫ arguit de illa vnione ꝓbo ꝙ ista ꝓpõ accepta .s. ꝙ eq̃litas fundať sup vnitatẽ vnionis ẽ falsa qꝛ vnio est relatio. non. n. põt itelligi rõ vnionis ad se quero tũc que relatio aut eadẽ que eq̃litas ⁊ tũc idẽ fundabiť in se. aut est alia. ⁊ si alia: aut illa fundabiť sup vnũ. ⁊ q̃ro sup quã vnitateꝫ si sup vnitatẽ ⁊ non sup vnitatẽ vniõis idẽ põt dici de eq̃litate. Si sup vnitateꝫ vnionis esset ꝓcessus in infinitũ ¶ Et si dicas ꝙ ista vnio non est mãe ad formã neqꝫ aliq̃ multaꝝ vnionũ manifestarũ sed est vnio paritatis. hoc vř exponere vnũ vocabulũ per aliud eiusdẽ sensusꝰ. Idẽ. n. est equalitas ⁊ talis vnitas ꝑitatis. negare ͦg equalitatẽ in diuinis eẽ realem qꝛ non est ibi vnitas ꝑitatis eo mõ quo añs põt habere aliquẽ intellectũ ꝓbabilẽ est negare idẽ ꝓpter idẽ ¶ Et qͦ addiť ad istã ꝯclõem ꝙ oporteret vnitatẽ vnionis bis accipi non aũt bis accipř nisi ut habẽs vnitatẽ vnionis. iprobať ꝑ hoc ꝙ essentia fundat relatões origis que sunt reales ⁊ tñ non est bis accepta ex nã rei ¶ Qͦ si dicať ipam bis accipi in ꝓducẽte ⁊ ꝓducto. ꝯtra quero quid est bis accipi ex nã rei aut hr̃e aliqua aliquo mõ distincta ex nã rei ⁊ absoluta. ⁊ hoc falsuꝫ est in ꝓposito. aut tm̃ hr̃e relatões distinctas ex nã rei ⁊ tunc essẽtiã fundare ex nã rei relatões originis distinctas qꝛ bis accipř ex nã rei est ipam fundare relatões originis reales qꝛ fundat duas relatõnes reales qͦ nihil est.

¶ Ad argumentũ ͦg dico ꝙ sup vnitateꝫ non vnionis fundať eq̃litas sed illa vnitas in creaturis non est entis singularis sed nãe. de qua duplici vnitate tactuꝫ ẽ satis in. q. de indiuiduatiõe. 2. li. di. 3. et ita in ꝓposito vnitas fundãs eq̃litatem non est vnitas ꝑsone sed nãe nec illã oꝫ distingui vel bis accipi ad hoc ꝙ relatõ sit realis. sed sufficit ꝙ ipsa exñte eadeꝫ extrema realiter distinguanť sicut ⁊ in relatõibus origis ¶ Et tũc ad ꝓposituꝫ dico ꝙ in nã hũana in xp̃o ẽ vnitas aliqua realis minoꝛ vnitate nũerali ⁊ silř vnitas realis in maria ⁊ ista vnitas est fundamentũ mutue eq̃litatis in christo ⁊ maria si ponanť fuisse equales in natura humana.

P Reterea inue stigari oportet ¶ Circa istaz di. 9. in qua mgr agit. ꝛ inqrit vtꝝ caro christi debeat adorari. querit vtꝝ xpo debeat latria solũ ꝑm nãm diuinã: ꝙ sic vr latria est cultus debitus soli summo dño rõe sũmi dñij sed xpus solũmõ ꝑm nãm diuinã est sũmus dñs. ğ ꝛc. ¶ Preterea xpus ꝑm nãm humanã adorauit qꝛ orauit. ğ ꝑꝫ istã habuit supiorẽ. ꝛ ita ꝓpositũ ¶ Preterea. q̃tumcũqꝫ ista nã humana sit vnita vbo ipsa tñ creatura est nec excedit limites creature ğ nec cultus debitus xpo ꝑm istaz nãm debet excedere cultũ debitũ cuiẽcũqꝫ creature hꝰ est latria. igr ꝛc. ¶ Preterea super illud Psal. adorate scabellũ pe. eius. dic glo. non illa adoratõe latrie que soli deo debet. ¶ Preterea solũ illõ est sic adorãduz qȯ est sup oia diligendũ. qꝛ idẽ ꝛ ꝑm eã dẽ nãm est sũmus dñs ꝛ finis vltimus: sed xpus tm ꝑm nãꝫ diuinã est sũme diligẽdus qꝛ solũ ꝑm eam est sũmũ bonũ ꝛ finis vltimus ğ ꝛc. ¶ Contra hoc mgr in lr̃a adducit auctes.

Hic sunt tria uidẽda. ꝑmo qualiter accipit latria. 2°. de debito qualr̃ debeat deo. 3° cui ꝛ ꝑm quã nãm xpo debet. ¶ De ꝑmo sciendũ est ꝙ sicut revereri aliquẽ actu interiori. est bona ꝓpria reputare pua respectu bonoꝝ illius quẽ reueret cuius bona reputat magna ꝛ est actus vtutis ita extollẽ in corde bonitatẽ alicuius tãqꝫ sũmã respectu bonitatis sue ꝛ a quo ipse magnificans hꝫ totã bonitatẽ suã est actus qȯ laudabilis dũmodo habeat obiectũ sibi ꝯueniens illud. s. cuius bonitas excedit bonitatẽ illius reuerẽtis. ꝛ a quo ipe reuerens hꝫ bonitatẽ suã. hec reuerentia sũma in actu interiori respicit solũ deũ ꝓ obiecto ꝯueniẽti ut sũmuz bonũ vel summũ dñm. huic actui interiori correspondẽt aliq̃ actus exteriores q̃ st signa huius actus interioris puta in quacũqꝫ lege aliqua sacrificia vel aliq̃ ritus vel genuflexiones ꝓstãtes istã reuerentiã sũmo dño exhibendã. ꝛ sũmã esse dñatõem in eo cui talia exhibent. ꝛ subiectionẽ esse ad illũ in exhibẽte. ¶ Ex istis actibus interioribus frequent elicitꝭ ꝛ silr ex actibus exterioribus põt generari q̃dã habitus inclinãs ad faciliter ꝛ ꝓmpte eliciendũ tales actus: ꝛ sicut tales actꝰ erãt boni qñ erãt debite circũstantõati ita habitus generatus ex talibus actibꝰ frequẽter elicitis est bonus. Sic ğ hꝰ nomẽ latria põt eq̃uoce accipi. vno° ꝓ cultu siue reuerẽtia exhibita deo in actu interiori rõe sũmi dñij vel sũmi boni. vel ꝓ reuerẽtia exhibita deo actu exteriori vel ꝓ habitu inclinãte ad talẽ actũ. ꝛ ille habitus cuꝫ sit ꝯsonus rõi recte virtꝰ est ꝛ nõ theologica. qꝛ non hꝫ ꝓ obiecto imediato bonũ increatũ sed honorẽ deferendũ dño increato. est ğ virtus moralis ꝛ potissime ꝑtinet sub iusticia q̃ reddit supiori qȯ sibi debet. qȯ aũt ista nõ est de latria vtute sed de actu qꝛ tentio vel debitũ non est ꝓprie ꝑtinens ad vtutẽ sed ad actũ aliquẽ vtutꝭ generatm̃ vel a virtute elicitũ. qꝛ ille est imediate i potestate nostra.

De secundo articulo qualiter ꝛ qñ debet hꝰ debitũ reddi: Dico ꝙ de isto actu bono est ꝑceptũ affirmatiuũ. rõabile. n. est creaturã intellectualẽ obligari ad aliqñ recognoscendũ ꝛ reuerendũ summũ dñm suũ. hoc aũt ꝑceptũ sicut alia precepta affirmatiua obligãt semp: sed nõ ad semp. ꝛ põt poni ꝙ obligatio ad istũ actũ ꝑtinet ad ꝑmũ preceptũ prime tabule. Non habebis deos alienos ꝛc. qȯ ꝑceptũ nõ est tm̃ negatiuũ ꝓhibẽdo adoratiõem exhiberi alicui cui nõ ꝯuenit sed affirmatm̃ ut habeat deus verus ꝛ ut tanqꝫ dñs adoret. quod bene exꝑmit illõ Deutꝰ. 6. qȯ allegat saluator Mat. 4. dñm deũ tuũ

adorabis ꝛ illi soli seruies. vbi ponit̄ p̄ceptū affirmatiuū ð adoratōe ꝛ cū exclusione adoratōis seu seruitutis exhibēde alijs sicut ꝛ ibi. non adorabis deos alienos ꝓhibet idolatria ¶ hoc aūt preceptuȝ affirmatiuū non pōt ꝑpetuo impediri ab executōe actus quasi nunq̄ occurrat oportunitas exequēdi actū hui⁹ p̄cepti sicut de illo precepto honora parentes. pōt. n. ꝑpetuo non occurrere oportunitas necessaria honorādi parentes. ꝛ ita pōt illud preceptū obseruari ꝑpetuo sine transgressione. ꝛ si nūq̄ actus hui⁹ p̄cepti fiat q2 nō est obligatō ad actū illū nisi ꝓ tunc qñ oportunitas occurrit nihil aūt pōt excludere ꝓ semp oportunitatē adorādi deū ꝛ iō simplr ad actū h⁹ p̄cepti affirmatiui aliqñ eliciendū tenet̄ quilibet adultus ¶ Et ꝓ tpe legis mosayce vr̄ determiatio fuisse facta ad actuȝ hui⁹ p̄cepti p illud 3m preceptū Sabbatū sanctifica. qd̄ etiā fuit preceptū tpe legis nāe. ut. s. aliquo determiato tpe vacaret hō ab opibus seruilibus. ꝛ in hac sola negatōe non esset obsuatio p̄cepti sed in actu positiuo. in sanctificando. i. magnificādo deū ¶ Pro tpe vero legis euāgelice cultus ille exhibendus deo in sanctificatōe sabbati determiat̄ exhibēdus die dominico. ꝛ etiā determiat̄ q̄tū ad actū illū ꝓm quē d3 exhiberi. puta in oblatōe illius sūmi sacrificij. s. eucharistie quā debet sacerdos offerre ꝓ se ꝛ ꝓ populo. ꝛ in illa oblatōe populus etiaȝ offert spūaliter. s. q̄ tenet̄ audire missaȝ totā die dñico. ꝓm illud de ꝯse. di. i. missas. ꝛ si aliq̄ necessitas excuset ab executōe hui⁹ actus quē determiauit ecclesia necesse est implere illū in aliquo equalēte. ut saltē die illo spēaliter deputato cultui diuino aliquis actus hēatur relatus īmediate in deū ad eius reuerētiā. Utrū aūt aliquo alio tpe teneat̄ quis ad actū hui⁹ p̄cepti. s. ad actū adoratōis p̄terq̄ in tēpe illo determiato ꝓmo in lege nāe ꝛ postea in lege mosayca in sabbato. et iā in tpe euāgelij in die dñico dubiū est tamē hoc est certū q̄ istis diebus saltez videtur adoratio aliqua necessario exhibenda.

De tertio articulo

cū querit̄ an debeat christo solūmō ꝓm nām diuinā. dico q̄ ly solūmō pōt accipi duplr. s. cathegorematice vl' sinchategorematice. ꝓmo mō ꝯcedo q̄ sic q2 sufficiēs rō summi adorabilis est in christo ꝯsiderato ꝓm solā nām diuinā. Si aūt teneat̄ sinchategorematice tūc notat exclusionē ab vno extrēo respectu alterius extremi. hoc etiā mō distinguo. q2 solū mō pōt excludē aliq̄d vel a termio adoratōis vel a rōe adorandi. ꝓmo⁰ dicō q̄ nō solūmodo ꝓm nām diuinā est christus sic adorādus q2 a termio adorationis non debet excludi nā hūana. q. ipaȝ includēdo non possit totū adorari. hoc dicit Damas. c. liii. Christus deus ꝑfect⁹ ꝛ hō perfectus quē adoramus cū p̄re ꝛ spū sancto vna adoratōe cū incōtamiabili carne eius non inadorabilē carnem eius dicētes. Adorant̄. n. i vna vbi ypostasi que ei⁹ ypostasis facta est. ꝛ paulo post vnā ꝑsonā dei vbi duabus ipsis reducti natis. exēplificat postea. timeo lignū tangere ꝓpter ligno imixtū ignem. In illa auc̄te Damas. ly cū. accipit̄ associatiue non aūt copulatiue: vt sit sensus. adoramus verbū cū carne. i. hñs carnē sibi vnitā non aūt cū carne. h⁹ est carnē adoramus. q. sit ꝓpō copulatiua. ꝛ h⁹ cōsiderādo carnē vt caro est ꝛ non vt vnita diuinitati. sic g̊ nō debet excludi a termio adoratōis caro l3 ipsa non sit ratō adorandi ¶ Exemplū ad hoc est de rege ꝛ purpura. q2 ꝛ si rex ꝓpter se ꝛ in se sit adorādus tñ ipse cū purpura adiūcta ē etiā adorandus. non q̄ purpura sibi adiuncta sit cā adoratōis. ita caro non est adorabilis in verbo ut sit rō adoratōis in vbo. ¶ Aliud exemplū est de toto ꝛ ꝑtibus. si reuereor hoiem ꝓpter sapiam

vl v̄tutes. totū reuereor corpus. s. ⁊ aīaȝ non aīam excludendo corpus ab ipo re uerito. Simlr cū totū hoīem adoro nō honoro precise caput excludēdo alias p tes ab illa adoratōe ¶ 2°. s. put ly solū modo excludit aliqd ut rōnem adoran di potest dici ꝙ solūmodo ꝑm nāȝ diui nā est adorādus excludēdo aliā nām ut est rō adorādi. qꝛ nulla alia est ratio sū mi dn̄ij. nec rō adoratōnis debite sūmo domino. sicut nec corpus est ratio ado randi virtuosum.

Sed contra hoc argr̄ ꝙ sū mū dn̄iuȝ non ꝯsequit̄ immediate nām diuinā. qꝛ ꝑm Aug. 5°. de tri. c. vlti. non fuit dn̄s nisi ex tpe sicut creatura fuit ser ua. summū ḡ dn̄iuȝ est ratōe. creatiōis p quā creatura accepit totū esse suū a deo sed tanta rō dn̄ij videt̄ ꝯpetere deo ꝓpt̄ beneficiū redēptōis sicut creatōnis. ḡ ita debet̄ cult᷒ latrie redēptori ut redēptor ⁊ rōne redēptōis. sicut creatori rōne cre atōis ¶ Assumptū etiā de equalitate do minij in creatore ⁊ redemptore respectu creati ⁊ redēpti ꝓbat̄ multiplr. p̄mo p illud Apl̄i. gala. viii. empti. n. estis p̄cio magno glorificate ⁊c̄. igr̄ p hoc sum ꝑu eius qꝛ redemptus ¶ Hoc etiā ꝯfirmat̄ per Greg. in illo cātu benedictōnis cerei paschalis. exultet iam angelica. vbi dicit ꝙ nihil nasci ꝓfuit nisi redimi ꝓfuissȝ tm̄ ergo boni ꝯfert̄ p redēptōem q̄tū p creatōem ¶ Quod etiā ꝯfirmat̄ qꝛ p re demptōem ꝯfert bonū gr̄e ⁊ glorie. per creatōem tm̄ bonū nāe. igr̄ ⁊c̄. ¶ Ex his ergo ꝯcludit̄ ꝙ cū xp̄us fuerit redēptor ꝑm nām humanā ꝙ ꝑm illā ut ꝑm rōeȝ adorādi non absolute sed ut ipsa fuit rō redimēdi: debet̄ xp̄o adoratio que ⁊ cre atori. ¶ Rn̄°. ⁊ dico ꝙ ⁊si ad maius sū mo non possit aliqs obligari. tn̄ ex alia rōe potest ad idē multiplr obligari exē plū de religioso vouēte castitatē ⁊ post ea suscipiēte ordiues sacros. Ita pōt cō cedi ꝙ redimere p̄ncipalr vel melius ip sam redēptōnem ꝑficere. si est tm̄ bonū q̄tū ꝯfert nobis creatio. ⁊ p ꝯn̄s tantaȝ in nobis seruitutē exigit ex ope redēptō nis sicut ex ope creationis. tunc ei q̄ p̄n cipaliter effecit redēptōnem debet̄ sūma adoratio tāq̄ ex rōne alia. sed nō maior adoratio illa que sibi debet̄ ex creatōne qꝛ sūma debebat̄ ex creatiōe. At istud est veꝝ si aliqd bonuȝ cōicatū creature sit rō colendi ꝯferētē ut dn̄z ⁊ non ipsa bōi tas intrinseca ꝯferent̄. puta si per impos sibile eēnt plures dij ⁊ vnus creasset nos ⁊ non alter. si teneremur vnuȝ adorare s. creatorē ⁊ non aliū q̄ non creasset nos tunc bene potest dici ꝙ si per efficientiaȝ redēptiōis collatū sit tm̄ bonū q̄tū per creatōem tāta ꝑuitus debet̄ rōe redēptō nis toti trinitati que p̄ncipalit̄ effec̄ istaȝ redēptōem q̄ta rōne creatōnis eo ꝙ iste sunt distincte rōes ꝓpter quas debet̄ sibi adoratio patet. Si aūt summa bonitas intrinseca deo est rō adorādi cū ista nō sit alia ⁊ alia ꝓpter aliū ⁊ aliū effectuȝ collatū creature non sunt pl̄es rōes ado randi deū quotcūq̄ bn̄ficia nobis ꝯferat ¶ Si teneat̄ istud scd̄m tunc argumentuȝ applicatū ad xp̄m ut redēptorē non cō cludit. qꝛ illa nā in qua exercuit op̄a re dēptōis nō habet istā bonitatē infinitā intrinsecā qualitercūq̄ ipa eēt ratō vel p̄ncipiū ꝯferēdi nobis maximū bonū. ¶ Si autē teneat̄ primū. s. ꝙ nō tm̄ bōitas ntrinseca sit rō adorādi. sed ipsa ut cōi catiua maximi boni in nobis ⁊ h° pri marie ex se ⁊ ꝓpter se ⁊ non ꝓpter aliq̄ retributiōeȝ ꝑm illud psal. bonoꝝ meo rū non indiges ⁊c̄. tunc potest rn̄deri ꝙ christus ꝑm naturā humanā ⁊ si fuit re dēptor non tamen ꝑm istā naturā p̄nci paliter effecit redēptiōem sed tota trini tas. ⁊ ita salutē nobis collatā p redēptō nē tm̄ effecit meritorie ut hō. non auteȝ debetur summa reuerentia ei a quo nō principaliter. sed secundario habemus summum bonum.

Sed restat vnã du
bitatio que adoratio debeat christo ƀm
ꝙ hō ita ꝙ illa natura in qua exercuit
opa redēptōnis nr̃e ut meritoria salutis
nr̃e sit ratio huius adoratōis. Et si dica
tur ꝙ yꝑdulia que est extrema reueren'
tia exhibita creature. ¶ Contra hoc ar
guit multipliꝫ. ꝑmo qꝛ hec reuerētia yꝑ
dulie deberet sibi absolute ƀm illã nãm
ƀm quaꝫ fuit plen' gr̃a ⁊ si ñ redemisset
nos. g̊ nũc debet sibi maior qñ in illa nã
ut mediator redemit nos. ¶ Itē ƀm illaꝫ
naturã est caput ecclĩe ƀm Aug. sup il'
lud Jo. ego sum vitis. hꝫ g̊ influẽ gr̃am
in totã ecclĩaꝫ. ergo tota ecclĩa sibi spēa
lius tenet ꝙ si non esset caput nec habe'
ret influere. sed si haberet tm̃ tantã gr̃aꝫ
ꝑsonalē q̃tã habet deberet sibi sũma yꝑ
dulia. lꝫ non eēt tunc caput. g̊ mō debet
sibi maior. ¶ Preterea vna rō ponit ab
aliquibus quare nō potuit repatō hois
fieri per purã creaturã qꝛ tunc non esset
ꝑfecte restitutus ad illã excellentiã quaꝫ
habuit ꝑus qꝛ teneret seruire illi creatē
que eum repasset ⁊ nō teneret seruire so
li deo. ex creatiōe vero tenet seruire soli
deo g̊ oportuit repatorē eē deũ. ¶ Ista rō
non ꝯcluderet si tm̃ adoratōe yꝑdulie es
set adorandus xp̃s. posset. n. bñ hō resti
tui ad istã excellētiã ut solũ deũ teneret
adorare adoratōe latrie ⁊ aliũ mediato
rē teneret adorare adoratōe yꝑdulie. nō
enĩ teneret aliũ adorare latria si mō nã
hũana in xp̃o non est rō alteri' adorati
onis ab yꝑdulia. igr̃ oꝫ mō eũ nō tm̃ sic
adorare. ¶ Preterea Ansel. 2. cur de' hō
c. xiiii. ꝓbat ꝙ vita illius hoīs erat meli
or siue magis bonũ ꝙ oĩa pc̃ta que non
imediate erãt i ꝑsonã diuinã erãt mala
vel possent esse mala loquit aũt de vita
creata qua ꝑuabat per mortē qꝛ occasi'
onē eius dicit esse graui' peccatũ omni
alio qd̄ non imediate ꝯmittebat in deuꝫ
detestabilius. n. erat ƀm eũ illuꝫ hoīem
ꝑuare vita ꝙ omne pctm̃ nō imediate i
deũ ꝯmittere. sed in oī alio pctō auertit
volũtas a sũmo bono. g̊ detestabilius ē
vitã auferre ab isto hoīe ꝙ in quocũqꝫ
alio peccato auerti a sũmo bono si non
imediate auertat ab eo. g̊ ⁊ ista vita erat
magis diligenda ꝙ summũ bonũ vel eq̃
⁊ ita erat ut bonũ infinitũ adorandũ. vl
aliter pōt argui ex dicto Ansel. qꝛ si illō
bonũ erat tm̃ bonũ q̃tũ erat ꝑuatio ei'
malũ. ⁊ ꝑuatio eius erat maius malũ ꝙ
oĩa mala que possent esse infinita. g̊ illō
malũ fuit peius aliĩs malis infinitl. g̊ bo
nũ sibi oppositũ fuit bonũ equale infi'
nito. g̊ xp̃o ƀm nãꝫ humanã debet adora'
tio eadē q̃ debet bono infinito.

Quãtum ad istum
articulũ pōt dici ꝙ sicut latrie exhibēde
potest poni rō bonitatis intrinseca ado
rati absolute. vel bonitas illa ut cōicãs
se adorãti. ⁊ hoc ꝑ° ⁊ ꝑncipaliꝫ ƀm maxi
mũ bonũ adorãtis. ita etiã pōt poni rō
adoratōis yꝑdulie vel bonitas intrĩseca
adorati absolute. vel ut ꝑ ipm tanꝙ ꝑ
cãm scōaꝫ cōicat adorãti magnũ bonũ.
¶ Si ꝑma via teneat nō debet xp̃o ƀm na
turã humanã adoratio maior uel alia
vel ex alia cã ex hocꝙ est redēptor ꝙ si
non fuisset redēptor sicut nec ƀm illam
opi. debet deo maior latria vel ex alia
rōne latrie si est creator ꝙ deberet ei si ñ
esset creator. Si aũt alia opi. teneat pōt
hic dici de yꝑdulia sicut ibi de latria re'
spectu dei. s. ꝙ xp̃o qꝛ redēptor vel debe
tur maior reuerētia ꝙ si non esset redēp
tor. ⁊ hoc si illa que deberet ei tũc nō eēt
maxia. vel si illa eēt maxia deberet sibi
mō eadē ex alia rōe. ⁊ h° vident rōes ꝓ
bare. ¶ De ꝑma patet qꝛ ꝓcedit de ipso
ut est mediator ⁊ cã meritoria salutl no
stre. ⁊ de alia ut est caput ecclesie. ¶ Alie
due que ꝓcedunt de auctibus debēt sol
ui. ꝑma de ꝑfecta repatiōe hois ꝯcludit
de congruo ꝙ ꝑmus redimēs ⁊ merito'
rie saluans fuerit deus. ut sic eidē ꝑsone
debeam' illã summã yꝑduliã que ei de'

¶ Bonauē. dis. x. [illegible] questione iii

bet rõne redẽptõis meritorie facte cui ẽt debem⁹ adoratõem latrie rõne creatõis sed non essemus ꝓpter hoc min⁹ pfecte repati si istã reuerentiã quã debem⁹ meritorie saluãti inq̃tũ meritorie saluãs õberem⁹ exhibere alteri q̃ ei cui debem⁹ latriã sicut mõ mariã adoram⁹ ypdulia ⁊ omnes alios sanctos dulia. nec tñ ꝑpt istã adoratiõem magis sum⁹ depressi q̃ si solus deus esset adorãdus. essem⁹ aũt multũ depressi si alicui alteri deberem⁹ illã adoratõem quã debem⁹ deo. q꞉ tũc essemus sibi valde subiecti qõ cõcludẽt maximã infelicitatẽ vel infirmitatẽ nr̃i ¶Exemplũ hui⁹ est. magis cõgruit ut paẽ nutriat q̃ alius ut sic eidẽ ꝑsone debeaʒ eandẽ reuerẽtiã que debet genitori ⁊ nutritori. ¶Si aũt alius nutrirʒ deberẽ vnã reuerentiã patri ⁊ aliã alteri. ⁊ ita esset aliquo⁹ subiectus plurib⁹ ꝑsonis lʒ non equali subiectõe. ¶Ad aliud dico q̃ illa vita creata nõ fuit bonũ infinitũ formaliter nec sũme diligẽda. vñ trinitas voluit eam non esse in morte ex quo voluit mortẽ. sed auerti a deo in vno est grauius q̃ auerti ab eo in alio. ⁊ tãto grauius q̃to cõuersio ad illũ esset melior ceteris paribus. diligẽdo aũt illã nãm hũanaʒ in xp̃o que erat optima creatura q̃tum ad plenitudinẽ gr̃e. sũma ꝯuersio potuit esse in deũ que fit ꝑ actũ vtẽdi creata q꞉ illa creatura erat maxime cõiũcta fini. ⁊ maxie referibilis in deuʒ ut in fineʒ ꝫ auersio a deo circa istud obiectũ odiẽdo. s. illã vitã in eo quẽ deus noluit odire erat pessima auersio ⁊ ita occisio illi⁹ hoĩs erat grauissimũ pctm̃ q̃tuʒ erat ex pte obiecti. ¶Et q̃ dr̃ q̃ fuit graui⁹ oĩbus aliis peccatis etiã possibilibus non immediate ꝯmissis i deũ. potest dici q̃ cũ illa habeant grauitates distinctas ⁊ vna illarum non includit aliã grauitas illius q̃ᵐ ad intensionẽ maxima erat. sed in aliis erat maxia q̃tũ ad extensionẽ. vtrũ aũt illa vita fuit tantũ bonũ ut eius oblatõ sufficeret ad delenduʒ infinita mala. de hoc inferius in materia de satisfactionẽ christi pro peccato nostro.

Ad argumenta

Ad pᵐ mum pncipale ⁊ 2ᵐ ⁊ 3ᵐ dico q̃ ꝓbant ꝓut ly solũmodo tenet sincathegorematice et excludit omne aliud a natura diuina ut rõem adorãdi ⁊ ita nãm humanã. q꞉ si nã hũana esset rõ adoratiõis latrie ipsa sepata a verbo esset rõ eiusdẽ adoratõis quod falsuʒ est ꝫm Augꝰ. in lr̃a q꞉ si nã illa sepet a vbo illi hoĩ nũq̃ fuio. hac. s. seruitute latrie. ¶Ita etiã exponenda est glo. illa sup psal. vel põt exponi de ipsa carne ut termio adoratõnis totali ita q̃ ibi sistat in eius ꝯsideratõe ⁊ adoratõne ¶Ad vltimũ argᵐ qui diceret bonitatẽ itrinsecã sũmi esse rõem adoratõis. cõcederet maiorẽ ⁊ mior põt distingui sicut ⁊ qõ pncipalis. ⁊ comõ quo ꝓcedit ad q̃stionẽ q̃ sic ⁊ mior est vera ⁊ ꝯclo va et in eo sensu quo dictũ est ad qõem q̃ nõ mior est falsa. q̃ aũt teneret q̃ rõ adoratõis sit bõitas sũma ut cõicans se sũme ipsi adoranti. q̃uis concedat q̃ summe adorandum sit summe diligendũ. non tamen concedit econuerso.

Sed dubium uidetur

quomõ xp̃s ꝫm naturã humanã h⁹ est istud totũ nõ exclusa nã hũana sit sũme diligendũ sicut h⁹ totũ ponit adoratũ nõ excludẽdo nãm humanã a terio adoratõis. cũ. n. vnio illa nõ sit sũme diligẽda q꞉ est bonũ creatũ ꝫ nec ipm toᵐ qõ habet totalitatẽ suã ꝑ istã vnionem ¶Posset dici q̃ vel actus diligẽdi distincte respicit nãm diligibilẽ sic obiectũ alic⁹ i diligẽdo ⁊ ita non totũ sũme diligit qõ tñ adorat sũma adoratõne q꞉ adoratio ꝯfuse exhibet toti. dilectio aũt respic distincte naturã in termino adoratõis. sed si dilectio tendere põt eque ꝯfuse in obiectum sicut adoratõ põt ꝓcedi q̃ xp̃us hñs nãm hũanã sit sũme diligẽdus licʒ nã hũana non sit rõ sũme diligibilitatis

nz etiā vnio nāe hūane ad verbū qliter cūq; sit sicut trinitatem adoramus vna adoratōe ꝛ diligim' vna dilectōe nō excludēdo ꝑpetates ꝑsonales ab essentia: que tñ ꝑpetates nō sunt formalit infinite. ita etiā tutū est in adoratōe nō nimis distinguere nām illā creatā a v̄bo. sed v̄bū sb̄sistēs in duabus naturis adorare. ꝛ ita v̄bū habēs nāz humanā pōt sūme diligi lz ipsa nā sūme nō diligat. neq; ēt sūme diligat vnio nature ad verbū que est creatura. nō. n. vr̄ q aliquis debeat peccare mortalr ne illa vnio non esset. cū ꝑ esse nullius creati saluādo sit peccanō mortalit. nz. n. illa vnio ꝑcise ꝯsiōrata beatificaret nām intellectualē licet terminus vnionis beatificaret qꝛ ē bo[m] infinitū ꝛ ita super omnia diligēdū.

Solet etiam a quibusdā inquiri ꝛc̄. ¶Circa istā. x. di. in qua mgr agit de cōicatōe idiomatū respicientiū ꝑsonā filij querit vnū ꝺ cōicatōe idiomatū ad nobilitatē ꝑtinentiū. vtꝝ. s. christ' sit filius dei adoptiu'. vr̄ q sic. qꝛ christ' est predestinatus esse filius dei. ro. ꝑ° g̃ ē adoptiuus. ꝓbō ꝯñe. predestinare. n. est ad hereditatē adoptare g̃ de' ꝑdestinās xp̄m esse filiū dei adoptat predestinatū ad hereditatē qꝛ preordiat ad hereditatē ꝛ hoc ꝑ actū voluntatis igr̄ ꝛc̄. ¶Preterea dignitatis est in hoīe esse filiuz dei adoptiuū. qꝛ non ꝯuenit alicui nāe non intellectuali. g̃ hoc xp̄o ꝯuenit. Itē sicut manēt nature ita ꝑpetates nāꝝ. g̃ cum adoptari sit ꝑpetas nāe habentis gr̄am vr̄ q istud posset dici de christo rōe nāe hūane sicut etiā potest dici de eo q est filius nālis rōe nāe diuine. ¶Contra hoc mgr̄ in lr̄a adducit auctes. Itē tunc essz filius trinitatis qꝛ tota trinitas adoptat sicut ꝛ agit omnē actū ad extra ꝛ ita esset filius sui.

Respondeo q qui diceret filiatōem esse ꝑcise suppositi ꝛ non ƀm naturā posset facilit dicere xp̄m non esse filiū adoptiuū qꝛ ista relatio nō ꝯuenit supposito ƀm se. sed dicēdo filiatōem fundari i nā filii nature generāt naturalr. filiatio ad optiua fundabit in nām que est silis creanti ut imago eius silitudine naturali ꝛ etiā silitudine gr̄e qua ipsa ut nā intellectualis pōt attingē ad hereditatē adoptātis. Translatū est. n. istud vocabulū a iuristis: ut dicat filius adoptiu' qui nō est nāliter genitus ab aliquo. nec ex generatōe nāli hn̄s ius succedēdi in hereditate. sed ex gr̄a preordinat ut habeat ius succedēdi ita q ibi tria ꝯcurrūt. s. extraneitas ex generatōe nāli. ꝛ gr̄a que ē gratuita voluntas ipsius adoptātis: ꝛ bo[m] ad qꝺ preordinat ex ista gr̄a. s. hēditas ad quā habet ius succedēdi ex adoptōe pꝫ q ista nō ꝯueniūt christo ƀm generatōem diuinā qꝛ ex generatiōe nāli diuina est heres natural in hēditate eterna. ƀm etiā nāz humanā nō dicūt hec sibi ꝯuenire. qꝛ ƀm istā generatōem non fuit extraneus qꝛ fuit innocēs ¶Cōtra si intelligat extraneitas tm̄ in habēdo peccatū g̃ maria non fuisset filia adoptia si nūq̄ ꝯtraxisset peccatū originale qꝺ est falsū ¶Si dicat q ipsa ꝯxisset pctm̄ originale q̄tū erat ex generatiōe naturali que ē ꝑ rōem seminalē. iste aūt nō habuit ex generatōe naturali vn̄ ꝯheret saltē adam in statu innocentie non fuisset filius dei adoptiu' qꝛ nō ꝯxit nec habuit tunc vn̄ ꝯheret qꝛ fuit creatus vel ꝑductus sine rōe semiali. Angeli etiā non fuissēt filij adoptiui qꝛ semp fuerūt innocentes.

¶Preterea pꝫ in adoptōe hūana q nō oꝫ adoptiuū fuisse extraneū hoc est inimicū nz ex actu ꝓꝓo nz ex actu parentū. qꝛ sic vel sic inimicus cōiter nō adoptat. sꝫ magis dilectus altero istoꝝ mōꝝ. g̃ sufficit extraneitas que est carētia iuris in hereditate adoptantis. ꝛ hoc q̄tū est ex generatōe nāli. sed xp̄s q̄tū est ex generatōe tꝑali non hēbat ius i hēditate eīna.

ergo habuit extraneitatē illā que reqrit in adoptato. ⁊ pȝ ꝙ mō habet ius p gratiā. ut filius hoīs. ḡ est adoptiu⁹ ¶ Qui istā rōem non ↄcedit pōt dicere ꝙ i filio adoptato requirit talis extraneitas ꝙ i instanti generatōis nālis non hēat ius i hereditate ita ꝙ ꝑus habeat esse nāle ſʒ ꝙ sit extraneus anꝙ adoptet. xp̄s nūꝙ fuit sine gr̄a. ḡ xp̄us non fuit adoptiuus Sed hec rō non vr̄ sufficere. qꝛ tunc angelus si fuisset creatus in gr̄a non fuisset adoptatus nec filius dei adoptiuus. sufficit ḡ ꝓꝛitas nāe ut. s. ꝑsona adoptata in ꝑmo instanti nāe in quo generat vel creat ex illā sola generatōe vel creatōe ñ habeat ius. ⁊ in 2° instāti nāe ex gr̄a habeat ius ita fuit in ꝓposito. ꝑus. n. nata ista nā termiauit generatōem imo erat vnita v̄bo anteꝙ in ipsa esset gr̄a habitualis. ex 2ª. q. 2ᵉ di. hui⁹ tertij. Si h⁹ nō placȝ pōt vltio dici ꝙ reqrit extraneitas in instāti ꝓꝛi tp̄is vel nāe talis ꝙ nō necessario ↄcomitet aliqđ generatōem nālez ut dispō de ↄgꝛuo ↄferens ius ad hereditatē. hic aūt generatōem tpalē ↄcomitabat gr̄a qua aīa xp̄i habuit ius i illa hereditate. ¶ Et si obijciat ꝙ ↄcomitabat non tn̄ in ꝑmo instāti nāe sed in 2° ⁊ ita in ꝑmo instāti fuit extraneitas quia carentia iuris quod conferebatur in 2° instanti. Rn̄sionem quere.

Ad argumenta

Ad ꝑmum dico ꝙ hō adoptat p nouū actū voluntatis. ⁊ ita ip̄m adoptare est aliquez ad hereditatē optare p nouū velle. sed de⁹ non nouo velle adoptat sed nouū effectū ꝑducēdo. s. gr̄am. predestinare ḡ diuinū ⁊ si sit ꝓꝛdinare quoddā p actū voluntatis ad hereditatē ⁊ quoddā adoptare ad illud non tn̄ ꝓꝓꝛie dr̄ adoptatō sed tm̄ ipsa collatio noua gr̄e que coꝛrn̄det nouo velle i hoīe adoptāte dr̄ adoptatio. non ḡ sequit: deus ꝑdestinat ḡ adoptat. sed oȝ addere ꝙ illi ꝑdestinato ut qn̄qȝ extraneo ↄferat gr̄am ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ est dignitatis supplētis indignitatē qꝛ extraneus non pōt dignificari nisi adoptet ad hereditatē. sed indignitat est qn̄qȝ esse extraneū ¶ Ad 3ᵐ ↄcedo ꝙ de xp̄o dr̄ ꝓꝓetas ꝯn̄s hūanā nāȝ. ē. n. nālis filius marie. est etiā iustus ⁊ gratus deo. sed esse adoptatū non dicit ꝓꝓetatē nāe create ſm quā xp̄us nūꝙ fuit extraneus ab hereditate paterna sȝ nāe depꝛauate ¶ Contra. ista negatio extraneitatis in x° non est nisi ꝓpter gr̄am habitualē xp̄i qꝛ ꝓpter illā solā hȝ ius in hereditate eṫna non aūt p solā vnionē ꝑsonalē. qꝛ si illa fuisset sine gr̄a habituali possȝ xp̄us ſm nām humanā non habere ius in hēditate illa. sed si ista gr̄a habitualis fuisset collata illi nāe in ꝑmo instanti exn̄ti tamē in ꝓꝓꝛio supposito illud suppositū vere diceret filius adoptiu⁹. ḡ ⁊ mō non negabit ꝓpter non extraneitatē qa mō est illa carētia iuris ad illā hereditatē que tūc fuisset. Rn̄sionē quere.

Solet etiā queri.

¶ Circa istā. xi. di. in qua mgr̄ agit de cōicatōe idiomatū ꝑsonā filij ⁊ ꝑtinentiū ad effectuȝ querunt tria ¶ Pꝛimo vtꝝ xp̄us sit creatura. ¶ 2° vtꝝ xp̄us ſm ꝙ hō sit creatura. ¶ 3° vtrū xp̄us incepit esse.

Circa primū ar

guit ꝙ sic. in xp̄o ē nā hūana sicut diuina ⁊ p ꝯn̄s ꝓꝓetates vtriusqȝ nāe ſm Damasc. c. 50. ḡ ita dr̄ creatura ꝓpter vnā nām sicut creatoꝛ ꝓpter aliā ¶ Pꝛeterea xp̄us est hō. sed predicatio est inquit ſm illud extra de heretici. cū xp̄s quero quid ꝑdicat h⁹ pꝛedicatū homo. aut aliqđ creatū aut aliqđ increatū. si i creatū ḡ ideȝ foꝛmalr̄ ꝑdicat hō de xp̄o qō predicat hoc predicatū deus. hoc est falsuȝ. qꝛ tunc idē foꝛmaliter esset dicere xp̄us est homo ⁊ chꝛistus est deus. igit predicat aliqđ creatū ¶ Pꝛeterea xp̄us ē hō aut ḡ creatus aut increatus. ista sunt

imediate opposita circa omne ens. si sit hō increatus est hō eternus. si hō creat⁹ ꝓpositū. ¶Preterea de quo predicat inferius ꝛ supius siue illud sit supius essentiale i eodē genere siue cōis extra gen⁹ sicut de q° dr̄ ignis ꝛ corpus ꝛ creatura que est supius ad om̄e illud a deo vt vr̄ ḡ de quo dr̄ hō de eodem dr̄ creatura. Preterea xp̄us rōe corpis est ↄceptus ḡ rōe aie create est creatus. ↄn̄a ꝓbat̄ q̄ʒ ñ minus denoiat totū a ꝓpetate ptis pfectioris q̄ꝫ a ꝓprietate ptis minus pfecte. ¶Contra hoc in lr̄a sunt auctes ¶Item ōis creatura rōalis est filius dei p adoptōem vel pōt esse. xp̄us non pōt esse fili⁹ adoptōis ex pcedēti. q. ḡ non pōt dici vl̄ esse creatura ¶Itē si xp̄us est creatura ꝛ xp̄us est fili⁹ dei. ḡ fili⁹ dei est creatura. modus arguēdi est bon⁹ q̄ʒ medio exn̄te hoc aliqd necesse ē extrema ↄiūgi. ḡ ꝛc. ¶Preterea nihil creatū dr̄ de xp̄o. ꝓbo. q̄ʒ nihil est creatū in xp̄o nisi nā hūana ista nā non dr̄ de xp̄o ḡ ꝛc.

Bonau. p̄m dis. articulo 2° q. iii

Hic dicitur q̄ꝫ ista propō xp̄us est creatura est negāda q̄ʒ cōicatio idiomatū ñ fit in his vbi est repugnantia ꝓprietatis vnius nāe ad aliaʒ nām. talis est hic. q̄ʒ creatura includit inceptōem esse ꝛ ita repugnat eternitati que est ꝓpetas filij dei ¶Cōtra non plus repugnat illi nāe esse p⁹ non esse vel incipe esse post nō esse q̄ꝫ nō esse post esse vel etiaʒ desinere esse quia vtrūq̄ʒ repugnat eternitati ſʒ xp̄s ↄcedit mortu⁹ cū tn̄ mortuū esse dicat non esse post esse q̄ʒ non viuere post viuere. ꝛ viuere viuētibus est esse 2°. de aia. igr̄ ꝛc. ¶Preterea mortale ꝛ imortale ita opponunt formalr̄ sicut creatū ꝛ increatū. et tn̄ ambo dicunt de xp̄o ¶Preterea ita formalr̄ nāe create repugnat eē creatorē vel eternā. sicut repugnat eterno incipe. ḡ eq̄ negabit xp̄m eē creatorē ꝓpi repugnantiā ad vnā nām. sicut esse creaturā ꝓpter repugnantiā ad aliā.

Bonaue. ibid. ... (marginal note, partly illegible)

Aliter dicitur q̄ꝫ non fit cōicatō idiomatū in negatōibus neq̄ʒ in his que dicūt respectū vni⁹ nāe ad aliā nāʒ ¶Pri^m^ app̄ʒ q̄ʒ alii dicerent absolute ↄdicto^a^ de xp̄o. q̄ʒ nega^o^ aliq̄ ↄuenit vni nāe cui⁹ opposita affirmatō inest nālit̄er rōne alteri⁹ puta nā diuina est eterna nā hūa^a^ non est eterna. sed si p hoc xp̄s diceret ñ eternus. xp̄us diceret etern⁹ ꝛ nō etern⁹. negatōes ḡ que insunt rōe alteri⁹ nāe. s. hūane q̄ʒ insunt ſm q̄d puta cū deteria^t^ tōe distrahēte ñ denominat simplr̄ illō de quo dicunt ¶Silr̄ 2^m^. s. de dicētibus respectū vni⁹ nāe ad aliā. declarat. non eni si nā hūana est assūpta. dr̄ xp̄s assūptus. creatura. n. non tm̄ icludit negatō nē. s. nō esse an̄ esse. sed includit respectū vni⁹ nāe ad alterā sicut ad illā a qua accipit esse. ḡ ista nō dicent de toto ¶Cōtra sicut creatura dicit respectū vni⁹ nāe ad aliā ut nāe hūa^e^ ad diuinā: ita vr̄ q̄ꝫ creator dicat ecōuerso respectū nāe diuine ad humanā. ḡ si ista q̄ dicūt respectū nō dicant de toto. xp̄us non erit creator. negatio ēt aliq̄ pōt inueniri q̄ iportet p h° nomē qō est creator. puta nō accipe esse post non esse ab alio sicut in hoc nomie creatura. igr̄ sicut xp̄us non dr̄ creatura ꝓpter negatōeʒ inclusā. ita nec dicet creator ꝓpter eandē rōem ¶Preterea xp̄s est minor p̄re. hoc ↄcedit absolute. ꝛ dr̄ Jo. xiiii. ꝛ tn̄ hoc dicit respectū vni⁹ nāe ad aliā. q̄ʒ nō est mior patre nisi ſʒ nāʒ humanā. ḡ ꝛc.

Aliter dicitur q̄ꝫ ꝓpō est simplr̄ ↄcedēda si bn̄ intelligat. negabat tn̄ cōiter a sanctis ꝓpter hereses hēticoꝝ dicentiū xp̄ʒ eē purā creaturā cū q̄bus noluerūt sancti cōicare in ſmōe. Qd aūt absolute de v̄tute ſmōis possit ↄcedi ꝓbat̄ per Damas. 50. qui dicit q̄ꝫ xp̄s est creat⁹ ꝛ i creat⁹ passibilis ꝛ ipassibilis. ꝛ p eundē c. xcvii. ↄcedit creatura dei. Et p Aug. de sermōe dn̄i in mōte. voluit eē creataʒ

Guilhel. ... (marginal note, partly illegible)

qui est creator. Et Hiero. sup eplam ad ephe. sup illud ipius structura sum'. dic multi timore trepidat ne xpm creaturam dicere ppellat. nos aut pclamam' non esse piculu dicere xpm esse creatura.

Cui ista opinio no pl3 pot dice ipa esse falsa3 ppt ista3 roem q2 creari dic quodda fieri ita q vl tra fieri addit aliqd 7 qtu ad respectu3 que dicit fieri ad cam efficiente. 7 qm ad illu respectu que dicit ad oppositu pce dens quo ad primu fieri respicit efficies in coi. sed creari ppie respicit pmu effi cies ut imediate pducens ita q nihil dr ppe creari nisi qd a solo p' efficiete ime diate pducit ad esse q ad 2m fieri dat in tellige oppositu pcedes qlecuq3 siue po sitiu siue puatiuu. s3 vltra hoc creari p prie suptu3 addit q oppositu imediate pcedes sit 3dictoriu. puta negatio no in aliquo subiecto. ita q nec puatio nec 3 riu hoc mo creari stricte accepto illo dr stricte creatura qd accipit esse a pmo ef ficiete imediate 7 post oio non esse. siue post pu3 nihil. 7 sic non eet dubiu xp3 non esse creatura q2 nec huana na in x° est sic creatura. ipsa. n. non a solo primo efficiete imediate pducebat in esse sed et a matre q aliq calitate habuit respectu eius neq et post oppositu 3dictom qd e oio no ens vel nihil sed post oppositu3 puatiue qn. s. ma corpis trasmutabat a forma sanguis ad forma3 corpis organi ci aiati. hoc. n. mo solumo angeli 7 aia i tellectiua 7 gra 7 queda hi' que de nihi lo pducunt a pmo efficiete dicunt crea ri. alio° gener alius accipit creari put di cit habitudine ad primu efficies s3 non ut imediate pduces excludedo oem ca3 dicit et ordine ad oppom pcedens. s. ne gatioe3 sed no excludedo q sit in aliquo susceptiuo. 7 a creari hoc mo generali' dicto dr creatura generalit de oib' alijs a deo pterq de xpo. oia. n. alia a primo efficiete recipiut esse 7 dicunt creari. lic3 etia sint effectus alia3 ca3 non tn dicut alia3 ca3 creature q2 creatura isto mo non dicit relatioem ad aliqua cam 2am. accipiut et esse sui pm post non esse siue illud sit nihil siue in aliquo susceptiuo.

¶ Esse aut primu alicui' dupl'r pot intelli vel illud q totu dr pmo ens hoc est ade quate sicut huanitas dr pmo ens corpis organici aiati. q2 hoc totu esse qd 3sur git ex vnione ista3 ptiu est esse adeqtu3 totius. alio° esse pmu alicui' pot dici ee pme ptis alicui' in illo toto puta si cor pus organicu pcederet duratoe aiatioe3 pmu esse hois h' mo eet ee corpis orga nici. quecuq3 g creatura accipit ee pmu3 altero isto3 duo3 mo3 post no esse. vl totale vel ptiale prime ptis. 7 io si corp' organicu fuisset ab eterno inaiatu. 7 in tpe aiaret totus ho diceret creatura lic3 non accepisset totu ee post non ee q2 ee alterius ptis est eternu. sed primu ee to tale. xpus aut nullo mo accepit pmu ee sui post non ee. q2 neq3 primu esse tota le qd resultaret ex na diuina 7 humana q2 nullu tale est s3 Damas. c. xlix. q2 tuc no maneret ibi iste nae nisi 3fuse. s3 sicut sunt due disticte nae ita duo ee disticta. neq3 primu ee ptiale ut ee vbi q2 illud e eternu. deficit g sibi habitudo illa qua3 necessario dicit creatura ad oppom pce des que est q post no ee sequat ee vel pm ptiale si nullu h3 totale. vl ee totale ipi' qd creat. sic nec est in pposito.

Contra istam roem obij cit sic. qa qcqd e termi' alic' mutatois pot ee tin' creatois. na hua° in x° q tminauit genera toe3 pot ee tmi' mutatois gnalr dicte. 7 p 3ns pt ee tmin' creatois gnalr dicte. g xps fm q h3 ea e creata. no. n. vr q crea tio pl' respiciat pmitate ee p tmino suo q qcu3 alia mutatio p tmio suo. cu ipa possit hre p tmio qcqd pot alia mutato hre p tmio suo. ¶ Et xps ve dr mortuus qd ve dicit puatoe3 ee. 7 puatoe3 pmi ee vt vr q2 no mag vnu oppom poit acqsi tioe3 pmi ee q aliud puatone3 pmi esse

¶ Ad primū cōcedo φ nā hūana pōt ter
minare creatōez generalit dictā ⁊ termi
n auit eā ut ipa vere dicat creatura. nec
tn̄ ꝓpter ipam xp̄us dr̄ creatura q2 esse
ꝓpriū vel primū huius nāe sequit eē p̄
mū xp̄i q2 esse vbi ⁊ aliud esse p̄mū nō
potest xp̄s hr̄e. ¶ Et cū dicit φ ista muta°
s. creatio nō magis ponit primū esse ter
mini acq̄ri φ aliq̄ alia mutatio. dico φ
hoc est falsuz q2 istā specificatiōez addit
creatio vltra alias mutatōes. ut sicut ali
quid nō esset creatura si esset tm̄ a 2ª cā
ꝓ eo φ creari dicit respectū ad p̄mū effi
ciēs. ⁊ tn̄ potest dici genitū respectu cāe
scd̄e. silr licet p generatōez acq̄rat aliqd̄
esse simplr si tn̄ illud non sit p̄mū eē ge
niti ⁊ etiā primū esse geniti sequat non
esse tale genitū non dī creatura. ⁊ iō nō
sequit xp̄s est genitus put predicatū ꝯue
nit ei rōe nāe hūane. g̊ est creatus nec ēt
in alijs sequit formalr. ignis est genitus
g̊ est creatura generalit nisi gr̄a māe q2
esse simplr termināś generatiōem ignis
est primū esse ipsius qd̄ dr̄ genitū. ¶ Ad
2m dico φ mortuū non p̄uat primū esse
christi. sed eē simplr qd̄ est viuere. ita ēt
generari dicit acq̄sitōem eē simplr sz n̄
necessario primi esse. vn̄ vere ꝯcedit xp̄s
mortuus. sicut genitus tp̄alit non tn̄ ꝯce
dit annihilatus. q2 sicut non dr̄ creatus
ita non dr̄ annihilatus. qd̄. n. opponit
creatōi dicit ānihilatōem primi esse.

Ad istam conclusi

onē etiā ponit alia rō talis q2 illd̄ deno
minatm̄ qd̄ natū est denoiare generalit
multa. puta totū ⁊ ptem. accn̄s ⁊ subie
ctū. non denoiat totū p ptem. neq3 sub
iectū p accn̄s. sicut vnū qd̄ natū est dici
de subiecto ⁊ accn̄te non denoiat forma
liter subiectū p accn̄s. non. n. dr̄ sor. vn⁹
vnitate accn̄tis ut albedinis. ita φ si al
bedo sit vna ⁊ sor. erit vn⁹. ⁊ si albedies
plures sor. plures. q2 sor. est tm̄ vnus. g̊
cū hoc φ est creatura natū sit dici gene
ralit de entib⁹ tam de supposito φ de nā
non denoiabit suppositū rōe nāe nisi cō
ueniat supposito ꝓpria dnoiatōe. nullo
aūt mō ꝯuēit huic supposito nisi q2 de
noiat ipam nām ⁊ per ipsā non pōt de
noiare suppositū. igr̄ ⁊c̄. ¶ Et p h° patet
quare xp̄us dr̄ genitus tēpalit ⁊ non cre
atura q2 generari denoiat nām ⁊ mediā
te nā natū est denoiare suppositū. crea
tura nata est denoiare vtrūq3 ꝓpria de
noiatōe ⁊ ita neutrū est ibi ratio qua re
spectu alterius.

Ad argumenta

Ad p̄mum dico φ illud qd̄ natū est denoiar suppo
sitū rōne nāe potest dici de isto supposi
to puta viuere. intelligere. comedere ⁊c̄.
sed creatura non est tale denoiatm̄. Exē
plū hō s̄m caput dr̄ crispus non tn̄ s̄m
caput dr̄ triangulat⁹ vel rotundus. quia
p̄mū denoiatm̄ natū est denoiare ptem
⁊ per illā totū. 2m vero non. ita esse crea
torē natū est denoiare nām ⁊ suppositū
rōne nāe: non sic creatura ¶ Alr potest
dici s̄m p̄mā rōem positā ad qōnem. φ
creator non dicit aliq̄d repugnās nāe vl
huic supposito sicut creatura. creare. n.
est dare esse p̄ma cālitate post non eē. h°
xp̄o non repugnat. creari est accipe esse
primū a p̄mo efficiēte post non eē. hoc
xp̄o repugnat ¶ Ad aliud cōcedo φ hō
predicat aliq̄d de xp̄o ⁊ illud est creatū
⁊ creata ita φ de illa nā vere dr̄ creata
sed non sequit ergo de xp̄o si. n. mediuz
accipit in maiori in abstracto. ⁊ in mio
ri dicat de xp̄o in cōcreto erūt quatuor
termini. ¶ Ad aliud pōt dici φ est hō cre
atus ita φ ly creatus distrahat ibi p h°
φ est hō ut dicat creatus hō. ⁊ tunc non
sequit ergo est creatura. sed est fallacia
s̄m quid ⁊ simplr. sicut hic sor. factus ē
albus g̊ est factus. ¶ Alr potest dici φ di
uisio est insufficiēs. q2 lz quodcūq3 vnū
diuidat in se per alterū istorū non tn̄ qd̄
in se iplicat duo. s. naturā ⁊ suppositū
q2 rōne nāe repugnat sibi vnū ⁊ ratōne
suppositi repugnat sibi aliud ¶ Ad aliā

dico q quecunq quidditas in abstracto ptinens ad quocunq genus h3 creaturaz p supiori denoiatiue sicut et hoc qd est esse effectu. sed non omne concretu cuiuscunq generis h3 creatu p supiori: sed tm illud concretu cuius primu esse est ee illi denoiati. i. cuius primu ee est creatu s3 ee pmu3 xpi non est creatu nec primu totale nec primu ptiale sicut esse creatura non est supius ad ee albu ut ppter hoc dicat sor. est creatura qr albedo e creata sed ex illa roe pori. vn licet de albedie dicat creatura non tn de albo si albu no e esse primu illius de quo dr ¶ Ad aliud p3 q dr genitus et pceptus qr ista nata st denoiare totu ratone nae ita q respectu istoru na est ut quo respectu totius. non sic aut respectu hui pdicati qd est ee creatura. oporteret. n. q ppria denoiatoe diceret de supposito alia ab illa qua dr de natura. aut saltem copeteret supposito rone primi esse eius.

Secundo queritur

Secundo queritur vtru xps fm q ho sit creatura. q sic vr qr fm q ho est aliqd non increatu qr tunc ho pdicaret ide de xpo qd deus quod est falsu3. g predicat aliqd creatu. g e creatura. ¶ Preterea 5°. phy. qd pvenit toti fm pte3 dr de toto. sicut ho sanat qr torax sanat. g cu nae huane pveniat ee creatura. hoc dicet de xpo. et maxie cu determiatone illi nae. g silr dicet q xpus est creatura fm q ho sic simplr veru est dice q ho sanat fm toracez. ¶ Contra si fm q ho est creatura. g fm q iste ho qr non est ali ho q iste ho. s3 si fm q iste ho est creatura iste ho est creatura. pbo pntie qr de eo qd sequit reduplicatoem absolute pot enuciari pdicatu. sicut si ho fm q colorat vr coloratu vr. g si fm q iste ho est creatura ve iste ho est creatura. pns est falsu3 qr fm Damas. 50. c. Iste puer creauit stellas. g est creator et ita non est creatura. ¶ Preterea si xpus fm q ho est creatura. igr simplr est creatura. pns est falsu3 ex pcedeti. q. pbo pne qr qd enuciat de supposito cu reduplicatoe ipei enuciat d eode simplr sicut qd petrus est ingtu3 ho ergo petr est simplr. ita in pposito. igr. et c.

Respondeo qn ppo affirmatia est falsa ex repugnatia extremoru quocunq determiatoe vel reduplicatone addita q non tollit repugnatia eoru non tollit ronem falsitat illius. reduplicatio at pprie sumpta non diminuit alteru extremu qr est determiatio extremi ad extremu. g ipsa non verificat aliq ppoez que sine reduplicatoe fuit falsa. tn si addat altri extreo ut pdicato aliqd distrahes ip3 ut distractu non repugnet alteri extremo sicut pus repugnauit non distractu. pot ppo cu tali determiatoe distrahete esse vera et non sine ea. sic si albu simplr rpugnet ethiopi et ppter hoc erit hec ppo falsa ethiops est albus. et hec ethiops ingtu ho est albus. addito tn eo qd est fm detes ad predicatu p qd distrahit ipm predicatu et tollit repugnatia eius ad sbm. ppo est vera que tn sine additoe no fuit vera. ¶ Ad ppositu si fm q ho accipiat pprie reduplicatie neutru eoru distrahr et ita non tollit repugnantia siqua est. et ita non magis est ista vera. xpus fm q ho est creatura q ista. xpus est creatura qr vtrobiq manet eade ro falsitatis sed si addat ista determiatio. fm q ho. altri extremo. puta pdicato ut distrahat ip3 respectu subiecti. tolleret illa repugnantia pdicati iam distracti ad subiectu q fuit pdicati simplr sumpti ad subiectu3 hec g ppositio accipiedo fm q ppe vt e no inheretie reduplicatois pdicati. falsa est. fm aut q specificat siue distrahit ipsu3 pdicatu ut notet creatoem fm quid sic pot pcedi quis tn sit ipropa et exponeda p ista. xpus fm huanitate est creatura. ¶ Exemplu hui p3 in illo exemplo de ethiope pparato ad albedinez. qr sic ista est falsa ethiops est albus. ita ista

tehiops ẜm q̄ habēs dētes est albus. ƺ q ꝓpō est ꝓprie reduplicatiua. ista tñ ē vera ethiops est albus ẜm dētes. ⁊ hoc ẜm q habēs dētes. si istud q distrahat p̄dicatū. tñ sic non est ꝓpa.

Ad argumenta Ad pᵐ pncipale dico ꝯcedēdo q est aliq̄d ⁊ pōt cōcedi q est aliq̄d creatū ƺ q hō q̄ tūc distrahit predicatū p ly ẜm q hō. sicut ethiops est albus ẜm dētes. ſƺ tūc nō sequit simplr. g̃ xp̄s est creatura. sicut nec alibi g̃ est albus sed ē fallacia ẜm q̄d ⁊ simplr vel dici pōt q est aliq̄d icreatū q̄ aliq̄d ibi non stat tm̄ ꝓ nā ſƺ ꝓ denoiatiuo illius. s. nāe. illud aūt aliq̄d pōt dici increatū rōe suppositi qō denoiat a nā. nec sequit q idē p̄dicaret hō de xp̄o qō deus. q̄ ut deus p̄dicaret de ipso xp̄o esse icreatū p se ⁊ eētialit. hō aūt tm̄ denoiatiue

Ad aliō dico q si opposita possūt ineē ẜm diuersas ptes neutꝝ denoiat totᵐ ex vi ẜmonis. sed vtraq̄ est falsa sic pꝫ de scuto cᵘ vna medietas est alba ⁊ alia medietas est nigra. falsuƺ est. n. enūtiare siū albū siue nigrū simplr. nec phy. 5° phy. curauit de logica sed de ipsa realitate ƺ q aliq̄d dr̄ triplr moueri. Qñ tñ aliqō p̄dicatū natū est inesse toti p aliq̄ ptem quia. s. sibi precise inest. tunc ex hoc q denominat partem sequitur q denoiat totū q̄ denoiat ipm sicut natū est ipsuƺ denoiare. queadmodū visio nata est in esse aiali p̄cise ẜm oculos. ⁊ iō si ƺ illos insit de vtute sermōis inest toti. ita si sanari natū est p̄cise vel p̄ncipalr ineē hōi ẜm toracē. hoc est ẜm cor. qō intelligo p toracē. pōt sic dici aial sanuƺ simplr. q̄ torax est sanus. si tñ ẜm aliā ptē eque sit natū inesse hoc ⁊ oppositū ẜm q denominat hāc ptē non dr̄ simplr aial sanuƺ. q̄ tūc duo opposita possūt sil' denūtiari de codē. Ita ad ꝓpositū dico q si creatura non est nata enūciari de toto rōne partis nisi forte illius ptis a qua totū hƺ eē p̄mū. vel rōe totalis eē totius. ⁊ humanitas vel nā hūana in xp̄o non sit p̄mū esse christi. nec eē totale eius nō pōt de xp̄o rōne nāe create enunciari hᵒ qō est creatura. nƺ simplr nƺ cū reduplicatione. Et si obijciat q duo opposita cōcedunt eē vera de xp̄o. sicut mortale ⁊ imortale. passibile ⁊ ipassibile. g̃ creator ⁊ creatura. Dico q ꝯdictoᵃ nūq̄ ꝯcedūtur esse vera de xp̄o sicut nec de quocūƺ alio. q̄ ⁊ si rōne duaꝝ nāꝝ opposite ꝓprietates affirmatiue dicant de toto. q̄a sufficit ad hoc q affirmatia habeat aliquā causaƺ veritat' ẜm quā possit ineē subiecto tñ negatiue illaꝝ affirmatiaꝝ simul eidem ineē simplr est impossibile ⁊ ita ꝯdictoria nūq̄ sunt simul vera. immo sicut est passibilis ⁊ impassibilis. ita falsum est ipsuƺ non esse passibilē. ⁊ silr ipm non eē impassibilem.

Tertiō queritur vtꝝ xp̄us incepit eē. q sic vr̄. quia xp̄us noiat suppositū duaꝝ nāꝝ ẜm Damas. c. xlix. sed suppositū duarū naturaꝝ incepit eē. g̃ ⁊c. Preterea quod incepit eē ẜm eē substātie incepit eē simplicit. quia eē substātie est eē simplr. xp̄s incepit eē ẜm eē humanū quod est esse substātie. igr̄ ⁊c. Preterea qō generat incipit eē simpliciter. q̄ ẜm Aristo. 5°. phy. generatio est a non eē ad eē simplr xp̄us generabat. igr̄ ⁊c. Preterea vbuƺ incepit eē homo. g̃ xp̄us incepit eē. pbatio ꝯñe. q̄ qñ de aliquo dr̄ incipe determiatū p aliquod predicatū de illo toto dr̄ incipere. sicut si soꝛ. incipit eē albus. soꝛ. albus incepit eē. g̃ silr in ꝓposito.

Contra. Jo. viii. anteq̄ abraham fieret ego sum. g̃ ab eterno. g̃ non incepit eē.

Item Damas. c. 50. homo ille fuit sine p̄ncipio ſƺ inceptō ponit principiū. g̃ nō incepit eē.

Hic sunt duo consideranda: vnū ex parte subiecti. aliud

ex parte predicati. ¶ Ex parte subiecti an totũ ens per accñs possit stare respectu huius predicati rõne sue voluntatis an rõne partis formalis. an precise rõne partis principalis. sicut si sor. albus dicat incipere eẽ. vtrum subiectũ possit accipi respectu predicati pro toto ente per accidens. an ꝓ ipsa albedine .ut.s. totuz dicat incipere quia albedo incipit eẽ in toto. vel solũ potest accipi ꝓ ipso subiecto de quo dr̃ albedo. ¶ Et quia hec difficultas non videt eẽ in subiecto respectu alioꝝ predicatoꝝ ideo videtur eẽ difficultas ex parte predicati vz an inceptio enũciata per predicatũ tale significet inceptõnem totius ratione totalitatis sue vel ratione alterius partis. ꝛ si ratõe p'tis cuius partis: videt ꝙ de vi sermonis non possit respectu huius predicati subiectũ magis artari ꝙ̃ respectu alterius ꝑdicati. qa quod ponit in vno extremo non determinat illud quod ponit in altero extremo. posset aũt respectu alteri' predicati accipi ꝑm rõem totalitatis sue siue ꝑm rõnem partis formalis. ut sicut si albedo faceret per se vnũ cum homie eẽt hec per se primo modo homo albus est coloratus. licet hec non eẽt per se coloratum est homo. queadmodũ ista est per se scdo modo animal ratõnale est risibile. licet hec non sit per se aliquo mõ animal est risibile. Ita si christus imponatur ad significandũ verbum hominẽ scdm Damas. xlvi. c. poterit de hoc subiecto predicari aliquid vel ratõne toti' vel ratione partis alicuius. sicut igit si christus scdm humanitatẽ est mortuus christus est mortuus. ita si scdm humanitatem incipit eẽ. christus incipit esse ita ꝙ si hoc predicatuz possit vere enunciari de hoc subiecto ratione illius ptis subiecti videt ꝙ simpliciter possit enuntiari de eo. ¶ Restat ergo ꝙ totum sit ex parte predicati. vtrum incipere eẽ dicat inceptionem scdm primum eẽ eius de quo dicitur. vel scdm quodcunqȝ eẽ simpliciter illius. quia si pmo modo ista propositio est falsa sicut ꝛ illa christus creatur. Si scdo modo cum quodlibet eẽ substãtie sit eẽ simpliciter. ꝛ christus incepit eẽ scdm esse humanũ quod est esse substantie. christus incepit eẽ simpliciter scdm magis videtur eẽ de virtute sermonis. quia sicut esse 2m enunciat eẽ simpliciter ꝛ non ex vi sermonis: primum eẽ illius de quo dicitur si subiectũ habeat plura esse sicut christus. Ita ꝛ incipere determinatum per scdm eẽ videtur dicere inceptionem inesse simpliciter non autem in esse primo illius subiecti. simpliciter ergo de vi sermonis posset concedi: ꝙ christus scdm ꝙ importat hoc quod est verbuz homo. incepit esse hoc est. habet aliquod esse simpliciter quod prius non habuit licet illud non sit primum esse christi. ¶ Hoc modo etiam posset cõcedi ista propositio. iste homo incepit eẽ de subiecto nõ determinante suppositum. quia non in natura diuina sed ut in natura humana verũ est enuntiare inceptionem simpliciter illius subiecti ita ꝙ non debeat concedi filius dei incepit esse. sicut christus vel iste homo incepit esse. quia esse humanum est esse simpliciter christi: vel istius hominis. non autẽ est esse verbi simpliciter. quia licȝ de verbo dicat esse simpliciter quia esse substantie non tamen est esse simpliciter verbi quia. respectu verbi est esse quasi aduenticium ꝛ. q. esse accidentis respectu subiecti. non autez est ita aduẽticium esse respectu christi vel respectu istius hominis. ¶ Et si dicas ꝙ iste homo non potest supponere nisi pro supposito nature diuine. dico ꝙ verum est. tamen potest supponere pro illo ut est suppositum in natura humana. sicut sortes albus supponit ꝓ supposito substantie tamẽ ut in albedine exñs. Sancti tñ noluerunt concedere istam ꝓpõnem

Iste homo incepit esse. et christus incepit esse conceduntur. Ista autem non conceditur filius dei incepit esse.

ꝑpter hereticos qui dixerūt xp̄z simpliciter incipe q̄tum ad p̄mū esse: ponētes eū esse purā creaturā. sed incipe esse nō importat hoc quod est creatura.

Argumenta patent

q2 ꝓcedunt f̄m q2 de xp̄o rōe duaꝝ naturaꝝ dicunť ꝓprietates vtriusq3 nāe ⁊ ita rōne nature diuine ⁊ humane potuit simplr̄ incipere.

Solet etiā que

ri. ¶Circa istā di. xii. in qua mgr̄ agit de ꝯditōibus nāe assūpte queriť vnum. vtrum .s. xp̄s potuerit peccare. q2 sic. Joan. viii. si dixero q2 non noui eū ero silis vobis mendax. sed potuit dicere ⁊ dixit totā istā orōem ḡ potuit dicere partē. ḡ potuit dicere nō noui patrē ⁊ mētiri ⁊ per ꝯñs peccare. ¶Preterea. iii. de li. arb. melior est nā que peccare pōt q̄ illa que peccare non pōt sed xp̄us assūpsit nām nostrā optimā i optimo sui. igiť assūpsit eam ut potentē peccare. ḡ potuit peccare in ista nā. ¶Itē qd̄ quis pōt si vult pōt simplicitť. q2 f̄m Aug. de sp̄u ⁊ aīa. hoc est in ptāte hoīs ut faciat ⁊ sumiť ab Ansel. 2°. cur deus hō. c. i. vel. x. sed xp̄us potuit peccare si voluit q2 velle peccare est peccare. ḡ potuit illud simplr̄. ḡ. ⁊c̄. ¶Cōtra si potuit peccare ḡ potuit dānari. ꝯñs est falsuz. ḡ ⁊ añs. ꝯña est manifesta. q2 ꝓpter pctm̄ q̄libet dānať qui dānať. Itē xp̄us semp fuit beatus. ḡ non potuit peccare nec dānari. ꝯña est manifesta. q2 ꝑuatia opposita nō sil̄ insunt magis q̄ ꝯdictoria. q2 sūt imediate opposita circa aptū natū.

Respondeo

bic sunt due difficultates vna qūo beatus non pōt peccare. Alia qūo xp̄us cū esset viator potuit habere nām ipeccabilē cū beatis. ¶Prim' articulus ptinet ad 4m libꝝ. de hoc ibi.

De secundo dico

q2 cū xp̄us in p̄mo instāti vnionis ei' cū deo fuit beat'. ⁊ beatitudo abstulit sibi omnē peccabilitatē vel possibilitatē peccandi que pōt auferri p beatitudinē. licz cū h° dispēsatiue staret ptās meredi. plenitudo. n. glorie qua ipse fuit ꝯiūctus fini non min' q̄ alius beatus licz potuit mereri eque excludit omnē ptātez in eo auertēdi a fine sicut in alijs. Illi tñ qui dicunt q2 ex vi vnionis necesse fuit nām vnitā frui haberēt cōter dicere q2 nō solū ex plenitudine glorie fuit ipeccabil' sed ex vi vnionis. hoc aūt improbatuz est supra.

Ad primum argu/

mentū. dico q2 xp̄s potuit dicere ⁊ dixit totā illā orōem. ⁊ p ꝯñs ptē eius. q2 ibi est ꝯña necessaria. ꝓferēs. n. illā ꝯditōalē ꝓfert vtrāq3 cathegoricā. sed hoc fuit tantū mālitēr dicē sed nō potuit dicē. i. asserere illā ptē. q2 hoc non poterat esse nisi intellectus ei' posset decipi si acqesceret. vl' ai signū volūtarie ꝓlatū discordare a significato quoꝝ neutꝝ pōt esse i pfecte beato q2 vtrūq3 est ipfectōis. vnū moralis alteꝝ nālis. ¶Ad 2m dico q2 nā quā assūpsit erat de se possibil' peccare. q2 nō erat beata ex vi vnionis ⁊ habuit li. arbi. ⁊ ita vertibile ad vtrūlib3 sed p beatitudinē est ꝯfirmatū a p° instāti ut sit ipeccabile sic̄ beati sū ipeccabiles. ¶Ad alteꝝ dico q2 illa maior ē falsa de v̄tute f̄monis q2 nōt vnā cathegoricaz sed ad vnā ꝯditōalē q̄ ꝯditōal' ē nccīa. ⁊ cathegorica sequēs ē ꝯtingēs ⁊ ex nccīo ñ seqť ꝯtingēs illa ꝯditōali) q̄ existit i ꝯditōali totali ē nccīa. q2 añs includit ꝯñs. velle eni respectu h' qd̄ ē peccare icludit posse q2 velle nō tm̄ ē posse h' s3 agē. ꝯñs āt ē ꝯtingēs q2 alicui nāe cōuenit: alicui nō. Si tñ ista maior debeat aliq̄ mō v̄ificari oz eā exponere ut añs illius ꝯditōalis totalis habeat aliquā determiatōez sine q̄ ꝯñs nō sequiť ex eo. ⁊ d3 illa deteriatō esse ista qd̄ quis potest si vult ⁊ deb3 vl'

potest illud velle potest simplr. sine ista eni determiatōe non sequit̃ ꝯñs. puta si non potest hoc velle nisi ex suppone im possibilis. qd̄ aūt est possibile ex suppōe impossibilis non est possibile simplicit̃ Hic aūt minor est falsa xp̄us potuit vel le peccare quia sicut non potest peccare ita nec velle peccare.

PReterea sciē dum est. ¶Circa istā dis. xiii. in qua mgr̃ determiat de ꝓgressu xp̄i q̄tū ad eius ꝯuersatiōez ꝛ opatōem querunt̃ q̄tuor. Primo vtꝝ christo potuerit cōferri sūma gr̄a q̄ po tuit ꝯferri creature. 2° vtꝝ de facto fu erit collata aīe christi sūma gr̄a possibi lis ꝯferri creature. 3° vtꝝ possibile fue rit voluntatē aīe xp̄i hr̄e summā fruitō nē possibilē nāe create. 4° vtꝝ aīa xp̄i potuerit sūme frui deo sine sūma gr̄a.

CIrca prmum Arguit̃ q̄ non aīa christi non potest esse summū gratificabile. qꝛ non est summa nāe itellectual. igr̄ nec sūmā gr̄am potuit recipe. ꝓba ꝯñtie. qꝛ nā in tellectualis excellētior est capax maioris pfectōis ꝛ excellētioris: qꝛ capacitas per fectōis est ſm gradū nāe pfectibilis. Hic dr̄ q̄ aīe xp̄i dabat̃ habitus quidā sup naturalꝭ per quē augebat̃ capacitas illꝰ nāe ut sic possit recipe maiorē gr̄am. Contra nā excellētior fuit capax eiusdē habitus vel alterꝰ pfectioris. ꝛ p istū es set capax maioris gr̄e ꝛ ita semp natura excellentior est magis gratificabilꝭ q̄ nā ista siue ex habitu siue ex se. ꝛ ita si pro portio est pfectibilꝭ ad pfectōem nūq̄ po test ista habere maximā gr̄am possibilē cōferri creature ¶Preterea nec pōt ibi ꝯferri ille habitus. qꝛ cū gr̄a sit actꝰ pri mus supnālis non presupponit aliquē aliū actū pcuiū supernālem. ¶Preterea gratia quā aīa christi potuit recipe ne cessario esset finita ꝛ in certo gradu qꝛ i facto esse ꝛ non in fieri. sed vltra istum gradū posset fieri gr̄a maior. ꝓbo. qꝛ si intelligat̃ gratia in aliq̄ gradu maiori n̄ ꝑpter hoc intelligit̃ infinita sed finita. gradus finitus non repugnat pfectioni creature. ġ non est ꝯdictō fieri aliq̄d pfe ctius isto. ꝛ illud non esset aliq̄ forma in spē alia a gratia. qꝛ ista spēs est supma in pfectōibus supnālibus ¶Preterea si gratia aīe christi esset in termio ut non posset oīo maior illa esse. aut hoc esset ꝑpter rōez forme in se: aut ꝑpter aliq̄d ex pte efficiētis: aut susceptiui. Nō pmo mō qꝛ ipsa est pticipatio charitatis infi nite ꝛ ita pōt in infinitū crescere anq̄ ꝯ ueniat ad charitatē quā pticipat. Nec 2° qꝛ efficiēs est infinitū. Nec 3° mō qꝛ forma recepta semp ampliat capacitatē recipiētis qꝛ charitas dilatat. ¶Preterea si posset hr̄e gratiā summā creabilē tūc posset haber̃ gratia cui nulla esset equa lis. ꝓbatio ꝯñe qd̄ p suphabūdantiā dr̄ vni soli ꝯuenit. 5. thopicoꝝ. ꝯñs ē falsū qꝛ posset deus aliā nām hūanā equalē vel angelicā nām assumere ꝛ ei cōferre equalē gr̄am. ¶Cōtra ista nā potuit as sumi ad summā vnionē q̄tum ad esse. ġ q̄tū ad opari. sūma vnio quātū ad op ari non est nisi p summū habitū gratie que est pncipiū opandi. ġ ꝛc̄. ¶Preterea nāe intellectuali ꝯuenit q̄ sit capax gr̄e inquantū imago dei. sed ista natura po tuit esse sūme imago dei. ġ sūme capax gr̄e: ġ potuit sibi ꝯferri sūma gr̄a.

SEcundo queri tur de facto. an isti aīe fuerit collata summa gratia que potuit crea ture ꝯferri. q̄ non. quia xiii. de tri. dicit Aug. q̄ beatus est qui habet q̄c̄q̄d vult ꝛ nihil mali vult. hoc nō tm̄ intelligit̃ ꝺ velle actuali qꝛ tūc aliq̄s sanctus in via posset esse beatus ꝓ aliquo instāte qꝛ ꝓ illo pōt habere q̄c̄q̄d vult: ꝛ tunc nihil actualit̃ mali vult. ġ intelligit̃ de posse velle. ut. s. hēat q̄c̄q̄d pōt recte velle. pōt

aut michael recte velle hr̄e tantā grām
q̄te nāe eius est capax: qȝ velle liberꝝ sp
est rectū qñ ꝯformat voluntati nāli que
semp est recta volūtas aūt nālis micha
elis est ad tantā grām q̄te nature eiꝰ est
capax. nā aūt aie christi non est ita excel
lens nec p ꝯñs tante grē capax. g̊ ipsa de
facto mō non hȝ tantā grām q̄tā hȝ mi
chael: si michael est beatus ¶ Preterea
non est ponēda tāta grā in aia christi ni
si q̄ta requirit ad beatitudinē illius aie.
sed pfecte beatificat si tota inclinatō eiꝰ
nālis termiet. pōt aūt pfecte termiari ꝛ
si nō habeat sūmā grām creabilē. cū nō
hēat summā inclinatiōeȝ ad illā cū non
habeat summā nām. exēplū hꝰ. aqua q̇
etaret ꝛ si non esset in cētro qȝ nō habȝ
summā grauitatē ¶ Preterea sūma nā
non est facta g̊ nec sūma grā. añs pbat
qȝ quacūqȝ nā facta possibile est alterā
excellentiorē fieri qȝ illa possȝ esse finita
ꝯñā pbat qȝ ordo vniuersi magꝭ ꝯsistit
in spēbus q̄ȝ indiuiduis. qȝ magis atten
dit pfectio vniuersi ſm spēs q̄ȝ ſȝ indiui
dua. g̊ ꝯueniētiꝰ vr̄ esse factā sūmā nām
que differret ab aliis nāis ſm spēȝ q̄ȝ su
premaȝ grām esse factā que differret ab
aliis grīs ſm nūeꝝ tm̄ ¶ Contra Aug.
in. xiii. de tri. c. xix. sūma grā in rebus p
tpus ortis est. ¶ Preterea Jo. i. vidimus
gl'iam eius. q. vnigeniti a pr̄e. hº est q̄lis
decet vnigenitū illa est sūma possibilis
dari. g̊ ¶ Preterea. Jo. iii. non datur ea
spūs ad mensuram intelligit de xp̄o. Et
ibidē de eius plenitudine nos om̄s acce
pimꝰ. grā non ad mēsurā est gratia sum
ma possibilis. plenitudo ēt que pōt pti
cipari ab oī alia grā ſm aliquē graduȝ.
non videt esse nisi in sūma grā ¶ Item
mgr̄ in lr̄a. credendū est deū tantā grāȝ
ꝯtulisse illi aie quātaȝ potuit ꝯferre. tan
tā aūt potuit coferre quantū potuit cre
are ut pbabitur. g̊. ꝛc.

Tertio queritur

vtrꝝ possibile fuerit volūtateȝ
aie christi habere summā fruitōem pos
sibilē nāe create. q̄ȝ non sic pbat. volūtas
elicit actū merendi g̊ ꝛ fruēdi. qȝ alias ñ
ſm actū eiusdē potētie mereret aliquis
ꝛ frueret. volūtas aūt aie xp̄i non potest
habere summā rōem actiui in eliciendo
actū merēdi qȝ non pōt hr̄e sūmā vtutē
actiuā que ꝯsequit ipam nām intellectu
alē liberā. g̊ non pōt sūme frui. ¶ Preter
ea si tanta grā esset data angelo q̄ta est
data aie xp̄i cū ista volūtas angeli sit p
fectior. causalitas eius actiua esset pfecti
or q̄ȝ causalitas actiua volūtatꝭ aie chri
sti. ꝛ reliq̄ cā ptialis esset eq̄lis vtrobiqȝ
g̊ totū hoc. s. volūtas angeli cū tāta grā
posset in maiorē actū fruēdi q̄ȝ volūtas
aie xp̄i cū tanta grā. qȝ vna cā ptiali exi
stēte eq̄li. si reliqua ē maior pōt seq̄ per
fectior effectus. ¶ Contra possibile est illā
aiam habere sūmā grām. g̊ summā fru
itiōem. ꝯñā pbat. qȝ actus nālr̄ elicitus
ab aliqua forma equat i pfectiōe illi for
me. fruitio est actꝰ supnālis ꝛ p ꝯñs elici
tus a cā supnāli que est grā. ꝛ pȝ q̄ȝ nālr̄
qȝ grā non est formalr̄ libera. g̊ ſm q̄ti
tatē grē potest esse q̄titas fruitōis.

Quarto queri

tur vtrū aia xp̄i potuit sūme
frui deo sine sūma grā. q̄ȝ non. qȝ gratia
requirit ad actū meriti in via g̊ ad actū
fruitōis in patria. pbatio ꝯñe. qȝ qñ ali
qua forma requirit ad aliquā opatōem
ppter impfectiōem alteriꝰ cause ptialis
respectu illius opatōis. tanto magis re
quirit q̄to opatio est excellentōr. sȝ grā
requirit cū volūtate ppter excellentiaȝ
in actu merēdi. g̊ magꝭ requirit ad actū
fruitōis qui est excellētior. ¶ Preterea a
lioq̇n posset aliq̇s esse summe beatus si
ne charitate qȝ posset sūme frui ¶ Pret
ea sicut ad opari nāliter req̇rit esse nāle
ita ad opari supnāliter requirit esse sup
nāle. g̊ ꝛ ad summū opari summū esse
illud esse summū hr̄ p grām summā. g̊
ꝛc. ¶ Contra. non se habet sūma grā re

ſpectu fruitionis in aliquo genere cauſe niſi efficiēt' pȝ diſcurrēdo. ſed quicquid deus pōt facere p cām efficientē mediā: pōt facē ſine ea. ḡ ſūmā fruitōeȝ quā pōt facē mediāte ſūª grā pōt facē ſiñ ea ḡ ⁊c̄

Ad primam queſtionē dico ꝙ ſummū pōt accipi dupliciť vno° poſitiue per excedentiā ad oia alia alio mō negatie p non excedi ab aliquo alio. 2°° poſſunt eſſe multa talia ſic̄ ſunt multa generaliſſima quoꝝ qōlibet non habet genus ſupius. pmo° loquēdo dico ꝙ deus non potuit cōferre aic̄ chriſti ſummā grām poſſibilē. qꝛ pōt creare eq̄lem. potuit. n. ⁊ pōt aliā nām equalem iſti aſſumē ⁊ eq̄lē grāȝ ſibi daꝛ. 2°° dico ꝙ ſūmā gr̄āȝ creabilē potuit daꝛ huic aie ¶ Ad qō oñdendū pbo duo. pmo ꝙ ſūª grā iſto mō potuit creari ſil' vnica creatōe. 2° ꝙ potuit ꝯferri creature ¶ Primū pbo ſic. accepta aliq̄ grā determiata infima. puta. a. quero aſcēdendo aut ē ſtatus ad aliquā ſupmā. ⁊ hr̄ ppoſitū: aut non. ſed poteſt pcedi in infinitū. ⁊ tunc ſequiť ꝙ q̄to aliqua magis excedit a. tāto eſt pfectioꝛ ⁊ p ꝯñs illa que in infinitū excedit eſt in infinitū pfectioꝛ. ⁊ ita in ſe erit intenſiue infinita. ⁊ cū ipſa videatur ab intellectu diuino ſicut vnū creabile poteſt vna creatōe creari. ⁊ ita pter hoc ꝙ inferť impoſſibile. ſ. ꝙ ſit grā ſic infinita habeť ppoſitū: qꝛ iſta grā poſſit vnica creatiōe creari. ſicut ab intellectu diuino vr̄ vt vnū creabile ¶ Ab iſta rōne habēt euidentiā ſuā alie due rōes q̄ꝛ vna accipiť a phy. 3. phiſi. de infinito. ꝙ quantū ꝯtingit eſſe in potētia tm̄ ꝯtigit eſſe in actu. ⁊ ita non eſt pcedere in infinitū in potētia eūdo ad formā. ⁊ iō neceſſe eſt in forma quātūcūqꝫ pfecta ponere terminū qualitercūqꝫ poſſibilem. ¶ Sed cōtra illā ppōem inſtať qꝛ poſſibile eſt in nūeris pcedere in infinitū in potētia. nullus tm̄ nūerus eſt actu infinituſ ḡ hic non tm̄ ꝯtingit eſſe in actu q̄tū eſt in potentia ¶ Rñdeť ſm Auerro. ꝙ appō in nūeris eſt ſm diuiſionē ꝯtinui. in diuiſione aūt ꝯtinui pcedit ad mām. et p ꝯñs nūeri creſcūt ex pceſſu ad māȝ ſȝ ꝯtinuū creſcit ⁊ augeť eundo ad formaȝ in pceſſu aūt ad formā neceſſe eſt eē ſtatū. non aūt in pceſſu ad mām. ⁊ iō in q̄titate ꝯtinui eſt ſtatus in mai' non autē in multitudīe nūeroꝝ ſicut nec in diuiſione ꝯtinui in minus. ¶ Sed ꝯ hoc ſi quilibet numer' eſt p ſe vnus. ḡ quilibȝ numerus habet ppriā formā. ḡ pcedendo ad quēlibet numeꝝ maiorē eſt pceſſus ad formā ppriā includentē virtualiter formas precedētes. ḡ non eſt pceſſus in infinitū etiā in nūeris. ¶ Dico ergo ꝙ rō phi ibi non concludit niſi de quāto molis. ſm quā quātitatē q̄tū ꝯtingit eſſe i potentia tantū cōtingit eſſe in actu. immo tantū eſt in actu quia non contigit quantū creſcere ſm eum. niſi per hoc ꝙ partes ablate ab vno continuo per diuiſionē apponantur continuo alˀ creſcenti ⁊ ita cum partes ille nunq̄ poſſint excedere totum diuiſum nec totū q̄tū cui ſit appoſitio poteſt eſſe maius niſi ſm q̄titatē continentē q̄titateſ diuiſi ⁊ eiuſ cui facta eſt appoſitio. pbabilitas dicti phy. eſt: quia ſm eum agens naturale ſine cuius actione nihil poteſt eſſe nouuȝ non poteſt q̄tuȝ aliqō maiorare niſi accipiat ab alio q̄to aliquam particulam apponēdo illi q̄to ¶ Sed ſm theologos loquendo de potētia diuina poteſt eſſe aliquod q̄tum maius in potentia q̄ ſit in actu. quia deus poteſt maiorare aliquod q̄tum non apponendo partes ablatas ab alio q̄to ¶ Ad hoc ergo ꝙ dcā propoſitio phi applicetur ad q̄ta virtutis oportet habere aliā probatiōem phi ⁊ non eſt alia ibi probatio niſi ꝙ in quibuſcūqꝫ permanentibus ſicut poteſt aliquid inferius eſſe vnū factibile vnica factione. ita ⁊ quodcunqꝫ infinitorum ſi eſſet factibile eſſet factibile vnica factione. ⁊ ita poſſet fieri ſummum. ⁊ tamen

esset infinitū si esset ꝓcessus in infinitū ex hoc ergo ꝙ charitas vel gratia ē quedam ꝑmanens etiā ſm quēcūqꝫ graduꝫ sequit ꝙ si ꝓcedat in infinitū quilibet graduū factibiliū erit per se factibilis. ⁊ ita ꝙtācūqꝫ ꝯtingit esse in potentia ꝯtingit esse simul in actu possibilitas ad talem vel tantā formā non est possibilitas ad aliquid tm̄ in fieri sed ad aliquid in facto eē ⁊ istū intellectū tāgit ꝯmētator alibi ꝙ omnes potentie que sunt in maioratiōe ꝙtitatis sunt vnius potētie determiate hoc est. ē vna potētia ad supremū actuꝫ in quo ꝯtinent omnes actus ad quos sī ille multe potentie quaꝝ vna reducitur in actū post aliā. sed in diuisione ꝯtinui potētie multe non sunt ptes vnius potē tie demōstrate vel determiate. i. non est ibi aliquis vnus actus in quo ꝯtineantur omnes actus termināntes potētias ordinate reducibiles ad actū. ⁊ iō dicere sūt ptes vnius potētie demōstrate. tm̄ valet sicut dicere in quibuscūqꝫ actibus ordinatis quilibet actus ſm quēcūqꝫ gradū est p se factibilis. ibi supremū in potētia potest simul esse in actu qꝛ vnica potentia potest reduci in actū. in quibus autēꝫ naturis esse tm̄ in fieri sunt multe potētie ordinate. non potest aliquod vnū summū possibile dari in actu. ꝙtū ꝯtigit eē in potentia. sed vltra quodlibet factibile in fieri potest fieri aliquid maius lꝫ non vnica factiōe ¶ Alia rō ponit ad ꝯclōnē istā talis. ꝙtācūqꝫ charitatē deus potest creare tantā potest creare: subiectū includit predicatū. ponat ḡ inesse ꝙ tantū creet ꝙtaꝫ potest creare. ḡ non pōt maiorē creare. habet ḡ ꝓpositū ꝙ sūma creabil' potest creari ¶ Hec rō declarat sic. ꝙ ꝑma ꝓpō potest esse ypothetica ꝯditiōal' vel cathegorica de cōditionali ꝑdicato ꝑmo mō est necessaria. qꝛ añs includit ꝯñs. si tātā pōt tantā pōt. ⁊ hoc modo debet poni in esse ita ꝙ tam añs ꝙ ꝯñs ponat in esse qꝛ si ꝯñs ponat i esse ⁊ nō añs fit fallacia ꝯñtis. non. n. oportet ꝙ ad quod sequit ꝯñs ad idē sequat añs. illa aūt de inesse est añs ad illam de possibili. deberet ergo ꝓpō ꝑma sic poni in esse ꝙtam creat tantā creat. Si aūt accipiat 2° mō ut est cathegorica de ꝯditōato ꝑdicato iste est sensus. potest creare tantā ꝙtā potest creare. i. potest creare sūmaꝫ creabilē. ⁊ si notet potentia vnica modificans ꝯpōem ꝓpositio non est vera de forma. nec sic subiectū includit predicatū qꝛ predicatū est specificatū p illā determinatōem que non est p se nō inesse subiecto. sed tm̄ est vera gr̄a mãe qꝛ in permanētib᷒ ꝙtūcūqꝫ ꝓcedat summū possibile est ita factibile vnica factōne sicut quodcūqꝫ aliud ⁊ ita ille due rōes tātū habent euidentiā ex ꝑma ¶ 2^m^ quod magis est ad ꝓpositū supponendo ꝙ sūma gr̄a possit vnica actōe creari ꝓbo ꝙ ista possit ꝯferre aīe christi. ꝑmo qꝛ subiectū receptiuū accñtis ꝯueniētis gradus quod non determiat ex se ad aliquē graduꝫ. potest ꝙtū est ex se recipe illud accñs ſꝫ quēcūqꝫ istoꝝ graduū. aīa est tale subiectū respectu gr̄e. ḡ pōt ꝙtū est ex se recipere quēcūqꝫ gradū gr̄e. maior declarat per oppositū. iō. n. aqua non potest quēcūqꝫ gradū caloris recipe qꝛ calor est accidēs discōueniēs aque in aliquo gradu ⁊ aliquis eius gradus non posset esse in aqua manēte aqua in sui natura. sed coꝛ aquā corrūpi. iō etiaꝫ aer cui calor non est accñs conueniens nō potest quēcūqꝫ gradū caloris recipe qꝛ ex nā sua determinat ad certū gradū caloris habendū ita etiā est de mixtis. sed qñ accñs est habens gradus ⁊ ꝯueniens subiecto ⁊ non determinat subiectū ad aliquē graduꝫ certū habendū non vr̄ quare nō possit sibi quicūqꝫ gradus inesse. qꝛ non inuenit ꝯdictio ⁊ vbicūqꝫ non inuenit ꝯdictio illud ponit absolute possibile ¶ Preterea susceptiuū forme habentis gradus cui nullus repugnat potest quēlibet recipe aīa sic se habet respectu gratie ꝓbo si alicui susceptiuo ꝙtū tale p quod exclu

dāt quelibet rō acti ꝯcomitās. repugnat aliqs gradus gratie. repugnat ꝛ cuilibet eiusdē rōnis qꝛ quodlibet capax gratie est capax ut eiusdē rōnis. ꝑ scdam rōem ħ. nullus aūt gradus gratie repugnat cuilibet susceptiuo. ḡ nec alicui ¶ Rñdet ꝙ maioꝛ gradus repugnat habēti minorē capacitatē. negat ḡ mioꝛ. silr negat ꝯña ꝓbans eam. sed bene sequit si alicui tāte capacitatis repugnat ḡ repugnat cuilibꝫ equalis capacitatis. non aūt cuilibet eiꝰ dē rōnis sed inequalis capacitatis. Exē plū si supficies corpus ꝯtinet. ḡ quelibꝫ qōlibet non sequit. sed maior maius et minoꝛ non est capax tāti corpis ꝛ tñ est eiusdē rōis. Et tunc ad tertiā rōem que esset ꝯ istud ō primis extremis ꝓportō nis. Rñº forma ꝛ subiectū sunt extrema adequata ꝓportō aliter accepta aliter ñ sicut subiectū tante capacitatis ꝛ forma tanti gradus ꝛ infra. Si ꝓbet per supficiē ad colorē vel per māꝫ primā ad omnē formā mālem. Rñº si equalitas capacitatis non sit in angelo ꝛ aīa. nec tamē dr̄ia excedit dr̄iam sed rō generis q̄ cōis est sub differētijs. ꝛ ita magis ꝛ minꝰ capax eiusdē rōnis est. lꝫ dr̄ia ꝛ dr̄ia sit alterius rōis. ¶ Preterea angelus ꝛ aīa cōparant ad grām ſm eandē rōem recepti ui. qꝛ ipa ut recipit est forma eiusdē rōis ꝛ ita recipiētia iqn̄tū recipiūt sūt eiusdē rōnis. exemplū sicut albedo est eiusdem rōnis in lapide ꝛ ligno. ita ista ut ꝯpant ad albedinē non sunt alterꝰ rōnis. imo accidit eis esse alterꝰ rōnis ut recipiunt formā eiusdē rōnis. gr̄a aūt aīe ꝛ angeli est eiusdē spēi alioqn vnaꝰ vniuersalit excederet aliā. ꝛ ita oīs gr̄a aīe esset maioꝛ quacūqꝫ gr̄a angeli vel ecōuerso: vtrūꝫ est falsum. ḡ ambo ista ꝯpant ad grām non ut sb̄a alterius rōnis. sed ista alteritas accidit eis ut recipiūt tle accn̄s. ꝛ ita q̄tam pōt recipe angelus tantā pōt aīa recipe. summā aūt creabilē pōt aliqs angelus recipe. ḡ ꝛ aīa. ḡ ꝛ ista aīa ¶ Preterea qñ inter aliqua extrema cōia est proportō ut inter p̄ma extrema illius ꝓportionis. ipse est inter quecūqꝫ ꝯtenta sub altero extrēo. exᵐ calefactiū ꝛ calefactibile sunt p̄ma extrema fundata sup habēs calorē in actu ꝛ in potētia. ¶ In qbus cūqꝫ ḡ inueniunt iste rōes actualiter calidi ꝛ potentialiter calidi. illis pōt inesse talis ꝓportio. sed prima extrema huius ꝓportōnis ꝑfectio supnālis ꝛ ꝑfectibile supnāle sunt gr̄a q̄tuꝫ ad ꝓpositū ꝛ nā intellectualis. ḡ in quibuscūqꝫ ꝯtētis sb alterutro extremo est ratio istuis ꝓportionis. ꝛ ita quecūqꝫ gr̄a pōt esse ꝑfectō cuiuscūqꝫ nāe intellectualis. exemplum ad hoc si coloꝛ se habeat ad supficiē pº ut ꝑfectio ad perfectibile ꝛ non determinat ex nā alterius extremi ad aliqd inferius ut sit extremū ꝓportōis quelibet supficies pōt perfici a quocūqꝫ colore ꝙ si extrema determinent aliūde. puta ꝙ supficies vñ talis substātie. s. lapidis fiat determinatū extremū talis coloris tūc ista supficies ñ pōt recipe quēcūꝫ colorē qō ñ ē ex pte eius qua ꝑfectibile est sed inq̄tuꝫ illud cuius est determiat sibi certā spēꝫ vel certū gradū coloris. sed si absolute eēt ꝑfectibile ꝛ reliquū ꝑfectio quelibet posset pfici a quocunqꝫ gradu.

Hic iuxta primum

mebꝛ distinctōis. s. exponēdo suplatiue positiue est vnū dubiū. vtꝝ de potentia ordinata dei possꝫ fieri alia gr̄a equalis isti. ꝛ vr̄ ꝙ non qꝛ nulla alia nā possꝫ eē caput habentiū gr̄am. qꝛ non possūt eē duo capita sicut nec duo sup̄ma in eodē ordine ¶ Silr si posset dari alicui alij tanta gr̄a. ḡ posset tm̄ ꝓficere in meritis ꝙ posset tm̄ mereri. quod vr̄ absurduꝫ. ¶ Hic posset dici ꝙ lꝫ deus de potentia absoluta posset tantā gr̄am cōferre alij nature siue assūpte siue forte non assūpte non tñ de potētia ordinata. qꝛ ſm leges iā positas a sapientia diuina non erit nisi vnū caput in ecclesia a quo sit influētia gratiarum in membris.

Quãtũ ad secũdã questionẽ de facto. ꝓbabile est dicere ƀʒ mgr̃m ꝙ deus tantã grãm ei ꝯtulerit ꝙ̃ tam potuit. potuit aũt ex p̃cedẽti. q. cõferre summã grãm creabilẽ ꝰ ꝛc. In cõmendãdo. n. xp̃m malo excedere ꝙ̃ deficere a laude sibi debita. si ꝓpter ignorãtiã opoꝛteat in alteꝝ incidere. ¶ Cõfirmaẗ ista rñsio per illud Aug. 3. de li. ar. quicq̃d tibi vera rõne melius occurrit. scias hoc deũ magis fecisse ꝙ̃ non fecisse vr̃ autẽ simpl'r melius ƀm rectã rõnem summã grãm esse alicui collatã ꝙ̃ nõ eẽ collatã. q2 in hoc manifestaẗ sũmũ misericoꝛdia dei in dando sũmũ bonũ grẽ sine meritis. igr̃ ꝓbabile est hoc eẽ factuʒ ꝛ non in alio ꝙ̃ in aĩa xp̃i. ꝰ ꝛc.

Ad argumenta istarũ questionũ ¶ Ad primũ dr̃ ꝙ licʒ non sit sũme gratificabile q2 tñ vniẗ ꝑsone v̓bi ex hac vnione ampliaẗ eius capacitas ut possit recipe summã grãm quã non posset recipe si non esset assũpta. ¶ Contra hᵒ q̃a circa istã naturã nihil poniẗ absolutum nouũ per istã vnionẽ q2 ipaʒ vniri verbo non dicit nisi spẽalem dependentiaʒ eius ad verbũ. sicut ergo manet nã ꝙ̃tũ ad omnia absoluta. ita ꝛ eandẽ habens capacitatẽ ¶ Preterea si angelus fuisset assũptus habuisset ex vi assũptiõis maioꝛẽ capacitatẽ ꝙ̃ nunc hʒ p te. ꝛ ita tñ aucta fuisset vltra capacitatẽ nãleʒ eius p assumptõem: ꝙ̃tuʒ modo nã assũpta aucta est p vnionẽ ex pte aĩe vltra suaʒ capacitatẽ nãlem vel plus. ꝛ ita illa nã posset cape plus de grã ꝙ̃ modo aĩa xp̃i Potest dici breuiter ꝙ quodcũqʒ gratificabile capax est impotentia obedientiali ꝙ̃tecũqʒ grẽ q2 respectu huius accñtl p accñs ꝛ tñ ꝯueniẽtis non hʒ vñ determineẗ ad certũ gradũ neqʒ istud inducitur p aliq̃ alteratõem passi vel ab agente nãli sed tñ ƀm ꝙ absolute subiectum absolute est capax ꝛ deus põt imprimeẗ illa ꝰ ꝓpõ ꝙ propoꝛtio est ꝑfectõnis ꝛ ꝑfectibilis. si intelligaẗ ƀm ꝓpoꝛtõem p̃ci sam. s. ꝙ ꝑfectius ꝑfectibile capax est maioꝛis ꝑfectõis falsa est. imo totũ ꝑfectibile in cõi respicit totã ꝑfectiõem in cõi et q̃libet ꝙ̃libet. habet tñ ista ꝓpõ ꝓbabilitatẽ de subiectis ꝛ accũtibus nãlibꝰ que cãntur ex eis. q2 ƀm ꝑfectõnem cãe actiue totalis est perfectõ effectus. nullã tñ ꝓbabilitatẽ habet de foꝛmis sb̃alibꝰ ꝛ mã. q2 aliq̃n recipiẗ foꝛma ꝑfectioꝛ ipfectibili imperfectioꝛi q2 dat simpl'r perfectõem maioꝛẽ ꝛ p̃oꝛẽ. Sed nõ oʒ hic instare de mã ꝛ foꝛma sb̃ali: q2 hic ẽ ƀmo de subiecto ꝛ accñte. sʒ tñ hic instandũ est ꝙ ꝓpter accñtalitatẽ talis accñtis nl'lam rõnem hʒ terminãdi ad talẽ gradũ ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ aut itelligiẗ ꝙ vltra istã gratificabilitatẽ possit fieri aliq̃s alius gradus aut aliquis gradus in nã ꝑfectõnis sup̃nãlis. maioꝛ licet sit vltra sp̃em grẽ. aut absolute aliq̃s gradus supioꝛ. Si p̃mo modo dico ꝙ non põt imo includit ꝯdictõem q2 grã ista est in termio ¶ Et cũ dr̃ si intelligaẗ gradus finitus sibi addi non erit infinitas. Dico ꝙ erit incõpossibilitas q2 aliq̃ͦ finitũ intelligibile põt repugnare aliĩ finito intelligibili. sic si intelligaẗ albũ addi nigro in aliq̃ ꝑfectõe hic vtrũqʒ ꝯponẽs est finitũ ꝛ tñ nihil tale est factibile q2 ipa que intelligũẗ ꝯponi ƀm intellectũ includentẽ ꝯdictoͣ sunt incõpossibilia. vñ in talibus non valet possum hoc intelligere. ꝰ hoc põt fieri q2 non est infinitas. hoc. n. nõ est intelligibile nisi ƀm ꝙ intellectus est in se falsus ꝛ hoc includit ꝯdictõnem. ꝛ licet sic intellectũ non sit infinitũ. tamẽ habʒ aliq̃ incõpossibilitatẽ ꝛ repugnantiã in se. Si 2ᵒ modo intelligatur tunc ponendo grãm esse summã ꝑfectõnem diceret eodẽ modo ꝙ intelligẽdo aliquem gradum superioꝛẽ gratie in genere perfectõnis supernaturalis. est tũc intelligere cõtradictoꝛia. sicut aliquẽ coloꝛẽ eẽ super summũ album. si tñ charitas vel gratia

non sit sūmā pfectio supernaturalis sed fruitio potest concedi ꝙ vltra summuꝫ gradū charitatis potest fieri gradus superior vltra illā speꝫ sicut gradus fruendi. ¶ Si 3° modo intelligat potest dici ꝙ extra totū genus qualitatū nobilissimarū quales sunt iste perfectōnes supnaturales potest poni quod est infinitū generis superioris puta infima substātia. qa totū genus substātie excedit totū genus qualitatis nec est incōueniens ꝙ minia substātia in perfectōne naturali excedat accidens quodcūqꝫ. licet aliquod accn̄s ut imperfectōe supernaturali hoc est in cōiungendo obiecto supernaturali excedat substantiā. tale.n. accn̄s non dr̄ ex se perfectuꝫ: sed ex hoc ꝙ ꝯiungit immediate cum obiecto perfecto. duobus mōis vltimis aliquid esse superius sūma gr̄a non est ad propositū ¶ Ad 3m dico ꝙ q̄cunqꝫ illoꝝ modoꝝ considerādo graꝫ xp̄us habet gr̄am in termino ita ꝙ non potest habere maiorē ⁊ possunt etiaꝫ ex illa ratione fieri tres rōnes ad ꝓpositū nostrū ¶ Prima qꝛ charitas est quedam ꝑticipatio dei ideo necesse est ꝙ ſm aliquē gradū determinatū capiat partē infinite perfectōnis ita ꝙ necessario includat determinatū defectū respectu charitatis infinite sicut est determinata participatio alioqn posset concludi ꝙ calor ⁊ quecūqꝫ talis forma posset esse infinita qꝛ quelibet forma est ꝑticipatō infiniti ¶ Similit̄ ex ꝑte efficiētis quia efficit de nihilo nām limitatā. Similiter 2° ex parte capacitatis qꝛ ⁊ si capacitas sit respectu cuiuscunqꝫ gradus in forma. nō tn̄ capacitas alicui⁹ finiti est ad formaꝫ infinitam ¶ Et cuꝫ dicit̄ ꝙ auget capacitatē hoc patet esse falsuꝫ quia quando due cause concurrunt ad ꝯstituendum tertiū posterior non dat priori sliquid ꝑtinens ad propriā causalitatē eius sed materia est aliquo modo prior forma saltē ordine nature ad constituenduꝫ cōpositū. ergo forma non dat materie aliquid pertinens ad propriaꝫ causalitateꝫ ipsius materie. ⁊ ita nec aliquaꝫ potentialitatem vel capacitatē que est sua potentialitas auget sibi. ¶ Si dicas ꝙ charitas ſm vnum gradum auget capacitatem non ad se sed ad alium graduꝫ Contra charitas in quocūqꝫ est forma eiusdē ratōnis. ergo capacitas eius in q̄cunqꝫ est eiusdem rōnis. ergo non potest capacitas aliqua augeri per aliquā charitatem receptam sed tota presumit naturaliter. ¶ Ideo dico ꝙ in natura rei est summa capacitas vel minima ante omnē formam receptam nec illa auget̄ vel minuit̄ q̄cunqꝫ formam recipiat qꝛ posse habere gratiaꝫ ſm Aug. inest homini a natura ita ꝙ ista potentialitas fundatur in natura anime ut est talis essentia ita ꝙ nihil eam mutat. ¶ Ad vltimum patet ꝙ concludit de superlatio ut exponitur positiue.

Ad argumenta alteri⁹ questionis dico ꝙ beat⁹ habet q̄cquid pōt recte velle non de pō absoluta ſꝫ de pō ordinata. vel si de pō absoluta pōt sic intelligi. q̄cq̄d pōt absolute recte velle. hoc ē q̄cq̄d deus vult eā velle. deus autē non vult aliquā voluntatē velle liber̄ maiorē gl̄iam habere q̄ꝫ sibi ꝯtulit. ⁊ iō non pōt aliā gl̄am recte velle. Et cū ꝓbas ꝑ voluntatem nālem que semper est recta. ¶ Rn̄°. ⁊ dico ꝙ appetitus nālis cuiuscūꝫ voluntatis est ad summā gl̄iam. hoc est ista voluntas posset nāliter pfici tanta gloria nec tn̄ est ibi tanta inclinatio nāl̄ ad summā ꝙ oppositū forme isti violēter insit. sicut graue inclinat̄ nāliter ad deorsum: quia ista inclinatio non habꝫ principiū intrinsecū necessitans ad illō ad quod ipsa est. ita ꝙ oppositum eius non possit inesse nisi violenter. inclinat̄ enim ad habendū gratiaꝫ summā. ⁊ tn̄ potest quietari in minima. ratio ē quia non habet principiū intrinsecū determinās eā ad aliquē gradum determinatū.

Sed cũ dicis ꝙ voluntas libera erit recta si consonet volũtati naturali. dico ꝙ non semper sed tñ quando cũ hoc ꝯsonat volũtati supiori. s. voluntati diuine quando vult ꝙ deus vult eã velle. qñqȝ autẽ deus vult voluntatem libere velle quod vult appetitũ naturalẽ appetere. qñqȝ autẽ non sed vult voluntatẽ liberam velle esse consonã volũtati sue et dissonã appetitui nãli. ⁊ ideo beatitudo recte appetit libere quia deus vult naturalẽ appetitũ hoc appetere. ⁊ volũtatẽ liberã esse sibi consonã vult autẽ deus voluntatẽ non odire mortem in casu. et tamẽ vult appetitũ naturalẽ esse ad oppositũ mortis. ⁊ tunc non vult volũtatem liberã sequi eam. sed voluntatẽ suã que est regula supior ita est hic. quia ipse ex bonitate sua que est regula suprema prefixit cuilibet voluntati create ut ipa non plus velit ꝙ̃ voluntas diuina sibi contulit ⁊ vult eam velle. ¶ Ad aliud dico ꝙ licet non habeat ista aĩa summã iclinatõem ad summã grãm ꝙ̃tũ est ex parte fundamenti inclinatõis tamẽ habet inclinatõnem ad summã grãm qua posset summe ꝯiungi obiecto. ⁊ ita licet posset quietari per quãcunqȝ grãm sic ⁊ quecũqȝ aĩa non tamẽ summe quietatur sine sũma grã q2 nec sũme ꝯiungeretur obiecto in quo est perfecta quies. nisi haberet summã grãm. ¶ Ad 3^m rñdeo ꝙ si concedat añs quod tamẽ vr̃ dubiũ ⁊ ꝯtra auctẽ Aug. 3. de li. ar. potest negari ꝯñs. Et cũ querit causa. quare defecit summã grãm ⁊ non summã nãm. Rño. ꝙ summa nã creata si esset nõ haberet influentiam in alias nãs sicut nec mõ superior spẽs i vniuerso necessario influit in inferiorẽ. sũmũ autẽ in gratia influit ꝑm esse gratie in inferiora ⁊ iõo dr̃ maior necessitas ut ponat aliquod habens grãm summã ꝙ̃ aliqua summa natura. ¶ Si tamẽ sicut deus supplet influentiã nature supioris si q̃ esset in inferiorẽ quia influit immediate in omnia. ita posset immediate supplere influẽtiã summi grati quia ipse influit grãm in omnes. posset poni alia rõ quia ibi in q̃cunqȝ opere nature manifestat summe potentia ⁊ sapia diuina. quia ꝓducit ea de nihilo. ⁊ hec sunt que ptinẽt ad ierarchiã totius vniuersi ꝙ̃tum ad esse nate sed misericordia ⁊ iusticia que pertinẽt ad ierarchiã naturaꝝ intellectualiũ ꝙ̃tum ad esse morale. non summe manifestat in quocũqȝ opere gratie. imo videtur ꝙ summa misericordia nõ manifestatur nisi sine meritis summa gratia ⁊ gloria daretur.

Ad tertiam q̃stiõnem

Ad tertiam q̃stiõnem dico ꝙ aĩam posse summe frui potest intelligi duplr̃ vel formaliter vel effectiue. hoc est vel ꝙ summa fruitio informet istam voluntatẽ a quocũqȝ causetur. vel ꝙ ipsa voluntas eliciat sũmaȝ fruitionẽ ⁊ sit iam actiua respectu eius ꝑmo modo possibile est summã fruitionẽ creabilẽ conferre aĩe christi. q2 ipsa ẽ receptiua cuiuslibet accñtis ꝯuenientis sibi ⁊ in summo q2 nõ determinat sibi certũ gradũ istius. sicut fuit ꝓbatum in prima questione de grã. ⁊ fruitio est q̃dã accñs absolutũ possibile creari a primo causante immediate sine actiõe voluntatis create. 2° modo videt probabile ꝙ cũ illa volũtas nõ possit tantã vim actiuã habere ꝙ̃taȝ volũtas creata alia potest habere ut angelica, nõ potest ita ꝑfecte elicere fruitiõem sicut alia voluntas potest. licet. n. potest summã gratiaȝ habere que ut cã ptialis respectu fruitionis eque causaret fruitõnem in ipsa et angelo si haberet eã. tamẽ alia cã ptialis erit inequalis ut volũtas altera autẽ cã ptiali deficiẽte deficiet effectus. licet reliqua cã partialis sit equalis. mõ tñ de facto est maxima elicitiue. q2 lȝ nõ sit volũtas eius ita ꝑfecte actiua sicut voluntas angeli. tñ ipsa cũ summa grã ut alia cã ptiali actiua põt imꝑfectõrem fruiti-

onē q̄ volūtas angeli cū minori gratia quia excedentia gr̄e excedit in ea efficientiam volūtatis angeli.

Ad quartā questionē dico q̄ sine sūma gr̄a posset de⁹ cōferre summā fruitōem creabilē huic aīe sicut ꝓcedit argu^m ad oppo^m q: gr̄a respectu fruitōis h3 tm̄ rōem cause efficiētis 2ᵉ ꝛ ita sine ea potest fieri ¶ Utrū tn̄ volūtas ista sine gr̄a possit tm̄ agere q̄tū est ex pte sui ad summā fruitiōem q̄tuz cum gr̄a dubiū est. supposito.n. q̄ obm̄ fruibile sit pn̄s intellectui ꝛ volūtas sin̄ omni habitu pn̄te tali obō possit actuz fruendi elicere. ita q̄ gr̄a non reqrat̄ nisi ad aliquā pfectōem fruitōis eliciēde sic aliqua cā ptialis dans aliquā pfectōem effectui non tn̄ dans volūtati aliquā cālitatē ꝓpriā sibi imo volūtas cālitatem suā q̄tum ad potentiā ꝓpinquā siue remotā habet ex se. tunc aut ponit̄ necessaria cōnexio cāꝝ scōaꝝ ut q̄ aliqua cā pncipalis non possit causare determinatū effectū sine cā 2ᵃ determiata sic q̄ pr̄ non possit agere ad esse filij ut pr̄ absq3 hoc q̄ mater ageret ut cā 2ᵃ. vel ponit̄ q̄ deus possit supplere cālitatē cuiuscū3 cāe scōe non supplēdo cālitatē alterius cāe. ꝛ tūc posset supplere cālitatē matri ꝛ relinquere patri cālitatē sibi ꝯpetentē ut vere esset pater filij l3 nulla esset eius mater ¶ Si pmū istoꝝ teneat̄ tunc dicēdū est q̄ ad fruitōnem tantā q̄ta posset elici a volūtate cū sūma grā nō pōt volūtas agere sine sūma gr̄a licet poss3 illā recipe sine ea. ¶ Si aūt 2^m teneat̄ tūc dicēdū est q̄ deus posset supplere actionē sūme gr̄e ut volūtas sine illa posset fm̄ cālitatē suā agere ad summā fruitiōe3 deo supplēte actōem gr̄e ut cause 2ᵉ ¶ Tn̄ de potētia ordinata non posset voluntas christi frui actiue siue elicitiue sūme sine summa gr̄a q: ordinatū est ut cā prima que nata est hr̄e aliq̄ cām 2^{am} nō possit in effectū summū illaꝝ cāꝝ sine tali actōe cause scōe ¶ Silr ordinatū est vt nulla volūtas sūme pficiat̄ actu 2° sūmo ēt ut recipiēs nisi habeat summū actū p^m. ꝛ ita nec possibile est de potētia ordinata q̄ sūme fruat̄ sine summa gr̄a.

Ad argumenta istarū duaꝝ q. dico q̄ pma duo ꝯcludūt q̄ non pōt sūme frui elicitiue ꝛ hoc ꝓut actō debetur cāis scōis deo non supplēte actiōem alicu⁹ cāe scōe ¶ Arg^m in oppo^m ꝯcludit q̄ pōt sūme frui formalr̄ qd̄ cōcedo tn̄ illud arg^m deficit in hoc q̄ vr̄ ꝓbare q̄ fruitio sit a gr̄a ut a cā totali qd̄ ē falsuz. vn̄ licet illa nāliter se hēat ad fruitōnem⁹ non tn̄ voluntas q̄ est alia cā ptial̄ sed potius libere ¶ Ipa tn̄ volūtas in patria semp coopabit̄ fm̄ vltimū potētie sue actiue gr̄e s3 vltimū eius ¶ Et si obijciat̄ ꝯ distinctōem positā ad istā tertiā q. q: tunc aīa xp̄i ex ista vnione posset frui absq3 gr̄a cui⁹ oppositū dictū est di. 2ᵃ hui⁹ ¶ Rn̄° ꝛ dico q̄ deus posset immediate cāre fruitōem in quacūq3 aīa ꝛ illa formalit̄ frueret̄ sine gr̄a habituali. n̄ tn̄ posset aliq̄ aīa actie se hr̄e ad fruitōe3 fm̄ ordinē cāꝝ iam positū. nisi ipsa haberet gr̄am ut cām 2^{am}. nō g̊ ex vi vnionis posset ꝯpetere aīe xp̄i fruitio magis q̄ alteri aīe. q: non ex vi vnionis ꝯpeteret sibi elicitiue fm̄ ordinē ꝓfixū cārū scōaꝝ. sed tn̄ si deus suppleret actiōem gr̄e que nata esset esse cā 2ᵃ respectu volūtatis in ꝓducēdo istū effectū. ꝛ ita posset supplere in alia volūtate posset etia3 illa frui formalit̄ licet deus immediate causaret fruitōem in ea. sed hoc non eēt ex vi vnionis q: ita imediate posset cāre fruitiōe3 in alia non g̊ istud ꝯdicit dictis alibi. neq3 etiā illa fruitio si tn̄ ess3 in volūtate ut in subiecto causata a deo immediate esset laudabilis q: non esset in potestate voluntatis fruētis quia nō est in potestate cāe scōe vti prima s3 ecōuerso ꝛ iō tam in via q̄ in patria ponit̄ aliqua forma creata vt volūtas possit

vti illa forma in operando et sit in potestate eius ut sic laudabiliter operetur.

Ad argumenta quarte q.

Ad primum dico quod gratia requiritur ad meritum quia meritum formaliter requirit ut actus libere et active eliciatur a voluntate. et ita habeat eum in potestate sua et ita etiam gratia requiritur ad fruitionem ut eliciendam active a voluntate sed ad habendum formaliter a deo hunc actum qui dicitur meritum siue illum qui dicitur fruitio non requiritur necessario gratia quia gratia non est ratio recipiendi talem formam. sed ipsa met voluntas sed hoc de potentia dico absoluta. ¶ Ad 2m dico quod concludit de fruitione elicitiue habenda non formaliter quia ad summum effectum causandum secundum ordinem causarum nunc prefixum requiritur vtraque causam partialem esse summe perfectam. non sic ad hoc ut passum recipiat summam formam que sine perfectione priori ipsius passi. vel sine aliqua causa 2a partiali potest in passum immediate causari a deo.

Hic queritur opus

est etc. ¶ Circa istam .14. di. in qua magister agit de perfectionibus assumptis cum humana natura per comparationem ac perfectionem nature diuine queruntur quatuor. ¶ Primo vtrum possibile fuerit intellectum anime christi primo et immediate perfici visione verbi perfectissima possibili creature. Et arguitur quod non. Aug. 83. q. 32. eandem rem non posse alium alio plus intelligere non est dubitandum. ratio sua ad hoc est. quia quisquis aliquam rem aliter quam illa res est intelligit fallitur: et omnis qui fallitur illud in quo fallitur non intelligit. quisquis ergo rem aliter quam est intelligit non eam intelligit. non ergo potest quicquam intelligi nisi quomodo est. et ex hoc sequitur conclusio illa proposita. ergo non potest intellectus anime christi perfectius videre verbum quam quecunque alia anima. ¶ Preterea si perfectissime posset videre verbum ergo posset videre verbum sub ratione infiniti. quia omni visibili non sub ratione infiniti potest aliquid perfectius videri. consequens est falsum. quia obiectum specificat actum et ita si visio creata esset obiecti secundum rationem infiniti. et secundum eandem rationem obiecti est ipsius visio increata. ergo iste due visiones essent eiusdem speciei. Similiter tunc intellectus anime christi comprehenderet verbum. quia videret ipsum secundum totam rationem visibilitatis eius quod est inconueniens. ¶ Preterea omnis visio requirit lumen proportionale prius naturaliter ipsa visione ergo sicut visio naturalis requirit lumen naturale aliud a se et prius ipsa: ita visio supernaturalis requirit lumen supernaturale aliud ab ipsa et prius ea: et ita non potest visio supernaturalis esse prima perfectio illius qui videt. ¶ Preterea actus perfectus naturalis elicitur ab habitu quia non est ita perfectus precedens habitum sicut sequens secundum phy. 2o. ethi. ergo et actus perfectissimus supernaturalis presupponit habitum supernaturalem. consequentia probatur a simili. et ita non potest actus supernaturalis perfectissimus esse prima perfectio intellectus. ¶ Contra hoc est magister in littera. ¶ Item summa fruitio presupponit summam visionem sed ista anima christi potuit frui summa fruitione possibili creature. ex di. precedenti. ergo etc. ¶ Et quod immediate probatur quia quelibet potentia passiua est immediate perfectibilis illo actu respectu cuius immediate est in potentia. igitur intellectus siue potentia intellectiua est immediate perfectibilis ipso intelligere et ita non necessario mediante alio.

Secundo queri

tur vtrum possibile fuerit intellectum anime christi videre omnia in verbo que verbum videt. quod non. quia tunc posset videre infinita: consequens est falsum. quia infinita non contingit pertransire 2o metha. ¶ Preterea illuminationes bonorum angelorum fiunt ordinate sicut patet per Dyo. de angelica ierarchia. sicut ergo superior angelus prius illuminatur quam inferior: ita prius illuminatur quam ista anima que est infima et potest istam illuminare sicut superior beatus inferiorem. ergo ista potest aliquod

de nouo videre in verbo sicut ⁊ angel' illuminās q2 illuminat' non prius videt in verbo q̄ illuminans. ¶ Confirmat rō q2 ista aīa q̄tum ad illūiatōem aliquē ordinē tenet inter spūs illūiatos nō aūt illūiat angelos q2 non habet virtutem actiuā respectu illoꝝ cū fit inferioris na ture. ḡ illūiatur ab eis. ḡ ppositum.

¶ Contra mgr̄ in lrā. c. 2. Omnia videt q̄ verbum videt.

In prima questiōe

sunt duo articuli. pmus est an possit pfi ci visione pfectissima verbi. scōus an p mo ⁊ immediate absq3 alia forma pus pficiēte. ¶ Quantū ad pmū articulū dico q sic, pter eandē rōem pter quā di. pcedenti. q. pª dixi voluntatē ei' pos se habere summā charitatē ⁊ ita verisi mile est esse de facto. ¶ Quod ꝯfirmat p illud Isido. li. pmo. de sūmo bono. c. i. trinitas sibi soli nō est ⁊ homi assūpto. quod non pōt intelligi nisi de notitia in termio vel simplr̄ vel possibili creature ¶ Quantū ad 2m articulū potest dici q in q̄tum intellectus habet rōem receptiui respectu visionis non est aliq̄ forma ne cessario prius recepta ad hoc ut visio re cipiat in intellectu q2 per illā formā nō aliter esset obm̄ presens q̄ posset esse si ne ea. obō autē eodē mō presente intelle lectui potest intellec' eodē mō recipe vi sionē obiecti. prima ppō pbat. q2 illa alia forma posita nō est obiectū pn̄s nisi absolute volūtarie se repn̄tet q2 illa for ma non pōt esse necessaria rō qua obm̄ sit presens ut visum q2 si vult vr̄: si non vult nō vr̄. Illa etiā nō posita pōt obm̄ volūtarie se repn̄tare intellectui. ⁊ h° ac tu cāndo visionē in intellectu. ḡ ⁊c. ¶ Pre terea si aliqua forma esset necessario in intellectu por ipsa visione dicat. a. aut ḡ a. se haberet ad visionē in rōe cāe efficiē tis aut in rōe cāe mālis ut ppriū recep tiuū. sicut supficies in sba se h3 ad colo rē q2 est ppria rō susceptiua coloris. Si aūt. a. pmo° se hret. ḡ sine. a. posset visio inesse intellectui. qcqd. n. pōt deus p cāz efficientē mediā pōt et imediate ⁊ hoc i quocūq3 qō est receptm̄ illius: 2°° nō po test poni. a. necessariū in pposito. tū q̄a tunc intellectus ut est aliqd aie eēt beat' in. a. q2 mā receptiua multaꝝ formaꝝ imediate quietat qn̄ h3 pfectissimā for mā cuius est capax. h eit hi' q2 intellect' ex se nō potest alias recipe nisi p istā. sic sba esset beata p supficiē si ex se nō poss3 aliā formaz per se recipe. ⁊ ita intellect' ut est aliqd aie qetaret nālit pus q̄ sibi inesset visio vbi qō est ipossibile. 2° quia absolutū qō est rō recipiēdi aliq̄ formā si p se est p se pōt recipe. sicut supficies p se exn̄s pōt per se recipe colorē. ḡ ip3. a. si est absolutū ⁊ aliud a visiōe ⁊ rō reci piēdi visionē, si p se esset p se posset reci pere visionē. ⁊ ita. a. p se exn̄s posset bea tificari visiōe ⁊ p ꝯn̄s etiā mō imediate beatificaret. ⁊ ēt sequit q intellect' non beatificaret mō nisi p accn̄s sic sba q̄tū ad pōm passiuā eius quietaret p accn̄s p colorē possibilē inesse supficiei. ¶ Si dicat totū. s. intellectū informatū. a. p se beatificari visione. ¶ Contra. vnius act' per se est vna poª p se ⁊ vnū per se recep tiuū. ḡ istius visionis q̄ est vn' actus p se nō est totū per accn̄s p se poª. alteꝝ ḡ p cise est ppria rō ⁊ imediata recipiēdi. et ita sequit ppom̄ ut due pme rōnes ꝯclu dunt. ¶ Itaq3 pōt dici q intellectus aie xpi pōt passiue recipe visionē vbi pmo ⁊ imediate ⁊ hoc ita q nō perficiat pus aliquo luie tanq̄ forma absoluta alia a visione. tū q2 ipsa est lumē perfectū. tū q2 i intellectōe nāli lumē pcedēs visionē requirit pter iperfectōem obiecti qō n̄ est de se actu intelligibile s3 p intellectuz agentē qui est lumē fit actu intelligibile qō est poª intelligibile. vel si est actu in telligibile nō est p se sufficiēs ad mouēdū intellectū ad actū 2m. neutꝝ istoꝝ est i p posito q2 essentia diuina est lux sūme ex se ⁊ de se intelligibilis ⁊ de se pfectissime

motiua intellectus. g̊ nullū lumē reqͥrit̄
coopatm̄ sibi. q̄to. n. obm̄ magis habꝫ
de se rōem ⁊ pfectiōem lumis qȯ posset
coopari sibi: tāto minus coexigit ipsuꝫ.
g̊ obm̄ oino pfecte hn̄s in se lumē natū
coopari obō oio nō coexigit lumē. Silr̄
ad recipiendū ipam visionē non reqͥrit̄
habit⁹ aliqͥs ṗoꝛ ipsa visiōe. qꝛ hitus n̄
dispōit potētiā ad recipiendū actū. imo
actus est natus ṗus recipi q̄ habitus tn̄
habitus acquisitus in nobis hꝫ hanc p
fectōem qꝛ est imanēs in aia transeunte
actu ut sic intellectus qui nō pōt haber̄
pfectā notitiā pluriū obiectoꝝ sil̄ qꝛ nō
in actu hēat saltē notitiā eoꝝ pmanētēꝫ
sicut potest ⁊ ita in habitu sed si aliquis
actus esset ex nā sua ita pmanēs in actu
sicut ponit̄ habitus respectu illius non
opoꝛteret ponē habitū qꝛ actus talis ha
beret pfectōeꝫ actus ṗmi ⁊ scōi. sed visio
beata ex nā sua est foꝛma ita pmanēs in
intellectu sicut habitus qui ponit̄ pꝛioꝛ.
vterqꝫ. n. pmanet semp ex pn̄tia ppetua
obiecti beatifici ⁊ neut̄ posset alit̄ pma-
nere. ❡ At si obijciat̄ ꝯ istud qꝛ tūc pos
set intellectus ex puris nālibus videre v̄
bū. qꝛ sine lumīe glīe ⁊ sine habitu ṗce-
dēte visionē. ❡ Rn̄° ⁊ dico q̄ ꝯ° vr̄ aliq°
mō sequi ponēdo lumē vel habitū ṗce-
dentē visionē ita q̄ sit necessaria vel suf
ficiēs rō respectu visionis. si. n. cecus mi
raculose illūiat̄ tn̄ illūiatus nāliter vidꝫ
qꝛ hꝫ foꝛmā creataꝫ qua nāliter pōt vti
ad opatōem illā. Ita si der̄ intellectui su
pnāliter aliqͥs habitus q̊ dato tāq̄ p foꝛ
mā sufficientē. intellectus pōt vider̄ deū
⁊ cū ipse habitus sit aliqͥd creatū ⁊ nālit̄
pficiens intellectū. sequeret̄ q̄ p aliq̄ foꝛ
mā creatā possibile eēt nālr videre deū
sed nō sequit̄ negādo talē dispōem vl̄ lu
mē precedēs siue dicat̄ lumē siue habit⁹
nō curo: qꝛ in quocūqꝫ instāti ṗoꝛi nālr
ipsa visione nulla est causa nālr ṗoꝛ ipa
visiōe. vsꝫ. n. ad illud instās nāe q̊ intelle
ctus videt nō hꝫ intellectus vn̄ posset in
istā visionē. sed tm̄ ṗcedit nālr ipse intel
lectus in se ⁊ obm̄ qȯ pōt elicere ipaꝫ vi
sionē. qꝛ nō est motiuū nālr̄ ꝓpoꝛtōatū
huic passo nec natū nālr̄ mouere ipm.
❡ Tūc ad foꝛmā argumēti dico q̄ nō seqͥt̄
nisi q̄ intellectus aie xp̄i posset nālr̄ i vi
sionē: sed nō sequit̄ q̄ visio posset sibi in
esse ex nālibus suis vel q̄ possit sibi ineē
ex aliq̄ cā nāli qꝛ nō pōt sibi inesse nisi a
verbo imediate cāante istā visionē qꝛ qn̄
cāt illā imediate ⁊ supnālr̄ cāt. ❡ Si
aūt querat̄ vtꝝ sine tali habitu vel lūie
qȯ dicat̄. a. possit intellectus creat⁹ non
tm̄ passiue se hr̄e ad taleꝫ visionē sed ēt
actiue ad eliciēdū talē visionē ⁊ hoc eq̄
pfectā sicut cū. a. ❡ Hic supponēdo vnū
q̄ intellectus possit se habere actīe respe
ctu visionis vbi: sicut ⁊ actīe se hꝫ respe-
ctu intellectōis nālis inq̄m. s. eadē pō be
atificat̄ q̄ est ṗnm intellectōis nālis. ⁊ ita
inq̄tū habēs eandē rōem opandi circa
vtrūqꝫ obm̄: tūc pōt dici sicut ad. 4. q.
distinctōis ṗcedētis dcm̄ est sed q̄tū ad
receptōem de q̄ est qō modo ꝓposita n̄
vr̄ simplr̄ necessariū ꝯceder̄. a. ṗus pficē
intellectū q̄ visionē. sed si intellect⁹ pōt
recipe duas pfectōnes oꝛdinatas. s. a. ut
actū pꝛimū ⁊ visionē ut actū 2m. ꝯgruū
est ut illis pfectiōib⁹ oꝛdiate pficiat̄. sed
vtraqꝫ absolute posset inesse sine alia.

Ad primum argu.

dico q̄ dictū Augꝰ. pōt expōi p illud. 2.
phy. abstrahētiū nō est mēdaciū. abstra
hens. n. nō intelligit rē alit̄ q̄ est. lꝫ intel
ligat rē alit̄ esse q̄ est: ita q̄ alietas in ab
stractōe determiat suā intellectōem siue
dicit modū itelligēdi nō aūt determiat
obm̄ nec dicit modū obiecti ita i ꝓposi-
to ṗma ꝓpō Augꝰ. qui intelligit rē alit̄
q̄ est fallit̄: nō est vera ꝓut ly alit̄ deter-
miat nō obiectū sed ipm esse iplicitū qꝛ
tūc esset sensus q̄ q̊ itelligit rē alit̄ esse q̄
est qȯ facit abstrahens fallit̄. sed ꝓut ly
alit̄ determiat obm̄ sic est vā ⁊ sequit̄ ꝯ°
q̄ idē obm̄ ꝺm oio eandē rōem vn⁹ nō i
telligit plus q̄ ali⁹. ita q̄ ly plus deimiet

obm̄ ꝛ hꝰ sufficit ad ꝓpositū suū. ex hꝰ eni sequiᷓ ꝙ intelligētie nō ꝓcedūt i infinitū. sed ꝙ sit aliq̄ intelliᵃ sup̄ma. q2 si obm̄ ex pte sui infinitū nō potest aliť et aliť intelligi ꝛ ipsi itelligibili ſm intelligibilitatez suā pōt aliq̄ intelligētia adeq̄ri pari rōe p̄mo intelligibili pōt aliq̄ intelligētia adeq̄ri igiť est aliqua intelligētia suprema. ⁋ Ad 2ᵐ licet aliqui negēt obiectū sub rōe infiniti videri ab aliquo intellectu creato ꝛ hoc absolute licet cōcedāt ifinitatē videri nō formaliter sed tātū ꝯcomitanť ego tn̄ cōcedo sicut tactū fuit. i. di. p̄mi. ꝙ nihil nisi sub rōe infiniti formaliť pōt quietare intellectū ita ꝙ si nō inq̄tū infinitū formaliť apprehēderet. sed infinitas tm̄ ꝯcomitareť nō plus quietaret potentiā apprehēsiuā q̄ aliud intelligibile. accidit. n. sibi ifinitas ut cōpaꝛ ad potentiā illā sicut nō plus quietaret intellectū triāgulus ut albus q̄ ut niger. si triangulꝰ solū inq̄tū triāgulus cōpetur ad potētiam illā ꝛ nō apprehēdatur illud cōcomitās. Similiť essētia nō quietat nisi ut est eēntia visa existēs i tribus suppositis. hoc autem nō conuenit sibi nisi ratōe infinitatis. ḡ ꝛc̄. ⁋ Et tunc ad illas duas ꝓbatōes in ꝯtrariū. Ad p̄maz dico ꝙ ꝛ si obiectū distinctū sp̄e cōcludat distinctōez actus sp̄e: nō quidem formaliť quia obiectū nō est forma aliꝯ actus sed cāliter q2 cā essētialiť prior necessario req̄sita inq̄tū disticta cōcludit distinctōem in cāto nō tn̄ vnitas obiecti specifica cōcludit vnitatē actus specifice quia idē obiectū est obiectū oīs intellectus beati ꝛ etiā oīs volūtatis beate: nec tn̄ volitio est eiusdē sp̄ei cū intellectōe. possūt. n. isti actus formaliť distingui: lz nō habeāt obiecta formaliter distincta. ꝛ p̄nt etiā distingui causaliter aliūde q̄ ab obiectis q2 ab ipsis potētijs tanq̄ a causis suis essentialibꝰ. ꝛ ita dato ꝙ ab obiecto indisticto ſm sp̄em haberēt indistinctōem tn̄ ab alia cā partiali distinguerenť sp̄e. nec phy. 2° de aīa. diciť ꝙ actꝰ habēt vnitatē ab vnitate obiecti. sed distinctōem ꝛ hoc nisi esset aliquod obiectū ita adequatū actui ꝙ nō excedēt nec posset excedi sic nō est in ꝓposito ⁋ Exēplū huius est in motu ꝛ termio q2 distictō termi motus ꝯcludit distinctōem in motu ꝓut motus est forma fluēs sī illa forma sit eiusdē rōis cū forma terminante motū sed nō oportet vnitatē termini motus concludere vnitatē motus. quia vbi oīo pōt acquiri diuersis motibꝰ ſm sp̄em ut motu circulari ꝛ motu recto q̄ sunt incompabiles ſm phylo. 7 phy. ⁋ Ad 2ᵃᵐ ꝓbatōnem dico ꝙ Augꝰ. de ci. li. 12. c. 18. dicit ꝙ q̄cquid scia comprehendiť scientis cognitōe finiť q̄ꝺ non est intelligendū ꝙ absolute finiať. q2 tūc deus nō ꝯprehēderet se sed finiť cognoscēti quia respectu eius se habet ac si eēt finitū. videť. n. solus ille intellectus ꝯprehendere aliq̄ꝺ intelligibile cuius tāta ē pfectō in intellectualitate q̄ta est pfectō vel intelligibilitas intelligibilis ꝛ ideo ibi est ꝯmensuratio ꝛ adequatio. ꝛ ppt hoc neutrū est respectu alterius excedēs ꝛ ita vtrūq3. q. finitū ē alteri. q2 simpliť adequatū sicut ꝓpter equalitatē psonarū diuinaꝝ posset dici vna psona finita alteri quia nō excedēs eam. ꝛ tn̄ simpliť nō est finita. quia ergo nullus itellectus creatus potest habere tantā intellectualitatē nz in actu p̄mo neq3 in actu 2° q̄ta est intelligibilitas dei ut obiecti imo ī infinitū excedit. iō nullus talis intellectꝰ creatus ꝛ si videat q̄ꝺcūq3 visibile ex pte dei. pōt ip̄m ꝯprehēdere quia non est ꝯmensuratio hincinde ⁋ Ad 3ᵐ dico ꝙ lumē requiriť sed nō aliud lumē ab ipo obiecto q̄n obiectū supplet sufficiēter vicē lūis. q2. n. intelectōe nāli lumē sit aliō ab obiecto hoc est ex ipfectōne obiecti. vn̄ in talibus silibus ex pluralitate in ipfectis nō tenet silitudo ad ꝯcludenduz in pfectis. q2 que sunt dispsa in inferioribꝰ q̄nq3 sunt vnita in supioribꝰ ꝛ maxime in supremo ⁋ Ad 4ᵐ pōt rn̄deri

per ideʒ quia ſiĩitudo non tenet de actu naturali ⁊ ſupnaturali. ¶ Poteſt tñ aliť dici vʒ ꝙ actus pfectiſſim⁹ cognitõis poteſt elici a potẽtia ſine habitu pcedente põt. n. intellectus pfectiſſime cognoſceř q̃dditates ⁊ termios ante omnẽ actũ intellectus ꝯplexũ ⁊ eos ꝯponere adinuicẽ ⁊ ex rõnibus eoꝝ cõcludere veritateʒ cõplexionis pncipij. qꝛ ſm phy. p° posterioꝝ. pricipia cognoſcim⁹ inq̃tũ tmios cognoſcimus. g̃ pfectiſſime aſſentiť pncipio ex termis eius ante omnẽ habitũ genitũ licet talẽ aſſenſuʒ ſequať habitus ille ⁊ habitus eſt aliquo mõ neceſſari⁹ ad pfectiõem nature noſtre. qꝛ in nobis nõ poſſet manere notitia pncipij aliq⁹ mõ ceſſante illo actu niſi mãeret ille habit⁹ pncipij. ⁊ ita poſt intellectõem pncipij eſſet aliqs adeo in potẽtia eſſentiali ad intellectõnem ſicut prius. Silr põt dici de ſcia ꝯcluſionis que eſt ex pncipijs intellectis ⁊ ꝯcluſiõe illata ex eis p ſylogiſmũ pfectũ qui ex ſe eſt euidẽs. p illã diffinitionẽ ſylogiſmi pfecti pmo prioꝝ. qui. ſ. nullius eget ut appareat neceſſitas eius hoc eſt ut ſit euidenter neceſſariu) ex notitia pncipioꝝ ⁊ euidentia illatõiʒ neceſſario aſſentiť ꝯcluſioni ita ꝙ primũ circa ipſaʒ ꝯcluſionẽ eſt ipſuʒ ſcire. ⁊ ex h° ſequiť ſcientia que eſt habitus concluſionis ⁊ ita non preſupponitur actui perfecto ſed ſequitur.

¶ Sanctus thomas p̃a pte ſũme q. xii ar. viii. et 3 pte eiuſdem q. x ar. 2°

Ad ſecundam queſtioneʒ diciť ꝙ nõ potuit videre oia que videt verbũ qꝛ q̃to cauſa pfectius videť tãto plures effectus poſſunt videri in ea ⁊ ecõuerſo ſicut patet de pncipio ⁊ ꝯclõne. qꝛ q̃to principiũ pfectius videť tãto plures conclões videnť in eo. g̃ potens videre omnes effectus in cã prima põt ꝯprehendere ipam nullus intellect⁹ creatus põt 2ᵐ g̃ nec primũ ¶ Diſtinguiť g̃ õ ſcia dei. qꝛ quedã eſt ſimplicis notitie q̃ eſt reſpectu poſſibiliũ ⁊ actualiũ. ⁊ q̃dã eſt ſcia viſionis que eſt tm̃ reſpectu habentiũ exñtiã in aliqua pte tpis. omnia cognita ſcia viſiõis poniť aĩa xpi cognoſcere in vbo. nõ aũt oia cognita ſcia ſimplicis notitie ¶ Contra rõem hui⁹ põis arguiť ſic. ſi ipſi. a. ꝯueniãt. b. ⁊. c. ordiate ita. ꝙ. b. ſit tota rõ reſpectu. c. ſi intelligẽs. b. nõ ꝯprehendit. a. multomagi intelligẽs. c. nõ ꝯprehendit. a. exᵐ de ſubiecto diffinitõe ⁊ paſſione. ſi intelligẽs diffinitõeʒ non ꝯphendit ſubiectũ neqꝫ intelligẽs paſſionẽ ꝯprehendit illud vel p medio accipiať paſſio põr ⁊ p 2° paſſio remotõr que ineſt per rõnem paſſionis põris pʒ ibi ꝓpõ. ſed reſpectu dei eſſe infinitũ intenſiue ⁊ eſſe in quo iſinita poſſibilia relucẽt ſe habẽt ordinate ita ꝙ qꝛ eſt infinitus intenſiue iõ infinita poſſibilia relucẽt in eo ⁊ ita in infinita poſſibilia poteſt ſed nõ ecõuerſo. ſed cognoſcẽs ipſum ſub ratõe infinitatis intẽſiue non ꝓpter hoc ꝯprehẽdit ipm ex dictis i. q. pcedẽti. g̃ multomagis cognoſcẽs infinita poſſibilia que relucẽt in eo ſiue ei⁹ infinitos effectus non ꝯprehẽdit cuʒ. ¶ Preterea cognoſcẽs vnũ effectũ in verbo nõ ꝯprehẽdit illũ nec verbũ ut eſt cauſa illius g̃ quotcũqꝫ effectus cognoſcat nullũ eoꝝ cõprehendet nec verbũ ut eſt cauſa alicuius eoꝝ igiť multomagis nec ſimpliciter cõprehendet cauſam ſi oẽs effectus eius cognoſcat ¶ Preterea illud exemplũ de ꝯcluſione ⁊ pncipio accipit falſuʒ. cauſa. n. inq̃tũ cauſa nullã pfectiõeʒ accipit a cauſato qꝛ naturaliť eſt põr eo. g̃ cognitio pncipij ut eſt cã cognitiõis cõcluſionis nullo mõ perficiť per cognitõnẽ concluſionis. ¶ Confirmať ratio. accipiatur aliquod pncipiũ ut notũ in aliq° gradu. ⁊ quero vtrũ per ipm poteſt aliqua cõcluſio cognoſci ita ꝙ maneat cognitio principij in intellectu preciſe non aucta aut non. ſi ſic habeť propoſitum. quia cognoſcẽs cõcluſionẽ ex principijs non perfectius cognoſcit principiũ ⁊ ſic de vna concluſiõe ita de quibuſcunqꝫ incluſis in ipſo principio. Si non. g̃ iſtud

principiū ut in hoc gradu cognitū non est principiū q2 respectu nullius conclusionis quod est falsum. ¶ Istud etiā confirmat̃ p phy. pmo posterioz. vbi vult ꝙ opoꝛ3 tm̄ cognoscere de subiecto q̄d est ⁊ rō est q2 in rōne ⁊ quidditate subiecti virtualiter includit̃ tota ratio sciētie nec per ipsam demonstratōem acquirit̃ aliquo mō de subiecto quid est. imo totaliter presupponit̃. sed tantū per demōstratiōem acquirit̃ cognitio passionū inherentiū sibi ⁊ ita erit de cōclōne respectu principij ꝙ cognitio principij totalit̃ presupponit̃ demonstrationi ⁊ in nullo perfectioz acquirit̃ per demonstratiōem ¶ Ad argm̃ ḡ potest dici ꝙ in ipso est fallacia ꝯñtis. licet. n. perfectius cognoscens causa3 possit plura cognoscere qn̄ est causa perfectius representās causata non tm̄ ecōuerso quia potest stare cognitio principij in se non aucta. conclusiōibus pluribus ex ipso elicitis ⁊ ita de causa ⁊ effectibus pluribus cognitis. Cōtra distinctionē illam qua soluitur questio de duplici scientia visionis ⁊ simplicis notitie. arg°. quia intellectus anime xp̄i posset cognoscere in verbo aliquod futurū possibile. ergo non precise ponitur ei terminus in cogniōne eoꝛum que deus nouit scientia visionis. assumptū ꝓbatur quia etia3 verisimile est alias animas visuras in verbo ipsum posse creare aliquid quod non creat etiam distincte. ⁊ ita multomagis hec anima poterit videre aliquod possibile in verbo. Preterea possibile est ut videat in verbo aliquod possibile ⁊ qua ratione vnū ⁊ aliud. ergo ad vitandum infinitatem opoꝛtet aliū terminū prefigere ꝙ includendo actualia ⁊ excludendo possibilia.

Aliter respondetur

ad questionē distinguendo ꝙ intellectus anime christi potuit in verbo vider̃ omnia habitualiter non autem actualiter. Secundū membrū probatur quia vtus infinita nō pōt in plura ꝙ i infinita obā si ergo virtus finita posset in infinita v tus finita equaret̃ virtuti infinite: quod est inconueniens. ḡ ⁊c. ¶ Preterea virt° finita distinctius videt duo ꝙ tria ⁊ tria ꝙ quatuoz. ⁊ sic ascendendo minus distincte videt mille ꝙ centum. ergo in infinitum plura in infinitu3 indistinctius videt ꝙ pautioza. sed in infinitum indistinctius aliquo gradu finito videre est non videre. ergo ⁊c. ¶ Preterea infinitas extensiua presupponit infinitate3 intensiua3 scōm Auerro. de substantia oꝛbis. sed anima christi non potuit habere infinitatem intensiuam cum sit creatura ⁊ quoddam finitum. ergo nec extēsiua3 ad finita obiecta. ¶ Contra istud ⁊ primo contra primā partem positōis de habitu: si intelligatur ꝙ vnus habit° sit ratio intelligendi infinita obiecta h° videtur impossibile: ⁊ hoc sub suis proprijs ratōnibus quia tunc sequeretur talem habitum esse intensiue infinitum sicut probatum est li°. 2°. di. 3. de illo habitu que3 aliqui ponūt in angelis representatiuū quantu3 est de se infinitoꝛum obiectoꝛu3. ¶ Quod si dicas super istū habitum tantū fundari infinitos respectus ad ifinita obiecta ⁊ hoc posset fieri sine infinitate fundamēti. ¶ Cōtra hoc arguitur. quia tunc scōm hoc 2m̄ membru3 contradiceret primo: per hoc eni3 ponitur fundare infinitos respectus ut non sequeretur aliqua infinitas fundamenti in se. ergo a simili non est inconueniens ꝙ aliquis actus sit infinitoꝛum actualiter per infinitos respectus ad infinita ⁊ tamen ꝙ actus non sit in se infinitus. ¶ Illud etiam de respectibus non concludit quia aliqui respectus possunt fundari super idem: ⁊ aliqui non. si eni essent infinite albedines super istam naturam albedinis fundarentur infinite similitudines: quia vnitas ipsa nature q̄ est proxima ratio fundādi similitudinē

q̄tum est de se posset esse infinitis. sed re
latões alicu⁹ ꝑoris eẽntialit̃ non possũt
esse ĩfinite ad posteriora eẽntialit̃ maxi
me qñ illa ꝑoritas est ꝓfectiõis puta effi
cientie vel finalitat̃ qꝛ q̄to aliq̄d simul
potest esse talis cã pluriũ tãto est ꝓfecti⁹
ꝛ ita si põt esse simul infinitoꝝ potest sil̃
esse infinitũ. tales aũt sunt respectus ha
bitus ad obiectũ ut ꝑmo cognitũ. qꝛ ob
iectũ est rõ quare habitus hꝫ ꝑmo esse.
¶ Preterea ꝙ ꝯm mẽbꝝ ꝯdicat ꝑmo. ꝓ°
qꝛ omnis habitus vn⁹ in vno intellectu
potest habere actũ adequatũ: vel actus
adeq̄tos illi habitui vel intellectui in q̊ ẽ
qꝛ omnis cã totalis finita põt intelligi
habere effectũ adequatũ vel effectos ad
equatos ¶ Iste effectus vnus adeq̄tus si
ponat̃ erit vnus oĩm obiectoꝝ. vel effe
ctus plures si ponant̃ qꝛ habitus ponit̃
esse oĩum in actu ꝑmo ꝛ ita actus sc̄dus
erit etiã oĩuꝫ. vel ergo iste habitus est in
finitus: qd̄ est ꝓpositũ ex vna pte. vel ac
tus vnus qui esset infinitoꝝ vel plures
qui essent respectu infinitoꝝ obiectoruꝫ
non esset infinitus vel infiniti qd̄ est ꝓ
positũ ex alia parte. non. n. ex totali cã
finita põt ꝓcedere effectus adeq̄tus infi
nitus vel effectus adequati infiniti.

Tertio modo põt

dici ꝙ aĩa xp̄i actualit̃ videt oĩa in v̄bo
que videt verbũ. qd̄ declarat̃. qꝛ q̄cũqꝫ i
tellectus est receptiuus notitie cuiuscũqꝫ
obiecti qꝛ ẽ toti⁹ entis ꝛ ꝑ ꝯñs ad quod
cũqꝫ intelligibile hꝫ desideriũ nãle. ꝛ si
qd̄cũqꝫ cognosceret in hoc ꝓficeret̃ nãlr
ꝛ sicut dico de notitia illa ita de visione
in v̄bo qꝛ illa est ꝓfectissima notitia pos
sibilis haberi de obiecto. quilibet g̊ itel
lectus est receptiu⁹ cuiuslibet visionis in
verbo. ꝛ hoc loquẽdo diuisim. g̊ ꝛ cõiũc
tim q̄libet intellectus est receptiu⁹ simul
visionũ in v̄bo respectu oĩuꝫ obiectoruꝫ
ꝓbatio ꝯñe. cuicunqꝫ potest quodlibet
inesse si ei possunt simul duo ineẽ quia
non opponunt̃. ꝛ infinita talia sil̃ posse

eidem inesse quia nulla est ratõ ĩpossibi
litatis vel incõpossibilitatis. quodcũqꝫ
eni illoꝝ potest per se inesse ꝛ quodcũqꝫ
cũ quocũqꝫ potest simul inesse quia nõ
opponunt̃. ꝛ quotcunqꝫ simul possũt in
esse quia ex pluralitate inherentiũ non
sequit̃ noua impossibilitas. ꝛ sic sequit̃
ꝓpositũ. sicut. n. visio in verbo respec
tu cuiuscũqꝫ obiecti potest inesse anime
christi: ita ꝛ visiones duoꝝ obiectoꝝ sil̃
quia non repugnãt aliter nõ possꝫ se vi
dere beatã ꝛ aliquid aliud ĩ verbo. ꝛ ita
cũ semper videat se beatã ĩ verbo: nũq̄
posset aliq̄d aliud videre in verbo. nec
quecũqꝫ multitudo ponit nouã impos
sibilitatẽ patet nec nouã oppositiõeꝫ qꝛ
si esset oppositio illa eẽt alicui⁹ ad aliqd̄
¶ Nec ista infinitas est incõpossibilis ĩ
tellectui creato. ꝓbo. quia receptiuũ ꝯꝫ
propriã rõnem receptiui non est in se ꝓ
fectius si sit in actu ꝯm suas potẽtias q̄
si sit in potẽtia respectu actus quod ap
paret quia ipsi actus sunt extra rõneꝫ re
ceptiui. ꝛ patet in exemplo de mã ꝛ for
ma. g̊ intellectus nõ cõcluditur esse ꝓfec
tior si est in actu ꝯm omnes suas poten
tias passiuas q̄ quãdo est in potẽtia ad
illos actus. Sed intellectus est simul in
potẽtia ad infinitas visiones. patet. n. ꝙ
est in potentia ad quencunqꝫ actũ ex na
tura sua ꝛ simul in potentia ad omnes
g̊ si esset in actu ꝯm omnes istos actus
non sequeretur tunc maior infinitas q̄
modo ¶ Qꝫ si dicas ꝙ nõ est capax om
niũ simul. falsuꝫ est quia simul est in po
tentia ad omnes. ergo simul potest ha
bere omnes in actu cum non sit opposi
tio illorum actuuꝫ nec requiratur in re
ceptiuo aliquid sibi repugnans. ¶ Pre
terea sicut dicetur in sequenti questione
si anima christi nouit omnia singularia
in proprio genere hoc est per spẽs prop
as ꝛ ita infinitas. quia singularia pos
sunt esse infinita. non plus autem re
pugnat intellectui infinitas visionum
quam specierum intelligibilium.

quia ꝛ si visiones sint aliquo modo per fectiores speciebus. non tamen requi rũt aliam ratõem receptiui. ¶ Confir mat̃ ista positõ ꝙ etiã hoc sit de facto. p illud Aug. xv. de tri. c. xv. fortassis nõ erunt ibi cogitatões volubiles. qđ licꝫ sit dubiũ de beatis. videtur tamẽ proba bile de ista anima tanꝙ̃ beatissima ꝙ i ea non erunt tales cogitatões. ğ quecũqꝫ nouit habitualiter potest noscere actua liter. ¶ Hoc confirmat̃ qer Damas. lxvii c. dicente ꝙ ista aĩa habuit presentiã fu turoꝝ. ¶ Hec aũt scientia non videt̃ ha bitualis quia futura contingẽtia nõ sũt nata cognosci siue in se siue in verbo ni si intuitiue. ¶ Preterea actus scđus est p fectior actu primo. ꝛ ita esset perfectior si cognosceret se omnia videre ꝙ̃ si habi tualiter cognosceret. ğ oportet ostender̃ impossibilitatẽ hui⁹ ad hoc ꝙ perfectio ista desit isti aĩe. si ergo ratões adducte ad hoc probandũ sunt solubiles. videt̃ ꝙ oppositũ tanꝙ̃ probabilius sit tenen dũ. ¶ Preterea actus glorie non videtur interruptus ꝛ ideo non quandoqꝫ citra vnũ ꝛ qñqꝫ citra aliud.

¶ Potest dici ꝙ conclusio ista possꝫ po ni duobus modis. vno modo ꝙ anima christi haberet vnam visionẽ respectu verbi ut primi obiecti ꝛ omniũ obiecto rũ relucentiũ in verbo ut scđarioꝝ ob iectoꝝ. ad que obiecta scđaria haberet respectus distinctos. nec sequeret̃ infini tos actus fundant respectus hui⁹. quia obiectũ non habet esse in actu. ¶ Alio⁹ possꝫ poni ꝙ respectu cuiuscũqꝫ obiecti est propria visio. ita ꝙ essent simꝉ infini te visiones recepte in actu a v̄bo causãte ꝛ ſm istam viã 2ᵃᵐ oportet ponere aliq̃ infinita. quod videt̃ ꝯdicere multis auc toritatibus pħorum ꝛ sanctoꝝ. ¶ Si primus modus ponit̃ non propter hoc sequitur visionem illã esse formaliter in finitam sicut est visio diuina. ipsa. n. nõ esset cõprehensiua p̄mi obiecti nec neces sario ex perfectione sua esset obiectoꝝ scđarioꝝ. sed posset esse idẽ actus dato ꝙ esset tm̃ primi obiecti sed visio diuina ex perfectione sua est necessario sui ꝛ ali oꝝ. ¶ Sed dato ꝙ posset recipe vnam visionẽ respectu infinitoꝝ vel infinitas visiões. dubiũ est an respectu illius vni⁹ vel illaꝝ pluriũ si sint: possit haber̃ iste intellectus creatus rõem elicitiui. videt̃ ꝙ sic. q2 intellectus elicit intellectõem ut est prior naturaliter intellectione. sꝫ per hoc ꝙ aliqua intellectio est elicita nihil perfectõnis aufert sibi pertinẽtis ad ipꝫ vt est prior naturaliter intellectõne. igit̃ nec per vnam intellectiõem elicitam au fertur sibi potentia eliciendi aliã. ¶ Con firmat̃ quia quãcunqꝫ istaꝝ infinitarũ posset elicere si tunc aliã non eliceret sꝫ licet tunc aliaꝫ eliciat eque perfect⁹ ma net in se inꝙ̃tum est alterius elicitiu⁹. er go potest aliam elicere. ¶ Oppositum videt̃ quia quecunqꝫ virtus actiua fini ta potest habere aliquem effectum ade quatũ intensiue ꝛ extẽsiue plures ita ꝙ plures illis nõ potest simul causare. igit̃ nullus intellectus creatus potest elicere visiones infinitas. ¶ Et tunc ad primaꝫ rationem de prioritate elicitiui ad effec tum esset dicendũ ꝙ aliquod prius po test habere aliqua posteriora vltra que non potest simul. ꝛ ita licet nihil sibi tol latur in se ut est prius per hoc ꝙ causat vnũ posterius nõ tamẽ potest simul qđ cũqꝫ causare.

Sed ista via tertia nõ placet. neqꝫ ꝙ infinita videat elicitiue neqꝫ simul recipiẽdo visiones. s. infini tas infinitoꝝ vel vnam visionem infini toꝝ potest dici ꝙ videt omnia habitua liter nõ tamen actualiter exponẽdo di. hoc modo. ꝙ per aliquẽ actũ videt v̄bũ ꝛ per illum actũ omnia relucẽtia in ver bo sunt sibi p̄ñtia actu primo. ꝛ per hoc habitualit̃ notũ. quia generaliter loquẽ do illud dr̃ habitualit̃ notũ cui⁹ ẽ actus.

primus sufficiēter ostēsiu⁹. non est ergo aliquis vnus habitus in aia illa qui vnica sua rōne ostendat infinita. sed actus quo videt verbū primo est actus pmus quo sibi relucēt omnia que lucēt in vbo ꝛ hoc qꝛ verbū est sibi manifestū ut speculū volūtariū repn̄tans oia. ¶2m. s. ꝙ n̄ actualiter declarat qꝛ experimur ꝙ attentio circa plura obiecta est min⁹ pfecta. ꝛ iō vr̄ ꝙ impossibile sit potentiā finitā pfecta attentiōe videre infinita simul. ¶Preterea si actualiter videret infinita. pfectio illius aie in infinitū excederet pfectionē alterius aie qō vr̄ incōueniens ꝛ per hoc adduci pōt illō Auicē. vi. nā. par. 4. c. 2. ꝙ in sapia creatoris nō est occultatio nisi ſm receptibilia qꝛ licet verbū ut voluntarie oñdens oia sit pn̄s volūtarie illi aie. ipsa tn̄ non pōt simul oia recipe. sed qōlibet sigillatim ꝛ ita potest videre quodcūqꝫ de nūero infinitoꝝ ad quod se conuertit ¶Et si obijciat ꝙ ita pōt quilibet beatus videre quodlibet in vbo non simul ¶Dico ꝙ verbū cuilibꝫ alij beato est speculū repn̄tans determinata vltra que non potest velle ordiate vidē alia sꝫ huic est speculū repn̄tās oia ꝛ ideo ipsa pōt ordinate velle vidē oia quotcūqꝫ infinitoꝝ ad que est in potentia ppinqua ad videndū sicut si esset sibi pn̄tia per ppriū habitū vel p aliquē actū primū cognitiū qui possꝫ dici hit⁹.

Ad argumenta principalia.

¶Ad primū patet quō posset nosce infinita. ¶Ad 2m ꝛ si ille illūiatiōes sint ordiate non tn̄ ſm ordinē naturaꝝ sed grāꝝ ꝛ iō primo huic aie ꝛ ab hac illūiant angeli. ¶Ad ꝯfirmatiōem hui⁹ rōnis dico ꝙ aia q̄tum ad illā actōnem q̄ creatura dr̄ illūiare creaturā potest illumiare angelū sicut econuerso. quia in patria anime beatoꝝ habebunt eundeꝫ modū loquendi quem angeli. ꝛ ideo si alicui aie reuelet prius aliqua veritas in verbo ꝙ angelo poterit illuminare angelū ꝺ illa veritate. sicut angel⁹ posset illūiare aiaꝫ si prius esset reuelata angelo ¶Ad illō de cā ꝛ effectib⁹ ꝛ pportōe cāe ad effect⁹ ꝛ pncipij ad conclōnes pꝫ ex improbatione illius opi.

Ad illa

p 2a opi. ꝙ non possit videre infinita. Ad pmū cū dr̄ ꝙ virtus infinita nō plus posset ꝙ̄ videre infinita. lꝫ sit veꝝ extensiue nō tn̄ est veꝝ intensiue: posset. n. pfecti⁹ videre illa ꝙ̄ aliqua virtus finita qꝛ act⁹ eius esset intēsior ſm pfectōem ꝛ vtuteꝫ maiorē. ¶Ad aliud cū dr̄ ꝙ in infinituꝫ indistinctius videret infinita. potest dici ꝙ videre indistincti⁹ respectu pluriū nō necessario est ex pte intellectus ut receptiu⁹ sed solū ut elicitiu⁹. posset. n. recipe visiones eque distictas pluriū sicut paucoꝝ. ꝛ ita si rō valeret ꝯcluderet solū ꝙ intellectus nō possit esse elicitiu⁹ respcū infinitaꝝ visionū. sed potest dici ꝙ nec hoc cōcludit. qꝛ ꝛ si de facto intellectus noster indistincti⁹ intelligat pla ꝙ̄ pauca. hoc tn̄ nō necessario ꝯuenit sibi ꝺ rōne sua q̄ intellectus est por actu elicito sed ex aliq̄ ꝯcomitāte qō non est necesse ponere i intellectu xpi. ¶Ad 3m īfinitas extēsiua ad aliq̄ ut ad formas recipiēdas nō ꝯcludit infinitā entitatē receptiui. sic pꝫ de mā si eēt receptia īfinitaꝝ formaꝝ imo mag ꝯcludit ipfectōeꝫ. sed infinitas extēsiua ad aliq̄ ut ad effect⁹ sil' cābiles ꝯcludit infinitatē intēsiuā eo ꝙ tal' plalitas ꝯcludit maiorē pfectōneꝫ i eo qō ad pla se extēdit. nō ita de receptio. si tn̄ itellect⁹ ponit elicitiu⁹ infinitoꝝ. dico ꝙ nec illa infinitas extēsiua ꝯcludit infinitatē itēsiuā inte⁹. sꝫ obi qꝛ obm̄ ē cā pncipal' actia respcū illaꝝ visionū ꝛ n̄ intellect⁹

Tertio queritur

vtꝝ aia xp̄i nouerit oia in genere ppo. ꝛ argr̄ ꝙ nō. Luc. 2. Jhesus pficiebat etate ꝛ sapia corā deo ꝛ hoībus ꝙ si exponat ꝙ pfecit ſm apparentiā ꝯ hoc est Amb⁹. 4. de. s. s. ꝛ ponit i littera

vbi ipse concludit fuisse aliquē aliū sensuz q̄ diuinū. q2 ſm aliquē sensuz ꝑfecit non aūt ſm diuinū. sed hec ꝓbatō nihil valeret si deberet intelligi solū ō ꝑfectu ſm apparentiā. q2 etiā ſm intellectū diuinū posset plus oñdere de sapia. ¶ Preterea ad hebre. ꝑmo didicit ex his que passus est obedientiā. ¶ Preterea fuit viator. igit̄ habuit cognitōem ꝯpetentē viatori. illa autē ſm q̄ determiat phy. ꝑ° metha. ⁊ 2° posterioꝝ in fine est ex multis actibus. g̊ ⁊c̄. ¶ Preterea fuit rōnalis igit̄ potuit in actū ꝯpetentē rōali ut rōale talis est discurrere a notis ad ignota. ⁊ ita ꝑ notitiā taliū ignotoꝝ discurrendo potuit discere aliq̄d nouū ¶ Contra nullā ignorantiā habuit ſm mgr̄m q̄a non expediebat nobis xp̄z assumere defectū illum ¶ Preterea angeli nouerūt omnia in genere ꝓprio. g̊ multomagis oia ista que ut superius dictū est fuit ꝑfecta summa pfectōe supnāli. ⁊ pari rōne summa pfectōe nāli.

Thomas ... ... q. xi et xii

Hic distinguitur.

de cognitōe infusa ⁊ acq̄sita. ⁊ q̄tuz ad primā nouit oia ꝑ aliq̄ infusa. puta per spēs intelligibiles a deo infusas. ⁊ q̄ ad hoc nō potuit pficere. sed q̄tū ad cognitionē acq̄sitā potuit ꝑficere qd̄ ꝓbat̄ q2 habuit itellectū agentē ⁊ possibilē sicut ⁊ nos quoꝝ opatio ꝓpria est abstrahere hi° spēs intelligibiles ⁊ illas recipe. igr̄ i h° poterāt ille potētie in xp̄o. spēs āt intelligibil' vel est scia obiecti vel est ꝑnci^m necessariū sciēdi. ¶ Cōtra ꝯclonem argr̄ ex dictis opinant̄ q2 ſm eū duo accn̄tia eiusdē spēi nō pn̄t esse simul in eodē. sed cognitio infusa ⁊ acq̄sita rei in ꝓprio genere sr̄ eiusdē spēi. ¶ Et si dicat̄ q̄ pn̄t distigui spē sicut matutina ⁊ vespertina.

¶ Contra. ille cognitōes si ſm ꝓpriā rōez obi ut. s. est pn̄s in se ⁊ in verbo sint due cognitōes vespertina. s. ⁊ matutina acq̄sita ⁊ infusa dicun̄t hr̄e idē obiectū ⁊ so^m differūt penes cās efficiētes. sicut hō creatus ⁊ genitus nāliter. s3 talis di. cāꝝ ñ distiguit cognitōem formalr̄ ſm Aug. ad deo grās. ⁊ Amb°. de incarna. dispitas ortus nō facit di. n^c. ut p3 de adaz et nobis. ¶ Preterea cōtra ꝯclōem in se. et si due cognitōes eiusdē spēi pn̄t sil' eē in eodē. nō tn̄ due pfecte eiusdē obi ⁊ ꝫ eā dē rōnem q2 aut vtraq3 illaꝝ cognoscit obm̄ pfecte q̄tū est cognoscibile ⁊ tūc altera supfluit aut nō. ⁊ tunc neutra est ꝑfecta. ¶ Cōtra rōem q2 tūc beatus cū habeat intellectū agentē ⁊ possibilez potit tunc acq̄rere sciaz: ⁊ po^a augmentatia ⁊ alie pō^c q̄ erūt in btis eiusdē rōis cū nr̄is poterūt hr̄e act° suos ita ⁊ adā in statu inocētie potuit augmētari. ¶ Ex his istā tijs ⁊ ꝯsilib° p3 q̄ hec ꝓpō est falsa. po^e pfecte in q̄cūq3 pn̄t in act°suos. h°. n. so^m est veꝝ de impfecto q2 est in pō ad tmi nos actionū illaꝝ potētiaꝝ. s3 si ab aliq̄ agēte ꝑueniente illas potētias iducti sr̄ termi ad q̄s pn̄t esse actōes istaꝝ pōꝝ ñ poterūt agere ad illos termios nō ꝓpt̄ ipfectōem sui. sed ꝓpt̄ pōnez termi ab a° nec ꝓpt̄ hoc sunt negāde eē in nā q2 sūt simplr̄ pfectiōes nāe siue ille hēat tmios ab illis siue aliūde. ¶ Si ponēt alia opi. q̄ hec aia nouit oia in hitu mō q̄ ponit habitus in angelo ut sufficiēs rō ad cognoscēdū oia hitualr̄ ita iprobat̄ hec opi. ō aia xp̄i sic iprobata est de angelis i 2°. Henricus quodl. ... q. ...

Ad questionem potest dici q̄

duplex est cognitio. s. abstractiua ⁊ intuitiua. que di. ꝓbata fuit i 2°. li. ⁊ vtraq3 cognitōe pōt ꝯgnosci tā nā ut ꝑcedit singularitatē q̄ singulare ut hoc. ¶ De cognitōe abstractiua que. s. est obiecti siue singularis siue vniuersalis potest dici q̄ illa aia nouit oia vniuersalia siue q̄dditates habitualiter per spēs infusas quia cum illa notitia sit perfectionis in intellectu creeato. eo q̄ sit passiuus respectu cuiuscūq3 obiecti intelligibilis. q2 nō h3 in se pfectiōez oium intelligibiliū ⁊ carē

perfectione sibi possibili respectu alic⁹
obiecti sit imꝑfectōis in intellectu. videt̄
ꝓbabile attribuere huic intellectui ꝑfec
tionē respectu omnis intelligibilis q̄lis
attribuit̄ angelis cum nec illa repugnet
intellectui creato nec sit imꝑfectio in eo
nec etiā incōpossibilis cognitiōi in v̄bo
que ponit̄ ꝯpetere huic aīe. q₂ ꝼ₃ Aug.
4. sup Geñ. simul stant cognitio in v̄bo
⁊ cognitio in proprio genere ¶ Sed hoc
modo. s. abstractiue ⁊ habitualiter. vel
non nouit omnia singularia sub ꝓp̄is
rōnibus. puta si non habet spēs infusas
nisi quidditatū quia ille non sunt rōnes
cognoscendi singularia sub ꝓpꝛijs rōni
bus. sicut. n. vniuersale non dicit totā
entitatē singl'ariū sic nec cognoscibilita·
tē. ⁊ ita quod est ꝓpꝛa rō cognoscendi
vniuersale non est ꝓpa rō cognoscendi
ꝓpꝛie ⁊ distincte singulare. vel si ponit̄
cognoscē habitualiter ⁊ abstractiue sin
gularia q̄tum sunt cognoscibilia ab itel
lectu creato. ꝓcedendū est cuiuslibet sin
gularis ꝓpꝛiā esse spēz in intellectu illo
⁊ ita plures spēs eiusdē spēi. ⁊ etiā infini
tas spēs infinitoꝝ singulariū possibiliū
¶ Qꝛ si alicui non vr̄ attribuēda huic aīe
ꝯfusa cognitio nec distincta infinitoꝝ
siue per spēs infinitas siue finitas potest
dici ꝙ hec aīa nouit habitualit̄ ⁊ abstra
ctiue aliqua singularia per ꝓpꝛias spēs
infusas. ⁊ aliqua non nouit habitualit̄
pōt tñ noscere illa habitualiter si illa si
ant in exñtia reali eo mō quo dictū fuit
2° li. ꝙ angelus pōt acquirere notitiā ali
quoꝝ obiectoꝝ ꝑ actōem illoꝝ in intel
lectu suo. nec tñ oꝫ ponere aīam illā nos
cere actualiter q̄dditates nec singularia
quia notitia actualis in genere ꝓpꝛio ē
ꝼm virtutē naturalē ipsius intellectus ī
se. non aūt pōt intellectus finitus ad q̄·
cūq₃ obiecta simul distincte ꝑcipiēda cō
uerti virtute nāli ¶ Loquēdo tñ de cog
nitione intuitiua que est de natura vel
de singulari ut ꝯcernit actualē exñtiā.
¶ Dico ꝙ illa est vel perfecta qualis est de
obiecto ut presentialiter existens. vel im
ꝑfecta qualis est opi. de futuro vel mēo
ria de preterito. hoc mō non nouit oīa
etiā habitualiter in genere ꝓpꝛio q₂ ob
iectū illo modo nō est cognoscibile nisi
ut presens in se. vel in aliquo in quo ha
beat esse ꝑfectius q̄ in se. sed cognoscere
isto modo non est cognoscere in genere
proprio. non. n. esꝫ nata sic cognosci ses
sio petri nisi esset presens in se. ⁊ ideo
cū multa obiecta non fuerit nec esse po·
tuerit presentia illi intellectui ꝼm exñtiā
actualē illoꝝ non potuit habere notitiā
intuitiuā ¶ Et si dicat̄ ꝙ potuit hāc ha
bere per spēs infusas. Hoc falsum est. tū
q₂ spēs infusa repñtat obiectū ut abstra
hit ab actuali exñtia q₂ eodē modo rep̄
sentat siue obiectum existat siue nō exi·
stat ⁊ per ꝯñs non est ratio cognoscendi
exñs ut exñs ¶ Tum q₂ veritates cogno·
scibiles cognitōe intuitiua de exñtibus
ut existentia sunt. s. veritates contingen
tes non possunt cognosci per spēs quas·
cunq₃ innatas quia ex cognitione termi
noꝝ non potest cognosci veritas ꝯplex
oꝝ contingentiū de illis terminis quia
illarum ꝯplexionū veritas non includit̄
in terminis. oportet igitur propter veri·
tates contingentes que sunt de existenti
bus ut existentia sunt cognoscēdas. ha·
bere aliqua obiecta in se presētia ut pos
sint in se intuitiue cognosci ⁊ videri. et
hoc non potest fieri in proprio gener̄ ni·
si ipsis rebus in se scđm suam existentiā
presentibus ⁊ ita illa cognitio intuitiua
in genere ꝓpꝛio actualis vel habitualis
non potest dari illi anime de omnibus
⁊ quo ad hoc necesse est dicere ꝙ ꝑfecit
sicut alia ⁊ alia obiecta alio ⁊ alio mō
cognoscit. ¶ Similiter quantum ad in
tuitiuam imperfectam que relinquitur
ex ista perfecta. quia de talibus plurib⁹
perfecte intuitiue cognitis derelicte sunt
plures memorie quibus cognoscunt̄ illa
obiecta quantum ad cognitiones existē
tie non ut presentia sed ut preterita.

¶Et si obijcitur q ex re presente nō relin quitur nisi species intelligibilis in intellectu ꝛ in parte sensitiua species imaginabilis i virtute fantastica. ¶Hoc falsuꝫ est. quia de re pn̄te non tm̄ relinquitur spēs sensibilis in fantasia sed aliqua in potentia memoratiua. ꝛ ille potētie cognoscunt obm̄ sub alia ꝛ alia ratione. nā vna cognoscit obiectū secūdū se absolute apprehēdēdo quidditatē ei⁹. alia apprehēdit obm̄ ut in preterito apprehensum. ita q apprehensio preteriti est imediatū obm̄ ꝛ obm̄ imediatū illi⁹ apphensionis preterite ē obm̄ mediatū recordationis ita etiā pn̄te aliquo sensibili sensui pōt vtute illi⁹ cāri in intellectu duplex ꝯgnitio. vna abstractia qua itellect⁹ agēs abstrahit spēꝫ quidditatis vt quidditas est a spē i fantasmate. que i e presentat obm̄ absolute n̄ ut existit nūc uel tūc ꝛ alia pōt eē in sensu cognitio intuitiua q̄ coopat̄ in intellectui. ꝛ ab hac pōt derelinqui habitual' cognitō intuitiua i meōria itellectia. q̄ sit nō quidditatis absolute. sicut fuit alia. sed cogniti ut exn̄s qn̄ i preterito apprehēdebat̄ ut preterijt. Hoc mō xp̄us p experientiam didicisse d̄r multa. hoc ē p ꝯgnitōes intuitiuas. i. istorū cognitorū q̄tū ad existētiā ꝛ p memorias derelictas ab eis.

Ad argumenta patꝫ ad primuꝫ per hoc q textus euangelij nō est exponendus ut tm̄ profecit secundū apparētiam. qꝛ scōm aug. 83. q. q. cōtra apollinaristas. euangeliste narrant historias ꝛ ideo verba eorum vera sunt ut exprimūtur ꝛ nō sic ō alijs sermonibus tropicis scripture sacre. ꝛ hoc ēt declarat auctas Ambro. ꝛ apostoli ad hebreos. quia vē in eo aliquis sensus profec. n̄ q aliquorum cognitionem abstractiuam habitualē acquisiuit sed intuitiuā tam actiualē q̄ hitualē. ¶Ad illō p̄º metha. ꝛ 2. posterioꝝ. dico q illa ꝯgni⁹ q̄tū ad aliqd ē necessitatis in nobis ꝛ aliq mō nō q̄ ad ꝯgnitōem ītuitiuā sp ē necessitatis ꝛ quo ad hoc ꝯpetebat xp̄o. qꝛ fuit nobiscū viator. q̄tum aūt ad ꝯgnitōnē abstractiuā nō sp ē nccīus ille pcessus. qꝛ hec pōt hr̄i p spēs nō tm̄ abstractas sꝫ infusas. quibus habuit eā xp̄s. ꝛ iō quo ad hoc nō fuit modus ille nccīus i xp̄o sicut in nobis. ¶Ad 3m dico q discursus. non sp facit acquirere cognitōem ō conclusione ad quā discurrit. sed uel sic ul' illa cognitione vti prehabita. ꝛ ita dico in pposito q xp̄s potuit discurrere ad conclusiones quarū prius hūit ꝯgnitionē abstractiuā. ¶Et si obijcitur ꝯtra primum membrū. s. de cognitione abstractiua singulariū scōm pprias rationes singularium siue omnium secundū illā scōaꝫ viā. siue aliquorū scōm t̄ciā qūo poterat competere xp̄o ꝛ non nobis cū simus eiusdē spēi cū eo. ¶R̄. ista negatio n̄ ē i nobis qꝛ repugnet intellectui nr̄o ꝯgnoscem⁹. n. singularia sb̄ pprijs rationib⁹ i pr̄ia eodē itellectu quē mō hē⁹ sed p statu isto inte⁹ nr̄ nihil ꝯgscit nisi q pōt gignē fantasma qꝛ n̄ imutat̄ imediate nisi a fantasmate uel a fantasiabili. ētitas āt singular' n̄ ē ppria rō gignēdi fantasma. sꝫ tm̄ ētitas nāe precedēs illā ētitatē singularē. ipa aūt entitas singular' n̄ ē nata mouē imediate aliquaꝫ potētiā ꝯgnitiuā nisi itellectū. ꝛ q nr̄m nūc nō moueat ē ppt̄ ꝯnexionē ei⁹ ad fantasiā. in pr̄ia vō n̄ est talis ꝯnexio iō ibi hoc ut hoc intelligetur.

Quarto queritur. ¶Utrū aīa xp̄i nouerit oīa perfectissime in genere propo R̄ndeo. q potest intelligi de cognitione actuali ul' habituali de habituali dico q perfectissime nouit. quia sicut positum est. dist. decimatertia istam animam posse hr̄e summam gratiam possibilem creature ita probabile est quod habeat species intelligibiles pfectissimas p quas intelligit. Si autem queratur de actuali tūc

distinguendum est de abstractiua ꝛ in/ tuitiua quantum ad abstractiuam non potest perfectissime noscere ex ea parte qua intellectus est causa ptialis respcu intellectõnis quia intellcus suus non ē perfectissimus intellectus creatus ꝛ ꝙ to ista cā ptialis ē ipsectioꝛ tāto intellec tio ē ipsectioꝛ. illa. n. elicitur secundum virtutem intellectus ꝛ obi pñtis sine mi raculo spāli. si tñ spēs infusa alicuius obi in anima xp̄i ponitur tanto pfecti/ oꝛ spē infusa cuicunqꝫ intellectui. ꝙto i tellectualitas anime xp̄i deficit ab intel lectualitate alterius intellectus tunc to tum istud. s. intellectus anime xp̄i cum illa spē infusa pōt equari toti illi. s. itel/ lectui alterius cum sua spē. Et si totalis causa equatur totali. licet vtraqꝫ ptial sit diuisim iequalis vterqꝫ ptiali pōt se qui effectus equalis. De intuitiua cum sibi obiectū nō ut i spē agat. sed ut in se pñs. ꝛ ut in se pñs est idem ꝛ eodemmō cum quocūqꝫ opetur sequitur ꝙ intelle ctus cº intellectualitas est inpfectioꝛ hē bit illū actū impfectiorē sed de intuitia in verbo pōt dici intellectus ille pfectis sime videre. sicut ꝛ uidet verbū.

Illud quod ꝑ timit tendum non est.

Circa istaꝫ. 15. dist. in qua magister agit de defectibus assumptis cum natura humana quero vnum.

¶ Utrꝫ. s. in aīa xp̄i ꝑm portionem superi orem fuerit verᵒ doloꝛ. ¶ Q nō cōtraria nō pñt eē in eodem. gaudium ꝛ tristicia sunt huius ĝ. maioꝛ ꝓbatur. tum qꝛ ꝯ dictio est maxima oppositō. ꝛ ideo iclu ditur in omnibus oppositionibus ꝛ ꝑ cōseques sequitur ad omnes ita quod ad quecunqꝫ opposita secūtur ꝯdicto/ ria. Tum quia hoc vult philo. 4. met. ubi dicit ꝙ si contraria ponantur simł in eodem sequitur contradictoria veri ficari. Et si dicatur ad ma. contraria eē simul in eodem motu uel in mobili. qꝛ

tinᵒ a quo nō simul totaliter expellitur nec tinus ad quem totaliter acquiritur immo quod mouetur dum mouetur ꝑ tim est in termino a quo ꝛ ptim in tmi no ad quem ex. 6. phicoꝝ. ꝛ. nono. me/ tha. Contra hoc qꝛ nō sunt simul in sū/ mo ꝛ in eē pfecto. qꝛ sic sūt in cōpossibi lia. qꝛ qñ simul sunt vnuꝫ diminuit ali ud. hic aūt gaudiū non diminuebatur qꝛ non fuit decens vt fruitio illius ani/ me diminueretur ꝑ actū meritoꝛiū sic acceptum trinitati vt satisfaceret ꝓ gnē humano. si dicatur ad minorem ꝙ gau diū ꝛ tristicia nō sūt ꝯria in ꝓposito. qꝛ nō sūt de eodem. Contra illud circa qd̄ fiūt contraria ꝛ sbiectū idem. Sed non oꝫ ꝙ habeant cām eandē. ita. n. sūt con traria ꝛ incompossibilia albū ꝛ nigruꝫ si fiant a cōtrariis causis. s. calido ꝛ fri gido sic si possent fieri ab eadem causa. ¶ Sꝫ obm̄ se hꝫ ad illas passiones vt cā effectia ergo. ¶ Preterea secūdo. impas sibilitas corporis est i corpoꝛ a deo glo rificante ꝛ tamē nō patiꝛ secū passioneꝫ corporis ab alia cā iferiori ergo impas sibilitas ꝛ passio a diuersis cāis sūt in/ compassibilia igiꝛ pari ratione in ꝓpoi to. ¶ Preterea. 3º ipeccabilitas aie ex hoc principaliꝛ ꝯuenit ꝙ ꝯiungitur fini vl timo imediate. ꝛ tñ cum hoc nō stat ꝙ ipa sit peccabilis circa quodcūqꝫ aliud obiectum. vbi ē tāta oi. ꝙta in ꝓposito qꝛ obiectoꝝ circa que fierent opposita illa. Preterea. 7. ethicoꝝ. delectatio ve hemes expellit tristiciā nō tm̄ oppositā sꝫ et ꝯtigentē. igꝛ dato ꝙ nō fuit cōtra/ rietas adhuc tñ gaudiū excellēs ō vno excludit oēꝫ doloꝛē. ¶ Cōfirmaꝛ qꝛ ꝭꝫ A uic. 6. nālium. p. 4. c. 5. potentie nāles i tēse mutuo se impediūt actibᵒ suis intē sis. qd̄ patet in raptu pauli in q̄ nesciuit vtꝝ in corpoꝛe ul extra corpᵒ viderit ar chana illa de qbᵒ loquiꝛ 2ª. ad corint. 12 igiꝛ mlto magis videꝛ ꝙ potētia eadem ex vehementi operatione ꝛ passione cir ca vnū obiectū ipediat se ipaꝫ circa aliō

obiectum in operatione ⁊ passione. Cō
firmatur etiam p.17. ppositōnē de cau
sis ois uirtus vnita maior ē. ⁊ p ɔn̄s di
spsa minor. ¶ Preterea. gaudiū sequitur
dilato cordis ⁊ tristiciā ɔstrictō igitur
nō pn̄t eē siml'. nō eni sil' pōt cor dilata
ri ⁊ ɔstringi. ¶ Preterea. hill. in lr̄a videt
expresse remouere tristiciam v̇am ⁊ do
lorem a xp̄o. ¶ Contra. ysai. 53. vere do
lores nr̄os ip̄e portauit. ¶ Preterea tre
n̄. i. di in psona xp̄i. videte si ē dolor sic
dolor meus. sed omni dolore nō attige
re portionem supiorē aie. pōt eē maior
dolor. sicut ⁊ omni gaudio in portione
alia pōt eē maius. s. illud quod est i por
tione suprema. sicut patet in beatis.

¶ Preterea. xp̄s meruit in sua passione.
meritum principaliter cōsistit in supe
riori portione. ¶ Preterea. satisfecit p pec
cato Ade. Adam autem peccauit scōm
portionē supiorem igit̄ s3 illā satisfecit
xp̄us. satisfactio. n. d3 eē s̄m illud s̄m q̄
peccatur. ¶ Preterea mors xp̄i fuit violē
ta g̊ inuoluntaria ⁊ tristis. an̄s proba
tur quia tūc nō fuit naturaliter mortu
us. nec absolute mors est naturalis sed
pena nature lapse. ¶ Preterea Dam̄. li. 3°
c. 28. ē timor naturalis nolente anima
diuidi a corpore ppter eam a principio
a conditore ipositā ipsi nālē ɔpassionē
⁊ familiaritatem propter quod eni tie'
tur malū imminens. propter ide3 est tri
sticia de malo presente. igitur p natura
lem legem impositam a conditore tri'
stabatur anima illa de passione. ⁊ p cō
sequens q̄tum ad portionem superiorē
q2 ad illam ptinet respicere legem a cō
ditore impositam qua iudicatur s3 re'
gulas eternas. ¶ Preterea idem ibidem.
nequaquam dimittas passiones assuit
circa patiens corpus. neq3 turbatione3
⁊ tristiciam de intra citra animā turba
tam ⁊ tristata3 neq3 mestus ē ⁊ orat ci'
tra intelligentiam mestā ⁊ orātē p intel
ligentiam aūt significat saltē aliqd exce
dēs sensualitatē. Preterea sup illud ps̄.
repleta est malis anima mea. dicit Au.
nō vicijs s3 penis. igit̄ ql3 portio.

Hic distinguitur.

de superiori portione. vt est natura. et
sic dolet. quia fundatur in anima dolē
te vel ut ratio ⁊ sic non doluit q2 nō p
comparationē ad obm̄ quod respicit.
Contra illam di. arguitur. nullum pre
dicatum dicitur ineē alicui rōne inherē
tie alicuius quod accidit sibi sic n̄ dr̄ hō
s3 musicā edificar̄. l3 musico accidat edi
ficare sine edificatorē eē. igr̄ nec s3 por
tionē supiorem dicetur aia dolere. si
tm̄ alicui accn̄ti accn̄taliter ɔiuncto por
tioni supiori insit dolor. ¶ Cōfirmatur
rō. q2 sic posset dici aia intelligere s̄m
voluntatem ut nā nō ut uolūtas. q2 ip
sa aia uel nā que est voluntas uel in q̄ ē
voluntas intelligit. Preterea anime vt
distinguitur a potentia uel potentijs n̄
ɔuenit dolere sicut nec respicer̄ obiectū
de quo doleat sed ipsa est tantū vna s3
se i portōe inferiori ⁊ supiori ut non re
spicit aliqd obiectū. ⁊ ut ē tm̄ act' pmus
igit̄ vt ē vna in illis duab' portionib'
nō pōt eē ratio ppi quā altera earum
doleat igitur propter animam que est
eadē portioni inferiori dolenti. n̄ dicet̄
doler̄ portio supior q̄ nō ē ei eadē. Pre
terea si ut natura conuenit dolere hoc
maxime conuenit sibi propter separati
onē eius a corpore. quia sibi ut natura
conuenit perficere corpus ⁊ naturaliter
inclinari ad corpus. sed ɔn̄s est falsum
quia in separatione eius a carne fuit fa
cta impassibilis. igitur tunc non trista
batur.

Ad solutionem hu

ius. q. p̄mittēda ē auctas Aug'. 14. de
ci. c. 15. ubi dicit sic. dolor carnis tan
tūmō offēsio ē aie ex carne. ⁊ quedā ab
e' passione dissensio sicut animi dolor
q̄ tristitia nūcupat̄ ē ei' dissēsio ab his
rebus que nobis nolentib' accidunt.

Ex hoc patet di. inter dolorem ꝓprie dictuz qui. s. inē anime ex carne. ⁊ primo ꝑm partem sensitiuam. ⁊ tristitiam ꝓpe dictam que inest anime secundum se. ⁊ primo ꝑm uoluntatem intellectiuam ¶ Ad huius ergo questionis solutionem primo uidendum est quid sit dolor. ⁊ quid tristicia accipiendo vocabula hic proprie. 2°. quomodo ver° dolor fuit i anima xpi. ⁊ ꝑm quam potentiam ⁊ de quo obiecto. 3° de tristicia. ⁊ ibi primo si ipa infuit ꝑm portionem superiorem ⁊ 2° an infuit secundum portionem inferiorem. ⁊ de quibus obiectis. De pmo dicitur ꝙ prima radix doloris est inmutatio offensiua uel corruptiua dispositionis conuenientis nature sicut econtra prima radix delectationis est imutatio saluatiua dispositionis conuenientis nature. 2° ⁊ ꝓxima radix est apprehensio huius imutationis nec sufficit secunda radix sine pᵃ aliodn beat° post resurrectionē posset dolere. quia si esset in igne perfectissime apprehenderet summum calidum non tamen lederetur ab eo. ⁊ ita si sola apprehensio sine inmutatiōe prima sufficeret posset beatus dolere existens in igne afflictiuo. ¶ Sed de apphensione distinguitur. quod aliud ē apprehensio. aliud perceptio. quia apprehensio sensitiua habet pro obiecto ipm sensibile puta apprehensio visus colorē auditus sonum. sed perceptio annexa apprehensioni habet pro obiecto nociuum tristans uel proficuum letificans sensum. ⁊ hec intentio conuenientis uel disconuenientis habet vi rei ad mouenduz ad passiones quales res ipsa posset facere. sicut patet per philosophū. li. de motu animalium quod fantasma mouet aliquando ut res ad calefactionem quidem ⁊ frigefactionem. ⁊ modica inmutatio cordis facit magnam imutationem corporis sicut magnam imutatōnem in naui facit modica imutatio in gubernaculo nauis. igitur ille intentiones virtutez obiecti habentes. possunt mouere ad passiones animales. ut dolorem ⁊ gaudium ⁊ concomitanter ad passiones naturales corporis secunduz calidum ⁊ frigidum. sic ergo dicitur ꝙ apprehensio est tantū causa sine qua n̄ ut radix secundo respectu doloris. sed perceptio est causa propter quam sit ipsum autem obiectum precedit ut causa per se ⁊ propter istam rationez motiui quam habet intentio cōuenientis ⁊ nociui ad passionem animalem sicut ⁊ obiectum ꝙ illa intentio circumstat habz rationem motiui ad istam passionem naturalem corporis. quam cōcomitatᷣ illa passio animalis. Contra ista. primo uidetur ꝙ illa prima radix sit nulla. qꝛ ꝑm eum sicut in dolorᷣ est imutatio corruptiua dispositionis cōueniētis nāe. ita in delectatione est immutatio inductiua uel saluatiua eiusdem. sed ista imutatio nulla uidetur esse. quia quero ad quem terminum ē. nō ad primaz sensationem. quia precedit eam sicut prima radix secundam. nec multomagis ad sēsationē sequentem passionez quia ista sequitur vtranqꝫ radicez. igitur ipa est ad vtranqꝫ dispositionem ut ad ꝓxiᵐᵐ terminū que naturaliter precedit omnem actum tā sensus ꝙ etiā potētie delectantis uel tristantis. sed nihil tale videtur necessariū ad delectationem. qꝛ nihil ꝑcepit ambo ista nisi forte species. sed si species prefuisset in virtute fantastica conseruante species. nihil minus posset eē conseruatio necessaria. ⁊ ōnis radix necessaria ad delectationem deberz tūc conseruari si etiam sensatio fieret n̄ minus posset esse aliqua delectatō. quia n̄ minus esset operatio perfecta quam cōcomitatur delectatio secundum philosophuz. x. ethicoꝝ. preterea ꝙ 2ᵃ radix sufficiat sine prima. probatur. quia licz organum sit corpus naturale ⁊ ideo passibile passione naturali tamen inquātū organum est mixtum ita ꝙ ē in media

¶ hervi quod libeto xi. q viii et ix. et quod libeto xii. q ix

ꝓportione sensibiliuȝ. hoc modo natū est immutari imutatione intentionali ab obiecto inquātū sensibile. ⁊ hoc mō aliquod obiectum est sibi conueniens ⁊ aliquod disconueuiens et per conse quens etiam aliquod delectans ⁊ ali quod affligens. igitur licet circūscribat omnis actō prior ista actōne intētiona li ab obiecto. si ipa sit alicuius obi dis cōuenientis in organū sensus uel in sen su. seqt dolor maīfeste ⁊ h° uidet qbus dam sensibilibus quoꝝ sensationibus licet inducat dispō saluās naturā indi uidui. tn̄ ipa affligunt si sint disconue nientia sibi uel organa sensus. sicut de amara potione de qua dolet gustus. lȝ sit salubris infirmo. solus. n. sensus tac tus dat⁹ ē aīmali a natura. ut p ipȝ pci piat corruptiua nature ⁊ ea fugiat ⁊ ibi concomitatur cōueniens uel discōueni ens nature ⁊ sensui ut sensus. ⁊ sic cōco mitantur ibi due immutationes quaꝝ tn̄ vna est alterius ratōnis ab altera. et possit illa que est sensibilis in sensum eē sine alia ⁊ ecōuerso. ⁊ ita discōueniētia in vno eēt sine discōueniētia in altero. ⁊ ita dolor sine illa pma radice. ¶ Quod obijcitur de beatis tāgetur. in. 4. q̄mō corpa beatoꝝ nō paterent īu igne. ¶ Cō tra illud de differentia perceptionis ⁊ comprehensionis quia videtur ꝙ vni⁹ potētie non sit nisi vn⁹ perfectus actus simul. igitur sensus circa obiectū suū non sunt ponēdi simul duo actus. licȝ idem ut pfectus posset dici pceptō ⁊ ut imperfectus posset dici apprehensio. ¶ Unde apprehēsio dicitur quando pro pter dispositionem sentientis intus oc cupati ꝓpter operationem uel circa ac tionem aliaꝝ potentiaꝝ operatio sen sus est imperfecta. si etiaȝ ista deberent distingui magis videtur perceptio r̄mo ta a dolore quam apprehensio. quia magis videtur delectabilis operatio ꝙ̄ exprimit perceptio ꝙ̄ passio. quaȝ uiō tur exprimere apprehensio. ¶ Quod eti am videtur dicere de obiectis perceptō nis sensitiue. quod sunt intentiones nō videtur verum: quia nullus sensus po test illas relationes percipere. sed tātū aliqua absoluta que sunt principia mo uendi relationes non sunt pncipia mo uendi sensum aliquem ad actum que cumqꝫ. ¶ Similiter si ista ponantur eē obiecta alterius actus ab apprehensio ne. videtur ꝙ oȝ ponere duos sensus vi sus ⁊ duo sensus audit⁹ ⁊ sic de alijs qꝝ alē pcipiat colorē vel sonū: ⁊ alter pci piat intentiones illas circunstantes. qr secundum ipsa obiecta distinguuntur potentie. ¶ Quod adducunt de motu animalium non est ad hoc ꝙ ille inten tiones conuenientis ⁊ nociui causent ip sas passiones corporis quas concomi tātur animales. nec ipsas passiones ani males. sed magis est ad hoc ꝙ illa obie cta sensibilia que relucent in fantasma tib⁹ siue ipsa fantasmata rōne obiecto rū causent tales passiōes. ⁊ iō ista litte ra fac ad h° ꝙ n̄ oȝ ponere alias rōes ob tias cāntē dolorē ꝙ̄ q̄ sūt in fātasmate.

Aliter potest dici ꝙ sic generaliter actiua ⁊ passiua sunt quedā nē absolute puta calidū. ⁊ aliqđ absolu calefactibi^e ⁊ sup ista absoluta fūdāt q̄ dā relationes secundū ꝙ hec passiua in clinantur ad hec actiua. ut ab eis recipi ant formam ad quam sunt in potentia passiua ⁊ quando ipsa sic proporciona ta approximantur. ibi est aliqua relatō approximationis mutue ad quem se quitur passiuum recipere formam ab actiuo huius tamen actionis in actiuo non fuit ratio relatio aliqua precedēs puta relatio actiui siue approximatōis sed iste relationes erant cause sine quib⁹ non sed ratio fuit ipa natura absoluta actiui sic in ꝓposito potest dici quod h° absolutum ut visus inclinatur ad ali quid ut ad extrinsecum perfectiuū puta ad album perfectum siue pulchrum. ⁊

econuerso. relatio terminantis relatio
nem inclinati ad inclinans dicitur cõue
nientia. que ut accipitur in omnibus sẽ
sibus non est relatio equiparantie, sed
disquiparantie. prout conueniens dicit
illud ad quod sensus inclinatur vt ad
aliquod perfectiuum extrinsecuz. ꝛ dis
conueniens a quo declinat vt a corrup
tiuo ꝛ offensiuo extrinseco, nec est alia
ratio quare visus inclinatur sic ad al
bum nisi qꝛ uisus est talis natura ꝛ al
bum talis. sicut nec est aliqua ratõ qua
re materia inclinatur ad formam ut ad
perfectionem extrinsecam nisi quia ma
teria est talis entitas absoluta ꝛ forma
talis. hunc autem respectum fundatuz
in absolutis istis sequitur approxima
tõ que tunc est maxima quando albuz
in se presens ꝛ ut presens videtur a vi
su vel percipitur. ex hac approximatio
ne sequitur ꝙ illud quod inclinatur re
cipiat a perfectiuo illo ad quod inclina
tur aliquam perfectionem que perfectõ
dicitur delectatio. que quia non est ĩ po
testate passiui in presentia agentis dicit
eẽ passio, licet sit vere qualitas. ꝛ non
de genere passionis vt est predicamen
tuz. vt a'ias dictum fuit. ꝛ propter simi
lem rationem dicitur passio ipsa intel
lectio licet sit vere qualitas. ꝛ sicut intel
lectio habet aliquid preter illam ratio
nem. s. ꝙ respicit obiectum ut actiuum.
ita ꝛ illud respicit causam effectiuam a
qua est sicut passio. ita quod ex istis du
obus dicitur quod hoc est actio ꝛ illud
passio. ratio igitur causandi delectatio
nem istam non est conuenientia que fu
it relatio in obiecto nec etiam presentia
per perceptionem que est alia relatio q̃i
approximatio agentis ad passum, sed
sola forma absoluta super quaz funda
batur relatio obiecti est ratio causandi
istud absolutum quod est delectatio in
illo absoluto quod iclinabatur ad hoc
absolutum vt ad perfectiuũ extrinsecũ

ita etiam per oppositum de dolore. q̃a
absolutum quod inclinatur ad absolu
tum conueniens declinat ab absoluto
corruptiuo. quod dicitur disconueniẽs
ut refertur ad potentiam. ꝛ si 2° sequit
approximatio, tunc 3° sequitur ex hoc
impressio huius passionis que ẽ dolor
contra inclinationem ipsius recipientis
vt forma intrinseca. sicut actum est cõ
tra eius inclinationem vt extrinsecum.
¶ Quod ergo commũiter dicitur ꝙ con
ueniens delectat ꝛ disconueniens tristat
hoc non debet intelligi causaliter. qua
si conuenientia ꝛ disconuenientia sint
ratiões causandi delectationẽ ꝛ dolorẽ
ĩ potẽtia. sꝫ abstrahim⁹ quasdã ratõnes
generales ab ipsis absolutis distinctis
quib⁹ ꝯuenit effectus ille q̃ est delectare.
ꝛ ab illis quibus conuenit effectus ille
qui est causare dolorem ꝛ illas ratiões
conuenientes uel disconuenientes voca
mus sicut dicimus omne actiuum ap
proximatum passo agit in illud actiuũ
ꝛ passiuum non sunt rationes agendi
nec patiendi. loquendo de istis relatio
nibus quibus circumloquimur absolu
ta. ¶ Si queritur cui imprimitur il
la forma: que est delectatio uel illa que
est dolor ꝛ cuius sit talis inclinatio in
anima. an. s. sensitiue vel appetitiue.
¶ Respondeo possumus distinguere po
tentiam qua anima potest hoc appre
hendere ꝛ qua inclinatur in hoc ut im
perfectiuum extrinsecuz. que inclĩatio
nata est terminari apprehensione sola
precedente. ꝛ ita sicut sensui per se attri
buimus apprehendere ita videtur ꝙ sic
inclinari. s. ꝙ terminatio talis inclinati
onis sequatur apprehensionem conue
niat appetitui sensitiuo. ¶ Nam prop
ter nihil aliud ponimus appetitum sen
sitiuum quam propter talem iclinatio
nem ꝛ eius terminationem siue delecta
tionem consequentem apprehensionez
ꝛ ita cum eiusdez potentie sit forma ter

minans cuius erat inclinari. delectatio erit in appetitu qui inclinabatur. Hoc confirmatur per Dam. 28. animalium passionum terminus. i. diffinitio est iste passio est motus appetitiue virtutis sensibilis in imaginatione boni et mali: sensibilis ponitur pro perceptibili. quia sensibilis non perceptibilis non dicitur proprie passio animalis. in imaginatone boni et mali ponitur ut causa quia illud absolutum quod est bonum vel malum quod dicitur conueniens uel disconueniens est causa huius passionis. imaginatio. i. sensatio in communi est quasi approximatio agentis ad passum.

Preterea virtutes morales ponuntur in appetitu et non in parte cognitiua ut distinguitur contra appetitum. et ponuntur potissime propter delectatones et tristitias vitandas. igitur huius passiones sunt in eadem parte et non in cognitiua. Quod igitur dicit Auic. 8. metha. quod delectatio est coniunctio cuiuslibet virtutis cum conuenienti. accipit ibi virtutem ut includit cognitiuam et appetitiuam suam propriam quia quelibet virtus cognitiua habet suam propriam appetitiuam nec potest perfecte coniungi cum conuenienti nisi secundum vtranque coniugatur et propter propinquitatem accipiuntur tanquam vna potentia. sunt enim inseparabilius coniuncta quam operatio et delectatio. quas philo. decimo ethicorum. dicit non posse ab inuicem separari et ideo videri eadem. vnde tales predicatones sunt causales. Ulterius de tristitia quantum ad aliquid est similiter dicendum. et quantum ad aliquid non. nam appetitui sensitiuo est aliquod absolutum ex natura sua conueniens vt perfectiuum extrinsecum. et aliquod disconueniens vt corruptiuum extrinsecum pro eo quod ille appetitus naturaliter se habeat ad obiectum. Unde secundum Dam. vbi supra. ducitur et non ducit. non sic obiectum comparatum ad voluntatem que libera est. licet aliquid ex natura sua sit conueniens voluntati puta ultimus finis. tamen fit vltimate conueniens sibi per actum voluntatis acceptantis. et complacentis sibi in illo et tali conuenientia posita puta per velle obiecti et disconuenientia per nolle. et ita relationibus conuenientis et disconuenientis concomitantibus relationes voliti et noliti sequitur approximatio huius obiecti. s. apprehensio circa volitum vel nolitum. et ex hoc vltimo dicitur sequi in voluntate passio ab ipso obiecto sic presente. s. gaudium vel tristicia. Quod autem tristicia proprie sumpta sit passio voluntatis videtur. quia non est aliqua eius operatio quia non velle: patet. nec est non velle vel nolle. probo: quia deus et beati possunt summe non velle. non tamen possunt tristari quia non possunt euenire illa respectu quorum habent nolle. tristicia autem est de his que nobis nolentibus accidunt secundum Aug. Preterea deus summe nolens aliquid prohibet ne illud vnquam eueniat. sed posito tali nolle in viatore et ponatur illud nolitum euenire tristabitur. et eo magis quo magis noluit. ex diffinitone tristicie secundum Aug. erit igitur in eo aliquid quod prius non fuit. quia prius non tristabatur. sed non est in eo aliqua operatio nec simpliciter nec secundum aliquem gradum secundum quem non prefuit. Non est etiam passio illa in voluntate ab ipsa voluntate effectiue. quia tunc esset immediate in potestate voluntatis sicut volitio et nolitio. sed hoc est falsum. quia nolens aliquid si illud eueniat non videtur immediate habere tristiciam in potestate sua. si esset etiam a voluntate vt a causa effectiua esset eius operatio ut uelle quod est ab ea. Si obijcitur quod tunc obiectum necessario ageret in voluntatem imprimendo illam passionem. quod videtur esse contra libertatem voluntatis

Respondeo voluntas non necessitatur simpliciter ab obiecto sed inter ipsam ⁊ obiectum est aliqua necessitas ꝯñie. sic si uolo necessario volo. ⁊ ita si stat nolitio alicuius obiecti ⁊ illud nolitum euenit videtur necessario sequi tristiciam posse fieri in uolũtate. ¶ Exemplum ponitur de libero tenente terram oneratam seruitute in cuiꝰ potestate nõ est immediate non seruiri. sed in eius potestate immediante ē non tenere terram illam ⁊ mediãte hoc non teneri ad seruitutem ¶ Ita in ꝓposito immediate in potestate voluntatis est non nolle ⁊ mediante hͦ non tristari. quia non erit sicut nolituz ¶ Et si queratur quare non potest volũtas recipere nolitionem ab obiecto sicut passionem illam a nolito ¶ Respondeo. voluntas ut volũtas libera est sed ut nolens non est formaliter libera. qꝛ habet formã determinatã ad vnum que ē ipsa nolitio. lꝫ aũt liberꝝ vt liberꝝ non imediate patiatur ab alio: tamẽ ut determinatum ad vnum oppositorũ quod est sibi forma naturalis. potest ꝑ illam formã determinate se habere ad vnum oppositum ⁊ non ad vtrunqꝫ.

Preter illũ modũ tristandi qui videtur melior quãdo. s. obiectum fit disconueniens ꝑ nolle voluntatis. videtur dubiũ de discõuenientia alia ipsius obiecti. vtruz sufficiat ad causanduz tristiciã. ut si est obm̃ discõueniens naturaliter ⁊ non nolitũ libere uel si obiectum est disconueniens appetitui sensitiuo ⁊ sibi triste erit ꝑ hoc sufficienter discõueniens voluntati ꝓpter colligãtiã volũtatis cum appetitu sensitiuo. dũ tñ ostendaẗ sibi per intellectuz ¶ Quantum ad primũ posset dici ꝙ disconuenientia naturalis obiecti siue nolituz ab ipsa voluntate ut naturali absqꝫ hoc ꝙ illud obiectum sit nolitũ nolle elicito sufficit ad tristiciaz voluntatl quod declaraẗ. qꝛ secũdũ Aug. i ench. Voluntas ita vult beatitudinem ꝙ nõ põt velle miſiam. illõ aũt velle btitudinis ē nãle. vt dictũ ē. i. di. pri. igr̃ velle nãle alicuius suffic̃ ad non velle oppoĩtũ illius ꝑ ꝯñs ad nõ posse gaudẽ de illo opposito. ⁊ ad nc̃rio tristari de illo. sicut nãle velle btitudinis suffic̃ ad tristãdũ de miseria nãliter. ¶ Sꝫ obĩcit ꝯ hoc qꝛ vicia sunt contra naturã ⁊ tñ omnis viciosus siñ tristicia agit. ¶ Rñdeo iclinatio naturalis duplex ē vna ad ꝯmodũ alia ad iusticiã quaꝝ vtraqꝫ est ꝑfectõ volũtatis libera tñ vna iclinatio magꝭ dꝛ nãlis ꝙ̃ alia qꝛ imediatiꝰ ꝯsequitur nãm vt distinguitur contra libertatez ⁊ illa ē inclinatio ad cõmodũ. ⁊ iõ non põt eẽ inclinatõ nãlis ad ꝯmodũ qn̄ sufficiat ad nolle oppositũ ⁊ ad tristiciã. õ opposito põt tñ eẽ iclinatõ nãlis ad iusticiã que nõ sufficit ad nolle liberũ siue ad tristiciã de opposito ¶ Quãtũ ad 2m̄ põt dici ꝙ etiã illa ꝯnexio volũtatis cũ appetitu sensitiuo presentato appetibili ꝑ intellectũ volũtati sufficit ad hoc ut cõueniens appetitui sensitiuo sit cõueniens volũtati ⁊ discõueniens. discõueniens ⁊ triste. ¶ Sic. n. ponitur aliqua delectatio surreptitia precedere in volũtate oẽm actũ liberꝝ voluntatis. ⁊ sic poniẗ i delectatõnibus surreptitijs ita poni põt i tristitijs uel doloribus respc̃u obiectorum tristiũ. ut sicut intellectꝰ coopatur sensui fortiter imutato si ñ sit circa alia distractus ita ponet aliq̃s volũtatem ñ nec̃io coopari. sed vl̃r ꝯpati appetitui sensitiuo patienti. ⁊ hͦ circa idẽ obiectũ si nõ impediatur volũtas ꝑ nõ ꝯsideratione intellectꝰ vel ꝑ aliud impedimentũ vincens hoc mõ diceret ꝙ corrupta violẽter lꝫ delectaretur in uolũtate ex delectatõne appetitus sensitiui. ñ tamẽ peccaret. qꝛ delectatio ⁊ delectabile posset eẽ ñ volitũ ꝙ̃tũ ad oẽz actũ illicituz volũtatis: ſm aũt aliã viã oportẽt dicẽ ꝙ lꝫ delectaretur ſꝫ tactũ nõ tñ ſꝫ volũtatẽ nisi obiectum eẽt libere volitum.

Preter duos modos predictos tristandi uel tres si secundus diuidatur in duos videt posse poni tertius vel 4.us modus tristadi. ppter nolle ɔdicionatū. qñ. s. aliqs nollꝫ aliqd q̄tū in se eēt tñ in aliq̄ cāu vlt illud. Exēplū mercator periclitans in mari nollꝫ pijcere merces si posset effugere piculū Sꝫ hoc nolle ē ɔdicionatū. q2. s. q̄tum in se est nollet simpliciter tamen vult pijcere. q2 non coactus proijcit licꝫ enim propter aliquid non volituꝫ puta periculum eijciat tamen non cogitur inuit9 eijcere hec volitio absoluta enunciaret per volo nolitio ɔdicionata p nolleꝫ si possꝫ aliō ꝛ tal' nolitio condicionata vī sufficere ad tristādū ō sic nolito eueniente sicut ille tristis eijcit merces nec ibi velle oppositū facit tm̄ gaudium sicut nolle condicionatū facit tristitiā talis quid volitio ꝛ nolitio conditionata sufficit etiā ad peccatum mortale. q̄le forte fuit angeloꝝ nō prius deceptorum q̄ peccarent. ꝛ ad meritū quale est in miserante ex corde ꝓximo ñ potēte tñ subuenire in ope igitur sufficit ad passiones cōsequētes velle ꝛ nolle. maxīe qñ actus voluntatis conditionatus est intēsus sufficit ad tristari. sic igitur recolligendo istud membꝝ pōt dici quadrupliciter eē tristiciam ex disconuenienti prope. vnomodo de simplicit nolito actu ꝛ habitu eueniente. 2°. ō habitu nolito ꝛ actu ɔdicionaliter. lꝫ tamen absolute volito contra inclinationem habitualeꝫ 3°. q2 discōueniēs volūtati ut nā q̄rto mō. quia disconueniens appetitui sensitiuo cui coniungitur voluntas nō habituata ad oppositum vehementius q̄ sit inclinatio ei9 ad appetitū sensitiuū

Quantum ad secundum articulum dico q̄ i christo fuit uerus dolor in parte sensitiua. q2 obiectū approximatum tactui suo ꝛ appetitui sensitiuo erat disconueniens illi sensui ꝛ ille sensus erat pfecte pceptiuus. q2 secundum ꝓportionem bone dispositōis corporis e dispō existētie tact9. 2°. de aīma ꝛ illud corpus fuit optime cōplexionatū. sicut aīa ill9 corpis erat pfectissima. Alterius dolor excellens in pte sensitiua nat9 est īpedire vsū ratōis q̄ pbatur q2 pl9 impedit vsum raitonis dolor vehemens q̄ delectatio secundum Aug. 83. q. q. 36. nemo est q̄ nō pl9 lugiat dolorem q̄ appetat voluntateꝫ quando q̄dem videmus immāissimas bestias etiam aspitatibus terreri dolore ꝛ metu. sed aliqua vehemens delectatio sensibilis impedit vsum rationis secundū Aug. 14. de ci. dei. c. 16. q̄ maior in corpor ex voluntatibus nulla est i ipso momēto temporis quo ad eius peruenitur extremum. pene oīs ei9 acies. ꝛ q̄i vigilia cogitationis obruitur. ꝛ philo. 7. ethicorum dicit q̄ furatur intellectum etiā sapientis. igitur multo magis dolor vehemens sensibilis natus est de communi lege impedire vsum ratōis ex h° sequitur q̄ si in martirib9 expositi maximis tormentis intellectus habuit vsū suū q̄ h° fuit ex spēali gratia. ꝛ si obijcitur q̄ tūc fortis politic9 ñ virtuose exponit se talibub9 passionibus excessiuis. q2 in eis nō potest vti virtute ꝓpter vehementiam earum. ꝛ ita priuat se virtute. Rñdeo ipsum pati tales dolores obm̄ est bonū eligibile ꝓpt' bonuꝫ finē ꝛ iō electō ɔsequēs illud bona ē adhibitis circūstātijs debit circūstantib9 cā. lꝫ bo9 act9 formaliter q̄ ē electō volūtatis non maneat cum talibus coniunctis ad que se exponit: ita etiā exponens se fornicationi si in momento summe delectationis non vtatur ratione nec p consequens volūtate. peccat tamen mortaliter exponendo se illi passioni in qua non pōt vti ratione. quē admodū aliq̄s pōt meritorie vel demeritorie exponere se dormitioni i q̄ nō pōt vti ratione

3° q̃tum ad istum articulum dico q̄ si sensu vehemēt patienti a delectabili vel tristabili intellectus possit eē in vsu suo. naturale videt eē vt vehemēt cooperet potentie inferiori. ꝛ voluntas cōpatiat delectando vel tristando ipsi appetitui sensitiuo iuxta modū tactū i tertia via posita in primo arti° de tristicia voluntatis ¶ Sic igitur ad ꝓpositum pōt dici q̄ cum in xp̄o ratio ꝑmansit i vsu suo ꝛ voluntas nō absorta a dolore appetitus sensitiui ꝛ intellectus per ꝯn̄s intuitiue dolorē illuꝫ apprehendit ꝛ volūtati ostendit. illa voluntas ꝯdoluit. q2 naturalit inclinabat ad oppositum. que iclinatio sufficit ad tristiciam ꝺm tertiā viam in ꝑmo arti° ¶ Nō etiam declarat q2 affectio ꝯmodi q̄ est cōcupiscentia ꝓsupponit affectōem amicitie. quia omnis ꝯcupiscens bonū alicui ꝓus vult illi bn̄ esse q̄ illi ꝯcupiscat. si ḡ aliqua inclinatio ad ꝯcupiendū ꝯcupitum pōt eē ratio necessaria tristandi ꝺ opposito. mltomagis iclinatio ad amādum illud cui bonum ꝯcupiscit pōt eē ratio tristicie de opposito bōi ipi° amati. sꝫ voluntas cū sit appetitus ꝑncipalis ꝑsone ꝓprie. q2 qn̄ multa sunt in eodeꝫ superius dicit principale int illa illius suppositi: sicut cum sint mlte cognitiue in hoie supma cognitiua. s. intellectiua potissime dr cognitiua hois vt hō. ita appetitus supremꝰ hois dicet appetitꝰ hois vt hō. igitur nāliter sūme appetit bonum persone cuius est. tanq̄ eius qd diligitur amore amicitie. in quo fundatur ois amor cōcupiscentie. ꝛ ita illum amorem amicitie necessario sequit tristicia de opposito. ꝛ ita corruptio persone necessario erit tristis voluntati.

¶ Aliomō quia voluntas necessario colligat appetitui sensitiuo ꝺm vnam opi. q̄ fuit tertia via in ꝑmo articulo. ꝛ illa colligatio fuit perfectissima in xp̄o ꝛ intellectus apprehendit illud obiectum tristabile quia non fuit impeditus ergo sequitur q̄ passio tristicie siue dolor fuit in voluntate. ¶ Sic igitur patet duplex uia quomodo xp̄s potuit doluisse in voluntate siue appetitu rationali. vna propter inclinationem voluntatis naturalem ad salutem persone. alia ꝓpter colligantiam intellectus ꝛ voluntatis cum appetitu sensitiuo ¶ Si obijcit contra primam viam. quia tunc i morte fuisset summe tristata. ¶ Potest dici q̄ si in illo instanti anima fuit impassibilis tunc non tristabatur sed prius de illo tristi preuiso. quando. s. ipsa fuit tristabilis ¶ Contra hoc erat futurum contingens igitur non nouit illud nisi in verbo. ex. di. 14. igitur nec de illo tristabatur. secundum voluntateꝫ nisi vt ei ostendebatur in verbo. illa est voluntas secundum portionem superiorem.

¶ Rn̄° portio inferior intellectus bn̄ ostēdit passionem futuraꝫ quia similiter q̄ minus videtur imaginatiua potuit illud vt terribile imaginari. ꝛ ita appetitus illius potentie appreh ensiu eterreri. ꝛ ille est appetitus qui communiter dicitur sensitiuus quando fit sermo de vicijs ꝛ virtutibus.

Quantum ad tertium articulum principaleꝫ. s. de tristicia

q̄ ē de nolito a volūtate libera. p° vidēdū ē de q̄bꝰ tristabatur xp̄s ꝺm portionē supioreꝫ. ista. n. duplr accipit. Uno mō stricte vt respic̄ eterna. Alio° large ꝓ intellectu vt iudicat de quibuscūq̄ ꝺm regulas eternas. et voluntate vt vlt referendo ad eterna. h°2°° loquitur Aug. 12. de tri. Primo modo nō pōt portō superior volūtatis ordinate tristari q2 talis tristicia sequitur ad nolle deuꝫ in se. vel ad nolle aliquam perfectionem intrinsecam sibi ineē tale nolle adeo est inordinatum q̄ forte est peccatum in. s. s. quo peccāt dānati. si. n. nolūt deū eē iustum. licꝫ forte nō absolute. sed quia nolunt effectum iusticie. s. punitionē quā sentiunt hoc non pertinet ad portionē superiorem stricte sumptam ¶ 2°° lo

quendo de portione superiori de trib⁹ posset tristari talis portio. primo. s. de carentia fruitionis respectu obiecti eterni. 2° de peccato suo vel alterius voluntatis. 3° de aliis malis suo supposito disconuenientibus vel aliis psonis dilectis. pz ordo quia sicut superior portio large sumpta. pmo vult suam fruitōez respectu dei. 2° iusticiā quācunqz ad fruitionē ordinataz ꝛ hoc in se vel in alio. 3° vult ꝑm regulas eternas bona media ꝛ minima sibi ꝛ aliis in ordine ad maxia ita habet nolle respectu oppositoꝝ. et tristiciaz de illis si accidunt ¶ Quo ad primum istoꝝ aia christi non tristabat quia non fruitio vel non perfectio eius que fuit nolita nō euenit i morte. quia nō fuit ꝯgruum vt p illud quo meruit alios fini ꝯiungi ipe min⁹ fini ꝯiungeretur ¶ Quantū ad 2ᵐ de peccato ꝓprio nō tristabat. quia nullū habuit sz ō alieno. puta de peccato infidelitatis discipuloꝝ dubitantium ꝛ de incredulitate ꝛ crudelitate iudeoꝝ persequentium ipz Unde Ambro. sup Luc. ꝛ ponit in lra. doles dn̄e non tua vulnera sz aliena. tristaris de meis peccatis naturā meā vulnerantib⁹ nō de tuis ¶ Sz hic est dubiū quia cū nulli meruit nisi qꝛ actu voluntatis sue passionē suaz ad ipm retulit et magis voluit innocentiā discipuloꝝ ꝙ alioꝝ alias non videret tristat⁹. q̄uo nō meruit illos pseruari a lapsu nolito. Confirmat. qꝛ meruit eis resurgē ab illo. igit potuit ꝛc̄. ¶ Quo ad ista duo obiecta fruitionē. s. ꝛ iusticiā nō oportz distinguē inter portionē supiorē ꝛ iferiorē. sicut. n. supior pōt habere illa ꝓ obiectis. ita ꝛ inferior. de quibusdā tm̄ nō tristabat. quia nō eueniebāt nolita ꝛ ō q̄busdā euenientib⁹ tristabat. qꝛ sic erāt nolita. cum. n. eēt recta neqꝫ placuerūt neqꝫ neutra fuerunt sibi peccata peccātiū si erant sibi ostensa.

Sed quo ad tertiū obiectū. s. passionem xp̄i oz aliter dicere de portione vna ꝛ alia. ꝛ hoc ꝑm q̄tuor vias positas in pmo articlo de disconuenienti ꝛ tristante. de quib⁹ videndū ē si oēs poni pn̄t in vtraqꝫ portiōe. ¶ Quantū ad hoc videt ꝙ ē duplex tristicia non sequens actualem nolitionez nec habitudialem siue conditionalem. sz quasi nālem qualis est ista que est circa voluntatē ex natura. ꝛ illa que est ex ꝯiunctōe volūtatis cum appetitu sensitiuo patiente. ista quidem duplex tristicia videt appropriata duplici portioni ita ꝙ nolle nālit ꝛ sic tristari. ꝯuenit voluntati tm̄ ꝑm portionem superiorem. tristari vero ꝓcise ex compassiōe ad appetitum sensitiuum cōuenit voluntati ꝑm portionem inferiorez. ¶ Probatō pmi. qꝛ illud qō respicit a portione superiori large sumpta vt ꝓdictum est ꝑz Aug. est qō respicit in ordine ad eternū ꝛ hoc a rōne vt a quo ipa accipit pncipiuz cognoscendi. ꝛ a voluntate q̄ illud vult in ordine ad ipm vt ad finez vltiᵐ sed voluntas nihil vult nāliter pmo et p se nisi finem vltiᵐ. ꝛ per ꝯn̄s oē aliud vult non pmo. ꝛ in ordine ad ipz. ḡ. minor pz ex rectitudine inclinationis naturalis que non cēt recta si cēt maxie ꝛ pncipalit ad minus bonuz ꝛ non ad vltimatum. voluntatem aūt vt natura eē tm̄ ad bonum ꝓpriuz pmo discordaret a dictis in isto mēbro. iō oppoᵐ h̄ supponit ex illa. q. al's ptractanda. ¶ Probatio scōi inte⁹ inquātum intelligit aliquid ꝓcise. qꝛ sensus cui coniungit illud sentit: dicit portio inferior. igit simil'r ō appetitib⁹. an̄s pz. qꝛ inquātū sic cognoscens nihil cognoscit p regulas eīnas. qꝛ eodē mō cognosceret si nō posset de h⁹ ꝑz illas iudicare ¶ Cōtra ista 2ᵐ mēbrū videt repugnare pmo. qꝛ volūtas ꝯpatitur appetitui sensitiuo vt nā ꝛ nō vt libera: qꝛ nō ē in ei⁹ ptāte ista subita ꝯpassio. sz hec nō ptās ē ꝓpter nālem connexionē appetit⁹ supioris ad iferiorez. igit

volũtas ut natura ñ cõuenit p̃cise por
tioni supiori ⁊ ut cõpatiens appetitui
sensitiuo precise inferiori. ¶Rñdeo volũ
tas ut natura dupl'r accipitur. Uno mõ
vt tendit naturaliter in obiecta ꝓpria
hui⁹ potentie circunscribendo. alia. vt
s. inclinatur tãq̃ ꝑfectibilis ad sua ꝓpa
obiecta. ⁊ hoc mõ intelligitur p̃mum
membrum. q̃a sic inclinatur naturalit̃
ad obã ordinate s̃m naturalez ordinẽ
obiectorum inq̃tum sunt ipsius ali-
qualiter ꝑfectiua. ¶Aliomodo dicitur
voluntas ut natura icludendo omnem
ordinem ad quemcunq; ꝯñtem naturã
voluntatis. ⁊ hoc ꝓp̃e nõ ut libera. sed
ut tantum appetitus intellectiuus. siue
ut habens affectionem ꝯmodi nõ iusti
cie. ⁊ sic habet ordinem ad compatien
dum appetitui inferiori. nõ tm̃ in ordi
ne obiecti illius ad primũ obm̃ volũta
tis vt voluntas est. sed circunscripto
illo ordine. circa quodcunq; sic compa
titur. ⁊ ita in hoc se hꝫ ac si ad etnum
referre non posset non sic aũt ẽ ipsius
vt est talis potẽtia iclinatõ natural' or
dinata p̃cise ad sua ꝓpria obiecta. q̃a i^a
iclinatio ut sic non est p̃cise ad aliquid
nisi inq̃tum est vlterior inclinatõ ad et̃
nũ. sicut materia ñ inclinatur ad dispo
sitionem nisi q̄ vlterius inclinatur ad
formam perfectam. ¶Breuiter volũtas
vt nã p̃mo modo est voluntas vt natu-
raliter inclinata tm̃ ad sua ꝓpria obie
cta. 2° mõ est voluntas inclinata ad obã
alterius appetitus cui ꝯiungitur medi-
ante inclinatione illa: p̃mo mõ ẽ tm̃ por
tio superior. 2°° tm̃ inferior. generaliter
aũt põt accipi volũtas ut nã s̃m quod
includit vtrunq; ⁊ sic ꝑtinet ad vtrãq;
portionẽ. De aliis duab⁹ tristiciis sequẽ
tibus voluntatem actualem absolutã
⁊ condicionalẽ siue habitualem. videt̃
q̄ cuz vtraq; portio possit sic ⁊ sic nol-
le q̃dam que eueniunt vtraq; poterit
illo duplici mõ tristari. de illis igit̃ qua
tuor viis positis in p̃mo articulo ꝯ mõ
istãdi due communes vtriq; portioni
due ꝓprie duabus. ita q̄ vtraq; portõ
tristari hꝫ de obiecto triplicit̃ nolito.

Ulterius ad pro

positum applicando voluntati christi.
q̃tum ad hoc obm̃ q̄ ẽ passio. vidẽdũ
ẽ q̃ portõ de hoc obiecto potuit tstari ⁊
hoc s̃m quẽ triũ modorum istãdi sibi
possibiliũ. ⁊ p̃mo de portõne superiori
pꝫ ꝯ volũtate ut nã. q̄ ipa ut sic voluit
bonũ huic ꝑsone ⁊ in ordine ad eternũ
⁊ sic oppositũ fuit nolitũ tãq̃ contra
affectionẽ ꝯmodi. nõ tm̃ ꝯ iusticiã. noli
tum aũt contra affectionem ꝯmodi si
euenit ẽ sufficiens cã tristicie. ex primo
artitulo igit̃ h° mõ volũtas ut nã tsta-
bat de passione. Nec obstat qȯ bonũ il
lõ qȯ ad mortẽ illã seq̃bat' l' ad qȯ mors
illa ordinabat' fuit mai⁹ q̃ vite sue cõs
uatõ ad tps. q̄ lꝫ ex h° pl⁹ eẽt volẽduz
libere nõ tñ a volũtate s̃ꝫ affectionẽ cõ
modi. nisi posset oñdi illã salutẽ hoim
fuisse mai⁹ bonũ huic ꝑsone. q̃ ꝯs̃uatõ
vite sue. ⁊ h° magl ꝯmodũ ex se. nõ tm̃
ex ordinatõe aliq̃ h⁹ tãq̃ vtilioris ad fi
nem vltimum. Si obiiciat' h q̄ tũc vo
lũtas vt nã ñ ẽ portõ supior. q̄ ñ respi-
cit oĩa i ordine ad etnũ nec etnũ. p° q̄
aliq̃d ꝓpũ videt' nãlit' eẽ magl ꝯmodũ
huic q̃ aliq̃d extrisecũ. Hoc vlt^m ẽ negã
dũ. q̄ etnũ ñ tm̃ ẽ summũ iuste amãdũ
sꝫ ẽt sũmũ ꝯmodũ oĩs volũtat' vt ẽ ap
petit⁹ intellectiuus. circũscripta liberta
te ⁊ iusticia: ⁊ iõ in vtraq; ordinatiõe
nãli obiectorꝫ est primum.

Sed uidendum est

2° ꝯ portõne supiori volũtat' vt libera
ẽ. ⁊ de tristicia ꝯñte i ipa actualẽ nolitõ
nẽ obi tstabil' vr̃ q̄ p p̃nci^a sũpta a fine
vltio ñ possit ꝯcludi ꝯ passiõe ⁊ ei⁹ op
po^iq̃^m referũt ad finẽ i^m q̄ ipa sit nolẽ
da q̄ cũ opp^a ñ possit ꝯmõstrari. si r̃fe
rẽ^o ad finẽ. vlt. ꝯcludit' simpl'r vita eẽ ꝓ
tũc volẽda ⁊ mors nolẽda. igit' volũtas

diuina recte non uoluisset illam passio nem quia contra rationem rectam. nec etiam voluntas xpi recte voluisset illã nec in tali uelle meruisset. que omnia sũt absurda. uidetur ergo ꝙ sicut ratio superior non potuit iudicare hoc eẽ malum pro tunc referendo ad finem vltimũ sed determinate bonum. vel quia imediate ordinabatur ad finem ultimum. ꝓpter eius virtuositatem velle mori uel mediate. scʒ mediante salute humana pro qua procuranda fuit mors volita. ita etiã voluntas superior ut libera nõ potuit ordinate illam protunc nolle sʒ determinate velle. ⁊ ita nec de illa tristari tristitia consequente absolutuʒ nolle liberuʒ. ¶ Cõtra igitur nec illa portiõ gaudet de vita xpi. quia non est ratio concludendi illam simpliciter eẽ volendã ut refertur ad eternum. quia illa ratio pro tunc eque conclusisset Rº. cõclusio demonstrationis practice est de actu circunstantionato. ⁊ sicut pro tunc velle mortem fuit bonum simpliciter quia ꝓ tunc a trinitate fuit volita. ⁊ ideo pro tunc sustinenda etiã pro iusticia consulenda pro ⁊ salute hominum procuranda ita pro nunc eius vita est bona.

¶ Ad quod obijcitur ꝙ demõstratio semper eque concludit. verum est eandem conclusionem ⁊ in practicis eodem mõ circunstantionatam. ¶ Sed si concludit pro tunc ut nũc dicit circunstantiam cõclusi. non sequitur ergo pro semp quia nõ ẽ eadem conclusio eodem modo circunstantionata. nec sequitur ergo ꝓ tẽ ut tũc determinat illationem uel illatum.

Tertio uidendum

est de portione superiori voluntatis vt libera: ⁊ de nolitione conditionata siue habituali. ⁊ dico habitualem in cuius actum voluntas prona ex se est exire nisi aliud obstet. Sic videtur dicendum ꝙ illa portio noluit passionem hoc est noluisset quantum in se erat. si omnia prospera ⁊ iusta secundum se appetibilia eque fuissent sine ea. hoc autem probatur duplici auctoritate ⁊ rõne. vna est Aug. 13. de tri. ⁊ ꝗuis iustus per fortitudinem sit patus excipere ⁊ equo aĩmo ferre quicquid aduersitatis acciderit. mauult tñ ut ñ accidat. ¶ Et si potest facit atqꝫ paratus in utrunqꝫ est. ⁊ quãtum in ipso est alterum optet alterum vitet ⁊ si quod vitat incurrerit ideo volens ferat. quia fieri non potuit quod volebat supple quantuʒ in ipso erat. pʒ autem quod intẽdit quod littera sonat quia per hoc probatur nulluʒ ꝗ̃tuncũ ꝗ virtuosum posse hic beatum. quia hic potest pati aduersa. ⁊ ita non habere quicquid vult. qꝛ ut iã recitatũ est alterum optat ꝗ̃tum in ipo est. s. ꝓsperũ

¶ Alia auctas est phi. 3º ethi. c. ii. mors ⁊ vulnera tristicia forti ⁊ voleti erũt sustinet hec aũt qm̃ bonũ uel qm̃ turpe nõ ⁊ ꝗ̃to vtiqꝫ magis hẽat ṽtutẽ oẽm ⁊ felicior sit. magꝭ in morte, tristior erit. ꝙ ñ eẽt nisi qꝛ ꝗ̃tũ in ipo ẽ vult. oppositũ ⁊ illa auctas oñdit ꝙ dictũ est in pº mẽbº tale nolle sufficẽ ad ĩstari. ¶ Rõ ad hº est. qꝛ obiectũ patiẽtie nõ videt̃ ſʒ se eligibile. qꝛ tũc nõ requireret̃ patiẽtia. nec bti aliꝗ talia eligũt. ¶ Si dicat̃ ad auctes ꝙ loquũt de fortitudie moralit̃ ꝗ̃ fortitudo disponit portionẽ inferiorẽ nõ supiorẽ hoc nõ obstat quia supior ſm regulas etnas nihil aduersum vr̃ iudicare esse eligibile inꝗ̃tũ in ipo est ꝗ̃n oppoitum esset eligibilius. si illud iusticia nõ vetaret. alioꝗ̃n qr̃ alligati ⁊ iũcti fini ultior ut bti nihil eligunt aduersum

Ultimo uidendũ

ẽ de portõe inferiori respcũ hꝰ obi qð ẽ passio. pʒ aũt ꝙ ipa ut nã. ⁊ ut coiũcta appetitui sensitio ꝯpatiẽdo ĩstabat. ¶ Sʒ dubiũ est si vt libera ĩstabatur ꝓpt nolle liberꝫ absolutũ uel ꝯdicionatũ. ⁊ ꝗ̃m ad cõdicionatũ vr̃ silr̃ dicẽdũ sicut dcʒ

est de supiori. ɀ auctes eque ul' magi oñ dunt de ista sicut de illa. Nō restat igit videndū nisi vtrꝫ ratō inferior possit ꝯ cludere illam eē absolutam nolendam. ɀ sic uolūtas possit eā ordiate nolle ab solute ɀ ita tristari. Quātū ad hoc vit tur dicendū ꝙ nō ɀ de ratione ɀ cōseqn ter de volūtate. qd̄ ꝓbatur mltiplíciter primo qꝛ eadem potētia circa idē obm̄ non pōt habere actus oppositos qrum alter sit in summo. quia oppositum in summo non compatitur secuꝫ reliquū sed portō supior ɀ inferior sunt vna po tentia ꝭm Aug. iz. de tri. ɀ oñsnm est li. 2. di. 24. supior aūt portio dictat i sū mo ipam passionem volendā quantuꝫ ad inteᵐ ɀ ꝭm uoluntatem sūme vult igitur inferior non potest nolle. Preterea ex principio ɀ conclusione non secūtur opposita ꝑncipium ratōnis practice in ferioris ē conclusio rationis supioris ꝙ ꝓbatio minoris ꝑma ꝑncipia practica sumuntur a fine vltimo ad quem sunt fines a quibus sumuntur principia ra tionis inferioris: ita qd̄ bonitas illoruꝫ finium est ex illo fine igitur ɀ principia sumpta ex illis concluduntur ex sump tis ex illo. Preterea quomodocūqꝫ ꝑn cipia rationis inferioris se habeant pu ta siue sint cōclusa ut precessit precedēs argumētū siue imediata lꝫ posteriora ꝑus imediatis sūptis a fine ultimo. naꝫ inter imediatas ꝓpositiones tā practi cas ꝙ speculatias est ordo dignitatis ul' eē pōt saltem hoc certum est ꝙ oppoita demōstrari nō possunt: sed alterum tā tū sophistice arguetur. igit si rō supior demōstrat hoc eē uolēdū. ex nullis ꝑnci pijs pōt inferior arguere nisi sophistice hoc eē nolendū absolute supponimus autē rationē xp̄i rectā nō errātem ꝑ so phistica ɀ uoluntatem conformem rati oni recte nō sophistice. Preterea rō iudicās de actibus virtutū politicaruꝫ est ratio inferior. sed illa iudicat ꝓ bo no communi mortem esse uoluntarie sustinendam. igitur considerando boᵐ commune hominum ratio inferior xp̄i non potuit concludere mortem suam esse nolendam: sed oppositum. Si dica tur ratio iudicat mortem esse sustinen dam non tamen volendam. ɀ ideo tri statur de illa. cui uidetur consonare A rist. in aucte. s. posita. quia licet actus patientie virtutis sit volibilis. nō tamē obiectum circa quod est actus. Contra concluditur mors nnnc sustinenda. igit aut voluntas non vult quod conclusuꝫ est. ɀ tunc non est recta. aut vult ɀ tunc uidetur non absolute nolle mortem. qꝛ absoluta ɀ efficax volitio. a. non stat cū absoluta nolitione ɀ efficaci eius sine q̄ non potest esse. a. quia tunc idē sil' fuge ret ɀ non fugeret. nam absolute nolle ef ficax est causa fugiendi. sicut absolutuꝫ velle efficax est causa prosequendi voli tum. Preterea ad conclusionem princi palem videtur auctes. Nam Augustini super illud psalmiste. clamaui ɀ non ex audiuit me. miles coronādus non timꝫ scilicet Paulus. ɀ dubius timet corona turus. quasi diceret timor est de nolito quod scitur uel creditur eē futurum ꝙ. Preterea mgr̄ in lr̄a adducit Hieroniᵐ qui uult quod in xp̄o nō fuit pa°. sed ꝓ pa° si aūt absolute noluisset cū tale nol le sequatur apprehensionem ratōis tri sticia sequens illud nolle videretur hr̄e plenā ratōnem passionis. Cui placeret conclusio istarum rōnū ɀ auctoritatū posset dicē ꝙ voluntas ut libera nolu it sed tn̄ tristabatur qꝛ noluit cōdicōna liter ꝙtū. s. in ipsa fuit si alit diuinum bn̄placitū impleret. ɀ illō tale dicit vo lūtariū mixtum in uolūtario. Et illud ē simplicit volitū qd̄ qs vult ꝙtū i ipo est ɀ illud ꝭm quid qd̄ qs vult ꝓpter ne cessitatē pn̄tem. puta simplicit volūta rium est periclitanti non ꝓicere merces iō istatur de ꝓiectōne. ɀ ꝓicere est uo luntarium secūdū quid ɀ sic in ꝓposito dicerent ꝙ xp̄us absolute noluit mor

tē q² q̄tū in xp̄o fuit. ⁊ ſm q̄d eā uoluit. Hoc credo falſum tam generaliter q̄ in ꝓpoſito. ꝓmū oſtenditur in exemplo illo cū. n. ille ſit domin⁹ actuū ſuoꝝ p voluntatem in cuius poteſtate eſt uti v̄tute motiua ad ꝓijciendum ⁊ non vti. ⁊ hoc ita in piculo ſicut alias. igit̄ ſimpliciter uolens ꝓijcit. q² a nullo coact⁹ vti vi motiua. pꝫ. n. q̄ uoluntas poſſet ita inordinate amare merces q̄ nollet eas ꝓijcere ēt̄ p periculo euadēdo. ita i ꝓpoito xp̄s dr̄ nolle mortem cū detmīnatione diſtrahēte. ſ. ſi bn̄ fieri poſſet. ⁊ iō diſtrahit. q² conditō nō exſtat cōcedi tur aūt ſm illā uiā ip̄m uelle mori ſine ꝯditōe diſtrahēte. q² ſi addit̄ ꝓpi honorem dei uel propter iuſticiam uel ſalutē hominū nō eſt diſtractio. finis. n. actus non diſtrahit ab actu. in talibus igitur qō quis facit uel patitur non eſt ſimpliciter nolitum. ſed ſecundum quid. Mouet aūt forte pro parte oppoſita. q² tale videtur ſimpliciter triſte ſicut proijcere periclitanti ⁊ mori forti. Sed hoc non cogit quia ad ſimpliciter triſtanduꝫ ſufficit nolle condicionatum quando cōditio eſt nolita. ⁊ ita velle ꝯſequens aliquid nolitum non ſufficit ad gauder̄ ſicut ibi uelle ꝓijcere ſequitur ad tempeſtatem fore quod eſt nolitum illi. Sed tūc nō videtur xp̄i mors triſtis quia n̄ fuit uolita ꝓpter aliquid nolitum preſuppoſitum. R̄º. ſicut fortis politicus nollet ciuitatem ſuā talem neceſſitateꝫ incurrere a qua eam liberari oporteret p mortem eius ⁊ ſic p̄ſuppoit quoddā nolitū. ſic xp̄s noluit auditores eē tales corā quibus nō poſſet vitas p̄dicari niſi ſcādalizarentur vſq₃ ad odiū mortale. iō ſi voluit mori p v̄itate doctrine. ſupponitur quoddā nolitū ex p̄te audientium. Si aūt p ſalute humani generi ſuppoitur aliud nolitum. ſ. hoīes eſſe i tali ſtatu a quo p mortē xp̄i eripiēdi eſſent. Si aūt ꝓpter bn̄placitum diuinuꝫ

illud fuit reſpectu huius obiecti vt vi̇̄ tur propter aliquem finem ad quem hº obiectum ordinabatur. puta uel propter veritatem predicandam uel ſaluteꝫ hominum ꝓcurādam. Sic itaq₃ ſi ratiōes ultime cōcludāt videtur eſſe dicendum q̄ ſm portionem iſeriorem noluit paſſionem ⁊ hoc voluntate ut natura hoc eſt iquātū cōiūcta appetitui ſēſitiuo patiēti ⁊ volūtate ut libera noluit tātum ꝯdicionaliter. ⁊ n̄ abſolute quemadmodum de portiōe ſuperiori dictum eſt prius q̄ noluit ut natura. ⁊ vt libera noluit tantum condicionalit̄ ⁊ nō abſolute. ⁊ ita ſecundū vtrāq₃ portionem eiſdem modis triſtabatur. nec vꝫ non noluit abſolute igitur non triſtabatur. quia nolle naturaliter uel condicionaliter ſufficit ad ſimpliciter triſtari vnde tantum poteſt argui abſolute nō noluit igitur non triſtabatur ex illa cā ſed cuꝫ hoc ſtat quod ex alia cauſa vnica uel duplici ſimul triſtaretur. Sic q₃ ſaluatur glo. illa repleta eſt malis ⁊c̄ i. triſticijs ſine penis quia tota anima ſecundum. voluntatem ſecundum vtranq₃ portionem triſtabatur ⁊ ut natura ⁊ ut libera ex nolitione condicionata q̄tum. ſ. in ipſo fuit. ⁊ quantum ad intellectum ſecundum utranq₃ portionem apprehēdebat diſcōuenies volūtati naturaliter ⁊ condicionaliter. Si quis tamē uelit aſſignare in volūtate inferiori aliquam cauſam triſticie que non fuit in ſuperiori. dicendo quod inferior abſolute noluerit illam penam. quia de ſuperiori non eſt uerum. poterit ita ponere portio inferior conſiderat paſſionem abſq₃ ordine ad finem vltimum. quia ſub iſta circunſtantia conſiderare eſt rationis ſuperioris. ſed circumſcripta illa circumſtantia ſimpliciter eſt nolēda. quia tantum propter illum eſt uolenda. igitur ratio inferior nō dictat eā volēdā. ⁊ ita nec uolūtas iſerior vult eā

¶ Contra istam viam potest sic argui. pri
mo qꝛ ratio cui initur ostēdit tm̄ pos
sibilitatem huius ꝙ voluntas inferioꝛ
non velit istud quod vult superioꝛ ab
solute. quod non est propositum . quia
non velle absolute non infert nolle ab
solute quale nolle negat alia via. Prete
rea. ꝙ non possit concludi propositum
de nolle probatur quia si vna circūstā
tia quam considerat ratio inferioꝛ suffi
ciat ad concludendum hoc esse nolenō
ergo non est determinabilis per aliā q̄
ꝯcludit illō eē volēdū qꝛ ꝑ se nolēdū ꝑ
nih aliud p̄t eē volēdū. hoc declaratur
qꝛ si ratio inferior ostēdat. a. sine circū
stantia finis vltimi ꝓpter quā. a. ē volē
dū. oñdit. a. ut n̄ volēdū nec ut nolēdū
sȝ q̄si neutꝝ. qꝛ detmiabile circūstanti
is volibilitatis non autem determinant
ad volibilitatē quia tunc non esset per
aliud uolibile . uidetur etiam tertio qō
ratio iferior possit oñdē illō cū circum
stantia uolibilitatis: quia alias ratio in
ferioꝛ practica non posset dirigi per pri
cipia sumpta a fine vniuersaliore. quia
dirigi per illa principia est considerare
finem a quo sumitur: alias fortis moꝛa
liter inquantum prudens cum pruden
tia sit rationis inferioꝛis nō posset se di
rigere in actu fortitudinis ex considera
tione felicitatis. quod si sit incōueniens
ergo ratio inferioꝛ complete ostendens
quantum potest ⁊ non partem obiecti.
pretermissa alia circumstātia ostendet
hoc ut uolibile. ¶ Preterea stat ratio
quarta de forti moꝛaliter quia nolle ab
solutum videtur esse causa fugiendi no
litum ne eueniat: non determinandone
a se eueniat. sed ne eueniat simpliciter.

¶ Quantum ad istū articulum pertinet
non uidetur necessitas saluandi poꝛtio
nem inferiorem absolute noluisse passi
oneȝ quia hic saluatur ea tristata ō pas
sione tam ut natura ē q̄ȝ ut libera prop
ter nolle conditionale sicut supra dictū
est. ¶ Ad argumenta principalia que
re. ¶ Ad primum alterius vie ꝑ isto ar
ticulo ultimo potest dici ꝙ bonum mo
rale est ens per accidens aggregans in se
aliquem actum ⁊ circumstantias mltas
actui accidentales . ita ꝙ totum ratione
circumstantie vnius potest concludi ele
gibile qua circumscripta ratione alteri
us circumstantie non erit elegibile reli
quum. Per idem ad argumentum pri
mum ꝑ alia uia cōceditur maioꝛ circa
idem obiectum per se . sed h° ē tm̄ ideȝ
ꝑ accn̄s. Per idem ad s̄m qꝛ conclusio
nes rationis superioꝛis sunt principia
ad concludendum ut per se sumpte . ⁊
ut illate ex principiis supioꝛis. ⁊ sic bene
possunt sumi opposite minores sub pri
cipio de eodem per accidens quarum
una sit vera ratione vnius partis totius
⁊ alia ratione alterius. Per idem patet
ad tertium ꝙ sophisma esset aliud si cō
cluderet oppositum. Sed de toto eodē
ꝑ accidens concludit propter vnam cir
cumstantiam oppositum predicatum
eius quod inest s̄m aliam circumstanti
am. ¶ Ad aliud de forti quod procedit
de circunstantiis pertinentibus ad ratō
nem inferioꝛem. ⁊ ideo directe contra is
tam viam potest dici sicut responsum
fuit. ⁊ ad illud ꝯtra. dici potest ꝙ simul
stant absolute nolle. a. ⁊ absolute velle
sustinere. a. presupposito. tamen quodā
nolito. s. necessitate sustinendi. a. cuȝ di
cis nolle absolutū est causa fugiēdi no
litū . verum ē a se nō ab alio illatum a
quo non vult inferri. ¶ Ad august. dico.
ꝙ non habuit eandem causam timendi
quam nos quia non peccata sua sic nos
nostra. ita potest intelligi illud Ambro.
doles domine ⁊c. ¶ Ad magistrum ⁊
hieronimum. Respondeo si non patie
batur tantum volūtas subreptitio mo
tu preueniente consensuȝ qualis passio
conuenit ei ut natura ⁊ potest dici pro
passio sed etiam patiebat̄ motu seq̄nte
nolle liber̄ elicitum. tunc intelligenduȝ
est passionem eē ut distinguitur contra

ꝓpassionē illā que ꝯturbat rōnem: q̄lis nulla fuit in christo.

Hic oritur. qō. Circa istam. 16. di. in quo magister agit de modo quo filius dei assumpsit defectus humane nature queritur vnū. vtrum. s. xp̄s habuit necessitatem moriendi ꝙ non. Ro. 8. corpus mortuum est propter peccatum .i. habuit necessitatem moriendi. Similiter Geñ. 2°. i quacunq̄ȝ die ꝯme. mo. Sed xp̄us nec habuit peccatum originale nec actuale. cum igitur mors inflicta sit propter peccatum. ut pȝ ꝑ auctoritates dictas sequitur ꝙ christus non habuit aliquam necessitatem moriendi. Preterea. anima xp̄i fuit omnisciens sicut patet. igitur fuit omnipotens. ⁊ si hoc igitur non habuit necessitatem moriendi. quia potuit prohibere omnē causam mortis. cōsequentia p̄ma patet quia non minoris perfectionis est oīa scire ꝙ omnia posse. cum vtrunq̄ȝ respiciat omnia ⁊ includit potentiā respc̄u actus tendentis in omne possibile. ergo. Preterea corpus eius fuit temperatissimum ⁊ optime complexionatum. aliter non fuisset proportionatum anime sue que fuit nobilissima inter oīs formas perficientes materiam. sciuit autē anima eius omnia que poterant nocere ⁊ que conferre sanitatem. ⁊ tenebatur saluare uitam suam. igitur accipiendo ꝓ alimento conferētia dimittendo noxia. ⁊ precauēdo ab extrinsecis corruptiuis. potuit semper vixisse. quod bene sciuit fecisse. igr̄ nulla fuit in eo necessitas moriēdi. Preterea anima sua fuit perfectissima inter omnes formas perficiētes materiam. igitur perfectissime perficiebat materiam ⁊ per consequens abstulit omnem priuationem a materia quā perfecit. quia hoc potest forma iperfectior. s. forma celi. ita ꝙ celum sit naturaliter incorruptibile, igitur hoc fecit anima christi respectu sue materie. Contra omne corruptibile necessario corrūpetur. 6. metha. ⁊ causa est quia ꝯ̄ria in eodē semper agunt ⁊ paciūtur ad inuicē. cum igitur corpus xp̄i fuerit cōpositum ex ꝯ̄riis. tandem corrumpet naturaliter. Preterea materia est res qua aliquid pōt eē ⁊ nō esse. 5. metha. ⁊ hoc rōne priuationis in ea. p° phy. q̄r priuatio siue materia priuata machinatur ad maleficium. i. ad corruptionem compositi cuius ē. sed materia fuit eiusdem rationis in xp̄o ⁊ in nobis. sed in nobis est causa necessaria corruptionis igitur ⁊ in ip̄o.

Iuxta hoc quero vtrum in potestate anime xp̄i fuit nō mori ex violentia passionis. ꝙ sic. quia anima sua fm̄ voluntatem perfecte dominabatur appetitui sensitiuo ⁊ omnibus viribus inferioribus. quia in ipso nulla rebellio ipsarum fuit. igitur dn̄abatur plene super corpus ut posset impedire omnem violentiam corporalē. ꝓbo quia dominabatur corpori principatu disposito sicut dominus seruo. appetitui autem sensitiuo ⁊ aliis viribus inferioribus principatu politico. sicut rex vel princeps dn̄at ciuibus. q̄r pfectiꝰ dn̄atur corpori ꝙ aliis viribus quia fuꝰ nihil potest ꝯ̄ dn̄m. ciuis aliquid potest ꝯtra p̄ncipē ⁊ ꝯ̄ dicit sibi aliq̄ñ. Preterea Jo. 10. dicit xp̄us potestatem hēo ponē di aīam meam. ⁊ iterū. ego pono aīam meam a meip̄o ⁊ nemo tollet eaȝ a me. quero q̄uo intelligit cum dicit a meip̄o non. n. a se dei v̄bo. q̄r nunq̄ fuit deposita vel sepata a v̄bo aīa illa. igit̄ hꝰ dic̄ ut hō. ꝙ posuit aīaȝ a se. sepādo ip̄am a corpe. igit̄ in ptāti aīe fuit separi l' nō separi. Silr̄ Jo. dic̄ mādatū accepi a pre. s. ponē aīaȝ meam. sed non accepit mādatuȝ nisi ut hō. q̄r in diuinitate eq̄lis erat pr̄i. g̊ ut hō ⁊ minor pr̄e posuit aīaȝ suā. g̊ ut hō hūit i ptāte sua ponē. l'

n̄ ponē. ¶ Preterea. i mltis euāgelijs hēt q cū clamoꝛ valido emisit spūz. h aūt nō potuit eē q sic valide clamaret nisi preuenisset gratis horaꝫ mortꝪ que accidisset ex violentia passionis. igr ante horā illā siue instās posuit ex ptate sua aiam suā. ꝛ eadē rōne potuit etiā posuisse ꝓ tūc. ꝛ ita in ptāte eius fuit mori vel nō mori ex violentia passionis. ¶ Contra. fuit in eodem statu fm corpus in q̄ nos ꝛ viatoꝛ. igr fm corpus potuit sibi violentia inferri. vnde necessario dissoluētur corpis armonia. pꝫ in nobis. ꝛ ita vn̄ corpus ꝓuetur vita. ¶ Preterea. si i potestate sua fuit pseruare corpus ab oi violentia extrinseca tenebat se custodire. qꝛ post dilectionem dei ꝛ anime proprie ꝛ animaꝝ ꝓximoꝛum tenebat suū corpus diligere lege charitatis. ꝛ ita si posuit aiam vel poni permisit. cum potuit hoc preseruasse vt homo. peccasset quia qui n̄ pseruat dissolutionē sui coꝛpoꝛis cum posset. peccat.

Ad primam qōem dicitur a multis q habuit necessitatem moriendi. quia in eo fuit potentia mãe eiusdem rationis sicut in alijs hominibus. ꝛ fuit priuata alijs formis. ꝛ materia priuata est causa corruptionis. ergo ¶ Preterea. in corpore christi fuit contrarietas qualitatuꝫ. quia qualitas elementares non sunt in omnimoda proportione equali in corpore mixto ꝓpoꝛtionato anime. quia aliter complexionatur vna pars q̄ alia ꝛ vita precipue consistit in calido ꝛ humido. quia igit fuit dominiuꝫ alicuius qualitatis: ꝛ cōtrarietas ex mutua actione ꝛ passione tandeꝫ naturaliter fuisset corruptio necessario secuta. ¶ Preterea. ex hoc q elementa in corpore appetunt naturaliter propria loca cum sint extra. fuisset tandem corruptio ꝛ dissolutio illoꝛum per naturam. ¶ Preterea. diuerse partes organice diuersimode complexionātur. ita q in oculo dominatur alia qualitas q̄ in alijs organis ꝛ habent cōtrarietatem. ideo ex mutua actione ꝛ passione partium erat necessitas ad corruptionem. ¶ Preterea omne corpus generabile ꝛ corruptibile habet certam pyodum sue durationis inesse vltra quam non potest durare. sed corpus christi fuit generabile ꝛ corruptibile. ergo. ¶ Ratōnes iste non concludunt. quia omnes preter vltimam concludunt de corpore christi modo vel de corpore post iudicium. quia corpus habet eandem potentiam materie quā prius. ꝛ simili modo priuatam. quia non habet alium actuꝫ q̄ ante. ꝛ ideo sicut ante non abstulit ꝓuationem cōmunicando se per essentiā corpori. sic nec post. quia non cōicauit se mediāte post resurrectionem nisi sic ante. ¶ Preterea. corpus est mixtum ꝛ ē ibi ꝯrietas q̄ añ ꝛ elemēta nata sīt eē i regiōib' ꝓprijs cū sint extra ꝛ magis extra q̄ ꝓus i corpe xpi. ꝛ i corpe fꝫ se nō vt accipit fꝫ organa sensuū maxie denomiat tra ꝛ illa i celo exn̄s ē maxie extra locū suū. iō maxie facēt ad corruptiōeꝫ appetēdo locū ꝓpriū. ¶ Preterea. q̄tuꝫ ad ptes organicas sequit idē. qꝛ p' resurrectōem fuerunt eiusdem ꝯplexionis q̄lis ante. alit nō essent eedem ptes. igr si fuerūt ante cā corruptionis ꝛ post erūt ꝛ ita necessario corrūperet post sicut añ si ista esset causa hui' necessaria. ¶ Ultimum argm accipit vnū falsum. s. q oē generabile accipit certam pyodum ꝛc. qꝛ ponat inesse aliquis lapis ꝛ tollatur omne extrinsecum corruptiuum posita cuꝫ hoc generali influentia vel manutenentia diuina nunq̄ corrūperet. ḡ nō ꝓpter pyodum corrumpit vel hꝫ certum terminū duratōis. sed si mixta sūt necessario corruptibilia. hoc ē ex cā intrinseca. ꝛ maxime animata: quia i talib' aliqua qualitas dn̄atur vt caloꝛ. qui tam̄ ꝯtinuo fouet in humido tendēte in coꝛruptōeꝫ ꝯtinue ꝑ actionem caliditatis.

ideo tandem ex tali actione sequitur d̄fectus τ corruptio humidi radicalis in aliquo citius in aliquo tardius ſm q̄ð actio est fortior τ minus fortis. τ ideo nihil ad pyodum de huius corruptõne q2 pyod⁹ est maior τ mior ex causa itrinseca. ita q̄ aliquid intra ē causa pyodi τ corruptionis magis q̄ econuerso. Similiter elemēta simplicia nō corrūpūt ſm totū q̄ aūt comparāt secūdū ptem h° ē ex actōe alterius ɔ̄rij in ip3 τ subtractōe cause ɔ̄ſuantis τ generātis. sicut ignis de inferiori spera corrūpitur i yeme in regione ista ex actōe frigidi dñantis ex elongatione solis. ecōtra i estate generatur ps ignis. τ corrūpit frigiditas ppinqua igni. τ cā ē accessus sol' excludē actōnē talē τ corpus simplex nō corrūpetur ,ppter pyodū certā quā i se hēat. s3 pyod⁹ rei sequit cā3 corrupti^m τ ē maior vel m.nor ex cā alia q̄ ex h° q̄ pyodus.

Ad q̄ōnem igitur

dico primo comparando verbu3 assumēs ad naturam assumendā. 2° comparando naturā ad qualitatem ɔ̄sequētē 3° comparando naturam assumptam ad glā3 τ penā. Primū pōt eē triplr p°° ɔ̄pando vbū assumēs ad naturā glosā assumendā. q2 potuit accepisse nā3 simpliciter gloriosam. τ illa nullo mō habuisset cām simpliciter corruptionis. Secūdo mō comparando vbū ad nā3 innocente3 assumendā sine peccato originali. τ cum iusticia originali ita q̄ eēt innocentia ex parte nature in se. τ sic adhuc non fuit hic aliqua cā mortis. Tertiomodo comparando verbu3 ad naturam assumendam gloriosa3. sic q̄ gloria non redundaret in corpus p miraculum. τ sic facto illo miraculo in 3° instanti sequebatur in 4to causa necessitatis dissolutionis illius corporis τ separationis huius anime a corpore. ❡ Dico ergo ad propositum q̄ comparādo verbum ad naturam gloriosam assumptam in tertio instanti sine redūdātia glorie anime in corpus :necesse fuit corpus suum esse mortale. licet hoc fuerit speciale τ nouum miraculum q̄ gloria anime non redundauerit in corpus facta tamen miraculo isto corpus illō habuit necessitatem morieudi. q2 nec gloria redundauit in ipsum nec secundū corpus habuit iusticiam originalē preseruantem a corruptione. Hoc confirmatur per August. de baptismo paruulorum ubi expresse dicit quod facto illo miraculo habuit necessitatem moriendi. ❡ Sed vnde fuit hec necessitas moriendi. Respondeo quia corpus sibi dimissum per priuatione3 redundātie glorie fuit animale. τ ideo nō sb' pleno dominio anime ad prohibendum passionem in corpore. ideo fuit in corpore eius corruptio τ restauratio per sumptionem alimenti. sed non potuit fieri restauratio ita perfecta q̄ corpus semper maneret nisi anima perfectum dominium habuisset supra corpus. ❡ Contra sciuit quantum necesse fuit sumere ad tantum restaurationem deperditi ut tantum restauretur quantum fuit deperditum. ❡ Respondeo quamuis sciuerit hoc. attamen duo sunt. quare hoc non sequitur scilicet potentie nutritiue debilitatio in conuertēdo τ impuritas alimenti quod assumpserit. de impuritate alimenti dico quod si Adam habuisset alimentum nostrū fuisset mortuus senio hoc de ratione alimenti patet. quia non quodlibet habet generari ex quolibet sicut ex termino. sed determinatum ex determinato τ ideo ex alimento puriori τ meliori generatur melior sanguis. τ ex sanguine puriori generatur caro solidior τ permanentior. vnde ex alimento corrupto τ impuro generatur caro valde fluida igitur impuritas alimēti ihesu christi respectu alimenti Ade fuisset in ihū

nō q̄ si adā hu[illegible] alimētū [illegible] mortuus fuisset senio.

christo sicut in nobis causa extrinseca corruptiua. quia nō fuisset ex parte alimenta ita perfecta restrauratio sicut deperditio. ¶ Sed posito q̄ habuisset esū ligni vite fuisset ne corpus ei⁹ incorruptibile. dico q̄ non. sed habuisset causaꝫ intrinsecā moriendi. quia omnis virtus naturalis relicta sibi ꝛ non preseruata p aliquod donū collatum. agendo in aliud naturale cōpatitur ꝛ debilitatur. ꝛ tantum agere potest q̄ debilitabitur in tantum q̄ non potest sufficienter agere ad conseruationem sui indiuidui. ut pꝫ de virtute nutritiua in nobis. q̄ longa actione in alimenta ꝛ ex conuersione diutina tandeꝫ debilitat̄ ita ut non possit plus conuertere. talis fuit nutritiua xp̄i sibi derelicta. ꝛ ideo tandeꝫ debilitata. non potuisset amplius restaurare. igit̄ debilitas virtutis. ꝛ ipuritas alimenti extrinseci fuissent sufficiens cā sue mortis naturalis.

Sed contra ista sūt

aliq̄ dubia. vr̄. n. q̄ ex pfcā vnione xp̄i ad verbuꝫ sine omni alio miraculo nouo p̄seruaret̄ corpus eius ab oi corruptione quia assūptio fuit talis ut assūptū nunq̄ dimitteret̄ fm Dam̄. igr̄ non potuit esse q̄ stante vnione corpis ad v̄bū aliqua ps carnis ei⁹ flueret ꝛ corrūpet̄. q̄ꝛ sic assūptū fuisset dimissum. imo si fluxer̄t partes hoc vr̄ fuisse p miraculū igitur magis fuit mirabile christum fuisse mortuuꝫ q̄ naturale. ¶ Preterea. si partes fluebant tunc fuit restauratio partis noue. hoc autem nō fuit sine nouo miraculo. quia illa pars noua vnit̄ v̄bo. hoc n̄ potuit fieri nisi a v̄bo. q̄ꝛ tāte potētie ē vnire ptē v̄bo sicut totū corpus. sed totū nō vnit̄ nisi p miraculuꝫ. igitur nec illa pars. ¶ Dico ad ista q̄ facto illo miraculo q̄ gloria anime nō redundabat in corpus necessitas fuit q̄ partes corporis fluerent per sudorem. ꝛ alias cōsūptiōes quia actiuo ꝛ passiuo naturalibus approximatis necesse est se qui consūptionē si alterum habeat dominium sed in corpore xp̄i fuerunt calidum ꝛ humidū ꝛ aliquod dominium vnius super alterum ꝛ virtus nutritiua non sufficiebat ex alimentis restaurare deperditū ex mutua actione: ideo necessaria fuit fluxus partium ꝛ corruptio. ¶ Ad primū cum dicitur q̄ semel assūptum nunq̄ fuit dimissum. verꝫ est de principalibus ptibus corpis que ꝯcurrunt ad perfectionē hominis. cuiusmodi sunt partes etherogenie. s. cor caput: ꝛ manus ꝛ huiusmodi: ꝛ tamen alique partes dimisse sunt. vt si incidit sibi vngues: vel rasit sibi capillos. ꝛ sic de partibus carnis ꝛ alijs. imo totuꝫ sb̄ rōne totius fuit dimissum: quia totū integrꝫ ex partibus non semper fuit vnituꝫ vt supra patuit. tamen principales partes semper fuerunt vnite. ꝛ de illis loquitur Damas. ¶ Ad aliud cuꝫ dicit̄ q̄ tunc nouo miraculo fuit alia pars vnita: dico q̄ non nouo sꝫ antiquo. circa quod sciendum q̄ sicut virtus generatiua hꝫ generare distinctum ꝛ separatum fm esse ꝛ fm locuꝫ. sic nutritiua habꝫ generare idem ꝛ vnitum. quia nutritio est aggeneratio vnius ad aliud. per idētitateꝫ ꝛ vnitatem cū eo. ꝛ dico q̄ generatio noue partis vnite corpori fuit naturalis ꝛ q̄ caro generata esset pars corporis preexn̄tis. naturale est vtriq̄ꝫ. sed q̄ ps ista vniatur verbo fuit miraculuꝫ. non quidem nouuꝫ: sꝫ eodem antiquo quo primo corpus totum vnit̄ verbo. vnitur q̄nq̄ꝫ omnis pars illius totius: ꝛ omne illud quod est actu pars eius: sed tamē virtus naturalis fuit aliquid preambulum ad antiquum miraculum. quia fecit q̄ aliquid esset actu pars corporis. quod prius non fuit: sed hoc antiquo miraculo frō: illa ps ē vnita v̄bo vniōe toti⁹. ꝛ effectiue a v̄bo ꝛ a tota trinitate

Ad primum princi

Ad primum princi pale dicitur q corpus propter peccatū mortuum est demeritorie ꝛ ex hoc seq tur q cum in xp̄o nullum fuit demeri tum. q in primo instanti in quo assūp sit naturam innocentu3 non fuit causa demeritoria mortis in eo ꝛ sic procedit illud Geñ. q postquam commederunt habuerunt primi parentes necessitate3 moriēdi ex demerito. sed alia causa fu it in xp̄o sicut dictum esti in pede questi onis ¶ Ad aliud concesso antecedente: nego consequentiam. ꝛ causa est quia omnipotentia ad omne possibile pdu cendum non potest conferri creature. vel alicui nisi illud habeat in se forma3 vnam vel plures in qua uel in quibus radicetur potentia omnium possibiliū possibiliter fiendorum. hec autem for ma non potest eē accidentalis nec vna nec multe. quia accidens secundu3 se ñ habet in se nec habere potest manens accidens productiuam virtutem omni um substantiarum. vel alicuius dico d se. igitur oportet q illa omnipotentia i esset ei per aliquam formam substantia lem virtualiter ꝛ perfecte continentem omne3 formam ꝛ omne ens possibile fi eri. sed talis forma non potest confer ri anime xp̄i manente anima: nec ange lo. quia anima manens anima vel an gelus manens angelus non potest infri gidare. ꝛ ideo repugnat sibi talis forma virtualiter continens omnia. sed pos se cognoscere omnia cognoscibilia cu3 hoc non sit producere ipsa in esse: non requirit nisi potentiam intellectiuam. ꝛ habitus vel species quorum anima ē capax. ideo intendendo inscibilia non causando ea sed tm̄ cognoscendo non requiritur tanta perfectio in fundamē to quo absolute cognoscit sicut requiri tur in fundamento omnipotentie quo potest omnia possibilia causare ¶ Ad aliud cum dicitur quod sciuit se custo dire ꝛ restaurare equaliter ꝯcedo q sci uit si habuisset ꝓ statu isto in quo fuit alimentum purum. ꝛ virtutem nutriti uam non debilitatam. sed vtrunq3 de fuit. ideo non fuit conuersio alimenti i ita puram carnem ut semper maneret nec fuit virtus eius eque intense in con uertendo ¶ Ad aliud cum dicitur q ei9 aīa fuit perfectissima forma. ideo ab stulit omnem priuationem a materia sicut forma celi. dico q sicut forma celi non continet virtualiter vel causaliter ꝛ perfecte oēs formas. ita nō pōt aufer re a materia. si in celo sit mā. omnem ꝑ uationem ꝛ potentiam mãe ad aliam formam ¶ Ideo si in celo sit mā eiusde3 ratiōis cum materia hic necēo est ibi ꝑ uatio ꝛ possibilitas ad alias formas. iō si celum sit incorruptibile oportet dice re ꝯñter q vł sit forma simplex. uel q si hēat mā3 q illa sit alterius rōnis ꝛ ō se tm̄ i potētia ad formā quā h3 ¶ Rñdet ad formas argumento2. s̄. ꝓ p̄ma op. quō elementa sunt in corporibus glori osis et tamen sunt incorruptibilia perti net ad quartum librum. ideo ibi vsq3 differatur.

Ad secundam que stionem dico q si anima christi fuisset sibi absolute dimissa ex quo fuit glori osa. gloria anime redundasset in corp9 ꝛ per consequens in potestate anime fu isset non mori ex quacunq3 passione. Sed quia in tertio instanti fuisset cor pus sine redundantia glorie in ipsu3 vt patet. s̄. in precedenti. q. ideo in quarto instanti illud corpus necessario fuit cor ruptibile. nec fuit in potestate anime a passiōe preseruari. c9 rō ē. q2 ex p̄ma isti tutōe nā ē q aliq̄ actia sit nata dn̄ari ali qb9 passiuis tē sic. oē corp9 alterabile ꝛ corruptibile ꝑ approximatōne3 actiui dominātis pōt corrūpi corp9 xp̄i fuit ta le a p° istāti vniōis vsq3 ad mortem. igi tur per actiuam approximatū potuit i

corpus illud induci dispositio vel qua-
litas incōpossibilis animatōni passiue
illius corporis ⁊ ita potuit ꝑ mortez ꝓ-
uari vita q2 aia nō ꝑficit nisi corpus di-
spositum ⁊ ꝓportionatum ei. Si dicas
ꝙ sicut anima a solo deo creatur ⁊ vni-
tur: sic solus deus potest eam separare.
⁊ ita nihil aliud inferens passionez po-
test eam separare a corpore. ¶ Preterea
si preseruare corpus a passione non fu-
it in potestate anime xpi. igitur passio
⁊ separatio anime non fuit voluntari-
um. nec ꝑ consequens meritorium.
¶ Preterea si sic: tunc passio illa fuit sim-
pliciter violenta. ⁊ si hoc non fuit me-
ritoria ad primum istorum cū dr ꝙ so-
lus deus pōt vnire aiam corpori de hº
posset eē dubiū an in resurrectione cuz
corpus fuerit sūme dispositū aia possz
se vnire. uel an generans hominem vni-
at animam intellectiuā necessitādo vni-
onem ꝑ organisationē corporis ⁊ dispo-
sitōnē ꝯuenientē vltimate ꝑfectibili ab
anima intellectiua. ¶ Sed quātū ad pᵐ
habet locum in 4to li. ꝯcesso tn̄ añce-
dente. nego ꝯñaz si solus deus pōt vni-
re. igitur ⁊ sepatōnem causare. q2 agēs
causatū pōt inducere aliquā q̄litatē in
corpore ad quam necessario sequitur
necessitate absoluta examinatio corpo-
ris. nulla tn̄ qualitas uel dispō creata i
corpore ab agente naturali est cā nccīa
simpliciter animatōnis passiue corpori.
¶ Exemplum ignis per actionē suā pōt i-
ducere q̄litatem necessitantē ad separa-
tōnē aie a corpe. n̄ aūt aliquā necessita-
tē ad vnionē ignis dico de se solum. Cō-
tra coiter dr ꝙ agens nāle iducit dispo-
sitōnē in corpore organico. s. perfectam
organizationem ⁊ debitā elemētorum.
ꝯplexionē. que est dispō necessitās sim-
pliciter ad inductōnem aie. Respondeo
nulla dispō inducta ab agēte nāli i ma-
teriā est dispositio necessitans simplici-
ter ad anime infusionem. sz quecūq3 sit
illa cum se teneat a ꝑte materie in rōne

receptiui ⁊ in potentia ad formam: est
in potentia contradictōnis ad ipsaz ai-
mam intellectiuam aliter dispō aliqua
inducta in materiam ab agēte naturali
necessitaret deum ad causandum ani-
mam ⁊ informādum corpus. qđ falsuz
est licet philosophus hr̄et hoc dicer̄. q2
ipe posuit deum nāliter agere ex neces-
sitate nature om̄e qđ agit. ⁊ ideo sicut
agere exn̄te summe calido ⁊ summe dis-
posito ad formam ignis. sequitur neces-
sario ꝙ ignis igniat aerem corrūpēdo
formam aeris. ita posuit phus ꝙ corpe
organico existente disposito per actō-
nem agentis naturalis deus necessario
creat animam in corpore aiando ipsuz
sed sicut phus errauit in illo ꝓncipio po-
nēdo deū causare omnia extra se ex ne-
cessitate nature. sic theologi negātes ip-
sum in illo ꝓncipio debent ꝯsequēt ne-
gare illum in quolibet qđ sequit ex ꝓn-
cipio illo. s. ꝙ agēs nāle possit simplici-
ter necessitare mām ad aiationem pas-
siuam. sed q̄libet dispō inducta in mā
ab agente nāli ē in potētia ꝯdictōnis
ad aiationē ⁊ formam respectu dei. q2
deꝰ volūtarie ⁊ ꝯtingenter causat q̄cq̄d
extra se cāt. Ad 2ᵐ dico ꝙ volūtas pōt
habere actū meritoriū circa aliqđ ob-
iectum qđ n̄ ē in ꝑtāte sua. immo qđ
est necessariū ⁊ ipossibile aliter se habe-
re. sicut pōt amar̄ deū amore amicitie
volēdo sibi bonū. puto ip3 eē iustum.
sapientem. ⁊ huiusmodi ⁊ tn̄ velit no-
lit volūtas: deus est iustus ⁊ sapiens. sic
ꝑ° mereri potuit volūtas xpi de passio-
ne xpi q̄uis nō fuerit i eiꝰ ꝑtāte impedi-
re eam. ꝯplacendo. s. illi passioni ⁊ acce-
ptādo ipam ꝓpter bonū ꝯñs ex ipa. qa
accepta fuit deo. Ad 3ᵐ dico ꝙ violen-
tum vnomodo opponitur naturali si-
cut violentum est lapidi sursum eē. q2
naturale est sibi esse deorsum. ⁊ illomo-
do loquendo passio xpi fuit violenta
anime ut naturaliter inclinatur ad ꝑfi-
ciendum corpus. Aliomodo violentū

opponitur voluntario. ⁊ illo modo sic dictuȝ ē supra eo modo q̄ passio nolita fuit ab anima fuit violenta. ⁊ vt sic merebatur patiendo. Sed eo modo q̄ fuit volita ⁊ accepta a volũtate fuit meritoria ⁊ non violenta ⁊ hec patent in pede questionis di. 15.

Ad primum principale dico q̄ anima nõ pl' dñatur corpori q̄tum ad oēm potentiam q̄ se tenȝ cũ corpe: q̄ dñetur appetitui sensitiuo immo minus. q2 quantum ad potentias aie vegetatie nõ dñatur sup corp' q̄uis quantum ad potẽtiã motiuã dominetur ut aia possit mouere corp' hic inde localiter. ⁊ ad hoc op' ⁊ ad illud sicut placet. sed non sic de vegetatiuis q̄ sunt omnino irrõnales non obedientes aie in actib' suis q̄uis.n. in potestate aie sit exhibere eis mãȝ in quã agãt. tñ mã exhibita nõ subiacet domino anime in actõnibus suis. ⁊ ex sumptõne alimenti impuri ⁊ debililate virtutis in conuertendo fuisset corpus mortuũ. Similiter aima ñ sic dñabat appetitui sensitio q̄ ipe appeti' fuerit impassibilis. sed vere doluit. igit nec corpori vt nõ possȝ pati ex dñio aie. ⁊ ita argumẽtum assumit vnum falsum. s. q̄ aia dominatur appetitui sensitio vt nõ patiatur ⁊ ita pl' corpi. Ad 3m de Jo. dico q̄ li ego in supposito ⁊ apposito stat p eadem persona. sed non secundum eandem nãm. q2 ego. s. suppoitũ vbi ƀȝ naturã diuinã pono aiam meã a me ipo ƒm nãm humanam. q2 animã sepauit a corpore nõ a verbo. ita q̄ ponẽ vel separare effectiue attribuit verbo. ſȝ ƒmi natie ut a quo sepetur anima. s. a corpe ꝯuenit sibi rõne humane nature. Per idem ad confirmatõnem q2 ut homo accepit mãdatum ponendi animam. i. de ꝯplacẽdo ⁊ patiẽdo aiam poni. sed non effectiue. ita q̄ ponere aimã ⁊ non ponere fuerit in ptãte anime eius. ⁊ talis expositõ nõ est extorta. quia eadem auctas põt exponi pti de capite pti de mẽbris. sicut hic. qui potuit trãsgredi ⁊ non est transgressus quãtũ ad posse transgredi exponitur de mẽbris. quãtum ad nõ transgredi exponit de capite ita idẽ ƀȝ aliq̄d põt exponi de xp̄o ratione nature increate. ⁊ ƒm aliq̄d rõe nature create. ad aliud õ clamore valido dico q̄ alterũ fuit miraculũ. s. q̄ clamauit valide in hora mortis. quia ex potẽtia verbi. sed quod anima fuerit separata p violentiam passionis hoc fuit nãle supposito miraculo ꝑmo de non redundantia glorie in corpus. nam oĩa que passus ē fuerũt q̄dãmodo miraculosa. ſȝ nãlia. q2 q̄d ñ põt fieri nisi ꝑsupposito miraculo ⁊ si fcõ miracu° possit naturaliter fieri: in relatõne tamen ad miraculũ nec io ꝑsuppositũ est aliq̄ mõ miraculosũ. Sed quod patit xp̄s ƀȝ aĩmam sensitiuã ⁊ corp' ul' ƀȝ portõnẽ iferiorẽ rõnis hoc fuit ex miraculo ꝑmo q̄ gl'a aie nõ redũdabat in corp' iõ totũ q̄d patit fuit miraculosũ. ⁊ tñ nãlit patit facto illo miraculo. sicut cecus nat' naturalit videt facta illuminatõne miraculose.

Post predicta ꝯsiderari oȝ circa istã. 17. di. i q̄ mgr̄ agit õ his q̄ p nãȝ humanã opat' ē xp̄s. q2 ꝑn'm opationis humane ē volũtas sine q̄ nec op' ē meritoriũ nec laudabile. iõ ꝑ° q̄ro de volũtate. ⁊ di. seq̄nti. õ merito. Querit ḡ circa pñtem di. vtrũ in christo fuerũt due voluntates. Q nõ q2 omnis volũtas ē domina sui act'. ſȝ si i xp̄o essent due volũtates altera nõ eẽt volũtas. q2 nõ dña sui act'. ꝓbo. q2 i illa potẽtia ñ ē domina sui actus que sequitur motũ alterius potentie. quia sic sequi non est dñari suo actui ſȝ subdi alteri respectu sui act'. ſȝ si fuit in xp̄o volũtas creata illa seq̄tur motũ volũtatis vbi increate

q2 verbum egit actōnem nature huma ne. igitur non fuit voluntas. ꝑ ꝛc.

¶ Preterea ꝙ in xp̄o nō sint tm̄ due voluntates ꝓbatur. q2 cum ibi sit volūtas libera sequens intellectū creatū. ꝛ ꝑter hanc voluntas naturalis ꝛ volūtas libera ꝛ naturalis habeant oppositum modū ferendi vel tendēdi in obiectū: sequitur ꝙ erunt due voluntates. ꝛ in ipso ē voluntas increata. ꝑ. ¶ Contra habuit tm̄ duos intellectus. s. increatum ꝛ creatum. igitur tm̄ duas voluntates.

Istam questionem soluit Dam̄. c. 6. di. ꝙ sicut ſm fidez firmiter tenendū est in xp̄o esse duas nãs ꝛ vnam ypostasiz. ita oportet cōcedere sic ꝯñs ex illo ꝙ in ipso sint due ꝓꝓetates naturales ꝛ potentie vtriusqꝫ nature. sed potentie perfectissime nãe ratōnalis sunt intellectus ꝛ voluntas. igitur in ip̄o sunt intellectus creatus ꝛ voluntas creata ꝛ rōne nãe diuine est in ip̄o itellectus increatus ꝛ volūtas increata.

¶ Preterea. s̄. di. iz. habet ꝙ in xp̄o fuit sūma gloria ꝛ sūma fruitio. ꝛ di. 14. ꝙ in xp̄o fuit oīs scia rōne nature assūpte cū igitur cognitio ꝛ fruitio p̄supponāt intellectum ꝛ voluntatem: oportꝫ ponere in xp̄o vtranqꝫ potentiaz optime dispositam. ꝑ. ¶ Sꝫ est ne tm̄ vna voluntas creata in xp̄o. Dico ꝙ voluntas pōt accipi sb̄ ꝓpria rōne. vel sub rōne generali ꝛ noīe. s. ꝑ appetitu. Et 2° fuerunt in xp̄o ad minus tres voluntates vl̄ appetitus. s. intellectualis increatus: rōnalis creatus. ꝛ irrōnalis. s. sensitiuus. sed q2 voluntas addit sup appetitum. q2 ē appetitus liber. sic stricte loquendo fuerunt in xp̄o tm̄ due volūtates. sꝫ cōiter accipiendo voluntatē ꝑ appetitu sic puto ꝙ in ip̄o sicut in nobis fuerūt tot appetitus distincti quot sunt potētie app̄hensiue in nobis. q2 sicut alia app̄hēsio est gustus ꝛ visus ꝛ tactus ꝛ odoratus. ita est alia inclinatio ꝛ delectatio consequens hāc app̄hensionem ꝛ illā. cōiter tñ loquimur de appetitu sensitio sicut de vno. ꝛ ille est qui sequitur v̄tutē imaginatiuā. ꝛ sicut illa virtus imaginatia imaginat̃ obiecta oīum sensuum ꝛ in p̄sentia illorum ꝛ absentia. ita suo appetitu delectat̃ in illis si sint cōuenientia. vl̄ dolet de illis si sint discōuenientia. sꝫ sic nō obstāte ꝙ virtus imaginatia sic posset imaginari obiecta oīum sensuum tā in p̄ntia ꝙ̄ in absentia. nihilominus tñ ponimus alios sensus particulares ꝛ eorum app̄hensiones particulariuz obiectoꝝ distinctoꝝ. sic non obstante ꝙ ille appetitus consequēs imaginatiuaz possit appetere ꝯuenientia oīs sensibilis ꝑticularis ꝛ non appetere disconuenientia: oportet ꝑter illum ponere appetit⁹ distinctos ꝑticulares. ꝛ est eadem necessitas ponendi appetitus distinctos sicut app̄hensiuas distinctas. ¶ Sꝫ quid de naturali voluntate ꝛ libera sunt ne due potentie. Dico ꝙ appetitus nãlis in qḻibet re generali noīe accipit̃ ꝑ inclinatione nãli rei ad ꝓpriam ꝑfectionem. sicut lapis nãliter inclinat̃ ad centrū. ꝛ si i lapide talis inclinatio sit aliquid absolutū aliud a grauitate tunc ꝯñter credo ꝙ naturalis inclinatio hoīs ſm ꝙ homo ad ꝓpriam ꝑfectionē est aliud a voluntate libera. sed p̄mum credo falsum. s. ꝙ inclinatio lapidis ad centrum sit aliqd absolutū aliud a grauitate ꝛ aliqua potentia qua lapis habeat aliquaz operationem in centrū. sicut aliqui imaginãt mirabilis aūt esset illa operatio. cuꝫ nō esset dare terminum illius ꝛ esset actio transiens. ꝛ cum centrū sit sibi ꝯueniēs non agit actionem corruptiuam ei⁹: nec etiaꝫ saluatiuā. q2 non posset poni qualis esset illa operatio. vel quis termin⁹ illius. ideo natural' iclinatio lapidis nihil dicit vltra grauitatem lapidis nisi relatōem. nec potest poni aliqua operatio nisi forte respectu vbi ꝯseruando ꝓprium vbi: q2 forte suum ꝓprium vbi i

centro continue est in fieri. sicut lumen in medio. sed tunc actio illa non est in centrum. quia vbi non est in locante. sz in locato. tunc dico ꝙ sic est de voluntate. quia voluntas nālis nō est voluntas nec velle nāle est velle. sed nāle distrahit ab vtroqz. ⁊ nihil ē nisi relatio ꝯñs potentiam respectu ꝓprie pfectionis. vnō eadem potentia dicit voluñtas naturalis cum tali respectu necessario ꝯñte ipam respectu ꝓprie pfectionis. ⁊ dicitur libera fm rōnem ꝓpriam ⁊ intrinsecam q̄ est voluntas specifice. ¶ Aliter pōt dici voluntas nālis vt distinguit ꝯtra potentiam vl' voluntatē supnaturalem. ⁊ sic ipa in puris nālibus exñs distinguit ꝯtra seipam vt informatam donis gratuitis. ¶ Adhuc 3° dicit voluntas naturalis vt elicit actum ꝯformem iclinationi naturali. que semꝑ est ad ꝯmodū. Dicit autez libera inquātuz in ptāte ei' est ita elicere actuz oppositū inclinationi sicut ꝯformem. ⁊ non elicere sic elicē

Ad primum princi pale ꝯcedo maiorem ꝙ ōis voluñtas est dñā sui actus. Et cuz dicit in minori ꝙ voluntas seqñs motū alterius potentie non est dñā sui actus. qz sbditur illi ¶ Dico sicut alias in .i. q. hui': ꝙ vbū nullam causalitatē habet sup actū voluñtatis create in christo quā non habeat tota trinitas: ideo voluñtas creata in xpo non priuat dñio respectu suorūz actuū plus ꝓpter vnionem ad vbum ꝙ si nō vniret ei. tunc vltra ad arg'm fm duplicem opinionē in 2° li° tactaz. si voluñtas sit tota cā ⁊ imediata sui actus. dico ꝙ nō sequitur motū trinitatis causantis cū voluntate actum voluntatis. sed trinitas tm̄ ponit voluntatem in esse ⁊ sinit ipam mouere in actibus suis. ita ꝙ nō cooperatur ad operationē voluntatis nisi inquātum cooperabat ad esse ꝑmuz voluntatis. ⁊ fm illam opinionem minor ratōnis ē falsa. ꝙ voluntas in operatione sequatur motum alterius agentis circa operationē suam. licet eniz sequatur motum alterius in esse: non tamen in operari. imediate dico. ¶ Si autez teneatur ꝙ voluntas imediate causet operationem suam. ⁊ nihilominus etiā deus causat imediate cum voluntate. sicut imediate causat esse voluntatis. quia vt dixi verbum nullam operationem habet aliam a tota trinitate circa actuz voluntatis create. denominat tñ verbuz ⁊ non tota trinitas ab operatione voluntatis create ꝓpter vnionem q̄ facit cōmunicationem ydiomatuz. tūc dico ꝙ voluntas in christo ita libere elicit ⁊ dominat actui suo: sicut voluntas mea suo. quia deus non operat ad operationem illaz nisi voluntate libere agēte ⁊ determinante se ad operandum. et tunc deus operatur cum ea. licet tamē illic non sit ꝑma libertas ⁊ dñium: sed i voluntate dei que non habet causaz aliaz operantem cum ea ad actum suuz. sz tñ est ibi tanta quanta potest eē in creatura. ¶ Ad 2m dico ꝙ voluntas natural' vt sic non est voluntas neqz potētia sed tm̄ dicit inclinationem potentie ad recipiendum perfectōnem. non ad agēdum. ⁊ ideo vt sic est imperfecta nisi sb illius pfectione ad quam illa tendentia inclinat potentiam. vnde naturalis voluntas non tendit sed est ipsa tendentia qua voluntas absolute tendit. ⁊ h passiue ad recipiendum. sed est alia tendentia in eadem potentia vt libere ⁊ actiue agat ⁊ tendat eliciendo actum: ita ꝙ in vna potentia est duplex tendentia actiua ⁊ passiua. tunc ad formam argumēti dico ꝙ voluntas naturalis fm formale quod importat: non est potentialis voluntas: sed inclinatio voluntatis et tendentia qua tendit in pfectionē.

De merito christi etiam non est pretermittendū. Circa istā. 18. di. in q̄ mgr

agit ō merito christi quod processit ex
eius voluntate querunt duo. pmo vtꝝ
christus meruit in primo instanti. ⁊ ar
guitur ꝙ non: quia non potuit pecca-
re. igitur nec mereri. antecedens patet
ex di. 12. vbi probatum est ꝙ non potu-
it peccare. ꝯña probatur. quia volūtas
coniuncta perfecte fini vltimo non me
retur. aliter beati merentur. vel si sic. ea
dem ratione posset peccare. sed volūtas
christi fuit perfecte cōiuncta deo p frui-
tionem in primo instanti. ergo ⁊c.
¶ Preterea voluntas christi semp frue-
batur. igitur nunꝙ meruit. ꝯña probat
quia aut fruitio ⁊ meritum essent duo
actus aut vnus. non duo. quia volūtas
creata fruitur quantum potest. sed vna
⁊ eadem potentia circa idem obiectum
non habet actum adequatum vnum ⁊
preter hunc alium distinctum. quia sic
sequitur contradictio. sed pmum obie-
ctum meriti est ipse deus diligibilis ꝓ-
pter se amore amicitie volendo sibi bo
num. ⁊ similr est obiectum fruitionis.
igitur non sunt duo actus. nec vnus: qꝛ
de ratione actus meritoꝝ est ꝙ contin
gent eliciatur. ita ꝙ voluntas vt prius
natura illo actu possit contingent elice-
re actum vel non elicere ꝓ illo nunc ꝓ
quo elicitur. sed actus beatificus nō eli
cit ꝯtingenter. sed necessario. aliter non
esset beatific⁹. cuꝫ igitur habeant oppo
sitas conditiones. s. cōtingentis ⁊ neces
sarij non possunt esse idem actus.
¶ Preterea premium excedit meritum:
sicut finis illud qō est ad finem. sed nul
lus actus christi fm naturam creatā po
test esse perfectioꝛ illo quo voluntas xpi
tendit in deū ⁊ fruitur eo. igit talis act⁹
non potest esse meritorius. quia. qꝛ tūc
oporteret dare alium actum voluntatl
create meliorem qui eēt premiuꝫ ⁊ finis
illius. quod non potest eē. nec idē est me
lius seipo. ¶ Preterea non meruerit i
pmo instanti arguitur specialit. qꝛ oē
qō est: qñ est: necesse est eē. qꝛ si illud qō
est eēt contingēs hoc nō est ꝓ illo instā-
ti in quo est. sed pro illo in quo cā pce
dens posset illud contingenter causare:
sed voluntas si meruerit in pmo instan
ti non pcessit actuꝫ. ⁊ ita si actus ille nō
potuit non poni: non potuit non fuisse
igitur fuit simplicit necessarius. ⁊ per cō
sequens non meritorius. ¶ Preterea.
due mutationes quarum termin⁹ vni⁹
precedit terminum alterius non sunt si
mul duratione. sꝫ creatio voluntatis in
esse pmo. ⁊ motio voluntatl ad ꝓpriuꝫ
actum sunt due tales mutatōnes. qꝛ ter
minus creationis vt esse voluntatis pre
supponit termino alterius. s. ipsi actui.
igitur non potuit sil esse pmo ⁊ operari
igitur non potuit mereri in pmo instan
ti. ¶ Preterea si sic. igitur angelus potu
it peccare in pmo instanti. ꝓbatio ꝯñe:
qꝛ fm phꝫ 4° phicoꝝ. eadē est mensura
oppositoꝝ. Unō sicut simplicit necessa
ria sunt supra tēp⁹. ita ⁊ ipossibilia. igit
meritū ⁊ demeritum eadē mensura mē
surant. ⁊ ita si xps in pmo instāti potu
it mereri. angel⁹ in pmo instanti potuit
peccare. ꝯñs est falsum. qꝛ tunc pctm̄ an
geli redūdaret in deū. qꝛ oē coeuuꝫ effe
ctui ē causalit a cā talis effect⁹. Exēpluꝫ
de igne ⁊ ei⁹ splendore. qꝛ vterqꝫ ē a ge
nerāte ignē. Hoc etiā ꝓbat Ans. de cāu
diaboli. c. 15° ꝙ angel⁹ nō potuit hr̄e a
se pmū velle. qꝛ si elicit pmā volitioneꝫ
a se. aut hoc est volendo aut non volen
do. Nō pōt dici ꝙ nō volēdo: quia tūc
nihil elicit igitur volendo. ⁊ tunc ante
pmum velle erit velle. igitur pmum vel
le habet a deo. ⁊ ita non posset peccare
nisi peccatum redundaret in deū: sicut i
cām eius. ¶ Preterea. in pmo instanti
fuit in angelo motus nālis rectissimus
voluntatis qui nāliter pcedit velle libe
rum. cuiusmōi est peccare. igit nō potu
it sil in primo instāti eē motus natural
rectissimus voluntatis ⁊ velle deordia-
tum. qꝛ tunc sil eēt contradictio. s. ꝙ eēt
rectissimus ⁊ nō rectissimus. ¶ Contra

Ad actũ meritorium sufficiunt potẽtia que potest mereri ⁊ dispositio gratuita .s. gratia: presentia obiecti: ⁊ vsus potẽtie circa illud. oĩa illa fuerunt ĩ xp̃o in primo instanti pꝫ de potentia gratuita ⁊ presentia obiecti. de vsu potentie. s. ꝙ potuerit vti gratia eliciendo actum. ꝓbatur. qꝛ ẜm Aug. 6. de tri. c. i. splẽdor genitus ab igne eẽt eternus si ignis esset eternus. Dicit genitus ab igne. igiẜ res ⁊ operatio sua possunt eẽ simul ꝓ quocunqꝫ instanti.

In ista questioné

ꝑmo videndum ẽ quãdo xp̃us meruit difficile tñ videtur saluare ꝙ meruerit: cum fuerit beatus ⁊ perfecte coniunctꝰ fini ẜm voluntatẽ in ꝑmo instanti. vnõ si in primo vel aliquo alio potuit mereri videẜ ꝙ alij beati mereanẜ vel mereri possint in infinitũ: ⁊ ita eoꝝ premiuꝫ nunꝙ̃ perfecte habeẜ. ¶ Videnduꝫ tñ est ꝑmo quid sit meritum. Et dico ꝙ meritũ est aliquid acceptatũ in alio ꝓ quo ab acceptante est aliq̃d retribuẽdũ illi in quo est q̃si debitũ illi ꝓ illo merito. vel alteri ꝓ quo meruit. non. n. meritum dicit semꝑ actum qui sit in ptãte eius cui sit retributio. sed hoc soluꝫ est qñ aliquis mereẜ sibiipi. quando auteꝫ vnus mereẜ alteri ꝑ oꝛones vel alias afflictões acceptas deo ꝗuis illa sint ĩ potestate merentis. nõ tñ sunt in ptãte eiꝰ ꝓ quo facit. ⁊ tunc meritũ formalr dič ordinem alicuius laudabilis ĩ merente ad acceptantẽ. qδ acceptans acceptat vt retribuat ei ꝓ quo acceptaẜ. ⁊ ex hoc sequiẜ ꝙ vnus põt mereri ꝓ alio. qꝛ tñ in deo nihil est acceptandum non acceptatum: iõ in descriptione meriti nõ oportet addere acceptãdũ in ordine ad deũ. deus igiẜ acceptans bonũ factuꝫ vel bonũ velle alicuius retribuit sibi si idigeat. si tñ sit ita perfectus ꝙ nõ indigeat ꝑfectione sicut xp̃s: retribuit alijs ꝓ quibus mereẜ. ¶ Tunc ad ꝓpositũ loquẽdo de merito ꝓut cõsistit in bono velle voluntatis. dico ꝙ xp̃s meruit nobis tali velle. ⁊ dico ꝙ radix alicuiꝰ meriti cõsistit ꝓprie loquẽdo de merito in affectione iusticie volũtatis nõ aũt in affectione ꝯmodi: nec in affectõe iusticie: vt ordinat affectõem ꝯmodi. hoc pꝫ. qꝛ ꝑmũ obiectum circa qδ aliquis meretur primo. est ip̃e deus ẜm ꝙ affectõne iusticie vult deo bonum vt esse ⁊ bene esse. s. iustum sapientem ⁊c̃. sꝫ voluntas affectõe ꝯmodi respicit ꝓprium bonuꝫ ⁊ aliqñ inordinate nisi reguleẜ ⁊ ordinetur affectione iusticie. ideo meritum non consistit ꝑmo in affectione iusticie vt moderatur affectionem ꝯmodi circa ꝓprium bonum. sed sicut ꝑmum demeritum angelorum fuit inordinatus motus ⁊ desiderium beatitudinis circa deuꝫ. ita meritum est ordinatus motus circa deum volendo sibi bonuꝫ. ⁊ post volendo cũ debitis circunstantijs sibi ꝯiungi ip̃m ĩ se ⁊ in alijs. ⁊ ideo esse licitum affectione commodi si non ordinetur ⁊ moderetur affectione iusticie: est demeritum. quia est immoderatus appetitus ꝓprij boni. vel siꝰ posset esse indifferens õ quo nõ modo. forte. n. potest ẜm ꝙ preuenit affectionem iusticie. ideo ĩ affectõne cõmodi nisi referaẜ ad vltimũ finẽ affectõne iusticie nõ ꝯsistit meritũ. Sꝫ alij bti a xp̃o: qꝛ ẜm totã voluntatẽ ꝯiuncti sunt ultimo fini. s. deo affectõe iusticie ꝑfectissime. ⁊ habẽt sũmũ ꝯmodũ sibi qδ appetũt affectõe ꝯmodi. s. affectuꝫ summi boni: iõ nõ pñt habere actũ oppositum affectõi ꝯmodi vt libere velit aliq̃d qδ nõ sit eis ꝯmodũ. nullũ. n. est obiectũ in patria qδ possint velle qδ sit eis incommodũ. Sꝫ xp̃us ẜm aliq̃d fuit viator et passibilis ẜm ꝑteꝫ sensitiaꝫ ⁊ portioneꝫ ĩferiorẽ voluntatis. ideo multa habuit obiecta pñtia sensibus ⁊ portioni ĩferiori que potuit libere velle contra affectionem ꝯmodi que semper est ad ꝯueniẽs

illi cuius est. ideo ieiunando. vigilādo.
orando ꝛ multis alijs potuit mereri. uł
excercendo talia exterius. uel volēdo
interius talia propter deum. tunc dico
ꝙ licet angeli habeant bonas operatio
nes circa nos uel alij beati. quia tamē
illi actus sunt inclusi in beatudine illo
rum: hoc est ratione beatitudinis: ꝛ ex
illius plenitudine ꝛ collatione obligan
tur nobis a deo. pōt dici ꝙ non meren
tur: sed huiusmodi operationes christi
predicte non includuntur i sua btitudi
ne. ideo per illos actus meruit. quia q̄
tum ad illos actus fuit viator: non cō
prehensor. ita ꝙ radicaliter includātur
in sua beatitudine. ¶ Similiter si hoc nō
placet. s. ꝙ meruit tm̄ actibus partis sē
sitiue imperatis a volūtate ſm primaꝫ
opp. s̄. ꝙ non patitur ſm partem intel
lectiuam. tunc potest dici ꝙ quantum
ad omnes actus portionis inferioris po
tuit mereri. de his dico qui respiciunt
ea que sunt ad finem. sed quomodo: di
co ꝙ ꝛ si portio superior fuit ꝑfecte cō
iuncta deo ſm actum beatificum: fuit
tamen eadem volūtas passibilis ſꝫ por
tionem inferiorem. ꝛ ut sic fuit viatrix
ꝛ potuit mereri ꝯtra illud qḋ ē in ṫmi
no simplicit̄ nō potuit mereri. sꝫ portō
inferior fuit simpliciter in termino. qꝛ
nō potuit habere actū inordinatū cir
ca aliq̄d ad finē igit̄ fuit q̇etata ꝛ beati
ficata q̄tū potuit qꝛ n̄ ē ipsius partis in
ferioris habere actū circa obiectū eter
nū immediate. sꝫ circa alia in relatōne
ad illud obiectum. ¶ Preterea sicut i no
bis meritum respicit partē intellectiaꝫ
sic in christo. sed in nobis non est meri
tum in portōe inferiori nisi fuerit i su
piori ꝯplacēte sicut nec peccatū. igitur
nec christus potuit mereri secundū por
tōnem iferiorem tm̄ nisi mereretur ſm
supiorē. ¶ Ad ꝑmum horum cum ḋr
ꝙ portio inferior fuit simpliciter i ṫmi
no. ꝛ iō n̄ potuit mereri. Dico ꝙ portō
iferior in xp̄o dicitur eē in termino ex

hoc ꝙ portō supior ꝯiungebatur deo ꝑ
fecte. s. ꝙ affectōne iusticie n̄ potuit vel
le nisi ordinatū ꝛ iustū ꝛ ideo nō potu
it peccare. sꝫ tn̄ nō fuit ſꝫ parteꝫ inferi
orē ex ꝯiunctione cū deo i termino sic
ꝙ habuit impassibilitateꝫ. nec habuit
oē quod habere potuit secundum affe
ctionem commodi. quia non habuit
summum bonum sibi coniunctum q̄
tum potuit ꝯiungi. sicut est in simplici
ter beatis ꝛ in xp̄o modo de facto i pa
tria. quia igitur sic fuit potuit aliquid
accidere sibi ꝯ affectionem ꝯmodi qḋ
tamen acceptauit. ꝛ ita mereri potuit
ꝛ ꝑter hoc etiaꝫ portio inferior meruit
eliciendo operatiōeꝫ circa creata. vt di
ligendo matrem ꝛ alios bonos in deū
ꝛ malos propter deum. ideo quādo di
citur ꝙ ſm portionem inferiorem fuit
in termino. si intelligatur omni modo
in termino falsum est. ¶ Ad secundum
cum dicitur ꝙ meritum complete non
est nisi in superiori portione. Dico pro
pter argumentum ꝙ xp̄us meruit ſm
portionem superiorem ꝛ secunduꝫ om
nem actum eiꝰ. hͦ tn̄ ē difficile tenere ꝑp
ter alios beatos qui tunc videntur pos
se mereri i infinitū. ꝓbo aūt illḋ quia
oīs actus acceptatꝰ a deo tāq̄ actꝰ bonꝰ
ꝛ laudabił ꝓ q̄ deꝰ velit aliquid r̄tribu
ere illi cꝰ actum acceptat vel alteri ꝓ q̊
fit est meritorius. huiusmōi ē oīs actus
xp̄i ſm nām humanā. etiā actꝰ beatifi
cus quo secūdū portionē supiorē fruit
deo. quia ꝑsona illa non secunduꝫ oēꝫ
ꝯditōeꝫ sui fuit simpłr i ṫmino. iō potu
it deꝰ oēꝫ actuꝫ creatū illius ꝑsone acce
ptare tanquan dignum aliquo bono
pro eo retribuendo illi ꝑsone si indigu
isset vel alteri scilicet nobis pro quibus
meruit ꝛ hoc tenendo oportet dicere ꝙ
si actus beatificus ſm portionē supio
rē christi fuit meritorius quod non in
cludit contradictionem actum beatifi
cum Michaelis vel alterius beati: pos
se acceptari tanquam aliquid dignum

retributōe. qd retributum daretur propter meritum. puta Michaeli daretur aliquid ꝓpter actum meritorium custodie quā exercet circa me. tamē de facto deus non sic acceptat actum illū. quia psona illa est totaliter extra statum merendi ſm totum subiectū. non sic xp̄us ſ; ſm aliquid fuit in statu viatoris. vt ꝓpter hoc oīs actus ei⁹ creatus accept⁹ esset ⁊ meritorius illis ꝓ quibus offerebat deo. ¶ Sz quomō hoc: ex quo fuit extra viam ſm portiōem superiorez nō videtur ꝙ ſm illam posset mereri plus q̄ alius beatus in patria. ¶ Rn̄deo sicut meritum non respicit nec consistit tm̄ i ipso actu elicito ſ; in conditionibus aliquo modo per se suppoiti elicientis. sic acceptatio diuia non solū respicit actū ſ; ꝯditiones accidentales suppositi elicientis. Exemplu; aliquis offendit me veniunt duo ⁊ rogant ꝓ offensa veniā tertiū offendentis. pono ꝙ vterq; eque gratiose ⁊ efficaciter roget. rogatio est causa quare dimitto offensam formalit̄ loquendo. tamen aliqua accidental̄ conditio potest esse in alterius illoꝝ supposito ꝓpter quam citius ⁊ magis dimittā offensam ꝓpter rogatōnem vnius q̄ alterius. puta ꝙ sit amicus vel aliquid tale ⁊ tamen supplicatio est causa pcipua quare offensam dimitto. ¶ Ita in ꝓposito ꝙ persona sit ſm aliquid extra simpliciter terminum est aliqual̄r causa q̄re eius actus etiam beatificus est meritorius ⁊ non alterius. ſ. angeli vel anime Petri ⁊ maxime cum talia depēdeant ex liberalitate diuina acceptante vnu; actum ⁊ non alium. non tamen est contradictio vtrunq; acceptari tanq̄ meritorium ſm viam istam qd videtur difficile. ¶ Sed tunc vltra posset esse dubium. an fruitio respectu ubi in se sit act⁹ meritorius vel actus ille vt tendit in obiecta alia relucentia in verbo. ſ. vt dilexit matrem visam in verbo ⁊ alios electos ita visos ꝓpter deum ⁊ in deum ⁊ alios inimicos ꝓpter deum. Et posset dici ꝙ vtroq; modo vel maxime vt actus tendit in alia a deo visa ⁊ dilecta ibi. ¶ Habemus igitur ꝙ triplicit̄ potuit mereri eligat via magis grata.

Est igitur videndu;

an potuerit mereri in primo instanti ⁊ potest dici ꝙ sic. nec video oppositum: quia omne habens actum primu; perfectum ⁊ obiectum p̄ns in ratione obiecti si non ipeditur ⁊ non sit actus eius 2⁹ successiuus sed permanens potest agere ꝓ quocunq; instanti: si omnia ista concurrant. quia non plura requirūtur ad actum. ⁊ hec omnia fuerunt in xp̄o in pmo instanti conceptionis. quia. ſ. potētia perfecta gratia. obiectum presens ꝓ intellectum. ſ. tota trinitas cui poterat velle bonū ꝓpter se. ⁊ non ipediebatur. ⁊ actus volendi est permanens ḡ. ¶ Contra rationem hanc insto vt magis declaret. ⁊ ꝓbo ꝙ adhuc omnib⁹ istis positis non eēt actus meritorius. quia ad talem actum requiritur deliberatio et electio. electio autem ꝓsupponit sylogismū practicum ⁊ discursum ⁊ discursus moram. est. n. actus meritorius elect:u⁹ ḡ. ¶ Rn̄deo huiusmodi discursus ⁊ sylogizatio practica est ad hoc ꝙ habeat actus electiuus voluntatis. ⁊ facto iudicio per cognitionem practicam voluntas eligit. ⁊ quando voluntas eligit rō practica non discurrit. quia facta ꝯclusione practica sententiat de eligendo. si ḡ sententia vltimata possit haberi sine discursu precedente ita perfecte poterit voluntas libere eligere in instanti sicut precedente illo discursu. sed perfectus i cognoscendo nō discurrit. sicut artifex in citharizando non discurrit in percutiendo cordas nec sylogizat. al̄s videret̄ imperfectus hoc habetur 2° phicorum cum igitur christus a principio sue conceptionis fuerit perfectus in cognitione omnium saltez abstractiua. potuit sine

tali sylogizatione eligere. quia electio ꝺ se est actus simplex.

Hoc viso videndū est quid meruit. ⁊ dico ꝙ non meruit si bi fruitionem. quia si sic. aut operatiōe elicita circa ea que sunt ad finē aut cir ca ipm finem. non pmo mō. quia pmū actum habuit circa finem fruēdo pus .s. ꝙ aliquē actum haberet circa aliqd qd est ad finē. ⁊ si meritū fuit circa ali qd vel aliqua obiecta visa in verbo vt dictum ē naturaliter tn̄ pcessit operatō circa ipm finem. s. trinitatē vel essentiā in tribus. ¶ Nec actu fruitionis q̄ frue batur trinitate meruit eandem fruitio nem. quia hoc non esset aliud dicere ꝙ meruit fruitionem. quia habuit fruitō nem. vel meruit quia deus dedit actū qd nihil est dicere. quia nullus actus ē meritorius suiipius. lȝ possit eē alterius igitur deus liberalit̄ sine aliquo merito precedente ꝯiunxit voluntatem istā p fruitionem vltimo fini. ⁊ ita non meru it sibi fruitionem. ¶ Unde Aug. i3. de tri ni. c. 9i. dicit ꝙ summa gratia est ꝙ ho mo in vnitate persone est deo ꝯiunctus ⁊ q̄uis loquatur de gratia vnionis. i. gratuita dei voluntate vniente: tamen ad unionē istam ꝯcomitant̄ sequit̄ gra tia fruitionis de facto. ideo fuit summa gr̄a sine meritis pcedentibus. ¶ Sed contra. gloriosius est habere pmium p merito ꝙ sine merito. igitur ponēdum est in xpo. ¶ Preterea pōritas nature videt̄ sufficere ad meritum. cum igitur int̄ voluntatem ⁊ actum elicitū possit eē prioritas nature: videt̄ ꝙ hoc sufficēt ad merendum fruitionem. vel idē actus vt prior natura seipo pōt esse meritori⁹ respectu suiipius. ¶ Ad pmum istorū cum dicit̄ ꝙ gloriosus est ⁊c̄. Dico ꝙ ve rū est ꝺ premio qd potest haberi ex me ritis. sed hec coniunctio aīe christi cum deo per actū fruitionis fuit tanta ⁊ tā excellens ꝙ ad ipam non potuit prece dere meritum. ⁊ nobilius est habē actū ad quem non potest pcedere meritū ex liberalitate dantis: ꝙ habere actum de biliorem cū multo merito precedente. ⁊ videtur hoc rationabile. quia sic de⁹ creauit inesse nature aliquam naturam puta naturam angeli ad quā creandā non potuit coopari causalitas cause 2ᵉ ppter perfectionem talis nature. ita in genere moris creauit deus aliquē actū beatificum ad quem non potest eē act⁹ aliquis meritorius prior. ⁊ huiusmodi fuit actus beatificus anime xp̄i. ⁊ hoc p pter nobilitatem ⁊ excellentiam actus ⁊ modi habendi actum. qꝛ īmediate ante ꝙ haberet aliquem actum circa ea que sunt ad finē. ¶ Aliter. ponendo ꝙ act⁹ ille potuerit cadere sb̄ mērito ⁊ si glorio sius fuisset habenti actū meruisse illū ꝙ nō meruisse. non tamen simplicit̄ est gloriosius. quia decens est ppter alios ⁊ ppter perfectionē illius status ꝙ illic inueniant̄ omnes gradus principales ī actibus beatificis. vt actual̄ beatitudo christi sit maior beatitudine oīum crea turarū. nam ibi sunt aliqui beati q̄ nū ꝙ fuerūt inimici actualit̄ peccato actua li. ut multi innocentes. ⁊ multi alij qui aliquādo fuerunt inimici. ut mortalit̄ peccantes ⁊ postea penitentes. est ibi eti am beata uirgo mater dei que nunquā fuit inimica actualiter rōne peccati ac tualis nec rōne originalis. fuisset tn̄ nisi fuisset preseruata. igitur decens fuit ꝙ esset beatitudo alicuius psone sine oī merito precedente. nec iō anima christi fuit inglorisior. qꝛ si actus potuissȝ ca dere sub merito anima illa potuissȝ me reri illum nisi fuisset preuenta actu be atifico ⁊ sic preueniri ex liberalitate dā tis ē maioris nobilitatis. sicut si mihi daretur illud quod habebo in fine toti us laboris meritorij nunc. ⁊ illud magi est ad decorem status beatorum. ut dic tum est. Ad secundum dico ꝙ pōritas nature potentie precedentis actum nō

sufficit quia non est meritum nisi in ali quo actu vel passione accepta. sed uolū tas ut prior natura non habet aliquez actum vel passionem acceptam a volū tate rōne cuius potuit mereri actum be atificum. q2 ille actus precessit oīe me ritum. nec idem actus est meritum ꝛ p̄ minm quia alterum excedit ut premiū tum etiam q2 hoc eēt dicere ꝙ meruit quia deus dedit meritum. lꝫ idē actus in xp̄o possit eē premium sibi ꝛ cum h° meritori⁹ aliꝭ ut dictum est. Preterea talis di. non est nisi rationis consideran tis actum illum diuersimode que non sufficit ad actum meriti ꝛ premiꝭ. Sed nūquid meruit sibi passibilitatē aīme ꝛ corporis. Magister dicit in littera ꝙ sic. Contra. istud qd̄ infuisset si non fuisset per miraculum impeditum ꝙtū ē ex rōne sui ante omnē actū causatum illi⁹ psone n̄ cadit sb̄ merito illi⁹ psone sꝫ glā ꝛ ipassibilitas corpori ꝛ aie ifuis sent in p̄mo istanti vnionis nisi p mira culum fuissēt pꝓhibita ḡ. Potest dici pie sentiendo cum magistro ꝛ pie glosando ꝙ ꝙuis nō meruerit directe impassibili tatem vtriusqꝫ: meruit tamen amotio nem impedimenti ꝓpter quod non in fuerunt statim. s. desitionem miraculi ꝓhibentis: redundantiam glorie in por tionem inferiorem ꝛ in corp⁹. De aliꝭ que possent hic tāgi. s. q̄d meruit ꝛ qui b⁹ dicet di. sequenti.

Ad primum princi pale cum ōr ꝙ n̄ potuit mereri simplici ter sicut nec peccare. nego ꝯñam in xp̄o Nam licet pfecta coniuctio fini pfecte q̄ etans secundum oēm modū ip̄m ꝯiunc tum. s. ſm affectionem iusticie ꝛ ſm af fectōnem commodi ſm ꝙ affectō iusti cie vult p° bonū deo ꝛ secūdario sibi. ꝛ affectōne commodi vult sp̄ sibi bonū quō aliꝭ sci a xp̄o coniunguntur deo. q2 sūt totaliter extra viam ꝛ in termio ꝓhibeat sic mereri sicut ꝛ peccare quia tamen affectio iusticie pōt separari ab affectōne cōmodi. ut. s. aliquis affectōe iusticie summe coniūgatur fini. ita ꝙ nl lo° possit iniuste velle uel peccare. tamē non coniungatur affectione commodi vt habeat summu m bonum sūme sibi ꝯiūctū ꝛ intm̄ posset pati. p̄mo portio superior in xp̄o coniungitur deo p glo riam quietantem illam portionem ꝛ p affectionem iusticie totus homo ut pec care non posset. potuit tamē pati. quia aliquid accidere potuit contra affectio nem commodi. ꝛ illud potuit xp̄s or dinate velle ꝛ acceptare ꝛ ita mereri ꝛ sic patet ꝙ non est simile de christo ꝛ beatis. Ad secundum tenendo ꝙ meru it secundum portionem inferiorem. Di co ꝙ actus beatificus ꝛ meritorius sūt duo actus q2 vnus respiciebat eternuꝫ ꝛ alius temporale in ordine ad fineꝫ vl timum. nec oportet quod vniuersaliter omnis actus meritorius sit primo ꝛ im mediate i executōe circa deū. sꝫ suffic̄ ꝙ itentōne. vn̄ in executōe pōt aliq̄d ime diatius diligi ꝛ finaliter in deū reduci. Hoc dicēdo argumentum solutum est. Sed si teneatur ꝙ meruit ſm portōnē supiorem tūc pōt dici ꝙ fuit circa obie cta relucētia in verbo. sicut diligendo electos ꝛ volendo eis bonū. Et qñ dicis ꝙ hoc nō fit vno actu. verū est sed duo b⁹. Et cū ꝓbas ꝙ nō. quia portio supi or habꝫ actuꝫ adequatum beatificum respectu obiecti beatifici ꝛ non interru ptum. igitur non potest simul habere alium circa alia relucentia in verbo ne go consequentiam. quia licet actus ille fuerit adequatus intensiue ita ut pfec tiorem habere non posset non fuit tñ adequatus extensiue: quin simul ali um imperfectiorem habere posset. alio quin nullus beatus posset cognoscere res in proprio genere. quia eadem po tentia cognoscit deum visione beata ꝛ alia i gnē ꝓpo. Ad aliō rn̄det in 2° li°. Dico tñ ꝙ act⁹ fuit cōtingēs i p° istanti.

Contingens.n.nunq̄ est formaliter cō-
tingens nisi quando est ideo contingēs
quando est.contingenter est.non tamē
loquor in sensu compositōnis. Non.n.
omne ens quod est. est necessarium.vo
luntas ergo in pmo instanti vt prior na
tura suo actu.ita contingent elicit actū
suum sicut si per diem precessisset actū
elicitum. Unde sicut entia anteq̄ sint:
quedam sunt contingentia ⁊ quedaz ne
cessaria.sic etiam quando sunt:quedaz
sunt contingenter ⁊ quedam necessario
tamen ad formaz argumenti al's respō-
di.quere di.39.primi li.vnō non est ra
tio quare contingentia sunt contingen-
tia.quia eorum causa duratione preces
sit.sed quia causa quando causat conti
genter causat. ¶ Tamen potest ppositio distingui fm compositionem ⁊ diui
sionez dicendo sic. Omne quod est: qñ
est necesse est esse.falsa est ⁊ diuisa. Uel
sic. Omne quod est:quando est: necesse
est esse.vera est ⁊ compoita.preterea ali
ter est falsa fm quid ⁊ simpliciter patet
¶ Ad aliud cum dicitur quando due
mutationes sunt ordinate fm prius et
posterius ⁊ termini similiter.verum est
si tempore ⁊ tempore.⁊ si natura ⁊ na-
tura.hic autem tantuz est ordo nature
inter mutationes ⁊ talis est inter termi
nos. ¶ Ad aliud cum dicitur q̄ si chri
stus potuit mereri in primo instanti ⁊
angelus peccare.de ꝯñte posset esse ma
gna altercatio. Dico tamē p nunc q̄ po
tuit peccare in primo instanti ⁊ libere ⁊
voluntarie.vt voluntas est por natura
actu elicito.quia habens primum eē p
fectum ⁊ obiectum approximatū. si nō
impeditur ⁊ actus eius sit permanens.
potest habere actum.omnia ista pote-
rant esse in angelo in primo instanti.vt
supra dictum est de merito xpi. ⁊ eque
tenet de velle inordinato sicut de ordia
to. Et hoc est q̄ Aug.dicit.xj.de ci.c.iz
qui sentiunt malum angeluz peccasse a
pricipio.hoc est q̄ semper fuerit sb pec
cato non ex hoc cuz manicheis sentiūt
ponentibus vnum deum malum.⁊ ita
non esset deus auctor illius mali.sic igi
tur secūdum tenentes q̄ peccare potuit
in pmo instanti diceretur q̄ peccassz nō
inquātum effectiue a deo:sed vt est de
nihilo.al's eius peccatum redundaret i
deum ¶ At cum dicis q̄ omnis effectus
coeuus cause secūde est a causa prima ⁊
sic peccatum angeli esset a deo sic ignis
est a deo ita ⁊ calere. Dico q̄ si ppositio sit vera intelligenda est de positiuis
⁊ non de priuatiuis.peccatum autē for-
maliter est priuatio boni qd deberet in
esse actui elicito quando elicitur ⁊ non
inest. ¶ Aliter potest dici q̄ ppositio ē
falsa.s.q̄ omne coeuum cause secūde ef
fectiue inest sibi a causa sua:quia non ē
contradictio de opposito. Unde si deus
crearet vel agens creatum generaret so
lam substantiā ignis. illa haberet in se
causalitatem respectu quantitatis ⁊ ca-
loris.vñ in eodē instāti tēporis in q̄ essz
fm sbstantiam:esset q̄tus ⁊ calidus q̄-
uis non in eodez instanti nature: posito
etiam q̄ generans ignē anihilaret ita q̄
nunq̄ esset nisi per vnū instās. Uñ posi
to q̄ generaret calidus q̄ nō posset ge-
nerare in se calorem alium in eodem in
stanti.hoc nō esset ratione alicuius con
tradictiōis.sed solum quia duo accidē-
tia eiusdem rationis non possunt eē in
eodem subiecto: quod tamen est falsuz
fundamētuz. ¶ Preterea nō ē veꝝ vl'r
q̄ sic generās dat sbaz rei ita dat accidē
tia causal'r imediate.sz si veꝝ sit hoc nō
est veꝝ nisi i generatōe vniuoca.in pro
posito aūt nihil valet. iō potest sba esse
a deo ⁊ actus maxie quo ad deformati
onē potest esse a voluntate ipsa. ¶ Ad
illud Ans.ipe videt fingē vnū angelum
scm̄ in affectōe ꝯmodi nō i affectōe iusti
cie.⁊ q̄d miꝝ nec tal' angel' si fieret pos
set mereri pl' q̄ bos. seq̄ret.n.effrenate
apphēsionē itellect'.sic nc̄ appetit' sensi
tiu'.⁊ hoc affectōe ꝯmodi. vñ in āgelo

⁊ homine ipa voluntas ꝯm affectionez
iusticie ⁊ ꝯmodi ē totale pncipium pfec
tum in esse pmo respectu actus volen
di. ¶ Ad rōnem autem eius cum dicit si
habet pmū velle a se. aut hoc eēt volen
do aut nolendo. Dico ꝙ si intelligas vo
lendo actu elicito: ita ꝙ nō potest habe
re actum elicitum volendi nisi pui̇a vo
litione sua qua mouet se ad volendum
falsissimum est: imo iretur i infinitum ⁊
non esset dare aliquod velle. sicut nec p
mum velle sed dum vult aliquid actu
elicito saltem prius natura vult habitu
aliter sic se velle. i. prius habet principi
um volendi inesse primo quo vult actu
elicito. ⁊ iste est sensus verus. ⁊ quia an
gelus a deo factus nō habet a se tale pn
cipium. ideo dicit ⁊ bene ꝙ non potest
habere pmum velle a se. accipiendo vel
le pro pfecta voluntate in esse primo . ⁊
si hoc pbat concedatur. ¶ Ad aliud cuz
dicitur ꝙ in pmo instanti fuit in angelo
motus naturalis rectissimus ⁊c. Dico ꝙ
si ꝯcludit de primo instanti ⁊ de quoli
bet. quia in quolibet instāti motus na
turalis ē prior ipo actu libere elicito sal
tem natura. ⁊ vt ē sic por est rectissimus
⁊ ita non pōt in eodem instāti oblique
velle p actum libere volūtatis. ⁊ ita nul
lo instanti peccabit voluntas. ideo dico
ad argumentū ꝙ motus naturalis non
est aliquis actus elicitus. sed solū dicit i
clinationem naturalē voluntatis in bo
num. ⁊ illud nihil reale aliud a volunta
te dicit. sed si est relatio est idem volun
tati per idemptitatem: nec sapari potest
sine contradictione. ⁊ ideo in demonib⁹
manet ille motus sic rectissimus. sicut ⁊
natura. quia non est realiter aliud a vo
luntate. licet non sit idem sibi formalit
vnde ille motus nō est nisi habitus mo
tus. i. natura inesse pmo. Si autem acci
pias motum naturalem p actu elicito
conformi tali inclinationi. certe ille pōt
esse malus ⁊ imoderatus stante natura
integra: nec actus malus minuit inclia
tionem naturalem sicut nec naturā . vn̄
angelus pōt esse pfectus in naturalibus
quo ad esse primū. ⁊ peccare actu 2° eli
cito ⁊ inordinato.

Circa secun
dum. quod ptinet ad di.
19. vbi queriť. Utrū xpus
meruerit omibus nobis grām ⁊ gloriā.
arguitur ꝙ non. quia premium excedit
meritum ⁊ meritū ordinat ad premiuz
sicut ad finem. sed premiū omiuz alioꝝ
non excedit meritum xpi. igitur meritū
christi non ordinatur ad illud sicut ad
finē cum sit nobilius ꝙ̄ illud premiū ℊ.
¶ Preterea meritum xpi fuit quoddam
bonum finitū cum fuerit eius ꝯm natu
ram humanā. sed peccatū alioꝝ fuit in
finitū malum. quia tanta fuit offensa ⁊
peccatum quātus ē ille qui offenditur si
ue ꝯtra quē peccatur vel a quo p ipsum
sepatur. ille ē infinitus. s. deus igitur cū
finitū nō sit proportionatū infinito: nul
lum meritum christi potuit mereri dele
tionem offense. ¶ Preterea per idem pōt
pbari ꝙ nō meruit deletionem pene p
reatu infinito aliorum . quia pena q̄ de
betur illi peccato ē infinita. ⁊ meritum
xpi finitū. ℊ. ¶ Preterea de possibili pos
sunt esse homies infiniti si mundus ⁊ ge
neratio semper durarent. ⁊ quilibet nat⁹
de Adam ꝯtraheret originale. igitur fo
ret tūc in mundo infinita culpa. igitur
cū meritum christi fuerit finitum: non
suffecisset p remissione offense ⁊ collati
one grē ⁊ glorie omniū. Preterea si suf
fecisset ad merēdū oibus gratiā ⁊ gliam
oibus ꝯferret grā ⁊ glia. qḋ falsum ē. qꝛ
multi sūt vocati pauci vō electi. qꝛ pau
cus ē numerus fideliū. nec omēs fideles
vel baptizati saluātur. ¶ Contra. Leo pa
pa in sermone de nati. sicut a reatu nul
lum liberum reperit: sic liberandis om
nibus venit.

Ad questionem di

Utrū thomas ... q. xxxx viij

citur q meritū xp̄i pōt dupliciť conside rari. s. ꝼm sufficientiā ⁊ ꝼm efficaciā p° mō meruit oībus deletionē culpe ⁊ collationem grē ⁊ glie. sed 2° mō nō sꝫ ꝼm efficaciā. quia nō omēs ꝯsecuti sūt redēptionē ¶ Meritū. n. xp̄i vt dicunt: habet quandā infinitatē ex supposito xp̄i qd̄ eliciebat ⁊ exercuit opationes illius nāe assumpte ⁊ ideo vita illius suppositi ⁊ opationes fuerūt bonū infinitū. ꝓpter qd̄ ⁊ mors ⁊ passio ⁊ alie opatōnes habuerūt quandā infinitatē vt sufficerent pro infinitis peccatis delendis. ⁊ infinitis gratijs ⁊ glorijs conferendis.

¶ Confirmať hoc p Ansh. 2° cur deus homo. c. 14. vbi vult q homo deberet potius eligere omē aliud a deo destrui ⁊ pire q̄ mortem vel aliquā lesionē inferre illi hoi. quia vita eius erat tanta vt i infinitū esset plus amabilis q̄ peccata etiā infinitorꝫ hominum si esse possent: sint odibilia. ideo eius mors fuit sufficiens ꝓ redemptione oīum. ⁊ multa dicit ibi de excellentia vite. ⁊ per ꝯsequēs de acceptatione mortis. quia tantū acceptať mors ꝓ illis redimendis q̄tū valuit vita illius: sed vita eius fuit ita amabilis vt hō potius deberet eligere oīa peccata mundi cadere supra se. q̄sciēter aliquā violentiā intulisse corpori xp̄i: ꝼm doctrinam suā ¶ Quantū vero ad efficaciam nō meruit oībus. quia actus actiuorum sūt in paciente ⁊ disposito ⁊ vnito agenti. sicut pꝫ in agētibus ⁊ pacientib' corpaliter. igitur sic erit in actōe meritoria quātū ad influentiā in alios. sꝫ ꝯiunctio cū xp̄o requisita vt meritū xp̄i valeat eis est p cognitionē ⁊ dilectionē ꝼm q homo disponit se ad gratiā cognoscēdo ⁊ diligēdo deum. non autē omēs sic se disponūt quare nō oībus meruit ꝼm efficaciā. ¶ Contra hūc modum dicēdi arguo. quia dicta ista q̄bus dicitur q vita xp̄i fuit ita excellens vt haberet quādam infinitatem videntur iperbolica ⁊ exponēda. quia nūc loquimur de bono velle xp̄i quo meruit ⁊ acceptauit passionem ꝓ oībus quantū ad sufficientiam vt dicunt. si bonū velle xp̄i erat tantuꝫ acceptatū quantū erat persona verbi. tūc cū persona verbi sit simpliciť infinita illud bonum velle xp̄i fuit infinite acceptatū. sed cuꝫ deus nihil acceptet nisi quantū hꝫ de acceptabilitate. igitur illd̄ velle ratione suppositi habuit rationeꝫ infinite acceptabilitatis. ⁊ tunc i acceptabilitate non esset differentia inť velle ꝓprium verbi in se. ⁊ velle illius nature i verbo. quia ex parte acceptabilis non ē maior acceptabilitas: igiť verbū volendo bonū circūscripta natura assumpta potuit mereri quo falsū est. ⁊ vltra seqť q trinitas tm̄ diligeret velle nature assūpte sicut verbi increatū qd̄ nihil est dicere. quia hoc est ponere creatum habere tantā diligibilitatem sic increatū ¶ Preterea huiusmōi velle nō est plus acceptū deo q̄ sit. si igitur infinite fuit acceptum vel ꝓ infinitis: tūc velle illud cū relatione ad suppositū verbi fuit formaliť infinitum. igitur aīa xp̄i potuit ita perfecte frui deo vl' velle cum tali respectu sicut verbū suo velle ꝓprio. quod nihil ē nisi ponere aīam verbū. ¶ Preterea per se ꝓncipiū illius velle sumptū cum omnibus respectibus ad verbum vel ad alid̄ est finitum. igitur ⁊ velle fuit formaliť finitum ⁊ limitatum: ⁊ p ꝯsequēs finite acceptatum. nec habuit verbuꝫ causalitatem aliquā super illud velle quaꝫ nō habuit tota trinitas. ¶ Et si detur q verbum habet specialem efficientiā sup actum illum adhuc non sequitur q sit formaliter infinitus ⁊ infinite acceptus. q2 actus sic infinitus non pōt essentialiter dependere ab aliqu bus causis finitis: in pfectione cum causa infinita coagente. ita q creatum habeat essentialeꝫ causalitatē sup illū actū ⁊ nō accidentalem tantū. sic nā assumpta sup velle verbi. ⁊ sicut albedo in edificatore super edificare. igitur esto q verbum specialiter ege-

rit ibi aliter q̄ trinitas adhuc nō sequit̄ q̄ actus ille habeat vnde infinite acceptetur. ita q̄ ſm sufficientiam valeat pro infinitis redimendis: sed sicut meritum fuit finitum in se. ita ſm iusticiam commutatiuam fuit finitum retributū. igitur non meruit infinitis ſm sufficentiā in acceptatione diuina. sicut nec fuit infinite acceptum. quia in se finitū ¶ Preterea ↄtra 2ᵐ q̄ nō meruit oibus ſm efficaciā. q2 agēs nō agit nisi in disposito ⁊ vnito ¶ Quero a te vtrū xp̄us tm̄ meruit q̄ hn̄tes grām quōcunq3 ⁊ vndecunq3 hoc esset haberēt gloriam ex merito xp̄i. ⁊ si hoc solū igit̄ non meruit nobis p̄mā gratiā baptismalē in no. te. nec gratiam datam in sacrificijs ⁊ circūcisione in ve. te. quod est falsū. quia vnde veniret nobis gratia illa prima: oportet igit̄ dicere q̄ meruit nobis grā3 p̄mā q̄ ↄiuncti essemus sibi. igitur meruit vt nō ↄiūcti ↄiungerent̄ sibi. ⁊ i hoc potissime cōsistebat meritū. igitur nō solum meruit vt coniuncti sibi vlterius cooperentur ei. ⁊ sic tandem glorificarentur: sed meruit vt non vniti vnirentur. etiam qui nunq̄ se disposuerūt. Unde magis meruit grām baptismalem ⁊ p̄mā. q̄ quodcūq3 opus postea ex gratia.

In questiōne igitur ista tria sūt videnda. p̄° quō meruit q̄tū ad efficaciā. 2° quātū ad sufficientiā. aliter intelligendo vocabula ista. 3° quid meruit. ¶ Quantū ad p̄mum dico q̄ incarnatio xp̄i non fuit occasionaliter preuisa. sed sicut finis imediate videbatur a deo ab eterno. ita xp̄us i natura hūana cū sit ꝓpinquior fini ceteri. p̄us p̄destiatur loquēdo de his que p̄destinant̄ tunc iste fuit ordo i preuisione diua. p̄°. n. deꝰ intellexit se sub ratione sūmi boni. in 2° signo intellexit oēs alias creaturas. in 3° p̄destinauit hos ad gloriam ⁊ gratiā ⁊ circa alios habuit actum negatiuum nō predestinando. in 4° p̄uidit illos casuros in Adā. in 5° preordiauit siue p̄uidit d̄ remedio q̄n redimerentur p̄ passionem filij. ita q̄ xp̄s in carne sic ⁊ oēs electi p̄us preuidebat ⁊ p̄destinabat ad grām ⁊ gloriam q̄ p̄uideret passio xp̄i: vt medicina ↄ lapsum: sic medicus p̄us vult sanitatē homis q̄ ordinet de medicina ad sanandum. Sicut aūt prius predestinantur electi q̄ passio xp̄i p̄uideatur vt remediū ↄ lapsum eorum. ita tota trinitas preuidit xp̄i passionē tanquā medicinā acceptandā ꝓ electi cadētibus in Adā prius predestinatis ad gliam finalem. ⁊ sicut verbū p̄uidit passionem patri offerendā ꝓ predestinatis ⁊ electis ⁊ sic eam efficaciter obtulit i effectu: ita tota trinitas ꝓ eis passionem efficaciter acceptauit. ⁊ pro nullis alijs fuit efficaciter oblata. nec ab eterno accepta: ⁊ meruit eis primā gratiā ordinantē ad gloriam consūmatam. hoc quātū ad efficaciam meriti. ¶ Quantū ad sufficientia3 dico q̄ meritū christi fuit finitū. q2 a p̄ncipio finito essentialiter dependēs. etia3 accipiendo ipsū cum oibus respectibus siue cum respectu ad suppositum verbi siue cum respectu ad fine3. quia omnes respectus isti erant finiti. ⁊ ideo quomōcunq3 circunstantionatum finitum erat aut si fuit infinitū: tunc non fuit meritum plus ſm velle creatum q̄ ſm velle verbi increatum ¶ Quantū ergo valuit illud meritum ad sufficientiam ¶ Dico q̄ sicut oīe aliud a deo ideo est bonu3: quia a deo volitū ⁊ nō ecōuerso. sic meritū illud tm̄ bonū erat ꝓ quanto acceptabatur. ⁊ ideo meritū q2 acceptatum nō aūt ecōuerso. q2 meritū ē ⁊ bonū. iō acceptatū ⁊ tm̄ potuit acceptari passiue quantū tota trinitas potuit ⁊ voluit acceptare actiue. sed ex formali ratōne sua quā habuit nō potuit acceptari in ifinitum ⁊ pro infinitis. sed pro finitis. tn̄ ex circūstātia suppositi ⁊ de ↄgruo rōe suppositi habuit quandā rationem extrisecam quare deus potuit acceptare illō in

nfinitū.s.extensiue ꝑ infinitis. Si autē illud meritū fuisset alterius ꝑsone. tunc nec rōne operis. nec rōne opantis fuisset cōgruitas acceptatōnis illius ꝑ infinitis ꝑ quātis autē ⁊ ꝑ quot deus voluit passionē illā siue bonum velle acceptare ꝑ tot sufficit. sed quantū est de formali rōne rei acceptabilis in se non fuit acceptabilis pro infinitis. sicut nec in se fuit formaliter infinita. Sed quid ⁊ quib⁹ meruit. Dico ꝙ xp̄s meruit omibus qui ꝑmā gratiā accipiūt collationē illius. ita ꝙ ibi non cooperat voluntas nostra nisi in adultis baptizatis. vbi requirit aliqua bona dispositio voluntatis. et hoc fuit potissimū in merito suo. ꝙ meruit nō coniunctos coniungi. ⁊ illud obuiat secundo membro di. superioris. sed q̄ntum ad gratiā penitentialē post lapsum immortale actuale, licet meritū christi sit ꝑncipale in merendo. ⁊ totalis causa de cōdigno. tamē requirit ibi aliquid a parte recipiētis gratiam. vt contritio et compunctio de peccato de congruo. Similiter dico ꝙ christus meruit nobis vt totalis causa apertionē ianue paradisi. vt omibus in gratia decedētibus aperiret. nec ad amotionē huius obstaculi intrandi cooperamur ei. siue illud obstaculū fuit originale peccatū. siue aliquod aliud quod patet. quia Abraā fuit tanti meriti sicut aliq̄s xp̄ianus qui sit mō. Sed q̄uis obstaculū amoueat per passionē christi: nullus tamē actu ingredit in celū nisi cooperet ⁊ vtatur prima grā quā sibi meruit christus. Similiter patres cooperabant passioni christi ꝑuise ad habitualē ingressū vt amoto obstaculo ingredi possent. Nos autē passioni exhibite. ⁊ amoto obstaculo cooperamur ad actualē ingressum nisi impotentia excuset. sicut in paruulis q̄bus deus dat immediate introitū in celū. ⁊ ideo habent minimā gloriā.

Sed hic sūt quedā dubia. si enim oibus electis meruit xp̄s primā gratiā. igit meruit eaꝫ primis parentibus. ⁊ ita premiū. s. collatio gratie in antiquis patrib⁹ ꝑcessit meritū christi quo illis meruit illius gratie collationeꝫ. ⁊ per eandē rationē posset dici ꝫm magistrū sententiaꝝ li°. 2°. ꝙ angeli primo receperūt premiū: ⁊ deinde ip̄m meruerūt per bona velle elicita circa custodiā nostram. Preterea si passio christi vt preuisa ab eterno ⁊ accepta trinitati fuit meritoria. ⁊ ratio conferēdi gratiaꝫ patribus anteq̄ꝫ passio exhiberet in effectu. eadē ratōne passio christi ab eterno preuisa ⁊ accepta trinitati pōt esse ratio predestinādi alios. ⁊ ita predestinatō electorū potuit habere causā meritoriam. Ad primū illoꝝ dico ꝙ meritū christi preuidebat ab eterno: ⁊ vt sic preuisū acceptum fuit vt aliquid boni conferet electis rōne illius anteq̄ꝫ exhiberet: vt. s. eis qui precesserūt exhibitōnem passionis eius dimitteret originale ⁊ conferet gratiā. Exemplum de hoc Ans. 2. cur deus hō. c. 16. Isto ꝙ multi offenderint vnuꝫ regem ⁊ ꝑ offensa exulāt. venit vnus innocens de sanguine illoꝝ ⁊ ꝑmittit facere vnū opus pro rege placitū ei certo die statuto vt rex remittat eis offensā et reconciliet eis. rex acceptādo seruitiū ꝑmissū remittit offensā. ⁊ si aliquis eoꝝ deliquerit si satisfacere ⁊ penitere voluerit: ꝑmittit ei iterū offensā illā dimittē. ꝑtestando tamē ꝙ nullus eoꝝ qui fuerunt inimici intrabūt palatiū suū: quousq̄ꝫ seruitiū innocētis promissū impleatur. Sic hic. passio christi homis innocētis ab eterno preuisa vt exhibenda in certo tempore: fuit multū accepta trinitati. ⁊ pro ista omibus credētibus illam exhibendā in tempore remisit offensam quā contraxerāt ex Adaꝫ. ⁊ quā postea cōmiserāt si penitere voluerit. nō tamē acceptauit eaꝫ tantū vt aliquis ingrederetur palatiuꝫ suū eternū: anteq̄ꝫ passio exhiberet in effectu. isto modo remisit

patribus offensā in circūcisione sic nobis in baptismo. sed nullus ē ingressus in palaciū ante passionē exhibitam.

¶ Ad formā argumenti cum dicis ꝙ si pmium precessit meritū xpi exhibitū in patribus igitur in angelis precedere potuit. Dico ꝙ ꝯña non valet. nec est simile hic ⁊ ibi. nam generaliter veruȝ est ꝙ sūmuȝ bonuȝ ad quod ordinat̄ meritū nō debet conferri ante meritū exhibitū ⁊ expletū ¶ Summū aūt bonum ad qđ ordinatur meritū xpi respectu eoꝝ pro quibus meruit est ingressus eoꝝ in paradisum. ⁊ ille non dabatur actualiter ante passionē exhibitam licet pro passione preuisa remitteretur offensa ⁊ daretur gratia illis ptibus credentibus passionem exhibendā. Summū aūt quod angeli mereri possūt p merita sua ē gloria ⁊ introitus actualis in regnū. q̄ glia dari nō debuit añ merita exhibita ¶ Un quāuis deus dederit aliquid ꝓ merito preuiso nō exhibito nō tamen summū qđ sequit̄ meritū quod ē apertio ianue paradisi. ad cuius obstaculi amotioneȝ nō potuit aliquis nostꝝ coopari. ꝙuis ad introitū quilibet adultus coopetur. aliud.n. est aperire ianuā ⁊ aliud ingredi. ⁊ qñqȝ difficilius est aperire ianuam ꝙ aperta porta introire. ideo ad igressū possumus coopari ad apertionem vero nec patres potuerūt nec nos possumus sed illius precisa causa fuit passio ¶ Ad 2m nego ꝯñam. qꝛ oēs pres prius nā erant predestinati ꝙ passio xpi esset preuisa. sicut patet in pº articulo .q. voluit eni deus pus oēs electos habere gr̄aȝ ⁊ gloriā ꝙ preuiderit eos casuros ⁊ pus lapsurus ꝙ pordinaret medicinā cōtra lapsū ⁊ ideo passio vt puisa post preuisionem lapsus potuit eē ratio remittendi offensā ⁊ conferendi gr̄am recōcilian tem. nō aūt potuit eē rō pdestinatōnis.

Ad primum principale si detur. ꝙ xps meruit ꝑm portōeȝ inferiorē tūc potest dici. ꝙ pmiū alioꝝ quod receperūt ꝓ merito xpi: fuit meliꝰ formaliter ꝙ aliquis actus meritorius. portionis inferioris xpi. ⁊ potuit tl'e meritū xpi ordinari ad premū alioꝝ sicut ad finē sub fine ¶ Si aūt tenetur ꝙ meruit ꝑm portionē superiorem ⁊ hoc vel circa obiectum eternū: vel circa alia relucentia in verbo vel vtroqȝ mō. ita ꝙ omi actu suo meruit ꝑm modū supius tactū. tūc pōt dici ꝙ non oportet semp pmiū excedere meritū. nisi qñ idē meret̄ p seipso: sȝ si nobilior mereat̄ ꝓ ignobiliori tūc meritū pōt excedere premium. qñ.n. meret̄ aliqs ꝓ seipso cōiter deus pmiat vltra ꝯdignū. ideo premiū excedit tale meritū eius. ¶ Ad 2m cū dicit̄ meritum xpi ē finitum peccatū est infinitum g̊ nō potuit meritorie auferre peccati reatum. dico ꝙ ⁊ si xpi passio ⁊ meritum ipsius totū sit formaliter finitū. quia tñ coniunxit p gr̄aȝ ⁊ gloriā obiecto infinito. ideo potuit delere peccati reatū siue peccatū auertens a bono ifinito. ⁊ cū dicis ꝙ nō. quia peccatū illud erat ifinitū intelligas ꝙ erat malū formalit̄ infinitū intensiue falsū est. tunc.n. oportēt ponere sūmū malū ⁊ deuȝ manicheoꝝ. ⁊ cū ꝓbas ꝙ tantū est peccatū ꝙtus ē ille in quē fit. si ly tantū ⁊ quātū referatur ad rōnes formales vtriusqȝ in se falsum ē. tñ ꝑm terminū a quo auertit peccatum sortit̄ quandā denoīatione vt sic q̄dam denomiatione extrinseca actus beatificꝰ Michaelis dr̄ infinitus. qꝛ ptīgit termino ad quē infinito in se formalit̄ tñ actꝰ est finitus. sic pctm̄ mortale qꝛ auertit a termio a q̊ infinito sortit̄ quādā denoīnationem extrinsecā. grauius.n. pctm̄ ē pctm̄ in deū quā in alium. ⁊ in regē terrenū ꝙ in militē suū. nūꝙ tñ pōt esse ꝙ sit formaliter infinitū malū ¶ Exempluȝ aliud. si ponat̄ p impossibile ifinitū corrūpi diceret̄ ꝙ illa corruptio eēt ifinita nō quidē intensiue ⁊ formalit̄ sed ratōe termi a q̊ corruptionis. qꝛ corruptio in

ciperet ab infinito. sic in ꝓposito. q2 pec
catū auertit ab īfinito ꝛc. ¶ Uñ breuiter
dico ꝓbabiliter opinādo ꝙ tanto amo-
re intensiue potest aliquis sanctus ferri
in summū bonū diligendo: quanta in-
ordinatōe intensiua auertebat. ꝛ q̄tum
vnum abduxit a termio a quo tantum
aliud coniūgit ei. ꝛ maxime hoc est verū
de amore aie christi. ¶ Ad 3m cum dicit
ꝙ pena debita mortali est infinita. verū
est si volūtas finaliter maneat i peccato
illa pēa est infinita extēsiue. ꝛ hoc q2 sb
iectū manet sp sub culpa. ꝛ hoc ē ex or-
dinatione diua ꝙ vbi ceciderit lignum
ibi fit nō qn de9 possit punire aliter pec
catū illud. Uñ si deus puniret aiaꝫ per
diem tm̄ pro culpa mortali. ꝛ post ani-
hilaret aiaꝫ nō faceret iiusticiam. tūc ad
formā pena est infinita extēsiue ex ordi-
natione diua. nō tm̄ qn aliter posset pu-
nire peccatū si vellet. ¶ Ad 4m dico ꝙ
bonū velle xp̄i vel passio ei9 cōsiderata
ṡm se formaliter posset recōpensari per
aliquod bonū finitū sicut ipm vel ipsa
fuit nō nisi finitum i se. premiat tam̄ de9
vltra ꝯdignū. ideo potest ratiōeꝫ alicui9
bonitatis ꝛ persone patientis acceptare
bonū velle christi ꝛ eius passionē ꝓ ifi-
nitis. q2 tm̄ ꝛ pro tot valet q̄tū ꝛ pro q̄t
acceptat a deo. quis aūt posset accepta-
re passionē illam pro infinitis. nō tamē
infinite. q2 nō potest diligere aliqd crea
tum a parte diligibilis infinite. q2 nō est
infinitū. de facto tm̄ nō fuit acceptā nisi
pro electis. q2 pro eis tm̄ fuit ablata effi
caciter dico. ¶ Per idē patet ad vltimū.
q2 nō meruit omibus q̄tū ad efficaciaꝫ
q2 ex intentōe acceptantis ꝛ offerentis
passionē seu bonū velle christi fuit acce
pta ꝛ oblata pro electis ꝛ predestinatis
tm̄ ꝛ nō pro aliis.

Si uero. Circa istaꝫ 20. dis. in q̄ magister agit de cōuenientia ꝛ modo passionis.

Queritur vnū. vtrum scꝫ necesse fuerit
genus humanū reparari per passioneꝫ
christi. ꝙ nō: q2 si nobilius ens lapsum
nō necesse est reparari per passionē xp̄i.
nec minus nobile: sed angelus q̄ est no-
bilior hoie lapsus est. ꝛ nō est necesse ip-
sū reparari passione xp̄i nec alia. igitur
nec hoiem. Respōdet ad hoc dupliciter
pmo quia nō tota nā angelorū cecidit
sicut hominū. ꝛ ideo ne tota spēs hominū
periret necesse fuit hoiem reparari ꝛ nō
angelum. ¶ Contra si qlibet angelus est
alteri9 speciei ab alio sicut dicūt sic rñ-
dentes tūc tot sūt species quot idiuidua
ꝛ qlibet species est nobilior specie hūa-
na ṡm se. cum igit multi angeli cecider̄t
maius inconueniens est tot species non
reparari sed perire in eternum q̄ vnam
speciem infimam. cuiusmodi est tota
species humana respectu cuiuscunqꝫ an
geli ꝛ maxime respectu tot cadentium.
¶ Confirmat. quia si essent duo celi ꝛ al
terum ānihilaretur ꝛ essent multe mus-
ce ꝛ ānihilarent. dicere ꝙ necesse est spe-
ciem muscaꝝ reparari ꝛ nō celū: friuo-
lum videtur cū celū sit multo nobilius
hoc de ꝯparatōe angeloꝝ cadentium ꝛ
hoiuꝫ. Ideo aliter rñdetur. ꝙ q2 hō alte
rius temptatione cecidit scꝫ diaboli an-
geli. ñ sed ꝓpria volūtate solū. ideo de-
buit homo reparari ꝛ nō angeli. Unde
Aug. sicut angeli ceciderunt nullo alio
nocente. ita nullo alio adiuuante surge-
re nō debent. ¶ Contra. factum ē preliū
magnum in celo ꝛc. g̊ videt ꝙ sicut dra
co pugnauit cum Michaele sic eū tem-
ptauit. ¶ Preterea videt ꝙ draco. i. luci-
fer peccando temptauit alios sibi cōsen
tientes. ¶ Preterea ad pncipale. quilibet
actus christi sufficiens fuit ad redimen-
dū genus humanū. igitur nō fuit neces-
se redimi hominē per passionē. aūs pro
batur. q2 actus ē laudabilior passiōe. q2
laus ꝯsistit in actu. mō illa passio xp̄i ñ
habet ꝙ sit sufficiens meritorie nisi i re-
latione ad personā verbi. eo autem mō
ꝛ actus eius elicitus in relatione ad ver

bum fuisset sufficienter meritorius. ¶ Preterea 3° eth. c. 5°. passionib⁹ nec laudamur nec vitupamur. igitur videt̃ ꝙ passio non sit meritoria sed actio. Preterea Ans. 2. cur de⁹ homo. c. 14. approbat dictũ discipuli sui ꝙ minima lesio illius psone fuit peior ꝙ̃ peccatũ omniuz hominũ sit malũ. sed ꝙ̃to pena satisfactoria dummõ eẽt sufficiens posset eam minor lesio illius psone. tanto ꝯuenientior esset. igit̃ non necesse nec decens fuit hominẽ redimi morte xp̃i cũ minor pena suffecisset. Preterea ꝑ passionẽ christi nõ potuerũt redimi occidentes xp̃m igit̃ nec genus humanũ. añs probat̃. qꝛ tm̃ malum erat actio illoꝝ ꝑuans vitaz xp̃i: ꝙ̃tum bonũ erat vita xp̃i. ⁊ tũc tanta erat inimicitia occidentis ꝙ̃ta erat amicitia christi reconciliãtis. igitur vita quã posuit moriendo nõ sufficit ad redimendũ peccatũ occidentiũ. quia meritum debet excedere culpã ⁊ reatum si sit satisfactio. ¶ Contra Ans. cur de⁹ homo. c. 15. ecce vides quõ rationabilis necessitas exigat ex hoibus perficiendum esse ciuitatẽ supernã. nec hoc fieri posse nisi per remissionẽ peccatoꝝ. quam nullus homo habere põt nisi per hominez qui idẽ ipse sit deus atq₃ morte sua deo peccatores reconciliet. expresse. n. videt̃ dicere ꝙ necesse erat homiez redimi per mortem xp̃i. idẽ põt haberi ibidẽ. c. iiii.

Ad istã questionez

que est mere theologica ꝑpter quã solũ videt̃ Ans. fecisse totum librũ cur deus homo ⁊ ibi videt̃ eam soluisse. p° vidẽdum est ꝫm Ans. ꝙ necessariũ fuit hoinem redimi. 2° ꝙ nõ potuit redimi sine satisfactõe. 3° ꝙ facienda erat satisfactio a deo homine 4° ꝙ ꝯuenientior mod⁹ fuit hic sc₃ per passionẽ christi. Primũ ondo ꝫm eum. qꝛ frustra fieret creatura rõalis nisi posset summũ bonũ ꝑpter se amare ⁊ ei ꝑ cognitionẽ ⁊ amorẽ ꝑpter se inheret̃. aut ergo deus deducit hominem ad hũc finem: aut non. Si nõ frustra igitur factus fuisset. Si sic. cum ia₃ lapsus fuerit per peccatum necesse est ipsu₃ reparari hoc. c. i. 2. cur deus hõ. ⁊ iõ io 4°. c. concludit. ex his ẽ facile cognoscere ꝙ aut hoc ꝑficiet deus de nã humana qõ icepit. aut inuanũ fecit tam sublimem nã₃. 2m probat̃ sic. c. 25. ꝑmi libri Cur iiustus est oĩs qui ñ reddit deo qõ debet. quia iniustus est etiã si nõ reddat hoi quod d₃. sed nullus iiustus admittit̃ ad beatitudinẽ eterna₃. igit̃ qui ñ soluit deo qõ d₃ nõ saluabit̃. s₃ omis peccator abstulit a deo honorẽ sibi debitũ igit̃ q̃usq₃ satisfecerit ẽ debitor ⁊ iniustus. ꝗ. ¶ Si dicat̃ ꝯtra hoc ꝙ nõ d₃ hominem eẽ iniustum nisi satisfecerit. quia potest excusari per impotentiã. põt etiã remitti offensa per summã misericordia₃ dei remittentis sine satisfactõe. ipe excludit vtrãq₃ rñsionẽ. p° pmã di. ꝙ impotẽtia excusaret si in ipa₃ nõ spõte se deiecisset hõ peccãdo. qꝛ igitur sic se in impotẽciam ꝓiecit: ideo ipa impotẽtia ẽ peccatũ. qꝛ debet eam nõ habere. debet. n. posse reddere honorẽ deo quẽ abstulit. ⁊ ideo si ꝑ peccatũ facit se impotentẽ ad reddẽdũ nõ excusat̃ sed vitupatur. ⁊ ponit exemplum. Si dñs ꝑcipiat seruo facere aliqõ bonũ opus: ⁊ ꝑcipiat sibi ne se ꝑcipitet in foueam sibi monstratam de qua nõ poterit surgẽ: si seruus spõte ꝓiciat se i foueã ꝯtemnẽs mandatũ dñi sui vt sic nõ posset ꝑficere opus sibi preceptum a dño: non excusatur ex impotẽtia. quia ipam ipotentiã ipse fecit sibi sic in ꝑposito impotẽtia₃ satisfaciendi fecit sibi hõ ꝑ peccatũ. ideo ex impotẽtia nõ excusat̃ s₃ est ei peccatũ ⁊ iniusticia. nullus aũt iiustus admittit̃ ad beatitudinem quare oportet satisfacere vt fiat iustus. 2m excludit sic. cum dicit̃ ꝙ remittit̃ per misericordiam. Quero aut remittit̃ debitũ vt nõ teneat̃ ad reddendũ deo honorez quẽ peccando abstulit. ⁊ hoc propter ipotentiã reddẽdi: qꝛ non potest reddere

aut dimittit penā ꝓ peccatis dando be-
atitudinē. Si primū detur illud non est
aliud dicere nisi ꝙ deus dimitit meritū
qḋ habere nō pōt. talem aūt misericor-
diā attribuere deo derisio est. Si aūt re
mittat penā ⁊ facit hominē beatū. tunc
beatificat hominē ꝓpter peccatū. quia
s. hꝫ impotentiā reddendi ⁊ satisfaciēdi
quā dꝫ nō hr̄e. qḋ est habere peccatum.
¶ 3m. s. ꝙ illa satisfactio que debebat nō
potuit fieri ab homie puro. ꝓbatur. 2.
c. li. p̄mi. Nullus satisfacit ꝓ peccato ho
minis nisi reddat aliq̄d maius eo pro q̊
peccatū facere nō debuerat. sed ꝓ omni
eo qḋ est citra deū vel esse potest nō de-
buit peccasse. igit non potuit satisfacere
nisi redderet deo aliq̄d maius omi crea-
tura facta ⁊ possibili fieri. Sꝫ mai⁹ omi
creatura simul sumpta sic̄ arguit ibi nō
potest reddere pur⁹ hō. igit oportet deū
satisfacere ꝓ peccato. ¶ Preterea ad idē.
si homo peccator reddat deo solū illud
qḋ debet si esset innocēs ⁊ nunq̄ peccas-
set. nō est satisfactio ꝓ peccato. sꝫ omia
que pōt homo facē. s. deū honorare. cor
deo humilit offerre. misericordiā in dā-
do ⁊ dimittēdo. ⁊ obedientiā. ⁊ q̄cquid
videt posse: totū debet deo. etiam si nō
peccasset. igit hoc exhibendo deo nō sa-
tisfacit ꝓ peccato. igit requirit aliq̄d ma
ius omibus hijs offerri deo ad hoc ꝙ sa
tisfactō valeat. qḋ nō p̄t fieri a puro ho
mine. ¶ Preterea. c. 24. li. p̄mi arguit ad
idem sic. homo nō pōt satisfacere deo ꝓ
peccato nisi reddat deo totū qḋ abstulit
sed abstulit deo q̄cquid de natura hūa-
na deus facē ꝓposuerat. ꝓposuerat aūt
de omibus iustis facere numeꝝ electoꝝ
ad quē numerū ꝑficiendū homo factus
est. sed nullatenus potuit hoc reddē hō
peccator. q̄ peccator peccatorē iustifica-
re nequit. nec decuit ꝙ aliq̄s innocēs nō
descendēs ex Adam redimēt nos ꝑ mor
tem. q̄ tunc nō fuisset homo restitutus
ad pristinā dignitatē: vt soli deo fuiret.
sed fuisset obligatus illi homi quasi tm̄
ꝓ redemptione q̄tum deo pro creatiōe
⁊ ita posset reputare ipm deū ꝓ repara
tione. sicut verū deū pro creatone. ⁊ pre
ter hoc ille pur⁹ homo q̄tūcunqꝫ inno-
cens non potuit satisfecisse. sicut ꝓbant
argumēta in 3° articulo. igit oportuit eē
deum hominē. quia nullus potuit nisi
deus. nec debuit nisi homo. de ista mate
ria loquit. c. penul. secūdi li. in simili de
angelo. ¶ 4m. s. ꝙ oportuit xp̄m satisfa-
cere per mortē licet nō esset debitor mor
tis. ꝓbat. 2. c. secūdi li. sic. rō docuit sic̄
patet in tertio articulo ꝙ oportebat illū
qui satisfacere debeat ꝓ homine hr̄e ali
quid maius omni eo qḋ est sub deo qḋ
sponte ⁊ nō ex debito deberet homo. vt
sicut homo peccauerat per suauitatē se
subijciēdo dyabolo. ita vincat ꝑ asperi-
tatem ipm dyabolū. nihil aūt asperius
aut difficilius aut maius sub deo potest
homo ad honorē dei sponte ⁊ nō ex de-
bito pati q̄ mortē. igit xp̄us homo qui
maior erat omibus sub deo per morteꝫ
quā nō debuit pati satisfacere debuit.
¶ Hoc idem pꝫ. c. 14. secundi li. s. ꝙ mors
sufficit ꝓ omibus. vbi approbat respon
sionē discipuli di. ipm recte existimare i
hoc ꝙ dicit se malle infinitos mūdos si
essent redigi in nihil: q̄ offendere deum
⁊ potius deberet se velle magis oia pec-
cata que sunt ⁊ fuerūt ꝑmittere cadē su-
per se: q̄ hominē xp̄m occidere. ⁊ cōclu-
dit sic Ans. videm⁹ hoc ꝙ violationi vi
te corporalis huius homis nulla immē
sitas vel multitudo peccatoꝝ extra per-
sonā dei cōparari valet. hec Ans. quia
igit fuit tam nobilis vita eius: mors ei⁹
fuit multum accepta deo: vt per illaꝫ sa
tisfacere possꝫ. hec veraciter vt potui ex
dictis eius collegi.

In istis dictis Ans. vi-
dent ali-
qua dubia. Primo eni ipsa conclusio in
se videt dubia. cum velit ꝙ redemptio
non possit esse nisi per mortē christi. ⁊ ꝑ
aliquid sponte oblatū excedens omneꝫ

creaturam. ꝑmo probo ꝙ aliter potuit
homo redimi q̄ ꝑ morte͞ christi. Aug⁹.
13. de tri. c. x. Alius mod⁹ redimendi ho
mine͞ deo non defuit. eius eni potestati
cuncta subiacent. no͞ ergo fuit necessitas
in conclusione. ¶ Preterea. no͞ est aliqua
necessitas ꝙ xp̄us homo redimat hoie͞
per morte͞ nisi necessitas ꝯseque͞tie. s. po
sito ꝙ ordinauerit sic illu͞ redimere. sic͞
si curro moueor. hec est necessitas ꝯn̄ie.
sed an̄s est simpl'r co͞tingens. ⁊ similiter
ꝯn̄s. s. me currere ⁊ me moueri. sil'r chri
stum pati morte͞ fuit co͞tingens sicut co͞
tingens fuit ip̄m preuideri passuꝝ. nul-
la est ergo necessitas nisi ꝯn̄ie. s. si preui-
sus fuit pati patiet. sꝫ tam an̄s q̄ ꝯn̄s fu-
it co͞tingens. ¶ Preterea. nulla est necessi
tas genus humanu͞ reparari. igitur nec
xp̄m pati. ꝯn̄a de se patet. an̄s ꝓbatur.
quia si sic: hoc no͞ est nisi quia homines
predestinati sunt ad gl'iam. ⁊ lapsi non
possunt intrare nisi per satisfactione͞. sꝫ
modo ita est ꝙ predestinatio homis co͞-
tingens est ⁊ no͞ necessaria. sicut eni de⁹
ab eterno contingent' ꝑdestinauit hoie͞
⁊ non necessario: q2 nihil necessario ope
ratur respectu aliquoꝝ extra se ordina͞-
do illa ad bonu͞. sic potuit non predesti-
nasse. nec est inco͞ueniens hominem fru
strari a beatitudine. nisi presupposita ꝑ
destinatione hominis. igitur nulla fuit
redemptoͤnis eius necessitas. sicut nec ꝑ
destinationis eius.

Contra ea q̄ dicun

tur in 2° articulo. an homo possit recon
ciliari sine satisfactoͤne tanget in. 4. c. de
penite͞tia. sed dato ꝙ satisfactio requira
tur. no͞ tame͞ requirit necessario ꝙ satis-
faciens sit deus. nec hoc ꝓbatur. ⁊ qn̄ in
3° articulo dicit ꝙ no͞ satisfacit quis deo
nisi offerat deo aliquid maius formal'r
q̄ pro quo peccare non debuit quod est
maius tota creatura. credo salua reue-
re͞tia sua ꝙ hoc no͞ est veru͞. no͞ eni opor-
tuit satisfactione͞ pro peccato ꝑmi hois

excedere tota͞ creatura͞ formalit' in ma-
gnitudine ⁊ perfectoͤne. suffecisset enim
obtulisse deo maius bonu͞ q̄ fuerit ma-
lum illius homis peccantis. Un̄ si Ada͞
per gratia͞ data͞ ⁊ charitatem habuisset
vnu͞ vel multos actus diligendi deu͞ ꝓp
ter se ex maiori conatu li. ar. q̄ fuit cona
tus in peccando. talis dilectio suffecisset
pro peccato suo remitte͞do. ⁊ fuissꝫ satis-
factu͞. ⁊ tunc ꝓpositio illa est falsa ꝙ de-
buit offerre deo aliquid maius omni eo
pro quo peccare no͞ debuerat. sꝫ sicut ꝓ
amore creature vt obiecti diligibilis no͞
debuit peccare: ita satisfaciendo debuit
offerre deo aliquid maius attige͞do per
actum obiectiue q̄ sit creatura. s. amore͞
attingente͞ deu͞ ꝓpter se. ⁊ ille amor ob-
iectiue vt terminat in deu͞ excedit amo-
rem creature sicut deus creatura͞. Un̄ si
cut peccauit ꝑ amore͞ ignobilioris obiec
ti in infinitu͞. ita debuit satisface͞ ꝑ amo
rem nobilioris in infinitu͞. ⁊ hoc suffecis
set salte͞ de possibili. ¶ Dico igit' ꝙ amor
que͞ offerre debet satisfacie͞do debꝫ exce-
dere amore͞ cuiuscu͞qꝫ creature. qd̄ veꝝ
est. ⁊ diligere obiectu͞ nobilius satisfacie͞
do q̄ dilexerit peccando. tame͞ ille actus
quo ꝯuertor ad deu͞ ꝑ amore͞ in sua for-
mali roͤne no͞ est maior omni creatura.
nec etia͞ amor xp̄i creat⁹ quo dilexit deu͞
fuit talis. Un̄ ip̄e vult oio infinitate͞ hi͞e
vbi no͞ est ex formali roͤne rei.

Contra illud quod

dicit in 3° articulo ꝙ nullus nisi homo
debuit satisface͞. hoc non videt' absolute
necessariu͞. quia vn⁹ q̄ no͞ est debitor ꝑt
satisface͞ ꝓ alio. sic͞ ꝓ alio orare. Un̄ sic͞
xp̄s ho͞ innoce͞s no͞ debitor satisfecit. sic
si placuisset deo potuit vn⁹ bon⁹ angel⁹
satisfecisse: offere͞do aliq̄d placitu͞ deo ꝓ
nobis qd̄ ip̄e acceptasset ꝓ oibus pecca-
tis. q2 tm̄ valet omne creatu͞ oblatu͞ pro
q̄to deus acceptat illud ⁊ no͞ plus sicut
supra dictu͞ est. ¶ Preterea. vnus purus
ho͞ potuisset satisface͞ ꝓ oibus si fuisset

ꝯceptus sine peccato sicut potuisset fieri sine operatõne spũs sancti ꝛ mr̃is. sicut fuit xp̃s. ꝛ deꝰ dedisset sibi summã gr̃az quã potuisset recipe sicut dedit xp̃o sine meritis p̃cedentibus ex liberalitate sua. talis eni potuisset mereri deletionẽ pcc̃i sicut ꝛ beatitudinẽ. Et cum dicit ꝙ tunc obligaremur ei tantũ q̃tum deo. falsuz est. imo simplr̃ deo. q: totũ qđ ille habe ret erat a deo. obligaremur tñ multum sibi. sic obligamur beate virgini. ꝛ alĳs sanctis q̃ meruerũt ꝓ nobis. semp tñ fi naliter ꝛ sũme deo tanq̃ ei a quo alioꝝ bona ꝓcedũt. ¶ Preterea videt de possi bili. dico ꝙ q̃libet põt satisfacẽ ꝓ se. q: si data fuisset cuilibet homi p̃ma gr̃a sine meritis sicut mõ licet q̃libet sit filius ire cuilibet tñ dat p̃mã gr̃am sine merit̃ ꝓ prĳs. ꝛ tũc meret̃ beatitudinẽ. igit̃ potu it etiã meruisse deletionẽ culpe.

Tũc ad questionẽ

dico. ꝙ omia hꝰmõi que facta sũt a xp̃o circa redemptionẽ nr̃az nõ fuerũt neces saria nisi p̃supposita ordinatõe diuina. que sic ordinauit fieri. ꝛ tũc necessariuz fuit xp̃m pati. sed tñ totũ fuit ꝯtingens: ꝛ añs ꝛ ꝯñs. Unde credẽdũ est ꝙ ille hõ passus est ꝓpter iusticiã. vidit eni mala iudeoꝝ que fecerãt: ꝛ q̃uo inordiata af fectione ꝛ distorta afficiebant̃ ad legem suã. nec ꝑmittebant homies curari i sab bato. ꝛ tñ extrahebant ouẽ vel bouẽ de puteo in sabbato. ꝛ multa alia. Christus igit̃ volens eos ab errore illo reuocare p opera ꝛ sermones: maluit mori q̃ tacẽ. q: tũc erat veritas dicenda iudeis. et iõ ꝓ iusticia mortuꝰ est. tñ de facto sui gr̃a passionẽ suã ordinauit ꝛ obtulit pr̃i ꝓ nobis. ꝛ ideo multũ tenemur ei. exq̃ eni aliter potuisset hõ redimi. ꝛ tñ ex sua li bera voluntate sic redemit: multũ ei te nemur. ꝛ amplius q̃ si sic necessario ꝛ ñ aliter potuissemꝰ fuisse redempti. iõ ad alliciendũ nos ad amorẽ suũ: vt credo: hoc p̃cipue fecit. ꝛ q: voluit hoiem am plius teneri deo. sicut si aliq̃s genuisset p̃mo hominẽ ꝛ postea instruxisset eũ in disciplina ꝛ sanctitate. amplius obliga retur ei q̃ si tm̃ genuisset euz: ꝛ alius in struxisset. ꝛ hec est congruitas nõ neces sitas. Si aũt volumus saluare Ansl. di camus ꝙ omẽs rõnes sue ꝓcedunt sup posita ordinatõne diuina que sic ordia uit hominẽ redimi. ꝛ sic videt̃ ꝓcedere ita ꝙ deus ex p̃ordinatione non voluit acceptare pro redemptione hominum: nisi mortem filĳ sui. nulla tamen necessi tas fuit. Unde in psal. Copiosa apud eũ redemptio.

Ad primum princi

pale s̃m Aplm. i. ad Cor. Nunq̃ ange los apprehendit sed semẽ Abrahe. tunc dico ꝙ argumẽtũ illud est bonũ sic mo rale ꝯtra illos qui ponũt angelos singu los in singulis speciebus. sed hoc credo falsũ. ideo nõ cecidit aliqua species ange lica tota. licet forte de qualibet specie ce ciderit aliquis. tũc teneo illam responsi onẽ. ꝙ quia tota species humana cecidit ideo magis debuit reparari. ¶ Alia etiaz responsio ibi data sumit̃ ab Ansl. iõ põt etiã valere. quia homo peccauit sugge stione diaboli que fuit alterius rõnis. et suggestione vxoris. ꝛ forte nõ ita efficaci ter fecit angelus. quia licet aliqua temp tatio fuit alĳs ruina luciferi. tamẽ ñ ita efficax sicut homis a diabolo. ¶ Ad 2m cõcedo absolute ꝙ per bonũ velle potu it satisfecisse. sed tamẽ aliter voluit. ¶ Et cũ dicis ꝙ actus sunt laudabiliores pas sionibꝰ. dico ꝙ verũ est loquẽdo de actu virtutis que distinguit̃ cõtra passionez que nõ accidit ex virtute. ꝛ sic loquitur phs. tamẽ passiones penales ꝛ maxime mors quando est ex actu virtutis accep ta separatim est laudabilior q̃ actus vir tutis circa delectabile. Unde actus vir tutis circa tristabile est magis meritoriꝰ q̃ actus virtutis circa delectabile. ꝛ pas siones voluntarie comitãtes actum vir

tutis simul accepte sunt magis meritorie q̄ actus tantū. Unde Saluator d̄ Paulo dixit. Ostendā ei quanta oporteat eū pati. non dixit quāta oportuit eum agē. Ergo xp̄us voluit sic pati p̄cessit ex amore intenso finis ꝛ nostri quo dilexit nos ꝑpter deū. ¶ Ad aliud cum dicitur q̄ minima lesio istius persone fuit maius malum q̄ omia peccata. hoc ꝓbat propositū. s. q̄ aliter potuisset redimē q̄ per mortez. Dico tamē q̄ lesio illa valuisset tantū pro quanto fuisset accepta. ¶ Ad aliud dico q̄ peccatū occidentiū christū potuit redimi. tamē Ans. dicit. 15. c. 2. q̄ non potuerunt eum sciēter occidisse. hoc tū non credo. sed credo q̄ licet sciuissent eum deum per vnionem adhuc potuissent eum occidisse. ꝛ si hoc fecissent: adhuc eorum peccatum fuisset remediabile per passionē christi. quia plus dilexit deus illā passionem acceptando: q̄ odisset eorum malum. vnde non potuerunt habere actum tam difformem in malitia: sicut fuit bonus bonitati morali actus voluntatis quo christus voluit pati. quia actus ille habuit bonitatez non solum ex potentia volitiua sed ex sūma charitate qua voluit mori. ꝛ aliq mo ex illa persona. sed actus aliorū malus nō habuit tantā malitiā ex habitu precedēte de ordinato. Et qd̄ apostolus dicit q̄ si cognouissent nunquā dominū glorie crucifixissent loquit nō de iudeis: sed de principibus mundi. s. de demonibus. q2 si sciuissent eum esse verū deū non instigassent homines ad eius mortē. et hoc ꝑpter bonū secuturū ex morte. s. redemptionē homis. qd̄ bonū nolebant accidere. Unde primo quando ignorauerūt hoc instigauerūt iudeos ad mortē. postq̄ vero sciuerūt ip̄m esse verū deū: persuaserūt contrariū. vnde vxor Pylati misit ad eum dicē. Nihil tibi ꝛ iusto illi multa eniz passa sum ista nocte in visu propter eum. bene tamen voluissent ipsum mori sine redemptōne humani generis si fieri potuisset.

Post predicta

considerandū est circa il. d. 21. di. in qua magister agit de statu christi in morte. et de consequētibus corpus christi post separationē anime. ¶ Querit vnū. vtrū s. corpus christi fuisset putrefactum si resurrectio nō fuisset accelerata: q̄ sic. natura non incipit motum quē terminare non potest 2° metha. ꝛ. 6° phisi. in fine. terminus autē corruptōnis mixti viuētis est putrefactio ƀm phm. 4° methau. sed natura incipit illam in separatōe aie a corpore. illa enim separatio est inchoatio ad putrefactionē ꝛ resolutionē in elementa. sicut patet i aliis hominibus. ergo videt q̄ corpus fuissz putrefactū si resurrectio nō fuisset accelerata. ¶ Preterea christus assumpsit passiones nature humane viuentis. ƀm Damas. 66. Totum hominem ꝛ omnia que sunt homis assumpsit preter peccatuz. s. esuriem: sitim laborem: dolorem: lachrymas. corruptionem mortis: agoniam: timorem: ꝛ talia: que vniuersaliter insūt homini. omnia enim assumpsit vt omnia sanctificaret. hec ille. igitur per eandem ratōnem assumpsit passiōes i nature mortue. que naturaliter omibus insunt. talis passio est putrefactio ꝛ resolutio. ergo. ¶ Contra in psal. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Ad questōnem illā

respondet. h. quolibet. 12. q. 12. di. q̄ aliquid est futuruz quo ad causas naturales si non prohiberet. sed dimittitur sue causalitati. qd̄ tamē nō est futurum. nec euenire poterit ꝑpter causā superiorem prohibentem causas naturales inferiores suā causalitatē exercere. Et ideo simpliciter illud dicendū est esse futurū qd̄ est futuꝝ ƀm cām supiorē vincentē. non aūt q̄ esset futurum ƀm cās inferiores si

Ruffo henrici quodlibeto 12 questione xii

sue causalitati relinquerent. Exemplu₃
de hoc ponit Ysaie. 38. de Ezechia cui
Ysaias nunciauit mortẽ. ⁊ mortuus fu-
isset nãliter ꝫm causas inferiores. sed tñ
deus ab eterno vidit orõnem suã ⁊ de-
uotionem ⁊ lachrymas. ideo prohibuit
causalitatẽ causaꝝ inferiorũ. ⁊ vltra ter
minũ nãlem addidit sibi. 15. annos. vt
patet vbi ŝ sic dicũt in ꝓposito: ⁊ totu₃
bene vsq₃ huc ꝙ corpus xpi i morte fu-
isset putrefactũ quantũ ẽ ex parte causa
rũ inferioꝝ nãlium si nõ fuisset ꝓhibi-
te. quia habuit causã intrinsecã resolu-
tionis sc₃ calorem ⁊ humorẽ. ⁊ extrinse-
cam. sicut alia corpora sc₃ calorẽ frigus
⁊ talia: quaꝝ causalitatẽ ꝓhibuit deus
⁊ ꝓhibuisset etiã si corpus illud nõ fuis
set viuificatum vsq₃ ad generalẽ r̃surre-
ctionẽ. ⁊ quia illud dicendũ est esse sim-
pliciter futuꝝ quod futuꝝ ẽ ꝫm causas
supiores vincentes causalitatem inferio
rum cãꝝ quantum in eis esset. ideo sim
pliciter dicendũ est ꝙ illud corp' nunq̃
fuisset putrefactũ. ⁊ ꝫm illam viã tenen-
dum est ⁊ vere ꝙ etiã illa sũt simplicit̃
possibilia que sũt possibilia ꝫm causa₃
superiorem non autem que ꝫm inferio-
rem: nisi ꝫm quid vsq₃ huc bene dictu₃
est. ¶ Sed vltra quomodo fuisset cor-
pus illud preseruatũ a corruptione ⁊ re-
solutione in elemẽta: dicit ꝙ per miracu
lum nõ quidẽ nouũ. sed antiquum quo
sc₃ illud corp' xpi fuit vnitũ ꝑmo v̓bo i
dissolubiliter ꝫm Damas. li. 3. c. 3. vł. 49
ꝫm aliã cotationem. ¶ Contra probo ꝙ
hoc fuit nouo miraculo. quia naturalit̃
actiuo approxiato nãliter passiuo non
impeditis per causã nãlem impedientẽ:
actiuũ naturaliter agit in passiuũ. ⁊ pas
siuũ nãliter patitur: ⁊ si impediatur ei'
actio ꝑ cãm supernãle₃. hoc erit ꝑ mira
culũ nouũ sicut patet de igne trinũ pue
roꝝ in Daniel. sed corpus xpi in morte
fuit nãliter passibile ⁊ resolubile. quia
nõ fuit gloriosũ. ꝯstat. nec illa vnguen-
ta sc₃ mirra ⁊ aloes ꝓhibuissent sꝑ re-
solutionẽ. qui aliqñ alteratiõ fuisset in-
choata ⁊ termiata licet nõ ita cito sicͣ si
non fuisset corpus illud vnctũ ⁊ habu-
isset sibi approximatũ actiuum nãle in
trinsecũ ⁊ extrinsecum nõ impedita per
alia₃ causã superiorẽ. igitur si corp' illõ
nõ fuisset aliqñ resolutu₃ hoc fuiss₃ no-
uo miraculo. ¶ Sed dices ꝙ argumen-
tum bene probat ꝙ per miraculũ sed ñ
per nouũ. ¶ Contra. verbũ antiquo mi-
raculo quo ꝑmo sibi vniuit corp' illud
nõ impediuit passionẽ corporis sui aia
ti. quia stante illo miraculo corp' illud
patit̃ clauationem. lanceatõem. ⁊ mor-
tem. imo si impediuisset illius passibili-
tatem exquo corp' erat passibile. hoc fu
isset necessario nouo miraculo. exquo
per antiquũ nõ fuit prohibitũ. g̊ eodem
modo si prohibuisset sic ꝓhibuit reso-
lutionem corpis sui exquo fuit resolubi
le. hoc fuit nouo miraculo nõ antiquo
¶ Preterea duplex est processus nature
vnus quo ab imperfecto tẽdit ⁊ proficis
in ꝑfectum. ⁊ hec est via generationis.
alius quo a perfecto deficit ⁊ tendit in
imperfectũ. ⁊ hec ẽ viꝫ corruptõnis. in
ꝑmo ꝓcessu patet ꝙ in seminalit̃ gñatis
nã incipit a semine. ⁊ alterando inducit
sanguinẽ. ⁊ vltra per alterationes ducit
sanguinẽ in carnem ⁊ ossa. ⁊ hoc in or-
ganizationẽ ⁊ figuram ꝯuenientem aie.
¶ Si ergo xp̃s vniuisset sibi nã₃. ita ꝙ na
tura habuisset cursũ suũ sc₃ ꝙ ꝑmo vni
uisset sibi sanguinẽ. ⁊ mediante sangui-
ne successiue carnem. ⁊ mediante carne
carnẽ organizatam. si sic fecisset tũc nõ
impediuisset cursũ nature successiuũ ni
si per nouũ miraculũ aliud ab illo quo
primo vniuit sibi sanguinem. quia illo
stante potuit natura habere cursũ suũ.
ideo si cursus impediret hoc esset nec̃io
nouo miraculo. eodẽ mõ oportet dicere
de ꝓcessu naturali defectiuo. quia non
obstante ꝑmo miraculo quo corpus fu
it vnitum verbo fuisset corpus natura-
liter putrefactũ nisi alio miraculo fuiss₃

¶ Preterea diuinitas in carne viua non phibuisset fluxuz carnis per sudores et labores nõ obstante prima vnione: nisi fecisset nouũ miraculũ. igit nec resolutõnem corpis mortui nisi in nouo miraculo. Nec dictũ Damas. facit p eo. nõ eni loquit de vnione corpis ad suppositũ. sed vnione duaꝝ naturaꝝ in supposito qd expsse patet p verba sua. dicit eni sic in translatõne Licoñ. inuertibilit et inalterabiliter vnite sibiinuicẽ nature. neqꝫ natura diuina exeũte a ppria simplicitate. neqꝫ vtiqꝫ hũana vertẽte in diuinitatis naturã. illa igit aduerbia inalterabilit et inuertibilit nõ referunt ad corp9 et suppositũ sed ad istas duas naturas. qr vult q neutra versa est in aliã. sꝫ mãserũt distincte in supposito. Si eni refertur ad idepositionẽ nature a supposito: ita q nunq dimiserit qd assũpsit. et hoc per antiquũ miraculũ. tũc antiquo miraculo semp cõseruasset vnionẽ partiũ nature hũane. s. anie cuz corpe. et si vnq fuerũt separata sicut fuerũt: tũc oportet dicere q nouo miraculo fuit mortuus. ex quo eni antiquo miraculo si nõ superuenisset aliud semp fuissent ptes inter se vnite sicut fuerũt in verbo: sequitur ex quo fuerunt sepate q hoc fuit nouo miraculo.

Tunc dico cuz eo

in pmo: nõ aũt in 2°. Sed nouo miraculo fuit corpus preseruatũ a putrefactõe. ita q alia volitione fm rõnez voluit corpus vniri verbo. et alia corpus pseruari a resolutõe impediẽdo actões causaꝝ naturaliũ. et nõ ponit aliud p miraculo nisi alia volitio fm aliã et aliã rõnem respectu diuersoꝝ obiectoꝝ. et fm illã viã plus valet rõ beati Petri qua probauit corpus eius nõ esse putrefactũ. qr ita cito accelerauit resurrectionẽ. ¶ Quantũ aũt ad depositionẽ p verbo Damas. dico q xps nunq aliquã pncipaliũ ptiuz deposuit sed semp vtraqꝫ fuit sibi vnita in morte tamẽ licet ptes manerẽt vnite verbo nõ tamẽ inter se. et fm hoc potest dici deposuisse quod assumpsit. quia assumpsit totã naturã vnitã et integrataz ex partibus. et in morte talis natura nõ sic fuit vnita et integrata ex ptibus sicut erat quando fuit assumpta.

Ad primum princi

pale dico q maior est vera si natura nõ phiberet a fortiori agente. sed deus voluit inchoare motũ illũ per separatõem anie. quia cõsonabat effectui redemptionis: nõ aũt voluit illũ terminari per putrefactionez corpis. qr talis putrefactio nullo mõ nobis fuisset pficua. qr ñ meritoria. ¶ Per idẽ ad 2m. qr assũpsit passiones nature viuẽtis. qr illis nobis meruit. sed nõ nature mortue cuiusmõi est putrefactio. nõ quin posset putrefieri si nõ phiberet per nouũ miraculũ. sꝫ hoc phibet ppter cõmodũ nostrũ. qr putrefactio nihil nobis valuisset: nec fuit decens: imo fuisset causa erroris et incredulitatis resurrectõis eius. ¶ Ad illõ psal. in oppositũ. Nõ dabis sanctũ tuũ in. c. verũ est de facto. qr sicut voluntate eterna voluit corp9 illud vniri vbo qd fuit miraculũ. ita etiã voluit q illud corpus inanimatũ nõ putrefieret. etiã si resurrectio fuisset plongata. et etiã ne in illo triduo icboaret. bene eni fuisset ibi aliqua inchoatio resolutõnis nõ obstantibus illis vnguentis nisi fuissꝫ nouũ miraculũ Ad damas. eodẽ mõ dicendũ est.

Hic prio que

ritur. Utrũ in illo triduo. circa istam. 22. di. in q mgr agit de statu xpi i morte q̃tum ad tempus seques horã mortis qritur vnũ. Utrũ. s. xps fuerit hõ in triduo q sic. Christus in triduo fuit xps. igitur xps fuit tũc homo. añs patꝫ. qr idem pdicat de se. pña patet. qr ex opposito cõseqntis sequit oppositũ añcedẽtis. Silr

aliter ꝓbatur ab inferiori ad superius. añs est inferius ad ꝯñs. ¶ Preterea xp̄s i triduo habuit humanitatē. igit̄ fuit hō. ꝯña patet. añs ꝓbatur. qꝛ habuit aīam ⁊ formā hoīs. sed forma dicit totā q̄ddditatē rei f̄m ph̄m. 7. metha. ⁊ Cōmen. expresse. silr̄ xp̄us habuit totā entitatē humanitatis. igit̄ humanitatē. hec ꝯña patet. añs ꝓbatur. qꝛ xp̄us habuit cor⁹pus ⁊ aīam ⁊ illa sūt tota entitas hūanitatis. nam in morte nō corrumpit̄ aliq̄ entitas. cū mors sit tm̄ separatio ⁊ dissolutio vnitoꝝ. nō aūt corruptio alicuius absoluti. hoc dicit Diony. 5. c. ecclesiastice ierarchie. ⁊ Damas. c. 73. ¶ Preterea ⁊ hoc p̄t ponderari. oē suppositū subsistens in natura creata p̄t ab illa natura denomiari. sed verbū in triduo subsistebat in natura creata. habuit eni naturā creatā sibi vnitā. s. corp⁹ ⁊ aīam sed nō p̄t dici anima. nec aiatū. nec corpus nec corporeū. igit̄ videt̄ q̄ potest dici homo. cū nō possit haberi alia denominatio a natura in q̄ subsistebat. ¶ Cōtra. xp̄us in triduo nō habuit aīam vnitam corpori vt formā perficientē ꝓpriū ꝑfectibile. ¶ Compositū enim cuiusmodi est homo non est nisi forma vniat materie vt perfectio perfectibili. quare in triduo non fuit homo.

Hic p̄mo vidēdū est de realitate. q. in se vt est theologica. 2° vt est aliquātulū logica. theologi eni nō querūt. q. d. vi sermonis. vtrū hec sit vera. xp̄us fuit homo in triduo. sic queritur an sor. sit hō nullo hoīe existēte ex vi sermonis. s. an supius p̄dicetur de suo inferiori nullo inferiori existente. qꝛ posset stare q̄ supius p̄dicaret̄ de inferiori suo siue illud esset siue nō. ⁊ tamē dubitari de isto an. s. xp̄s fuerit homo i triduo. sicut dicā infra. loquūtur igit̄ theologi de realitate rei. ⁊ f̄m hoc fuit opi. Hug. li. p̄°. par. 2ª. q̄ xp̄us fuit homo in triduo. qꝛ habuit aīam sibi vnitā. ideo posuit xp̄m fuisse hoīnē in triduo. nā f̄m ip̄m homo dicit tantū aīam vtentē corpore. sed q̄ vtat̄ hoc accidit ad h° q̄ sit homo. qꝛ igit̄ xp̄us in triduo habuit aīam sibi vnitā. iō posuit xp̄m hoīem in triduo. Magister sniaꝝ aliter mot⁹ fuit ponēdo xp̄m esse hoīnē in triduo voluit eni q̄ ad hoc q̄ aliq̄d esset homo oportet q̄ illud habeat corpus ⁊ animā quod ⁊ vtrūq₃ requirit̄ ad esse hoīs. sed posuit q̄ n̄ requirit̄ necessario ad h° q̄ habens corpus ⁊ animā sit homo q̄ corpus ⁊ aīa vniant̄ mutuo. sed sufficit vnio illoꝝ in supposito habēte illa vnita sibi. ideo dixit xp̄m eē hoīnē in triduo. ¶ Aliqui sunt q̄ in cōclusione incidunt cum Hug. tamē generalius loquūtur volentes q̄ nihil sit per se de ratione q̄dditatis rei nisi forma. ⁊ tunc habens formā habēt quidditatē rei. vt qui haberet animā intellectiuā habēt humanitatē. ⁊ cum xp̄s habuit eam sibi vnitā in triduo fuit homo. ꝓbatio assumpti s. q̄ nihil pertineat ad q̄dditatē rei nisi tantū forma ⁊ n̄ materia. quia f₃ ph̄m 7. metha. c. 5. Materia est qua res pōt esse ⁊ nō esse. ideo f̄m q̄ vult ibi i oīb⁹ generatis siue a natura siue a casu q̄libet taliū est possibile nō esse rōne materie. igit̄ si materia esset pars quidditatis q̄dditas posset generari ⁊ corrūpi. quod est cōtra ph̄m in eodē. 7. c. de p. dif. vbi vult q̄ quecūq₃ concipiunt sine materia vt rōnes speciei: solū hec nō corrumpūtur. ¶ Preterea ꝓbatur idē ex p̄te cognoscibilitatis rei. qꝛ qd̄ quid est: est p se p̄ncipiū cognoscēdi illud cui⁹ ē. igit̄ qd̄ f̄m se est ignotū nō includit̄ in ratōne ip̄ius qd̄ quid est. h° est materia. f̄m ph̄m i. 7. c. de p. dif. ¶ Preterea. in per se habētib⁹ q̄dditatē. q̄dditas est idem cū eo cui⁹ est qd̄ expsse dicit ph̄s in. 7°. c. 4°. qd̄ igit̄ ꝓhibet q̄dditatē esse idē cum eo cuius ē nō est de per se rōne q̄dditatis. h⁹ ē mā f̄m ip̄m ibidē. c. 4. in q̄buscūq₃ cōceptis cum mā nō est idem qd̄ quid est cū

opinio magistri

Albertus magnus

¶ opinio hugonis de sacramentis libro primo parte prima capitulo penultimo

eo cui⁹ est. ¶ Preterea ad hoc sũt auctes nam in. 7. c. de p. dif. dicit q aia est sba animati. 7 species. 7 qd qd erat esse. igit qdditas aialis est tm aia. ¶ Preterea. ibidem. c. 2. materiã 7 compositũ ex mã et forma dimittendũ est. q2 h⁹ sba posterior est qdditate rei apte excludens per h° materiã a quidditate rei. 7 post h° i epilogo ↄcludit q ptes 7 mã nõ inerũt diffinitioni vel qdditati sbe. ¶ Ubi ulteri⁹ dicunt aiam dicere totã qdditatez homis 7 ideo si ania in resurrectõne vniret alteri materie q̃ p̄us adhuc esset idẽ homo numero ꝑpter vnitatem anime q̃ dicit totam quidditatem hominis.

Contra ista primo

q ↄclo in qua isti cõueniũt cũ Hug. s. q xps fuerit homo in triduo. q2. s. habuit humanitatẽ. i. animã que dicit totã qdditatem sit falsa. ꝓbo. naz q nihil dicat homo ab ania patet per Aug^m. i3. de ci. c. vlti. hoc inquit verũ est q nõ tot⁹ hõ sed pars melior anima est. nec totus hõ corpus. sed inferior pars homis. hec cõtra Hug. Et sequit cõtra magistrũ sententiaꝝ. sed tamẽ vtrũq3 coniunctũ solum habet hominis nomẽ. hec Aug⁹. Nota etiã in ista aucte q corpus est pars hoīs cõtra alios dicentes animã esse totã qdditatẽ hominis. qd nõ est verũ. quia qdditas dicit totũ quod dicit homo. 7 hõ includit corpus. vt patet. igit et quidditas eius. ¶ Preterea. Damas. c. 46. plures ypostases hominũ sũt. omnes autez eandẽ recipiunt rõnem nature. omẽs eni ex anima compositi sũt 7 corpore. ¶ Nõ q vult q omnes ypostases hominum pcipiant eandẽ rõnem nature. hoc. s. q quelib3 ypostasis componitur ex corpe 7 anima. igit sic componi ↄuenit nature quã participãt⁹ 7 hoc cõtra Hug. 7 alios qui dicunt q alterũ tantũ est homo. cõtra magistrũ est. quia ista composita faciunt hominẽ. ¶ Preterea. Damas. c. 58 cõtra hereticos dicentes xpm habuisse corpus de celo assumptũ 7 tamẽ per virginẽ transiens. arguit q habuit veram carnẽ de virgine substantialiter sumptã aliter nõ esset homo vniuoce nobiscu3. sed hoc argumentũ nihil valet si caro ñ est de ratõne hominis. q2 habendo animã eiusdẽ rõnis esset homo eiusdem rõnis si corpus vel caro ess3 extra rationẽ homis. ¶ Sed vltra cõtra conclusionẽ in generaliori sensu quo dicunt q materia est extra rõnem quidditatis sbe. s. ignis vel hominis. arguo sic. Essentia substãtie ignis est sufficiens rõ intrinseca igni essendi substantiã circũscripta quacũq3 alia re ab essentia. non dico modo alia realitate. quia bene facio differentiã inter rem 7 realitatem. igit si essentia ignis dicit solam formã circũscripta omi alia re a forma. forma erit sufficiens rõ igni ipsi essendi ignem 7 substantiã. igit ignis esset vere ignis si sola forã ignis esset. et hoc dicerem si tenerem op. 7 hoc est destruere omnẽ materiã. Maior patet de se. q2 sicut albedo est sufficiẽs rõ essendi albũ. ita humanitas essendi hoiez. et igneitas ignem. ¶ Preterea. cuius essentia est ẜm se incausata: ipm est ẜm se incausatũ. q2 q aliqd causet p se 7 nõ ei⁹ essentia que est idẽ sibi p realẽ idemptitatem oino nihil est dictũ. p3 igit maior eodez addito vtrobiq3. illud cuius essentia est incausata a causis intrinsecis. est incausatũ a causis itrinsecis. sed si qdditas vł essentia reꝝ mãliũ nõ includit mãz: ess3 incãta a causis intrinsecis. q2 nõ h3 mãz cãm sui 7 per ↄñs est incãta mãliter. sed frustra poneret mã in sba mãli nisi esset cã sui. g̃ sequit q si verũ est qd cõcessu3 ẽ q mã nihil est. ¶ Preterea. ens cõpletũ i genẽ nulli alteri vnit vt faciat p se vnu3 cũ eo. s3 tm faciet cũ alio vnũ p accñs vł aggregatõe. 7 rõ hui⁹ est. q2 illa q̃ faciũt p se vnũ nõ sũt entia completa per se in genere. sed tantũ pncipia rei complete in genere. Si igitur forma ignis ẽ qdditas cõpleta in genere vt tu dicis. q2 non põt

contrahi vt sit pfectioꝛ p materiā vl' aliquid tale. tūc forma ignis nulli alii poterit vniri vt faciat cū eo p se vnū ens i genere p se. igit h ignis nō erit ens p se. l' si sic nō h3 materiā sed solā formā qd ē eque incōueniēs. ⁊ si h3 materiā ē ens p accn̄s. vl' ɔgregatōe sic aceruꝰ. Preterea qd nō includit aliquā q̄dditatē i genere nec aliq̄ q̄dditas i genere icludit ipm. illud nō ē in genere nec p se nec p accn̄s. n̄ p se patet. qꝛ sola illa sunt i genere p se q̄ includūt q̄dditatē: vt idiuidua. vl' q̄ sūt ipa quidditas: vt hō vl' humanitas. nec p accn̄s vel p reductionē. qꝛ qd ē sic i genere icluditur i aliquo qd ē p se in genere. Si igit mā n̄ includit i q̄dditate hominis nec icludit hꝰ ē certū. nulloꝰ igit ē in genere. s3 qd nulloꝰ est i genere nihil ē nisi deꝰ. Preterea rōi māe ſm se nō repugnat eē cōis diuersis materijs i diuersis indiuiduis. sic nec repugnat rōni forme eē cōis diuersis formis i diuers idiuiduis. igit ab hac mā ignis ⁊ ab illa pōt abstrahi cōis rō māe. sicut ex hac forma ⁊ illa cōis ratio forme. s3 ex forma ⁊ materia sic abstracta fit ɔpositū p se abstractū i genere. quia fit ex eis p se vnū. quia hec potētia ⁊ illa actus i cōi sicut h mā ⁊ hec forma. qꝛ hec potētia ⁊ h actus in speciali faciūt vnū hoc signatū. illd g cōpositū sicut ē p se vnū ita h3 quidditatē p se vnā. ⁊ sicut sua entitas vl' vnitas includit p se mā3 ⁊ formā sic ⁊ sua quidditas. Et hoc pbat p phm. 5ꝰ. meth. c. de cā. ⁊ 2ꝰ phi. cāe ⁊ effectus ɔportionātur i genere: genere. i numero: nūero. ⁊ hꝰ expressius dicit phs ⁊ pmē. i2. igitur sic illud ē vnū ɔpositum i genere: sic hēbit cās ɔponētes in genere. s. mā3 ⁊ formā in cōi. ⁊ illa duo sic includūtur i q̄dditate eius. sic ⁊ in vnitate. Preterea 7ꝰ metha. vult phs. q sicut ex hac mā ɔtracta cū hac forma fit hꝰ indiuiduū vltie. ita ex mā cōi ⁊ forma cōi resultat q̄dditas cōis. cuꝰ pbatio ē. quia facē p se vnu3 i singulari ɔuenit huic māe ⁊ huic forme ⁊ illi māe ⁊ illi forme. igit hoc ɔueit eis p aliquid cōe cui pꝰ ɔuenit facere per se vnū cū alio. ⁊ hec ē mā in cōi ⁊ forma i cōi. Nā ratio q̄re hec forma facit per se vnū cū hac mā est: quia ē actꝰ ⁊ illa potētia. ⁊ hec ratio. s. eē potētia ⁊ eē actus ɔuenit pluribus. igit p aliq̄d cōe eis qd nō ē nisi p mā3 ⁊ formā q̄ pmo faciunt vnū. sed oē per se vnū hab3 p se quod quid est igitur.

Rationes quas faciūt sūt ad oppositū. cum dicit q mā est p qd res pōt esse ⁊ nō eē. igit nō includit in diffinitōe vl' q̄dditate. Arguo q ex h eodem debet includi. qꝛ scia naturalis q̄ ē vera scia nō est nisi de quidditatibus rex ſm phm. 7ꝰ meth. in fi. s3 de q̄dditate corpis physici pōt aliqua passio demōstrari. passio aūt corporis mixti cōpositis ex elimentis ē corruptibilitas. igitur pōt ōndi corpus eē corruptibile. nō solū q hꝰ corpus ē corruptibile. quia dēmōstratio est vliū sic scia: ex 7ꝰ meth ⁊ pꝰ poster. igit hoc erit p mediū cōe ⁊ vle. hoc aūt nō est dare nisi mā3 tāquā mediū pmū ⁊ imediatū. igitur materia includit in q̄dditate corpis. alit hec ɔclo corpus ē corruptibile non plus sciret de aliquo ɔposito vel q̄dditate ɔposita q de angelo qd falsum ē. vn̄ de corruptibilibus pōt esse vera demōstratio in vli idest q demōstratiue ōnderetur talia eē corruptibilia. nec est mediū ad hoc nisi quia habēt materiā. cum igitur scientia naturalis sit vera scia ⁊ vliū. sequit q corpus mixtū i sua vniuersali siue generali rōe ⁊ quidditate includit materia3. licet. n. nunq̄ corrūpatur actu nisi in hꝰ corpe. tn̄ de hoc corpe nō demōstratur passio pꝰ. sed d corpe. Preterea 2m argumentū cū arguitur q quid ē pncipiū cognoscendi illud cuius ē. ex hoc ɔcludit mā3 includi in quidditate: quia res nō pōt cognosci nisi ɔgnitis causis. ſm ph3 2ꝰ metha. dicit. n. q si cause essent ifinite

nihil ptingeret cognoscere ꝛ exeplificat tam in causis materialibus ꝙ in aliis ꝛ ratio sua est. quia tuc cognoscimus rem cu causa eius cognoscimus. infinite aut cause si eent no possent pertransiri. igit nihil posset cognosci. si ergo nihil est necessariu ad cognitione rei nisi quod quid est. ꝛ ma est necria fm phm. sequitur ꝙ materia includit in quod quid est. quia si ma no includitur in qd quid est quod est pricipiu cognoscendi tuc perfecte res posset cognosci: quis cause materiales eent infinite. homo eni perfecte cognosceretur no obstante infinitate causaruz materialiu. Ad 3m cu arguitur ꝙ i habetibus per se quod quid est idem e qd quid est cu eo cuius est illud ergo quod probibet ꝛc. sed materia probibet quod quid est ee idem cum eo cuius est. mior est falsa loquedo de materia qcuqz mo sicut infra patebit magis. Nam sicut qd quid est i imaterialibus est idez cum eo cuius est pmo sic in materialibus quod quid est est idem cu eo cuius e pmo. vt quod quid est hois cu homine: ꝛ est ide cum hoc homie per se sed no pmo: sic h homo habet pse diffinitione sz no pmo vnde eo modo quo res habet diffinitionem. ꝛ quod quid est sic est ide sibi vl'n idem. Q. aut quod qd est positi materialis vt homis includit mam. pbatur per phm. 7° metha. c. de p. o. vbi dic: ꝙ diffinitio est ratio ꝛ omis ro hz partes sic aut se habet tota ratio ad exprimedaz totam rem que diffinit. sic opoꝛtet ptez diffinitionis exprimere parte rei. exquo diffinitio exprimit totam sbam diffiniti, cu igitur materia sit pars rei: nisi diffinitio includeret materia: no habet vn exprimeret totam rem. nec ꝙ pars eius exprimeret parte. Pro ista etiam parte sut auctoritates expresse. phus. n. 8°. metha. c. 3°. ꝛ pmo de aia recitat opinionem quorundam diffinientium res materiales. aliquoꝝ per materia tm. aliqꝝ per actum tm. aliquoꝝ per vtruqz ꝛ isti vltimi fm ipsum pfecte diffiniut: vnde pmendat architam qui tam materiam ꝙ forma complexus est in diffinitoe. Preterea 8° metha. c. 3. vult ꝙ terminum. i. diffinitione opoꝛtet esse ratione longa: ꝛ hoc quide ad materia illud vo vt forma ee in diffinitione. Preterea in 7°. c. de p. o. pcludit conclusione probataz ꝙ materia est pars speciei. speciem aut dico quod quid erat esse.

Quantum ergo ad istum articulum. q. an scz materia sit ps quidditatis rei sue sbe materialis. dico ꝙ sic. quia in genere cause efficientis aliqua causata diuersimode se habent ad causalitatem effectiuaz extrinsecam. qz aliqua habent tm vnam causa imediatam effectiuam. vt aie rationales ꝛ angeli scz ipsum deum creantem. aliqua habent causas effectiuas subordinatas prime cause ꝛ etiaz habent ordinem in genere suo sed mediatius ꝛ imediatius. Similiter etiam ꝛ in genere cause final. quia aliqua habent multas causas finales sbordinatas vni fini vltimo: aliqua pauciores. eode modo de causis intrinsecis. quia aliqua entia habent causalitatem intrinseca per causas inexistetes. materia scz ꝛ forma: vt etia materialia posita ꝛ aliqua entia simplice entitate no causata causalitate intriseca ex diuersis causis materiali ꝛ formali realit distinctis. vt angeli fm pmuniorem doctrinam. sicut igit homo includit materiaz ꝛ forma tanꝙ causas extrinsecas sui: sic qdditas hois includit maz ꝛ forma.

no ꝙ res materiales includunt materiam et formam in sua quidditate.

Ad primum argumentu alteri' opi. lz sit ad oppositu. R° tn ad forma cu dicitur ꝙ ma est qua res pot ee ꝛ no esse. dico ꝙ phs in. 7. c. de p. o. loquit vario mo de istis trib'. spes sit totu. ꝛ ma. ꝛ equocatio noim multoties decipit. ideo pmo videndu est d equocatione istoꝝ ꝛ p' p h° ad forma argume

ti. speciem aliquando accipit ꝓ forma q̄
est altera pars rei composite. aliquādo
accipit speciem pro vniuersali abstracto
cuius sc3 vniuersalis abstracti ꝑmo est
ipsum quod quid est. sicut. c. de ꝑ. d. q̄si
in ꝑncipio mota. q. de ꝑtibus diffinitōis
dicit ex quibus ē speciei ratio. ⁊ accipit
sibi speciē ꝓ vniuersali abstracto vt con
cauitatis sicut infra. c. 9. vniuersal' ⁊ spe
ciei ē diffinitio ¶Similit̄ simul totū ali
q̄n accipit̄ ꝓ ꝯposito vltiate contracto.
Aliq̄n ꝓ cōposito in vniuersali. stricte
aūt accipit̄ simul totū nō ꝓ īdiuiduo sb
stantie ꝯposite. quia illō nihil in sua rō
ne ꝯtinet q̄re sibi repugn3 recipe predica
tionem nature siue quod q̄d ē. imo qō
quid ē hoīs ꝑdicat̄ de hoc hoīe. licet nō
ꝑmo. sicut. n. sba composita abstrahit
a tp̄e ⁊ ab esse exn̄tie ita hic homo. ⁊ to
ta coordinatio illius generis. ⁊ ita indi-
uiduū homīs vt hic hō abstrahit a tp̄e
sicut homo. sed stricte ꝑ simul totū itel-
ligit hūc hominē vel lapidem exn̄tem ⁊
talia generant̄ ⁊ corrūpunt̄. ⁊ ō talibꝰ n̄
ē ꝓprie diffinitō nec scia. q2 talia abstra
cta a sensibus nescitur an sint vel nō sed
illorum in ab absentia ē tm̄ opi ¶Et si
arguatur ꝙ hic homo exn̄s ē tātu3 ens
ꝑ accn̄s. g̊ solum ens ꝑ accn̄s generatur
⁊ nō ens ꝑ se. dico ꝙ actio generantl ter
minatur ad esse. ⁊ quāq̄ esse existentie
huiꝰ homīs nō sit res alterius generis.
⁊ ꝓ tanto cum eo cuius ē nō faciat ens
vere ꝑ accidens. tn̄ hic hō abstrahit ab
eē exn̄tie. ⁊ ideo nō ē de intellectu eius.
ꝓpter quod logici faciūt vnū ꝯceptum
ꝑ accn̄s. tn̄ realiter loquendo hic homo
exn̄s corrumpit̄ ⁊ generatur ⁊ hoc vult
phs ibidem. ita ꝙ q̄uis hic hō possit di
ci generari. tn̄ nō nisi necessario ꝯcomi-
tante eē existētie tanq̄ termīo generatio
nis. ¶Similit̄ māam aliq̄n accipit ibi: vt
nō ꝯtractā per aliquid adueniēs sibi. s3
solam vt ē ꝑncipiū potētiale eius cuꝰ ē
⁊ sic accipiēdo māam mā ē pars quiddi-
tatis in ꝯpositis mālibus. aliq̄n accipit

Simul totum accipitur dupliciter [handwritten marginal note, uncertain reading]

mā3 contractā ꝑ indiuisibilitatem. ⁊ sic
est de eē simul totius vt distinguit̄ ꝯ for
mā vt forma accipit̄ ꝓ vniuersali abstra
cto ⁊ hoc ē accipe mā3 vt ē ꝑs indiuidui
sbe. nō aūt vt est pars ipius quod q̄d ē.
¶Aliq̄n accipit mā3 magis ꝯcte vt ꝯhi-
tur ꝑ accn̄s sicut mā syllabarꝫ diceretur
cera. s3 hoc accidit quia cera pōt eē sine
syllabis ⁊ syllabe sine ea. Sumit̄ etiam
alit̄ ꝑ accn̄s ⁊ tn̄ necīo. sic semicirculus
ē ꝑs mālis circuli q2 nō cadit in diffōne
circuli nec ē ꝑs essencialis sed integralis
tn̄ circulꝰ sꝑ h3 semicirculū. ⁊ est mā ꝓ-
pinquius se hn̄s circulo ꝙ es: cū in ere
fuit rotunditas illa. hec in illo. c. supra-
dicto ¶Per hec ad formā argumēti cū
dicitur ꝙ aliq̄d dicit̄ corruptibile ratōe
māe. Dico ꝙ corruptibile pōt dicere po
tentiā ꝓpinquā ad corruptionem vel re
motam. Illud est corruptibile potentia
remota qō h3 in se vn̄ possit dici corup
tibile. non tn̄ pōt exire in actum nisi pri
us fiat in potētia propiqua. sicut calefa-
ctiuum dicitur quod habet calorem. nō
tn̄ pōt calefacere nisi sit approximatum
passo. Illo mō dicit̄ ignis corruptibilis
⁊ ē ꝑdicatio 2° sicut color est visibilis.
sed tn̄ ignis non ē ī potentia ꝓpiqua ad
corruptionē nisi sit inesse exn̄tie sic nec
ignis generatur ꝓximo sed hic ignis ex-
istens. tunc dico ꝙ illud quod ē genera-
bile ⁊ corruptibile ꝓxio habet materiā
ꝯtractam ꝑ esse exn̄tie. sic. n. materia est
causa ꝓxima corruptionis. isto mō qō
quid ē nō est proximo corruptibile. ⁊ iō
nec habet in sua ratōe materiam: vt est
ꝓxima ratio corruptionis. vt sc3 ē sb ac
tuali exn̄tia nec plus concludit ratio.
¶Ad 2m cum dicitur ꝙ quod quid est: est
ꝑncipium cognoscendi. ⁊ materia ē sm
se ignota. ¶Dico ꝙ habens māam partē
sui nō cognoscitur nisi ꝯgnita mā nūq̄
eni homo haberet sciam de sbā compo
sita nisi cognosceret māam. aliter omnis
cognitio scientifica esset simpliciū ⁊ im-
materialiū sm ꝙ sciētia esset de rebꝰ ꝙ

Corruptibile dicitur dupliciter potentia [handwritten marginal note, uncertain reading]

uis tamē requirat ꝯgnitio materie ad h ꝙ cognoscatur ſᷣa rei mālis. aliter tam̄ est causa cognoscēdi materia ⁊ aliter fō ma. sicut. n. cause differūt in perfectōne ⁊ entitate ⁊ causalitate in causādo entitatem causati. ita ⁊ in causando cognoscibilitatem eius. sicut. n. forma ē magis ens ꝙ̄ materia: ita magis causat ⁊ entitatem ⁊ cognoscibilitatē. Similit̄ quia materia nō habet esse in effectu nisi per formā. ita forma facit cognoscere etiam materiā. vtraqꝫ tamē sūt vna causa integra cognoscēdi pfecte compositū. ¶ Est igit̄ materia ignota quia non est pfecta rō ꝯgnoscendi illud cuius ē nec potissima. Et hoc ꝯcludit ratio ⁊ nō plus. Et cum dicis ꝙ materia est ignota hoc pro tanto dicit: quia forma ē aliquo modo ratio cognoscēdi materiā. Uel alit̄ ꝙ loquit̄ de cognitōe scientifica ⁊ ō materia ꝯtracta per esse exn̄tie. ⁊ ita mā est ignota sciētifice. ⁊ est causa cōtingētie ⁊ ideo nō facit ꝯgnitōem scientificā coꝝ quoꝝ est materia. sed causat ꝯtingentiā in eis ⁊ nō possūt sciri. sed illorum ē tm̄ opi. quia cum sint extra sensū nō habetur ō eis nisi opi. ⁊ per hoc nō excluditur materia a quidditate rei. quia de illis mutabilibus ⁊ corruptibilibus pōt haberi scientia in vniuersali sciēdo talia eē mutabilia. ¶ Ad 3m cum dicitur. ꝙ in cōceptis cum materia nō ē idē qð quid est ⁊c. Dico ꝙ aliquid hꝫ quidditatē per se. ⁊ pmo. aliquid p se sed nō pº alịqd p accn̄s generaliter in his que habēt quidditatē p se ⁊ pmo quod quid ē: est p se pmo idē cum eo cuius est. habēti quidditatē p se nō pmo idem ē quod qd est p se non primo. habēti quidditatem p accn̄s. solū per accn̄s est idem quidditas. Nunc ad ꝓpositū dico ꝙ homo habet q̈dditateꝫ p se ⁊ pº. ⁊ sic est sibi idem q̈dditas. hic homo habet q̈dditatem p se nō pmo ⁊ sic q̈dditas est idem sibi. hic hō existēs habet q̈dditatem per accn̄s. ⁊ ita q̈dditas est idem sibi. sed hic homo albꝰ hꝫ quidditatem magis p accn̄s. ⁊ ideo q̈dditas magis per accidēs est idem sibi. Nūc ad formam argumēti dico ꝙ i cōceptis cum materia ꝯtracta per existere: q̈dditas non est idem p se cum eo cuius est sed per accn̄s sic. ita ad phm. sed i sᷣstantijs compositis conceptis cum materia vniuersali abstracta est idem quod quid est cum eo cuius est ſm ꝙ expresse dicit phus 7º metha. c. 4º. Singulum enim aliud videtur eē a suimet substantia ⁊ quod quid erat esse. singulum dicitur sᷣstantia. sicut igitur aliquid hꝫ qð quid est sic est idem sibi. ¶ Ad alias auctoritates cum dicitur ꝙ anima est sᷣstā tia animalium ⁊ ꝙ quid erat esse: dico ꝙ accipit substantiaꝫ ⁊ quod quid erat esse. ꝓ notiori parte diffinitionis nō autem pro tota diffinitione. quod ꝓbo p eundem glosantem se infra. ⁊ eodeꝫ caº. siquidem altera ⁊ nō est anima animal. ⁊ sic quidem hoc dicenduꝫ: hoc autem nō dicendum sicut dictum est. ¶ Sicut igitur vult ꝙ non est anima animal. sic nec est diffinitio animalis sed principal̄ pars ideo dicit: sic autem dicendum sic autem non. ita ꝙ vno modo est diffinitio alio modo non. ¶ Ad aliud dico ꝙ loquitur de materia cōtracta. vt supra distinctum est. Similit̄ alibi dicit aīa ē animali esse. sed loquit̄ ꝯ Platonē. auctoritates alie si adducant̄ pn̄t solui p dis̄ positas. ¶ Nō ad ꝓpositū ꝯ magr̄m dico ꝙ xp̄us in triduo non fuit homo: quia licet habuit partes nāe vnitas sibi nō tm̄ habuit naturā humanā sibi vnitam. Natura. n. humana non est partes nec partes vnite. quia pono ꝙ natura i. se dicit entitatem absolutam vltra ptes ⁊ ꝓbaui di. 2ª. vnde humanitas non dicit solum respectū vnionis partiū vltra partes. Non. n. illud quo homo formaliter est homo est relatio. est autē homo formalit̄ homo humanitate. Si. n. hō nihil esset nisi partes vnite sibi homo nō esset vnū nisi aggregatōne. sicut nec

quinarius est vnitates. 5. sed est illud totum quod resultat ex. 5. vnitatibus. alit si eēt ille vnitates eēt vnū sicut aceruus. ¶ Dico igitur ꝙ homo habet vnitatē q̄n dam ꝛ entitatem aliam ab istis ptibus: etiam vnitis. non tamē partialē entitatem que cum istis faciat compositum. tunc eni ꝓcederet in infinitū. ꝛ illud totum siue forma totius nō fuit vnita verbo in triduo. ideo tunc verbum nō fuit homo. ꝛ quāuis illud totum nō sit sine vnione partium tamē vnio illa vel relatio non est formalis ratio illius totius. hoc de realitate. q. in se.

Sed quid logice loquendo est ne vera? Dico ꝙ nō. nec illa Christus fuit homo in triduo. nec ista si aliquis illam ꝓtulisset. in triduo xp̄us est homo. nec propter hoc nego istam. Cesar est homo nullo homine existente quia in illa christus est homo. alterū extremū vt christus non habet vnū cōceptum ſm Damas. c. 59. Christus aūt ait nomē ypostaseos dicimus nō vnimode dictum. sed duarū naturaꝝ existens significatiuū. dicit igitur duos conceptus s. deū ꝛ hominē. ꝛ ex alia parte Cesar dicit vnū conceptū. Modo ad propositū dico ꝙ quādo subiectū respecu predicati non habet vnū conceptū sed duplicez includit: oportet rationē illius subiecti eē in se veram ꝛ non includere repugnātiam. alioquin si ad verificationē ꝓpositionis sufficeret predicatū eē de intellectu subiecti ꝛ non requireret ꝙ ratio subiecti includentis duos conceptus eēt in se vera. tunc eēt hec vera maius deo est. quia esse est de intellectu subiecti. sed qꝛ hoc subiectū maius deo includit in se repugnantiā. ideo non est verū de aliquo nec aliquid de ipso. igitur oportet ꝙ ratio subiecti non habentis conceptū vnū sit vera in se anteq̄ verificet̄ d̄ aliquo vl̄ aliquid de ipso. ꝛ si sit impossibilit̄ vera aliquid impossibiliter verificat̄ de eo. si cut rō huius subiecti maius deo est impossibiliter vera. ideo impossibilit̄ verificatur d̄ aliquo vel aliquid de ipo. ꝛ si possibiliter possibilit̄. ꝛ si actu actu. cuz igit̄ hoc nomē xp̄s significet suppositū exn̄s in duabus naturis. ꝛ in triduo nō existebat in natura humana tota: q̄uis ptes nature eēnt sibi vnite. ideo hec propositio: Christus fuit hō in triduo: est falsa. qꝛ rō subiecti ꝓ tunc erat in se falsa. ꝛ ideo nō p̄t hō verificari de eo ut h̄ sit vera. xp̄us est hō. qꝛ rō subiecti. s. xp̄i nō fuit in se vera. quia nō includebatur suū significatū. Ex[m]. hec est falsa. homo albus est homo. qꝛ sequit̄. g̃ hō est hō albus. ꝛ vltra igit̄ aliquis hō est albus. et ita a primo ad vltimū: nullo hoīe exn̄te hec est vera. aliquis hō est albus. ¶ Et si dicat̄ ꝙ hec est per se vera. xp̄s est hō: sic supra dictū fuit. ꝛ si per se vera. igit̄ necessaria. ¶ R̃. sicut supra dictū fuit si ad perseitatē ꝓpositiōis sufficit ꝙ subiectū includit in suo intellectu causā inherentie predicati ad subiectū: ꝛ non requirat ꝙ subiectū dicat conceptū vnū. posset cōcedi ꝙ hec. xp̄s est homo: semper fuit vera. ¶ Sed magis credo ꝙ requirit̄ hoc ꝛ plus. s. ꝙ subiectū habeat conceptum vnū. vel si nō: sed includat cōceptus plures oportet ꝙ ratio eius sit in se vera antequā aliquid verificet̄ de eo.

Ad primuz cum dicitur. Christus est xp̄s. g̃ xp̄us est homo nego ɔn̄am. sicut nec sequit̄. homo albꝰ est homo albus. igitur homo albus est homo. quia sequitur ꝙ aliquis homo eēt albus nullo homine existente. similit̄ sequit̄ sicut supra dictum est de homine albo si christus ē homo in triduo ꝙ hō est christus per conuersionē. ꝛ ita nullo homine existēte homo eēt christus. ¶ Aliter ꝙ hec est falsa. Christus est christus ī triduo. quia christus includit duos conceptus ꝛ significat alterius conceptus n̄ fuit in triduo. s. homo. ideo hec fuit in

se falsa christus ē christus. ꝛ ideo nō sequitur ꝯsequens. ¶ Aliter ꝯcesso antecedente ꝯsequētia nō valet. nec ex opposito ꝯsequētis sequiť oppositum añcedentis nisi ratōe alterius partis. nam consequēs fuit christus est homo. ex opposito christus nō ē homo nō sequiť oppositum añcedētis scꝫ christus nō ē xp̄us: nisi ratōe alterius partis scꝫ homīs.

¶ Ad 2m cum dicit ꝙ aīa dicit totā quidditatem homīs. ꝛ habēs quidditatē est homo. Dico ꝙ illud ē falsum sicut patꝫ in. q. nec etiam ambe partes dicūt quidditatem. sed quidditas est entitas absoluta alia a partib⁹ vnitis. Et si sic patet ad aliam probatōnem añcedētis. quando dicitur entitas homīs non est aliqd absolutum aliud a partibus vnitis. alioqui aliquid absolutū corrūperetur in christo in morte. Dico. n. ꝙ verꝫ ē. quia tota entitas corrumpiť. nō tamē corrūpitur aliqua forma partialis que cū aīa ꝛ corpore faciat vnum. sed ipsūꝫ totum corrūpitur ꝛ corruptio terminať ad nō esse totius ꝛ tamē partes manebāt.

¶ Ad 3m cum arguiť: verbum habuit corpus ꝛ animā igiť potuit denomiari. Dico ꝙ quāuis hoc verꝫ sit tamē nō placuit doctoribus vt denominať ab illis sic vadit argumentum ꝛ forte nō sine ratōne: quia ꝙ nō denominatur ab aīa vel a carne in triduo. ratio est. quia partes que nate sūt esse partes alicuius totius non subsistunt naturaliť nisi in suo toto cuius sūt partes. huiusmodi partes sūt corpus ꝛ anima. ꝛ tunc corpus vel caro pōt ꝯsiderari in maxima abstractione. ſm ꝙ natura abstrahiť a supposito: ꝛ diciť carneitas vel corporeitas ꝛ sic non denominat suppositū proprium nec alienum. quia est abstractum maxime ab omni concretione. ¶ Aliter pōt abstrahi sicut vniuersale abstrahitur a proprio supposito: vt caro ab hac carne nidiuidua. ꝛ sic pōt caro predicari de hac carne. ꝛ hoc modo caro min⁹ abstrahitur: ꝛ pōt concernere ꝓpriū indiuiduū carnis. ¶ 3° modo accipiť caro magis ꝯcretiue vt ꝯcernit suppositum cuius ē pars scꝫ suppositum hominis ꝛ vt sic accipiť nata ē aliquid denominare scꝫ suppositum proprium vt dicať carneū vel carnosum. ꝛ ita pōt totū denominari a parte: ꝛ quia illo modo nō fuit in triduo ipsa caro in verbo vt actu pars illius cui⁹ nata fuit esse pars scꝫ nāe humane. ideo xp̄s ratōne illius nō pōt dici corpus vel corporeus. caro vel carneus. nō caro: qꝛ sic non denominat nisi indiuiduū cui⁹ caro ē vniuersale abstractū. nō carneus quia sic non denominat nisi ꝯcurrente toto cuius caro nata ē esse pars scꝫ natura humana. xp̄s igiť in triduo nō potuit dici caro. quia non indiuiduū carnis nec carnalis. quia ſm vsū loquentiū h⁹ sonat in vitiū: nec carnosos. quia hoc sonat in superfluū. Si aūt denominatiuū esset impositū sine defectu sonās vt corporeū vel aliquid tale nō posset denoīari xp̄s ab eo tūc. quia deficit sibi totum ꝯpositū humanū cuius caro est pars ꝛ nō denominat sic: nisi sit in toto sic ꝛ totum suū propriū non est suppositū alienum. Exemplū de albedine. pōt. n. considerari albedo in maxima abstractōne ꝛ pōt dici albedineitas: ꝛ sic nihil denominat. Alio modo ꝓut abstrahit ab indiuiduo ꝛ tūc aliquo modo ꝯcernit. ꝛ diciť albedo. ¶ 3° vt concernit alienum suppositū. ꝛ sic nō denominat illud nisi cū albedie concurrat ꝓprium subiectū. ꝛ similiter de q̄titate. Unde si christus assumpsisset q̄titatē nō diceret quantus in triduo. quia nihil denominat q̄tum nisi concurrente in illo ꝓprio sbiecto q̄titatis scꝫ sb̄a materiali. non igiť diceret xp̄s in triduo corpus. quia nō fuit indiuiduū corporis nec corpore⁹. quia ñ habuit totā nām sibi vnitā cui⁹ corpus natū erat esse pars. ꝛ sic denomiare totū ꝛ hn̄s nāꝫ totā ꝛ totū denominat a parte ¶ Sed nunquid pōt denominari ab illis

scȝ aia ⁊ corpe⁹. Dico φ sic si eēnt nomia iposita sic si accñs depēderet ab aliq̄ sic a supposito tm̄ ñ sic a sbiecto. l si aliqd supportaret accñs ita tñ φ nō informa‑ ret ab accñte. adhuc posset denoiari ab illo si eēt nomē ipositū. ñ posset tñ dici alb⁹ nisi informaret possȝ tñ dici hr̄e al bedinē ita xp̄s i triduo vł verbū potuit dici hr̄e aiam ⁊ corp⁹ sȝ nec fuit aia nec corp⁹ nec aiatū nec corporeū ꝑpt dictas cās: pōt etiā denoiari a toto illo qd̄ rful tat ex ptib⁹ illis ex corpe ⁊ aia. tñ cū det minatōe distrahēte. s. φ fuit hō mortu⁹

¶ Tunc ad formā argumenti supposi‑ tū subsistens in nā potest ab eo denoia‑ ri. concedo sicut in ea subsistit. ⁊ hoc di uersimode vt dixi. sed nō sequitur omi denoiatione quia nō oino sbsistebat. ñ eni sic subsistebat vt possit dici homo: nisi cū determiatione distrahente.

Quam uero su pra habitū sic xp̄um fuisse plenum gr̄a. ¶ Circa istam. 23. di. in qua magr̄ agit de vtutibus. ⁊ pmo de fide quātū ad eius essentiam q̄ ritur vnū. Utrū. s. de credibilibus nobis reuelatis necesse sit ponere fidē infusā. Qd̄ nō qr ad omnē certitudinē acus cre‑ dendi quā expimur in nobis taliuȝ cre‑ dibilium sufficit nobis fides acquisita. igit̄ superfluit ponere fidem infusā. ꝯña patet quia nō ponit̄ habitus nisi ꝑpter actum ⁊ supfluit ponere plura quando vnū sufficit. añs ꝓbatur. quia sic firmit̄ inheremus hystoriȷs ⁊ gestis scriptis de rebus bellicis ⁊ aliȷs que scribuntur in cronicis fide acquisita per hoc φ credi‑ mus veraces eos esse qui talia referunt. ita fide acquisita firmiter adheremus. historie scripture sacre ⁊ euangelio. qr firmiter credimus eos esse veraces qui libros canonis ꝯdiderunt. igitur preter fidem acquisitam superfluit omnis alia ꝑpter certitudinem actus credendi.

¶ Preterea magis est supra inclinatōēȝ in tellectus imo cōtra. assentire falsis ipos‑ sibilibus oppositis necessariorꝫ φ assen tire obiectis neutris: que licet sint vera nō tamē habēt euidentiā ex terminis: sȝ aliquis fide acquisita per falsigraphum assentit opposito ꝯclusionis demōstra‑ te vel demōstrabilis. sicut habens igno‑ rantiā dispositionis qui scȝ est in errore firmiter adheret illi falso. igit̄ multo for tius fide acquisita pōt firmiter credere vera neutra cuiusmōi sunt credibilia a nobis. ¶ Sed dices φ forte ideo assentit quia ꝑsuasus est aliqua apparentia ar‑ gumenti: ideo pono aliud exemplum. Ecce aliquis heretic⁹ firmit̄ adheret suo errori credens illum esse verꝫ intantum φ mori paratus est pro eo. ⁊ fide sua sic assentit illi quod euidens ex terminis ē nō pōt cum sit falsum: ⁊ heresis que nō est nisi acquisita. ⁊ est in ratione inclinās ipsam firmiter in illum errorē. nec talis est persuasus ratione sed credit auditui aliquorꝫ vt proprio ꝯceptui. igitur ali‑ quis pōt fide acquisita firmiter adherē alicui credibili sine fide īfusa a deo. ¶ Itē si ponitur fides infusa a deo illa nō po‑ test corrumpi in nobis nec amitti. hoc autem est falsum. igitur ⁊ illud exquo sequitur. s. φ aliqua talis fides sit in no‑ bis. añs probat̄. quia sicut habitus infu sus creatur a deo ⁊ nō potest creatura i causalitatem ipius. quia nō generatur ex actibus nostris ita qñ corrūpit̄ anni‑ hilatur totalit̄. ⁊ sicut creatura non pōt aliquid creare ita nec ānihilare. igit̄ nul lus hn̄s fidem q̄cunqꝫ errore posset effe‑ ctiue fidē ānihilare attingendo eēntiam habitus: nec demeritorie. quia si sic hoc esset per maximum demeritū. scȝ p odi‑ um dei. sed sic nō perditur. quia demo‑ nes credūt ⁊ ꝯtremescunt: ⁊ habēt fideȝ informem ⁊ tamē odiūt deum. igitur si poneret̄ fides infusa nō posset corrūpi nec amitti igitur nulla est fides infusa.

¶ Preterea ⁊ hoc argumentum pōt pon‑ derari ille habitus ad quē nō pōt hō ex

omibus nālibus suis attingē est simplr pfectior oi habitu ad quē pōt attingere generādo ipm in se:ex suis pncipijs nālibus. Si ḡ ponit fides infusa cui hō ex tota coordinatione viriū nāliū suarum ⁊ eaꝝ actuū ⁊ obiectorum nō possit generare fidē. eēt hi⁹ fides pfectior hi⁹ oi hītu acq̄sito. s. scia ɔclonū ⁊ habitu pricipioꝝ ⁊ cū pfectiori habitui corrn̄deat pfectior act⁹. actus credēdi fidei infuse esset pfectior q̄ actus intelligēdi pma pn̄a p habitū pricipioꝝ. quod videt valde iconueniēs. Contra. ad Heb. ii. Sine fide impossibile est placē deo. sed certū ē q̄ multi placēt ⁊ multi placuerūt deo. igitur necesse ē ponē fidē respectu credibilium nobis reuelatoꝝ. ⁊ q̄ loquatur de fide infusa patet per eundem. i. ad Cor. xii. vbi dicit. Adhuc excellentiorem viā vobis demonstro. ⁊ post subdit de istis virtutibus theologicis que sunt vite excellentiores omnibus habitibus acquisitis. ibi enim loquitur de fide infusa sic de charitate infusa.

In questione ista.

pmo dicam qō certū est: quia certū ē q̄ in nobis est fides acquisita. ⁊ ex hoc sequtur vnum correlarium. 2° dicam aliud quod nō est ita manifestū. ⁊ ibi duo ſm q̄ dupliciť pōt dici de fide īfusa. ⁊ eligetis partem quā volueritis. 3° dicam ad questionē. De pmo certum est q̄ in nobis est fides reuelatoꝝ credibiliū acquisita qō patet p Aug. in epl'a contra fundamētū manichei qui dicit q̄ nō credēt euangelio nisi crederet eccl'ie catholice. patet igitur per eū vt libris canonis sacri nō est credendum: nisi quia p⁹ credēdum est eccl'ie approbāti ⁊ auctorizanti libros istos ⁊ ɔtenta in eis: q̄uis aliqui libri auctoritatem habeāt ex auctoribus suis nō tn̄ adheremus eis firmiť: nisi qz crediť ecclesie approbāti ⁊ testificāti veraces eē coꝝ auctores. Unde dicit Aug. ibidē q̄ euangeliū nazareoꝝ nō admittam. quia non admittiť ab ecclesia. Sic igiť si nulla fides infusa eēt in me crederem firmiter hystorijs libroꝝ canonis ppť auctoritatem eccl'ie. sicut fide acq̄sita credo alijs histori/js a quibusdam famosis viris scriptis ⁊ narratis. credo igitur fide acquisita euangelio. quia ecclesia tenet scriptores veraces. quod ego audiens acquiro mihi habitum credendi dictis illoꝝ. Preterea si vnus puer iudeus nunq̄ baptizatus nutriretur inter nos ⁊ disciplinareť more nostro: habitu acquisito ex auditu crederet ⁊ adhereret omnibus quib⁹ ⁊ nos. sicut etiā ego fide acquisita ex auditu parentum ⁊ alioꝝ credo multa tp̄a transisse. mundū etiā nō incepisse mecum. credo etiā Romā esse quam nō vidi ex relatu fide dignorū. Sic ⁊ reuelatis inscripta per fidē acquisitā ex auditu firmiť adhereo credēdo ecclesie approbanti veritatē auctoꝝ illoꝝ. Preterea hic est aliq̄s baptizatus credens oīa articulos postea errat circa vnum tm̄. s. trinitatem psonarum ⁊ vnitatem essentie. tn̄ sentit se firmiter adherere omnibus alijs credibilibus: nō. n. oportet errantem circa vnum articulū errare circa omēs. quia hereses nō sunt necessario ɔnexe. ille igitur sine fide ifusa credit alijs articulis: quia fides infusa corrumpitur cum heresis generatur al's starent simul fides ⁊ heresis. igitur fide acquisita credit alios articulos: que sꝫ fuit cum infusa precedēte si aliqua talis fuit. nō. n. in illo instanti in quo corrūpitur fides infusa p heresim: generať p⁹ fides acquisita. Naz ille error nō disponit ad fidem p tūc. immo ē indispositio vt p tūc non genereť. igitur prefuit ante illum errorē ⁊ sic certū est esse in nobis fides acquisita. Preterea ad Ro. x. quō credent quem nō audierūt: quō audient sine predicāte quō predicabāt nisi mittanť. igiť ſm Aplm. fides est ex auditu. auditus aūt est ex predicāte. predicare aūt nullus pōt nisi mittať. igiť ō pmo

ad vltimum nō potest homo credere ni si audiat aliquē predicantē sibi credibilia. hoc argumentū nō valet nisi loqueretur ō fide acquisita. quia hec fides generatur in homie ex hoc ꝙ audit verba ꝑdicantis adhibendo fidē dictis suis. qꝛ nō oportet quēlibet talez esse bonū moraliter per charitatē infusam. sed potest esse in peccato mortali ⁊ audiendo predicantē ⁊ vidēdo mirabilia fieri credit ei. ⁊ hoc qꝛ dictat sibi naturaliter ratio ꝙ deus nō assistit falsitati alicuius: operando mirabilia ad falsa alicuius predicata vel dicta. igitur fides illa ꝑcedit charitatem. ⁊ per consequens est acquisita. quia infusa non infunditur nisi cū charitate. ¶ Ex istis sequitur correlarium ꝙ ꝑpter credulitatē articulorū reuelatorum. vt homo firmiter credat omnibus articulis reuelatis ⁊ determinet ad alteram partem sine oppositi formidine: nō oportet ponere fidem infusam. nec necessitas eius potest ex hoc concludi. quia fides acquisita est super opi. que adheret vni parti contradictōnis cum formidie alterius. licet sit infra scientiā que est ex euidentia obiecti scibilis. quare eni non dico mundū incepisse mecum. nō quia scio ipsum precessisse me. quia preteritorum nō est scientia ꝑm Aug. nec opinor mundū precessisse me. sed adhereo firmiter huic mundū precessisse per fidem acquisitam ex auditu aliorꝫ quorꝫ veracitati credo firmiꝭ. nec dubito mundū ꝑcessisse me. ⁊ eē partes mūdi quas non vidi. quia nō dubito de veracitate narrantiū mihi talia ⁊ asserentiū vera esse Ideo sicut nec hesito de veracitate eorū que est quasi ꝑncipiū. sic nec de dicto eorum quod est quasi cōclusio sequens eodem modo. qꝛ homo nō dubitat de veracitate dei. qꝛ hoc cuilibet naturaliter inseriꝭ. s. deū esse veracē. nec dubitaꝭ de approbatōne ecclie que approbat dicta ⁊ scripta virorꝫ ꝑcedentiū: ideo non dubitat de his que in scriptura reuelantur sed fide acquisita ex auditu firmiter eis adheret. hoc igiꝭ tenendū est tanꝙ certū ꝙ reuelatorꝫ in scriptura est in nobis fides acquisita qua eis firmiꝭ adheremus ¶ 2° de fide infusa quō sit ponēda in nobis. potest dici ꝙ fides infusa similis est in aliquo fidei acquisite imo in multis. Naꝫ sicut fides acquisita assentit vel credit dicto alicuius: qꝛ credit veracitati asserentis illud esse verum. sic fides infusa assentit alicui reuelato. qꝛ credit deo vel veracitati dei asserentis illud. ⁊ quia qd deus asserit supnaturaliꝭ reuelat. ideo fides assentiēs tali reuelato: qꝛ assentit veracitati reuelantis est habitus supnālis reuelat aūt credibilia quādo infūdit habitū. ⁊ hoc mō dicendo fides nō hꝫ certitudinē ex obiecto: sed ex veracitate testis. s. dei. ⁊ hoc mō facile est videre quō fides est cū enigmate ⁊ obscuritate. quia habēs fidem nō credit articulū esse verꝫ ex euidentia obiecti. sed ꝑpter hoc ꝙ assentit veracitati infundētis habitū et in hoc reuelantis credibilia. ¶ Similiꝭ hoc modo teneri potest ꝙ sit vna fides oīuꝫ credibiliū. quia nō respicit credibilia sb ꝑprijs ratōnibus illorꝫ. sed vt reuelata sunt a deo. ⁊ credit omia reuelata ab ipso tanꝙ vera eē eodē habitu q credit reuelantē esse veracē. Si eni habeo habitum quo credo te esse veracē per eundē habituꝫ credo his que asseris esse vera. ꝙtūcunqꝫ illa sint diuersarū rōnum. qꝛ illis nō assentio nisi per accidēs. per hoc scꝫ ꝙ assentio veracitati tue. ⁊ ita assentio illis vt sunt a te asserta. Ita hic. naꝫ credibilibus reuelatis a deo assentio. qꝛ assentio veracitati dei. ⁊ sic fides respicit omnia credibilia vt reuelata a deo. non aūt sub ꝑprijs rōnibꝰ. ⁊ ideo vna fides posset eē de omibus credibilibus ꝙuis geometricalia ⁊ physica ⁊ ꝙtūcunqꝫ diuersa ⁊ alterius rōnis introducerent hic tanꝙ credibilia. in omnibus eni esset vna ratio credendi illa esse vera. quia reuelata sunt a deo. ¶ Contra. si fides infusa re

ſpicit primā veritatē vt reuelantez arti-
culos ⁊ cauſantē aſſenſū credibilibus. ⁊
non ſit aliud de quo eſt fides vt de obie
cto ſequitur ꝙ nunꝙ̄ aliquis fidelis aſ-
ſentiet huic: deus eſt trinus ⁊ vnus. qꝛ
ſꝫm te non aſſentio illi niſi quia eſt reue
latum a prima veritate. Quero igitur a
te qūo aſſentio huic. ſ. hoc eſſe reuelatū
a deo: ſi dicas qꝛ reuelatū eſt a deo deuz
eſſe trinū ⁊ vnū eſſe reuelatū a deo. ad-
huc q̄raꝫ qūo aſſentio huic ſecūde. ⁊ ſic
in infinitū. ⁊ per ꝯſequēs nunꝙ̄ aliquid
firmiter credā de articulis fidei. ſicut ſi
ſcientia concluſionis reſolueret̄ in ṗnciᵃ
⁊ illa ṗncipia in alia ⁊ ſic in infinitū: nū
ꝙ̄ ſciret̄ aliquid. ſicut nec aliq̄d eſſe pōt.
quod dependet eſſentialiter ex cauſis in
finitis. Si dicas ꝙ huic. ſ. deū eſſe trinū
⁊ vnū eſſe reuelatū a deo aſſētio ex fide
acquiſita. ¶ Contra. igitur tūc fides in-
fuſa dependeret in eſſe ⁊ in faciendo ad
herē alicui articulo a fide acquiſita ſic̄ a
ṗncipio. quia non potes dicere ꝙ per ſci
entiā eius adheream. quia deū eē trinū
⁊ vnū eſſe reuelatū a deo nō eſt euidens
ex terminis plus ꝙ̄ iſta: deus eſt trinus
⁊ vnus. ¶ Preterea. formalis rō obiecti
habitus realis nō eſt rō vel ens rōnis. ſꝫ
eſſe reuelatū deū eē trinū ⁊ vnū nō dicit
vltra deuꝫ trinū ⁊ vnū niſi reſpectū rō-
nis. quod eē cognitū nō dicit niſi reſpe-
ctum rōnis vltra rem que cognoſcitur
igit̄ ſi aſſentio deo trino quia reuelatū:
formalis ratio obiecti cui aſſentio ꝑ ha
bitum realem eſt ens rōnis. qđ eſt incō-
ueniens. cum habitus realis habeat ob
iectum formale reale ſicut potentia rea-
lis obiectum formale reale. igit̄ reuelari
paſſiue cuꝫ ſit res rōnis nō poteſt eē for-
malis ratio tendēdi in hoc deus eſt tri-
nus ⁊ vnus. ¶ Preterea. in primo cui
articuli ſūt reuelati ſufficit fides acquiſi
ta vt firmiter credat eis. ſicut in Paulo
igitur in aliꝗs poſterioribus ſufficit fideſ
acquiſita vt firmiter credant talia credē
da. conſequētia ꝓbatur. quia ſꝫm Aug.

ſuper illud pſal. Suſcipiant mōtes p. p.
⁊ c. iuſticiā. inferiores illuminant̄ per ſu
periores ⁊ nō magis illuminant̄ ꝙ̄ ſupe-
riores illuminātes ipos. ꝓbatio aūcedē
tis. Ex puris naturalibus includēdo ha
bitum acquiſitum poteſt aliquis aſſenti
re omnibus aſſertis ⁊ reuelatis ab aliq̊.
quia ex puris naturalibus aſſentire pōt
illum eſſe veracē qui talia aſſerit ⁊ reue-
lat. ſed ex puris naturalibus credit hō ⁊
aſſentit ꝙ deus eſt verax magis ꝙ̄ hoieſ
⁊ hoc ſcire ⁊ aſſentire potuit Paulꝰ. igi
tur fide acquiſita ex puris naturalibus
poteſt aſſentire omībus reuelatis a deo
⁊ per conſequēs q̄libet alius. igitur pre-
ter fidem acquiſitaꝫ nō requirit̄ neceſſa-
rio ꝓpter aſſentire aliqua alia fides.
¶ Preterea. ꝙ ſufficiat fides acquiſita
cum aliꝗs naturalibus ꝓbo. ꝙ̄uis enim
aliqua ſcientia ꝓpter ſui difficultatem
vt Geometria vel alia: nō poſſit ſciri ab
iſto homine ꝓpria inuentōe ⁊ in ſuo lu
mine naturali. tamen poſtꝙ̄ eſt inuenta
⁊ ordinate tradita poteſt hō iſte ex puri
naturalibus naturaliter acquirere ⁊ ſci-
re eam. igitur eodem modo ꝙ̄uis nemo
naturali lumine intellectus poſſit ꝓp̄a
inquiſitione venire ad noticiam huius.
deus eſt trinus ⁊ vnus. tamen poſtꝙ̄ eſt
reuelatuꝫ alicui: poteſt alius ⁊ ille cui re
uelatum eſt etiam firmiter aſſentire illi
⁊ adherere fide acquiſita. ¶ Preterea.
fides infuſa ſi ponit̄ eſt certior ꝙ̄ acquiſi
ta. al's fruſtra poneret̄. ſed ꝙ ſit minꝰ cer
ta: ꝓbo quia ꝯcluſio eſt minus certa ꝙ̄
principium. ex quo tota certitudo eius
eſt a cartitudine ṗncipꝗ. ſed huic. deū eē
trinū et vnū. aſſentio fide infuſa. ſi poni
tur. quia hoc reuelatū eſt a deo. ſed hoc
eſſe reuelatum credo. quia Johānes vel
alius apoſtolus dixit hoc ſibi eē reuela-
tum. ſed ſi audiſſem eum aſſerenteꝫ hoc
ſibi eſſe reuelatū crediđiſſem ſibi fide ac
quiſita: credendo. ſ. ipſum eſſe veracem
⁊ nihil falſuꝫ velle aſſerere. igitur ⁊ mō
credo fide acq̄ſita ex auditu ſcripturaꝝ

vel lectione: esse reuelatuȝ apostolo. deū eē trinū ꝛ vnū. igitur tota firmitas quā ponis hoc modo in fide infusa: est a fide acquisita. ergo nō videtur ponenda fides infusa modo supra posito.

Quō credibilia possunt cognosci a nobis

Aliter potest poni

fides īfusa in nobis. sic credibilia pn̄t accipi ꝛ cognosci a nobis naturalit̄ in quolibet genere credibiliū in cōceptibus generabilib' entis ꝛ veri ꝛ sic de aliis. possumus enim hanc. deus est trinus ꝛ vn' cognoscere in terminis suis generalr̄ cognoscendo deum sub cōceptu generali. ꝛ silr̄ trinū. ꝛ sic de aliis termis. sed hāc: deus est trinus ꝛ vnus in psonis ꝛ vnus in essentia. nunq̄ cognoscimus euidēter nec est nobis euidens ex termis: nisi termini eius apprehendant̄ a nobis in particulari sub ppriis rōnibus. licet igitur isti termini apprehendant̄ in vniuersali a nobis. vt tamē sic apprehensi nō sunt termini ppositōnis immediate simplr̄ pme sed mediate. Ideo he ppositōnes: deus est trinus ꝛ vnus. filius dei ē incarnatus ꝛ hi'. pter oēm cognitionē quā naturalr̄ possumus habere ex terminis illarū in vniuersali: adhuc remanēt nobis neutre. ita ꝙ nō possumus naturalit̄ scire eas esse veras nec falsas. sed si possemus concipere terminos in particulari. pmo mouerēt intellectū ad simplicez apprehensionē sui sub ppriis ratōnibus coꝝ. 2° ad compositionē terminoꝝ i ppositione imediata vera. cum igit̄ de facto hic in via nō moueāt intellectū nostrum. sic in particulari ꝛ sub ppriis rōnibus. per ꝯn̄s nō habemus assensū eis tanq̄ ppōnibus imediatis ex euidentia terminoꝝ: quē tamē assensū nati essent termini apprehensi causare in intellectu sed habemus vnū assensū aliū imperfectum respectu illius ꝛ inclusū in illo sic imperfectū in perfecto. et ideo ille assensus imperfectioꝛ potest causari in nobis per aliquid supplens causalitatē terminoꝝ imperfecte cognitoꝛuȝ. sicut ex frequētia actuū cognoscēdi terminos illos cognitione imperfecta: causaret̄ in nobis habitus causans assensū ppositionibus complexis ex illis termis sic imperfecte cognitis. sed quia nihil mouet intellectū nostrū naturaliter ad casandū assensuȝ intellectus istis credibilibus: ideo deus supplet vicem obiecti. vt sicut ex frequētia actuū cognitōnis imperfecte terminorum in articulis generat̄ in nobis assensus imperfectus credibilibus: si tamē termini mouerēt imperfecte ad h' assensū causandū. sic deus infundit nobis habitum fidei inclinantē intellectū nostrum in assensum articuloꝝ. ita ꝙ fides respiciat ipm deū de quo formant̄ articuli q̄bus sicut obiectis secūdariis assentimus per habitū. sed ille assensus nō est ex euidentia terminoꝝ. quia omia credibilia vel sūt necessaria simplr̄. sicut deū eē trinū ꝛ vnū. ꝛ omia alia que respiciūt deū intrinsece. vel sunt contingētia: vt illa q̄ respiciunt extrinseca. cuiusmodi est incarnatio filii. resurrectio mortuoꝛuȝ: ꝛ hi'. que dependēt a voluntate diuina. que contingēter oꝛdinauit illa ab eterno: ꝙuis sint necessaria ex presuppositōne diuine volūtatis. s. si oꝛdinauit ea fieri. et tunc necessitas illoꝝ est conditōnata. et taliū credibiliū siue necessarioꝝ simplr̄ siue contingentiū. necessitas vel contingentia. vel ipamet credibilia nō sunt nobis nota intuitiue. sicut nata essent videri. Ideo assensus quē causat in nobis fides infusa a deo nō est ita perfect' sicut erit quādo videbimus eū sicut est. s. deū sed est imperfectus. Et iste modus ponēdi fidez infusā nō innitit̄ alteri sicut precedens modus. s. ꝙ ideo assentio huic: deus est trinus ꝛ vnus. quia prius assentio deo reuelanti hanc veritatē. ꝛ sic respicit deū vt causantē assensū. nō aūt vt obiectuȝ habitus. sed fides respicit deū sicut primū obiectū. de quo sicut de obiecto primo continēte hi' veritates for

mamus hꝰ veritates complexas. deus est trinus ⁊ vnus. nec credo hoc eē verū quia prius credo hoc eē reuelatū a deo. sed ille habitus imediate inclinat in arti culos fidei: sicut si ex articulis cognitis imediate acquireret̄ eo modo q̄tum ad hoc quo scientia inclinat intellectum in cognoscibilia. nec cognoscibilia sūt pre sentia in habitu. ita ꝙ repńsentet ea. sed sunt p̄sentia per spēs. ⁊ tñ si obiectū nō eēt pńs per spēs adhuc staret habitus. si cut si spēs possent eē delete stante sciētia adhuc sciētia magꝭ inclinaret in illa ob iecta que fuerūt sibi aliqñ pñtia in spēbꝰ q̄ in alia. ⁊ silr̄ si eēnt pñtia: hō facilius intelligeret ⁊ concludēt ꝯclones ex eis q̄ ex alijs obiectis quoꝝ nunq̄ habuit ha bitus. sed hec credibilia licet nō sint pre sentia per fidez infusā. ita ꝙ repńsētet ob iecta. sicut nec aliqs habitus facit. sꝫ ali unde: puta per auditū vel lectionē. incli nat tamē fides infusa in credibilia p̄mo sicut in sua obiecta: ita ꝙ fides respiciat primā veritatē vt de qua est sicut de ob iecto p̄mo. ⁊ tūc dissilis est fides ista ab acquisita. qꝛ rō tendendi in aliqd̄ credi tū fide acquisita est veritas testis asserē tis illud esse verū. ħ nō sic. sed ō ip̄is cre dibilibus. s. articulis respicientibꝰ p̄mā veritatē in qua sūt omnes veritates hꝰ sicut obiectū p̄mū. nō sicut illud a q̄ sūt causalit̄ hꝰ veritates reuelate f̄m p̄maz viā. q̄uis articuli nō sint pñtes vt obiec ta nisi qꝛ p̄us reuelati. tamē intellectus nō tendit in eos. qꝛ p̄mo credit ea reuela ta. iō nō respicit ꝓ formali obiecto i eis reuelari. sed ip̄os articulos in se. adhuc tñ est obscura. qꝛ licet firmit̄ inclinet in tellectū in talia vt obiecta. tñ nō facit ea p̄sentia ex euidentia rei nec aliqd̄ aliud facit ea sic euidentia vel presentia. tñ ha bitus fidei inclinat in veritatē f̄m ꝙ icli nat firmiter intellectū in talia obiecta.

Contra. quia sic di cendo sequitur ꝙ fides sit potentia ⁊ nō habitus. quia illud est potētia quo sim pliciter possumus in actū. habitus est q̄ sic vel sic possumus. s. facilit̄ ⁊ expedite vel intensius. sed fides f̄m hanc viaꝫ est simplr̄ potētia. quia nullo mō possuꝫ as sentire huic. deus est trinus ⁊ vnus: nisi per fidem. igit̄ fides est potētia ⁊ nō ha bitus. ¶ Preterea. tūc sequit̄ ꝙ actus fi dei acquisite ⁊ infuse sint alterius rōnis qꝛ hn̄t p̄ncipia alterius rōnis. nā actus fidei acquisite dependet ab intellectu et veracitate asserentis aliquid credibile. sed actus fidei infuse ab intellectu ⁊ fide infusa. igit̄ ex quo p̄ncipia saltem ꝑtialia sunt alteriꝰ rōnis: sequit̄ ꝙ actus sint al terius rōnis. ¶ Sed hoc forte ꝯcedit̄. qꝛ nō est inconueniēs multis sicut de acti bus intelligendi respectu obiectoꝝ for maliter distinctoꝝ. ¶ Sed ad argumen tū p̄cedens potest dici ꝙ fides nō est po tentia. quia potētia se tenet a pte anie. fi des a pte obiecti vt ꝑtialis causa respe ctu actus. iō nō est potētia aie sed causat assensū totū vt tenet vicē obiecti. ¶ Con tra. ⁊ est ad p̄ncipale. Si totus assensus sit ex habitu fidei. tūc habitis omibus q̄ concurrūt ad actū credēdi in eē p̄ꝰ sequi tur necessario actus credēdi. sed posito aliquo nūc baptizato cui occurrāt fan tasmata terminoꝝ illoꝝ simplicium. s. mortis ⁊ resurrectōnis: cum potētia tūc sit habituata habitu necessario inclinā te ⁊ obiectū sit p̄us in fantasmate sequit̄ necessario actus. s. ꝙ talis assētiret huic complexo mortui resurgāt. qd̄ falsū est. nunq̄ eni omibus istis positis plꝰ assen tiret ꝙ ante nisi p̄us edoceret̄ de illo ar ticulo ꝙ eēt credendus. igit̄ videt̄ ꝙ suf ficiat fides acquisita ex auditu. nec ali quis experit̄ aliud in tali assensu. ¶ Pre terea si fides infusa p̄beat talē assensum per modū nāe inclinās potentiā in actū cum termi articuloꝝ possint apprehēdi an̄ oēm actū volūtatis. sequit̄ ꝙ hō fir miter assentiret credēdis an̄ oēm actum voluntatis. qd̄ negat Augꝰ. sup Iohem

omel. 26. Cetera iquit pōt homo nolēs credere aut nō nisi volens sequit etiam q̄ sine fide acquisita quia habitus pfectus nō eget alio per quod nō presentat eius obiectum. ¶ Preterea si fides infusa ponitur prebere talem assensum: cum i ipsa non sint credibilia presentia: oportet ponere aliam fidem vel habitum in quo illa credibilia contineant vt neutra ꝛ presentia intellectui ꝛ aliam fidez per quam fieret assensus in talia credibilia: cum termini eorū ꝛ complexio sit neutra. ꝛ sic quilibet perfecte credens vt theologus haberet in se duos habitus intellectuales: vt per vnū credibilia essēt sibi p̄sentia vt neutra: ꝛ p aliū assētiret.

Ad questionem tamen

dico q̄ oportet ponere fidem infusam ꝑpter auctoritatem scripture. ꝛ sanctorum. sed nō pōt demōstrari fidem infusam inesse alicui nisi presupposita fidē q̄ velit credere scripture ꝛ sanctis. ſ; infideli nunq̄ ostenderetur. sed sicut credo deū esse trinū ꝛ vnum: ita credo me habere fidem infusam q̄ hoc credo. ꝛ hoc a deo vt pficiat aiaz in actu p̄mo. q: dei est perfecte pficere qn̄ perficit. Vn̄ sic qn̄ sanat aliquem ſm corpus perfecte sanat ꝑ statu in quo est. ita etiam ſm animā. ꝛ quia in aia est imago dei ſm tres potētias q̄ deformate erant per peccatū: ideo xp̄s reformādo sicut perfecit voluntatē per charitatem: sic intellectum p fidem q̄uis volūtas possit diligere deum clare visum ex parte obiecti. eodem mō sine charitate ꝛ cum charitate. ideo non solum ꝑpter actum p̄mū dat charitatem sed ꝑpter 2^m: vt sit pfectior ꝛ intensior actus diligendi ex potentia ꝛ charitate q̄ ex potentia tm̄. sicut p; li° p° di. 17. ꝛ similit de fide suo mō. quia sicut charitas facit 2^m actū pfectiorem: sic fides. sed charitas vltra hoc facit acceptū actum suum ꝛ actum cuiuslibet alterius potētie. ¶ Unde sicut dictum fuit ibi si fieret vna voluntas perfectissima ꝛ non haberet caritatem. tanto plus deficeret a ꝑpria perfectione in actu 2° quem posset habere ſm proportionem geometricaz: propter carentiam caritatis proportionate potentie quantum excederet aliaz voluntatem inferiorem in perfectione p̄ma. perficit igitur has potentias p habitus supnaturales quodā in eē supernāli sicut nate sunt etiam perfici nāliter habitibus supnālibus. nec pono habitum fidei infuse solum ꝑpter gradū i actu. ſ; etiā ꝑpter assensū. quia assensus non ē totaliter a voluntate. Aliqui. n. sūt qui vellent magis assentire ꝛ tamē min' assentiūt. Et ideo petebant apl'i. Domine adauge nobis fidē. ꝛ in quadam collecta petit augmentū eius. Oipotens. s. deꝰ da nobis fidei spei ꝛ charitatis augmentum. Istud nō oporteret petere si totus assensus eēt a voluntate. nec fides excludit oēm dubitationem. ſ; dubitatōnem vincentē ꝛ trahentem in oppositū credibilis. ¶ Q: autem requirat fides infusa: non solum ꝑpter intensionem actus: ſ; etiam ꝑpter assensum ꝛ certitudinem. patet q: hoc nō pōt esse a fide acquisita s. firmus assensus quia fide acquisita nl'lus credit alicui nisi quē scit posse falli ꝛ fallere l; credat ipsum nō velle fallere. Sed nemo pōt perfecte assentire dictis eius quez nouit posse falli ꝛ fallere i his que dicit. cuiusmodi est quilibet homo cui ꝛ non alij assentit p fidem acquisitā ꝑpter veracitatem illius. ex quo igitur ita est. oportet ponere fidē infusam propter firmū assensum vt respiciat deū ꝑ obiecto p° de quo sicut de obiecto formantur alie veritates q̄ ꝯtinent in articulis mediatius vel immediatius ſm q̄ ipsum sic vel sic respiciūt. ¶ Contra hoc vltimū sic. aut intelligis q̄ per fidem infusam assentit qs firmiter ita q̄ n̄ possit nō assentire vel dubitare de eo cui assentit. aut q̄ assentit infallibiliter idest i deceptibilit. ita q̄ non decipit in suo as-

sensu. Si pmo modo. sic etiã est de fide acquisita. quia stãte fide acquisita et dũ homo assentit per eam alicui obiecto nõ potest dubitare vel nõ assentire. aliter de eodem obiecto et sub eadez ratõne eẽt fides siue adhesio et dubitatõ. et ita opposita. quod est falsũ. igitur propter firmã adhesionẽ nõ oportet ponere fidẽ infusam. Si 2° modo. i. quod indeceptibilitẽ adheret et non fallitur adherendo per fidẽ infusam. potest autẽ falli per adhesionẽ fidei acquisite. Cõtra. decipi et nõ decipi nõ est a parte habitus nec a parte assensus quẽ facit: sed a parte obiecti secundum quod obiectum cui assentit vere vel false presentatur habitui inclinanti. sed in proposito vterqz habitus inclinat naturalitẽ: et per modũ nature prebet assensũ. sed error in assensu est a parte obiecti sic vel sic occurrẽtis. sicut habitus principiorum inclinat a parte sui naturalitẽ in verũ. et si sit deceptio: hoc est ex obiectis falso occurrentibus et presentatis intellectui: ideo nõ est certior quantum ad non decipi fides infusa quam acquisita. Dico tunc quod fides infusa est propter actum primũ. et propter perfectionem gradus actus secundi. quem gradũ nõ posset habere intellectus cuz fide acquisita solum. et si propter aliquam certitudinem maiorem velitis dicere. soluatis. argumentũ factũ quod nõ.

Sed quid dices de fide infusa quod nõ possit demõstrari in eẽ cum Aug. 14. de trini. c. i. dicat. quod homo fidem suã tenet firmissima scientia et certissima eamqz in se videt. quia reruz absentiũ fides est presens. et rerum que foris sunt intus est fides. et rerũ que nõ videntur videtur fides. Respõdeo quod accipiẽdo fidem prout dicit habitum generatuz inclinantẽ ad aliquid non euidens ex se tanquam in verũ. et hoc determinate vt assẽtit illi tanquam vero. sic potest aliquis scire se habere fidẽ generalitẽ loquẽdo de fide sicut potest scire se habere scientiã arguendo habitũ esse in se ex ipis actibus. sed quod aliquis sciat vel scire possit se habere fidẽ certã determinate inclinantẽ in verum. ita quod sciat fidem esse verã. et illud in quod inclinat esse verũ. ita quod facit assentire vero. et nõ solũ inclinat in aliquid tanquam verũ secundum primũ modũ. sic nullus scire potest in hac vita: nisi reueletur sibi. probatio huius. quia nõ possuz scire me assentire vero nisi prius sciam esse verũ illud cui assẽtio. scire aliquẽ articulum eẽ verũ impossibile est pro statu isto de lege cõmuni. Ideo sicut credo deũ eẽ trinum et vnũ: et nõ scio nec scire possuz illud pro statu isto. sic credo me habere fidẽ infusã inclinantẽ in illud sicut in verum quod est in se verũ. Ad argumentum dico quod Aug. loquitur de sciẽtia non qua fides scitur actu 2° sed actu pmo. quia fides in anima sicut et omia que sũt in aia et ipa aia sũt presentia in memoria: ita quod de illis si respectu eorum posset exire in actum habet certã scientiam. sed pro statu isto nõ põt habere actũ 2m de fide 2° dicto supra propter rõnez tactã. ideo credo me hre fidẽ qua assentio vero in se. sicut credo verũ eẽ illud cui assentio. rõ autẽ huius est. quia aia intelligit cũ fantasmate et taliũ nõ sunt fantasmata in se.

Ad primum principale añs est falsũ. licet eni fides acquisita sufficiat ad assensũ et certitudinẽ actus prout credere opponitur opinari. tamẽ non est ita perfecte certus sicut cuz fide infusa. nec eẽt actus ita intensus. nec sufficit in eẽ pmo. quia fides acquisita nõ perficit aiam ita perfecte sicut infusa. oportet igitur ponere vtrãqz fidez. Ad 2m dico quod aliquis potest assẽtire per falsigraphũ opposito conclusionis demonstrabilis per apparentẽ syllogismũ. sed nunquam firmiter. et tunc causa adhesionis est causa apparentie syllogismi. et causa pma deceptionis est defectus in forma nõ in materia. quia tũc nunquam staret ad aliquod principiũ

ꝟerum. ſed iretur in infinitū in ꝓncipijs
¶ Sed cum dicit̄ ꝙ heretici aſſentiūt fal
ſis ſine rōne. dico ꝙ nō eſt verū. qꝛ nullꝰ
hereticus ꝓprie loquēdo excludēdo ſim
pliciter infideles: eſt qui n̄ reputet ſe xp̄i-
anū. ⁊ om̄is talis errat male intelligēdo
aliquā auctoritatē ſcripture. ⁊ ex illo fal
ſo intellectu cōcludit concluſionē falſaꝫ
cui ꝑtinaciter adheret. ſicut ſi aliq̄s ma
le intelligendo illud Apl̄i. Qui infirmꝰ
eſt olus manducet. ex hoc inferret ana-
thema eſſe omnē infirmū aliud mandu
cantē q̄ olus. nihil eēt ad intellectū apl̄i
quia nō loquit̄ de infirmitate corporali
ſed ſp̄ūali in fide. ¶ Ad aliud cōcedo ꝙ
fides nō corrumpit̄ in nobis effectiue: ſꝫ
demeritorie. ⁊ cum dicis. igit̄ ꝑ maximū
demeritū. ¶ Dico ꝙ nō. ſꝫ per illud qđ ex
rōne ſua opponit̄ fidei. cuiuſmodi eſt in-
fidelitas ſiue error circa credibilia. ¶ Ad
aliud concedo ꝙ fides infuſa eſt ꝑfectior
habitus ſimpl̄r quocūq; habitu acqui-
ſito. eo ꝙ rōne ſue ꝑfectionis nō poteſt
cauſari niſi a deo in rōe cauſe ut cauſat
obiectū. vel per aliū modū ſupplēdo vi
cem obiecti qđ nō eſt ꝑfecte p̄ſens in rō-
ne obiecti reſpectu fidei. ¶ Et cū dicis. igit̄
actus credendi eſt ſimpl̄r ꝑfectior q̄ actꝰ
intelligēdi elicitus ab habitu naturali ꝑ
fecto p̄moꝝ p̄ncipioꝝ. ¶ Dico ꝙ eſt loqui
de actibus iſtis in ſe. ⁊ ſic actus credendi
eſt ꝑfectior. qꝛ a ꝑfectiori p̄ncipio elicitꝰ.
⁊ in ꝑfectius obiectū tendit. ⁊ eſt loqui
de eis ſcḋm ꝙ plus vel minus attingūt ob
iectū in qđ tendūt q̄tum ad intelligibi-
litatē obiecti. ⁊ ſic dico ꝙ actus intelligē
di eſt ꝑfectior. qꝛ eius obiectū nō tm̄ ex-
cedit ip̄m in intelligibilitate nō itellecta
q̄tum deus excedit actū credēdi in intel
ligibilitate nō intellecta per actuꝫ fidei.
¶ Exᵐ oculus aquile videt ſolem. oculus
meus videt candelā. tunc ſimpl̄r loquē-
do viſio aquile eſt ꝑfectior. quia ꝑfectio
ri ⁊ acutiori potētia eſt elicita. ſed loq̄n-
do de actu ſcḋm ꝓportionē ad obiectū eſt
ecōuerſo. quia viſio mea magis attingit
ad totam viſionē cādele: q̄ viſio aquile
ad totā viſionē ſolis in ſe. ⁊ ita ſcḋm pro-
portionē geometricā viſio mea ē ꝑfecti-
or. ſcḋm aūt ariſmetricā viſio aquile.

HIc queritur. ſi fides. Circa iſtam. 24. di. in qua mgr̄ agit de fide q̄-
tum ad eius obiectū ⁊ nāꝫ.
querit̄ vnū. Utrū. ſ. de credibilibus re-
uelatis poſſit aliquis h̄re ſimul ſcientiā
⁊ fidem loquendo de ſcia vt accipit̄ pro
omni noticia certa accepta ex euidentia
rei. ꝙ ſic. Jo. 20. Quia vidiſti me Tho-
ma credidiſti. Thomas ſimul habuit ḋ
chriſto certā noticiā intuitiuā ⁊ tamē fi
dem. g̊ ſimul ⁊c̄. ¶ Preterea. Petrus et
Johānes viderūt xp̄m crucifigi. ſed vnꝰ
articulus eſt de xp̄o hoīe crucifixo. igit̄
ſimul habuerūt noticiā intuitiuā. quia
ille homo crucifixus eſt: ⁊ fidem. qꝛ non
eſt dicendū eos fuiſſe extra fidem vl̄ cog
nitionē fidei: quia hoc viderūt. igit̄ ſtāt
ſimul de eodē ſcia ⁊ fides. ¶ Preterea.
ad eandē concluſionē probandā pōt ali-
quis habere demonſtrationē ⁊ ſylogiſ-
mū dyaleticum. quia diuerſa p̄nt eē me
dia ad eandē concluſionē ꝓbandā et ſil̄.
igitur de eodē poteſt eſſe ſcientia ⁊ opio
quia quādo cauſa aliquoꝝ ſūt compaſ-
ſibiles in eodem: videtur etiā ꝙ ipi effe-
ctus ſint compoſſibiles. igit̄ ſcia ⁊ fides
p̄nt eē ſimul de eodē. quia minus repug
nant q̄ ſcia ⁊ op. ¶ Preterea. i. ad Cor̄.
17. diſtinguit Apl̄s dona collata mem-
bris chriſti. ⁊ diſtinguit ſcientiā cōtra fi-
dem. dicens. alij datur ſciētia. alij fides.
ſed ſcientia vt ibi diſtinguit̄ contra fidē
eſt theologia ⁊ ſciētia ſcripture ſacre. igi
tur habens theologiā habet ſcientiā vt
diſtinguit̄ contra fidem. ſed hꝰ ſcientia
non deſtruit fidem ſed nutrit. roborat.
⁊ defendit. Unde Aug. 14. de trini. c. i.
allegans verbū Apoſtoli ſupra dictum
⁊ loquens de theologia. dicit. Huic ſcie

tribuo illud q̄ fides saluberrima gignit̃. nutritur: defenditur ⁊ roboratur. igitur scientia theologie vt distinguitur cōtra fidem simul stat cum fide. ⁊ est de eisdē de quibus fides. igit̃ de credibilibus reuelatis simul stant scīa ⁊ fides. ¶ Preterea. sicut se habet lumē naturale ad obiectū sibi ꝓportionatū cognoscibile in illo lumine: sic lumen supernaturale ad obiectum sibi ꝓportionatū cognoscibile in illo lumine. sed intellectus noster in lumine naturali potest habere scientiā de cognoscibilibus ꝓportionatis illi lumini. igitur ⁊ intellectus in lumine supnaturali cuiusmōi est lumē fidei potest habere scientiā de cognoscibilibus in illo lumine. ⁊ certum est ꝙ de credibilib' est fides. igit̃ simul pt hō hr̄e fidē ⁊ sciā de credibilib': alr lumē nāle eēt vtuosi' ꝙ lumē supnāle ¶ Preterea. null' est cui nō sit magis notū ꝙ deus nō potest falli nec fallere. ꝙ ꝙ homo in lumine naturali nō possit decipi in iudicādo de aliq̄ cognoscibili. sed aliquis in solo lumine naturali potest habere iudiciū certum: quod sufficit ad scientiā de aliqua conclusione geometrica. igit̃ potest aliquis habere iudiciū certū in lumine supernaturali de aliquibus credibilibus. quod quidē iudiciū sufficit ad scientiā. cū certius sit deū nō posse falli nec fallere: qui confert lumē supernaturale: ꝙ sit de lumine naturali ¶ Sed constat ꝙ de credibilibus habet quis fidē. igit̃ simul de eodem potest eē fides ⁊ scientia. ¶ Preterea. ꝑma ꝑncipia sūt imediata ⁊ necessaria ⁊ nota ex euidētia terminoꝝ apprehensoꝝ. sed in credibilibus sunt aliqua ꝑncipia simpliciter ꝑma ⁊ immediata. aut nihil esset creditum. si enī in credibilibus procederet̃ in infinitū: nō eēt dare aliquod primū credibile. ⁊ in essentialit̃ ordinatis vbi non est dare primum nec aliquod posterioꝝ. 2° metha. igitur est aliquod primū credibile vel aliqua. ⁊ ꝑ consequens necessaria. aut nullū posteriorū esset necessariū. cum igitur prima sint nota ex euidentia terminoꝝ apprehensorum. ⁊ ex principijs sic nobis possit haberi scientia deducendo ex illis cōclusiones. igit̃ ex credibilibus potest haberi scientia ⁊ fides constat ¶ Sed dices ꝙ aliqua credibilia sunt simpliciter prima. sicut deum esse trinum ⁊ vnum. sed tamen hoc non est cognitum ex euidentia terminorum apprehensorum. quia non possumus tales terminos apprehēdere. ¶ Contra. nisi termini apprehenderentur nunquā formaremus hanc complexionem. deus est trinus ⁊ vnus. ⁊ per consequens de complexo nō haberem' fidem. quod falsum est. igitur stat ratio ¶ Contra. 2° ad Cor. 5°. Per fidem enim ambulamus non per speciem glo. mō ꝑ fidem tantum illuminamur. si tantum per fidem. igitur non habemus nec habere possumus in via simul scientiam ⁊ fidem de credibilibus reuelatis. ¶ Preterea. omnis cognitio vel conclusio que potest deduci ex credibilibus reuelatis est obscura ⁊ enigmatica de cōmuni lege. igitur talis cognitio de tali conclusione non attingit ad illam cognitionem perfectam que est de re ex euidentia rei. cuiusmodi est cognitio scīetialis. igitur cognitio illa ⁊ scīa non stant simul.

Questio ista includit duos articulos. vnum an de credibilibus reuelatis possit esse scientia. et dico reuelata ad differentiam illorum credibiliū quibus credo ex testimonio alicuius non reuelantis aliquod supernaturale. sicut credo Romam esse. ⁊ huiusmodi ¶ Secundū an de illis possit esse simul scientia ⁊ fides. Loquendo de credibilibus in se. vtrum de eis sit scientia vel esse possit non disputo ¶ Sed de eis in comparatione ad finem. vtrum scilicet simul cum fide possit de eis esse scientia. Sic intelligendo quest̃ dicitur ad eam. ꝙ ⁊ si cum fide possit scientia es-

Tho. pma pte [illegible] q pma articulo 2°

ſe de credibilibus: non tñ ſbalternans:
ſed ſubalternata tm̄. ⁊ p̄mo narro aliq̄
poſtea formabo ratione. Scia ſubalter-
nans habet p̄ncipia imediata: ⁊ prima
que nõ habẽt reſolui niſi in termios ſim
plices notos ex euidẽtia rei in ſe. ⁊ ideo
p̄ncipia ſũt nota ꝓpter quid ex termis
per ſe notis ex euidentia rei. ¶ Scientia
aũt ſubalternata nõ habet p̄ncipia im-
mediata ⁊ p̄ma reſolubilia imediate in
terminos ſimplices notos ex euidentia
rei. ⁊ ideo nõ ſunt nota ꝓpter quid i ſci
entia illa. ſed in ſubalternante in q̄ ſunt
cõcluſiones demõſtrate. ⁊ ideo ſcia ſub
alternata accipit principia ſua a ſcientia
ſubalternante. ⁊ ſupponit ea eſſe vera ⁊
ſunt nota ſibi nõ ꝓpter q̄d ¶ Scia p̄mo
mõ nõ ſtat cum fide. q̄lem habent beati
de credibilibus q̄ nos credimus: ⁊ ideo
nõ hñt fidẽ ſ3 viſionẽ ⁊ cognoſcunt pro
pter quid. ſed ſcia ſubalternata ſcie btõ
rũ bene põt eſſe cum fide. ¶ Ad hoc ar
guitur ſic. ⁊ rões ſũt aliquantulũ tedi
oſe in forma ¶ Scia ſubalternata ſm ꝙ
ſubalternata ⁊ ſub ꝓpria ratõe qua ſb-
alternata eſt ſcia. ſed inquantũ ſbalter-
nata ſupponit p̄ncipia ſua ⁊ accipit ea a
ſcia ſubalternante. ⁊ iõ nõ habet p̄nciͣ
nota ſibi ex euideutia rei ⁊ ꝓpter quid.
igiẗ poteſt ſtare vera ratio ſcie ſbalťna-
te q̄uis ſupponat ſua p̄ncipia. igiẗ theo
logia põt eſſe ⁊ eſt vera ſcia. quãuis ip̄a
credibilia q̄ ſũt principia eius ſint ſuppo
ſita ⁊ nõ nota ex euidentia rei ⁊ ꝓpter
quid in ip̄a. igiẗ ſtat theologia vt ſcia ſb
alternata ſub ꝓpria ratõe talis ſcie cũ
fide de eiſdem. ¶ Preterea ꝑſpectia inq̄-
tũ ꝑſpectiua ⁊ ſb ꝓpria rõe ſua eſt ſcia.
igiẗ ꝑſpectiuus inquãtũ ꝑſpectiu⁹ redu-
plicando illud quo formaliẗ denoiatur
eſt ſciens denoiatiue a ſcia perſpectiua:
ſed aliquis põt eſſe ꝑſpectiuus circũſcp-
ta geometria. ex quo. n. ſũt habitus diſ-
tincti nõ ſũt neceſſario ꝯnexi in eodẽ igi
tur aliq̄s põt habere ꝑſpectiuã nõ habẽ
do geometriã. ⁊ tñ p̄ncipia perſpectiue
nõ ſunt nota in ipſa ꝓpter quid. ſed in
geometria a qua illa accipit ⁊ ſupponit
ex illis tñ ſuppoſitis ⁊ creditis dedutit
concluſiones ⁊ generaẗ in eo ſcia ꝯcluſi-
onum igitur eodẽ modo põt aliquis ha
bere theologiã q̄uis ſupponat p̄cipia
ſua ⁊ accipiat ea a ſcia beatorum. ⁊ non
ſint nota in ea ex euidentia terminorum
ꝓpter quid: ſed credita ⁊ ſuppoſita tm̄.
⁊ nota. q2 nõ ꝓpter q̄d pñt tñ ex eis de-
duci ꝯcluſiones ex q̄bus habeẗ ſcia ſbal
ternata que nunq̄ eſt niſi in viatore. igẗ
ſimul ſtant fides ⁊ ſcia de eiſdem. ¶ Pre
terea phs. 6° eth. c. x. dicit ſic. Cum eni
aliqualiẗ ꝯgnita ⁊ credita ſũt ip̄a princi
pia ⁊c̃. ſufficit igiẗ ſm phm habẽ aliquã
cognitionẽ de p̄ncipijs ad hoc ꝙ aliquis
ſciat ⁊ ſciam acquirat deducendo ꝯclu-
ſiones ex ipſis. ¶ Et ꝯmenta. vult ꝙ ad
ſcientiam habẽdam ſufficit inductio q̄
eſt ſingularibus ad vniuerſale. ⁊ ꝯgnitid
ſic p̄ncipijs vlibus ex inductione ex ne-
ceſſitate ſequitur ſcia. ⁊ dicit ꝙ hec ſcia
ſic habita eſt alterius modi a ſcientia q̄
habetur per ſylogiſmum ⁊ demonſtra-
tionem. ſufficit. n. ad ſciam habendam
ꝙ p̄ncipia ſint aliqualiter nota vt. ſ. ſint
credita ⁊ ſuppoſita ⁊ accepta a ſuperio-
ri ſcia in qua ſunt nota ꝓpter quid. igiẗ
theologia eſt ſcia. ⁊ in viatore eſt ſimul
cũ fide d̃ credibilibus reuelatis.

Contra illam opi.

⁊ p̄mo ꝯ opinantẽ. nam in 2ª 2ᵉ. vbi q̄-
rit hoc ex intentõe: dicit ꝙ fides ⁊ ſcia ñ
ſtant ſil. ſ3 theologia ſi inq̄tũ ſubalter-
nata ſcie beatorum ſit vera ſcia ⁊ vt ſbal-
ternata nõ ſit niſi in viatore. tũc ſciẽtia
ſub ꝓpria ratione ſcie ſubalternate ſtat
cum fide in viatore ⁊ de eiſdem. ſ. credi-
tis nec poteſt ſoluere ꝯtradictionem iſtam
niſi in 2ª 2ᵉ velit dicere ꝙ loquitur d̃ ſci
entia ſubalternante non ſubalternata
¶ Preterea ꝯ opi. in ſe. Scia nõ dependet
eſſentialiter ab aliquo ſicut cauſatum a
cauſa nõ. n. loquor dependentiam actũl

ad ſbiectum. niſi ab eo quod eſt cauſa illius eſſentialiter. ſed notitia beati quā habet de deo trino ⁊ vno euidenter viſo ex euidentia terminoꝝ. non eſt eēntialiter cauſa noſtre theologie. quia ſcientia nō dependet eſſentialiter niſi ex potētia ⁊ obiecto in ſe vel in ſpecie ſua. ſꝫ ſciētia illa beati nō eſt obiectum ſcientie mee. ita vt cognita noticia eius. cognoſcam deum trinum ⁊ vnū nec eſt potentia anime nec ſpecies obiecti: nec aliqd mei qd poſſit eē cauſa ſcientie mee i aliquo genere cauſe efficientis maxime ſic modo loquimur. igit̄ habitus in me in nullo dependet ſic a cauſa eēntialiter: a viſione beatoꝝ nec ſequit̄: ꝙ ſi ſcientia beatoꝝ ſit de creditis a nobis ꝙ in nobis ſit ſcientia cum fide. immo eſſet ſile ſi dicerem i me eſſe geometriam quia i Joanne. quia ego credo Joānem habere ſcientiam geometrie. ¶ Preterea oīs ſciens ſcientiam ſbalternatam que ē de intelligibilibus pōt ſcire ⁊ ſubalternantem. quia pͥcipia ſbalternantis ſūt pora. ⁊ in intelligibilibus illa que ſūt priora ſimplicit̄ ſūt priora nobis. licet in ſenſibilibus non ſint eadem priora ſimpliciter ⁊ priora nobis. quia ſenſibilia poſteriora ſūt nobis magis nota. ſꝫ hec ſcientia ſi eſt ſcientia eſt de intelligibilibus vt diſtinguit̄ contra ſenſibilia. quia ď ſēſibilibus nō eſt ſcientia nec demonſtratio. ex 7° metha. Si ergo hec ſciētia poteſt ſimul ſtare cum fide: ſequit̄ ꝙ aliqs pōt ſcire ſcientiam ſbalternātem cum fide. ⁊ ita pōt eſſe cōphenſor ratōe ſciētie. ⁊ viator ſimul ratōe fidei ſit̄ ſtantis.

Alia eſt opi. Han.

quolibet. 8. q. 9. ſed tamē hic plura quā ibi ꝙ̄tum ad aliquid. ſ. de lumine i quo eſt ſcia. dicit. n. ꝙ eſt triplex lumē. vnuꝫ ſufficiens ad apertam viſionē habēdaꝫ de his que nūc credimus ſcꝫ lumē glie i quo credita a nobis clare videntur cognitione intuitiua ⁊ ꝑpter quid. ¶ Aliud eſt lumen quod requirit̄ ad credendum articulis fidei. ⁊ aliud eſt lumen mediū clarius lumine fidei: ⁊ infra lumē glie. quod eſt ad hoc ꝙ credibilia de quibus habemus fidem intelligant̄ ⁊ ď ipſis habeatur ſcientia. ⁊ licet cognitiones extreme in ꝓpͥjs luminibus ſcꝫ cognitio fidei: ⁊ aperta viſio in lumine glorie non ſtent ſimul tñ cognitio media que ē ſciētia in lumine medio ſtat cum cognitōne fidei. quia extremum ⁊ mediū min⁹ repugnant ꝙ extrema inter ſe. Exempluꝫ ſi de aliqua eclipſi iaꝫ ſtante dicat aliqs nō videnti lunam ꝙ iam luna eclipſat̄. ille ſi preſumat de veritate dicentis credit ꝙ nec vidit ꝓoculis nec intelligit. qꝛ ꝑ curſum motuum celeſtium non ſcit ꝙ in tali inſtanti de neceſſitate debeat lūa eclipſari. ille vͦ qui hoc nouit illo modo intelligit lunam eclipſari: ſciendo eē aliquaꝫ eclipſim in ſingulari vago. ⁊ ita in vniuerſali non aūt in ſingulari ſignato niſi videat illam ꝑ oculis eam ꝑticulariter apprehendendo. ille vero q̄ vidꝫ eam cettiſſimum intellectum habet de hac eclipſi vt eſt ꝑticulariter ſignata. de qua in ꝑticulari ſignato aſtrologus nō videns eaꝫ nō habet niſi fidem ſiue opinionem. quanꝙ de ipſa in ꝑticulari vago ⁊ in vniuerſali ſcientiam habeat ⁊ talis ſcientia ⁊ fides ſiue opinio de ꝑticulari ſignato ſimul ſtant abſqꝫ corporali viſione in ꝑticulari ſignato. ſed cum eſt talis viſio de ꝑticulari ſignato euacuat̄ de eodem fides vel opi. precedens. ita ꝙ nunquā euacuatur opi. quouſꝫ veniat viſio ꝙ̄tumcunqꝫ formet̄ cognitio i vniuerſali ⁊ particulari vago ꝑ demonſtrationem. ita per omnia eſt in propoſito. fides noſtra eſt de ꝑticularibus vagis. quia de ꝑticularibus indeterminatiſ nobis in hac vita: vt ꝙ aliquis vnus hō ē chriſtus. aliqua vna femina eſt Maria aliqua vna natura eſt deitas ſed nihil ⁊ terminatum in re vel in nobis fide percipimus. ſed hoc in viſione expectamuſ

⁊ de illo signato quod tūc videbimus ē ꝓprie fides quod modo nō cognoscim⁹ nisi indeterminate. ⁊ in hoc consistit enigma fidei. patet igitur ꝫm eum ꝙ visio excludit fidem sed sciētia non. ⁊ hec scia de credibilibus habetur in lumie medio inter lumē glorie ⁊ lumē fidei. ¶ Confirmatur ꝑ August. .14. de tri. c. i. q̄ sciētia inquit non pollent plurimi fidelesq̄ uis polleant ipa fide ⁊ post. aliud. n. est scire tm̄modo quid homo credere debꝫ ꝓpter vitam eternam adipiscendam. ¶ Aliud est scire quemadmodum hoc ipsum ⁊ pijs opituletur. ⁊ contra impios defendatur quā ꝓprio appellare vocabulo sciētiam videtur apo⁹. hec ille. hec igitur sciētia que stat cum fide sicut ē cognitio clarior ꝙ cognitio fidei. ita est in clariori lumine ꝙ sit lumen fidei. aliter nisi esset clarius lumen qui plus habēt de fide plus haberet de hac noticia.

¶ Preterea. August. sup illud Jo. i. vita erat lux hominum. dicit erat Joannes de illis montibus de quibus scriptum est suscipiant motes p. pp°. ⁊. c. iusticiam. ꝑ pacem intelligit sapientiam qua maiores illuminantur. appellat iusticiam: qua minores fidem. vult eni ibi ꝙ maiores in ecclesia habeant scientiam cum fide: minores fidem tātum. ¶ Ulterius dicit ꝙ lumen maius in quo credibilia intelliguntur ⁊ in quo scientia habetur de illis non inest homini nisi cum fide p̄supposita. nec illa scientia credibilium pōt haberi nō p̄supposita fide.

Contra hec primo contra opinantem. nam vbi facit sermonem de illo lumine scilꝫ in summa. vult ꝙ maiores habeant scientiam vt fides defendatur contra hereticos. ⁊ pijs minoribus exponatur. aliter nisi essent aliqui qui talia facerent ⁊ scirent. cito deficeret fides simplicium ⁊ caderent in errorem. ⁊ vult ꝙ iste sit ordo acquirendi noticiam credibiliū. scꝫ ꝙ homo primo debet inuestigare sensum littere in scriptura. 2° hoc habito ex sensu littere conclusiones explicitas deducere. ¶ 3° studere debet vt ipa credita itelligat ⁊ ibi vlt expresse ꝙ propter istud tertium scꝫ vt credita intelligantur non requiritur aliquod lumen aliud a fide: ⁊ ego tunc infero ꝙ multo minus propter primum ⁊ secūdum. quia ad intelligendum sēsum littere ⁊ ꝯclusiones ex illo deducere ⁊ explicare potest homo attigere ꝑ ꝑspicacitatem naturalis ingenij. hoc enim possꝫ iudeus facere de epistolis Pauli sic ego possem. ⁊ si ego credo dictis Pauli. ⁊ ipse nō. in hoc habeo firmiorem adhesionem ipi conclusioni ꝙ ipe. quia ego credo sensui littere. ⁊ ipe nō sed opinatur: ⁊ ipe elicit conclusionem opinatam: sic ego creditam. igitur si propter tertium scꝫ vt credita intelligantur non requirit aliquod speciale lumen vltra lumen fidei. nec propter noticiam littere ⁊ ꝯclusionum explicandarum ex illo sensu requiritur aliquod tale lumen. ⁊ ita nullo modo requiritur necessario tale lumē.

¶ Contra ꝯclusionem in se. ipe dicit ꝙ ista duo lumina simul stant. ⁊ illud lumen in quo habetur scientia innitit lumini fidei hoc videtur falsum ꝙ stent simul. quia lumen illud nō facit cognitionem intuitiuam de credibilibus: sed scientiam abstractiuam. ⁊ hoc tota scientia geometrie posset ab aliquo haberi simul cum fide. pono enim ꝙ aliquis sciens geometriam exprimat alicui ignoranti conclusiones geometrie scꝫ ꝙ omnis triangulus habet ⁊c. ille presumens de scientia ⁊ veritate exprimentis credit ei. habet igitur fidem ꝙ triangulus habet ⁊c. Ponatur vltra ꝙ ille sciens geometriam doceat cum cognitione abstractiua conclusiones quas prius credidit tunc ille simul habebit scientiam abstractiuam de ꝯclusionibus geometrie ⁊ fidem si verum dicit ꝙ cognitio abstrac-

tiua non euacuat fidem ¶ Preterea sci- entia ꝛ opi. non simul stant de eodem. igitur nec fides ꝛ scientia. Respondet ꝙ opinionis ad scientiam est duplex diffe rentia. pma. quia scientia dicit certitudi nem ꝛ opi. fortitudinem. Alia ꝙ sciētia habet euidentiam ex parte rei. opi. autē non. sed fides sicut scientia habet firmā adhesionem ꝛ certitudinem. ideo fides minus repugnat scientie. ideo possunt simul stare nō autem opi. ꝛ scientia.

¶ Contra. quelibet duo extrema ꝯdictōis de eodem sunt incōpossibilia eque inter se. sed certitudo ꝛ nō certitudo de codē sūt talia extrema. igitur sūt incompossi- bilia. ꝛ per ꝯñs opi. que habet nō certi- tudinem ꝛ scientia que habet certitudi nem. cum igitur scientia habeat euiden tiam ex parte rei ꝛ fides nō euidentiam cum euidentia ꝛ nō euidentia de eodem ꝯtradicant: nō stabūt simul fides ꝛ scia de eodem ¶ Contra hoc etiā qd dicit: ꝙ scientia non potest pcedere fidem. sꝫ ne- cessario sequitur arguo sic. Aut hoc est ppter formalem repugnantiam illoꝝ habituū inter se. s. ꝙ fides non posset in esse post scientiam habitam. Aut hoc est ppter formalē repugnantiam obiec- torum. pmū non potest dari. quia si sic tunc scia non posset inesse post fidē. cu- ius oppositum ponis. cum igitur poās istos habitos cōpossibiles videtur ꝙ sci entia possit pcedere fidem. ꝛ causare as- sensum fidei sicut sequi. si hoc ponis p- pter formalem repugnantiā obiectorꝫ hoc est ppositum. quia obiecta eque di stinguuntur ſm formales ratōnes post fidem positam sicut ante. ¶ Nec valet dice re ꝙ sunt simul sicut cōtraria in medio vt colores extremi in rubore sic vna cog nitio mixta ꝛ media ex scientia ꝛ fide. tūc enim illa cognitio nec esset fidei nec scientie. sicut rubor nec ē albedo nec ni- gredo. ¶ Preterea. ꝙ illud lumen cari' lumine fidei non innitatur in suo effec- tu: sꝫ in causando scientiam lumini fi dei siue ipsi fidei. dicit Augus. sup Jo. omel. 26. Cetera autē potest homo no- lens credere autem non nisi volens. tūc sic. Illud quod ex propria ratōne sui nō dependet essentialiter a voluntate non dependet essentialiter ab aliquo essen- tialiter dependente a voluntate. ista est plana de se. sed scientia saltem speculati ua in quocunqꝫ lumine habetur non de pendet essentialiter a voluntate. sed pre- cedit voluntatem sicut prius posterius sicut intelligere velle naturali ordine. igi tur nec ab eo quod essentialiter depen- det a voluntate cuiusmodi est fides. igi- tur cognitio faciens scientiam non de- pendet essentialiter a fide in quocunqꝫ lumine habeatur. nisi dicas illam habe ri in solo lumine fidei cuius oppositum dicis. sed in alio. ¶ Preterea comparā do illud lumen ad scientiam. arguo ꝙ non sufficit ad causandam scientiam in homine. quia impossibile est intelligere aliquam conclusionem mediatam nisi prius natura saltem: intelligantur aliq̄ principia immediata ex quibus illa con cluditur. quia tota euidentia conclusio- nis dependet essentialiter a principijs sꝫ pncipia imediata non possunt intelligi nisi prius apprehendant termini: vt sūt termini pncipiorum imediatorum. igi- tur illud lumen quod non facit appre- hendere terminos pncipiorum imedia- torum ſm ꝙ huiusmodi. non facit nec facere potest intelligi principia imedia- ta nec per consequens conclusionē que sequit ex illis principijs itellectis. sed lu- men istud quod ponis non facit conci- pere vel apprehendere terminos huius- modi. deus est trinus ꝛ vnus vt sūt ter- mini propositionis immediate. sed tan- tum in generali ꝛ indistincte cuius pro- batio est. quia nullum conceptum ha- beo in aliquo lumie de deo trino ꝛ vno quē non possit habere hereticus. ꝛ sim- pliciter infidelis. ¶ Quod patet ex hoc. quia per eundem conceptum quem ita

ego affirmo de istis terminis ꝛ de cōclusione facta: ipse hereticus negat. sed certū est ꝙ hereticus nō hꝫ conceptū termiorum disticte sub ꝓprijs rōnibus. igit nec ego habeo. sed talis apprehēsio termiorum principioꝝ requirit ad hoc ꝙ ꝯclo sequēs sciat. igit tale lumē nō sufficit ad sciam. ¶ Preterea. ad hoc arguo sic. si lumē istud causaret apprehensionē terminorū pncipiorū sub ꝓprijs rōnibus: tunc ipa pncipia essent certissima. non solū ex adhesiōe per fidē: sed etiā ex euidentia terminoꝝ abstractiue apprehensoꝝ sub ꝓprijs rōnibus. ꝛ per ꝯñs ꝯclo sequēs esset euidentissima. ꝛ ita theologia eēt certissima scientia ex euidētia terminoꝝ. ꝛ eēt certior alijs sciētijs abstractiuis. ex quo eni termi apprehendūt sꝫ ꝓprijs rōnibus ꝛ in ipsis est tota necessitas ꝛ certitudo pncipioꝝ ꝛ ꝯclusionum theologia esset certissima scia ex euidentia obiecti quod ipse negat. ¶ Preterea alij arguunt cōtra eum querētes qd sit tale lumē. ꝛ respondens dicit ꝙ est quid spūale sicut charitas. iō nō pōt ostendi sed illi percipiūt hoc lumē qui recipiūt. ¶ Contra. charitas pōt ostendi ꝛ actu interiori quo inuenit hō se ꝓmptū ad diligendū deū. ꝛ exteriori quo feruet in actibus extrinsecis ꝓ aliquo dilecto. sicut aliqua scia ostendit actu interiori intelligendo: ꝛ exteriori in bene docendo. sꝫ tales qui habent hoc lumē ſm eos nō melius docent nec firmius adherent in mēte credibilibus ꝓpter lumē istud ꝙ alij simplices nō habētes hꝰ lumē. sꝫ frequēter minus. igit nō debet poni. ¶ Preterea. cōtra hoc est phs 2° poster. ꝯ Platonē: qui ponebat omnē sciam in nobis a pncipio. sed ꝙ eēt quasi obruta ꝓpter impedimenta aliqua. dicit eni phs. hoc est incōueniens. s. habere taꝫ nobiles habitus ꝛ tamē latere nos. igit est incōueniens ponere tale lumē ꝛ tamē latē nos naꝫ habentē fidē nō latet se habere fidē aliqualr. quin. s. sciat se hr̄e habitū quo credit in generali. Quod autē ille habitꝰ inclinet ipm in veꝝ simplr hoc credit. cuꝫ igitur habitus iste sit manifestior ꝛ clarior. s. lumē qd ponis. nō lateret habentem quin sciret se illud habere. ꝛ posset illud ostendere actu extrinseco. ¶ Preterea quero quādo lumē hoc infundit. si in baptismo cū fide tūc hō sine doctore exñs in deserto posset inuenire totaꝫ theologiā: saltē q̄tum ad media necessaria que sūt in ea. qꝛ posset in illo lumine terminos apprehendē ꝛ complexioneꝫ facere. ꝛ ex pncipijs conclusionē deducē ꝛ ita totā theologiā scire q̄tum ad ea q̄ necessaria sunt. qd dico. qꝛ multa sūt cōtingentia in ea sicut als fuit dictū. si nō infundit in baptismo: sed postea quādo homo applicat mentē ad intelligenduꝫ scripturā. ¶ Contra. qꝛ tunc eius infusio nō esset miraculosa. quādo eni deꝰ assistit vt generalis causa ad aliquē effectuꝫ causandū. si natura disponit nō dicitur mirabile cōferri. nec illud collatū dicit esse supnaturale: sed magis nāle. vt patꝫ de corpore organizato ꝛ infusione anie. si igit assisteret cuilibet inquirenti veritatē scripture ad dandū tale lumē illud nō diceret dari miraculose. nec diceret lumē supnaturale. ꝛ tūc nō fuit miraculuꝫ ꝙ mōtes. i. maiores habuerūt istud lumē ꝛ nō minores. ¶ Si dicas ꝙ ñ dat sic. sed qbus vult. tūc frustra laboraremus in studio ꝛ inquirēdo veritatem. ꝛ eēt multo melior via veniēdi ad sciam theologie sedere in ecclesia ꝛ rogare deū vt daret nobis hoc lumē.

Ad questionem igitur

aliter respondeo ꝙ scia multiplr pt accipi. Uno mō ꝓut aliqua noticia cuꝫ adhesione firma dicit scia. ꝛ ꝙ talis scia possit stare cum fide. vult Aug. i. retracta. c. i2. sed isto mō nō querit questio ꝺ scia. quia nō tantū de credibilibus reuelatis potest esse scia hoc modo firmiter adherendo testimonio alieno ꝛ sic stare

cum fide. sed etiam ipa fides est scientia isto modo sicut pz p August. xi. de ci. c. 3. Profecto inquit ea q̄ remota sūt a sensibus nostris qm̄ nostro testimonio scire nō possumus: de his alios testes reqrimus. eisqz credimus a quoꝝ sensibus remota esse vel fuisse nō credimus. ꝛ sic est in sensu ꝙ credimus alijs de his que viderūt. sic est in itellectu ſm ipm ꝺ his que mente sentiunt. quia ꝛ ipe sensꝰ mētis rectissime sensus dicit. ¶ Similit adhuc pōt esse assensus non solum p credulitatem testimonio alieno. sed potest esse sicut veritati scire assentit: licet non ex eisdem causis scz euidētia necessaria. de quo assensu loquit phus. 6° eth. dic. ꝙ habitibus intellectualibus dicit aliqs determiate veꝝ ꝛ assentit vni pti. sicut aliquis assentiret ꝯclusioni demonstrate. ꝛ ita fides qua assentitur alteri parti ꝯdictionis determinate esset scientia ſz phm. ꝛ si esset de speculabilibus reduceretur ad scientiam. si ꝺ agibilibus reduceretur ad prudentiam. si de factibilibꝰ ad artem. ¶ Et isto modo fides infusa ꝛ scientia de reuelatis stant simul. quia sic nō accipitur ꝓprie scientia. ¶ Sed accipiēdo scientiam proprie vt accipitur p° posteri. requirunt q̄tuor ꝯditiones in scia. pma ꝙ sit certa excludendo omnem dubitationem ꝛ deceptionem ꝛ 2ª ꝙ sit de cognito necessario. 3ª ꝙ sit p causaz euidentem in intellectu. 4ª ꝙ sit p causam necessariam euidentē applicatam ad cōclusionem p discursum sylogisticū. ꝓpterea dicit phs p° posteri. tūc scire opiamur vnūquodqz simpliciter ꝛ non sophistico modo qui est ſm accn̄s. p hoc excludendo omnem dubitationem ꝛ incertitudinem cum causam arbitramur cognoscere. s. causam necessariam. ꝛ qz illius est causa p applicationem principiorum ad ꝯclusionem. ꝛ hoc modo sb iūgit demonstratiuam sciaz ꝓcedere ex pmis ꝛ veris ꝛ notioribus causisqz ꝯclusionis. ꝛ illo mō accipiēdo sciam iposſibile est de eodē esse simul sciaz ꝛ fidem

Ad propositum tamen magis dico: ꝙ aliq̄ noticia pōt haberi cū fide. ꝛ alius hitus a fide. ꝛ pmo videndum est qualem habitū pōt habēr hō cū fide. ꝛ p° de hitu quē hō pōt hr̄e ex sensu lr̄e scpture sacre de creditis reuelatis. 2° qualē hz exponēdo scpturā ꝛ explicādo ꝯclusiōes ꝛ soluēdo ea q̄ vident ꝯria. 3° qualis habitus fuit i mōtibus recipientibus p° sciam. ¶ De pmo dico ꝙ noticia quā hz aliquis de his q̄ tradunt in canone biblie nō est tradita p modum scientie demonstratiue mendicando scz noticiā illam siue habitum de intellectu lr̄e ab aliquibus principijs ex quibus demonstratiue concluditur. quod expresse patet p August. 18. de ci. c. 41. in fine. vbi loquens de traditis in scriptura dicit. ꝙ illa commendata sūt nobis diuinis eloquijs quāuis p homines. non argumentoꝝ concertationibꝰ inculcata. vt non hominis ingeniuz sed dei eloquium ꝯtempnere formidaret q̄ illa cognosceret scz que tradita sunt in scriptura: habet igitur habitū de sic traditis in sensu littere. nō quidem habitū scie sicut descpta est scientia. sed habitū quo imediate assentit omnibus ꝛ singulis ꝛ nō vni ꝓpter aliud de his que traduntur in scriptura. qnimmo si aliq̄ ibi tradita ꝓbarentur ex alijs nō assentiret eis quia sic ꝓbata. sed cuilibet dicto in canone assentit. nō quia ꝓbatur modo dicto sed solum ꝓpter auctoritatez dei ratōe cuius assentit imediate omnibus traditis in scriptura nō vni ꝓpter aliud p sylogisticum discursum. ¶ Si dicas ꝙ scriptura arguit ꝛ procedit diffinitiue ꝛ diuisiue sicut alie scientie. hoc non video nec scio vbi. ¶ Si dicas ꝙ Paulus arguit. i. ad Cor. 15°. Si mortui non resurgent nec Christus resurrexerit. igitur mortui resurgent ¶ Et beatus Joannes diligamus nos inuicem: quoniā ipe por

dilexit nos. ¶ Rndeo ꝙ argumentum
est de aliqua re ⁊ faciens fidē de ea que
aliter esset dubia. ideo in argumento ꝓ
prie dicto creditur ⁊ ꝯsentitur conclusio
ni propter argumentum ⁊ eius euiden-
tiam. Sed si Paulus dixisset solum is-
tud mortui resurgent tantum credidis-
sem ei tunc sicut modo. nec est maioris
firmitatis illa ꝯclusio ꝙ̄ si simpliciť nar
rasset eam. similiter sicut credo ꝯclusio
ni vel ꝯsequenti: sic ⁊ añti. ⁊ econuerso.
sicut eni credo ꝙ mortui resurgent: ita
credo xp̄m resurrexisse. quia nullaꝫ cer-
titudinem habemus de christi resurre-
ctione. nisi ex testimonio alioꝝ. scut pꝫ
ꝑ Apl'm vbi s̄. qui dicit. Si christus nō
resurrexit inueniuntur falsi testes. ⁊ ido
tota certitudo que habetur de resurre-
ctione christi ⁊ mortuoꝝ nō est nisi cer-
titudo fidei ⁊ ñ vltra. Sed qd̄ dixit Jo.
Diligamus nos inuiceꝫ ⁊c̄. hoc dixit ad
mouendum animos nostros ad xp̄i di-
lectionem. ꝙ tam christus dilexerit nos
tali dilectione de qua loquitur. hoc est
nobis creditum. ⁊ si habet certitudinem
de conclusione non tamen maiorem ꝙ̄
de principio ⁊ ideo cum ꝑ̄ncipium non
cognoscatur ex euidentia rei nō pōt ha-
bere scientiam de conclusione. sed si ali-
quis habet habitum vltra fidem illo as
sentit omnibus ⁊ singulis que dicuntur
in canone. ⁊ nulli vni ꝓpter aliud. quia
⁊ si vnum posset sequi ex alio nō habet
tamē maiorem certitudinem de illo qd̄
sequiť ꝙ̄ de illo ex quo sequiť.

Si loquamur de se
cundo mō habēdo habitū cū fide vt sci
at quis exponere scripturam ⁊ ꝯclusio-
nes explicare ⁊ ꝯ̄ria soluere. talis potest
esse maior in eccl'ia. Nūc quero de tali.
aut. n. exponit scripturam ꝑ scripturaꝫ.
scꝫ vnū locum ꝑ alium ⁊ obscuꝝ ꝑ ma-
nifestum. ⁊ habet maiorem certitudinē
de scriptura exposita ꝙ̄ de exponente. d̄
qua expositione loquitur Augu. xi. de
ci. c. 19. ¶ Quamuis itaqꝫ diuine sermo-
nis obscuritas etiam ad hoc sit vtilis ꝙ
plures sententias veritatis parit. ⁊ in lu
cem noticie ꝓducit dum alius eum sic:
alius sic intelligit. ita tamen vt quod in
obscuro loco intelligitur vel attestatōe
reꝝ manifestarum vel locis minime du
bijs asseratur: siue cum multa tractanť
ad illud q̊ꝫ perueniatur quod sensit ille
qui scripsit. hec ille. semꝑ stat tamen ꝙ
nō est maior certitudo de exposita ꝙ̄ de
exponente. ⁊ ideo nunꝙ̄ habet scientiaꝫ
ꝓprie. ¶ Si autem exponit ꝑ alias sci-
entias ad quod vltimo deuenerunt do-
ctores immiscendo ph'iam scripture sa-
cre quod sine dubio multū valet. ⁊ ꝑ̄ci-
pue methaphisicalia vt v̇itas scripture
de trinitate ⁊ intelligentijs ⁊ abstractis
intelligať tunc dico ꝙ conclusio non hꝫ
maiorem certitudinem ꝙ̄ altera ꝑ̄missa
rum que minus certa est. sicut in omni
mixtione certitudo ꝯclusionis est certi-
tudo premisse minus certe. vt ex maio-
re de necessario: ⁊ minore de ꝯtingenti
nō sequiť ꝯclusio de necessario sed de cō
tingenti ⁊ cum ꝑ̄missa sumpta ex scp̄tu
ra nō sit euidens ex terminis sed credita
igitur nec ꝯclusio erit demōstrata gene-
rans sciam quāuis possit generare habi-
tum aliū a fide. ⁊ sicut loquor de expo-
sitione sic loquor de ꝯtrarioꝝ solutiōe
quia solutio habet tantam certitudinē
ex quāta ꝓcedit in accipiendo. q2 si acci
piatur de scriptura habet certitudinem
quam dixi. si aliunde certitudinem quā
habere potest tū scriptura cui innititur
nunꝙ̄ tamen certitudinem ex euidentia
Siquis autem habeat intellectuꝫ expo-
nendi moraliter ad edificationem. ille
habet explicatiorem intellectum ꝙ̄ qui
scit sensum littere tantum. sed nunꝙ̄ in
tali expositione vel explicatione poterit
aliquid demōstrare ex euidentia rei.

Sed si loquamur
de tertio modo habendi habitum cum

fide qualem. s. certitudinem habuerunt illi quibus scripture veritas pmo reuelabatur. Dico q omnem effectum quē potest deus facere mediāte causa effectiua 2ª potest facere immediate. nunc autem si res ipse de quibus scriptura tractat essent clare apprehense et intuitiue generare noticiam certam absq omni dubitatione. et hec noticia: quia euidens est diceretur scientia. sed deus absq motione obiecti pōt sic causare noticiam certam absq omi dubitatione. ita q habens talem noticiam reuelatam a deo nō possit dubitare de veritate illius. cuiusmōi noticiam creditur pphas habuisse. et multos alios sanctos in scriptura. et tales habuerunt habitum prebentem magnum assensum. ita q illo stante nō potuerūt non assentire veritati. illa tamē certitudo non fuit euidens ex euidentia rei: qz tunc ptradictio esset q huiusmodi noticia et fides simul starent. fuit tamen certitudo illa firma sicut est certitudo scialis que causatur ex pncipijs notis ex euidentia terminoz. sed non causabat a talibus pncipijs sed aliunde. ideo scientia non potuit dici ex euidentia rei: fuit tamen maior certitudo q certitudo fidei quia fides non excludit omnē dubitatōnem. sed aliqua dubitatio pōt stare cuz fide. Dico igitur q cum fide stare nō pōt scientia pprie dicta. quia termi non apprehendunt in particulari sb pprijs rationibus. ideo principia non sunt nota ex euidentia rei. et p consequens conclusio non est scientifica. alias tota geometria et fides starent simul. habetur tamē cū fide a multis alius habitus quo assentit veritati scpture firmit et nō vni veritati propter aliam: sed cuilibet imediate. licet sit ordo in dignitate veritatum fm q inter se ppantur.

Ad primum. pro prima opinione dico q non plus pbat nisi q est scientia in se. quia sicut pncipia sua essent in se principia si possent reduci ad principia simplr prima et nota ex euidentia terminoz: ita sunt modo siue reducautur ab aliq siue non. sed sicut sb alternata nō eēt scientia nisi sua pncipia possent reduci in principia pma nota ex euidentia terminoz. sic non est huic scientia nisi iste possit eius pncipia reducē in pncipia pma ex quibus demonstrantur quod nunq potest: nisi sciat subalternantem. et sicut non essent pncipia subalternate nisi essent pclusiones demōstrate in scientia subalternante. ita nec essēt isti principia nisi essent demonstrata sibi in scientia subalternante. ita q aliqs sciat perspectiuam nisi sciat geometriaz nihil est dictu. potest tamen habere opi. vel fidem de traditis in perspectiua sine hoc q sciat geometriam. quia de eisdez potest esse fides opi. et scientia. sed non simul. Ad cognoscendum autem principia huius habitus theologei sic vt ex pmis et immediatis illa demonstret: nullus attingit nisi comphensor. Ad 2m pcedo q pspectiua est scientia: et perspectiua est sciens. Sed cum dicis q aliqs potest esse perspectiuus nesciens geometriam: nego: quia nunq est pspectiuus nisi sit geometer. Et cum dicis q sūt distincti habitus verum est. sed sicut non potest esse habitus ille nisi causetur ex principijs geometrie non imediate sed mediantibus conclusionibus ibi demōstratis ex pncipijs euidentibus. ita n̄ potest esse habitus huic homini nisi causetur in ipso ex pncipijs illis: que habent certitudinem isti ex principijs pmis notis in scientia superiori. Si igitur in se non est illa scientia nisi causetur a principijs superioribus mediate tamen. ita nec isti est scientia: nisi causetur in ipso ex principijs que habent rspectu sui euidentiam intellectus ex principijs superioris scientie. Si autem scientia subalternata habet aliqua principia prima que non accipit a superiori scientia:

q̃tum est ex pte illoꝝ posset scire nō sci ta supioꝛe. sed hoc nihil ad ppositū: qꝛ in hoc ꝙ habet talia pncipia nō est sub- alternata. ¶Ad cōmen. dico ꝙ inductio potest accipi dupliciť. Uno° put ē vna spēs argumētatōis ſm ꝙ loquiť Boeti⁹ de inductōne. Alio mō put inductō di citur omis cognitio que oꝛitur ex sensu sicut pncipia cognoscimus qꝛ terminos appꝛehēdimus per sensū. si pmo mō lo- quitur cōmentatoꝛ. dico ꝙ inductio nō sufficit ad scientiā nec iō scitur vniuersa le. quia ex particularibus deduciť. vnde magis sequiť scientifice. omne totuȝ est maius sua pte. igiť hoc totū q̃ econuer- so. s. hoc ⁊ illud totū. igiť omne. vñ eui- dentia pncipioꝝ in scia nō dependet ex singularibus. sed si nullū singulare esset cuȝ scia sit necessarioꝝ. adhuc staret ve- ra scia. sed pncipia sūt nota ex terminis appꝛehensis ſm ꝙ termini vltro se offe- runt intellectui. ⁊ resolutio certitudinis stat in hoc ꝙ ille est talis intellec⁹ ⁊ hȳ tales termini. Si 2°° loquitur. verū ē ꝙ noticia principioꝝ dependet ex sensu. tñ nō sufficit quecunqꝫ noticia terminoꝛū ad hoc ꝙ cognoscanť pncipia esse pma: seu talia ex quibus possit cōclusio neces saria cōcludi que habet generare sciam ¶Sed requiriť cognitio terminoꝝ sub p pꝛijs rōnibus ex euidentia illoꝝ. sed nō semp imediate ⁊ distincte. sed in aliqui- bus scientijs sufficit noticia terminoꝛuȝ cōfusa. sicut in subalternatis. sed requi- ritur ꝙ eoꝝ cognitio cōfusa possit redu ci in distinctā. Similiter scia naturaľ p ut pcedit methaphysicā habet suos ter- minos cōfuse notos. sed methaphysicus mediante diffinitione expꝛimit distincte noticiā illoꝝ. ⁊ tunc est perfectioꝛ quan- do est cum methaphysica.

Ad aliud pꝛo opi.

2° ꝙ hac scia nō possunt plurimi fideles ⁊c. Dico ꝙ simplices credūt oia que ec- clesia implicite. nec sciunt fidem explica re nec defendere. ideo illi qui hoc sciunt habent habitū distinctū a fide. sed nō in alio lumine q̃ sit fides. nec ille habitus innitiť pncipijs euidēter notis in aliquo lumine. isto tamē habitu non pollēt plu rimi fideles. qꝛ ille habitus distinct⁹ est a fide. nō tamē est scia vt describiť a pħo nec est scia habenti fidem. ¶Ad omēs auctoꝛitates Aug. si essent mille de ista materia ꝙ sit tale lumen in quo credibi lia cognosci possunt vltra lumē fidei au diat eum. i5. de tri. c. vltio. Si incōcusse crediderūt scripturis sanctis tanq̃ vera- cissimis testibus. agant oꝛādo. querēdo ⁊ bene viuendo. vt intelligant. i. vt q̃tū videri potest videant mēte quod videť fide. hoc est videndo concoꝛdiā vni⁹ cū alio in scriptura sic ex cōfoꝛmitate intel- ligant vtrunqꝫ. ¶Si aliquis velit ad- ducere Ric. ꝙ nō deficiunt demōstratō- nes de trinitate pbanda. Dico ꝙ veruȝ est. desūt tamē nobis rōes necessarie ex principijs euidenť notis. ideo dicit pħs i. thop. ꝙ demonstratio vel est ex pmis sicut idem dicit pmo posterl. vel ex his que ex pꝛimis ⁊ veris ⁊ imediatis fideȝ acceperūt. sed dico ꝙ pncipia que habe- mus hic nō acceperūt fidē quo ad nos: q̃uis simplr acceperint fidem sicut cre- dimus ex pmis ⁊ veris ⁊ imediatis. iō ñ possumus trinitatē demonstrare. ⁊ hoc vult Ric. ibidem. i. de tri. c. 4.

Ad primum princi

pale respondet Greg⁹. in homel. in octa ua pasche di. ꝙ aliud vidit ⁊ aliud cre- didit. vidit hominē ⁊ credidit deū. Sed cōtra hoc 2^m argumentū ꝙ petrus ⁊ Jo hannes viderūt illum hominē crucifigi ⁊ tamen ō hoc est articulus. Si tenetur ꝙ omniū articuloꝝ sit vna fides: potest dici ꝙ habuerūt fidem de alijs articulis ⁊ ita credidissent ipm esse crucifixum si nō vidissent. sed ex quo viderunt nō cre- diderunt p tunc nec vnq̃ postea recogi- tando illius crucifixioneȝ habuerunt fi-

dem de ea. sicut nec dum viderunt intuitiue. habebant tamē habitū quo illud credidissent si non vidissent. ¶ Ad aliud dico q quādo effectus sūt in aliquo simul incompossibiles. et cause eorum simul sunt incompossibiles in causando. quia nō possunt simul causare. sed si altera causat alia nō causabit impedita a fortiori causa illius. cum igit scientia et opi. sint simpliciter incompossibiles. in eodem de eodem: si aliquis habeat primo opi. de aliquo et superueniat demōstratio corrumpit opi. si eni ambe cause sint in eodem. s. medium dyaleticum. et demonstratiuū dyaleticum nihil faciet impeditū a medio demōstratiuo. ita q nunq effectus erunt simul. nec cause simul causabunt. ¶ Ad 4m patet ex dictis. q habet habitum quo scit exponere sic vel sic distinctum a fide. sed nō habet scientiam descriptam a pho. ¶ Ad 5. dico q si accipitur lumē vtrobiq in genere suo perfectum bene procedit argumentū. et ideo in lumine glorie habet scientia de obiectis pportionatis. sed sic argumentum procedit nihil valet. quia lumen naturale in quo habetur naturaliter est supremum lumē et perfectissimū in suo genere. lumen fidei est infimū iter lumina supernaturalia. ideo non sequit si in hoc potest haberi scientia et in illo. ¶ Ad aliud dico q procedit de maioribus habētibus habitum quo assentiūt veritati reuelate tantū qtum homo in lumine naturali assentit pmis pncipijs vel conclusioni pbate ex illis que excludit omnem dubitationem. sed illa certitudo non fuit in eis ex euidentia obiecti et quāuis aliquis posset forte demōstrare deum non posse fallere nec falli. quia potest probari naturaliter: sicut potest probari deum esse. non tamen potest sciri nec probari ab aliquo q deus dederit nobis lumē supernaturale in quo de reuelatis non possumus falli. sed hoc credimus: quia dare tale lumen dependet ex mera voluntate dei. hoc tamen oporteret ad hoc q in lumine supernaturali haberet scientia ex euidentia rei. ¶ Ad aliud concedo: q in credibilibus est aliquod primum et immediatum et necessarium. s. q hic deus sub ppria ratōne est trinus in personis et vnus in eēntia hac sub ratione huius. sed ad illam propositionem immediatam non attingimus. quia nec terminos sub proprijs rationibus eorū intelligimus. sed solum in cōceptibus vniuersalibus in illis proprijs conceptibus inclusis virtualiter. vnde noscimus trinitatem fm q abstrahit a trinitate in numeris vel in rebus corporalibus numeratis. et concipimus deū non sub propria ratōne eius in se. sed in ratione entis et cause et sic de alijs conceptibus generalibus in quos deuenimus ex conceptibus communibus sibi et creature. Sed ad conceptus proprios dei in se. sicut est deitatis trinitatis personarum et vnitatis nature non deuenimus in via clare nec confuse. sed intelligimus in communi quid essentia: et quid persona. et postea credimus ibi esse tres personas et vnam essentiam in tribus non igitur deuenimus in credibilibus ad aliq propositionem immediatā. quāuis aliqua sit talis in se. aliter nulla posterior esset. et ideo scientiā de credibilibus nō habemus. sed oportet resoluere omnem conceptum quem nos habemus in plures conceptus partiales anteq deueniretur ad conceptum simpliciter primum de essentia et personis.

Circa istam 25. di. in qua magister agit de fide quantum ad eius sufficientiā querūtur duo. Primo. Utrū ante christi aduentum fuerit fides necessaria de his que modo credimus. Secūdo posset eē questio a quo fides habeat

suam vnitatem. ¶ Circa primuz arguitur q non. Exod. 3°. dixit dominus ad Moysen. Ego sum deus Abraham. deus Jacob. et nomen meum adonay. hoc non indicaui eis. Moysi igitur aliquid ostendit deus quod non ostendit alijs. igitur alij non tenebantur ad habendū fidem de omnibus de quibus Moyses habuit fidem: qui tamen fuit in eadem lege cum eis. igitur multo minus tenebantur ad habendū fidem de his de quibus nos habemus fidem: cum simus alterius testamenti. ¶ Preterea: ante christi aduentum non fuit necessarium homi credere quod angeli ignorauerunt. quia intellectus angeli excedit intellectum hominis. sed angeli ante christi aduentuz et predicationem ecclesie non nouerunt incarnationem christi quā modo nos credimus. ergo. Minor patz per apostolū ad Eph. 3°. vbi dicit q sacramentum incarnationis christi fuit absconditum principibus et potestatibus in celestibus: et per ecclesiam eis innotuit. Et Esa. 63°. Querunt angeli. quis est iste qui venit de edom. t. v. de bosra. ¶ Preterea ad perfectam obedientiam sufficit implere que precipiuntur cum promptitudine implendi alia si preciperent. igitur ad perfectam fidem sufficit credere quod explicatur credendum cum voluntate credēdi alia si explicarentur sibi. sed ante christi aduentum non fuerunt tot credibilia reuelata quot modo sunt a nobis credita. non enim fuerunt tunc sacramenta noue legis instituta. nec protunc fuerunt reuelata multa contenta in nouo testamēto que nō continebantur in veteri testamento. ergo. ¶ Contra. pro omni statu fuit necessariū homini diligere omia diligibilia ex charitate. quia cuilibet necessarium fuit charitatem habere. et charitas in quocunqz gradu ad omnia diligibilia se extendit. ergo similiter pro omni statu necessaria fuit fides respectu omnium credibilium. qui charitas non perficit sine fide.

Ad questionez primo videndū est que fides fuit necessaria viatori pro omni statu. 2° videndum est de actu fidei. an. s. aliquis act⁹ fuerit necessarius pro omi statu: et quis. 3° an actus aliquis fuerit necessarius circa eadē credibilia circa que ē necessarius pro nūc ¶ De primo dico q fides infusa fuit necessaria homini saluando pro omni statu. quia sicut anima non est accepta deo nisi ornetur et perficiatur per charitatez quo ad voluntatem. sic non acceptatur a deo nisi perficiatur habitu supernaturali quo ad intellectum. et sicut potentie ille sūt naturaliter ordinate. qr intelligere precedit velle. sic in perfectionibus. quia prius natura perficitur intellectus supernaturaliter q voluntas. licz simul duratione. ista autem supernaturalis perfectio qua anima determinate assentit vero et credit verum: est fides infusa. sicut igitur necessarium fuit hominibus ante christi aduentum habere charitatem. sic et habere fidem. non q sit cō tradictio ea separari. quia separant modo in via. manet enim modo fides informis sine charitate. et in patria manebit charitas sine fide. sed quia deus de lege ordinata quā statuit nō perficit animaz nisi perficiat eam sm totum. ideo nō perficit voluntatem charitate: nisi perficiat intellectum fide. ex vno igitur credito. s. q credimus fidem infusam esse in nobis qua assentimus. simpliciter vero cōcludimus fidem fuisse in patribus ante christi aduentuz. ¶ Sed posito q sic habuerint fidem infusam: videnduz est an actus fidei fuerit necessarius pro omni statu. et dico primo in generali q sic actus virtutum moralium fuerunt necessarij cuilibet saluando: sicut act⁹ affirmatiui necessarij qui obligant semper. sed nō pro semper: sed pro aliquando. quādo. s. cōcurrunt debite circūstantie. s. quādo pp

fides infusa fuit necessaria homini saluando pro omni statu

quid sic oportet ⁊ quō ⁊c. ⁊ sicut actus virtutū thelogicarū sunt pro aliquādo necessarij. quia actus virtutū moralium non ordinant in finem nisi per actus theologicarum. vnde quilibet tenetur diligere deū pro omi statu si habuerit vsum rōnis. ⁊ hoc pro aliquādo. quādo. s. circumstantie debite diligendi deū concurrunt. ita eodem modo dicendū est de actu fidei. ꝙ habēs vsum rōnis pro omni statu tenetur credere in vnū deū factorē celi ⁊ terre. ⁊ hoc pro aliqñ. ¶ Sed habito in generali ꝙ actus fidei necessarius fuit pro omni statu in habente vsum rōnis. videndū est primo circa que credibilia. ⁊ ꝑpter hoc videndū est circa q̄ credibilia sit modo necessarius actus fidei. ¶ Circa quod sciendū ꝙ si articuli distinguantur q̄tum ad ipsa credita: sic sūt. 14. articuli. Si autē distinguant̄ ſm numerum illorum qui ꝑmo articulos distinxerūt. sic sunt. 12. ſm numerū. 12. apostolorum. Si ꝑmo modo tenet̄: aut articuli fidei sunt de deo tantū. aut de deo rōne nature assumpte. Si ꝑmo modo hoc conuenit tripliciter. quia aut de deo ratione nature vel essentie. ⁊ sic habet̄ hic articulus. Credo in vnū deū. aut ratōne personarum. ⁊ sic sunt tres articuli ſm ꝙ sunt tres persone. Primus. Patrē oīpotentem. Scd̄s. ⁊ in Jh̄m xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nostrū. Tertius. Credo in. s. s. aut rōne effectus dei. ⁊ sic sunt. 3. articuli de deo ꝑmus q̄tū ad creationē. Creatorem celi ⁊ terre. 2ᵘˢ quantū ad gratificationem. remissionē peccatorum. 3ᵘˢ q̄tum ad glorificationē. carnis resurrectionem. et vitam eternam. ⁊ sic habent̄. 7. de deo ratione dei tantū. aliqui tamen includunt opus creatōnis in ꝑmo articulo quod ꝑtinet ad vnitatem essentie. ⁊ vltimū opus diuidunt in duos articulos. s. carnis resurrectionē dicentes vnum articulū. et vitam eternam aliū. ¶ Sed primo di. est melior. quia apostolus ponit vnum articulum de creatōne per se ad Hebre. 2. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei vt ex inuisibilibus visibilia fierent ¶ Articuli pertinentes ad deum ratione nature assumpte sunt etiam. 7. Primus pertinet ad conceptionē. qui conceptus est de. s. s. 2ᵘˢ ad natiuitatē. natus est ex Maria virgine. 3ᵘˢ ad passionē. passus sub pōtio pilato. ¶ 4ᵘˢ ad descensionē ad inferos. descendit ad inferna 5ᵘˢ ad resurrectionem. tertia die resurrexit a mortuis. ¶ 6ᵘˢ ad ascensionem. ascendit ad celos ⁊c. ¶ 7ᵘˢ ad iudicium. inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos ¶ Horum articulorum. Petrus in vnū complexus est dicens. Credo in vnum deum quantum ad vnitatem essentie. Patrem omnipotentem. quantum ad omnipotentiam patris. Creatorem celi ⁊ terre. q̄tū ad opus creatōis. Johānes posuit articulum de persona filij. articulos de conceptione ⁊ natiuitate ꝯiunxit Jacobus zebedei in vnum articulum. de passione posuit andreas. de descensu ad inferos Philippus. resurrectionē Thomas. ascensionem Bartholomeus. aduentum ad iudicium Matheus. de persona spiritus sancti Jacobus alphei. opus gratie dixerunt duo apostoli. Nam Simon posuit effectum gratie quo ad collationem boni. s. sanctam ecclesiam catholicam sanctorum communionem: Judas iacobi quo ad mali remotionē. s. remissionem peccatorum. effectum glorie posuit Mathias. vel ſm aliqs Thomas. ¶ Sed est ne necessarium habere actum circa omnia hec vel aliqua eorū dico ꝙ necessarium fuit pro omni statu habere actum implicitum de omnibus tunc enim habetur actus implicite quādo habetur habitus. Sed habere solum talem actum non sufficit. sed in habente vsum ratiōis requiritur actus distinctior ⁊ explicitus. sed non requiritur necessario in quolibet pro isto statu. scilicet ꝙ omnes illos articulos explicite ⁊ distincte credat. quia deus nullum obligat ad

impossibile. ꝛ ideo si sit aliquis rudis q̄ nō possit concipere quid ē natura ꝛ quo ꝑsona nō est necesse ꝙ habeat actum explicitum de articulo ꝑtinēte ad essentie vnitatem ꝛ personaꝝ trinitatem distincte sicut habent clerici lr̄ati. sed sufficit ꝙ si nō pōt talia intelligere quia nec terminos ꝙ credat sicut ecclesia credit. quilibet tamē habens vsum rationis tenet̄ ꝓ aliquādo ad aliquē actum explicitū ꝛ maxime ad illa que sūt grossa ad capiendum. sicut ꝙ christus natus est. ꝛ passus ꝛ alia que ꝑtinent ad redemptionē. ¶ Sic igitur om̄es tenent ad aliquem actum explicitū ꝓ aliquādo. ꝛ ad alios in generali vt scꝫ credat quod eccl'ia credit. sed ad omnia credenda explicite tenentur maiores in ecclesia qui ꝑficiunt alijs ꝛ tenentur aliquos in fide instruere verbo veritatis ꝛ exemplo honestatis ꝛ de huiusmōi loquit̄ Aug. .14. de tri. c. i. Aliud est scire tm̄modo quid hō credere debeat ꝓpter adipiscendam vitam beatam que nō nisi eterna est. Aliud est scire queadmodum hoc ipsuꝫ ꝛ pijs opituletur ꝛ contra impios defendatur. qd̄ est maioꝝ in ecclesia. aliter cito deficeret fides simpliciū. maiores igitur qui hn̄t alios instruere tenentur fidem explicitā habere de omnibus ꝛ ꝓ tempore illa q̄ credenda sunt alijs explicare ſm capacitatem eorum.

Sed hic occurrunt

q̄dam dubia. Si. n. simplices non tenētur de necessitate oīa credibilia explicite ꝛ distincte credere vt dictum est. igitur nō tenentur quemlibet errorem ꝯtrariū articulis cauere. nō. n. tenent̄ oppositū illius cauere cuius oppositū non tenent̄ agnoscere ꝛ ita posset aliquis licite cadere in errorem repugnantem alicui articulo. ¶ Preterea si sufficiat simplicib' habere fidem explicitam de aliquibus ꝛ de alijs implicitā: ꝛ tunc si ille cui incūbit instruere simplices predicaret aliq̄d oppositum fidei posset simplex licite adherere doctrine eius credendo tanquaꝫ verum aliquid falsum. ꝛ tunc esset fidelis ꝛ infidelis: fidelis quidem. quia non tenetur actum explicitum habere de articulo contrario. infidelis quia credit aliquid esse veꝝ quod repugnat fidei.

¶ Preterea. videt̄ ꝙ maiores in eccl'ia non tenent̄ explicite credere magis q̄ alij minores. quia d̄ necessitate salutis nō tenetur vnus plus q̄ alius nisi ad plus obligetur. sed nō obligatur aliter ad credendum maioꝝ q̄ minor. quia om̄es obligantur in baptismo ad credendum vbi om̄es equaliter obligātur igitur nō magis explicite tenetur credere vnus q̄ ali'.

¶ Ad ꝑmum istoꝝ nego ꝯsequentiam ꝑmā. quia quilibet simplex tenet̄ cauere nō solū oēꝫ errorem ꝯtrarium articulis numeratis. sed etiā om̄e qd̄ est ꝯriū veritati scripture. s. canonis biblie. quia n̄ posset aliquis ꝑtinaciter adherere ꝯrio alicuius veritatis in biblia quin iudicaretur hereticus. ¶ Et cū arguis nō tenet̄ ad cauendū errorem nisi teneat̄ ad credendum explicite eius oppositū. Dico ꝙ hec ꝯsequētia nō valet. sicut pꝫ i moralibus alijs. qꝛ tenet̄ cauere q̄libet om̄e peccatū mortale ꝛ tamē nō tenet̄ scire ꝛ cognoscere explicite in quo gradu sup̄bia est peccatum mortale. vl' gula. quia nec multi experti in scientia sciunt hoc. sed circa hoc sunt altercationes. ¶ Dico tūc ad ꝓpositum ꝙ aliqua sūt q̄ cōmuniter ꝑdicant̄ in eccl'ia. ꝛ talia sūt necessaria simplici ad credendū explicite. s. ꝙ xp̄s natus ē de ṽgine Maria. ꝙ fuit crucifixus ꝓ redemptiōe generis hūani. sed si sit aliq̄d credendū qd̄ tn̄ nō ꝑdicat̄ cōiter in eccl'ia. sed predicat̄ spēaliter in vno loco de nouo. non est necessarium simplici credere illō adherēdo illi firmit̄ tanq̄ vero. imo necessariū est magis illi non adherere quousq꞉ sciat illud credi ab ecclesia tanq̄ verum. ꝛ cum hoc sibi constiterit: tenetur illi firmiter adherere

sicut in moralibus quando sunt altercationes de aliquo peccato quādo primo est mortale. vt si vnus peritus in scia dicat ꝙ nō licet sic mercari. ⁊ alius dicat: ꝙ liceat tutius est nō ꝓcedere sic nec sic sꝫ expectare quousqꝫ veritas pateat aliunde. Si enim ita eēt ꝙ vnus doctor diceret aliquē peccare mortaliter nisi sic faceret: ⁊ alius ꝙ peccaret si sic faceret. tūc simplex foret perplexus. iō bene vidēdū est in moralibus anteꝙ aliquid asserat. ⁊ per hoc patet ad 2m. ¶ Ad 3m dico. ꝙ maiores tenent ad credenduꝫ magis explicite ⁊ ad veritatē scripture magis intelligendā ꝙ simplices. sed nō in hoc ꝙ obligauerūt se in baptismo vt procedit argumentū: sed in hoc ꝙ curam animarū suscipiūt. ex quo enim sunt in statu altiori ꝙ simplices. ideo obligant se ad illuminandū alios. ⁊ per consequens ad veritatem scripture capiendā ⁊ explicite credendā omnes igitur tenētur ꝓ quolibet statu ad fidē mediatoris post lapsum hominis. quia nullus saluat nisi sit membrū ecclesie post lapsū. qđ non est nisi in fide mediatoris. sicut patꝫ ꝑ apostolum ad Heb. x. Diffuse. ⁊ per Hug. ď sa. li. i. ¶ Preterea. sicut creator est principium essendi in natura condita. ita et redemptor est principium reparatōnis in natura lapsa. sed nullus potest recreari sine recreatore vel redemptore. sicē nec esse sine creatore. sicut igitur fides de creatore semper fuit necessaria ad salutem ita fides redemptoris semper fuit necessaria ad salutem post lapsum humani generis. sed illa fides de mediatore pōt eē explicita. sicut ꝙ dei filius deus ⁊ homo redimeret genus humanū ꝓpter hoc ꝙ nasceret de virgine ⁊ moriretur in cruce sed sic explicite credere in redemptorem non fuit necesse pro omni statu. sed hoc ideꝫ potuit credi magis confuse. s. ꝙ deus ordinaret aliquā viam redemptōnis. sꝫ ꝙ hoc fieret per filiū suū incarnatū: vel per angelū. vel hominē purū nō fuit necesse credere. sed sic generalr credere fuit necessariū omni homi ad salutē. Sed habentes legē mosaycā tenebantur credere magis explicite ꝙ nō habētes. quia ipi habuerūt fidem redemptoris magis explicite traditā in ꝓphetijs ⁊ psalmis. ¶ Ad actum autē fidei duo concurrūt necessario. s. habitus inclinans determinate in verum. ⁊ ipsa credibilia aliquo modo presentia. credibilia enim nō sunt presētia in habitu. ideo requirit doctor qui aliquo modo ipsa explicet. s. deus vel aliquis alius. quilibet igitur tenetur ad tot credenda ex habitu q̄ credibilia sunt sibi explicita ab alijs scientibus. et quia nullus in veteri lege habuit tot sibi explicita quot habemus nos in lege noua. iō nullus tenebatur ad tot explicite credenda. ⁊ si alijs habuerit sibi tot reuelata vt forte Abraam tenebatur illa credere ⁊ alijs credenda explicare pro captu mētis sue pro statu illo.

Ultimo videnduꝫ

est. vtrum actus antiquorum fuerit de eodem credibili de quo est noster actus ⁊ loquor de actu credendi in redemptorem. Qui dicerent ꝙ idem verum est ď presenti. de preterito. ⁊ de futuro. dicerent ꝙ sic. ⁊ quia eadem fuerunt extrema simplicia credita. igitur eadem fuit vnio extremoruꝫ. ⁊ ideo idem credibile fuit quod antiqui crediderunt futurum ⁊ quod nos credimus preteritum. quia ⁊ ipsi crediderunt redemptorem venturum. ⁊ nos credimus iam venisse. ¶ Aliter tamē pt dici ꝙ eadē ꝯplexio nō est simul vera ⁊ falsa. nec simul contingēs et necessaria. ideo nec est formalr eadeꝫ cōplexio cum dicitur modo ⁊ credit a nobis: xp̄s natus est. quia hec est vera nūc. ⁊ hec: xp̄s nasciturus est. est mō falsa. Similiter ꝑma est nō contingēs. qꝛ de ꝑterito. 2a erat contingēs. qꝛ dependebat ex libera dei voluntate. nō est igit eadeꝫ cōplexio de redemptore quā crediderunt

antiqui: ⁊ quã credimus nos. põt tamẽ dici eadem cõplexio materialr: ⁊ eadem vnio terminoꝝ si abstrahitur significa-tum cõplexionis a mõ significandi quã ipsi crediderũt ⁊ quã nos credim⁹ modo de redemptore. vt. s. concipiat significa-tum nomialr ⁊ nõ verbaliter. sic cursus vt concipit sine tpe cõsignificato per ver bum pteriti temporis ⁊ futuri: ⁊ abstra hitur cõplexio ab omi mõ significandi cũ tpe. Silr si intelligit cõplexio sic pro aliquo instante determiato ⁊ abstrahat illud instãs a respectib⁹ ad tps pteritũ ⁊ futurũ. qꝛ hi⁹ respect⁹ nõ includunt in rõne instãtis. tũc eadẽ complexionẽ po-tuerũt ipi concipe ⁊ p eodẽ instãte quã nos credim⁹ de redemptore. qꝛ tñ ꝯplex iones nõ sunt formalr eedẽ nisi ꝯcipitur significatũ cũ mõ significãdi. ⁊ mod⁹ sig nificandi rõne verboꝝ est cõsignificare tps. iõ nõ est formalr eadẽ ꝯplexio quã crediderũt antiq de mediatore. ⁊ quam nos credimus modo. sed ipi xpm nasci-turũ. nos xpm natũ. ⁊ vna est modo fal sa ⁊ alia vera. vna mõ necessaria de pte-rito. alia tunc cõtingens de futuro.

Ad primum princi pale cõcedo ꝙ actus credẽdi dependeat ex duobus. s. ex habitu inclinãte. ⁊ psen tia credibilis. qꝛ nõ sũt pñtia in habitu. ⁊ ideo sine doctore ⁊ reuelatore nõ tenẽ tur simplices qbus nõ erãt tot credẽda explicita tot credere sicut Moyses. nec Moyses forte sic tenent modo maiores in ecclesia. qꝛ tot credibilia nõ erant sibi reuelata. opposito mõ est de scia. qꝛ hñs habitũ scie eo ꝙ generat ab obiecto sic a ptiali causa hꝫ obiectũ sufficiẽter pñs q̃uis nõ ex vi habitus. sed p spẽs q̃ ma-nent q̃diu manet scia. ideo põt ꝯsidera-re qñ vult. ⁊ in ptãte eius est post sciam habitã ꝯsiderare quodcũqꝫ contentoꝝ in habitu. nõ sic est de fide: pꝫ. nec suffi-cit qcunqꝫ occursus credibiliũ ad intel-lectũ ad hoc ꝙ habitus inclinet in actũ

firmiter eliciendũ. sicut patꝫ de baptiza to nunc cui si statim occurrãt fantasma ta illoꝝ termioꝝ mori ⁊ resurgere. ⁊ cõ ponat apud se mortui resurgent nõ cre-det nisi pus sibi constiterit per aliquẽ ꝙ sit articulus credẽdus. iõ necessario req-ritur cũ fide infusa fides acquisita in au-ditũ. ¶ Ad 2m dico ꝙ q̃uis cõiter pus illuminent angeli ꝙ homies de fiendis. hoc tamẽ nõ est necessariũ. sed põt deus aliter ordinare. vt pus reuelet aliqd ho-minibus per infusionẽ fidei ⁊ credendo-rum reuelationẽ ꝙ angelis. ideo nõ va-let ꝯña. angeli nõ cognouerũt incarnati-onẽ ante xpi aduentũ. igit nec hoics cre diderunt eam. ⁊ ꝙ dicis ꝙ angelus est p spicatioris intellectus. nihil est ad ppo-sitũ. qꝛ pcedit de cognitis nãliter. tñ an-gelus qui annũciauit eam nouit ipaꝫ an teꝙ esset completa. ¶ Ad aliud cõcedo ꝯclonem modo dicto in pede. q. credo tamẽ ꝙ nõ sunt aliqua in nouo testamẽ to que nõ pñt extrahi de veteri i aliquo sensu allegorico vel tropologico. vl' ana gogico. tamẽ nõ omia concipiunt in sen su historie. ⁊ lrẽ in ve. te. ¶ Ad aliud in oppositũ potest dici ꝙ accipit falsũ. s. ꝙ quilibet tenet p omni statu diligere oĩa diligibilia ex charitate. qꝛ Saluator di-cit in Math. Audisti qꝛ dictũ est anti-quis. dili. a. tuũ: ⁊ odi. ha. ini. tuũ. ergo videt ꝙ nõ tenebant inimicos diligere. tñ posito ꝙ sic. dico ꝙ tenent oẽs impli-cite diligere sed nõ explicite. sicut ñ tenẽ tur omẽs omia diligibilia explicite cog noscere. ⁊ sic tenent oẽs implicite omia credibilia credẽ. ¶ Preterea dico ꝙ nõ est simile. qꝛ fides est in intellectu subiec-tiue. Et si obijcitur ꝙ aliquis potest cre dere nolens. qꝛ que sũt in intellectu pce-dunt velle. dico ꝙ nõ seqtur. quia actus credendi dependet ex duobus. s. habitu inclinãte. ⁊ credibili psentato. nõ quocũ qꝫ sed psentato tanꝙ credibile. ⁊ sic cõit nõ pñtatur nisi per doctrinã. ⁊ adhuc si sic presentat: nõ necessario credit intelle-

ctus vt sic credere p̄cedit velle. quia proponens credibile intellectui non demonstrat ita vt cogat intellectū ad assentienduz: ideo nō credit nisi volens. ꝗuis aūt voluntas sic habeat imperiū sup actuz credendi: non tamē habet imperiū sup oppositum actum stante fide. vt intellectus dissentiat credibili ꝓposito per imperium volūtatis. sed solū potest impedire intellectū ne exeat in actum suū credendi elicitū circa credibilia proposita.

Iuxta hoc posset queri. Utruz ad hoc ꝙ fides sit in intellectu necesse sit aliquē habitum infusū esse in voluntate. ⁊ dicunt aliqui ꝙ sic. quia vt dicunt: intellectus pro statu isto non mouetur nisi a duobus. s. ab obiecto ⁊ voluntate que est vniuersalis motor. ⁊ credibile non est ita efficax vt moueat ip̄m intellectū ad assensuz. ideo ad hoc ꝙ intellectus assentiat oportet ip̄m a voluntate moueri. sed a voluntate moueri nō potest ad assentiendū alicui supernaturali: nisi in volūtate sit aliquis habitus supernaturaliter inclinans ad illud volendum. sicut ergo requirit̄ in intellectu habitus supernaturalis ad assentiendū ita ⁊ in voluntate vt velit ipsum assentire. ¶ Preterea. ad hoc ꝙ actus dependens a duobus agentibus sit perfectus: necesse est principale agens perfici supernaturaliter. vel tantuz vel plus sicut instrumentale. sed volūtas respectu actus credendi est motor p̄ncipalis. intellectus autem instrumentalis. igitur si habitus supernaturalis requiritur in intellectu ad hoc ꝙ assentiat: magis requiritur in voluntate habitus sup̄naturalis ad hoc ut moueat ⁊ velit ipsum assentire. Sed contradictionē non video quin intellectus si fieret mere per se ⁊ haberet obiectum presens posset intelligere vel credere sibi presentato.

Ideo dico ad argumentū ꝙ actus credēdi est ab obiecto p̄sente sicut ab efficiente actum. nō sic aūt est a voluntate. aliter si volūtas esset cā actus credendi ⁊ ꝓponeretur intellectui astra esse paria: nulla persuasione facta: posset voluntas imperare intellectui credere determinate astra esse paria. et hoc nihil est. sed oportet obiectum habē cālitatem super actum. nec volūtas mouet nisi moueat obiectum. tunc dico ꝙ credibilia vt sunt p̄sentia in se: siue in fide acquisita vel infusa. lz hoc vltio mō nō sufficiāt ad mouendū intellectū ad actū sed voluntas vt dicis simul mouet. ⁊ verum est pro quāto mouebat ad acquirēdum fidez acquisitā. Sed posita fide acquisita: credibili p̄nte: potest intellectus per habitū infusū credere. dūmodo voluntas nō cōtramoueat. nec plus requiritur. ⁊ esto ꝙ requirat̄ motio positiua voluntatis etiā sufficit voluntas ad sic mouendū in puris nālibus. quia posito vero supnāli p̄nte intellectui possz volūtas mouere intellectū ad intelligendū illud dūmodo in intellectu esset habitus inclinans intellectū in illud. sicut ē in ꝓposito. Et qn̄ dicis ꝙ principale agēs dz esse dispositiuū. dico ꝙ sicut in istrumēto artificiali sufficit acuties ad hoc ꝙ virtus motiua moueat ip̄m ad scindendum. nec requiritur similis dispositō in p̄ncipali mouente vel dispositio illi proportōnata. s. in virtute motiua. ita h̄ ad hoc ꝙ voluntas moueat intellectum ad credendū credibile sufficit dispositio intellectus. ⁊ nō est necessariū supnālez dispositionē ꝓportionalē illi poni in volūtate. nec ad hoc ꝙ difformiter operetur per instrumentū requirit̄ talis dispositō ꝓportionalis in voluntate q̄lis est in actu credendi pfectiori ⁊ minus pfecto: sed sufficit ꝓportionalis dispositio in intellectu differens f̄m ꝙ gradus differentes in perfectione sunt in actibus.

AD secundū
questitum potest dici. ꝙ q̄
libet habitus intellectua-
lis habet vnitatem ex vnitate sui primi
obiecti in quo habitus virtualiter con-
tinetur sicut in sua causa partiali. sic Ge
ometria dicitur vnus habitus ex vnita
te linee. in qua linea omnia alia que de-
ducuntur in scientia illa virtualiter cō-
tinentur mediatius vel imediatius ſm
ꝙ se habent ad illam. tamē si alia expli-
cita in scientia considerent̄ sub proprijs
ratōnibus in se non autē vt ꝯtinentur i
aliquo vno ꝑmo subiecto: forte tot sūt
habitus quot conclusiones distincte spē
sunt demonstrate. nō potest autem dici
ꝙ fides infusa habeat vnitatem ex obie
cto primo scꝫ deo. quia deus nō mouet
in ratōne obiecti ad cognitionē omniū
credibilium: nec in deo vt in obiecto cō
cipiuntur omnia credibilia. vt ex illo d-
duci possunt. licet ꝯtineat omnia vt cau
sa effectiua omnium ideo oportet dice-
re ꝙ habeat vnitatem vel ab vnitate re
uelant credibilia. quia omnia respiciū-
tur a fide vt ꝛuelata a deo. ⁊ hec forma
lis ratō est vna in omibus ſm opi. s. di-
ctam. vl' ꝙ habeat vnitatē in se forma
liter ex se ipsa. quāuis illam effectiue ha
beat a deo ⁊ nō habeat vnitatem ex ali
quo vt obiecto. sicut scientie causate ab
obiecto.

EST autē spes.

Circa istam. 26. di. in q̄ ma-
gister agit de spe. querit̄ vnū
Utrum. s. spes sit virtus theologica di-
stincta a fide ⁊ charitate. Q nō. qꝛ nul-
la passio est virtus. spes est passio ex pᵒ
eth. g. ¶ Preterea. nulla virtus theologi
ca determiat medietatē duaꝝ malitiaꝝ
spes determiat tale mediū g. ꝓbatō ma
ioris. quia vbicūqꝫ est mediū duaꝝ ma
liciaꝝ ibi pōt esse defectus ⁊ excessus. sꝫ
intendendo in deum ꝑ desiderium non
potest esse excessus. sicut pꝫ in alijs v̓tu-
tibus theologicis. non. n. potest homo
nimis credere in deū vel diligere deum
ꝓbatio minoris. quia spes determinat
medium inter presumptionē ⁊ despera-
tionem. sicut inter duas malitias ¶ Pre
terea virtus theologica nō est in nobis
nisi a deo immediate infundēte illam.
sed absqꝫ infusione dei ꝯuenit hr̄e spem
respectu eorum respectu quoꝝ ponitur
cōmuniter: ꝓbo. quia ꝑ spem acquisitā
cōuenit sperare ꝓmissum hominis ve-
racis. igitur multo magis ꝑ spem acqui
sitam cōuenit sperare ꝓmissum dei q̄ ē
sūme verax. ¶ Preterea. duo ꝑfectibilia
respectu eiusdem obiecti numero suffi-
cienter ꝑficiunt̄ duabus ꝑfectōnibus. sꝫ
in anima nō sūt nisi due potentie ꝑfecti-
biles respectu obiecti increati. s. intellec-
tus ⁊ voluntas. igitur sicut intellectꝰ suf
ficienter ꝑficitur vno habitu q̄ est fides
talis obiecti: ita ⁊ voluntas respectu eiꝰ
dem sufficienter ꝑficit̄ vno habitu qui
est charitas. igitur nō erūt nisi due vir-
tutes theologice. ¶ Q si dicatur esse. 3. ꝑ
tes imaginis. ⁊ ſm eas tres requiri habi
tus eas ꝑficientes ¶ Contra. quia due ꝑ-
tes imaginis ꝑtinēt ad intellectū. ⁊ vna
sola ad voluntatē. igitur si ſm illam di.
requirent̄ duo habitus: duo habitꝰ the
ologici ponerent̄ in ꝑte intellectia: ⁊ vnꝰ
solus in voluntate. qd̓ est manifeste fal-
sum. quia spes ſm aliquos non ponit̄ es
se virtus intellectualis. ¶ Contra. 2ᵃ ad
Cor. 13. Nunc autem manēt fides spes
charitas tria hec.

In ista questione

fundamētū ē auctas Apl'i iā dicta cui i-
nitūt̄ sācti tractāᵒ d̓ illa mā. tn̄ si auctas
ꝯtēpneret̄ innitēdo rōi nāli tm̄ cū sꝫ eā
pl'alitas sit vitāda vbi n̄ apparꝫ necītas
ponēdi pl'alitatem. ⁊ i ꝓposito nō vide
atur eē necītas ponēdi tertiā v̓tutē theo
logicā distictā a fide ⁊ charitate. negaret̄
spē eē v̓tutē distictā a fide ⁊ charitate.

hoc probat. quia voluntas eadē vtute disponit sufficient ad velle ordinatuz ⁊ nolle ordinatū. pbo qꝛ nō pōt esse ordinatū nolle nisi respectu eius cuius oppositi est ordinatū velle. qđ confirmat per illud. i. de aia. Rectū est iudex sui ⁊ obliq̄. Eodē etiā sufficient disponit ad amādum bonū pñs ⁊ desiderandū bonū absens. Hoc etiā pbat rōne. quia eodē tendit aliquid in terminū nō habitū: ⁊ quiescit in habito. Et auctē Aug. 9. de tri. c ulti. Appetitus inhiātis fit amor fruētis igit si sit aliqs habitus q̄ voluntas sufficiēter disponit ad ordinatū velle respectu frui. uel respectu boni pñtis. ille sufficiet ad omne velle ordinatū qđ est desiderare. ⁊ ad omne nolle ordinatū. sed p solā charitatē sufficiēter disponit volūtas supnāliter ad amandū omne diligibile uel fruibile pñs. g ista minor pbat quia amicicia acqsita sufficit ad omne velle ordinatū circa amicū. ⁊ h tam ad velle desiderij q̄ ad velle qđ ē amare p̄sens. q̄ etiā ad nolle qđ ē oppositū amico. sed nō est minus sufficiēs amicicia infusa quantū ad multitudinē obiectorū q̄ amicicia acqsita cū charitas p latitudinem se extendat ad omnia diligibilia ex charitate. g. Tenēdo ꝯclusionē istā posset dici q̄ spes aggregat in se qdāmō duas virtutes. s. fidē ⁊ charitatez. actus enim spei qui est expectare includit certitudinē. ⁊ hec certitudo ptinet ad intellectū ⁊ fidē. includit etiā desideriū qđ ptinet ad voluntatē. ⁊ si sit desideriū meritoriū ptinet ad charitatē q̄ pficit voluntatē. sicut igit expectatio pfecta ⁊ meritoria includit certitudinē intellectus ⁊ desideriū volūtatis ordinate. ita spes ut virtus pfecta diceret includere p quandam aggregationē fidem ⁊ charitatē. ⁊ fm hoc poneret virtus tertia nō formaliter nec simpliciter. sed fm q̄ aggregat formaliter in se duas. Quia tamē desideriū nō habiti pōt esse voluntatis sine charitate: ⁊ totus actus spei ⁊ ipsa spes pōt esse informis. ideo melius videt eē ponendū q̄ spes intm̄ cōuenit cū fide q̄ non est alia virtus. Non enim est alius habitus formaliter vniuersalis ⁊ particularis. sicut patet in omnib' habitibus intellectualib'. sed fides est respectu vniuersalis. qꝛ fide teneo omnē iustū finaliter esse saluandū. ⁊ spes est respectu particularis. qꝛ spe teneo me iustū finaliter esse saluandū. igit non est alius habitus hui' ⁊ illius. Cōfirmat. qꝛ desperās nō dicit odire sed diffidere. nec persuadet ut amet uel optet. quia optaret si crederet illud esse possibile. sed psuadetur ut credat illđ eē possibile a se attingi. Scđm hoc diceret fides esse oium articulorūz reuelatorū ptinētiū ad quascūqꝫ personas ⁊ ad quecūqꝫ tpa. Spes aūt est quedam fides. quia de reuelatis ptinentib' ad seipsum qui habet fidē. ⁊ tm̄ ptinētibus ad futura. nec illa specificatio variat habitū. sicut nec in alijs habitibus intellectualibus. sed est idē habitus specificationē quandā hñs ex parte obiecti. nō g ponit tertius habit'. sed fides quātum ad quedā. puta quantū ad futura ptinētia ad ipsum credentez: dicit spes. cū tñ fides se extendat ad psonā credentem ⁊ ad alias. Si dicat futuritionē in aliq variare obiectū. ⁊ ita distinguet spem ab alijs virtutibus. Cōtra. pmo quia idē est habitus vniuersalis ⁊ particularis. sicut patet in omnib' habitibus intellectualib'. cū igit de ista. omis finaliter iustus saluabit sit fides. igit ⁊ de ista ego si sim finaliter iustus saluabor. est fides. Secūdo qꝛ si futuritio sit formal ratio obiecti. g spes nō est virtus theologica. quia non respicit eternū pro obiecto scđm hoc sed aliquid tēporale. quia tēporalitas esset formalis ratio obiecti. Tertio si futuritio requirat ppriū habituz: pari ratione ⁊ preteritio. ⁊ ita non erit idem habitus fidei de preteritis ⁊ futuris. Qui teneret viam istaz posset dicere q̄ sicut in anima sunt due po

Spes aggregat in se fidem et charitatem

Spes intm̄ conuenit cū fide q̄ nō ē alia virtus a fide.

fides ē oim̄ articulorū reuelatorū.

tentie nate attingere deũ in ratione obie
cti.s. intellectus ꝛ volũtas:ꝛ hoc ꝑ act⁹
illicitos ab eis. ita ꝛ sufficienter ꝑficitur
vtraqꝫ potentia vnico habitu respectu
vnius obiecti ꝛ ita sicut intellectus suf
ficienter ꝑficit᷑ respectu illius obiecti per
habitũ fidei infusum. ita ꝛ volũtas per
charitatē ꝛ saluarent᷑ dicta de spe. quia
est tertius habitus includens ꝑ aggrega
tionem hos duos habitus. uel probabi
lius ꝙ est quedã fides particularis respi
ciens bona futura ab illa ꝑsona attingē
da. ꝛ quo ad hoc distinguit᷑ a fide abso
lute sũpta q̄ indeterminate respicit oēs
ꝑsonas ꝛ oia credibilia quorũcũqꝫ tēpo
rum ¶ Via illa nō placet. quia videt᷑ ob
uiare auctoritatibus sanctorũ innitenti
bus dicto Pauli. quere.

Alio modo posset

dici ꝙ cũ ↄtingat excessiue sperar̄ bonũ
futurũ. sicut patet in ꝑ̄sumente ꝛ dimi
nute: ut patet in desperāte. illa passio q̄
est spes indiget moderamine. ꝛ per ↄn̄s
ille habit⁹ moderatiuus cuꝫ sit respectu
obiecti eterni: qđ cōsequit᷑ sperans: pōt
esse habitus theologicus: ꝛ vocat᷑ spes.
quia ꝑ hoc intelligit᷑ habitus moderãs
passionē quo q̄s tēdit in bonũ eternum
consequendũ. ¶ Cōtra hoc obijcit᷑. quia
tunc spes esset virtus moralis: nō theo
logica. qꝛ virtus moderatiua passionũ
moralis est. quilibet. n. moralit̄ ꝑfectus
indiget oibus habitibus respectu passio
nũ que nate sũt esse diminute uel excessi
ue. ꝛ tũc eēt aliq̄s timor infusus qui tñ
nō esset virtus theologica. qꝛ nō esset re
spectu boni increati. sꝫ respectu mali tm̄
habitus aũt theologicus est respectu bo
ni increati.

Alio modo dicitur

quere. 8. quodlibet. h. q. 15. ꝙ spes disti
guitur a charitate. licet habeant ꝑficere
eandē potentiã. s. voluntatē. quia spes ē
in irascibili. charitas in cōcupiscibili. ꝛ
illa nō solũ in appetitu sensitiuo: sꝫ etiã
in volũtate distinguit᷑. qđ ꝓbat᷑ quadru
pliciter. Primo ꝑ obiecta. nã obm̄ con
cupiscibilis est bonum delectabile. obm̄
aũt irascibilis est bonũ arduũ. bonũ de
lectabile est bonũ concupitũ a ↄcupiscē
te ꝓpter cōmodũ eius. bonuꝫ arduũ di
citur bonũ appetitũ q̊ volũtas appetit
suꝑare oia sibi ↄ̄ria. sed iste due ↄditio
nes que sũt eiusdē boni sub eadem rōne
obiecti nō tm̄ sũt ↄditiones boni ut nũc
sed etiã boni simpliciter. igit᷑ nō tm̄ sunt
boni ut est appetitus sensitiui. sed etiam
ut est obm̄ volũtatis. sic igit᷑ iste due cō
ditiones accñtales distinguũt irascibile
ꝛ cōcupiscibile nō tm̄ in appetitu sensiti
uo sed etiã in volũtate. ¶ Secũdo sic. ira
sci est actus solius irascibilis. ↄuenit aũt
irasci nō tm̄ ex passione q̄ est in appeti
tu sensitiuo: sed etiã que est in volũtate.
Irasci. ꝛ nolite peccare. in psal. igit᷑ act⁹
ille est respectu volũtatis. ꝛ ita irascibilis
erit in voluntate. ¶ Tertio ꝓbat᷑ hoc ex
cōparatione diuersorũ actuũ adinuicem.
qꝛ ↄcupiscibili volũtatis in ↄtēplatione
q̄escente qñqꝫ insurgit volũtas ad ipu
gnandũ vitia impedientia contēplatio
nem. ꝛ sic impugnando impedit ↄtem
plationē. nulla aũt eadē vis habet actũ
impeditiuũ sui ipsius in actu principali
igitur cōcupiscibilis que querit delecta
ri nō insurgit expugnando per quaꝫ ex
pugnationē impediat᷑ a sua delectatōne
igitur est alia vis. ¶ Quarto declaratur
hoc ꝑ actus diuersos ꝑtinētes ad irasci
bile in appetitu sensitiuo. quere in. h. qꝛ
omnes illi actus vident᷑ eque necessarij
in volũtate. igit᷑ qua rōne ponet᷑ irascibi
lis in appetitu sensitiuo: pari ratione ꝛ
in volũtate. ¶ Addit᷑ ꝙ concupiscibilis ē
principalis potentia. irascibilis autē est
quedam vis eius: sicut in sensitiua om̄s
passiones irascibil' oriunt᷑ ex passionib⁹
cōcupiscibilis ꝛ terminant᷑ ad eas: sic in
voluntate irascibilis est ꝓpugnatrix cō

cupiscibilis. ¶ Contra illā opi. arguo. ⁊ primo cōtra primā rōnem que procedit de obiecto. ⁊ quia illud de bono arduo posset male intelligi. quero qd intelligit per bonū arduū. aut bonuz absens. aut nō solū hoc sed excedens facultatē potētie. aut tertio bonū appetibile .i. amabile excedens oīa alia sibi ꝯria. Si primo modo. igitur irascibilis non erit in patria ⁊ per ꝯsequens spei non succedit tentio. quia oporteret ꝙ tentio esset in eadē potentia ⁊ vi cū spe. quia succedit sibi. In patria enim non erit bonū desiderabile absens. Si secūdo modo. igit in deo nō esset irascibilis. quia nulluz est obiectuz excedens respectu eius. igit nec tentio. cōsequens est falsū. quia non videt negandum ꝙ in deo sit tentio respectu sui ipi⁹ igitur ⁊ antecedēs. s. ꝙ in habentib⁹ spē spes sit habitus irascibilis. Si tertio mō sic male ponitur bonū arduum obiectū spei distinctū contra obiectū charitatis quia charitas inter omnes virtutes maxime respicit deum sub ratione appetibilis. quia sub ratione boni infiniti.

¶ Preterea aut intelligit appetibilitas ista i obiecto aptitudinaliter aut actualiter. Si aptitudinaliter. quia. s. aptum natum sit appeti. hoc maxime pertinet ad obiectū charitatis. quia ut dictuz est charitas respicit deū uel obiectū suum sub ratione infiniti in se. ¶ Si actualiter hoc est quia voluntas sic appreciat. tūc male assignatur appreciatio ista esset ratio obiecti potētie. vel vis: quia ipsa appreciatio actualis est. quia volūtas per actum suum appreciatur tm̄ obiectum. hec autem appreciatio passiua actualis sequit in obiecto rationē formalem obiecti. formalis autē ratio obiecti alicui⁹ potētie vel vis precedit naturaliter actū illius potentie. vel vis. igit talis appreciatio non potest esse ratio formalis obiecti talis potentie. vel vis. ¶ Preterea actus adequatus irascibilis est irasci. sicut actus adequatus intellectus est intelligere. sed irasci non potest respicere pro obiecto bonū arduum aliquo predictorum modorū. quia irasci est appetē vindictam siue punitionem: ut dicit. ij°. rethori. nullum autē appetere respicit pro obiecto uel puram punitionez uel ipsuz punibile. quia neutrū est appetibile. igit irascibilis nō respicit arduum. ⁊ hec ratio improbat secundā rationē. pro opi. predicta. quia si irasci est actus irascibilis. ex hoc sequit ꝙ nō distinguitur a cōcupiscibili per rōnem boni ardui distincti a bono delectabili. ¶ Cōtra tertiam rōnem arguit. quia nisi illud qd natū est impedire delectationē alicuius potentie per actū positiuū sit expugnādū per aliquem actū ad hoc ut potētia quiete delectet. tamē qd natū est impedire tm̄ priuatiue nō oportet expugnare positiue. sed tm̄ priuatiue. s. fugiendo. Sed actus viciosus nō impugnat nec impedit positiue delectationē ordinatā cōcupiscibil. quia nō simul insurgit talis actus quasi impediēs actū ꝯcupiscibil. igit nō oportet actū illuz expugnare nisi tm̄ priuatiue. s. ne talis actus insit. Sed cuius ē cōcupiscere obiectū honestū: eius est fugere obiectum inhonestū. igitur concupiscibilis expugnat. ¶ Preterea in ista op. primo ponitur ꝙ concupiscibilis nō ꝓpugnat. quia illa pugna impedit dlectationem. ⁊ postea narrando dicitur ꝙ cōcupiscibilis defenditur per irascibilem. ne in sua delectatione perturbetur. ista videntur duo opposita. ꝙ scilicet potētia propugnans impediat concupiscibilem. ⁊ ꝙ non impediat sed saluet eaz in delectando. ¶ Ex isto etiam improbat

¶ Quarta ratio qua assignantur illi diuersi actus in irascibili. posset etiam argui ꝙ aliqui istorū actuum non cōueniant irascibili saltem in parte sensitiua que non habet actum circa futurum ut futurū est. ¶ Qd additur in ꝑma ratione ꝙ cōcupiscibilis appetit aliquid ꝯcupitum a ꝯcupiscēte ut cōmoduz sibi: nō

videt̃ pbabile. quia in deo nõ negat̃ cõcupiscibil'. sicut nec delectatio perfectissima. ⁊ tamẽ nõ cõcupiscit aliquid tanq̃ cõmodũ sibi. ❡ Quantũ ĝ ad h. an i voluntate sit irascibilis ⁊ cõcupiscibilis p̃t dimitti dubiũ usq̧ ad di. 34. Et si deberent poni in volũtate poni vident̃ ꝓpter di. virtutũ moraliũ pficientiũ voluntatem. nõ aũt ꝓpter di. virtutũ theologicarũ spei ⁊ charitat'. sicut ponit ista op. ❡ Preterea sicut vis p̃supponit potentiam ita ⁊ obiectũ eius. igit̃ actus ipsius vis includit actũ potẽtie circa obiectuʒ eius ⁊ aliquid additũ. sed istudadituʒ vniuersaliter est nobilius. apparet i omnibus actib' ꝯñtibus ⁊ addentibus sibi inuicẽ. igit̃ si irascibilis est vis ⁊ cõcupiscibilis est potẽtia. actus spei erit simpliciter nobilioꝛ actu charitatis.

Determinatio doctoris quod spes est virtus theologica distincta a fide et caritate.

Ad questioneʒ igit̃ dico q̃ spes ẽ virtus theologica distincta a fide ⁊ charitate qd̃ p̃suadet̃ sic. experimur i nobis hunc actũ. s. desiderare bonũ infinitum inesse nobis. ⁊ hoc a deo seipsum nobis liberaliter cõferente. nõ quidẽ p̃mo sed propter aliquid aliud acceptũ sibi oꝛdinatũ ad illud. iste actus est bonus. quia debite circũstantionatus. igit̃ ad ipsũ p̃t esse virtus inclinãs. Assumptũ pʒ p circũstantias oẽs discurrẽdo. nam obiectũ hui' actus est bonuʒ infinituʒ. ❡ Prima circũstantia includit̃ in hoc qd̃ est desiderare qd̃ est velle non absolute sed absentis. deus eni viatoꝛi est absens in rõne obiecti pfecte hñdi. igit̃ velle tendens in ipsum sub tali rõne habet ex ista parte circũstantiam debitã. ❡ Qz autẽ addit̃ inesse nobis bonum est circũstantia cui quia istud bonũ est debitum illi cui appetitur esse bonũ. nullum autẽ bonum sufficienter quietat appetitũ nisi sit infinitum bonum. qd̃ additur a deo ⁊c̃. notat circũstantiam debitam ex parte eius a quo. non enim potest hoc bonũ communicari nisi a deo liberaliter se conferente. qd̃ addit̃ nõ p̃mo ⁊c̃. notat dispositionẽ ex parte eius. s. quo ad istud bonum perueniatur. qd̃ notat dispositionem cõuenientem scd̃m oꝛdinationẽ diuinam ad hoc bonuʒ consequendũ. quia disponit sapientia diuina non pfecte cõmunicare se nisi aliquo p̃accepto. patet igit̃ q̃ ille actus ẽ rectus. quia debite circũstantionatus. igit̃ ad ipm̃ põt esse vĩ' inclinãs. ⁊ h virtus ẽ virtus appetitiua. quia actus exp̃ssus est actus appetitiu'. ⁊ circũstantie sunt circũstantie actus appetitiui. ❡ Hec etiã virtus inclinans ẽ virtus theologica. pbo quia respicit deuʒ pro obiecto imediato. nã p omnia alia que addunt̃ ipsi obiecto nõ tollit̃ rõ obiecti ut obm̃ est. quia enim desidero illõ mihi uel tali: uel tali. nõ tollit̃ quin desiderem illud ut obiectum. igit̃ illud circa qd̃ est actus spei est bonũ infinitũ. ⁊ ita eternũ. igit̃ est virtus theologica. ❡ Si dicat̃ desideriũ includere abñtiam obiecti. ⁊ ita conditionẽ tẽpoꝛalẽ in obiecto hoc nõ videt̃ pbabile. quia f̃m eandem rõneʒ foꝛmalẽ respicit spes obiectũ ⁊ tẽtio. sicut eadẽ rõ foꝛmalis est tendẽdi in illud ⁊ quiescẽdi in eo. sed differẽtia est. quia illud obiectuʒ est diuersimode appximatũ. quia absens: uel approximatum imperfecte desiderat̃. p̃sens autem uel pfecte appꝛoximatũ: amat̃. sicut i naturalibus ignis magis ⁊ minus appꝛoximatus causat caloꝛẽ remissuʒ ⁊ intensum. nõ tamẽ caloꝛ in igne est minus rõ actiui in causando uel calefaciendo hoc uel illud. ❡ Similit̃ sol causat radiuʒ rectum ⁊ reflexũ magis ⁊ minus distans.

❡ Ex hoc põt argui in ꝓposito. quia sicut in effectiuis nõ variat rationẽ efficiendi qd̃ nõ ptinet ad p se rationẽ efficiendi. ita in finib' illud nõ variat rõnẽ finis. qd̃ non variat rationẽ terminandi. tale est esse absens uel presens modo p̃dicto. igit̃ nõ variat foꝛmalitatẽ obiecti siue rõneʒ foꝛmalẽ eius. ĝ. ❡ Si dicatur q̃ desiderat̃ bonũ mihi variat foꝛmalẽ

ratione obiecti. quia cōmutat bonū honestū in bonū utile. hoc falsum est. quia cōditio illa nō est cōditio obiecti per se. imo talis conditio potest addi sup obiectum stante formali rōne obiecti. sicut patet in fide. Nō enim credendo deū eē saluatorē ꝛ beatitudinē omniū bonoꝝ habeo aliud obiectū formaliter a deo de quo credo ꝙ est trinus. ꝛ ceteros articulos. Sed per ista tm̄ cōparo eternum ad aliqđ tēporale. que cōparatio nō dicit nisi respectum rōnis. ꝛ hoc modo in ꝓposito nō dicit nisi respectu voluntatis de quo respectu non tangā. sicut eni potentia collatiua potest obiectū suū comparare ad aliud ꝛ i eo sic cōparato causare respectuʒ rationis qui non inest ex natura rei sed ex actu potētie. ꝛ ita sicut ratio cōparando obiectū suū pōt causare in eo respectū rōnis. sic ꝛ volūtas cōparando obiectū suū pōt causare in eo respectū aliquē qui pōt dici respectꝰ appetitiuus. ꝛ talis causat in obiecto utili p actū usus qñ voluntas utit aliquo. ꝛ talis pōt dici causari i deo qñ volo illō bonū infinitū in se esse mihi bonum. qꝛ voluntas cōparat istud bonū obiectum ad aliud quadā cōparatione que nō est in eo ex natura rei. Si obijcit. ꝗ voluntas sperans est mala. quia utit fruendo referendo illud aliud. Rñdeo nō omis cōparatio obiecti p voluntatē ad aliud obiectū est cōparatio que est usus. ſʒ tm̄ qñ cōparat ut minus bonū ordinatum ad aliud tanꝙ ad maius bonū cōsequēdum p illud. sic aūt nō est in ꝓposito. ſʒ voluntas cōparat illud ut abundās bonū ad minus bonū cui liberalit cōcedit tanꝙ pficiendū ab eo. Et hec ē cōpatio liberalitatis de q̄ loqt Auic. 6. metha. Si obijcit cōtra h ꝙ non sufficiat ad virtutē theologicā habere bonū increatum ꝓ obiecto. quia tūc fides acquisita ꝛ charitas acquisita essent vtutes theologice. habent enim idem obiectū ꝛ sub eadem ratione obiecti cum fide ꝛ charitate infusis. Rñdeo tres cōditiones ponunt ptinere ad virtutē theologicā. prima est respicere deum pro pmo obiecto secunda habere pro regula primā regulam humanoꝝ actuū. nō aūt regulā acquisitam. tertia imediate infundi a deo. sicut a cā efficiēte. hec distinguunt sicut alia est ratio obiecti. alia regule. alia efficientis. Si oēs tres requirant ad virtutem theologicā. pʒ ꝙ fides ꝛ charitas acquisite nō sunt virtutes theologice. nec spes acq̄sita. qꝛ deficiūt in tertia ꝯditione. si prima sufficiat uel etiaʒ pma cū 2a sic spes acquisita pōt poni virtus theologica. qꝛ est circa deū imediate ut circa obm̄ desiderādo ipm ut bonū sperāti. ꝛ si nō speret illud in se. tm̄ sperat. i. desiderat illud sibi ꝛ nō aliud. Similit 2a ꝯditio cōcurrit ibi. qꝛ hñs spem acq̄sitā innitit imediate prime veritati ut pme regule nr̄orum actuū. Nō enim desiderat ꝙ prudentia acq̄sita dictat desiderandū sed qđ veritas prima supnāliter ostēdit esse desiderandū. Si obijcit ꝙ regula spei acquisite ē fides acq̄sita ꝛ non vitas prima. Dici pōt ꝙ si fides acquisita nō sit in se pma regula. tm̄ respicit primā regulā. ꝛ ita ois virtus humana hñs eam ꝓ regula nō hʒ prudētiā nālem ꝓ regula sed primā veritatē. ꝛ si nō in rōne habitus: tm̄ in rōne obiecti habitꝰ regulantis. Sʒ si ille due cōditiones non sufficiant: oportet dicere ꝯñter ꝙ theologia ñ sit habitꝰ theologicus. pōt. n. esse ꝛ non imediate infusa a deo sed acq̄sita. ꝛ h tā ad assensum actualē ꝙ habitualē qui ē fides acquisita. ꝙ etiā quantū ad apprehensionē que habet ex doctrina. ꝛ tunc oportet multū restringere habitū theologicū si due prime cōditōes de obiecto ꝛ regula nō sufficiant sine tertia que est de agente. ꝛ tunc cōcludendū est ꝙ spes licet ad hoc ꝙ sit virtus theologica requirat duas primas cōditōes ꝛ inquantum hʒ illas habeat pars ꝓpositi. cōpletiue tm̄ habet ꝙ sit virtus theologica ex

Tres condiciones requirunt ad virtutem theologicam.

Fides acquisita et caritas acquisita et spes similiter acquisita non sunt virtutes theologice

tertia conditione. ex hoc. s. q ipsa est nata infūdi. et si nō infundat nō habet ita pfecte sicut nata est haberi ex infusione cū. n. suprema pars rōnis imediate subdat deo: nō pficit pfectissime ab aliquo creato. sed imediate a deo pficiente. habitus aūt qui natus ē eē circa deū imediate ut circa obm̄. et inuiti sibi ut pme regule imediate natus est pficere supmā portionē. igit licet aliqs habitus acqsitꝰ possit haberi. nō tn̄ pfectissimus. et p cōsequēs sicut dcm̄ ē. s. de fide q ē aliqua acqsita et cū hoc etiā necessario requirit infusa. licet necessitas illiꝰ infuse nō possit probari p rōnem nālem. eodē mō dicendū ē in proposito de spe. Et sicut illa saluat theologica ppter obm̄ et regulaz et aptitudinē ut infundat qne concludit ex portione recipiente ita etiā arguit in pposito d spe. licet aliqua spes possit eē acquisita sicut et aliq fides. ¶ Hec est igit prima cōclusio solutōis q respectu actꝰ sperandi pōt eē aliqua virtus theologica. Huic adiūgo q ipsa nō pōt eē nec fides nec charitas. igit tertia distincta ab istis. pbatio minoris. pmo de fide. quia omnis actus fidei est credere. nullū desiderare est credere. g. ¶ De charitate probatur. qz charitas est supma virtus affectiua. et p ꝯns supremus amor hitualis Amor aūt amicicie est simplicit pfectior amore ꝯcupiscētie. igit charitas inclinat ad amandū simplicit amore amicicie. sed desiderare bonū infinitū esse bonū meū: nō est amor amicicie: nec est nobilissimus. quia nobilius eē habz illud obiectū in se q habeat in alio. uel q sit cōparatio eius ad aliud a se. igit illō desiderare qō ꝯclusuz est prius nō est actꝰ charitat. ¶ Preterea sine tali desiderio pōt eē actus charitatis intensus et remissus et medius. de remisso pz. qz possum remisse velle deū in se eē bonū nō desiderando illud mihi. ¶ Similit pz de medio de suprema pz. qz sūme diligit se deus: et sūme beatus ē. et tn̄ in hoc nō desiderat formaliter se eē bonuz aliq amāti. nec oz potentiā libere agentē necessario agere quantū pōt. pbant etiaz hec mēbra oia p hoc q nō est necesse volūtatē hr̄e duos actus in se. sed actus amādi deū in se et desiderandi eū amanti sūt duo. igitur vnus pōt eē sine alio ¶ Hoc etiā pbat 3º quia sm Ansel. de ca. dya. 14. et de ꝯcordia. c. 9. In volūtate sūt due affectiones. s. iustitie et cōmodi. Nobilior aūt ē affectio iustitie nō solū intelligendo de acqsita sed etiā de infusa que est libertas ingenita sm quā aliqs pōt velle aliqō bonū nō in ordine ad se sm affectionez cōmodi nō pōt velle nisi in ordine ad se. et hanc haberet si eēt pcise appetitus intellectiuus sine libertate sequente cognitionem intellectiuā. sicut appetitus sensitiuus sequit cognitionē sensitiuā. Ex hoc volo hr̄e tm̄: q cuz amare aliqd in se sit actus liberior et magis cōicatiuus q desiderare illud sibi: et magis cōueniēs voluntati inquantuz hz affectionē iustitie saltē innate. alius aūt cōueniat volūtati inquantū hz affectionez cōmodi. sequit q sicut ille affectiones sūt distincte i voluntate. ita habitus inclinātes ad actus istos erūt distincti. Dico igit q charitas pficit voluntatē inquantū ē affecta affectione iustitie. et spes pficit eā inquantū est affecta affectōe cōmodi. et ita erūt distincte virtutes nō tm̄ ex actibꝰ qui sunt amare et desiderare. sed etiā ex susceptiuis q sūt volūtas sm illam duplicē affectionē affecta. Ex obiectis aūt nō distinguunt. s. p arduuz et delectabile. ut dixit pcedens op. imo ē oio eadē rō formalis utriusqz obiecti. licet aliq addant hic q nō ibi. Siquidē eē excedēs dicit cōditionem nō eiꝰ qō est eē obiecti. sed eius qō est esse a quo. esse absens dicit conditionem concomitantem istam. tam in causa efficiente q in fine. s. remotionem obiecti. Non autem dicit rationem formalem obiecti. velle mihi dicit conditionē cui. et velle ex meritis dicit conditionez

qualiter. sicut prius expositum est.

Contra uiam istaz que ponit desideraꝛ actũ spei. arguo tri pliciter. pmo sic. ¶ Desperans desiderat beatitudinẽ. qd̃ pbaꝛ. qꝛ tristaꝛ de amis sione beatitudinis. nõ aũt tristaꝛ d̃ amis sione alicuiꝰ nisi amati uł desiderati. igr desperans desiderat aliqd. ⁊ nõ sperat. ergo ¶ Preterea eodẽ possũ amare ali quẽ amore amicicie ⁊ ꝯcupiscere illi bo nũ. nullũ eni in se amo cui nõ velim bo nũ. igiꝛ si ex charitate amaꝛ quodlibꝫ di ligibile in se. ex charitate cõcupisciꝛ sibi bonũ. ⁊ eodẽ etiã cõcupiscit sibi bonuꝫ. pñs ⁊ absens ꝑm illã auctem. Aug. 6. d̃ tri. c. v. igiꝛ desiderare non est sperare. ¶ Preterea beatitudo nãliter ꝯcupisci tur ꝑm Aug. 13. de tri. c. 5. igiꝛ ad h̃ non est necessaria virtꝰ supnãlis. ¶ Preterea si spes est virtus inclinãs ad desiderand̃ igiꝛ desiderare qd̃ est actus eius põt esse meritorius. pcipue cũ sit virtus theolo gica. sed nullus actus est meritorius nisi elicitus uel impatus a charitate. Si eli ciaꝛ a charitate habeꝛ ppositũ ꝙ spes ẽ charitas si impareꝛ. igiꝛ simul spes elicit ⁊ charitas impat illũ. ⁊ p te uiꝗꝫ ẽ actus volũtatis. igiꝛ voluntas habebit simul duos actus circa idẽ obiectuꝫ. qd̃ videꝛ inconueniens.

Ad primum horuz dico sicut dcm̃ est di. 15. huiꝰ. ꝙ velle cõ ditionatũ sufficit ad tristitiã si nõ eueni at nolitũ cõditionatũ. desperãs aũt ꝯdi tionaliter vult beatitudineꝫ. i. desiderat eã si posset eã attingere. ⁊ qꝛ intellectus errãs oñdit sibi tanꝙ impossibile attin gi: tristaꝛ. Exemplũ huiꝰ est ibi tactũ de proiiciente merces in mare timore tẽpe statis. nisi. n. absolute uellet: nõ pꝛiiceret cũ nõ cogaꝛ. ⁊ tñ quia ẽ ibi velle ꝯditio natũ ad nõ proiiciendũ. qꝛ vellet nõ pꝛii cere si posset. igiꝛ tristaꝛ pꝛiiciendo. illa eni ꝯditio pꝑter quã vult proiicere est simpliciꝛ nõ volita ita in pposito. ille d̃ siderat beatitudinẽ ⁊ vellet ipsam si eẽt sibi possibile. sed in intellectu eius oñdiꝛ sibi ꝯriũ. hec ꝯditio sub qua vult. qu ia vult si posset eẽ sibi possibilis est volita. id̃ tristaꝛ de opposito illiꝰ ꝯditõis volite ⁊ etiã de illo qd̃ sequiꝛ ad illã. Dico igiꝛ ad formã argumti ꝙ desperãs desiderat desiderio ꝯditionato. qꝛ vellet si posset. nõ aũt desiderat absolute. quia absolu te desiderare ꝑsupponiꝛ conceptio intel lectus ostendens sibi desideratum. sicut possibile desiderãti. quicqd enim osten ditur volũtati tanꝙ impossibile uł vo lũtas oĩno nõ vult illud. vel vult illud cõditionate. ⁊ hoc modo forte uerũ est qd̃ dictum est in secũdo libro ꝙ angelus voluit equalitatẽ dei nõ absolute ꝙ ap peteret hoc tanꝙ possibile. sed velle cõ ditionato in quo sufficiẽter est ratio me riti ⁊ etiã peccati. ⁊ etiam sicut nunc ta ctum est ratio gaudij ⁊ tristitie de oppo sito. igitur actum spei precedit aliqua fi des infusa uel acquisita pro quanto de siderare absolute non potest esse nisi eiꝰ quod ostenditur possibile. ⁊ illa possibi litas boni cõsequendi ostenditur a fide applicata ad bonum desiderabile. qd̃ si ostendatur tanquã impossibile tunc eiꝰ non est desiderium absolute. sed tantũ conditionatuꝫ. quia scilicet desideraret si non esset talis apprehensio uel osten sio. ⁊ tale desiderare conditionatum nõ est sperare. ¶ Ad secundum dico ꝙ si cut charitas in actu recto habet pro pri mo obiecto deum ut in se. ita etiam in quocunqꝫ actu reflexo est quodammo do principium tendendi in deum ut in se. principiũ eni actus recti est principiũ omniũ actuũ reflexoruꝫ tendentiũ in fi nem ultimũ sub eadem ratione. sicut g̃ ex charitate diligo deuꝫ in se. ita ex cha ritate diligo me diligere deum in se quo tienscunqꝫ igitur reflecto nunꝙ habeo obiectũ ut cõmodũ mihi. sed tm̃ bonũ infinituꝫ ut in se bonum. ⁊ ille est actus

perfecte meritorius in desiderando beatitudinē nō ut cōmodū sibi. sed ut est pfectus amor dei ut in se boni. ꝯcedo igit̄ ꝙ eodē quo amo cōcupisco bonū amato. ſꝫ nō cōcupisco quodcūqꝫ bonū. sed bonū cōmodi qḋ principalit̄ terminat̄ ad illud bonū qḋ ex charitate diligo i se hoc est ꝙ cuicūqꝫ amato ꝯcupisco amare deū propter se. i. inquantū est bonuꝫ in se nō inquātū bonū huic. ¶ Ad tertiū dico ꝙ beatitudo in vniuersali est ex nālibus cōcupita ex affectione cōmodi. q2 ſm Ansel. de cōcor. c. x. uel. ix. Comoda nolle nō possumus. sed beatitudo in pticulari nō est sufficienter ex nālibus cōcupita. sed etiā cū spe acquisita. sed nec sic perfectissime ⁊ sufficientissime sine spe ⁊ charitate infusis. quēadmodū dictū ē de fide acq̄sita qua nō pfectissime assentitur sine fide infusa. ¶ Ad quartū concedo ꝙ voluntas meritorie desiderans hꝫ duos actus. vnū sperandi elicitum a spe aliū impantē illū elicitū a charitate. nec est incōueniens in actibus subordinatis plures inesse vni. imo forte ē necessariū scientē conclusionē duꝫ actu speculatur scientifice intelligere simul principiuꝫ ⁊ amantē ordinate illud qḋ est ad finē utēdo simul frui fine.

Ad argumēta.

Pro prima via q̄ videnť sequi rōnem nālem. ¶ Rńderi pt ꝙ hic est necessaria pluralitas. ⁊ ad pmā ꝓbationē in oppositū patꝫ ex dictis. q2 cōcupiscere h. s. huic ibi sistendo nō pōt esse actus eiusdē virtutis cuius est velle illud ordinate i se. licet cōcupiscē h huic ut per hac ille tendat in illud ut ē bonū in se sit actus eiusdē uirtutis. ¶ Qḋ addit̄ de amicicia acquisita. posset dici ꝙ illa est alius ⁊ alius habitus formalit̄. ¶ Qḋ addit̄ postea de certitudine spei ⁊ sperātis. dico ꝙ illa ꝓcedit actuꝫ spei ⁊ desperationis. nō. n. efficaciter ⁊ absolute desiderat nisi possibile attingi. ⁊ ideo persuadet̄ desperanti ut credat: non ut diligat. quia prima radix huiꝰ erroris. s. ꝙ nō absolute desiderat nec efficacit̄: nō ē in voluntate sed in intellectu. q2. s. intellectus nō ońdit illud efficaciter tanꝗ̄ desiderandū. ¶ Per idē pꝫ ad illud de vlī ⁊ particulari. q2 credere me iustū finalit̄ saluandū non est nisi fides applicata ad aliq̄d particulare. sed desiderare hoc est actus spei. Sꝫ tūc obijcit̄. igit̄ desiderare alteri ꝓximo bonū eiusdē rōnis est actꝰ spei. imo qḋ plus ē velle bonū pńs eiusdem rōnis. b. Petro erit actus spei qḋ ē absurdū. Rńsionem quere.

Ad primum

principale dico ꝙ noīa sūt imposita ad placitū. vñ spes pōt iponi ⁊ iposita est ad significandū talē passionē impssam appetitui sensitiuo ex delectabili pñte non in se sed in fantasia. qḋ si esset in se pńs natū esset imprimē delectationē. sicut ex alia parte malū pńs in imaginatōe imprimit timorē. pńs in se imprimit dolorē. hoc mō cōcedo ꝙ spes non est virtus moral̄ nec theologica. tū idē nomē pōt significare habitū pdcm̄ cuius est inclinare in talē actū q̄ est desiderare bonū infinitū esse mihi bonū a deo liberaliter ꝯferēte ex meritis q̄ hēo uel mihi spero. ¶ Ad 2ᵐ licet dicat̄ ꝙ nō est mediū participās extrema sed vniēs ea. pōt tñ cōcedi ꝙ virtus theologica ē ꝓprie media nō ex pte obiecti sed ex pte excessus qui pōt eē in actu virtus quidē moral̄ hꝫ excessū ⁊ defectū nō tm̄ ratōe modi actus. sed etiā rōne obiecti in qḋ tendit actus. nō sic theologica. q2 obm̄ in qḋ tendit est infinitū. Sed in hoc pt tendere actu imoderato aut in maiꝰ aut in minus. virtus aūt moderat̄ ut medio mō tendat in illud. Et hoc mō pōt cōcedi fides esse media inter leuitate qua q̄s nimis firmit̄ assentit ei qḋ nō est credendum. iuxta illud. qui cito credit leuis est corde. ⁊ inter ptinaciā qua q̄s nimis resistit credendis nolēs alicui assentire nisi p rōnē nālem ońdat̄. sic etiā nimio amo

re pōt quis tendere in aliqđ diligibile. ⁊ nimis remisse. licet nō in nimis bonum nec in nimis verū possit aliqs credendo tendere in deū. Tēperantia uero moral' requirit mediū utroqȝ mō. qꝛ pōt in obiectū excedens ⁊ deficiens: ⁊ tendere pōt actu deficiente ⁊ excedēte. ⁊ ille secūdus modus est cōis virtuti morali ⁊ theologice. primus nō. ¶ Ad tertiū pȝ ex dictis in. q. de fide. ⁊ etiā in hac. q. quia nō pt ꝓbari nāli rōne ꝙ sit aliqua virtus sic infusa. qꝛ actus quos experimur in nobis pñt inesse eiusdē rōnis ⁊ forte eque perfecti. dato ꝙ nulla virtus infusa esset. sȝ credendo aliquā virtutē infusam esse tenetur ꝙ actus nō est ita pfectus sine ea: sicut cū ea. licet enī spe acquisita possit aliquis sperare a deo promissa: sicut ⁊ fide acquisita credere illa. tñ nata ē esse aliqua virtus pficiens portionē supiorē voluntatis in desiderando bonū infinitū sibi. qua habita perfectius desiderat illud bonū ꝙ sine ea. ¶ Ad quartū dico ꝙ volūtas hȝ duas affectōnes ⁊ utraqȝ attingit deū imediate. s. affectionē iustitie qua p actū amicicie tendit in deū immediate ut est bonū in se. ⁊ affectionem cōmodi qua p actū ꝯcupiscētie tēdit in deū imediate ut est bonū huic. ⁊ uterqȝ actus pōt esse ordinatus ⁊ habere habitū inclinātē ad ipm etiā theologicū. qꝛ respicientē deū imediate ꝓ obiecto. nō sic ex parte intellectus. quia non est nisi vna potētia nata habere actū secunduȝ attingentē deū. s. intelligentia. ⁊ illa sufficienter pficit vno habitu tendente in verum cui assentiendū est ꝓpter reuelationem. ¶ Et p hoc patet ad illā obiectionē de partibus imaginis. quia etsi sint due partes imaginis ex pte intellectus ⁊ vna ex parte voluntatis: hoc nō est. qꝛ intellectus duplici actu elicito attingeret obiectū volūtatis. memoria. n. etsi habeat actionē de genere actōis. nō tñ hȝ actōeȝ de genere qualitatis qua attingat deuȝ. sed sola intelligentia habet hui' actōem que est opatio circa tale obiectū. ⁊ p tāto i intellectu est rō parentis cui cōpetit actio de genere actionis ⁊ produci. que duo representant in diuinis patrē ⁊ filiū in voluntate aūt nō est talis rō originā di nāliter sed libere. ⁊ inquantū habet rōnem originantis pōt poni voluntatē cōcurrere cū memoria sicut dictū ē di. 3. primi li. q. ulti. ¶ Dico igit breuit ꝙ isti habitus nō corrñdent partibus imaginis. sed tm̄ sunt due potentie quarū est attingere deū imediate p actus elicitos tales aūt sūt intellectus q̄ ut indistinctus per vnicū actū elicitū imediate attingit deū credendo. ⁊ volūtas ut hñs rōnem affectionis iustitie ⁊ cōmodi amando ⁊ sperando.

Ad argumēta

Pro illa op. q̄ ponit charitatē in cōcupiscibili ⁊ spem in irascibili q̄ ponunt ad ꝓbanduȝ di. irascibilis ⁊ cōcupiscibilis in volūtate ubi forte cōcedet di. illorū corrñdens di. virtutū moraliū pficientiū uolūtatē: ut dicetur di. 34. patebit ibi. sed ad ꝓpositū nō ē necessaria illa di. ad hoc ut ille due virtutes sint in uolūtate. imo spes ē magis cōcupiscibilis accipiendo cōcupiscē stricte pro desiderare cōmodū concupiscenti. absolute n. sunt ambe ille virtutes appetitiue theologice in cōcupiscibili. quia irascibilis nō est nata hr̄e deum pro imediato obiecto. sicut tangit vnū argumentū cōtra illā op. de irascibili. ⁊ tangetur inferius in materia de virtutibus moralibus.

Q Usm christus

fidem ⁊ spem nō habuerit. ¶ Circa di. 27. in q̄ magr̄ agit de charitate qua diligimus deū. querit vnū: vtrū. s. sit aliqua virtus theologica inclinans ad diligendū deū sup oia. ¶ Q nō. quia talis virtus esset q̄daȝ amicicia. qđ patet ex actu. quia eius act' eēt amare. sȝ fm ph̄m. 8. ethi. nō ē amicicia

Memoria hȝ actionē de genera [illegible] aūt actionem de genere qualitatis

ad deum. quia deus incóparabiliter excedit. ꝛ talis excessus ſm eū ꝓhibet amiciciam. quia amicicia est inter aliq̄ mō equales. ¶ Preterea nulla v̄tus inclinat in actū impossibilē hn̄ti. sed impossibile est nos amare deū sup omnia. qḋ probatur dupliciter. primo ex. 9. ethi. Amicabilia ad alterū mensurant ex his que sunt ad ip̄m. mensuratū aūt nō excedit mensurā in mēsuris acceptis cū pfectōe igit amicicia ad alterū nō excedit illam que est ad seip̄m. secūdo quia amicicia fundat sup vnitatē. impossibile autē est aliq̄d esse eque vnū amāti sicut ipsemet sibi. ¶ Preterea homo sine virtute pōt diligere deū sup oia. igit nō est ad h̄ necessaria virtus theologica. ꝓbatio antecedentis. quia cū habitu pōt. sed habit⁹ nō dat posse simpliciter. quia tūc eēt potentia. tum etiaꝫ quia ex nālibus potest aliquo frui ꝛ nō necessario inordinate. nō aūt fruitio ē ordinate circa aliud obiectū a deo. ergo ꝛc. ¶ Preterea ex actib⁹ diligendi deū sup omnia frequentatis pōt acquiri habitus similis inclinās ad diligenduꝫ deuꝫ super omnia. igit charitas nō potest inesse habenti talē habitū. qꝛ si sic. tunc duo habitus eiusdē speciei in essent eidē: qḋ videt incōueniens. aн̄s pꝫ quia si ex precedenti rōne conuenit diligere deuꝫ ex naturalibus sup omnia: ex talibus actibus pōt acquiri habitus q̄ ꝯuenit sic agere. Nec pōt dici ꝙ isti duo habitus se cōpatiunt. quia sunt alterius speciei ꝓpter causas efficientes diuersas quia sola causa efficiens diuersa non distinguit effectū spē. sicut per Aug. patet 3. de. t. c. 9. per Ambro. de incarnatione verbi. dña originis non diuersificat speciem. ¶ Contra. magister in lr̄a. ꝛ Aug. de doctrina xp̄iana.

In ista questione

tria sunt videnda. quia. n. habitus manifestant ex actibus. videndū est primo de illo actu qui est diligere deū sup oia. an sit rectus. ita ꝙ ad eū possit eē virtus ¶ Secūdo de formali rōne actus ꝛ habitus inclinantis ad ip̄m. ¶ Tertio utruꝫ natura sine habitu infuso possit in illū. ¶ De primo dico ꝙ diligere deū super oia est actus cōformis rationi naturali recte que dictat optimū eē sūme diligendum. igit est rectus. imo eius certitudo est per se nota. sicut rectitudo primi p̄ncipij in opabilibus. aliq̄d eniꝫ est sūme diligendū. ꝛ nō nisi sūmū bonū. sicut nihil aliud a sūmo uero est maxime tenēdum uel credendū tanq̄ uerū apud intellectum. ¶ Confirmat. quia p̄cepta moralia sunt de lege nature. ꝛ p ꝯn̄s illud preceptū. Diliges dn̄m deū tuū: est de lege nāe. ꝛ ita nāliter notū est hunc actū esse rectū. Ex hoc sequit ꝙ ad ip̄m pōt esse aliqua virtus inclinās. ꝛ h̄ theologica. quia est circa obm̄ theologicū. s. deum imediate. nec h̄ tm̄. sed innitit imediate prime regule humanoꝝ actuū. ꝛ infundi pōt a deo ꝛ sic nata est perficere sup̄ma portionē aīe que nō pfectissime perficitur nisi imediate a deo. hec virtus distincta est a fide. quia actus eius nō est credere. similiter a spe. quia actus ei⁹ nō est concupiscere bonū amāti inquantū est cōmodum amātis. sed tendere in obiectum ſm se. etiā si p impossibile circūscriberet ab eo cōmoditas eius ad amātem. hanc virtutē affectiuaꝫ pficientem voluntatē inquantū habet affectionem iustitie voco charitatē.

De secundo dico

ꝙ hu⁹ habitus obiectū posset poni de⁹ in se ſm rationē eius absolutā. vel deus inquantū conueniens amāti. vel tertio modo inquantū includit utrunq̄. put. s. est quoddā bonū infinitū in se. cuius amans est quedam participatio. sicut finitum est quedaꝫ participatio infiniti. ¶ Secundū poneret hoc modo. quia deus etsi inquantū bonuꝫ creature ꝓut dat esse ei per creationē diligat amore

naturali. tamē inquātū dat ei esse beatificum diligit amore charitatis. ideo obiectum charitatis est deus inquātū est obiectum beatificū amantis. ¶ Tertiū poneret propter illud qd nūc tactum est quia nō sufficit sola bonitas infinita in se ut sūme diligat. sed oportet ꝯcurrere ꝙ sit bonū huius inquantum participatur ab isto.

Contra primā viā

arguit sic. quia tūc si p impossibile esset alius deus: esset sup omnia diligendus ex charitate qd videt incōueniens ex se. ꝛ etiā p ratōnē. quia nō pnt esse duo diligibilia sup omia. quia vnū sup alterꝫ diligeret. ꝛ tunc vnū ꝛ idē diligeret sup omnia ꝛ nō diligeret. ¶ Secūdo qꝛ si rō boni simpliciter est ratio diligibilis sup omnia. igit rō maioris boni est rō maioris diligibilitatis. ꝛ ita quilibet teneret magis diligere ꝓximū meliorem se ꝙ̄ se ipsum. qd nō videt probabile. ¶ Secundum improbat. quia actus charitatis q̄ est perfectus respicit deū sub perfectissima ratione diligibilis. non est autē perfectissima ratio diligibilitatis in deo cōparatio aliqua sui ad creaturā. sed aliq̄ ratio eius absoluta in se. absolute enim est melius in se ꝙ̄ posset esse quecunqꝫ habitudo ad alterū. ¶ Preterea si inquantum est beatificū est principale obiectum charitatis. ¶ Quero quid est eē beatificū. aut respectus aptitudinalis q̄ natus est beatificare. aut actualis q̄ actu beatificat. si primo modo. aptitudo nō est ratio terminandi actū perfectuꝫ pfecte nisi ratione nature cuius est talis aptitudo. sicut nec vniuersaliter aptitudo est perfectio. sed necessario cōplicat secū naturā cui inest. nō est igit dicendū deū esse sic obiectū charitatis. Nec secūdus modus videt ꝓbabilis. quia illa relatio que est in obiecto inquantū actu beatificat sequit actū. non eni est differentia in obiecto int actuale ꝛ aptitudinale: nisi quia actus est circa ipsum elicitus. igit hoc esset dicere ꝙ inquantum terminat actū a charitate elicitū haberet rationē formalē obiecti actus. Similiter appetere bonū ut huic pertinet ad affectionē cōmodi scd̄m quā voluntas nō pficitur a charitate. ¶ Preterea beatificatio tam actualis ꝙ̄ aptitudinalis si dicit aliqd i deo dicit precise relationē rōnis aptitudinalem uel actualē. nullus aūt respectus ratōnis pōt esse formalis ratio terminādi actuꝫ charitatis. ¶ Et ad hoc pnt fieri aliqua argumēta que tacta sūt in ꝓhemio primi li. q. de subiecto theologie. ¶ Cōtra tertiū arguit. quia eiusdē actus nō videt duplex formalis rō obiectiua. altera igit illarū rationū ponet formalis ratio terminandi actū charitatis. ¶ Et ex hoc arguit ulterius. quia illud qd ē formalis ratō quādo ꝯiungit cū altero si p se esset. eēt obiectū formale. sicut patꝫ in aliis rōnibus formalibus. puta si calor cōiūctus est rō formalis calefaciēdi si p se eēt eēt calefactiuū p se. igit alterꝫ illorū qd nūc ē p se rō obiectiua si p se eēt terminaret. ꝛ p ꝯns reliquū nō ꝉminaret nec mō termiat. ¶ P. si aliq̄ creatura intellectualis eēt a se. i. nō ab alio effectiue ꝛ eēt de se infinita. sicut iponit pho ꝙ asserat h de intelligētiis aliis a pma. tal creatura posset diligere aliqd sup oīa ꝛ nō aliud fm rectam rationē non primā. ꝛ tamen non esset participatio primi effectiue.

Quantum

ad istū articulū dico ꝙ ratio obiectiua actus charitatis ꝛ habitus potest intelligi tripliciter. uel prima que scd̄m se accepta nata est per se esse ratio terminandi. vel secunda que est aliqua rō ꝑcedens actū ꝓpter quā natus est actus elici circa obm̄. vel tertia q̄ quasi concomitat. imo quasi seq̄t ipm actū elicitū. prima rō est ꝓprie rō obiectiua. ꝛ non alia stricte loquēdo. ꝛ hec rō obiectiua est ratio dei in se. precisa enim rō huius essentie est rō formalis terminandi oēm

actum ꝛ habitū theologicū. ꝛ hoc in q̄cunq; natura intellectuali. sicut tactum est in primo. q. de obiecto theologie. qd̄ probari videt̄ ex hoc ꝙ potentia respici ens aliqd̄ obiectuȝ cōmune siue in rōne motiui siue in ratione termini: non pōt pfectissime q̄etari nisi in eo solo in quo est pfectissima rō obiecti adequati. oīs autē potentia intellectiua ꝛ volitiua respicit pro obiecto adequato termināte totū ens. igit̄ in nulla natura siue creata siue increata pōt pfecte quietari: nisi in illa in qua est pfecta rō entitatis. tale autē est solū ens primū non sub rōne aliq̄ relatiua sed sub rōne qua est hoc ens.

¶ Secunda rō pōt aliquo modo dici rō obiectiua actus alliciens ad amandum nā ipsa nata ē allicere aliq̄liter ad amādum. ꝛ talis in ꝓposito est ratio relatiua hui⁹ nature ad amantē inquantū est cōueniens bonū cōmunicatiuū sui illi. sicut enim in nobis primo amat̄ aliquis ꝑpter bonū honestū. secundo quia scit̄ redamans illa redamatio in eo est vna specialis rō amabilitatis in eo alliciens ad amandū alia ꝙ̄ propter bonū honestū. ita in deo non sola bonitas infinita uel hec natura ut hec natura allicit ad amanduȝ. sed ꝙ hec bonitas amauerit me cōmunicādo se mihi secūdario hec allicit. ꝛ in isto gradu amabilitatis pōt poni omne illud in quo inuenit̄ rō amabilitatis ꝛ pōt se demonstrare redamare siue causando siue imparando siue disponendo ad beatificandū. ita ꝙ int̄ hec non sit distinctio. nec charitas respiciat magis ultimā ꝙ̄ secundā. nec secundam ꝙ̄ primā. sed omnes sicut rationes quasdam nō solū boni honesti: sed boni cōicatiui ꝛ amantis. ꝛ quia amantis ideo digni redamari. Juxta illud Jo. Diligamus nos inuicē qm̄ ipse pͦr dilexit nos

¶ Tertia rō que est esse obiectū finiens actū non est proprie rō formalis obiectiua. quia naturaliter sequit̄ actuȝ elicitū ꝛ tamē pro quanto semꝑ comitat̄ actū posset poni aliqua ratio obiecti. ꝛ hoc modo diligit̄ inquantū est bonum beatificum diligentis. sicut diceret̄ deus diligere inquantū summe diligit̄. qd̄ non est ex ratione formali obiecti. sed sequit̄ rationē in obiecto concomitantē actū. Exemplū hui⁹ di. trimēbris esset si poneretur vnū qd̄ esset pulcherrimū visibile ex natura rei. secūdo ꝙ illud daret virtutē visiuam oculo qua videretur. tertio si esset quietans visum inquantū attingit̄ ab oculo per actū videndi. qui est rō formalis terminandi amorē visiuum si visus posset amare tale obiectū

¶ Prima ratio qua visus tendit in obm̄ est prima rō talis nature ꝓ eo ꝙ in tali natura est pfecte rō obiecti adequati tali potentie quantum pōt esse in aliquo. Secundo est quedam ratō alliciens ad amanduȝ pro quanto cōicauit se huic: dando potentiā videndi. Tertio est rō cōcomitans actū in quo pfecte quietat̄ visus absolute. igit̄ prima rō in visu respectu amare si posset amat̄ eēt rō hui⁹ nāe minime ꝛ impropꝛījssime rō ei⁹ ꝙ attingit̄ ꝑ actū. Ex q̄ videt̄ sequi ꝙ impropꝛījssime dicūt dicentes deuȝ inquātum est obiectū beatificū esse obiectum charitatis. si intelligant per beatificū respectū actualē. inquantū. s. terminat respectū actus beatificādi. Si autē intelligant respectū aptitudinalē. tūc sicut argutū est illa non est rō terminandi nisi quia nā est rō terminandi.

De tertio articulo

Thomas

ponit̄ ꝙ nā non sufficit ad actū istū sine habitu infuso. primo quia nā determinat̄ ad vnū. determinat̄ aūt ad esse proprium appetenduȝ. ex secūdo de generatione. igit̄ nō pōt appetere sui non esse. ꝛ hoc quocunq; posito nisi dicat̄ ꝙ determinet̄ ad appetendū sui esse tm̄ cōditionaliter. quod non videt̄ probabile. igit̄ quecūq; nā intellectualis magis determinat̄ ad appetendum se esse ꝙ̄ ad

appetendū deū esse. quia ad appetendū se esse determinat̄ tanq̄ ad vnū naturale ad cuius oppositū nō pōt inclinari q̄cunq̧ cōditione posita circa aliud. quia tunc nō appeteret se nisi cum ꝯditione. ¶ Preterea naturalis appetitus nō videtur esse nisi respectu coueniētis appetenti. ꝛ per ꝯn̄s est primo respectu illius cui appetit̄ coueniens. illud ē ipse amās sed si est primo respectu eius nō pōt esse magis respectu alterius. ¶ Cōtra hoc arguit̄ primo. quia pars magis diligit esse totius q̄ esse sui ipsius. qd̄ declarat̄ ꝛ in maiori mundo ꝛ in minori. In maiori. quia aqua ascendit ne fiat vacuū in vniuerso. sicut patet multis expimentis. qd̄ tamē est cōtra naturalē inclinatōnē particularē hui᷒ nature aque. sed vincit̄ ab inclinatōne nature vniuersal̄. saluat̄ n. in hoc bonū totius vniuersi. s. ꝯtinuitas partiū eius. ad qd̄ bonū ut uidet̄ in isto exemplo. magis inclinat̄ aqua q̄ ad suū bonū particulare. patet etiā in minori mundo. q2 magis exponit se manus ad saluandū caput q̄ se uel aliud membrū tanq̄ magis appetēs salutem capitis q̄ aliorū. ꝛ in hoc magis q̄ sui ipsius ex h̄ ultra. cū quelibet creatura sit pticipatō bonitatis diuine. magis appetit eē boni dei q̄ sui ipsius. ꝛ p ꝯn̄s nā rōnalis poterit ex nālibus magis diligere bonū diuinū q̄ aliud qd̄cūq̧. ¶ Preterea. nā rōnalis sūme diligit beatitudinē. sicut colligit̄ ab Aug. 13. de tri. c. 5. sed nō magis diligit beatitudinē q̄ obiectū beatificū. igit̄ sūme diligit obm̄ beatificū. igit̄ sup omnia ꝛ sup se. ¶ Cōfirmat̄. q2 desperās ꝛ occidens seipm̄: odit suū esse. ꝛ tn̄ nō odit beatitudinē. quia appetit eā si posset eā hr̄e. igit̄ plus amat beatitudinē. ꝛ p ꝯn̄s obm̄ beatificū q̄ seipm̄. ¶ Iste rōnes nō cogūt. pma. n. q2 exēpla illa non ōn̄dūt ꝓpositū. solū. n. ōn̄dūt q̄ totum diligit magis bonū sui ipi᷒. uel ptes pn̄cipales q̄ minus pn̄cipales. p3 in p° ex°. quia impossibile est aquā se mouere ad

sursū ꝓpter qd̄cunq̧ bonū vniuersi. q2 ex quo habet formā nālem q̄ determiata est ad vnā actionē: illa forma manēs eadem numero nunq̄ pōt esse rō formalis agēdi opposita. ipsa igit̄ aqua nō se mouet sursū. sed solū mouet̄ ab aliq̄ mouēte extrinseco cui etiā nihil cōfert quātū est ex nā sua violenter. igit̄ mouet̄ cōparando ad ꝓpriā nām aq. ps igit̄ illa nō amat bonū toti᷒ plusq̄ suū. nec ex amore saluat totū. sed totū siue virtus regitiua in toto cui attribuunt̄ ptes vniuersi mouet quālibet ptē vniuersi sicut cōgruit bn̄ eē toti᷒. ex h̄ igit̄ nō habet̄ nisi q̄ totū vniuersū magis diligit bn̄ eē totius q̄ bn̄ eē ꝓpriū hui᷒ ptis. ¶ Idē etiā habet̄ ex alio exēplo. nō. n. man᷒ ex suo appetitu exponit se ꝓ toto corpore. sed hō hn̄s illas ptes vnā tanq̄ pn̄cipalē. ꝛ aliā tanq̄ minus pn̄cipalē, exponit minus pn̄cipalē: quā pōt amittē sine piculo totius ad saluandū totū. ꝛ aliquā ptem pn̄cipalē quā nō pōt pdere sine piculo totius. ꝛ ita potes hr̄e in ꝓposito q̄ deus magis diligat bn̄ eē vniuersi q̄ bn̄ eē vni᷒. uel bn̄ eē partis pn̄cipalis q̄ alterius minus pn̄cipalis. sed nō potes habere q̄ aliq̄ pars vniuersi magis diligat bonū alterius partis quantūcunq̧ principalis uel totius q̄ suū esse ꝓpriū sicut in illis exemplis pars sibi dimissa ꝛ cōsiderata s̄m inclinationē suā. nunq̄ exponit se ad nō esse ꝓ alio. ¶ In h̄ etiā peccat similitudo. quia ꝛ si uerū eēt qd̄ accipitur de partib᷒ istis: iste sunt aliqd̄ totius realiter ꝛ in saluando totū saluāt seipm̄ inquantū habent esse in toto. nō sic autē creatura est aliquid dei quasi ptialiter. licet sit aliquid dei ut effect᷒ uel participās ipm̄. ¶ Secūda ratio de beatitudine non cōcludit. quia procedit tm̄ de affectione cōmodi. nam inter concupita ipsi amanti beatitudo maxime cōcupiscitur. sed nō maxime diligitur imo illud cui concupiscit̄ magis diligit̄ sicut finis: eo qd̄ est ad finem. ¶ Similiter qd̄

assumit̃ ꝛ beatitudine nõ est verum nisi loquendo de ipsa in vniuersali nõ deter minando illud in quo cõsistit. ꝛ ex h̃ nõ habet̃ ꝙ aliquid diligat aliud a se plus ꝙ̃ se. quia nõ determinat̃ ꝙ illud i quo est beatitudo sit aliud ab amante.

Istis igitur rõnibus non innitendo pono alias duas rões ad cõ clusionẽ principalẽ. prima est ista ratio nãlis oñdit nature intellectuali eẽ aliqͩ sũme diligendũ. q2 in oibus actibus eẽn tialiter ordinatis est aliqͩ supmũ. ꝛ ita aliqua dilectio supma ꝛ ita supmũ ob iectũ sic diligibile. rõ aũt nãlis nõ oñdit aliud a bono infinito esse sũme diligen dũ. q2 si sic. igit̃ charitas inclinat oppo sitũ eius qͦ dictat rõ recta. ꝛ ita nõ eẽt virtus. igit̃ dictat solũ sũmũ bonũ infi nitũ esse sũme diligendũ. ꝛ p ꝯñs volun tas hoc põt ex puris nãlibꝰ. nihil. n. ꝑt intellectus recte dictare: in qͦ dictatum nõ possit volũtas nãlis nãliter tendere. al's volũtas eẽt nãliter mala uel saltem nõ libera ad tẽdendũ in qͩlibet ꝭm illã rõnem boni ꝭm quã oñdit̃ sibi ab intel lectu. Et h̃ est qͦ arguit̃ in spãli de ange lis. q2 i statu inocẽtie nõ fuerũt nõ recti. q2 tũc nõ potuerũt hr̃e actũ non rectũ. potuerũt autẽ hr̃e aliquẽ actũ elicitũ ꝛ supponendͦ ꝙ habuerũt. ꝛ h̃ rectũ ꝛ nõ potuit esse aliqͥs actus rectus diligendo se sup omnia. g̃. ¶ Preterea. 9. ethi. vult ph̃s ꝙ fortis politicus scd̃m rectã ratio nem debet se morti exponere pro bono reipu. ph̃s tamen poneret talem habitu rum aliqͦ premiũ post hanc vitã. sicut patet ex multis locis in quibus dubitat animã esse imortalẽ. ꝛ magis videt̃ de clinare ad partẽ negatiuã. saltem si qui libet seqẽdo rationẽ naturalez dubitat de vita futura. propter eam non debet exponere se morti. sed si debet exponere se hoc est. quia in non exponendo est cer tissima amissio boni virtutis. ergo cir cumscripto omni premio futuro: hoc ẽ consonum recte rationi ut fortis politi cus velit se non esse: ne pereat bonũ rei pu. scd̃m aũt rectã rationẽ magis est di ligendum bonũ diuinũ ꝙ̃ bonũ alicuꝰ particularis. igit̃ scd̃m rectã rationẽ qui libet debet velle se nõ esse propter bonũ diuinũ. ¶ Dicit̃ h̃ ꝙ fortis in exponẽdo se morti propter bonum virtutis experi tur maximũ bonũ virtutis ꝛ maximaz delectationẽ. ꝛ ꝓpter hec bona licet bre uia debet eligere talẽ actũ. melior est. n. vnus actus excellẽs ꝙ̃ quotcũqz remissi in hoc. igit̃ fortis politicus nõ eligit suũ nõ esse. sed optimũ esseꝰ scd̃m esse virtu tis. quia scd̃m rectã rationẽ magis ẽ eli gendum nõ carere vno actu virtutis ꝙ̃ non carere multis aliis cõmodis. Con tra hoc. simpliciter magis amat̃ illud ꝓ cuius salute volo aliud nõ eẽ uel cui ne male sit volo aliud nõ esse. sed talis for tis ne male sit reipu. vult se ꝛ actũ virtu tis nõ esse. igitur simpliciter magis dili git bonum publicum qͦ vult saluari ꝙ̃ se. uel actũ virtutis. pro cuius salute nõ se exponit. sed pro salute reipu. ꝛ ita stat argumentũ. ¶ Addit̃ quedam persuasio theologica. quia si nullus potest haber̃ actuz virtutis pfectũ diligendi deuz sup omnia ex puris naturalibus. igitur qui inueniret se pronũ ad talẽ actum posset scire se esse in charitate. quia sine chari tate non est talis pronitas. cõsequens est falsum. ergo.

Quantum ad illuz articulũ propter istas duas rationes de cõformitate voluntatis ꝛ rationis recte ꝛ de forti politico. concedo conclusionẽ ꝙ ex puris naturalibus potest quecũqz voluntas saltem in statu nature institu te diligere deũ super omnia. ¶ Ad cuius declarationẽ primo expono qualiter sit intelligendũ illud super omnia. ¶ Secũ do qualit̃ ad hoc teneat̃ creatura ratio nalis. ¶ Tertio ꝙ hoc nõ obstante habi tus charitatis est necessarius ꝛ ad quid.

2o̅ dilig[ere] deu[m] sup[er] o[mn]ia de charitat[e] doctor[um]

De primo dico q[uod] illud sup[er] o[mn]ia: pot[est] intelligi extensiue. puta q[uod] pl[us] diligat deu[m] q[uam] o[mn]ia alia. et citi[us] vellet o[mn]ia alia no[n] e[ss]e q[uam] deu[m] no[n] esse. et intensiue puta ex maiori affectu vult deo bene esse q[uam] alicui alteri. De p[ri]mo me[m]bro co[n]cedit co[mmun]iter q[uod] nihil aliud a deo nec o[mn]ia simul su[n]t eque app[re]cianda sicut de[us]. De secu[n]da ponit vna di. q[uod] amor excedit amore[m] uel q[uia] feruentior siue tenereor. u[e]l quia fortior siue firmior. et dicunt isti amores sese excedere sicut mater dicit tenerius et ardenti[us] diligere filiu[m]. pater vero fortius et firmi[us]. q[uia] maiori p[er]iculo se exponeret p[ro] amore filij. hoc mo[do] di[cit] q[uod] dilectio dei deb[et] e[ss]e sup[er] o[mn]ia quantu[m] ad firmitate[m]. ne. s. aliq[ui]d aliud possit ad hoc euellere. sed no[n] oport[et] q[uod] sit ad feruore[m] et teneritudine[m] et dulcedine[m]. quia aliq[ua]n[do] inuenit se q[ui]s feruentius diligere creatura[m] q[uam] al[iu]s deu[m]. Co[n]firmat[ur] hoc. quia si posset pro statu isto utroq[ue] mo[do] diligere deu[m] sup[er] o[mn]ia. igit[ur] posset implere illud p[re]ceptu[m]. Deutro. 6. di. do. de. tu. etc. cuius oppositu[m] habet[ur] in l[itte]ra a magistro et Aug. qui nolu[n]t q[uod] hoc p[re]ceptu[m] sit. nec q[uod] teneamur illud implere: sed q[uo]d implebimus. Co[n]tra ista[m] di. arguit[ur]. q[uia] solu[m] hoc magis diligit[ur] q[uo]d firmius diligit[ur]. h. n. magis diligo cui min[us] volo malu[m] accidere. et pro cuius bono saluando magis me expono ex amore. q[uia] expone[re] sequit[ur] amore[m]. et h[oc] loque[n]do d[e] amore q[ui] e[st] actus volu[n]tatis. no[n] de illo q[ui] e[st] passio appetitus sensitiui. et si aliq[ui] igit[ur] dicant[ur] diligere feruenti[us] uel teneri[us] q[ui] t[ame]n firmi[us] no[n] dilig[un]t hoc no[n] e[st] ex aliquo excessu amoris intellectiui in eis. sed forte alicuius passionis amoris sensitiui. sicut aliq[ui] qui dicunt[ur] deuoti sentiu[n]t aliqua[m] maiorem dulcedine[m] q[uam] alij m[u]lto solidiores i[n] amore dei qui in centuplu[m] promptius sustinerent martyriu[m]. nec dulcedo e[st] act[us] volu[n]tatis elicitus. sed passio q[ue]da[m] actui retributa qua deus allicit et nutrit paruulos ne deficia[n]t in via. Dico igit[ur] q[uod] ill[u]d sup[er] o[mn]ia debet intelligi utroq[ue] mo[do]. sicut enim teneor diligere deu[m] super o[mn]ia alia extensiue. ita etiam maiori affectu q[uam] aliquod aliud. et dico maiori simplicit[er]. q[uia] .s. magis repugnat effectui opposito. q[uia] facilius posset inclinari ad opposit[um] dilectionis cuiuscunq[ue] alterius q[uam] dei. Q[uo]d addit[ur] de illo p[re]cepto. quia pari ro[ati]o[n]e fuisset dandu[m] preceptu[m] de visione dei no[n] ut impleret[ur]: sed ut scirem[us] quo esset tendendum cu[ius] oppositu[m] satis p[ate]t. Dico igit[ur] q[uod] illud preceptu[m] extensiue et intensiue s[ecundu]m via[m] predicta[m] po[tes]t impleri in via. sed non quantu[m] ad om[n]es conditiones que exponunt[ur] p[er] illas additiones ex toto corde et ex tota anima etc. quia no[n] po[tes]t esse i[n] vita ista tanta recollectio viriu[m] ut amot[is] impedimentis possit volu[n]tas tanto conatu ferri. qua[n]to posset si vires essent vnite et no[n] impedite. et q[uantum] ad tale[m] intensione[m] actus expulsis impedimentis et recollectis viribus debet intelligi dictu[m] Aug. et magistri q[uod] preceptu[m] illud non implet[ur] in via. nam pronitas viriu[m] inferioru[m] p[ro] statu isto impediu[n]t superiores ab actib[us] perfectis.

Quantum ad secu[n]dum dico q[uod] illud preceptu[m] affirmatiuu[m] Deut. 6. et Math. 20. di. do. de. tu. etc. non tantu[m] obligat semper ad oppositu[m] fugiendum. ne. s. insit actus odij. sed obligat pro aliqua[n]do ad actum elicitum. quia ille actus est circa finem ex cu[ius] bonitate desce[n]dit omnis bonitas moralis in actibus que est ad finem. sicut igitur homo tenet[ur] habere alique[m] actum illius precepti circa finem gratuite diligendu[m]. qua[n]do aute[m] sit hoc forte determinauit hoc illud preceptum diuinu[m]. sanctifica sabbatum. et maneat vnusquisq[ue] apud se. i. recolligendo se et asce[n]dendo ad deu[m] suum. et ecclesia specificauit quantu[m] ad missam audienda[m] in die dominico de conse. di. ij. missas. no[n] est aute[m] simile de precepto diligendi proximu[m] sicut patebit di. sequenti.

De tercio dico sicut dictū est di. 17. primi li. q̄ ille habit' charitatis quātū ad sb̄am actus dat aliquā intensionē ulteriorē q̄ eadē potētia et ex equali conatu dar posset actui suo et quanto potētia creata ē pfectior. tanto plus deficit in actu si nō habeat charitatē corrñdentē sibi fm pportionē. dico arismetricā. quia fm geometricā est equalitas. quantū. n. deficit volūtas minor si non habet charitatē sibi pportionabilē. tantū deficit volūtas maior geometrice si nō habeat charitatē sibi proportionabilē. Quantuz uero ad illā circūstantiā actus que est esse acceptū deo dictū est in pmo ubi. s. q̄ h est a charitate principalit' et minus principalit' a voluntate. vniformit' igit sicut ibi dictū est de necessitate habituū pter act' et pcipue charitatis quantū ad aliqd qd ē ꝯ circūstātia actus. quantū aūt ad sb̄am actus dico sicut dictū est illic. Quantū etiā ad hāc cōditionē habit'. s. q̄ ipse sit infusus. Dico sicut prius dcm̄ est de fide et spe q̄ nō pōt pbari p rōnem nālez esse tales habitus infusos: sed solū fide tenet et cōgruitas bona apparet. quia quantū ad actus circa deū imediate pbabile est q̄ nō possit pfectissime pfici supma porcio nisi imediate a deo.

Ad primum argumentuz pncipale cōcedo q̄ charitas proprie pōt dici amicicia. licet nō oio accipiēdo amiciciaz stricte sicut accipit phs ibi. sed aliquantulū extendēdo. sicut fm intentionez eius ad deū ē aliqd excellētius amicicia. illa. n. excellētia obiecti nō tollit qd est pfectionis in obiecto. sed illud qd est impfectionis. honestas qppe in diligibili et redamatio in dilecto: sunt cōditiones p se in diligibili. nō quidē impfectiōis. imo nō esset pfectior si nō redamaret. sed equalitas in istis est cōditio concomitās. deus aūt habet honestatē et redamationē sic amationē. et excellentius pōt esse amicicia ad ipm: ita ut dicat sup amicicia. Et si arguit q̄ equalitas est rō amicicie. verū est supposita honestate q̄ est pma rō amabilis. equalitas autē est rō amicicie stricte. sed excellentia ē rō habitus magi similis uel pfectioris q̄ sit amicicia. talē in pposito voco charitatē. Ad 2m dico q̄ nō solū ex charitate pōt deus sup oia diligi. sed ex nālib' saltē in statu nāe institute. et ad illud pncipiuz phi. di. 9. eth. Dico q̄ debz intelligi quantū ad innotescentiā. innotescit quippe amicicia ad alterū qn̄ appeto alteri similia his q̄ mihi. sed nō quantū ad p se rōnem. qsi nō sit alia amicicia. iamicicia tn̄ stricte accepta q̄ est inter equales ibi siquidem amicicia ad se est mēsura amicicie ad alterū et nō ecōuerso. Et cū arguit ibi de vnitate. Dico q̄ due cōditiones concurrunt in obiecto amabili. s. vnitas et bonitas. et licet vnitas qnq3 supet vnitatem tamē bonitas ex alia parte recōpensat. Ad tertiū concedo conclusionē: nec tamen superfluit charitas ut dictuz est. Ad quartū dico q̄ nō potest acquiri ex actibus aliquis habitus eiusdem speciei cū charitate. licet possit acquiri aliqua amicicia tendens in deū sub eadem ratione obiecti et etiam p actū similem quia sup oia diligēdo. quecūq3 eniz nā nō pōt esse ab aliq efficiēte eiusdē speciei cū efficiēte alterius. nō est eiusdē speciei cum illa alia sicut est in pposito.

Ad duo argumēta

Pro pmo mēbro in articulo de obiecto formali charitatis. Ad primū dico q̄ illa positio duorū deorū destruit nām charitatis. quicūq3. n. habitus ex se tendit in vnū ponere ipm tendere in plura est ponere ipm nō esse ipm. sicut si aliqs habitus pprius simplicit' primi pncipij ponerer esse alterius pmi principij: esset ponere hunc habitū esse hu' obiecti ut pprij et non proprij. ita dico in pposito

ꝙ plures esse deos includit utrūq3 esse diligendū ex charitate ⁊ neutrū. ¶ Ad aliud dico ꝙ non est simile de magis ⁊ minus in aliquo ordine ⁊ de supremo i illo ordine quo ad om̄e extrinsecū operans circa illa illius ordinis. pōt.n. operatio alicuius necessario requirere sup̄mum ut sit ꝑfectissima. ⁊ tamē nō necessario habet ordinē3 ad alia ordinata in illo ordine. Exemplū in coloribus. non p̄t esse ꝑfectissima visio nisi ꝑfectissimi coloris. ⁊ tn̄ nō oportet necessario ꝙ sit ꝑfectior visio circa colorē ꝓpinquiorē3 illi. ⁊ rō est quia rō quietationis ex parte ꝑfectissimi coloris est rō totalis eius. que in alio est diminute. ⁊ ideo licet in proposito vnū aliqualiter excellat alterum. in nullo tamē est rō quietandi. lic3 potentia naturaliter sit libera. licet ḡ solum infinitū bonū quietet voluntatem ⁊ hoc inquantū infinitū bonū. nō tamē oportet quodlibet bonū finitū s̄m gradum suū in bonitate magis ⁊ minus q̄etare. quia isti gradus sunt accidentales ꝑ cōparationē ad extrinsecū q̄etandu3.

HIc queri pōt Circa istā. 28. di. in qua magister agit d̄ diligēdis ex charitate querit̄ vnū. vtrū. s. eodē3 habitu sit diligendus ꝓximus quo diligit̄ de⁹. ¶ Ꝙ nō. quia vnius habitus est vnū obiectum formale. in deo autē ⁊ ꝓximo est alia rō formalis bonitatis. ¶ Preterea ille habitus quo diligit̄ deus est habitus theologicus. igit̄ respicit solū deū ꝓ obiecto nō aūt aliq̄d creatū. Rn̄det̄ ꝙ hoc uerū est principaliter. tamen respicit aliud ꝓut attribuit̄ ipsi deo. ¶ Cōtra. si attributio sufficeret: igit̄ omniu3 possit eē vnus habitus intellectualis ⁊ etiā appetitiuus. quia omnia attribuunt̄ ad vnū similiter omnes virtutes morales attribuunt ad vnū. s. ad felicitatē tanq̄ ad ꝑ se appetibile. ¶ Preterea ad principale. alius est habitus principij ⁊ cōclusionis igit̄ similiter in appetitiuis alius est habitus finis ⁊ eius q̄d est ad finē. charitas est finis. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. i. can̄. Jo. 2. c. Hoc mandatū habemus a deo ut qui diligit deum: diligit ⁊ fratrem suum.

Hic sunt tria uidēda. primo qualiter ille habitus quo diligit̄ deus respiciat proximū. ¶ Secūdo de habitu habendo circa proximum. ¶ Tertio quis sit ille ꝓxim⁹. ¶ De p̄mo dico ꝙ charitas sicut tactū est di. 17. primi. dicit̄ habit⁹ quo deus habet̄ carus. posset aūt haberi carus aliq̄ amore priuato q̄ amans nollet habere cōdiligētē. sicut in zelotipis habentib⁹ mulieres caras. sed ille habitus nec eēt ordinat⁹ nec ꝑfectus. nō quidē ordinat⁹. quia de⁹ qui est bonū cōe nō vult eē bonū priuatum alicui⁹. nec s̄m rectā rōnem deb3 sibi appropriare istud bonu3 cōe. ⁊ ideo amor ille inclinās ad hoc bonū ut ad bonū ꝓpriū nō condiligendu3 nec habendū ab alio: esset inordinatus: eēt etiā imꝑfect⁹ quia ꝑfecte diligens vult dilectū diligi. sicut p3 ꝑ Ricar. igit̄ deus infundens habitū quo anima ordinate ⁊ ꝑfecte tēdat in ip̄m dat habitū q̄ habeat̄ car⁹ ut bonum cōe ⁊ ꝯdiligendū ab alijs ⁊ ita habitus ille qui ē dei inclinat etiā ad velle ipsum haberi carū ⁊ diligi ab alio. saltē cuius amicicia sit ei grata uel nō displicens pro tūc pro quando est grata. sicut igit̄ ille habitus inclinat ad diligendum deū in se ordinate ⁊ ꝑfecte. ita inclinat ad velle eū diligi a se ⁊ a quocunq3 alio cuius amicicia sit grata ei. ¶ Ex hoc p3 qualiter habitus charitatis sit vnus. q2 nō respicit p̄mo plura obiecta. sed solu3 deū respicit pro primo obiecto ut in se bonū primū. ⁊ secūdario velle eū diligi ⁊ ꝑ dilectionē haberi a q̄cunq3 quantū est in se. quia in hoc est ꝑfecta ⁊ ordinata dilectio ei⁹: ⁊ hoc volēdo: diligo me ⁊ proximū ex charitate volēdo mihi ⁊ sibi velle ⁊ ꝑ dilectionē habere deū in se

qȏ est bonũ simplicit iustitie. ita ꝙ ꝑmũ obiectũ est solus deus in se. omnia autẽ alia sũt q̄daȝ obiecta media quasi actuũ reflexorũ mediantibus quib' tendo i infinitũ bonũ qȏ est deus. idem aũt est habitus act' recti ⁊ reflexi. ¶ Cõtra h̄ obijcitur. quia nõ eodẽ habitu intelligo deũ ⁊ aliũ intelligẽ deũ. igit̃ a simili nõ eoȏ volo deo bñ eẽ ⁊ aliũ velle deo bñ eẽ. ¶ R̄ act' sup quẽ fit reflexio p̄t significare nominaliter. ⁊ tũc significat actũ suũ scȏm quidditatẽ. uel verbaliter ⁊ tunc significat actũ suũ ut in supposito uel ut ꝯcernentẽ suppositũ. primo mõ vniuersalit̃ eodem habitu pȏt elici actus ⁊ fieri reflexio super illũ nõ solũ in intellectiuis. sed in appetitiuis. quo eni intelligo aliquid intelligo intellectionẽ illius siue inherentẽ mihi siue alteri. secundo modo exprimit̃ ꝑ infinitũ. ⁊ tunc si cõparat̃ ad velle nõ necessario accipit̃ sub rõne presentis. possum. n. velle te currere: licȝ nõ pro nũc sed pro al's. ¶ Si aũt cõparetur ad scire. quia sciẽtia nõ est nisi respectu veri: nõ reflectit̃ sup actũ sic significatuȝ nisi actus insit supposito cui significat̃ inesse. ⁊ quia possibile est in me esse sciẽtiam actus recti ⁊ reflexiui in se absq̧ h̄ ꝙ actus ille inexistat alij a me. ideo non habeo actũ reflexuȝ illius suppositi sup actũ istũ ut significatũ verbalit̃ ⁊ dictũ de aliquo supposito. pȝ igit̃ ꝙ licet non eodẽ sciam deũ ⁊ sciam te scire deũ. tam̄ eodẽ volo deũ ⁊ volo te velle deũ. ⁊ in hoc diligo te ex charitate. quia s̄m hoc volo tibi bonũ iustitie. ⁊ s̄m hoc nõ assignat̃ proximus quasi secundũ obiectũ charitatis. sed quasi omnino accidẽtale obiectũ. quia ut aliq̄d potens cõdiliger̃ mecũ perfecte ⁊ ordinate dilectũ. ⁊ ad h̄ eũ diligo ut condiligat. ⁊ in hoc quasi accidentaliter eum diligo non propter eum sed propter obiectum qȏ volo ab eo condiligi. ⁊ volẽdo hoc ab eo diligi. volo sibi simpliciter bonuȝ. quia bonũ iustitie.

De secundo dico ꝙ sicut negatio cõclusionis non necessario arguit negationeȝ principij. sed pȏt stare cũ assertione principij. quia nõ oĩs error circa conclusionẽ destruit assertionem principij. ita etiã nõ necessario seq̄tur ex dilectõe infiniti boni dilectio boni finiti. nec in actibus sequit̃ ex natura rei destructio dilectionis dei ex destructione dilectionis ꝓximi. ⁊ hoc siue itelligat̃ destructio dilectionis cõtrarie uel cõtradictorie. ⁊ multo magis ex natura habitus nõ esset cõtradictio ꝙ eẽt respectu dei ⁊ nõ respectu proximi. est igitur iste habitus circa aliud quatenus preceptũ est datũ de diligendo illud aliud. ⁊ ad illũ actũ oportet uti illo habitu. aut saltem nõ cõtra agere illi habitui. alioquin destrueret̃ act' ⁊ habit' circa deũ. nõ quidẽ ex natura ꝯdictionis sed ꝑ naturã demeriti. transgressio eni precepti nõ corrumpit positiue habitũ nec actuȝ diligendi deũ. sed demeret̃ ut deus se substrahat. ⁊ sic nec habitus nec actus posset inesse. quia quantũ est ex parte habitus ille est talis ꝙ ex nã sua natus est inclinare ad amandũ non priuate. ⁊ ideo actus amandi priuatus qui. s. destruit amare ꝓximũ nullo modo pȏt eẽ talis habitus. ⁊ i hoc apparet magna ꝑfectio hui' habitus. quia etsi zelus acquisitus possit esse maior q̄ꝫ minima charitas infusa quantũ ad intensionẽ actus eliciendi hincinde. tamen ille habitus infusus quia ordinatus ⁊ ꝑfectus in genere habituũ appetitiuorũ nõ pȏt esse dei nisi ut boni cõis ⁊ cõdiligendi. ideo nõ pȏt esse principiũ alicuius actus quo diligatur deus cũ cõtrario dilectionis ꝓximi. patet igit̃ de actu qualit̃ est necessarius ex nã habitus si aliquis debeat elici de illo habitu. hoc tamẽ intelligẽdo ꝙ nõ pȏt elici ut priuatus nec ut ꝯrius actui circa ꝓximũ. ex nã etiã precepti supadditi habitui oportet elicere actũ circa ꝓ

ximū positiue. uel saltem non contrarie ne. s. demereat ds corruptionem habit͛ qui est circa deum.

Quantuz ad tertiū

dico q̄ ꝓximus ē q̄libet cuī amicicia ē grata dilecto .ut. s. ab eo diligat͛. nō eni debeo sūme dilectū a me velle diligi ab aliq̄ cuius dilectio nō est sibi grata ⁊ a q̄ nō vult diligi. quia igit͛ certū ē btōꝝ dilectōꝫ eē deo gratā. absolute debeo velle ipsū ab eis diligi. ⁊ qꝛ de q̄cunqꝫ viatore signato ē dubiū. debeo hoc sibi velle ex cōditione. s. si placet ei ab eo diligi. ul͛ qn̄ placet ei ab eo diligi. circa viatores aūt in cōi. qꝛ semp supponendū ē eē aliq̄s sibi gratos pōt hr̄i absolute act͛ volendi deū ab eis diligi.

Ad primum

argumentuz ꝑꝫ quō hic ē vnū obm̄ tm̄. ⁊ cū ꝓbat͛ q̄ sit alia ratō bonitatis in deo ⁊ in ꝓximo. dico q̄ rō bonitatis ꝓximi non est rō terminādi actū: sed tm̄ rō bonitatis diuine. qꝛ si in bonitatē ꝓximi tendat: hoc non est nisi actu reflexo qui semp ulteri͛ tēdit in obiectū actus recti. sicut prius dcm̄ ē. ¶ Ad 2m ꝑꝫ ꝑ idē. qꝛ h̄ virtus hꝫ ꝑ obiecto q̄etatiuo tm̄ deū. tñ ꝑ obiecto ꝓxio i actu reflexo pōt hr̄e aliq̄d creatū. ⁊ ita forte visio in prima poterit hr̄e ꝑ obiecto aliq̄d creatū. nō tñ sistēdo ibi: sed ulterius tendendo in deū. ¶ Ad tertiū dico q̄ per habitū ṗncipij tendit͛ in principiū scōm ꝓpriā veritatē quā hꝫ ex terminis. ⁊ ꝑ habitū cōclusionis tendit͛ in cōclusionē ƀm ꝓpriā veritatē eius quā hꝫ ex terminis aliā a veritate principij. nō sic in ꝓposito. sed tm̄ est vna bonitas que ē rō tendendi. nō. n. mouet me plus bonitas ꝓximi q̄ festuce. si festuca posset deū diligere. si eni pfecte diligo eū: volo eū diligi ab omnipotēte diligere eū ordinate. cuius dilectio ei placet. nec est generaliter simile in obiectis intellectus ⁊ ostensis. ⁊ in obiectis volūtatis ⁊ affectiuis.

Post predicta

de ordine charitatis. Circa istā. 29. di. in q̄ magr͛ agit d̄ ordine diligendi ex charitate. Querit͛ vnū utrū. s. q̄libet teneat͛ maxime diligē se post deū. Q. nō. 9. ethi. vitupat͛ amatoꝛ sui. ⁊ multa ibi de h. ¶ Preterea Grego. in omel. sup illud Luce. Misit illos binos. nemo ad seipm ꝓprie charitatez hr̄e dr̄. sed dilectio in alterū tēdit ut charitas dici possit. ¶ Cōtra. mēsura est pfectioꝛ mēsurato. sed dilectio sui est mēsura dilectōis ꝓximi. Juxta illō Math. Diliges ꝓximū tuū sicut teipsum.

Ex dictis.

In q̄ōne ṗcedenti ꝑꝫ solutō hui͛ q̄ōnis. Charitas. n. ex hoc q̄ ē ṗncipiū tendendi in deū actu directo: est ṗncipiū reflectēdi sup actus illos q̄bus tēdit͛ i deū ⁊ in hoc sicut dictū est ibi ē ṗncipiū volendi cuilibet potēti diligere deū q̄ diligat ipm. inter oēs autē actus eiusdeꝫ rōnis tendentes in deuz charitas est principium imediate reflectendi sup actū quē elicit habens charitatē quo tendit ⁊ diligit deū. igit͛ post deum imediatissime vult quis ex charitate se diligere illud q̄ tendit in deū. s. se diligere deū. ⁊ hoc volendo diligit se. quia diligit sibi bonum iustitie. igit͛ imediate post deū tenetur se diligere ex charitate. ¶ Hoc confirmat͛. quia pensatis rōnibus bonitatis ⁊ vnitates que sunt rōnes diligibilis post bonum infinitū in quo ē perfectissima rō bonitatis. occurrit in seipso alia rō maxima. s. vnitatis que est pfecta idēptitas igitur quilibꝫ inclinat͛ naturaliter ad dilectionē sui post bonū infinitū. inclinatio autem naturalis est recta.

Ad primum argu/

mentuz dico q̄ ph̄s exponit se ibi. quomodo vitupabile est esse imoderatum amatorem sui. non autem moderatum

¶ Ad secundū dico ꝙ omnis diligens se ex charitate diligit se in ordine ad bonum infinitū. quia diligit sibi actū illuz uel habitū quo tendit in illud bonum. ⁊ in hac dilectione tendit in alterȝ. quia in deū tanꝙ in principale obiectū actus ⁊ tñ ad se habet charitateȝ. licet non ut ad obm̄ finale. sed proximū ordinatum ad obiectū ultimū qḋ ē ab eo distinctū.

Hic queri solet

Circa istā 30. di. in qua magr̄ agit de charitate quantū ad pfectōnē meriti. Querit̄ vnū utrū necesse sit ex charitate diligē inimicū. qḋ nō. Luce. x. Phariseo interroganti. quis est meus proxim⁹: rn̄dit xp̄s qui fecit misericordiā cū illo. videt̄ ꝗ determinasse ꝙ solus ille habendus est ꝓxim⁹ qui talia facit. sed inimicus nō facit talia. ꝗ. ¶ P. 3°. reg. 7. sup illud. Fecit mare. Glo. decem ꝑceptis in lege dn̄s oīa que facer̄ debemus expssit. sed ibi nō est aliqḋ preceptū de diligēdo inimicū. ¶ Preterea. Luce. x. glo. quere. ⁊ Aug. sup illō ps. Re. oculos meos. Et math. 5°. Audistis. qꝛ dictū est an odio habebis inimicū tuū. Sed moralia ꝑcepta manēt eadē in noua lege que in veteri. igit̄ manet h in noua lege. ¶ Preterea 2° topicorū. in ꝯrījs tenet ꝯñtia in seipsis. igit̄ si amicus est diligendus inimicus est odiendus. ista eni sunt cōtraria de cōtrarijs. ¶ Cōtra. Mathei. 5. Ego aūt dico vobis diligite inimicos vr̄os ⁊c̄. ⁊ probat illud ibi. quia si diligitis eos qui vos diligūt quā mercedem habebitis. ¶ Preterea. Math. 6. Dimittite. ⁊c̄. ⁊ subiūgit ꝓbationē illi⁹ argumenti. igit̄ quilibet ꝺ necessitate ad hoc tenet̄. ¶ Preterea. Math. 16. In parabola de seruo qui petȳt debitū subiūgitur sic. Et pater vester celestis ⁊c̄.

Respondeo inimicus pōt considerari ꝑ se. i. inquantū inimicus. ⁊ per accidēs inquantū hō. primo mō dico ꝙ inimicus non est tm̄ malus priuatione boni. sed habitu positiuo vitȳ. sicut iiustus dicit nō tm̄ carēs habitu iustitie. sed etiā habens habitū iustitie cōtrariū causatū ex actib⁹ iniustis. sicut habet̄ a Boetio sup ꝑdicamētis. c. de qualitate. hoc mō cuȝ amicicia respiciat bonū v̄tutis in amato ⁊ hoc cōueniens actui virtutis i amāte. inimicicia respicit maluȝ discōueniēs bono qḋ est in eo qui ē inimicus. inimicus ꝗ inquantū talis est malus ⁊ vitiosus. ⁊ per ꝯn̄s nullo modo est sic diligēdus. hoc eni mō odiuit inimicū ꝗ̄ dixit. Deficiāt peccatores a terra. ⁊ iniqui ita ut nō sint. nō sūt quidē inimici siue iniꝗ̄ quia verte impios ⁊ nō erūt. puer. Loquēdo aūt de inimico ꝑ accn̄s. s. de hoc homine qui nūc est inimicus hȝ questio difficultatē. ⁊ illo modo possumus loꝗ̄ de dilectione. uel positiue quasi ꝑ modū actus eliciēdi. uel quasi ꝓhibitiue ꝑ modū actus cōtrarȳ arcendi. secundū ē magis necessariū. quia ꝑcepta affirmatiua magis obligant ne cōtraria eorū fiāt. ⁊ isto mō accipiēdo diligere. s. ꝑ nō odir̄ distinguo ꝙ duplex bonuȝ possum⁹ nō odire sibi. s. bonū sp̄uale. s. quo attingit uel natus est attingere deū. uel aliud bonum indifferēs qḋ pōt ordinari ad illō ⁊ ad oppositū. vbi gr̄a de ꝑmo. ip̄m diligere deū amore amicicie ut est bonuȝ honestū. uel cōcupiscere sibi deū ut ē bonū cōmodi. ipsum audire missas: ꝑdicationē: correctionē: instructionē ꝑ que cōuertitur ad diligendū deū. Exemplū de secundo: ip̄m viuere vita corporali esse sanū: diuitē: fortē. ⁊ hui⁹ ¶ Quantū ad prima bona nō videt̄ ꝙ possim⁹ illa sibi odire uel nolle. quia hoc nō stat cū pfecte diligere deū. s. nolle ipsum condiligi ab alio cuius amicicia non noscit ei displicere. ⁊ hoc ꝯdiligi tam rōne boni honesti. s. propter se. ꝙ rōne boni cōmodi eius. nec pari ratione stat cū pfecte diligere deū nolle. alȳ illa ꝑ que inducatur ad ꝯdiligendū deū. Sed de alȳs bonis

indifferentib' videt ꝙ possim odire illa proximo. tū quia possum ordinate odire uel nolle illa mihi. tum etiā quia ille pōt ordinate nolle sibi ea. ⁊ quecunqꝫ ipse pōt ordinate nolle sibi ul' ego mihi si essem talis qualis est ipse. possuꝫ sibi ordinate nolle. assumpta patent. possū enim ordinate nolle mihi diuitias: sanitatem. ⁊ vniuersaliter necessaria ad vitam corporalē. ⁊ hoc dupliciter. uel cōtēnendo ea: sicut si fiam paup voluntarie. uel volendo deū infligere illa mihi ꝓpter peccata mea uel volūtate consequente ut si sint inflicta acceptare ea ⁊ gaudere de his iam inflictis. ¶ Cōsimilit ꝗ possum tot modis uelle opposita coꝝ sibi ut paupertatē voluntariā. ⁊ ita carere diuitijs infligi sibi a deo aliq̄ mala ad correctionē si crederē ipsum p talia cōmoda semper addere ad peccata sua possum velle sibi opposita illoꝝ cōmodorum. ¶ Et quo ad hoc cōformiter est dicenđ de bonis fortune ⁊ de bonis corporis. ¶ Sed de vita corporali videt dubium an possim illam sibi odire ul' nolle. ⁊ videt ꝙ sic. tum quia iudex in causa criminali potest iuste sentētiare ꝯtra eum. actor etiā in eadem causa pōt licite agere contra euꝫ. uterqꝫ igit pōt velle effectum illius sententie qui effectus est occisio rei. Similiter si quis impugnet ecclesiam cū talis quantū est in se impediat bonū cōmune. s. pacem ecclesie: ut bonū cōmune saluet videt ꝙ aliqs possit ordinate velle tali persecutori mortem corporalem.

Quantum ad hoc

dicit ꝙ nō potest quis absolute velle ꝓximo mortem corporaleꝫ uel nolle sibi vitam. quia post mortē nō est penitētia ut tenet nec cōuersio ad diligendū deū. sicut est post priuationē diuitiaꝝ ul' fortitudinis ⁊ taliū. imo priuatio taliū pt esse occasio penitentie. nō aūt priuatio vite corporalis. nō videt aūt ꝙ possim ordinate velle alicui illđ per qđ simpliciter excludit a possibilitate diligendi deum. pōt tamē quis ordinate velle ꝓximo mortē corporalem sub cōditione. puta si credat eū finaliter futurū malū ⁊ tunc sibi pōt optare mortē. uel ut det locū sanctis quos impedit. uel ne addat peccata peccatis ꝓpter que post mortē acrius puniat. ⁊ ille due cause colligunt ex legenda beate Anastasie que scripsit Grisogono de viro suo publi. ut si deus ꝓuideret eum in infidelitate mansurū. iuberet eū dari locū sanctis. hoc q̄ ad ꝓmum. ¶ Et sequit quo ad secundū. quia melius est ei animā exalare ꝙ dei filiuꝫ blasfemare ⁊ ita nec i isto casu nec i duobus p̄cedentibus de iudice ⁊ tyrāno pt qs absolute velle ꝓximo mortē corporalem imo magis quantū in se est debet nolle. Ubi sciendū ꝙ sicut tactū est dis. 14. hui' ⁊ alias sepe qn̄ ex positione alicuius cōditionis simpliciter nolite aliqs vult aliquid. non simpliciter vult illud sed magis respuit. sicut pꝫ de proijciēte merces in mare qui ꝓpter tēpestatē exortam que est simpliciter sibi nolita: voluntarie proijcit merces. istud voluntarium nō est mere voluntariū. quia non est volitū nisi ex suppositōe cuiusdā noliti. qđ autē est possibile tm̄ ex suppositione impossibili nō est simplicit possibile. ¶ In omnibus aūt p̄dictis casibus illud ꝓpter qđ mors est volita est simpliciter nolendū. tenet eni iudex ⁊ actor nolle ipm esse reū ex suppositōe crimis. tenet etiā patiens ꝑsecutionē tyrannoꝝ nolle eos esse tyrannos contra ecclesiaꝫ tenet etiā in tertio casu quis quantū est in se nolle ipsum esse finaliter reprobū. ⁊ ideo si ponant opposita istoꝝ potest velle sibi potius mortē. tamē cū quadā tristitia qđ nō est simpliciter velle. dcm̄ est enim sepe supra ꝙ velle conditionatum sufficit ad causandū tristitiā si oppositum veniat. ¶ Patet igit ad primuꝫ argumentuꝫ de iudice ⁊ actore. ⁊ licet p

idem posset dici ad secundū de tyranno tamē ibi aliter pōt dici ꝙ tyrannus nō pōt inferre nisi ꝑsecutionē extrinsecam iuxta illud Sal. Nolite timere eos qui occidunt corpus. ⁊ postea nō habēt amplius quid faciāt. talis autē ꝑsecutio exterior frequenter est electis materia proficiendi in virtutibus. precipue in paciētia que ſm Jacobū opus ꝑfectū habet. hoc enim mō a principio quelibȝ ecclīa ꝑsecutionē passa est ⁊ ex hoc ꝓfecit. ⁊ iō in casu illo nō uidet̄ ꝙ liceat optare tyranno etiam mortē corporalē. nisi forte esset aliquis a quo iuste esset sibi talis mors infligenda ꝑpter pctā sua: ⁊ tunc posset aliquis optare ꝙ a tali iudice fieret iustitia. tamē cū tristitia. quia semp tenet̄ nolle ipsum esse dignuȝ tali pena. ¶ Sed loquēdo de alio intellectu ꝑcepti .s. de actu positiuo diligēdi inimicum. posset dici ꝙ nō tenet̄ quis aliqñ elicere actū diligendi proximū. quia nec etiaȝ tenet̄ cogitare de eo. puta si esset aliquis ita ocupatus circa contēplationē dei ꝙ nunꝙ cū plena deliberatione cogitaret de proximo. Si etiā cogitet nō ē necesse elicere actū diligendi circa ipsum. qꝛ absqȝ hoc potest habere circa finē actus ordinatos: ⁊ circa ea que sunt ad finem consequendū necessaria. ⁊ si hoc. igitur multo magis non tenet̄ elicere actū diligendi circa inimicuȝ. quia nec cogitare de eo. tamē moderādo illud potest dici ꝙ si appareat alicui euidens necessitas proximi. puta ꝙ sine ipso nō potest habere sibi necessaria ad attingendum ad dilectionē dei. puta si est infidelis ⁊ sine eius doctrina non possit cōuerti ad veritatem. uel si est malus ⁊ sine eius correctione non pōt conuerti ad bonū qḋ tñ forte nunꝙ ꝯtingeret: ibi tenet̄ qͥs ad velle bonum finale spūale ꝓximo. imo etiā ista bona necessaria sibi ad ꝯsequēdum finale bonū nō solū uelle sed etiaȝ exequi opatōne efficaci si adest facultas ¶ Quantū aūt ad diuitias uel sanitatē ⁊ hu' quorū opposita pōt sibi velle ut tactū est prius: nō tenet̄ quis in aliq̄ casu positiue velle sibi ista. Quantū autē ad bona spūalia tenet̄ etiaȝ qͥs velle sibi nō solū interius sed etiā exterius efficaciter in ope. spāliter quantuȝ ad hoc ꝙ q̄libet tenet̄ orare deū suū ꝓ se ⁊ ꝓ tota ecclesia dei. ⁊ tenet̄ velle ista orōnem valere bono ⁊ malo ad bonū spūale. sicut eni esset malus stomach' q̄ nollet sustentationē suā valere sustētationi manus. ita nō esset bonus in ecclesia qui nollet bonū actū suū si quē habȝ valere omni mēbro ecclesie ꝓ quibus deus illū acceptat ⁊ pro quāto pōt valere sibi ⁊ alijs nunꝙ aūt tenet̄ qͥs velle simpliciter illō cuius oppositū pōt bene nolle. ¶ Sȝ de vita corporali forte tenet̄ qͥs velle q̊ ad actū interiorē. ⁊ eaȝ saluare simplicit̄ q̊ ad actū exteriorē si nō assit alius proximus qui possit eū iuuare. puta si quis moreret̄ fame uel i fluuio. ⁊ vnus solus adesset qui posset liberare eū. teneretur forte nō tm̄ huic velle vitā sed ut eā habeat pro viribus laborare. Unde tamē probetur ista tentio non uidet̄ manifestum ex scriptura nec ex ratione. quia si tunc periclitaret̄ posito ꝙ esset bonus ꝑtingeret ad diligendū deuȝ ꝑfecte in patria: ⁊ saluatus ad vitā corporalē forte fuisset postea lapsus in peccatū: ⁊ forte finaliter malus. piū tñ est laborare pro vita proximi saluāda. quia supponendō est si est bon' ꝙ erit melior ⁊ valebit sibi ⁊ alijs sua bonitas. ⁊ si est malus supponendū est ꝙ corriget̄. hoc eni est pie iudicare. s. interpretare semp melius qñ nō est oppositum manifestū.

Ad primum argumentuȝ dico ꝙ illa responsio xp̄i ad. q. quis est proximus debet sic intelligi. ꝓximus dicit relationeȝ equipantie sicut amicus uel frater. igit̄ si faciens misericordiā est ꝓxim'. qḋ habebat̄ ex responsione pharisei sequit̄ ꝙ ille cui facta est

misericordia habebat apud eū tanq̄ ꝓ
ximus. non erat aūt gentis sue nec sibi
ligatus ex natōne sed extraneꝰ ex patria
igit̄ quilibet quantūcūqꝫ extraneus cui
ego possū seruire in necessitate est habē
dus ut proximus. ꝛ hoc est qđ dicit ibi
Sal. Uade ꝛ tu fac similiter. i. habe ꝓ
ꝓximo omnē cui potes bene facere. etiā
si sit tibi extraneus nō igit̄ bene faciens
est tm̄ ꝓximus. sed etiā oīs potens bene
pati a nobis. ꝛ hoc siue passione exterio
ri siue bona dilectōne passiua que ē mo
tus interior. ꝛ hoc mō beati quibꝰ non
possumus bene facere pn̄t bene diligi ꝛ
esse proximi. deus aūt licꝫ bn̄ diligatur
nō tn̄ ex dilectione alicuiꝰ pōt addi sibi
aliqđ bonū. ꝛ ideo nō cōprehendit̄ sub
proximo. ¶ Ad secundū dico q̄ oīa p̄ce
pta secunde tabule explicāt illud prece
ptum. Diliges proximum. qꝛ specificāt
illa in quibus nō debeo odire inimicū.
nam nō occidere includit non odire sibi
iniuste vitaꝫ corporalē. non furari non
mechari includunt non odire sibi bonū
fortune uel fame. ꝛ sic de alijs. ¶ Ad auc
ctoritates Aug. quere ad illud Math.
5°. dictuꝫ est antiquis signant̄ loquitur
Sal. dictum est: ꝛ non scriptuꝫ est. quia
ꝛ si scriptū erat. Diliges amicum tuū.
non tamē erat scriptū: odies inimicum
sed iudei peruertentes scripturā arguūt
hoc per locū a cōtrario sensu. ꝛ ita ser
uabant. Qđ aūt male intellexerint pro
bat Sal. si enim tm̄ diligis illos qui te
diligunt: quā mercedē habebis. sic etiaꝫ
male intellexerūt in pluribus alijs locis
sicut patet ibi de illo precepto. Honora
patrem tuū ꝛ matrem. de quo redargu
it eos Sal. quia interpretabantur q̄ si
quis offerret substantiaꝫ suā in templo
ꝛ non daret patri egenti q̄ seruat prece
ptum. Quia deus est pater spiritualis.
sed deus hoc reprobat irritum inquit fe
cistis mandatū dei propter traditioneꝫ
nostram. ¶ Per hoc patet ad illud de
secundo topi. quia illa regula non intel
ligitur nisi de cōtrarijs precisis. hoc est
ubi non ambo ꝯtraria ex vna parte sb̄
sunt vni extremo alterius cōtrarietatis
Si enim color haberet contrariū. puta
a. non sequit̄: albū est coloratū. igitur ni
grum est a. sic est in proposito. quia sub
ratione diligibilis cōtinet̄ amicus ꝛ ini
micus. loquēdo de inimico per accidēs
qꝛ eadē ratio diligibilitatis est i utroqꝫ
.s. possibilitas diligēdi primū obiectuꝫ
charitatis inquantū sūt ymago dei.

Illud quoqꝫ pretermittendū nō est. Cir
ca istam. 3i. di. in qua magi
ster agit de charitate quantū ad eiꝰ du
rationem. Querit̄ utrū charitas mane
at in patria ita q̄ nō euacuet̄. Qđ non.
Nam ratio apostoli. i. ad cor. i3°. quare
aliqua dona euacuant̄ est. quia sunt ex
parte. sed charitas nūc est ex parte. quia
imperfecta. alioquin cū in ea sit beatitu
do. esset nūc aliquis hic perfecte beatus
Qđ si dicat̄ beatitudinē nō cōsistere in
habitu charitatis: sed in actu eius. ¶ Cō
tra. ꝯm p̄fectōeꝫ hitꝰ ē nūc eq̄lis ei q̄ ē in
p̄ria. ꝯsilr̄ erit ꝛ actꝰ. ꝛ ita fruitio ita itē
sa. ꝛ p̄fecta nūc sic nūc. ¶ Preterea fides
euacuat̄. qꝛ est circa obm̄ latēs. circa idē
uero est charitas. ¶ Preterea Aug. 83.
qōnum. q. 48. quedā sūt credibilia que
nunq̄ sciunt̄ sed tm̄ credunt̄ sicut hysto
rie. sed taliū qꝛ nūc hr̄ fides in via. aliq̄
cognitio pōt hr̄i i patria: ꝛ nō nisi fides
quia tm̄ possuntꝰ credi. igit̄ fides saltem
quantū ad illa nō euacuat̄. ¶ Preterea
eodem habitu cōcupisco aliquid ꝛ quie
sco in habito. Nam ꝯm Aug. 9°. de tri
ni ca°. ulti. appetitus inhiātis fit amor
fruentis. ꝛ multo magis patꝫ de habitu
ꝓbat̄ etiā a simili in nālibꝰ. qꝛ eadē for
ma ē p̄ncipiū motꝰ ad t̄minū ꝛ q̄etꝭ i ter
mino. Cū igr̄ spes sit hitꝰ tēdens i termi
nū erit hitus q̄escendi in ip̄o hito. ꝛ ita
nō euacuat̄. ¶ Cōtra. i. cor. i3°. videt̄ auc
ctoritas apostoli expressa ad oppositū.

Fides et spes nō manet in patria et quo euacuentur

Respondeo. Nullus habitus ponē-
dus est ibi manere frustra. frustra autē
esset ibi habitus cuius inclinatio eēt tūc
impossibilis. Fides aūt ex ratione sua i
clinat tm̄ in veruz latens ſm glo. super
illud Hebre. x. Fides est argumentū nō
apparentū. ⁊ spes tm̄ inclinat in bonuz
cōmodū abſñs. iuxta illud Ro. 8. Spes
que videt nō est spes. accipiēdo spem ꝑ
sperato. s. pro obiecto. Inclinatiōes aūt
iste nō poterūt haberi in patria ubi erit
verū patens ⁊ bonū habitū. igit̄ isti ha
bitus nō manebūt. quia essent supflui.
Sed hic est vnū dubiū an. s. iste vītutes
euacuent. quia succedāt eis aliqua incō
possibilia. Cō nō oportet ponere ꝙ suc
cedant eis alij habitus: loquēdo ꝓprie
sicut habitus differūt ab actib'. q2 sicut
dictū est. s. in mā de aia xpi. nō est neces
sariū ponere aliquē habitū in pria crea
tum in ipsa aia qui sit pncipiū videndi
uel tenendi obm̄ saltē aliū nisi charitatē
quia habitus nō ponit̄ i potētia nisi ad
facilitandū ⁊ habilitandū potentiā ad
eliciendū actuz. uel saltē in intellectuali
bus ut obm̄ sit p̄sens intellectui: ut in
tellectus possit ꝓmpte opari circa illud
qd nō posset si obm̄ esset in q̄libet actu
de nouo adipiscendū. sed ibi obm̄ sem
per erit p̄sens ⁊ semp agens in potentia
⁊ potētia summe facilitata ⁊ inclinata.
Cō si succedāt aliqui actus repugnātes
illis qui nūc habētur: ut videre ⁊ tenere
succedāt credere ⁊ sperare. illi actus suc
cedētes nō habēt ꝓprie impossibilitatē
ad habit' fidei ⁊ spei: qd ꝓbat. q2 Pau
lus in raptu habuit saltē actū visionis.
⁊ tm̄ nō erat i eo euacuatus habit' fidei.
igit̄ ille actus nō repugnat habitui fidei
nō g̃ euacuat fides ⁊ spes. quia succedat
eis aliq̄d icōpossibile. s3 q2 eēnt supflui.

Quod spei et fidei euacuatis in patria nō succedunt alij habitus.

Quod paulus habuit actum visionis et tamen non caruit fide.

Sed adhuc restat
aliud dubiū circa obm̄ istarū virtutuz.
quia videt ꝙ earū formale obm̄ non sit
deus ut latens siue ut absēs. ita ꝙ laten-
tia uel absentia sit formalis rō obiecti.
sed sola ratio obiecti est deus ut deus.
sicut tactū ē di. i3. hui'. ⁊ in pº. q. de ob
iecto theologie. ⁊ tūc nō videt ꝙ forma
li rōne obiecti careāt habitus isti. ⁊ ita
poterūt manere ⁊ inclinare in obm̄ pro
priū. ⁊ eodē mō pōt argui de actib'. nā
idē sub eadē rōne ē obm̄ habitus ⁊ act'
ꝓprij illius habitus. Preterea sicut ar
gutū est saltē de spe. videt ꝙ possit eē in
clinans ad desiderandū abſñs ⁊ amandō
pñs. Dico ꝙ respectu eiusdē obi ⁊ sub
eadē rōe formali pñt eē multi act'. ⁊ nō
solū potētiaꝝ ordinataꝝ. s3 eiusdē potē
tie differētes ſm pfectū ⁊ impfectū. nec
tm̄ ſm ꝙ pfectū ⁊ impfectū se hñt sicut
maius ⁊ min' in eadē spē. s3 sicut se hñt
diuerse spēs in eodē gñe. puta media ⁊
extrema hoc mō. dico ꝙ respectu dei in
se nō solū sūt actus intelligēdi ⁊ uolēdi
q̄ sūt actus subordinati. sed etiā act' di
ligendi sic ⁊ sic. s. nō tm̄ differentes ſm
magis ⁊ minus in eadē spē: sed sicut me
dia ⁊ extrema. qd pt sic poni i ꝓposito
qñ eni pfectio act' ē a duob'. s. a potētia
⁊ obō qñ variat̄ ꝓpria rō istoꝝ uel alte
rius eoꝝ in se. uel cōiunctōe cū reliqua
cā. uel ſm approximationē ad reliquaz
cām. q2 minus pfecte agūt cāe partiales
respectu effect' qñ nō sunt sufficient ap
proximate ⁊ ꝯiūcte. uariabit̄ tūc pfectō
hui' act'. ⁊ ita ē in ꝓposito respectu. n.
act' tentōis obm̄ volūtatis ē in se pñs.
respectu autē act' desiderij ſm rōnē for
malē talis act' obm̄ nō ē in se realit̄ ꝯiū
ctus potētie. est igit̄ ille act' impfect' re
spectu illi'. ⁊ h in alia spē q̄ est ut media
ad extremū nō ꝓpter aliā rōnē in obō.
sed ꝓpt approximationē obiecti ad reli
quā cām partialē q̄ sufficit ad distinguē
dū spē effect' illarū duarū cārū. sicut si
alia actio sequeret̄ solē inquantū pcise
est pñs ſm radiū reflexū. ⁊ alia ſm ꝙ ē
pñs pcise ſm radiū rectū. isti effectus di
stinguerent spē. nō ex distinctōe passi ul

agentis quantū ad rōnem formalē agē tis. sed ex approximatōe alia ꝛ alia eiusdem agētis ad idē passū. ¶ Qn̄ ḡ arguit obm̄ est idē formalit̄. ꝯcedo obm̄ v̄tutū in se ꝛ in pria. nec ex h̄ sequit̄ ꝙ act⁹ sint idē spē. etiā qui sūt eiusdē potentie. imo pn̄t eē diuersi i eadē vi si p se sint circa obm̄ diuersimode pn̄s potētie. ꝛ similis distinctio pōt poni habituū inclinātiū ad tales actus. Nā ad oēm actū alicui⁹ speciei in nā rōnali qui pōt frequent̄ elici. pōt esse aliqs habitus realit̄ inclinās ad tales actus. ¶ Quantū ad aliud qð tāgitur de spe. dici posset ꝙ sic q̄libꝫ actus distinctus spē ab alio. pōt h̄re ꝓprium habitū in volūtate uel in intellectu inclinantē ad ip̄m. ita etiā pōt esse vnus habitus gn̄alis inclinās ad vnū actū in gn̄e ꝛ multos in spē. queadmodū si iustitia ponit̄ virtus vna ꝟm genus nō ꝟm spēm hꝫ actū similiū vnū. ꝛ h̄ mō posset esse vnus habit⁹ q̄ p se respiceret deū inquantū ꝯueniēs nāe rōnali. ꝛ sic indistincte inclinaret in ip̄m. ꝛ si hui⁹ act⁹ esset habit⁹ sic indistincte tendens in ip̄m. i. nō sub ꝓpria rōne inquantū. s. ē sic approximat⁹ uel sic ꝯiūct⁹ potētie tēdenti ille habit⁹ nō variaret siue potētia tenderet in obm̄ desiderādo uel tenēdo. talis habit⁹ nō ponit̄ spes: sed ponit̄ p̄cise inclinās ad istū actū impfectū q̄ ē desideriū. ꝯcedo igit̄ ꝙ bn̄ posset eē vn⁹ habitus tendēs in ip̄m deū ut est bonū cōmodū ꝛ nō oporteret illū euacuari. sed spes ponit̄ p̄cise ad actū impfc̄m. ꝛ hoc impfectōe alteri⁹ rōnis quā facit absentia obiecti respectu potētie tēdentis.

Uiso de fide ꝛ spe

quō euacuant̄. videnduꝫ ē de charitate quō manet eadē in pria. suppono eni ꝙ hec sit rō charitatis. s. ꝙ est amicicia dei. ut in se bonū. iste habitus nō distincte inclinat ad actū pfectū amandi deū. sicut amat qn̄ est in se pn̄s. nec ad actū impfectū sicut amat qn̄ est impfecte pn̄s. sic in enigmate. sed inclinat ad hūc actū ꝛ ad illū licet indistincte. ꝛ ꝙ talis habit⁹ possit h̄ri. pꝫ ex dictis. nūc de spe. rōnabilius eni est h̄ de habitu tendēte i deuꝫ ut est bonū in se ꝙ de habitu tendente i deū ut ē bonū mihi. q2 nō variat actus ille q̄ tēdit i deū ut ē in se bonū ex p̄sentia perfecta uel impfecta dei. sicut ille q̄ tendit in deū ut ē bonū cōmodū. pma eni variatio uel non est ꝟm speciē. uel si est. nō tn̄ est ꝟm spē remotā sicut 2ª. Ex q̄ eni inclinatio manebit in patria ad diligendū deuꝫ in se. manebit etiā inclinatio ad actū illū qui ponit̄ esse charitatis ut actus eius ꝛ ita habitus ille poterit manere. ¶ Si obijcit̄ ꝙ pn̄tia obiecti talis uel talis pōt variare actus ꝟm spēm igit̄ pn̄t esse duo habit⁹ distincti specie. q̄rū vn⁹ sit p̄ncipiū diligēdi deū in se ut pn̄tatus est p fidē ꝛ ille euacuabit̄. alius ut est pn̄s p visionē ꝛ ille succedet. ¶ Concedo ꝙ duo tales habitus pn̄t eē simul in uolūtate. sed hec nō ponit̄ rō charitatis ꝙ sit p̄cise p̄ncipiū actus impfecti circa obm̄ latēs. sed ꝙ sit indistincte p̄ncipiū tendēdi in deū ut in se bonū p̄cise. ¶ Breuiter igit̄ q̄cq̄d sit de fide. de istis tn̄ duabus virtutibus appetitiuis spe ꝛ charitate cōcedi pōt ꝙ pōt esse vnus habit⁹ appetitiu⁹ respectu cōmodi manens sicut charitas. ꝛ pn̄t esse duo hit⁹ appetitiui respectu dei ut est bonuꝫ honestū. sed vn⁹ euacuaret̄ sicut ponit̄ nūc fide euacuari. sed supponim⁹ nūc ex dictis scōꝝ. d. illoꝝ habituū. s. spei ꝛ charitatis. ita ꝙ spes nō inclinat ad actum tendēdi in bonū cōmodū absolute. sed ad actū impfectū ex abn̄tia obiecti. ita ꝙ illa impfectio nō accidat actui inquātū est hui⁹ habit⁹ sed sit de rōne ei⁹. charitas aūt sit principiū ꝛ habit⁹ tēdendi in deū ut est bonū in se. ita ꝙ actui ut ē eius accidat pfectio ꝛ impfectio ex presentia uel absentia obiecti.

Ad primum argū

mentū dico q̄ alie virtutes sunt ex parte. quia includūt essentialiter in actibus suis aliq̄d qd necessario determiat sibi imꝑfectōnē que tūc euacuabit. charitas aūt nō necio determiat actū suū ad aliquid qd sequat imꝑfectio. sed actus inquantū est eius est indifferēs. ita q̄ accidit sibi talis imꝑfectio uł ꝑfectio posita. ¶ Arguit ꝯ illā solutionē datā ibi que bona est inquantū negat beatitudinem posse hic hrī. nā ⁊ si aliq̄s haberet h̄ eq̄lem charitatē sicut in patria: nō ꝓpter hoc esset h̄ btūs. q2 nō posset hr̄e equalē actū sicut tūc hēbit. ⁊ in actu ꝯsistit btitudo. nec sequit si hitus est eq̄ ꝑfectus h̄ ⁊ ibi. igit ⁊ act' similit. q2 act' diligendi dependet sicut a cā ꝑtiali. nō solū a volūtate ⁊ charitate. sed etiā ab obiecto p̄sente p actualē intellectionē sicut dcm̄ ē di. 25. secundi. ⁊ h̄ ſm determinatā ꝑfectionē ſm q̄ est determinate pn̄s. si magis: magis. si minus min'. in via de cōi lege nō pōt esse obm̄ pn̄s sicut in patria etiā pn̄tia spei illius. vnde ex h̄ sequit q̄ actus nō possit esse ita ꝑfect' ⁊ si habit' sit equalis. q2 habit' nō erit totū principiū illius actus sed ꝑtiale. ⁊ eo mō q̄ ipe habitus est principiū semp eq̄liter se h3 ad actū. semp. n. quātū ē ex se dat actui suo q̄ sit qdā amare dei inquantū est sūmū bonū. nec habit' dat sibi q̄ sit dei ut pn̄s uel absens. nec dat sibi ꝑfectōem quā hab3 ex obiecto sic uel sic presente. ¶ Ad secundū p3 q̄ si abn̄tia nō sit formalis rō in obiecto fidei uel spei. tn̄ act' fidei ⁊ spei est talis p se q̄ necia cōcomitat ipm imꝑfectio. ⁊ iō fides determiate inclinat ad actū talis speciei ad que3 nō pōt eē determinatio in patria. charitas aūt ⁊ si nūc sit determinata ad actū circa illud qd latet. ⁊ p ꝯn̄s circa imperfectū. nō tn̄ inclinat ad actū sic impfcm̄. sed ad actū cui accidit imꝑfectio. ¶ Ad 3^m pōt dici q̄ credibilia sūt i triplici differētia. Quedā. n. sūt q̄rū visio p se ptinet ad btitudinē. sicut ē visio trinitatis. ⁊ talia sunt scibilia extēdēdo scire. ⁊ sūt visibilia extēdendo videre. ⁊ de istis p se intelligendum est q̄ fidei succedet visio. ¶ Alia sūt quorū visio aliq̄ mō ꝑtinet ad btitudinē nō tn̄ essentialit. que etiā non sūt scibilia. q2 sūt quedā facta tēporalia sicut sūt credibilia de incarnatōe. ⁊ ō talibus ꝯcomitant succedet fidei visio. nō tn̄ rei in se. q2 nō videbit in patria xp̄us in cruce. nec in utero virginis. sed i vbo. ¶ Alia sūt nec vnq̄ visibilia. q2 nec scibilia. quia facta tēporalia nec ꝑtinētia ad btitudinē ꝓncipaliter nec ꝯcomitant. cuiusmodi sūt aliq̄ uera ꝑtinētia ad actus humanos. de talib' aūt si q̄s viator haberet fidē pōt ꝯcedi q̄ in illo pōt manere fides. ¶ Ad ultimū p3 ex dictis in corpore questionis.

Premissis adiūciendu3 est. ¶ Circa istā. 32. di. in qua magister agit de charitate q̄ deus diligit crraturā. ¶ Querit utrū deus diligat ex charitate oia equaliter. ¶ Qd nō. charitas est habitus. ⁊ p ꝯn̄s ꝑficiēs potentiā formaliter. igit supponit eā eē imꝑfectā. voluntas aūt dei est ꝑfectissima. g̃ ⁊c̄. ¶ Preterea nō oia sunt diligibilia ex charitate. q2 nō inaiata nec irrōnabilia. g̃. ¶ Preterea deus nō omēs eligit sed quibusdā irascit. igit electos ⁊ q̄bus irascit nō eq̄ diligit. ¶ Preterea non oibus dat bona eq̄lia. in oibus etiā non implet volūtas beneplaciti eius. igitur i oibus vult bona equaliter. ¶ Cōtra. oia intelligit eq̄liter. q2 p vnā rōnem formaliter. igit a simili ō diligere ex charitate.

Hic sunt tria uidēda.

primo q̄ deus diligat oia. secūdo q̄ ille actus nō est ꝓprius alicui ꝑsone. 3° q̄ est vnus actus ⁊ in hoc dicet quō eq̄liter ⁊ inequaliter est respectu omniu3. ¶ Primū probat. quia sicut ostensu3 est di. 2. primi. Deus est intelligēs volēs

ꝛ per ꝯñs beatificabilis. non aūt ꝑcedit in eo potentia actū. quia tunc esset imꝑfectus. igiť est beatus. ꝛ nō nisi intelligēdo ꝛ volēdo se. qꝛ nullū aliud obiectū pōt creaturā rōnalem beatificare ex di. i. q. 2. primi. igiť actu intelligit ꝛ diligit se. ¶ Qō etiā alia ꝓbať. quia sicut oīs intellectus pōt in qōlibet intelligibile. ita omnis volūtas in qōlibet volibile. igiť volūtas diuina pōt diligere oīa diligibilia alia a se. ¶ Obijciť hic. qꝛ tunc simul diligeret cōtraria. quia utrūqꝫ hꝫ rōnē diligibilis. Et cōclusio est cōcedenda de se in naturis que sūt ꝯ̄ria. sed nō diligit ea simul eidē susceptiuo. qꝛ hoc nō ē diligibile. quedā tñ diligit dilectōe efficaci puta illa que aliqñ ꝓducit in esse. q̄daꝫ volitōe quadā cōplacētie non efficaci q̄ tñ nunq̄ ꝓducet in esse. ostendunť tamē ab intellectu suo ut passibilia hr̄e tantā bonitatē sicut illa que diligit dilectione efficaci. ¶ Ad hanc aūt ꝯclusionē q̄ supponiť probata ex di. 2. ꝑmi. s. q̄ deus sit formaliter volens poniť vna rō. quia eē volentē est ꝑfectio simpliciter. in oībus enim diuidentibꝰ ens. nobiliꝰ ens est ꝑfectio. s. simpliciter.

Ex istis sequitur

secundū. qꝛ nulla ꝑfectio simpliciť est ꝓpria alicui ꝑsone. hoc eniꝫ ꝓbať aliť. qꝛ si esset ꝓpriū alicui ꝑsone: esset ꝓpriuꝫ spūi scō. ꝛ ita uel spūs scūs nō necīo procederet. uel deus amaret necīo aliq̄d aliud a se. pari rōne sequiť de v̄bo q̄ nō dicat alium respectū ad ip̄m q̄ ad deum. ¶ Pro utroqꝫ ē vna rō cōīs. qꝛ respectꝰ ñ pt eē magꝭ necessariꝰ extrēo. qꝛ utrūqꝫ extremū ꝑexigit. sꝫ nihil aliud a deo in q̄cunqꝫ esse est ex se necīum. igiť nullus respectꝰ ad qōcūqꝫ aliud a deo in q̄cūqꝫ esse est necessarius simpliciť. igiť nec pot esse intrinsecꝰ alicui ꝑsone diuine inquātū habet nām diuinā determinato mō habendi. ¶ De verbo etiā arguiť aliť. qꝛ si verbū diceret ꝓpriū respectū ad creaturam: hoc esset inquantū creatura habet esse in memoria paterna. ꝛ sic exprimit verbū sui. ¶ Sed hoc est falsum multipliciter. primo quia nulla creatura habet esse ꝓprie in memoria ut memoria est. sicut tactū est. q. i. secūdi. fit enim ꝑmo actu intelligibile ꝑ actum intelligentie diuine: ꝛ in illo est primo. secūdo qꝛ tunc esset rō mouendi intellectū infinitum ad verbum exprimendū inquantū est eius. ꝛ ita finitū moueret intellectuꝫ infinitū. ꝛ ita vilesceret ille intellectus. saltem si per impossibile ī memoria eēt vnus lapis. sicut in memoria nostra est aliquādo vnū intelligibile. ille cū essentia in memoria esset rō exprimendi verbum. ꝛ tūc sequereť propositum q̄ finitum esset rō intelligēdi intellectui infinito. ꝛ rō producendi notitiā infinitā. qō videť falsū. illud etiā qō non est formaliter infinitū. nec in memoria. nec in intelligibili nō videť ꝓbabile quo modo fundaret relationes originis oppositas. videreť etiā sequi q̄ essent tot verba q̄t intelligibilia essent in memoria paterna ꝛ similiter distincta. quia si ipsa essent ī memoria. ꝛ sic exprimerent: nō exꝑmerent nisi ut qōlibet est sic intelligibile. ¶ Qō si detur alius intellectus prius dicti .s. q̄ verbum declarat alia inquantum alia habent rationem termini respectus actus declarationis in quodam esse intelligibili. sicut dictuꝫ est in prima q̄stione secundi. tunc non erit propriū verbi quia quelibet persona sibi meminit cuiuslibet. ¶ Qualiter autem concedatur pater dicere verbo proprio dictum est di. 33. ꝑmi. quia dicere ibi importat duplicem respectum. vnum realem originis qui est expressi ad exprimentem. aliū rationis qui est declarati ad declarantem: ut sic per illud quo noteť ꝛ expressum a dicēte ipsū ꝛ declarans dictū per illū. ꝛ ille respectus qui est declaraťtm̄ est appropriatus v̄bo. quia procedit

per modū notitie genite. ⁊ ita declarati ue. est tñ cōis tribus accipiēdo declarař formaliter. sed accipiēdo ꝑncipiatiue. pōt esse ꝓprius pr̄i. q2 pr̄ ꝑncipiatiue ꝺ clarat inquātū exprimit notitiā genitā qui duplex modus accipiendi declarař .s. formaliter ⁊ ꝑncipiatiue. pt3 in aliꝭs relatiuis. sicut i assimilare ⁊ adeq̄re. for ma. n. q̄ aliq̄d est simile formaliť assimi lat ipsū alteri. sed agēs dās formā illā as similat effectiue uel ꝑncipiatiue. eodem mō pōt ꝓcedi ꝙ pr̄ diligit spm̄ scm̄ mō q̄ expositū est di. 32. ꝑmi. ⁊ h̄ est appro priatū spūi scō nō ꝓpriū. ⁊ notař ibi du plex relatio. s. spiratio. ⁊ alia rōnis ispi ratio ad amatū ipso qui respectꝰ rōnis est appropriatus spūi scō. vere tamē cō munis est tribus.

Tertium patet Quia vna ē potētia. vnū obm̄ primū. ⁊ h3 vnū actū infinitū adequatū sibi. nec oportet illū vnū esse oium quasi oia requirant ad ꝑfectionē huiꝰ actus. sed solū ex ꝑfectōe huiꝰ actus sequiť. quia ꝑfecte tendit i ꝑ mū terminū ꝙ ꝑfecte tendat in oia cir ca que ꝑmus terminus ē totalis rō agē di. Sola aūt essentia diuina potest esse prima ratio agēdi tā intellectui diuino ꝙ volūtati. quia si aliq̄d aliud posset eē ꝑma ratio agēdi vilesceret illa potentia Ex hoc patet quomō est equalitas in deo in diligendo oia. compando actum ad agens. sed compando actū ad cōno tata siue ad ea sup que transit: est ineq̄li tas. nō tm̄ quia illa volita inequalia. uł inequalia bona sunt eis nolita. sed etiā quia ꝯm quendā ordinē transit sup illa nam ois rōnabiliter volens vult ꝑmo finē. ⁊ secūdo illud qꝺ imediate attingit finē. ⁊ tertio alia que remotius sūt ordi nata ad attingendū finē. cū igiť deus rō nabilissime velit licet nō diuersis actibꝰ sed tm̄ vno inquantū illo diuersimode tendit sup obiecta ordinate. ꝑmo vult finē. ⁊ i hoc est actus suus ꝑfectus ⁊ vo luntas eius beata. secundo vult illa que imediate ordinanť in ipm̄ ꝑdestināndo .s. electos qui imediate attingunt ipsu3. ⁊ hoc quasi reflectendo volēdo alios di ligere idem obiectū secū sicut prius dcm̄ fuit de charitate. di. 28. huiꝰ. qui enim amat se primo ordinate. ⁊ per ꝯsequens non inordinate zelando uel inuidendo isto mō. 2° vult habere alios diligētes. ⁊ hoc est velle alios habere amorē suū in se. ⁊ hoc ē predestinare eos si uelit eis hoc bonū finaliter. tertio vult illa que sunt necessaria ad attingendū hūc finē. .s. bona gratie. quarto vult ꝓpter illos alia que sunt remotiora. puta hūc mo dum sensibilē ut seruiat eis. ut sic ueru3 sit illud. secundo phi. Homo quodam modo est finis omniū sensibiliū. s. quia propter ipsum volitum a deo quasi in secundo signo nature sunt omnia sensi bilia volita quasi in septimo signo. illō etiā qꝺ est ꝓpinquius fini ultimo ꝯsue uit dici finis eorū que sunt remotiora. siue igitur quia deus vult mundu3 sen sibilem in ordine ad hominem predesti natum. siue quia quodāmodo vult im mediatius hominē amare se ꝙ mundū sensibilem esse. homo erit finis mundi sensibilis. patet igitur inequalitas voli bilium quantū ad ipsa volita. non ut uolitio est ipsius voluntatis. sed ut trā sit super obiecta modo predicto. nec ta men illa inequalitas est propter bonita tem presuppositam in obiectis quibus cunq3 aliꝭs a se que sit quasi ratio sic uł sic volendi. sed ratio est in ipsa volūta te diuina. quia sicut ipsa acceptat alia i tali gradu ita sunt bona in tali gradu. ⁊ nō ecōuerso. uel si det ꝙ in eis ut ostē sa sunt ab intellectu ostendiť aliq̄s gra dus bonitatis essentialis ꝯm quā rōna biliter d3 cōplacere volūtati. hoc saltē est certū ꝙ cōplacentia eorū quantū ad actualē existentiā est mere ex voluntate diuina absq3 alia ratione determinante ex parte eorum.

Quomodo deus diligit omnia equaliter et inequaliter.

Ad primum dico ꝙ habitus habet aliquid pfectionis. ꝛ quo ad hoc ponit̄ in deo. ꝙ aūt requirit impfectōnē i perfectibili hoc est p accn̄s Unde in deo est p idēptitatē cū potētia cū quodlibet sit infinitū. ¶ Ad 2m dico ꝙ licet inaiata nō sint ꝓprie diligibilia ex charitate que ē amicicia. ꝛ ad ipsa nō est amicicia proprie habēda. pōt tñ hr̄i ad ipsa aliqd velle ex charitate quale. s. habendū est ad ea. possū. n. ex charitate velle arborē esse. ꝛ arborē mihi seruire ad talē actū inquantū talis actus iuuat me ulterius ad diligendū deū in se. ꝛ h̄ mō pie pōt concedi ꝙ deus ex charitate diligit omnia. nō volitione amicicie. sed tali qualis est habēda respectu eorum. tertiū cōcludit inequalitatē quantū ad bona volita ipsis dilectis. nō enim vult nō predestinatis tanta bona quanta p̄destinatis. nec illis quib' dicit̄ irasci vult tantū bonū ꝓ tūc ꝓ qn̄ dicit̄ irasci quā tum vult aliis q̄bus dicit̄ nō irasci. ꝛ ista inequalitas dilectionis hoc est effect' dilectionis cōcedenda est nō solū quantū ad gradus specificos. sed etiã in indiuiduis eiusdē speciei. nec rō huius est nā in isto ꝛ in illo. sed sola volūtas diuina ¶ Ad argumentū in oppositū nō ↄcludit equalitatē nisi ut actus est operātis. nō aūt ut transit sup obiecta.

Post predicta de quatuor virutib'. ¶ Circa istam. 33. di. in qua magr̄ agit de virtutib' moralib' uel cardinalibus. ¶ Querit̄ utrū v̄tutes morales sint in volūtate sicut in subiecto. Q̄ō non. phs. i. ethi. dicit ꝙ sūt in parte irrōnabili anime. ꝛ cōmentator exponit ꝙ in ea que est media inter plantatiuā ꝛ rationalem. talis nō est volūtas sed appetit' sensitiuus. ¶ Preterea. 3. ethi. ponit phs fortitudinē in appetitu sensitiuo. ¶ P̄. 6 ethi. cōmēto. vn̄. Prudentia est ꝛc. que re ibi. ¶ Preterea. i. politi. c. 3. Rō dn̄at appetitui inferiori principatu politico. .i. ciuili. ita ꝙ appetitus ille pōt contra moueri. igit̄ ad hoc ut delectabilit̄ moueatur a rōne recta. est necessariū ponē in illo tales habitus. ¶ Preterea fortitudo ꝛ tēpantia dicunt̄ esse in irascibili ꝛ cōcupiscibili. hec aūt nō distinguunt̄ in volūtate sed tm̄ i appetitu sensitiuo. qꝛ cōditōes quas respiciūt. s. bonū arduuʒ ꝛ bonū delectabile nō p se variāt obm̄ voluntatis. sed tm̄ bonū sensibile qd̄ obi̇citur appetitui sensitiuo. ¶ Cōtra. virtus est habitus electiu' ex diffinitōe sua 2°. ethi. electio aūt est actus volūtatis uel rōnis. 6. ethi. est eni appetitus ↄsiliatiu' hoc aūt ptinet ad voluntatē que operat̄ p̄supposita cognitōe rōnis. habitus aūt est illius potētie. cuius est p se talis opatio. igit̄ habitus moralis ē p se volūtatis ¶ Preterea virtus habet ꝓ p se obiecto bonū honestū. illud aūt est p se obiectū volūtatis. ¶ Preterea virtus est p se principiū actus laudabilis. 2°. ethi. nulli aūt debet̄ laus nisi volūtarie agenti. igit̄ ei' est virtus cuius est p se libere agere: illud est voluntas.

Hic dicitur ꝙ phs sensit ptem negatiuaʒ quia ubicūq; loquit̄ de virtutibus moralib' videt̄ ↄcedere ꝙ sint i parte sensitiua. nusq̄ aūt ꝙ sint in intellectiua nisi 5°. ethi. de iustitia. ¶ Ad hoc ponūtur rōnes. prima est hec volūtas est ex se determinata ad bonū simpliciter. quia ul' illud est propriū obiectū eius ut distinguit̄. cōtra bonū ut nūc. qd̄ est obiectuʒ appetitus sensitiui uel si potest tendere i bonū ut nūc. potest sufficienter determinari in tendendo uel nō tēdendo ex ostēsione rationis. videt̄ enim ꝙ obiectum moueat solū sicut est apprehensuʒ ipsaʒ voluntatē. ꝛ ita nō est necesse ponere in ea habitū. sed sufficit ꝙ intellectus sufficienter pficiat̄ ad recte ostendendum ¶ Secūdo arguit̄ ex libertate voluntatis

quia voluntas cū sit libera pōt sufficienter se determinare. igit̄ non indiget alio determinante. ¶ Hoc etiā arguit̄ alit̄. q2 si libere agit repugnat sibi determinari ad agendū per modū nature. sed virtus inclinat ꝑ modū nature. ⁊ ita repugnat modo agendi ipsius volūtatis. ⁊ ita nō est in ea. ¶ Tertio sic. ubi sunt extrema ⁊ mediū. igit̄ ubi sunt passiones excedētes: ibi erit virtus que ē moderatrix earum. sed passiones sunt in appetitu sensitiuo. nō aūt in uoluntate. ergo ¶ Quarto quia si in voluntate posset esse virtus ex actibꝰ eius rectis moralibꝰ aliꝭs ab actibus appetitus sensitiui acquisita. igitur angelus ex rectis volitionibus moralibus posset acquirere virtutes morales. consequens uidetur incōueniens ⁊ contra phm. x. ethi. vbi manifeste negat ab eis tales virtutes.

Hec opinio improbatur vrꝭs similibus his que posite sunt ab eis pro ea. ⁊ primo per philosophū primo politi. ¶ Necesse est inquit principantem habere virtutem ut recte principetur ⁊ ꝓncipaliorē ꝙ in seruo ut recte subijciat̄ ⁊ applicat ad partē superiorē ⁊ inferiorē in anima. ¶ Preterea isti concedunt iustitiā esse in voluntate. igitur rationes de voluntate ⁊ virtute morali non concludunt. nec etiam auctoritates philosophi. primo ethi. de obedientiali rationi debent intelligi de solo appetitu sensitiuo. quia si solum illū intelligeret per obedientiale rationi. igit̄ insufficienter diuidit animā inquantū est capax virtutis moralis: ⁊ inquantū tractat de ipsa. tractat enim de ea ut est susceptiua moralis. ⁊ tamē volūtas est susceptiua iustitie. propter quā saltē est susceptiua virtutis moralis: que nec est in rōne nec in obedibili rationi ut ipsi intelligunt illa duo mēbra. ¶ Preterea ante diffinitionē virtutis circa mediū primi. uolēs phūs inquirere diffinitionē virtutis dicit sic. Separandū igr̄ nutritiuā ⁊ augmentatiuā uitā. sequēs aūt sensitiua q̄dā utiqꝫ erit. videt̄ ergo ⁊ h̄ cōis homini ⁊ eq̄ ⁊ boui ⁊ omni aīali. relinquit̄ ergo opatiua q̄dā rōnem hn̄tis. h̄ aūt hꝰ quidē ut hn̄ psuasibile rōne. hec aūt ut habēs ⁊ intelligens. ¶ Ex ista lr̄a p3 ꝙ ꝓmo ponit partē sensitiuā. quia in ista nō ē opatio hoīs ꝓm ꝙ hō qualis est opatio ꝓm virtutes morales. ⁊ ꝑ ꝯñs nō sūt principaliter ponende in ista parte. igit̄ illud qđ relinquit̄. s. opatiua huiꝰ est per se excellens super totā partē sensitiuā ⁊ illud diuidit ip̄e in intelligens ⁊ in bene ꝑsuasibile a rōne. igit̄ ꝑ persuasibile a rōne itelligit voluntatē. quia per intelligens cōstat ꝙ intelligit intellectū. Sic igitur patet expresse ex dictis suis ꝙ obedientiale rationi uocat aliqñ appetitū sensitiuum. aliquādo voluntatē sicut in fine primi. ⁊ sicut odibile rationi dupliciter accipit̄. ita ⁊ rōnale accipit̄ dupliciter. vno mō stricte ⁊ primo. ⁊ sic cōuenit soli intellectui. Alio mō nō stricte nec primo. sed simpliciter. ⁊ sic cōuenit etiā volūtati. Sed tertio. s. appetitui sensitiuo non cōuenit ꝑ essentiā sed transūptiue. igit̄ illud mediū qđ est volūtas. nūc vocatur rōnale ab vno extremo. nūc obedibile rōni ab alio extremo. Stricte. n. accipiendo rōnem ipsa est psuasibilis a rōne. accipiendo rationē large prout diuiditur cōtra sensum. sic est rationalis appetitus aūt sensitiuus non est psuasibilis a ratione. sed obedibilis rationi. ⁊ hec verba bene possunt ponderari. q2 liberū bene est psuasibile. nō tamē ꝓprie odibile. appetitus aūt sensitiuus q2 nō est liber nō est psuasibilis. sed obedibilis imperio volūtatis. ¶ Preterea ad hoc sūt multe auctoritates Aug. vna đ moribus ecclesie. ubi vult ꝙ quatuor ꝟtutes morales nō sūt nisi amor ordinatus uel amoris ordinati. quer̄ ibi. itē. 14. de ciui. c. v. ⁊ vi. diffuse. quere ibi. De hoc Auic. 9. metha. c. ulti. ¶ Preterea rōnes

adducte pro opinione ducunt ad oppositum. prima sic. volūtas est indetermiata nō tm̄ ad opposita. sed etiā in modo agendi. s. recte ꝛ nō recte. igit indiget aliquo inclināte determinate ad recte agēdum. ꝛ illud est virt᷒. ꝯñtia patet. qꝛ ad hoc ponunt virtutes in potētijs ut potentie que de se pñt recte ꝛ nō recte agere regulent per virtutes. probatio añtis. quia volūtas pōt velle sibi quodcunqꝫ bonū in quo ostendit ratio sui pmi obiecti ꝛ in diligēdo ꝛ in volēdo talia. pōt nō recte agere. Qꝺ si dicas ꝙ sufficit rōnem recte ostēdere. ideo nō requirit virtus in volūtate sed in rōne. hoc ē falsū. quia tūc oporteret prius rōnē errare in ostēdendo ꝙ volūtatem male eligere. ꝛ ita ante primū peccatū volūtatis erit error in intellectu qꝺ est irrōnabile. quia tūc pena ante culpā. Preterea dato ꝙ volūtas possit sufficienter determinari p intellectū ad recte eligendū. nō tm̄ sequtur ꝙ nō generet habitus in ea. qꝛ intellectus magis determinat ad recte vidēdum. qꝛ inquantū hꝫ opationē priam actui uoluntatis. mere nāliter agit ꝛ tm̄ nō negat in intellectu ex frequētib᷒ actibus habitū gñari ad recte videnduꝫ. s. prudentiā. Cū igit volūtas nō sit magis determiata ex se ad vnū ꝙ intellect᷒ pōt in ipsa ex actib᷒ ei᷒ frequent elicitꝭ qꝺdaꝫ hilitas gñari inclinās ad siles act᷒ ꝛ illā uoco virtutē. Ꝯ. habitus nō ponit i potētijs ut p eos potētie agāt recte. sꝫ ut delectabilit ꝛ ꝓmpte. qꝛ recte pt agē q̄s sine habitu ꝓpe acq̄sito. sic pꝫ i vicioso nouit ꝯuerso ad bonū cui si rō recta dictet aliqd oppositū vitio ꝯsueto eē eligēꝺ. licet istud eligat. nō tm̄ delectabilit. nō eni statim in pmo actu corrupt᷒ ē tot᷒ hit᷒ viciosus. imo uel nihil uel parū remissus ħ pꝫ p expientiā ꝙ talis difficulter eligit bonū honestū ꝛ delectabile sibi eēt eligere oppositū ƀm malā ꝯsuetudinē pcedentē. igit ad ħ ꝙ uoluntas delectabilit agat directa. tm̄ a rōne requirit habitus ad eliciendū actū ꝯformit illi habitui.

Ad rationē igitur primā. Rñdeo ꝙ ꝓcedit ex equocatōne eius qꝺ est bonū simplicit. illud eni pōt intelligi. uel ut distinguit ꝯtra bonū apparens. uel ut distinguit cōtra bonū in singulari acceptū. si pmo mō sic bonuꝫ simpliciter nō ē obm̄ volūtatis qꝛ tūc volūtas nō posset hr̄e actū circa aliqꝺ obm̄ apparēs. nulla. n. potētia pōt hr̄e aliquē actū circa illud in q̄ nō saluat rō sui pmi obi. ꝛ ita volūtas cuiuscūqꝫ viatoris eēt ꝯfirmata ex obꝺ suo ne posset peccare. 2° mō pt ꝯcedi. qꝛ bonū sƀ rōe boni in vli est obm̄ appetitiue ꝛ sue ꝓprie cognitiue. sensus aūt ƀm cōiter loquētes. cognoscit singłare. ꝛ intellectus vle. iꝺ appetit᷒ sensitiu᷒ hꝫ p obꝺ bonū ut nūc. i. bonū singłare cū ꝯditōib᷒ idiuiduātib᷒. volūtas aūt hꝫ p obꝺ bonū ꝯñsū ab itellectu qꝺ ē bonū vle: qꝺ ē bonū simplr. Qꝺ addit ibi ꝙ sufficit rōnē rectā offendere. Cōtra. qꝛ tūc voluntas nō posset in oppositū. 2ᵃ rō ducit ad oppositū. sic magis indiget dispositione p virtutē habens actionē suā in potestate sua ꝙ non habens. quia nō habēs non opat laudabilit uel vitupabilit. sꝫ hñs sic igit indiget illo p qꝺ possit laudabiliter opari. ħ aūt ponit virtus. sed volūtas hꝫ in ptāte sua actionē suā ꝛ nō appetitus sensitiuus. ꝙ. videt etiā mirabile ꝙ illud ꝓpter qꝺ hō laudat in opando sit pcise in eo qꝺ ē sibi cōe cū brutis. nec ualet ħ arguē ꝙ nāle agēs determinat ad agendū. igit ꝛ volūtas cū nō sit potētia actiua nāliter. nā a puris agentibus nālibus omēs remouēt habit᷒. qꝛ ex se sūt sūme inclinata. in intellectu tm̄ q̄ magis nālit agit ꝙ volūtas nō negat hitus qꝛ nō est ex se sūme determinatus uel inclinat᷒. nec ista indetermiatio ē ex ipscōne actui. sꝫ ex illimitatōe q̄ ē pscō actiui alia. n. mere nālia detmināt sic ad vnū ꝙ nō pñt i oppōitū ꝯrie ul᷒ saltē ꝯdcōrie

volūtas aūt non sic determinat sicut di
ctum est. di. 25. secundi. illa etiā ꝓbatio
que ibi addit ꝙ virtus inclinat ꝑ mod
nature. qđ est cōtra modū volūtatis. cō
cluderet charitatē ⁊ spem nō esse in vo
luntate qđ est cōiter cōtra omēs theolo
gos. ¶ Ad primū igit istarū ꝓbatōnū
dico ꝙ licet volūtas ex sua libertate pos
set se determinare in agendo. tñ ex actō
ne sua est receptiua alicuius habilitatis
derelicte inclinantis ad similē actionem
illa enim determinatio eius nō est ꝑ for
mam nālem qualis est in igne ad operā
dum. sed ex libera actōe que procedit a
potentia indeterminata ⁊ ita determia
bili ꝑ habitū. ¶ Ad secundā ꝓbatōez
patet ex dictis. di. xvij. pmi. ⁊. xxv. secū
di. qualiter causa secūda nāliter agēs pt
cōcurrere cū causa priore libere agente.
⁊ qualiter effectus dicit liber propter li
bertatē cause principalis. habitus aūt si
est causa substantie actus est cā secunda
respectu uolūtatis. ¶ Tertia rō de mode
ratione passionū ducit ad oppositū sic
primo. qꝛ in volūtate sūt passiones ſm
¶ Aug. xiiij. de ciui. c. v. ⁊. vi. igit si ꝓpter
moderationē passionū ponēda sit vtus
in supmo illius potentie in qua ē passio
sequit ꝙ cū in supma parte aie. s. volun
tate sint alique passiones ꝙ ibi ponētur
virtutes. ¶ Preterea moderatio passio
nis intelligi pōt dupliciter. aut inexisten
tis aut future. inexistentē moderari cō
uenit dupliciter. uel minuēdo passionez
que nata est fieri ab obiecto ſm se ne sit
imoderata. sicut obiectū esset natū dele
ctare potentiā sensitiuā sibi derelictaz.
aut referendo delectationē illā in finem
cōuenientē rationi recte ad quē nō refer
tur ex rōne absoluta obiecti appetitus
sensitiui. ¶ Futurā etiā moderari pōt du
pliciter intelligi. uel fugiēdo obiectū qđ
natū est delectare potētiā imoderate uel
assumendo sola obiecta que nata sunt
moderate delectare. ⁊ tūc passio futura
nō moderat in se. sed ne imoderata insit
precauet. quocunqꝫ istorū modoꝝ intel
ligat moderatio passionis. magis pt vo
luntati cōpetere ꝙ appetiui sensitiuo si
passio inest uel inerit illi appetitui sen
sitiuo. Nā de passione inexistēte si possi
bile est minui. magis pōt eā minuere vo
luntas que libere agit ꝙ appetitus sensi
tiuus qui patit ab obiecto. uel qui coa
git sibi quantuz pōt. magis etiā pōt vo
lūtas referre ad finē consonū rationi re
cte ꝙ appetitus sensitiuus. quia volun
tas est proprie appetit⁹ rōnalis. ⁊ ita ꝓ
prie collatiua ad finē quē rō ostēdit. uti
enim qđ est referre aliquid ad finē debi
tum nō est actus appetitiuus sensitiui.
sed voluntatis. proprie. n. nō cōcedit cō
ferre appetitiui sensitiuo uel cuicūqꝫ sen
sui sicut uoluntati ⁊ intellectui. Si intel
ligatur de passiōe que imoderata debet
pcaueri ⁊ moderata assumi. satis videt
planū. quia circa futurū magis videtur
voluntatē posse hrē actū rectū ꝙ possit
appetitus sensitiuus. quia cognitiua vo
lūtatis que est rō magis pōt cōsiliari de
futuris ꝙ sensus. ¶ Ex his rōnibus ad
ductis pro opinione pdicta pꝫ quō con
cludit oppositū. tum quia volūtas ē re
ctificabilis respectu ꝓprie opatōis ⁊ nō
de se recta. tum quia est indeterminata
⁊ determinabilis nō minus ꝙ intellect⁹
a quo nō negat habitus. tum quia eius
est principalitas in opando opationes
humanas. quia libera est. ⁊ opationes
humane requirūt in pncipali agēte vir
tutem ratione cuius habet laus. tum qꝛ
nata est ꝓprie delectari in sua opatione
⁊ ita habere habitū quo delectabiliter
opetur. tum quia volūtas magis pōt ꝑ
habit⁹ moderare passiones debito mō
ꝙ appetitus sensitiuus si eos haberet.
¶ Preter istas rōnes arguit cōtra opi
nantē sic. Si ſm eum in statu innocētie
nō esset in appetitu sensitiuo aliqua pas
sio repugnans recte rationi. nō esset ne
cessariū ponere virtutē in illo appetitu.
⁊ tñ virtutes tūc fuissent. qꝛ tunc fuisset

homo perfectus ſm eas. ſicut patet per magr̄m in lr̄a. ¶ Pro hoc etiā eſt Aug. in epi. 35. uel. 36. Itē in ſoliloquio pfe cta eſt ratio aīa pueniens ad finē. Itē. i. de ciui. c. xvº. Itē magiſter aſſignat act' in q̄ pn̄t. ⁊ illi nō ſūt appetit' ſenſitiui.

Ad queſtionem po teſt dici ꝙ licet volūtas ſine habitu poſ ſet in actū rectū etiā moraliter bonum nec tm̄ h. ſed ⁊ intellectus pōt in rectuꝫ iudiciū ſine omni habitu intellectuali. primus. n. actus rectus intellectus ⁊ pri ma actio voluntatis recta ꝓcedunt ha bituꝫ etiā ſm quēcunqꝫ gradū. quia ex eis gn̄atur quicq̄d primo ineſt de habi tu. tn̄ ſicut intellectu uel p primū actuꝫ uel p plures actus elicitos recte generat habitus prudentie. ita etiā p ipm̄ rectū eligere cōſonū recte rōni uel recto dicta mini rationis uel p multas tales electio nes gn̄at in volūtate virtus recta incli nans ipſam ad recte eligendū. Hoc pro bat. quia ꝑus nāliter eligit voluntas ꝙ̄ ipſa rō aliq̄d imꝑmat appetitui ſenſiti uo. rō enim nō videt attingere appetitū ſenſitiuū niſi mediante volūtate que eſt ꝓprie appetitus rōnalis. volūtas aūt ꝑ us vult aliq̄d in ſe ꝙ̄ impet potētie infe riori actū circa illud. nō. n. q2 imparat potētie inferiori ideo vult. ſed ecōuerſo igit in illo priori pōt volūtas cū ſit inde terminata ⁊ determinabilis ſicut intelle ctus gn̄are in ſeipſa ex rectis electionib' habitū inclinantē ad recte eligendū. ⁊ h habitus ꝓpꝛijſſime erit virtus. quia ꝓ pꝛijſſime habitus electiuus inclinanſ ad recte eligendū. ſicut ex rectis electionib' generat. ¶ Poteſt tamē cōcedi ꝙ ſi volū tas volens poteſt impare appetitui ſen ſitiuo uel moderando paſſionē eius uel pſecutionē uel fugā ſi ſint actus appeti tus ſenſitiui pōt derelinquere ex impe rijs rectis aliquē habitū in appetitu ſen ſitiuo inclinantē ad hoc ut appetit' ſen ſitiuus delectabiliter moueat ad ſenſibi lia ex imperio volūtatis. qui habituſ de relictus licet nō ſit ꝓprie virtus. q2 non habitus electiuus nec inclinās ad electō nes. poteſt tamē concedi aliquo mō eſſe virtus. quia inclinat ad illa que ſunt cō ſona rationi recte.

Cōtra primum mē brū obijcit. quia tūc i angelo poſſent eē virtutes morales. nā angelus pōt habe re velle rectū circa ea circa que appetit' ſenſitiuus natus eſt paſſionari. ⁊ ita ex multis talibus velle generaret virtus in eo. ¶ Confirmat. quia nō ſolū circa paſ ſiones inexiſtētes in parte ſenſitiua con uenit recte eligē. ſed circa paſſiones oſtē ſaſ ab intellectu. etiā ſi nunꝙ̄ inerūt nec infuerūt. ſicut tactū eſt in. q. de ſcientia practica in ꝓhemio ꝓmi. igit ex talibus electionibus generat virtus in volūtate ⁊ nulla cōcomitat in appetitu ſenſitiuo ¶ Preterea ſi virtus moralis eſſet i vo luntate. igit ipſa eſſet nobilior ꝙ̄ prudē tia. quia nobilioris ꝑfectibilis nobilior eſt ꝑfectio. ꝯn̄s eſt cōtra ꝑhm̄. igit ⁊ ān̄s ¶ Cōtra aliud mēbrū arguit. quia ſi ex h ſolo ꝙ appetitus ſenſitiu' mouet ab im perio voluntatis poteſt generari in ipſo quedā qualitas inclinās ad ſimiles act' ⁊ illa ſit virtus. igit pari ratione in par te corporis frequenter mota ex imperio volūtatis. pōt generari habit' moralis. ⁊ etiā in inaīatis ⁊ irrationabilibus qui bus voluntas utitur.

Ad primum conce di pōt ꝙ ſi angelus eſſet creatuſ in puriſ nālibuſ nō hn̄ſ in volūtate virtutes mo rales: poſſent generari i eo ex multis re ctis electionibus. nō quidē circa paſſio nes in appetitu ſenſitiuo ſibi inexiſtētes nec etiaꝫ que infuerūt uel inerūt uel pn̄t ineſſe. ſed ſoluꝫ circa tales paſſiones in vniuerſali oſtenſas per intellectuꝫ. qua oſtenſione poſita ⁊ dictato quid eēt eli gendum ſi poſſibile eſſet eas haberi ab

eis. volūtas eius cōsona tali dictamini ex multis electionibus posset haberꝫ habitum moralem rectum. ¶ hoc probatꝫ. quia omnem voluntatem non necessario carentem perfectione cōueniēte voluntati cōuenit habere quamcūqꝫ perfectionem voluntatis. velle autē bonuz circa agibile non solum sibi sed etiā alteri. ⁊ hoc non tm̄ in ordine ad bonū diuinum. sed inquantū est quoddā bonū propriū est quedam perfectio volūtatis ⁊ voluntas angeli non est necessario imperfecta. igitꝫ potest sibi cōpetere habit⁹ quo velit mihi bonū tēperantie inquantum est mihi bonū cōueniens. Habitus iste non potest dici charitas. quia ut dictum est: iste habitus non est tm̄ bonuz ut aliquid ordinatū ad diligendū deuz. sed sub ratione proprie bonitatis in eo. nec est alius habitus ꝙ tēperantia. quia par mihi ⁊ tibi non variatꝫ ratio formalis habitus. igitꝫ sicut habitu tēperantie formaliter eligo mihi hoc bonū. ita habitu eiusdem rationis potest mihi quilibet velle hoc bonū. ¶ hoc modo cōsequenter posset poni in deo esse rationē virtutū moraliū sicut in eo cōceditꝫ charitas sine accidentalitate e⁹. ⁊ ita ex ista ratione de angelo que adducitꝫ contra propositū sumitur ratio ad propositū. Nam volūtas angeli potest velle mihi bonum tēperantie inquantū est tale bonum qō velle est proprius actus tēperātie. igitur ex habitu tēperantie pōt illud velle sicut argutum est. ⁊ ita erit in eo tēperantia. ⁊ nō in parte sensitiua. igitur in alia. ¶ Si obijcitꝫ qō est contra philosophuz x°. ethicoꝝ. qui negat a dijs virtutes morales. Respondeo: ita forte negaret ab eis omnē habitū accidentalem si scdm aliquos poneret eos naturaliter beatos. Aliter si non placeret ponere in eis virtutes morales: potest negari consequentia illius rationis facte cōtra propositum. ⁊ hoc altero istorū modorum uel quia virtus non est circa quodcūqꝫ bonū. sed circa bonū difficile. bonū autem tale quod ponitur obiectū virtutis non est difficile nisi habenti appetitum sensitiuū qui natus est ferri in oppositū illius boni. saltem quantū ad aliquam circūstantiam. ⁊ ex hoc ꝙ appetitus sensitiuus sic inclinatꝫ. volūtas in eodez nata est sibi condelectari. ⁊ ex hoc difficile est voluntati tendere in bonū debite circūstantionatum. voluntas autem angeli. quia non est coniuncta appetitui sensitiuo non est nata cōdelectari sibi. ⁊ ita sine difficultate tendit in bonum morale. i. recte circūstātionatuz. ¶ Alio modo dici potest ꝙ duplex ē volitio. vna simplex que est quedaz cōplacentia obiecti. alia efficax qua. s. volēs prosequitur ad habendum volitū si nō impediatꝫ. ¶ Sola autē secūda est proprie electio. eo modo quo philosophus loquitꝫ tertio ethicorum. voluntas est impossibilium. electio nō. Nullus enim eligit impossibile .i. efficaciter vult ex qua volitione prosequatꝫ illud. licet aliquis posset simplici volitiōe velle impossibilia. quomō forte peccauit uel peccare potuit prim⁹ angelus volēdo equalitatem dei. ¶ Potest igitꝫ dici ꝙ in habentib⁹ appetitū sensitiuum volūtas potest esse principiū multarum electionū respectu obiecti moralis. ⁊ ista volitio efficax est electio que sola nata est generare habitū. qui licet sit prior omni habitu i appetitu sensitiuo. tamē natus est esse principium imperādi tali appetitui. ¶ In angelo aūt potest esse volitio simplex nō nata imperare.

¶ Ad secundū quāuis posset negari ꝙ oportet omnē perfectionē nobilioris ꝑfectibilis esse nobiliorē quacunqꝫ perfectione ꝑfectibilis minus nobilis. sed sufficit supremam nobilioris excedere supremam minus nobilis. virtus aūt moralis non est suprema perfectio voluntatis nec prudentia intellectus. tamen ista responsio nō videtur sufficere. quia respectu eiusdem obiecti nobilior poten

tia videtur habere nobiliorē actū quan do vtraqȝ agit scdm totam virtutē sui. quia ibi non est excessus ex parte obiecti. quia idem est. igitur ex parte potentiarum. ⁊ eatenus nobilior excedit. cum igitur circa bonum morale qd est idem obiectū sit actus intellect⁹ practici ⁊ volūtatis. si utraqȝ perfecte agat hec dictādo. illa eligēdo. simpliciter nobilior erit electio recta ꝙ dictamen rectū. ⁊ per cōsequens habitus generatus ex electionibus rectis erit nobilior habitu generato ex dictaminibus rectis: qd cōcedo. ⁊ ad philosophū preferentē prudentiam. Respondeo: prudentia quodāmodo est regula aliarum virtutū pro quanto ipsa uel actus eius precedit generatione habitum ⁊ actum virtutis moralis. ex ista proprietate actus ⁊ habitus moralis cōformatur sibi ⁊ non econuerso. Similiter hec prioritas apud philosophum videtur concludere rationem regule ⁊ mensure: ⁊ in hoc dignitatem. sed non sequitur. ergo simpliciter dignior. ¶ Ad tertium conceditur ꝙ in parte corporis potest esse virtus ⁊ habitus. sicut patet in manu scriptoris ⁊ pictoris. ¶ Manus enim mea inexercitata inhabilis est in illa facultate que est ad citharizandum. exercitata autem est habilis. quod non est, nisi habilitate inherente manui. que habilitas conceditur esse quedam virt⁹ quia quedam qualitas habilitans ad opus virtutis moralis. conceditur autē hoc ulteri⁹ de irrationabili: ut de equo ad actus quosdam ad quos est assuefactus. sed in mere inanimatis non inuenitur. Non enim ex consuetudine proijcitur facilius lapis sursum.

Ad argumēta principalia

Ad argumēta principalia ad omnes auctoritates. concedo ꝙ affirmant scilicet ꝙ in appetitu sensitiuo est quedam qualitas que potest dici virtus. licet minus proprie ꝙ illa que est in voluntate inclinans ad electionē. ¶ Ad illud de irascibili ⁊ concupiscibili: dico ꝙ sunt non tantum in appetitu sensitiuo sed in voluntate. ¶ Et cum obijcitur de obiectis arduo ⁊ delectabili siue illa sint obiecta siue non. de quo questione sequēti ita potest inueniri di. ex parte obiectorum comparando ad voluntatem sicut comparando ad appetitum sensitiuum. ¶ Ad aliud cum dicitur ꝙ voluntas sufficienter perficitur per virtutem theologicam. ¶ Respondeo: verum est respectu boni diuini. ⁊ respectu nullius alterius nisi in ordine ad diligere deum. ita ꝙ nullus actus elicitur ex charitate nisi cuius obiectum ad quod sistitur est deus. licet per alia obiecta media. non solum autem possum ordinate velle deuȝ. uel hoc bonum in ordine ad deum. sed etiam bonum hoc inquantum habet talem bonitatem conuenientem mihi scdm propriam rationem ⁊ sic velle hoc bonum est ex alio habitu. ¶ Si obijcitur. ille habitus non erit ratio referendi in deum. igitur non erit rectus. Quia actus eius videtur frui bono creato. ¶ Respondeo. habitus inferior non habȝ de se actum habitus superioris. caritas autem que est habitus superior habet referre hunc actum immediate in deum. nullus igitur alius habitus habet proprie ex se sic referre. sed tantum habet ex se suum actum proprium diligendi hoc bonum quod bonum debet ulterius referri per charitatem. nec ex hoc sequitur ꝙ inferior sit malus. nec ꝙ sit principium fruendi bono creato. Quia etsi non referat tantum negatiue fruendo. ⁊ non contrarie scilicet repugnandi frui recto. hoc non est frui. quia frui non tātum includit non referre negatiue. sed oppositum eius contrarie scilicet vti. sicut dictum est distinctione pma primi.

¶ Ad illud de principatu despotico ꝛ politico dicit ꝙ philosophꝰ putauit cōditionem nature corrupte esse conditionem nature institute. tamē de hoc aliter dictū est in secundo libro qualiter appetitus inferior natus erat habere suā delectationē. ꝛ qualiter potuit cōcorditer volūtati moueri. ita tamē ꝙ potuit poni aliqua virtus in utroqꝫ appetitu. nisi forte iustitia originalis faceret in voluntate pfectius oīum respectu appetitus sensitiui. ita ꝙ posset statiꝫ uti appetitu sensitiuo seruiliter. sed adhuc nō saluaretur ut videt ꝙ appetituꝭ sensitiuus delectabiliter moueret quantūcūqꝫ volūtas dominaret sup eū nisi in ipso appetitu esset aliquis habitus inclinans ad talē actū eliciendū. sicut ego volēs te recte eligere circa passionē aliquā: possem generare in me virtuteꝫ moralē ex hoc. ¶ Tenēdo igit viā illā distinguit de voluntate ut natura ut libera ꝛ ut deliberatiua. primo mō negat ab ea virtus. qꝛ sic nālit tendit in finē ꝛ in bonū qōcūqꝫ ostensū. ut in ipso relucet finis. ꝛ propt talem determinationē nō requirit vtus in ea ut sic. nec etiā requirit in ea ut libera. quia virtus inclinat p modū nature ꝛ ipsa ut libera nō est nata moueri nāliter. si enim posset inclinari nāliter. igit posset necessitari ut libera. ¶ Tertio igr modo. s. ut deliberatiua nō est respectu finis sed est respectu eorū que sunt ad finem. ꝛ respectu huiꝰ erit in ea habitus moralis. ¶ Addit etiā ꝙ virtus mouet p moduꝫ nature. quia subito. vnde ꝑm phm 3°. ethi. Si in repentinis sit impauidus maxime apparet fortis. ¶ Cōtra. hec ꝑmo. qꝛ volūtas ut nā nullū actum elicit. ut dictū est di. 15. huiꝰ tertij. igitur ut nā nō tendit in aliqđ obm̄ nec finem nec aliud p actuꝫ elicitū. sed tm̄ tendit p inclinationē nālem. sicut graue dicit tēdere deorsū etiā si quiescat sursū. Contra ista duo mēbra. qꝛ vnuꝫ videt includere aliud. nā ut ē deliberatiua ē libera

Aut eni dicit deliberatiua inquantū ꝑcipit deliberationē aut inquantuꝫ eligit ꝑuia deliberatiōe. ꝛ utrūqꝫ cōuenit sibi inquantū libera. qꝛ libere impat illam deliberationē ꝛ libere eligit. igit negādo in ea esse virtutē ut libera. ꝛ cōcedendo in ea esse virtutē ut deliberatiua: est contradictio. nec illa ꝓbatio ꝙ nō sit in ea virtus. quia tūc posset necessitari. cōcludit. quia agēs supius in cuius potestate est actio inferioris nō pōt necessitari ab inferiori agente. virtus auteꝫ si aliq̄ mō est agens ad actū: est inferius agēs ut dictū est di. 17. primi. de habitu ibi etiā dictum est qualiter nō repugnat ꝙ libere agat. ꝛ tñ habitus agat in ea p modum nature. ¶ Cōsimiliter etiā posset improbari ꝙ nō sit virtus in ea ut deliberatiua. nec illud est uerū ꝙ virtus sit repentine ꝑueniens deliberationē. nā volūtas ut repentina nō videt deliberatiue ageꝛ sed ꝑuenire deliberatōnē. tamē nō oportet huic inniti. quia oportet ꝙ illud verbū exponat. absolute eni nullus vitiose agat nisi agat ex deliberatione. sicut eni nō humane agit nisi agat intelligendo. ita circa illud qđ ē ad finē non humane bene agit. nisi intelligendo illud ꝓpt qđ agit. ꝛ istud intelligere est deliberare. vñ virtuosus nō sic agit repentine ꝛ sine deliberatione sicut agit natura. ex secūdo phisicorū. Debet igit sic intelligi dictum phi. ꝙ sicut virtuosus obiecto ostenso inclinat ad recte eligendū ex recto habitu. ita etiā p prudentiā ordinatus est ad statim recte dictandū circa illud eligibile. ꝛ quasi inpceptibiliter deliberat propter promptitudinē eius in silogisando practice. Alius aūt impfectus cum difficultate ꝛ mora silogizat practice ꝛ si tandem recte eligat nō dicit repentine ageꝛ sed morose. ꝛ alius pfectus quasi repentine agere respectu illiꝰ. quia agit quasi in tēpore inperceptibili.

Nunc de septē

donis. Circa istam. 34. di. in qua magister agit de septē donis. ¶ Querit̃ vtrū virtutes dona ꝛ beatitudines ꝛ fructus sint idem habitus inter se. q̄ꝺ sic. Greg. super illud Job pmo. Nati sunt ei septē filij ꝛ tres filie. quere ibi. ¶ Preterea si isti essent alij ab alijs. nullus ex vna perte esset idē. alij ex alia parte. cōsequens est falsum. quia fortitudo est donū ꝛ virtus. ¶ Et si dicat̃ ꝙ fortitudo hec ꝛ illa sunt alterius rōnis. ¶ Cōtra. quia habēt actū eiusdem rōnis. ¶ Contra. nō est idē numerus donoꝝ beatitudinū ꝛ virtutum numerata etiā nō cōcordant. sicut patet. quia aliquid est beatitudo q̄ꝺ nō est donū ꝛ ꝯuerso. ꝛ aliq̄d donū quod non est virtus. ꝛ sic de alijs.

Ad questionem dicitur. q. 4. q. 33. ꝙ sicut circa delectationes vitiosas cōuenit tripliciter se habere .s. modo humano: suphumano: ꝛ inhumano. ꝛ similiter circa tristitias inordinatas. Modo humano ut quando circūstantijs debitis sustinet quis terribilia ꝛ ad hoc ē virtus moralis acquisita uel infusa que tamē non facit sustinere sine tristitia scōm phm. 3°. ethi. ꝛ fm Aug. 14. ꝺ ciui. ca°. 17°. Modo suphumano ut qñ terribile sustinet̃ cū gaudio. sicut fuit in quibusdā martyribus. Modo inhumano ꝛ ut quasi diuino qñ mors nō solū no timet̃ sed cū gaudio appetitur. sicut Paulus cupiebat dissolui ꝛ esse cū xp̄o. q̄ꝺ probat̃ per Augu. super Johe. omel. prima. tractantē illud. i. ad Cor. Cum sint in vobis scismata nōne hoīes estis dicit Aug. voluit ꝙ eēnt dij. sicut dicit in ps. Ego dixi dij estis. Ad hunc tertiū modū est virtus eroyca quā virtutem cōiecturat philosophus opponi bestialitati que est inhumana circa delectationes vitiosas. de qua virtute dicit 7°. ethi. igit̃ virtutes pficiunt hominē modo humano. ꝛ dona modo suphumano. ꝛ beatitudines modo inhumāo

¶ Sed cōtra hoc obijcit̃ multipliciter primo quia charitas est excellentissimū donū dei fm Aug. 3°. de trini. ca°. 19°. ꝛ fm aplm. i. ad cor. 13°. Si fortitudinem habuero: ꝛ si tradidero corpus meū ita ut ardeam. q̄ꝺ videtur esse modo inhumano velle ardere pro deo. charitatem aūt non habeā nihil mihi ꝓdest. igitur nō videt̃ esse aliq̄ꝺ donū q̄ꝺ excellentius pficiat ꝙ charitas. ꝛ tamē est virtus. ꝛ h̄ si in pmo gradu loquit̃ de virtutib' moralibus ꝛ theologicis. ¶ Preterea circa terribilia cōuenit virtutē humanam recte tener̃ mediū. igit̃ rectius ꝛ rectissime quantū possibile ē tali nature. s; hoc ex habitu fortitudinis eiusdē speciei pōt intendi fm gradus qui nō variāt speciem igit̃ idē habitus spē disponit ad sustinēdum modo pfecto ꝛ supmo sicut ꝛ infimo. ¶ Si dicas ꝙ nō eodē sed alio. igitur ille qui disponit ad sustinere in infimo gradu de necessitate est imperfectus quantū ad actū suū ꝛ obiectū. quia circa sustinere terribilia nō pōt habere pfectiorem. sed ad hoc ꝙ aliquis pfecte se hēat ad illud oportet ꝙ habeat habitū aliū in specie. Sed pluralitas specieꝝ nō videtur ponenda sine necessitate manifesta. vbi. s. vna species non sufficeret. q̄ꝺ nō apparet in proposito. ¶ Preterea xp̄s tristabat̃ in passione sua sicut dictū est. di. 15. hu'. ꝛ vniuersaliter omnis martyr sibi dimissus. i. si nō fiebat circa eū miraculū quantūcūq; sustineret voluntarie nō sine tristitia quacūq; sustinuit. sicut probat̃ per Augu. 14°. de ciui. vbi arguit cōtra philosophos dicentes se eē beatos. q2 habuerūt quicq̄d voluerūt. quia si prospera acciderūt illa voluerūt si aduersa: similiter. quia patienter sustinebant. ¶ Arguit aūt cōtra eos. ꝺ. ꝙ in aduersis nō habuerūt q̄ꝺ voluerunt. q2 quantū erat ex se noluerūt ea accidere. si tamē accidebant: voluerūt ea patient̃ portare ne amissa pacientia miseriores essent. ꝛ hoc vniuersalit̃ psuadet̃. quia

pacientia nō potest esse circa fm se appetibilia. miseri ergo erant in vita ista. quia sustinendo aduersa habuerūt aliquid qd non omnimodo voluerūt. qz obiectū pacientie ipsorū nō erat absoluta ratione volibile: sed supportandum pacienter. ¶ Preterea impossibile ē eundem agere simul aliquē actū humane: suphumane ⁊ inhumane. igit acquisito dono euacuabit virtus prius acquisita uel infusa in baptismo. uel si maneat nō erit possibile exire in actū suū. vel non erit necessaria. quia ex perfectiori dono poterit exire in actū suū. eodem mō beatitudines euacuabunt virtutes ⁊ dona. uel saltem necessitatē eoꝝ qd videt incōueniens: potissime si sit sermo de virtutibus theologicis. quia charitas nō euacuabit in patria. nec fides nec spes i via. ¶ Preterea ista vocabula suphumane ⁊ inhumane sūt metaphorica. nam oīs actus hominis ꝓprie loquēdo ē humanus. sicut enim necessariū est actū rectū cōuenire obiecto fini ⁊ alijs circunstantijs. ita etiam necessariuz est ꝙ cōueniat ipsi operanti. nō enim cōuenit mihi agere qd cōuenit tibi. ⁊ multo minus qd cōuenit angelo. igit necessariū est ad rectū actū hominis ꝙ agat illo modo humano. igit quicunqz habitus disponit hominē simpliciter ad agenduz modo humano. disponit ipm absolute ad agenđ circa qdcunqz. ¶ Preterea si quis semp oraret ⁊ daret sibi donū intellectus ⁊ nō exercitaret se circa credibilia. quia non haberet fidem acquisitaz sine qua fides infusa nō exit in opus. posset opari mō suphumano p te. quia haberet donum intellectus. igit posset excellentius agere circa credibilia ꝙ alius exercitatus i scriptura sacra. qd nō experimur. imo quicunqz talis forte facilius erraret circa credibilia ꝙ alius bene exercitatus in scriptura. ¶ Preterea circa tot cōuenit bene ordinari humane circa quot suphumane ⁊ inhumane. igit ē idē modus ubiqz

¶ Item tunc beatitudo uera esset i actu alicuius beatitudinis quasi supremi habitus.

Aliter dicitur

ꝙ cōuenit per virtutes agere recte. per dona perfecte: ⁊ per beatitudines expedite. Contra hoc. eadem virtute recte ago. quia virtus ē rectitudo potētie: ⁊ perfecte ago. quia virtus est pfectio habētis in se: ⁊ qua opus eius perfectum reddit ⁊ expedite. quia virtus est habitus faciens expedite ⁊ faciliter operari.

Aliter dicitur

ꝙ oportet alit disponere voluntatē ut est mobilis a ratione recta qd fit per virtutem. ⁊ aliter ut est mobilis a spiritu. s. qd fit per donum. Hec enim duo ponunt mouentia voluntatem. ¶ Contra hoc. quia ⁊ falsum est quod supponit ꝙ ratio mouet voluntatem. ita ꝙ virtus non sit nisi dispositio mobilis in voluntate. ⁊ secūdo hec non ponit distinctio beatitudinuz a donis ⁊ virtutibus. ⁊ tertio exquo deus dedit habitum voluntati semper assistit voluntati ⁊ habitui ad actus sibi cōuenientes sicut postꝙ illuminauit cecū miraculose semp assistit illuminato ut possit mouere illam potentiā. igitur per idem est aliquid proportionatū mouenti primo ⁊ secundo. igit si per habitū proportionatur potentia sibi ipsi. per idem sufficienter proportionat spiritui sancto: ut alij mouenti. nō igit propter istam motionem oportet ponere necessario alios habitus.

Ad istam questio

nem potest dici sine assertione ꝙ nō sūt necessarij in via nisi illi habitus qui sūt virtutes morales. intellectuales ⁊ theologice. qd ostenditur sic. ¶ Nam ratione naturali concluditur necessitas habitus intellectualis perficientis intellectuz cir-

ca speculabilia ꝛ circa operabilia. ꝛ ita habetur habitus intellectualis speculatiuus ꝛ practicus. cõsimiliter ratione naturali concludit necessitas habitus perficientis appetitū circa appetibilia in ordine ad se. ꝛ ulteri⁹ circa appetibilia in ordine ad alteruȝ. ꝛ ita habet prima distinctio virtutis appetitiue ordinantis talem potentiaȝ in actibus ad se ꝛ ad alterum. ¶ Preter istos habitus ꝛ si forte concludatur per rationē naturalē ꝙ homo non sufficienter perficit istis habitibus sicut nititur ostendere solutio ꝑme questionis primi. necessitatē alterius cognitionis ꝙ̄ acquisite. tamē ratio naturalis non sufficienter concludit quis habitus intellectus distincte. ꝛ quis appetitiuus sit necessarius alius ab istis. sed rationabiliter tenet propter illas persuasiones que posite sunt in questione illa primi. ꝙ preter istos habitus est necessarius ille habitus cognitiue. ꝛ illi appetitiue habitus quos ecclesia catholica docet esse necessarios: ꝛ fide tenemus tres virtutes catholicas esse necessarias perficientes immediate animā respectu obiecti increati. ¶ Ex istis arguo sic. Illi habitus tantū ponendi sunt in viatore quibus perficitur circa omne obiectuȝ quo perfici potest in via. hui⁹ sunt septē virtutes in genere non curando de scientijs speculatiuis. igitur preter scientias speculatiuas acquisitas nullus erit habitus in viatore ponendus alius simpliciter a septem virtutibus. Probatio maioris. ¶ Obiectum circa quod perfici potest viator: non potest esse nisi deus uel creatura. sed circa deū sufficienter perficitur trib⁹ virtutibus theologicis. ꝛ hoc perfectissime quantuȝ perfici pōt. si illi tres habitus sint perfectissimi in suo genere. circa creaturā vero non loquendo de speculatiuis. intellectus perfectissime perficit per prudentiā si prudentia sit ꝑfectissima. ipsa enim est de omni agibili ꝛ quantū ad omnē conditionē agibilis ꝑfectissima notitia. ¶ Similiter quantuȝ ad appetitū perfectissime perficit tribus virtutibus moralibus si sint perfectissime. quia tam circa aliuȝ ꝛ appetibile alteri ꝙ̄ circa se ꝛ appetibile sibi. ꝛ hoc uel primo ꝛ directe. uel secundario propter illa prima. ꝛ hoc intelligendo de istis q̄tuor virtutibus cardinalibus ꝙ nō sint in aliquo vnus habitus numero qui sit sibi vniuersalis tēperantia uel vniuersalis iustitia. hoc est circa omnia scōm ꝙ singule species iustitie insint in suis proprijs singularibus ¶ Per tres autē virtutes theologicas sufficienter perficitur viator circa deum imediaee. quia circa ipsum ut imediate cognoscenduȝ in via sufficienter perficit fides. quia de deo in fide nō potest haberi nisi cognitio fidei. sicut dictuȝ est supra in isto tertio. ¶ Circa ipsum ut diligibile in se sufficienter ꝑficit charitas ꝛ ut appetibile ut commodum mihi spes. sicut patet in questionibus superioribus de fide spe ꝛ charitate sed non cōuenit viatorem habere circa deū actus ordinatos alios ꝙ̄ intelligere ꝛ diligere ipsuȝ in se ꝛ appetere eū mihi ut bonum meum. ergo. ¶ Consimiliter circa omne aliud bonum a deo ut circa obiectum sufficienter perficit viator habitibus intellectualibus ꝛ appetitiuis. Sed isti habitus intellectiui perficiētes intellectum sunt virtutes intellectuales. ꝛ ille sufficienter perficiūt viatorē quantum possibile est. ꝛ ad consideranduȝ ꝛ ad syllogisandum practice. habitus etiā appetitiui sunt virtutes appetitiue que virtutes sufficienter perficiunt viatoreȝ ad appetendum uel ad diligendum. siue in ordine ad se. siue ad aliud. Igitur homo perfectus tribus virtutibus theologicis ꝛ virtutibus intellectualibus speculatiuis ꝛ practicis. ꝛ virtutibus moralibus ordinantibus ad se: ꝛ ad alterum perficitur quantum potest competere viatori. ¶ Igitur non videtur aliqua necessitas ponendi aliquos alios

habitus ab istis qui sunt virtutes theologice intellectuales ꝛ morales. ¶ Notãdum vlterius ꝙ sicut habitus in genere qualitatis est quoddã genus intermedium. ita habet sub se multa intermedia anteꝙ veniat ad species specialissimas. siue enim pmo diuidat per intellectuale ꝛ appetitiuũ qḋ videt probabile. ꝛ ulterius utrūqꝫ horũ per acquisitũ ꝛ infusũ siue ecõuerso. pmo per acquisitũ ꝛ infusum. ꝛ utrũqꝫ p intellectuale ꝛ appetitiuum: saltem vlterius intellectuale acquisitum diuidit p speculatiuũ ꝛ practicũ. ꝛ appetitiuũ acquisitũ in ordine ad se. ꝛ ad alterũ. acquisitũ aũt speculatiuuꝫ diuidit p realem ꝛ rõnis. uel quia est circa ens reale uel rõnis. qui autẽ circa ens reale diuidit illa diuisione que ponit. 6° methaphysice. ꝛ quodlibet mẽbruꝫ illi' diuidit forte multis diuisionib' anteꝙ deueniat ad species specialissimas. habitus etiã practicus acquisitus diuidit in eum qui est circa agibile. ꝛ in eũ qui est circa factibile. ꝛ qui ẽ circa factibile plures habet diuisiones anteꝙ deueniatur ad spẽs specialissimas. qui aũt est practicus circa agibile diuidit multiplici diuisione. sicut patebit in questione de cõnexione virtutũ. siue eniꝫ sit sciẽtia practica siue sit prudentia practica non est vnicus circa omnia agibilia. sicut ibi tangetur. ¶ De tota illa diuisione habitus intellectui nõ accipit in numero virtutũ nisi vna virtus infusa que est fides. ꝛ qḋdaꝫ genus intermediũ ad multas practicas acquisitas qḋ dicit prudentia. ꝛ sic ꝯnumerando species satis cõmunes possũt haberi tres. s. fides. prudentia. ꝛ scientia practica. scientia autẽ speculatiua. quia non perficit hominẽ ad bene operandũ ideo non connumerat inter virtutes cardinales. minus enim ẽ necessaria homini ad recte viuendũ humane ꝙ prudentia. ꝛ etiam fides. appetitiue etiã possũt poni quatuor due acquisite ꝛ due infuse. stando in ipsis speciebus sub habitu appetitiuo ĩfuso ꝛ acquisito. Sub infuso quidẽ pmo sũt spes ꝛ charitas. Sub acquisito autẽ virtus disponens appetitum ad se ꝛ ad alterũ. que ad alterũ vocatur vno nomĩe cõmuni qḋ est iustitia que autẽ ad seipsum nõ habet nomẽ cõmune. ꝛ forte illa est ratio quare nõ stat in illa numeratione virtutũ cardinaliũ sed descendit sub illa ad alias proximas sub eis. appetibiliũ enim ad seipsuꝫ quedam sũt appetibilia ex se que. s. nata sũt ex se statim cõuenire. ꝛ quedaꝫ etiã sunt primo fugibilia que. s. nata sunt ex se statim discõuenire. ¶ Alia sunt appetibilia non pmo. ꝛ alia nõ primo fugibilia. sed secundario propter illa primo appetibilia ꝛ primo fugibilia. virtus in comuni que disponit circa prima vocat temperantia. que circa secunda fortitudo. ꝛ ꝓma pertinet ad cõcupiscibilẽ. ꝛ secunda ad irascibilẽ quarũ distinctio ut aliqualiter videatur est notandũ ꝙ concupiscibile respicit illud qḋ ex se natum est esse cõueniens uel discõueniens. ita ꝙ nullo alio posito circa ipsum nisi sola apprehensione facta. natus est sequi actus delectandi uel tristandi siue prosequendi uel fugiendi quantum est ex parte eius. talia nõ respicit irascibilis. actus enim irascibilis est irasci. quod scḋm philosophum secũdo rhetoricoꝝ est appetere vindictã scḋm rationẽ apparentem propter apparentẽ paruipensionẽ. igit obiectuꝫ irascibilis est vindicare. uel verius si hoc est actus eius scilicet punibile qḋ posset dici irascitiuũ. uel vsitatiori modo loquẽdi offendens. qḋ offendens nõ dicit statim discõueniens cõcupiscibili. sed quia impendit illud quod est primo cõueniens appetitui eius gustatiuo. puta cibũ: ꝛ in tantũ offendit animal. ideo primo concupiscit remouere tale offendens qnod est prohibens cibũ. obiectuꝫ igitur irascibilis est tale offendens circa quod irascibilis habet quoddaꝫ nolle. non quidem proprie refugientis sicut

concupiscibilis nolens refugit. sed magis respuentis siue repellentis. quia irascibilis nolens repellit. non enim concupiscit tantū amouere illud impediens: sed etiam ultra punire. quere supra di. 26. huius. quia tamē eius actus est velle vlcisci. ⁊ obiectū nolitū non punitum est adhuc presens. ideo semper irasci est cum tristitia. nō tantū concupiscibilis. sed etiam cum tristitia irascibilis. ⁊ hoc non nisi tunc quando irascibilis habet actum imperfectum. quādo scilicet desiderat vindicare sed nō vindicat. quādo aūt actu vindicat tunc actus eius est perfectus assimilatus fruitioni ex parte cōcupiscibilis. ⁊ tūc irasci irascibilis ē sine tristitia. imo est cum magna delectatione propria ꝭm Aristo. secūdo rhetori. Ira viri quasi mel. Sicut ergo concupiscibilis indiget ordinari circa ea que sūt nata primo appeti ne ea inordinate appetat. sed scōm moderamen recte rōnis ita etiam irascibilis indiget moderari per habitum ne imoderate velit propellere offendens ⁊ ulcisci de illo. sed moderate velit propellere propellenda ⁊ non propellere nō propellenda. habitus aūt quo disponit ad propellendū propellenda non est nominatus. licet posset dici bellicositas uel aliquid tale. habitus autem quo disponit ad non repellendum nō repellenda. sed ad sustinenduꝫ dicit paciencia. ⁊ quia difficilius est nō repellere offendens ꝙ repellere. ideo paciētia est nobilissima fortitudo. iuxta illō poete. Nobile vincendi genus est paciencia. vincit enim qui patit. irascibilis igit nō habet pro obiecto arduuꝫ siue appetibile quod est obiectuꝫ concupiscibilis. sed ipsum offendens. ita ꝙ actus eius adeq̄tus est velle vindicare uel nolle offēdēs velle quidem quasi imperfectum dum irascitur ante repulsionem uel sustinentiam quod assimilatur ei qō est desiderium ex parte concupiscibilis. ⁊ velle perfectum quod assimilat fruitioni in concupiscibili quando moderate repellit. uel moderate sustinet. Si dicas ꝙ ipsius concupiscibilis est velle vnum oppositū igitur ipsius est nolle alterū. Respondeo semp quādo irascibilis habet actuꝫ suū sunt ibi duo nolita. vnū concupiscibilis ⁊ aliud irascibilis. ut in exemplo posito nolitum concupiscibili est carere cibo. ex qua nolitione sequitur in concupiscibili tristitia. qua quasi refugit nolitum ⁊ nō repellit. est etiā ibi aliud nolituꝫ. s. illud qō aufert cibū. ⁊ illud est nolitum ab irascibili. non actu refugitiuo sed repulsiuo. ⁊ dum nō actualiter repellit est tristitia propria irascibilis. patet autē ꝙ isti dolores. s. irascibilis ⁊ concupiscibilis nō sunt idē dolor. quia si offendens illō offerat sub ratione impossibilis repellēdi. erit maior tristitia in cōcupiscibili. ⁊ tamē nō erit proprie ira. nullus enī maxime timens irascit scōm philosophum secundo rhetori. ⁊ tamen timēs quanto magis timet tanto maiorē dolorē habꝫ ipsius cōcupiscibilis refugiētis qō timet ⁊ licet aliquādo doleat irascibilis de nō posse vindicare. quando. s. non est potestas vindicandi. tamē de alio dolet concupiscibilis. s. de carentia obiecti concupiti. dolor etiā concupiscibilis fit cū alia mutatione organi in pte sensitiua ꝙ dolor irascibilis. quia ille cōcupiscibilis est cum restrictione sicut delectatio opposita fit cum dilatatione. dolor autē irascibilis fit cū calefactione que est accensus sanguinis circa cor. ⁊ ex hoc sequitur ꝙ irascibilis ⁊ cōcupiscibilis in parte sensitiua habent diuersa organa. quia idem non posset moueri simul diuersis motibus talibus. in parte autē rationali possunt habere similem distinctioneꝫ obiectorū sicut in parte sensitiua. Nam voluntati est aliquid primo delectabile: puta bonum sibi cōueniens scōm se uel cōueniens appetitui sensitiuo cui cōiungit in eodem supposito. potest etiam habere voluntas obiectum offendens. ⁊ ꝭm

rectam rationem et cōtra rectam rationem et respicere illud ut offendens actu nolendi repulsiuo et imperioso. non tamen est tanta distinctio horum in voluntate quanta est in appetitu sensitiuo. quia voluntas non est organica. nec oportet dicere magis quod alterum istorum sit vis et alterum potentia quod ecōuerso. sed sicut ratio distinguitur in portionē superiorem et inferiorem per comparationem ad obiecta diuersa. et tamen est simpliciter eadem potentia. de vi autem nescio quid oporteat loqui. est enim verbum superfluum. ¶ Idem enim simpliciter est ratio operandi circa ista obiecta distincta superius scilicet et inferius. sicut dictum est di. 14. secundi. ¶ Eodem etiam modo potest dici circa prima et secunda delectabilia uel tristabilia quod eadem potentia uel vis omnino est ratio operandi. Nam potentia est illud quo potens est potens. et quo potens est fortis. in spiritualibus enim idem est esse potentem et fortem. non erit igitur hic distinctio: nisi ex parte obiectorum in que tendit. sicut si diceremus intellectum distingui in principia et conclusiones inquantum tendit in conclusiones per principia. sed propter talem distinctionem principiorum et conclusionum nullus distinguit intellectum. nec in potentias nec in vires.

His suppositis de irascibili et concupiscibili redeo ad virtutes. et dico quod proprius habitus perfectus concupiscibilis est temperantia. et irascibilis fortitudo in cōmuni. et loquendo de habitibus acquisitis et non infusis. ambe autem infuse perficiunt concupiscibilē. quia deus quem habent pro obiecto est tantum volibilis. At si utraque istarum specierum intermediarū tam scilicet fortitudo quam temperantia possint subdiuidi. tamen in connumeratione virtutum cardinalium remanent indiuisa. secundum hoc igitur in connumeratione omnium virtutum sunt tres theologice et quatuor cardinales. De theologicis habet ab apostolo. i. Cor. 13°. de moralibus. Sap. 8°. iste numerus septenarius simpliciter perficit viatorē. ita quod secundum gradus istarum in specie sua est ipse perfectus. secundum enim quod iste sunt intensiores et remissiores secundum hoc est magis uel minus perfectus. et si sint intensissime quantū possūt esse in via. est homo simpliciter perfectus quantum potest esse in via: non curando modo de ista perfectione que habet per vtutes speculatiuas acquisitas que prius excluse sunt. ¶ Per istas quippe septem virtutes intelligendo de eis et de speciebus earū necessariis de quibus postea dicetur si sint in se perfectissime est homo simpliciter perfectissimus. et circa deum in se. et circa omnia alia a deo ut intelligibilia ratione practica. et ut appetibilia uel sibi uel alteri. et hoc in ordine ad se in quem possūt virtutes acquisite ex se. uel in ordine ad finē ultimum in quem possunt virtutes acquisite cum charitate. ¶ Ulterius ad videndum de beatitudinibus donis et fructibus. ¶ Notandum est quod tres virtutes acquisite scilicet fortitudo: tēperantia: et iustitia sūt genera intermedia. nam prima concupiscibilia videntur esse duo scilicet honor et voluptas. uel delectatio stricte sumpta aliter ponitur quod primo bonum est conueniens. et hoc uel honestum uel delectabile siue etiam utile. Sed utile nō potest esse primo motiuum ad concupiscendū quia nō concupiscitur nisi in ordine ad aliud. Idē concludit illud primo. Joh. 7°. Omne quod est in mūdo etc. Nam concupiscentia oculorum que scilicet respicit diuitias non potest esse prima loquendo de diuitiis inquantum sunt bonum utile. et non delectabile. quod si loqua

mur ꝺ diuitijs inquantuꝫ sunt pulchre hoc est inquantum sunt bonum delectabile. sic possunt primo concupisci sicut aliud pulchrum visibile ita ꝙ prima cōcupiscibilia ut dictuꝫ est a natura rationali sunt honor ⁊ delectatio stricte sumpta. Igitur prime species temperantie que moderantur circa concupiscibilia erūt due. quia que moderatur circa honores dicitur humilitas. que circa voluptates retinet nomē generis. ⁊ quot possunt esse voluptates distincte circa quas voluntas moderatur. tot possunt esse species illius temperantie que moderat ipsas voluptates. puta altera circa gustabilia. altera circa tangibilia. nec solū de voluptatibus sensitiuis quibus delectatur voluntas coniuncta. sed etiaꝫ de voluptatibus proprijs ipsi voluntati ut voluntas est. Unde voluntas angeli potest appetere bonuꝫ delectabile. licet nō habeat appetitum sensitiuum coniunctum. Et ꝙ ille temperantie distinguantur. probatur. quia circa aliqua potest esse summa delectatio circa alia nulla. potest enim esse aliquis temperatus simpliciter circa venerea: ut uti tantum sua uel simpliciter nolens uti. ⁊ intemperatus circa gustabilia volens comederē nō comedenda. potest etiam aliquis esse tēperatus circa sensibilia. ⁊ intemperatus circa speculabilia. puta si voluntas sua delectetur in hoc ꝙ intellectus summe speculatur intelligibilia. quorum speculatio non est multum utilis scd̄m se. hec delectatio est immoderata ⁊ moderanda. ¶ Que autem sunt species fortitudinis nō oportet ad propositum ita explicare. quia non tāgitur inter alia nisi fortitudo in se uel pacientia que ut dictuꝫ est. est nobilissima fortitudo que non repellit repellenda. ita ꝙ pati est quoddaꝫ permittere. ⁊ sic diceretur de permissione ꝙ sit actus positiuus velle scilicet uel nolle. uel forte nihil velle. uel non impedire. ita diceretur qualis actus sit pati in voluntate respectu terribilis. ¶ Iusticia subdiuidenda est propter ea que sequuntur. ¶ Ubi sciendum est ꝙ in ordine ad alterum potest aliquis primo recte se habere cōmunicando se illi quātum potest se cōmunicare. uel cōmunicando illi aliquid aliud. virtus inclinās ad primum est amicicia qua quis dat se ipsum proximo quantum potest se dare. ⁊ inquantum potest proximus habere eum. ¶ Et hec est perfectissima virtus moralis. quia tota iustitia est perfectior his que sunt ad seipsum. ⁊ hec est perfectissima iustitia. ¶ Si autem cōmunicet sibi alterum. aut igitur bona extrinseca aut intrinseca pertinentia ad victuꝫ humanum. ¶ De bonis extrinsecis que indigent homines cōmutare dicitur iustitia cōmutatiua. ⁊ hec frequēter dicitur iustitia pro tanto. quia ei commutatur aliquid equiualens. Si autem cōmunicet sibi aliud necessarium adiunctum. aut igitur regimen. ⁊ hoc couenit presidenti. ⁊ hec species iustitie est innominata. posset tamen dici presidentia uel dominatio iusta. aut communicat ei subiectionem iustam. ⁊ hec denominatur a subijci. ¶ His intellectis dico ꝙ beatitudines quas ponit Saluator. Mathei quinto. ¶ Sunt idem habitus cum habitibus virtutum. ¶ Tamen aliquando nominantur species specialiores virtutum quam sumantur in numero illo septenario virtutum prius assignato.

¶ Duas quidem species temperantie enumerat Saluator inter beatitudines scilicet humilitateꝫ que moderatur circa primum delectabile scilicet honoreꝫ ⁊ hanc exprimit ibi. Beati pauperes spiritu. vbi scd̄m Augusti. recti intelliguntur pauperes scilicet recti aut timentes deū non habentes inflantē spiritū. Aliā speciē moderantē voluptates i cōmuni exprimit illud. Beati mundo corde ⁊c̄.

Mundicia enĩ cordis est imunitas vo-
luntatis ab omni inordinata affectione
uel delectatione. tam ratõne sui q̃ ratio
ne appetituũ sensitiuorũ quibus cõiun
gitur. fortitudinẽ exprimit in sua specie
perfectissima. ibi. Beati qui persecutio-
nem paciunt propter iustitiã. ¶ Justitie
exprimit tres species. vnam quidez que
est in cõmunicando seipsum per amici-
ciam. ⁊ hanc exprimit cum dicit. Beati
mites. q̃uis enim amicicia plus sit q̃ be
niuolentia scdm philosophũ. 8. ethico-
rum. non latens in contra passis. ⁊ beni
uolentia plus sit q̃ mititas. quia mites
sunt qui non offendunt nec resistunt in
malo. tamẽ propter hoc minimũ quod
est quasi infimum in amicicia exprimit
illã qua quis cõmunicat se proximo.
¶ Aliam speciẽ que diuidit in donationẽ
iustam ⁊ obedientiã exprimit per illud
Beati pacifici. pax quippe seruat in hoc
ꝙ presidens recte regit. ⁊ subditus recte
obedit. ¶ Tertiã speciẽ iustitie que ẽ quã
tum ad exteriora cõmunicanda: expri-
mit ibi. Beati misericordes nullo enim
alio modo potest aliquis esse ꝑfecte di-
spositus circa exteriora cõmunicanda
proximo q̃ per misericordiã. misericors
enim cõmunicat nõ ut rehabeat nec ut
prius rebeneficiatus ab eo cui cõmuni-
cat liberalis quidez ⁊ si cõmunicet ami-
co. potest tamen esse aliqua liberalitas
inferior q̃ misericordia. ⁊ ita liberalitas
est imperfectior species iustitie q̃ miseri
cordia. Hanc autẽ iustitiaz que est circa
tẽporalia cõmunicãda expressit ¶ Salua
tor. Luce. 8°. Cum facis conuiuiũ. Sic
igitur habemus tres virtutes morales
expressas in se uel in suis speciebus. Du
as autẽ theologicas exprimit charitatẽ
ibi. Beati qui esuriũt ⁊ sitiũt iustitiam.
Esurire quidem non est sine misericor-
dia. sed habitus quo elicit est charitas.
proprissime enim charitas vie est habi
tus quo esurimus iustitiã ⁊ diligimus
deum in se quod est uera iustitia. spem
exprimit per illud. Beati qui lugẽt. Lu
ctus enim est habitus desiderandi illud
¶ Sic itaqꝫ in octo beatitudinibus due ex
primuntur virtutes appetitiue theolo-
gice. ⁊ tres morales. fortitudo in se. ⁊ tẽ
perantia in duabus speciebus. ⁊ iustitia
in tribus speciebus. Due autẽ virtutes
intellectuales. vna acquisita ut pruden-
tia. ⁊ alia infusa ut fides. que non expri
muntur in se nec in suis speciebus. satis
dantur intelligi ꝑ appetitiuas. quia nõ
est voluntas optime disposita sine vir-
tute correspondente in intellectu. ¶ De
donis dico ꝙ ibi enumerant quattuor
virtutes cardinales. ¶ Prudentia ꝑ do-
num consilij. prudentia enim est habit⁹
consiliatiuus. quia est habitus recte syl
logisandi practice. ⁊ tale syllogisare est
cõsiliari. vnde habitus quo quis est cõ-
siliatiuus est prudentia. Fortitudo expri
mitur suo nomine inter dona. ¶ Timor
autẽ est species tẽꝑãtie. idem enim est
omnino timor qđ humilitas. licet alio
nomine nominet sicut patere potest per
Aug. super illud Math. 5°. Beati pau
peres spiritu. frequenter enim numerã-
tur non nominibus proprijs. ⁊ ideo scri
ptura frequenter cõmendat timorẽ. vñ
illud. Initium sapientie timor domini.
nihil aliud est nisi humilitas que est ꝑn
cipium virtutũ. cũ inter dona ponitur
pietas. hec est que apud Saluatorez vo
catur misericordia. ⁊ ita est species iusti
tie. Exprimuntur ḡ inter dona quatuor
virtutes cardinales. due quidẽ ut prudẽ
tia per consilium. fortitudo proprie no
mine suo. ¶ Due autem alie non sub
ratione illarum specierum intermedia
rum que enumerantur in illo alio septe
nario. sed in quibusdaz speciebus earũ
puta tẽperantia in timore. ⁊ iustitia in
pietate. ¶ Due infuse exprimuntur ibi.
Charitas quidem per spiritum sapien
tie. ¶ Uniuersaliter enim quando in scri
ptura cõmendat sapiẽtia. ut beatus vir
qui in sapientia morabitur ⁊ hui⁹. ibi

sapientia est charitas. est enim habitus q̄ sapit habēti illud obm̄ qd̄ est in se sapiendū. quo. s. placet mihi bonū eius i se. ꝛ illud volo mihi. ꝑ alia duo dona intellectū ꝛ scientiā exprimit̄ fides infusa ita ꝙ illa duo nō circūloquunt̄ duos habitus. sed vnū tm̄ ꝑm perfectū ꝛ imꝑfectū. ꝛ vnus pōt dari sine alio. sed nō ecōuerso. pōt. n. intellectus dici fides imꝑfecta que est notitia articulorum ꝑmorum ꝛ scientia fides ꝑfecta q̄ est explicita notitia de articulis. sicut in scibilibus nāli bus intellectus dicit̄ esse principiorum. ꝛ scia cōclusionis. Spes aūt explicite nō enumerat̄ hic. sed dat̄ intelligi ꝑ charitatem que ē sapientia. Sapientia enim est qua sapit mihi deus in se. ꝛ q̄ sapit mihi ut bonū. nā qui sapit ꝛ saporē in se approbat ꝛ sibi appetit. De fructibus dico ꝙ quidam illorū sunt virtutes ꝑm illā regulā ꝑm quā enumerate sunt i illo septenario. Quedā aūt sunt species virtutū ibidē enumeratarum. quedā nec sic nec sic sed delectationes cōsequentes actus. vbi gratia. charitas exprimit̄ ibi ꝓprio nomine ꝛ similiter fides. spes aūt in h̄ qd̄ dicit̄ longanimitas. vnde legit̄ de patriarchis. longanimes in spe. quasi in longū animose expectātes. Virtutes morales exprimunt̄ ibi. Fortitudo quidē in pacientia. Justitia in sua specie que est misericordia. in hoc ꝙ dicit̄ bonitas sic cōiter dicit̄ bonus qui cōicat se ꝓximo ꝛ in alia specie que ē amicicia exprimit̄ ibi benignitas que ē quasi beniuolentia ꝛ bona igneitas. Jn tertia specie q̄ pertinet ad regimē ul' ad subiectionē. ibi māsuetudo. uel spāliter exp̄mit ibi obedientia. Māsuetus. n. ē qui exequit̄ iniūcta sine murmure. Tempantia exprimit̄ in duab' spēb' suis. in cōtinētia ꝛ castitate Si placeat dicere ꝯtinentiā circa alia delectabilia ꝙ castitatem. uel pōt poni vna spēs tꝑantie ut cōtinentia dicat̄ vna spēs ꝛ castitas circa q̄cūq; delectabilia. quō phs. 7°. ethi. ponit castitatē eē quendam gradū in qualibet virtute. Prudētia exprimit̄ ꝑ modestiā. Modestus. n. ē qui modū debitū tenet in agēdo ꝛ prudētie est inuenire modū in actōne ꝛ ꝑficere ꝛ terminare. Sic igit̄ habemus tres vtutes in se. fortitudinē in paciētia. iustitiam in tribus spēbus. tēpantiā in vna specie uel duabus. prudentiā in vna spē. ꝛ ita oēs virtutes tā intellectuales ꝙ morales. Alia quedā enumerat̄ ibi q̄ sūt delectationes cōicantes uel ꝯsequētes actum: ut gaudiū qd̄ ꝓprie est delectatio in voluntate. ꝛ pax q̄ est securitas h̄ndi obm̄ sine repugnantia. Sic igit̄ pꝫ ꝙ in sustinēdo septē vtutes sufficienter ꝑficere hominē in via in se uel in suis spēbus. nō erūt necessarij alij habitus qui nec sint illi nec spēs earū. nec enumerant̄ alij in donis nec in beatitudinibus nec in fructibus. Et licet numerus sit alius explicitus beatitudinū ꝛ donorū. hoc est quia aliq̄ spēs illarū septē virtutū alie exprimunt̄ hic ꝙ ibi. ꝛ nō quia alij habitus qui nō sūt illarum virtutū spēs. Si etiā tm̄ ponderaret scriptura que ponit alicui octonarium alicubi septenariū ut oportēt eos distinguere ut diuersos habit'. quare igit̄ nō ponunt̄ distincti habitus illi de q̄bus facit mentionē apl's. i. cor. 12°. ubi ponit̄ nouenari' ab illis quos ēnumerat ministrantes fidē q̄n; virtutē ꝛc. Frequent̄ igit̄ scriptura eadē realiter exprimens. exprimit sub alijs verbis. nūc omittens quedā. nūc alibi explicans sic omissa.

Ad argumēta in opposi tū pꝫ. q2 ꝛ si numerus nō sit idē hoc nō ē hituum ab habitib'. sed spērū intermediarū uel spālissimarū ꝯtentarū sub istis sunt alij numeri. uel si omittunt̄ aliquarū illarū alicubi: ꝛ alicubi non. numerata tn̄ h̄ ꝛ ibi sūt eadē ut declaratū est. Ad illud philosophi de virtute eroyca qd̄ adducit̄ ꝓ opinione prima: dico ꝙ in oi bonitate assignat q̄tuor grad' qui sūt eiusdē habitus in spē. s. ꝑseuerantiā. ꝯtinentiā

tēperantiam ⁊ eroycam. Perfectissima
igitur virtus in eadem specie manens ē
eroyca. ⁊ sic methaphorice loquunt ali-
qui ꝙ perficit modo in humano. quia
.s. non est cōmuniter hominis ad illum
gradum licet eiusdem speciei attingere.
Et qō adducit per oppositū de bestiali-
tate posset similiter dici ꝙ esset excessus
in eadē specie vitij. Sed melius pōt dici
alterius speciei. quia circa aliud obiectū
sed ex hoc nō sequit propositū. quia cir-
ca multa contingit errare ⁊ vitiose agere
sed circa tm̄ vnū. s. pfecte circunstantio-
natum cōtingit recte agere: rectius ⁊ re-
ctissime. licet igit bestialitas sit alius ha-
bitus a cōi vitio humano qui est circa
aliud obiectū. nō sequit eroycam esse al-
terius speciei a virtute humana. qꝛ cir-
ca idem obiectū ordinat. sed excellentiꝰ
nec est manifestum hanc excellentiam
non posse esse per alium gradū eiusdeꝫ
speciei.

Post premissa

diligenter considerandū est.
Circa istā. 35. di. in qua magi-
ster agit de donis compando vnū ad ali-
ud. Querit utrū sapientia: scientia: in-
tellectus ⁊ consiliū sint habitus intelle-
ctuales. Solutio huius patet ex dictis.
Sapientia quidē est habitus appetitiuꝰ
.s. charitas. licet includat fidē tanꝙ pui-
um sicut actus volūtatis actus intellectꝰ
Scientia ⁊ intellectus circūloquunt ha-
bitū fidei pfectū ⁊ imperfectū. sicut dcm̄
est prius. Consiliū acceptū pro habitu ē
habitus prudētie. Sed obijcit ꝙ scien-
tia ⁊ intellectus nō sunt vnus habitus.
quia in cognitione acquisita alius ē ha-
bitus princip‌ij qui dicit intellectus. ⁊ ali-
us cōclusionis qui dicit scientia. igit a si-
mili in cognitione infusa alius est habi-
tus cognoscendi articulos. ⁊ aliꝰ cogno-
scendi cōsequētia uel explicita ex articulꝭ
Rº. cōsequentia nō ualet. quia in acqui-
sitis assentitur uero cōplexo ꝓpter eui-
dentiam ex suis terminis. aliam autem
euidentiam habet proprie principium
ex terminis suis. ⁊ aliā conclusio ex suis
⁊ alterius rationis licet ista euidētia sit
causata ab illa. ⁊ ideo potest esse aliꝰ ha-
bitus respectu huiꝰ ⁊ illius qui respicit
formalem rationem veritatis hic ⁊ ibi.
sed in creditis non assentit propter eui-
dentiam crediti. sed propter veritatē re-
uelantis cui assentitur. ⁊ illa est eadeꝫ re-
spectu primorū articulorum ⁊ respectu
aliorum explicatorū ex illis. ⁊ ideo non
est alius habitns vnius ⁊ alterius. quia
est idem obiectū sub eadē rōne formali.

Solet etiam q̄

ri circa istam. 36. di. in qua
magister agit de virtutū cō-
nexione. Querit utrū virtutes mora-
les sint cōnexe. qō nō. Aliquis pōt esse
naturaliter inclinatus ad actus vniꝰ vir-
tutis ⁊ nō alterius. sicut vnus est cōple-
xionatus ad faciliter irascendū. ⁊ tm̄ nō
ita inclinat ex natura ad actus concupi-
piscentie. igit talis pōt facilius exercita-
re se circa illos actus ad quos inclinat.
ꝙ circa illos ad quos non inclinatur.
⁊ ita habebit virtutem circa hos ⁊ non
circa illos. Preterea qualitercūqꝫ ali-
quis sit inclinatus pōt habere materiā
exercendi se circa actus vnius virtutis
⁊ nō alterius. puta religiosus potest ha-
bere opportunitatem circa passiones re-
frenandas. nō aūt circa terribilia bellica
aggredienda uel sustinenda. igit genera-
bit in se temperantiam sine fortitudine.
Preterea ratione existente erronea vo-
luntas potest elicere actum contra iudi-
cium eius. ⁊ tamen recte eligere. igitur
ex talibus frequentibus electionibꝰ po-
test generari habitus moralis. ⁊ tamen
in intellectu non generatur prudentia.
quia intellectus nō recte dictat. ⁊ ita po-
test esse virtus moralis sine prudentia.
Preterea intellectu ecōuerso recte di-
ctante voluntas potest nō eligere dicta

tum sed oppositum eius. et ita ex sic fre quenter dictare generabitur prudentia in intellectu. non tamen virtus moralis in voluntate sed potius vitium. ¶ Prete rea actus contenendi omnia propter deum est arduus et consonus rationi. igitur ad illum potest esse virtus inclinans. igitur talis sic contemnens videtur habere virtu tem sic inclinantem. et tamen non potest ha bere liberalitatem ut videtur. quia non ha bet materiam huius virtutis. quia nihil habet quod possit dare. ¶ Similiter etiam multi habent alias virtutes qui non sunt pauperes. ¶ Preterea continentia coniuga lis videtur esse virtus. et tamen est sine vir ginitate que videtur esse virtus. ¶ Pre terea magnanimitas est virtus que videtur repugnare humilitati. quia magnanimus dignificat se magnis honoribus. humi lis autem dignificat se paruis honoribus quia reputat se parum valere in oculis suis. ¶ Contra. 6. ethicorum. et Aug. 6. de trini. ca°. 4°.

Hic sunt quatuor

articuli. Primus de conexione virtutum moralium intra se secundum genera et species illorum generum. ¶ Secundus de con nexione cuiuslibet virtutis moralis cum prudentia. ¶ Tertius de connexione vir tutum moralium cum theologicis. ¶ Quarto de connexione theologica rum inter se. ¶ Quantum ad primum dicitur sic. philosophus. 6°. ethicorum dicit sic. In omni genere bonitatum uel maliciarum est distinguere quatuor gra dus quorum primus apud philosophum dicitur perseuerantia. secundus continentia. tertius temperantia. In quarto autem dicitur virtus eroyca. et in duobus primis gra dibus non est virtus. sed tamen quedam dispo sitio imperfecta quam nata est sequi virtus perfecta. In tertio gradu est virtus com muniter dicta. In quarto est virtus in gradu sup excellenti. ¶ Concedit ergo quod in duobus primis gradibus non est conexio. quia potest aliquis exercitari in actibus vnius vir tutis et non alterius. et ita acquirere tam perseuerantiam quam continentiam vnius et non alterius. In tertio gradu distinguit quia aut est virtus imperfecta aut medio cris aut perfecta. et in duobus primis gra dibus non oportet esse connexionem pro pter idem quod prius. quia. s. aliquis potest exercitari in actibus alicuius virtutis et non alterius. In tertio autem gradu huius tertii gradus et multo magis in quarto gradu est conexio. quod probatur mul tipliciter. primo quia non est virtus vere perfecta que in contrarium fini suo ob liquari potest secundum quod dicit Aug. in ser mone de operibus misericordie. chari tas que deseri potest nunquam uera fuit. sed si vna virtus moralis esset sola sine aliis posset obliquari circa alios fines. igitur non est vera virtus. probatio mi noris. quia vna virtus non firmat volun tatem circa illa appetibilia que non per se respicit. igitur si voluntas non habeat nisi illam virtutem potest obliquari cir ca alia appetibilia presentata sibi. sed ex obliquatione circa alia potest obliquari circa obiectum illius virtutis. ergo etc. ¶ Hoc patet in exemplo. quia habens temperantiam et non fortitudinem non firmatur circa terribilia sustinenda. igi tur si presentetur sibi terribilia puta uel quod fornicetur uel sustineat mortem po test obliquari circa terribilia. et per con sequens circa ea que sunt temperantie. Nam talis potius eliget non sustinere mortem quam non fornicari. quia non est firmatus circa illam passionem terribi lem. ¶ Hoc arguitur secundo. quia vir tutis est delectabiliter operari. secundo ethicorum. sed vna virtus sine alia non est principium delectabiliter operandi. sicut patet in exemplo predicto. ¶ Nam temptatus de intemperantia si non sit iustus non delectabiliter fugiet que per tinent ad intemperantiam. et per consequens non est perfecte temperatus. eodem modo potest

poni exemplū. Si quis eni sit auarus eliget seruare pecunias plusq̄ tpantiā. ¶ Preterea tertio virtus perfecta pducit ad finē virtutis. quia perfectio in moralib' est pducere ad finē. sed vna virt' sine alia nō perducit ad finē. nec virum politicū facit. ḡ rc. ¶ Confirmat illa positio per Greg. 20. moraliū. ca°. i°. Si qs vna virtute pollere credit. tūc veraciter pollet cū vitijs ex alia parte nō subiacet ꝛ li°. i9°. ca°. 3°. Una virtus uel nō ē virtus uel oio nō est. Preterea cōmētator sup 6°. ethi. in principio. Nō existēte tēperātia qualiter erit iustitia. ¶ Preterea idem sup illud. 6°. ethi. Tēpantiā h appellamus noie uelut saluantē prudētiā. cōmentator sorores ad inuicē virtutes sunt. Hoc idē probat per glo. sup illud Apoca. 20. Ciuitas in quadro posita ē. quere ibi. ¶ Cōtra hoc arguit pmo sic. sicut p te ꝯtingit duos gradus esse inconnexos. s. pseuerantiā ꝛ ꝯtinentiā. ꝛ cōsimiliter duos pmos gradus tertij grad'. s. quādo virtus est impfecta uel mediocris. eodē modo arguit de virtutib' fm tertiū gradū virtutis. quia contingit aliquē hn̄tem virtutē fm duos gradus exercitari circa actū vni' virtutis ꝛ non alterius. Nō enim minus est dispositus aliqs hn̄s habitū ad opandū circa ista obiecta q̄ alius nullū hn̄s habitū. igit si aliqs a pncipio potuit se exercitar fm actus vni' virtutis ꝛ nō alterius. multo magis cū habuerit habitū vni' virtutis fm duos gradus tertij grad' poterit exercitari circa obm̄ illius virtutis ꝛ non alterius. ꝛ ita poterit sibi acquirere vnā virtutē pfectā ꝛ nō aliā. ¶ Confirmatur qꝛ pōt nō cōcurrere sibi opportunitas agendi circa materiā alterius virtutis. nec inclinat ad hoc sicut ad illud cuius habet habitū. ¶ Si dicat q̄ licꝫ materia alterius virtutis nō occurrat exteri'. occurrit tn̄ i fātasmatib': ꝛ circa illa oportebit recte eligere. uel virt' acquisita nō saluabit in aliq gradu. ¶ Cōtra. possibile est illa alia nō cōsiderare. sed solū illa ad que inclinat habitus virtutis. qꝛ nō contingit intelligere simul duo distincte scdm cōmuniter loquentes. igitur si occurrant alia que pertinēt ad aliā virtutem non pōt voluntas eligere circa illa nec bene nec male. sed pcipere nō considerationem illoꝝ ꝛ consideratōnē eoꝝ que pertinent ad virtutem quā habet. ꝛ stabit propositum.

Dicitur aliter ꝛ melius q̄ possibile est habitū quantūcūqꝫ perfectū in genere nature acquiri ex actibus frequēter elicitis circa obiectū vnius virtutis absqꝫ acquisitione alterius habitus. sed ille habitus quantūcunqꝫ intensus non habet rationē virtutis nisi sit cōformis alijs uirtutibus acquisitis. ꝛ ideo nō est virtus. ꝯcordia enī habitus ad habitū necessaria est in quolibet habitu qui est virtus. ¶ Istud dcm̄ posset faciliter improbari. si virtus moralis esset per se ens ꝛ per se vnū in gn̄e qualitatis. Sed quia non credo hoc eē verū sicut tangetur inferius. ideo aliter arguo sic. Uirtus cū oibus que sunt de per se ratione uirtutis generat ex actib' conformibus recte rōni. ita q̄ ultra nāꝫ actus uel hītus rō actus uel habitus virtuosi non requirit nisi conformitatē ad rectam rationē ex secūdo ethi. virtus ē habitus electiuus immediate existens q̄ ad nos determinata ratione ꝛ ut utiqꝫ sapiēs determinabit. Sed sine ꝯcordia aliarum virtutum concurrentium i eodem operante potest esse talis conformitas tam actus q̄ habitus ad rectam rationem circa illud quod elegit. Assumptum patet. nam recte eliget circa materiam temperantie precedente tamen recta ratione dictante de tali eligibili. potest autem precedere dictamen rectum circa materiā vnius virtutis absqꝫ omni dictamine rationis circa materiam alterius virtutis. ergo ꝛ cetera.

¶ Preterea. sequit ex isto dcō q quelz vtus est alīq rō eendi vtutē. ꝯñs est falsū igit ꝛ añs. pbō ꝯñtie: qꝛ si habitus tpantie nō est virtus nisi qꝛ ꝯcomitat alia vtus puta fortitudo. igit fortitudo virtus inquantū ꝯcomitās tpantiam est rō illi habitui essendi vtutem. ꝛ pari rōne ecōuerso. tēpantia ut ꝯcomitās erit fortitudini rō essendi virtutē. igitur quelz erit alteri rō essendi vtutem. cōsequens ē falsū: quia sequeret q aliqua erit vtus āte quā sit vtus. ꝛ ita nulla pma vtus. ꝛ ita nulla vtus erit. ¶ Probō illoꝝ. accipiamus. n. habitū illum de genere qualitatis qui dꝫ esse tpantia. si nō pōt esse virtus nisi ꝯcomitante alia vtute q est fortitudo. igit fortitudo pus erit vtus q temperātia sit virtus. ꝛ tñ nō pōt fortitudo esse vtus nisi ꝯcomitante tpantia virtute p ypothesim. igit fortitudo erit vtus pus q sit vtus. ¶ Per idē pbat q nlla erit pma vtus: quia nō tpantia: qꝛ illa ñ pōt esse vtus sine ꝯcomitantia omniuz aliarū. ꝛ hoc hñtiū rōem vtutis ex ypothesi. ¶ Si dicat ad hoc pbabilit q aliq pōt esse vtus hñs secū oēs vtutes ꝯcomitantes. lꝫ in rōne q est talis habitus vnꝰ pcedat aliū. nō tñ in rōne qua est virtꝰ sed oēs habitus siue pus siue posterius gnāti habent rōem vtutis ex rōne ppria ꝛ ꝯcomitantia mutua. ¶ Cōtra hꝫ: qꝛ sequit tunc q vnus actus gnābit oēs vtutes morales in eē virtutis: qd vꝫ incōueniens. pbatio ꝯñtie. pone habitū tpanᵉ generatū: ꝛ p ꝯñs habituz fortitudinis gnātū ad silem gradū. tñ nullus istoꝛuz habituum erit virtus quousqꝫ quilibet habitus sit in eo gradu in quo est vtus Aut igit quilibet habitus erit āte aliuz virtus uel esse poterit: ꝛ hꝫ ppositū: q vnus habitus pōt esse vtus sine alio. et ita nō erit cōnexio virtutū. Aut non et tunc oēs habitus silr fiet per vnum actū in eē vtutis: qd vꝫ incōueniēs. qꝛ ille actꝰ vꝫ eē vnius vtutis. ꝛ sicut eēt actꝰ vnius vtutis si esset gnāta. ita est gnātiuus vnius. igit nō omniū. ¶ Preterea. tertio rōnabilius vꝫ spēs eiusdē generis in vtutibus moralibus eē ꝯnexas q duo genera qꝛ magis inclinat aliqs ad ordiate se habendū ex vtute quaz hꝫ circa mām magis ꝯiunctā materie vtutis quā hꝫ: q circa magis remotā. māe aūt spēꝝ eiusdeꝫ generis magis sunt cōnexe q māe diuersoꝝ geneꝝ. sed spēs eiusdē generis vtuti non sunt ꝯnexe: puta vginitas ꝛ castitas ꝯiugalis. ꝗ.

Thōs ponit cōnexionem [marginal note, partly illegible]

Quantuz ad istum

articulū ꝯcedo q vtutes morales nec secundū genera sua que cōiter assignātur iusticia: fortitudo: ꝛ tpantia. nec ₛm illa gnāliora queꝰ pus assignaui q sunt virtutes disponētes affectuz ad se ipm uel ad aliū sunt necio ꝯnexe. ¶ Ad hoc ē persuasio talis. qꝛ vna v irtus est aliqua pfectio hois sed nō totalis. sufficeret eniꝫ tunc vna vtus moralis. igitur partiales quando aūt sunt plures pfectōes partiales idē pfectibile pōt esse simplr pfectū ₛm vnā pfectōem in sūmo: ꝛ simplr impfectū ₛm aliā: sicut patet in hoīe cuius est habere multas pfectōnes organicas pōt habere vnā pfectōeꝫ in sūmo nihil habendo de alia: ut eē sūme dispositus quo ad visū uel gustū ul olefactū nihil habendo de auditu. igitur pōt aliqs habere pfectōem respectu materie tpantie nihil habēdo de pfectōe que requireret respectu materie alicuius virtutis. ꝛ p ꝯñs pōt esse simplr tpatus etiā quantū ad quēcunqꝫ habitū tpantie. non tamē erit simplr moralis sine omnibus vtutibus moralibus. sicut nō est pfecte sentiens simplr sine omnibꝰ sensibus: sed nō est minus temperatus: licet sit minus pfecte moralis: sicut non audiens non est minus pfecte videns: lꝫ sit minus pfecte sentiens.

Scotus dicit q virtutes nō sunt necio connexe [marginal note]

Per hoc patꝫ ad q

dam tacta pro prima opinione: puta ad

illud ꝙ virtus potest obliquari. hoc. n. est falsū de virtute. nam virtus nō obliquatur sed habens virtutem ex defectu alterius virtutis obliquatur r̄spectu alterius virtutis. nec ex hoc est virtus ista imperfecta. quia non est eius dirigē hominem circa omnia. sed circa ꝓpria obiecta. sicut nō magis obliquatur homo in videndo si potest audire ꝙ si nō. ¶ Si arguitur sic. est ꝺ facili amissibilis talis habilitas uel dispositio. igitur non ē v͛tus. nego antecedens. immo licet cōtra eius inclinatōem fiat. nō tamen corrumpitur nisi multis peccatis. dispositio āt bona corrumpitur vno uel pauci. ¶ Per idez ad illud de delectabilit͛ operari. nā quantum est ad illam materiaz precise sumptā delectabiliter opatur. puta delectabile sibi est abstinere ab opere intēperati. sed nō est sibi delectabile subire terribilia: qꝛ circa illa non est ordinatꝰ tristatur ergo cum cōmittit actum intēperantie: quia est cōtra habitum suum sed tristius esset sibi subire terribilia. fugit eniz tristius ⁊ eligit quodāmō minꝰ triste ne incurrat tristicius. concedo igr̄ ꝙ talis est imperfectus ⁊ tristabilit͛ operatur. sed non circa mām illius virtutis quā habet nisi tm̄ p accn̄s: quia. s. cōcomitatur alia materia circa quā non est virtuose dispositus ut circa ipsaz virtuose ⁊ delectabiliter operet͛. ¶ Per idem patet ad aliud de fine virtutum moralium: quia vna virtus non pducit pfecte ad finem virtutū. sicut nec vnus sensus pducit hominē ad perfectum actuz sentiendi. sed quelibet virtus quantū in se est pducit ad finem. omnes autem req͛runt͛ ad perfecte perducendū ꝯcedit igit͛ ꝙ vna non pducit sufficient͛ simpliciter sed quantū sufficit ad perfectionem tal' virtutis. ¶ Ad p̄mum argumentū qđ adducitur ibi de Aug. dico ꝙ phs in p̄dicamētis non dicit habitū esse inamissibilem: sed de difficili amissibilē. lz igit͛ virtus possit amitti. ⁊ ita habens eam possit obliquari. non tamē virtus ipsa obliquat͛: sed habens recedit ab apice v͛tutis. non tn̄ sequit͛ eam nō fuisse v͛tutē etiā pfectā ꝭm rōnem habitus: qꝛ nō fuit inamissibilis. ⁊ qđ dicit de charitate oz exponi. quia aliq̄s vere fuit in charitate quia postea peccauit mortaliter: sz nō fuit uera charitas. i. vere ꝯiungēs fini. s. beatitudini. ¶ Ad auctoritates Gre. potest dici ꝙ loquitur ibi de virtutibus ꝓut sunt habitus qui sūt p̄ncipia merēdi. ⁊ hoc modo uerum est ꝙ vna virtus moralis sine alia non est virtus: q̄a nō meremur p vnam sine alia: uel non concomitante alia. nam habens temperantiam moralem non meretur si non ꝯcomitet͛ humilitas: uel saltem si oppositū non insit ei. ¶ Per idem ad glo. super Apoca. ⁊ ad ꝯmentatorē ꝯcedo. n. ꝙ sorores ⁊ si iuuent se mutuo ad ꝯuiuendū vna tn̄ non est altera. nec essentialit͛ pficit alteram. ita iste virtutes bene iuuant se ad saluandū se mutuo. ⁊ in hoc p̄t intelligi dictum quorundam ꝙ vna nō ē tota sine alia: quia nō ita bene saluatur sine alia. nam hōi exposito multis tempestatibus circa diuersas mās. imperfectio circa vnam mām est vna occasio ī pfecte agēdi circa aliam. ⁊ pfecta dispositio agendi circa vnaz iuuat ad recte se habendū circa aliam. iuuāt ergo se mutuo sicut sorores. sed nulla est requisita ad pfectōem essentialem alterius. sicut p̄us nascitur vna soror ꝙ alia. ⁊ similit͛ v͛tutes non possunt simul gnāri. nō eni possunt haberi duo actus perfecti gnātiui duarū virtutum.

Secūdus articulus

hz duo dubia. p̄mo de ꝯnexiōe cuiuslibet virtutis cū sua prudentia. 2° de ꝯnexione omniū cuz vna prudētia. ¶ Quātum ad p̄mū vī ꝙ illa ꝯnexio sit necessaria. qđ pbat p phm. vij. ethy. c. xv. ubi snia sua est ꝙ si uoluntas male eligit in

tellectus male dictat. Idem ibidem dic aliud ad eandē sniam. quere ibi. ca. xv. Idem etiam in libro de motu aialiū. si maior pponatur ab intellectu et minor sumat a sensu uel fantasia. pclo erit opatio. ita q necario est opari sm eū si non ipediatur. igr sm eum nunq est opatio pria dictamini rōnis. ¶ Hoc pfirmat p aug. sup illud ps. Loquet ad eos i ira sua. obumbratio mētis sequit eos q legem dei transgrediunt. ¶ Item dyoni. iiij. de diui. no. Nullus operat ad malū aspiciēs. Preterea. iij. ethy. Omnis malus ignorans. cui cōcordat illud Sap. Excecauit illos malicia eorum. ¶ Modus ponitur iste qre qli. v. q. ¶ Si obijcitur p hoc p articulū excōmunicatum stante scia i vniuersali et in pticulari uoluntatem non posse uelle oppositū. error ¶ Respondent qli. x. q. x. q ista ppositō stante sciente rc. est distinguenda scdm ppositōem et diuisionem. et in sensu diuisionis est falsa: qr significat q uoluntas nunq hz potestatē uolēdi oppositū ¶ In sensu autē pponis adhuc ē distinguēda: p hoc q ablatiuus absolut pōt exponi p si uel qr uel dū. Si exponat p qr falsa est. et uerū est esse errorē: quia significat q rectitudo in scia uel in intellectu est cā rectitudinis i volūtate. ¶ Si āt exponat p si uel dū ita q notet psecutionē uel pcomitantiā nō cālitatē. tūc hz eū pt ppō hre ueritatem. nec sic pdēnat. ita tn q intelligat q nō sit poritas nāe in errore intellect sz volūtatis. sil. n. tpe sm eū pcomitant se ille et ille. sed por nā est error uolūtat. ita q psiderando intellectū sm illud quod est pus nā uoluntate actus intellect rectus est: sed voluntate libere errante intellectus excecat. et si sil tpe tn posterius nā. ¶ Pro isto arguitur sic. Si pma electio non excecaret intellectum nec aliqua alia. nam pma potest esse eque male sic quecunqz alia. et si nō excecat qn est mala. igit nunq. et ita qtcunqz malitie actuales i uolūtate nūq excecarēt intellectum. et ita posset eē quātūcūqz malus absqz omni errore intellectus. quod vident negare plures auctoritates.

Contra hoc argui

tur. pō p aug. sup illud ps. Forte viuos deglutissent nos. si viui sorbent q sciūt malum eē et psentiunt. aut forte moriūt Idē sup illud ps. Fiat mēsa eorum coram ipsis rc. quid est viuos psentientes nisi sciētes nō debere psenti. ecce norūt muscipulā et pedē ponūt. Idem sup illō ps Cōcupiuit aia mea desiderare rc. precedit intellectus. sequit tardus aut nullus affectus. ¶ Ad hoc est auctas. ij. ethic. Rō ad nihil ualet ad virtutē. Si autem rectitudo intellect in psiderādo necio haberet p pcomitantiā volitōem rectā cum scia multū faciat ad psiderationem rectā. p pns multū faceret ad rectum vel le. immo sequit aliud qd nō oportet persuaderi alicui q nō esset viciosus. sed q deberet psiderare sm habitū virtutl. nā p te psiderando recte sm habitum sciētie voluntas nō potest simul nō eē recta et ita non oportet psuaderi alicui de recte uolēdo: sed de recte considerando. ¶ Preterea. intellectu recte dictāte uolūtas pōt nihil eligere. sicut pōt nō eliger qd dictat ab intellectu: qr rō non mouetur simul ab isto intellecto et ab illo. nihil aūt eligendo non generat in ea vtus aliq: sed ex recto dictamine gnātur prudētia. Per te igit prudentia generabit sine alia virtute morali. ¶ 3. q mala electio non possit excecare intellectū. ita q erret circa eligibilia. pbo: termini sunt totalis causa noticie primi principij. ita in practicis sicut in speculatiuis. ex pmo posteriorum. et forma syllogistica ē euidens omni intellectui p diffinitiōem sylogismi pfecti. i. por. igitur termis apprehensis et compositis: et facta deductione sylogistica: necesse est intellectum acquiescere conclusioni: cuius noticia

dependet ꝓcise ex noticia principiꝵ ⁊ no
ticia deductōis sylogistice. igitur impos
sibile est uoluntatem facere intellectum
cōsiderātem ꝓncipia ⁊ deductionem syl
logisticam errare circa conclusionez sic
deductam: ⁊ multo minus circa princi
pia. igitur nll'o modo excecabitur intel
lectus ut erret. Si cōcedas conclusionē
⁊ dicas ꝙ ideo uoluntas excecat: quia a
uertit intellectum a consideratōne recta
¶ Contra: quia sic auertere non est ex
cecare: quia sic posset auertere stāte pru
dentia. possibile est enim prudentem nō
semper cōsiderare ea que sunt prudētie
sed uoluntarie quādoqꝫ alia. ¶ Prete
rea: velle auertere requirit aliquod itel
ligere simul in tempore ⁊ prius natura:
illud aut est dictamē rectum ratōnis a
quo uoluntas vult eam auertere. ⁊ tūc
sequitur ꝙ velle auertere non est pctm̄
per te: quia stat cū recto dictamie. Aut
ille actus preuius ipsi uelle auertere est
alius a dictamine recto. ⁊ si sit rectus se
quitur idem qd̓ ꝓus. s. ꝙ uelle auertere
non sit peccatū: ⁊ ita nec ad ipm sequit
excecatio. Si autem ille actus preuiꝰ ipi
velle auertere nō sit rectus. tunc nō erit
excecatō sequens ipm uelle auertere. qꝛ
ꝓcedit illud uelle. ¶ Preterea. aut stan
te recto dictamine uoluntas male eligit
⁊ ita habet ꝓpositū. aut si male eligit. ⁊
isto modo stāte eligit: eligit ꝓuio aᵒ actu
intellectus ⁊ non recto: quia si eēt rectꝰ
tunc per te uoluntas eligendo nō pecca
ret. igitur ille actus alius nō rectus erit
ꝓuius ipsi uelle malo. ⁊ nō erit nō rectꝰ
per aliud malū uelle. quia non est circu
lus ꝓpter processum in infinitum i cau
sis ⁊ causatis. ⁊ ꝑ cōsequens uoluntas n̄
excecat ad illud malū dictare: quia ꝑ te
sequitur ad illud uelle malum. ¶ Pre
terea. nullus in via est incōrigibilis. igit
nullus potest omnino errare circa ꝑma
ꝓncipia practica. ꝓbatio consequentie:
quia errans circa ꝑma ꝓncipia practica
nihil habꝫ per quod possit reuocari ad

bonum. qūomodocunqꝫ enim fiat sibi
ꝑsuasio negabit assumptā qꝛ nihil pōt
assumi notius ꝙ̄ primū principiuz pra
cticum. ¶ Preterea. damnati non acq̄
escunt huic tanꝙ̄ vero deum esse eē odi
endum: quia tunc non esset uerum illō
Esa. vlt. Uermis eorum nō moriet. nā
simplr̄ delectabiliter odirent deū absqꝫ
remorsu. ꝫ.

Quantum ad illuz

articulum potest dici: ꝙ rectuz dictamē
simplr̄ stare potest in intellectu absqꝫ re
cta electōne illius dictati in uoluntate.
⁊ ita cum vnicus actus recte rōnis gene
ret prudentiā generabitur prudentia in
intellettu absqꝫ habitu virtutis moral.
¶ Et si tunc querit quomodo malicia
excecat intellectuz ſm illas auctoritates
pōt dici ꝙ excecat duplr̄. vno modo ꝓ
uatiue. alio mō positiue. Priuatiue qꝛ
auertit a ꝯsideratōne recta. uoluntas. n.
eligens oppositū alicuius recte dictati
non ꝑmittit intellectum diu stare i illo
recto dictamine. sed auertit ipm ab illo
⁊ ꝯuertit ad ꝯsiderandū ratōnes ꝓ op
posito si que pn̄t esse sophistice uel ꝓba
biles: saltē auertit a ꝯsiderādo illud im
perans. ne stet illa actualis displicētia q̄
stat in remorsu illo qui habetur i eligē
do oppositū dictati. Positiue autez ex
cecat sic. nam sicut uolūtas recte eligēs
finem ꝓcipit intellectui considerare illa
que sunt necessaria ad illū finez. ⁊ intel
lectus sic inquirendo media ordiata ad
illum finē rectū generat i se habitū pru
dētie. ita uolūtas eligens sibi malū finē
pōt eni sibi ꝓstituere malū finez sicut di
ctum est di. i. ꝑmi. ꝓcipit intellectui iue
nir̄ media necīa ad delectabilia ꝓsequē
da ⁊ tristia opposita fugienda ⁊ sicut ex
imperio uoluntatis bene eligentis gene
ratur in intellectu bene dictāte circa me
dia ad illum finem bene electuz perqui
rendum. habitus qui est prudentia. ita
uolūtate male eligente habitus acq̄sit

ex dictamine circa ea que ordinant ad malū finem electum est error: ⁊ habit⁹ directe oppositus habitui prudentie: et pōt vocari imprudētia vel stulticia nō tm̄ priuatiue sed positiue ⁊ cōtrarie: q̄a sicut prudens habet habituz quo recte eligit ordinata ad finem debitū: ita imprudens vel stultus habet habitū quo ꝓmpte eligit ordinata ad finem ꝯstitutum a volūtate mala: et talis habit⁹ generatur ex impio volūtatis male eligētis. ¶ Pro tanto igitur verū est ꝙ voluntas mala excecat: non quidem faciendo errare circa aliqua cōplexa: sed faciēdo intellectū habere habitū considerandi aliqua vera ordinata ad malū finem: ⁊ totus ille habitus est error in agibilib⁹ lʒ nō sit error deceptiuus q̄tum ad ꝯsiderationem siue speculationem.

Aliud dubiuz posset hic esse: si nō necessario generetur simul habitus rect⁹ intellectiuus: ⁊ habitus bon⁹ appetitiuus: quia ꝯuenit bene dictare circa aliqua nō bene agendo circa illa: an habitus intellectualis generatus sine virtute morali sit prudentia: et an ecōuerso habitus generatus in appetitu sine illo in intellectu sit habit⁹ moralis. ¶ Quantū ad primū de prudētia pōt dici ꝙ stricte loq̄ndo prudentia nō est sine virtute morali: quia est rō recta cōfesse se habens appetitui recto. ex. vj. Ethic. Appetitus aūt nō est rectus sine virtute morali. patʒ ibi. ¶ Et si hoc verū esset: tūc nō tm̄ prima dictamina circa ꝑncipia agibiliū essent recta: et non tm̄ essent prudētie: sed quasi quedā seminaria prudentie: sed etiā circa media necc̄aria ad finem ꝯstituendum a voluntate esset aliquis habitus recte dictatiuus: ⁊ tm̄ nō esset prudentia. ¶ Posset igit̄ poni duplex habit⁹ intellectualis circa agibilia rect⁹: ⁊ neuter esset prudentia. Unus quidem qui ꝑcederet rectam electiōem finis in particulari: ⁊ ille nō esset prudētia: quia prudētia est circa ordinata ad finem: quia ē habitus cōsiliatiuus. consilium aūt nō est de fine sed de entibus ad finem. est etiā discursiuus: quia cōsiliatiuus: ⁊ ita de his ad que discurrit. ¶ Electo aūt fine bono nō tm̄ in ꝯmuni sed in ꝑticulari etiā: vt ꝙ caste viuendū est pōt esse aliquis habitus dictatiuus recte de his que sunt ad finem: sed non habēs secum electionem rectā tanq̄ cōcomitātem: ⁊ ille q̄tum est ex parte obiecti esset prudentia. esset. n. recta ratio circa ea que sunt ad finē: sed deficeret sibi alia cōditio: quia nō esset cōcors appetitui recto circa eadē obiecta. ¶ Scdm̄ istam viaʒ esset dicendū ꝙ quicūqʒ habitus generaretur in intellectu: licʒ practicus ⁊ rectus: et hoc siue circa finem: siue vniuersalem siue ꝑticularem: siue circa media necessaria ad cōsequenduʒ finem illū partitularem electuʒ si nō cōcomitetur recta electio voluntatis circa eadem nō est prudentia. ¶ Si arguit̄ cōtra hoc sicut arguit contra ꝑdictum articulum de cōnexione virtutū moraliū quia in ista cōcordia sequeret̄ prudentiam cōstituere v̄tutem moralem: ⁊ econuerso. ⁊ ita per vnū actū vltimate generaretur vterqʒ habit⁹. s. prudētia ⁊ virtus moralis. Ille aūt act⁹ nō posset esse intellectus ⁊ volūtatis simul: sed tm̄ alterius. igitur nō posset esse generatiuus vtriusqʒ. ¶ Posset dici ꝙ nō est necessaria ꝯformitas vnius v̄tutis moralis ad aliā: quia nulla est regula alteri⁹: sed cuiuslibet est necessaria ꝯformitas ad prudentiam: q: in diffinitōe virtutis cadit ꝙ sit habitus electiuus ꝗm rectam rationem: ⁊ ideo pōt esse cōstitutio per modum cōcomitantis: ⁊ hoc ipius habit⁹ in esse morali p prudentiaʒ ⁊ ecōuerso. nō sic aūt moraliū inter se: ⁊ tūc cōcederetur ꝙ simul generaret̄ aliquis habit⁹ in rōne virtutis moralis p actum vnuʒ qui generat vltimate tam v̄tuteʒ moralem q̄ prudentiā: incōueniens q̄deʒ est

in moralibus ꝙ vnꝰ actus vltimate ge
neret duas virtutes morales. sed nō est
hoc incōueniens in tēperantia ⁊ prudē
tia: qꝛ ille actus qui generat prudentiā
in ratiōe regulatiui generat tēperantiā
in ratiōe regulati. nō aūt habet ratōem
virtutis nisi ex rōne regulati. ⁊ ideo ge
nerat tēperantiam in rōne virtutis. nō
sic pōt cōparando eam ad fortitudinē:
quia fortitudo nō est regula eiꝰ. ¶ Dice
retur igiť ꝙ nō cōstituūt se in esse vtu
tis ꝑ aliquam ꝑoritatem quasi vna sit
ꝑas virtus ꝙ̄ reddat aliam esse vtutez.
sed simul nā est habitus intellectualis
prudentia ⁊ habitus moralis virtus.
¶ Et si queritur tūc per quid generantur
isti duo habitꝰ in esse ꝑfecto. cōcedo ꝙ
per vnū actum siue actꝰ ille sit recta ele
ctio: quia absq̧ recta electōe habitus fi
nis nō est habitus intellectualis cōcors
appetitui recto: ideo nec prudentia siue
actus sit intellectus: quia absq̧ recto di
ctamine nō est electio cōcors recte rōni
iō nec virtuosa nec generatiua virtutis
moralis. igiť tam actus intellectus ꝙ̄ a
ctus volūtatis generādo aliquid per se
in esse nature: potest ꝯcomitanter gene
rare illud in esse relatiuo: ⁊ vlterius cō
comitanter suū correlatiuū: ⁊ ita vnus
actus generaret simul natura virtutez
moralē ⁊ eius prudentiaz. ⁊ ꝺm hoc di
ceretur ꝙ vterq̧ habitus ꝑcedēs electi
onem rectam esset quidā intellectus sci
entie moralis siue quedā scientia mora
lis. sicut. n. in factibilibus artifex differt
ab experto: quia artifex scit ꝓpter q̄d:
expertus tm̄ quia. j. metaphysice artifex
nō est ꝓmptus in agēdo: expertus aūt
ꝓmptus est: vt habeť ibidez. ita in mo
ralibus habēs habitum rectū principiȳ
vel cōclusionis. nō autez exercitatus in
operando vel dirigendo circa agibilia: lȝ
habeat habitū directiuū remotuz: qui
habitus potest dici intellectus vel scien
tia moralis: nō tamen habet habitum
directiuum ꝓpinquum: qualis est pru
dentia: ⁊ qualis in factibilibꝰ est habitꝰ
experti. ¶ Licet istud videať probabiliť
dictum de distinctōe scientie practice et
prudentie: tamē quia prudentia nō so
lum est circa media ordinata ad conse
quendū finem vltimū: sed etiā in dictā
do de illo fine saltem in ꝑticulari: puta
de castitate. quod ꝓbatur ꝑmo: q̄a vir
tus moralis semꝑ sequitur ordine nāe
prudentiā aliquam. ex electione autē fi
nis particularis puta castitatis genera
tur virtus moralis. igiť istam electōem
ꝑcedit aliqua prudētia. igitur nō est ita
proprie restringenda vt tm̄ sit habitus
circa media ordinata dictata ad conse
quendū finem particularem electum.
¶ Scđo ꝓbatur idem: quia tunc nō eēt
vna prudētia correspōdens vni virtuti
Nam vtus moralis ē vna vnitate finis
ad cuius electōem ꝑncipaliter inclinat.
Si aūt ad dictandum de illo fine nlla
esset prudētia: sed tm̄ de medijs ad illū
finem: nullum esset obiectū a quo esset
vnitas prudentie dictatiue: sed eēnt mľ
te prudētie de multis medijs dictatiuis
ad finem ordinatis. vbi tamē esset vna
virtus moralis ex vnitate finis. igitur.
tum ꝓpter ꝑoritatem naturalē pruden
tie ad virtutem moralē. tum ꝓpter vni
tatem prudētie respectu vnius virtutis
moralis videť esse cōcedendū ꝙ ille ha
bitus practicus qui est recte dictatiuus
de fine particulari sit ꝓprie prudētia.
¶ Nec obstat quod diciť prudentiam esse
habitū cōsiliatiuū: ⁊ ita ad fines discur
siuum. nam de finibus ꝓprijs virtutū
moralium dictatur discurrendo a prin
cipio practico ad cōclusionem ut a fine
vniuersali ad particulares. ⁊ illā discur
sus est ꝑma consiliatio: lȝ cōmunius di
catur consilium de medijs virtutum.
¶ Qđ etiam additur ꝙ sit cōcors appeti
tui recto nō mouet. nam ꝑus naturali
ter nō videtur habere aliquid de ratōe
sua dependens a posteriori. prudentia
videť esse naturaliter ꝑor virtute mora

li: quia diffinit ipm. qꝫ ergo ibi dicit̃ cõ coꝛ̃ sicut tactum est in pmo. q. de theologia practica ⁊ speculatiua debet intelligi id est cõfoꝛmatiua praxis recte sibi ipi: hoc est qꝫ debꝫ esse talis cognitio qꝫ qtum est ex se praxis recta debet sibi cõfoꝛmari. ⁊ talis cognitio est prudentia: siue in eodem dictante sequatur electio recta siue nõ. ¶ Potest ergo aliter dici qꝫ ille habitus generat' ex dictaminib' siue circa fines quosdam pticulares saltem qui sunt propꝛij fines virtutũ moralium: siue circa media oꝛdinata ad illos fines est ꝓpꝛie prudentia: lꝫ electõ recta nõ sequatur in eodem dictãte: ⁊ ita nõ erit omino necessaria cõnexio alicuius virtutis moꝛalis ad prudentiam dictatiuam de sua materia: tamẽ ecõuerso sic: qꝛ nulla electio põt esse recta moraliter nisi sit ꝯcoꝛs sue regule ⁊ sue mẽsure que est dictamen rectũ. Dictamen aũt rectum est vnũ tm̃ natum generare prudentiaꝫ. ideo ecõuerso potest cõcedi cõnexio: quia virtus moꝛalis nõ potest esse sine prudentia circa suam materiã. ¶ Ad auctoꝛitates Auguſ. responderi potest. quere.

De alia parte hu

ius articuli. s. de cõnexione omniuꝫ virtutum moꝛaliũ ad vnam prudentiam phus. vj. Ethicoꝝ videtur dicere qꝫ sic Prudentie vni existenti oẽs inerunt. ꝯmentatoꝛ: quere ibi. qualiter aũt vna prudentia sit circa oĩa moꝛalia possꝫ poni: sicut de vno habitu sciẽtie. quere hoc quoli. ix. q. iij. quam opinionem ⁊ eius improbatioẽm quere super. vj. metaphysice. q. j. ¶ Quãtum ergo ad istuꝫ articuluꝫ potest dici qꝫ sicut ars respicit factibilia: ita prudẽtia agibilia. nec erit maioꝛ connexio agibilium vt respiciantur ab vno habitu qꝫ factibilium. sicut ergo diuersa factibilia requirũt diuersas artes ꝓpꝛias: ita diuersa agibilia diuersas prudentias ꝓpꝛias. ⁊ sicut aliqs potest esse moꝛaliter bene affectus circa aliqua agibilia ⁊ male circa alia: ita etiam in dictãdo post esse habituatus ad recte dictandũ circa ista ⁊ nõ circa illa cum nec circa illa habeat pꝛincipia ad dictandũ de illis nec cõclusiones sequẽtes ex eis. ¶ Qualiter aũt oẽs prudentie sint vnus habitus: ⁊ oẽs habitus geometrie ptineant ad vnam scientiaꝫ vniuersalem dictũ est. q. j. super. vj. metaphysice: qꝛ ibi debet intelligi vnitas nõ foꝛmalis sed virtualis. habitus eniꝫ ille qui est de pmo obiecto est virtualit̃ vnus: ⁊ est virtualiter omniũ que cõtinentur in illo pmo obiecto. sed non est foꝛmaliter omniũ illoꝛum. ita ille habitus qui est foꝛmalit̃ alicuius finis in aliquibus agibilibus est virtualiter omnium eoꝛũ quoꝛum cognitio practica virtualiter cõtinetur in illo fine. sed nõ est foꝛmaliter omniũ illoꝛũ: ⁊ ita vna prudentia est virtualiter omniũ virtutum extendendo nomen prudentie ad habitum illũ qui est intellectus pꝛimi pꝛincipij practici. ẜm hoc expõi potest auctoritas illa. vj. Ethicoꝝ: Uni prudẽtie ⁊c. ¶ Uel si loquit̃ de vna prudentia foꝛmali tunc debet intelligi qꝫ illi existenti vni perfecte nõ tm̃ ẜm intensionem: sed etiam ẜm extensionẽ oẽs inerunt. nunqꝫ aũt est perfecta extensiue qntum potest esse nisi sit perfecta circa omnia illa ad que potest se extender̃: ⁊ illa sunt oĩa pertinentia ad quascunqꝫ virtutes moꝛales. ¶ Alio modo potest exponi illa auctoꝛitas nõ de vnitate foꝛmali: sed d̃ vnitate generis. sicut enim temperãtia apud phum dicitur esse vna virtus: et foꝛtitudo alia: vtraqꝫ tamen illarũ est quoddã genus intermediũ habens sub se multas species sicut dictũ est ꝑus. ita prudentia coꝛrespondens isti ꝯnumerationi vel cooꝛdinatiõi generum mediorum potest dici vna ꝓpter vnitatem generis intermedij: lꝫ cõtineat sub se multas species. sic intelligendo vnitatẽ vni

prudentie fm genus omnes virtutes sūt
connexe prout sibi fm quamcunqз suā
speciem aliqua virtus est connexa. τ h̄
supponendo precedentem articuluз de
connexione cuiuslibet virtutis ad suam
prudentiam: uel mutua: uel non mu-
tua.

De tertio articulo

Augustinus contra Julianum libro q̄r-
to.c.scdo videtur dicere q̄ non sunt ve
re τ pfecte virtutes sine charitate ¶ Et
hoc probat quia talis nō gloriatur per
fecte in domino. Contra hoc est Augu
stinus in sermone de patientia. τ.xlix.p̄
me partis. τ de peni.di.iij.para.quāuis
de heretico τ scismatico si moriatur et
neget christum nunq̄m eius patientiam
commendabimus igitur habet patienti
am. ¶ Preterea. quando aliqua ordi-
nant essentialiter sicut dispositio et for-
ma ad quam est dispositio: licet disposi
tio possit esse sine forma. tamē non ecō-
uerso. sed virtutes videntur esse quedā
dispositōnes ad charitatem: sicut felici
tas naturalis ad supernaturalem. ergo.
¶ Preterea. tertio diffinitio v̄tutis mo
ralis potest pfecte saluari i aliquo sine
v̄tute theologica. ¶ Potest dici q̄ nul-
la virtus inclinat ad finem vltimum ni
si mediante illa cuius est per se respicere
finem ultimum. τ ita si sola charitas re
spicit finem ultimum immediate: alie n̄
erunt ad fineз ultimuз nisi mediāte cha
ritate. quatenus autem sunt quedaз in-
strumenta perficiendi hominem debēt
esse instrumenta ordinandi ipsum ad fi
nem ultimum in quo est sua perfectō. et
ideo sunt imperfecte sine charitate sine
qua non possunt sic ordinare. tamē q̄a
ista imperfectio non est earum fm pro-
priam speciem: ideo quelibet earum po
test esse perfecta in sua specie absqз cha-
ritate. Pro tanto igitur dicūtur esse in-
formes sine charitate pro quanto cha-
ritas ordinat ipsas τ earum fines i finē
ultimum. in qua ordinatōne est ultima
earum perfectio licet extrinseca. ¶ Per
hoc patet ad Augustinū. nam virtutes
non sunt vere sine charitate. quia nō p̄-
ducunt ad beatitudinem. ¶ Sed si ecō
uerso virtutes theologice presupponāt
morales: dubium est. τ quantū ad actū
manifestum est q̄ non. Nam si aliquis
prius viciosus de nouo conuertatur: ta
lis in penitentia habet omnes virtutes
theologicas: τ tamen non morales saltē
acquisitas. patet quia nō operatur dele
ctabiliter aliquod eorum ad que incliat
eius habitus virtuosus: immo delecta-
bile sibi esset operari fm habitum vitō
sum prius acquisitum τ tristabile scdm
oppositum. ¶ Q̄ si dicatur huic in peni
tentia esse infusas virtutes etiam mora
les. τ consimiliter de paruulo in baptis
mo. τ per hoc saluetur predicta ꝯnexio
quia si non habet innatas: saltem habз
infusas. quod ꝓbatur: quia habebit eas
in patria fm augustinū. τ adducitur in
littera. non videtur enim probabile q̄
haberet eas in patria nisi habent eas in
via. nec acquirit eas in via cum moriat
¶ Licet de istis virtutibus moralibus
infusis multa dicantur. s. q̄ videnť neces
sarie ꝓpter modum medium τ finem.
quia tamē omnis finis quem possūt ha
bere ex specie sua determinant sufficien
ter ex inclinatōne charitatis. ¶ Modus
autem τ medium determinātur p̄ fideз
infusam: ideo nō videtur necessitas po-
nendi virtutes morales infusas. sed acq̄
sitas tm̄ in his que habent eas acquisi-
tas uel habere possunt. nec etiam i aliq̄s
qui. s. non possunt eas acquirere ꝓpter
defectum vsus liberi arbitrij: quia non
est maior ratio quare isti debeāt haber
τ non illi. At tunc ad illud de paruulis
potest dici q̄ nō est necesse eos habē vir
tutes morales in patria: sed suffic q̄ be-
ne disponant circa appetibilia per chari
tatem. charitas eniз disponit circa om-
nia volibilia. vnde τ in illa ratōne dicit

q͛ non oportet q͛ habeant omnez scien-tiam in genere ꝓprio. sed sufficit haberi eaz in verbo que est noticia perfecta. ¶ Vel secũdo si habebunt eas: potest dici q͛ infundentur eis in instanti beatitudinis. ñ est .n. magis necesse illa que pertinent ad viatorem: si aliquando eẽt futurus viator dari sibi in baptismo q͛ ea que pertinent ad statum comprehensoris dari sibi in instanti beatitudinis immo magis ratõnabile hoc q͛ illud. ¶ Vl' tertio potest dici q͛ si illa pertinẽt ad aliquam perfectõnem comprehensoris et non dentur in instanti beatitudinis: poterunt eas acquirere per actus suos. sic enim nõ apparet ratio quare non poterunt addiscere aliqua scibilia in genere ꝓprio que primitus nõ nouerunt. ita ñ apparet ratõ quare nõ poterũt ex bõis electõnibus circa appetibilia ad finẽ nõ tñ ut sunt uolenda ꝓpter deum in se. sꝫ ut sunt uolenda inquantũ cõmoda sibi acquirere sibi vnum habitum inclinantem ad electõnem talium appetibiliuꝫ sub propria ratõne: ⁊ ita virtutem moralem.

Quantum ad illũz articulum dico sicut ꝓus dictum est virtutes morales non requirere theologicas ad hoc ut ipse morales sint pfecte in specie sua. licet non sint pfecte perfectõe ulteriori quã possint habere. ita etiaꝫ ecõuerso theologice siue in via siue i patria non requirũt necessario morales.

Quantum ad quartum articulum dico: q͛ virtutes theologice nõ sunt connexe inter se: sicut patet in patria vbi manebit habitus ⁊ actus charitatis sine habitu ⁊ actu fidei ⁊ spei Sicut etiam patet in via ubi in peccatore manẽt fides ⁊ spes sine charitate. igit ex rõne habituum in existendo non est necessaria connexio earum. ¶ Sed nũquid in fieri uel in infusione sunt ɔnexe ita q͛ vna nõ possit infundi sine alia. R° quecũq͛ separi pñt in eẽ põt deus separi in fieri: ⁊ ideo quantũ est ex se non necessario ɔnectunt in infusione. sed ex liberalitate diuina cõnectunt: q͛ deus totum hominẽ perficit. ita q͛ sicut corporaliter nullũ sanauit nisi perfecte. ita etiam spiritualiter nõ sanet hominẽ nisi ꝑfecte sanat. Perfecta autez sanitas est si quantũ ad intellectũ habet fidez ⁊ quãtum ad voluntatem spem et charitatez de peni. di. iij. c. si quid. ¶ Si queritur vtrũ fides ⁊ spes sine charitate eẽnt virtutes: dici potest sicut ꝓus dcm̃ est ð virtutibus moralibus q͛ in spẽ sua possũt esse pfecte: inquantũ. s. sunt ꝑncipia proprioꝝ actuũ respectu ꝓprioꝝ obiectoꝝ sed pfectõem illaꝫ vltimã quã hñt in attingendo finem ad quẽ ordinant ex charitate nõ possunt habere sine ipsa. Et h quidẽ pfectio tam in moralibus q͛ i istis licet dicat esse in attingendo finem p aliquã operatõem elicitã. siue per aliquez ordinem istarũ uel earum actuum ad finẽ. potest tñ dici esse ꝑcipue in hoc q͛ ẽ acceptari a deo ordinando ad beatitudinẽ. sic quippe nulla virtus nec eius act⁹ acceptat sine charitate: que sola diuidit inter filios regni ⁊ pditionis. ¶ De habitibus intellectualibus planũ est q͛ nõ ẽ necessaria eorũ ɔnexio nisi forte sint habitus subordinati. quales sunt habitus ꝑncipioꝝ ⁊ habitus conclusionũ. ⁊ i talibus ꝑor põt esse sine posteriori: sꝫ non econuerso.

Ad argumẽta principalia. duo ꝑma concedo: quia concludunt quod dcm̃ est in ꝑmo articulo. ¶ Ad tertiũ dico q͛ licet ex frequenter sic operari generetur quedã qualitas q̃ nata est esse concors recte ratõni. ⁊ esset virtus si haberet rectaꝫ ratiõem in operante cui esset concors. tamen quia non est rectum dictamen in illo deficit respectu operatõnis recte: ⁊ ideo electio q̃ na

ta est esse recta non est recta: quia nō est regulata ⁊ p consequens si generat qualitatem aliquam. illa tamen non est habitus electiuus. ⁊ per consequēs nec est virtus. ¶ Quartum concedo quia cōcludit quod dictum est in articulo d cōnexione virtutum moralium cum prudentia. ¶ Ad alias ratōnes sequentes de virtutibus: concedo ꝙ licet posset dici ꝙ nulle virtutes etiam in specie sint icompossibiles. tamen inquantū adducuntur ad propositū concludunt ꝙ diuerse spēs eiusdē generl vtutl moral ul diuersorum generum non sunt necessario connexe. Et concessum est in primo articulo questionis.

Sed iam de decalogi. Circa istam dis. 37. in qua magister agit de preceptis. Queritur vnum vtrum omnia precepta decalogi sint d lege nature. Q. non. in his que sunt de lege nature non vi posse deus dispensare. sed dispēsauit in aliquibus que vident eē contra precepta decalogi. ergo probatio maioris. ¶ Que sunt de lege nature uel sunt principia necessaria nota ex terminis. vel sūt conclusiones necessario sequētes ex talibus principijs. Sed siue sic siue sic: hñt veritatem necessariam. igitur deus nō potest facere ea esse falsa. igitur non pōt facere illud quod mandāt fieri non esse bonum: et quod ꝓhibent non esse malum. ⁊ p consequens de tali illicito licitum. ꝓbatio minoris: occidere ⁊ furari sunt contra precepta decalogi: ut patet Exo. xx. Sed in istis videtur de⁹ dispensasse. Nam de homicidio patet Gene. xxij. de abraam de filio imolando. d furto Exo. xi. ⁊ xij. de filijs israel quib⁹ pcepit ut spoliarent egyptios: que spoliatio est ablatio rei aliene inuito domino que est diffinitio furti. ¶ Preterea. ro. vij. dicit aplus: Concupiscentiam nesciebam. sed ea aque sunt nota ex lege nature sciuntur esse vitanda uel agenda: etiā si nō sint scripta. sicut ea que sunt naturaliter nota in speculatiuis essent naturaliter nota etiā si non essent reuelata ¶ Preterea. lex nature obligat in omni statu: quiā notum est in tali natura esse sic agendum uel nō. Sed decalogus nō obligauit in omni statu: puta nō in statu innocentie: cum tunc lex decalogi nō esset data: ⁊ antequā esset data non obligaret. ¶ Contra in canone distin. ix. ⁊ in principio decretorum. ⁊ pma Joannis. ij. quere.

Hic dicitur ꝙ sic ⁊ ponitur talis modus. Lex nature est lex descendēs ex primis principijs notis in agibilibus. talia sunt quedam principia practica nota ex terminis: que sūt qdam seminaria ad quorum veritatē inclinatur naturaliter intellectus ex terminis. ⁊ ad assentiēdum tali dictamini inclinatur uolūtas naturaliter ex talibus pricipijs. Sed omnia quecunq sunt in decalogo sūt talia uel immediate ul mediate. oīa enim que ibi precipiūtur habent bōitatem formalē que sm se ordinata est ad finem vltimū ut per illa homo cōuertatur ad illum finē ⁊ ꝯsequat ipm. similiter omnia que ibi ꝓhibētur habent maliciam formalē auertentem a fine vltimo. ita ꝙ ibi precepta sunt bona: non tm quia pcepta. sed ideo pcepta quia sm se bona. Similiter ibi ꝓhibita sunt mala. nō tm quia ꝓhibita: sed ideo ꝓhibita quia mala. ¶ Et tunc videtur consequenter esse dicendum ad primū argumentum ꝙ deus simpliciter nō potest dispensare in talibus: quod enim ex se est illicitum non videtur posse fieri licitum per aliquam voluntatem ut si occidere ex hoc ꝙ est actus transiēs super talem materiam. s. ꝓximum est act⁹ malus: stante illa causa semper erit malus ⁊ ita nullum uelle quod est extra rōnem illorū terminorū potest facere ꝙ sit bon⁹

⁊ tunc oportet exponere auctoritates q̄ videntur dicere deum in talibus dispensasse. ⁊ exponunt vno modo ꝙ licet posset fieri dispensatio circa actū in genere actus. nō tamen circa ipm inquantum est ꝓhibitus. ⁊ ita nec contra ꝓhibitionem. Aliter dicitur ꝙ actus manens inordinatus potest fieri ordinatus. actus autem inquantū est contra ꝓhibitōnē est inordinatus: ideo non potest dispensare in illo inquantū est contra prohibitōnem. Sed iste expositōnes que forte redeunt in idem nō videntur saluare ꝓpositum. dispensare enim non est facere ꝙ stante p̄cepto liceat facere contra preceptum. Sed dispensare est reuocare p̄ceptum uel declarare qualiter debeat itelligi. Est enim duplex dispensatio: scʒ iuris reuocatio. ⁊ iuris declaratio. quero an stantibus omnibus circumstantiis eisdem in isto actu qui est occidere hominem variata sola circūstantia ꝓhibiti ⁊ nō prohibiti posset deus facere ꝙ ille actus qui cuʒ talibus circumstantūs aliūs est aliquando ꝓhibitus alias esset nō prohibitus sed licit⁹. si sic. igitur simpliciter potest dispensare. sicut simplicit̄ mutauit legem veterem quantū ad cerimonialia quando dedit nouam nō quidem faciens ꝙ manēte precepto de cerimonialibus illa nō essent seruanda. sed faciens ꝙ actu illo manente eodem nō tenebatur quis ad illam sicut prius. ita etiam dispensat quicunqꝫ legislator simpliciter quando reuocat preceptuʒ iuris positiui facti ab eo. non quidem facies ꝙ actu prohibito uel precepto manente ſm se auferatur ratō illiciti ⁊ fiat licitū. Si autem deus non potest facere d̄ isto actu qui cū talibus circumstantūs erat ꝓhibitus ꝙ manentibus eisdem circūstantūs prioribus de ꝓhibitione nō sit ꝓhibitus. igitur non potest facere ꝙ occidere non sit ꝓhibitum. cuius oppositum manifeste patet de abraam. Preterea que sunt uera ex terminis siue sint necessaria ex terminis siue cōsequentia ex talibus necessarūs p̄cedunt in veritate omnē actū uoluntatis. ul' saltē habēt ueritatē suā circūscripto p impossibile omne uelle. igit̄ si p̄cepta decalogi uel ꝓpōnes practice que possent formari ab eis haberent talē necessitatē: puta ꝙ hec essʒ necessaria: primus nō est occidend⁹ furtū nō est faciendū. ita ꝙ circūscripto omni uelle apud intellectū apprehendētem tales ꝯplexiones essent sic note. igit̄ intellectus diuin⁹ apprehēdens talia necessario apprehēderʒ ea tanq̄ ex se uera ⁊ tunc uoluntas diuina necessario ꝯcordaret istis apprehēsīs. uel ipsa nō eēt recta. ⁊ ita esset ponere in deo rōnem sciētie practice: quod negatū est in p̄mo. Esset etiā ponere ꝙ uolūtas eius simplicit̄ necessario determinat̄ circa aliqua uolibilia alia a se. cuius oppositum est dcm̄ in p̄mo. ubi tactū est ꝙ uolūtas diuina in nihil aliud a se tendit nisi ꝯtingenter. Nō si dicat̄ voluntatē creatam necessario debere ꝯformare se istis ad hoc ꝙ sit recta nō tn̄ uoluntatē diuinā dʒ ꝯformit̄ uelle istis veris. Sed qꝛ ꝯformit̄ vult iō sunt vera. Iste r̄ndet ad ꝯclonem: q̄a rō ꝓbat oppositū. nam intellectus diuinus p̄us app̄hendit istos t̄minos. ⁊ pōt app̄hendere veritatē ꝯplexionis in eis quā ꝯplexio hʒ: ꝙ uolūtas sua h̄eat aliquē actū circa ea. igit̄ in scd̄o sig̃ nature s. qn̄ uolūtas hʒ actū circa illa dʒ necio ꝙ uelit ꝯformit̄ illi dictamini.

Ad questionez igitur dico ꝙ aliqua possunt dici esse d̄ lege nature dupliciter. Uno modo tanq̄ p̄ᵃ p̄ncipia nota ex terminis uel cōclusiões necessario sequentes ex eis. ⁊ hec dicuntur eē strictissime de lege nāe. ⁊ rōes contra p̄mā opinionē ꝓbant ꝙ in talib⁹ nō pōt esse dispēsatio: quas ꝯcedo. sʒ talia nō sunt quecūqꝫ p̄cepta scd̄e tabule: q̄a rōnes eoꝝ que ibi p̄cipiunt̄ uel ꝓhibentur non sunt p̄ncipia practica simplicit̄

necessaria. nec cõclusiones simpliciť ne cessarie. nõ.n.in his que p̄cipiunť ibi ē bonitas necessaria ad bonitatez vltimi finis ꝯuertens ad finem vltimũ. nec in his q̄ prohibētur est malicia necessario auertēs a fine vltimo: q̄n si bonũ istud nõ esset p̄ceptũ posset finis vltim⁹ ama ri ⁊ attingi. ⁊ si illud malũ nõ esset ꝓhi bitum: staret cũ eo acquisitio finis vlti mi. De p̄ceptis aũt p̄me tabule sec⁹ est q̄ illa immediate respiciũt deum ꝓ ob iecto. duo q̄dem p̄ma si intelligantť esse tm̃ negatiua. p̄m: Nõ habebis deos alie nos. 2m: Nõ assumes nomẽ dei tui ı̄ va num.i.non facies deo tuo irreuerentiã. Ista sunt stricte de lege nãe: q̄ sequiť ne cessario si est de⁹ est amãdus vt deus: ⁊ q̄ nihil aliud est colendũ tanq̄ de⁹: nec deo est faciẽda irreuerẽtia: ⁊ per ꝯñs in istis nõ poterit deus dispẽsare: vt aliq̄s possit licite facere oppositũ talis ꝓhibi ti. 3m preceptũ qd̄ est d̄ sabbato ē affir matiuũ tanq̄ ad aliquẽ cultũ exhiben dum deo determinato tp̄e: ⁊ q̄tum ad determinatõem illi⁹ nõ est de lege natu re stricte loquẽdo. Siľr nec ad p̄tem ne gatiuã que includiť: q̄.s. ꝓhibet act⁹ ser uilis ꝓ tp̄e determinato ꝓhibens a cultu tũc exhibendo deo. Ille.n.act⁹ nõ ꝓhi betur nisi q̄ impediẽs vel retrahẽs ab isto cultu qui p̄cipiť. Sed an sit de lege nãe stricte hoc p̄ceptũ de sabbato q̄tuz ad cultũ ꝓ aliquo tp̄e determinato exhi bendũ deo: dubiũ est: q̄ si nõ. igiť abso lute de⁹ posset dispẽsare q̄ hõ toto tp̄e vite sue nõ hẽret bonũ motũ circa deũ quod nõ vi ꝓbabile: q̄ sine omi bono velle finis vltimi nõ põt aliquis haber̄ simpliciter bonũ velle circa ea que sunt ad finẽ: ⁊ ita nusq̄ teneret ad bonum velle simpliciť: q̄ q̄ rõne nõ sequiť ex le ge nãe stricte loquẽdo q̄ nũc sit exhibẽ dus cultus deo: pari ratõe nec tũc: ⁊ ita pari rõne de quolibet tp̄e determinato: ⁊ ideo stricte loq̄ndo nõ videť quõ possit ꝯcludi q̄n aliquis teneat tũc vel nũc ex hibere cultũ deo: ⁊ pari rõne nec aliq̄n indistincte: q̄ ad nullũ actum teneť ali quis ꝓ aliquo tempe indetermiato ad quez nõ tenetur ꝓ aliquo tempe signa to aliquib⁹ oportunitatibus cõcurrenti bus. Si aũt illud sit de lege natur̄ stri cte: ita q̄ sequať necario: de⁹ nõ est odiẽ dus: vel ex aliquo alio dato. igiť de⁹ est diligẽdus: ⁊ hoc aliq̄n actu elicito circa ip̄m. tũc argumẽtuz illud nõ tenet a sin gularibus ad vniuersale: sed est fallacia figure dictõis: sicut in aliȷ̄s a plurib⁹ in determinatis causis ad vnã. Si aũt il lud tertiũ preceptũ nõ sit de lege natur̄ stricte: tunc iudicanduz est de illo sicut de p̄ceptis secũde tabule. Alio mõ di cuntur aliqua esse de lege nãe: q̄a sunt multuz consona illi legi: lȝ nõ sequãtur necessario ex p̄ncipȷ̄s practicis q̄ nota sunt ex terminis et omi intellectui app̄ hendẽti sunt necessario nota: ⁊ hoc mõ certũ est omĩa p̄cepta etiam scd̄e tabule esse de lege nãe: q̄ eoꝝ rectitudo valde ꝯsonat p̄mis p̄ncipȷ̄s practicis necario notis. Ista distinctio põt declarari in exẽplo. nã supposito isto p̄ncipio iuris positiui pacifice esse viuendũ in cõitate vel politia. ex hoc nõ sequiť necessario igiť quilibet debet habere possessionez distinctaz a possessione alterius. posset .n. stare pax in cõuiuendo: etiã si omĩa essent eis ꝯmunia. nec etiã supposita in firmitate illoꝝ qui conuiuũt ē necãria illa ꝯñtia: sed tñ possessiones esse distin ctas ꝓ personis infirmis valde ꝯsonat pacifice ꝯuersationi. infirmi eniȝ mag curant bona sibi ꝓpria q̄ bona cõmu nia: ⁊ magis vellet appropriare sibi cõ munia bona q̄ cõitati ⁊ custodibus cõi tatis. ⁊ ita fieret lis ⁊ turbatio: ⁊ ita ē fe re in omib⁹ iurib⁹ positiuis. q̄ lȝ sit ali quod p̄ncipiũ qd̄ est fundamentũ in cõ dendo alias leges vel iura: tñ ex illo p̄n cipio nõ simpliciter sequũtur leges po sitiue: sed declarant siue explicant illud p̄ncipium q̄ntum ad certas particulas

que explicationes cōsonant valde pnci pio naturali vniuersali.

Sic igitur omnia recolligendo pmo negatū est omīa pre cepta secūde tabule esse de lege nāe stri cte loquendo. scdo cōcessum est duo pª pme tabule esse ō lege nature stricte lo quendo. tertio dubitatū est de tertio p̄ me tabule pcepto. ⁊ qrto concessum est omīa esse de lege nāe large loquendo.

Cōtra primum isto rum arguo: quia fm aplm ad Ro. Nō mechaberis: Nō occides. ⁊ si qd est ali ud mandatū in hoc verbo staurat. Di liges pximum tuū sicut teipm. igit in isto pcepto Diliges pimum tuū inclu dūtur necessario pcepta secūde tabule. hoc enim videt aplus ibi pbare expsse vn in fine cōcludit: Qui diligit pximū legem impleuit. hoc pbatur aucte salua toris Matth. xxij. In his tota lex pen det ⁊ pphete. sz dilectio pximi necessa rio sequitur ex hoc pncipio necessario: deus ē diligēdus. igit a pmo ad vltimū omīa pcepta secūde tabule sequūtur ne cessario ex pmo pcepto prime tabule: ⁊ ita si pcepta pme tabule sunt stricte de lege nature: qr includunt in pmo prece pto pme tabule: sequit q pcepta secūde tabule erunt etiā stricte de lege nature: lz sint pclusiones eiusdem pncipij. pro batio assumpti patet ex dictis dist. 28. vbi pbatur dupliciter q pfectus amor dei nō pōt esse zelus a pprietate loquē do: quia amor boni cōis vt appropria ti sibi soli est inordinatus amor etiā ali cui' nolētis dilectū condiligi est imper fectus. ergo sequit q si deus est pfecte ⁊ ordinate amādus q amans deū debet velle pximū diligere deū: ⁊ hoc volen do diligit proximū. hoc. n. modo solū diligitur pximus ex charitate sicut dī ibi. g. ¶ Ad hoc pōt dupliciter respōde ri. primo mō q illud pceptum: Diliges dnm deū tuum. nō est simpliciter de le ge nature inqtum est affirmatiuū: sz in qtum est negatiuū phibens oppositū. nō odire. n. est simplicit de lege nature. Sed an aliqn amare dubitatū est. s. in tertio pcepto. nunc aūt ex illa negatiua nō sequitur q volendū sit pximo dili gere deū: lz sequeret ex affirmatiua illa de qua nō est certū q sit de lege nature stricte loquendo. ¶ 2º pōt rnderi q ex il lo pcepto: Diliges dnm deū tuū. nō seq tūr q debeā velle pximū diligere deū ⁊ cum pbatur qr zelus nō potest esse a mor pfectus ⁊ ordinatus. ¶ Rndeo: nō debeo velle bonū cōe esse alicuius tm: ⁊ ita nō amari ab alio. sed non oportet me velle illud bonū esse alterius: puta qr nō placet mihi illud bonū esse eius. sicut deus pdestinans vnū ⁊ nō alterū vult bonū esse pdestinati ⁊ nō alterius ¶ Et p idem ad illud q pfecte diligens vult dilectū condiligi. Pōt dici q hoc ē verū ab eo. s. cuius amicitia placet di lecto. nō aūt est certū ex lege nature de quocūqz q eius dilectio acceptet a deo dilecto. ¶ Tertio pōt dici q lz sit ō lege nature stricte pximum esse diligendū: sicut pus expositū est. i. simplr esse volē dum pximo ipm diligere deū. qr hoc ē diligere pximū. tn ex hoc nō sequunt pcepta secūde tabule: puta q nolendū sit ipm occidere. quo ad bonū persone pprie. vel q nolēdū sit adulterari quo ad bonū persone piuncte sibi. vel q no lendū sit furari quo ad bonū fortune q̄ ille vtitur q exhibenda sit parentib' re uerentia tā in honoribus q in sustenta tionibus: ⁊ ita de alijs preceptis secūde tabule: qr possibile ē me velle pximum diligere deū: ⁊ tn nolle vel nō velle sibi vitā corpalem vel seruare fidem piugij ⁊ sic de alijs: ⁊ per cōseqns possunt ista duo stare simul. s. me velle proximū di ligere deū: sicut ego debeo deum dilige re: sicut quoddā verum necessariū con clusum ex pncipijs practicis. ⁊ me nolle

ꝓximo hoc bonuȝ vel illud cui⁹ est expressiuum ꝑceptum secũde tabule cum nõ sit verum necessariũ. ¶ Et tũc ad auctoritates pauli ⁊ christi põt dici ꝙ deꝰ nũc de facto explicauit dilectiõem ꝓximi vltra illud quod includit inq̃tuȝ sequitur ex ꝑncipijs legis nature: ita ꝙ lȝ vt concluditur ex ꝑncipijs legis nature nõ contineat nisi velle ꝓximo ipsuȝ diligere deum in se: tñ vt explicatuȝ est includit esse volenduȝ bona illa vel salteȝ esse nõ volendum ꝓximo mala opposita: vt iniuste sibi auferre vitã corpalem fidem cõiugij. bona tempalia ⁊c. ¶ Verũ est igitur ꝙ diligens ꝓximum legeȝ impleuit eo modo. s. quo lex explicata est debere seruari: lȝ nõ eo modo quo dilectio ꝓximi ꝯcluditur ex ꝑmis ꝑncipijs legis nature. ⁊ a simili tota lex q̃tuȝ ad secundã tabulam ⁊ prophete pendẽt ex hoc ꝑcepto: Diliges ꝓximum tuũ sicut teipm̃. intelligẽdo tale ꝑceptum nõ vt seq̃tur ex ꝑmo principio practico legis nature: sed vt legislator intendit debere illud seruari ꝓut explicatur in ꝑceptis secunde tabule.

Ad argumẽta principalia.

Primũ est ꝓ me: quia ꝓbat ꝙ ꝑcepta secũde tabule nõ sunt d̃ lege nature stricte loquẽdo. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ et si deũ esse posset ꝯcludi rõe nãli ex principijs per se notis: tñ illi populo rudi et nõ exercitato in intelligibilibꝰ non erat hoc notũ nisi ex lege. vnde ad Hebr. xj. Oportet accedentẽ ad deum credere q2 est. intellige si nõ habeat nec hĩc possit aliam noticiã de deo. ita etsi aliqua cõcupiscentia possit cõcludi esse contra legem nature: hominibꝰ tñ corruptis nõ erat notum esse cõtra legem nature. iõ necessariũ fuit explicare per legeȝ datã. ¶ Vel aliter: cõcupiscentie ꝓhibentur ꝑ precepta scd̃e tabule: ⁊ de illis ꝯcessum est ꝙ nõ sunt per se nota. ¶ Ad aliud dico ꝙ in oĩ statu seruabuntur ⁊ seruari debent ista precepta. in beatitudine quidem erit summa obseruatio illoruȝ affirmatiuoꝝ: nisi forte illius solius de honoratione parentuȝ. nõ quin tũc ibi sit voluntas honorãdi. sed quia nõ erit necessitas impendendi actũ huius saltẽ prout honor ille extenditur ad sustentationem necessariam: quia ibi nullus indigebit auxilio in statu innocentie ⁊ ante legem scriptam tenebantur oĩes ad ista: quia erãt scripta interius in corde: vel forte per aliquã doctrinam exteriorem datam a deo quã discebant parentes ⁊ deriuabant in filios. nec oportuit ea scribi in libro: quia potuerũt illa faciliter memorie commẽdare ⁊ retinere quia populus illius tempis fuisset et fuit melioris dispositiõis in naturalibus q̃ pplus temporis posterioris: quo tempore infirmitas populi requirebat legẽ dari ⁊ scribi. ¶ Unde quod tãgebatur in ꝑmo argumento de filijs israel spoliantibus egyptios potest dici ꝙ ibi nõ dispensauit cõtra preceptuȝ de furto: quia ipi non acceperunt simpliciter alienuȝ: tum quia deus erat superior dñs: ⁊ potuit transferre dominiũ illarum reruȝ in eos etiã inuitis inferioribus dñis. et hoc modo nõ peccauit christus licentians in porcos intrare demones qui statim ꝑcipitati sunt in mare. Nõ eniȝ iniuste priuauit illos porcis suis. tum etiam q2 filij israel seruiendo egyptijs meruerant tanta recipere: lȝ egyptij nollẽt ea reddere: ⁊ tũc per superiorem iudicẽ potuerũt compelli: de cuius licẽtia filij israel potuerunt iuste ⁊ licite accipere. ¶ Ad aliud in oppositum de can. debet intelligi de lege nature large loquendo. Et hoc de preceptis secũde tabule.

Di. xxxviij.

Sciendũ tamen est. Circa istam di

stinctionē. xxxviij. in qua magr̄ agit de quibusdam peccatis pertinētibus ad explanationem quinti pcepti puta de mēdacio ꝛ periurio: que in illo pcepto ꝓhibentur. Queritur vtrū om̄e mēdacium sit peccatum. Q̄ non: Genesis. xxij. Ego et puer illuc vsq; ꝓperātes postq̄ adorauerimus reuertemur ad vos. sed ipse intendebat occidere puerum: quia erat pceptum. igitur intendebat puerū nō reuersurum secū. igitur dixit oppositum eius quod habuit in mēte. igitur mentiebatur. nec est verisimile q̄ tunc peccauerit quando exequebatur talem obedientiam pro qua tantū a deo commendatur. ¶ Preterea: hoc probatur ꝑ multa exempla alia. Geneƀ. xxvij. dixit Jacob se esse primogenitū: quod tamē sciebat esse falsum. ¶ Preterea: Genesis. xlij. dixit Joseph fratribus suis per salutem pharaonis: exploratores estis. et tamen sciebat oppositū esse verum.

¶ Idem etiā terrēs fratres suos de cypho inuento in sacco: Beniamin dixit se auguriari in cypho cum tamē nō esset auguriator: quia non licuit auguriari habentibus legem dei. ¶ Preterea: Raab mentiebatur de illis exploratoribꝰ: Josue. ij. ꝛ Judith similiter: ꝛ Rachel sternens sibi stramenta cameli super deos patris sui: dicens sibi accidere ƀm cōsuetudinem mulierum. ¶ Obstetrices etiā mentiebantur dicentes: Exodi pmo de mulieribus hebreis q̄. s. haberēt artem obstetricandi. nec videntur in hoc peccasse: quia bene fecit eis deus: et edificauit eis domos. nō retribuit autē bona pro malis. ergo. ¶ Preterea: nō est maius peccatum simulatio in verbis q̄ in factis: immo sicut facta sunt euidentiora signa q̄ verba: ita si est falsitas vtrobiq; vituperabilioꝛ videtur esse falsitas facti: quia magis pretendit illud quod est in anima q̄ falsitas verbi. sed mēdacium siue simulatio in facto non ponit semper esse peccatum: sicut patȝ in illo facto Dauid pmo Regum. xxj. caplo: qui coram Achis simulabat se furere. Jehu etiam. iiij. Regū simulabat se colere baal: cuius tamen electores voluit destruere. nec in illa simulatiōe vitupe rabatur. sȝ magis laudabatur: quia videbatur habere zelum dei cōtra baal.

¶ Cōtra est Augustinus in libro de mēdacio. ꝛ adducuntur auctoritates eius in littera. ¶ Preterea q̄ om̄e mendaciū sit peccatū mortale probo: quia est contra illud preceptū. Nō facies alij quod tibi non vis fieri. nullus autem vult se decipi a proximo quādo proximus debet sibi exprimere cōceptum suum. igitur nec alteri debet alter facere. ¶ Preterea: quicquid est contra aliquam virtutem necessariā vel eius actum est peccatum mortale. mendaciū est huiusmodi: quia est contra veracitatem que est virtus cōtenta sub iusticia. verax enim cōmunicat proximo quod est cōmunicandnm. s. conceptū cordis sui sicut est: mendax autem nō: sed subtrahit illud quod in loquendo debet cōmunicare: quia ad hoc loquitur vt conceptum suum exprimat: ꝛ illud non exprimit: sed oppositum. ¶ Preterea mentiri est abuti voce: quia ad hoc voces inuente snnt ƀm Platonem in Thimeo: vt presto fiant voluntatis indicia. mentientes aūt non vtūtur vocibus tanq̄ indicijs voluntatis sed oppositi. ¶ Preterea: hoc videtur dicere auctoritates quedā Augustini in libro predicto que adducunt in littera.

In ista questiōe te

netur cōmuniter ab om̄ibus q̄ ipsum mendacium est peccatū: quod psuadetur ratiōe Augustini libro cōtra mēdacium: Stultum est credere illi cui licet mentiri. sed multis est credendum: alioquin totaliter periret conuictus humanꝰ ꝛ manifestatio conceptuū ꝛ affectionū

mentis. igit illis quib' est credendū nō licet mentiri. ¶Ratio aūt quare hoc est ponitur diuersa a diuersis. Quidaʒ dicunt ꝙ ideo necessario mendaciū ē peccatum: quia necessario auertit a deo q̄ est veritas: ⁊ mendaciū est cōtra veritatem ¶Sed cōtra: mendaciū non opponitur immediate p̄me veritati. sed veritati alicuius rei de qua loquens mentitur. sicut igitur malicia opposita alicui bono creato nō necessario auertit a bono increato: ita nec falsitas opposita cuicunq; veritati impertinenti p̄me veritati auertit a p̄ma veritate.

Aliter dicitur ꝙ act' dicit bon' vel malus in genere moris ex obiecto: q2 gen' sumit a potentia: ⁊ ē etiaʒ potentiale respc̄u differentiarū. Primū aūt ꝑpter quod actus cōstituitur in genere moris vt vlteri' possit determinari p alias circūstantias quasi p differentias: est obiectū. nam vltra bonitatē nature quā habet actus ex quidditate sua primū quod determinat ip̄m vt sit moralis potentialiter ⁊ materialit est obiectum. Nunc ad ꝓpositū dicit ꝙ actus malus ex genere nunꝙ pōt esse bonus: q2 nulla circūstantia adueniens potest tollere maliciaʒ illam que habet ex p se obiecto: quia om̄is circūstantia presupponit obiectū. mentiri est actus malus ex genere: quia trāsit sup materiā discōuenientem actui. Nā materia ꝯueniens actui loquendi debet esse verū vl' creditum esse verū. In mentiēdo autē est mā opposita. ¶Cōtra hoc: nō magis est materia indebita locutionis qn̄ creduntur om̄ia esse falsa: q̄ꝫ sit illicita materia occisionis mors hominis innocētis ⁊ vtilis reipublice. sed stantib' istis ꝯditionibus ex parte materie. s. hominis ⁊c̄. potest fieri licitū occidere talem hominē puta si deus reuocet illud p̄ceptū: Non occides. sicut dictuʒ est in questione p̄cedente. ⁊ nō solum licitū sed meritoriū puta si deus p̄cipiat occidere: sicut p̄cepit abrae de isaac. igit a simili vel a maiori potest fieri licitum ꝓferre oratōem creditā esse falsam si p̄ceptum reuocet. qd̄ vi esse de nō decipiēdo: sic si reuocet p̄ceptum de nō occidēdo. minus. n. malum est auferre ꝓximo opinionē veraʒ vel occasionaliter generare in eo opinionem falsam q̄ꝫ auferre sibi vitā corporalem: immo nō est quasi compatio. ¶Cōfirmatur: q2 si mentiri hēat necessario maliciā ex hoc ꝙ transit sup talem materiaʒ. igit mentiri nō ꝓhibetur per p̄ceptum secūde tabule: quia in secūda tabula nō ꝓhibētur nisi mala ꝓximis Istud aūt per te nō est malum tm̄ quia nocet ꝓximo: quia tūc vt argutū est cū sit minus malum q̄ꝫ occidere hominē: ita esset possibile ꝙ hoc nō haberet rōnem mali sicut illud: immo possibilius igitur est cōtra p̄ceptuʒ p̄me tabule: qd̄ nō videt ꝓbabile: quia non auertit immediate a deo: sicut nec act' oppositus hʒ immediate deū pro obiecto loquendo de aliquo vero indifferente. ¶Preterea: si dicens hanc oratiōem ille currit esset deceptus: ⁊ crederet illud esse verū actus dicendi transiret sup eandē materiam sicut si nō esset deceptus: et tn̄ credens esse verū quod dicit nō peccat. igitur nō est ibi malicia ex obiecto sup qd̄ transit.

Aliter dicitur ꝙ mentiri ex ratione sua dicit intentiōem malam q2 intentiōem decipiendi. lʒ aūt aliqui actus nō includentes intentiōem malā possint aliqn̄ esse boni ex aliqua bona circūstantia: actus tn̄ includens secū intentionem malā nunꝙ pōt esse bonus: quia includit formaliter malum velle. ita est in ꝓposito. ¶hoc pōt exponi sic: quia lʒ actus positiu' ⁊ malicia nō sint vnū per se nec in cōceptu: potest tn̄ aliquod nomen imponi ad significanduʒ nec actū solum nec deformitatem illā:

Scotus Thomas 2a 2e q 110 q arnide[?] ...

Bona intentio in prima dis. q 2 et de ... [?]

sed totum simul. sicut hoc nomen adul terium impositum est ad significanduz non tantum actum naturalem coeũdi sed cum deformitate scilicet cum aliena Et hoc nomen furtum impositum ē ad significandum non solum acceptionem alicuius rei aliene: sed etiam contra voluntatem eius cuius est. ⁊ cuiuscunqꝫ alterius superioris domini. talia tota importata per huiusmodi nomina non videntur posse esse bona. sed illud quod ē ibi substractum puta actus coeundi uł accipiendi talem rem. possibile est esse sine tali deformitate. Ita in proposito licet ꝓlatio talium vel talium quorũcunqꝫ significatorum possit esse sine peccato. tamen prolatō eorum cum conscientia oppositi. ⁊ per consequens cum intẽtiōe fallendi non potest esse sine peccato quia includit actum substractum cũ circumstantijs ipsum necessario deformãtibus. ¶ Assũptuz patet: quia istã oratōnem si dix. quia nescio eum ero simił vobis mendax protulit christus sed nō assertiue. quecunqꝫ etiam verba latina quantũcunqꝫ falsa posset vnus grecus ꝓferre sine peccato.

Secundo uidẽduz

est quale peccatum sit mendacium. et licet distinguatur multiplex mendacium ad propositum tamen sufficit distinctō trimembris. s. perniciosum: officiosum: ⁊ iocosum. Perniciosum est quod uel ē nociuum ex se. uel nocet cui mentior uł de quo mentior. ⁊ si nocumentũ est q̃ntum ad religionem christianam: puta circa fidem uel mores tunc est peccatuz mortale. si quantũ ad vitam corporalẽ vel quantũ ad fidem coniugalẽ non seruandã sibi. uel quantũ ad ꝓlem uł personas quantũcunqꝫ uel qualitercunqꝫ sibi cōiunctas auferendas uel quantum ad alia bona tẽporalia ſm ꝙ plus ⁊ minus nocet: quod pensat ex bono cui⁹ est ablatiuum ſm hoc pensatur grauius ⁊ minus graue. ⁊ vniuersaliter omne tale mendacium ex deliberatōe dictuz ē peccatum mortale cuicũqꝫ. ꝓhibetur eniz simpliciter illo ꝓcepto: Nō dices cōtra ꝓximum tuum falsum testimoniũ. nō enim testimoniũ est ꝓcise in iudicio: sed q̃n aliquis ex certa deliberatiōe asserit qō ignorat vł cuius oppositũ scit. Quicunqꝫ igit̃ cum intentōe decipiendi illũ cui ꝓfert oppositũ ei⁹ qō scit vel credit esse verũ: ⁊ sic dicendo intendit nocere illi cui loquit̃ vel de quo loquitur: dicit falsum testimonium contra ꝓximum. Utrum aũt indeliberatio excuset tãgetur questione sequenti. ¶ Officiosuz est quod nulli nocet ⁊ alicui vtile est. ¶ Jocosum aũt nō est narrare fabulam de q̃ oẽs audientes sciũt ꝙ nō est verum: nec narratur tanq̃ verum vbi nec audiens decipit̃: nec loquẽs intendit decipe: nec sermo est de se deceptus: quia non est talis qui sit natus credi ab audientibus: sed magis vt sciatur esse dictũ sine opinione faciẽda alicui de veritate. sed mendaciũ iocosum est q̃n aliquis iocãdo intendit decipere: ita ꝙ deceptus vere decipit̃: nō t̃n in aliquo i quo sibi nocumentũ magnũ inferat: in quo etiã iocantur illi qui sciũt ipm decipi. ⁊ simił pōt ipe iocari: queadmodũ dicit Aug. fuisse de mendacio Joseph qui veracit̃ voluit decipe fratres suos in verbis suis dicens: Exploratores estis ⁊c̃. t̃n ipse qui sciuit veritatẽ iocari potuit de ipsorum deceptōe ⁊ timore quẽ incurrerũt decepti. ⁊ si qui alij hoc sciuissent percepissent tandẽ ipm nō seriose sed iocose fuisse locutũ. ¶ De istis duob⁹ officioso ⁊ iocoso cōcedit̃ cōiter ꝙ neutrũ est peccatum mortale in viris imꝑfectis: quia neutrũ ex se est cōtra charitatẽ. nec contra aliquid de se requisitũ ad statũ talium ꝑsonarũ. sed in viris ꝑfectis dicit̃ a quibusdã vtrũqꝫ esse pcc̃m mortale: qꝛ auferũt eis auctem ne credatur eis: ⁊ in hoc faciunt statũ suũ vilescere: ⁊ etiam

obsunt audientibus ꝓpter scandalum.
¶ Cōtra illud secundū arguitur: q̄a nul
la circūstantia facit quod est veniale in
vno esse mortale in alio: nisi ille aliꝰ ne
cessario obligetur ad illud ad quod nō
obligatur alter. sed vir pfectus nō obli
gauit se ad vitatem seruandā in verbis
aliquo voto vel iuramento plus q̄ꝫ qui
cunqꝫ christianus. igitur circūstantia p
sone ex quo ipa nō est specialiter obliga
ta nō transfert veniale in mōtale. ¶ Hic
potest dici distinguendo: q̄ꝫ quedā est p
sona perfecta in statu perfectiōis exercē
de sicut p̄latus. quedam in statu pfecti
onis acquirende: vt religiosus. ¶ De pri
ma persona potest cōcedi q̄ꝫ exercendo
actus qui cōpetunt sibi ratōe talis statꝰ
perfectōis: puta docere: iudicare: p̄dica
re: vtrūqꝫ mendaciū esset in eo peccatū
mortale: q̄a aufert auctoritates doctri
ne quam p̄dicat: iuxta illud Augus. in
epistola ad Hieronymū. Si ad scriptu
ras sacras admissa fuerint quantūcūqꝫ
iocosa mēdacia: nihil remanet in eis so
liditatis: puta si p̄latus p̄dicans misce
at mendaciū iocosum: nihil soliditatis
remanet in doctrina illa. pōt enim qui
libet dubitare de quocūqꝫ dicto ab eo
sicut de mendacio. vel qua ratione nō
assentiret illi mendacio iocoso: pari ra
tione nec aliꝗ dicto ab eo: ⁊ ita pibit au
ctoritas doctoꝝ in docendo: ⁊ vtilitas
populi audientis. cōsimiliter peribit au
ctoritas in iudicio solenni. et intelligo
ita q̄ꝫ illud mendacium nō percipiatur
esse dictū seorsum ab actu docendi vel
iudicandi. dū enim aliquis sedet ad iu
dicandum potest aliquā trufam misce
re que ex modo loquendi scitur nō esse
de iudicio. videtur tñ q̄ꝫ vnicum mēda
cium iocosum vel officiosum nō impe
diat auctoritatē docentis vel iudicātis
sed tale mendacium frequentatū vel cō
suetudo sic mentiendi. sed tūc cum ſm
iura binus actus inducat cōsuetudinē:
sequitur q̄ꝫ actus secūdus sit peccatum
mortale: ⁊ nō primus: cū tñ secūdus sit
omino similis pmo vt videt ſm omes
circūstantias: q̄cquid sit de vno vel de
pluribus: saltem vti talibꝰ mēdaciꝗs in
actibus aliꝗs a p̄dicando ⁊ iudicando:
nō esset eis peccatū mortale exclusa ra
tione scandali. ¶ Sed de illo qui habet
statum perfectōnis acquirende nō exer
cende videt aliud dicendū: qꝛ talis non
videt obligatꝰ ad aliqua que sunt perfe
ctionis plus ceteris nisi ad illa q̄ vouit.
nō enim assumpsit statū cure pastoralꝭ.
⁊ ideo nec actū pertinentem ad psonaꝫ
talem. igitur talis si nō exerceat actus p
fectionis: cuiusmōi sunt docere: p̄dica
re ⁊ hmōi. nō videtur plus peccare mō
taliter in mēdacio officioso vel iocoso
q̄ꝫ alius christianꝰ: nisi forte ꝓpter scan
dalum: qꝛ impfecti possunt magis scan
dalizari de mendacio talis psone q̄ꝫ per
sone cōmunis. sed facta nō debent indi
cari esse talia qualia sunt ex scādalo cō
sequente vel nō consequente vniuersali
ter enim ſm legem euangelicā vitanda
sunt quecunqꝫ scandala pusilloꝝ: ſm il
lud Matth. Ve homini illi p quem. s.
ve. scādala aūt phariseorū nō data sed
accepta nō sūt vitāda: iuxta illud mat.
dicentibꝰ discipulis: Scis quia pharisei
audito hoc verbo scandalisati sūt. Re
spondit christus: Sinite eos abire. ceci
sunt ⁊ duces cecoꝝ. siue igit in factis in
differentibꝰ ex se quale est comedere car
nes: de quo aplus. j. Corinth. Si frater
meus scandalisat nō mādacabo carnes
in eternuꝫ. siue in factis que habent ali
quam maliciā puta venialem: tñ nata
sunt scandalisare occasionalit pusillos
p̄sentes vitanda sunt ꝓpter scandalum
Sed p hoc nō possumus iudicare qua
le sit istud factū ex natura facti in se. q̄n
tum est igitur ex natura mēdaciꝗ offici
osi ⁊ iocosi in factis secūdo modo dictꝭ
nō videtur q̄ꝫ talis obliget ex ꝓfessione
sua ad vitandum tale pccm plus q̄ꝫ qui
cunqꝫ christianꝰ. veruntñ si ratio recta

[Marginal manuscript note:] In pfectis pctm ē mortale mendaciū iocosum sicut in p̄lato

diceret quod actus eius vnicus vel frequentatus sit scandalum audientibus: quamuis consimilis actus in alio non esset scandalisatiuus: ille tenetur ex charitate proximi vitare scandalum: sicut tempore persecutionis tenetur pastor non fugere quandoque: iuxta illud Johan. Mercenarius autem et qui non est pastor vidit lupum venientem et fugit etc. quod augustinus bene pertractat in epistola illa: quere quoli. xv. q. xviij

¶ Alius autem qui est in statu perfectionis acquirende et qui non est pastor: non tenetur ex necessitate non fugere si potest aliter fieri: sed tenetur non scandalisare proximum fugiendo: et quandoque eius fuga scandalisatiua esset: quando fuga infirmi non esset scandalisatiua. Judicaret enim proximi ex fuga eius exquo talis qui talem viam eligit non exponit vitam suam pro fide defendenda: non est vita exponenda pro tali causa: vel quia non bene sentit de fide.

Ad argumenta.

Ad primum dico quod abraam non dixit contra illud quod habuit in mente. Nam sicut refert Josephus in libro antiquitatum dum iret solus cum filio relictis pueris informauit eum qualiter fuerit miraculose conceptus: et qualiter si esset immolatus deus eum miraculose resuscitaret et hoc creditur firmiter expectasse: quia non dubitauit de promissione dei. in Isaac vocabitur tibi semen ipse igitur licet intenderet immolare Isaac. credebat tamen illum miraculose resuscitandum a deo et secum reuersurum ad pueros. vnde etiam cum dixit reuertemur ad uos dixit quod habuit in corde. nec est imponendum faciliter mendacium aliquod abrae cuius vita fuit ualde exemplaris. ¶ Ad illud de iacob licet aliqui conentur multum saluare eum et aliquos patres ueteris testamenti non fuisse mentitos. cum tamen in alijs concedant eos habuisse legem imperfectam et gratiam modicam respectu nostri qui et legem habemus perfectam et gratiam superabundantem. et de nostris non negatur aliquando mentiri uel fuisse mentitos non videtur multum rationabile negare illos quandoque fuisse mentitos uel potuisse mentiri. quod si ita est et si laudemus bona facta eorum et illa sumamus in exemplum. mala autem nec recipimus in exemplum nec pertinaciter excusamus. dicitur tamen quod tales sermones possunt figuratiue intelligi: uel sub alio intellectu quam verba primo exprimant Sed circa tales intellectus non oportet immorari. ¶ Ad illud tamen de ioseph quia ipse erat perfectus seruator legis diuine: potest dici quod eius mendacium contra fratres non fuit nisi iocosum: quod patet ex euentu. in fine enim aperuit fratribus veritatem: et interim dum terruit eos puniuit eos secundum quod meruerant puniri. illa enim proditio qua vendiderunt eum in egyptum bene meruit non tantum illo timore: sed maiori pena puniri.

¶ Ad aliud de Raab et Rachele et obstetricibus non oportet eas excusare. non enim in scriptura commendatur factum earum quantum. s. ad mendacium: licet prudentia ipsius Raab qua sibi et suis procurauit salutem commendetur ¶ Quod autem dicitur de obstetricibus quod deus edificauit eis domum: de hoc sunt opiniones: sicut recitat magister historiarum super illum locum. et forte illa est probabilior que dicit illas habuisse bonum motum pietatis: et propter illum remunerauit eas deus tempaliter: quia peccatum annexum demeruit ne remunerarentur eternaliter. ¶ Uel probabilius dici potest quod mendacium illud fuit officiosum: quia vtile ad salutem paruulorum iudeorum et nulli nociuum: et deum remunerasse eas pro bono motu: et tamen non abnegasse eis vitam eternam pro illo peccato quod erat in eis veniale.

¶ Sed tunc esset dubium: si quandoque

eligendū sit mendaciū veniale cum ma
gno motu pietatis: an simul vtrūq; fu
giendum. 2m videt q2 veniale nullo mō
est eligendū vel eliciendū. Primū vide
tur ꝓbari quia veniale delebit qualiter
cunq; vel in vita ista vel post. mot⁹ aūt
magnus qui est magnuz meritū meret
aliquem gradū pmiū qui erit eternus
sed ꝓpter qualecūq; malū quod est ex
se tempale nō videtur obmittenduz ali
quid quod ē ex se causa eterni boni.
¶ Hanc questionē dimitto. ¶ De obstetri
cibus aūt teneri potest ad ꝓpositum ꝙ
nō peccabant nisi venialiter: quia men
dacium earū erat penitus officiosum ⁊
mot⁹ pietatis si fuissent ibi alia requisi
ta ad meritū: fuisset meritori⁹ vite eter
ne. ⁊ etiā alicuius boni tempalis: q2 de
us ꝓ tempe illo remunerauit electores
suos bono temporali. ¶ Ad illud de Ju
dith dicit ꝙ ipa in nullo mentiebat: q2
verba illa excessiua que dixit: nō dixit
holoferni sed deo. nō tenebatur aūt ne
cessario loqui extraneo sm intentiōem
recipientis: sed poterat loqui sm ꝓpriā
intentiōem loquentis. loquendo tn̄ p̄e
lato cui tenet bona fide loqui: ⁊ respō
dere dicitur ꝙ oportz loquentē loqui ⁊
respondere ad intentiōem querētis: ita
ꝙ si ei respōdendo dicat aliqua verba
que sunt falsa si dirigant ad audientez.
vera aūt si dirigātur ad deū: nō loquit
veraciter: quia in casu illo nō licet allo
qui deum. ¶ Sed hoc posito nihil vide
tur certū in humana loquela: nec aliqs
videret habere certitudinez de loquela
ꝓximi loquentis. si enim nullus videt
mentiri quicquid dicat in secūda perso
na: dū tn̄ illud possit verificari dirigen
do illud in deum ⁊ nō ad extraneū: tūc
nō dicendo tibi veruz possum esse ino
bediens vel mentiens. nō dicendo autē
extraneo nō ero inobediēs vel mentiēs
¶ Sed nō videtur quomō sim plus men
tiens loquendo tibi ꝙ alteri. sic igit ver
ba ista excessiua dicta ibi nō vident ra-
tionabiliter posse saluari. ¶ Aliter dicit
ꝙ nō videtur magnū incōueniens cōce
dere eam fuisse mentitaz officiose genti
sue sed pniciose illi cuius mortē intende
bat. ista tn̄ officiositas pfertur illi pnici
ositati: quia bonuz rei publice maxime
colentis deū: pfertur bono tempali pri
uate psone: maxime infideli. ¶ Huic etiā
obuiat ꝙ in bellando cōtra quencunq;
oportet seruare fidem: ita ꝙ infidelitas
vel mendaciū cuiuscunq; christiani in
bello cōtra infidelem damnat: lz possit
vti aliquib⁹ cautelis belli que per se nō
repugnāt veritati: nec includunt mēda
cium. ¶ Ipa etiam se ornauit ea intenti
one vt holofernes caperetur in aspectu
suo: ⁊ hoc volēdo ipm velle peccare se
cum mortalit̄: ⁊ velle aliū velle peccar̄
mortaliter est peccatū mortale. vn̄ non
videt omino certum ꝙ excusata sit ab
omi peccato mōtali. ⁊ lz factū eius nar
retur in scriptura ⁊ recitetur in ecclesia
tanꝗ laudabile ꝗtum ad aliqua q̄ erāt
ibi religiositatis: aliq tn̄ ibi annexa nec
laudant nec licet. ¶ Ad vltimū de simu
latione. dico ꝙ aliquis pōt simulare ꝓ
aliqua signa ꝓbabilia ostēdendo se ha
bere aliqua bona que nō habet: vt per
genuflexiones ⁊ oratōes pōt ostendere
deuotiōem sibi inesse que nō inest. ⁊ ta
lis simulatio est hypocrisis ⁊ est pccm̄.
¶ Alio modo pōt aliquis simulare mala
nō inesse sibi: ⁊ hoc dupliciī. vel ondēn
do signa opposita illis malis. vel nō o
stendendo signa que cōiter ꝯsueuerunt
sequi mala illa. Primū isto2 videt per
tinere ad hypocrisiz: puta si aliqs luxu
riosus audiēs loqui de mulieribus spu
at in signū castitatis: ostendēs se haber̄
oppositū in corde. 2m nō est aliqd ma
lum: imo sicut pōt esse laus in malo est
laudabile: quia vitupabile est pdicare
peccatū propriū: eo modo quo dicit d
quibusdā: Peccatū suū sicut sodoma p
dicauerunt nec tacuerūt. etsi. n. malum
sit esse malus interius in corde. addere

tamē malū signū exterius est adderꝫ malum malo. In indifferentibus aūt pōt aliquis facere aliqua facta que ex natura sua sunt signa alicuius. sicut sudarꝫ ex natura rei est signū fatigatōis. uel alicuius resolutōis corpalis: ⁊ aliqua que ex natura rei non sunt signa. ſ; scit ea cōcipi a circūstantibus tanq̄ signa: sicut spumare. ita ꝙ saliua decurrat p barbaꝫ ex natura sua nō est signū insane mētis. tñ pōt aliquis scire illud iudicari a circumstantibus tanq̄ signuꝫ furie: puta qꝛ talia ꝯsueuerunt esse signa furiosoꝝ in terra illa. ¶ Uniuersaliter ergo ō pma ⁊ secunda simulatōe dico ꝙ sunt peccata ⁊ frequenter mortalia: qꝛ ypocrisis. Simulatio tertia dūmodo aliud maluꝫ nō ꝯcomitetur est laudabilis. ita ꝙ homo non ostendat vnum malum per aliud malū. In indifferentibus simulatio pma: i aliquibus licet esset forte mala nō tñ grauiter: puta siquis posset se facere sudare sine labore ꝑuio: sicut quidam ioculatores vtunꝫ suis corporibus ad aliq̄s motus significantes aliquas dispositiones que non insunt eis nec ꝑcesserunt. Simulatio quinta que est secunda in indifferentibus nullum peccatuꝫ est: ⁊ talis fuit simulatio dauid. simulationē vero iheu non oportet excusare: quia preter illam simulatōeꝫ que forte posset excusari adduxit mendacia. d. sacrificiuꝫ mihi magnum est Baal. quod mendaciū l; ſm intentionē suā essꝫ quodāmodo officiosū quia destructiuū cultus Baal. tñ ex rōe sua erat perniciosum. nō solū quia ꝓcuratiuū mortis illoꝝ. sed etiā ꝓuocatiuū quantū erat ex se ad cultū Baal. Et licꝫ ipse ꝯmendeꝫ inquantū detestabaꝫ et ꝓsequebaꝫ cultū Baal. vituperaꝫ tñ quia non recessit a cultu Hieroboam. nec fuit verus cultor dei israel.

Nunc de periurio.

Circa istā. 39. dist. in q̄ magister agit de ꝑiurio.

Queritur vtꝝ omne ꝑiurū sit peccatū mortale. Q non: quia potest quis iurare quod illicitū est implere: quod autēꝫ est de se illicitū nō fit licitū p iuramētuꝫ igitur post iuramentuꝫ illud remanet illicitū. ⁊ ita implendo quod iurauit peccat mortaliter. igitur nō implēdo illud non peccat mortaliter: quia nullus est ꝑplexus in lege christiana: ut. s. faciendo aliquid uel nō faciendo peccet mortalit̄ quod videꝫ dicere ꝑplexum: ⁊ tamē iste nō implendo quod iurauit ꝑiurat. igit̄ illud ꝑiurare non est pctm̄ mortale. ¶ Ꝑ grauius est iurare per deum q̄ p euāgelium: sicut patet per saluatorē Matth. v. Maius est iurare per templum q̄ p aurū: quia maius est templum quod sāctificat aurū q̄ aurū quod sanctificatur per templū: ⁊ hoc quantū ad reuerentiam. igitur si periurare ē peccatuꝫ mortale: ꝑiurare p deū erit maximū peccatuꝫ mortale. igitur cōes ꝑsone tota die peccant mortaliter: quia ꝓ nihilo habēt iurare per deū: etiam asserendo falsuꝫ: qd̄ videꝫ durum. ¶ Preterea. non omne iuramētū ꝓmissoriuꝫ obligat necessario. igit̄ nec periuriū est peccatum mortale. Antecedēs ꝓbaꝫ pmo de iuramento coacto: extra de iureiurando. quere. de iuramēto aūt doloso pꝫ ꝙ iurans nō intēdit se obligare. nullus autē se obligat nisi intēdat se obligare. de istis duobus simul ꝓbaꝫ per simile de matrimōio. nā ꝯsensus coactus ⁊ dolosus nō obligant aliquē uel aliquā ad matrimoniū. ō iuramento incauto ꝓbaꝫ: quia si impleat illud fit in peiorē exitū. igit̄ malum ē implere. ¶ Contra Exo. xx. Non periurabis: reddes aūt dño deo tuo iuramenta tua. ⁊ in psalmo. Uouete ⁊ reddite ⁊c̄.

In questione ista

pmo videndū est de ratōne iuramēti. ⁊ scdo ex hoc ꝙ ꝑiuriū est pctm̄ mortale 3° de distinctōe iuramenti: ⁊ q̄liter iuramēta sint pctā. ¶ Quantū ad pmū dico

q̄ iuramentū est assertio dicti humani
q̄ ip̄m sit uerū: ꝛ hoc ultimate. iuxta il-
lud ad hebre. 12. Om̄is ꝯtrouersie finis
est iuramentū. homo eni sciens hoiem
esse mendacē ꝛ ignorantē. ꝛ p ꝯn̄s posse
fallere ꝛ falli: nō pōt certam fidem adhi
bere dictis suis: ꝛ ideo inuentus est mo
dus asserendi dicta adducendo aliuꝫ in
testem qui est verax ꝛ sciēs: qui nec falle
re nec falli pōt: quod fit dū in iurando
adducit in testem assertiōis iurantis ip̄e
deus qui scit veritatē ꝛ mentiri nō pōt
¶ Et ex hoc sequitur ꝓposituꝫ de piurio:
quia adducere deū tanq̄ testē falsi est fa
cere irreuerentiam deo uel adducere eū
tanq̄ ignorantē veritatem: ꝛ ita nō om
niscientē. uel adducere eū tanq̄ volentē
testificari: qd̄ falsum est. vtroqꝫ aūt mō
fit irreuerentia deo immediate ꝯ̄ illd̄ p̄
ceptū p̄me tabule. Nō accipies nomen
dei tui in vanū. ꝛ ideo vtroqꝫ modo si
ex deliberatōne fiat est peccatum mor-
tale.

Sed hic sunt duo

dubia. Unum an indeliberatio excuset
a peccato mortali. Scōm an adducens
deum in testem mō p̄dicto ad aliq̄d qd̄
credit esse veruꝫ: lꝫ nō sit. puta ad aliq̄d
de quo habet aliquā opinionē. ꝛ magis
assentit illi pti ꝓ qua iurat peccet mor-
taliť. ¶ Quantū ad p̄m cōiť conceditur
q̄ vnicū piuriū leue non est peccatū mō
tale. tamen ex consuetudine piurare est
peccatum mortale. ꝛ hoc videť posse po
ni: quia habitus generatus ex multꝭ acti
bus inclinat ad grauiorē actuꝫ q̄ sint p̄
cedentes. ¶ Contra hoc. si p̄mus actus p
iurandi non est peccatū mortale. igr̄ nec
q̄cunqꝫ alius etiā ex quocūqꝫ habitu fi
at: quia habitus inclinans non pōt facē
grauiorē culpā. Nam siquis acquisiuit
magnū habitū incōtinentie ꝛ postea pe
nitet si post penitentiā habeat aliquem
motū incōtinētie licet ad illū incliet ma
gnus habituſ. nō tamē in eo est peccatū
mortale: immo nec grauius mortaliť q̄
esset in alio nullū habitū hn̄te. ¶ Con
firmatur. quia habitus non potest esse
grauior si quā grauitatē hꝫ q̄ actuſ ex q̄
bus generatur. cum ꝓprie loquēdo nul
lam grauitateꝫ culpabilē habeat nisi ex
actibus. cū igitur actus ex quib' genera
tur sint veniales. habitus iste nō faciat
aliquā grauitatem mortalē in actib' eli
citis ex habitu. ¶ Uidetur ergo posse di
ci q̄ habitus uel ꝯsuetudo nihil facit ad
ꝓpositū. ¶ Sed piurium ex pleno ꝯsensu
est ꝯ̄ p̄ceptū p̄me tabule. ꝛ p ꝯn̄s imme
diate auertēs a fine vltimo. ꝛ ita nihil ō
ficit sibi de rōne peccati mortalis. Si āt
fiat piuriū indeliberate quantūcūqꝫ fre
quenť fiat. cum actus meritorius requi
rat q̄ sit plene humanus: ꝛ hoc est esse
ex plena deliberatōe. ꝛ act' demeritori'
nō minus req̄rat illud. nō est eni deus p
nior ad ꝯdemnandū q̄ ad parcendū. p̄t
dici q̄ illud piuriū indeliberatū etiaꝫ q̄
mōcunqꝫ iteratū nō est pctm̄ mortale.
¶ Aduertendū tn̄ q̄ sicut dcm̄ est supra
de virtuoso q̄ habet breuem deliberati
onē: que nō vī deliberatio qr habet pru
dentiā magnā qua ꝓmptus est ad deli-
berandū: quasi in tpe imperceptibili ita
possꝫ aliquis ex habitu opposito acqui
rere facilitatē deliberandi ꝓmpte ō op-
posito. ꝛ quasi in tpe in p̄ceptibili. ꝛ taľ
deliberatio esset sufficiēs ad rōnem pec
cati: sicut est sufficiēs ad rōnem meriti.
Nō igitur distinguo quantū ad rōnem
peccati mortaliſ inter raritatem ꝛ freq̄n
tiam piurij. sed inter deliberatōem ꝛ in
deliberatōem. ita q̄ deliberatio concur
rēs reddit pctm̄ mortale. ꝛ hoc siue seľ
siue quotienscūqꝫ. ꝛ indeliberatio excu
sat siue seľ siue q̄tiēscūꝫ ¶ Quātū ad 2m
dubiū dico q̄ ille cui iurať aut ꝯcipit ex
lege positiua uel ex ꝯsuetudine iuramē-
tū tanq̄ simplr̄ assertiuū iurati. aut nō
tanq̄ simplr̄ assertiuū: sed tanq̄ ꝓbabi-
liter inductiuū ad credend̄ iurato. Pri-
mo mō dico q̄ iuranſ quodcūqꝫ dubiū

hoc est qđ nō est simpliciter certū peccat mortaliter: quia ad ꝯfirmandū illđ qđ asserit esse simplr certū ⁊ verū induc̄ deum testem: cum tñ illud nō sit simpliciť certū. Et hoc mō debent intelligi oīa iuramenta illoꝝ qui iurant in iudicio. ꝓ quoꝝ testimonio ꝯsueuit ferri sentētia qualis ñ deberet ferri nisi illud assertum esset ut simplr certū. vbi gr̄a. Sñia mortis nō dꝫ ferri nisi ꝓ crimine certo. igiť iurans illū criminosū cū non sit certus de hoc quantūcūqꝫ ꝯiecturet euꝫ eē talē ꝓbabiliter. ⁊ iurās hoc in tali foro ubi ex lege positiua uel ꝯsuetudine seqť ꝯdemnatio ad mortē peccat mortaliter. Consimiliter in foro quocunqꝫ ubi ex h ꝙ aliquis ꝯuinciť ꝑiurantes ꝯdemnať ut reus simplr. ibi.n. nō tm̄ fit irreuerētia nomini dñi ꝯ ꝑceptū ꝑme tabule. ſꝫ etiā est quid ꝑniciosū: qꝛ nociuū ꝓximo. ¶ Et si dicas ꝙ est utile rei publice: alioqn mali nimis multiplicarenť. Respondet deus iuste qđ iustū ē exequere. Sūt eni quedā mala que nō sunt puniēda ꝑ hoīes sed relinquēda vltiōi diuine: puta oīa que hō ut hō nō pōt sufficienť scire. ⁊ de quib⁹ nō pōt sufficiēter docē veritatē eo mō quo deberet doceri ad hoc ꝙ iuste ferreť sñia debita punitiua. nec in istis sunt culpabiles soli testes: ſꝫ etiam iudex. Si tñ ipse sciat ꝙ ex cōsuetudine testes nō testificanť sub iuramento nisi de credulitate. tūc nō dꝫ ferre sñiaꝫ qualis esset ferenda si culpa esset simplr probata coram eo. Scit eni ex cōsuetudine culpā nō esse sufficienť ꝓbatā coram eo ut tali pena puniať. Si aūt ex lege positiua uel ex ꝯsuetudine habeať ꝙ iurans nō teneť deponē de certitudine ſꝫ de credulitate: qꝛ iuramentū hꝛ ꝓ credito. nō aūt simplr ꝓ certo. tunc iurans non peccat dūmō ex signis ꝓbabilibus cōiecturet magis ꝑtem istā ꝙ̄ aliaꝫ: sicͭ hꝛ extra de testimonio ⁊ scrutinio in ordine faciendo. c. vnico. Dñs papa. Rñdet eni ꝙ quātū humana fragilitas sinit noscere scit ⁊ testificať illum ad hu⁹ officiū oῑ⁹ esse dignum: ut dicit papa ꝙ in tali testificatōe aliquē peccare nō credimus in ꝓmotōnibus igitur talibus siue ad quascunqꝫ dignitates per electōnes fiendas ī quibuscunqꝫ collegijs: puta in vniuersitatibus ad magisterium. in religionib⁹ ad ꝑlatōem. uel ad aliquos alios actus si sit consuetudo approbata ꝙ tales responsiones sub iuramento ꝑstito uel ſƀ fide data uel sub obedientia ꝓmissa nō debent intelligi nisi de credulitate quantum sinit humana fragilitas noscere. cū illū quē nō nouit indignū debeat estiare dignum omnes tales responsiones debent intelligi de illo ƒm ꝯsuetudineꝫ cōmunē nec respondētes peccant ī aliquo quāuis sic promotus non sit dignus uľ potest responderi cum additione illa: quam ponit decretalis predicta: et non simpliciter: scilicet quantuꝫ sinit humana fragilitas: ⁊ in talibus etiam iudex ꝓmouens talem non peccat. quia consuetudo est ut talis testificatio de credulitate sufficiat. hic enim fauor ampliatur et odiuꝫ restringitur: iuxta illam regulam iuris: quia in condemnabilibus oportet testem iurantem stricte diceř ueritatem. ⁊ hoc certam: quia aliter non esset propter eam sententia condemnationis ferenda. ¶ Ad sententiam uero que fertur in fauoribus sufficit iuramētum de credulitate. potissime vbi est talis consuetudo uel lex positiua in collegio iurare de credulitate: quia propter veritatem sic testificatam presidens potest promouere ad talem graduꝫ. ¶ Vniuersaliter autem siue in fauoribus siue in odijs iurans de illo cuius oppositūꝫ magis credit. uel de illo ꝯ quo est dubius. i. ꝙ non magis assentit vni parti ꝙ̄ alteri peccat mortaliter: quia adduc̄ deum tanꝙ̄ testem eius: quod neutro mō est sibi certum: quo deberet esset certuꝫ. ¶ Sed obijcitur contra hoc qđ dcm̄ ē ꝑiuriū esse ꝯ ꝑceptuꝫ ꝑme tabule: quia

videt ẜm magistrũ ꝙ periuriũ sit quoddam mendaciũ: ⁊ ita cõtra illud preceptum secũde tabule: Nõ dices cõtra ꝓximum tuũ falsum testimoniũ. Põt dici ꝙ in piurio est qñq3 duplex peccatuz .s. mendacium tanꝙ mãle: ⁊ assumptio nominis dei in vanũ: hoc est nõ solũ includit mentiri sed etiam irreuerentiaz. ⁊ pmũ ptinet ad secũdaz tabulã: sed 2m formalit ad primã: qz irreuerentia ꝓhibetur ibi. ¶ Põt etiaz esse piuriũ absq3 mentiri: puta si simpliciter dubitans iurat ptem de qua dubitat: quaz forte dicendo nõ mentiret: quia nõ hab3 oppositum in mente aut saltẽ in aliquo casu vbi iurãs tenet esse certus: piurat si nõ est ita cert⁹. ⁊ tñ si illud assereret sine iuramento credens illud plus ꝙ oppom: nõ mentiret. Periculũ igit est hĩc freqnter iuramentũ in ore: qz in multis ẜmonibus sine iuramẽto nõ peccaret: vbi addito iuramẽto peccat: ⁊ grauiter si fiat ex deliberatiõe. ꝓpt quod vtile est documentuz illud Mat. v. Sit sermo vester: est est: nõ non.

De tertio articulo

dico ꝙ dictum humanũ vl' est de pteritis ⁊ pñtibus quoꝝ est determinata veritas. vel de futuris quoꝝ veritas est incerta. De pmis quidem dĩ dictum assertiuum: ⁊ hoc extendendo assertionẽ ad affirmatõem ⁊ negationem. In futuris aũt cu3 sit in ptãte iurantis dicit esse ꝓmissorium: ⁊ ẜm hoc cum iuramentuz sit vtriusq3 dicti assertio: duplex ẽ iuramentũ .s. assertoriũ ⁊ ꝓmissoriũ. vtrunq3 tñ est obligatoriũ. Assertoriũ quidẽ quia obligat iurans ad dicendũ verũ: ex quo talem testẽ inducit ad assertionẽ dicti sui. Promissoriũ: qz obligatur vt illud verũ esse faciat: ⁊ qz assertoriũ nõ obligat nisi ꝓ tpe ꝓ quo iuratur. iõ appropriate iuratoriũ dĩ. obligatio võ qz respicit futuruz: iõ appropriate iuramẽtum ꝓmissoriũ dĩ obligatoriuz: qz obligat ad factũ iuratum implendũ. Et assimulant ille due species iuramẽti duab⁹ specieb⁹ obligatiõis in sophismatib⁹. s. positiõi ⁊ petitioni. Positio obligat ad sustinendũ positũ tanꝙ verũ. Petitio: ad exequendũ petitũ in facto. ¶ Hic tñ est vnũ dubiũ: vtrũ in iuramento promissorio ꝓsupponat qualitas iurati: et illa ꝓsupposita adducat testis idone⁹ ad dictũ illud cõfirmandũ: an ꝓsupponat qualitas testis: ⁊ secũdario cõsideretur qualitas dicẽdi sub testimonio illi⁹: qa si pmũ esset verũ: videret sufficere ꝙ iurans de futuro haberet intentõem faciendi qñ iurat: l3 mutaret eã post. 2m vĩ magis consonũ cõi sentẽtie: qz in illo iuramento dĩ quis semp manere obligatus donec impleat illud. Quantuz igit ad piuriũ assertoriũ nõ oportet in spẽali plus tangere ꝙ tactũ est in articulo d piurio in cõi. ¶ Quantũ ad piuriũ promissoriũ vel obligatoriũ dico ꝙ põt eẽ quadruplex. s. dolosũ: incautũ: coactũ ⁊ carens istis trib⁹ ꝯditõibus indebitis. ¶ Dolosum est: qñ iurans aliqđ esse facturum in ipo actu iurãdi intendit oppositũ: ⁊ nõ intẽdit se obligare ad illud qđ iuratur. ⁊ talis in ipso actu iurandi peccat mortalit: qz adducit deum tanꝙ testẽ sui ꝓpositi de aliquo implẽdo: cu3 tñ intendat oppositũ: tñ post illud iuramentum nõ remanet obligatus: qz i obligationibus ꝓuatis nullus obligat nõ intendens se obligare. nec sequit ꝙ talis expectatio reportet cõmodũ: qz si nõ iurasset dolose esset obligat⁹: qz nullũ cõmodum ẽ reportare pccm mortale: qđ nõ reportaret si nõ iurasset dolose: licet teneret implere iuramentu3: que tñ tentio nõ ẽ ita damnosa sicut peccatũ mortale quod incurrit in iurando dolose. ¶ Iuramentũ incautum põt eẽ duplex: vel qz transit sup materiã omino illicitam: vt cũ quis iurat occisurũ vel adulteraturu3: ⁊ tale iuramentũ nõ obligat ad impletionẽ sui iuramenti: ita ꝙ post

iuramentū debeat illū actū implere: tñ qñ iurauit si nõ habuit intentiõem implendi illud: peccauit mortalit: qr adducit deū in testimoniū falsi. si etiã habuit talem intentõem: peccauit mortaliter qr velle peccare mortalit ē peccare mortaliter. talis igit in ipõ actu iurãdi omni mõ peccat mortalit. post iuramentū tñ debet illū actuz nõ implere: qr nõ debet addere peccatū pccõ. nõ eniz qr iurauit illicite fit sibi licitū quod pus fuit illicitum. ¶ Alio mõ est iuramentū incautū qd transit sup aliquam materiã que de se esset licita: sed nõ est mã iuramenti licita: vt cū aliquis abiurat opa perfectõnis. In hoc enim ponit obicem motiõi spūssancti: vnde tale iuramentū seruat vergit in peiorez exitū: ⁊ ideo post actū nõ est seruandū quod iurat. lz enim absolute liceat nõ facere opa perfectõnis: nõ tñ licet habere fixum vel nunq̃ faciendi opa perfectõis: quia hoc est habere velle fixū cõtra monitiõem spūssancti.

¶ In his igit duobus iuramẽtis. s. dolo so ⁊ incauto duobus modis pdictis patet q̃ iurans nõ manet obligatus ad implendū quod iuratur post iuramentū. sed in actu iurandi peccat mortaliter.

¶ Posset poni aliud iuramẽtū incautū vt qñ aliquis iurat se facturū quod nõ põt facere: lz cum iurat putet se posse illud facere. Et de hoc iudicãdū est sicut dictū est in articulo de iuramẽto in cõi quia si posset i futurū tenet: si nõ possit excusat in fauorem. ¶ De iuramẽto coacto coactiõe que põt cadere in constãtem virū sunt opiniones. quere. ¶ Iuramentū pmissoriū carens istis trib' cõditionibus dolo incautela ⁊ coactõe obligat iurantẽ ad nunq̃ hñdum oppositã voluntatẽ ei qd iurauit. ⁊ lz differat implere illud pter circūstantias pter q̃s videt rõnabiliter differendū: nõ peccat nec tūc pmo vult deū esse testem falsi.

Ad primū argumẽtum patet: In turpi voto muta decretū in iurando tñ peccauit mortalit. ¶ Ad aliud dico q̃ ceteris parib' maximum iuramentū est iurare p deuz: qr p nihil aliud licite iurat nisi inquãtū in eo speciali mõ habitat deus vel est: puta per euangeliū: qr in eo specialit relucet de'. per celū: qr ibi speciali mõ habitat de'. per ecclíam: qr ibi speciali mõ colit de'. Consuetudo tñ rõnabilis hoc exigit: vt quedã iuramẽta fiant cū maiori solẽnitate q̃ alia: ⁊ de factis cū solẽnitate psumitur q̃ nunq̃ fiant sine deliberatiõe. Statuit igit ecclesia ad terrorẽ: vt p huiusmodi nõ iuret nisi solennit tm: ⁊ per pñs deliberate: ⁊ vbi vitas simplicit est cõiter asserenda. p deū aūt iurat cõiter ⁊ leuit ⁊ frequent sine deliberatõe. dico tñ q̃ ceteris parib' grauissimū est iurare p deū. Sed posita indeliberatiõe ex illa pte ⁊ plena deliberatiõe ex alia pte qualis hĩ qñ iuratur sup euangeliū: ponitur h esse pccm mortale: nõ solū pp irreuerẽtiã illius p quod iurat: sed pp deliberationẽ que ponit hic ⁊ nõ ibi.

¶ Et si querat quare igit piurans p euãgeliã est infamis: iurans p deum nõ est infamis. ¶ Rñdeo: infamatio nõ sequit semp qualitatẽ culpe: sed crimen publicum. statutū est aūt q̃ iuramẽtū publicum ⁊ cū deliberatõe est qñ iurat super euãgelia. ⁊ iõ transgressor talis iuramẽti psumitur tanq̃ violator fidei. ⁊ ideo rõnabiliter hĩ infamis. non sic aūt põt psumi de aliquo leuit piurãte p deū. Ad vltimū patet quomõ iuramentum pmissorium obligat: ⁊ q̃ nõ ad implẽdum actū iuramenti.

Sextuz precè
ptum ⁊c. Circa istã. xl. di. in q̃ magr agit de duobus vltimis pceptis secunde tabule: ⁊ de vtriusqz legis vtilitate. Queritur vtrum lex noua sit grauiõ veteri. Q sic: qr lex noua multa supaddit legi

veteri:sicut pz Mat.v.dictũ est antiqͣs
Nõ occides:ego aũt dico:qui irascitur
fratri suo.⁊ sic de aliꝗs ꝑceptis.⁊ preter
hoc cõtinet totã illã: sicut patet Mat.
.v.Nõ veni legem soluere sed adimple
re.igit includit totã grauitatem illius:
⁊ addit vltra aliquã aliam.igitur ẽ gra
uior.¶ Preterea status sub gr̃a est perfe
ctior ⁊ virtuosior q̃ sub lege.igit diffici
lior cõsequentia patet: quia v̾tus est cir
ca bonũ ⁊ difficile.¶ Cõtra Matth.xj.
Uenite ad me om̃es ⁊c̃.

Hic sunt duo vidẽ

da:quia ex duob' pendet grauitas legis
alicuius in compatiõe ad aliã.s.ex one
re imposito:⁊ ex defectu r̃medij ad sup
portandũ onus impositũ.¶ Onera im
posita in veteri lege erant ꝑcepta mora
lia:ceremonialia:⁊ iudicialia:ad q̃ om
nia tenebant.de moralib' patet.de cere
monialibus etiã patet.nã lz possent tã
gere mortuũ ⁊ hmõi:incurrebant tam̃
ex hoc multas immũditias:ad quaruz
purgatõem si nõ faciebãt que i lege mã
dabãtur peccabãt mortalit̃.sic explicat
ibi:Anima q̃ fecerit vel nõ fecerit sic et
sic:morte moriet ⁊ ꝑibit de poplo suo:
que ẽ ꝯminatio damnatõis eterne.¶ Ad
om̃ia etiã iudicialia tenebant vel per se
vel qñ decernebant p iudices eoꝝ:⁊ ma
xime p sacerdotem leuitici generis:siqñ
erat casus dubius apud iudices inferio
res:iuxta illud Deut̃.Om̃is aĩa que cõ
tempserit iudiciũ sacerdotis morte mo
riatur.¶ In lege noua moralia sunt eadẽ
que tũc sed magis explicata.ceremonia
lia sunt multo pauciora ⁊ leuiora q̃ im
posita sunt p christũ.¶ Iudicialia nulla
sunt posita p christũ:sed magis ẽ lex mi
titatis ⁊ humanitatis i qua nõ oportet
hr̃e iudicialia:iuxta illud.j.Cor.vj.Iã
quidem omnino delictũ est in vobis q̄
iudicia habetis int̃ vos:quare nõ magis
iniuriã accepistis:quare nõ magis frau
dem patimini.hoc enim docuit christ'
Matth.v.Si quis ꝑcusserit te in vna
maxilla:ꝑbe ei ⁊ alteram.⁊ siquis volu
erit tibi tollẽ palliũ:relinque ei tunicã.
¶ Compando moralia ad moralia du
bium est vtrũ fuerit equalitas:quia du
bium est vtrũ illi tenerent ad om̃ia illa
ꝑcepta:⁊ eodem mõ explicata sicut nos
tenemur:quia si illi nõ tenebant ad ꝑce
pta illa nisi sicut iudei interꝑtabantur:
tũc licuisset amare amicũ:⁊ odio habe
re inimicũ: ita eniz docuerunt pharisei
simplices de populo.Hoc autẽ nõ licet
hodie christianis:⁊ ita forte de quibus
dam aliꝗs explicantib' quedam ꝑcepta
moralia:sicut patet Matth.v.qr si nõ:
tunc lex nr̃a esset grauior q̃tum ad mo
ralia.sed hec grauitas nõ equiparatur
grauitati ceremonialiũ legis veteris:de
qua statim dicet.¶ Quantũ eni ad cere
monialia dico q̄ illa fuit multo grauiõ
⁊ q̃tum ad multitudinem ⁊ q̃ntum ad
difficultatẽ obseruandi.Aug'.n.ad in
quisitiones Januarij.⁊ tangit in cano.
dis.xij.Om̃ia vniuersalit̃.dicit q̄ rabi
moyses enumerauit plus q̃ sexcenta ꝑ
cepta ad que om̃ia tenebant illi:quorũ
quedã erant valde difficilia: puta q̄ oẽ
masculinũ ter i anno presentaret in hie
rusalem quantũcunqz distarent:⁊ septi
mum annũ colere.propt̃ qd̃ oportebat
eos duobus annis vacare a collectione
fructuũ:⁊ multa alia.sicut de nõ tãgen
do mortuũ:vel nõ de comedendo vl' bi
bẽdo post tactũ mortui sine baptismo.
vñ dicit Petrus in actib' aploꝝ:Qua
re vultis nobis imponere on' graue qd̃
nec nos nec patres nostri portare potu
imus.lex aũt noua sm̃ Augus.ibidem
paucis ⁊ manifestis sacramẽtorũ ritib'
cõtenta est.Nõ enim habet nisi septẽ sa
cramenta que etiam om̃ia nõ sunt om̃i
bus christianis necessaria.nõ eniz om̃s
recipiunt ordines nec oẽs matrimoniũ

cōtrahunt. sed necessarius est baptism⁹ ꝛ post baptismū in peccatuȝ mortale re cidiuando penitentia: ita ꝙ difficili⁹ qḋ est in ecclesia videt esse cōfessio. difficile enim videt alicui peccata sua ꝑuata so li deo ꝛ sibi nota reuelare alicui homi ni. sed ibi apposita sunt remedia: ita ꝙ ꝓpter reuelatiōem talem nō oportet ti mere cōfusionem. obligat enim audiēs ad maximū sigillum secreti. alia sacra menta a baptismo ꝛ penitētia forte nō sunt necessaria. aut si sunt: sunt satis fa cilia: puta ꝯfirmatio: eucharistia: extre ma vnctio ¶ Quantū igitur ad ceremo nialia lex noua est lōge facilior ꝙ̄ lex ve tus inquantū a christo data est. ꝛ hec ē simpliciter leuitas que longe preponde rat illi grauitati: siqua sit in moralibus maior. ¶ Quantū ad iudicialia de lege noua patet ꝙ ē leuissima: quia nulla iu dicialia xp̄us imposuit. Si tñ loq̄mur de lege noua inquantū non solum est a christo: sed etiaȝ inquantū est per alios declarata: vel inquantū super eam sunt alia per alios addita ¶ Quantū ad cere monialia dici pōt illud quod dicit Au gustinus vbi supra: ꝛ adducitur ibi.

¶ Quantū etiaȝ ad iudicialia licitum est iudicibus statuere leges ad pacē seruan dam: siue illas que fuerūt in lege moysi ꝛ hoc om̄es. siue alias ꝛ quascunqȝ vel quotcūqȝ: ꝛ tenentur eas subditi serua re: dūmodo nō repugnent legi diuine. et quo ad hoc posset poni maior graui tas in lege christiana: quia tūc nō licuit sacerdotibus vł iudicibus cōdere quas cunqȝ leges sicut modo licet ꝑncipibus christianis. Sic ergo quantū ad hoc vi detur ꝙ pauciora sunt onera legis chri stiane inquantū ipsa est a christo tradi ta: sed forte plura inquantū ipsi postea sunt addita alia per eos qui habent re gere populū christianum.

Quantuȝ ad secundum articulum dico ꝙ passio christi ex hibita plus meretur de gratia credenti bus eam iam exhibitam ꝙ̄ ipsa vt exhi benda meruerit illis qui crediderunt il lam vt exhibendam: ꝛ ideo sacramēta nostra que habēt efficaciam in virtute passionis christi exhibite plus ꝯferunt de gratia ꝙ̄ sacramenta veteris legis. ¶ Preter hec habem⁹ plura adiutoria gratie: quia plura sacramenta. ¶ Nam il li preter matrimoniū si tamen fuit illis sacramētum de quo tāgetur in quarto nullum habuerūt sacramētum nisi cir cuncisionem: ꝛ hoc vt remedium cōtra originale ¶ Post recidiuatiōem vero si mereri potuerunt gratiam aliquaȝ mo tu proprio bene quidem: sed ad gratiā tunc acquirendaȝ nullum fuit sacramē tum tunc institutum apud eos. nō eniȝ habuerunt sacramentū penitentie: nec alia plura adiutoria ad gratiam impe trandam que habemus nos. ¶ Tertio preter maiorem efficaciam sacramēto rum ꝛ pluralitatem eorū habemus do ctrinam magis explicatam ꝛ declarati uam veritatis ꝙ̄ ipsi habuerūt: ꝛ exem pla sanctorū plura ꝛ efficaciora ad imi tandum ¶ Et quarto plura merita san ctorum qui forte non tm̄ sibi sed etiam nobis meruerunt: ꝛ nos etiā meremur inuocando auxiliuȝ eorum ꝛ intercessi onem apud deum. ¶ Simpliciter ergo plura adiutoria et efficaciora sunt in le ge christiana ꝙ̄ veteri. et ideo ex ea par te lex noua est leuior ¶ Est etiam vnuȝ adiutoriuȝ valde notabile: quia nobis pro obseruatione legis christiane pro mittitur explicite vita eterna. Illis aūt vel raro vel nunq̄m nisi bona tempora lia promittebantur. nunq̄m autem tan tum alliciunt animam ad seruandum legem bona temporalia sicut bona eter na.

Ad primum cońce

do q si lex noua ptineat oia moralia q lex vetus. et addat alia uel saltē addat aliquā explicatōnem aliquorum ad quā forte ipsi nō tenebant q quantū ad hoc est grauior. tn̄ hoc n̄ tm̄ grauat sicut ex alia pte grauat cerēonialiū multitudo et iudicialiū. Ex pte aūt legis noue plus alleuiat multitudo et efficacia auxilior ita q illa modica grauitas si qua sit maior in moralibus nō pponderat grauitati in alijs. et hoc pensatis auxilijs hic ī.

Ad 2m dico q difficultas in ope virtuoso nō est p se ex pte opantis: sed ex pte opis. difficilius enim ē auaro dare vnū q liberali decez. et tn̄ nō virtuosius. nec qualiscunq difficultas ex pte opis arguit maiorē virtuositatē. Sed illa que per se includit excellentiā obiecti: qd per se attingit p opatōem. talis autē difficltas stat cum maiori leuitate. Nam leui est attingere amando obiectū excellentius q obiectū minus excellens. et talia opera excellentia imediate respicientia deū plura sunt explicita i lege noua. Multi enim actus dilectōis dei immediate magis explicantur christianis q iudeis. nec mirum quia illa dicitur esse lex timoris hec aūt amoris. amor autē et pcipue finis si ille querat in omnibus: facit oīa onera leuia: ut uerū sit qd dixit saluatō Math. 20. Uenite ad me. Et sequitur. Jugum enim meū suaue est: et onus meum leue. Cui sit laus honor et gloria per infinita seculorum secula. Amen.

Explicit scriptū super tertio sententiarum editum a fratre ioanne duns: ordinis fratrum mior doctore subtilissimo ac omnium theologorum pncipe. Per excellentissimum sacre theologie doctorem magistrum Thomaz penketh anglicū ordinis fratrū heremitarū sancti Augustini: in famosissimo studio Patauino ordinarie legentem maxima cū diligentia emendatum.

Impressum venetijs ad expēsas et mandatū Joannis de Colonia Nicolai ienson sociorūq eorum. Anno domini M.cccc. lxxxi.

Laus deo.

Laus deo

Super 3° sniarum.

a
prima vacat
Incipit
humane
relinqueretur
b
deus potest
est maxime
beatificabilis
modus
c
feratur
Si autem
tiōem corporis
tre integrans
d
neqꝫ per accidens
minis qꝛ ꝯtingēs
tm̄ intrinsecum
nā. igitur
e
vel virtutes
betur ratione
ergo habuit
qui est crea
f
ditur quelibet
non sit sum
onē ꝙ volū
de nouo
g
Et si obijcitur
obiectum
proportione
minans
h
ꝓpassionem
ideo tandem
Ad primum
opponitur
i
ꝛ homine
rit ibi
patribus
bum fuisset
k
nihil con
uis tamen
se falsa
onibus
l
ad subiectum
tiua non
cum fide
fide qualem
m
hoc probatur
cupiscibilis
rationem
qualiter
n
ꝙ plures
ximum positi
indifferentibus
misericordia
o
homo per
tia videtur
donis
ca specula
p
preterea
tellectus
ex dictamine
li: quia
q
sed totum
dictet ꝙ
tamen malum
hoc est quod

Finis.

Konserwacja oprawy
1990 r. – BJ

WYSTAWA OPRAWY
KSIĄŻKI - KRAKÓW
CZERWIEC/LIPIEC 1925
CIEL *Biblioteka Jagiellońska*
ALOGU WYSTAWY *29.*

Konserwacja oprawy
1990 r. – BJ

WYSTAWA OPRAWY
KSIĄŻKI - KRAKÓW
CZERWIEC/LIPIEC 1925
…CIEL Bibljoteka Jagiellońska
…TALOGU WYSTAWY 29.

Konserwacja oprawy
1990r. – BJ

WYSTAWA OPRAWY
KSIĄŻKI ~ KRAKÓW
CZERWIEC/ LIPIEC 1925

WŁAŚCICIEL *Bibljoteka Jagiellońska*

NR. KATALOGU WYSTAWY *29.*

